Kim Stanley Robinson

MARTE-VERDE

PREMIUL HUGO, 1994

Noi terraformăm planeta...

SF

NEMIRA

Kim Stanley Robinson

MARTE-VERDE

PREMIUL HUGO, 1994

...planeta ne areoformează pe noi!

SF

NEMIRA

Kim Stanley Robinson

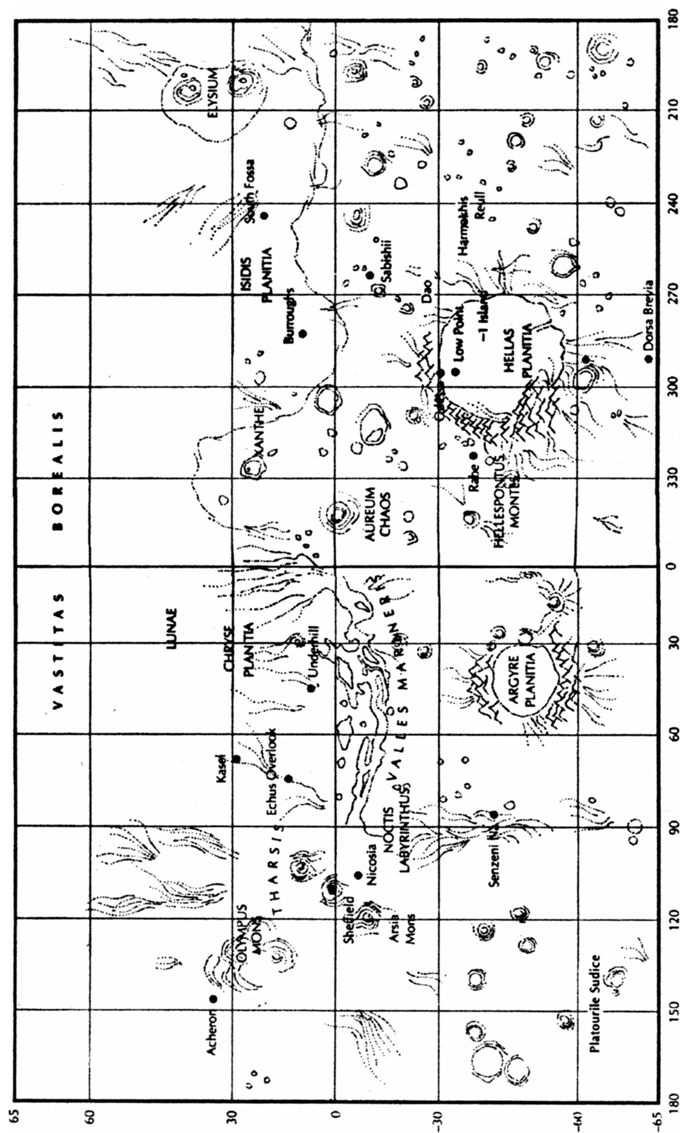
Marte verde

Traducere din limba engleză de Emil Sârbulescu

Le mulţumesc lui Lou Aronica, Victor R. Baker, Paul Birch, Donald Blankenship, Michael H. Carr, Peter Ceresole, Robert Craddock, Martyn Fogg, Jennifer Harshey, Frederic Jameson, Jane Johnson, Damon Knight, Alexander Korzhenevski, Christopher McKay, Beth Meacham, Rick Miller, Lisa Nowell, Stephen Pyne, Gary Snyder, Lucius Shepard, Ralph Vicinanza şi Tom Whitmore.

Deosebită recunoştinţă, din nou, lui Charles Sheffield.

Lisei şi lui David

VASTITAS BOREALIS
LUNAE
ELYSIUM
ISIDIS PLANITIA
South Fossa
Burroughs
XANTHE
CHRYSE PLANITIA
Kasei
Acheron
OLYMPUS MONS
THARSIS
Echus Overlook
Underhill
Sheffield
Nicosia
Arsia Mons
NOCTIS LABYRINTHUS
VALLES MARINERIS
AUREUM CHAOS
Sabishii
Dao
Low Point
−1 Island
Harmakhis
Reull
Rabe
HELLESPONTUS MONTES
HELLAS PLANITIA
ARGYRE PLANITIA
Senzeni Na
Platourile Sudice
Dorsa Brevia
65
60
30
0
−30
−60
−65
180
150
120
90
60
30
0
330
300
270
240
210
180

Partea I
AREOFORMAREA

Problema care se pune nu este aceea de a forma un nou Pământ, nici o altă Alaskă, niciun alt Vermont sau o altă Veneţie, nici măcar o altă Antarctică. Se pune problema realizării a ceva nou şi neobişnuit, ceva Marţian.

Într-un fel, intenţiile noastre nici măcar nu contează. Chiar dacă vom încerca să facem aici o altă Siberie, ori o altă Saharǎ, tot nu va merge. Evoluţia nu o va permite şi, în esenţă, acesta este un proces de evoluţie, o strădanie împinsă până la o limită situată dincolo de simpla intenţie, ca atunci când viaţa a făcut primul ei salt miraculos, desprinzându-se de materie, ori când s-a târât din apele mării, pe ţărm.

Ne zvârcolim din nou în matricea unei lumi noi, de data aceasta cu adevărat străină. În pofida imenşilor gheţari lăsaţi de inundaţiile diluviene din 2061, lumea aceasta continuă să rămână deosebit de aridă. În pofida formării unei atmosfere incipiente, aerul este, încă, foarte rarefiat. În pofida tuturor sistemelor de încălzire, temperatura medie continuă să se menţină cu mult sub limita îngheţului. Toate aceste condiţii fac supravieţuirea extrem de dificilă. Dar viaţa este rezistentă şi adaptabilă, marea energie verde, viriditas, *croindu-şi drum în univers. În deceniul care a urmat catastrofelor din 2061, oamenii şi-au dat toată silinţa sub domurile fisurate şi corturile sfâşiate, cârpind lucrurile şi descurcându-se. În refugiile noastre neştiute a continuat lucrarea de construcţie a unei noi societăţi. Iar afară, în frig, noi plante de suprafaţă s-au răspândit pe versanţii gheţarilor şi, de acolo, mai departe, în depresiunile mai calde, la mică altitudine, într-un exod lent, inexorabil.*

Desigur, toate schemele genetice pentru noul nostru biotop sunt pământene, minţile care le proiectează sunt tot pământene, dar terenul este marţian. Iar terenul este un inginer genetician autoritar, care hotărăşte ce înfloreşte şi ce nu, accelerând diferenţierea progresivă şi, astfel, evoluţia unor specii noi. În timp, odată cu trecerea generaţiilor, toţi membrii unei biosfere evoluează împreună, se adaptează terenului printr-o complexă reacţie colectivă, printr-o capacitate creatoare, de auto-

proiectare. Acest proces, indiferent cât de mult intervenim noi în desfăşurarea tui, este, în esenţă, mai presus de puterile noastre. Au loc mutaţii genetice, se ivesc fiinţe noi. Îşi face apariţia o nouă biosferă şi, odată cu aceasta, o nouă noosferă. În cele din urmă, modul de gândire al proiectanţilor, la fel ca toate celelalte, va fi modificat pentru totdeauna.

Acesta este procesul de areoformare.

Într-o bună zi, se prăbuşi cerul. Plăci de gheaţă căzură, sfărâmându-se, în apa lacului, izbindu-se apoi, cu zgomot, de ţărm. Copiii se risipiră ca nişte becaţine speriate. Nirgal străbătu în fugă dunele de nisip până în sat, unde dădu buzna în seră, strigând:

– Cade cerul! Cade cerul!

Peter se năpusti pe uşă, înapoi, peste dune, atât de repede, încât Nirgal nu mai putu ţine pasul cu el.

Pe plajă, fragmente mari de gheaţă erau înfipte în nisip, iar altele se topeau, sfârâind, în apa lacului. Iar când toţi copiii se strânseră în jurul lui, Peter rămase cu capul dat pe spate, cu ochii aţintiţi spre domul situat atât de departe, deasupra lui.

– Înapoi, în sat! hotărî el pe tonul acela care nu mai permitea comentarii.

În drum spre sat izbucniră în râs, iar Peter îl îngână pe Nirgal cu glas piţigăiat, răvăşindu-i părul.

– Cade cerul!

Nirgal se înroşi, iar Harmakhis şi Jackie râseră, scoţând pe nas şi pe gură aburi albi care îngheţau imediat.

Peter se afla printre aceia care urcaseră pe versantul domului pentru a-l repara. Împreună cu Kasei şi Michel, se deplasa deasupra satului cu îndemânare de păianjen, în văzul tuturor, peste plajă şi apoi peste lac, până când ajunseră chiar mai mici decât copiii, agăţaţi în curelele prinse cu funii de cârligele fixate în gheaţă. Stropiră fisura din dom cu apă până când apa îngheţă, formând un strat nou, transparent, care acoperi gheaţa albă, mai veche. La coborâre vorbiră despre lumea de afară, aflată în curs de încălzire. Hiroko ieşise din coliba ei de bambus de pe malul lacului pentru a-i urmări, iar Nirgal o întrebă:

– Chiar va trebui să plecăm?

– Întotdeauna vom fi nevoiţi să plecăm. Nimic nu durează aici, pe Marte.

Dar lui Nirgal îi plăcea sub dom. Se trezea dimineaţa în cămăruţa lui rotundă din bambus, sus, în sectorul copiilor, şi alerga până la dunele îngheţate împreună cu Jackie, Rachel, Frantz şi ceilalţi care se trezeau mai devreme. O zărea pe Hiroko pe malul opus, străbătând plaja ca o balerină, plutind peste propria-i reflectare jilavă. I-ar fi plăcut să ajungă la ea, dar era timpul de mers la şcoală.

Reveneau în sat şi se îngrămădeau în vestiarul şcolii, îşi atârnau hainele în cuier şi rămâneau cu mâinile învineţite de frig deasupra radiatorului, aşteptându-l pe profesorul din ziua aceea. Putea fi Dr. Robot, iar ei s-ar plictisi de moarte, numărându-i clipitul pleoapelor ca pe secundele scurse pe cadranul unui ceasornic. Ar mai putea fi Vrăjitoarea cea Bună, bătrână şi urâtă, iar ei şi-ar petrece întreaga zi în afara clădirii, exultând de bucurie la folosirea uneltelor. Sau ar putea fi Vrăjitoarea cea Rea, bătrână şi frumoasă, iar ei ar rămâne înţepeniţi în faţa computerelor toată dimineaţa, încercând să gândească în ruseşte, mereu expuşi pericolului de a se alege cu o lovitură la palmă dacă ar îndrăzni să chicotească ori să aţipească. Vrăjitoarea cea Rea avea părul argintiu, privirea pătrunzătoare şi nasul coroiat, aidoma egretelor care cuibăreau în pinii de pe ţărm. Nirgal se temea de ea.

Aşa că, la fel ca şi ceilalţi copii, îşi ascunse dezamăgirea atunci când se deschise uşa şi îşi făcu apariţia Vrăjitoarea cea Rea. Doar că astăzi părea obosită şi le dădu drumul la timp, chiar dacă nu se descurcaseră prea bine la aritmetică. Nirgal îi urmă pe Jackie şi Harmakhis afară din şcoală, după colţ, pe aleea dintre sectorul copiilor şi spatele bucătăriei. Harmakhis urină pe perete, iar Jackie îşi dădu jos chiloţii ca să le arate că şi ea poate face la fel. Tocmai atunci dădu colţul Vrăjitoarea cea Rea. Îi scoase pe toţi de pe alee ţinându-i de braţe, cu Nirgal şi Jackie prinşi într-una din ghearele ei, şi chiar acolo, în piaţetă, o plesni pe Jackie, strigând, în acelaşi timp, furioasă la băieţi:

– Voi, ăştia doi, nu vă mai ţineţi după ea! Doar e sora voastră!

Jackie, care plângea şi se zvârcolea ca să-şi ridice chiloţii, îl zări pe Nirgal uitându-se la ea şi, încercând să-l lovească pe el şi pe Maia dintr-o singură zvâcnire plină de furie, căzu, rămânând cu fundul gol, şi începu să urle.

Jackie nu era sora lor cu adevărat. În Zygote se aflau doisprezece *sansei* sau copii din generaţia a treia, şi se ştiau drept fraţi şi surori, iar mulţi chiar erau, dar nu toţi. Situaţia era cam încurcată şi rareori discutată. Jackie şi Harmakhis erau cei mai mari, Nirgal cu un sezon mai mic, iar ceilalţi veneau cu un sezon mai târziu: Rachel, Emily, Reull, Steve, Simud, Nanedi, Tiu, Frantz şi Huo Hsing. Hiroko era mama tuturor celor din Zygote, adică nu tocmai – doar a lui Nirgal, Harmakhis şi a încă altor şase *sansei,* precum şi a câtorva dintre adulţii *nisei.* Copii ai mamei-

zeiţă.

Dar Jackie era fiica lui Esther. Esther plecase după o ceartă cu Kasei, tatăl lui Jackie. Odată, Nirgal se târâse pe dune urmărind un crab, iar Esther şi Kasei au apărut undeva, deasupra lui, Esther plângând şi Kasei strigând: „Dacă ai de gând să mă părăseşti, atunci pleacă!” Şi el plânsese. Kasei avea un canin de piatră roz. Şi el era un copil al lui Hiroko, ceea ce însemna că Jackie era nepoata aceleiaşi Hiroko. Aşa mergeau chestiile astea. Jackie avea părul lung, negru, fiind cea mai rapidă alergătoare din Zygote, fără a-l mai pune la socoteală pe Peter. Nirgal era în stare să alerge cel mai mult, uneori dând ocol lacului de trei-patru ori la rând, pur şi simplu, dar Jackie sprinta mult mai repede. Fata râdea tot timpul, iar dacă Nirgal o certa vreodată, răspundea: „Bine, unchiu’ Nirgie”, şi îi râdea în faţă. Era nepoata lui, deşi mai mare ca el doar cu un sezon, dar soră nu-i era.

Uşa clasei se deschise cu un pocnet şi apăru Lupul de Preerie, profesorul zilei. Acesta călătorea în toată lumea, petrecând foarte puţin timp în Zygote. Ziua în care le preda el era o zi mare. Îi ducea prin sat să facă treburi neobişnuite, dar tot timpul punea pe câte unul dintre ei să citească cu glas tare din cărţi imposibil de înţeles, scrise de filosofi care nu mai trăiau. Bakunin, Nietzsche, Mao, Bookchin – gândurile profunde ale acestor oameni erau ca nişte pietricele strălucitoare şi surprinzătoare presărate pe o plajă nesfârşită, plină de lucruri neînţelese. Poveştile pe care Lupul de Preerie îi punea să le citească din Odiseea sau din Biblie, deşi tulburătoare, erau mai uşor de înţeles, pentru că oamenii din ele se cam omorau între ei, iar Hiroko zicea că nu e bine. Lupul de Preerie râdea de Hiroko, şi adesea hohotea fără niciun motiv anume când citeau acele poveşti fioroase, punându-le întrebări nemiloase despre ceea ce citiseră, sfădindu-se cu ei de parcă ei ar fi avut habar despre toate, ceea ce era de-a dreptul tulburător.

– Ce ai face *tu?* De ce ai face *aşa ceva?*

Întotdeauna le explica modul de funcţionare al instalaţiei pentru reciclarea combustibilului, de tip Rickover, sau îi punea să verifice sistemele hidraulice de la maşina de făcut valuri, până când mâinile lor, din învineţite, ajungeau albe, iar dinţii le clănţăneau atât de tare, încât nu mai puteau vorbi coerent.

– Voi, copii, îngheţaţi mai repede, de asta sunt sigur, zicea el. Toţi, în afară de Nirgal.

Nirgal rezista la frig. Cunoştea în detaliu numeroasele sale etape, iar senzaţia de frig îi făcea plăcere. Oamenii cărora nu le place frigul nu pricep că te poţi adapta, că efectele negative ale acestuia pot fi uşor contracarate de un simplu impuls interior. Nirgal era în egală măsură familiarizat şi cu efectele căldurii. Dacă elimini căldură suficient de puternic, atunci frigul devine un fel de înveliş viu, surprinzător, în care te mişti. Astfel, efectul final al frigului funcţionează ca un stimulent, făcându-te să doreşti să alergi.

– Hei, Nirgal, ce temperatură are aerul?

– Aproape zero grade.

Râsul Lupului era înfricoşător, un gâlgâit animalic, conţinând toate zgomotele care puteau fi produse, şi de fiecare dată deosebit.

– Uite ce este, hai să oprim maşina de făcut valuri şi să vedem cum arată lacul cu suprafaţa netedă.

Apa din lac era întotdeauna în stare lichidă, în timp ce gheaţa provenită din apa care acoperea suprafaţa interioară a domului trebuia să rămână în stare solidă. Asta explica cea mai mare parte din epoca lor mezocosmică (după cum se exprima Sax), asigurându-le pâcla şi vânturile neaşteptate, ploaia, ceaţa şi, din când în când, ninsoarea. În acea zi, sistemul de producere a vremii era aproape inactiv. Cu greu se simţea vreo adiere de vânt în marea emisferă din interiorul domului. Maşina de valuri fiind oprită, lacul se linişti curând, devenind o farfurie rotundă, cu suprafaţa plană. Suprafaţa apei dobândi aceeaşi nuanţă ca domul, dar fundul lacului, acoperit cu alge verzi, era încă vizibil prin pelicula strălucitoare, albă. Mai precis, lacul era în acelaşi timp de un alb pur şi de un verde închis. Pe malul opus, dunele şi pinii se reflectau răsturnat în această apă bicoloră, la fel de bine ca într-o oglindă. Nirgal admira priveliştea, fermecat, departe de orice, pătruns doar de imaginea aceea vie, în verde şi alb. Înţelegea. Existau două lumi, nu doar una singură, în acelaşi spaţiu, ambele vizibile, separate şi diferite, dar întrepătrunse, în aşa fel încât nu erau vizibile decât din anumite unghiuri. Împinge în învelişul imaginii, împinge aşa cum împingi în învelişul frigului. *Împinge!* Doamne, ce culori!…

– Marte lui Nirgal! Marte lui Nirgal!

Râdeau de el. Ziceau că el întotdeauna face aşa. Se pierdea. Prietenii lui ţineau la el, li se citea pe chip. Lupul de Preerie rupse aşchii de gheaţă din mal şi le aruncă pe suprafaţa lacului. Toţi îi

urmară exemplul, până când jocul de vălurele alb-verzui făcu lumea răsturnată să tremure şi să danseze.

– Priviţi! striga Lupul de Preerie între o aruncătură şi alta, cântând parcă, în engleza lui săltată care semăna cu o melodie eternă. Voi, puştilor, trăiţi cea mai grozavă existenţă din istorie. Majoritatea oamenilor sunt doar simpli trecători prin marea maşinărie a lumii, dar voi sunteţi părtaşi la naşterea unei lumi! Incredibil! Doar că, ştiţi, nu e decât simplul noroc, nu aveţi niciun merit, niciun fel de contribuţie, până când nu veţi face voi înşivă ceva din asta. V-aţi fi putut naşte într-un conac, într-o puşcărie, într-un cartier de cocioabe din Port of Spain, dar iată-vă la Zygote, inima tainică a planetei Marte! Desigur, în această clipă vă aflaţi aici, jos, ca nişte cârtiţe într-o groapă, vulturii zburând deasupra voastră, gata să vă înfulece, dar va veni şi ziua aceea când veţi păşi pe această planetă eliberaţi de orice constrângere. Nu uitaţi vorbele mele, e o profeţie, copii! Până atunci, uitaţi-vă cât de minunat este acest paradis de gheaţă!

Lupul de Preerie aruncă un ciob de gheaţă în sus, spre boltă, apoi strigară cu toţii: „Paradis de gheaţă! Paradis de gheaţă! Paradis de gheaţă!” până când nu mai putură de atâta râs.

Doar că în seara aceea, Lupul de Preerie avu o discuţie cu Hiroko, crezând că nu-i aude nimeni.

– Roko, trebuie neapărat să-i scoţi pe copiii ăştia afară şi să le arăţi lumea, chiar dacă e ascunsă sub calota de ceaţă. Aici, jos, sunt ca nişte cârtiţe într-un muşuroi, pentru numele lui Dumnezeu!

După care dispăru din nou, cine ştie unde, într-una din călătoriile lui misterioase, în acea altă lume suprapusă peste a lor.

În unele zile, Hiroko venea în sat ca să-i înveţe. Pentru Nirgal, acestea erau cele mai grozave dintre toate. Întotdeauna îi ducea pe plajă. Iar să mergi cu Hiroko pe plajă era ca şi cum te-ar fi atins un zeu. Aceea era lumea ei – lumea verde din interiorul celei albe. Ştia totul despre ea, şi când se afla acolo, culorile subtile, ca de mărgăritar, ale nisipului şi domului pulsau la unison, de parcă încercau să se elibereze din strânsoarea care le ţinea la un loc.

Se aşezau pe dune, uitându-se la păsările de pe ţărm care ţopăiau şi le aruncau priviri piezişe în vreme ce străbăteau plaja de la un capăt la altul. Se roteau pescăruşi deasupra lor, iar

Hiroko le punea întrebări, ochii ei negri sclipind plini de voie bună. Locuia pe malul lacului împreună cu un grup restrâns de prieteni intimi, Iwao, Rya, Gene, Evgenia, într-o construcţie mică, din bambus, între dune. Hiroko petrecea mult timp vizitând alte sanctuare ascunse din jurul Polului Sud, aşa că întotdeauna simţea nevoia să se pună la curent cu noutăţile din sat. Era o femeie zveltă, chiar înaltă pentru cei din grupul de *issei,* la fel de elegantă în îmbrăcăminte şi mişcări ca păsările de pe ţărm. Era în vârstă, desigur, imposibil de bătrână, ca toţi ceilalţi *issei,* dar avea ceva în comportament care o făcea să pară mai tânără chiar decât Peter, sau Kasei – de fapt doar puţin mai în vârstă decât copiii, cu tot ce exista nou pe lume în faţa ochilor ei, gata să explodeze în toate culorile.

– Priviţi modelul pe care îl formează această cochilie, spirala punctată care se răsuceşte spre interior, până la infinit. E chiar forma universului. Există o presiune constantă către realizarea modelului, o energie divină, verde, pe care noi o numim viriditas; aceasta este forţa motrice din cosmos. Viaţa, înţelegeţi? Ca toate insectele astea care trăiesc pe nisip, şi scoicile, şi mai ales răcuşorii – deşi cei mai mulţi sunt morţi şi ajută insectele. La fel ca noi toţi, continua Hiroko, dând din mâini ca o balerină. Iar pentru că noi suntem în viaţă, universul trebuie considerat viu. Noi suntem conştiinţa universului, dar şi propria noastră conştiinţă. Ne înălţăm din cosmos şi îi vedem reţeaua de modele, şi suntem uimiţi cât de frumoasă este. Iar sentimentul acesta este elementul cel mai important din întregul univers, punctul lui culminant, aşa cum este culoarea florii la prima ei înflorire într-o dimineaţă umedă. E un sentiment sacru, iar rostul nostru în această lume este de a face tot ce ne stă în putinţă pentru a-l întreţine. Şi o modalitate e de a răspândi viaţa pretutindeni. Să o ajutăm să apară acolo unde nu a mai existat înainte, ca aici, pe Marte.

Pentru Hiroko, acesta era actul suprem de iubire, iar atunci când le vorbea aşa, chiar dacă nu o înţelegeau în totalitate, copiii simţeau iubirea. Un alt impuls, un alt fel de căldură prin învelişul de frig. Îi mângâia şi le vorbea în acelaşi timp, iar ei scormoneau după scoici şi o ascultau.

– Scoici de noroi! Scoici de Antarctica! Bureţi de sticlă! Aveţi grijă să nu vă tăiaţi.

Nirgal se simţea fericit doar să o privească. Într-o dimineaţă, când s-au ridicat de pe nisip pentru a continua explorarea plajei,

Hiroko i-a răspuns la privire, şi el a recunoscut expresia – era, cu siguranţă, chiar expresia de pe chipul lui atunci când o privea, o simţea cu toţi muşchii feţei. Aşadar şi el o făcea fericită! Ameţitoare senzaţie!

În timp ce străbăteau plaja, Nirgal o ţinea de mână.

– În unele privinţe, este simplă ecologie, spuse ea, pe când îngenuncheau pentru a cerceta o altă cochilie. Nu sunt prea multe specii, iar lanţurile alimentare sunt scurte. Dar atât de bogate! Atât de frumoase! Vezi pâcla? întrebă ea, încercând temperatura apei cu mâna. Apa trebuie să fie caldă astăzi.

De data aceasta erau singuri, ceilalţi copii alergând peste dune, ori pe ţărm. Nirgal se aplecă să atingă un val care se spărgea chiar la picioarele lor, lăsând în urmă o dantelărie albă de spumă.

– Sunt câteva grade peste zero.

– Eşti atât de sigur!

– Întotdeauna ghicesc.

– Spune-mi, îl întrebă ea, am febră?

El se ridică şi o cuprinse de gât.

– Nu, eşti rece.

– Ai dreptate, întotdeauna am cu o jumătate de grad mai puţin.

– Asta pentru că eşti fericită.

Hiroko râse, arătând exact ca Jackie, copleşită de bucurie.

– Te iubesc, Nirgal.

El simţi cum se încălzeşte în interior, de parcă ar fi avut acolo un radiator. Cel puţin cu o jumătate de grad.

– Şi eu te iubesc.

Porniră mai departe pe plajă, mână în mână, urmărind în tăcere becaţinele.

Lupul de Preerie reveni, iar Hiroko îi spuse:

– E-n regulă. Hai să-i scoatem afară.

Aşa că în dimineaţa următoare, când se întâlniră pentru şcoală, Lupul, Hiroko şi Peter îi conduseră prin ecluze, apoi prin tunelul lung şi alb care făcea legătura între dom şi lumea exterioară. La această extremitate erau amplasate hangarul şi galeria din malul înalt, de deasupra. Mai de mult alergaseră împreună cu Peter prin galerie, uitându-se prin micuţele ferestre polarizate la nisipul îngheţat şi la cerul roz, încercând să zărească marele zid de gheaţă în care se aflau – calota polară

sudică, partea inferioară a lumii lor, în care locuiau pentru a scăpa de vederea oamenilor care, altfel, i-ar fi vârât la închisoare.

De aceea rămăseseră întotdeauna în interiorul galeriei. Dar de data aceasta intrară în ecluzele hangarului şi îmbrăcară costume elastice strânse pe trup, derulând mânecile şi pantalonii, apoi bocanci grei şi mânuşi strâmte, iar în cele din urmă îşi puseră căştile prevăzute cu vizoare bombate la partea anterioară, cu fiecare clipă tot mai emoţionaţi, până când emoţia se transformă într-un fel de teamă, mai ales atunci când Simud începu să plângă, insistând că ea nu mai vrea afară. Hiroko o calmă cu o mângâiere prelungă.

– Vino. Acolo voi fi alături de tine.

În timp ce adulţii îi împingeau de la spate în camera de depresurizare, copiii se strânseră unul în altul, amuţiţi. Se auzi un şuier, apoi uşa exterioară se deschise. Strânşi ciorchine în jurul adulţilor, ieşiră precauţi, izbindu-se unul de altul pe când înaintau.

Strălucirea era prea mare pentru a se putea vedea ceva. Se aflau într-un vârtej de pâclă albă. Solul era presărat cu flori de gheaţă complicate, toate sclipind în baia de lumină. Nirgal îi ţinea de mână pe Hiroko şi pe Lupul de Preerie, iar aceştia îl împinseră înainte şi îi dădură drumul. Băiatul se împletici în revărsarea violentă de strălucire albă.

– Aceasta este calota de ceaţă, auzi Nirgal vocea lui Hiroko în interfonul din ureche. Durează toată iarna. Dar acum este Ls 205, primăvara, când forţa verde pulsează cel mai puternic în lume, alimentată de lumina soarelui. Priveşte-o!

Nu vedea nimic altceva decât o sferă albă de foc, în concreştere. Lumina solară penetra această sferă pe neaşteptate, preschimbând-o într-o explozie de culoare care transformă nisipul îngheţat în pilitură de magneziu şi florile de gheaţă în giuvaeruri incandescente. Vântul suflă dintr-o parte a lui Nirgal, sfâşiind ceaţa. Apărură goluri, iar terenul începu să se vadă până departe, ameţindu-l. Atât de mare! Totul e atât de mare! Nirgal îngenunche pe nisip şi îşi propti mâinile pe celălalt picior pentru a-şi menţine echilibrul. Pietrele şi florile de gheaţă din jurul bocancilor lui licăreau de parcă le privea la microscop. Pietrele erau presărate cu solzi rotunzi de licheni negri şi verzi.

La orizont se vedea un deal nu prea înalt, aplatizat. Acolo, pe pietriş, se găsea un transportor aproape acoperit de gheaţă, de

parcă s-ar fi aflat în locul acela de un milion de ani. Modele pulsând în haosul de lumină şi rocă, licheni verzi ieşind la iveală din albul înconjurător...

Vorbeau toţi deodată. Ceilalţi copii începură să alerge împrejur ameţiţi, ţipând de încântare atunci când ceaţa se îndepărta şi le îngăduia să vadă cerul de un roz închis. Lupul de Preerie râdea cât îl ţinea gura.

– Sunt ca viţeii fătaţi iarna şi scoşi din grajd primăvara. Uite-i cum se poticnesc! O, dragii de voi! Ha, ha, ha! Roko, pentru ei nu e altă cale a vieţii! mai spuse el, chicotind, în timp ce îi ridica din nisip, punându-i din nou pe picioare.

Nirgal se ridică, încercând câţiva paşi şovăielnici. Avea senzaţia că s-ar putea îndepărta plutind; era bucuros că bocancii sunt atât de grei. O movilă lungă, nu mai înaltă de nivelul umerilor, se îndepărta şerpuitor de ţărmul de gheaţă. Jackie se plimba pe culme, şi alergă spre ea, împleticindu-se din cauza pantei şi a pietrelor risipite la întâmplare peste tot. Ajunse pe creastă şi intră în ritmul lui obişnuit de alergare. I se părea că zboară, că ar putea alerga o veşnicie.

Rămase pe loc alături de ea. Priviră în urmă, către malul de gheaţă, strigând cu o bucurie plină de teamă. Bucuria li se înălţă la infinit, prin ceaţă. Un fascicul de lumină matinală izbucni deasupra lor ca o apă incandescentă. Se întoarseră cu spatele, incapabili să o suporte. Clipind pentru a îndepărta lacrimile care îi inundaseră ochii, Nirgal îşi văzu umbra proiectată pe ceaţa care se târa peste pietrele de la picioarele lor. Umbra era înconjurată de o bandă circulară, strălucitoare, de lumină în culorile curcubeului. Scoase un strigăt puternic, iar Lupul de Preerie alergă până la ei, vocea lui vibrând în urechea lui Nirgal:

– Ce s-a întâmplat? Ce este?

Când văzu umbra, se opri.

– Hei! Asta e un halo. Se numeşte halo. Este la fel ca spectrul de pe muntele Brocken. Ridicaţi şi coborâţi braţele! Priviţi culorile! Isuse Hristoase, dar norocoşi mai sunteţi!

Ca dintr-un impuls, Nirgal trecu alături de Jackie, iar halourile lor se uniră, devenind un singur nimb strălucitor în culorile curcubeului, înconjurând umbra lor dublă, albastră. Jackie râse, încântată, şi alergă să încerce acelaşi lucru şi cu Peter.

* * *

Cam după un an copiii începură să-şi dea seama cum trebuie să abordeze zilele în care le preda Sax. Începea de la tablă,

vocea lui răsunând ca a unui computer, cum nu se poate mai impersonală. În spatele lui, copiii îşi dădeau ochii peste cap şi se strâmbau, dar el continua să le vorbească tărăgănat despre presiuni parţiale sau raze infraroşii. Apoi, unul dintre ei găsea o portiţă şi declanşa jocul. Sax era întru totul neajutorat. El spunea ceva de genul:

– În termogeneza care nu se bazează pe tremurat, corpul produce căldură folosind cicluri inutile.

Atunci unul dintre ei ridica mâna şi întreba:

– Dar de ce, Sax?

În clipa aceea, toţi priveau concentraţi către propriile monitoare, fără a se uita unul la celălalt, în vreme ce Sax se încrunta de parcă aşa ceva nu se mai întâmplase niciodată până atunci şi răspundea:

– Ei bine, produce căldură fără a utiliza tot atâta energie cât consumă tremuratul. Proteinele musculare se contractează, dar în loc să se prindă, alunecă una peste alta şi asta produce căldura.

– Dar cum? întrebă Jackie pe un ton atât de sincer, încât clasa aproape că nici nu observa.

– Păi, aminoacizii din proteine au legături covalente întrerupte, iar întreruperile cauzează ceea ce se numeşte energie de disociere a legăturii.

– Dar de ce?

Sax clipea şi mai repede decât până atunci.

– Ei bine, nu e altceva decât o problemă de fizică, preciza el şi desena, energic, o diagramă pe tablă. Legăturile covalente se formează atunci când două orbite atomice se unesc pentru a forma o singură orbită de legătură, ocupată de electroni proveniţi de la ambii atomi. Ruperea legăturilor eliberează între treizeci şi o sută de kilocalorii de energie înmagazinată.

– Dar *de ce?* întrebau mai mulţi dintre ei, în cor.

Întrebarea îl conducea la fizica subatomică, unde seria de „De ce?” şi „Deoarece…” putea continua şi o jumătate de oră, fără ca Sax să spună vreodată ceva pe înţelesul lor. Până la urmă, simţeau că sfârşitul jocului e pe aproape.

– Dar de ce?

– Deoarece, continua Sax, privind cruciş în timp ce încerca să recâştige terenul pierdut, atomii vor să ajungă la numărul stabil de electroni, iar atunci când este nevoie, folosesc electronii în comun.

– *Dar de ce?*

De data aceasta, părea încolţit.

– Aceasta este maniera în care se leagă atomii. Una dintre ele.

– Dar *DE CE?*

Sax ridica din umeri.

– Aşa funcţionează forţele atomice. Aşa s-au petrecut lucrurile. Iar ei strigau cu toţii:

– *La Big Bang!*

Copiii ţipau cuprinşi de încântare, iar fruntea lui Sax se încreţea atunci când îşi dădea seama că i-o făcuseră din nou. Suspina şi revenea la punctul unde începuseră jocul. Dar de fiecare dată când o luau de la capăt, Sax nu părea niciodată să se prindă, atâta vreme cât primul „De ce?” era suficient de plauzibil. Chiar şi atunci când îşi dădea seama ce se petrece, părea incapabil să-i oprească. Singurul lui mod de apărare era să întrebe, cu o uşoară încruntare: „De ce *ce?”* Asta încetinea, pentru o vreme, ritmul jocului, dar, cu timpul, Nirgal şi Jackie învăţaseră să prevadă care anume din afirmaţiile lui Sax meritau cel mai mult un „De ce?”. Şi atâta vreme cât le mergea, Sax simţea că e de datoria lui să le răspundă, continuând cu seria de „Deoarece...” până la Big Bang sau, uneori, până la un „Nu se ştie”, abia murmurat.

– Nu se ştie! exclama clasa cu o dezamăgire prefăcută. De ce nu se ştie?

– Nu s-a explicat! răspundea el, încruntându-se. Nu încă.

Aşa treceau dimineţile bune împreună cu Sax. Şi el şi copiii păreau de acord că erau mai plăcute decât dimineţile rele, atunci când el preda cu glas monoton, fără a fi întrerupt, şi spunea, în semn de protest, în clipa în care se întorcea de la tablă şi vedea o masă de capete culcate peste computere şi sforăind:

– Asta e o chestiune cu adevărat importantă.

*

Într-o dimineaţă, gândindu-se la expresia încruntată a lui Sax, Nirgal întârzie la şcoală până când nu mai rămăseseră decât ei doi, şi atunci îl întrebă:

– De ce nu-ţi place atunci când nu ne poţi răspunde?

Expresia reapăru şi o vreme tăcu încordat.

– Mă străduiesc să înţeleg. Ştii, acord foarte multă atenţie fenomenelor, cât mai multă atenţie, concentrându-mă asupra specificului fiecărui moment. Vreau să înţeleg de ce se întâmplă

aşa cum se întâmplă. Sunt curios, şi consider că totul are loc dintr-un motiv anume. Totul! Aşadar, ar trebui să fim în stare să extragem aceste motive, iar atunci când nu este posibil... în sfârşit, nu îmi place. Mă deranjează. Uneori îi spun...

Aici, Sax îl privi pe Nirgal ruşinat, iar băiatul înţelese că Sax nu mai spusese niciodată, cuiva, aşa ceva.

– ... Îi spun „Marele Inexplicabil”.

Brusc, Nirgal înţelese că se referă la lumea albă – lumea albă din interiorul celei verzi, opusul lumii verzi a lui Hiroko, situate în interiorul celei albe. Iar ei nutreau sentimente diferite despre aceste lumi. Privind dinspre partea verde, atunci când se confrunta cu ceva misterios, lui Hiroko îi plăcea şi o făcea să se simtă fericită – era viriditas, o forţă divină. Privind dinspre partea albă, atunci când Sax se confrunta cu ceva misterios, acela devenea Marele Inexplicabil, primejdios şi îngrozitor. Pe el îl interesa adevărul, în vreme ce pe Hiroko o interesa existenţa. Sau poate invers. Cuvintele astea sunt amăgitoare. Mai bine să spună că ea iubeşte lumea verde şi el pe cea albă.

– Desigur, spuse Michel, atunci când Nirgal îi relată despre toate acestea. Foarte bine, Nirgal. Gândirea ta e foarte pătrunzătoare. Folosind terminologia arhetipală, am putea numi verdele şi albul Misticul şi Savantul. După cum vezi, ambele sunt personaje extrem de puternice. Dar ceea ce ne trebuie nouă, dacă mă întrebi, e o combinaţie a celor doi, pe care o numim *Alchimistul.*

Verdele şi albul.

După-amiaza, copiii erau liberi să facă tot ce doreau. Uneori rămâneau împreună cu profesorul zilei respective, dar de cele mai multe ori alergau pe plajă sau se jucau prin satul ghemuit între coline la jumătatea distanţei dintre lac şi intrarea în tunel. Urcau scările în spirală ale marilor case cocoţate pe plantele de bambus şi se jucau de-a v-aţi-ascunselea printre încăperile suprapuse, prin lăstăriş şi pe podurile suspendate care le legau. Dormitoarele din bambus formau o semilună care conţinea, în convexitatea ei, cea mai mare parte din sat.

Fiecare dintre plantele mari se ridica până la înălţimea a cinci sau şapte segmente, fiecare segment conţinând o cameră, din ce în ce mai mică pe măsură ce urcai. Copiii beneficiau fiecare de camera proprie în segmentele superioare ale plantelor – cilindri verticali prevăzuţi cu ferestre, nu mai mari de cinci până la şapte

paşi în diametru, aidoma turnurilor de castel din poveştile pe care le citeau. Mai jos, în segmentele mijlocii, se găseau camerele adulţilor, majoritatea singuri, deşi uneori formau cupluri. Segmentele inferioare reprezentau camerele de zi. De la ferestrele camerelor de sus se vedeau acoperişurile satului, prinse în strânsoarea colinelor, a plantelor de bambus şi a serelor ca scoicile în apele nu prea adânci ale lacului.

Pe plajă, umblau după scoici, jucau mingea ori trăgeau cu săgeţi peste dune în blocuri de polistiren expandat. De obicei, Jackie şi Harmakhis alegeau jocul, conducând echipele, dacă formau cu adevărat echipe. Nirgal şi cei mai mici se luau după ei, urmând ciclurile diferitelor prietenii şi ierarhii, activate la infinit în jocul lor de fiecare zi – aşa cum micul Frantz i-a explicat într-o bună zi Nadiei, fără niciun fel de menajamente: „Harmakhis dă în Nirgal; Nirgal dă în mine; eu dau în fete.” Adesea Nirgal se plictisea de acest joc pe care Harmakhis îl câştiga întotdeauna şi, pentru schimbare, o lua la fugă în jurul lacului, încet şi constant, intrând într-un ritm care părea să cuprindă tot ce există pe lume. De îndată ce intra în ritm, putea să dea ocol lacului cât era ziua de lungă. Era o mare bucurie, o exaltare, doar să alerge, şi să alerge, şi iar să alerge...

Sub dom era întotdeauna frig, dar lumina se modifica fără încetare. Vara, domul avea un permanent luciu alb-albăstrui, iar raze subţiri se întrezăreau prin fasciculele de lumină coborâte dinspre cer. Primăvara şi toamna, spre seară, lumina se diminua până la un amurg cenuşiu şi fantomatic, în care culorile erau sugerate doar de multiplele nuanţe de cenuşiu, frunzele de bambus şi acele de pin părând doar nişte trăsături de tuş pe albul abia vizibil al domului. În ceasurile acelea, serele semănau cu nişte lămpi feerice risipite pe dealuri, iar copiii alergau spre casă intersectându-se ca pescăruşii în zbor, îndreptându-se către baia comună. Acolo, în clădirea prelungă din dosul bucătăriei, îşi azvârleau hainele de pe ei şi se aruncau în vâltoarea aburindă a băii principale, lăsându-se să alunece pe dalele de pe fundul bazinului, simţind cum le pătrunde căldura din nou, cu un zumzet, în mâini, tălpi şi obraji, în tot acest timp zbenguindu-se, plini de energie, în jurul bătrânilor cu chipurile lor de broască ţestoasă şi trupurile păroase, zbârcite.

După ora aceea de căldură umedă, se îmbrăcau şi intrau buluc în bucătărie, cu pielea încă udă şi roşie, stăteau la rând, îşi umpleau farfuriile şi se aşezau la mesele lungi, printre adulţi.

Erau o sută douăzeci şi patru de rezidenţi permanenţi, dar în orice moment se aflau acolo în jur de două sute de suflete. După ce se aşezau cu toţii, ridicau ulcioarele şi îşi turnau apă unul altuia, apoi se repezeau la mâncarea caldă, înfulecând cartofi, *tortillas,* paste făinoase, *tabouli,* pâine şi fel de fel de legume, uneori chiar peşte sau carne de pasăre. După masă, adulţii discutau despre recolte sau despre Rickover, un vechi reactor rapid integral la care ţineau foarte mult, sau despre Pământ, în timp ce copiii strângeau masa, după care făceau muzică timp de o oră şi apoi se jucau, până când pe toţi îi fura, încet-încet, somnul.

Într-o zi, înainte de cină sosi un grup de douăzeci şi două de persoane de dincolo de calota polară. Micul lor dom îşi pierduse ecosistemul, ajungând la ceea ce Hiroko numea „dezechilibru complex în spirală”, iar rezervele li se terminaseră. Aveau nevoie de un sanctuar.

Hiroko îi cază în trei din casele de curând amenajate. Urcară scările care înconjurau tulpinile rotunde, voluminoase, scoţând strigăte de uimire la vederea segmentelor cilindrice în care erau decupate uşi şi ferestre. Hiroko îi puse la treabă pentru finalizarea unor noi încăperi şi construirea unei noi sere la marginea satului. Era pentru toţi limpede că Zygote nu mai producea atâta hrană câtă aveau ei nevoie în acel moment. Copiii mâncau cât mai puţin posibil, imitându-i pe adulţi.

– Ar fi trebuit să-i spunem locului acesta „Gamete”, îi zise Lupul de Preerie lui Hiroko cu prilejul vizitei sale următoare, râzând distonant.

Hiroko făcu un gest de lehamite. Poate că doar îngrijorarea explica aerul ei mai distant. Îşi petrecea tot timpul lucrând în sere, şi abia dacă le mai preda copiilor din când în când. Iar atunci când o făcea, aceştia doar se ţineau după ea, muncind pentru ea, strângând recolta, întorcând compostul sau plivind buruienile.

– Ei *nici nu-i pasă* de noi, spuse Harmakhis plin de obidă, într-o după-amiază, pe când se plimbau pe plajă, adresându-şi nemulţumirea lui Nirgal. Oricum, nici măcar nu e mama noastră.

Îi conduse pe toţi la laboratoarele din apropierea serei ca un tunel, alergându-i cât putea el de bine. În interior le arătă un şir de rezervoare din magneziu, asemănătoare unor frigidere.

– Astea sunt mamele noastre. În interiorul lor ne-am

dezvoltat. Kasei mi-a spus, iar eu am întrebat-o pe Hiroko, şi e adevărat. Suntem ectogeni. Noi nu am fost născuţi, noi am fost *decantaţi,* încheie el, privind triumfător micul lui grup de ascultători înspăimântaţi şi fascinaţi totodată, apoi îl lovi pe Nirgal cu pumnul în piept, împingându-l până la celălalt capăt al laboratorului, şi ieşi înjurând. Noi nu avem părinţi!

*

Oaspeţii deveniseră o povară, dar totuşi, atunci când ne vizitau, se producea o mare agitaţie şi cei mai mulţi s-au culcat foarte târziu în prima seară, stând de vorbă pentru a afla cât mai multe despre celelalte sanctuare. Exista o reţea întreagă în zona polară sudică; Nirgal avea chiar şi o hartă, pe computer, cu puncte roşii care le indicau pe toate cele treizeci şi patru, iar Nadia şi Hiroko presupuneau că există şi mai multe, în alte reţele organizate la nord, sau într-o izolare totală. Dar, pentru că păstrau cu toţii tăcerea radio, nu aveau cum să se convingă. Aşa că veştile erau la mare preţ – de obicei, lucrurile cele mai valoroase pe care le aduceau musafirii, chiar dacă veneau încărcaţi de daruri, ceea ce se şi întâmpla de cele mai multe ori, oferind tot ce izbutiseră ei să producă ori să obţină şi ar fi putut prinde bine gazdelor.

În timpul acestor vizite Nirgal asculta cu mare atenţie conversaţiile animate, nesfârşite, până la ceasuri târzii, stând pe jos ori umblând de colo până colo şi umplând ceştile oaspeţilor. Avea sentimentul acut că nu pricepe regulile după care se conduce lumea. Era inexplicabil pentru el de ce oamenii se comportă în felul acela. Bineînţeles că înţelegea elementul de bază al situaţiei – că există două grupări, încleştate în lupta pentru stăpânirea planetei Marte, că Zygote conduce gruparea care avea dreptate, şi că, până la urmă, areofania va triumfa. Era un sentiment nemaipomenit să fie implicat în această confruntare, să reprezinte o parte crucială a întregii povestiri, şi asta făcea adesea să-i fugă somnul atunci când se ducea, cu greu, la culcare. Până în zori îi treceau prin minte viziuni ale propriilor lui contribuţii la această mare dramă, uimind-o pe Jackie şi pe toţi ceilalţi din Zygote.

Uneori, în marea lui dorinţă de a afla tot mai multe, Nirgal trăgea cu urechea. O făcea întins pe o canapea, într-un colţ, cu ochii pe un monitor, moţăind sau prefăcându-se că citeşte. Cel mai adesea, cei aflaţi în încăpere nu-şi dădeau seama că ascultă, şi uneori chiar discutau despre copiii din Zygote, mai ales atunci

când el, de fapt, era ascuns afară, pe hol.

– Ai observat că majoritatea sunt stângaci?

– Sunt convins că Hiroko a umblat la genele lor.

– Ea zice că nu.

– Sunt aproape la fel de înalţi ca mine.

– Nu e decât efectul gravitaţiei. Adică, uită-te la Peter şi la ceilalţi *nisei.* Ei sunt născuţi pe cale naturală, şi cei mai mulţi sunt înalţi. Dar chestia cu mâna stângă trebuie să fie genetică.

– Mi-a spus, mai de mult, că nu e vorba decât de o simplă inserţie transgenică, făcând să crească în dimensiuni *corpus callosum.* Poate s-a cam jucat cu asta, efectul secundar fiind că majoritatea lor sunt stângaci.

– Iar eu îmi închipuiam că starea asta e cauzată de o deteriorare a creierului.

– Nimeni nu ştie. Cred că până şi Hiroko e derutată.

– Nu-mi vine a crede că e capabilă să se amestece în cromozomi pentru dezvoltarea creierului.

– Ectogene, ţine minte. Accesul e mai uşor.

– Se zice că densitatea lor osoasă e deficitară.

– Aşa e. Pe Pământ ar avea probleme. Li se administrează suplimente, ca să-i ajute.

– Tot gravitaţia e de vină. Adevărul este că toţi avem probleme.

– Mie-mi spui? Mi-am fracturat braţul când am lovit cu o rachetă de tenis.

– Imenşi oameni-pasăre, stângaci – iată ce creştem noi aici! E de-a dreptul bizar, dacă vrei să-mi cunoşti părerea. Îi vezi alergând peste dune, şi nu te aştepţi de la ei decât să decoleze şi să zboare.

În noaptea aceea, Nirgal avu obişnuitele probleme cu somnul. Ectogene… transgenic… Îl făceau să se simtă ciudat. Albul şi verdele, în dubla lor spirală… Ore întregi se răsuci în pat, întrebându-se ce semnificaţie are neliniştea care îl răscoleşte, întrebându-se ce ar trebui să simtă.

În cele din urmă, epuizat, reuşi să adoarmă şi avu un vis. Toate visele lui de până atunci fuseseră despre Zygote, dar acum se făcea că zboară deasupra planetei. Canioane roşii, imense, brăzdau terenul, iar vulcanii se ridicau până aproape de incredibila altitudine la care se afla. Doar că îl urmărea ceva, mult mai mare şi mai rapid decât el, cu aripi care izbeau zgomotos aerul pe când creatura se prăbuşea din soare,

întinzând spre el gheare imense. Îndreptă mâna către fiinţa zburătoare şi fulgere îi ţâşniră din vârful degetelor, făcând-o să se îndepărteze. Atunci când aceasta tocmai se pregătea pentru un alt atac, Nirgal se trezi agitat, simţindu-şi degetele pulsând şi inima bătând ca maşina de produs valuri: taca-tac, taca-tac, taca-tac.

Chiar în după-amiaza următoare, maşina de valuri „vălurea mult prea bine” – după cum se exprimase Jackie. Copiii se jucau pe plajă şi, tocmai când îşi închipuiau că pot evita valurile periculoase, unul cu adevărat mare trecu peste filigranul de gheaţă, îl doborî pe Nirgal în genunchi şi îl trase cu o irezistibilă forţă de absorbţie. Nirgal se zvârcoli, încercând cu greu să respire pe când se rostogolea în apa şocant de rece, dar nu izbuti să scape şi se pomeni tras la fund, după care continuă să se rostogolească în vâltoarea valului următor.

Jackie îl prinse de o mână şi de păr şi îl trase pe ţărm, lângă ea. Harmakhis îi ajută să se ridice, strigând:

– Sunteţi bine? Aţi păţit ceva?

În cazul în care se udau, regula era să revină în sat cât mai repede, aşa că Nirgal şi Jackie se ridicară cu greu şi porniră în fugă peste dune, pe cărarea care ducea spre sat, restul copiilor urmărindu-i de la mare distanţă. Simţeau vântul rece până în măduva oaselor. Alergară drept la baia publică, se năpustiră pe uşă şi îşi scoaseră veşmintele îngheţate cu mâinile înţepenite de frig, ajutaţi de Nadia, Sax şi Michel, care tocmai făceau baie.

În clipa în care erau împinşi de la spate în apa nu prea adâncă a marii băi comune, Nirgal îşi aminti visul.

– Aşteptaţi! Aşteptaţi! le spuse.

Ceilalţi se opriră, derutaţi. Nirgal închise ochii, ţinându-şi respiraţia. O prinse pe Jackie de partea superioară a braţului rece. Se revăzu în vis, se simţi plutind pe cer. Căldură din vârful degetelor… lumea albă din interiorul celei verzi.

Căută punctul acela din interiorul fiinţei lui care era mereu cald, chiar şi acum, când el era atât de îngheţat. Atâta vreme cât se va afla în viaţă, punctul va fi tot acolo. Îl găsi, şi cu fiecare respiraţie îl împinse spre exterior prin propriile-i ţesuturi. Nu era uşor, dar simţea cum lucrează, căldura ajungându-i în coaste ca o flacără, coborându-i în braţe, în mâini, în picioare, până în labele picioarelor. O ţinea pe Jackie cu mâna stângă şi se uita la trupul ei alb cu pielea ca de găină, apoi se concentra pentru a-i

transmite căldura. Tremura uşor, dar nu din cauza frigului.

– Eşti cald! exclamă Jackie.

– Încălzeşte-te! îi spuse el, şi pentru câteva clipe fata se lăsă cuprinsă de braţele lui.

Apoi, cu o expresie alarmată pe chip, se eliberă şi intră în baie. Nirgal rămase pe margine până când încetă să mai tremure.

– Grozav! exclamă Nadia. E un fel de ardere metabolică. Auzisem despre ea, dar nu mai văzusem cum acţionează.

– Poţi să explici cum faci? îl întrebă Sax, care, împreună cu Nadia, Michel şi Rya, îl privea pe Nirgal cu o expresie curioasă pe care acesta încerca să o evite.

Nirgal îşi scutură capul. Se aşeză pe marginea de ciment a bazinului, simţindu-se, deodată, epuizat. Îşi vârî tălpile în apă, ca într-o flacără lichidă. Peşti eliberându-se cu un plescăit în aerul din afară, foc în propria-i fiinţă, alb în interiorul verdelui, alchimie, zbor avântat alături de vulturi... fulgere din vârful degetelor lui!

* * *

Oamenii se uitau la el curioşi. Chiar şi cei din Zygote îl priveau cu coada ochiului, atunci când râdea ori spunea ceva neobişnuit, iar ei îşi închipuiau că el nu-i vede. Lui Nirgal îi venea uşor să simuleze că nu observă nimic. Dar era foarte greu cu vizitatorii întâmplători, care erau mult mai direcţi.

– A, tu eşti Nirgal, îi spuse o femeie cu părul scurt, roşcat. Am auzit că eşti foarte deştept.

Iar Nirgal, care întotdeauna se izbea de limitele propriei lui puteri de înţelegere, se înroşi şi scutură din cap. Femeia îl măsura, calmă. Când ajunse la o concluzie, îi zâmbi şi-i strânse mâna.

– Sunt încântată de cunoştinţă.

Într-o zi, când aveau cinci ani, Jackie aduse la şcoală un computer vechi, chiar în ziua în care le preda Maia. Ignorând privirea insistentă a acesteia, îl arătă celorlalţi.

– Asta e computerul bunicului meu. Conţine multe din lucrurile spuse de el. Kasei mi l-a dat.

Kasei pleca din Zygote pentru a se instala într-unul din celelalte sanctuare, dar nu în acela unde locuia Esther.

– Pauline, redă-ne ceva din cele spuse de bunicul meu, spuse ea, pornind computerul.

– Ei bine, iată-ne! se auzi vocea unui bărbat.

– Nu, altceva. Ce-a spus el despre colonia ascunsă.

– Colonia ascunsă trebuie neapărat să menţină legăturile cu aşezările de la suprafaţă, spuse vocea bărbatului. Sunt mult prea multe lucrurile pe care ei nu le pot fabrica în ascunzătoare. În primul rând, cred că e vorba de barele de combustibil nuclear. Acestea sunt supravegheate destul de bine, dar înregistrările vor demonstra, poate, unde au dispărut.

Vocea se opri. Maia îi spuse lui Jackie să lase computerul şi începu o nouă lecţie de istorie, despre secolul XIX, rostită în propoziţii ruseşti atât de scurte şi de stridente, încât vocea îi tremura. Apoi, din nou algebră. Maia insista foarte mult ca ei să înveţe bine la matematică.

– Oribilă educaţie vi se face, spunea ea, dând din cap cu un aer posomorât. Dar dacă învăţaţi bine matematica, o să vă puneţi la punct mai târziu.

Apoi îi privea cu asprime şi solicita răspunsul următor.

Nirgal se uita la ea, amintindu-şi de vremea când fusese Vrăjitoarea lor cea Rea. Ar fi ciudat să se afle în pielea ei, atât de aprigă uneori, şi alteori atât de veselă. Nirgal se putea uita la majoritatea locuitorilor din Zygote şi să simtă cum ar fi să se afle în pielea lor. Le citea asta pe chipuri, la fel cum întrezărea a doua culoare în interiorul celei dintâi. Era un dar aparte, ceva de genul acelui hiperacut simţ al temperaturii. Dar pe Maia n-o înţelegea.

Iarna făceau incursiuni la suprafaţă, până la craterul din apropiere unde Nadia construia un adăpost, şi până la dunele întunecate, presărate cu cristale de gheaţă, de dincolo de acesta. Însă când se ridica ceaţa erau nevoiţi să rămână sub dom, sau, în cel mai bun caz, să meargă până la galeria cu ferestre. Nu trebuia să fie văzuţi de sus. Nimeni nu era sigur dacă poliţia continuă să-i supravegheze din spaţiu sau nu, dar era mai bine să păstreze o marjă de siguranţă. Sau aşa spuneau *isseii.* Peter era adesea plecat, iar deplasările lui îl conduseseră la concluzia că vânătoarea de colonii ascunse trebuie să fi încetat şi că, în orice caz, nu avea niciun rost.

– Există aşezări ale rezistenţei care nu se ascund deloc. Sunt atâtea semnale termice şi vizuale, chiar şi radio, încât niciodată n-ar putea să le verifice pe toate, spuse el.

Dar Sax nu făcu decât să spună:

– Programele de căutare algoritmică sunt foarte eficiente.

Maia insistă ca ei să nu se expună şi să-şi perfecţioneze

sistemele electronice, eliminând excesul de căldură din adâncul calotei polare. Hiroko era de părerea Maiei, şi toţi se supuseră.

– În cazul nostru situaţia este cu totul alta, îi zise Maia lui Peter, cu un aer hăituit.

Într-o dimineaţă, la şcoală, Sax le spuse că la vreo două sute de kilometri spre nord-vest se află un puţ. Norul pe care îl văd uneori în direcţia aceea este podoaba lui – mare şi nemişcat în unele zile, şi în altele îndepărtându-se spre răsărit, în fâşii subţiri. Cu proxima ocazie, la cină, când Lupul de Preerie trecu pe la ei, îl întrebară dacă l-a vizitat, iar el confirmă, spunând că marele puţ penetra până aproape de centrul planetei, pe fundul acestuia nefiind altceva decât lavă topită, incandescentă, clocotind.

– Nu e adevărat, spuse Maia, categoric. Puţurile nu coboară mai mult de zece-cincisprezece kilometri, iar fundul acestora e din stâncă dură.

– Dar fierbinte, interveni Hiroko. Am auzit că acum au ajuns la douăzeci de kilometri.

– Şi uite-aşa, fac treaba în locul nostru, i se plânse Maia lui Hiroko. Nu crezi că suntem nişte paraziţi pentru aşezările de la suprafaţă? Fără tehnica lor, n-am ajunge prea departe cu această viriditas a ta.

– Se va dovedi că e o simbioză, replică ea, calmă.

Hiroko o privi fix pe Maia până când aceasta se ridică şi ieşi. Hiroko era singura fiinţă din Zygote care o putea face pe Maia să plece privirea.

Foarte ciudată mai era Hiroko, îşi spuse Nirgal, privindu-şi mama după acest schimb de replici. I se adresa lui şi oricărui altuia ca unui egal şi, evident, pentru ea toţi *erau* egali, dar niciunul nu era special. Îşi amintea cu acuitate clipele când totul fusese altfel, când ei doi fuseseră ca două părţi ale unui întreg. Dar acum îi arăta acelaşi interes pe care îl arăta celorlalţi, grija ei pentru el fiind impersonală şi distantă. Indiferent ce i s-ar întâmpla lui, Hiroko ar rămâne aceeaşi, îşi spunea el. Nadia, sau chiar Maia, aveau mai multă grijă de el. Cu toate acestea, Hiroko era mama tuturor, iar Nirgal, ca majoritatea locuitorilor permanenţi din Zygote, încă se mai ducea la mica ei platformă din bambus, atunci când avea nevoie de ceva pe care oamenii obişnuiţi nu i-l puteau oferi, o alinare, ori un sfat…

Dar cel mai adesea când se ducea la ea, o găsea împreună cu micul ei grup de intimi, „păstrând tăcerea”, iar dacă dorea să rămână, trebuia să tacă. Uneori asta dura zile în şir, până când

înceta să mai treacă pe acolo. Apoi, din nou, putea ajunge în timpul areofaniei, când se alătura încântării extatice a numelor planetei, devenind parte integrantă a acelui mic grup strâns unit, chiar în centrul lumii, cu Hiroko însăşi lângă el, cuprins strâns de braţul ei.

Era şi asta un fel de iubire, iar el o aprecia, dar nu mai era ca în zilele de demult, când străbăteau plaja împreună.

Într-o dimineaţă, intră în şcoală şi dădu peste Jackie şi Harmakhis la vestiar. Cei doi tresăriră la intrarea lui, şi până să-şi scoată haina şi să intre în clasă, îşi dădu seama că se sărutaseră.

După ore, dădu ocol lacului în strălucirea alb-albăstruie a după-amiezei de vară, privind cum pulsează instalaţia de produs valuri, ca senzaţia de strânsoare pe care o simţea în piept. Durerea îl străbătea ca valurile suprafaţa apei. Nu se putea abţine, deşi ştia că totul e ridicol. În zilele acelea se sărutau destul de mult la baia publică, când se împroşcau, şi se trăgeau unul pe altul, şi se împingeau, şi se gâdilau. Fetele se sărutau între ele şi spuneau că e un „exerciţiu de sărutat” care nu contează, şi uneori exersau şi cu băieţii. Nirgal fusese sărutat de multe ori de Rachel, dar şi de Emily, Tiu şi Nanedi, şi odată, ultimele două îl ţinuseră şi îl sărutaseră pe urechi într-o încercare de a-l pune în încurcătură în baia publică, provocându-i o erecţie. Altă dată, Jackie le trăsese de pe el şi îl împinsese în partea adâncă a bazinului, muşcându-l de umăr în timp ce se luptau în apă. Iar acestea nu erau decât câteva dintre cele mai memorabile dintre sutele de contacte calde, nude, care transformau baia într-un eveniment atât de însemnat al zilei.

Dar în afara băii, de parcă ar fi vrut să încerce să ţină în frâu asemenea forţe volatile, deveniseră extrem de oficiali unul cu celălalt, băieţii şi fetele strânşi ciorchine în grupuri care, cel mai adesea, se jucau separat. Aşa că sărutatul în vestiar reprezenta ceva nou şi serios, iar expresia pe care Nirgal o zărise pe chipurile lui Jackie şi Harmakhis era atât de superioară, de parcă ei ştiau ceva ce el nu ştia – ceea ce era adevărat. Şi asta îl durea cel mai mult, această excludere, această cunoaştere. Mai ales că nu era chiar atât de ignorant. Era sigur că se culcă împreună, făcându-se unul pe altul să ejaculeze. Erau amanţi, se citea în expresia lor. Jackie a lui, cea frumoasă şi veselă, nu mai era a lui. De fapt niciodată nu fusese a lui.

În nopţile care urmară, dormi prost. Camera lui Jackie se afla pe tulpina de lângă a lui, iar a lui Harmakhis cu două mai încolo, în direcţie opusă, şi fiecare scârţâit al podurilor suspendate suna ca nişte paşi. Uneori, fereastra ei curbată se lumina de la pâlpâirea lămpii. Ca să nu rămână în camera lui pentru a fi torturat, Nirgal începu să stea până târziu în camera comună, citind şi trăgând cu urechea la conversaţia adulţilor.

Aşa că atunci când începură să vorbească despre boala lui Simon, se afla de faţă. Simon era tatăl lui Peter; un om liniştit, de obicei plecat în expediţii împreună cu Ann, mama lui Peter. Acum, părea că suferă de ceva numit „leucemie rezistentă”. Vlad şi Ursula observară că Nirgal ascultă şi încercară să-l liniştească, dar acesta înţelese că nu-i spun chiar totul. De fapt se uitau la el cu o expresie ciudată, speculativă. Mai târziu, se cocoţă până în camera lui de la înălţime, se sui în pat şi porni computerul, căută termenul „leucemie” şi citi rezumatul de la începutul articolului. O boală potenţial fatală, acum răspunzând, de obicei, la tratament. O boală potenţial fatală – şocant concept! Se zvârcoli neliniştit toată noaptea, chinuit de vise până în zorii cenuşii, în ciripitul păsărelelor. Plantele mor, animalele mor, dar nu şi oamenii. Însă şi ei sunt animale!

În seara următoare rămase din nou împreună cu adulţii, simţindu-se epuizat şi inconfortabil. Vlad şi Ursula se aşezară pe podea, alături de el. Îi spuseră că pe Simon îl va ajuta un transplant de măduvă osoasă, şi că el şi Nirgal aveau în comun o grupă de sânge rară. Nici Ann şi nici Peter nu o aveau, şi niciunul dintre fraţii şi surorile lui Nirgal. El o căpătase pe linie paternă, dar nici măcar tatăl său nu o avea, sau nu tocmai. Doar el şi Simon, din toate sanctuarele. În total nu se aflau decât cinci mii de oameni în toate sanctuarele luate la un loc, iar grupa sanguină a lui Simon şi Nirgal era una la un milion. Îl întrebară dacă n-ar vrea să doneze ceva măduvă osoasă.

Hiroko se afla acolo, în camera comună, urmărindu-l cu privirea. Rar îşi petrecea serile în sat, iar Nirgal nu avea nevoie să se uite la ea pentru a şti ce gândeşte. Erau făcuţi pentru a dărui, spunea ea mereu, iar acesta ar fi darul suprem. Un act de pură viriditas.

– Bineînţeles, răspunse el, fericit că i se *oferi* prilejul.

Spitalul se afla lângă baie şi şcoală. Era mai mic decât şcoala şi avea cinci paturi. Îl întinseră pe Simon pe unul din ele, iar pe

Nirgal pe altul.

Bătrânul îi zâmbi. Nu părea bolnav, ci doar bătrân. De fapt, la fel ca toţi ceilalţi vârstnici. Nu prea vorbea el cine ştie ce, iar de data asta spuse doar atât:

– Mulţumesc, Nirgal.

Nirgal încuviinţă din cap. Apoi, spre surprinderea lui, Simon continuă:

– Apreciez gestul tău. Extracţia o să te doară, după aceea, timp de vreo două săptămâni, chiar acolo, în os. E lucru mare să faci aşa ceva pentru altul.

– Dar nu şi dacă e cu adevărat nevoie, spuse Nirgal.

– În sfârşit, e un dar pe care voi încerca să ţi-l întorc, desigur.

Vlad şi Ursula anesteziară, cu o injecţie, braţul lui Nirgal.

– Nu e neapărat necesar să facem ambele operaţii chiar acum, dar e bine să vă avem pe amândoi în acelaşi loc pentru asta. Vindecarea se va face mai uşor dacă sunteţi prieteni.

Aşa că se împrieteniră. După şcoală, Nirgal trecea pe la spital, iar Simon ieşea încet pe uşă, şi parcurgeau împreună cărarea de peste dune, până la plajă. Acolo urmăreau valurile care se încreţeau pe suprafaţa albă, apoi se înălţau şi se sfărâmau pe plajă. Simon era mult mai puţin vorbăreţ decât oricare alt om cu care Nirgal îşi petrecuse timpul; parcă ar fi păstrat tăcerea cu grupul lui Hiroko, doar că asta nu se mai termina. La început îi dădu o stare neplăcută, dar după o vreme constată că asta îi lasă timp să privească lucrurile cu adevărat: pescăruşii rotindu-se în înaltul domului, bulele de aer lăsate de crabii ascunşi în nisip, cercurile pe nisip care înconjurau fiecare smoc de iarbă. Acum, Peter se afla tot mai mult în Zygote, şi de multe ori îi însoţea. Din când în când, chiar Ann îşi întrerupea călătoriile ei nesfârşite, vizita Zygote şi li se alătura. Peter şi Nirgal alergau în jurul lor jucându-se de-a prinselea, ori de-a v-aţi ascunselea, în timp ce Ann şi Simon străbăteau plaja la braţ.

Dar Simon era încă slăbit, şi slăbi şi mai mult. Era greu să nu vezi în asta un fel de prăbuşire morală. Nirgal nu fusese niciodată bolnav, iar ideea i se părea dezgustătoare. Aşa ceva nu li se putea întâmpla decât bătrânilor. Chiar şi ei ar fi trebuit să fie salvaţi prin tratamentul lor geriatric, de care beneficiau cu toţii atunci când îmbătrâneau, aşa că nu mureau niciodată. Numai plantele şi animalele mureau. Dar oamenii sunt animale. Numai că ei inventaseră tratamentul. Noaptea, îngrijorat de aceste discrepanţe, Nirgal citi întregul articol despre leucemie, chiar

dacă era lung cât o carte. Cancerul sângelui. Leucocitele proliferează din măduva osoasă şi invadează organismul, atacând sistemele sănătoase. Îi administrau lui Simon substanţe chimice, radiaţii şi pseudoviruşi pentru a ucide leucocitele, şi încercau să înlocuiască măduva lui bolnavă cu măduvă sănătoasă de la Nirgal. Până acum, îl supuseseră de trei ori la tratamentul geriatric. Nirgal citi şi despre asta. Era o problemă de scanare a nepotrivirilor genomice, care găsea cromozomii rupţi şi îi repara pentru a nu se produce vreo eroare în diviziunea celulară. Dar era dificil să penetrezi osul cu gama de celule auto-reparatoare introduse şi, aparent, în cazul lui Simon, de fiecare dată rămăseseră mici enclave de măduvă canceroasă. Copiii aveau şanse mai mari de însănătoşire decât adulţii, după cum preciza articolul. Dar cu tratamentele geriatrice şi cu transplantul de măduvă, Simon se va însănătoşi, cu siguranţă. Nu era decât o chestiune de timp şi dăruire. Până la urmă, tratamentele vindecă totul.

– Ne trebuie un bioreactor, îi spuse Ursula lui Vlad.

Lucrau la transformarea unuia dintre rezervoarele de ectogene într-un bioreactor, umplându-l cu colagen spongios de origine animală şi inoculându-l cu celule din măduva lui Nirgal, sperând să genereze o masă de limfocite, macrofage şi granulocite. Dar sistemul circulatoriu nu funcţiona cum trebuie, ori poate matricea, nu erau nici ei siguri. Nirgal rămase bioreactorul lor viu.

În dimineţile când îi venea rândul, Sax le preda chimia solului, şi chiar îi scotea, uneori, din clasă pentru a lucra în laboratoarele de sol, unde amestecau biomasă în nisip şi o cărau apoi cu roabele până la sere ori pe plajă. Era o activitate antrenantă, dar trecea pe lângă Nirgal de parcă era în transă. Îl zărea pe Simon afară, plimbându-se cu încăpăţânare, şi uita de tot ce făceau acolo.

În pofida tratamentelor, paşii lui Simon erau înceţi şi anevoioşi. De fapt mergea cu picioarele încovoiate, îndoindu-le foarte puţin atunci când înainta. Odată, Nirgal îl ajunse şi se opri lângă el pe ultima dună înainte de a ajunge la plajă. Becaţinele alergau pe ţărmul ud, urmărite de tapiserii albe de apă înspumată. Simon arătă spre turma de oi negre care păşteau printre dune. Braţul i se înălţă ca o bară orizontală de bambus. Răsuflarea îngheţată a oilor se revărsa pe iarbă.

Simon spuse ceva de neînţeles; buzele îi erau înţepenite şi

pronunţa cu dificultate unele cuvinte. Poate că asta îl făcea mai tăcut decât oricând. Mai încercă o dată, şi încă o dată, şi indiferent cât de mult încerca, Nirgal nu ghicea ce spune. În cele din urmă, Simon renunţă şi ridică din umeri, şi rămaseră uitându-se unul la altul, muţi şi neajutoraţi.

Când se juca împreună cu ceilalţi copii, aceştia îl acceptau, dar păstrau, totodată, distanţa, aşa că Nirgal se învârtea într-un fel de cerc. Sax îl admonesta cu blândeţe pentru lipsa lui de atenţie în timpul orelor.

– Concentrează-te asupra momentului, spunea el, forţându-l pe Nirgal să spună pe de rost structura ciclului azotului, sau să-şi afunde mâinile în solul negru şi umed la care lucrau, instruindu-l cum să-l frământe ca să rupă cordoanele lungi de inflorescenţe diatomice, funguşii, lichenii, algele şi toate microbacteriile invizibile pe care le crescuseră, pentru a le răspândi printre bulgării ruginii de sol. Distribuie-l cât poţi tu de regulat. Atenţie. Aşa. Nimic altceva decât asta. E o calitate foarte importantă. Priveşte structurile de pe ecranul microscopului. Aceea clară ca un bob de orez este o chimiolitotrofă, *Thiobacillus denitrificans.* Iată şi o bucată mare de sulfură. Ce se întâmplă atunci când prima o mănâncă pe cea de-a doua?

– Oxidează sulful.

– Şi?

– Şi se denitrifică.

– Adică?

– Nitraţii se transformă în azot. Din sol în aer.

– Foarte bine. Asta e un microb foarte util.

În felul acesta Sax îl obliga să acorde atenţie clipei, dar preţul era mult prea mare. La prânz, când cursurile se terminau, se pomenea epuizat, iar după-amiaza îi venea greu să mai facă şi altceva. Apoi îi cerură să mai doneze nişte măduvă pentru Simon, care zăcea în spital mut şi jenat, ochii lui cerându-i iertare lui Nirgal, care se forţă să zâmbească şi să cuprindă cu degetele braţul ca de bambus al lui Simon.

– E-n regulă, spuse el, voios, şi se întinse pe pat.

Precis că Simon făcea ceva rău, era slab, sau leneş, sau – într-un fel – dorea să fie bolnav. Nu exista altă explicaţie. Înfipseră acul în braţul lui Nirgal şi acesta amorţi. Îi mai înfipseră un ac de perfuzii în dosul mâinii; după un timp şi aceasta amorţi. Stătea întins pe spate, parte din structura spitalului, încercând să

amorţească tot mai mult. O parte a lui simţea acul mare, pentru măduvă, apăsând în osul braţului său. Nici un pic de durere, nicio senzaţie în carne, doar o apăsare pe os. Apoi cedă, şi îşi dădu seama că acul pătrunsese în interiorul moale al osului.

De data aceasta, procedura nu mai ajută deloc. Simon era o cauză pierdută, zăcea permanent în spital. Nirgal îl vizita din când în când şi jucau un joc cu vremea pe monitorul lui Simon, apăsând butoanele pentru a rostogoli zarurile, exclamând atunci când un unu sau un doisprezece îi arunca, brusc, într-un alt pătrar al planetei, cu un climat cu totul diferit. Râsul lui Simon, niciodată mai mult decât un chicotit, se diminuase, de data aceasta, doar la un zâmbet abia schiţat.

Pe Nirgal îl durea braţul, dormea prost, răsucindu-se pe toate părţile, în timpul nopţii, trezindu-se încins, asudat şi înspăimântat – aparent fără niciun motiv. Apoi, într-o noapte, Hiroko îl trezi din profunzimea somnului şi îl coborî pe scara spiralată, ducându-l la spital. Nirgal se sprijinea ameţit de ea, incapabil să se trezească pe deplin. Ea era la fel de impasibilă ca întotdeauna, dar îl cuprinsese cu braţele de după umeri, susţinându-l cu o forţă surprinzătoare. Când trecură pe lângă Ann, care stătea în antecamera spitalului, ceva în înclinarea umerilor acesteia îl făcu pe Nirgal să se întrebe de ce se află Hiroko în sat în timpul nopţii, şi reuşi să se dezmeticească, cuprins de groază.

Salonul spitalului era iluminat la maxim, cu toate contururile bine definite, pulsând de parcă din fiecare obiect încercau să ţâşnească halouri. Simon zăcea cu capul pe o pernă albă. Avea pielea palidă şi ceroasă. Părea să aibă o mie de ani.

Întoarse capul şi îl zări pe Nirgal. Ochii lui negri căutară chipul lui Nirgal cu o privire flămândă, de parcă încerca să găsească o cale de a pătrunde în el, de a sări în interiorul lui. Nirgal se înfioră şi menţinu contactul cu privirea aceea intensă, întunecată, gândindu-se: „Bine, vino în mine. Fă-o, dacă vrei. Fă-o!”

Dar nu era nicio punte de trecere. Amândoi înţelegeau. Un zâmbet uşor trecu pe chipul lui Simon şi, cu greutate, se întinse şi prinse mâna lui Nirgal. Acum ochii lui îi cercetau chipul cu o expresie complet diferită, de parcă încerca să găsească acele cuvinte care îi vor fi de ajutor lui Nirgal în anii ce vor veni, care îi vor transmite tot ce învăţase Simon vreodată.

Dar nici asta nu era posibil. Din nou, amândoi înţeleseră. Simon va trebui să-l lase pe Nirgal în voia sorţii lui, oricare ar fi

aceea. Nu avea cum să-l ajute.

– Fii bun! şopti el, în cele din urmă, iar Hiroko îl scoase pe Nirgal din salon.

Îl conduse prin noapte până sus, în camera lui, unde căzu într-un somn adânc. Simon muri la un moment dat, în noaptea aceea.

Era prima înmormântare la Zygote, şi prima pentru toţi copiii. Dar adulţii ştiau ce trebuie făcut. Se adunară într-una din sere, printre bancurile de lucru, şi se aşezară în cerc în jurul lăzii lungi care conţinea trupul lui Simon. Îşi trecură unul altuia o sticlă cu rachiu de orez şi fiecare umplu ceaşca vecinului. Băură licoarea de foc, iar bătrânii păşiră în jurul lăzii ţinându-se de mâini, apoi îi înconjurară strâns pe Ann şi Peter. Maia şi Nadia se aşezară lângă Ann, cuprinzând-o cu braţele de umeri. Ann părea uluită, Peter disperat. Jurgen şi Maia istorisiră întâmplări despre tăcerea legendară a lui Simon.

– Odată, spuse Maia, ne aflam într-un transportor, iar un tub de oxigen a explodat şi a făcut o gaură în acoperişul cabinei, şi toţi am început să alergăm de colo până colo, ţipând, iar Simon, care fusese afară, a luat o piatră de mărimea potrivită, a sărit pe cabină, a potrivit-o peste spărtură şi a astupat-o. După aceea, toţi vorbeam ca nişte nebuni şi ne străduiam să asigurăm o etanşare corespunzătoare, dar deodată ne-am dat seama că Simon încă nu spusese nimic, şi toţi ne-am oprit şi ne-am uitat la el, iar el a spus: „Era cât pe-aci s-o păţim.”

Râseră cu toţii, iar Vlad continuă:

– Mi-aduc aminte când am acordat premii la Underhill, iar Simon a fost premiat pentru cel mai bun film video, s-a dus la tribună să primească premiul, a spus: „Mulţumesc” şi a pornit spre locul lui, după care s-a oprit, s-a întors pe podium de parcă, ştiţi, şi-ar fi adus aminte de ceva, şi-a dres glasul şi a spus: „Mulţumesc foarte mult.”

Aproape că râse şi Ann ascultându-l, apoi se ridică şi îi conduse afară, în aerul îngheţat. Bătrânii duseră sicriul până pe plajă, şi toţi ceilalţi îi urmară. Ningea prin pâclă atunci când scoaseră trupul lui Simon din ladă şi îl îngropară adânc, în nisip, puţin mai sus de semnul care marca nivelul cel mai înalt al valurilor. Scoaseră capacul lăzii lungi, gravară numele lui Simon cu un aparat de sudură şi îl înfipseră în prima dună. Acum Simon va deveni o parte din ciclul carbonului, hrană pentru bacterii şi crabi, apoi pentru becaţine şi pescăruşi, topindu-se astfel,

treptat, în biomasa de sub dom. Aşa e când te înmormântează. Şi, desigur, acest aspect e reconfortant, să te împrăştii în propria ta lume, să te dispersezi în ea… Dar să încetezi ca entitate, să dispari…

Iar acum mergeau cu toţii sub domul slab luminat, după ce îl îngropaseră pe Simon, încercând să se comporte de parcă realitatea nu s-ar fi rupt pe neaşteptate, răpindu-l pe unul dintre ei. Lui Nirgal nu-i venea să creadă. Se întorceau în sat, mergând dezordonat, suflând în mâini şi vorbind aproape şoptit. Nirgal se apropie de Vlad şi de Ursula, simţind nevoia unei încurajări de orice fel. Ursula era tristă şi Vlad încerca să îi ridice moralul:

– A trăit peste o sută de ani. Nu putem continua să considerăm moartea lui ca prematură. Ar fi o ofensă la adresa tuturor amărâţilor care au murit la cincizeci de ani, sau la douăzeci, sau la un an.

– Cu toate acestea, a fost o moarte prematură, zise Ursula, cu încăpăţânare. Cine ştie? Cu toate tratamentele ar fi putut să trăiască o mie de ani.

– Eu nu sunt chiar atât de sigur. Am impresia că, în realitate, tratamentele nu penetrează până în fiecare colţişor al corpului nostru şi, ţinând seama de toată iradierea la care am fost expuşi, am putea avea mai multe necazuri decât ne-am închipuit la început.

– Poate. Dar dacă am fi fost la Acheron, cu întreaga echipă, şi am fi avut un bioreactor şi toate facilităţile noastre, pariez că l-am fi salvat. Apoi cine ştie câţi ani ar mai fi avut de trăit? De aceea spun că moartea lui a fost prematură, încheie Ursula, şi se îndepărtă pentru a rămâne singură.

În noaptea aceea Nirgal nu reuşi deloc să doarmă. Retrăia şedinţele de transplant, revăzând fiecare moment al acestora, imaginându-şi că se produsese un fel de reacţie inversă în sistem şi că fusese infectat. Ori contaminat doar prin atingere, de ce nu? Sau poate doar de acea ultimă privire a ochilor lui Simon! Aşa că luase boala pe care ei nu o pot opri şi va muri. Va înţepeni, va amuţi, va înceta să mai existe şi va dispărea. Asta e moartea. Inima îi bătea să-i spargă pieptul, transpiraţia îi ieşi prin piele, şi plânse de teama morţii.

Nu exista nicio modalitate de a o evita. Era groaznică, indiferent de momentul în care intervenea. Era oribil că însuşi ciclul trebuia să funcţioneze aşa cum funcţiona – adică să se repete la infinit, pe când ei trăiau o singură dată şi mureau

pentru totdeauna. Ce rost mai are să trăieşti? E prea ciudat, prea urât. Şi, astfel, Nirgal tremură toată noaptea, cu mintea răvăşită de teama morţii.

* * *

După acel eveniment, lui Nirgal îi venea foarte greu să se concentreze. Parcă se afla întotdeauna la o anumită distanţă de lucruri, ca şi cum ar fi alunecat în lumea albă şi nu o mai putea atinge pe cea verde.

Hiroko înţelese care e problema şi îi sugeră să-l însoţească pe Lupul de Preerie într-una din ieşirile lui. Ideea îl şocă pe Nirgal, care nu fusese niciodată mai departe de câţiva paşi de Zygote. Dar Hiroko insistă. Avea acum şapte ani, spuse ea, era pe punctul de a deveni bărbat. Sosise momentul să vadă câte ceva din lumea de la suprafaţă.

Peste câteva săptămâni, Lupul de Preerie trecu pe acolo, iar la plecare Nirgal îl însoţea, aşezat pe locul copilotului, în maşina lui camuflată într-o stâncă, privind cu ochii mari, prin parbrizul jos, arcul purpuriu al cerului de seară. Lupul întoarse maşina pentru a-i oferi imaginea marelui perete roz, strălucitor, al calotei polare, arcuindu-se peste orizont ca o imensă lună care răsărea.

– E greu de crezut că ceva atât de mare se va putea topi vreodată, spuse Nirgal.

– O să dureze câtva timp.

Se îndreptau spre nord, cu viteză redusă. Maşina era camuflată, acoperită de o carcasă dintr-o stâncă scobită, reglată din punct de vedere termic pentru a păstra aceeaşi temperatură cu mediul înconjurător, prevăzută cu un dispozitiv de eliminare a urmelor, amplasat pe osia din faţă, care citea terenul şi transmitea informaţiile osiei din spate, unde screpere-formatoare prelucrau urmele lăsate de roţi şi readuceau nisipul şi piatra la forma avută înainte de trecerea lor, indiferent care ar fi fost aceea. Astfel, nu se puteau deplasa prea repede.

Multă vreme călătoriră în tăcere, deşi tăcerea Lupului de Preerie nu era la fel ca a lui Simon. Acesta fredona, murmura, se adresa computerului cu o voce joasă, cântată, într-o limbă care suna ca engleza, dar era de neînţeles. Nirgal încerca să se concentreze asupra imaginii înguste din afara ferestrei, simţindu-se stingher. Regiunea din jurul calotei polare sudice era formată dintr-o serie de terase întinse, plane, iar ei treceau de pe una pe alta pe trasee care păreau programate anterior, coborând terasă după terasă, până când calota polară i se păru situată pe un fel

de piedestal uriaş. Nirgal privea concentrat în noapte, impresionat de mărimea lucrurilor, dar bucuros că tot ce vede nu e chiar atât de copleşitor cum fusese prima lui plimbare afară. Asta se petrecuse demult, dar încă îşi mai amintea perfect uimirea ameţitoare de atunci. De data asta era altfel.

– Nu pare atât de mare cum mi-am închipuit, spuse el. Cred că e vorba de curbura terenului, fiind vorba de o planetă atât de mică. Orizontul nu e mai departe de noi decât e o margine a coloniei noastre de cealaltă!

La fel spunea şi computerul.

– Îhm, făcu Lupul, aruncându-i o privire. Vezi să nu te-audă cumva Uriaşul spunând aşa ceva, că-ţi trage un şut în fund. Băiete, cine ţi-e tată?

– Nu ştiu. Hiroko e mama mea.

– Hiroko forţează cam mult nota cu chestia asta, dacă vrei să ştii, pufni el.

– Ei i-ai spus?

– Bineînţeles că i-am spus, dar Hiroko nu mă ascultă decât atunci când spun lucruri pe care vrea ea să le audă, răspunse Lupul, cu un chicotit. La fel cum face cu toată lumea, nu?

Nirgal încuviinţă din cap, cu un zâmbet care îi anulă încercarea de a rămâne impasibil.

– Vrei să afli cine e tatăl tău?

– Sigur.

De fapt nu era chiar sigur. Ideea de tată însemna foarte puţin pentru el, şi îi era teamă că ar putea fi Simon. În definitiv, Peter era pentru el ca un frate mai mare.

– La Vishniak au aparatura necesară şi putem încerca acolo, dacă vrei, spuse Lupul, dând apoi din cap. Hiroko e atât de ciudată! Când am cunoscut-o eu, nu mi-aş fi închipuit nicio clipă că vom ajunge până aici. Desigur, eram tineri pe vremea aceea, aproape la fel de tineri cum eşti tu acum, deşi o să ţi se pară greu de crezut.

Ceea ce era adevărat.

– Atunci când am cunoscut-o, nu era decât o tânără studentă în ecoinginerie, deşteaptă foc şi sexy ca o pisică. Nimic din chestiile astea de mamă-zeiţă a lumii. Treptat a început să studieze cărţi care nu erau manualele ei tehnice, şi a ţinut-o tot aşa, încât atunci când a ajuns pe Marte era nebună. De fapt, chiar mai înainte. Ceea ce a fost norocul meu, de aceea mă aflu aici. Dar Hiroko, vai de mine! Era convinsă că întreaga istorie a

omenirii a pornit pe o cale greşită chiar de la începuturi. În zorii civilizaţiei, îmi spunea ea foarte serioasă, au existat Creta şi Sumerul, iar Creta era o cultură paşnică, bazată pe relaţiile comerciale, condusă de femei şi plină de artă şi frumuseţe – o utopie de fapt, în care bărbaţii erau acrobaţi care toată ziua călăreau taurii iar noaptea femeile, lăsându-le gravide şi adulându-le, şi toţi erau fericiţi. Sună grozav, dar nu şi pentru tauri. În timp ce Sumerul, pe de altă parte, era condus de bărbaţi, care au inventat războiul şi au cucerit tot ce le-au văzut ochii, şi au pus bazele tuturor imperiilor care au apărut de atunci încoace. Şi nimeni nu ştie, zicea Hiroko, ce s-ar fi întâmplat dacă aceste două civilizaţii ar fi avut şansa să se întreacă pentru stăpânirea lumii, deoarece un vulcan a trimis Creta în ceruri, iar lumea a rămas pe mâinile sumerienilor şi aşa e şi în ziua de azi. Dacă ar fi fost vulcanul acela în Sumer, îmi spunea, totul ar fi altfel. Şi poate că e adevărat. Deoarece istoria cu greu ar putea deveni mai sumbră decât a fost până acum.

Nirgal rămase surprins de această caracterizare.

– Dar acum, se aventură el, o luăm de la capăt.

– Ai dreptate, băiete! Noi suntem primitivii unei civilizaţii necunoscute. Trăim în micul nostru matriarhat tehno-minoic. Ha! Mie, unul, îmi place. Am impresia că puterea pe care şi-au asumat-o femeile nu a fost niciodată atât de interesantă de la bun început. Puterea nu reprezintă decât jumătatea jugului, nu-ţi aminteşti din textele alea pe care v-am pus să le citiţi? Stăpânul şi sclavul duc jugul împreună. Anarhia este singura libertate adevărată. Aşa că, vezi tu, indiferent ce fac femeile, pare a se întoarce împotriva lor. Dacă nu sunt decât vacile bărbaţilor, atunci muncesc până cad din picioare. Dar dacă sunt reginele şi zeiţele noastre, atunci muncesc şi mai mult, pentru că tot trebuie să facă treaba de vită, dar şi munca de birou! N-au nicio scăpare. Fii mulţumit că eşti bărbat şi liber ca păsările cerului.

Ciudat mod de a pune problema, îşi spuse Nirgal. Dar, evident, o cale de a aborda realitatea frumuseţii lui Jackie şi imensa ei putere asupra gândirii lui. Aşa că se potrivi mai bine în scaun, privind pe fereastră stelele albe din întuneric, gândindu-se: Liber ca păsările cerului! Liber ca păsările cerului!

*

Era Ls 4, 2 Martie 22, anul M-32, iar zilele din emisfera sudică începeau să se scurteze. Lupul de Preerie conducea serios în fiecare noapte, pe trasee complicate şi invizibile, pe un teren

care devenea tot mai accidentat pe măsură ce se îndepărtau de calota polară. Se opreau să se odihnească ziua şi în restul timpului conduceau. Nirgal încerca să rămână treaz, dar, inevitabil, dormea o parte din timpul în care se deplasau, însă şi o parte din timpul opririlor, până când pierdu complet noţiunile de timp şi spaţiu.

Dar atunci când era treaz privea aproape întotdeauna pe fereastră la suprafaţa mereu schimbătoare a planetei. Nu se mai sătura. Pe terenul stratificat vedea o gamă infinită de modele, straturi suprapuse de nisip modelate de vânt până când fiecare dună era tăiată ca o aripă de pasăre. Iar când terenul stratificat se termină, ieşind la iveală roca de bază, dunele laminate deveniră insule separate de nisip, risipite pe o câmpie accidentată, plină de ridicături şi grupuri de stânci. Oriunde se uita vedea pietre roşii, de la pietriş la bolovani imenşi care se înălţau ca nişte clădiri pe suprafaţa câmpiei. Insulele de nisip erau înghesuite în fiecare depresiune şi adâncitură de teren, grupate în jurul bazei marilor formaţiuni de stânci, pe partea ferită de vânt a versanţilor nu prea înalţi, şi în interiorul craterelor.

Iar cratere erau pretutindeni. Mai întâi apărură sub forma a două ridicături pe linia orizontului, care curând se dovediră a fi punctele exterioare, unite, ale unei culmi nu prea înalte. Trecură pe lângă zeci de asemenea dealuri aplatizate, unele abrupte şi ascuţite, altele joase şi aproape îngropate, iar altele cu marginile sfărâmate de impacturi, astfel încât puteai vedea nisipul adus de vânt care le umplea.

Într-o noapte, chiar înainte de ivirea zorilor, Lupul de Preerie opri maşina.

– S-a întâmplat ceva?

– Nu. Am ajuns la punctul de observare al lui Ray, şi vreau să-l văd.

Aşa că rămaseră pe scaunele de pilotaj şi urmăriră ivirea zorilor.

– Câţi ani ai tu, băiete?

– Şapte.

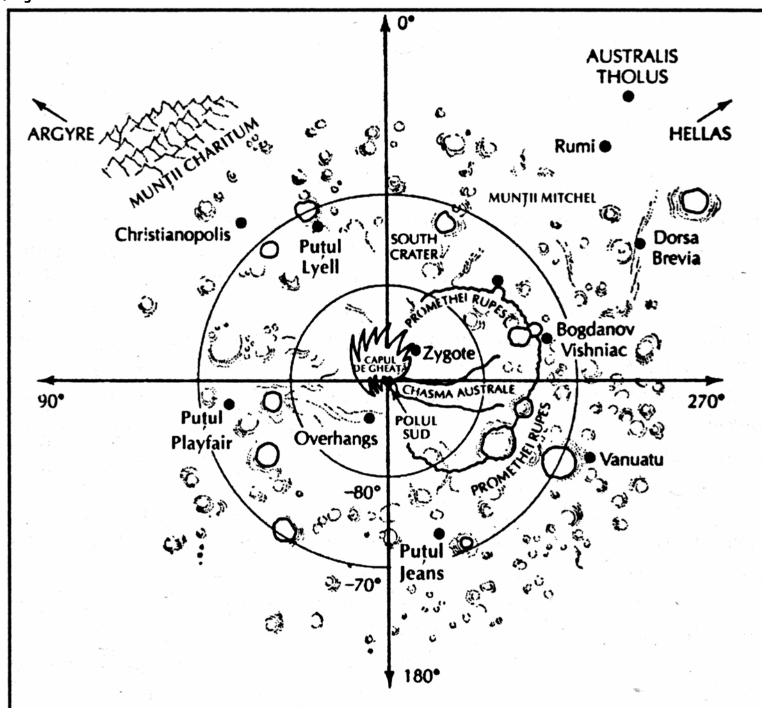
– Cât face asta? Treisprezece ani pământeşti? Paisprezece?

– Cam aşa ceva…

– Oho! Eşti deja mai înalt decât mine.

– Îhî, făcu Nirgal, abţinându-se să precizeze că asta nu implică cine ştie ce mare înălţime. Dar tu câţi ani ai?

– O sută nouă. Ha, ha, ha! Închide ochii, altfel îţi sar din orbite. Nu te mai uita aşa la mine. Am fost bătrân în ziua în care m-am născut, şi o să fiu tânăr în ziua în care am să mor.

Continuară să moţăie, iar cerul, la orizontul estic, se transformă într-un albastru intens, purpuriu. Lupul fredona un cântecel doar pentru el, de parcă ar fi luat o tabletă de omegendorf, aşa cum făcea adesea, seara, la Zygote. Treptat, îşi dădură seama că linia orizontului e foarte departe şi foarte sus. Nirgal nu văzuse niciodată o întindere atât de mare de teren care părea că se curbează şi în jurul lor, un perete negru, ca un ceaun, situat la o depărtare imensă, deasupra unei câmpii negre, stâncoase.

– Hei, Lupule! exclamă el. Asta ce mai e?

– Ha! făcu acesta, părând deosebit de satisfăcut.

Cerul se lumină, iar soarele apăru pe neaşteptate, fisurând marginea superioară a zidului îndepărtat şi împiedicând, pentru o vreme, vederea lui Nirgal. Dar pe măsură ce se ridica, umbrele de pe imensul perete semicircular făceau loc unor fascicule de lumină care scoteau la iveală intrânduri ascuţite, neregulate, întinzându-se ca striaţiile de pe o cochilie de scoică, pe marginea

mai lungă a peretelui, care acum era atât de mare încât Nirgal rămase pur şi simplu cu gura căscată şi cu nasul lipit de parbriz – era aproape înspăimântător de mare!

– Lupule, *asta ce este?*

Lupul scoase unul din râsetele acelea alarmante, cârâitul acela animalic umplând maşina.

– Aşa că, băiete, după cum vezi prea bine, nu e o lume chiar atât de mică. Acesta e fundul Bazinului Promethei. E un bazin de impact, unul dintre cele mai mari de pe Marte, aproape la fel de mare ca Argyre, dar meteoritul a lovit aici, lângă Polul Sud, aşa că aproape jumătate din marginea lui a fost, de atunci, îngropată sub calota polară şi sub terenul stratificat. Cealaltă jumătate este povârnişul acesta curbat, de aici, adăugă el, făcând un gest larg cu mâna. E un fel de căldare exagerat de mare, dar nu e decât jumătate din ea, aşa că poţi să intri cu maşina drept în centrul ei. Ridicătura asta mică e cel mai bun loc pe care-l ştiu eu pentru a o vedea, continuă el, cerând computerului o hartă a regiunii şi arătându-i-o lui Nirgal. Ne aflăm pe buza acestui crater mic, Vt, şi privim spre nord-vest. Uite, malul abrupt este Promethei Rupes. Are aproape un kilometru înălţime, iar Olympus Mons are *şase* kilometri înălţime, auzi dumneata, Domnule Planetă Mică? Doar că în dimineaţa asta trebuie să ne mulţumim cu puiul acesta.

Soarele se înălţă şi mai mult, iluminând de sus marea curbură a malului, brăzdat adânc de ravine şi de mici cratere.

– Sanctuarul Prometheus se află pe versantul acelei indentaţii mari de colo, preciză Lupul de Preerie, arătând spre stânga curburii. Craterul Wj.

Cât au aşteptat să treacă ziua cea lungă, Nirgal a privit aproape fără încetare giganticul mal, şi de fiecare dată i se părea diferit, pe măsură ce umbrele se scurtau şi se deplasau, dezvăluind noi trăsături şi ascunzându-le pe altele. I-ar fi trebuit ani de zile în care să se tot uite pentru a vedea totul, şi constată că nu poate depăşi sentimentul că malul acela este neobişnuit, sau chiar imposibil de mare. Lupul avea dreptate. Orizonturile apropiate îl induseseră în eroare. Nu-şi imaginase că lumea *poate fi* chiar atât de mare.

Iar în noaptea următoare pătrunseră în craterul Wj, unul dintre cele mai mari intrânduri din giganticul zid. Apoi ajunseră la malul curb al lui Promethei Rupes. Malul se înălţa asupra lor ca o margine verticală a universului însuşi. Calota polară nu era nimic în comparaţie cu o asemenea masă de rocă. Asta însemna că

Olympus Mons, la care se referise Lupul de Preerie, ar trebui să fie... Nirgal nu ştia ce să mai creadă.

Jos, la baza dealului, unde stânca neîntreruptă cobora aproape vertical în nisipul plat, se afla o uşă ascunsă, de ecluză, iar în interior sanctuarul numit Prometheus, o adunătură de săli mari, construite una peste alta ca încăperile unei case din bambus, cu ferestre concave, polarizate, dând către craterul Wj şi bazinul mai mare de dincolo de acesta. Locatarii sanctuarului vorbeau franţuzeşte, şi aşa vorbea şi Lupul de Preerie atunci când li se adresa. Nu erau la fel de bătrâni ca Lupul sau ca ceilalţi *issei,* dar erau destul de bătrâni, şi de înălţimea pământenilor, ceea ce înseamnă că majoritatea lor îşi înălţau privirile către Nirgal în timp ce i se adresau foarte amabili, într-o engleză fluentă, dar cu accent.

– Deci, tu eşti Nirgal! *Enchanté!* Am auzit despre tine. Suntem încântaţi de cunoştinţă.

Câţiva îi arătară locul, în timp ce Lupul de Preerie se ocupă de alte probleme. Sanctuarul acesta era foarte deosebit de Zygote. Cu alte cuvinte, nu avea altceva decât încăperi. Existau unele mai mari, clădite lângă perete, şi altele mai mici în spatele acestora. Trei dintre cele prevăzute cu ferestre erau sere. În toate camerele refugiului temperatura era foarte ridicată, şi toate erau pline cu plante, aplice, grupuri statuare şi fântâni. Lui Nirgal totul i se părea restrictiv, era mult prea cald şi deosebit de fascinant.

Dar nu rămaseră acolo decât o zi, după care le duseră maşina într-un ascensor mare, în care rămaseră preţ de o oră. Când ieşiră pe poarta opusă, se aflau sus, pe platoul accidentat care se întindea dincolo de Prometheus Rupes. Aici Nirgal avu încă un şoc. Jos, în Observatorul lui Ray, marele mal formase o limită la ceea ce vedeau, iar băiatul putuse înţelege. Dar de sus de acolo, privind în jos, distanţele erau atât de mari, încât Nirgal nu mai putea asimila ceea ce vedea. Nu era decât o masă vertiginoasă de stropi şi petice de culoare – alb, purpuriu, maro, cafeniu, ruginiu, alb – care îi dădeau o stare de vomă.

– Vine furtuna, spuse Lupul şi, deodată, Nirgal văzu că de fapt culorile de deasupra lui erau o flotilă de nori mari, masivi, plutind pe un cer violet cu soarele rămas undeva la vest.

În partea superioară, norii erau albicioşi şi infinit de lobaţi, dar dedesubt erau cenuşii. Aceste funduri de nori erau mai aproape de ei decât terenul bazinului, şi erau plate, de parcă se deplasau

pe o pardoseală transparentă. Nu exista nimic mai uniform decât lumea de jos, de un cafeniu şi ciocolatiu marmorat – a, acelea sunt umbrele norilor, vizibil în mişcare. Iar semiluna aceea albă din mijlocul tuturor lucrurilor e calota polară! Puteau vedea până acasă! Recunoaşterea gheţii îi oferi părticica finală de perspectivă necesară pentru a pricepe sensul lucrurilor, iar punctele de culoare se stabilizară într-un peisaj accidentat, inegal, circular, presărat de umbrele mişcătoare ale norilor.

Acest ameţitor act de cunoaştere nu-i luă lui Nirgal decât câteva secunde, dar când termină constată că Lupul de Preerie îl privea, zâmbind cu gura până la urechi.

– Cât de departe putem vedea, Lupule? Câţi kilometri?

Acesta râse pe înfundate.

– Întreabă-l pe Uriaş, băiete. Sau socoteşte singur. Cât să fie, trei sute de kilometri? Cam aşa ceva. Doar un simplu salt pentru cel mare. O mie de imperii pentru cei mici.

– Vreau să alerg până acolo.

– Sunt convins că vrei. O, priveşte, priveşte! Acolo, din norii de deasupra calotei polare. Fulgere, le vezi? Licăririle acelea mici sunt fulgere.

Şi iată-le, strălucitoare fire de lumină, apărând şi dispărând silenţios, unu-două la fiecare câteva secunde, conectând norii negri cu solul alb. În sfârşit, vedea fulgere cu ochii lui. Lumea albă aruncând scântei în cea verde, zguduind-o.

– Nu e nimic mai grozav decât o furtună puternică, spunea Lupul de Preerie. Nimic mai grozav. O, să te afli afară, în bătaia vântului! Noi am produs furtuna aceea, băiete, deşi cred că eu aş putea realiza una şi mai puternică.

Dar o furtună mai puternică era mai presus de capacitatea de înţelegere a lui Nirgal. Ceea ce se dezvăluia în faţa ochilor lor era vast la scară cosmică – electric, punctat de culori, bătut de vânturi, nesfârşit în imensitatea sa. Se simţi de fapt puţin mai uşurat atunci când Lupul de Preerie întoarse maşina şi se îndepărtă, iar priveliştea estompată dispăru, limita dealului devenind un nou orizont în urma lor.

– Deci, mai spune-mi o dată, ce este fulgerul?

– Păi, fulgerul… rahat! Trebuie s-o recunosc, fulgerul este unul dintre fenomenele din această lume a căror explicaţie nu-mi intră în cap. Mi s-a spus, dar întotdeauna îmi scapă. Electricitate, desigur, ceva în legătură cu electronii şi ionii, pozitivi şi negativi, sarcini acumulându-se în norii cumulus, apoi descărcându-se

către pământ, sau în ambele sensuri deodată, parcă aşa mi-aduc aminte. Cine mai ştie! Bum-buuum! Asta e fulgerul, nu?

Lumea albă şi cea verde, frecându-se una de alta, pocnind în urma fricţiunii. Desigur.

*

Pe platoul situat la nord de Promethei Rupes se aflau mai multe sanctuare, unele ascunse în pereţii escarpamentelor şi în buzele craterelor, la fel ca proiectul Nadiei de lângă Zygote, altele se aflau pur şi simplu în cratere, sub domuri transparente, unde puteau fi văzute de oricare poliţist din cer. Prima dată când Lupul de Preerie trăsese la marginea unuia dintre aceste cratere şi priviseră în jos, prin domul ca un cort transparent, către satul expus strălucirii stelelor, Nirgal a fost încă o dată cuprins de uimire, deşi era vorba de o uimire de o intensitate mai scăzută decât aceea produsă de peisaj. Clădiri la fel ca şcoala, baia comună, bucătăria, arborii, serele – totul îi era, în esenţă, cunoscut, dar cum se puteau descurca aşa, în aer liber? Era uluitor.

Şi toate erau atât de pline de oameni, de străini. Teoretic, Nirgal ştiuse că în sanctuarele sudice se află o mulţime de oameni – se spunea că cinci mii, toţi rebeli înfrânţi în războiul din 2061 – dar era cu totul altceva să întâlneşti atâţia, atât de repede, şi să îţi dai seama că acesta este adevărul. Iar sejurul în aşezările situate la vedere îl făcea extrem de nervos.

– Cum pot face aşa ceva? îl întrebă el pe Lupul de Preerie. De ce nu sunt arestaţi şi luaţi de aici?

– M-ai dat gata, băiete. Poate că aşa o să se întâmple. Dar încă nu au fost arestaţi, aşa că ei nu consideră că merită tot efortul să se ascundă. Ştii doar că pentru a te ascunde e nevoie de un efort uriaş – trebuie să aplici toată tehnologia aceea de eliminare a surplusului termic, şi camuflarea electronică, şi să stai tot timpul departe de privirile lor – îţi baţi cuie-n talpă. Iar unii dintre cei de aici pur şi simplu nu vor s-o facă. Îşi spun *demimond,* lumea interlopă. Au planuri pentru cazul în care sunt vreodată investigaţi ori invadaţi. Cei mai mulţi dispun de tuneluri de evadare la fel ca ale noastre, iar unii au chiar ceva arme puse deoparte. Dar ei consideră că dacă se află în loc deschis, la suprafaţă, nu există niciun motiv pentru a fi verificaţi. Tipii din Christianopolis tocmai le-au spus-o de-a dreptul celor de la ONU că au venit până aici pentru a scăpa din reţea. Dar… aici sunt de acord cu Hiroko, şi anume că unii dintre noi trebuie să fim ceva

mai precauţi. Cei de la ONU sunt porniţi să pună mâna pe Prima Sută, dacă vrei să ştii. Şi e vorba şi de familie, din nefericire pentru voi, copiii. În orice caz, acum rezistenţa include subteranul şi *demimondul,* iar prezenţa oraşelor deschise este de un mare ajutor pentru sanctuarele ascunse, ca atare mă bucur că ele există. În acest punct, depindem de ele.

Ca în oricare alt oraş, indiferent dacă era ascuns sau expus, Lupului de Preerie i se făcu şi aici o primire exuberantă. Se instală într-un colţ al unui imens garaj situat pe buza craterului şi efectuă un schimb energic de bunuri, incluzând rezerve de seminţe, *software,* becuri de iluminat, piese de schimb şi maşini mici. Toate acestea le oferea după îndelungi consultaţii cu gazdele sale, în şedinţe de negocieri pe care Nirgal nu le înţelegea. Apoi, după o plimbare pe fundul craterului, unde satul semăna surprinzător de mult cu Zygote, sub un dom purpuriu, strălucitor, porniră din nou la drum.

În timpul deplasărilor de la un sanctuar la altul, Lupul de Preerie nu-i explică prea limpede şedinţele de negocieri.

– Îi salvez pe oamenii aceştia de propria şi ridicola lor noţiune de economie, asta fac! O economie bazată pe donaţii e foarte bună, dar nu e suficient de bine organizată pentru situaţia în care ne aflăm. Există articole absolut necesare pe care toţi trebuie să le aibă, aşa că oamenii *trebuie* să dea, ceea ce reprezintă o contradicţie, nu? Aşa că mă străduiesc să pun la punct un sistem raţional. De fapt Vlad şi Marina îl formulează, iar eu încerc să-l implementez, ceea ce înseamnă că toată greutatea e pe umerii mei.

– Iar acest sistem…

– Ei bine, e un fel de chestie cu două piste, în care ei încă mai pot să dea tot ce le place, dar necesităţilor le sunt conferite valori şi sunt distribuite într-un mod corespunzător. Şi, Doamne Sfinte, nici n-ai crede în ce fel de discuţii mă angajez! Oamenii pot fi aşa de proşti! Încerc să mă asigur că totul contribuie la o ecologie stabilă, ca unul dintre sistemele lui Hiroko, fiecare sanctuar ocupându-şi propria-i nişă şi aducând propria-i specializare, iar eu cu ce mă aleg? Injurii, cu asta mă aleg! Injurii *radicale.* Încerc să pun capăt risipei, iar ei mă fac şef de bandă, încerc să opresc stocarea de bunuri, iar ei mă fac fascist. Proştii! Ce au de gând să facă, atunci când niciunul nu e pe picioarele lui, iar jumătate sunt nişte paranoici trăsniţi? se întrebă el, suspinând teatral. Însă, oricum, progresăm. Christianopolis

produce becuri, Mauss Hyde cultivă noi soiuri de plante, aşa cum ai văzut, Bogdanov Vishniac face tot ce este mare şi complicat, ca bare pentru reactor, vehicule invizibile, şi mai toţi marii roboţi, iar Zygote al tău, aparatură ştiinţifică, şi aşa mai departe. Iar eu le împrăştii peste tot.

– Eşti singurul care face aşa ceva?

– Aproape. Majoritatea sunt autonomi de fapt, exceptând aceste două-trei articole critice. Toţi deţin programe şi seminţe, acestea sunt necesităţile de bază. În plus, este important ca nu prea mulţi să ştie unde se află toate sanctuarele ascunse.

Pe când înaintau în noapte, Nirgal digeră implicaţiile acestor afirmaţii. Lupul de Preerie îi dădea înainte despre standardul peroxidului de hidrogen şi standardul azotului, un nou sistem conceput de Vlad şi Ursula, iar el îşi dădea toată silinţa să-l urmărească, dar îi venea foarte greu, fie deoarece conceptele erau complicate, fie pentru că Lupul îşi irosea cele mai multe explicaţii tunând şi fulgerând împotriva problemelor întâmpinate de el în anumite sanctuare. Nirgal hotărî să îl întrebe pe Sax, ori pe Nadia, în legătură cu toate astea atunci când va ajunge acasă, şi încetă să-l mai asculte.

Terenul pe care îl traversau acum era dominat de gurile craterelor, cele mai noi suprapunându-se peste cele vechi, sau chiar acoperindu-le complet.

– Asta se numeşte „craterizare de saturaţie”. E un teren foarte vechi.

O mulţime de cratere nu aveau niciun fel de margini, fiind pur şi simplu gropi rotunde, cu fundul plat şi nu prea adânci.

– Ce s-a întâmplat cu marginile lor?

– Erodate.

– De ce?

– Ann zice că de gheaţă şi de vânt. Spune că, de-a lungul timpului, până la un kilometru de rocă a fost îndepărtată de pe înălţimile sudice.

– Asta ar curăţa totul!

– Da, numai că s-a depus şi mai mult. E un teren străvechi.

Între cratere, terenul era acoperit cu stânci, fiind incredibil de accidentat. Traversau adâncituri, ridicături, depresiuni, coline, şanţuri, grabene, dealuri şi vâlcele, niciun centimetru neted, cu excepţia marginii craterelor şi a culmilor joase, ambele folosite de Lupul de Preerie drept drumuri atunci când putea. Doar că traseul pe care îl urma prin acest peisaj atât de diferit continua

să fie chinuitor, iar lui Nirgal nu-i venea să creadă că fusese memorat. Îşi spuse părerea, iar Lupul de Preerie râse.

– Cum adică, „memorat”? Ne-am rătăcit!

Dar nu era chiar aşa, cel puţin nu pentru multă vreme. La orizont îşi făcu apariţia fuiorul de fum al unui puţ, iar Lupul se îndreptă către el.

– Am ştiut tot timpul, murmură el. Acesta este Vishniac, un puţ vertical de un kilometru în diametru, săpat drept în roca-mamă. Patru astfel de excavaţii au fost începute în jurul latitudinii de şaptezeci şi cinci de grade, iar două nu mai sunt ocupate, nici măcar de roboţi. Vishniac e unul din cele două, şi a fost preluat de un grup de bogdanovişti care locuiesc jos, în interiorul lui, explică el, râzând. E o idee minunată, deoarece pot săpa în peretele lateral, de-a lungul drumului, până la fund, iar acolo jos pot să producă oricâtă căldură vor, şi nimeni nu va afirma că nu e vorba doar de eliminări de gaze normale. Aşa că pot construi tot ce le place, pot chiar procesa uraniul pentru barele de reactor. Acum e un întreg orăşel industrial. De asemenea, e unul dintre locurile mele preferate, nemaipomenit pentru petreceri.

Conduse maşina într-unul dintre micile şanţuri care brăzdau terenul, apoi frână şi atinse ecranul, iar o stâncă mare se dădu în lături dintr-un mal al şanţului, scoţând la iveală un tunel întunecos. Pătrunse în tunel, iar uşa de stâncă se închise în urma lor. Nirgal crezuse că nimic nu-l mai poate surprinde, dar acum se uita cu ochii mari cum înaintează de-a lungul tunelului, pereţii săi de stâncă nefinisată aproape atingând marginile maşinii. Părea că nu se mai termină.

– Au săpat mai multe tunele de intrare, astfel încât puţul însuşi să pară total nelocuit. Avem de parcurs vreo douăzeci de kilometri.

În cele din urmă, Lupul de Preerie stinse farurile. Maşina lor ieşi în întunericul estompat, vineţiu, al nopţii. Se aflau pe un drum abrupt care, aparent, cobora în spirală peretele puţului. Luminile tabloului de comandă erau ca nişte minuscule felinare şi, privind prin imaginea lui reflectată, Nirgal văzu că drumul este de patru-cinci ori mai lat decât maşina. Îi era imposibil să discearnă mărimea totală a puţului, dar după curbura drumului putea afirma că e imens.

– Eşti sigur că virăm cu viteza potrivită? întrebă el, îngrijorat.

– Mă încred în pilotul automat, răspunse Lupul de Preerie,

iritat. Nu mai vorbi despre asta, aduce ghinion.

Maşina îşi continua drumul. După o coborâre de peste o oră, se auzi un semnal de la panoul de control, iar maşina viră în peretele curbat, de stâncă, din stânga lor. Şi iată tubul de acces al unui garaj, prinzându-se de uşa exterioară a ecluzei lor.

În interiorul garajului îi întâmpină un grup de douăzeci şi ceva de persoane, care îi conduseră de-a lungul unui şir de camere înalte într-o încăpere cu aspect de peşteră. Camerele pe care bogdanoviştii le săpaseră în peretele puţului erau mari, mult mai mari decât acelea de la Prometheus. De regulă camerele din dos aveau înălţimea de zece metri, iar în unele cazuri se întindeau până la două sute de metri; peştera principală rivaliza chiar cu Zygote însuşi, cu ferestre mari care dădeau spre centrul excavaţiei principale. Privind pieziş prin fereastră, Nirgal văzu că, din exterior, geamul seamănă cu suprafaţa stâncii; straturile izolatoare filtrante trebuie să fi fost de-a dreptul deştepte deoarece, odată cu zorile, lumina se revărsă în interior, deosebit de intensă. Prin ferestre nu se vedea mai departe de peretele opus al puţului şi un petic de cer convex deasupra – dar acestea confereau camerelor o minunată iluzie de spaţialitate şi lumină, sentimentul de a te afla sub cerul liber, pe care Zygote nu îl putea egala.

În prima zi, pe Nirgal îl luă în primire un om mărunt, negricios, pe nume Hilali, care îl conduse prin diferitele încăperi şi întrerupse oamenii de la lucru pentru a-l prezenta. Oamenii erau prietenoşi – „Trebuie să fi unul din copiii lui Hiroko, nu? O, tu eşti Nirgal! Încântat de cunoştinţă! Hei, John, a venit Lupul de Preerie, diseară facem chef!” – şi îi arătau cu ce se ocupă, ducându-l în sălile mai mici din dosul celor care dădeau spre puţ, unde se aflau ferme puternic iluminate şi manufacturi care păreau să înainteze la infinit în interiorul stâncii. Peste tot era cald, ca într-o baie, iar Nirgal asuda fără încetare.

– Unde aţi depozitat toată roca excavată? îl întrebă el pe Hilali, deoarece unul dintre avantajele săpării unui dom sub calota polară, spusese Hiroko, era acela că gheaţa excavată putea fi eliminată prin evaporare.

– Acoperă drumul aproape de fundul puţului, răspunse Hilali, mulţumit de întrebare.

Toate întrebările puse de Nirgal păreau să-l încânte, ca pe toţi ceilalţi. În general, locuitorii din Vishniac păreau fericiţi, o adunătură de zurbagii care întotdeauna făceau chefuri pentru a

sărbători sosirea Lupului de Preerie – o scuză printre multe altele, conchise Nirgal.

Hilali primi un mesaj pe consola de mână de la Lupul de Preerie şi îl conduse pe Nirgal într-un laborator, unde îi prelevară o probă de piele de pe deget. Apoi reveniră, fără grabă, în peştera cea mare, alăturându-se mulţimii strânse pe lângă ferestrele bucătăriei din dos.

După ce mâncară un preparat condimentat, din cartofi şi fasole, începură petrecerea în peşteră. O formaţie imensă şi indisciplinată de baterii metalice, cu o compoziţie fluctuantă, interpreta melodii ritmice, stacatto, pe care oamenii dansau ceasuri întregi, întrerupându-se din când în când pentru a consuma o băutură cumplită numită *kavajava,* ori pentru a participa la o serie de jocuri la un capăt al sălii. După ce gustă din *kavajava* şi înghiţi o tabletă de omegendorf pe care i-o dăduse Lupul de Preerie, Nirgal li se alătură, bătând într-o tobă de alamă împreună cu orchestra, apoi se aşeză pe o movilă acoperită cu iarbă din centrul sălii, simţindu-se mult prea beat pentru a se mai ţine pe picioare. Lupul de Preerie băuse fără oprire, dar nu părea să aibă asemenea probleme. Dansa dezlănţuit, sărind pe vârfuri şi râzând.

– Băiete, nu vei cunoaşte niciodată bucuria propriei tale gravitaţii! striga el la Nirgal. Niciodată n-o vei cunoaşte!

Oamenii se apropiau şi se prezentau, uneori rugându-l pe Nirgal să-şi demonstreze atingerea lui termală. Un grup de fete de vârsta lui îi apropiară mâinile de obrajii lor, pe care îi răciseră cu băuturile consumate, iar când el le încălzi, râseră cu ochii mari şi îl invitară să le încălzească şi alte părţi ale trupului. În schimb, Nirgal se ridică şi dansă cu ele, simţindu-se eliberat şi ameţit, alergând în cercuri strânse pentru a descărca o parte din energia acumulată în el. Când reveni la movila lui, vibrând, Lupul de Preerie se apropie, şerpuind printre ceilalţi, şi se aşeză cu greutate alături de el.

– E *atât de grozav* să dansezi în gravitaţia asta, niciodată nu mă satur, spuse el, privindu-l pe Nirgal cruciş, buclele lui cărunte atârnându-i pe toate părţile, iar Nirgal constată din nou că faţa parcă i se spărsese cumva, poate că se rupsese de la maxilar, astfel încât o parte era mai lată decât alta.

Ori cam aşa ceva. Lui Nirgal i se puse un nod în gât. Lupul de Preerie îl cuprinse de după umeri şi îl scutură zdravăn.

– Se pare că eu sunt tatăl tău, băiete! exclamă el.

– Glumeşti!

Un fior electric îl străbătu pe Nirgal pe şira spinării şi îi ieşi prin ochi, pe când se priveau cu ochii măriţi, iar el se minună de felul în care lumea albă o poate şoca pe cea verde atât de total, ca fulgerul care pulsează prin carne. Se cuprinseră strâns.

– Nu glumesc! spuse Lupul de Preerie.

Se cercetară din priviri.

– Nu e de mirare că eşti atât de deştept! mai spuse Lupul, şi râse foarte amuzat. Ha, ha, ha, ha! Oho-ho! Sper că nu te deranjează!

– Nu, răspunse Nirgal zâmbind, dar cu un sentiment de jenă. Nu-l cunoştea prea bine pe Lupul de Preerie, iar ideea de tată îi era şi mai vagă decât aceea de mamă, aşa că nu era prea sigur de propriile-i simţăminte. Moştenire genetică, sigur, dar asta ce mai e? Toţi aveau, pe undeva, propriile lor gene, iar genele ectogenilor erau, oricum, transgenetice, sau aşa se spunea.

Însă Lupul de Preerie, deşi o blama pe Hiroko într-o sută de feluri diferite, părea mulţumit.

– Şireata asta! Tiran! Matriarhat – pe dracu'! E nebună! Deşi în toată chestia asta există un dram de dreptate. Da, aşa e, pentru că Hiroko şi cu mine am însemnat ceva odinioară, la începutul timpului, când eram tineri, în Anglia. Ăsta-i singurul motiv pentru care mă aflu aici, pe Marte. Toată nenorocita asta de viaţă a mea nu am fost decât un pasager clandestin ascuns în cămara ei! spuse el râzând şi bătându-l din nou pe Nirgal pe umeri. Băiete, în fine, o să vezi tu mai târziu cât de mult îţi place.

Plecă din nou să danseze, lăsându-l pe Nirgal să rumege ideea. Privind rotirile Lupului de Preerie, Nirgal nu putea decât să dea din cap: habar n-avea ce să creadă şi, pentru moment, îi era extrem de dificil să se gândească la ceva. Mai bine să danseze, ori să caute băile publice.

Doar că nu aveau niciun fel de băi publice. Alergă în cercuri pe ringul de dans, transformându-şi fuga într-un fel de dans, iar mai târziu reveni pe aceeaşi movilă, iar un grup de localnici se adunară în jurul lui şi al Lupului de Preerie.

– E ca şi cum ai fi tatăl lui Dalai Lama, aşa-i? Tu nu capeţi un nume pentru asta?

– Dracu' să te ia, omule! După cum vă spuneam, Ann susţine că au încetat să mai sape puţurile astea de pe paralela şaptezeci şi cinci deoarece, aici jos, litosfera este mai subţire.

Lupul de Preerie aprobă din cap cu un aer prevestitor.

– Vreau să ajung la unul dintre puţurile dezafectate, continuă el, să-i pornesc din nou roboţii şi să mă conving dacă vor săpa suficient de adânc pentru a declanşa un vulcan.

Râseră cu toţii, dar o femeie dădu din cap neîncrezătoare.

– Dacă faci aşa ceva, vor veni să verifice până aici. Dacă chiar ai de gând s-o faci, ar trebui să mergi spre nord şi să ataci unul din puţurile de la paralela şaizeci. Şi acelea sunt dezafectate.

– Dar litosfera e mai groasă acolo, zice Ann.

– Aşa e, dar şi puţurile sunt mai adânci.

– Hm, făcu Lupul de Preerie, iar conversaţia trecu la chestiuni mult mai serioase, cum ar fi subiectul inevitabil al lipsurilor şi evoluţiile din nord.

Însă la sfârşitul acelei săptămâni, când plecară din Vishniac, printr-un alt tunel, mult mai lung, se îndreptară către nord, toate planurile anterioare ale Lupului de Preerie ducându-se de râpă.

– Asta mi-e povestea vieţii, băiete.

În a cincea noapte de colindat înălţimile dezordonate ale sudului, Lupul de Preerie reduse viteza şi înconjură pe buză un crater mare, vechi, redus aproape până la nivelul câmpiei înconjurătoare. Dintr-o deschidere în străvechea circumferinţă se vedea că fundul nisipos al craterului era marcat de o imensă gaură rotundă, neagră. Aparent aşa arăta un puţ văzut de la suprafaţă. Un fuior de chiciură subţire se ridica în aer până la câteva sute de metri deasupra intrării în el, părând a veni din neant, ca în numărul unui iluzionist. Marginea puţului era înclinată, iar o bandă de beton cobora ca într-o pâlnie, la un unghi de patruzeci şi cinci de grade. Era greu de apreciat mărimea acesteia, deoarece excavaţia propriu-zisă o făcea să pară nu mai mare decât o fâşie. La extremitatea sa exterioară se afla un gard înalt de sârmă.

– Hm! făcu Lupul de Preerie, privind prin parbriz.

Dădu cu spatele în deschizătură, parcând maşina, apoi îşi puse un costum pentru exterior.

– Mă întorc repede, spuse el, şi sări în ecluză.

Pentru Nirgal urmă o noapte lungă, plină de nelinişte. Dormi foarte puţin, iar în dimineaţa următoare, chiar înainte de şapte, când soarele era gata să răsară şi îl zări pe Lupul de Preerie apărând lângă ecluza maşinii din stâncă, trecea printr-o agonie tot mai mare a îngrijorării. Era pe punctul de a se plânge de durata absenţei, dar când acesta ajunse în interior şi îşi scoase casca, Nirgal îşi dădu seama că e prost dispus. Şi-au petrecut

ziua stând pe loc, iar Lupul de Preerie a scris absorbit la computerul personal, înjurând scârbos, fără să ţină seama de tânărul şi flămândul lui protejat. Nirgal îşi văzu de treabă şi încălzi mâncarea pentru amândoi, apoi dormi agitat şi se trezi în momentul în care maşina porni cu o zmucitură.

– Am de gând să încerc să pătrund înăuntru pe poartă, spuse Lupul de Preerie. Au o pază serioasă la puţul ăsta. Încă o noapte şi o se ne lămurim.

Ocoli craterul, parcând de cealaltă parte a marginii, iar în amurg plecă din nou pe jos.

Şi încă o dată dispăru toată noaptea, şi din nou Nirgal dormi cu foarte mare greutate. Se întreba ce-ar trebui să facă dacă Lupul de Preerie nu se va întoarce.

Într-adevăr, în zori nu se întoarse. Fără discuţie, ziua care urmă se dovedi cea mai lungă din viaţa lui Nirgal, iar la capătul acesteia habar n-avea ce e de făcut. Să încerce să-l salveze pe Lup, să încerce să revină la Zygote sau Vishniac, să coboare în puţ sau să se lase în voia misteriosului sistem de pază, oricare ar fi acela, care îl mâncase pe Lupul de Preerie – toate variantele i se păreau imposibile.

Dar la o oră după apusul soarelui Lupul de Preerie ciocăni în maşină cu obişnuitul său *toc-toc-toc,* după care se afla înăuntru cu chipul ca o mască a furiei. Bău un litru de apă şi apoi aproape încă unul, şi pufni dezgustat.

– Hai s-o ştergem dracului de aici! spuse el.

După două ore în care nu scoaseră nicio vorbă, Nirgal se gândi să schimbe subiectul, sau cel puţin să-l lărgească, şi întrebă:

– Lupule, cât crezi că va mai trebui să rămânem ascunşi?

– Nu-mi mai zice „Lupule”! Eu nu sunt Lupul de Preerie. Lupul e acolo, pe coastele dealurilor, respirând deja aerul şi făcând tot ce-i place, ticălosul! Pe mine mă cheamă Desmond, mie să-mi spui *Desmond,* pricepi?

– Bine, spuse Nirgal, speriat.

– În legătură cu timpul cât o să mai stăm ascunşi, cred că o veşnicie.

Se întoarseră spre sud, până la puţul Rayleigh, unde Lupul de Preerie (nu părea să fie un Desmond) se gândise să meargă în primul rând. Acest puţ era cu adevărat abandonat, o groapă neluminată între dealuri, fuiorul termic înălţându-se deasupra ca fantoma unui monument. Ajunseră chiar la parcarea acoperită de

nisip de pe margine, între o mică armată de vehicule robotizate învăluite în prelate şi depuneri de nisip.

– Acum e mult mai bine, murmură Lupul de Preerie. Uite ce este, trebuie să aruncăm o privire înăuntru. Haide, pune-ţi costumul.

Era ciudat să se afle din nou afară, în bătaia vântului, pe marginea unei astfel de enorme deschizături în miezul lucrurilor. Priviră peste un parapet care le venea până la piept şi zăriră banda înclinată din beton care înconjura deschiderea, coborând în pantă până la circa două sute de metri. Pentru a se putea uita în josul puţului propriu-zis, se văzură nevoiţi să coboare cam un kilometru de-a lungul unui drum curbat, săpat în banda de beton. Acolo se putură opri, în sfârşit, şi priviră peste parapetul drumului în jos, în întuneric. Lupul de Preerie se ridică în picioare chiar pe parapet, ceea ce-i produse lui Nirgal o stare de nelinişte. Se ridică şi el în mâini şi genunchi să arunce o privire. Nici urmă de fund. Parcă ar fi privit spre centrul planetei.

– Douăzeci de kilometri, spuse Lupul în intercom, şi întinse o mână peste margine, iar Nirgal, urmându-i exemplul, simţi curentul de aer ascendent. Bine, hai să vedem dacă putem pune în funcţiune roboţii, mai spuse el, şi făcură cale întoarsă.

Lupul de Preerie petrecuse multe ore în timpul zilei studiind vechi programe la computer, iar acum, cu peroxidul de hidrogen de la maşina lor pompat în rezervoarele a doi monştri robotizaţi, se conectă la panourile de control ale acestora şi se puse pe treabă. Când termină, îşi exprimă mulţumirea că vor acţiona pe fundul puţului conform programării şi se uitară la cei doi roboţi, cu roţile de patru ori mai înalte decât maşina lor, cum coborau pe drumul curbat.

– E bine, spuse Lupul de Preerie, înveselindu-se din nou. Vor utiliza energia din panourile solare pentru a-şi procesa propriile explozive pe bază de peroxid, precum şi propriul combustibil, şi vor înainta încet şi sigur până când vor da, probabil, de ceva fierbinte. Poate că tocmai am declanşat un vulcan!

– Şi asta e bine?

– Nu ştiu! răspunse Lupul, râzând nestăpânit. Dar nimeni n-a mai făcut aşa ceva până acum, iar asta e o recomandare suficientă.

Reveniră la itinerarul planificat, printre sanctuare ascunse sau la vedere, iar Lupul de Preerie le spunea tuturor:

– Săptămâna trecută am reactivat puţul Rayleigh. Aţi văzut

vreun vulcan până acum?

Niciunul nu văzuse. Rayleigh părea să se comporte la fel ca înainte, cu emanaţia termică netulburată.

– În sfârşit, poate că n-a mers, spunea Lupul. Poate că va mai dura o vreme. Pe de altă parte, dacă puţul acela ar fi acum pardosit cu lavă topită, cum ne-am putea da noi seama?

– Ba ne-am putea da seama, spuneau oamenii, iar unii adăugau:

– De ce-ai făcut tu ceva atât de stupid? Mai bine ai fi anunţat Autoritatea Tranziţională şi le-ai fi spus să vină până aici să ne caute.

Aşa că Lupul de Preerie încetă să mai pomenească de vulcan. Treceau de la un sanctuar la altul: Mauss Hyde, Gramsci, Overhangs, Christianopolis... La fiecare oprire Nirgal era bine primit, adesea oamenii aflând despre sosirea lui dinainte, după reputaţia pe care o avea. Pe Nirgal îl surprinse foarte mult varietatea şi numărul mare al sanctuarelor care alcătuiau lumea lor stranie, pe jumătate secretă, pe jumătate expusă la vedere. Iar dacă lumea aceasta nu e decât o mică parte a civilizaţiei marţiene în întregul ei, cum trebuie să fie oraşele de suprafaţă din nord? Era mai presus de puterea lui de înţelegere – deşi i se părea că, pe măsură ce minunile călătoriei continuau să apară, una după alta, capacitatea lui de înţelegere sporea treptat. La urma urmei, nu poţi, pur şi simplu, să explodezi de uimire.

– Ei bine, spunea Lupul de Preerie pe când şofau (îl învăţase şi pe Nirgal), poate că am declanşat un vulcan, şi poate că nu. Dar, în orice caz, a fost o idee nouă. Băiete, ăsta e aspectul cel mai grozav în legătură cu acest proiect marţian. Totul este *nou.*

Se îndreptară iar spre sud, până când peretele fantomatic al calotei polare se înălţă la orizont. În curând vor fi din nou acasă.

Nirgal se gândea la toate sanctuarele pe care le vizitaseră.

– Desmond, tu chiar crezi că vom fi nevoiţi să ne ascundem pentru totdeauna?

– Desmond? Desmond? Cine e acest *Desmond?* întrebă Lupul de Preerie, pufnind. O, băiete, nu ştiu. Nimeni nu poate şti sigur. Oamenii care se ascund aici au fost înlăturaţi într-o perioadă stranie, când modul lor de viaţă era ameninţat, şi nu sunt chiar atât de sigur că mai există acelaşi mod de viaţă în oraşele de suprafaţă pe care le construiesc în nord. Boşii de pe Pământ au învăţat lecţia, poate, iar oamenii de acolo, de sus, o duc mult mai bine. Sau, poate, e din cauză că ascensorul nu a fost încă

înlocuit.

– Aşadar, s-ar putea să nu mai aibă loc o altă revoluţie?

– Nu ştiu.

– Sau nu înainte de a exista un nou ascensor spaţial?

– Nu ştiu! Dar ascensorul e pe drum, şi construiesc nişte oglinzi mari acolo, în spaţiu, le poţi vedea uneori strălucind noaptea, sau chiar în jurul soarelui. Deci presupun că orice se poate întâmpla. Dar revoluţia e ceva rar. Ţăranii au tradiţia lor, pricepi, valorile şi obiceiurile care le permit să se descurce. Însă ei trăiesc atât de aproape de marginea prăpastiei, încât schimbările rapide îi pot arunca dincolo, iar în momentele acelea nu e vorba de politică, ci de supravieţuire. Am văzut-o eu însumi, când eram de vârsta ta. De fapt oamenii trimişi aici nu erau săraci, dar dispuneau de propria lor tradiţie şi, la fel ca săracii, erau lipsiţi de putere. Iar când s-a produs invazia din 2050, tradiţia lor a fost anihilată. Aşa că s-au luptat pentru ceea ce aveau, iar adevărul este că au pierdut. Nu te mai poţi lupta cu puterile existente, mai ales aici, deoarece armele sunt prea puternice, iar adăposturile noastre mult prea fragile. Ar trebui să ne înarmăm destul de bine, sau să facem ceva. Aşa că, ştii tu… Noi ne ascundem, iar ei invadează planeta Marte cu o nouă categorie de oameni, obişnuiţi cu condiţii cu adevărat dificile pe Pământ, astfel încât situaţia de aici nu-i surprinde prea mult. Beneficiază de tratamentul geriatric şi sunt fericiţi. Nu mai vedem noi atâţia oameni care să vrea să se refugieze în sanctuare, ca înainte de ’61. Mai sunt câţiva, dar nu mulţi. Atâta vreme cât oamenii au distracţiile lor, mica lor tradiţie, ştii, nu vor mişca nici măcar un deget.

– Dar…, începu Nirgal, şi se încurcă.

Lupul de Preerie văzu expresia de pe chipul lui şi râse.

– Hei, cine ştie? Nu după multă vreme vor avea un alt ascensor instalat pe Pavonis Mons, iar apoi e aproape sigur că vor începe din nou să încurce lucrurile, avari nenorociţi! Iar voi, tinerii, poate că nu veţi dori ca Pământul să-şi expedieze proiectilele aici. Vom vedea noi, când va sosi momentul. Până atunci, ne distrăm, nu? Ţinem steagul sus.

În noaptea aceea, Lupul de Preerie opri maşina şi-i spuse lui Nirgal să se îmbrace. Ieşiră şi se opriră pe nisip, iar Lupul îl întoarse cu faţa spre nord.

– Priveşte cerul.

Nirgal rămase pe loc, privi şi zări o stea nouă căpătând viaţă acolo, deasupra orizontului nordic, transformându-se apoi în doar câteva clipe într-o cometă lungă, cu coada albă întinsă pe cer de la vest la est. Când străbătu aproape jumătate din distanţă, capul incandescent al cometei explodă şi fragmente strălucitoare se risipiră în toate părţile, albe pe cerul negru.

– Unul dintre asteroizii de gheaţă! exclamă Nirgal.

– Nimic nu te mai surprinde, aşa-i, băiete? spuse Lupul de Preerie râzând cu gura până la urechi. Ei bine, am să-ţi spun ceva de care n-ai habar. Acela a fost asteroidul de gheaţă 2089C. Ai văzut cum a explodat, acolo sus, la sfârşit? A fost o premieră. Au făcut-o special. Detonându-i atunci când intră în atmosferă, pot utiliza asteroizi mai mari fără a primejdui suprafaţa. Iar asta a fost ideea mea. Eu însumi le-am spus s-o facă, am strecurat o sugestie anonimă în computerul de la Greg's Place când mă aflam acolo şi îmi făceam de lucru cu sistemul lor de comunicaţii, iar ei s-au şi repezit pe ea. Aşa vor proceda mereu, de acum înainte. În fiecare anotimp vom avea una sau două explozii, îngroaşă atmosfera destul de repede. Uite cum tremură stelele! Pe Pământ tremurau aşa în fiecare noapte. O, băiete… într-o bună zi va fi şi aici la fel. Aer pe care să-l poţi respira ca păsările cerului! Poate că asta ne va ajuta să schimbăm ordinea lucrurilor pe această lume. Nu poţi fi niciodată sigur cu chestiile astea.

Nirgal închise ochii şi văzu imagini roşii ale meteoritului de gheaţă zgâriindu-i pleoapele. Meteoriţi ca albe focuri de artificii, foraje străpungând mantaua, vulcani… Se întoarse şi-l văzu pe Lupul de Preerie ţopăind pe câmpie, mic şi slab, cu casca neobişnuit de mare pe cap, de parcă ar fi fost un mutant sau un şaman purtând un cap de animal sacru şi executând un dans ritual pe nisip. Acesta e, fără îndoială, Lupul de Preerie. Tata!

Şi uite aşa terminară ocolul lumii, chiar dacă numai în emisfera sudică. Calota polară apăru la orizont şi crescu, până când ajunseră sub streaşină de gheaţă, care nu mai arăta la fel de înaltă ca la începutul călătoriei. Ocoliră gheaţa pentru a ajunge acasă, intrară în hangar, coborâră din mica maşină-bolovan care îi devenise atât de familiară lui Nirgal în cele două săptămâni precedente, trecură cu paşi ţepeni prin ecluze şi prin lungul tunel, până la dom, şi deodată se treziră înconjuraţi de toate chipurile cunoscute, îmbrăţişaţi, dezmierdaţi şi întrebaţi. Nirgal se feri ruşinat de toată atenţia lor, dar nu era cazul, Lupul de Preerie istorisea toate întâmplările în locul lui, iar el nu trebuia

decât să râdă şi să nege responsabilitatea pentru faptele săvârşite.

Privind dincolo de semenii lui, îşi dădu seama cât de mică este, în realitate, mica lui lume. Domul avea mai puţin de cinci kilometri diametru şi două sute cincizeci de metri înălţime deasupra lacului. O lume mică.

Când se consumă bucuria întoarcerii, Nirgal ieşi afară în strălucirea zorilor, simţind muşcătura dătătoare de voie bună a aerului rece şi privind cu atenţie clădirile şi platformele din bambus ale satului, în adăpostul său de coline şi arbori. Apoi ajunse pe dune, şi se îndreptă spre locuinţa lui Hiroko, cu pescăruşi zburând în cercuri deasupra, oprindu-se de nenumărate ori doar ca să vadă lucrurile din jurul lui. Trase în piept parfumul răcoros, de alge şi sare, al plajei; familiaritatea intensă a acestuia îi declanşă, brusc, un milion de amintiri, şi atunci ştiu că se află acasă.

* * *

Dar acasă nu mai era la fel. Ori poate că el se schimbase. Între încercarea de a-l salva pe Simon şi călătoria împreună cu Lupul de Preerie, devenise un tânăr deosebit de ceilalţi. Aventurile care aveau să-l evidenţieze şi după care tânjise atâta avuseseră loc, singurul lor rezultat fiind îndepărtarea prietenilor lui. Jackie şi Harmakhis erau mai apropiaţi ca oricând şi acţionau ca un scut între el şi ceilalţi *sansei.* Nu după multă vreme Nirgal îşi dădu seama că, în definitiv, nu dorise niciodată cu adevărat să fie deosebit. Nu-şi dorea decât să se topească din nou în intimitatea micului său grup, să devină totuna cu fraţii şi surorile lui.

Dar când apărea în mijlocul lor, aceştia tăceau, iar Harmakhis îi lua de acolo, după cele mai stânjenitoare discuţii imaginabile. Iar el nu avea decât să se întoarcă în mijlocul adulţilor, care începură să-l ţină alături de ei în timpul după-amiezelor, ca pe ceva de la sine înţeles. Poate că doreau să-l cruţe de o parte din tratamentul dur al grupului, dar asta îl marca şi mai mult. Pentru aşa ceva nu exista leac. Într-o zi, colindând nefericit pe plajă în asfinţitul plumburiu, îi trecu prin minte că de fapt copilăria lui se terminase. Asta era explicaţia sentimentului pe care-l trăia: acum era cu totul altceva, nici adult, nici copil, o fiinţă solitară, un străin în propria lui ţară. Însă revelaţia aceasta melancolică avea şi o nuanţă plăcută.

Într-o zi, după prânz, Jackie rămase cu el şi cu Hiroko, care venise pentru a le preda în ziua aceea, şi ceru să fie primită la lecţia de după-amiază.

– De ce să-l înveţi doar pe el, şi pe mine nu?

– N-am niciun motiv, răspunse Hiroko, impasibilă. Rămâi, dacă vrei. Scoateţi-vă computerele şi căutaţi capitolul despre Inginerie termică, pagina unu-zero-cinci-zero. De exemplu, vom construi modelul domului de la Zygote. Spuneţi-mi, care este cel mai cald punct de sub dom?

Nirgal şi Jackie atacară problema, întrecându-se şi totuşi alături. Era atât de fericit că ea e acolo, încât abia dacă îşi mai amintea problema, iar Jackie ridică mâna înainte ca el să-şi fi organizat, măcar, ideile. Iar ea râse de el, puţin dispreţuitoare, dar totuşi mulţumită. Cu toate aceste modificări enorme care se produceau în ei amândoi, Jackie mai, păstra încă acea capacitate pentru bucuria molipsitoare, râsul acela de care era atât de dureros să te îndepărtezi...

– Iată întrebarea pentru data viitoare, le spuse Hiroko. Toate numele planetei Marte în areofanie sunt nume date de pământeni. Aproape jumătate din ele înseamnă *steaua de foc* în limbile din care provin, dar şi acesta e un nume din exterior. Întrebarea este: Care e propriul nume al lui Marte pentru ea însăşi?

După câteva săptămâni, Lupul de Preerie trecu din nou pe la ei, făcându-l pe Nirgal atât fericit, cât şi nervos. Îşi rezervă o dimineaţă pentru a face lecţii cu copiii şi, din fericire, îl trată pe Nirgal la fel ca pe ceilalţi.

– Pământul este într-o stare foarte proastă, le spuse el pe când lucrau la pompele de vid pentru rezervoarele de sodiu lichid de la instalaţia Rickover, şi va fi şi mai rău. Asta face cu atât mai periculos pentru noi controlul lor asupra planetei Marte. Vom fi nevoiţi să ne ascundem până când vom putea tăia complet orice legătură cu ei, şi apoi să stăm deoparte, în siguranţă, în timp ce ei se prăbuşesc în nebunie şi haos. Nu uitaţi cuvintele mele spuse aici, e o profeţie la fel de adevărată ca însuşi adevărul.

– Dar John Boone nu a spus aşa ceva, declară Jackie, care îşi petrecea multe ore, seara, explorând computerul lui John Boone, iar acum scoase cutia din buzunarul ei de la spate, şi după o foarte scurtă căutare, vocea prietenoasă din cutie spuse: „Marte nu va fi niciodată cu adevărat în siguranţă până când Pământul

nu va fi în siguranţă.”

Lupul de Preerie râse hârâit.

– Da, bine, aşa era John Boone, nu? Dar nu uita că el e mort, în timp ce eu mă aflu încă aici.

– Oricine se poate ascunde, i-o tăie Jackie. Dar John Boone a ieşit în faţă acolo, şi i-a condus. De aceea sunt eu o booneistă…

– Tu eşti o Boone, nu o booneistă! exclamă Lupul de Preerie, tachinând-o. Iar algebra booneistă n-a dat niciodată rezultate. Dar uite ce este, măi fată, trebuie să-l înţelegi pe bunicul tău mai bine decât atât dacă vrei să te numeşti booneistă. Nu se poate să-l transformi pe John Boone în vreo dogmă de orice fel şi, totodată, să fi cinstită faţă de ce a fost el cu adevărat. Îi văd pe alţi aşa-zişi booneişti acolo, afară, făcând exact acelaşi lucru, şi îmi vine să râd, când nu mă înfurie. Dar bine, dacă John Boone te-ar întâlni şi ar sta de vorbă cu tine chiar şi o singură oră, la sfârşitul acestei perioade ar fi un jackieist. Iar dacă l-ar întâlni pe Harmakhis şi ar discuta cu el, ar deveni un harmakhisist, poate chiar un maoist. Uite-aşa era el. Şi asta era *bine,* pricepeţi, deoarece arunca asupra noastră responsabilitatea gândirii. Ne obliga să participăm, pentru că, fără asta, Boone n-ar fi putut acţiona. Ideea lui era nu numai că toată lumea poate s-o facă, dar că toată lumea trebuie s-o facă.

– Incluzându-i şi pe toţi cei de pe Pământ, replică Jackie.

– Doar n-oi fi vreo altă deşteaptă! strigă Lupul de Preerie. Măi fată măi, de ce nu-i laşi tu pe băieţii ăştia ai tăi şi să te măriţi cu mine acum, am un sărut ca pompa asta de vid, continuă el şi agită pompa în direcţia ei.

Jackie împinse pompa, îl îmbrânci şi o luă la fugă, doar de plăcerea întrecerii. Ea era acum de departe cea mai rapidă alergătoare din Zygote. Nici măcar Nirgal, cu toată rezistenţa lui, nu putea sprinta la fel ca ea, iar copiii râseră de Lupul de Preerie, care porni ţopăind în urma ei. Pentru un bătrân, era destul de uşor în mişcări, şi se răsucea şi se eschiva, alergând după toţi, bombănind şi sfârşind la poalele unei movile, strigând:

– Vai, piciorul meu! Pun eu mâna pe voi pentru asta! Voi, băieţii, sunteţi doar geloşi pe mine pentru că o să vă fur fata. Vai! Opriţi-vă! Vai!

Genul acesta de tachinare îl făcea pe Nirgal să se simtă prost, şi nici lui Hiroko nu-i plăcea. Îi spuse Lupului să înceteze, dar acesta râse de ea.

– Tu eşti aceea care a plecat şi şi-a construit o mică tabără

pentru incest, spuse el. Ce ai de gând? Să-i faci de genul neutru? continuă el, râzând de expresia întunecată a lui Hiroko. În curând va trebui să-i recoltezi, asta o să faci. S-ar putea să mă aleg şi eu cu câţiva.

Hiroko îl trimise la plimbare, şi curând după aceea Lupul de Preerie plecă din nou într-o călătorie. Iar cu proxima ocazie, când îi veni rândul să îi înveţe, îi duse pe toţi copiii la baia publică. Intrară în bazin în urma ei şi se aşezară pe dalele netede la capătul mai puţin adânc, înmuindu-se în apa fierbinte, aburindă, în vreme ce Hiroko le vorbea. Nirgal şedea alături de trupul gol, cu picioare lungi, al lui Jackie, trup pe care-l cunoştea atât de bine, inclusiv toate schimbările spectaculoase din ultimul an, şi ajunse la concluzia că nu se simte în stare să o privească. Dezbrăcată, bătrâna lor mamă grăi:

– Ştiţi bine cum lucrează genetica, v-am învăţat chiar eu. Ştiţi bine că mulţi dintre voi sunteţi fraţi şi surori vitrege, unchi, nepoate, veri şi aşa mai departe. Multora vă sunt mamă ori bunică, aşa că voi nu trebuie să vă împerecheaţi şi să faceţi copii împreună. Nimic mai simplu, o lege foarte simplă a geneticii.

Hiroko ridică o palmă, de parcă ar fi vrut să spună: „Acesta este trupul nostru împărtăşit."

– Dar tot ce are viaţă este plin de viriditas, continuă ea, forţa cea verde, ordonându-se în tipare către exterior. Aşa că e normal ca voi să vă iubiţi, mai ales acum, când trupurile voastre înfloresc. Nu e nimic rău în asta, indiferent ce spune Lupul de Preerie. Oricum, el doar glumeşte. Dar, într-o privinţă, are dreptate. Foarte curând veţi întâlni alţi oameni de vârsta voastră şi, până la urmă, vă vor deveni perechi, parteneri şi părinţi împreună cu voi, mai apropiaţi vouă chiar decât cei din tribul vostru, pe care îi cunoaşteţi mult prea bine pentru a-i iubi vreodată ca pe un altul. Noi, aici, suntem toţi părţi ale eului vostru, iar iubirea adevărată este, întotdeauna, iubirea pentru celălalt.

Nirgal rămase cu ochii aţintiţi în aceia ai mamei sale, cu privirea ştearsă. Cu toate acestea, percepuse cu exactitate clipa în care Jackie îşi apropie picioarele, simţind minuscula schimbare în temperatura apei care se învolbura în jurul lor. I se părea că, în unele aspecte menţionate, mama lor nu avea dreptate. Deşi cunoştea atât de bine trupul lui Jackie, aceasta era încă, în cele mai multe privinţe, la fel de distantă ca oricare stea incandescentă, strălucitoare şi poruncitoare sus, pe cer. Era

regina micului lor grup, şi îl putea strivi cu o privire dacă ar fi dorit, ceea ce şi făcea destul de des, chiar dacă el îi studiase stările de spirit toată viaţa lui. Asta reprezenta toată alteritatea pe care era el capabil să o manevreze. Şi o iubea, ştia prea bine că o iubeşte. Doar că ea nu-i răspundea la iubire, nu în acelaşi fel. Nici pe Harmakhis nu-l mai iubea aşa, îşi închipuia el, cel puţin pentru moment, ceea ce era o mică uşurare. Peter era acela pe care ea îl privea aşa cum o privea el, Nirgal, pe ea. Dar Peter era mai tot timpul plecat. Aşa că nu iubea pe Nimeni în Zygote aşa cum o iubea Nirgal. Poate că, pentru ea, situaţia se prezenta deja aşa cum spusese Hiroko, iar Harmakhis, Nirgal şi ceilalţi erau pur şi simplu mult prea bine cunoscuţi. Fraţii şi surorile ei, indiferent de genele implicate.

*

Apoi, într-o bună zi, cerul se prăbuşi cu adevărat. Întreaga parte superioară a foliei de gheaţă se sparse, îndepărtându-se de stratul de CO_2 şi căzând prin plasă în apele lacului şi peste tot, pe plajă şi pe dunele înconjurătoare. Din fericire, întâmplarea avu loc în primele ore ale dimineţii, când nimeni nu se afla acolo, dar în sat primele bubuituri şi trosnete se auziră înspăimântător de tare, toţi repezindu-se la ferestre şi urmărind cea mai mare parte a prăbuşirii: fragmentele de gheaţă albe, imense, căzând ca nişte bombe ori răsucindu-se ca nişte farfurii azvârlite, apoi întreaga suprafaţă a lacului explodând şi revărsându-se peste dune. Oamenii se repeziră afară din camere, însă cu tot zgomotul şi panica produse Hiroko şi Maia îi mânară pe copii în clădirea şcolii, care dispunea de un discret sistem de asigurare a aerului. După ce trecură câteva minute, dovedindu-se că domul va rezista, Peter, Michel şi Nadia se repeziră printre dărâmături, sărind peste plăcile albe risipite peste tot, ori ocolindu-le, înconjurând lacul până la Rickover, pentru a se asigura că totul este în regulă. În caz contrar, ar însemna o misiune mortală pentru toţi trei şi un pericol la fel de mare pentru toţi ceilalţi. De la fereastra şcolii, Nirgal vedea ţărmul îndepărtat al lacului, acoperit de blocuri de gheaţă azvârlite unul peste altul. Prin aer se învârteau, ţipând, pescăruşii. Cele trei siluete se contorsionau pe cărarea îngustă, la înălţime, chiar sub marginea domului, apoi dispărură în instalaţie. Jackie, cuprinsă de spaimă, îşi muşca degetele. La scurtă vreme cei trei transmiseră un mesaj telefonic: totul era în regulă. Gheaţa de deasupra reactorului fusese susţinută de un cadru cu o plasă deosebit de deasă, care

rezistase.

Aşa că, pentru moment, erau în siguranţă. Dar pe parcursul următoarelor două zile petrecute în sat într-o nefericită stare de tensiune, o investigare a cauzelor prăbuşirii dezvălui că întreaga masă de gheaţă de deasupra lor se lăsase puţin, fisurând stratul de gheaţă şi făcându-l să cadă prin ochiurile plasei. Aparent, avea loc o accelerare remarcabil de rapidă a sublimării la suprafaţa calotei, pe măsură ce atmosfera se îngroşa, iar lumea se încălzea.

Pe parcursul săptămânii următoare sloiurile de gheaţă din lac se topiră încet, dar plăcile risipite pe dune erau încă acolo, topindu-se cum nu se poate mai încet. Copiilor li se interzise accesul pe plajă. Nu erau siguri de rezistenţa stratului de gheaţă rămas.

În a zecea seară de la prăbuşire ţinură o întrunire a întregii populaţii a satului, toţi două sute, în sala de mese. Nirgal privi în jur, la micul lui trib: *sanseii* arătau înspăimântaţi, *niseii* sfidători, *isseii* uluiţi. Bătrânii trăiseră în Zygote timp de paisprezece ani marţieni şi, fără îndoială, le venea greu să-şi amintească o altă viaţă, iar pentru copii, care nu cunoscuseră niciodată altceva, acest lucru era imposibil.

Nu era cazul să mai spună că nu se vor preda lumii de la suprafaţă. Cu toate acestea, domul devenea de nelocuit, iar ei formau un grup mult prea mare pentru a se impune cu de-a sila asupra oricăruia dintre celelalte sanctuare ascunse. Separarea ar rezolva problema, dar nu era o soluţie fericită.

Le luă o oră întreagă să clarifice lucrurile.

– Am putea încerca Vishniac, spuse Michel. E mare, şi ne-ar primi cu braţele deschise.

Dar Vishniac era casa bogdanoviştilor, nu a lor. Acesta era mesajul care se citea pe chipurile vârstnicilor. Deodată, lui Nirgal i se păru că aceştia sunt cei mai înspăimântaţi dintre toţi.

– V-aţi putea muta şi mai departe sub gheaţă, spuse el.

Toţi îl priviră surprinşi.

– Vrei să spui: să topim un nou dom?

Nirgal ridică din umeri. După ce o spusese, îşi dădu seama că ideea nu-i place.

Dar Nadia interveni:

– Acolo, în spate, calota este mai groasă. Va trece multă vreme până când va sublima suficient pentru a ne deranja. Până atunci, totul se va fi schimbat.

Urmă o tăcere, după care Hiroko spuse:

– E o idee bună. Putem rezista aici până când va fi topit un nou dom, şi mutăm lucrurile acolo pe măsură ce devin disponibile spaţii noi. Nu va dura decât câteva luni.

– *Shigata ga nai,* spuse Maia, sardonic.

Nu există o altă posibilitate. Bineînţeles că mai existau şi alte posibilităţi, dar părea mulţumită de perspectiva unui nou proiect de amploare. La fel şi Nadia. Ceilalţi păreau uşuraţi că li se oferă o alternativă care îi menţinea împreună şi ascunşi. Pe *issei,* constată Nirgal deodată, îi speria nespus ieşirea la suprafaţă. Se aşeză, mirându-se şi gândindu-se la oraşele deschise pe care le vizitase împreună cu Lupul de Preerie.

Utilizară furtunuri cu abur alimentate de la Rickover pentru a topi un alt tunel până la hangar, şi apoi un tunel lung pe sub calota polară, până când gheaţa de deasupra ajunse la o grosime de trei sute de metri. Acolo începură sublimarea unei noi caverne rotunde, cu o cupolă deasupra, şi săparea unui fund de lac nu prea adânc, cea mai mare parte din bioxidul de carbon gazos fiind captat, refrigerat la temperatura din exterior şi eliminat, iar restul separat în oxigen şi carbon şi depozitat pentru o utilizare ulterioară.

În timp ce excavaţiile continuau, dezgropară rădăcinile superficiale ale marilor bambuşi de zăpadă, îi scoaseră din pământ şi îi transportară pe cel mai mare trailer prin tunel până la noua peşteră, sfâşiind frunzele de-a lungul drumului. Dezasamblară clădirile satului şi le reamplasară. Buldozerele şi camioanele robotizate lucrau fără oprire, zi şi noapte, recuperând nisipul bătătorit al vechilor dune şi cărându-l în noua peşteră. Conţinea prea multă biomasă (inclusiv pe Simon) pentru a renunţa la el. În esenţă, luau cu ei tot ce se afla în interiorul carcasei domului Zygote. Iar când terminară, vechea peşteră nu mai era decât un balon gol pe fundul calotei polare, cu gheaţă nisipoasă deasupra, nisip îngheţat dedesubt, aerul din interior nimic altceva decât atmosfera marţiană ambiantă, 170 de milibari mai ales de CO_2 în stare gazoasă, la 240 grade Kelvin. Otravă rarefiată.

Într-o zi, Nirgal reveni împreună cu Peter pentru a arunca o privire vechiului sanctuar. Era o senzaţie şocantă să vadă singurul cămin pe care-l avusese el vreodată redus la o asemenea carcasă, cu gheaţa spartă deasupra, nisipul răscolit,

gropile proaspete în care se aflaseră rădăcinile satului căscându-se ca nişte răni oribile, fundul lacului curăţat chiar şi de alge. Totul părea mic şi improvizat, vizuina unui animal hăituit. Ca nişte cârtiţe într-o gaură, cum zicea Lupul de Preerie, ascunzându-ne de vulturi.

– Hai să plecăm de aici, spuse Peter cuprins de tristeţe, şi străbătură împreună tunelul lung, gol şi prost luminat până la domul cel nou, călcând pe drumul de beton construit de Nadia, acum însemnat, pe toată lungimea, de urme de paşi.

Concepură noua aşezare după un nou proiect, cu satul departe de ecluza tunelului de acces, aproape de un tunel de evacuare care ajungea departe, pe sub gheaţă, până la o ieşire în Chasma Australe superioară. Serele erau situate mai aproape de luminile care marcau perimetrul sanctuarului, crestele dunelor erau mai înalte decât dincolo, iar instalaţia de climatizare era amplasată chiar lângă Rickover. Existau numeroase ameliorări de genul acesta, din care cauză noul sanctuar nu putea fi considerat o replică exactă a vechiului lor cămin. Şi zilnic erau atât de ocupaţi cu lucrările de construcţie, încât nu le prea mai rămânea timp să se gândească la schimbare; lecţiile de dimineaţă din clădirea şcolii fuseseră suspendate de la prăbuşire, iar acum copiii formau o simplă echipă de lucru în rotaţie, repartizată aceluia care avea mai mare nevoie de ajutor în ziua respectivă. Uneori, adultul care îi supraveghea încerca să le transforme activitatea într-o lecţie – mai ales Hiroko şi Nadia erau foarte bune la aşa ceva, dar ele aveau foarte puţin timp de pierdut şi nu făceau decât să adauge o propoziţie explicativă la instrucţiuni care, oricum, erau mult prea simple pentru a avea nevoie de explicaţii: să strângă modulele pentru pereţi cu chei de tip Allen, să ducă dintr-un loc în altul plantatoare şi borcane cu alge în interiorul serelor, şi tot aşa. Nu era altceva decât muncă, iar ei făceau parte din forţa de muncă, prea mică pentru sarcinile de îndeplinit, în ciuda roboţilor versatili care arătau ca nişte transportoare lipsite de caroserie. Alergând de colo până colo, muncind, Nirgal era, într-o mare măsură, fericit.

Dar, odată, când plecă de la şcoală şi văzu sala de mese în locul înaltelor tulpini de bambus de la Creche Crescent, priveliştea îl trezi brusc. Vechea lui lume cu care era atât de obişnuit dispăruse, pierise pentru totdeauna. Iată cum lucrează

timpul. Simţi o durere care îi aduse lacrimi în ochi, şi petrecu restul zilei într-o stare de confuzie, distant, de parcă rămânea mereu la un pas-doi în urma propriei sale fiinţe, privind tot ce se petrece secătuit de orice fel de emoţie, detaşat, aşa cum fusese după moartea lui Simon, exilat în lumea albă la un pas în afara celei verzi. Nimic nu-i spunea că va ieşi vreodată din această stare de melancolie, şi cum îşi va da seama, în caz că va ieşi vreodată? Toate zilele acelea ale copilăriei lui erau duse, odată cu Zygote însuşi, şi nu vor reveni niciodată, chiar şi ziua aceasta va trece şi va dispărea, până şi domul acesta va sublima lent şi se va prăbuşi. Nimic nu durează. Atunci ce rost mai au toate cele? Întrebarea îl chinui ore în şir, golind totul de gust şi de culoare, iar când Hiroko îl observă cât e de abătut şi îl întrebă ce s-a întâmplat, Nirgal pur şi simplu o întrebă fără ocolişuri. Acesta era avantajul în cazul lui Hiroko: îi puteai adresa orice fel de întrebare, inclusiv cele fundamentale.

– Hiroko, de ce facem noi toate astea, când totul, absolut totul, îmbătrâneşte?

Hiroko îl privi cu capul lăsat pe o parte, ca o pasăre. Lui Nirgal i se păru că în acea aplecare a capului citeşte afecţiunea pe care ea i-o purta, dar nu era prea sigur. Pe măsură ce înainta în vârstă, simţea – la fel ca toţi ceilalţi – că o înţelege din ce în ce mai puţin.

– E trist că vechiul dom e distrus, nu? Doar că noi trebuie să ne concentrăm asupra celor ce vor veni. Şi asta înseamnă viriditas. Să ne concentrăm nu asupra a ceea ce am realizat, ci asupra a ceea ce vom realiza. Domul a fost ca o floare care se ofileşte şi cade, dar care conţine sământa unei noi plante care creşte şi din care apar noi flori şi noi seminţe. Trecutul e dus. Gândindu-te doar la el nu vei face decât să-ţi accentuezi starea de melancolie. Păi, demult, am fost şi eu tânără în Japonia, pe insula Hokkaido! Da, de vârsta ta! Şi nu pot să-ţi spun cât de mult e de-atunci. Dar acum, iată-ne aici, amândoi, înconjuraţi de plantele astea, şi de oamenii aceştia, iar dacă le acorzi atenţia ta şi te gândeşti cum să-i faci să se înmulţească şi să prospere, atunci viaţa revine în toate. Simţi acel *kami* din interiorul tuturor lucrurilor, şi asta e tot ce îţi trebuie. Nu trăim decât în clipa de faţă.

– Iar zilele de demult?

– Te maturizezi, spuse ea, râzând. Ei bine, trebuie să-ţi aminteşti, din când în când, de zilele de demult. Au fost zile

frumoase, nu? Ai avut o copilărie fericită, iar asta e o binecuvântare. Dar şi zilele acestea vor fi frumoase. Gândeşte-te la momentul de faţă şi pune-ţi întrebarea: Ce lipseşte? Hmmm?… Lupul de Preerie spune că vrea ca tu şi Peter să-l însoţiţi într-o altă călătorie. Poate că n-ar fi rău să te duci, să mai ieşi sub înaltul cerului. Ce părere ai?

Aşa că au făcut pregătirile pentru o nouă călătorie împreună cu Lupul de Preerie şi au continuat să muncească la noul Zygote pe care, neoficial, îl rebotezaseră Gamete. Seara, în sala de mese reamplasată, adulţii discutau multă vreme despre situaţia lor. Sax, Vlad şi Ursula, printre alţii, doreau să revină în lumea de la suprafaţă. În sanctuarele ascunse nu-şi puteau face meseria lor reală, aşa cum se cuvine. Doreau să revină în fluxul deplin al medicinei, terraformării, construcţiei.

– Nu vom putea niciodată să ne deghizăm, spuse Hiroko. Nimeni nu-şi poate modifica genomurile.

– Nu genomurile noastre trebuie modificate, ci evidenţele, zise Sax. Asta a făcut Spencer. Şi-a introdus caracteristicile fizice într-o nouă identitate trecută în evidenţe.

– Iar noi i-am transformat înfăţişarea prin chirurgie estetică, adăugă Vlad.

– Aşa e, dar a fost ceva minim, datorită vârstei, am dreptate? Niciunul dintre noi nu mai arată la fel. Oricum, dacă faceţi ca el, ne-am putea asuma noi identităţi.

– Dar Spencer chiar a pătruns în *toate* evidenţele? întrebă Maia.

Sax ridică din umeri.

– A fost părăsit în Cairo şi a avut şansa să fie trecut în unele dintre cele utilizate acum din motive de securitate. A fost îndeajuns. Aş vrea şi eu să încerc ceva asemănător. Să vedem ce părere are Lupul de Preerie. El nu e luat în nicio evidenţă, aşa că trebuie să ştie cum a reuşit.

– El a fost ascuns chiar de la început, spuse Hiroko. Asta-i cu totul altceva.

– Bine, dar ar putea avea unele idei.

– Am putea doar să ne mutăm în lumea interlopă, preciza Nadia, şi să rămânem în totalitate în afara evidenţelor. Cred că mi-ar plăcea să încerc.

Maia dădu din cap.

Seară de seară dezbăteau aceste probleme.

– Ei bine, o mică modificare a aspectului exterior ar putea să meargă. Ştiţi că Phyllis a revenit, să nu uităm asta.

– Tot nu-mi vine să cred că au supravieţuit. Trebuie să aibă nouă vieţi.

– În orice caz, am apărut în prea multe programe de ştiri. Trebuie să fim prudenţi.

Lucrând ziua, terminară, treptat, amenajarea sanctuarului Gamete. Însă lui Nirgal, indiferent cât de mult se concentra asupra finalizării lucrării, niciodată nu i se părea a fi în regulă. Acesta nu era satul lui.

Un alt călător le aduse vestea că Lupul de Preerie îşi va face apariţia în curând. Nirgal îşi simţea pulsul accelerat. Să revină încă o dată sub cerul înstelat, să colinde noaptea, de la un sanctuar la altul, în maşina-bolovan a Lupului de Preerie…

În timp ce îi vorbea, Jackie îl urmărea cu atenţie. Iar în după-amiaza aceea, după ce terminară lucrul, îl conduse printre noile dune înalte şi îl sărută. Când îşi reveni, Nirgal îi răspunse la sărut, după care începură să se sărute cu patimă, strângându-se în braţe, aburindu-şi faţa unul altuia. Îngenuncheară în şanţul dintre două dune, sub un văl de ceaţă palidă, rarefiată, apoi se culcară într-un cocon făcut din hainele lor de puf, sărutându-se, pipăindu-se, scoţându-şi unul altuia pantalonii şi formând un mic înveliş din propria lor căldură, scoţând aburi şi făcând să trosnească pelicula de gheaţă de pe nisipul de sub haine. Toate astea se petreceau fără o vorbă, contopindu-se într-un mare şi fierbinte circuit electric, o sfidare adresată lui Hiroko şi întregii lumi. Vasăzică aşa este, îşi spuse Nirgal. Sub şuviţele de păr negru ale lui Jackie grăunţi de nisip străluceau ca nişte nestemate, de parcă ar fi conţinut minuscule flori de gheaţă. Halouri pretutindeni.

Când terminară, se târâră ca să arunce o privire peste creasta dunei, pentru a se asigura că nu vine nimeni în direcţia lor, apoi revenară în cuib şi îşi traseră hainele peste ei pentru a le ţine de cald.

Se strânseră unul lângă altul, sărutându-se voluptuos, fără nicio grabă, iar Jackie îi împunse cu un deget în piept şi îi spuse:

– Acum aparţinem unul celuilalt.

Nirgal nu făcu altceva decât să încuviinţeze din cap fericit şi să o sărute pe toată lungimea gâtului, cu faţa îngropată în părul ei negru.

– Acum îmi aparţii, mai spuse ea.

Iar el spera sincer că ea rosteşte adevărul. Era exact ce îşi dorise, dintotdeauna.

Însă în seara aceea, la baie, Jackie traversă bazinul, îl ajunse pe Harmakhis şi îl îmbrăţişă strâns, lipindu-şi trupul de al lui. Se trase înapoi şi îl privi pe Nirgal cu o expresie ştearsă, ochii ei doar două găuri negre pe chip. Nirgal rămase înmărmurit în apa nu prea adâncă, simţindu-şi trunchiul încordat de parcă se pregătea pentru a primi o lovitură. Încă îl mai dureau testiculele de când ejaculase în ea, iar acum iat-o, rezemată de Harmakhis, cum n-o mai făcuse de luni de zile, îndreptând asupra lui o privire de basiliscă.

Îl străbătu cea mai stranie senzaţie. Înţelese că trăieşte un moment pe care şi-l va aminti toată viaţa, un moment-cheie, chiar acolo în baia de aburi odihnitoare, sub privirea de egretă a Maiei, pe care Jackie o ura cu o ură subtilă, şi care acum îi urmărea pe toţi trei cu atenţie, bănuind ceva. Deci aşa se prezenta situaţia. Jackie şi Nirgal şi-ar putea aparţine unul altuia, iar el cu siguranţă că îi aparţinea, dar ideea ei despre apartenenţă nu era aceeaşi ca a lui. Şocul îl făcu să-şi piardă răsuflarea, ca un fel de prăbuşire a plafonului propriei sale înţelegeri a lucrurilor. O privi uluit, rănit, din ce în ce mai furios. Ea continua să îl îmbrăţişeze pe Harmakhis, iar el pricepu. Jackie şi-i însuşise pe amândoi. Aşa e, desigur, acum avea sens, iar Reull, Steve şi Frantz îi erau toţi la fel de devotaţi – poate doar ca o extensie a poziţiei ei de lider a micului grup, ori poate că nu. Poate că îi colecţionase pe toţi şi, evident, acum Nirgal era un fel de străin pentru ei, iar ea se simţea mult mai bine împreună cu Harmakhis. Aşadar se afla exilat în propriul lui cămin şi în inima propriei lui iubite. Dacă avea o inimă!

Nu putea şti dacă vreuna dintre aceste bănuieli e adevărată, şi nici nu ştia cum să afle. Nici măcar nu era sigur dacă vrea să afle. Nirgal ieşi din baie şi se retrase în toaleta bărbaţilor, simţind privirea lui Jackie şi a Maiei sfredelindu-i spatele.

La toaletă, într-una din oglinzi, zări un chip străin. Se opri brusc şi îl recunoscu drept propriul lui chip, distorsionat de durere.

Se apropie încet de oglindă, simţind cum îl pătrunde, din nou, senzaţia stranie a importanţei momentului. Privi cu atenţie, fără încetare, chipul din oglindă. Îi trecu prin minte că nu el e centrul

universului, ori singura conştiinţă a acestuia, ci o fiinţă umană ca toţi ceilalţi, văzut de alţii din exterior, tot aşa cum şi el îi vedea pe alţii atunci când se uita la ei. Iar acest Nirgal-din-oglindă era un băiat atrăgător, cu părul negru şi ochii căprui, viguros şi irezistibil, aproape un frate geamăn al lui Jackie, cu sprâncene groase, negre şi... *o înfăţişare.* Nu dorea să ştie nimic din toate acestea, dar simţea cum energia îi arde vârful degetelor, şi îşi aminti cum se uită oamenii la el, înţelegând că, pentru Jackie, el ar putea reprezenta acelaşi gen de forţă primejdioasă pe care şi ea o reprezenta pentru el – ceea ce ar explica însoţirea ei cu Harmakhis, ca o strădanie de a-l ţine departe, de a menţine echilibrul, de a-şi manifesta puterea. Pentru a demonstra că ei doi sunt o pereche potrivită, un cuplu. Dintr-o dată, tensiunea îi părăsi trunchiul, iar el se cutremură, apoi zâmbi strâmb. Într-adevăr, îşi aparţineau unul altuia, doar că el continua să fie el însuşi.

Aşa că atunci când Lupul de Preerie îşi făcu apariţia şi trecu pe acolo pentru a-l invita într-o altă călătorie, se arătă imediat de acord, extrem de recunoscător pentru prilejul oferit. Dureros fulgerul de mânie de pe chipul lui Jackie la aflarea veştilor, dar o parte din el exulta de bucuria unei alte naturi a sa, de capacitatea lui de a scăpa de ea sau, cel puţin, de a beneficia de o oarecare distanţare. Pereche sau nu, avea nevoie de aşa ceva.

Câteva seri mai târziu, el, Lupul de Preerie, Peter şi Michel se îndepărtară de imensa masă a calotei polare, pătrunzând în terenul accidentat, negru sub acoperământul de stele.

Nirgal privi înapoi către malul alb, luminos, cu un amestec tumultuos de sentimente, dar cel mai însemnat dintre toate era uşurarea. Acolo, înapoi, se pare că se vor îngropa şi mai adânc sub gheaţă, până când vor locui într-un dom sub Polul Sud, în vreme ce planeta roşie se învârtea prin cosmos, neînfrânată, sub lumina stelelor. Deodată, pricepu că niciodată nu va mai locui sub dom, că nu va mai reveni niciodată acolo decât pentru vizite scurte. Nu era vorba de preferinţe; pur şi simplu aşa avea să se întâmple. Soarta, ori destinul lui. Îl simţea ca pe o piatră roşie, ţinută în mână. De acum înainte va fi lipsit de cămin, dacă nu cumva întreaga planetă va deveni, într-o bună zi, propriul lui cămin, fiecare crater şi canion cunoscut, fiecare plantă şi piatră, fiecare fiinţă umană – totul, aparţinând lumii verzi şi celei albe.

Dar aşa ceva, îşi spunea el, amintindu-şi de furtuna de la marginea craterului Promethei Rupes, însemna o sarcină pentru mai multe vieţi. Va fi nevoit să înceapă să înveţe.

Partea a II-a
AMBASADORUL

Asteroizii cu orbite eliptice care traversează interiorul orbitei lui Marte se numesc „asteroizi Amor”. (Dacă traversează interiorul orbitei Pământului, se numesc „asteroizi Troieni”.) În anul 2088, asteroidul Amor cunoscut drept 2034B a traversat orbita lui Marte cam la optsprezece milioane de kilometri în urma planetei, şi un grup de module de debarcare robotizate provenite de pe Lună au asolizat pe acesta la scurtă vreme. 2034B era o sferă neregulată, de circa cinci kilometri în diametru, cu o masă de aproximativ cincisprezece miliarde de tone. Iar din clipa în care rachetele au atins suprafaţa asteroidului, acesta a devenit Noul Clarke.

Cu repeziciune, schimbarea a devenit evidentă. Câteva module s-au scufundat în suprafaţa nisipoasă a asteroidului, începând să foreze, să excaveze, să etaloneze, să sorteze şi să transporte. A intrat în funcţiune o centrală nucleară, iar barele de combustibil nuclear şi-au ocupat poziţiile prestabilite. În alte locuri s-au aprins furnale, fochişti-roboţi pregătindu-se să arunce cărbuni în foc. Pe alte module s-au deschis staţii terminus pentru încărcături utile, ancorate de suprafeţele neregulate ale rocii. Utilaje speciale au forat tunele. Praful s-a înălţat în jurul asteroidului, căzând înapoi pe suprafaţa acestuia, ori scăpând, pentru totdeauna, în spaţiu. Modulele au lansat tuburi şi conducte de la unul la altul. Roca asteroidului era o chondrită carbonacee, cu un procentaj satisfăcător de gheaţă infiltrată, sub formă de filoane şi bule. În scurtă vreme, seria de fabrici corelate existente în module a început să producă o varietate de materiale pe bază de carbon şi câţiva compuşi. A fost separată apa grea, reprezentând o parte la fiecare şase mii de părţi din gheaţa conţinută de asteroid. Din apa grea s-a obţinut deuteriu. Compuşii de carbon au fost separaţi în elemente componente, iar alte elemente, aduse cu alte încărcături utile, au fost combinate cu cele noi, obţinute în fabrici. Şi-au făcut apariţia noi roboţi, produşi mai ales de însuşi Clarke. Astfel, numărul de maşini a crescut, pe măsură ce computerele de pe modulele de debarcare conduceau crearea unui întreg complex industrial.

După aceea, mulţi ani la rând, procesul a fost destul de simplu. Principala fabrică de pe New Clarke a produs un cablu din filamente de nanotuburi din carbon. Nanotuburile erau formate din atomi de carbon legaţi în lanţuri, aşa încât legăturile care îi uneau erau cât de puternice puteau fi realizate de fiinţele umane. Filamentele nu erau mai lungi de câţiva zeci de metri, dar erau strânse în fascicule, cu capetele suprapuse, apoi fasciculele erau strânse la un loc, până când cablul ajungea la un diametru de nouă metri. Fabricile strângeau filamentele cu o viteză care le permitea să elimine cablul cu o productivitate de aproape patru sute de metri pe oră, zece kilometri pe zi, ceas de ceas, zi de zi, an de an.

În vreme ce toronul acesta de carbon împletit se îndepărta în spaţiu, roboţii de pe o altă faţetă a asteroidului construiau un accelerator de masă, un motor care avea să utilizeze deuteriul din apa indigenă pentru a lansa roca sfărâmată de pe asteroid la o viteză de 200 km/s. În jurul asteroidului erau de asemenea construite şi alimentate motoare mai mici şi rachete convenţionale, aşteptând momentul în care vor fi pornite, îndeplinind misiunea de reactoare poziţionale. Alte fabrici construiau vehicule lungi, prevăzute cu roţi, capabile să circule înainte şi înapoi pe cablul tot mai lung, şi pe măsură ce cablul continua să apară din trupul planetei, i-au fost ataşate mici motoare cu reacţie şi alte mecanisme.

Acceleratorul de masă a pornit, iar asteroidul a început să se mişte pe o nouă orbită.

Au trecut ani. Noua orbită a asteroidului a intersectat orbita lui Marte astfel încât a ajuns la o depărtare de zece mii de kilometri de planetă, iar grupul de rachete de pe asteroid a acţionat în aşa fel încât a îngăduit gravitaţiei lui Marte să îl capteze pe o orbită pentru început foarte eliptică. Rachetele au continuat să pornească şi să se oprească, regularizând, în cele din urmă, orbita. A continuat producerea cablului. Au mai trecut ani.

La ceva mai mult de un deceniu după asolizarea modulelor, cablul ajunsese la circa treizeci de mii de kilometri lungime. Masa asteroidului era de aproape opt miliarde de tone, iar masa cablului de aproape şapte miliarde. Asteroidul se deplasa pe o orbită eliptică, având un periapsis de aproximativ cincizeci de mii de kilometri. Doar că acum toate rachetele şi acceleratoarele de masă, atât de pe New Clarke, cât şi de pe cablu, începură să

funcţioneze, unele continuu, dar majoritatea în scurte impulsuri. Într-una dintre staţiile terminus, coordonând datele primite de la senzori şi stabilind care rachete trebuie să acţioneze şi când anume, se afla unul dintre cele mai puternice computere produse vreodată. Cablul, care în acest moment se îndrepta într-o direcţie opusă lui Marte, începu să se răsucească spre aceasta, ca în reglarea unei piese delicate a unui orologiu. Orbita asteroidului deveni mai mică şi mai regulată.

Şi mai multe rachete coborâră pe New Clarke, pentru prima dată de la prima asolizare, iar roboţii de pe acestea începură construirea unui cosmodrom. Capătul cablului începu să coboare către Marte. În acest moment, computerul se lansă într-o complexitate de calcule aproape metafizică, iar dansul gravitaţional al asteroidului cu cablul şi planeta deveni şi mai precis, trecând la o muzică într-un permanent ritardando, astfel încât, pe măsură ce marele cablu se apropia de poziţia sa finală, mişcările îi deveneau tot mai lente. Dacă ar fi putut cineva vedea dimensiunile reale ale acestei reprezentaţii, i s-ar fi părut ca un fel de spectaculoasă demonstraţie fizică a paradoxului lui Zenon, în care alergătorul se apropie tot mai mult de linia de sosire prin înjumătăţirea distanţelor... Doar că nimeni nu a văzut spectacolul complet, deoarece niciun martor ocular nu dispunea de simţurile necesare. Proporţional, cablul era mult mai subţire decât un fir de păr uman. Dacă ar fi fost redus la diametrul unui fir de păr, tot s-ar fi întins pe sute de kilometri, aşa că nu era vizibil decât pe porţiuni scurte ale lungimii lui. S-ar fi putut afirma că doar computerul care îl dirija îl percepea în totalitatea sa. Pentru observatorii situaţi jos, pe suprafaţa lui Marte, în oraşul Sheffield, pe vulcanul Pavonis Mons (muntele Peacock), cablul îşi făcu apariţia pentru prima dată ca o rachetă minusculă care cobora agăţată de un fir conducător extrem de subţire, un fel de momeală strălucitoare şi un fir de undiţă, acţionate de nişte zei aparţinând universului imediat superior. Din această perspectivă, ca de pe fundul unui ocean, cablul însuşi urmă firul conducător în buncărul masiv, din beton, situat la est de Sheffield cu o dureroasă încetineală, până când majoritatea fiinţelor umane încetară, pur şi simplu, să mai acorde vreo atenţie liniei negre, verticale, din atmosfera superioară.

Dar veni şi ziua în care partea inferioară a cablului, acţionând motoarele-rachetă pentru a-şi menţine echilibrul în rafalele vântului, coborî în deschizătura din acoperişul buncărului de

beton şi se aşeză în montura lui. Din acest moment, cablul, situat sub punctul areosincron, era tras în jos de gravitaţia planetei Marte. Partea de deasupra punctului areosincron încerca să urmeze asteroidul New Clarke în îndepărtarea lui centrifugală de planetă. Filamentele de carbon ale cablului rezistau tensiunii, întregul sistem învârtindu-se cu aceeaşi viteză ca planeta, menţinându-se deasupra lui Pavonis Mons într-o vibraţie oscilantă care îi permitea să-l evite pe Deimos, totul fiind redus la nemişcare de computerul de pe New Clarke, cu lunga baterie de rachete desfăşurată de-a lungul toronului din carbon.

Elevatorul era din nou instalat. Unele vagoane erau ridicate, de la Pavonis, pe o parte a cablului, altele erau coborâte de pe New Clarke, oferind o contragreutate, astfel încât energia necesară pentru ambele operaţiuni era considerabil redusă. Navele spaţiale se apropiau de rachetodromul de pe New Clarke, iar când se îndepărtau li se asigura o plecare ca din praştie. Atracţia gravitaţională a lui Marte era, aşadar, substanţial diminuată, şi toate relaţiile ei umane cu Pământul şi restul sistemului solar deveneau mai puţin costisitoare. Ca şi cum ar fi fost legat din nou un cordon ombilical.

Se afla la jumătatea unei vieţi cum nu se poate mai obişnuite când îl recrutară şi îl expediară pe Marte. Chemarea sosi sub forma unui fax care apăru din propriul lui telefon, în apartamentul pe care Art Randolph îl închiriase doar cu o lună în urmă, după ce el şi soţia lui conveniseră asupra unei despărţiri de probă. Faxul era scurt: *Dragă domnule Arthur Randolph, William Fort te invită să participi la un seminar particular. Un avion va pleca de la aeroportul din San Francisco la ora 9 a.m., în ziua de 22 februarie 2101.*

Art privi hârtia cuprins de uimire. William Fort era fondatorul firmei Praxis, trustul transnaţional care achiziţionase compania lui Art cu câţiva ani în urmă. Fort era foarte bătrân şi se spunea că poziţia lui actuală în trust e un fel de chestie onorifică, de semipensionar. Dar încă mai organiza seminarii particulare, care erau notorii, deşi existau foarte puţine informaţii concrete în legătură cu ele. Se spunea că invită participanţi din toate filialele trustului, că aceştia se adună în San Francisco, fiind apoi transportaţi cu un avion particular într-un loc secret. Nimeni nu ştia ce se petrece acolo. Participanţii erau de obicei transferaţi după aceea, iar dacă nu, îşi ţineau gura într-un fel care dădea de gândit. Aşadar, un mister.

Art rămase surprins la vederea invitaţiei, cuprins de teamă, dar, în esenţă, mulţumit. Înainte de a fi cooptat aici, Art fusese membru fondator şi director tehnic al unei mici companii numite „Dumpmines”, care se ocupa de excavarea şi prelucrarea vechilor gropi de deşeuri, recuperând materialele de valoare aruncate într-o epocă mult mai risipitoare. Fusese o surpriză atunci când îi achiziţionase Praxis, o surpriză foarte plăcută, deoarece toţi cei care lucrau la Dumpmines au trecut de la statutul de angajaţi într-o firmă minoră la acela de noi membri ai uneia dintre cele mai bogate organizaţii din lume, plătiţi în acţiuni, votând asupra strategiilor acesteia, liberi să beneficieze de toate resursele. Parcă ar fi fost făcuţi cavaleri.

Art fusese, desigur, mulţumit – ca şi soţia lui, deşi ea îşi exprimase totodată tristeţea. Ea fusese angajată de conducerea de sinteză de la Mitsubishi, iar marile transnaţionale erau, zicea ea, ca nişte lumi diferite. Lucrând la două trusturi diferite, ei doi aveau să se îndepărteze inevitabil, poate chiar mai mult decât până atunci. Niciunul dintre ei nu mai avea nevoie de celălalt pentru a beneficia de tratamente de longevitate, pe care

transnaţionalele le asigurau cu mai multă seriozitate decât guvernul. Aşa că erau ca oamenii de pe două nave diferite, zicea ea, plecând în direcţii diferite din San Francisco Bay. De fapt, ca nişte nave dispărând în noapte.

Art crezuse că unul dintre ei se putea muta de pe o navă pe alta, asta dacă soţia lui nu ar fi fost atât de interesată de unul dintre ceilalţi pasageri de pe nava ei, un vicepreşedinte de la Mitsubishi însărcinat cu dezvoltarea Pacificului de Est. Dar Art fusese antrenat cu repeziciune în programul de arbitraj de la Praxis, călătorind frecvent pentru a urma cursuri ori pentru a arbitra în dispute între diferite mici filiale ale trustului implicate în recuperarea resurselor, iar atunci când se afla la San Francisco, Sharon era foarte rar acasă. Navele lor depăşiseră distanţa de la care se mai puteau auzi strigând, spunea ea, iar el devenise mult prea demoralizat pentru a-i aduce argumente contra şi, la sugestia ei, se mutase la scurtă vreme după aceea. Cu un şut în fund, s-ar fi putut spune.

Acum îşi freca bărbia oacheşă, nerasă, recitind faxul pentru a patra oară. Era un bărbat masiv, bine construit, cu o tendinţă de a se gârbovi – „neîndemânatic”, îl caracterizase soţia lui, deşi secretara de la Dumpmines folosea termenul „ca un urs”, pe care îl prefera. Într-adevăr, avea aspectul oarecum neîndemânatic şi mersul târşit al unui urs, dar şi surprinzătoarea iuţeală şi forţă a acestuia. Fusese fundaş în echipa Universităţii din Washington, un fundaş încet la fugă, dar cu un hotărât simţ al direcţiei, şi foarte greu de învins. Omul-urs, aşa îi ziceau. Placaţi-l pe riscul vostru!

Studiase ingineria, după care lucrase la exploatările petroliere din Iran şi Georgia, punând la punct un număr de inovaţii pentru extragerea petrolului din şisturi argiloase extrem de marginale. În acest timp obţinuse un titlu de *master* de la Universitatea din Teheran, se mutase în California şi se asociase cu un prieten care tocmai punea bazele unei firme producătoare de echipamente de scufundare la mare adâncime, folosite la forajul în larg, o activitate care se deplasa în ape tot mai adânci pe măsură ce rezervele mai accesibile erau epuizate. Şi de data aceasta Art a venit cu o serie de îmbunătăţiri atât la echipamentele de scufundare, cât şi la sapele subacvatice, dar doi ani petrecuţi în camerele de compresiune şi pe platforma continentală i-au fost de ajuns, aşa că şi-a vândut partenerului acţiunile şi şi-a schimbat din nou locul. Într-o succesiune rapidă,

a pus bazele unei companii pentru construcţia de locuinţe în medii reci, a lucrat la o fabrică de panouri solare şi a construit turnuri de lansare pentru rachete. Fiecare fusese o slujbă bună, dar cu trecerea timpului a ajuns la concluzia că nu problemele tehnice îl interesau cu adevărat, ci problemele omeneşti. S-a implicat tot mai mult în conducerea de proiecte, apoi în arbitraj. Îi plăcea să intervină în dispute şi să le rezolve spre satisfacţia tuturor. Era tot inginerie, dar de altă natură, mult mai captivantă şi mai plină de împliniri decât treburile tehnice, dar şi mai dificilă. Câteva dintre companiile pentru care lucra în anul acela făceau parte din transnaţionale, iar el se implicase în arbitrarea computerizată nu numai a disputelor dintre companiile sale şi altele din cadrul transnaţionalelor, dar şi a conflictelor mai îndepărtate, care necesitau un fel de arbitraj al unei terţe părţi. Inginerie socială, aşa îi zicea el, şi o găsea fascinantă.

Aşa că atunci când a început activitatea la Dumpmines, Art îşi luase funcţia de director tehnic şi făcuse treabă bună la maşinile acelea robotizate, imense, numite SuperRathjes, care efectuau mineritul şi sortarea depozitelor de deşeuri. Dar, mai mult ca oricând, s-a implicat în conflicte de muncă şi în alte dispute asemenea. Această orientare a carierei lui s-a accelerat după achiziţionarea de către Praxis. Iar în zilele în care asemenea activităţi se terminau cu bine, întotdeauna se ducea acasă convins că ar fi trebuit să fie judecător sau diplomat. Aşa e, în străfundurile fiinţei sale era un diplomat.

Constatarea era jenantă când se gândea că nu izbutise să stabilească o evoluţie satisfăcătoare a propriei lui căsnicii. Fără îndoială că despărţirea lor îi era bine cunoscută lui Fort, sau, în sfârşit, aceluia care îl invitase la seminar. Era chiar posibil să-i fi instalat microfoane în vechiul apartament şi să fi urmărit nefericita brambureală a ultimelor luni petrecute de el şi de Sharon împreună, care nu ar fi fost în favoarea niciunuia dintre ei. Se chirci sub povara gândului, frecându-şi încă bărbia aspră, apoi se târî până în baie şi porni încălzitorul de apă portabil. Chipul din oglindă arăta oarecum uluit. Neras, de cincizeci de ani, despărţit, ocupând slujbe nepotrivite mai toată viaţa, abia acum găsindu-şi adevărata chemare, nu era el omul care să primească faxuri de la William Fort.

Îl sună soţia, sau viitoarea sa fostă soţie, care se dovedi la fel de neîncrezătoare.

– Trebuie să fie o greşeală, spuse ea, când Art îi relată despre

ce e vorba.

Îl sunase în legătură cu unul dintre obiectivele de la aparatul ei de fotografiat, bănuind că îl luase Art atunci când se mutase.

– O să-l caut, spuse el şi se duse la cămară pentru a căuta în cele două geamantane, încă nedesfăcute.

Ştia că obiectivul nu se află acolo, şi totuşi răscoli cu mare zarvă prin amândouă. Sharon şi-ar da seama dacă s-ar preface. În timp ce el căuta, ea continuă să vorbească la telefon, vocea ei răsunând metalic în apartamentul gol.

– Asta demonstrează doar cât de ciudat e Fort ăsta. O să ajungi în vreun Shangri-La, iar el va folosi cutii de şerveţele în loc de pantofi, va vorbi în japoneză, şi tu o să-i sortezi gunoaiele, o să înveţi levitaţia, iar eu n-o să te mai văd niciodată. L-ai găsit?

– Nu, nu e aici.

Atunci când divorţaseră, îşi împărţiseră lucrurile dobândite în comun. Sharon luase apartamentul, modulul de jocuri electronice, sistemul de computere, aparatele de fotografiat şi filmat, plantele, patul şi restul mobilierului. Art se alesese cu tigaia de Teflon. Nu fusese unul din arbitrajele lui cele mai izbutite, dar asta însemna că acum dispune de foarte puţine locuri în care să caute obiectivul.

Sharon transformă un singur suspin într-o acuzaţie atotcuprinzătoare.

– Or să te înveţe japoneza, iar noi n-o să ne mai vedem niciodată. Ce-ar putea să vrea William Fort de la tine?

– Sfaturi conjugale? întrebă Art.

Multe zvonuri despre seminariile lui Fort se dovediră adevărate, ceea ce lui Art i se păru uimitor. La aeroportul internaţional din San Francisco se îmbarcă într-un reactor particular, mare şi puternic, împreună cu alţi şase bărbaţi şi femei, iar după decolare ferestrele aeronavei, aparent dublu polarizate, se înnegriră, iar uşa către cabină se închise. Doi dintre pasageri se jucau de-a orientarea şi, după ce avionul execută câteva uşoare înclinări la stânga şi la dreapta, ajunseră la concluzia că se îndreaptă într-o oarecare direcţie între sud-vest şi nord. Toţi şapte făcură schimb de informaţii. Toţi erau manageri tehnici ori specialişti în arbitraje din vasta reţea a companiilor Praxis. Sosiseră pe calea aerului la San Francisco din întreaga lume. Unii păreau emoţionaţi de invitaţia de a-l cunoaşte pe solitarul fondator al transnaţionalului; alţii erau

cuprinşi de teamă.

Zborul dură şase ore, iar cei cu orientarea petrecură minutele afectate coborârii stabilind limitele extreme ale locului unde se aflau, un cerc în care intra Juneau, Hawaii, Mexico City şi Detroit, deşi ar fi putut fi mai mare, după cum preciză chiar Art, dacă se aflau cumva într-unul din avioanele acelea noi, aer-spaţiu, chiar jumătate din Pământ, sau chiar mai mult. Iar când avionul ateriză şi se opri, fură conduşi printr-un pasaj miniatural într-un fel de dubă mare cu ferestrele înnegrite şi cu un panou fără ferestre între ei şi locul şoferului, uşile fiind închise din exterior.

Deplasarea dură o jumătate de oră. Apoi maşina se opri, ei fiind scoşi afară de către şofer, un bărbat vârstnic îmbrăcat în pantaloni scurţi şi un tricou care făcea reclamă pentru Bali.

Lumina soarelui îi făcu să clipească. Nu se aflau în Bali, ci într-o parcare mică, asfaltată, înconjurată de eucalipţi, pe fundul unei văi înguste, litorale. Un ocean ori poate un lac foarte mare, din care nu se vedea decât o dungă, se întindea la vest, la distanţă de aproape o milă. Un pârâu uda valea şi se vărsa într-o lagună, dincolo de o plajă. Pereţii laterali ai văii erau acoperiţi cu iarbă uscată la sud şi cactuşi la nord. Părţile superioare erau din piatră aridă, maronie.

– Baja? presupuse unul dintre curioşi. Ecuador? Australia?

– San Luis Obispo, răspunse Art.

Şoferul îi conduse pe jos, pe un drum îngust, până la un campus format din şapte clădiri din lemn cu două etaje, ascunse printre pinii de pe fundul văii. Două clădiri de pe malul pârâului erau locuinţe, şi după ce îşi lăsară bagajele în camerele repartizate din aceste clădiri, şoferul îi conduse într-o sufragerie dintr-o altă clădire, unde şase angajaţi, toţi destul de vârstnici, le serviră o masă simplă, compusă din salată şi tocană. Apoi îi conduseră în camerele lor, fiind lăsaţi singuri.

Se adunară într-o încăpere centrală, în jurul unei sobe cu lemne. Afară era cald, iar în sobă nu ardea niciun fel de foc.

– Fort are o sută doisprezece ani, spuse unul dintre cei cu orientarea, pe nume Sam. Iar tratamentele nu i-au afectat în niciun fel creierul.

– Niciodată nu-l afectează, interveni Max, un alt specialist în orientare.

O vreme, vorbiră despre Fort. Toţi auziseră fel de fel de lucruri, pentru că William Fort reprezenta una dintre marile

povestiri de succes din istoria medicinii, un Pasteur al secolului lor, omul care a învins cancerul – cum afirmaseră, incorect, revistele de scandal –, omul care a învins răceala obişnuită. Pusese bazele concernului Praxis la vârsta de douăzeci şi patru de ani, pentru a comercializa câteva inovaţii revoluţionare în domeniul antibioticelor, iar la douăzeci şi şapte era multimiliardar. După aceea şi-a petrecut timpul extinzând firma, pentru a deveni una dintre cele mai mari transnaţionale din lume. Optzeci de ani neîntrerupţi de metastazare, după cum se exprimă Art. În acest timp se transforma într-un fel de ultra-Howard Hughes, sau aşa se vorbea, devenind tot mai puternic, până când, ca o gaură neagră, dispăruse complet în orizontul de evenimente al propriei sale puteri.

– Sper că toată treaba nu devine prea stranie, spuse Max.

Ceilalţi participanţi – Sally, Amy, Elizabeth, şi George – erau mult mai optimişti. Dar toţi erau îngrijoraţi de această primire neobişnuită, sau de absenţa ei, şi fiindcă nimeni nu veni să-i viziteze în timpul serii, se retraseră în camerele lor, cu un aer preocupat.

Art dormi bine, ca întotdeauna, iar în zori îl trezi cântecul unei bufniţe. Pârâul îi clipocea sub fereastră. Era o dimineaţă cenuşie, cu aerul plin de ceaţa care hrănea pinii marini. De undeva, din colonie, se auzea bătând ceva.

Se îmbrăcă şi ieşi. Totul mustea de apă. Mai jos, pe terase plane, înguste, dincolo de clădiri, se aflau straturi cu salată şi rânduri de meri atât de tăiaţi şi de legaţi de cadre metalice, încât nu mai erau altceva decât nişte tufe în formă de evantaie.

Când ajunse la capătul micii ferme, deasupra lagunei, lucrurile începură să capete culoare. Sub un stejar mare, bătrân, o pajişte se întindea ca un covor. Art se apropie de stejar, simţindu-se atras de acesta. Îi atinse coaja aspră, crăpată. Apoi auzi voci. Pe cărarea dinspre lagună urcau un şir de oameni purtând costume negre pentru sporturi acvatice şi cărând *surfboards,* sau costume de zburător lungi, împăturite. Atunci când trecură pe lângă el, recunoscu chipurile personalului de la bucătărie din seara precedentă, precum şi pe şoferul lor. Şoferul îi făcu semn cu mâna şi continuă să urce poteca. Art coborî până la lagună. Valurile se auzeau murmurând în aerul sărat, iar printre trestii înotau păsări.

După o vreme, se întoarse pe acelaşi drum, iar în sala de

mese a coloniei îi găsi pe vârstnicii lucrători la locul lor, în bucătărie, întorcând clătite. După ce Art şi ceilalţi invitaţi terminară de mâncat, şoferul lor din ziua precedentă îi conduse sus, într-o sală mare de conferinţe. Se aşezară pe canapele aranjate în careu. Ferestre mari pe toţi cei patru pereţi lăsau să pătrundă lumina cenuşie a dimineţii. Şoferul se aşeză pe un scaun între două canapele.

– Sunt William Fort, se prezentă el. Mă bucur că vă aflaţi cu toţii aici.

La o examinare mai atentă, era un bătrân cu aspect ciudat. Chipul îi era brăzdat parcă de o sută de ani de frământări, dar expresia pe care o afişa era de fapt senină şi detaşată. Un cimpanzeu, îşi spuse Art, antrenat, în trecut, în experimente de laborator şi care acum studiază filosofia Zen. Ori, pur şi simplu, un surfist sau deltaplanorist foarte bătrân, uzat de trecerea anilor, chel, cu chipul rotund şi nasul cârn, care acum îi cerceta pe rând. Sam şi Max, care îl ignoraseră ca şofer şi bucătar, nu se simţeau chiar în largul lor, dar el nu părea să observe.

– Un indice, spuse el, pentru a măsura cât de plină e lumea de fiinţe umane şi de activităţile acestora este însuşirea procentuală a produsului net al fotosintezei pe bază de sol.

Sam şi Max încuviinţară din cap, de parcă acesta era felul lor de a începe o întrunire.

– Pot să iau notiţe? întrebă Art.

– Te rog, spuse Fort şi arătă spre măsuţa din mijlocul careului de canapele, acoperită cu foi de hârtie şi blocnotesuri computerizate. Vreau să jucăm nişte jocuri ceva mai târziu, aşa că aveţi la dispoziţie blocnotesuri şi topuri de hârtie, cum doriţi.

Majoritatea îşi aduseseră propriile lor computere, şi urmă o scurtă foială fără vorbă până când le scoaseră şi le puseră în funcţiune. În acest timp, Fort se ridică şi începu se dea ocol canapelelor, completând o revoluţie la fiecare câteva propoziţii.

– Acum noi utilizăm cam optzeci la sută din produsul primar net al fotosintezei pe bază de sol, spuse el. Este probabil imposibil să ajungem la o sută de procente, iar capacitatea noastră, într-o perspectivă largă, a fost estimată a fi de treizeci la sută, aşa că suntem, vorba aceea, depăşiţi masiv. Am continuat să ne lichidăm capitalul natural de parcă ar fi un venit de care ne putem lipsi, şi ne apropiem de epuizarea unor rezerve capitale, cum ar fi petrolul, lemnul, solul, metalele, apa de băut, peştii şi

animalele. Această situaţie face dificilă continuarea expansiunii economice.

Dificilă, notă Art. *Continuare?*

– Trebuie neapărat să continuăm, spuse Fort, cercetându-l cu o privire pătrunzătoare pe Art care, fără ostentaţie, îşi ascunse computerul cu braţul. Expansiunea continuă este teza fundamentală a economiei. De aceea, este una dintre tezele fundamentale ale universului însuşi. Deoarece totul înseamnă economie. Fizica este economie cosmică, biologia este economie celulară, ştiinţele umaniste înseamnă economie socială, psihologia este economie mintală, şi aşa mai departe.

Ascultătorii încuviinţară din cap cu un aer nefericit.

– Aşa că totul este în expansiune. Dar asta nu poate avea loc în contradicţie cu legea conservării materiei-energiei. Indiferent cât de eficientă este cantitatea de materie primă pe care o introduceţi în sistem, nu puteţi obţine la ieşire mai mult decât a intrat.

Art notă pe foaia lui: *Ieşire mai mare decât intrarea – totul este economie – capital natural – depăşiţi masiv.*

– Ca reacţie la această situaţie, un grup de aici, de la Praxis, lucrează de multă vreme la ceea ce noi numim *economia lumii saturate.*

– N-ar putea fi numită *lumea suprasaturată!* întrebă Art.

Fort nu păru să-l audă.

– Aşa cum spune Daly, capitalul realizat de om şi capitalul natural nu sunt înlocuibile. Este evident, dar cum cea mai mare parte a economiei susţine că *sunt* înlocuibile, mai trebuie insistat. Atunci când construieşti o casă poţi jongla cu numărul de ferăstraie mecanice şi tâmplari, ceea ce înseamnă că sunt elemente înlocuibile, dar nu o poţi înălţa cu jumătate din cantitatea de cherestea, indiferent de numărul de ferăstraie şi tâmplari de care dispui. Încercaţi, şi o să vă alegeţi cu o casă din aer. În aşa ceva trăim noi acum.

Art încuviinţă din cap şi privi pagina blocnotesului pe care o umpluse din nou. *Resurse şi capital neînlocuibile – ferăstraie/ tâmplari – casă din aer.*

– Scuzaţi-mă, interveni Sam. Aţi spus „capital natural”?

Fort tresări, şi se întoarse pentru a se uita la Sam.

– Poftim?

– Am crezut că, prin definiţie, capitalul este produs de om. Mijloacele de producţie produse, aşa eram învăţaţi să-l definim.

– Aşa e. Numai că într-o lume capitalistă cuvântul *capital* a dobândit tot mai multe utilizări. Se vorbeşte despre capital uman, de exemplu, adică ceea ce forţa de muncă acumulează prin educaţie şi experienţa de muncă. Capitalul uman se deosebeşte de cel clasic prin aceea că nu-l poţi moşteni şi nu poate fi cumpărat sau vândut, ci doar închiriat.

– Asta dacă nu pui la socoteală sclavia, interveni Art.

Fruntea lui Fort se încreţi.

– Acest concept de *capital natural* seamănă de fapt cu definiţia tradiţională mai mult decât acela de *capital uman.* Poate fi posedat şi lăsat prin testament, împărţit în capital care poate fi înnoit şi care nu, comerciabil şi necomerciabil.

– Dar dacă totul este capital de un fel sau altul, spuse Amy, e limpede de ce oamenii cred că un fel poate fi înlocuit cu un alt fel. Dacă îmbunătăţeşti capitalul tău creat de om pentru a folosi mai puţin capital natural, asta nu e tot o înlocuire?

Fort îşi scutură capul.

– Este eficienţă. Capitalul este o cantitate de intrare, iar eficienţa este raportul dintre intrare şi ieşire. Indiferent cât de eficient este capitalul, nu poate scoate ceva din nimic.

– Noi surse de energie…, sugeră Max.

– Dar nu putem obţine pământ fertil din electricitate. Energia rezultată din fuziune şi maşinăriile automultiplicabile ne-au asigurat enorme cantităţi de energie, dar este nevoie să deţinem stocuri de bază asupra cărora să aplicăm această energie. Iar aici ne izbim de o limită pentru care niciun fel de substituire nu mai este posibilă.

Fort îi cercetă pe toţi cu privirea, continuând să afişeze calmul acela de primată pe care Art îl observase la început. Art privi ecranul computerului său. *Capital natural – capital uman – capital tradiţional – energie/ materie – sol electric – niciun fel de înlocuitori, vă rog…*

Făcu o grimasă şi trecu la o nouă pagină.

– Din nefericire, spuse Fort, majoritatea economiştilor încă mai lucrează în cadrul modelului economic al unei lumi secătuite.

– Modelul lumii saturate pare evident, spuse Sally. E doar o chestiune de bun-simţ. De ce l-ar ignora un economist, oricare ar fi acela?

Fort ridică din umeri şi execută o altă circumnavigare tăcută în jurul încăperii. Gâtul lui Art dădea semne de oboseală.

– Înţelegem lumea prin paradigme. Trecerea de la economia

lumii secătuite la economia lumii saturate reprezintă o schimbare majoră de paradigmă. Max Planck a afirmat cândva că o nouă paradigmă intră în vigoare nu atunci când îşi convinge oponenţii, ci atunci când oponenţii, în cele din urmă, mor.

– Dar acum nu sunt pe moarte, spuse Art.

Fort aprobă din cap.

– Tratamentele îi menţin pe oameni în viaţă, iar o mulţime dintre ei au contract permanent.

– Atunci vor fi nevoiţi să înveţe să se răzgândească, spuse Sally, părând dezgustată.

Fort o privi cu atenţie.

– Asta vom încerca noi, chiar acum. Cel puţin teoretic. Vreau să inventaţi strategii pentru economia lumii saturate. E unul dintre jocurile mele preferate. Dacă vă conectaţi computerele la prizele de pe masă, o să vă furnizez datele preliminare.

Toţi se aplecară şi introduseră ştecherele în prizele de pe masă.

Primul joc pe care Fort dorea să-l joace presupunea estimarea populaţiilor umane maxime care puteau fi susţinute.

– Asta nu depinde, oare, de presupuneri legate de stilul de viaţă? întrebă Sam.

– Vom face o întreagă gamă de presupuneri.

Fort nu glumea. Trecură de la scenarii în care fiecare pogon de pământ arabil al Pământului era exploatat cu o eficienţă maximă, la scenarii care presupuneau întoarcerea la vânătoare şi cules; de la un izbitor consum universal, la regimuri de subzistenţă universale. Computerele lor stabileau condiţiile iniţiale, apoi tastau mai departe, cu un aer plictisit, nervos, nerăbdător sau absorbit, utilizând formule oferite de pupitru sau, altfel, furnizând altele, ale lor.

Îi ţinu ocupaţi până la prânz, apoi toată după-amiaza. Lui Art îi plăceau jocurile, iar el şi Amy terminau întotdeauna cu mult înaintea celorlalţi. Rezultatele lor pentru maximum de populaţie care putea fi susţinută oscilau între o sută de milioane (modelul „tigrului nemuritor”, cum îi spunea Fort) şi treizeci de miliarde (modelul „muşuroiului de furnici”).

– E o diferenţă foarte mare, constată Sam.

Fort confirmă şi îi privi răbdător.

– Dar dacă iei în considerare numai modelele cu cele mai realiste condiţii, spuse Art, obţii de obicei între trei şi opt

miliarde.

– Iar populaţia actuală este de aproximativ douăsprezece miliarde, spuse Fort. Deci să spunem că suntem depăşiţi. Iar noi ce facem? La urma urmei, avem companii pe care trebuie să le conducem. Nu vor înceta afacerile deoarece există prea mulţi oameni. Economia lumii saturate nu este sfârşitul economiei; înseamnă doar sfârşitul afacerilor aşa cum se desfăşoară în mod obişnuit. Vreau ca Praxis să se situeze mult înainte, pe curba aceasta. Chiar aşa. E o perioadă de reflux, şi voi ieşi din nou în faţă. Sunteţi bine veniţi alături de mine. Mâine vom juca un joc numit „Preaplin”.

Acestea, fiind zise, ieşi din încăpere, iar ei rămaseră singuri. Se întoarseră în camerele lor şi apoi, deoarece se apropia ora cinei, în sufragerie. Fort nu se afla acolo, dar câţiva dintre asociaţii lui mai în vârstă din seara anterioară erau prezenţi. De data aceasta li se alătură un grup de tineri, bărbaţi şi femei, toţi supli, cu chipurile strălucitoare, cu aspect de oameni sănătoşi. Arătau ca un club de motociclism, ori o echipă de nataţie, şi mai mult de jumătate erau femei. Sprâncenele lui Sam şi Max se ridicau şi coborau într-un cod Morse simplu, care se citea: „A-ha! A-ha!” Tinerii îi ignorară şi le serviră cina, apoi se retraseră în bucătărie. Art mâncă în grabă, întrebându-se dacă Sam şi Max aveau dreptate în presupunerile lor. Apoi îşi duse farfuria în bucătărie, începu să ajute la maşina de spălat vase şi se adresă uneia dintre ele:

– Ce vă aduce aici?

– E un fel de program de burse, răspunse tânăra, pe care o chema Joyce. Suntem toţi începători care ne-am angajat la Praxis anul trecut şi am fost selectaţi să venim aici la cursuri.

– Aţi lucrat cumva astăzi la economia lumii saturate?

– Nu, am jucat volei.

Art ieşi afară, dorindu-şi să fi fost selectat mai degrabă în programul lor decât în al lui. Se întreba dacă nu cumva existau amenajări de băi calde acolo jos, cu vedere la ocean. Nu părea imposibil. Oceanul, aici, era rece, iar dacă totul înseamnă economie, ar putea fi considerate o investiţie. Menţinând infrastructura umană, ca să spunem aşa. Înapoi, în clădire, invitaţii discutau despre ziua respectivă.

– Nu-mi place chestia asta, zise Sam.

– N-avem de ales, spuse Max, posomorât. E ca atunci când te înscrii într-o sectă ori îţi pierzi slujba.

Ceilalţi nu erau aşa de pesimişti.

– Poate că e doar singuratic, sugeră Amy.

Sam şi Max îşi dădură ochii peste cap şi priviră spre bucătărie.

– Poate că dintotdeauna şi-a dorit să fie profesor, spuse Sally.

– Poate că vrea ca Praxis să se dezvolte cu zece procente pe an, adăugă George, într-o lume saturată sau nu.

Sam şi Max dădură din cap aprobator, dar Elizabeth părea îngrijorată.

– Poate că vrea să salveze lumea! spuse ea.

– Bine zis, făcu Sam, iar Max şi George chicotiră.

– Poate că a pus microfoane în camera asta, interveni Art, iar cuvintele lui retezară conversaţia ca o ghilotină.

Zilele următoare se dovediră foarte asemănătoare celei dintâi. Şedeau în sala de conferinţe, iar Fort se învârtea în jurul lor şi vorbea toată dimineaţa, uneori coerent, alteori nu. Într-o dimineaţă, pierdu trei ore vorbindu-le despre feudalism – cum era acesta cea mai limpede expresie politică a dinamicii dominaţiei primatelor, cum nu dispăruse niciodată cu adevărat, cum capitalismul transnaţional e un feudalism la scară mare, cum aristocraţia lumii a trebuit să se gândească la modalitatea de a subsuma dezvoltarea capitalistă în cadrul stabilităţii statului de sine stătător al modelului feudal. Într-o altă dimineaţă le vorbi despre o teorie calorică a valorii numită eco-economie, aparent formulată pentru prima dată de primii colonişti de pe Marte. Sam şi Max făcură ochii mari, în vreme ce Fort continuă să vorbească tărăgănat despre ecuaţii Taneev şi Tokarova, scrijelind ceva ilizibil pe o tablă dintr-un colţ.

Dar această rutină nu dură prea mult, deoarece la câteva zile de la sosirea lor o hulă mare îşi făcu apariţia dinspre sud, iar Fort anulă întrunirile şi îşi petrecu tot timpul pe scândura de surfing, ori alunecând deasupra valurilor într-un costum de zburător, în realitate un costum strâns pe corp, cu aripile largi, un glisor flexibil, suspendat, cu acţionare prin cablu, care translata mişcările musculare ale zburătorului în propriile sale configuraţii semirigide pentru realizarea unui zbor reuşit. Cei mai mulţi dintre tinerii câştigători de burse i se alăturară în aer, rotindu-se ca nişte Icari, apoi coborând şi planând uşor pe pernele de aer formate de fiecare val care se spărgea de ţărm, alunecând pe aer la fel ca pelicanii care inventaseră acest sport.

Art ieşi afară şi se urcă pe o plută, bucurându-se de apa rece,

dar nu chiar atât de rece încât să necesite neapărat un costum de protecţie. Rămase în apropierea locului unde se afla Joyce, schimbând câteva vorbe cu ea de la un val la altul, şi află că bătrânii lucrători de la bucătărie erau vechi prieteni de-ai lui Fort, veterani ai primilor ani în care Praxis urcase treptele gloriei. Tinerii specialişti îi numeau „Cei optsprezece nemuritori”. Unii dintre aceştia locuiau în colonie, în vreme ce alţii erau invitaţi pentru un fel de reuniuni care nu se mai terminau, discutând probleme, acordând consultanţă despre strategia conducerii actuale a concernului, conducând seminarii şi cursuri şi jucându-se în valuri. Aceia pe care nu-i interesa apa lucrau în grădină.

Art îi cercetă cu atenţie pe grădinari în timp ce se întorcea la reşedinţă. Aceştia parcă lucrau cu încetinitorul, discutând tot timpul între ei. În momentul de faţă, sarcina principală părea a fi recoltarea tufelor torturate de meri.

Hula dinspre sud încetă, iar Fort convocă din nou grupul lui Art. Într-una din zile discutară tema „Prilejuri de afaceri în lumea saturată”, iar Art începu să priceapă motivul probabil pentru care el şi colegii lui fuseseră aleşi să participe: Amy şi George se ocupau de anticoncepţie, Sam şi Max lucrau în domeniul designului industrial, Sally şi Elizabeth în cel al tehnologiei agricole, iar el se ocupa de recuperarea resurselor. Toţi erau deja antrenaţi în afacerile lumii saturate, iar în timpul jocurilor din după-amiaza aceea se dovediră destul de buni pentru a concepe altele noi.

În altă zi, Fort le propuse un joc în care aveau de rezolvat problema lumii saturate prin revenirea la lumea secătuită. Ideea era de a presupune eliberarea unui vector epidemic ucigaş al tuturor celor care nu beneficiaseră de tratamentul gerontologic. Care ar fi elementele pro şi contra ale unei astfel de acţiuni?

Toţi membrii grupului îşi priveau computerele, uluiţi. Elizabeth declară că n-ar juca un joc bazat pe o idee atât de monstruoasă.

– E o idee monstruoasă, conveni Fort. Dar asta nu înseamnă că e şi imposibilă. Ştiţi, aflu diverse lucruri. Conversaţii la diferite niveluri. De exemplu, la conducerea marilor transnaţionale au loc discuţii, certuri. Auzi fel de fel de idei exprimate destul de serios, ca şi aceasta. Toţi le dezaprobă, iar subiectul se schimbă. Dar nimeni nu pretinde că, din punct de vedere tehnic, este imposibil. Iar unii par să creadă că astfel vor rezolva anumite probleme care, altfel, sunt de nerezolvat.

Cei prezenţi analizară, nefericiţi, ideea. Art sugeră că se va

înregistra o lipsă de muncitori agricoli. Fort se uita la ocean.

– Asta e problema fundamentală a unei prăbuşiri, spuse el, gânditor. Odată ce o declanşezi, este greu să stabileşti un punct în care să poţi spune cu siguranţă că se va opri. Să continuăm.

Ceea ce şi făcură, destul de abătuţi. Jocul era „Reducerea populaţiei” şi, dată fiind alternativa pe care tocmai o analizaseră, începură cu o oarecare intensitate. Fiecăruia îi veni rândul să fie împăratul Lumii, cum se exprima Fort, şi să-şi prezinte planul cât de cât detaliat. Când îi veni rândul lui Art, acesta spuse:

– Eu aş acorda fiecăruia dreptul să îngrijească trei sferturi dintr-un copil.

Râseră cu toţii, inclusiv Fort. Dar Art insistă, explicându-le că, astfel, fiecare pereche de părinţi va avea dreptul să dea naştere unui copil şi jumătate; după naşterea unui copil, ar putea fie să vândă dreptul la cealaltă jumătate, fie să aranjeze cumpărarea unei jumătăţi de la o altă pereche şi să aibă un al doilea copil. Preţurile pentru jumătăţile de copii vor fluctua în maniera clasică a cererii şi ofertei. Consecinţele sociale ar fi pozitive; oamenii care doresc să aibă copii în plus vor fi nevoiţi să se sacrifice pentru ei, iar cei care nu doresc vor beneficia de o sursă de venit pentru a contribui la creşterea copilului pe care îl au deja. Iar când populaţia va scădea suficient, împăratul Lumii s-ar putea gândi la modificarea dreptului la naştere la un copil de persoană, ceea ce va fi foarte aproape de o situaţie demografică stabilă. Doar că, datorită tratamentelor pentru longevitate, limita de trei sferturi ar trebui să funcţioneze multă vreme.

Când Art termină prezentarea propunerii, înălţă privirea de la însemnările de pe computer. Toţi îl priveau.

– Trei sferturi de copil, repetă Fort zâmbind, şi toţi râseră din nou. Îmi place.

Râsul se opri.

– Asta, continuă el, ar stabili, în sfârşit, o valoare monetară pe piaţa liberă pentru o viaţă umană. Până acum, activitatea desfăşurată în acest domeniu a fost în cel mai bun caz neglijentă – venituri pe viaţă, cheltuieli, şi altele la fel, continuă Fort suspinând şi scuturând din cap. Adevărul este că economiştii pregătesc toate cifrele astea pe din dos. Valoarea nu este cu adevărat un calcul economic. Nu, îmi place. Hai să vedem dacă putem estima cât va fi preţul unei jumătăţi de copil. Sunt convins că vor apărea speculaţii, intermediari, un întreg mecanism de piaţă.

Aşa că, pentru restul după-amiezei, jucară jocul celor trei sferturi, ajungând până la piaţa de bunuri de consum şi la locurile pentru spectacole siropoase. Când terminară, Fort îi invită pe toţi pe plajă, la un grătar.

Revenіră în camerele lor şi îşi puseră hanorace, apoi porniră pe cărarea din vale în lumina apusului. Pe plajă, la adăpostul unei dune, se afla un mare foc de tabără, de care se ocupau câţiva dintre tinerii specialişti. Iar când se apropiară şi se aşezară pe pături în jurul focului, vreo zece-doisprezece din cei Optsprezece Nemuritori coborâră din văzduh pe nisip, strângându-şi, încet, aripile, scoţându-şi costumele, îndepărtându-şi părul ud din ochi şi discutând între ei despre vânt. Se descurcară unul pe altul din aripile lungi, rămânând doar în costumele de baie, înfioraţi şi tremurând: zburători centenari, cu braţe vânoase întinse spre foc, femeile la fel de musculoase ca bărbaţii, cu chipurile la fel de ridate de atâta privit spre soare cu ochii strânşi şi de râs în jurul focului. Art urmări felul în care Fort glumea cu vechii lui prieteni, nonşalanţa cu care se ştergeau unul pe altul cu prosoapele. Vieţile secrete ale celor bogaţi şi celebri! Mâncară *hot dogs* şi băură bere. Zburătorii se retraseră în spatele unei dune, de unde reveniră îmbrăcaţi în pantaloni şi tricouri, bucuroşi să mai rămână puţin pe lângă foc, pieptănându-şi unii altora pletele lungi şi ude. Era un amurg întunecat, iar briza de coastă a serii se simţea sărată şi rece. Flăcările mari, portocalii, dansau în bătaia vântului, lumini şi umbre pâlpâind pe chipul ca de maimuţă al lui Fort. Aşa cum spusese Sam ceva mai devreme, nu arăta trecut de optzeci, nici măcar cu o zi.

Iar acum se aşeză printre cei şapte invitaţi, privi jarul şi începu din nou să vorbească. Cei aflaţi de cealaltă parte a focului îşi continuară discuţiile, dar oaspeţii lui Fort se aplecară spre el pentru a-l auzi, din cauza vântului, valurilor şi lemnelor care trosneau, părând puţin derutaţi fără computere.

– Nu-i poţi determina pe oameni să facă unele lucruri, spuse Fort. E vorba de a ne transforma noi înşine. Atunci oameni vor putea înţelege şi alege. În ecologie există ceea ce se cheamă „principiul fondatorului”. Populaţia unei insule este iniţiată de un număr mic de colonişti, aşa că nu dispune decât de o mică fracţiune din genele populaţiei de origine. Acesta este primul pas către speciaţie. Acum cred că avem nevoie de o nouă specie, din

punct de vedere economic, desigur. Iar Praxis este insula. Modul în care o structurăm este un fel de inginerie a genelor pe care le aducem noi. Nu avem niciun fel de obligaţie să ne supunem regulilor aşa cum se prezintă ele acum. Putem forma o nouă specie. Nu una feudală. Beneficiem de proprietatea colectivă şi de luarea deciziilor, strategia acţiunii constructive. Acţionăm în direcţia realizării unui stat corporativ asemănător statului civic pe care l-au realizat la Bologna. E un fel de insulă comunistă democratică, sfidând capitalismul din jur şi construind un mod de viaţă mai bun. Credeţi că e posibilă o astfel de democraţie? Va trebui să încercăm să ne jucăm cu asta într-una din după-amiezele următoare.

– Tu hotărăşti, remarcă Sam, ceea ce îi aduse o privire tăioasă din partea lui Fort.

Dimineaţa următoare se dovedi însorită şi caldă, iar Fort decise că vremea e prea bună pentru a rămâne în casă. Aşa că reveniră pe plajă şi se instalară sub o prelată mare de lângă vatra focului, printre răcitoare şi hamace întinse între stâlpii care susţineau prelata. Oceanul era de un albastru strălucitor, intens, valurile mici, dar bine conturate, adesea călărite de sportivi în costume de protecţie. Fort se întinsese într-unul din hamacuri şi conferenţia despre egoism şi altruism, luându-şi exemplele din economie, sociobiologie şi bioetică. Ajunse la concluzia că, strict vorbind, altruismul nu există, că e o manifestare a egoismului, adoptând o abordare de perspectivă, recunoscând costurile reale ale comportamentului şi străduindu-se să le achite pentru a nu provoca datorii pe termen lung. În realitate, o practică economică foarte sănătoasă, dacă este dirijată şi aplicată în mod corect. Ceea ce şi încerca să demonstreze prin jocurile altruism-egoism pe care le jucau atunci, cum ar fi „Dilema prizonierului" sau „Tragedia Camerei Comunelor".

A doua zi se întâlniră din nou în tabăra pentru surfing, iar după o discuţie plină de ocolişuri despre simplitatea voluntară jucară un joc pe care Fort îl numea „Marcus Aurelius". Lui Art îi plăcu jocul aşa cum îi plăcuseră şi celelalte, şi îl jucă bine. Dar cu fiecare zi însemnările lui de pe blocnotesul computerizat erau tot mai scurte; în ziua aceea, în totalitatea lor, arătau în felul următor: *Consum – apetit – nevoi artificiale – nevoi reale – costuri reale – paturi de paie! Impactul mediului = populaţie* x *apetit* x *eficienţă – la tropice frigiderele nu sunt un lux – frigidere*

colective – case frigorifice – Sir Thomas More.

În seara aceea cursanţii mâncară singuri, iar conversaţia lor în timpul mesei lâncezi.

– Presupun că locul acesta reprezintă un fel de simplitate voluntară, remarcă Art.

– Asta îi include oare şi pe tinerii *învăţaţi?* întrebă Max.

– Nu-i văd pe Nemuritori având prea mult de-a face cu ei.

– Le place doar să se uite, spuse Sam. Când eşti de vârsta lor…

– Mă întreb cât mai are de gând să ne ţină aici, spuse Max. A trecut o săptămână şi deja m-am plictisit.

– Mie cred că-mi place, interveni Elizabeth. E relaxant.

Art constată că împărtăşeşte părerea ei. Se trezea devreme. Unul dintre tineri anunţa fiecare venire a zorilor prin lovirea unui butuc cu un ciocan de lemn la intervale tot mai mici, ceea ce de fiecare dată îl trezea pe Art: *toc… toc… toc… toc… toc… toc, toc toc, toc-toc-toc-toc-to-to-to-t-t-ttttt.* Apoi Art ieşea în dimineaţa cenuşie şi jilavă, plină de cântecul păsărilor. Sunetul valurilor era mereu prezent, ca şi cum cochilii invizibile îi erau ţinute la urechi. Atunci când parcurgea drumul prin fermă, întotdeauna găsea câţiva dintre cei Optsprezece Nemuritori, tăifăsuind în timp ce lucrau cu sapa sau cu foarfecele pentru pomi, ori aşezaţi sub stejarul cel mare şi privind oceanul. Fort se afla adesea printre ei. Art se putea plimba o oră întreagă înainte de micul dejun, ştiind că va petrece restul zilei într-o încăpere călduroasă ori pe o plajă caldă, discutând şi jucând diferite jocuri. Oare să fie chiar atât de simplu? Nu era prea sigur. Cu siguranţă că era relaxant; niciodată nu-şi mai petrecuse el timpul în felul acesta.

Doar că, bineînţeles, era mai mult decât atât. Era, aşa cum nu conteneau să le reamintească Sam şi Max, un fel de testare. Erau analizaţi. Bătrânul îi supraveghea, poate că şi cei Optsprezece Nemuritori, la fel şi tinerii învăţăcei, „ucenicii” care începuseră să se uite la Art ca nişte forţe serioase, tineri experţi care dirijau o mare parte din operaţiunile zilnice din colonie, poate şi din Praxis, chiar şi la cele mai înalte niveluri, în colaborare cu cei Optsprezece, ori poate că nu. După ce-l asculta pe Fort bătând câmpii, simţea tentaţia de a nu-l mai băga în seamă atunci când se ajungea la chestiuni practice. Iar conversaţiile din jurul maşinii de spălat vase aveau tonul fraţilor care se ciorovăiesc asupra felului în care să se poarte cu părinţii neputincioşi…

În orice caz, o testare. Într-o seară, Art merse la bucătărie pentru a-şi lua un pahar cu lapte înainte de culcare, şi trecu prin hol pe lângă o încăpere mică unde un grup de oameni, tineri şi bătrâni, priveau o înregistrare video a sesiunii din dimineaţa aceea cu Fort. Art se întoarse în camera lui, adâncit în gânduri.

În dimineaţa următoare, Fort dădu ocol camerei în felul său obişnuit.

– Noile ocazii pentru dezvoltare nu se mai află în dezvoltarea propriu-zisă.

Sam şi Max se priviră pentru o fracţiune de secundă.

– La asta se reduc toate ideile despre lumea saturată. Aşadar trebuie să identificăm noi pieţe pentru dezvoltare prin nondezvoltare, şi să le pătrundem. Amintiţi-vă că putem împărţi capitalul natural în comerciabil şi noncomerciabil. Capitalul natural noncomerciabil reprezintă substratul din care se ridică întregul capital comerciabil. Dată fiind penuria de astfel de capital şi avantajele pe care le oferă, în conformitate cu teoria standard a cererii şi ofertei, ar avea sens să-i stabilim preţul ca fiind infinit. Mă interesează tot ce are un preţ teoretic infinit. Este o investiţie evidentă. În esenţă, este o investiţie în infrastructură, dar la nivelul biofizic cel mai de bază. Şi asta vreau eu să înceapă Praxis să facă. Achiziţionăm şi reconstruim orice bioinfrastructură care a fost epuizată prin lichidare. E o investiţie pe termen lung, dar beneficiile vor fi fantastice.

– Dar majoritatea bioinfrastructurii este bun public, nu? interveni Art.

– Aşa este. Ceea ce înseamnă o strânsă colaborare cu guvernele implicate. Produsul anual brut al lui Praxis este mult mai mare decât al celor mai multe ţări. Ceea ce trebuie să facem noi este să găsim ţări cu un PNB mic şi un IVC necorespunzător.

– IVC? se miră Art.

– Indicele pentru viitor al ţării respective. Este o alternativă la măsurarea PNB-ului, luând în considerare datoriile, stabilitatea politică, sănătatea mediului şi altele. O utilă verificare a PNB-ului, ajutându-ne la stabilirea acelor ţări care ar putea beneficia de sprijinul nostru. Le identificăm, ne deplasăm la faţa locului şi le oferim o masivă investiţie de capital, plus consultanţă politică, securitate, tot ceea ce le este necesar. În schimb, le luăm în custodie bioinfrastructura. Avem de asemenea acces la forţa lor de muncă. Este un parteneriat evident. Cred că asta va

reprezenta soluţia pentru viitor.

– Care este contribuţia noastră? întrebă Sam, cu un gest către întregul grup.

Fort îi privi pe rând.

– Intenţionez să-i dau fiecăruia dintre voi o însărcinare diferită. O să vă pretind să le consideraţi drept confidenţiale. În orice caz, veţi pleca de aici separat, şi veţi merge în locuri diferite. Toţi veţi desfăşura o activitate diplomatică în legătură cu Praxis, dar şi activităţi specifice investiţiei în bioinfrastructură. Vă voi da toate amănuntele în particular. Iar acum vom servi prânzul mai devreme, după care voi discuta cu voi pe rând.

Activitate diplomatică, îşi notă Art.

Îşi petrecu după-amiaza colindând grădinile, privind merii pe spalieri. Aparent nu se afla în prima parte a listei de interviuri personale cu Fort, constată el ridicând din umeri. Era o zi înnorată, iar florile din grădină erau ude şi tremurătoare. Ar fi groaznic să revină în biroul lui de sub autostrada din San Jose. Se întreba ce mai face Sharon, dacă se gândea vreodată la el. Navighează cu vicepreşedintele ei, fără nicio îndoială.

Era aproape de apus şi era gata să se întoarcă în camera lui şi să se pregătească pentru cină, când Fort îşi făcu apariţia pe aleea centrală.

– A, iată-te! exclamă el. Să mergem până la stejar.

Se aşezară lângă trunchiul imensului arbore. Soarele pătrundea pe sub nori la joasă înălţime şi totul căpăta culoarea trandafirilor.

– Locuieşti într-un loc minunat, spuse Art.

Fort nu păru să-l fi auzit. Privea spre norii slab luminaţi care tălăzuiau deasupra lor. După câteva minute de contemplare, spuse:

– Vreau ca tu să preiei Marte.

– Să preiau Marte! repetă Art.

– Da. În sensul în care am vorbit în dimineaţa aceasta. Parteneriatele acestea naţionale-transnaţionale reprezintă viitorul, fără îndoială. Vechile relaţii de complezenţă erau sugestive, dar e nevoie să fie duse mai departe, pentru a ne putea controla mai bine investiţiile. Am făcut asta cu Sri Lanka şi am avut atâta succes în afacerea noastră de acolo, încât toţi ceilalţi mari transnaţionali ne imită, recrutând activ ţări cu probleme.

– Dar Marte nu e o ţară.

– Nu. Dar are probleme. Atunci când s-a prăbuşit primul elevator, economia sa a fost sfărâmată. Acum, noul elevator e în funcţiune şi multe se vor întâmpla. Vreau ca Praxis să fie înaintea celorlalţi. Desigur, şi ceilalţi mari investitori se află acolo, luptându-se pentru ocuparea unei poziţii, iar lupta se va intensifica acum, când elevatorul este instalat.

– Cine conduce elevatorul?

– Un consorţiu care ţine de Subarashii.

– Nu e asta o problemă?

– În sfârşit, le oferă un avantaj. Dar ei nu înţeleg planeta Marte. O consideră doar o nouă sursă de metale, fără să întrevadă posibilităţile.

– Posibilităţile pentru…

– Pentru dezvoltare! Marte nu e doar o lume pustie, Randolph. În termeni economici e aproape o lume nonexistentă. Bioinfrastructura ei trebuie *construită,* înţelegi? Vreau să spun că poţi doar extrage metalele şi apoi să o iei din loc, ceea ce se pare că le trece prin minte celor de la Subarashii şi celorlalţi. Dar asta înseamnă să tratezi planeta ca pe nimic mai mult decât un mare asteroid. Ceea ce este o tâmpenie, deoarece valoarea ei ca bază de operaţii, ca planetă adică, depăşeşte cu mult valoarea metalelor pe care le conţine. Toate metalele la un loc fac aproape douăzeci de trilioane de dolari, dar valoarea unei Marte terraformate se apropie mai mult de două sute de trilioane de dolari. Ceea ce reprezintă aproape o treime din Valoarea Mondială Brută, şi nici măcar asta, dacă mă întrebi, nu înseamnă o estimare corespunzătoare a valorii deficitului. Nu, Marte este o investiţie în bioinfrastructură, aşa cum vă spuneam. Exact ceea ce caută Praxis.

– Dar achiziţionarea…, începu Art. Vreau să spun, despre ce discutăm?

– Nu „despre ce”, despre cine.

– Despre cine?

– Rezistenţa.

– Rezistenţa!

Fort îi dădu timp de gândire. Televiziunea, revistele de scandal şi reţelele de informaţii erau pline de relatări cu privire la supravieţuitorii din 2061, care trăiesc în adăposturi subterane din sălbatica emisferă sudică, conduşi de John Boone şi Hiroko Ai, săpând tuneluri în toate direcţiile, în contact cu alte civilizaţii,

celebrităţi de mult dispărute şi lideri mondiali actuali…

Art îl privi pe Fort, un lider mondial actual de bună-credinţă, şocat de ideea neaşteptată că aceste fantezii fără nicio substanţă ar putea conţine un sâmbure de adevăr.

– Chiar există?

Fort încuviinţă din cap.

– Există. Nu deţin un contact total cu ea, înţelegi, şi nu ştiu cât este de cuprinzătoare. Dar sunt convins că vreo câţiva din Prima Sută sunt încă în viaţă. Îţi aminteşti de teoriile Taneev-Tokareva despre care vorbeam imediat după sosirea voastră? Ei bine, aceştia doi, Ursula Kohl şi întreaga echipă biomedicală locuiau în Acheron Fin, la nord de Olympus Mons. În timpul războiului, facilităţile au fost distruse, dar în locul acela nu s-a găsit niciun cadavru. Aşa că acum vreo şase ani am trimis o echipă pentru a reconstrui totul. Când am terminat, i-am zis Institutul Acheron şi l-am lăsat neocupat. Totul este pregătit şi gata de funcţionare, dar nimic nu se petrece acolo, cu excepţia unei nesemnificative conferinţe mondiale cu privire la eco-economia lor. Iar anul trecut, atunci când conferinţa s-a terminat, unul din echipa de întreţinere a găsit câteva pagini în tava unui fax. Comentarii cu privire la una dintre lucrările prezentate. Fără semnătură, fără sursa de provenienţă. Dar acolo era ceva scris, sunt convins, de Taneev sau Tokareva, ori de cineva foarte familiarizat cu lucrările lor. Cred că am avut de-a face cu un mic gest de salut.

Un foarte mic gest de salut, îşi spuse Art. Dar Fort păru a-i citi gândurile.

– Am primit un gest de salut chiar şi mai mare. Nu ştiu cine este. Sunt extrem de precauţi, dar ei există acolo.

Art înghiţi în sec. Astea erau într-adevăr noutăţi, dacă erau adevărate.

– Aşa că vrei ca eu…

– Vreau să mergi pe Marte. Avem acolo un proiect care va reprezenta acoperirea ta, recuperarea unei porţiuni din cablul prăbuşit al elevatorului. Între timp, voi aranja să întâlneşti persoana care m-a contactat. Nu va fi nevoie să iniţiezi nimic. Vor face ei prima mişcare şi te vor prelua. Dar atenţie, la început nu vreau să afle *exact* ce încerci tu să faci. Vreau să mergi acolo şi să îi studiezi. Să afli cine sunt, cât de extinse sunt operaţiunile lor, ce vor şi cum putem lucra împreună.

– Deci voi fi un fel de…

– Un fel de diplomat.

– Voiam să spun că un fel de spion.

Fort ridică din umeri.

– Depinde de a cui parte te afli. Proiectul acesta trebuie să rămână secret. Am de-a face cu o mulţime de alţi lideri de transnaţionale, oameni speriaţi. Ameninţările percepute a fi îndreptate împotriva ordinii actuale sunt adesea atacate destul de brutal. Iar unii dintre ei consideră deja că Praxis e o ameninţare. Aşa că pentru moment există o latură ascunsă a lui Praxis, iar această investigaţie pe Marte trebuie să fie o parte a ei. Aşa că dacă intri, intri în Praxisul ascuns. Crezi că poţi?

– Nu ştiu.

Fort râse.

– De aceea te-am ales pentru această misiune, Randolph. Pari un om simplu.

Chiar sunt un om simplu, aproape că spuse Art, dar îşi muşcă limba. În schimb, întrebă:

– De ce eu?

Fort îl privi atent.

– Atunci când achiziţionăm o nouă companie, îi verificăm personalul. Ţi-am citit dosarul. M-am gândit că ai putea avea aptitudini de diplomat.

– Ori de spion.

– Adesea sunt aspecte diferite ale aceleiaşi slujbe.

Art se încruntă.

– Mi-aţi pus microfoane în apartament? În vechiul meu apartament?

– Nu, răspunse Fort şi râse din nou. Nu facem aşa ceva. Dosarele oamenilor sunt suficiente.

Art îi aminti de vizionarea aceea, seara târziu, a uneia dintre sesiunile lor.

– Aceea, şi încă una aici, jos. Asta pentru a te cunoaşte.

Art se gândi bine. Niciunul dintre cei Optsprezece nu dorea pentru el această misiune. Poate că nici măcar tinerii. Desigur, asta însemna plecarea pe Marte, apoi într-o lume invizibilă despre care nimeni nu ştia nimic, poate pentru totdeauna. S-ar putea ca unii să nu se simtă atraşi. Dar pentru cineva ocupat cu fleacuri, poate în căutarea unui nou serviciu, poate cu un potenţial pentru diplomaţie…

Vasăzică totul se dovedea a fi fost un fel de interviu, pentru o slujbă de care habar n-avusese că există. Achizitor pe Marte. Şef

cu achiziţiile pe Marte. Agent pe Marte. Spion în casa lui Ares. Ambasador la rezistenţa marţiană. Ambasador pe Marte. Doamne Sfinte!

– Ei, ce zici?

– Primesc, răspunse Art.

* * *

William Fort nu pierdea vremea. Din momentul în care Art acceptă misiunea pe Marte, existenţa lui se acceleră ca un video în regim de *fast forward.* Chiar în seara aceea se afla din nou în dubiţa închisă ermetic, apoi în avionul închis ermetic, de data aceasta de unul singur, iar când porni împleticindu-se pe culoarul aeroportului, se afla în San Francisco.

Se duse drept la sediul firmei Dumpmines şi făcu turul prietenilor şi cunoştinţelor de acolo. Da, spunea el fără încetare, am acceptat un contract pe Marte. Recuperez o parte din vechiul cablu al elevatorului. Doar pentru o vreme. Se plăteşte bine. Voi reveni.

În după-amiaza aceea merse acasă şi îşi făcu bagajul. Nu-i trebuiră decât zece minute. Apoi rămase pe loc, ameţit, în apartamentul gol. Pe maşina de gătit se afla tigaia, singurul semn al vieţii lui anterioare. Duse tigaia până la geamantane, gândindu-se că va putea să-i facă loc să o ia cu el. Se opri deasupra lor, pline şi închise. Se întoarse şi se aşeză pe singurul scaun existent, tigaia atârnându-i din mână.

După o vreme o sună pe Sharon, sperând, într-o oarecare măsură, să-i răspundă robotul, dar ea era acasă.

– Plec pe Marte, îi spuse el cu glas răguşit.

Ei nu-i venea să creadă, iar când îl crezu se înfurie. Era părăsire, pur şi simplu fugea de ea.

– Dar tu deja m-ai alungat, încercă Art să spună, însă ea închisese.

Lăsă tigaia pe masă şi îşi târî bagajele până pe trotuar. Peste drum, un spital public unde se efectuau tratamente pentru longevitate era înconjurat de mulţimea obişnuită, oameni al căror rând la tratament aparent se apropiase, iar acum campaseră în parcare pentru a fi siguri că nu apare nicio încurcătură. Tratamentele erau garantate prin lege tuturor cetăţenilor americani, dar listele de aşteptare pentru facilităţile publice erau atât de lungi, încât se punea problema dacă omul va supravieţui până când îi va veni rândul. Art scutură din cap la vederea acestor aspecte şi opri o ricşă.

Petrecu ultima lui săptămână pe Pământ într-un motel din Cape Canaveral. Era un rămas-bun lugubru, Cape Canaveral fiind teritoriu cu acces limitat, ocupat mai ales de poliţia militară şi personal de serviciu care manifestau o atitudine extrem de nefavorabilă faţă de „regretaţii răposaţi” – cum îi numeau ei pe aceia care aşteptau plecarea. Extravaganţa zilnică a decolării nu reuşea decât să-i lase pe toţi fie neliniştiţi, fie nemulţumiţi, şi în toate cazurile, cam asurziţi. Oamenii umblau de colo până colo după-amiaza, cu urechile ţiuindu-le, repetând: Ce? Ce? Ce? Pentru a contracara situaţia, majoritatea localnicilor purtau dopuri în urechi. Trânteau farfuriile pe masa vreunui pasager pe când discutau cu cei din bucătărie, şi deodată se uitau la ceas, îşi scoteau dopurile din buzunar, şi le îndesau în urechi, şi buuum! pornea o altă rachetă de tip Novy Energia, cu două navete legate de ea, făcând ca întreaga lume să tremure ca piftia. Regretaţii răposaţi se năpusteau în stradă cu mâinile la urechi, pentru a mai asista la o avanpremieră a destinului lor, înălţând privirea, amuţiţi, către stâlpul biblic de fum şi vârful de foc ce se arcuia peste Atlantic. Localnicii rămâneau pe loc, mestecând gumă, aşteptând terminarea pauzei. Singura ocazie în care manifestară un oarecare interes se ivi într-o dimineaţă, în timpul fluxului, când se anunţă că un grup de petrecăreţi înotaseră până la gardul care înconjura oraşul şi îşi croiseră drum înăuntru, unde securiştii îi alungaseră până în zona lansării din ziua respectivă. Se zvonea că unii fuseseră incineraţi de lansare, destul pentru a-i face pe o parte din localnici să iasă afară şi să privească, de parcă stâlpul de fum şi foc ar fi arătat oarecum deosebit.

Apoi, într-o dimineaţă de duminică, veni şi rândul lui Art. Se trezi şi se îmbrăcă în bluzonul pus la dispoziţie şi care îi şedea rău, simţindu-se ca într-un vis. Se urcă în maşină împreună cu un alt bărbat care arăta la fel de uluit ca el, fiind duşi la baza de lansare, identificaţi după retină, amprente, voce şi aspect vizual. Apoi, fără a fi reuşit să gândească vreodată cu adevărat ce înseamnă toate astea, îl conduseră într-un elevator, apoi printr-un scurt tunel, într-o încăpere mică unde se aflau opt scaune oarecum asemănătoare cu un scaun de dentist, toate ocupate de oameni cu ochii holbaţi, după care îl aşezară, îl legară cu centuri de siguranţă şi închiseră uşa. Auzi un vuiet însoţit de vibraţii chiar sub el, se simţi strivit, apoi nu mai cântări absolut nimic. Se afla pe orbită.

După o vreme pilotul îşi desfăcu centura, iar pasagerii făcură acelaşi lucru şi se apropiară de cele două hublouri. Spaţiu negru, planetă albastră, exact ca în poze, dar cu precizia uimitoare a realităţii. Art privi către Africa de Vest şi un uriaş val de gheaţă îi inundă fiecare celulă.

Tocmai îi revenea o uşoară urmă de apetit, după un interval atemporal de rău de spaţiu care, aparent, în lumea reală măsurase trei zile, când una dintre navele care efectuau curse permanente se apropie bubuind, după ce ocolise planeta Venus şi aerofrânase pe o orbită Pământ-Lună suficient de încet pentru a permite micilor navete să o ajungă. La un moment dat, în timp ce suferea de rău de spaţiu, Art şi ceilalţi pasageri se transferaseră pe una dintre aceste navete, iar la momentul oportun aceasta ţâşni în urmărirea navei. Acceleraţia se dovedi şi mai mare decât la decolarea de la Cape Canaveral, iar când se termină, Art se legăna ameţit, cuprins din nou de greaţă. Continuarea stării de imponderabilitate l-ar fi omorât, dar, din fericire, pe navă se rotea un inel cu o viteză care conferea unora din încăperi ceea ce ei numeau „gravitaţie marţiană”. Lui Art i se repartiză un pat în infirmeria care ocupa una dintre aceste încăperi, şi rămase acolo. Nu putea merge prea bine în condiţiile greutăţii scăzute pe care i-o dădea gravitaţia marţiană, aşa că ţopăia şi se împleticea prin încăpere, continuând să se simtă rău şi ameţit. Dar rămase mai departe de partea suportabilă a senzaţiei de greaţă.

Nava propriu-zisă era ciudată. Datorită frânărilor frecvente în atmosfera Pământului, a lui Venus şi Marte, avea oarecum forma unui peşte ciocan. Inelul care conţinea cabinele rotative era amplasat aproape de partea din spate a navei, chiar în faţa centrului propulsor şi a docurilor pentru navete. În inel mergeai cu capul către axa centrală a navei şi picioarele îndreptate către stelele de sub pardoseală.

După o săptămână de drum, Art hotărî să încerce să revină în imponderabilitate, deoarece inelul rotativ nu era prevăzut cu ferestre. Pentru a trece din inelul rotativ în sectoarele navei care nu se roteau, se deplasă într-una din camerele de trecere. Acestea erau situate pe un inel îngust care se rotea odată cu inelul gravitaţional, dar putea fi încetinit pentru a se acorda cu restul navei. Camerele arătau la fel ca vagoanele de marfă ale elevatorului, cu uşi pe ambele părţi; când pătrundeai într-una din

ele şi apăsai butonul corect, aceasta îşi reducea viteza timp de câteva rotaţii până se oprea, uşa opusă deschizându-se către restul navei.

Aşa că încercă. Pe măsură ce viteza scădea, începu să piardă din greutate, iar stomacul începu să i se ridice într-o corespondenţă exactă. Până să se deschidă cealaltă uşă, asudase deja şi se lansase oarecum către plafon, unde se lovi la încheietura mâinii atunci când se opri înainte de a da cu capul. Durerea se lupta cu greaţa, iar greaţa câştiga. Îi trebuiră câteva izbituri pentru a ajunge la panoul de comandă şi a lovi butonul care să-l pună din nou în mişcare şi a-l readuce în inelul gravitaţional. Când uşa opusă se închise, coborî uşor pe podea, şi într-un minut gravitaţia marţiană reveni, iar uşa prin care intrase se redeschise. Ieşi ţopăind recunoscător, fără a suferi altceva decât durerea unei încheieturi luxate. Greaţa e mult mai neplăcută decât durerea, cugetă el, cel puţin anumite niveluri ale durerii. Va fi nevoit să privească în exterior prin intermediul ecranelor TV.

Dar nu avea să fie singur. Cei mai mulţi pasageri şi întregul echipaj îşi petreceau majoritatea timpului în inelul gravitaţional, care, de aceea, era destul de aglomerat, ca un hotel plin în care mai toţi oaspeţii îşi petrec aproape tot timpul în restaurant şi bar. Art auzise şi citise relatări despre aceste curse permanente care le făceau să semene cu un Monte Carlo zburător, cu locatari permanenţi formaţi din cei bogaţi şi plictisiţi; un cunoscut serial TV fusese turnat chiar într-un asemenea loc. Nava pe care se afla Art, *Ganesh,* nu era chiar aşa. Era limpede că de multă vreme colinda sistemul solar, întotdeauna la capacitate maximă. Interioarele erau tot mai ponosite, iar atunci când te limitai numai la inel părea foarte mică, mult mai mică decât imaginea pe care ţi-o puteai forma urmărind documentare istorice despre *Ares.* Doar că Prima Sută locuiseră într-un spaţiu de cinci ori mai mare decât inelul lui *Ganesh,* iar *Ganesh* transporta cinci sute de pasageri.

Cu toate acestea, zborul nu dură decât trei luni. Aşa că Art se linişti şi începu să privească la televizor, concentrându-se asupra documentarelor despre Marte. Mânca în sufrageria decorată pentru a semăna cu a unui transatlantic de prin 1920, şi juca din când în când la cazinoul proiectat ca unul din Las Vegas de prin 1970. Dar în cea mai mare parte a timpului dormea şi se uita la televizor, cele două activităţi contopindu-se în aşa măsură, încât

visa foarte lucid despre Marte, în timp ce documentarele dobândeau o logică foarte suprarealistă. Viziona renumitele înregistrări ale dezbaterilor Russell-Clayborne, iar în noaptea aceea visă că se confruntă fără succes cu Ann Clayborne, care, la fel ca în înregistrări, arăta ca nevasta fermierului din filmul *Povestire gotică americană,* doar că mult mai sfrijită şi mai dură. Un alt film, realizat de un avion teleghidat, avea să-l afecteze profund. Avionul îşi dăduse drumul de pe marginea unuia dintre uriaşii pereţi ai canionului Marineris şi căzuse liber timp de aproape un minut înainte de a se îndepărta şi a survola la joasă înălţime harababura de stânci şi gheaţă de pe fundul canionului. În săptămânile care urmară visă de mai multe ori că el este acela care execută căderea, şi se trezea chiar în momentul de dinaintea impactului. Parcă anumite segmente ale inconştientului îi spuneau că decizia de a pleca fusese o greşeală. Art ridica din umeri, mânca tot şi făcea exerciţiile de mers. Aştepta momentul sosirii. Greşeală sau nu, se angajase.

Fort îi dăduse un sistem de codificare, instruindu-l să trimită regulat rapoarte, dar în timpul tranzitului Art constată că avea foarte puţin de spus. Disciplinat, expedie rapoarte lunare, toate identice: *Suntem pe drum. Totul pare în regulă.*

Apoi Marte începu să se umfle ca o portocală aruncată spre ecranul televizorului şi nu după multă vreme se aflau acolo, striviţi în scaunele gravitaţionale de o aerofrânare extrem de violentă, apoi striviţi din nou în scaunele navetei. Însă Art trecu prin toate aceste zdrobitoare reduceri de viteză ca un veteran, iar după o săptămână pe orbită, încă rotindu-se, acostară asteroidul New Clarke. Acesta nu avea decât o gravitaţie foarte redusă, care abia dacă îi menţinea pe oameni pe podea, şi făcea ca Marte să le apară deasupra capului. Lui Art îi reveni răul de spaţiu. Şi mai avea două zile de aşteptare până la călătoria cu elevatorul.

Vagoanele elevatorului se dovediră a fi un fel de hoteluri înalte, zvelte, care îşi transportau în cinci zile pe planetă încărcătura lor umană bine ambalată, timp în care nu se putea vorbi de niciun fel de gravitaţie, până în ultimele două, când aceasta devenea tot mai puternică, iar vagonul elevatorului încetinea şi cobora lent în staţia de primire denumită „Priza”, chiar la vest de Sheffield, pe Pavonis Mons, iar gravitaţia devenea asemănătoare cu aceea din inelul gravitaţional al lui *Ganesh.* Doar că o săptămână de rău de spaţiu îl lăsase pe Art

complet epuizat, iar când uşa vagonului se deschise şi îi conduseră în ceea ce semăna foarte mult cu terminalul unui aeroport, se pomeni aproape incapabil de a se ţine pe picioare, uimit de gradul în care greaţa diminuează dorinţa de viaţă a omului. Se împlineau patru luni de când primise faxul lui William Fort.

Se deplasară de la „Priză” până în oraşul Sheffield cu metroul, dar Art se simţea mult prea rău pentru a observa priveliştea, dacă ar fi existat. Vlăguit şi nesigur pe picioare, porni pe vârfuri, într-un mers săltat, de-a lungul unui hol înalt, după cineva de la Praxis, apoi se prăbuşi recunoscător pe un pat dintr-o cămăruţă. Gravitaţia marţiană părea binecuvântat de solidă atunci când stătea întins, iar după o vreme adormi.

Când se trezi, nu-şi mai amintea unde se află. Cercetă mica încăpere complet dezorientat, întrebându-se unde a plecat Sharon şi de ce dormitorul lor se micşorase atât de mult. Apoi îşi aminti. Se afla pe Marte.

Scoase un geamăt şi se ridică. Se simţea înfierbântat şi totuşi detaşat de propriul său trup, totul pulsa uşor, deşi luminile din încăpere păreau să funcţioneze normal. Peretele opus uşii era acoperit de draperii. Se ridică şi se apropie de ele, dându-le în lături dintr-o singură mişcare.

– Hei! strigă, sărind înapoi, şi se trezi pentru a doua oară sau, cel puţin, aşa i se păru.

Era ca imaginea de la fereastra unui avion. Un spaţiu deschis, fără sfârşit, cerul de culoarea unei răni, soarele ca un strop de lavă. Iar acolo jos, în depărtare, se întindea o câmpie stâncoasă – plată şi curbă în acelaşi timp, pentru că era situată la baza unui enorm perete circular, de fapt extrem de circular, remarcabil de circular pentru o trăsătură naturală de relief. Era greu de apreciat la ce depărtare se află peretele îndepărtat. Trăsăturile peretelui erau deosebit de clare, dar structurile de pe marginea opusă erau minuscule. Un presupus punct de observaţie din zare ar fi încăput pe un vârf de ac.

Aceasta, conchise el, este căldarea de pe Pavonis Mons. Asolizaseră la Sheffield, aşa că nu era nicio îndoială în privinţa asta. Înseamnă că erau cam şaizeci de kilometri în linie dreaptă până la observatorul acela, după cum îşi amintea Art din documentarele video, şi cinci kilometri până la fund. Iar totul era totalmente pustiu, stâncos, virgin, primordial – roca vulcanică

aridă de parcă s-ar fi răcit cu o săptămână mai devreme –, nicio urmă de prezenţă umană, niciun semn de terraformare. Exact aşa trebuie să i se fi arătat şi lui John Boone, cu o jumătate de secol în urmă. Şi atât de… străin. Şi *mare.* Art privise în căldările de pe Etna şi Vezuviu, atunci când se afla în concediu de la Teheran, iar acele două cratere, după standarde pământene, erau mari, dar ai fi putut pierde o mie ca ele în acesta, în *chestia* asta, în *gaura* asta…

Trase draperiile şi se îmbrăcă încet, gura lui luând forma căldării nepământene.

O însoţitoare prietenoasă de la Praxis, pe nume Adrienne, suficient de înaltă pentru a părea o băştinaşă marţiană, dar cu un puternic accent australian, îl luă în primire şi îl conduse, împreună cu şase alţi nou-sosiţi, într-un tur al oraşului. Camerele lor se dovediră a fi la nivelul cel mai de jos, deşi nu va mai rămâne multă vreme cel mai de jos: Sheffield-ul trecea printr-un proces de scufundare în acele zile, pentru a oferi tot mai multor încăperi imaginea căldării care îl tulburase într-o asemenea măsură pe Art.

Un ascensor îi ridică aproape cincizeci de etaje, lăsându-i în foaierul unui nou şi strălucitor sediu administrativ. Trecură de marile uşi rulante şi ieşiră pe un bulevard acoperit de gazon, pe care îl parcurseră trecând pe lângă clădiri joase, placate cu dale de piatră şlefuită şi cu ferestre largi, despărţite de numeroase construcţii aflate în diferite stadii de finalizare. Avea să fie un oraş arătos, cu clădiri mai ales de trei-patru etaje înălţime, din ce în ce mai înalte pe măsură ce înaintau spre sud, tot mai departe de marginea căldării. Străzile verzi erau pline de oameni şi de micile tramvaie care treceau din când în când pe şinele înguste întinse în iarbă. Se simţea o atmosferă generală de aglomeraţie şi emoţie, cauzată – fără îndoială – de sosirea ultimului elevator. Un oraş prosper.

Primul loc în care îi duse Adrienne se afla pe trotuarul opus al unui bulevard, pe marginea căldării. Îi conduse pe cei şapte nou-veniţi într-un parc îngust, circular, aproape de prelata aproape invizibilă care acoperea oraşul. Materialul transparent era menţinut pe poziţie de stâlpi geodezici la fel de transparenţi, ancoraţi într-un zid înconjurător înalt până la piept.

– Aici, sus, pe Pavonis, prelata trebuie să fie mai rezistentă decât în mod obişnuit, îi informă ea, deoarece atmosfera

exterioară continuă să fie extrem de rarefiată. Întotdeauna va fi mai rarefiată decât în zonele mai joase, cam de zece ori.

Îi conduse într-o nişă deschisă spre panoramă în peretele cortului şi s-au putut uita printre propriile lor picioare prin pardoseala transparentă până la fundul căldării, la circa cinci kilometri mai jos. Vizitatorii exclamau cuprinşi de o plăcută spaimă, iar Art înainta, nesigur, pe pardoseala transparentă. Pentru el, lărgimea căldării dobândea perspectivă; marginea nordică era cam tot atât de departe ca muntele Tamalpais şi dealurile Napa atunci când coborai la aeroportul San Jose. Nu era o distanţă ieşită din comun. Dar adâncimea de mai jos… adâncimea… peste cinci kilometri, sau în jur de *douăzeci de mii de picioare.*

– Aşa groapă mai zic şi eu! exclamă Adrienne.

Telescoape şi panouri informative cu felurite hărţi le îngăduiră să determine amplasamentul versiunii anterioare a Sheffield-ului, care acum se afla pe fundul căldării. Art greşise în privinţa naturii virgine, primordiale. De fapt taluzul de la baza peretelui abrupt, conţinând câteva puncte strălucitoare, reprezenta ruinele oraşului original.

Adrienne le descrise cu multă patimă distrugerea oraşului în 2061. Cablul elevatorului în cădere zdrobise, desigur, cartierele situate la est de „priză”, chiar în primele momente ale prăbuşirii. Apoi cablul se înfăşurase în jurul planetei, efectuând o a doua lovitură masivă în partea sudică a oraşului, lovitură care a făcut să cedeze o falie neidentificată din marginea de bazalt. Cam o treime din oraş se afla pe partea nefavorabilă a acestei falii, prăbuşindu-se cale de cinci kilometri până pe fundul căldării. Cele două treimi rămase fuseseră strivite. Din fericire, majoritatea locuitorilor fuseseră evacuaţi în cele patru ore care trecuseră între desprinderea lui Clarke şi a doua izbitură a cablului, pierderile de vieţi fiind, astfel, minimalizate. Dar oraşul Sheffield fusese distrus în totalitate.

Mulţi ani după aceea, le spuse Adrienne, locul rămăsese abandonat, o ruină, aidoma multor alte oraşe după răscoala din ’61. Majoritatea celorlalte aşezări fuseseră lăsate în ruină, dar amplasamentul oraşului Sheffield se dovedise locul ideal pentru conectarea unui elevator spaţial, iar când firma Subarashii a început organizarea construcţiei spaţiale a unui nou elevator către sfârşitul anilor 2080, construcţia pe sol a urmat cu repeziciune. O detaliată investigaţie arheologică nu a depistat

niciun fel de alte falii în marginea sudică, ceea ce a justificat construirea chiar pe marginea respectivă, în acelaşi loc. Utilaje de demolare îndepărtaseră ruinele vechiului oraş, împingând mai totul peste margine, păstrând doar partea estică, în jurul vechii „prize”, ca un fel de monument al dezastrului, dar şi ca element central al unei mici industrii turistice care, evident, reprezentase o parte importantă a veniturilor aşezării în anii de declin care au precedat instalarea unui nou elevator.

În următoarea etapă a turului Adrienne îi duse să vadă această atât de bine păstrată secvenţă de istorie. Luară un tramvai până la o poartă în peretele estic al cortului, apoi pătrunseră printr-un tub transparent până la un cort mai mic, care acoperea ruinele răvăşite, masa de beton a vechii instalaţii a cablului şi partea inferioară a cablului prăbuşit. Parcurseră o cărare care fusese curăţată de deşeuri, privind curioşi fundaţiile şi conductele contorsionate. Semăna cu rezultatul unui bombardament de saturaţie.

Se opriră la capătul terminus al cablului, iar Art îl examina cu un interes profesional. Marele cilindru din filamente negre de carbon părea aproape nedeteriorat de prăbuşire, pentru că totuşi, după cum se ştie, aceasta era porţiunea care izbise planeta cu cea mai mică forţă.

Extremitatea cablului se încurcase în marele buncăr de beton al „prizei”, explică Adrienne, fiind apoi târât vreo doi kilometri pe măsură ce se prăbuşea pe panta estică a lui Pavonis. Nu era cine ştie ce pentru un material proiectat să suporte forţa de tragere a unui asteroid legănându-se dincolo de punctul lui areosincron.

Aşadar se afla acolo, aşteptând să fie repus în funcţiune, cilindric, înalt cât două etaje, încrustat cu urme de oţel, coliere şi altele la fel. Cortul nu acoperea decât vre-o sută de metri din el, apoi se întindea mai departe neprotejat, către răsărit, de-a lungul marelui platou rotunjit, până când dispărea dincolo de marginea exterioară care reprezenta orizontul lor. Nu vedeau nimic din planeta de mai jos. Dar, odată ieşiţi din oraş, vedeau mai bine ca oricând că Pavonis Mons era imens – doar marginea lui avea o impresionantă întindere, o plăcintă de teren plan, probabil de treizeci de kilometri lăţime, întinzându-se de la marginea interioară, abruptă, a căldării până la panta mult mai blândă a versanţilor vulcanilor. Nimic din restul planetei nu se vedea din punctul în care se aflau, având impresia că se află într-o lume circulară adâncă, sub un cer în nuanţe de lavandă.

Chiar la sud de ei, noua „Priză” arăta ca un titanic buncăr de beton, cablul noului elevator înălţându-se din ea ca un cablu de ascensor, izolat, ca într-o versiune a vechiului truc indian cu sfoara, subţire, negru şi vertical ca un fir cu plumb căzând din cer, vizibil cel mult până la înălţimea câtorva zgârie-nori. Date fiind sfărâmăturile în care se găsea şi imensitatea vârfului golaş şi stâncos al vulcanului, avea un aspect foarte fragil, de parcă ar fi fost mai degrabă un singur filament de nanotub din carbon, nu un mănunchi de miliarde din acestea şi cea mai rezistentă structură realizată vreodată.

– E ceva nepământean, exclamă Art, simţindu-se pustiit şi neliniştit.

După vizitarea ruinelor, Adrienne îi conduse la o cafenea, într-o piaţă din centrul oraşului, unde serviră masa de prânz. Ar fi putut fi zona bună a oricărui oraş, de oriunde, poate chiar Houston, Tbilisi sau Ottawa, într-un cartier în care zgomotoase lucrări de construcţie marcau o nouă prosperitate. Când reveniră în camerele lor, sistemul metroului le era la fel de familiar privirii, iar când ieşiră, holurile nivelurilor ocupate de Praxis erau acelea ale unui hotel de mâna întâi. Totul era neînchipuit de familiar, într-o aşa măsură, încât a fost din nou un şoc să intre în camera lui, să privească pe fereastră şi să vadă imaginea uluitoare a căldării – realitatea nudă a planetei, imensă şi stâncoasă, părând că exercită un fel de acţiune aspiratorie asupra lui, prin fereastră. Şi de fapt, dacă ar fi să se spargă geamul, cu siguranţă că presiunea exploziei l-ar absorbi în spaţiul acela – o întâmplare puţin probabilă, dar imaginea îi producea, totuşi, un fior neplăcut. Trase draperiile.

De atunci le-a lăsat trase, şi avea tendinţa să rămână în cameră de partea opusă ferestrei. Dimineaţa se îmbrăca, părăsea repede camera şi asista la şedinţe de orientare conduse de Adrienne, la care participau cam o duzină de nou-veniţi. După ce servea prânzul împreună cu unii dintre aceştia, îşi petrecea după-amiezele vizitând oraşul, perfecţionându-şi sârguincios deprinderile de mers. Într-o seară, se gândi să-i expedieze lui Fort un raport codificat: *Mă aflu pe Marte, ocupat cu orientarea. Sheffield e un oraş frumos. Din camera mea am o privelişte grozavă.* Nu primi niciun răspuns.

Programul orientativ al Adriennei îi duse la un număr de clădiri ale concernului Praxis, atât în Sheffield, cât şi pe marginea

estică, pentru a întâlni angajaţi în operaţiunile marţiene ale transnaţionalului. Praxis însemna mai mult pe Marte decât în America. În timpul plimbărilor de după-amiază, Art încercă să estimeze forţa relativă a transnaţionalelor doar după plăcuţele fixate pe pereţii clădirilor. Se aflau acolo toate firmele de mare calibru – Armscor, Subarashii, Oroco, Mitsubishi, Cei şapte suedezi, Shellalco, Gentine şi aşa mai departe – fiecare ocupând un complex de clădiri, sau chiar întregi cartiere ale oraşului. Evident, se aflau cu toţii acolo datorită noului elevator, care făcuse din Sheffield, încă o dată, cel mai important oraş de pe planetă. Revărsau bani asupra lui, construind subdiviziuni marţiene, chiar şi întregi suburbii acoperite de corturi. Bogăţia absolută a transnaţionalelor se vedea în toate construcţiile, precum şi, îşi spunea Art, în maniera în care se mişcau oamenii. Foarte mulţi ţopăiau pe străzi la fel de stângaci ca el, oameni de afaceri ori ingineri minieri nou-veniţi, sau alţii, concentrându-se, cu fruntea încruntată, asupra mersului propriu-zis. Nimic mai simplu să-i distingi pe tinerii şi înalţii băştinaşi, cu o remarcabilă agilitate felină, doar că aceştia, la Sheffield, reprezentau o minoritate, iar Art se întreba dacă asta e valabil pretutindeni pe Marte.

În ceea ce priveşte arhitectura, spaţiul de sub cort era la mare preţ, din care motiv clădirile terminate erau voluminoase, adesea cubice, ocupându-şi parcelele chiar de la stradă şi până la peretele cortului. Când întreaga construcţie va fi finalizată, nu va exista decât o reţea de trei piaţete triunghiulare, bulevardele largi şi parcul circular, de-a lungul marginii, pentru a împiedica oraşul să devină o aglomerare neîntreruptă de zgârie-nori înghesuiţi, cu faţade de piatră lustruită, în diferite nuanţe de roşu. Era un oraş construit pentru afaceri.

Iar lui Art i se părea că Praxis va dobândi o mare parte din acele afaceri. Subarashii era antreprenorul principal pentru elevator, dar Praxis asigura partea de *software,* aşa cum făcuse pentru cel dintâi, precum şi unele vagoane şi o parte din sistemul de securitate. Toate aceste repartiţii, află Art, fuseseră realizate de un comitet numit „Autoritatea de tranziţie a Naţiunilor Unite”, aparent o parte a ONU, dar controlată de transnaţionali, iar Praxis se dovedise la fel de agresivă în cadrul acestui comitet ca oricare altul. O fi fost William Fort preocupat de bioinfrastructură, dar preocupările obişnuite, evident, nu se situau în afara domeniului de operaţiuni al lui Praxis, deoarece existau filiale ale

firmei antrenate în construcţia de sisteme de alimentare cu apă, piste pentru trenuri, oraşe în canioane, generatoare acţionate de vânt şi uzine areotermice. Ultimele două erau considerate, în mare măsură, nişte strădanii marginale, acum când noile colectoare solare aflate pe orbită şi o instalaţie de fuziune din Xanthe mergeau atât de bine, pentru a nu menţiona mai vechea generaţie de reactoare rapide integrale. Doar că sursele de energie locale erau specialitatea filialei Praxis, Energia de Jos, iar ei chiar asta făceau, muncind din greu în regiuni îndepărtate.

Filiala locală de recuperări a lui Praxis, echivalentul marţian al firmei Dumpmines, se numea Ouroborous şi, la fel ca Energia de Jos, era destul de mică. În realitate, aşa cum angajaţii de la Ouroborous se grăbiră să-l informeze pe Art atunci când se întâlniră într-o dimineaţă, pe Marte nu era o mare producţie de deşeuri. Aproape totul era reciclat ori utilizat pentru realizarea de pământ agricol, astfel încât lada de gunoi a fiecărei aşezări era mai mult o amenajare pentru păstrarea diferitelor materiale în aşteptarea unei anumite reutilizări. Ca atare, activitatea lui Ouroborous consta în descoperirea şi colectarea reziduurilor ori scurgerilor care se dovedeau oarecum recalcitrante – toxice, abandonate sau, pur şi simplu, incomode – apoi în căutarea modalităţilor de a le utiliza.

Colectivul de la Ouroborous ocupa un etaj într-unul dintre zgârie-norii din centrul de afaceri al oraşului aparţinând firmei Praxis. Activitatea firmei începuse cu excavaţii în vechiul oraş, înainte ca ruinele să fie atât de neceremonios îndepărtate. Un bărbat pe nume Zafir conducea proiectul de recuperare a cablului prăbuşit. Acesta, împreună cu Adrienne, îl însoţiră pe Art până la gară, unde se urcară într-un tren local şi făcură o plimbare pe marginea de est, până la un şir de corturi suburbane. Unul dintre corturi reprezenta facilităţile de depozitare ale firmei, şi chiar în faţă, printre alte vehicule, se afla o instalaţie mobilă de prelucrare cu adevărat gigantică, denumită *Bestia.* Pe lângă *Bestie,* un SuperRatje arăta ca un autoturism compact – era mai degrabă o clădire decât un vehicul, aproape în întregime robotizată. O altă *Bestie* era deja pe teren, prelucrând cablul din Tharsisul de Vest, iar Art avea în program să se deplaseze pentru o inspecţie la faţa locului. Aşadar Zafir şi încă doi tehnicieni îi prezentară interiorul acestei maşini de antrenament, oprindu-se într-un compartiment încăpător de la ultimul nivel, unde se găseau spaţii de locuit pentru oricine s-ar fi

aflat în vizită.

Zafir era entuziasmat în legătură cu ceea ce descoperise *Bestia* din Tharsisul de vest.

– Desigur, simpla recuperare a filamentului de carbon şi a elicelor din gel de diamant ne asigură o sursă esenţială de venit, explică el. Şi ne descurcăm bine cu nişte elemente exotice breciate metamorfozate în etapa finală a prăbuşirii. Dar cu siguranţă că te vor interesa aşa-numitele *buckyballs.*

Zafir era un expert în aceste mici sfere geodezice de carbon numite *buckminsterfullerine* şi vorbea cu mult entuziasm. Temperaturile şi presiunile din zona de la vest de Tharsis unde a avut loc prăbuşirea s-au dovedit similare cu acelea utilizate în metoda de producere a *fullerinelor* prin sinteză în reactorul cu arc voltaic, şi uite-aşa există acolo o porţiune de o sută de kilometri unde carbonul de la partea inferioară a cablului constă mai ales dintr-o varietate de *superbuckies.*

Unele *superbuckies* se formaseră cu atomi ai altor elemente prinşi în interiorul carcaselor de carbon. Aceste fullerine complete se utilizau la producerea compozitelor, dar obţinerea lor în laborator era extrem de costisitoare datorită marilor cantităţi de energie necesare. Aşa că acestea reprezentau o frumoasă descoperire.

– Cromatografia ta bazată pe ioni va interveni la sortarea diferitelor *superbuckies.*

– Îmi dau seama, spuse Art.

Utilizase cromatografia pe bază de ioni atunci când efectuase analize în Georgia, iar acesta era motivul oficial al trimiterii sale în ţinuturile îndepărtate. În următoarele câteva zile Zafir şi câţiva tehnicieni îl pregătiră pe Art să lucreze cu *Bestia,* iar după aceste sesiuni cinară împreună într-un mic restaurant dintr-un cort suburban de pe marginea de est a craterului. După apusul soarelui avură o imagine magnifică a oraşului Sheffield, cam la vreo treizeci de kilometri dincolo de curbură, strălucind în amurg ca o lampă suspendată deasupra abisului negru.

În timpul mesei, rareori abordau subiectul proiectului lui Art şi, gândindu-se la acest aspect, ajunse la concluzia că era probabil un semn de amabilitate din partea colegilor lui. *Bestia* funcţiona în regim complet automatizat şi, cu toate că existau unele probleme de rezolvat în sortarea fullerinelor complete, trebuie să fi existat specialişti locali în cromatografia pe bază de ioni care ar fi putut face treaba. Aşa că nu exista niciun motiv

evident pentru care Praxis să-l fi trimis de pe Pământ, însemnând că mai există unele lucruri nerostite. Prin urmare grupul evita subiectul, scutindu-l de jena minciunilor, de stânjenitoare ridicări din umeri sau de un apel explicit la confidenţialitate.

Art le aprecia tactul. Doar că în discuţiile lor se instaurase o anumită distanţare. Rar îi întâlnea pe ceilalţi nou-veniţi de la Praxis în afara şedinţelor de orientare, şi nu cunoştea pe nimeni în oraş ori altundeva, pe planetă. Se simţea puţin cam însingurat, iar zilele treceau cu un sentiment tot mai puternic de nelinişte, chiar de oprimare. Stătea cu draperiile trase pentru a nu vedea peisajul pe fereastră şi mânca în restaurante situate la distanţă de marginea craterului. Începea să semene prea mult cu săptămânile petrecute pe *Ganesh.* Uneori trebuia să alunge sentimentul că fusese o greşeală să vină.

Aşa că după ultima expunere, la o masă festivă în clădirea firmei, bău mai mult decât îi era obiceiul şi inhală de câteva ori dintr-un tub cu oxid azotos. I se spusese că inhalarea de droguri deconectante era un obicei local, destul de răspândit în rândul constructorilor marţieni, iar în unele toalete pentru bărbaţi se găseau automate care vindeau mici recipiente cu diferite gaze. Desigur, oxidul azotos adăuga o anumită calitate spumantă şampaniei. Era o combinaţie plăcută, ca alunele cu berea, sau îngheţata şi plăcinta cu mere.

Apoi porni pe străzile oraşului ţopăind la întâmplare, simţind că şampania azotoasă are un fel de efect antigravitaţional care, adăugat la condiţiile de bază marţiene, îl face să se simtă cu totul foarte uşor. Tehnic, Art cântărea cam vreo patruzeci de kilograme, dar acum, când mergea, parcă avea doar cinci. Foarte ciudat, chiar neplăcut. Ca şi cum ar fi mers pe sticlă unsă cu unt.

Aproape că se izbi de un tânăr ceva mai înalt decât el, zvelt şi graţios ca o pasăre, care îl ocoli cu repeziciune şi apoi îl ajută să-şi păstreze echilibrul cu o mână pe umăr, toate într-o singură mişcare uşoară, curgătoare.

Tânărul îl privi în ochi.

– Eşti Arthur Randolph?

– Da, răspunse Art, surprins. Eu sunt. Dar tu cine eşti?

– Sunt cel care l-a contactat pe William Fort, zise tânărul.

Art se opri brusc, balansându-se. Tânărul îl menţinu în poziţie verticală cu o uşoară apăsare. Art îi simţea mâna fierbinte pe braţ. Se uita la Art cu o privire directă şi un zâmbet prietenos. O avea douăzeci şi cinci de ani, îşi spuse Art, poate şi mai puţin –

un tânăr bine făcut, cu pielea măslinie şi sprâncenele groase, negre, cu ochii uşor asiatici, distanţaţi, deasupra pometţilor proeminenţi. O privire inteligentă, plină de curiozitate, şi un fel de magnetism greu de precizat.

Art îl plăcu instantaneu, fără niciun motiv explicabil. Nu era decât un sentiment.

– Poţi să-mi spui Art.

– Iar eu sunt Nirgal. Să mergem în parcul Belvedere.

Aşa că Art porni alături de el pe bulevardul cu gazon, până în parcul de pe marginea canionului. Acolo se plimbară pe cărarea din apropierea zidului de pe creastă; Nirgal îl ajuta pe Art în bâţâielile lui de om beat, ţinându-l prieteneşte de braţ şi conducându-l. Strângerea lui era parcă electrică, penetrantă, fiind într-adevăr foarte caldă, ca şi cum tânărul ar fi avut febră, deşi nu se vedea niciun semn de aşa ceva în ochii lui negri.

– Pentru ce te afli aici? îl întrebă Nirgal, iar vocea lui şi expresia feţei transformară întrebarea în ceva mai mult decât o interogaţie superficială.

Art îşi controlă răspunsul, gândindu-se bine ce să spună.

– Ca să ajut, răspunse el.

– Deci o să treci de partea noastră?

Din nou tânărul, într-un fel, îi dădu de înţeles că se referă la ceva diferit, fundamental, iar Art răspunse:

– Da. Oricând.

Nirgal zâmbi, un zâmbet scurt, plin de încântare, pe care numai parţial izbuti să îl stăpânească înainte de a vorbi.

– Bine. Foarte bine. Fac totul din proprie iniţiativă. Pricepi? Există oameni care n-ar fi de acord. Aşa că vreau să te strecor printre noi ca dintr-o întâmplare. Te deranjează?

– Nu, deloc, răspunse Art dând din cap, derutat. Oricum, aşa plănuiam şi eu să fac.

Nirgal se opri lângă cupola transparentă de unde se putea admira panorama, luă mâna lui Art şi o ţinu. Privirea lui, atât de deschisă şi de fermă, însemna o legătură de un alt grad.

– Bine. Mulţumesc. Continuă deci să faci ceea ce faci. Mergi la proiectul tău de recuperare şi vei fi contactat acolo. Ne vedem din nou după aceea.

Şi plecă, traversând parcul în direcţia gării, deplasându-se cu pasul acela lung şi graţios pe care se pare că-l aveau toţi tinerii indigeni. Art îl urmări cu privirea, încercând să-şi amintească toate detaliile întâlnirii, căutând să pună degetul pe acel ceva

care o făcuse atât de tensionată. Nu a fost decât expresia de pe chipul tânărului, conchise el – nu doar intensitatea dezinteresată pe care o vezi uneori pe feţele tinerilor, ci mult mai mult, o anume forţă plină de umor. Art îşi aminti de zâmbetul spontan, scăpat atunci când spusese (şi promisese) că va trece de partea lor. Zâmbi şi el. Când reveni în camera lui, merse drept la fereastră şi trase în lături draperiile. Se duse apoi la masă, se aşeză, porni computerul şi căută fişierul *Nirgal.* Nu era nimeni listat sub acest nume. Exista o vale, Nirgal Vallis, între bazinul Argyre şi Valles Marineris. Unul dintre cele mai bune exemple de canale săpate de apă pe planetă, spunea articolul, lung şi sinuos. Cuvântul era numele babilonian pentru Marte.

Art se întoarse la fereastră şi îşi apăsă nasul de geam. Privi în jos, chiar în gâtlejul şi inima stâncoasă a monstrului: benzile orizontale ale pereţilor curbaţi, câmpia întinsă, rotundă, atât de departe, jos, marginea clară acolo unde întâlnea peretele circular, nuanţele infinite de maro, ruginiu, negru, cafeniu, portocaliu, galben, roşu – pretutindeni roşu, toate nuanţele de roşu… Sorbi totul din priviri, pentru prima dată fără teamă. Privea în această imensă scobitură în trupul planetei şi un alt sentiment ţâşni în el pentru a înlocui frica. Iar el se cutremură şi sări pe loc, într-un fel de mic dans. Se putea descurca cu priveliştea, suporta gravitaţia. Întâlnise un marţian, un membru al rezistenţei, un tânăr cu un farmec straniu, şi îl va mai întâlni de multe ori, pe el şi pe toţi ceilalţi… Se afla *pe Marte.*

Peste câteva zile era pe panta de vest a lui Pavonis Mons, conducând o mică maşină de teren pe un drum îngust, paralel cu o fâşie de ejecţii vulcanice azvârlite la întâmplare, prevăzut cu un fel de cremalieră care se întindea pe toată lungimea. Îi expediase un mesaj final codificat lui Fort, comunicându-i că pleacă, şi primise singurul răspuns de pe parcursul călătoriei lui, până în acel moment: *Drum bun.*

Prima oră a drumului avea să străbată ceea ce toată lumea îi spusese că va fi cea mai spectaculoasă privelişte: trecerea dincolo de marginea de vest a căldării şi începutul coborârii pe panta exterioară a marelui vulcan. Asta se întâmplă cam la şaizeci de kilometri vest de Sheffield. Trecu de marginea de sud-vest a marelui platou al crestei, porni la vale şi – foarte jos şi foarte departe – apăru orizontul, o dungă albă, estompată, uşor curbată, ca imaginea Pământului văzută de la fereastra unui

avion spaţial, ceea ce avea sens deoarece vârful lui Pavonis se afla cu circa optzeci şi cinci de mii de picioare mai sus de Amazonis Planitia. Aşadar o imagine imensă, poate cea mai puternică sugestie a înălţimii ameţitoare a vulcanilor din Tharsis. În momentul acela avea o vedere magnifică a lui Arsia Mons, de fapt cel mai sudic dintre cei trei vulcani aliniaţi pe Tharsis, înălţându-se deasupra orizontului spre stânga lui, ca o lume învecinată. Iar umbra întunecată de deasupra orizontului îndepărtat, spre nord-vest, putea fi însuşi Olympus Mons!

Aşa că în prima zi o ţinu într-o continuă coborâre, dar starea lui de spirit rămânea la înălţime.

– Toto, *în niciun caz* nu ne mai aflăm în Kansas. *Am pornit* să-l vedem pe *vrăjitor.* Minunatul vrăjitor de pe Marte!

Drumul se întindea paralel cu linia pe care se prăbuşise cablul. Acesta lovise partea de vest a lui Tharsis cu un forţă nemaipomenită, nu atât de mare ca în momentul celei de-a doua înfăşurări, desigur, dar suficientă pentru a forma interesantele *superbuckies* pe care Art fusese trimis să le cerceteze. Cu toate acestea, *Bestia* pe care urma să o întâlnească recuperase deja din această zonă cablul, care dispăruse aproape complet. Nu mai rămăsese decât o pereche de şine de tren cu aspect demodat, cu o a treia între ele, prevăzută cu cremalieră. *Bestia* confecţionase aceste şine din carbonul recuperat din cablu, apoi folosise alte părţi ale cablului şi magneziu din sol pentru a confecţiona vagonete de mină autopropulsate, pe cremalieră, care transportaseră apoi materiale recuperate, urcând versantul lui Pavonis până la facilităţile firmei Ouroborous din Sheffield. Bună treabă, îşi spuse Art, uitându-se la un mic vagonet robotizat care trecu pe lângă el în direcţie opusă, urcând pe şine către oraş. Vagonetul era negru, plat, acţionat de un motor care antrena cremaliera, plin cu ceea ce, fără îndoială, erau filamente de nanotuburi din carbon, acoperite cu o placă dreptunghiulară de diamant. Art auzise despre acestea la Sheffield, aşa că nu-l surprinse. Diamantul fusese recuperat din spiralele duble care consolidau cablul, plăcile fiind de fapt mult mai puţin valoroase decât filamentele de carbon depozitate sub ele. Erau, în esenţă, un fel de capace fanteziste. Dar chiar că arătau frumos.

În a doua zi a călătoriei, Art părăsi imensul con al lui Pavonis şi ajunse pe Protuberanţa Tharsis propriu-zisă. Terenul era mult mai presărat cu stânci şi cratere meteorice decât fusese versantul vulcanului. Aici jos, totul era acoperit cu un troian de

zăpadă şi nisip, amestecate în proporţii aparent egale. Aceasta era panta cu *firn* a Tharsisului de vest, o zonă în care furtunile dinspre vest aduceau mari cantităţi de zăpadă care nu se topea niciodată, acumulându-se de la an la an şi tasând zăpada de jos. Până în acel moment, troianul consta numai din această zăpadă strivită, numită *firn,* dar după mai mulţi ani de compactare straturile inferioare vor deveni gheaţă, iar pantele gheţari.

Acum pantele erau încă punctate de stânci mari care ieşeau la iveală *din firn* şi de mici guri de crater, sub un kilometru în diametru, arătând atât de recente de parcă ar fi fost formate cu o zi în urmă, dacă n-ar fi fost zăpada nisipoasă care le umplea.

Cu mulţi kilometri înainte de a ajunge la ea, Art zări *Bestia* recuperând cablul. Mai întâi partea superioară a acesteia apăru deasupra orizontului vestic, iar în ora următoare restul maşinii ieşi la vedere. Pe panta întinsă şi pustie, părea ceva mai mică decât sora ei geamănă de la est de Sheffield, cel puţin până când se apropie de ea şi, încă o dată, se convinse că e mare cât un bloc. La partea inferioară, pe una din laturi, se afla chiar şi o deschidere pătrată care, pentru întreaga lume, semăna cu intrarea într-un garaj-parcare. Art îşi conduse maşina direct spre această deschidere – *Bestia* se deplasa cu o viteză de trei kilometri pe zi, aşa că nu avea cum să o lovească – şi, înăuntru, urcă pe o rampă curbată, printr-un tunel scurt, până la o ecluză. Acolo, se adresă prin radio computerului *Bestiei,* uşile din spatele maşinii lui se închiseră, iar după un minut reuşi, pur şi simplu, să coboare din maşină, să se îndrepte spre uşa unui ascensor şi să urce cu acesta până la puntea de comandă.

Nu îi trebui mult pentru a-şi da seama că viaţa pe *Bestie* nu reprezenta culmea aventurii. După ce luă legătura cu biroul de la Sheffield şi aruncă o privire cromatografului cu ioni din laborator, Art ieşi din nou cu maşina pentru a cerceta mai îndeaproape împrejurimile. Aşa se prezenta situaţia când lucrai pe o *Bestie,* îl asigurase Zafir; maşinile erau ca nişte peşti-piloţi care înoată în jurul unei balene mari şi, chiar dacă priveliştea de pe puntea de comandă era frumoasă, cei mai mulţi oameni ajungeau să-şi petreacă o bună parte a zilei colindând împrejurimile.

Aşa făcu şi Art. Cablul prăbuşit din faţa *Bestiei* demonstra limpede cât de puternică fusese izbitura aici în comparaţie cu începutul prăbuşirii. De acum era îngropat, probabil cam până la o treime din diametru, iar cilindrul era aplatizat şi marcat de

fisuri care se întindeau de-a lungul flancurilor, dezvăluindu-i structura internă care consta din nenumărate legături de filamente din nanotuburi de carbon, deocamdată una dintre cele mai rezistente substanţe cunoscute ştiinţei materialelor, deşi, aparent, materialul utilizat pentru cablul propriu-zis al elevatorului era şi mai rezistent.

Bestia, de circa patru ori mai înaltă decât cablul, încăleca aceste sfărâmături, iar semicilindrul negru, carbonizat, dispărea printr-o deschizătură prevăzută în partea anterioară a *Bestiei,* de unde se auzea o vibraţie joasă, murmurată, aproape subsonică. Apoi, zilnic, în jur de ora două după-amiaza, se deschidea o trapă situată la spatele *Bestiei,* deasupra căii de rulare permanent eliminate din partea posterioară a maşinii, făcându-şi apariţia unul din vagonetele acelea cu capac de diamant, sclipind în lumina soarelui şi îndreptându-se către Pavonis. Cam la zece minute de la apariţia din pântecele mamei lor, trenurile dispăreau dincolo de orizontul estic, în aparenta „depresiune” existentă între el şi Pavonis.

După ce urmărea plecarea lor zilnică, Art făcea o plimbare în maşina lui „peşte-pilot”, examinând cratere şi mari bolovani izolaţi, dar de fapt căutându-l pe Nirgal ori mai degrabă aşteptându-l. După câteva zile petrecute astfel, îşi făcu obiceiul de a-şi pune costumul şi a colinda pe afară timp de câteva ceasuri în fiecare după-amiază, mergând pe jos pe lângă cablu sau „peştele-pilot”, sau de a face câte o excursie în ţinuturile înconjurătoare.

Era un teren cu o înfăţişare ciudată, nu numai din cauza distribuirii uniforme a milioanelor de pietre negre, dar şi pentru că pătura tare de *firn* fusese modelată în forme fantastice de vânturile care antrenau nisipul: creste, trunchiuri, scobituri, prelungiri sub formă de lacrimă în spatele fiecărei stânci expuse etc. – *sastrugi,* aşa se numeau aceste formaţiuni. Era o plăcere să te plimbi printre aceste extruziuni aerodinamice extravagante ale zăpezii roşiatice.

Făcea toate astea în fiecare zi. *Bestia,* scrâşnind, înainta încet în direcţia vest. Observă că vârfurile golaşe, măturate de vânt, ale pietrelor erau adesea colorate de pojghiţa unor licheni rapizi, o varietate care creştea repede – sau cel puţin repede pentru licheni. Art recoltă două eşantioane, le duse cu el în interiorul *Bestiei* şi citi, curios, despre ei. Se părea că erau licheni criptoendolitici obţinuţi prin inginerie genetică, însemnând că

trăiesc în stâncă, iar la această altitudine trăiau chiar la limita imposibilului – articolul preciza că peste nouăzeci şi opt la sută din energia lor era consumată doar pentru a se menţine în viaţă, cu mai puţin de două procente orientate către reproducere – o mare ameliorare a speciilor pământene pe care se bazaseră.

Trecură mai multe zile, apoi săptămâni; dar ce putea face? Continuă să colecteze licheni. Unul dintre criptoendoliticii pe care îi descoperi reprezenta prima specie care supravieţuise pe suprafaţa lui Marte, spunea computerul, fiind realizat de membri ai Primei Sute, de acum intrate în legendă. Sparse câteva pietre pentru a vedea mai bine şi găsi benzi de licheni crescând într-un strat de un centimetru la exteriorul pietrelor: mai întâi o dungă galbenă chiar la suprafaţă, apoi o dungă albastră sub aceasta, şi încă una verde. După această descoperire se oprea adesea în plimbările lui pentru a-şi apropia vizorul de pietrele colorate care se iveau din *firn,* minunându-se la vederea solzilor ca o crustă şi a culorilor intense ale acestora – nuanţe de galben, măsliniu, verde cazon, verde intens, negru, cenuşiu.

Într-o după-amiază, se deplasă în „peştele-pilot” până departe, la nord de *Bestie,* apoi coborî pentru a se plimba şi preleva probe. La întoarcere, constată că uşa ecluzei de intrare în maşină nu se deschide.

– Ce dracu? spuse el, cu glas tare.

Trecuse atâta vreme, încât uitase că avea să se întâmple ceva. Aparent, întâmplarea căpăta aspectul unei forme de defecţiune electronică, presupunând că asta era întâmplarea şi nu… altceva. Strigă în intercom şi formă pe consola uşii toate codurile pe care le cunoştea, dar încercările lui nu avură niciun efect. Deoarece nu putea intra, nu putea nici să declanşeze sistemele de urgenţă, iar intercomul din casca lui avea o putere foarte limitată – de fapt până la orizontul care aici, departe de Pavonis, se redusese la o pustietate marţiană, de câţiva kilometri în toate direcţiile. *Bestia* se afla dincolo de orizont şi chiar dacă ar fi putut să meargă pe jos până acolo, va ajunge pe o porţiune a drumului unde şi *Bestia,* şi „peştele-pilot” se vor afla dincolo de orizont, existând doar el singur, în costum şi cu o rezervă limitată de aer…

Deodată, peisajul cu formaţiunile sale de *sastrugi* murdare căpătă un aer străin, ameninţător, întunecat chiar în lumina strălucitoare a soarelui.

– Ei, pe dracu! exclamă Art, gândindu-se bine.

La urma urmei, se afla acolo pentru a fi cules de cineva din mişcarea de rezistenţă. Nirgal îi spusese că va arăta ca un accident. Desigur că acesta nu trebuia să fie neapărat accidentul cu pricina, dar dacă era sau nu, panica nu-i va fi de niciun folos. Mai bine să pornească de la prezumţia că problema este reală şi să plece de acolo. Putea încerca să revină la *Bestie,* ori să intre în „peştele-pilot”. Încă mai întorcea lucrurile de pe o parte pe alta, formând coduri pe consola uşii ecluzei cu viteza unui dactilograf campion, când cineva îl bătu cu putere pe umăr.

– Aaa! strigă el, sărind în lături.

Erau doi, în costume de scafandru şi căşti vechi, zgâriate. Îi vedea prin vizoare: o femeie cu chip de vultur, arătând de parcă ar fi fost fericită să-l poată muşca, şi un bărbat mic, negricios, tras la faţă, cu bucle cărunte strânse în jurul vizorului, ca năvoadele acelea din funie pe care le vezi uneori în restaurantele cu profil pescăresc.

Pe umăr îl bătuse bărbatul. Acesta ridică trei degete, arătând spre consola de la mână. Fără îndoială, banda de frecvenţă pe care o utilizau ei. Art făcu legătura.

– Hei! strigă el, simţindu-se mult mai uşurat decât s-ar fi cuvenit, gândindu-se că este, probabil, înscenarea lui Nirgal şi că niciodată nu fusese în primejdie. Hei, cred că am rămas blocat pe din afara maşinii. M-aţi putea lua şi pe mine?

Cei doi îl priviră. Râsul bărbatului era înspăimântător.

– Bine ai venit pe Marte, spuse el.

Partea a III-a
ALUNECARE PE MARE DISTANŢĂ

Ann Clayborne cobora Pintenul Geneva, oprindu-se la fiecare câteva viraje pentru a ieşi din maşină şi a preleva probe de pe drum. Magistrala Transmarineris fusese abandonată după ’61, dispărând acum sub fluviul de gheaţă şi bolovani care acoperea Coprates Chasma. Drumul reprezenta o relicvă arheologică, o înfundătură.

Dar Ann studia Pintenul Geneva. Pintenul era extensia finală a unui canal de lavă mult mai lung, din care cea mai mare parte era îngropată în platoul de la sud. Existau mai multe asemenea canale – Melas Dorsa în apropiere, Felis Dorsa ceva mai departe, spre est, şi Solis Dorsa, mai departe, spre vest – toate perpendiculare pe canioanele Marineris, toate cu o origine misterioasă. Însă pe măsură ce peretele sudic al canionului Melas Chasma se retrăsese prin prăbuşire şi eroziune eoliană, stânca dură a unuia dintre canale rămăsese la vedere, acesta fiind Pintenul Geneva, cel care le oferise elveţienilor o rampă perfectă pentru a coborî cu drumul pe peretele canionului, iar acum îi oferea Annei o bază bine evidenţiată. Era posibil ca acela şi toate canalele adiacente să fi fost formate prin fisurarea concentrică ca urmare a înălţării lui Tharsis; dar puteau fi şi mai vechi, rămăşiţe ale tipului de bazine şi lanţuri muntoase răspândit la începuturile erei Noachiene, când planeta se afla încă într-o stare de expansiune datorate căldurii sale interioare. Datarea bazaltului de la baza canalului ar răspunde, într-un fel sau altul, la întrebare.

Aşadar, într-o mică maşină-bolovan, coborî încet pe drumul acoperit de chiciură. Deplasarea maşinii ar fi fost destul de vizibilă din spaţiu, dar nu-i păsa. Cu un an înainte colindase toată emisfera sudică, fără a-şi lua nicio măsură de precauţie, cu excepţia momentelor când se apropia de unul dintre refugiile ascunse ale Lupului de Preerie pentru alimentare. Nu se întâmplase nimic.

Ajunse la baza Pintenului, la mică distanţă de fluviul de gheaţă şi stânci care acum acoperea fundul canionului. Ieşi din

maşină şi bătu cu un ciocan de geolog pe fundul ultimei excavaţii a drumului. Rămase cu spatele la imensul gheţar, fără a se mai gândi la acesta. Era concentrată asupra bazaltului. Canalul se înălţa înaintea ei în strălucirea soarelui, o rampă perfectă până pe culmea dealului, la vreo trei kilometri deasupra ei şi la cincizeci de kilometri spre sud. Pe ambele laturi ale Pintenului, ţărmul uriaş al canionului Melas Chasma se curba concav, în imense enclave, apoi din nou, în exterior, către proeminenţe mai mici – un punct abia vizibil pe orizontul îndepărtat, spre stânga, şi o masivă înălţare de teren la vreo şaizeci de kilometri spre dreapta, pe care Ann o numea Capul Solis.

Cu multă vreme în urmă Ann prezisese că orice hidratare a atmosferei va fi urmată de o eroziune mult accelerată, iar malul, pe ambele laturi ale Pintenului, oferea indicii că avusese dreptate. Enclava dintre Pintenul Geneva şi Capul Solis fusese întotdeauna adâncă, dar acum câteva recente alunecări de teren dovedeau că se adânceşte tot mai mult. Totuşi, până şi eroziunile cele mai recente, precum şi restul de caneluri şi stratificări ale ţărmului erau acoperite cu o pulbere de chiciură. Marele perete avea coloratura lui Zion sau Bryce după o ninsoare – straturi de roşu, cu dungi albe.

Pe fundul canionului, la vreo doi kilometri vest de Pintenul Geneva, paralelă cu acesta, se afla o creastă neagră, foarte joasă. Curioasă, Ann se apropie de ea. La o cercetare mai atentă, creasta cea joasă, nu mai înaltă de înălţimea pieptului, părea făcută, într-adevăr, din acelaşi tip de bazalt ca Pintenul. Ann scoase ciocanul şi prelevă o probă.

Îi atrase atenţia o mişcare şi sări în picioare pentru a vedea ce se întâmplă. Vârful Capului Solis dispărea, iar de la baza acestuia se ridica, umflându-se, un nor roşu.

Alunecare de teren! În acelaşi moment, Ann porni cronometrul de la mână, apoi îşi trase peste vizor gluga în care era montat binoclul şi îşi făcu de lucru cu focalizarea până când promontoriul îndepărtat îi apăru clar în câmpul vederii. Stânca nouă, expusă vederii, era negricioasă, părând aproape verticală: poate o falie în curs de răcire în interiorul canalului, dacă era cu adevărat un canal. Chiar că semăna cu bazaltul. Arăta de parcă ruptura se întinsese pe toată înălţimea de patru kilometri a malului.

Faţada malului dispăru în norul ascendent de praf, care se umfla în toate părţile de parcă explodase o bombă gigantică. Ann

verifică cronometrul: ceva mai puţin de patru minute. Viteza sunetului pe Marte era de 252 de metri pe secundă, aşa că distanţa de şaizeci de kilometri era confirmată. Aproape că fusese martoră la primul moment al prăbuşirii.

Jos, în enclavă, cedă o porţiune mai mică de mal, fără îndoială declanşată de undele de şoc. Doar că semăna cu o banală ploaie de pietre în comparaţie cu promontoriul prăbuşit, care trebuie să fi conţinut milioane de metri cubi de piatră. Era ceva fantastic să vezi cu adevărat una dintre marile alunecări de teren. Majoritatea areologilor şi geologilor erau nevoiţi să se bazeze pe explozii sau simulări pe computer. Câteva săptămâni petrecute în Valles Marineris le-ar fi rezolvat problema.

Şi iat-o cum se apropia, alunecând pe pământ la marginea gheţarului, o masă întunecată, nu prea înaltă, având deasupra un nor de praf care se rostogolea ca într-o filmare accelerată a unei furtuni care se apropie, cu efecte sonore şi toate celelalte. Într-adevăr, era la o distanţă destul de mare de Capul Solis. Îşi dădu seama cu o tresărire că era martora unei alunecări de teren pe o mare întindere. Era un fenomen straniu, una dintre enigmele nerezolvate ale geologiei. Marea majoritate a alunecărilor de teren se deplasează orizontal mai puţin decât dublul distanţei pe care se prăbuşesc; dar câteva alunecări de foarte mare amploare par să sfideze legile fricţiunii, alunecând pe orizontală de zece ori mai mult decât căderea pe verticală, uneori chiar de douăzeci sau de treizeci de ori. Acestea se numeau „alunecări pe mare distanţă", şi nimeni nu ştia din ce cauză se produc. În momentul acela, Capul Solis se prăbuşise pe o întindere de patru kilometri, aşa că nu ar fi trebuit să alunece mai mult de opt, dar iată-l, deja departe, pe fundul lui Melas Chasma, înaintând de-a lungul canionului către Ann. Dacă aluneca doar de cincisprezece ori cât prăbuşirea în plan vertical, va trece drept peste ea şi se va izbi de Pintenul Geneva.

Îşi reglă binoclul pe marginea frontală a alunecării, vizibilă doar ca o masă întunecată, fremătând sub norul de praf care se rostogolea. Îi tremura mâna pe cască, dar altfel nu simţea nimic. Nici teamă, nici regret. Nimic, de fapt doar un sentiment de uşurare. În sfârşit, totul se termina, şi nu din vina ei. Nimeni nu o putea acuza pentru asta. Întotdeauna susţinuse că terraformarea o va ucide. Râse scurt, apoi privi cu ochii întredeschişi, încercând să obţină o mai bună imagine a părţii frontale a alunecării. Cele mai timpurii ipoteze standard care explicau alunecările pe mare

distanţă precizau că pietrele alunecă pe un strat de aer prins sub materialul prăbuşit, dar străvechile alunecări de acest fel descoperite pe Marte şi Luna puseseră la îndoială o asemenea explicaţie, iar Ann era de acord cu aceia care susţineau că aerul prins sub pietre va difuza cu repeziciune în sus. Cu toate acestea, trebuia să existe un fel de lubrifiant, şi alte idei avansate se refereau la roca topită de frecarea produsă de prăbuşire, la unde acustice cauzate de zgomotul prăbuşirii, ori la simpla ciocnire extrem de energică a particulelor prinse pe fundul alunecării. Dar niciuna dintre acestea nu era o explicaţie suficient de mulţumitoare, şi nimeni nu ştia cu siguranţă. Se apropia de ea un mister fenomenologic.

Nimic legat de masa de material care se apropia de ea sub norul de praf nu susţinea o teorie în favoarea alteia. Cu siguranţă nu fierbea ca lava topită şi, cu toate că era zgomotoasă, nu exista nicio modalitate de apreciere dacă e suficient de zgomotoasă pentru a se deplasa pe propriul bang sonic. Oricum, se apropia, indiferent de mecanism. Avea senzaţia că i se oferă şansa de a cerceta personal, ultima ei faptă fiind o contribuţie la dezvoltarea geologiei pierdută în momentul descoperirii.

Îşi verifică cronometrul şi fu surprinsă să constate că trecuseră deja douăzeci de minute. Se ştie că alunecările pe distanţă mare sunt rapide: astfel, se estimase că alunecarea Blackhawk din deşertul Mojave s-a deplasat cu 120 de kilometri pe oră, coborând o pantă de numai două grade. În general, Melas era ceva mai abrupt şi, într-adevăr, partea din faţă a alunecării se apropia cu repeziciune. Zgomotul sporea, ca un tunet chiar deasupra capului ei. Norul de praf se înălţa şi bloca soarele după-amiezei.

Ann se întoarse şi privi la gheţarul Marineris. Aproape că văzuse moartea cu ochii acolo de câteva ori, când era o revărsare de acvifer inundând marile canioane. Acolo murise Frank Chalmers, fiind îngropat undeva în gheaţă, departe, în aval. Moartea lui fusese provocată de greşeala ei, iar remuşcarea nu o părăsise niciodată. Nu fusese decât un moment de neatenţie, dar o greşeală, oricum, iar unele greşeli nu mai pot fi reparate niciodată.

Apoi, Simon murise şi el, prins într-o avalanşă a propriilor sale leucocite. Acum venise rândul ei. Uşurarea era atât de acută, încât devenise dureroasă.

Se întoarse cu faţa către avalanşă. Pietrele vizibile la bază

păreau că saltă, dar nu se rostogoleau unele peste altele ca un val care se sparge. Aparent, chiar că alunecau pe un fel de strat lubrifiant. Geologii descoperiseră pajişti aproape intacte deasupra alunecărilor de teren care se deplasaseră mulţi kilometri, deci avea confirmarea unui fenomen cunoscut, dar cu siguranţă că arăta cu totul deosebit, chiar ireal – un val de apărare jos, înaintând pe teren fără a se rostogoli, ca o scamatorie. Terenul îi vibra sub picioare, şi constată că îşi strângea pumnii. Se gândi la Simon, la lupta lui cu moartea în ultimele ceasuri, şi scoase un şuierat. Nu era în regulă să stea acolo, întâmpinându-şi sfârşitul atât de fericită – ştia că el n-ar fi de acord. Ca un gest adresat sufletului lui Simon, Ann ieşi din canalul de lavă nu prea adânc şi se lăsă într-un genunchi dincolo de acesta. Granulaţia aspră a bazaltului avea un aspect sumbru în lumina maronie. Simţea vibraţiile. Înălţă privirea către cer. Făcuse tot ce-i fusese în puteri, nimeni nu o putea acuza. Oricum, era o prostie să gândească astfel; nimeni nu va afla vreodată ce făcea ea în locul acela, nici chiar Simon. El nu mai era. Iar acel Simon din sufletul ei nu va înceta niciodată să o sâcâie, indiferent ce făcea. Aşa că sosise momentul să se odihnească şi să fie recunoscătoare. Norul de praf se rostogoli peste canal, simţi vântul…

Boom! *Impactul zgomotului o trânti la pământ, o ridică şi o târî pe fundul canionului, azvârlind-o şi izbind-o cu pietre. Se afla într-un nor întunecat, sprijinindu-se în mâini şi pe genunchi, învăluită de praf, urletul pietrelor, terenul zvâcnindu-i sub picioare ca o fiinţă vie…*

Zgâlţâiturile încetară. Se sprijinea tot pe mâini şi genunchi, simţind piatra rece prin mănuşi şi genunchele. Rafale de vânt limpezeau, treptat, aerul. Era acoperită de praf şi de mici fragmente de piatră.

Se ridică, tremurând. O dureau palmele şi genunchii, iar o rotulă îi amorţise de frig. În încheietura mâinii stângi simţea împunsătura unei luxaţii. Se apropie de canal şi se uită dincolo. Alunecarea de teren se oprise la vreo treizeci de metri. Terenul era presărat cu pietriş, dar marginea propriu-zisă a alunecării era un perete negru de bazalt pulverizat, înalt de douăzeci şi cinci de metri, înclinându-se înapoi la un unghi de patruzeci şi cinci de grade. Dacă s-ar fi aflat în poziţie verticală în canal, impactul aerului ar fi trântit-o şi ar fi omorât-o.

– Naiba să te ia! exclamă ea, adresându-i-se lui Simon.

Limita nordică a alunecării ajunsese până la gheţarul Melas, topind gheaţa şi amestecându-se cu ea într-un sinclinal aburind, plin de bolovani şi noroi. Norul de praf nu-i îngăduia să vadă prea mult. Traversă canalul şi se apropie de extremitatea alunecării. Pietrele de la bază erau încă fierbinţi. Nu păreau mai fragmentate decât cele situate în partea superioară. Ann privi noul perete negru. Urechile îi ţiuiau.

– Nu e cinstit! îşi spuse ea. Nu e cinstit!

Se întoarse la Pintenul Geneva cuprinsă de o stare de vomă şi ameţeală. Maşina-bolovan se afla încă pe drumul blocat, prăfuită, dar aparent în bună stare. Multă vreme nu se simţi capabilă să o atingă. Privi înapoi, peste revărsarea lungă, fumegândă, a alunecării de teren – un gheţar negru alături de unul alb. În cele din urmă, deschise uşa ecluzei şi se strecură înăuntru. Nu avea de ales.

În fiecare zi, Ann conducea câte puţin, apoi cobora din maşină şi mergea pe suprafaţa planetei, făcându-şi treaba cu perseverenţă, ca un automat.

De fiecare parte a Protuberanţei Tharsis se afla câte o depresiune. La vest era Amazonis Planitia, o câmpie joasă care pătrundea adânc printre înălţimile sudice. La est se afla Sinclinalul Chryse, o depresiune care pornea din Bazinul Argyre, prin Margaritifer Sinus şi Chryse Planitia, punctul cel mai de jos al sinclinalului. Acesta era, în medie, cu doi kilometri mai coborât decât ţinuturile înconjurătoare, toate terenurile haotice de pe Marte şi majoritatea străvechilor canale de evacuare fiind situate în el.

Ann se îndreptă spre est, de-a lungul peretelui estic al lui Marineris, până când ajunse între Nirgal Vallis şi canionul Aureum Chaos. Se opri pentru a alimenta la refugiul numit Dolmen Tor, acolo unde Michel şi Kasei îi duseseră la capătul retragerii lor în josul lui Marineris, în anul 2061. Revederea micului refugiu nu o afectă. Abia dacă şi-l mai amintea. Toate amintirile ei dispăreau, ceea ce i se părea o uşurare. Chiar îşi propunea acest lucru, concentrându-se asupra clipei cu o asemenea intensitate, încât până şi momentul în sine dispărea, fiecare clipă o izbucnire de lumină în ceaţă, ca lucrurile care i se sfărâmau în minte.

Cu siguranţă că sinclinalul acaparase canionul şi canalele de evacuare, care, fără îndoială, erau localizate acolo datorită sinclinalului. Protuberanţa Tharsis reprezentase o sursă imensă de emanaţii gazoase din centrul fierbinte al planetei, toate fracturile radiale şi concentrice din jurul acesteia eliminând substanţe volatile. Apa din regolit se scursese la vale, în depresiunile de pe fiecare parte a protuberanţei. Se poate ca depresiunea să fi fost rezultatul direct al protuberanţei, o simplă încovoiere în jos a litosferei peste marginile de unde a fost împinsă în sus. Sau se poate ca mantaua să se fi scufundat dedesubtul depresiunilor pe măsură ce s-a adunat sub protuberanţă. Modelele standard de convecţie veneau în sprijinul unei asemenea idei – în definitiv, înălţării coloanei de gaze trebuia să-i corespundă o coborâre undeva, pe părţile laterale, trăgând în jos litosfera.

După aceea, sus în regolit, apa se scursese în mod obişnuit, strângându-se în sinclinale până când acviferele au erupt iar terenul de deasupra lor s-a prăbuşit. Astfel s-au produs canalele

de evacuare şi canionul. Era un bun model de lucru, plauzibil şi eficient, explicând un mare număr de trăsături de relief.

Aşa că, zilnic, Ann şofa şi apoi mergea pe jos, căutând confirmarea vreunei explicaţii pentru convecţia mantalei de protecţie în sinclinalul Chryse, colindând la suprafaţa planetei, verificând vechi seismografe şi prelevând probe din rocă: erupţiile acviferelor din 2061 aproape că îi blocau drumul, lăsând doar o porţiune îngustă între partea estică a marelui gheţar Marineris şi partea vestică a altuia nu chiar atât de mare care umplea Ares Vallis pe toată lungimea ei. Această porţiune îngustă reprezenta prima şansă la est de Noctis Labyrinthus de a traversa ecuatorul fără a se deplasa pe gheaţă, iar Noctis se afla la şase mii de kilometri depărtare. Aşa că în această deschizătură fuseseră construite o pistă şi un drum, precum şi un oraş destul de mare, din corturi, situat pe marginea craterului Galilaei. La sud de Galilaei, partea cea mai îngustă a deschizăturii nu avea decât şaizeci de kilometri, o porţiune de teren navigabil între ramura estică a canionului Hydaspis Chaos şi partea vestică a lui Aram Chaos. Era greu să conduci în această zonă, să menţii pista şi drumul în limitele orizontului, iar Ann ajunse drept pe marginea canionului Aram Chaos, de unde se uită la terenul accidentat de mai jos.

La nord de Galilaei se dovedi mai simplu. După care ieşi din deschizătură, ajungând pe Chryse Planitia. Era chiar centrul sinclinalului, cu un potenţial gravitaţional de –0,65%, locul unde simţeai cea mai mică greutate de pe toată planeta, chiar mai mică decât pe Hellas şi Isidis.

Numai că, într-o zi, ajunse pe culmea unui deal singuratic şi văzu că în mijlocul lui Chryse se află o mare de gheaţă. Un gheţar lung alunecase din Simud Vallis şi se acumulase în porţiunea joasă a lui Chryse, întinzându-se până când a devenit o mare de gheaţă, acoperind terenul până la orizont, la nord, nord-est şi nord-vest. Parcurse cu grijă ţărmul de vest, apoi ţărmul de nord. Erau cam două sute de kilometri de la un ţărm la altul.

Către sfârşitul uneia din zile, Ann opri maşina pe marginea unui pseudocrater şi porni peste întinderea de gheaţă sfărâmată. În ’61 se produseseră atâtea erupţii! Evident, nişte areologi foarte buni lucraseră pentru rebeli în acele zile, determinând acviferele şi producând explozii ori topiri ale gheţii, exact în acele puncte unde presiunile hidrostatice erau cele mai ridicate, folosind, se pare, multe dintre descoperirile ei.

Dar toate astea ţineau de trecutul acum repudiat. Totul trecuse. Aici şi acum, nu există decât marea asta de gheaţă. Vechile seismografe pe care le cercetase înregistraseră mişcări seismice dinspre nord, unde ar fi trebuit să fie o activitate foarte redusă. Poate că topirea calotei polare nordice făcea ca litosfera din zona aceea să se ridice, producând o mulţime de mici cutremure. Dar vibraţiile înregistrate de seismografe erau şocuri discrete, de scurtă durată, semănând mai degrabă cu nişte explozii decât cu mişcările seismice. În multe seri lungi studiase cu uimire monitorul computerului din maşină.

Zi de zi conducea, apoi mergea pe jos. Părăsi marea de gheaţă, continuându-şi drumul spre nord, în Acidalia.

Câmpiile întinse din emisfera nordică erau în general considerate plane, fiind cu siguranţă comparate cu abisurile sau cu înălţimile sudice. Cu toate acestea, nu erau netede ca un teren de sport, ori ca o masă – nici pe departe. Peste tot se găseau ridicături şi văi, o continuă alternare de mameloane şi adâncituri, striaţii fisurate din rocă de bază, depresiuni în care vânturile înălţaseră dune de nisip fin, mari suprafeţe neregulate presărate cu bolovani, vârfuri de stâncă izolate şi mici doline… Era ceva de pe altă lume. Pe Pământ, solul ar fi umplut depresiunile, iar vântul, apa şi existenţa plantelor ar fi erodat culmile golaşe ale dealurilor, apoi accidentul de relief ar fi fost scufundat, tras dedesubt, nivelat de plăcile de gheaţă, ori ridicat de activitatea tectonică, totul sfâşiat şi refăcut de nenumărate ori odată cu trecerea eonilor, permanent erodat de acţiunea vremii şi a factorilor biotici. Dar întinderile acestea străvechi, încreţite, cu depresiunile lor formate prin impactul meteoritic, nu se schimbaseră de un miliard de ani. Cu toate acestea, erau printre cele mai tinere suprafeţe de pe Marte.

E greu de condus pe un teren aşa de accidentat şi te poţi rătăci foarte uşor atunci când ieşi la plimbare, iar maşina ta arată la fel ca toţi ceilalţi bolovani risipiţi pretutindeni, şi mai ales când eşti cu mintea în altă parte. De mai multe ori Ann se văzu nevoită să-şi caute maşina prin semnale radio, nu prin contact vizual, iar uneori ajungea până lângă ea fără să o recunoască, după care se trezea din visare cu mâinile tremurânde, ca o reacţie târzie la şocul unei reverii uitate.

Cele mai bune trasee erau de-a lungul crestelor joase şi a canalelor din rocă de bază expusă la vedere. Dacă drumurile acestea de bazalt s-ar fi legat unul de altul, ar fi fost simplu. Dar

de regulă erau întrerupte de falii transversale, la început nu mai mult decât nişte crăpături înguste, dar care se adânceau şi se măreau pe măsură ce înainta, într-o succesiune amintind de feliile de pâine, până când fisurile se deschideau larg, pline de grohotiş şi nisip, canalul contopindu-se din nou cu câmpia presărată cu bolovani.

Continuă să înainteze spre nord, în Vastitas Borealis. *Acidalia, Borealis* – ciudate mai erau numele de demult! Făcea tot posibilul să nu se gândească niciodată la nimic altceva, dar în orele nesfârşite petrecute în maşină era uneori imposibil să n-o facă. În acele momente era mult mai puţin primejdios să citească decât să încerce să rămână impasibilă. Aşa că citea la întâmplare din biblioteca memorată de computerul ei. Adesea ajungea să cerceteze hărţi areologice, iar într-o seară, după o astfel de sesiune, cercetă problema numelor de pe Marte.

Se dovedi că majoritatea proveneau de la Giovanni Schiaparelli. Pe hărţile lui realizate prin telescop numise peste o sută de trăsături albedo, dintre care cele mai multe s-au dovedit la fel de iluzorii ca ale sale *canali.* Dar când astronomii de prin 1950 au regularizat o hartă a trăsăturilor albedo asupra cărora toată lumea putea fi de acord – trăsături care puteau fi fotografiate – multe dintre numele date de Schiaparelli au fost păstrate. Era un tribut adus unei anumite forţe pe care o avusese el, o forţă evocatoare, dacă nu consecventă. Schiaparelli fusese un clasicist, student în astronomie biblică, iar printre numele lui se întâlneau referinţe latineşti, greceşti, biblice şi homerice, toate amestecate. Dar, într-un fel, avusese ureche bună. O dovadă a talentului său este contrastul dintre hărţile lui şi hărţile marţiene concurente din secolul al nouăsprezecelea. O hartă realizată de un englez pe nume Proctor, de exemplu, se bazase pe schiţele unui anume reverend William Dawes. Astfel, pe harta lui Proctor, care nu are niciun fel de relaţie recunoscută măcar cu trăsăturile albedo standard, se găseşte un continent Dawes, un ocean Dawes, o strâmtoare Dawes, o mare Dawes şi un golf bifurcat Dawes. Mai figurează şi o mare Airy, un ocean DeLaRue şi o mare Beer. De acord, aceasta din urmă era în amintirea unui neamţ pe nume Beer care desenase o hartă a lui Marte chiar mai proastă decât a lui Proctor. Totuşi, în comparaţie cu ei, Schiaparelli fusese un geniu.

Da, dar nu şi consecvent. Era ceva eronat în acest amestec de

referinţe, ceva periculos. Trăsăturile planetei Mercur purtau toate numele unor mari artişti; formele de relief ale planetei Venus erau denumite după femei celebre. Într-o bună zi vor străbate aceste terenuri, ori le vor survola, şi vor simţi că trăiesc în lumi coerente. Numai pe Marte se mişcau într-o oribilă harababură de vise ale trecutului, cauzând cine ştie ce dezastruoase neînţelegeri ale terenului real: Lacul Soarelui, Câmpia de Aur, Muntele Păunului, Lacul Păsării Phoenix, Cimmeria, Arcadia, Golful Perlelor, Nodul Gordian, Styx, Hades, Utopia…

Pe dunele negre din Vastitas Borealis începură să i se termine rezervele. Seismografele înregistrau vibraţii zilnice spre est, şi se îndreptă în direcţia acestora. În plimbările ei, studia dunele de nisip rubiniu şi stratificarea lor care marca vechile climate la fel ca inelele copacilor. Dar zăpada şi vânturile violente îndepărtau crestele dunelor. Vânturile dinspre vest puteau fi extrem de puternice, suficient pentru a antrena un nisip grunjos, izbindu-l de maşina ei. Nisipul se aşeza întotdeauna sub formă de dune, respectând pur şi simplu legile fizicii, dar dunele îşi vor continua marşul lor lent în jurul lumii, iar dovezile erelor anterioare vor fi distruse.

Ann se forţă să alunge gândul, studiind fenomenul de parcă nu existau niciun fel de forţe artificiale care să-l deranjeze. Se concentra asupra lucrului de parcă s-ar fi încleştat de ciocanul ei de geolog, de parcă ar fi spart pietre. Trecutul era sfărâmat bucată cu bucată. Lasă-l în urmă! Refuza să se mai gândească la asta. Dar nu de puţine ori tresărea din somn cu amintirea alunecării aceleia lungi apropiindu-se de ea. Atunci se trezea definitiv, asudând şi tremurând, pusă faţă în faţă cu zorile incandescente şi cu soarele azvârlind flăcări ca o bucată aprinsă de sulf.

Lupul de Preerie îi dăduse o hartă a ascunzătorilor lui din nord, iar acum ajunse la una îngropată sub o grămadă de bolovani de mărimea unei stânci. Îşi refăcu rezervele şi lăsă o notă scurtă de mulţumire. Din ultimul itinerar pe care i-l dăduse Lupul de Preerie rezulta că va trece curând prin zonă, dar nu se vedea niciun semn din partea lui şi nu avea niciun rost să aştepte. Aşa că porni mai departe.

Când conducea, când mergea pe jos. Dar nu avea ce-i face: amintirea alunecării de teren o obseda. Nu o deranja faptul că

avusese o întâlnire cu moartea – ceea ce, fără îndoială, i se mai întâmplase de multe ori până atunci, de cele mai multe ori sub forme pe care nu le observase –, ci caracterul arbitrar al acestei întâlniri. Nu avea nicio legătură cu valoarea ori condiţia fizică, era pură întâmplare. Echilibru stabil, în absenţa echilibrului. Efectele nu rezultau din cauze, iar individul nu căpăta desertul potrivit. La urma urmei ea era aceea care petrecuse prea multă vreme în exterior, cumulând o cantitate prea mare de radiaţii, dar a murit Simon. Ea era aceea care adormise la volan, dar cel care a murit a fost Frank. Era pur şi simplu o chestiune de şansă, de supravieţuire accidentală sau de eliminare.

Greu de crezut că selecţia naturală îşi croise drum într-un asemenea univers. Chiar acolo, sub picioarele ei, în adânciturile dintre dune, arheobacteriile se dezvoltau pe grăunţi de nisip. Dar atmosfera câştiga cu repeziciune oxigen, şi toate arheobacteriile aveau să moară cu excepţia acelora care, din întâmplare, se aflau în subteran, departe de oxigenul pe care chiar ele îl produseseră, oxigenul care pentru ele era otrăvitor. Selecţie naturală sau întâmplare? Te-ai ridicat în picioare, respirând gaze, în timp ce moartea se repezea spre tine; ai fost acoperit de bolovani şi ai murit, sau ai fost acoperit de praf, continuând să trăieşti. Nimic din tot ce ai realizat nu mai contează în marele „sau-sau". Nimic nu are vreo importanţă. Într-o după-amiază, când citea la întâmplare pe computer pentru a-şi pierde vremea între revenirea la maşină şi masa de seară, află că poliţia ţaristă îl scosese pe Dostoievski afară din celulă pentru a fi executat, pentru a-l aduce înapoi după câteva ceasuri în care aşteptase să îi vină rândul. Ann termină de citit despre acest incident, apoi se aşeză pe locul şoferului, cu picioarele pe bord, uitându-se la ecran fără să vadă nimic. Un alt apus rubiniu se revărsa prin fereastră asupra ei, soarele arătând neobişnuit de mare şi de strălucitor în atmosfera tot mai densă. Dostoievski fusese afectat pentru toată viaţa, afirma autorul în stilul degajat, omniscient, al biografiei. Un epileptic, înclinat spre violenţă, înclinat spre disperare. Nu fusese capabil să integreze experienţa. Veşnic furios. Temător. Posedat.

Ann scutură din cap şi râse, supărată pe idiotul de autor, care pur şi simplu nu pricepea. Bineînţeles, nu *integrezi experienţa.* Nu are niciun sens. Experienţa care nu poate fi integrată.

A doua zi, un turn străpunse orizontul. Ann opri şi îl privi prin

telescopul maşinii. În spatele acestuia se vedea un fel de pâclă. Cutremurele înregistrate de seismograful ei erau acum foarte puternice, părând a proveni mai dinspre nord. Chiar îl simţi pe unul dintre ele, ceea ce însemna – date fiind amortizoarele maşinii – că erau destul de puternice. Părea foarte probabilă o legătură între cutremure şi turn.

Coborî din maşină. Era aproape la apus, cerul – un arc imens de culori violente, soarele – la joasă înălţime, în ceaţă. Nu vedea prea bine, deoarece lumina rămânea în urma ei. Se strecură printre dune, apoi îşi croi drum cu grijă până pe culmea uneia, târându-se pe ultimii metri, şi se uită la turnul care acum se afla doar la un kilometru către est. Când văzu cât de aproape se află baza acestuia, îşi lipi bărbia de pământ, printre fragmente de lavă cât casca ei de mari.

Un fel de operaţiune de forare mobilă, de mari proporţii. Baza masivă a turnului era flancată de şenile gigantice, ca acelea utilizate pentru a deplasa o rachetă pe un cosmodrom. Turnul de forare se înălţa până la peste şaizeci de metri deasupra acestui monstru, iar baza şi partea inferioară a turnului conţineau, evident, locuinţele tehnicienilor, echipamente şi provizii.

Dincolo de turn, spre nord, la mică distanţă în josul unei pante blânde, se întindea o mare de gheaţă. Imediat la nord de instalaţia de forare, crestele marilor dune numite *barcane* încă mai străpungeau suprafaţa gheţii – mai întâi ca o plajă accidentată, apoi ca sute de insule în formă de semilună. Dar după doi kilometri crestele dunelor dispăreau, şi nu se mai vedea decât gheaţă.

Gheaţa era pură, curată, de un purpuriu transparent sub cerul la apus, mai curată decât oricare gheaţă pe care o văzuse Ann pe suprafaţa planetei, şi netedă, nu neregulată, ca toţi ceilalţi gheţari. Aburea uşor, vaporii îngheţaţi fiind purtaţi de vânt către est. Iar acolo, pe gheaţă, arătând ca nişte furnici, patinau oameni în costume de protecţie şi cu căşti pe cap.

Totul i se clarifică în momentul în care văzu gheaţa. Cu multă vreme în urmă chiar ea confirmase ipoteza impactului, care explica diferenţa dintre emisfere: cea nordică, lipsită de înălţimi, netedă, era pur şi simplu un imens bazin de impact, rezultatul unei coliziuni greu de imaginat petrecute în Noachian, între Marte şi un corp ceresc aproape la fel de mare. Roca din corpul de impact care nu s-a vaporizat a devenit o parte componentă a

planetei, şi existau argumente în literatura de specialitate că mişcările neregulate la nivel de manta care cauzaseră ridicarea Protuberanţei Tharsis reprezentau efecte târzii ale perturbaţiilor produse de impact. Ann nu era de aceeaşi părere, dar evident că marea ciocnire se produsese, ştergând suprafaţa întregii emisfere nordice şi coborând-o cu o medie de patru kilometri faţă de sud. O ciocnire teribilă, dar aşa era Noachianul. Un impact de o magnitudine similară cauzase, probabil, naşterea Lunii din trupul Pământului. De fapt existau unele teorii antiimpact, susţinând că dacă Marte ar fi fost lovită atât de tare, ar fi avut o lună la fel de mare.

Dar acum, când stătea întinsă şi privea gigantica instalaţie de forare, se gândea că emisfera nordică e chiar mai joasă decât părea la prima vedere, pentru că stratul de rocă de bază se află la o adâncime uimitoare, până la cinci kilometri sub suprafaţa dunelor. Atât de adânc acţionase impactul, după care depresiunea formată aproape că se umpluse cu un amestec de ejecţii, nisip şi pulbere aduse de vânt, material de eroziune căzut de pe peretele marelui Escarpament şi apă. Da, apă, care mereu găseşte punctul cel mai de jos. Apa din depunerile anuale de chiciură, şi străvechile erupţii ale acviferelor, emanaţiile de vapori din roca de bază poroasă şi gheaţa din calota polară – toate migraseră până la urmă în această zonă adâncă, combinându-se pentru a forma un rezervor subteran cu adevărat enorm, un bazin de gheaţă şi lichid care înconjura, ca un cordon, întreaga planetă, trecând aproape pe sub tot ce există mai sus de 60° latitudine nordică, exceptând, ironic, o insulă din rocă de bază pe care se află chiar calota polară.

Ann însăşi descoperise această mare subterană cu mulţi ani în urmă şi, conform estimărilor ei, între şaizeci şi şaptezeci la sută din toată apa de pe Marte se afla acolo. Era de fapt acel Oceanus Borealis despre care vorbeau unii terraformişti – dar îngropat adânc, foarte adânc, în cea mai mare parte îngheţat, amestecat cu regolit şi pulberi dense, un ocean din gheaţă permanentă, cu ceva lichid pe stânca situată la cea mai mare adâncime. Totul închis acolo jos pentru veşnicie, sau aşa îşi închipuise ea, pentru că indiferent câtă căldură aplicau terraformiştii la suprafaţa planetei, oceanul de gheaţă permanentă nu se va topi mai repede decât un metru pe mileniu. Chiar şi topită, apa avea să rămână în subteran, pur şi simplu din motive de gravitaţie.

De aceea se afla instalaţia de forare în faţa ei. Forau după apă. Forau direct în acviferele lichide, topind de asemenea gheaţa permanentă cu explozivi, probabil încărcături nucleare, apoi colectau materialul topit şi îl aduceau la suprafaţă. Greutatea regolitului de deasupra ajuta la împingerea apei în sus, prin conducte. Greutatea adăugată a apei de la suprafaţă ajuta şi mai mult. Dacă există foarte multe instalaţii ca aceasta, ar putea aduce la suprafaţă o cantitate enormă. Până la urmă vor obţine o mare nu prea adâncă. Pentru o vreme va îngheţa la loc, redevenind o mare de gheaţă, dar, datorită încălzirii atmosferice, luminii solare, acţiunii bacteriene şi a vânturilor tot mai puternice, se va topi din nou. Apoi va exista un Oceanus Borealis. Iar străvechea Vastitas Borealis, cu dunele sale negre-rubinii înconjurând planeta, va deveni fund de mare. Înecată.

Reveni la maşină, în amurg, mergând cu dificultate. Îi veni greu să acţioneze ecluzele, apoi să-şi scoată casca. Înăuntru, rămase nemişcată în faţa cuptorului cu microunde mai bine de un ceas, prin minte trecându-i imagini cu repeziciune. Furnici arzând sub o lupă, un muşuroi de furnici înecat în spatele unui baraj de noroi… Crezuse că nimic n-o mai poate afecta în această existenţă prepostumă pe care o ducea, dar mâinile îi tremurau şi nu se putea ocupa de orezul şi somonul care se răceau în cuptor. Marte Roşu dispăruse. Îşi simţea stomacul ca pe o piatră mică în trup. În fluxul întâmplător al contingenţei universale nimic nu conta. Şi totuşi… şi totuşi…

Părăsi zona. Nu-şi dădea seama ce altceva ar mai fi fost de făcut. Se întoarse spre sud, urcând versanţii nu prea abrupţi, trecând de Chryse şi de mica sa mare de gheaţă. În cele din urmă va deveni un golf al mai marelui ocean. Ann se concentra asupra muncii ei, sau încercă s-o facă. Se străduia să nu vadă nimic altceva decât stâncă, să gândească la fel ca o piatră.

Într-o bună zi străbătu o câmpie presărată cu mici bolovani negri. Câmpia era mai netedă decât în mod obişnuit, cu orizontul la cinci kilometri distanţă, cum se vede de la Underhill şi de pretutindeni în zonele joase. O lume mică, plină până la refuz de mici bolovani negri, ca nişte mingi fosile din diferite discipline sportive, doar că toate erau negre şi prevăzute, mai mult sau mai puţin, cu faţete. Erau aşa-numitele *ventifacte.*

Ann coborî pentru a face o plimbare şi a se uita mai

îndeaproape. Pietrele o duseră mai departe, parcurgând o bună distanţă în direcţia vest.

Un front de nori la joasă înălţime apăru de dincolo de orizont. Simţi cum vântul se repede la ea în rafale. În întunericul prematur al după-amiezei pe neaşteptate furtunoase, câmpia căpătă o frumuseţe stranie. Ann rămase pe loc într-o felie de aer slab iluminat, izbucnită printre două planuri de întunecime solidă.

Bolovanii erau de fapt pietre de bazalt care fuseseră măcinate de vânturi pe suprafaţa expusă până când suprafaţa aceea se aplatizase. Apoi stratul de argilă de dedesubt fusese purtat de vânt, ori poate că un cutremur rar întâlnit zguduise zona, iar piatra se mutase într-o nouă poziţie, expunând eroziunii o nouă suprafaţă. Iar procesul începuse din nou. O nouă faţetă avea să fie aplatizată de neîncetata frecare a materialelor abrazive de dimensiuni micronice, până când, din nou, echilibrul pietrei se modifica, ori o izbea o altă piatră, sau poate că altceva o muta de pe loc. După care totul pornea de la început, fiecare piatră de pe câmpul acela, schimbându-şi poziţia la fiecare milion de ani sau cam aşa ceva, apoi rămânând nemişcată în bătaia vântului zi de zi, an de an. Astfel, existau *einkantere* cu o singură faţetă, *dreikantere* cu trei faţete, apoi *vierkantere, funfkantere,* şi tot aşa până la hexaedre, octoedre, dodecaedre aproape perfecte. Ventifacte. Ann le lua în mână una după alta, gândindu-se câţi ani reprezintă faţetele lor, întrebându-se dacă mintea ei nu prezintă, cumva, eroziuni similare, mari porţiuni uzate de trecerea timpului.

Începu să ningă. Mai întâi fulgi care coborau în vârtejuri, apoi stropi mari aduşi de rafalele vântului. Afară era destul de cald, iar ninsoarea noroioasă, apoi ca o lapoviţă, apoi un amestec urât la vedere de grindină şi zăpadă amestecată cu apă, totul purtat de vântul năprasnic. Pe măsură ce furtuna se intensifica, zăpada era tot mai murdară. Aparent, fusese ridicată şi coborâtă multă vreme prin atmosferă, colectând pulbere, praf şi particule de fum, cristalizând şi mai multă umezeală, apoi urcând pe un alt curent vertical până în norul cumulus pentru a repeta procesul, până când ceea ce ajungea pe suprafaţa planetei era aproape negru. Zăpadă neagră. După care cădea un fel de noroi îngheţat, umplând golurile şi spaţiile dintre ventifacte, acoperindu-le partea superioară, apoi scurgându-se pe laturi, vântul tăios declanşând un milion de mici avalanşe. Ann mergea

împleticindu-se fără niciun rost, până când îşi răsuci o gleznă şi se opri, cu respiraţia întretăiată şi cu câte o piatră în fiecare mână rece, înmănuşată. Înţelese atunci că alunecarea de teren continuă încă. Iar zăpada noroioasă cădea din aerul negru, acoperind câmpia.

* * *

Dar nimic nu durează, nici măcar piatra, nici măcar disperarea.

Ann se întoarse la maşină. Nici ea nu-şi dădea seama cum, sau de ce. Conduse câte puţin în fiecare zi şi, fără să fi intenţionat, ajunse la ascunzătoarea Lupului de Preerie. Rămase acolo o săptămână, colindând dunele şi molfăindu-şi mâncarea. Apoi, într-o bună zi, auzi:

– Ann, *di da du?*

Nu înţelese decât cuvântul *Ann.* Şocată de revenirea glosolaliei de care mai suferise, duse ambele mâini la difuzorul radio şi încercă să vorbească. Nu scoase decât un sunet sugrumat.

– Ann, *di da du?*

Era o întrebare.

– Ann, răspunse ea, de parcă ar fi vomitat.

După zece minute se afla în maşina ei, întinzându-se pentru a o îmbrăţişa.

– De câtă vreme te afli aici?

– Nu… nu de mult.

Se aşezară. Ann se adună. Era ca procesul gândirii, ca şi cum ar fi gândit cu glas tare. Cu siguranţă, încă mai gândea în cuvinte.

Lupul de Preerie continua să vorbească, poate mai puţin repede decât de obicei, privind-o cu atenţie.

Ann îl întrebă despre instalaţia de forare a gheţii.

– A! Mă şi miram să nu dai peste una din asta.

– Câte sunt?

– Cincizeci.

Lupul de Preerie îi văzu expresia şi dădu, scurt, din cap. Mânca lacom, iar ea îşi dădu seama că ajunsese la ascunzătoare flămând.

– Investesc o mulţime de bani în proiectele astea mari, continuă el. Noul elevator, instalaţiile astea de forare, azot de pe Titan… o oglindă mare acolo, între noi şi Soare, pentru a dirija mai multă lumină asupra noastră. De asta ai auzit?

Ann încercă să se adune. Cincizeci. O, Doamne!

Gândul o înnebunea. Fusese supărată pe planetă, pentru că nu o elibera de griji. Pentru că o înspăimântase, fără a acţiona. Doar că de data asta era altfel, un alt soi de mânie. Iar acum, când stătea acolo şi îl urmărea pe Lupul de Preerie cum mănâncă, gândindu-se că Vastitas Borealis va fi inundată, simţea mânia contractându-se în ea, ca un nor de praf prestelar, contractându-se până când se prăbuşea în sine şi se aprindea. Furie incandescentă! Senzaţia era dureroasă. Totuşi, era tot vechea poveste, furia ei pe terraformare. Emoţia aceea de demult care devenise o *nova* în primii ani, acum fuzionând şi explodând din nou; nu dorea aşa ceva, chiar că nu. Dar, la dracu, planeta se topea chiar sub propriile-i picioare. Se dezintegra, transformată în mocirlă de exploatarea minieră a unui oarecare cartel pământean.

Trebuie neapărat făcut ceva.

Şi chiar că trebuia să facă ceva, fie doar pentru a umple orele pe care le avea de trăit până când un accident va avea milă de ea. Ceva care să ocupe orele prepostume. Răzbunarea prostului… În sfârşit, de ce nu? Înclinat spre violenţă, înclinat spre disperare…

– Cine le construieşte? întrebă ea.

– Mostly Consolidated. Există nişte fabrici care le produc, la Mareotis şi Bradbury Point, răspunse Lupul de Preerie continuând o vreme să înfulece, apoi ridicând ochii spre ea. Nu-ţi place chestia asta.

– Nu.

– Ţi-ar plăcea s-o opreşti?

Ann nu-i răspunse. Lupul de Preerie păru s-o înţeleagă.

– Nu mă refer la stoparea întregului efort de terraformare. Dar mai sunt lucruri care se pot face. Să aruncăm în aer fabricile.

– Le-ar reconstrui.

– Nu se ştie niciodată. I-ar întârzia. S-ar putea câştiga destul timp pentru a se întâmpla ceva la scară globală.

– Te referi la *Roşii.*

– Da, cred că aşa le-ar spune oamenii.

– N-au nevoie de mine, spuse Ann, clătinând din cap.

– Nu, dar poate că tu ai nevoie de ei, nu? Iar tu eşti o eroină pentru ei, ştii asta. Pentru ei, tu ai reprezenta mai mult decât oricare altul.

Mintea Annei se blocase din nou. *Roşiii.* Niciodată nu crezuse

în ei, niciodată nu crezuse că modul acela de rezistenţă va da rezultate.

Dar acum, ei bine, chiar dacă nu merge, ar fi mai mult decât să stea cu braţele încrucişate. Vâră-le un băţ în ochi! Iar dacă într-adevăr o să meargă…

– Să mă mai gândesc.

Continuară să discute despre altele. Deodată, pe Ann o cuprinse un val de epuizare, ceea ce era ciudat, deoarece îşi petrecuse atâta timp fără să facă nimic. Dar asta este! Conversaţia era o activitate epuizantă, nu era obişnuită cu aşa ceva, iar Lupul de Preerie era un partener de conversaţie dificil.

– Ar trebui să te culci, o sfătui el, întrerupându-şi monologul. Pari obosită. Mâinile…

O ajută să se ridice. Ann se întinse pe un pat, îmbrăcată. Lupul de Preerie trase o pătură peste ea.

– Chiar că eşti obosită. Mă întreb dacă n-a sosit momentul să faci un nou tratament de longevitate, bătrânico!

– N-am de gând să mai fac niciun tratament.

– Nu! Ei bine, mă surprinzi. Dar acum, culcă-te. Dormi.

Călători înapoi spre sud împreună cu Lupul de Preerie. Seara mâncau împreună, iar el îi povestea despre organizaţia Roşilor. Era mai degrabă o grupare fără reguli foarte stricte, decât o mişcare rigid organizată – ca mişcarea de rezistenţă. Îi cunoştea pe câţiva dintre fondatori: Ivana, Gene şi Raul din echipa de la fermă, care până la urmă ajunseseră la un dezacord cu areofania lui Hiroko şi insistenţa acestei doctrine pe viriditas; Kasei, Harmakhis şi câţiva dintre ectogenii de la Zygote; o mulţime din adepţii lui Arkadi care coborâseră de pe Phobos şi apoi se ciocniseră cu Arkadi în privinţa valorii terraformării pentru revoluţie. Un mare număr de bogdanovişti, inclusiv Steve şi Marian, deveniseră membri ai grupării în anii de după 2061, ca şi unii adepţi ai lui Schnelling, biologul, precum şi câţiva *nisei* şi *sansei* radicali japonezi din Sabishii, şi arabi care doriseră ca Marte să rămână pentru veşnicie o planetă arabă, prizonieri evadaţi de la Koroleov, şi aşa mai departe. O mână de radicali, nu tocmai genul ei, îşi spuse Ann, trăind o senzaţie reziduală că opoziţia ei faţă de terraformare e o reacţie ştiinţifică, raţională, sau cel puţin o poziţie etică şi estetică demnă de apărat. Dar apoi mânia o cuprinse din nou, într-o clipită, şi scutură din cap, dezgustată de propria-i persoană. Cine e ea ca să judece etica

Roşilor? Măcar ei îşi exprimaseră mânia, loviseră. Probabil că se simţeau mai bine, chiar dacă nu realizaseră nimic. Sau poate că realizaseră ceva, cel puţin în anii trecuţi, înainte ca terraformarea să fi ajuns în faza aceasta nouă, de gigantism transnaţional.

Lupul de Preerie susţinea că Roşii încetiniseră considerabil acţiunea de terraformare. Unii dintre ei chiar ţinuseră evidenţe pentru a încerca să măsoare diferenţa realizată. Mai exista, susţinea el, o mişcare tot mai puternică în rândul unora dintre ei de a recunoaşte realitatea, de a admite că terraformarea va avea loc şi de a pune în aplicare studii de strategie susţinând felurite modalităţi de terraformare cu un impact mai redus.

– Există unele propuneri foarte detaliate pentru o atmosferă compusă mai ales din bioxid de carbon, caldă, dar săracă în apă, care va favoriza viaţa plantelor şi a oamenilor cu măşti pe faţă, fără a forţa lumea într-un model pământean. E foarte interesant. Există de asemenea mai multe propuneri pentru ceea ce ei numesc *ecopoesis,* sau areobiosfere, lumi în care altitudinile joase sunt arctice, greu locuibile pentru noi, pe când regiunile mai înalte rămân deasupra marii mase a atmosferei, fiind astfel într-o stare naturală, sau aproape de aceasta. Într-o astfel de lume, căldările celor patru mari vulcani vor rămâne cu deosebire intacte – sau cel puţin aşa susţin ei.

Ann se îndoia că majoritatea acestor propuneri sunt realizabile, ori că vor avea efectele scontate. Cu toate acestea, relatările Lupului de Preerie o intrigaseră. Aparent, el era un mare suporter al tuturor eforturilor roşilor şi le fusese de mare ajutor chiar de la început, acordându-le asistenţă din refugiile subterane, punându-i în legătură între ei şi ajutându-i să-şi construiască propriile refugii, amplasate mai ales în *mese* şi terenul accidentat al Marelui Escarpament, unde rămăseseră aproape de acţiunea de terraformare, putând astfel să intervină mult mai uşor. Da, Lupul de Preerie era un Roşu, sau cel puţin un simpatizant.

– Crede-mă, nu sunt nimic. Doar un bătrân anarhist. Cred că acum mă poţi numi un booneist, prin aceea că eu cred în utilizarea oricărui element care ar putea contribui la realizarea unei Marte libere. Cred, uneori, că e bun argumentul conform căruia o suprafaţă locuibilă ajută revoluţia. Alteori, nu. Oricum, roşii reprezintă aşa o grozavă mişcare de gherilă! Şi accept punctul lor de vedere conform căruia noi nu ne aflăm aici, ştii, *ca*

să reproducem Canada, pentru numele lui Dumnezeu! Aşa că îi ajut. Ştiu să mă ascund, şi îmi place.

Ann încuviinţă din cap.

– Aşadar vrei să treci de partea lor? Sau să-i întâlneşti, cel puţin.

– Să mă mai gândesc.

Puterea ei de concentrare asupra rocilor era zdruncinată. Acum nu putea să nu vadă câte semne de viaţă existau pe teren. Între latitudinile sudice de zece şi treizeci de grade, gheaţa provenită din gheţarii formaţi în urma erupţiilor se topea în timpul după-amiezelor de vară, iar apa rece curgea pe pante, pentru a tăia în teren noi şi primitive cumpene ale apelor, transformând versanţii taluzurilor în ceea ce ecologiştii numeau „pante mlăştinoase" – acele petice stâncoase care au reprezentat primele comunităţi de viaţă după retragerea gheţurilor, componenta lor vie fiind alcătuită din alge, licheni şi muşchi. Ann constată că regolitul nisipos, infestat de apa şi microbacteriile care se scurgeau prin el, devenea „pantă mlăştinoasă" cu o viteză uluitoare, iar formele fragile de relief erau distruse cu repeziciune. O mare parte din regolitul de pe Marte fusese superarid, atât de arid, încât atunci când l-a atins apa s-au produs violente reacţii chimice, eliminarea a mari cantităţi de peroxid de hidrogen şi cristalizarea sărurilor. În esenţă, terenul s-a dezintegrat, prelingându-se sub formă de noroiuri nisipoase care nu s-au fixat decât în aval, în terase nesigure numite praguri de solifluxiune, şi în noi protopante îngheţate. Formele de relief dispăreau, terenul se topea. După o zi lungă, în care străbătură terenuri alterate în acest fel, Ann îi spuse Lupului de Preerie:

– Poate că voi discuta cu ei.

Dar mai întâi se întoarseră la Zygote (ori Gamete), unde Lupul de Preerie avea nişte treburi. Ann ocupă camera lui Peter, pentru că era plecat, iar camerei pe care o ocupase împreună cu Simon i se dăduseră alte utilizări. Oricum nu ar fi stat acolo. Camera lui Peter era sub a lui Harmakhis, un segment rotund de bambus conţinând o masă, un scaun, o saltea în formă de semilună direct pe podea şi o fereastră care dădea spre lac. În Gamete totul era la fel şi totodată diferit, iar în pofida anilor în care vizitase Zygote cu regularitate, nu simţea niciun fel de legătură – nici cu unul,

nici cu altul. De fapt îi era greu să-şi aducă aminte cum fusese Zygote. Nici nu dorea să-şi amintească, exersând uitarea cu asiduitate. Oricând îi revenea în minte o imagine a trecutului, tresărea şi făcea ceva care necesita concentrare – studiind eşantioane de rocă sau seismograme, pregătind mâncăruri complicate sau ieşind afară pentru a se juca cu copiii – până când imaginea dispărea, iar trecutul era alungat. Prin exerciţiu, puteai evita trecutul aproape în totalitate.

Într-o seară, Lupul de Preerie băgă capul pe uşa camerei lui Peter.

– Ştiai că şi Peter este un Roşu?

– Cum?

– Aşa e. Dar lucrează de unul singur, mai ales în spaţiu. Cred că a prins gustul de la acea coborâre din elevator.

– Dumnezeule! exclamă ea, dezgustată.

Acela fusese un alt accident întâmplător. După toate regulile, Peter ar fi trebuit să moară atunci când s-a prăbuşit elevatorul. Ce şanse existau ca o navă spaţială să treacă prin apropiere şi să-l observe, singur pe orbită areosincronă? Nu, e ridicol. Nu există nimic altceva decât contingenţă.

Cu toate acestea, era furioasă.

Se culcă tulburată de aceste gânduri, iar în moţăiala ei agitată visă că se plimba împreună cu Simon prin cea mai spectaculoasă zonă a canionului Candor Chasma, în prima lor călătorie împreună, când totul era imaculat şi nimic nu se schimbase de un miliard de ani – ei fiind primele fiinţe umane care străbăteau trecătoarea aceea uriaşă, cu teren stratificat şi pereţi imenşi. Lui Simon îi plăcea la fel de mult ca şi ei, iar el era atât de tăcut, atât de absorbit de realitatea stâncii şi cerului – nu exista un mai bun însoţitor pentru o atât de măreaţă contemplare. Apoi, în vis, unul dintre giganticii pereţi ai canionului începu să se prăbuşească, iar Simon spuse: „Alunecare pe mare distanţă!” şi Ann se trezi imediat, asudată.

Se îmbrăcă şi părăsi camera lui Peter, ieşind în micul mezocosmos de sub dom, cu lacul său alb şi *krummholz* pe dunele joase. Straniu geniu mai era şi Hiroko, să conceapă un asemenea loc şi să convingă pe atâţia alţii să i se alăture, să conceapă atâţia copii fără acordul taţilor, fără a exista vreun control asupra manipulărilor genetice. Asta chiar că era o formă de nebunie, divină sau nu!

Iar de acolo, de pe plaja îngheţată a micului lor lac, se apropia

un grup din progeniturile lui Hiroko. Nu mai puteau fi numiţi copii. Cei mai tineri aveau cincisprezece ori şaisprezece ani pământeni, iar cei mai vârstnici... în sfârşit, cei mai vârstnici erau risipiţi în întreaga lume. Kasei avea probabil cincizeci de ani, iar fiica lui, Jackie, aproape douăzeci şi cinci, absolventă a noii universităţi din Sabishii, activă în politica demimondului. Ca şi Ann, grupul acela de ectogeni reveniseră la Gamete pentru o vizită scurtă. Iată-i venind pe plajă, cu Jackie în frunte, o tânără femeie, înaltă şi graţioasă, cu părul negru, destul de frumoasă şi arogantă, fără nicio îndoială lidera generaţiei sale (dacă nu era cumva veselul Nirgal, sau îngânduratul Harmakhis). Dar Jackie îi conducea, iar Harmakhis o urma cu o loialitate supusă, până şi Nirgal era cu ochii pe ea. Simon îl iubise pe Nirgal, la fel şi Peter, iar Ann înţelegea motivul: băiatul era singurul din întregul grup de ectogeni ai lui Hiroko care nu o ocolea. Ceilalţi făceau pe grozavii în egocentrismul lor, regi şi regine ai micii lor lumi, dar Nirgal plecase din Zygote la scurtă vreme după moartea lui Simon şi rar mai trecuse pe acolo. Îşi urmase studiile la Sabishii – ceea ce îi dăduse şi lui Jackie ideea –, iar acum îşi petrecea mai tot timpul la Sabishii, sau însoţindu-l pe Lupul de Preerie sau pe Peter, ori vizitând oraşele din nord. Oare să fie şi el un Roşu? Imposibil de spus. Doar că îl interesa totul, era conştient de tot ceea ce se petrecea, alergând pretutindeni, un fel de tânără Hiroko de sex masculin – dacă o asemenea fiinţă putea exista –, dar mai puţin ciudat decât Hiroko, mult mai preocupat de ceilalţi, mult mai uman. Niciodată în viaţă nu reuşise Ann să poarte o conversaţie normală cu Hiroko, care părea o conştiinţă străină, cu sensuri întru totul diferite pentru toate cuvintele existente în limbă şi, în pofida priceperii ei deosebite în proiectarea ecosistemelor, nu tocmai un om de ştiinţă, ci mai degrabă un fel de profet. Nirgal, pe de altă parte, părea să ajungă – intuitiv – la însăşi esenţa a ceea ce era mai important pentru persoana cu care conversa, concentrându-se asupra acesteia, punând întrebare după întrebare, curios, receptiv, înţelegător. În timp ce Ann îl privea cum o urmează pe Jackie de-a lungul plajei, alergând de colo până colo, îşi aminti cât de încet şi de grijuliu păşise Nirgal alături de Simon, cât de înspăimântat păruse el în noaptea aceea de pe urmă când Hiroko, în stilul ei deosebit, îl adusese pentru a-şi lua rămas-bun. Toată întâmplarea fusese o grea încercare pentru băiat, dar în momentul acela Ann nu obiectase, fiind ea însăşi disperată şi dispusă să încerce orice – o

altă greşeală pe care n-o va mai putea repara niciodată!

Până la trecerea ectogenilor, rămase cu privirea aţintită asupra nisipului auriu, de sub tălpi. Păcat că Nirgal era atât de absorbit de Jackie, iar ei îi păsa atât de puţin de el. În felul ei, Jackie era o femeie remarcabilă, dar mult prea asemănătoare cu Maia – capricioasă şi manipulativă, nelegată de niciun bărbat, cu excepţia, poate, a lui Peter, care, din fericire (deşi la vremea respectivă nu părea aşa), avusese o aventură cu mama lui Jackie, iar Jackie însăşi nu-l interesa câtuşi ele puţin. Încurcată afacere – Peter şi Kasei erau încă distanţi din pricina asta, iar Esther nu se mai întorsese niciodată. Nu fusese perioada cea mai bună a lui Peter, iar efectele asupra lui Jackie… Ba da, vor apărea efecte (iată, atenţie, unele pete negre chiar în trecutul ei îndepărtat), da, şi tot aşa, şi tot aşa, viaţa lor măruntă, sordidă, repetându-se la nesfârşit în ciclurile acelea lipsite de sens…

Încercă să se concentreze asupra compoziţiei granulelor de nisip. Blondul acela nu era o culoare obişnuită a nisipului pe Marte. O varietate granitică foarte rară. Se întreba dacă Hiroko o căutase cu deosebire, ori avusese noroc.

Ectogenii se îndepărtaseră, către celălalt ţărm al lacului. Era singură pe plajă, iar Simon undeva, sub picioarele ei. Îi venea greu să nu facă legături cu aceste lucruri.

Un bărbat se apropia de ea, trecând peste dune. Era scund, iar la început i se păru că este Sax, apoi Lupul de Preerie, dar nu era niciunul dintre aceştia. Bărbatul ezită la vederea ei, şi după reacţia aceea îşi dădu seama că este cu adevărat Sax, doar că un Sax cu înfăţişarea mult modificată. Vlad şi Ursula efectuaseră nişte operaţii cosmetice asupra chipului său, suficient ca să nu mai semene cu bătrânul Sax. Urma să se mute în Burroughs şi să se angajeze la o firmă de biotehnologie de acolo folosind un paşaport elveţian şi una dintre identităţile virale ale Lupului de Preerie. Se alătura din nou efortului de terraformare. Ann privi în direcţia apei. Sax se apropie şi încercă să-i vorbească, straniu de deosebit de Sax, arătând mai bine, un bătrân cocoş arătos, dar tot bătrânul Sax, iar furia o cuprinse din nou, atât de intens, încât abia dacă mai putea să gândească, cu greu amintindu-şi, de la o secundă la alta, despre ce discutau. Nu reuşi să-şi amintească decât „Chiar că arăţi altfel!” Idioţenii de felul ăsta. Nu se va schimba niciodată, îşi spunea ea, privindu-l. Dar era ceva înspăimântător în expresia rănită de pe noul lui chip, ceva mortal care – dacă n-ar opri-o – ar evoca… Şi uite-aşa se certă cu el,

până când Sax făcu o ultimă grimasă şi se îndepărtă.

Şezu pe locul acela multă vreme, fiindu-i tot mai frig şi simţindu-se şi mai mâhnită. În cele din urmă îşi puse capul pe genunchi şi o cuprinse un fel de somn.

Visă. Se făcea că toţi cei din Prima Sută – cei vii şi cei morţi – stăteau în picioare în jurul ei. Sax, cu vechea lui înfăţişare, dar cu noua şi primejdioasa expresie pe chip.

– Câştig net în complexitate, spuse el.

– Câştig net în sănătate, spuseră Vlad şi Ursula.

– Câştig net în bunătate, spuse Nadia.

– Câştig net în intensitate afectivă, spuse Maia, iar în spatele ei John şi Frank îşi dădeau ochii peste cap.

– Câştig net în libertate, spuse Arkadi.

– Câştig net în înţelegere, spuse Michel.

– Câştig net în putere, spuse Frank de undeva din spate, iar John îl împunse cu cotul şi strigă:

– Câştig net în fericire!

Apoi toţi o priviră pe Ann, iar ea se ridică, tremurând de mânie şi teamă, înţelegând că numai ea singură dintre ei toţi nu crede deloc în posibilitatea unui câştig net din orice, şi că e un fel de reacţionară nebună, singurul lucru pe care-l putu face fiind să îndrepte către ei un deget tremurând şi să spună:

– *Marte. Marte. Marte.*

În noaptea aceea, după masă şi seara petrecută în marea sală de întruniri, Ann îl prinse pe Lupul de Preerie singur şi îl întrebă:

– Când mai pleci?

– Peste câteva zile.

– Tot mai vrei să mă prezinţi oamenilor aceia la care te-ai referit?

– Da, sigur, răspunse el, cu capul lăsat pe o parte. Doar acolo ţi-e locul.

Ann nu făcu decât să încuviinţeze din cap. Se uită în jurul ei, în sala comună, gândindu-se: „La revedere. La revedere. Adio şi n-am cuvinte!”

Peste o săptămână zbura împreună cu Lupul de Preerie într-un avion ultrauşor. În timpul nopţii zburau către nord, spre zonele ecuatoriale, apoi mai departe, în direcţia marelui Escarpament, către Deuteronilus Mensae, la nord de Xanthe – un teren virgin, încreţit, cu *mese* precum un arhipelag de insule

punctând, ca nişte căpiţe, o mare de nisip. Dacă pomparea apei către nord continuă, va deveni un adevărat arhipelag, îşi spuse Ann când Lupul de Preerie coborî între două *mese.*

Lupul de Preerie ateriză pe o fâşie scurtă de nisip şi rulă până la un hangar săpat într-una din *mensae.* Extremitatea nordică a acesteia se termina într-un vârf stâncos, ascuţit, şi sus, chiar în acest punct, fusese excavată o sală mare, triunghiulară, pentru întruniri. Pătrunzând în sală, Ann se opri surprinsă: era plină până la refuz cu oameni, cel puţin şapte sute, toţi aşezaţi la mese lungi, pe punctul de a începe să mănânce, aplecându-se peste mese pentru a-şi turna apă unul altuia. Oamenii de la una din mese o văzură şi încetară să mai toarne apă, iar cei de la masa următoare observară acest lucru, întoarseră privirile, o văzură şi se opriră şi ei. Astfel, efectul se transmise în întreaga sală până când rămaseră toţi nemişcaţi. Unul dintre ei se ridică, şi încă unul, şi într-o mişcare dezordonată se ridicară toţi în picioare. O clipă totul păru a fi încremenit. Apoi începură să aplaude, dând din mâini dezlănţuiţi, cu chipurile radiind de bucurie, după care ovaţionară.

Partea a IV-a
OMUL DE ŞTIINŢĂ CA EROU

Ţine-o între degetul mare şi cel mijlociu. Mângâie-i marginea rotunjită, observă curbele netede ale sticlei. E o lupă: are simplitatea, eleganţa şi lustrul unei unelte paleolitice. Ia-o cu tine într-o zi însorită, ţine-o deasupra unei grămezi de crenguţe uscate. Mişc-o în sus şi în jos până când observi cum un punct din grămada de crenguţe devine strălucitor. Îţi mai aminteşti lumina aceea? Era ca şi cum crenguţele ar fi captat un mic soare.

Asteroidul Amor din care a fost tors cablul elevatorului era format în cea mai mare parte din chondrite carbonacee şi apă. Cei doi asteroizi Amor interceptaţi de grupuri de navete robotizate în 2091 erau alcătuiţi mai ales din silicaţi şi apă.

Materialul din New Clarke a fost transformat într-un cablu lung din carbon. Materialul provenit din cei doi asteroizi din silicaţi a fost transformat de echipajele de roboţi respective în folii de material pentru pânze solare. Vaporii de siliciu au fost solidificaţi între role lungi de zece kilometri şi laminaţi în folii acoperite cu un strat subţire de aluminiu, iar aceste imense folii-oglindă au fost derulate de nave cu echipaj uman în dispuneri circulare care îşi păstrau forma utilizând mişcarea de rotaţie şi lumina solară.

De pe un asteroid împins pe o orbită marţiană şi botezat „Mesteacănul” au răsfirat foliile-oglindă pe un amplasament circular de o sută de mii de kilometri în diametru. Această oglindă inelară se rotea în jurul lui Marte pe o orbită polară, îndreptată către soare şi orientată la un asemenea unghi, încât lumina reflectată se concentra într-un punct din interiorul orbitei planetei, în apropiere de Lagrange Unu.

Al doilea asteroid din silicaţi, numit Solettaville, fusese împins lângă acest punct Lagrange. Acolo, instalaţiile pentru pânze solare au ţesut foliile-oglindă într-o reţea complexă de inele prevăzute cu şipci ca pentru jaluzele, toate conectate şi fixate la unghiuri diferite, astfel încât arătau ca o lentilă formată din jaluzele veneţiene circulare, rotindu-se în jurul unui butuc, de fapt un con de argint al cărui capăt plat era îndreptat către Marte. Acest imens şi delicat obiect, cu un diametru de zece mii de kilometri, luminos şi impunător în rotaţia sa dintre Marte şi

soare, a fost denumit „soletta”.

Lumina solară care lovea soletta direct se strecura printre jaluzele, trecând de pe partea îndreptată spre soare a uneia pe partea dinspre Marte a următoarei şi tot aşa, până ajungea pe Marte. Lumina care lovea inelul situat pe orbita sa polară era reflectată înapoi, până la conul interior al solettei, de unde era din nou reflectată tot către Marte. Astfel, lumina lovea ambele laturi ale solettei, iar aceste presiuni care se compensau o menţineau în mişcare în poziţia stabilită, la circa o sută de mii de kilometri depărtare de Marte, ceva mai aproape la periheliu şi mai departe la afeliu. Unghiurile şipcilor erau permanent legate de computerul solettei, pentru a menţine orbita şi orientarea.

De-a lungul deceniului în care aceste două mari roţi cu ştifturi erau construite din materialele propriilor asteroizi, ca nişte pânze de silicaţi produse de doi păienjeni de piatră, observatorii de pe Marte nu vedeau mai nimic din ce se întâmplă. Din când în când câte cineva zărea o linie albă arcuindu-se pe cer, ori sclipiri întâmplătoare ziua sau noaptea, de parcă strălucirea unui univers mult mai vast pătrundea prin tivurile destrămate din ţesătura propriei noastre sfere.

Apoi, atunci când cele două oglinzi au fost terminate, lumina reflectată de oglinda anulară a fost îndreptată către conul solettei, şipcile circulare ale solettei au fost reglate, iar aceasta s-a deplasat pe o orbită uşor diferită.

Într-o bună zi, oamenii care locuiau pe partea planetei unde se află Tharsis priviră spre cer pentru că cerul se întunecase. Înălţară deci privirile pentru a vedea o eclipsă de soare aşa cum Marte nu mai văzuse vreodată. În Soare apăruse o muşcătură ca şi cum acolo sus s-ar fi aflat un satelit de mărimea Lunii care îi bloca razele. Eclipsa continuă apoi aşa cum se întâmplă şi pe Pământ, secera de întuneric muşcând şi mai adânc din vâlvătaia rotundă, pe măsură ce soletta se instala pe poziţie între Soare şi Marte, cu oglinzile încă nepoziţionate pentru a permite trecerea luminii. Cerul devenise violet închis, întunericul acoperind cea mai mare parte a discului solar, lăsând numai o seceră de lumină, până când dispăru şi aceasta, Soarele rămânând ca un disc negru pe cer, înconjurat de iluzia unei coroane, apoi dispărând complet. Eclipsă totală…

Un tipar de lumină uşor moarat apăru pe discul întunecat, care nu amintea de nimic văzut vreodată în timpul unei eclipse naturale. Toţi cei aflaţi pe partea iluminată a lui Marte îşi ţinură

respiraţia, apoi strânseră din ochi, după care, aşa cum se întâmplă atunci când deschizi jaluzelele veneţiene, Soarele reapăru tot deodată.

Orbitoare lumină!

Mai orbitoare ca oricând, Soarele fiind mai strălucitor decât atunci când începuse strania eclipsă. Păşeau acum sub un soare augmentat, discul apărând de aceeaşi mărime ca şi de pe Pământ, lumina mai intensă cu vreo douăzeci de procente decât înainte – evident mai intensă, o simţeau mai caldă pe ceafă – întinderea roşie a şesurilor mai puternic iluminată, ca şi cum reflectoarele ar fi fost aprinse brusc, iar ei s-ar fi aflat cu toţii pe o scenă uriaşă.

La trei luni după aceea o a treia oglindă, mult mai mică decât soletta, a coborât până la limita cea mai înaltă a atmosferei marţiene. Era o altă lentilă formată din elemente circulare, semănând cu un OZN argintiu. Aceasta capta o parte din lumina care cobora de la soletta, dirijând-o şi mai departe, în anumite puncte de pe suprafaţa planetei mai mici de un kilometru în diametru. Zbura ca un planor deasupra lumii, focalizând raza aceea de lumină până când mici sori păreau a înflori chiar acolo, pe sol, până când stânca însăşi s-a topit, transformându-se din solid în lichid, şi apoi în foc.

Subterana nu era suficient de mare pentru Sax Russell. Dorea să-şi reia activitatea. Ar fi putut să se mute în demimond, chiar să accepte un post de profesor la noua universitate din Sabishii, care funcţiona în afara reţelei şi îi cuprindea pe mulţi dintre colegii lui, asigurând pregătirea multor copii din subteran. Dar, gândindu-se mai bine, hotărâse că nu vrea să predea, ori să rămână la periferie. Ceea ce de fapt dorea el era să revină la terraformare, pe cât posibil în inima proiectului, ori cât mai aproape posibil. Iar asta însemna lumea de la suprafaţă. Nu de mult, Autoritatea Tranziţională formase un comitet pentru coordonarea tuturor activităţilor de terraformare, iar o echipă condusă de cei de la Subarashii obţinuse vechea funcţie de sinteză pe care o deţinuse, cândva, Sax. Nu era o alegere prea fericită, pentru că Sax nu vorbea japoneza. Dar conducerea aspectului biologic al întregului efort fusese acordată elveţienilor, fiind realizată de un colectiv elveţian de firme specializate în biotehnică numit Biotique, având sedii principale la Geneva şi Burroughs, precum şi legături strânse cu concernul transnaţional Praxis.

Aşa că prima lui sarcină fusese aceea de a se insinua în Biotique sub un nume fals, şi să fie repartizat la Burroughs. Desmond se ocupă de această operaţiune, construind o imagine computerizată a lui Sax asemănătoare aceleia pe care i-o făcuse lui Spencer cu ani în urmă, atunci când Spencer se mutase în Echus Overlook. Imaginea lui Sax, precum şi chirurgia cosmetică intensivă, îi îngăduiseră să lucreze cu succes în laboratoarele de materiale din Echus Overlook, şi apoi mai târziu în Kasei Vallis, inima sistemului de securitate al transnaţionalelor. Aşa că Sax are încredere în sistemul lui Desmond. Noul lui profil personal cuprindea elementele fizice ale lui Sax – genom, retină, voce, amprente digitale – toate uşor modificate, în aşa fel încât aproape că i se potriveau chiar lui Sax însuşi, eludând includerea în oricare abordare comparativă în cadrul reţelelor de informaţii. Acestor date li s-a conferit un nume nou, cu un fond pământean complet, echivalarea creditelor şi a ratei imigraţiei, precum şi un subtext viral care să încerce să depăşească orice date de identificare competitive pentru datele fizice, iar întregul pachet de informaţii a fost expediat biroului elveţian pentru paşapoarte care, până atunci, tot distribuise paşapoarte acestor nou-veniţi fără niciun fel de comentariu. Iar în lumea balcanizată a reţelelor

transnaţionale sistemul părea să funcţioneze.

– A, da, chestia asta funcţionează fără probleme, spuse Desmond. Dar voi, cei din Prima Sută, sunteţi cu toţii stele de cinema. Şi tu ai nevoie de o nouă înfăţişare.

Sax era genul care acceptă. Înţelegea necesitatea, iar chipul lui nu însemnase niciodată cine ştie ce pentru el. Oricum, în acele zile chipul din oglindă nu semăna prea mult cu ceea ce îşi închipuia el că îi seamănă. Aşa că îl convinsese pe Vlad să lucreze asupra lui, punând accent pe utilitatea potenţială a prezenţei lui în Burroughs. Vlad devenise unul dintre principalii teoreticieni ai rezistenţei la Autoritatea Transnaţională, înţelegând repede punctul de vedere al lui Sax.

– Cei mai mulţi dintre noi ar trebui să trăiască pur şi simplu în demimond, spunea Vlad, dar câţiva oameni ascunşi în Burroughs ar însemna ceva. Aşa că aş putea exersa chirurgia mea cosmetică într-o situaţie unde nu pierde nimeni, cum este a ta.

– O situaţie în care nu pierde nimeni! spuse Sax. Iar contractele verbale angajează. Mă aştept să ies din toate astea arătând mai bine.

Şi spre surpriza tuturor chiar arăta mai bine, deşi fusese imposibil de spus până la vindecarea cicatricelor acelea spectaculoase. I-au smălţuit dinţii, i-au umflat buza de jos, cam subţire, iar nasului ca un nasture i-au adăugat o rădăcină proeminentă, dându-i chiar o oarecare curbură. I-au subţiat obrajii şi i-au format pe cât posibil o bărbie. I-au tăiat chiar şi nişte muşchi ai pleoapelor, ca să nu mai clipească atât de des. Iar când i-au dispărut cicatricele, chiar că arăta ca o stea de cinema, cum se exprimase Desmond. Ca un fost jocheu, precizase Nadia. Ori ca un fost instructor de dans, intervenise şi Maia, care ani de zile participase cu regularitate la întrunirile societăţii „Alcoolicii Anonimi”. Sax, căruia nu-i plăcuseră niciodată efectele alcoolului, o îndepărtă cu un gest.

Desmond îl fotografie şi introduse fotografiile în noua imagine computerizată, apoi inseră cu succes această construcţie în fişierele de la Biotique, împreună cu un ordin de transfer de la San Francisco la Burroughs. După o săptămână, imaginea lui Sax apăru pe listările de paşapoarte elveţiene, iar Desmond râse încântat atunci când le văzu.

– Uită-te la ăsta, spuse el, arătând noul nume al lui Sax. Stephen Lindholm, cetăţean elveţian! Tipii ăştia ne acoperă, fără îndoială. Pariez pe orice că au blocat imaginea şi că ţi-au verificat

genomul cu evidenţe vechi, şi cu toate modificările mele pariez că şi-au dat seama cine eşti în realitate.

– Eşti sigur?

– Nu. Ei nu spun aşa ceva, nu? Dar sunt destul de sigur.

– E un lucru bun?

– Teoretic, nu. Dar practic, dacă este cineva pornit împotriva ta, e bine să-i vezi că se poartă ca nişte prieteni. Şi e bine să ai prieteni elveţieni. E a cincea oară când emit un paşaport pentru una din realizările mele. Chiar şi eu am unul, şi nu cred că au fost în stare să descopere cine sunt cu adevărat, pentru că eu nu am fost niciodată luat în evidenţă ca voi, cei din Prima Sută. Interesant, nu?

– Într-adevăr.

– Sunt oameni interesanţi. Au propriile lor planuri, şi eu nu le cunosc, dar îmi place cum arată. Cred că au luat hotărârea să ne acopere. Poate că vor doar să ştie unde suntem. Nu vom şti niciodată cu siguranţă, deoarece elveţienii îşi iubesc foarte mult secretele. Dar nu mai contează de ce, atunci când ştii cum.

Sentimentul îl făcu pe Sax să tresară, dar era fericit la gândul că va fi în siguranţă sub patronaj elveţian. Erau genul lui de oameni – raţionali, precauţi, metodici.

Cu câteva zile înainte de a zbura împreună cu Peter spre nord, la Burroughs, făcu o plimbare în jurul lacului din Gamete, ceea ce se întâmplase destul de rar în anii petrecuţi acolo. Lacul era cu siguranţă o lucrare deosebită. Hiroko era o bună proiectantă de sisteme. Când ea şi grupul ei dispăruseră din Underhill cu atâţia ani în urmă, Sax fusese destul de uluit, nu pricepuse motivul şi îşi făcuse probleme că vor începe – într-un fel sau altul – să lupte împotriva terraformării. Însă când a reuşit să smulgă un răspuns de la Hiroko prin reţea, s-a mai liniştit. Părea în favoarea scopului primar al terraformării, iar conceptul ei de viriditas părea, într-adevăr, doar o altă versiune a aceleiaşi idei. Dar se părea că lui Hiroko îi place să fie criptică – o atitudine destul de neştiinţifică din partea ei –, iar în anii petrecuţi în ascunzătoare se dedase chiar la deteriorarea informaţiilor. Nici ca persoană nu era prea uşor de înţeles, şi numai după ani de coexistenţă devenise încrezător că şi ea doreşte o biosferă marţiană care se suporte fiinţele umane. Acesta era singurul acord de care avea el nevoie. Şi nu-i trecea prin minte un alt aliat mai bun pe care şi l-ar fi putut face pentru acel proiect anume, în afară de preşedintele

acestui nou comitet al Autorităţii Tranziţionale. Probabil că şi preşedintele îi era aliat. De fapt nu erau prea mulţi aceia care se opuneau.

Dar acolo, pe plajă, se afla una de-a lor, slabă ca un bâtlan. Ann Clayborne. Sax ezită, dar îl văzuse deja. Aşa că îşi continuă drumul până când ajunse lângă ea. Ann ridică privirea spre el, apoi se uită din nou către lacul cel alb.

– Chiar că arăţi schimbat.

– Da.

Sax încă mai simţea punctele dureroase pe faţă şi în gură, chiar dacă cicatricele dispăruseră. Avea, într-un fel, senzaţia că poartă o mască şi, deodată, îl cuprinse o stare de disconfort.

– Tot eu sunt, adăugă.

– Desigur, spuse ea, fără a-l privi. Deci ieşi în lumea de la suprafaţă?

– Da.

– Pentru a-ti relua activitatea?

– Da.

– Care crezi tu că este rostul ştiinţei? întrebă ea, privindu-l.

Sax ridică din umeri. Era vechea lor dispută, reluată la infinit, indiferent cum începea. A terraforma sau a nu terraforma, aceasta-i întrebarea… Răspunsese demult, la fel şi ea, şi nu-şi dorea decât să cadă de acord că nu sunt de acord, şi să se împace cu gândul. Doar că Ann era neobosită.

– Înţelegerea lucrurilor.

– Dar terraformarea nu înseamnă înţelegerea lucrurilor.

– Terraformarea nu este ştiinţă. N-am afirmat niciodată aşa ceva. Este ceea ce fac oamenii cu ştiinţa. Ştiinţă aplicată, sau tehnologie. Ceea ce ai tu. Posibilitatea de a face ceva cu ceea ce înveţi de la ştiinţă. Indiferent cum îi spui.

– Deci e o chestiune de valori.

– Aşa cred, spuse Sax, încercând să-şi ordoneze gândurile cu privire la acest subiect spinos. Cred că… dezacordul nostru reprezintă o altă faţetă a ceea ce oamenii numesc problema relaţiei dintre fapt şi valoare. Ştiinţa se ocupă de fapte şi de teoriile care transformă faptele în exemple. Valorile reprezintă un alt gen de sistem, un concept uman.

– Şi ştiinţa este tot un concept uman.

– Da. Numai că legătura dintre cele două sisteme nu este limpede. Pornind de la aceleaşi fapte, putem ajunge la valori diferite.

– Dar chiar şi ştiinţa este plină de valori, insistă Ann. Discutăm despre teorii cu energie şi eleganţă, discutăm despre rezultate clare, sau despre un experiment frumos, iar dorinţa de cunoaştere este ea însăşi un fel de valoare, afirmând că ştiinţa e mai bună decât ignoranţa, ori decât misterul. De acord?

– Presupun, răspunse Sax, gândindu-se bine.

– Ştiinţa ta e un set de valori, continuă Ann. Scopul ştiinţei tale este stabilirea de legi, de regularităţi, exactităţi şi certitudini. Vrei ca lucrurile să fie explicate. Vrei să răspunzi la toate *de ce*-urile până când ajungi la Big Bang. Eşti un reducţionist. Pentru tine cumpătarea, eleganţa şi economia reprezintă valori, iar dacă poţi simplifica lucrurile, asta înseamnă o realizare, nu?

– Dar e o metodă ştiinţifică, obiectă Sax. Nu e vorba numai de mine, este felul în care lucrează natura. E fizică. Tu însăţi o faci.

– Şi în fizică sunt încastrate valori umane.

– Nu sunt sigur, spuse Sax întinzând o mână şi încercând să o oprească o clipă. Nu afirm că nu există valori în ştiinţă. Dar materia şi energia fac ceea ce fac. Dacă vrei să te referi la valori, mai bine te-ai limita doar la ele. Sigur, într-un fel, valorile provin din fapte. Dar asta e o altă problemă, un fel de sociobiologie, sau bioetică. Poate că ar fi mai bine să discutăm despre valori direct. Binele cel mai mare pentru cel mai mare număr de oameni, cam aşa ceva.

– Există ecologişti care ar spune că aceasta e o descriere ştiinţifică a unui ecosistem sănătos. O altă modalitate de a denumi un ecosistem ajuns la climax.

– Cred că asta e o judecată de valoare. Un fel de bioetică. Interesant, dar… Sax o examină curios, apoi hotărî să schimbe tactica. Ann, de ce nu încerci tu realizarea unui astfel de ecosistem aici? Nu poţi vorbi despre ecosisteme excluzând vietăţile. Ceea ce exista aici, pe Marte, înainte de venirea noastră nu a fost o ecologie. Doar geologie. Ai putea chiar să afirmi că, demult, a existat un început de ecologie care, într-un fel sau altul, a eşuat, a îngheţat, iar acum noi îl punem din nou pe picioare.

Ann murmură ceva, iar el se opri. Ştia că ea crede într-un fel de valoare intrinsecă a realităţii minerale de pe Marte, o variantă a ceea ce oamenii numesc etica pământului, dar fără aspectul biotic al pământului. Etica rocii, s-ar putea spune. Ecologie fără viaţă. Într-adevăr, o valoare intrinsecă! Sax suspină.

– Poate că nu e decât o judecată de valoare. Să favorizezi

sistemele vii în defavoarea sistemelor nevii. Aşa cum spui tu, cred că nu putem scăpa de valori. E ciudat… De obicei doar vreau să explic lucrurile. De ce funcţionează aşa cum funcţionează. Dar dacă mă întrebi de ce vreau aşa ceva, sau ce aş dori să se fi petrecut, ori către ce mă îndrept acum… Sax ridică din umeri, străduindu-se să se lămurească singur. E greu de exprimat. Ceva ca un câştig net în domeniul informaţiilor.

Pentru Sax asta reprezenta o bună descriere funcţională a vieţii înseşi, a acţiunii limitatoare a acesteia împotriva entropiei. Întinse o mână către Ann, sperând să o facă să înţeleagă, să fie cel puţin de acord cu paradigma dezbaterii lor, cu o definiţie a scopului final al ştiinţei. La urma urmei, erau amândoi oameni de ştiinţă, împărtăşeau acelaşi domeniu…

– Distrugeţi deci aspectul unei întregi planete, reuşi ea să spună. O planetă cu o existenţă neîntinată de aproape patru miliarde de ani. Asta nu e ştiinţă, ci organizarea unui parc tematic.

– Înseamnă utilizarea ştiinţei pentru o anumită valoare. O valoare în care eu cred.

– La fel şi transnaţionalele.

– Probabil.

– Cu siguranţă că le ajută.

– Ajută tot ce este în viaţă.

– Dacă nu cumva omoară. Terenul este destabilizat. Zilnic se produc alunecări.

– Adevărat.

– Iar astea ucid. Plante, oameni. S-a întâmplat deja.

Ann înălţă capul, brusc, pentru a-l privi.

– Asta ce mai e? Ucidere necesară? Ce fel de valoare mai e şi asta?

– Nu, nu. Astea sunt accidente, Ann. Oamenii trebuie să rămână pe roca de bază, în afara zonelor în care se produc alunecări. Măcar pentru o vreme.

– Dar regiuni întinse se vor transforma în noroi, ori vor fi inundate complet. Discutăm despre jumătate de planetă.

– Apa se va scurge la vale. Se vor forma cumpene ale apelor.

– Ţinuturi înecate, asta vrei să spui. Şi o planetă complet diferită. O, dar asta chiar că e o valoare! Iar oamenii care ţin la valoarea planetei Marte aşa cum este ea… Vom lupta cu tine, până la capăt!

– Aş vrea să n-o faceţi, spuse el, suspinând. În acest moment

o biosferă ne-ar ajuta mai mult decât concernele transnaţionale. Astea pot opera din oraşele de corturi şi pot să prelucreze suprafaţa cu ajutorul roboţilor, în vreme ce noi ne ascundem şi ne concentrăm mai toate eforturile asupra ascunderii şi supravieţuirii. Dacă am putea trăi pretutindeni la suprafaţă, ar fi mult mai uşor pentru toate formele de rezistenţă.

– Toate, exceptând rezistenţa Roşilor.

– Bine, dar care mai e şi rostul acesteia?

– Marte. Doar Marte. Locul pe care tu nu l-ai cunoscut niciodată.

Sax privi în sus, către domul alb de deasupra lor, simţind suferinţa ca pe o criză bruscă de artrită. Era inutil să încerce s-o convingă. Dar ceva în sinea lui îl făcu să încerce în continuare.

– Uite ce este, Ann, eu susţin ceea ce se numeşte „modelul minimului viabil”. E un model care necesită o atmosferă respirabilă până la o înălţime de doi-trei kilometri. Mai sus, aerul va fi mult prea rarefiat pentru fiinţele umane şi nu va exista prea multă viaţă, de orice fel ar fi aceea – nişte plante de mare altitudine, iar mai sus de acestea, nimic, sau nimic vizibil. Relieful vertical pe Marte prezintă asemenea extreme, încât pot exista regiuni întinse care vor rămâne deasupra atmosferei în totalitatea ei. E un plan care, pentru mine, are sens şi exprimă un set comprehensibil de valori.

Ann nu-i răspunse. Era, într-adevăr, dureros. Cândva, într-o încercare de a o înţelege pe Ann, de a putea să-i vorbească, efectuase cercetări în domeniul filosofiei ştiinţei. Citise destul de multe materiale, concentrându-se asupra eticii pământului şi a interfeţei fapt-valoare. Din păcate, nu se dovedise a-i fi de cine ştie ce ajutor. În conversaţia cu ea nu păruse niciodată capabil să aplice într-o manieră utilă cele învăţate. Iar acum, privind-o cum stătea acolo, jos, şi simţind durerea din articulaţii, îşi aminti ceva scris de Kuhn despre Priestley – că un om de ştiinţă care continuă să reziste după ce întreaga lui profesiune a fost convertită într-o nouă paradigmă poate fi în continuare perfect logic şi rezonabil, dar, *ipso facto,* el a încetat să mai fie un om de ştiinţă. Se părea că Annei i se întâmplase ceva de genul acesta, însă, în acest caz, ce mai e ea acum? O contrarevoluţionară? Un profet?

Cu siguranţă că arăta ca un profet – dură, sfrijită, furioasă, neiertătoare. Niciodată nu se va schimba şi nu-l va ierta niciodată. Şi tot ceea ce i-ar fi plăcut lui să-i spună despre Marte,

despre Gamete, despre Peter – despre moartea lui Simon, care părea să o chinuie pe Ursula mai mult decât pe ea… totul era o imposibilitate. De aceea renunţase adesea să mai discute cu Ann. Era atât de *dezolant* să nu ajungi niciodată nicăieri, să ai de-a face cu dispreţul unei fiinţe pe care o cunoşti de peste şaizeci de ani. El câştiga fiecare dispută, dar niciodată nu ajungea nicăieri. Aşa sunt unii oameni, însă asta nu face situaţia mai puţin dezolantă. De fapt e destul de remarcabil cât de multă neplăcere fiziologică poate fi generată de o reacţie mai ales afectivă.

Ann plecă a doua zi împreună cu Desmond. La scurtă vreme după aceea, Sax obţinu o deplasare spre nord cu Peter, într-unul dintre avioanele acelea mici, „invizibile”, pe care le folosea Peter pentru a zbura pretutindeni pe Marte.

Ruta lui Peter către Burroughs îi duse peste Hellespontus Montes, iar Sax privi curios în marele bazin al lui Hellas. Zăriră marginea câmpiei de gheaţă care acoperise Low Point, o masă albă pe suprafaţa neagră, cufundată în noapte, dar – spre dezamăgirea lui Sax, care dorea să vadă ce s-a întâmplat cu puţul litosferic – Low Point rămânea dincolo de orizont. Avea treisprezece kilometri adâncime atunci când fusese inundat, iar la adâncimea aceea era posibil ca apa să fi rămas în stare lichidă şi, probabil, suficient de caldă pentru a se ridica la o înălţime apreciabilă. Mai era posibil ca în regiune câmpia de gheaţă să fie de fapt o mare acoperită de gheaţă.

Dar Peter nu voia să-şi modifice ruta pentru a-i oferi o imagine mai bună.

– Vei putea să cercetezi chestia asta atunci când vei fi Stephen Lindholm, spuse el cu un zâmbet. Poţi să o incluzi în treaba pe care o s-o faci pentru Biotique.

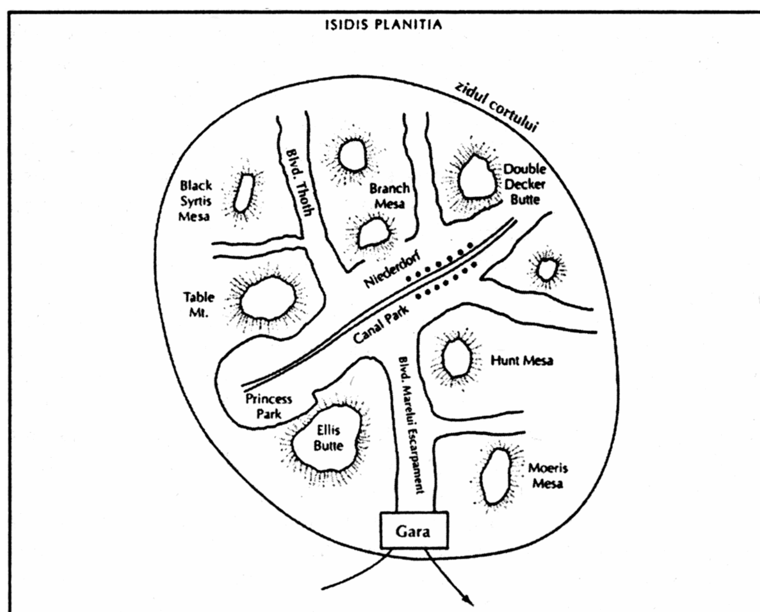
Aşa că zburară mai departe, iar în noaptea următoare asolizară printre dealurile sfâşiate de la sud de Isidis, încă situate pe porţiunea ridicată a Marelui Escarpament. Apoi Sax merse până la intrarea într-un tunel, coborî în el şi îl străbătu până în spatele unei debarale din subsolul de serviciu al gării Libya, o gară mică de la intersecţia pistei Burroughs-Hellas cu pista Burroughs-Elysium, de curând renovată. Când următorul tren către Burroughs intră în gară, Sax ieşi pe o uşă de serviciu şi se alătură mulţimii care se urca. Călători până la gara centrală din Burroughs, fiind întâmpinat de un bărbat de la Biotique. Din acel moment deveni Stephen Lindholm, nou-sosit la Burroughs şi pe

Marte.

Bărbatul de la Biotique, un secretar de personal, îl felicită pentru mersul plin de îndemânare şi îl conduse într-o garsonieră sus, în Hunt Mesa, aproape de centrul vechiului oraş. Laboratoarele şi birourile celor de la Biotique se aflau tot în Hunt, chiar sub platoul povârnişului, cu ferestre panoramice care dădeau în parcul amenajat în canal: un cartier cu chirii ridicate, aşa cum stă bine unei companii care conduce eforturile de bioinginerie ale proiectului de terraformare.

De la ferestrele sediului vedea cea mai mare parte din vechiul oraş, aproape la fel cu cel din amintirile lui, atâta doar că pereţii povârnişului erau mult mai străbătuţi de ferestre de sticlă, benzi orizontale colorate – arămiu, auriu, verde sau albastru metalizat –, de parcă dealurile erau stratificate de nişte depuneri minerale cu adevărat minunate. De asemenea corturile de pe vârful lor dispăruseră, construcţiile rămânând în aer liber sub cortul mult mai mare care acoperea toate cele nouă dealuri şi tot ce se afla între acestea şi în jurul lor. Tehnologia construcţiei de corturi atinsese nivelul la care puteau cuprinde vaste mezocosmosuri, iar Sax auzise că unul dintre trusturi intenţiona să acopere Hebes Chasma, un proiect pe care Ann îl sugerase cândva ca pe o alternativă la terraformare – sugestie pe care însuşi Sax o respinsese cu dispreţ. Iar acum o făceau. E limpede, nu trebuie niciodată subestimat potenţialul ştiinţei materialelor.

Vechiul canal-parc al oraşului şi bulevardele largi, acoperite cu iarbă, care porneau din parc şi urcau printre dealuri, arătau acum ca nişte benzi verzi ivite printre acoperişurile acoperite cu ţigle portocalii. Vechiul rând dublu de coloane de sare încă se mai afla alături de canalul albastru. Desigur, se construise foarte mult, dar configuraţia vechiului oraş era aceeaşi. Numai la periferie îţi puteai da seama cât de mult se schimbaseră lucrurile şi cât de mult se dezvoltase în realitate. Zidul oraşului era cu mult dincolo de cele nouă dealuri, astfel încât o bună bucată de teren înconjurător era acoperită, iar pe o mare parte din aceasta se construise deja.

Secretarul de la serviciul de personal îl însoţi pe Sax într-o scurtă vizită la sediul firmei, prezentându-i mai mulţi oameni decât putea el ţine minte. Apoi îl invitară la laborator în dimineaţa următoare şi îi lăsară restul zilei pentru a se instala.

În persoana lui Stephen Lindholm, Sax plănuia să afişeze energie intelectuală, sociabilitate, curiozitate şi voie bună. Aşa că, foarte plauzibil, îşi petrecu după-amiaza explorând oraşul Burroughs, colindând dintr-un cartier într-altul. Străbătu în sus şi în jos aleile largi acoperite cu iarbă stradală, gândindu-se în acest timp la fenomenul atât de misterios al dezvoltării oraşelor. Era un proces cultural, fără o analogie fizică sau biologică tocmai potrivită. Nu vedea niciun motiv evident pentru care capătul acesta de jos al şesului Isidis Planitia să fi devenit amplasamentul celui mai mare oraş de pe Marte. Niciunul dintre motivele iniţiale pentru amplasarea oraşului în acest loc nu oferea o explicaţie adecvată. După câte ştia el, aşezarea începuse ca un punct de oprire obişnuit pe drumul care ducea de la Elysium la Tharsis. Poate că prosperase tocmai datorită lipsei unei situări strategice, deoarece rămăsese singurul oraş important care nu fusese deteriorat sau distrus în 2061, şi în felul acesta poate că pornise cu dreptul în dezvoltarea din anii postbelici. În analogie cu modelul echilibrului punctat al evoluţiei, se putea spune că această specie anume supravieţuise

accidental unui impact care distrusese majoritatea celorlalte specii, oferindu-i o ecosferă liberă în care să se extindă.

Şi fără îndoială că forma arcuită a zonei, cu arhipelagul de mici dealuri, îi conferea un aspect impresionant. Când străbătea bulevardele largi, acoperite cu iarbă, cele nouă dealuri păreau distribuite uniform, fiecare având o înfăţişare uşor diferită, pereţii de stâncă aspră deosebindu-se prin protuberanţe caracteristice, contraforturi, suprafeţe netede, fisuri, la care se adăugau acum benzile orizontale de ferestre colorate reflectorizante, clădirile şi parcurile de pe platourile întinse care le încoronau. Din oricare punct de pe stradă puteai întotdeauna vedea câteva din ele, risipite ca nişte magnifice catedrale de cartier, ceea ce oferea, fără nicio îndoială, o anumită plăcere ochiului. Apoi, dacă luai un elevator până pe platoul superior al unui deal, vedeai dincolo de acoperişurile mai multor cartiere diferite, având o perspectivă deosebită asupra altor dealuri, iar dincolo de acestea, terenul care înconjura oraşul pe mulţi kilometri, distanţe mai mari decât se obişnuiau pe Marte, deoarece se aflau pe fundul unei depresiuni ca un castron: spre nord, deasupra întinsei Isidis Planitia, spre vest, până la înălţimea întunecată a lui Syrtis, iar spre sud se vedea înălţându-se în depărtare chiar Marele Escarpament, profilat deasupra orizontului ca un alt Himalaya.

Desigur, rămânea o problemă deschisă dacă o privelişte frumoasă are vreo importanţă pentru formarea unui oraş, dar erau istorici care susţineau că multe oraşe antice greceşti fuseseră amplasate special pentru priveliştea de care dispuneau, comparată cu alte inconveniente, aşa că acesta reprezenta cel puţin un factor posibil. Şi în orice caz, Burroughs era acum o mică şi agitată metropolă de circa 150 000 de oameni, cel mai mare oraş de pe Marte. Şi se dezvolta întruna. Către sfârşitul vizitei din acea după-amiază, Sax urcă într-unul dintre marile elevatoare exterioare pe Branch Mesa, amplasat central, la nord de Canal Park, iar de pe platoul acestuia văzu zona de nord a oraşului presărată cu şantiere de construcţie, pe toată suprafaţa, până la peretele cortului. Erau executate lucrări chiar şi în jurul unor dealuri îndepărtate din exteriorul cortului. Evident, în conformitate cu vreo formă de psihologie de grup, se ajunsese la un număr critic de oameni – un anume instinct de turmă transformase locul acesta în capitală, magnetul social şi centrul acţiunii. Dinamicile de grup sunt cel puţin complexe, dacă nu chiar (Sax făcu o grimasă) de neexplicat.

Ceea ce era destul de neplăcut, Biotique Burroughs fiind, într-adevăr, un grup foarte dinamic, iar în zilele următoare Sax constată că nu e lucru uşor să-şi determine locul în mulţimea de savanţi antrenaţi în implementarea proiectului. Îşi pierduse îndemânarea de a se descurca într-o colectivitate nouă, asta presupunând că o avusese vreodată. Formula care stabilea numărul de relaţii posibile în cadrul unui grup era $n(n - 1)/2$, în care n reprezintă numărul de indivizi din cadrul grupului. Astfel, pentru 1000 de angajaţi la Biotique Burroughs existau 499 500 de relaţii posibile. Lui Sax i se părea că depăşeşte puterea de înţelegere a oricui – până şi 4950 de relaţii posibile în cadrul unui grup de o sută de persoane, „limita proiectată” ipotetică a mărimii unui grup uman, păreau greu de manevrat. Desigur, aşa se prezentase situaţia la Underhill, unde li se oferise prilejul să o probeze.

În concluzie, era important să găsească un grup mai mic la Biotique, şi porni să caute. Cu siguranţă că trebuia să se concentreze în primul rând asupra laboratorului. Li se alăturase în calitate de biofizician, ceea ce era destul de riscant, dar asta îl situa acolo unde dorea să se afle, în interiorul companiei, şi spera că va fi capabil să-şi menţină poziţia. În caz contrar, putea pretinde că a trecut la biofizică venind de la fizică, ceea ce era adevărat. Şeful lui era o japoneză pe nume Claire, după înfăţişare de vârstă mijlocie, o femeie foarte potrivită pentru a conduce laboratorul. La sosire, Claire îl pusese la lucru cu echipa care proiecta plante de a doua şi a treia generaţie pentru regiunile acoperite de gheaţă ale emisferei nordice. Aceste medii recent hidratate reprezentau imense noi posibilităţi pentru proiectarea botanică, deoarece proiectanţii nu mai erau nevoiţi să-şi bazeze toate speciile pe xerofite deşertice. Sax constatase acest lucru chiar din prima clipă în care observase inundaţia năpustindu-se din Ius Chasma în Melas, atunci, în 2061. Iar acum, după patruzeci de ani, chiar că putea face şi el ceva în legătură cu asta.

Aşadar se apucă de treabă cu foarte multă voie bună. Mai întâi, trebuia să ia cunoştinţă de ceea ce fusese deja instalat acolo, în zonele glaciare. Citi cu patimă, aşa cum îi era obiceiul, vizionă înregistrări video şi află că, în situaţia în care atmosfera continua să fie rarefiată şi rece, toată gheaţa cea nouă apărută la suprafaţă sublima până când suprafeţele expuse ale gheţii

erau fărâmiţate într-o migăloasă dantelărie. Asta însemna că existau miliarde de pungi mari şi mici în care să se dezvolte viaţa, direct pe gheaţă. Astfel, unele dintre primele creaţii distribuite pe scară largă au fost varietăţi de alge de zăpadă şi gheaţă. Aceste alge fuseseră augmentate cu unele caracteristici freatofitice deoarece, chiar şi atunci când gheaţa era în stare pură la început, datorită pulberilor omniprezente purtate de vânt, prindea, până la urmă, o crustă de sare. Algele tolerante la sare obţinute prin inginerie genetică se descurcaseră foarte bine, dezvoltându-se pe suprafeţele acoperite de cavităţi ale gheţarilor şi uneori chiar în interiorul gheţii. Deoarece erau mai închise la culoare decât gheaţa – roz, roşii, negre sau verzi – gheaţa de sub ele prezenta tendinţa de a se topi, mai ales în zilele de vară când temperaturile se situau deasupra limitei de îngheţ. Astfel, mici pâraie diurne au început să se prelingă de pe gheţari şi de-a lungul marginilor acestora. Respectivele zone umede, asemănătoare unor morene, erau similare cu unele medii polare şi montane pământene. Bacterii şi plante mai mari din aceste medii pământene, modificate genetic pentru a le ajuta să supravieţuiască salinităţii persistente, fuseseră însămânţate de echipe de la Biotique în urmă cu mai mulţi ani marţieni şi, în cea mai mare parte, prosperau la fel ca algele.

Iar acum echipele de proiectare încercau să clădească pe baza acestor prime succese şi să introducă o gamă mai largă de plante şi mai mari, precum şi câteva insecte formate pentru a tolera nivelul ridicat de CO_2 din aer. Biotique dispunea de un număr mare de plante etalon de la care să fie recoltate secvenţele de cromozomi, precum şi de înregistrări experimentale în teren, timp de şaptesprezece ani marţieni, aşa că Sax avea multe de prins din urmă. În primele săptămâni petrecute în laborator, ca şi în parcul companiei de pe platoul Hunt, se concentră asupra noilor varietăţi de plante până la excluderea oricăror alte interese, mulţumit să-şi croiască drum către problema mai serioasă la timpul potrivit.

Între timp, atunci când nu citea la birou ori nu lucra la microscop şi nu cerceta diferitele borcane cu experimente marţiene, sau când nu se afla sus, în parc, efortul zilnic de a se comporta ca Stephen Lindholm îl ţinea de asemenea ocupat. În laborator, nu simţea cine ştie ce deosebire între noua lui identitate şi aceea a lui Sax Russell. Dar la sfârşitul zilelor lucrătoare făcea adesea un efort deliberat şi se alătura grupului

care urca la una din cafenelele de pe platou, pentru a bea ceva, a discuta despre munca din ziua respectivă şi toate celelalte.

Chiar şi acolo, găsi că e surprinzător de uşor „să fie” Lindholm, care, descoperi el însuşi, punea o mulţime de întrebări, râdea adesea, şi a cărui gură, într-un fel, făcea râsul mai uşor. Întrebările din partea altora – de obicei Claire, o imigrantă englezoaică pe nume Jessica şi un kenyan pe nume Berkina – aveau foarte rar de-a face cu trecutul lui pământesc. Iar când se refereau cu adevărat la acesta, lui Sax îi venea uşor să dea un răspuns minimal (Desmond îi asigurase lui Lindholm un trecut în Boulder, Colorado, propriul oraş natal al lui Sax – o manevră bine gândită!), după care începea chiar el să-i pună întrebări interlocutorului, după o tehnică pe care o văzuse adesea utilizată de Michel. Oamenii erau atât de fericiţi să discute, iar Sax însuşi nu era un tip deosebit de tăcut, ca Simon. Întotdeauna atacase în reprizele lui de conversaţie, iar dacă după aceea contribuise mai puţin frecvent, era numai pentru că îl interesa momentul în care miza atingea un anumit nivel minim. Vorbăria inutilă era de obicei o pierdere de timp, dar făcea să treacă acele clipe care, altfel, ar fi fost iritant de nesemnificative. De asemenea părea să atenueze sentimentele de singurătate şi, oricum, noii lui colegi se antrenau de obicei în discuţii destul de interesante legate de aspecte ale muncii lor. Ca atare îşi juca rolul, şi le povestea despre plimbările prin Burroughs, punându-le multe întrebări despre cele văzute, despre trecutul lor şi despre Biotique, despre situaţia marţiană şi aşa mai departe. Totul avea la fel de mult sens pentru Lindholm ca pentru Sax.

În aceste conversaţii colegii, mai ales Claire şi Berkina, confirmau ceea ce devenise evident în plimbările lui, că Burroughs devenea, într-un sens, capitala *de facto* a planetei, prin aceea că sediile centrale ale celor mai mari transnaţionale se aflau acolo. Transnaţionalele erau, în acest moment, conducătorii efectivi ai planetei. Ele permiseseră „Grupului celor Unsprezece” şi celorlalte naţiuni industriale bogate să câştige, sau cel puţin să supravieţuiască războiului din 2061, iar acum se găseau toate împletite într-o singură structură de putere, aşa că nu era tocmai limpede cine de pe Pământ plăteşte socotelile: ţările sau supracorporaţiile? Pe Marte, totuşi, era evident. UNOMA fusese distrusă în 2061, precum unul dintre oraşele de sub domuri, iar agenţia care îi luase locul, „Autoritatea Tranziţională a Naţiunilor Unite” (UNTA), era un grup

administrativ format din funcţionari superiori ai transnaţionalelor, decretele sale fiind impuse de forţele de securitate transnaţionale.

– Într-adevăr, ONU nu are nimic de-a face cu asta, spuse Berkina. ONU e la fel de inexistentă pe Pământ cum este şi UNOMA aici. Numele nu reprezintă decât o acoperire.

– Oricum, toată lumea îi spune aici doar „Autoritatea Tranziţională”, interveni Clare.

– Se vede cine ce este, adăugă Berkina.

Într-adevăr, în Burroughs puteau fi văzuţi frecvent poliţişti în uniformă de la securitatea transnaţională. Purtau salopete de constructori, cu banderole de diferite culori. Nimic foarte ameninţător, dar existau.

– Dar de ce? întrebă Sax. De cine se tem?

– Îi îngrijorează bogdanoviştii care vor coborî de pe dealuri, răspunse Claire şi râse. E ridicol.

Sax ridică sprâncenele, însă renunţă. Era curios, dar subiectul era periculos. Mai bine să asculte atunci când vine vorba despre asta. Totuşi, după aceea, plimbându-se prin oraş, privi cu mai multă atenţie mulţimea, verificând securiştii care dădeau târcoale după banderolele de identificare: Consolidated, Amexx, Oroco… I se părea curios că nu formaseră o singură forţă. Poate că transnaţionalele erau încă rivale şi totodată partenere, rezultând de aici sisteme de securitate concurente. Asta ar explica, poate, proliferarea sistemelor de identificare şi golurile care îi permiseseră lui Desmond să-i introducă noul profil într-unul din sisteme, făcându-i să se târască în altă parte. Evident, Elveţia dorea să ofere acoperire pentru unii oameni care pătrundeau în sistemul ei apărând din neant, aşa cum demonstra propria experienţă a lui Sax. Fără îndoială că alte ţări şi transnaţionalele făceau acelaşi lucru.

Deci în situaţia politică actuală tehnologia informaţiei producea nu integrarea, ci balcanizarea. Arkadi prezisese o asemenea evoluţie, dar Sax o considerase prea lipsită de raţiune pentru a fi o eventualitate posibilă. Însă acum se vedea nevoit să admită că ajunsese să se întâmple. Reţelele de computere nu puteau ţine evidenţa deoarece se aflau la concurenţă între ele. Şi iată că pe străzi se aflau poliţişti, cu ochii pe oameni ca Sax.

Dar el era Stephen Lindholm. Ocupa apartamentul lui Lindholm în Hunt Mesa, avea serviciul lui Lindholm, tabieturile acestuia, obiceiurile şi trecutul lui. Micul său apartament arăta

foarte diferit de unul în care ar fi locuit Sax însuşi: hainele erau în şifonier, nu se aflau niciun fel de probe în frigider sau pe pat, erau chiar şi gravuri pe perete, câteva reproduceri după Escher, Hundertwasser, şi câteva schiţe nesemnate de Spencer, o indiscreţie cu siguranţă de nedetectat. Se simţea în siguranţă cu noua lui identitate. Şi într-adevăr, chiar dacă îl descopereau, se îndoia că rezultatele vor fi atât de traumatizante. Ar putea chiar să revină la ceva asemănător cu puterea lui anterioară, întotdeauna fusese apolitic, preocupat numai de terraformare, şi dispăruse în timpul nebuniei din ’61 deoarece părea că îi va fi fatal dacă va face altfel. Fără îndoială, mai multe dintre transnaţionalele de aici vor vedea astfel lucrurile şi vor încerca să-l angajeze.

Dar toate astea nu erau decât ipoteze. În realitate, putea intra în viaţa lui Lindholm.

Pe măsură ce o făcea, ajunse la concluzia că îi place foarte mult noua activitate. În vremurile de demult, în calitate de şef al întregului proiect de terraformare, se dovedise imposibil să nu fie blocat de probleme administrative, ori să nu se risipească în întreaga gamă de probleme, în încercarea de a face suficient din toate pentru a putea lua decizii strategice fundamentate. Natural, aceasta condusese la cunoştinţe generale şi la lipsa specializării în vreo disciplină anumită. Totuşi, în momentul de faţă întreaga lui atenţie era concentrată asupra obţinerii de noi plante care să fie adăugate ecosistemelor simple răspândite în regiunile glaciare. Timp de câteva săptămâni se ocupă de un nou lichen, proiectat pentru a extinde limitele noilor biozone, bazat pe un chasmoendolit provenit din Wright Valleys, din Antarctica. Lichenul de bază trăise în fisurile stâncilor din Antarctica, iar Sax dorea ca şi aici să se comporte la fel, doar că încerca să înlocuiască partea de algă a lichenului cu o algă cu creştere mai rapidă, în aşa fel încât noul simbiot să se dezvolte mai repede decât organismul-tipar, de o încetineală notorie. Totodată, încerca să introducă în fungusul lichenului câteva gene freatofite provenite de la plante tolerante la sare, cum ar fi tamariscul şi altele la fel. Acestea puteau supravieţui în medii de trei ori mai sărate decât apa de mare, iar mecanismele care aveau de-a face cu permeabilitatea pereţilor celulari erau, oarecum, transferabile. Dacă ar izbuti, rezultatul ar fi un nou lichen foarte rezistent şi cu o creştere rapidă. Era foarte încurajator să constate progresele

înregistrate în acest domeniu de la primele lor încercări necizelale de a obţine un organism care să supravieţuiască pe suprafaţa planetei, demult, la Underhill. Desigur pe vremea aceea suprafaţa fusese mult mai dificilă, dar şi cunoştinţele lor în domeniul geneticii şi gama de metode avansaseră foarte mult.

Una dintre problemele care se dovedeau foarte greu de rezolvat era adaptarea plantelor la sărăcia de azot de pe Marte. Majoritatea concentraţiilor mari de nitriţi erau exploatate în momentul descoperirii şi eliberate în atmosferă sub formă de azot – procedeu iniţiat de Sax în 2040–2050 şi aprobat în totalitate, deoarece atmosfera avea o nevoie disperată de azot. Dar solul era aşa cum era şi în condiţiile în care o aşa mare cantitate era eliminată în atmosferă viaţa vegetală îşi făcea apariţia cu repeziciune. Nicio plantă pământeană nu avusese vreodată o asemenea problemă, cel puţin nu într-o asemenea măsură, aşa că nu existau trăsături evidente de adaptare care să poată fi incluse în genele areoflorei lor.

Problema azotului era un permanent subiect de discuţie la întâlnirile lor de după program la Café Lowen, sus, la marginea platoului.

– Azotul este atât de valoros, încât a devenit un articol de troc între membrii rezistenţei, îi spuse Berkina lui Sax, care dădu din cap stânjenit la auzul acestei informaţii eronate.

Grupul lor din cafenea omagia importanţa azotului inhalând N_2O din mici recipiente trecute de la unul la altul, în jurul mesei. Susţineau, cu o acurateţe marginală, dar cu foarte multă angajare, că expirarea acestui gaz ar ajuta efortul de terraformare. Când recipientul ajunse la Sax pentru prima dată, îl privi cu îndoială. Constatase că recipienţii puteau fi cumpăraţi în WC-uri – în interiorul fiecărei toalete pentru bărbaţi existând o întreagă farmacologie, instalaţii de perete care distribuiau conteinere cu oxid de azot, omegendorf, pandorf şi alte gaze înţesate de droguri. Aparent, respiraţia reprezenta metoda curentă folosită pentru ingerarea de droguri. Nu-l interesa neapărat, dar de data aceasta luă recipientul de la Jessica. Era o zonă în care comportamentul lui Stephen şi cel al lui Sax se deosebeau, în aparenţă. Aşa că expiră, apoi îşi aplică mica mască pe gură şi nas simţind – sub plastic – faţa trasă a lui Stephen.

Sax inhală puternic gazul rece, îl menţinu pentru scurtă vreme, apoi exhală şi simţi cum întreaga greutate îi părăseşte

trupul. Iată impresia subiectivă! Era destul de amuzant să vadă cât de mult reacţionează starea de spirit la manipularea chimică, în ciuda implicaţiilor legate de echilibrul precar al stăpânirii de sine, chiar şi al sănătăţii însăşi. Dar în momentul acela nu exista nicio problemă. În realitate, îi stârnea râsul. Îşi aruncă privirea peste calea ferată situată deasupra acoperişurilor din Burroughs şi constată, pentru întâia dată, că noile cartiere de la vest şi nord trecuseră la acoperişuri din ţiglă albastră şi pereţi albi, ceea ce le conferea un aspect grecesc, în vreme ce vechile districte ale oraşului semănau mai mult cu aşezările spaniole. Jessica făcea eforturi considerabile pentru a menţine contactul cu braţul lui Sax. Poate că fericirea îi tulburase echilibrul!

– Dar e momentul să depăşim zona alpină! spunea Claire. M-am săturat de licheni, de muşchi şi de fel de fel de ierburi. Exploatările noastre ecuatoriale se transformă în mlaştini, avem până şi krummholz, şi toate acestea beneficiază de o mare cantitate de lumină solară pe tot parcursul anului, iar presiunea atmosferică la baza escarpamentului este la fel de ridicată ca aceea din masivul Himalaya.

– De pe vârful masivului Himalaya, preciză Sax, după care se avertiză mental, simţind că fusese o apreciere „gen Sax”, dar, din rolul lui de Lindholm, adăugă: Doar că în Himalaya există păduri la altitudine.

– Exact. Stephen, aţi făcut minuni de când vă ocupaţi de lichenii aceia. De ce nu începi, alături de Berkina, Jessica şi C.J. să te ocupi de plantele subalpine? Să vezi dacă nu am putea, cumva, obţine nişte mici păduri.

Toastară pentru această propunere cu o altă doză de oxid nitros, iar ideea transformării marginilor sărate, îngheţate ale acviferului erupt în pajişti şi păduri li se păru deodată extrem de amuzantă.

– Avem nevoie de cârtiţe, spuse Sax, încercând să-şi şteargă zâmbetul de pe faţă. Cârtiţele şi şoarecii de câmp sunt elemente cruciale în transformarea mlaştinilor în pajişti. Chiar mă întreb dacă vom putea produce un fel de cârtiţe arctice tolerante la CO_2.

Însoţitorii lui îl considerară plin de haz, dar el rămase o vreme adâncit în gânduri, fără a observa nimic.

– Uite ce e, Claire, crezi că am putea ieşi pentru a ne uita la unul dintre gheţari, şi chiar să lucrăm un pic la faţa locului?

Claire încetă să mai chicotească şi încuviinţă printr-o înclinare

a capului.

– Desigur. De fapt asta îmi aminteşte că dispunem de o staţie experimentală permanentă la gheţarul Arena, cu un laborator bine dotat. Mai mult, am fost contactaţi de un grup de biotehnicieni de la Armscor, cu multă influenţă în cadrul autorităţii tranziţionale. Vor să fie duşi să vadă staţia şi gheaţa. Presupun că au de gând să construiască o staţie asemănătoare pe Marineris. Putem ieşi cu grupul respectiv, să le oferim un tur al staţiunii şi să efectuăm unele lucrări pe teren, doborând astfel două păsări dintr-o lovitură.

Planurile pentru această călătorie ajunseră de la Lowen la laborator, şi de acolo la conducere. După cum se obişnuia la Biotique, aprobarea se obţinu cu uşurinţă, aşa că Sax lucră intens timp de vreo două săptămâni, pregătindu-se pentru munca pe teren, iar la sfârşitul acelei perioade de lucru intensiv îşi făcu bagajul şi într-o dimineaţă luă metroul până la poarta de vest. Acolo, în garajul elveţian, zări câţiva lucrători de la birou împreună cu mai mulţi necunoscuţi. Încă se mai făceau prezentările. Sax se apropie, iar Claire îl văzu şi îl trase la mijloc, cu un aer agitat.

– Hei, Stephen, vreau să te prezint invitatei noastre în această excursie.

O femeie îmbrăcată într-un fel de ţesătură multicoloră se întoarse.

– Stephen, aş dori să ţi-o prezint pe Phyllis Boyle, spuse Claire. Phyllis, acesta este Stephen Lindholm.

– Încântată de cunoştinţă, spuse Phyllis întinzându-i o mână.

* * *

Sax îi luă mâna şi i-o strânse.

– Şi eu sunt încântat.

Vlad îi răzuise coardele vocale pentru a-i conferi o amprentă vocală diferită în cazul în care ar fi fost testat, dar toţi cei din Gamete căzuseră de acord că vocea lui sună exact la fel, iar acum Phyllis înclină capul într-un mod curios, alertată de ceva.

– Abia aştept excursia, spuse ea şi privi spre Claire. Sper că nu v-am întârziat.

– În niciun caz, încă îi mai aşteptăm pe şoferi.

– Aha!

Sax se retrase.

– Mă bucur că v-am cunoscut, îi spuse el lui Phyllis, politicos.

Ea încuviinţă şi cu o ultimă privire curioasă reveni la

persoanele cu care discuta. Sax încercă să se concentreze la ceea ce spunea Claire în legătură cu şoferii. Aparent, a conduce o maşină în teren deschis devenise o activitate calificată.

Se purtase destul de calm, îşi spuse. Însă calmul era o trăsătură a lui Sax. Poate că ar fi trebuit să se năpustească asupra ei, să-i spună că o cunoaşte din vechi înregistrări video şi că o admiră de ani de zile etc., deşi habar n-avea cum ar putea s-o admire cineva pe Phyllis. Lucru sigur, ieşise din război destul de compromisă – de partea câştigătorilor, dar singura din Prima Sută. O colaboraţionistă, parcă aşa-i ziceau. De fapt nu fusese chiar singura din Prima Sută: Vasili rămăsese în Burroughs pe toată perioada războiului, iar George şi Edvard se aflaseră pe asteroidul Clarke împreună cu Phyllis atunci când acesta s-a detaşat de cablu, fiind catapultat în afara planului eclipticei. E mare lucru să rămâi în viaţă după aşa ceva! Nu şi-ar fi închipuit că e posibil –, dar iat-o pe Phyllis, pălăvrăgind cu armata ei de admiratori. Din fericire aflase de supravieţuirea ei cu câţiva ani în urmă, altfel ar fi fost şocat să o revadă.

Ea încă mai arăta ca la şaizeci de ani, deşi se născuse în acelaşi an cu Sax, aşa că acum avea o sută cincisprezece. Cu părul argintiu, ochii albaştri, cu bijuterii din aur şi hematite şi bluza croită dintr-un material care strălucea în toate culorile spectrului solar – chiar acum spatele ei era de un albastru vibrant, dar când se întoarse pentru a-l privi peste umăr, se transformă într-un verde de smarald. Sax se prefăcu că nu observă privirea.

Apoi sosiră şoferii, se îmbarcară şi porniră. Spre marea lui încântare, Phyllis se afla într-una din celelalte maşini. Transportoarele erau nişte maşini mari acţionate cu hidrazină, care urmau un drum de beton în direcţia nord, aşa că Sax nu prea vedea utilitatea şoferilor specializaţi – poate doar pentru determinarea vitezei. Rulau cu aproximativ o sută şaizeci de kilometri pe oră, iar lui Sax, obişnuit cu viteze pe sfertul acesteia, deplasarea i se părea, totuşi, rapidă şi confortabilă. Ceilalţi pasageri se plângeau cât de încet merg şi cât de accidentat este drumul. Aparent, trenurile expres pluteau deasupra pistelor cu circa şase sute de kilometri pe oră!

Gheţarul Arena se afla la vreo opt sute de kilometri nord-vest de Burroughs, revărsându-se de pe înălţimile din Syrtis Major până pe Utopia Planitia, pătrunzând, până la o distanţă de trei sute cincizeci de kilometri, într-una dintre fose. Claire, Berkina şi

ceilalţi ocupanţi ai maşinii îi relatară lui Sax istoria gheţarului, iar el îşi dădu toată silinţa să demonstreze un interes sporit. Chiar era interesant, deoarece ei ştiau că Nadia redirijase erupţia acviferului Arena. Unii dintre cei aflaţi împreună cu Nadia în acele momente ajunseseră în Fosa de Sud după terminarea războiului, iar povestea se spusese mai întâi acolo, răspândindu-se ulterior. De fapt toţi aceşti oameni aveau impresia că ştiu o mulţime de lucruri despre Nadia.

– Era împotriva războiului, le spuse Claire, încrezătoare. A făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a-l opri şi apoi pentru a repara distrugerile, uneori chiar în timp ce se produceau. Oamenii care au văzut-o pe Elysium spuneau că nu dormea niciodată, că lua mereu stimulenţi pentru a rezista. Se spune că a salvat zece mii de vieţi în săptămâna în care a activat în Fosa de Sud.

– Ce s-a întâmplat cu ea? întrebă Sax.

– Nu ştie nimeni. A dispărut din Fosa de Sud.

– Se îndrepta către Low Point, interveni Berkina. Dacă a ajuns acolo la timp pentru a prinde inundaţia, probabil că a fost omorâtă.

– A! făcu Sax, dând din cap cu solemnitate. Aceea a fost o perioadă dificilă.

– Foarte dificilă, insistă Claire, pe un ton vehement. Atât de distructivă! Sunt sigură că a dat în urmă terraformarea cu zeci de ani.

– Chiar dacă erupţiile acviferelor au fost utile, murmură Sax.

– Aşa este, dar ar fi putut fi produse într-o manieră controlată.

– Adevărat.

Sax ridică din umeri şi lăsă conversaţia să continue fără el. După întâlnirea cu Phyllis era puţin cam prea mult să se antreneze într-o conversaţie despre anul ’61.

Încă nu-i venea să creadă că nu-l recunoscuse. Ferestrele compartimentului de pasageri în care se aflau erau prevăzute cu panouri strălucitoare de magneziu, iar acolo, printre chipurile noilor lui colegi, se afla şi feţişoara lui Stephen Lindholm. Un bătrân chel, cu nasul uşor coroiat, care îi conferea mai degrabă un aer de pasăre de pradă decât de pasăre pur şi simplu. Buze proeminente, maxilar puternic, bărbie – nu, nu semăna deloc cu el. Phyllis nu avea niciun motiv să-l fi recunoscut.

Dar înfăţişarea nu era totul.

Pe când urmau, cu un zumzet, drumul către nord, Sax încercă

să nu se mai gândească la asta. Se concentră asupra priveliştii. Compartimentul de pasageri avea o cupolă şi ferestre pe toate patru părţile, aşa că se vedea foarte mult. Urcau panta de vest a lui Isidis, o porţiune a Marelui Escarpament care semăna cu o margine de canal proaspăt răzuită. Ascuţite ca lama unui ferăstrău, deasupra orizontului nord-vestic se înălţau dealurile negre, crestate, din Syrtis Major. Aerul era mai transparent decât în zilele de demult, chiar dacă era de cincisprezece ori mai dens. Conţinea mai puţin praf, pentru că ninsorile fixau particulele fine şi le aduceau pe suprafaţă într-o crustă. Desigur crusta era adesea spartă de vânturile puternice, iar particulele reintroduse în componenţa aerului. Dar aceste spărturi erau localizate, iar furtunile care curăţau cerul ieşeau în cele din urmă învingătoare.

Şi uite-aşa, cerul îşi schimba culoarea. Chiar deasupra lor era de un violet intens, iar deasupra dealurilor vestice era albicios cu nuanţe de albăstrui, precum şi o culoare, situată undeva între albăstrui şi violet, pe care Sax nu o putea defini. Ochiul putea distinge o mulţime de nuanţe în spectrul luminos, aşa că puţinele nume ale culorilor dintre roşu şi albastru se dovedeau total insuficiente pentru descrierea fenomenelor. Însă, indiferent de numele pe care li-l dădeai sau nu, erau culori ale cerului foarte deosebite de nuanţele de brun şi roz ale primilor ani. Desigur că o furtună de nisip reda întotdeauna cerului, pentru scurtă vreme, tonul acela de ocru primordial, dar când atmosfera se limpezea, culoarea ei devenea o funcţie a densităţii şi compoziţiei chimice. Curios în privinţa evoluţiilor viitoare, Sax scoase computerul din buzunar pentru a încerca unele calcule.

Rămase cu ochii ţintă la el, dându-şi seama, deodată, că este computerul lui Sax Russell, care, dacă va fi verificat, îl va da în vileag. Era ca şi cum ar fi purtat asupra lui un paşaport autentic.

Îndepărtă gândul, pentru că oricum nu se mai putea face nimic în acel moment. Se concentră asupra culorii cerului. În condiţii de cer curat, culoarea era produsă de lumina preferenţială difuzată chiar în moleculele de aer. Astfel, grosimea atmosferei era un element critic. La sosirea lor, presiunea atmosferică fusese de 10 milibari, iar acum era în medie de circa 160. Dar întrucât presiunea aerului era determinată de greutatea aerului, realizarea a 160 de milibari pe Marte necesitase de trei ori cantitatea de aer asupra oricărui punct dat care ar fi produs o asemenea atmosferă pe Pământ. Aşa că 160 de milibari pe Marte ar trebui să difuzeze lumina la fel de mult ca 480 de milibari pe

Pământ, asta însemnând că, deasupra lor, cerul ar fi trebuit să aibă o culoare apropiată de albastrul închis care apare în fotografiile făcute în munţi la o altitudine de peste patru mii de metri.

Dar culoarea care umplea în realitate ferestrele şi cupola maşinii era mult mai roşiatică; chiar şi în dimineţile senine, după furtuni puternice, Sax n-o văzuse niciodată apropiindu-se, cât de cât, de albastrul cerului pământean. Un alt efect al gravitaţiei scăzute de pe Marte: coloana de aer se înălţa mai sus decât pe Pământ. Exista posibilitatea ca particulele cele mai mici să se afle efectiv în stare de suspensie, fiind purtate de vânt mai sus de altitudinea celor mai mulţi dintre nori, de unde nu mai puteau fi antrenate de furtuni. Sax îşi aminti că fuseseră fotografiate straturi de ceaţă situate până la cincizeci de kilometri înălţime, cu mult deasupra norilor. Un alt factor ar putea fi reprezentat de compoziţia atmosferei: moleculele de bioxid de carbon difuzau lumina cu mai multă eficienţă decât oxigenul şi azotul, iar Marte – în pofida eforturilor cele mai disperate ale lui Sax – încă avea în atmosferă mai mult CO_2 decât Pământul. Efectele acestei deosebiri puteau fi calculabile. Sax tastă ecuaţia pentru Legea lui Rayleigh de difuzare a luminii (conform căreia energia luminoasă difuzată pe unitate de volum de aer este invers proporţională cu puterea a patra a lungimii de undă a radiaţiei care iluminează). Apoi scrise direct pe monitorul computerului, modificând variabilele, verificând carneţele cu însemnări, fie adăugând cantităţi din memorie, fie la întâmplare.

Ajunse la concluzia că dacă atmosfera s-ar îngroşa până la un bar, atunci cerul ar deveni, probabil, alb ca laptele. Îşi confirmă totodată că din punct de vedere teoretic cerul marţian ar fi trebuit, în acea perioadă, să fie mult mai albastru decât era în realitate, cu lumina albastră difuzată de circa şaisprezece ori mai puternică în intensitate decât cea roşie. Asta sugera că, probabil, cerul era înroşit de particulele fine aflate la mare altitudine în atmosferă. Iar dacă aceasta era explicaţia corectă, se putea deduce că opacitatea şi culoarea cerului marţian vor fi supuse, ani de zile, unor variaţii foarte însemnate, în funcţie de vreme şi alte influenţe asupra purităţii aerului…

Continuă să lucreze, încercând să includă în calcul intensităţile radianţei luminii cerului, ecuaţia lui Chandrasekhar cu privire la transferul radiativ, scările de cromaticitate, compoziţiile chimice ale aerosolilor, polinomicele lui Legendre

pentru evaluarea intensităţilor angulare de difuzare, funcţiile Riccati-Bessel pentru evaluarea secţiunilor de difuzare şi aşa mai departe, ocupându-şi astfel cea mai mare parte a călătoriei până la gheţarul Arena, concentrându-se intens şi ignorând cu insistenţă lumea din jur şi situaţia în care se afla în acel moment.

Ajunseră destul de devreme, după-amiază, într-un orăşel numit Bradbury, care, sub cortul său din clasa „Nicosia”, semăna cu o aşezare din Illinois: străzi asfaltate, case din cărămidă cu două niveluri şi acoperişuri de olane, cu verandă în faţă, o stradă principală cu prăvălii şi aparate de taxat timpul de parcare, un parc central cu un chioşc alb sub arţari uriaşi…

Se îndreptară spre vest pe un drum mai îngust, traversând Syrtis Major. Drumul era din nisip negru curăţat de pietre şi stropit cu un fixativ, întreaga regiune era foarte întunecată – Syrtis Major fiind prima suprafaţă marţiană observată prin telescoapele de pe Pământ de către Christiaan Huygens, la 28 noiembrie 1659, iar roca aceasta închisă la culoare îi permisese să o zărească. Terenul era aproape negru, uneori de un fel de purpuriu vineţiu. Colinele, grabenele şi escarpamentele printre care unduia drumul erau negre. Dealurile erodate erau negre, aşa-numitele *thulleya,* sau mici nervuri, erau tot negre, creastă după creastă. Pe de altă parte, imensele ejecţii eratice erau adesea de culoarea ruginii, amintindu-le insistent de culoarea de care scăpaseră numai pentru o vreme.

Apoi traversară o fâşie neagră din rocă de bază, iar gheţarul apăru în faţa lor, trecând peste lume de la stânga la dreapta, ca un fulger încastrat în peisaj. O altă fâşie de rocă de bază la cealaltă extremitate a gheţarului se întindea paralel cu aceea pe care se aflau, ambele arătând ca două vechi morene laterale, deşi în realitate nu erau decât striaţii paralele care canalizaseră inundaţia provocată de erupţie.

Gheţarul avea o lăţime de vreo doi kilometri. Nu părea mai gros de cinci-şase metri, dar se scursese printr-un canion, deci ar fi putut să aibă adâncimi nebănuite.

Unele porţiuni de pe suprafaţa sa erau la fel ca regolitul obişnuit, la fel de stâncoase şi prăfuite, cu zone acoperite parcă de un pietriş care nu lăsa să se vadă nicio urmă din gheaţa de dedesubt. Alte porţiuni arătau ca un teren haotic, doar că era evident din gheaţă, cu mănunchiuri de proeminenţe albe ţâşnind dintr-un fel de bolovani. Unele proeminenţe erau de fapt plăci

sparte, dispuse ca pe spinarea unui stegozaur, de un galben transparent, cu soarele apunând în dosul lor.

Totul era neclintit, până la orizont – nicăieri nu se vedea nicio mişcare. Bineînţeles că nu – Gheţarul Arena se afla în locul acela de patruzeci de ani. Dar Sax nu putea să nu-şi amintească momentul când văzuse pentru prima dată o asemenea privelişte şi privi, involuntar, spre sud, de parcă în orice clipă ar fi putut porni o nouă inundaţie.

Staţia Biotique era situată la câţiva kilometri în amonte, pe marginea unui crater mic, oferind astfel o excelentă perspectivă asupra gheţarului. Când soarele era aproape să apună, în timp ce câţiva dintre obişnuiţii locului activau staţia, Sax urcă împreună cu Claire şi vizitatorii de la Armscor, printre care se afla şi Phyllis, într-o mare sală de observare la ultimul etaj, pentru a vedea în ultimele clipe ale zilei masa de gheaţă sfărâmată.

Chiar şi într-o după-amiază relativ limpede cum era aceea, razele orizontale ale soarelui colorau aerul într-un roşu închis, strălucitor, iar suprafaţa gheţarului sclipea în mii de locuri, gheaţa spartă recent reflectând lumina ca o multitudine de oglinzi. Majoritatea acestor licăriri stacojii se situau pe o linie aproximativă între ei şi soare, dar se mai aflau câteva şi în alte porţiuni ale gheţii, acolo unde suprafeţele reflectorizante aveau unghiuri neobişnuite. Phyllis constată cât de mare arată soarele în acel moment, când *soletta* era instalată pe poziţie.

– Nu e un lucru minunat? Aproape că puteţi vedea oglinzile, nu?

– Seamănă cu sângele.

– Arată de-a dreptul *Jurassic.*

Lui Sax îi părea ca o stea de tip G, la distanţa de o unitate astronomică. Desigur, era un amănunt semnificativ, deoarece ei se aflau la o distanţă de 1,5 unităţi astronomice. Iar conversaţia despre rubine, ori ochi de dinozaur…

Soarele alunecă dincolo de orizont şi toate punctele de lumină roşie dispărură deodată. Un uriaş evantai de raze crepusculare se desfăşura pe cer, incizând în roz cerul de un purpuriu închis. La vederea culorilor într-adevăr foarte bine definite şi pure, Phyllis scotea exclamaţii de uimire.

– Mă întreb ce produce razele acestea magnifice! spuse ea.

Automat, Sax deschise gura să dea explicaţii referitoare la

umbrele dealurilor sau norilor deasupra orizontului, când îi trecu prin minte că, mai întâi, întrebarea lui Phyllis este, poate, retorică şi, apoi, oferirea unei explicaţii tehnice ar fi o reacţie foarte „Sax Russell”. Aşa că închise gura şi se gândi ce ar spune Stephen Lindholm într-o asemenea situaţie. Genul acesta de conştiinţă de sine era ceva nou pentru el şi evident neplăcut, dar trebuia să mai spună şi el câte ceva, cel puţin din când în când, deoarece tăcerile prelungite erau de asemenea destul de Sax Russell-iene, şi nicidecum potrivite personajului Lindholm, aşa cum îl jucase el până atunci. Ca atare îşi dădu toată silinţa.

– Gândiţi-vă, doar, că fotonii aceştia se aflau pe punctul de a lovi planeta Marte, iar acum nu vor face altceva decât să străbată tot universul, spuse el.

Cei prezenţi îl priviră cu coada ochiului la auzul acestei observaţii ciudate care, totuşi, îl introduse în grup, atingându-şi astfel scopul.

După o vreme, coborâră în sala de mese pentru a mânca paste cu sos de roşii şi pâine tocmai scoasă din cuptor. Sax se aşeză la masa principală, mâncând şi discutând la fel de mult ca şi ceilalţi, străduindu-se să respecte regulile evazive ale conversaţiei şi discursului social. Niciodată nu le înţelesese prea bine, şi cu cât se gândea mai mult la ele, cu atât le înţelegea mai puţin. Ştia că întotdeauna fusese considerat un excentric. Auzise povestea celor o sută de cobai transgenici care i-ar fi preluat creierul – straniu moment, când stătea pe întuneric dincolo de uşa laboratorului pentru a auzi povestea promulgată cu mult haz de la o generaţie de cercetători la alta, trăind neplăcerea rară de a se vedea pe sine de parcă ar fi fost altcineva, o persoană surprinzător de ciudată.

Dar Lindholm, cel de acum – acesta era un tip comunicativ. Ştia cum să se descurce, cum să abordeze o sticlă de zinfandel Utopian, cum să-şi joace rolul pentru a da o notă festivă unei petreceri, înţelegând intuitiv algoritmii ascunşi ai bunei camaraderii, astfel încât să poată acţiona sistemul fără a se mai gândi la toate acestea.

Aşa că Sax îşi plimbă degetul arătător de-a lungul noului său nas şi bău din vinul care, într-adevăr, îi suprima sistemul nervos parasimpatic până la punctul în care devenea mai puţin inhibat şi mult mai volubil, pălăvrăgind cu foarte mult succes, credea el, deşi de câteva ori îl alarmă maniera în care era atras în conversaţie de Phyllis, aşezată la masă vizavi de el, felul în care

îl privea şi felul în care el îi răspundea la priviri! Şi pentru asemenea situaţii existau protocoale, dar pe *acestea* nu le înţelesese niciodată, câtuşi de puţin. Acum îşi amintea de modul în care Jessica se rezemase de el la Lowen, şi mai bău un pahar, şi zâmbi, şi dădu din cap, gândindu-se neliniştit la atracţia sexuală şi la cauzele acesteia.

Cineva îi puse lui Phyllis inevitabila întrebare despre supravieţuirea de pe Clarke, iar când ea se lansă în relatare îi aruncă priviri repetate lui Sax, părând să-l asigure că o spune mai ales pentru el. El asista politicos, rezistând unei anumite tendinţe de a o privi în ochi, ceea ce ar fi fost dovadă de teamă.

– Nu a existat niciun fel de avertisment, îi spuse Phyllis interlocutorului. Ne aflam pe orbită în jurul lui Marte la extremitatea superioară a elevatorului, dezgustaţi de ce se petrecea pe suprafaţă, făcând tot posibilul să concepem o soluţie de stopare a tulburărilor, iar în clipa următoare s-a produs o zguduitură ca un cutremur, iar noi ne-am pomenit pe o traiectorie care ne scotea din sistemul solar.

Urmară râsete şi Phyllis zâmbi şi se opri, iar Sax îşi dădu seama că mai spusese de multe ori povestea exact la fel.

– Trebuie să fi fost îngroziţi! spuse cineva.

– În fine, e ciudat cum într-o situaţie de extremă urgenţă nu-ţi mai rămâne vreme pentru aşa ceva. De îndată ce am înţeles ce se întâmplase, ne-am dat seama că fiecare secundă pe care o petreceam pe Clarke ne diminua şansele de supravieţuire datorită îndepărtării cu sute de kilometri. Aşa că ne-am adunat în camera de comandă, ne-am numărat, am analizat situaţia şi am făcut provizii din ceea ce aveam disponibil. Era o mare agitaţie, dar nu panică, dacă înţelegeţi ce vreau să spun. În orice caz, am constatat că în hangare se aflau mai toate navele transportoare de la Pământ la Marte, iar calculele pe computer indicau că vom avea nevoie de puterea de împingere a tuturor pentru a coborî în planul eclipticii la timp, spre a putea intersecta sistemul lui Jupiter. Ne îndepărtam, dar şi urcam, situându-ne pe direcţia generală a lui Jupiter, ceea ce era o adevărată binecuvântare. Oricum, atunci a început nebunia. A trebuit să scoatem toate navele din hangare şi să le aducem în zbor alături de asteroid, apoi să le legăm între ele şi să le încărcăm cu cât mai mult din aerul şi combustibilul de pe Clarke, şi aşa mai departe. Ne-am îndepărtat în barca aceea de salvare cu velatură improvizată, la numai treizeci de ore de la lansare, ceea ce, dacă mă gândesc

acum, e aproape incredibil. Acele treizeci de ore…

Scutură din cap, iar lui Sax i se păru că vede o amintire adevărată invadându-i povestirea, făcând-o să tresară uşor. Treizeci de ore însemnau o evacuare remarcabil de rapidă şi fără îndoială că timpul trecuse ca în vis, într-o mare agitaţie şi într-o stare de spirit atât de diferită, încât putea fi considerată ca transcendenţă.

– După aceea, nu a mai fost decât o chestiune de a ne înghesui în două compartimente pentru echipaj (eram, cu toţii, două sute optzeci şi şase), de a ieşi în spaţiu pentru a tăia părţi neesenţiale ale transportoarelor şi de a spera că vom avea destul carburant pentru a ne duce spre Jupiter. Au trecut mai mult de două luni până când am fost siguri că vom intercepta sistemul lui Jupiter, şi zece săptămâni până când am făcut-o cu adevărat. Ne-am folosit de Jupiter ca de un mâner gravitaţional, şi ne-am lansat către Pământ, care în momentul acela era mai aproape decât Marte. De fapt am pendulat atât de puternic în jurul lui Jupiter, încât am avut nevoie de atmosfera Pământului şi de gravitaţia Lunii pentru a ne încetini viteza, deoarece eram aproape fără carburant, fiind în acelaşi timp cele mai rapide fiinţe umane din istorie. Optzeci de mii de kilometri pe oră – atât cred că aveam când am atins pentru prima dată stratosfera. O viteză utilă, într-adevăr, pentru că ni se cam terminau rezervele de hrană şi de aer. Chiar flămânzisem spre sfârşit! Dar am reuşit. Şi ne-am aflat *atât de aproape* de Jupiter, încheie ea, ţinând degetul mare şi arătătorul la câţiva centimetri depărtare.

Oamenii râseră, iar strălucirea de triumf din ochii ei nu avea nimic de-a face cu Jupiter. Însă la colţurile gurii se vedea o oarecare încordare. Ceva, spre sfârşitul povestirii, îi întunecase, cumva, triumful.

– Iar tu ai fost liderul, nu? întrebă cineva.

Phyllis ridică o mână pentru a da de înţeles că nu poate nega, deşi ar fi vrut.

– A fost un efort comun, spuse ea. Uneori însă cineva trebuie să decidă atunci când te afli în impas, sau când e nevoie de viteză. Iar eu fusesem şefa de pe Clarke înainte de catastrofă.

Zâmbi din nou cu toată gura, încrezătoare că le plăcuse relatarea ei. Sax zâmbi şi el împreună cu ceilalţi, şi aprobă din cap când Phyllis privi în direcţia lui. Era o femeie atrăgătoare, dar, îşi spuse el, nu prea deşteaptă. Ori poate că nu-i plăcea lui cine ştie ce. Cu siguranţă că era foarte inteligentă în anumite

privinţe, un bun biolog atunci când se ocupa de biologie, şi precis că ar obţine un punctaj ridicat la un test de inteligenţă. Dar există diferite tipuri de inteligenţă, şi nu toate se pretează la testări analitice. Sax observase acest lucru în timpul studenţiei: există oameni care obţin scoruri ridicate la oricare test de inteligenţă şi sunt foarte buni în meseria lor, dar care, în acelaşi timp, pot să intre într-o cameră plină de lume şi într-o oră să-i facă pe ocupanţii camerei să râdă de el, ori chiar să-l dispreţuiască. Iar asta nu era o dovadă de isteţime. Într-adevăr, lui Sax i se părea că cei mai zăpăciţi dintre animatorii din liceu, să zicem, care izbutesc să fie prietenoşi cu toată lumea, bucurându-se deci de o popularitate universală, exercită o inteligenţă cel puţin la fel de ridicată ca a oricărui matematician sclipitor, dar neîndemânatic – calculul interacţiunilor umane fiind cu mult mai subtil şi mai variabil decât oricare fizică, oarecum în genul noului domeniu al matematicii numit „haos recombinant în cascadă”, doar că mai puţin simplu. Astfel încât există cel puţin două feluri de inteligenţe, şi probabil mult mai multe: spaţială, estetică, morală sau etică, interacţională, analitică, sintetică şi aşa mai departe. Iar cu adevărat excepţionali sunt oamenii inteligenţi în mai multe feluri diferite, care se evidenţiază ca fiinţe umane cu totul deosebite.

Cu toate acestea, Phyllis, lăfăindu-se în atenţia ascultătorilor ei, majoritatea mult mai tineri decât ea şi, cel puţin la suprafaţă, uluiţi de realitatea ei istorică, nu era una dintre aceştia. Dimpotrivă, părea destul de ştearsă atunci când analizai ce credeau ceilalţi despre ea. Sax, care ştia că şi el împărtăşeşte aceeaşi deficienţă, îi adresă cel mai reuşit zâmbet Lindholm de care era în stare. Dar i se părea că prestaţia ei fusese destul de vizibil zadarnică, dacă nu chiar puţin arogantă, iar aroganţa era întotdeauna stupidă. Sau, altfel, o mască pentru un anume gen de nesiguranţă. Greu de ghicit în ce ar putea consta nesiguranţa aceea la o persoană atât de plină de succes şi atrăgătoare. Iar Phyllis era cu siguranţă o femeie atrăgătoare.

După masă urcară din nou în sala de observare de la ultimul etaj, iar acolo, sub o cupolă sclipitoare de stele, grupul de la Biotique dădu drumul la muzică. Era genul numit *huevo calypso,* în mare vogă la Burroughs, iar mai mulţi membri ai grupului aduseră instrumente şi cântară şi ei, în timp ce ceilalţi se strânseră în mijlocul încăperii şi începură să danseze. Muzica era ritmată la aproape o sută de bătăi pe minut, calculă Sax,

perfectă cronometrare fiziologică pentru a stimula puţin inima – secretul majorităţii muzicii de dans, presupuse el.

Apoi Phyllis ajunse lângă el, prinzându-l de mână şi trăgându-l între dansatori. Sax se abţinu doar să nu-şi îndepărteze brusc mâna de ea, fiind sigur că reacţia lui la invitaţia ei zâmbitoare fusese greţos de izbutită. După câte îşi amintea, nu mai dansase niciodată în viaţa lui, dar aceea era viaţa lui Sax Russell. Desigur că Stephen Lindholm dansase foarte mult, aşa că Sax începu să ţopăie uşor, în ritmul tobei bas din oţel, bâţâindu-şi braţele nesigur pe lângă trup, zâmbindu-i lui Phyllis într-o disperată simulare de plăcere şi voie bună.

*

Mai târziu în aceeaşi seară, membrii mai tineri ai grupului de la Biotique încă mai dansau, iar Sax coborî cu liftul pentru a mai aduce nişte recipiente cu lapte şi gheaţă de la bucătărie. Când reveni la lift, Phyllis se afla deja înăuntru, întorcându-se de la nivelul unde se aflau camerele de oaspeţi.

– Hei, dă-mi voie să te ajut, spuse ea şi luă două dintre cele patru pungi de plastic pe care le căra Sax.

Apoi, după ce le luă, se aplecă (era cu vreo câţiva centimetri mai înaltă decât el) şi îl sărută direct pe gură. Sax îi răspunse, dar şocul se dovedi atât de mare, încât nu începu să-l simtă cu adevărat decât atunci când ea se trase înapoi. După aceea, amintirea limbii ei printre buzele lui veni ca un alt sărut. Încercă să arate ceva mai puţin ameţit, dar după râsul ei îşi dădu seama că nu reuşise.

– Înţeleg că nu eşti chiar atât de cuceritor cum arăţi, spuse ea.

Dată fiind situaţia, replica ei îl alarmă şi mai mult. De fapt, nimeni nu-i mai făcuse aşa ceva până atunci. Încercă să-şi revină, dar liftul încetini, iar uşile se deschiseră cu un fâsâit.

La desert şi până la sfârşitul petrecerii Phyllis nu se mai apropie de el. Când începură însă să se retragă, Sax se îndreptă spre lift pentru a se întoarce în camera lui, iar în momentul în care uşile dădură să se închidă, Phyllis se strecură printre ele şi de îndată ce liftul porni îl sărută din nou. Sax o îmbrăţişă şi îi răspunse la sărut, încercând să ghicească ce ar face Lindholm în această situaţie, şi dacă era vreo soluţie de ieşire care să nu provoace neplăceri. Când liftul reduse viteza, Phyllis se trase înapoi cu o privire tulbure, pierdută, şi spuse:

– Condu-mă până în camera mea.

Clătinându-se puţin, Sax o prinse de braţ de parcă ar fi fost o componentă a unui delicat aparat de laborator. Phyllis îl duse în camera ei, o încăpere mică, la fel ca toate celelalte dormitoare. Oprindu-se în prag, se sărutară din nou, în ciuda sentimentului puternic al lui Sax că aceasta era ultima lui şansă de a scăpa, elegant sau nu. Doar că o sărută la rândul lui cu destulă patimă, constată el, iar când ea se trase înapoi pentru a murmura „Ai face mai bine să vii înăuntru”, el o urmă fără să protesteze. Într-adevăr, penisul lui se afla la jumătatea drumului în orbecăiala sa spre stele, toţi cromozomii îi zumzăiau puternic, proştii, de bucuria acestei şanse la nemurire. Trecuse multă vreme de când făcuse dragoste cu cineva, exceptând-o pe Hiroko, iar acele întâlniri, deşi prieteneşti şi plăcute, erau lipsite de pasiune, mai mult o extindere a băii în comun, în vreme ce Phyllis, trăgând orbeşte de hainele lor în timp ce se prăvăleau pe pat, sărutându-se, era evident excitată, iar această excitare i se transmitea lui Sax printr-un fel de conducţie imediată. Penisul în erecţie îi ţâşni nerăbdător afară atunci când Phyllis îi trase în jos pantalonii, ca o ilustrare a teoriei genelor egoiste, iar el nu putu decât să râdă şi să tragă de fermoarul ventral al costumului ei. Lindholm, lipsit de orice probleme, ar fi fost cu siguranţă stârnit de această întâlnire. Asta era limpede. Şi aşa trebuia să fie şi el. În afară de aceasta, deşi nu-i plăcea în mod deosebit de Phyllis, chiar o cunoştea. Era vorba de acea străveche legătură a celor din Prima Sută, amintirea anilor petrecuţi împreună la Underhill. Exista ceva provocator în ideea de a face dragoste cu o femeie pe care o cunoştea de atâta vreme. Şi se părea că toţi cei din Prima Sută fuseseră poligami, cu excepţia lui Phyllis şi a lui. Aşa că acum recuperau. Iar ea era foarte atrăgătoare, şi de fapt însemna ceva să fii pur şi simplu dorit.

Toate aceste raţionalizări erau marginale în momentul respectiv şi le uită, într-adevăr, în întregime, în iureşul senzaţiei sexuale. Dar imediat după terminarea actului, Sax începu din nou să-şi facă probleme. Să se întoarcă în camera lui? Să rămână? Phyllis adormise cu mâna pe pieptul lui, de parcă ar fi vrut să se asigure că va rămâne. În somn, toţi oamenii arată ca nişte copii. Sax îi cercetă corpul pe toată lungimea, încă o dată uşor şocat de diferitele manifestări ale dimorfismului sexual. Respirând atât de calmă… doar să fi dorit… degetele ei, încă încordate pe coastele lui. Aşa că rămase, dar nu dormi prea mult.

* * *

SAX SE ANGAJĂ SERIOS în munca la gheţar şi pe terenul înconjurător. Uneori, Phyllis ieşea şi ea, dar era întotdeauna discretă în comportamentul faţă de el. Sax se întreba dacă nu cumva Claire (sau Jessica!) sau oricare altul îşi dă seama ce se întâmplase – sau dacă nu cred că la fiecare câteva zile se întâmplă din nou. Aceasta era o altă complicaţie. Cum ar reacţiona Lindholm la aparenta dorinţă a lui Phyllis de păstrare a secretului? Până la urmă însă nu a mai constituit o problemă. Lindholm se văzu forţat, mai mult sau mai puţin, ca o chestiune de cavalerism, maleabilitate, sau cam aşa ceva, să acţioneze aşa cum ar fi acţionat Sax. În felul acesta păstrară legătura doar pentru ei, aşa cum ar fi făcut în Underhill, pe *Ares* sau în Antarctica. Deprinderile vechi nu se pierd uşor.

Luând în considerare diversiunea oferită de gheţar, le era destul de uşor să păstreze secretul asupra relaţiei lor. Gheaţa şi terenul striat care o înconjura reprezentau medii fascinante, rămânând multe aspecte demne de studiat şi de înţeles în locurile acelea.

Suprafaţa gheţarului se dovedea extrem de sfărâmată, aşa cum sugeraseră studiile de specialitate – amestecată cu regolit în timpul inundaţiei şi presărată cu bule de carbonatare încastrate. Pietrele şi bolovanii prinşi la suprafaţă topiseră gheaţa de mai jos, care apoi îngheţase din nou în jurul lor, într-un ciclu zilnic în urma căruia rămăseseră submerse până la circa două treimi. Toate protuberanţele care se ridicau deasupra suprafeţei accidentate ale gheţarului ca nişte dolmene gigantice erau, la o cercetare mai amănunţită, îngropate adânc. Gheaţa era sfărâmicioasă datorită frigului extrem, şi cobora panta foarte încet datorită gravitaţiei reduse. Cu toate acestea, se scurgea la vale, ca un râu filmat cu încetinitorul, şi pentru că izvorul lui era secat, întreaga masă avea să sfârşească în cele din urmă în Vastitas Borealis. Iar semne ale acestei deplasări puteau fi întâlnite în gheaţa recent spartă pe care o vedeau zilnic – noi crevase, protuberanţe prăbuşite, movile fisurate. Aceste noi suprafeţe erau repede acoperite de flori de gheaţă cristaline, a căror salinitate nu făcea decât să sporească viteza cristalizării.

Fascinat de acest mediu, Sax îşi făcu obiceiul de a ieşi de unul singur în fiecare zi, în zori, urmărind traseele marcate de personalul staţiei. În primele ore ale zilei toată gheaţa sclipea în tonuri vibrante de roz, reflectând nuanţele cerului. Atunci când lumina directă a soarelui lovea suprafeţele sfărâmate ale

gheţarului, din fisuri şi lacuri acoperite de gheaţă începea să se ridice aburul, iar flori de gheaţă străluceau ca nişte bijuterii de duzină. În dimineţile lipsite de vânt un mic strat de inversiune oprea ceaţa la vreo douăzeci de metri înălţime, într-un nor subţire, portocaliu. Evident, apa din gheţar difuza destul de repede pe suprafaţa planetei.

Pe când se plimba prin aerul îngheţat, Sax observă multe specii diferite de alge de zăpadă şi licheni. Pantele dinspre gheţar ale celor două creste laterale erau deosebit de bine populate, presărate de mici pete de verde, auriu, măsliniu, negru, ruginiu şi multe alte culori – poale că treizeci sau patruzeci în total. Sax păşea cu grijă peste aceste pseudomorene, nedorind să calce pe vegetaţie, aşa cum nu şi-ar fi dorit să calce pe niciun experiment de laborator, deşi, pe cinstite, se părea că majoritatea lichenilor nici n-ar băga de seamă. Erau duri: nu aveau nevoie decât de piatra seacă şi de apă, plus lumina – deşi nu le trebuia prea multă. Creşteau sub gheaţă, în gheaţă, chiar şi în interiorul porţiunilor poroase de rocă transparentă. Într-un loc atât de primitor ca o fisură dintr-o morenă, lichenii prosperau vizibil. Fiecare crăpătură în care se uita conţinea licheni de Islanda, galbeni şi arămii, care – sub lupă – prezentau tulpini minuscule, bifurcate, acoperite cu ţepi. Pe stâncile plate descoperi lichenul cu crustă, lichenul-buton, lichenul cu scut, *candellaria,* lichenul verde deschis, lichenul roşu-portocaliu indicând o concentraţie de nitrat de sodiu în regolit. Îngrămădite sub florile de gheaţă se găseau culturi de licheni de zăpadă de un gri-verzui pal care, priviţi prin lupă, se dovediră a avea tulpini ca şi lichenul de Islanda, în cantitate mare având un aspect delicat, ca o dantelă. Cu toate acestea, dacă se rupeau în bucăţi, celulele algale încastrate în filamentele lor fungoidale continuau pur şi simplu să crească, dezvoltându-se în şi mai mulţi licheni, fixându-se oriunde poposeau: reproducerea prin fragmentare, cu adevărat utilă într-un asemenea mediu.

Aşadar lichenii prosperau, şi alături de speciile pe care Sax le putea identifica cu ajutorul fotografiilor de pe micul monitor de la mână existau multe altele care nu păreau să corespundă niciuneia dintre speciile listate. Era destul de curios în privinţa acestor specii nedefinite pentru a lua cu el câteva probe pe care să le arate lui Claire şi Jessica.

Dar lichenii nu reprezentau decât începutul. Pe Pământ,

zonele cu stânci sfărâmate recent, expuse de gheaţa în retragere sau de înălţarea munţilor tineri, poartă numele de „câmpuri de bolovani”, sau *talusuri.* Pe Marte, zona echivalentă era regolitul – efectiv cea mai mare parte din suprafaţa planetei. O lume de *talusuri.* Pe Pământ, aceste zone au fost mai întâi colonizate de microbacterii şi de licheni care, alături de dezintegrarea chimică, au început să descompună roca într-un strat subţire, imatur, de sol, umplând treptat fisurile dintre stânci. Cu timpul, în aceste fisuri s-a acumulat suficient material organic pentru a putea susţine alte genuri de floră. În această etapă, zonele respective au fost denumite *fellfields,* cuvântul *fell* însemnând „piatră” în dialectul scoţian. Potrivit nume, deoarece chiar asta erau, câmpuri de piatră, suprafaţa pământului fiind presărată cu pietre, solul dintre ele şi de sub ele neavând mai mult de trei centimetri grosime, susţinând o colonie de plante mici, fixate strâns de teren.

Iar acum se întâlneau astfel de *fellfields* şi pe Marte. Claire şi Jessica îi sugerară lui Sax să traverseze gheţarul şi să coboare de-a lungul morenei laterale, aşa că într-o bună dimineaţă, evitând-o pe Phyllis, le urmă sfatul, iar după o jumătate de oră de mers pe jos se opri pe un bolovan care îi ajungea până la genunchi. Mai jos de el, coborând în pantă până la şanţul stâncos de la marginea gheţarului, se întindea o porţiune umedă de teren plat, sclipind în lumina dimineţii târzii. Evident, apa provenită din topire se scurgea pe acolo în mai toate zilele. În nemişcarea totală a dimineţii auzea clipocitul pârâiaşelor de sub marginea gheţarului, sunând ca un cor de clopoţei din lemn. Iar pe această miniaturală cumpănă a apelor, printre firele de apă curgătoare erau pretutindeni pete de culoare care săreau în ochi – flori. Aşadar un petic de *fellfield,* cu efectul caracteristic de *millefleur,* întinderea cenuşie presărată cu puncte de roşu, albastru, galben, roz, alb…

Florile erau prinse pe perne de muşchi, sau în inflorescenţe, ori înfăşurate în frunze păroase. Toate plantele se lipeau strâns de terenul negru, evident mai cald decât aerul de deasupra. Nimic altceva nu se înălţa mai mult decât câţiva centimetri deasupra solului, cu excepţia firelor de iarbă. Sax sărea cu grijă din piatră în piatră, atent să nu calce nici măcar pe o singură plantă. Îngenunchea pe pietriş pentru a cerceta unele mici culturi, cu lupa de pe vizieră reglată la puterea maximă de mărire. Sclipind pline de viaţă în lumina dimineţii se găseau

organismele clasice întâlnite pe un astfel de *fellfield:* muşchiul campion, cu inelele sale de flori minuscule, roz, presărate pe un fond verde închis, o pernuţă de flox, mlădiţe de cinci centimetri înălţime de iarbă de Kentucky, cărora lumina le dădea un aspect sticlos, utilizând rădăcinile pivotante ale floxului pentru a-şi ancora propriile lor rădăcini delicate... Mai era o primulă alpină purpurie, ca un bănuţ galben, cu frunze de un verde închis care formau şanţuri înguste pentru a canaliza apa până la rozetă. Multe dintre frunzele acestor plante erau păroase. O nu-mă-uita, de un albastru intens avea petalele atât de îmbibate de antocianine în curs de încălzire, încât erau aproape purpurii – culoarea pe care, conform calculelor lui Sax în drum spre Arena, o va dobândi cerul marţian la circa 230 de milibari. Surprinzător, nu se găsise încă niciun nume pentru culoarea aceea; era atât de distinctă! Poate că era albastru cianic.

Îşi petrecu dimineaţa trecând foarte încet de la o plantă la alta, folosind ghidul computerizat pentru a identifica studeniţa, hrişca, laba pisicii, lupinul pitic, trifoiul pitic şi planta care-i purta numele, *Saxifraga hirculus,* sau ochii şoricelului – rămurele delicate acoperite cu frunze lungi, terminate cu floricele de un albastru pal.

Ca în cazul lichenilor, existau multe plante pe care nu le putea identifica. Acestea prezentau caracteristici de la diferite specii, chiar şi de la genuri diferite, ori erau total de nedescris, trăsăturile lor fiind un melanj ciudat de elemente din biosfera exotică, unele semănând cu nişte culturi subterane, ori cu noi specii de cactuşi. Erau, pesemne, specii obţinute prin inginerie genetică, deşi – surprinzător – nu erau trecute în ghidul lui. Mutanţi, probabil. O, dar acolo, unde o fisură mai largă colectase un strat mai adânc de humus şi un pârâiaş, se afla o tufă de *kobresia. Kobresia* şi celelalte varietăţi de rogoz creşteau pe teren umed, iar turba extrem de absorbantă pe care se dezvoltau altera destul de rapid din punct de vedere chimic solul de dedesubt, având o acţiune însemnată în lenta tranziţie de la *fellfield* la pajiştea alpină. Iar acum, după ce le observase, vedea minuscule cursuri de apă, marcate de populaţia respectivă de rogoz, curgând printre stânci. Îngenunchind pe o porţiune izolată, Sax deconectă lupa şi privi în jur, iar de la înălţimea mică la care se afla putu să identifice o întreagă serie de mici câmpuri de pietre, răspândite pe versantul morenei ca nişte petice de covoare persane, zdrenţuite de gheaţa în mişcare.

Revenind la staţie, Sax petrecu multă vreme sechestrat în laboratoare, cercetând la microscop specimenele de plante, desfăşurând o varietate de teste şi discutând despre rezultate cu Berkina, Claire şi Jessica.

– Cele mai multe sunt poliploide, nu? întrebă Sax.

– Aşa este, răspunse Berkina.

Pe Pământ poliploidia era destul de frecvent întâlnită la mare altitudine, aşa că nu reprezenta o surpriză. Se petrecea însă un fenomen ciudat, constând din dublarea, triplarea sau chiar împătrirea numărului original de cromozomi dintr-o plantă. Plantele diploide, cu zece cromozomi, sunt urmate de poliploide cu douăzeci, treizeci sau chiar patruzeci de cromozomi. Specialiştii în hibridizări au utilizat ani de zile fenomenul pentru a obţine plante fanteziste, deoarece poliploidele sunt de obicei mai mari, cu frunze, flori, fructe, celule – toate mai mari, prezentând adesea o varietate mai mare decât cele din care provin. Genul acesta de adaptabilitate le-a făcut mai potrivite pentru ocuparea de suprafeţe noi, cum ar fi spaţiile din interiorul unui gheţar şi de sub acesta. Au existat insule în Oceanul Arctic terestru unde optzeci la sută din plante erau poliploide. Sax presupunea că este vorba de o strategie pentru evitarea efectului distructiv al procentajului de mutaţii, ceea ce ar explica de ce are loc în zonele cu radiaţii ultraviolete ridicate. Iradierea intensă cu raze ultraviolete ar rupe un mare număr de gene, dar dacă acestea sunt reproduse în celelalte seturi de cromozomi există şansa de a nu avea loc niciun fel de deteriorare genotipică, şi niciun impediment în reproducere.

– Am constatat că până şi în cazurile în care nu am început cu poliploide, ceea ce obişnuim să facem, acestea se transformă pe parcursul a câtorva generaţii.

– Aţi identificat mecanismul care declanşează acest proces?

– Nu.

Alt mister! Sax se uită în microscop, vexat de acest gol destul de uimitor în ţesătura bizar de zdrenţuită a ştiinţei biologiei. Dar nu era nimic de făcut; cercetase chiar el problema în laboratoarele din Echus Overlook în deceniul şase şi ajunsese la concluzia că poliploidia este, într-adevăr, stimulată de o doză mai mare de radiaţii ultraviolete decât este obişnuit organismul, dar modalitatea în care celulele sesizează această diferenţă, pentru ca apoi să-şi dubleze, tripleze sau să-şi împătrească numărul de

cromozomi…

– Mă surprinde cât de mult înfloreşte totul, trebuie să recunosc.

– Iar eu mă temeam că în comparaţie cu Pământul aici s-ar putea să ţi se pară destul de sterp, spuse Claire, zâmbind fericită.

– Ei bine, nu, replică el, dregându-şi glasul. Cred că nu mă aşteptam la nimic sau, cel mult, la alge şi licheni. Dar câmpurile acelea cu pietre par să prospere. Îmi închipuiam că va dura mai mult.

– Pe Pământ ar dura mai mult. Dar ţine minte că nu aruncăm pur şi simplu seminţe pe teren, aşteptând apoi să vedem ce se întâmplă. Fiecare specie în parte a fost ameliorată pentru a-i spori rezistenţa şi viteza de creştere.

– Iar în fiecare primăvară am reînsămânţat, interveni Berkina, şi am fertilizat terenul cu bacterii fixatoare de azot.

– Credeam că bacteriile denitrificatoare sunt cele care fac furori.

– Acelea sunt distribuite anume în depozite groase de nitrat de sodiu, pentru a face să transpire azotul în atmosferă. Dar acolo unde ne ocupăm de grădinărit, avem nevoie de mai mult azot în sol, aşa că folosim fixatori de azot.

– Mie tot mi se pare că merge foarte repede. Iar toate astea trebuie să se fi petrecut înainte de instalarea *solettei.*

– Adevărul este, interveni Jessica de la biroul ei din capătul celălalt al încăperii, că în această fază nu există niciun fel de concurenţă. Condiţiile sunt grele, dar acestea sunt plante extrem de rezistente, iar când le scoatem afară nu există niciun fel de concurenţă care să le încetinească evoluţia.

– Este o nişă goală, preciză Claire.

– Iar condiţiile de aici sunt mai bune decât în majoritatea locurilor de pe Marte, adăugă Berkina. În sud au iarna la afeliu şi altitudini ridicate. Staţiunile de acolo raportează că expunerea la gerurile iernii este pur şi simplu devastatoare. Dar aici, iarna la periheliu este cu mult mai blândă şi nu avem decât o altitudine de un kilometru. Clima este de-a dreptul blajină, în multe privinţe chiar mai bună decât în Antarctica.

– Mai ales în privinţa nivelului de CO_2, interveni Berkina. Mă întreb dacă asta nu are vreo legătură cu viteza la care te referi. E ca şi cum plantele ar fi supraîncărcate.

– Aha! făcu Sax, aprobând din cap.

Aşadar câmpurile cu pietre erau practic grădini. Mai degrabă creştere asistată decât creştere naturală. Ştiuse toate astea, desigur – era un dat oriunde pe suprafaţa planetei –, dar câmpurile de pietre, atât de stâncoase şi difuze, păruseră spontane şi suficient de sălbatice pentru a-l deruta pe moment. Şi chiar ţinând seama că sunt grădini, îl surprindea faptul că sunt atât de viguroase.

– Iar acum mai e şi *soletta* asta care revarsă lumină solară pe suprafaţă! exclamă Jessica dând din cap cu un aer dezaprobator. Expunerea solară naturală era, în medie, de patruzeci şi cinci la sută din aceea a Pământului, iar cu *soletta* în funcţiune trebuie să fie în jur de cincizeci şi patru.

– Povestiţi-mi despre *soletta,* îi rugă Sax, precaut.

Îi povestiră pe rând. Un grup de companii transnaţionale, conduse de Subarashii, construiseră un sistem lamelar circular de oglinzi solare amplasate între Soare şi Marte şi aliniate pentru a putea focaliza lumina solară care, altfel, nu ar fi ajuns pe planetă. O oglindă circulară suplimentară, rotindu-se pe o orbită polară, reflecta lumina înapoi, până la *soletta,* pentru a echilibra strângerea luminii solare, iar lumina aceea era de asemenea proiectată către Marte. Ambele sisteme de oglinzi erau de-a dreptul uriaşe în comparaţie cu panourile navelor de transport de demult, iar lumina pe care o adăugau sistemului era, într-adevăr, semnificativă.

– Construirea lor trebuie să fi costat o avere, murmură Sax.

– Da, aşa este. E incredibil cât de mult investesc marile transnaţionale.

– Şi încă nu au terminat, adăugă Berkina. Au de gând să transporte o lentilă aeriană doar la câteva sute de kilometri de suprafaţă, iar această lentilă va focaliza o parte din lumina provenită de la *soletta* până când va încinge suprafaţa planetei la temperaturi fantastice, de genul a cinci mii de grade.

– Cinci mii!

– Da, cred că aşa am auzit. Intenţionează să topească nisipul şi regolitul de sub el, ceea ce va elimina în atmosferă toate substanţele volatile.

– Dar ce se va întâmpla cu suprafaţa?

– Vor s-o facă în regiuni îndepărtate.

– De-a lungul unor linii, preciza Claire. Aşadar în final vor obţine şanţuri?

– Canale, preciza Sax.

– Da, aşa e, spuse ea şi toţi râseră.

– Canale cu pereţi de sticlă, mai adăugă Sax.

Îl îngrijora ideea acelor substanţe volatile, printre care o poziţie proeminentă, dacă nu chiar principală, o va avea bioxidul de carbon, dar nu dorea să manifeste prea mult interes pentru problemele mai mari legate de terraformare.

– Ei bine, spuse Sax, cred că destul de curând o parte din câmpurile cu pietre se vor transforma în pajişti alpine.

– A, dar au apărut deja, îl informă Claire.

– Nu mai spune!

– Da, în sfârşit, sunt foarte mici. Dar să cobori pe marginea de vest cam vreo trei kilometri. Ai făcut-o deja? O să vezi tu. Pajişti alpine, şi *krummholz.* Nu a fost chiar atât de greu. Am plantat arbori fără să-i modificăm chiar atât de mult, deoarece am constatat că o mulţime de specii de molid şi pin prezintă toleranţă la temperaturi mult mai joase decât aveau nevoie în habitatul lor pământean.

– E ceva cu totul deosebit.

– Cred că e o moştenire din erele glaciare, dar acum prinde bine.

– Interesant, zise Sax.

Îşi petrecu restul zilei cu ochii în microscop fără să vadă nimic, adâncit în gânduri. Viaţa înseamnă atât de mult spirit, spunea Hiroko. Era ciudată această vigoare a fiinţelor vii, tendinţa de a prolifera, ceea ce Hiroko numea tendinţa lor spre verde, viriditas, năzuinţa către realizarea modelului. Iar pe el îl făcea atât de *curios!*

În zorii zilei următoare se trezi în patul lui Phyllis, cu Phyllis încurcată printre cearşafurile de lângă el. După cină întregul grup se retrăsese în camera de observare, cum se obişnuiseră. Sax continuase conversaţia cu Claire, Jessica şi Berkina, iar Jessica fusese foarte prietenoasă cu el, aşa cum îi era obiceiul. Phyllis observase şi îl urmărise până la toaleta de lângă lift, aruncându-se asupra lui cu îmbrăţişarea aceea seducătoare şi şocantă a ei, sfârşind prin a coborî la nivelul dormitoarelor şi, în cele din urmă, în camera ei. Deşi Sax se simţise prost pentru că plecase fără a spune noapte bună celorlalţi, făcuse dragoste cu ea destul de pătimaş.

Acum, uitându-se la ea, îşi aminti cu neplăcere de plecarea lor precipitată. Nu avea nevoie decât de cele mai elementare noţiuni

de sociobiologie pentru a explica un astfel de comportament: competiţia pentru parteneri, o activitate animală esenţială. Desigur, până în acel moment Sax nu mai fusese niciodată subiectul unei astfel de competiţii, dar nu era nimic de laudă într-o manifestare atât de bruscă. Evident, se întâmpla datorită chirurgiei estetice a lui Vlad, intervenţie care, printr-o oarecare şansă, îi rearanjase chipul într-o configuraţie care le atrăgea pe femei, deşi motivul pentru care un anumit aranjament al trăsăturilor faciale ar fi mai atrăgător decât altul rămânea pentru el un mister total. Mai auzise explicaţii sociobiologice ale atractivităţii sexuale şi îşi dădea seama că unele dintre ele ar putea conţine un sâmbure de adevăr: un bărbat caută o pereche cu şoldurile largi pentru a-i putea naşte în siguranţă copiii, cu sânii dezvoltaţi pentru a-i alăpta etc.; o femeie caută un bărbat puternic pentru a-i hrăni copiii şi a fi la rândul lor puternici etc., etc. Toate astea aveau cât de cât un sens, dar niciuna nu avea vreo legătură cu trăsăturile faciale. Referitor la acestea, explicaţiile sociobiologice deveneau destul de străvezii: ochii îndepărtaţi pentru o vedere bună, dinţi buni pentru sănătate, un nas proeminent pentru a evita răcelile… Nu. Nu e chiar atât de raţional. E o chestiune care ţine de configuraţii întâmplătoare şi care, cumva, încântă privirea. O judecată estetică în care minuscule trăsături nefuncţionale pot însemna foarte mult, indicând că preocupările practice nu reprezintă un factor hotărâtor. Un caz revelator îl ofereau două surori gemene cu care Sax mersese la liceu – fuseseră gemene identice, semănând foarte mult. Şi totuşi, cumva, una era urâtă, iar cealaltă frumoasă. Nu, era o chestiune de milimetri de carne, os şi cartilaj, potrivindu-se din întâmplare în modele care plăceau sau nu. Aşadar Vlad adusese unele modificări chipului său, iar acum femeile se întreceau pentru a-i cuceri atenţia, deşi el era aceeaşi persoană dintotdeauna. O persoană faţă de care Phyllis nu manifestase niciun fel de interes înainte, când arăta aşa cum îl făcuse natura. Era greu să nu fie oarecum cinic. Să fii dorit, da! dar să fii dorit pentru trivialităţi…

Coborî din pat şi se îmbrăcă într-unul din cele mai noi costume uşoare, mult mai confortabile decât vechile costume supraelastice. Desigur, trebuia se te izolezi de temperaturile de sub punctul de îngheţ, să porţi cască şi rezervor de aer, dar nu mai era nevoie să asiguri presiune pentru a evita iritarea pielii. Până şi 160 de milibari ajungeau, aşa că acum nu era vorba

decât de îmbrăcăminte călduroasă, cizme şi cască. Prin urmare nu-i luă decât câteva minute pentru a se îmbrăca, după care ieşi din nou pe gheţar.

Porni pe drumul principal, pavat, acoperit cu chiciură, traversă râul de gheaţă şi coborî apoi pe malul de vest, trecând de micile câmpuri *millefleur* acoperite şi ele de chiciura care începea să se topească la lumină. Ajunse într-un loc unde gheţarul cobora pe un mic escarpament, într-o ameţitoare cascadă de gheaţă, făcând totodată şi o întoarcere de câteva grade spre stânga, urmărind nervurile de pe margini. Deodată, un scrâşnet puternic umplu aerul, urmat de un bubuit pe o frecvenţă joasă care îi vibră în stomac. Gheaţa era în mişcare. Se opri, ascultând. Auzi sunetul îndepărtat, ca de clopot, al unui râu de sub gheaţă. Îşi continuă drumul, cu fiecare pas simţindu-se mai uşor şi mai fericit. Lumina dimineţii era foarte limpede, aburul de pe suprafaţa gheţii ca un fum alb.

Apoi, la adăpostul unor bolovani uriaşi, dădu peste un amfiteatru de *fellfield,* presărat cu flori ca nişte pete de culoare. Iar la poalele câmpului se afla o mică pajişte alpină, orientată spre sud şi şocant de verde, cu covoare de iarbă şi rogoz străbătute de cursuri de apă acoperite de gheaţă, iar de-a lungul marginilor amfiteatrului, adăpostiţi în crăpături sau sub stânci, se ghemuiau mai mulţi arbori pitici.

Era *krummholz* deci, care în evoluţia peisajelor montane reprezintă stadiul imediat următor pajiştilor alpine. Arborii pitici pe care îi observase erau de fapt reprezentanţi ai unor specii obişnuite – mai ales molid alb, *Picea glauca* – şi care, în asemenea condiţii vitrege, s-au miniaturizat din proprie iniţiativă, urmând conturul spaţiilor protejate în care au răsărit (sau mai degrabă în care au fost plantaţi). Sax descoperi câteva exemplare de pin, *Pinus contorta,* alăturându-se molizilor albi, mult mai numeroşi. Aceştia erau arborii cei mai toleranţi la frig de pe Pământ şi se părea că echipa de la Biotique adăugase toleranţa la sare de la alţi arbori, cum ar fi tamariscul. Se recursese la tot felul de tehnici de inginerie genetică pentru a-i ajuta. Cu toate acestea, condiţiile extreme le împiedicaseră dezvoltarea până când arbori care ar fi trebuit să crească până la treizeci de metri înălţime se ghemuiau în mici depresiuni protectoare care nu treceau de genunchi, retezaţi de vânturi şi de troienele iernii ca de o maşină de tuns gardul viu. De aici şi numele de *krummholz,* termenul german pentru „pădure

răsucită”, sau mai degrabă „pădure pitică” – zona unde reuşesc pentru prima dată să profite de activitatea de producere a solului desfăşurată de *fellfield*-uri şi pajiştile alpine. Limita arborilor.

Sax străbătu fără grabă amfiteatrul, călcând pe pietre, cercetând muşchii, rogozul, ierburile şi fiecare arbore în parte. Plantele acelea cioturoase erau contorsionate de parcă ar fi fost cultivate de grădinari *bonsai* cu mintea tulburată.

– O, cât de frumos! exclamă el de mai multe ori, pe când cerceta o ramură, un trunchi ori un tipar de scoarţă laminată care se desfăcea în foi ca aluatul de plăcintă. O, cât de frumos! O, dacă ar fi şi nişte cârtiţe! Cârtiţe şi şoareci de câmp, marmote şi vulpi!

Dar bioxidul de carbon încă mai reprezenta treizeci la sută din atmosferă, poate cincizeci de milibari. Toate mamiferele ar muri foarte repede cu un astfel de aer. De aceea se opusese el întotdeauna modelului de terraformare în două etape, care presupunea o acumulare masivă de CO_2 care să preceadă orice altceva. De parcă încălzirea planetei ar fi singurul scop! Dar scopul nu era încălzirea. Animalele pe suprafaţa planetei reprezentau scopul urmărit. Acesta nu era numai un bun în sine, dar şi un bine pentru plante, dintre care multe aveau nevoie de animale. Cele mai multe dintre aceste plante se propagau pe cont propriu, desigur, şi existau nişte insecte modificate cărora le dăduseră drumul cei de la Biotique, mişunând în maniera încăpăţânată de supravieţuire a insectelor, parcă doar pe jumătate în viaţă, ducându-şi cu greu la capăt activitatea de polenizare. Dar existau multe alte funcţii simbiotice ecologice care necesitau prezenţa animalelor, cum ar fi aerisirea solului realizată de cârtiţe şi şoarecii de câmp, sau răspândirea seminţelor de către păsări, fără de care plantele nu se puteau înmulţi, iar unele nici nu puteau trăi. Nu, trebuie să se reducă bioxidul de carbon din atmosferă, poate până la cei zece milibari pe care-i avusese la sosirea lor, când acesta era singurul aer existent. De aceea era atât de îngrijorător planul menţionat de colegii lui, acela de a topi regolitul cu ajutorul unei lentile aeriene. N-ar face decât să le sporească problemele.

Între timp, frumuseţea aceasta neaşteptată. Trecuseră ceasuri de când cerceta specimenele unul câte unul, admirând mai ales trunchiul spiralat şi ramurile, coaja care se desprindea şi crenguţele cu ace ale unui mic pin – ca o lucrare de sculptură flamboiantă, într-adevăr. Stătea în genunchi, cu faţa într-o tufă

de rogoz şi fundul în aer, atunci când Phyllis, Claire şi un întreg grup dădură buzna pe pajişte, râzând de el şi călcând în picioare, fără milă, iarba vie.

* * *

În după-amiaza aceea Phyllis rămase împreună cu el, aşa cum mai făcuse de vreo două ori până atunci, şi se întoarseră pe jos, amândoi, Sax încercând mai întâi să joace rolul de ghid local, arătându-i plantele pe care tocmai le descoperise în săptămâna precedentă. Dar Phyllis nu puse nicio întrebare în legătură cu ele, şi nici măcar nu părea să-l asculte atunci când îi vorbea. Se părea că nu-şi doreşte decât ca el să reprezinte pentru ea un auditoriu, un martor al existenţei ei. Aşa că Sax renunţă la plante şi îi puse întrebări, ascultând-o şi întrebând-o din nou. La urma urmei era un bun prilej de a afla mai multe despre structura actuală a puterii pe Marte. Chiar dacă Phyllis exagera propriul ei rol, discuţia rămânea, totuşi, informativă.

– Am fost uimită cât de repede au reuşit cei de la Subarashii să construiască noul elevator şi să-l instaleze pe poziţie.

– Subarashii?

– Ei au fost contractanţii principali.

– Cine le-a acordat contractul? UNOMA?

– A, nu. UNOMA a fost înlocuită cu UNTA, „Autoritatea Tranziţională a Naţiunilor Unite”.

– Deci atunci când tu erai preşedinte al Autorităţii Tranziţionale, erai de fapt preşedinte al planetei Marte.

– Ei bine, funcţia de preşedinte se preia prin rotaţie şi nu-ţi conferă mai multă putere decât au oricare alţi membri. Nu e decât un titlu pentru mijloacele de informare şi ca să conducă cineva şedinţele. Muncă de rutină.

– Şi totuşi…

– Da, ştiu, spuse ea, râzând. E o funcţie pe care mulţi dintre vechii mei colegi şi-au dorit-o, dar nu au obţinut-o niciodată. Chalmers, Bogdanov, Boone, Toitovna… Mă întreb ce ar fi zis dacă ar fi văzut. Doar că ei au ales o altă cale.

– Aşadar de ce a obţinut Subarashii elevatorul? întrebă Sax, privind în altă parte.

– Aşa a votat comitetul de organizare al UNTA. Şi Praxis licitase pentru elevator, dar nimeni nu-i are la inimă.

– Iar acum, când elevatorul este din nou instalat, crezi că lucrurile se vor schimba?

– O, cu siguranţă! Cu siguranţă! O mulţime de lucruri au fost

ţinute pe loc de la revoltă încoace. Emigrarea, construcţiile, terraformarea, comerţul – toate au fost încetinite. Abia am reuşit să reconstruim câteva dintre oraşele distruse. A existat un fel de lege marţială, necesară, desigur, dacă ţinem seama de cele întâmplate.

– Desigur.

– Dar acum toate metalele acumulate în ultimii patruzeci de ani sunt pe punctul de a pătrunde pe piaţa pământeană, iar asta va stimula incredibil de mult întreaga economie a celor două lumi. Vom vedea o producţie mai ridicată pe Pământ, şi investiţii mai mari aici, precum şi o emigraţie sporită. În sfârşit, suntem pregătiţi pentru lucruri măreţe.

– Cum ar fi *soletta!*

– Exact. *Soletta* ilustrează perfect spusele mele. Există tot felul de planuri pentru investiţii majore pe această planetă.

– Canale cu pereţi de sticlă, spuse Sax. Pe lângă ele, puţurile litosferice vor părea nişte fleacuri.

Phyllis tocmai spunea ceva despre cât de înfloritoare se prezenta situaţia pentru Pământ, iar Sax scutură din cap pentru a-şi limpezi mintea de joulii acumulaţi pe centimetru pătrat.

– Dar eu credeam că Pământul are probleme serioase, spuse el.

– O, Pământul are întotdeauna probleme serioase. Va trebui să ne obişnuim cu asta. Nu, eu sunt foarte optimistă. Vreau să spun că recesiunea asta i-a lovit puternic, mai ales pe tigrii mai mici şi pe puii de tigru şi, desigur, ţările mai puţin dezvoltate. Dar influxul de metale industriale de aici va stimula economic pe toată lumea, inclusiv industriile orientate spre controlul mediului. Şi, din nefericire, se pare că efectele recesiunii le vor rezolva o serie de alte probleme.

Sax se concentra asupra secţiunii de morenă pe care urcau. Aici soliflucţiunea, topirea zilnică a gheţii de pe pantă, făcuse ca regolitul să alunece la vale, formând o serie de adâncituri şi praguri. Deşi totul avea un aspect cenuşiu şi lipsit de viaţă, un model abia vizibil, ca nişte minuscule plăci ceramice, dovedea că terenul era acoperit cu licheni pufoşi, gri-albăstrui. În adâncituri se găseau mănunchiuri de ceva asemănător cu o cenuşă gri, iar Sax se aplecă pentru a recolta un mic eşantion.

– Uite, i se adresă el brusc lui Phyllis, o specie de *erythraea centaurium,* licheni de zăpadă.

– Parcă ar fi pământ.

– Acela e un fungus parazit care creşte pe el. În realitate planta este verde. Vezi frunzuliţele? Sunt crescute recent, iar fungusul nu le-a acoperit încă.

Mărite, frunzele arătau parcă făcute din sticlă verde. Dar Phyllis nu se osteni să privească.

– Cine a proiectat aşa ceva? întrebă ea pe un ton care sugera că proiectantul fusese de prost-gust.

– Nu ştiu. Poate că nimeni. Câteva din noile specii de pe aici nu au fost proiectate.

– E posibil ca evoluţia să acţioneze atât de repede?

– În sfârşit, ştii… Oare poliploidia înseamnă evoluţie?

– Nu.

Phyllis porni mai departe, fără a manifesta cine ştie ce interes faţă de micul eşantion. Licheni de zăpadă! Poate că fuseseră foarte puţin modificaţi, ori poate că nici nu fuseseră proiectaţi. Specimene de probă, aruncate aici, printre celelalte, pentru a vedea cum se descurcă. Cu atât mai interesant, după opinia lui Sax.

Doar că undeva, pe parcurs, Phyllis îşi pierduse interesul. Fusese, cândva, un biolog de mâna întâi, iar lui Sax îi venea greu să-şi imagineze cum se poate să-ţi pierzi curiozitatea care stă la baza ştiinţei, pornirea aceea de a descifra sensul lucrurilor. Poate că îmbătrâneau. Pe parcursul vieţii lor care acum nu mai era naturală s-ar putea să se schimbe cu toţii, poate chiar în profunzime. Lui Sax nu-i plăcea ideea, dar n-avea de ales. Ca toţi ceilalţi noi centenari, îşi amintea din ce în ce mai greu anumite detalii din trecut, mai ales din perioada medie, lucruri care se petrecuseră între vârsta de douăzeci şi cinci de ani şi nouăzeci. Astfel, anii de dinainte de ’61 şi cea mai mare parte din anii petrecuţi pe Pământ începeau să se estompeze. Iar ei, fără amintiri pe deplin funcţionale, aveau să se transforme cu siguranţă.

Aşa că atunci când reveniră la staţie Sax se duse în laborator, tulburat. Poate, îşi spunea el, deveniseră poliploidali, nu ca indivizi, ci în plan cultural – o mulţime internaţională, sosind aici şi multiplicându-şi caracteristicile, demonstrând adaptabilitatea şi capacitatea de supravieţuire pe acest teren străin în pofida tuturor mutaţiilor induse de stres…

Dar nu. Aste e mai degrabă analogie decât omologie, ceea ce în domeniul ştiinţelor umaniste s-ar numi comparaţie eroică,

dacă înţelegea el bine termenul, sau metaforă, ori un alt gen de analogie literară. Iar analogiile sunt, în marea lor majoritate, lipsite de sens – ţinând mai degrabă de fenotip decât de genotip (pentru a utiliza o altă analogie). După câte îşi dădea el seama, mai toată poezia şi literatura – de fapt toate disciplinele umaniste, fără a mai menţiona ştiinţele sociale – sunt fenotipice, adăugându-se la un imens compendiu de analogii lipsite de sens, care nu ajută la explicarea lucrurilor, ci doar la perceperea lor distorsionată. S-ar putea spune că e un fel de continuă beţie conceptuală. Sax însuşi prefera mai mult exactitatea şi puterea explicativă, şi de ce nu? Dacă afară sunt 200° Kelvin, de ce să nu spui aşa, decât să vorbeşti despre ţâţele vrăjitoarelor şi altele la fel, trăgând după tine tot bagajul acesta uriaş al trecutului ignorant, pentru a întuneca orice întâlnire cu realitatea senzorială? E absurd.

Bine deci, poliploidia culturală nu există. Nu e decât o situaţie istorică precisă, consecinţă a tuturor celor petrecute înainte, a deciziilor luate, ale căror rezultate se risipesc pe planetă într-o totală dezordine, desfăşurându-se – sau poate chiar dezvoltându-se – fără niciun plan. Lipsite de un plan. În privinţa aceasta, există o similitudine între istorie şi evoluţie, prin aceea că ambele sunt chestiuni de contingenţă şi accident, precum şi modele de dezvoltare. Dar deosebirile, mai ales pe scară temporală, sunt atât de mari, încât fac din această similitudine nimic mai mult decât o altă analogie.

Nu, mai bine să se concentreze asupra omologiilor, acele similitudini structurale care indică relaţii fizice reale, care într-adevăr *explică* ceva. Desigur că asta te duce înapoi la ştiinţă. Însă după o întrevedere cu Phyllis, chiar de aşa ceva avea el nevoie.

Aşa că se adânci din nou în studierea plantelor. Multe dintre organismele de pe *fellfield* pe care le găsea aveau frunzele foarte groase şi acoperite cu peri, contribuind la protejarea plantelor împotriva impactului dur cu razele ultraviolete din lumina solară marţiană. Aceste adaptări puteau fi foarte bine exemple de omologie, în care specii având aceiaşi strămoşi păstraseră toate trăsături de familie. Sau, ar putea fi exemple de convergenţă, în care specii provenite din filumi diferiţi au ajuns la aceleaşi forme din necesitate funcţională. Iar în zilele acestea ele pot fi pur şi simplu rezultatul bioingineriei, realizatorii adăugând aceleaşi trăsături unor plante diferite pentru a asigura aceleaşi

avantaje. Pentru a afla din ce categorie face parte, trebuia mai întâi să identifice planta, apoi să verifice registrele pentru a vedea dacă fusese concepută de vreuna dintre echipele de terraformatori. La Elysium se afla un laborator Biotique, condus de Harry Whitebook, care proiecta multe dintre cele mai reuşite plante de pe suprafaţa planetei, mai ales varietăţile de rogoz şi iarbă, iar o verificare în catalogul Whitebook dovedea adesea că acolo fusese mâna lui, caz în care similitudinile erau o chestiune de convergenţă, Whitebook adăugând anumite trăsături – cum ar fi frunzele acoperite cu peri – la aproape fiecare plantă cu frunze pe care o producea.

Interesant caz de istorie care imită evoluţia. Deoarece doreau să realizeze o biosferă pe Marte în scurtă vreme, poate de 10^7 ori mai repede decât durase pe Pământ, vor fi cu siguranţă nevoiţi să intervină permanent în actul propriu-zis al evoluţiei. În felul acesta, biosfera marţiană nu ar mai fi un caz de filogenie care recapitulează ontogenia – în orice caz, o noţiune discreditată –, ci de istorie care recapitulează evoluţia. Ori poate o imită, atât cât e posibil, dat fiind mediul înconjurător marţian. Sau chiar o dirijează. Istoria *care dirijează* evoluţia. Descurajantă idee!

Whitebook îşi vedea de treabă demonstrând foarte mult fler. De exemplu, obţinuse recifuri de licheni freatofitici care realizau din sărurile încorporate un fel de structură de coral multiporoasă, astfel încât plantele rezultate erau mase măslinii sau de un verde închis, formate din cuburi semicristaline, iar când ajungeai la o porţiune de teren pe care creşteau era ca şi cum te-ai fi plimbat printr-o grădină-labirint liliputană, strivită, abandonată şi pe jumătate acoperită de nisip. Segmentele cubice separate ale plantei erau fracturate sau fisurate, şi erau atât de umflate de parcă ar fi suferit de o boală care părea să pietrifice plantele încă în viaţă, lăsându-le să lupte pentru existenţă în interiorul unor carcase de malachit şi jad. Ciudate la vedere, dar foarte reuşite. Sax găsi destul de multe asemenea recifuri de licheni crescând pe creasta nervurii vestice a morenei şi în regolitul mult mai arid de dincolo de aceasta.

Îşi petrecu câteva dimineţi studiindu-le chiar acolo, iar într-o zi, traversând creasta, privi înapoi peste gheţar şi văzu un vârtej de nisip învârtindu-se deasupra gheţii, o mică tornadă sclipitoare, de culoarea ruginii, care se repezea la vale. Îndată după aceea îl lovi un vânt puternic, cu rafale de cel puţin o sută de kilometri pe oră, apoi de o sută cincizeci. Până la urmă Sax se

ascunse după un recif de licheni, de unde ridică o mână pentru a încerca să determine viteza vântului. Era greu de făcut o estimare exactă, deoarece atmosfera tot mai groasă făcuse să sporească forţa vânturilor şi să pară mai rapide decât erau în realitate. Toate aprecierile bazate pe instinctele zilelor petrecute la Underhill erau acum departe de adevăr. Viteza rafalelor care îl loveau în acel moment ar fi putut fi nu mai mare de optzeci de kilometri pe oră, dar erau încărcate de nisip şi se izbeau de viziera lui, reducându-i vizibilitatea cam până la o sută de metri. După ce aşteptă o oră ca furtuna să slăbească în intensitate, renunţă şi se întoarse la staţie, traversând gheţarul prin deplasări foarte precaute de la un fanion la altul, atent să nu piardă traseul pe care îl marcau – element important, dacă doreai să te ţii departe de zona periculoasă a crevaselor.

După ce traversă gheaţa, Sax îşi croi drum repede până la staţie, meditând la mica tornadă care anunţase sosirea furtunii. Manifestările vremii erau ciudate. Ajuns înăuntru, ceru canalul meteorologic şi trecu prin toate informaţiile meteo ale zilei respective, după care analiză o imagine din satelit a zonei în care se aflau. O celulă ciclonică se năpustea asupra lor dinspre Tharsis. Dată fiind îngroşarea aerului, vânturile dinspre Tharsis erau într-adevăr puternice. Protuberanţa va rămâne întotdeauna un punct de referinţă în climatologia marţiană, presupuse Sax. Mai tot timpul, curentul de aer din emisfera nordică ocoleşte extremitatea sa nordică, la fel cum curentul nordic de pe Pământ înconjoară Munţii Stâncoşi. Dar, la anumite intervale, mase de aer se deplasau peste creasta lui Tharsis printre vulcani, lăsându-şi, în timp ce se ridicau, umiditatea pe Tharsisul de vest. Apoi aceste mase de aer deshidratat se năpustesc cu un urlet pe panta de est – mistralul, sau siroccoul, sau foehnul Uriaşului – însoţite de vânturi puternice care, odată cu îngroşarea atmosferei, aveau să devină o problemă. Unele oraşe de corturi din câmp deschis erau puse în pericol până la punctul în care se părea că vor trebui să se retragă în cratere sau canioane, sau măcar să-şi consolideze foarte mult corturile.

Pe când Sax se gândea la toate acestea, întreaga problematică a vremii deveni atât de atrăgătoare, încât ar fi vrut să renunţe la studiile de botanică şi să îi consacre tot timpul. În zilele de demult ar fi făcut-o, şi s-ar fi afundat în climatologie timp de o lună sau un an până când curiozitatea i-ar fi fost satisfăcută şi ar fi reuşit să se gândească la vreo contribuţie la

strategia privitoare la problemele care se ridicau.

Dar aceea fusese o abordare destul de indisciplinată, după cum îşi dădea acum seama, conducând la un fel de metodă nediscriminatorie, chiar la un anumit diletantism. Acum, ca Stephen Lindholm, lucrând pentru Claire şi Biotique, era nevoit să abandoneze climatologia cu o privire avidă la fotografiile din satelit şi la noile sisteme de nori care se învârtejeau atât de sugestiv, şi doar să le povestească celorlalţi despre tornadă şi să discute despre vreme ca un divertisment în laborator sau la masă, în timp ce principalul lui efort se orienta iar spre micul lor ecosistem cu plantele sale, în încercarea de a le ajuta să supravieţuiască. Şi cum tocmai începea să înveţe particularităţile gheţarului Arena, aceste restricţii impuse de noua lui identitate nu erau tocmai un lucru rău. Însemna că e forţat să se concentreze asupra unei singure discipline aşa cum n-o mai făcuse de la activitatea lui postdoctorală, iar răsplata concentrării îi părea tot mai evidenţă. Îl putea face un mai bun om de ştiinţă.

A doua zi, de exemplu, când vântul era ceva mai mult decât o adiere, Sax ieşi din nou şi localiză porţiunea cu licheni de coral pe care tocmai o cerceta atunci când izbucnise furtuna de nisip. Toate fisurile structurii erau umplute cu nisip, ceea ce trebuie să fi fost valabil mai tot timpul. Aşa că îndepărtă nisipul de pe una dintre fisuri şi privi înăuntru prin lupele care măreau de douăzeci de ori cu care era prevăzută viziera lui. Pereţii fisurii erau acoperiţi cu cili foarte fini, ca un fel de versiuni minuscule ale perilor de pe frunzele expuse ale celorlalte alpine. Evident, nu era nevoie de niciun fel de protecţie acestor suprafeţe deja atât de bine ascunse. Poate că rostul lor era să elibereze oxigenul în exces din ţesuturile masei exterioare semicristaline. Spontane sau planificate? Parcurse descrierile de pe monitor şi adăugă o nouă descriere a acestui specimen, care, datorită cililor, părea să fie greu de definit. Scoase un mic aparat de fotografiat din buzunarul de la şold, făcu o fotografie, puse un eşantion de cili într-o pungă, introduse aparatul şi punga în acelaşi buzunar şi porni mai departe.

Coborî pentru a se uita la gheţar, păşind pe acesta spre unul dintre multele puncte de joncţiune unde marginea lui cobora şi întâlnea lin panta ascendentă a marginii morenei. Era multă lumină pe gheţar în miezul zilei, de parcă, pretutindeni, cioburi

de oglindă o reflectau. Mici cumpene ale apelor se adunau în şuvoaie adânci care dispăreau pe neaşteptate prin găurile din gheaţă. Aceste găuri, ca şi crevasele, erau colorate în diferite nuanţe de albastru. Nervurile morenei străluceau ca aurul şi păreau să tresalte în căldura care se ridica. Ceva din această privelişte îi aminti lui Sax de planul cu *soletta,* şi fluieră printre dinţi.

Se ridică şi îşi îndreptă mijlocul, simţindu-se foarte activ şi curios, absolut în elementul lui. Omul de ştiinţă la lucru. Învăţa să iubească acest efort fundamental, veşnic nou, al „istoriei naturale”, observarea atentă a lucrurilor din natură, descrierea, categorizarea, taxonomia – strădania esenţială de a explica, sau mai degrabă primul său pas, pur şi simplu, de a descrie. Cât de fericiţi păruseră dintotdeauna în scrierile lor istoricii naturii: Linnaeus şi latina lui necizelată, Lyell şi pietrele lui, Wallace şi Darwin şi marele lor pas de la categorie la teorie, de la observaţie la paradigmă. Sax o simţea chiar acolo, pe gheţarul Arena, în anul 2101, cu toate speciile acelea noi, cu acest proces înfloritor de diversificare pe jumătate influenţat de om şi jumătate marţian – un proces care până la urmă va necesita propriile sale teorii, un fel de evoistorie, sau istorio-evoluţie, sau ecopoesis, sau pur şi simplu areologie. Ori poate principiul lui Hiroko, viriditas. Teorii ale proiectului terraformării – nu numai despre ceea ce intenţionează acest proiect, ci cum funcţionează el în realitate. O istorie naturală, mai precis. Foarte puţin din ceea ce se petrecea putea fi studiat cu ştiinţa experimentală de laborator, aşa că istoria naturală avea să-şi recapete locul ei corespunzător printre ştiinţe, ca printre egali. Aici, pe Marte, erau destinate să se prăbuşească tot felul de ierarhii, iar asta nu mai era o analogie fără sens, ci pur şi simplu o observaţie precisă a ceea ce puteau vedea cu toţii.

Ceea ce puteau vedea cu toţii. Ar fi înţeles el, oare, înainte de a veni acolo? Ann ar fi înţeles? Uitându-se la suprafaţa crăpată, accidentată, a gheţarului, se pomeni gândindu-se la ea. Fiecare mică ridicătura şi crevasă ieşea în evidenţă de parcă viziera lui încă mai mărea de douăzeci de ori, dar cu o infinită profunzime a câmpului – fiecare tentă de ivoriu şi roz de pe suprafeţele neregulate, fiecare strălucire ca de oglindă a apei provenite din topirea gheţii, colinele gheboase de la orizontul îndepărtat – totul era, în clipa aceea, uimitor de limpede şi bine definit. Şi îi trecu prin minte că această viziune nu e rezultatul întâmplării (de

exemplu, acţiunea ca de lentilă a lacrimilor pe cornee), ci rezultatul unei noi şi tot mai conceptuale înţelegeri a peisajului. Era un fel de viziune cognitivă, şi nu putea să nu şi-o amintească pe Ann spunându-i, supărată: „Marte este locul pe care tu nu l-ai văzut niciodată!”

O luase ca pe o figură de stil. Dar acum îşi aminti de Kuhn, de afirmaţia lui că oamenii de ştiinţă care utilizează paradigme diferite trăiesc în lumi literalmente diferite, epistemologia fiind o componentă integrală a realităţii. Astfel, aristotelienii pur şi simplu nu pricepeau pendulul lui Galilei care, pentru ei, era doar un corp ce cade cu oarecare dificultate. Şi în general oamenii de ştiinţă care dezbat valoarea relativă a paradigmelor concurente pur şi simplu vorbesc în gol, folosind aceleaşi cuvinte pentru a discuta realităţi diferite.

Şi pe asta o considerase o figură de stil. Însă gândindu-se acum la ea, absorbind limpezimea halucinantă a gheţii, se vedea nevoit să admită că afirmaţia aceea descrie exact senzaţia pe care i-o dăduseră întotdeauna conversaţiile lui cu Ann. Fusese o frustrare pentru amândoi, iar când a strigat în gura mare că el nu văzuse niciodată planeta Marte – afirmaţie care în anumite privinţe era cu siguranţă falsă – ea dorise pesemne să spună că el n-o văzuse pe Marte *a ei,* acea Marte creată de paradigma ei. Iar asta era adevărat fără niciun fel de îndoială.

Acum, totuşi, vedea o planetă Marte pe care n-o mai văzuse niciodată până atunci. Dar transformarea survenise după ce se concentrase timp de mai multe săptămâni doar asupra acelor porţiuni ale peisajului marţian pe care Ann le dispreţuia – noile forme de viaţă. Prin urmare se îndoia că Marte pe care o vedea el în clipa aceea, cu algele de zăpadă şi lichenii de gheaţă, şi încântătoarele mici petice de covor persan care tiveau gheţarul, putea fi planeta Marte a lui Ann. Dar nu era nici planeta Marte a colegilor lui terraformatori. Era o funcţie a ceea ce credea el şi a ceea ce dorea – era *propria lui Marte,* dezvoltându-se chiar sub ochii lui, mereu pe punctul de a deveni ceva nou. Ca pe o împunsătură în inimă simţi dorinţa să o prindă pe Ann de braţ chiar în acel moment şi să o tragă în jos pe morena vestică, strigând: Vezi? Vezi? Vezi?

În schimb, el o avea pe Phyllis, poate cea mai puţin filosofică fiinţă pe care o cunoscuse vreodată. O evita atunci când era posibil, fără a părea că o face, petrecându-şi zilele pe gheaţă, în

bătaia vântului, sub cerul nordic nesfârşit, sau pe morene, târându-se de colo până colo şi studiind plantele. Revenit la staţie, Sax conversa în timpul cinei cu Claire, Berkina şi ceilalţi despre descoperirile pe care le făceau acolo şi ce însemnau toate acestea. După cină se retrăgeau în camera de observare şi continuau discuţiile, dansând în unele seri, mai ales vinerea şi sâmbăta. Muzica pe care o interpretau era întotdeauna *nuevo calypso,* chitare şi tobe metalice antrenate în melodii rapide, simultane, realizând ritmuri complexe pe care Sax le analiza cu mari dificultăţi. Erau adesea măsuri de 5/4 alternând sau chiar coexistând cu 4/4, un tipar conceput aparent pentru a-l scoate din ritm. Din fericire, stilul de dans practicat era un fel de mişcare liberă care, oricum, avea puţine legături cu ritmul, aşa că atunci când nu izbutea să-l păstreze, Sax era destul de sigur că el e singurul care o constată. În realitate, se distra doar să încerce să menţină ritmul, de unul singur, cu o mică gigă adăugată măsurilor de 5/4. Când reveni la masă iar Jessica îi spuse: „Stephen, chiar că eşti un bun dansator!” Sax izbucni în râs încântat, chiar dacă ştia prea bine că afirmaţia nu face decât să evidenţieze incompetenţa Jessicăi de a aprecia dansul, sau strădania ei de a-i face plăcere – deşi, probabil, mersul lui zilnic pe bolovanii de pe teren îi îmbunătăţea echilibrul şi sincronizarea. Orice activitate fizică, studiată corespunzător şi pusă în practică, putea fi realizată, fără nicio îndoială, cu un grad rezonabil de îndemânare, dacă nu chiar cu fler.

El şi cu Phyllis discutau şi dansau împreună doar la fel de mult cât o făceau cu toţi ceilalţi, şi numai în intimitatea camerei lor se îmbrăţişau, se sărutau şi făceau dragoste. Era vechiul tipar al legăturii ascunse, şi într-o bună dimineaţă, în jur de ora patru, când se întorcea în camera lui, îl scutură un fior de teamă. I se păru deodată că această complicitate imediată, nediscutată şi inerentă într-un astfel de comportament trebuie neapărat să-l lege de Phyllis în maniera celor din Prima Sută. Care altul ar fi căzut atât de uşor într-un tipar atât de ciudat, ca şi cum ar fi fost lucrul cel mai natural de făcut?

Dar, la o analiză mai atentă, nu se părea că Phyllis ar lua seama la genul acesta de nuanţe. Sax aproape că renunţase la încercarea de a-i înţelege modul de gândire şi motivaţiile, datele fiind contradictorii şi, în pofida faptului că îşi petreceau nopţile împreună după un program suficient de regulat, destul de puţine. Pe Phyllis păreau s-o intereseze mai ales manevrele inter-

transnaţionale care aveau loc la Sheffield şi acolo, pe Pământ – schimbări ale personalului executiv şi ale subalternilor, preţurile la bursă, care erau toate, evident, efemere şi lipsite de sens, doar că pe ea o atrăgeau grozav. În rolul lui Stephen, toate acestea continuară să-l intereseze nespus, punându-i întrebări pentru a-şi arăta curiozitatea când ea deschidea discuţia, însă când o întreba ce sens au schimbările zilnice într-o perspectivă strategică, Phyllis era ori incapabilă să-i ofere răspunsuri satisfăcătoare, ori nu dorea s-o facă. Aparent, problema o interesa mai mult sub aspectul averilor personale ale acelora pe care îi cunoştea decât al sistemului pe care carierele lor îl dezvăluiau. Un fost cadru de conducere la „Consolidated" şi care acum era angajat la Subarashii fusese numit şef al lucrărilor la elevator, un alt funcţionar de la Praxis dispăruse în regiunile slab populate, Armscor intenţiona să detoneze zeci de bombe cu hidrogen în megaregolitul de sub calota polară nordică pentru a stimula dezvoltarea şi încălzirea mării nordice, iar acest ultim detaliu nu era mai interesant pentru ea decât celelalte două, anterioare.

Şi poate că nu era lipsit de sens să acorde atenţie carierelor individuale ale celor care conduceau cele mai mari trusturi transnaţionale şi micropoliticii jocurilor pentru putere din rândurile lor. La urma urmei, aceştia erau conducătorii actuali ai lumii. Aşa că stătea întins alături de Phyllis, ascultând-o şi făcând comentariile lui Stephen, încercând să sorteze toate numele, întrebându-se dacă fondatorul concernului Praxis era cu adevărat un surfer senil, dacă Shellalco va fi înghiţită de Amexx, dacă echipele de funcţionari ai transnaţionalelor erau antrenate într-o competiţie chiar atât de dură, dat fiind faptul că deja conduceau lumea, dispunând de tot ce şi-ar fi putut dori în viaţa lor personală. Poate că sociobiologia deţine, într-adevăr, răspunsul, totul ilustrând dinamica dominaţiei la primate, o chestiune de creştere a succesului reproductiv al unui individ în domeniul corporaţiilor – ceea ce s-ar putea să nu mai fie o simplă analogie, dacă individul consideră propria companie ca pe propriile lui rubedenii. Apoi, din nou: într-o lume în care poţi trăi la infinit, asta poate însemna autoprotecţie, pur şi simplu – „supravieţuirea celor mai apţi", concept pe care Sax îl considerase întotdeauna drept o inutilă tautologie. Însă dacă social-darwiniştii preluau puterea, poate că acest concept câştiga în importanţă, ca o dogmă religioasă a clasei conducătoare…

Iar atunci Phyllis se rostogolea peste el şi îl săruta, iar Sax pătrundea în împărăţia sexului, unde păreau să acţioneze reguli diferite. De exemplu, pe măsură ce o cunoştea mai bine, Phyllis îi plăcea tot mai puţin, atracţia pe care o simţea faţă de ea neavând nicio legătură cu asta, fluctuând în conformitate cu unele principii misterioase proprii, fără îndoială că indusă de feromoni şi având o bază hormonală. Aşa că uneori trebuia să se forţeze pentru a-i accepta mângâierile, iar alteori se simţea animat de o dorinţă care părea cu atât mai mare cu cât era lipsită de sentimente. Sau, şi mai lipsit de sens, o dorinţă accentuată – în realitate – de dezgust. Această ultimă reacţie era, totuşi, rară, iar pe măsură ce şederea lor la Arena continua, iar noutatea legăturii dintre ei se uza, Sax se trezea distanţându-se de actul propriu-zis, mult mai înclinat să dea frâu liber fanteziei în acele clipe, pătrunzând foarte adânc în pielea lui Stephen Lindholm, care părea să-şi închipuie că mângâie femei pe care Sax nu le cunoştea, sau auzise foarte vag despre ele, cum ar fi Ingrid Bergman sau Marilyn Monroe.

Într-o zi în zori, după o astfel de noapte tulburătoare, Sax se sculă pentru a ieşi afară pe gheaţă, iar Phyllis se răsuci şi se trezi, hotărând să-l însoţească.

Se îmbrăcară şi ieşiră în lumina de esenţă purpurie a zorilor, coborând în tăcere pe morena apropiată până la marginea gheţarului, pe care se urcară urmând un şir de trepte tăiate în gheaţă. Sax porni pe traseul cel mai de sud marcat de fanioane care traversa gheţarul, intenţionând să urce pe morena vestică laterală atât de departe cât se putea într-o singură dimineaţă.

Îşi croiră drum printre crenelurile de gheaţă înalte până la genunchi şi pline de găuri ca şvaiţerul, pătate în roz de algele de zăpadă. Phyllis era fascinată, ca întotdeauna, de această harababură fantastică, şi făcea comentarii cu privire la proeminenţele cele mai neobişnuite, comparându-le pe acelea pe lângă care trecuse în cursul dimineţii cu o girafă, Turnul Eiffel, harta Europei etc. Sax se oprea adesea pentru a cerceta bucăţi de gheaţă ca jadul, străpunse de bacterii de gheaţă. În vreo două locuri gheaţa era expusă în cupe solare pe care algele de zăpadă le coloraseră în roz. Era un efect straniu, amintind de un imens câmp de îngheţată cu fistic.

Aşadar înaintau încet şi se aflau încă pe suprafaţa gheţarului când câteva mici vârtejuri îşi făcură apariţia unul după altul, de

parcă ar fi fost rezultatul unei scamatorii: tornade de praf cafeniu în care sclipeau particule de gheaţă, într-un şir aproximativ care cobora gheţarul în direcţia lor. Apoi tornadele se prăbuşiră cu o oarecare fluctuaţie şi, cu un bubuit răsunător, o rafală de vânt îi izbi cu putere, şuierând în josul pantei cu o forţă atât de mare, încât se văzură nevoiţi să se ghemuiască pentru a-şi păstra echilibrul.

– Ce vijelie! exclamă Phyllis drept în urechea lui.

– Vânt catabatic, spuse Sax, care urmărea un grup de serace dispărând în praf, pe măsură ce vizibilitatea era în scădere. Coboară de pe Tharsis. Ar trebui să încercăm să ne întoarcem la staţie.

Aşa că se întoarseră pe traseul marcat, mişcându-se de la un punct de smarald la altul. Însă vizibilitatea continuă să scadă, până când nu se mai văzu de la un marcaj până la următorul.

– Ascultă, hai să ne adăpostim lângă aisbergurile acelea, spuse Phyllis, pornind către forma estompată a unei proeminenţe de gheaţă, iar Sax o urmă în grabă.

– Ai grijă, multe serace au crevase la bază, spuse el şi se întinse pentru a-i prinde mâna, când Phyllis dispăru de parcă ar fi căzut printr-o trapă.

Sax prinse o mână ridicată, fiind tras cu violenţă în jos şi lovind dureros gheaţa cu genunchii. Phyllis continua să cadă, alunecând pe un plan înclinat de la extremitatea unei crevase nu prea adânci. Ar fi trebuit să-i dea drumul la mână, dar, instinctiv, o ţinu în continuare, fiind târât peste margine cu capul înainte. Amândoi căzură pe zăpada compactată de pe fundul crevasei, iar aceasta cedă sub ei şi căzură din nou, aterizând pe nisipul îngheţat după o scurtă, dar înspăimântătoare prăbuşire în gol.

Sax, care aterizase mai mult pe Phyllis, se ridică nevătămat. În intercom se auzeau sunete alarmante, de aspiraţie, din direcţia ei, dar la scurtă vreme constată că şocul căderii îi eliminase tot aerul din plămâni. Când izbuti să-şi controleze respiraţia întretăiată, Phyllis îşi încercă membrele cu băgare de seamă şi declară că nu are nimic. El îi admiră rezistenţa.

Sax avea o ruptură în materialul care îi acoperea genunchiul, dar altfel era bine. Scoase o bandă adezivă pentru costum din buzunarul de la şold şi o acoperi. Încă mai putea flexa genunchiul fără nicio durere, aşa că renunţă şi se ridică.

Gaura pe care o făcuseră în zăpada de deasupra se afla la aproape doi metri mai sus de braţul lui întins. Se găseau într-un

fel de bulă alungită, în partea inferioară a unei crevase asemănătoare cu o clepsidră. Peretele din aval al micii lor clepsidre era de gheaţă, iar peretele din amonte era de piatră acoperită cu gheaţă. Cercul neregulat al cerului vizibil deasupra lor avea o nuanţă de piersică, mată, iar peretele albăstrui, din gheaţă, al crevasei lucea datorită reflectării luminii prăfuite a soarelui, aşa că efectul net era oarecum opalescent şi destul de pitoresc. Dar ei erau blocaţi acolo.

– Semnalul de la *beeper*-ele noastre se va întrerupe, şi atunci vor veni să ne caute, îi spuse Sax lui Phyllis când ea se ridică lângă el.

– Aşa e, zise Phyllis. Dar ne vor găsi?

– *Beeper*-ul lasă o înregistrare direcţională, explică Sax, ridicând din umeri.

– Dar ce facem cu vântul? Vizibilitatea se poate reduce până la zero.

– Va trebui să sperăm că se vor descurca.

Crevasa se întindea spre est ca un hol lung, nu prea înalt. Sax se aplecă şi ilumină cu lampa de pe cască spaţiul dintre gheaţă şi stâncă. Se întindea cât vedea cu ochii, în direcţia laturii de est a gheţarului. Părea că s-ar putea întinde până la una dintre micile peşteri din marginea laterală a gheţarului, aşa că după ce-şi împărtăşi gândul lui Phyllis, porni să exploreze, lăsând-o pe ea într-o asemenea poziţie, încât oricare dintre căutători ar fi descoperit gaura ar fi dat şi peste ea pe fundul ei.

Dincolo de conul strălucitor al razei lanternei, gheaţa era de un albastru intens, ca de cobalt, produs de acelaşi fenomen de dispersie Rayleigh care albăstrea culoarea cerului. Era destul de multă lumină chiar şi cu lanterna stinsă, sugerând că gheaţa de deasupra nu e foarte groasă. Dacă se gândea bine, era probabil aceeaşi grosime ca înălţimea de la care căzuseră ei.

În ureche, vocea lui Phyllis îl întrebă dacă este bine.

– Sunt bine, răspunse el. Cred că spaţiul acesta ar fi putut fi cauzat de scurgerea gheţarului peste un escarpament transversal. Aşa că ar putea foarte bine să ajungă până afară.

Dar nu era aşa. După încă o sută de metri, gheaţa din stânga se apropia şi întâlnea gheaţa de pe suprafaţa stâncii din dreapta, şi gata: fundătură.

La întoarcere Sax merse mult mai încet, oprindu-se pentru a cerceta fisurile din escarpament. Într-una din fisuri cobaltul gheţii devenea albastru-verzui şi, căutând în aceasta cu un deget

înmănuşat, Sax scoase o masă alungită, de un verde închis, îngheţată la suprafaţă, dar moale dedesubt. Era o grămadă lungă, dentritică, de alge albastre-verzui.

– Oho! exclamă el şi smulse câteva fâşii îngheţate, iar pe cele rămase le înghesui înapoi, la locul lor din fisură. Citise că algele se îngroapă adânc în roca şi gheaţa planetei, iar bacteriile coboară chiar mai mult, dar să dea peste câteva îngropate acolo jos, atât de departe de soare, era suficient pentru a-l face să se minuneze. Stinse din nou lampa de pe cască, iar albastrul de cobalt al luminii glaciare licărea în jurul lui, difuz şi intens. Atât de întuneric, atât de rece. Cum de se putea descurca acolo o făptură vie?

– Stephen?

– Vin acum. Priveşte, îi spuse el lui Phyllis când ajunse lângă ea. Sunt alge albastre-verzui, la adâncimea asta!

Îi întinse algele să le vadă, dar ea nu se uită decât în treacăt. Sax se aşeză şi scoase din buzunar o pungă pentru probe, puse micul eşantion înăuntru, apoi le cercetă prin lentilele lui care măreau de douăzeci de ori. Lentilele nu erau suficient de puternice pentru a-i arăta tot ce dorea el să vadă, dar putea vedea, totuşi, şuviţele lungi de verde dentritic, dobândind un aspect vâscos pe măsură ce se decongelau. Computerul lui conţinea cataloage cu fotografii mărite la fel de mult, dar nu găsi specii care să semene cu aceea din toate punctele de vedere.

– Ar putea fi o specie necatalogată, spuse el. N-ar fi grozav? Chiar că te face să te întrebi dacă rata mutaţiei aici nu e mai ridicată decât ratele standard. Ar trebui să efectuăm experimente pentru a determina acest aspect.

Phyllis nu-i răspunse.

Sax îşi păstră gândurile numai pentru el şi continuă să caute prin cataloage. Încă nu terminase când auziră în radio pârâituri şi şuierături, iar Phyllis începu să cheme pe frecvenţa comună. Curând auziră voci în intercom, şi la scurtă vreme o cască rotundă umplu gaura de deasupra.

– Aici suntem! strigă Phyllis.

– Staţi puţin, spuse Berkina. V-am adus o scară de frânghie.

După o căţărare legănată, lipsită de îndemânare, se aflau din nou pe suprafaţa gheţarului, clipind în lumina fluctuantă şi prăfuită a zilei, ghemuindu-se pentru a ţine piept rafalelor de vânt care erau încă puternice. Phyllis râse, explicând ce se întâmplase în stilul ei obişnuit:

– Ne ţineam de mână ca să nu ne pierdem, şi buuum, ne-am prăbuşit!

Salvatorii lor le-au spus care fusese forţa brută a celor mai puternice rafale. Totul părea să fi revenit la normal, dar când ajunseră la staţie şi îşi scoaseră căştile, Phyllis îndreptă asupra lui o privire scurtă, cercetătoare, o privire foarte curioasă, într-adevăr, ca şi cum acolo, afară, îi dezvăluise ceva care o făcuse precaută. Ca şi cum acolo jos, în crevasă, i-ar fi amintit, cumva, de ceva. Ca şi cum acolo, jos, s-ar fi comportat de o manieră care îl demascase, fără nicio speranţă de tăgadă, în persoana vechiului ei camarad, Saxifrage Russell.

* * *

În timpul toamnei nordice lucrară în jurul gheţarului, văzând cum zilele devin tot mai scurte şi vânturile mai reci. În fiecare noapte pe gheţar apăreau flori mari şi complicate de gheaţă şi nu se topeau decât pe margine, pentru o scurtă perioadă după-amiaza, după care se întăreau şi serveau drept bază pentru petale şi mai complexe care îşi făceau apariţia în dimineaţa următoare, mici fulgi cristalini, ascuţiţi, ţâşnind în toate direcţiile din aripioarele şi ţepii de dedesubt. Nu puteau evita sfărâmarea unor întregi lumi fractale cu fiecare pas pe care îl făceau, scârţâind, pe suprafaţa gheţii, căutând plantele acum acoperite de promoroacă, pentru a vedea cum se acomodează cu frigul care se apropia. Iar când se uita peste întinderea albă, neregulată, simţind vântul cum trece prin costumul mai gros, izolat, lui Sax i se părea că un îngheţ foarte sever era inevitabil.

Dar aparenţele înşeală. Desigur, va urma îngheţul, însă plantele se căleau, aşa cum se exprimau grădinarii anotimpului rece, aclimatizându-se cu venirea iernii. Era un proces în trei etape, constată Sax pe când săpa în stratul subţire de zăpadă compactată pentru a găsi semnele. Mai întâi, ceasornicele fitocrome din frunze simţeau zilele mai scurte – iar acum zilele se scurtau repede, formaţiuni noroase întunecate făcându-şi apariţia aproape săptămânal, deşertând o zăpadă de un alb murdar din norii cumulonimbus negri, cu pântecele atârnând jos, deasupra pământului. În etapa a doua creşterea înceta, carbohidratele se transferau în rădăcini, iar în unele frunze se formau anumite cantităţi de acid abscizic, până când acestea cădeau. Sax găsi o mulţime de astfel de frunze, îngălbenite, ori maronii, atârnând încă de tulpini, ţinându-se aproape de pământ şi oferind plantei încă în viaţă ceva mai multă izolaţie. În această

etapă apa se deplasa din celule în cristale de gheaţă intercelulare, iar membranele celulare se întăreau, în vreme ce moleculele de zahăr înlocuiau, în unele proteine, moleculele de apă. Apoi, în a treia şi cea mai rece etapă, o peliculă netedă de gheaţă se forma în jurul celulelor, fără a le rupe, printr-un proces denumit vitrificare.

În acest punct plantele puteau tolera temperaturi de până la 220°K, care fusese aproximativ temperatura medie pe Marte înainte de sosirea lor, dar acum era cea mai joasă temperatură la care se ajungea. Iar zăpada care cădea în timpul ninsorilor tot mai frecvente servea de fapt ca o izolaţie termică, menţinând pământul pe care-l acoperea mai cald decât suprafeţele expuse la vânt. În timp ce scormonea în zăpadă cu degetele amorţite, terenul de sub zăpadă i se părea lui Sax un loc fascinant, mai ales adaptările la lumina albastră selectată spectral care era transmisă printr-un strat de zăpadă gros de până la trei metri – un alt exemplu al dispersiei Rayleigh. I-ar fi plăcut să studieze personal această lume a iernii pe toată perioada de şase luni a anotimpului. Descoperi că îi place afară, sub plafonul jos de nori, pe suprafaţa albă a gheţarului nins, lăsându-se împins de vânt şi călcând prin nămeţi. Dar Claire dorea ca el să revină la Burroughs, pentru a colabora cu laboratoarele de acolo la o specie de tamarisc de tundră cu care erau pe punctul de a reuşi în recipientele marţiene. Iar Phyllis şi restul echipei de la Armscor şi UNTA plecau şi ei. Aşa că într-o bună zi lăsară staţia unui mic grup de cercetători-grădinari, se îmbarcară într-o caravană de maşini şi porniră spre sud împreună.

Sax mârâise nemulţumit auzind că Phyllis şi ceilalţi se vor întoarce împreună cu ei. Sperase că simpla separare fizică va pune capăt relaţiei lui cu Phyllis, ferindu-l de privirea aceea răscolitoare. Dar, întrucât călătoreau împreună, se părea ca va trebui acţionat în vreun fel. Era obligat să rupă legătura, dacă într-adevăr dorea să-i pună capăt. Ceea ce şi făcu. Mai întâi, întreaga idee de a se încurca cu ea fusese o prostie. Se vorbeşte despre impulsul inexplicabilului! Dar impulsul se consumase, iar el rămăsese în compania unei persoane care, în cel mai bun caz, era enervantă, iar în cel mai rău, primejdioasă. Desigur, nu-i făcea nicio plăcere gândul că în tot acest timp el fusese de rea-credinţă. Niciun pas făcut nu i se păruse mai mult decât un fleac, însă la capătul drumului se ajunsese la ceva monstruos.

Aşa că în prima lor seară la Burroughs, când sună telefonul iar Phyllis apăru pe ecran şi îl invită la cină, Sax acceptă şi termină convorbirea, murmurând de unul singur, neliniştit. Avea să fie jenant.

Ieşiră la un restaurant-grădină pe care-l ştia Phyllis, pe Ellis Butte, la vest de Povârnişul Hunt. Datorită lui Phyllis, li se oferi o masă pe colţ, cu vedere spre cartierul dintre Ellis şi Table Mountain, unde pădurea de la Princess Park era înconjurată de construcţii noi. De partea cealaltă a parcului, Table Mountain era atât de placat cu sticlă, încât arăta ca un hotel uriaş, iar formaţiunile mai îndepărtate nu erau mai puţin bătătoare la ochi.

Ospătari şi ospătăriţe le aduseră o carafă cu vin şi apoi cina, întrerupând pălăvrăgeala lui Phyllis, care se referea mai ales la noile construcţii de pe Tharsis. Dar ea părea foarte dornică să converseze cu ospătarii şi ospătăriţele, dându-le autografe pe şerveţele şi întrebându-i de unde sunt, de câtă vreme se află pe Marte şi aşa mai departe. Sax mâncă tot timpul, privind-o pe Phyllis şi oraşul, aşteptând ca masa să se termine. Părea că durează ceasuri întregi.

Dar până la urmă terminară şi luară elevatorul până pe fundul văii. Elevatorul îi amintea de prima lor noapte împreună, ceea ce îl făcea pe Sax să se simtă extrem de prost. Poate că şi Phyllis avea aceleaşi sentimente, deoarece se mută pe cealaltă parte a elevatorului, iar coborârea îndelungată se consumă în tăcere.

Apoi, pe gazonul bulevardului, Phyllis îl ciupi de obraz, îmbrăţişându-l uşor şi repede.

– A fost o seară plăcută, Stephen, şi am petrecut clipe frumoase la Arena. N-am să uit niciodată mica noastră aventură de sub gheţar. Dar, ştii, acum trebuie să mă întorc la Sheffield şi să rezolv toate problemele care s-au adunat între timp. Sper că o să-mi faci o vizită dacă ajungi vreodată pe acolo.

Sax se străduia să-şi controleze expresia chipului, încercând să-şi dea seama ce ar simţi şi ce ar spune Stephen. Phyllis era o femeie orgolioasă şi poate că ar uita întreaga afacere mai repede dacă ar evita să se gândească la suferinţa pe care ar provoca-o cuiva părăsindu-l, decât să tot răscolească de ce respectivul păruse atât de uşurat. Aşa că Sax încercă să localizeze vocea minoritară din sinea lui care se simţea ofensată pentru că era tratat astfel. Îşi strânse colţurile gurii şi privi în jos, într-o parte.

– Ah! făcu el.

Phyllis râse ca o fată şi-l prinse într-o îmbrăţişare plină de

afecţiune.

– Haide-haide, îl admonestă ea. Ne-am simţit bine, nu? Şi o să ne mai vedem când o să vin la Burroughs, sau dacă tu ajungi vreodată la Sheffield. Până atunci, ce putem face? Nu fi trist.

Sax ridică din umeri. Totul cădea cum nu se poate mai bine, şi nu avea rost să mai joace rolul iubitului părăsit. La urma urmei, trecuseră amândoi de o sută de ani.

– Ştiu, spuse el, adresându-i un zâmbet nervos, lamentabil. Atâta doar că regret că a sosit momentul.

– Ştiu, spuse ea, sărutându-l din nou. Şi mie-mi pare rău. Dar ne vom mai întâlni şi vom vedea noi atunci.

El încuviinţă din cap, plecând din nou privirea, nutrind noi sentimente de apreciere pentru dificultăţile pe care le întâmpinau actorii. Ce să facă?

Dar cu un „la revedere” scurt, Phyllis plecă. Sax spuse şi el „la revedere” unei priviri aruncate peste umăr şi unei fluturări grăbite de mână.

Traversă Bulevardul Marelui Escarpament, către Hunt Mesa. Vasăzică aşa. Cu siguranţă, mai uşor decât îşi închipuise el că va fi. De fapt, extrem de convenabil. Însă o parte din el era încă iritată. Îşi privi imaginea reflectată în vitrinele pe lângă care trecea, la nivelurile de jos ale povârnişului. Un fanfaron bătrân şi dezmăţat? În sfârşit asta e. Un bărbat bine pentru unele femei, uneori. Agăţat de una şi folosit drept partener de pat vreme de câteva săptămâni, apoi dat la o parte când a trebuit să plece. Probabil că li se întâmplase multora de-a lungul anilor, mai ales femeilor decât bărbaţilor, fără îndoială, date fiind inegalităţile de cultură şi reproducere. Dar acum, reproducerea ieşind din discuţie, iar cultura fiind fărâmiţată… Chiar că era o femeie îngrozitoare, însă n-avea niciun drept să se plângă: acceptase situaţia fără condiţii şi o minţise de la bun început, nu numai în legătură cu adevărata lui identitate, dar şi în privinţa sentimentelor faţă de ea, iar acum se simţea eliberat, scăpat de toate implicaţiile acestei relaţii, şi de toate ameninţările.

Cu o senzaţie de exaltare asemănătoare celei provocate de oxidul nitros, urcă scara uriaşă din atrium până la etajul lui, apoi se îndreptă pe hol spre micul său apartament.

Mai târziu în iarna aceea, timp de două săptămâni, la 2 februarie, avu loc la Burroughs Conferinţa Anuală a Proiectului de

Terraformare. Era a zecea conferinţă de acest gen, intitulată de organizatori „M-38: Noi rezultate şi noi orientări” şi la care urmau să participe specialişti de pe toată planeta, aproape trei mii de persoane cu totul. Conferinţa avu loc în marele centru de conferinţe din Table Mountain, oamenii de ştiinţă participanţi locuind în hoteluri în tot oraşul.

Toţi cei de la Institutul Biotique din Burroughs participară la lucrări, revenind în grabă la Hunt Mesa dacă aveau experimente în curs pe care doreau să le verifice. Normal, pe Sax îl interesa nespus fiecare aspect al conferinţei, iar în prima dimineaţă coborî devreme până la Canal Park, servi în grabă o cafea şi un pateu, după care merse pe jos până la centrul de conferinţe, fiind aproape primul la punctul de înregistrare, îşi luă mapa conţinând informaţiile privitoare la program, îşi prinse ecusonul pe haină şi porni să colinde holurile din afara sălilor de şedinţă, sorbindu-şi cafeaua, citind programul dimineţii şi cercetând afişele din anumite sectoare ale holurilor.

Aici, pentru prima dată în mai mulţi ani decât îşi putea aduce aminte, Sax se simţea absolut în elementul lui. Conferinţele ştiinţifice erau toate la fel, oricând şi oriunde, până şi felul în care se îmbrăcau participanţii, bărbaţii în haine profesorale, uşor uzate, în toate nuanţele de negru, maron şi ruginiu închis, iar femeile reprezentând, poate, treizeci la sută din numărul total al participanţilor, în rochii de serviciu, neobişnuit de monotone şi sobre. Mulţi mai purtau încă ochelari, chiar dacă puţine erau problemele de vedere care nu puteau fi corectate chirurgical. Majoritatea aveau cu ei mapele cu programe şi toţi purtau ecusonul cu numele pe reverul stâng. În interiorul sălilor, comunicările tocmai începeau şi totul era neschimbat: vorbitori în picioare lângă ecranele video care le prezentau graficele, tabelele, structurile moleculare şi aşa mai departe, vorbind în cadenţe teatrale, reglate după ritmul imaginilor prezentate, folosind un indicator pentru a arăta părţile relevante ale diagramelor... Publicul, format din cei treizeci sau patruzeci de colegi mai interesaţi de lucrarea descrisă, şedeau pe rânduri de scaune alături de prietenii lor, ascultând cu atenţie şi pregătind întrebări pe care aveau să le pună la sfârşitul prezentărilor.

Pentru cei pasionaţi de această lume, era o privelişte foarte plăcută. Sax îşi vârî capul în câteva dintre încăperi, dar nicio comunicare nu-l intrigă atât de mult încât să-l atragă înăuntru, iar curând se află într-o încăpere plină de anunţuri, deci continuă

să caute.

„Solubilizarea hidrocarburilor aromatice policiclice în soluţiile surfactante monomerice şi miceliene”; „Subsidenţa ulterioară pompării în Vastitas Borealis de Sud”; „Rezistenţa epitelială la tratamentul gerontologic în faza a treia”; „Incidenţa acviferelor de fractură radială la limitele bazinelor de impact”; „Electroporaţia de joasă tensiune a plasmidelor de vector lung”; „Vânturile catabatice în Echus Chasma”; „Genomul de bază pentru un nou gen de cactus”; „Reamenajarea suprafeţelor dealurilor marţiene în regiunea Amenthes şi Tyrrhena”; „Depunerea straturilor de nitrat de sodiu în Nilosyrtis”; „O metodă pentru determinarea expunerii profesionale la clorofenate prin analiza uniformelor de lucru contaminate.”

Ca întotdeauna, afişele se prezentau într-o delicioasă amestecătură. Din felurite motive, erau mai degrabă panouri decât comunicări – adesea lucrări ale studenţilor de la Universitatea din Subarashii, ori care abordau subiecte periferice faţă de tematica generală a conferinţei –, dar acolo puteai întâlni orice, şi întotdeauna era deosebit de interesant să le cercetezi. Iar la această conferinţă nu existase nicio preocupare serioasă de a organiza panourile în holuri după criterii tematice, aşa că „Distribuţia lui *Rhizocarpon geographicum* pe Charitum Montes de Est”, prezentând în detaliu soarta unui lichen cu crustă de mare altitudine care putea trăi până la patru mii de ani, se afla faţă în faţă cu „Originea zăpezii Graupel în depozitele saline particulate descoperite în norii cirrus, altostratus şi altocumulus din vortexurile ciclonice de pe Tharsisul de Nord”, un studiu meteorologic de o oarecare importanţă.

Pe Sax îl interesa totul, dar panourile care îi reţinură cel mai mult atenţia erau acelea care descriau aspectele terraformării iniţiate chiar de el, sau de care se ocupase cândva. Unul dintre acestea, „O estimare a căldurii cumulative eliberate de instalaţiile eoliene de la Underhill” îl ţintui pe loc. Îl citi în întregime, de două ori, simţind o uşoară descurajare.

Temperatura medie pe suprafaţa marţiană anterioară sosirii lor fusese în jur de 220°K, iar unul dintre scopurile universal acceptate ale terraformării era de a ridica această temperatură medie ceva mai sus de punctul de îngheţ al apei, adică 273°K. Ridicarea temperaturii medii la suprafaţa unei întregi planete cu peste 53°K era o provocare de natură să intimideze, necesitând – calculase Sax – aplicarea în timp a nu mai puţin de $3,5x10^6$ jouli

pe fiecare centimetru pătrat de suprafaţă marţiană. Sax, în propriul său model, ţintise întotdeauna să ajungă la o medie de circa 274°K, închipuindu-şi că la această temperatură planeta va fi suficient de caldă cea mai mare parte a anului pentru a realiza o hidrosferă activă şi, astfel, o biosferă. Mulţi susţineau chiar o încălzire mai mare, dar Sax nu-i vedea rostul.

În orice caz, toate metodele pentru adăugarea căldurii la sistem erau apreciate după aportul la ridicarea temperaturii medii a planetei, iar acest panou, analizând efectul micilor încălzitoare cu morişti de vânt ale lui Sax, estima că timp de şapte decenii contribuiseră cu mai mult de 0,05°K. Iar el nu găsea niciun cusur diferitelor estimări şi calcule din modelul prezentat pe panou. Desigur, încălzirea nu era singurul motiv pentru care distribuise moriştile de vânt; dorise de asemenea să asigure căldură şi adăpost pentru una dintre primele criptoendolite obţinute prin inginerie genetică pe care dorise să le testeze pe suprafaţă. Dar de fapt toate acele organisme muriseră de îndată ce fuseseră expuse, ori la scurtă vreme după aceea. Aşa că, în totalitatea sa, proiectul nu putea fi considerat unul dintre eforturile lui cele mai izbutite.

Trecu mai departe: „Aplicarea datelor chimice la nivel de proces în modelarea hidrochimică: Cumpăna apelor de la Dao Vallis, Hellas”; „Creşterea toleranţei la CO_2 a albinelor”: „Purificarea epilimnetică a radionuclidelor existente în precipitaţiile radioactive de tip Compton din lacurile glaciare din Marineris”; „Curăţarea particulelor fine de pe şinele pistelor de lansare”; „Încălzirea globală ca rezultat al halocarburilor eliminate în atmosferă.”

Acest ultim titlu îi reţinu din nou atenţia. Era opera lui S. Simmon, unul dintre chimiştii atmosferei, şi a câtorva dintre studenţii lui, iar citirea panoului îl făcu pe Sax să se simtă considerabil mai bine. Atunci când fusese numit şeful proiectului de terraformare, în 2042, Sax iniţiase imediat construirea de fabrici pentru producerea şi eliminarea în atmosferă a unui amestec special de gaze pentru sere, compus mai ales din tetrafluorură de carbon, hexafluoretan, şi hexafluoridă de sulf, împreună cu ceva metan şi oxid nitros. Panoul se referea la acest amestec drept „Cocteilul Russell” – aşa îl numise echipa lui de la Echus Overlook în zilele de demult. Halocarburile din cocteil erau gaze puternice, de seră, şi lucrul cel mai bun în legătură cu ele era că puteau absorbi radiaţia planetară de 8–10 microni lungime

de undă, aşa-numita „fereastră” unde nici vaporii de apă nici bioxidul de carbon nu prezentau cine ştie ce capacitate de absorbţie. Această fereastră, atunci când fusese deschisă, permisese unor cantităţi fantastice de căldură să scape înapoi în spaţiu, iar Sax decisese cu mult timp înainte să încerce să o închidă, prin eliminarea unei cantităţi suficiente de cocteil pentru a forma zece până la douăzeci părţi la milion din atmosferă, urmând formularea clasică, anterioară, a subiectului de către McKay *et al.* Aşadar, începând cu 2040, se înregistrase un efort considerabil în construirea de fabrici automatizate, risipite pe toată suprafaţa planetei, pentru a prelucra gazele provenite din surse locale de carbon, sulf şi fluor, eliminându-le apoi în atmosferă. An de an cantităţile pompate fuseseră tot mai mari, chiar după atingerea nivelului de douăzeci de părţi la un milion, deoarece doreau să menţină acea proporţie într-o atmosferă tot mai densă, şi pentru că aveau de compensat continua distrugere la mare altitudine a halocarburilor de către radiaţiile ultraviolete.

Şi, aşa cum precizau tabelele de pe panoul lui Simmon, fabricile continuaseră să funcţioneze până în 2061, şi în deceniile care au urmat, menţinând nivelurile la circa douăzeci şi şase de părţi la milion. Concluzia panoului era că aceste gaze încălziseră suprafaţa cu aproximativ 12°K.

Sax porni mai departe, cu un zâmbet uşor întipărit pe chip. Douăsprezece grade! Chiar că era ceva! Peste douăzeci la sută din încălzirea totală de care aveau nevoie, şi toate acestea prin distribuirea continuă şi chiar de la început a unui cocteil de gaze bine conceput. Elegantă treabă, într-adevăr. Este ceva atât de liniştitor în simplitatea fizicii…

Dar se făcuse ora zece, şi urma să înceapă o comunicare în plen prezentată de H.X. Borazjani, unul dintre cei mai buni chimişti ai atmosferei de pe Marte, referitoare chiar la această chestiune a încălzirii globale. Se părea că Borazjani urma să-şi prezinte propriile calcule privind contribuţiile tuturor încercărilor de încălzire care avuseseră loc până în 2100, anul anterior punerii în funcţiune a *solettei.* După estimarea contribuţiilor individuale, urma să încerce să aprecieze dacă se manifestă vreun efect sinergic sau nu. De aceea, aceasta era una dintre comunicările cruciale ale conferinţei, în care munca atâtor oameni avea să fie menţionată şi evaluată.

Conferinţa avu loc într-una dintre sălile cele mai mari, plină

ochi cu acest prilej, cel puţin vreo două mii de persoane. Sax se strecură înăuntru chiar de la început şi rămase în picioare în spatele ultimului rând de scaune.

Borazjani era un bărbat mic de statură, cu tenul închis şi părul alb, care vorbea cu un indicator în mână, în faţa unui ecran mare pe care erau acum prezentate imagini video ilustrând diferite metode de încălzire care fuseseră încercate: praf negru şi licheni la poli, oglinzile orbitale care fuseseră lansate de pe Lună, puţurile litosferice, fabricile de gaze de seră, asteroizii de gheaţă arzând în atmosferă, bacteriile denitrificatoare şi toate celelalte.

Sax însuşi iniţiase fiecare dintre aceste procese, fără nicio excepţie. Între anii 2040 şi 2060, şi urmărea deci imaginile video cu mai multă atenţie decât restul auditoriului. Singura strategie de încălzire pe care, evident, o evitase în anii de început fusese eliberarea masivă de bioxid de carbon în atmosferă. Cei care sprijineau această strategie doriseră să producă un efect de seră dezlănţuit, realizând o atmosferă din CO_2 de până la 2 bari, argumentând că aceasta va încălzi planeta considerabil, prin blocarea radiaţiei ultraviolete şi stimularea dezvoltării nestăvilite a plantelor. Toate bune, fără îndoială, doar că pentru fiinţele umane şi pentru animale ar fi fost otrăvitoare. Chiar dacă susţinătorii planului se refereau la o a doua fază care urma să cureţe bioxidul de carbon din atmosferă, înlocuindu-l cu un gaz respirabil, metodele lor erau confuze, ca şi scalele lor temporale care variau de la 100 la 20 000 de ani.

Sax nu o considera o soluţie elegantă a problemei. Prefera modelul său într-o singură fază, direct. Asta însemna că niciodată nu avuseseră destulă căldură, dar Sax aprecia acest dezavantaj la justa lui valoare. Făcuse tot posibilul să găsească înlocuitori pentru căldura pe care ar fi adăugat-o bioxidul de carbon, de exemplu puţurile litosferice. Din nefericire, estimarea făcută de Borazjani asupra căldurii eliminate de puţurile litosferice nu prea era favorabilă; luate la un loc, nu contribuiseră cu mai mult de 5°K la temperatura medie. Ei bine, nu ai cum să ocoleşti problema, îşi spuse Sax pe când tasta însemnări pe computer. Singura sursă bună de căldură este Soarele. De aici introducerea agresivă a oglinzilor orbitale, care crescuseră an de an pe măsură ce navele propulsate de energia solară veniseră de pe Lună, unde un proces de producţie foarte eficient le confecţiona din aluminiu lunar. Aceste flotile, afirma Borazjani, se dezvoltaseră suficient pentru a adăuga în jur de 5°K la

temperatura medie.

Reducerea efectului de albedo – efort care nu fusese niciodată urmărit cu suficientă energie – adăugase cam vreo două grade. Cele două sute şi ceva de reactoare nucleare răspândite în jurul planetei mai adăugaseră încă vreo 1,5 grade.

Apoi, Borazjani ajunse la cocteilul de gaze de seră, dar în loc să utilizeze valoarea de 12°K din panoul lui Simmon, o aprecie ca fiind de 14°K, citând o lucrare a lui J. Watkins veche de douăzeci de ani, pentru a-şi sprijini afirmaţia. Sax îl observase pe Berkina aşezat în ultimul rând. Se strecură lângă el şi se aplecă până când gura lui ajunse în dreptul urechii lui, şi şopti:

– De ce nu utilizează lucrarea lui Simmon?

Berkina zâmbi şi îi răspunse tot în şoaptă:

– Acum câţiva ani Simmon a publicat o lucrare în care a preluat de la Borazjani o schemă foarte complexă a interacţiunii dintre radiaţiile ultraviolete şi halocarbon. A modificat-o uşor şi în acel moment i-a atribuit-o lui Borazjani, însă după aceea, ori de câte ori a utilizat-o, nu a citat decât lucrarea lui. Toată treaba l-a înfuriat pe Borazjani, care consideră că lucrările lui Simmon referitoare la acest subiect sunt, oricum, inspirate din Watkins, aşa că de fiecare dată când se referă la încălzire se referă la lucrarea lui Watkins, prefăcându-se că afirmaţiile lui Simmon nici măcar nu există.

– Aha! făcu Sax.

Se îndreptă, zâmbind fără să vrea de subtila, dar elocventa mică răzbunare a lui Borazjani. De fapt, Simmon se afla acolo, în cealaltă parte a sălii, încruntându-se furios.

În acel moment Borazjani trecu la efectele de încălzire ale vaporilor de apă şi bioxidului de carbon eliminate în atmosferă care, luate la un loc, adăugau – după aprecierea lui – încă 10°K.

– O parte din aceasta s-ar putea numi efect sinergic, spuse el, deoarece desorbţia de CO_2 este mai ales rezultatul unui alt fel de încălziri. Dar, altfel, nu cred că putem afirma că sinergia a fost şi este un factor hotărâtor. Totalul încălzirii realizate de toate metodele individuale se apropie destul de mult de temperaturile raportate de buletinele meteorologice de pe tot cuprinsul planetei.

Ecranul video prezentă ultimul lui tabel, iar Sax înregistră o copie simplificată pe propriul lui computer:

De la Borazjani, 2 februarie 14, 2102:

Halocarboni: 14
H_2O şi CO_2: 10
Puţuri litosferice: 5
Oglinzi pre-*soletta:* 5
Albedo redus: 2
Reactoare nucleare: 1,5

Borazjani nici măcar nu luase în considerare radiatoarele eoliene, aşa că Sax o făcu pe computerul lui. În total, ajungeau la 37,55°K, un pas deosebit de respectabil către ţelul lor de 53°+. Nu se ocupau de treaba asta decât de şaizeci de ani şi majoritatea zilelor de vară ajungeau deja la temperaturi situate deasupra punctului de îngheţ, îngăduind dezvoltarea vieţii vegetale arctice şi alpine, aşa cum văzuse în zona gheţarului Arena. Iar toate acestea se petrecuseră înaintea introducerii *solettei,* care amplifica radiaţia solară cu douăzeci la sută.

Începuse etapa de răspuns la întrebări, iar cineva ridică problema *solettei,* întrebându-l pe Borazjani dacă o consideră necesară, date fiind progresele înregistrate cu alte metode.

Borazjani ridică din umeri exact aşa cum ar fi făcut şi Sax.

– Ce înseamnă, oare, *necesar!* replică el. Depinde de cât de cald vrei să fie. În conformitate cu modelul standard iniţiat de Russell la Echus Overlook, este important să menţinem nivelurile de CO_2 cât mai scăzute posibil. Dacă procedăm astfel, vor trebui aplicate alte metode de încălzire pentru a compensa pierderea de căldură cu care ar fi contribuit bioxidul de carbon. *Soletta* ar putea fi considerată o compensaţie pentru eventuala reducere de CO_2 până la niveluri respirabile.

Fără să vrea, Sax dădea din cap afirmativ. Altcineva se ridică şi spuse:

– Nu consideraţi că modelul standard este inadecvat, dată fiind cantitatea de azot de care dispunem în prezent?

– Nu, dacă tot azotul este eliminat în atmosferă.

Doar că aceasta era o realizare puţin probabilă, după cum preciză imediat cel care pusese întrebarea. Un procentaj considerabil din total ar rămâne în sol, unde de fapt le este necesar plantelor. Deci, cum Sax ştiuse dintotdeauna, duceau lipsă de azot, iar dacă menţineau cantitatea de CO_2 din aer la cele mai scăzute niveluri posibile, în aer rămânea un procentaj de oxigen la un nivel periculos de ridicat, datorită inflamabilităţii sale. Altcineva se ridică pentru a afirma că lipsa de azot ar fi

putut fi compensată prin eliberarea altor gaze inerte, mai ales argon. Sax îşi strânse buzele: introdusese argon în atmosferă încă din 2042, prevăzând problema, iar în regolit se aflau semnificative cantităţi de argon. Doar că acestea nu puteau fi eliberate cu uşurinţă, aşa cum constataseră inginerii lui, şi aşa cum remarcau alţii acum. Nu, echilibrul de gaze în atmosferă devenea o problemă reală.

O femeie se ridică pentru a observa că un consorţiu de transnaţionale coordonat de Armscor construia un sistem continuu de navete spaţiale pentru a colecta azot din atmosfera de azot aproape pur a lui Titan, pentru ca apoi să-l lichefieze, să-l transporte pe Marte şi să-l deverseze în atmosfera superioară a planetei. Sax o privi cu coada ochiului şi făcu repede câteva calcule. Sprâncenele i se înălţară brusc atunci când văzu rezultatele. Va fi nevoie de un mare număr de călătorii cu naveta pentru a realiza ceva sau de nişte navete extrem de mari. De mirare că se gândise cineva că ar fi o investiţie profitabilă.

Acum discutau din nou despre *soletta.* Cu siguranţă că dispunea de capacitatea de compensare pentru cele 5 sau 8°K care s-ar pierde dacă ar elimina cantitatea de CO_2 existentă în atmosferă, adăugând şi mai multă căldură decât atât. Sax calculă că, teoretic, ar putea adăuga până la 22°K. Eliminarea în sine nu va fi o operaţiune simplă, remarcă cineva. Un bărbat de lângă Sax, care lucra într-un laborator al firmei Subarashii, se ridică pentru a anunţa că mai târziu, pe parcursul conferinţei, va avea loc o prezentare demonstrativă a *solettei,* când unele dintre aceste aspecte vor fi clarificate pe deplin. Înainte de a se aşeza mai adăugă că lipsuri serioase ale modelului monofazic făceau aproape obligatorie realizarea unui model bifazic.

Oamenii făcură ochii mari auzindu-l, iar Borazjani declară că trebuie neapărat să înceapă următoarea sesiune din aceeaşi sală. Nimeni nu comentase prezentarea lui profesionistă, care sortase atât de plauzibil toate contribuţiile diferitelor metode de încălzire. Într-un fel, acesta era un semn de respect – nimeni nu atacase modelul, superioritatea lui Borazjani în acest domeniu fiind recunoscută. Iar acum oamenii se ridicară în picioare, câţiva se apropiară pentru a-i vorbi şi o mie de conversaţii izbucniră în timp ce restul participanţilor părăseau sala şi umpleau holurile.

Sax plecă la masă împreună cu Berkina, la o cafenea situată chiar la baza Povârnişului Branch. În jurul lor, savanţi de pe toată

planeta mâncau şi discutau despre evenimentele dimineţii.

– Considerăm că e vorba de părţi la miliard.

– Nu, sulfaţii se comportă conservativ.

Aparent oamenii de la masa de alături presupuneau că va avea loc o trecere la un model bifazic. O femeie spuse ceva despre ridicarea temperaturii medii până la 295°K, cu şapte grade mai mult decât media de pe Terra.

Sax se uită chiorâş la toate aceste expresii ale grabei şi lăcomiei pentru căldură. Nu vedea niciun motiv să fie nemulţumit de progresele înregistrate până în acel moment. La urma urmei, ţelul final al proiectului nu era căldura, pur şi simplu, ci o suprafaţă viabilă. Cu siguranţă, rezultatele obţinute nu păreau să ofere niciun motiv de nemulţumire. Atmosfera avea în medie 160 de milibari conform datelor, fiind compusă aproape în părţi egale din CO_2, oxigen şi azot, cu anumite cantităţi reziduale de argon şi alte gaze. Nu acesta era amestecul pe care Sax şi-l dorea să-l vadă în faza finală, dar era cel mai bun pe care-l putuseră obţine în condiţiile inventarului de substanţe volatile cu care fuseseră nevoiţi să înceapă. Reprezenta un pas substanţial pe drumul către amestecul final preconizat de Sax. Reţeta lui pentru acest amestec, urmând formularea anterioară a lui Fogg, era următoarea:

300 milibari azot
160 milibari oxigen
30 milibari argon, heliu etc.
10 milibari CO_2 =
Presiune totală, 500 milibari

Toate aceste cantităţi fuseseră stabilite de cerinţe şi limite fizice de diferite feluri. Presiunea totală trebuia să fie suficient de ridicată pentru a conduce oxigenul în sânge, iar 500 de milibari reprezenta presiunea de pe Pământ la o altitudine de circa 4000 de metri, aproape de limita superioară la care puteau trăi permanent oamenii. Dat fiind faptul că se afla aproape de limita superioară, ar fi mai bine dacă o asemenea atmosferă rarefiată ar conţine mai mult decât procentajul pământean de oxigen, dar nici nu putea să-l depăşească prea mult, deoarece incendiile ar fi greu de stins. Între timp, concentraţia de CO_2 trebuia menţinută sub 10 milibari, altfel ar deveni otrăvitoare. Cât despre azot, cu cât mai mult, cu atât mai bine. De fapt 780 de milibari ar fi

concentraţia ideală, dar inventarul total de azot existent în acel moment pe Marte era estimat la mai puţin de 400 de milibari, aşa că 300 de milibari era cantitatea rezonabilă pe care o puteai solicita pentru a fi eliberată în atmosferă, poate puţin mai mult. Lipsa de azot reprezenta probabil una dintre cele mai mari probleme cu care se confrunta efortul de terraformare. Aveau nevoie de mai mult decât dispuneau, atât în aer, cât şi în sol.

Sax se uita în farfurie şi mânca în tăcere, concentrându-se asupra tuturor acestor factori. Discuţiile din dimineaţa aceea îi dăduseră prilejul să se întrebe dacă atunci, în 2042, luase deciziile corecte – dacă inventarul de substanţe volatile putea justifica încercarea lui de a realiza dintr-o dată, într-o singură etapă, o suprafaţă viabilă pentru fiinţele umane. Nu că s-ar mai fi putut face cine ştie ce în acel moment. Una peste alta, încă mai considera că a luat deciziile corecte. *Shikata ga nai.* Într-adevăr, dacă doreau să meargă fără oprelişti pe suprafaţa lui Marte atâta vreme cât mai sunt în viaţă. Chiar dacă viaţa lor avea să fie prelungită considerabil.

Dar existau oameni pe care părea să-i intereseze mai mult temperaturile ridicate decât calitatea respirabilă a aerului. În aparenţă, aceştia erau convinşi că pot spori nivelul de CO_2, să încălzească totul nemaipomenit de mult, iar apoi să reducă bioxidul de carbon fără niciun fel de probleme. Sax avea îndoieli în această privinţă. Orice operaţiune în două etape avea să fie dezordonată, atât de dezordonată, încât Sax nu putea să nu se întrebe dacă nu se vor bloca cumva pe scara de 20 000 de ani prezisă de modelele bifazice anterioare. Gândul îl făcu să clipească din ochi. Nu vedea rostul. Oare oamenii chiar doreau să rişte cu o problemă pe termen atât de lung? Oare să-i impresioneze într-atât noile tehnologii uriaşe care deveneau disponibile, încât să-şi închipuie că totul e posibil?

– Cum a fost pastrama? îl întrebă Berkina.

– Ce anume?

– Pastrama. Asta era în sandvişul pe care l-ai mâncat, Stephen.

– A! Bună, foarte bună. Trebuie să fi fost foarte bună.

Sesiunile după-amiezei erau dedicate mai ales problemelor determinate de succesul campaniei de încălzire globală. Pe măsură ce creşteau temperaturile la suprafaţă, iar organismele subterane începeau să penetreze tot mai adânc în regolit, gheaţa

permanentă din subsol se topea, aşa cum şi speraseră de fapt. Dar acest proces se dovedea dezastruos în anumite regiuni bogate în gheaţă permanentă. Din nefericire, una dintre acestea era chiar Isidis Planitia. O comunicare cu un larg auditoriu, susţinută de o specialistă în areologie de la un laborator Praxis din Burroughs, descrise situaţia: Isidis era unul dintre vechile mari bazine de impact, aproape de mărimea lui Argyre, cu partea nordică ştearsă total, marginea sudică făcând acum parte din Marele Escarpament. Timp de miliarde de ani gheaţa subterană se prelinsese de pe Escarpament, adunându-se în bazin. Acum, gheaţa de la suprafaţă se topea, şi îngheţa din nou în timpul iernii. Acest ciclu de topire-îngheţ determina producerea de chiciură la o scară fără precedent, aproape de două ori mai mult decât fenomene similare de pe Pământ, iar carsturile şi formaţiunile de tip *pingo,* de o sută de ori mai mari decât echivalentele lor pământene, deveneau adâncituri şi coline impresionante. Pe toată suprafaţa câmpiei Isidis aceste imense noi depresiuni şi movile marcau peisajul, iar după terminarea comunicării şi prezentarea unor diapozitive cu imagini copleşitoare, specialista conduse un grup mare de savanţi interesaţi la extremitatea sudică a oraşului, dincolo de Povârnişul Moeris Lacus şi până la peretele cortului, unde zona arăta de parcă ar fi fost devastată de un cutremur, iar terenul se ridicase pentru a scoate la iveală o masă de gheaţă, ca un deal rotund şi pleşuv, în continuă creştere.

– Iată un minunat specimen de *pingo,* spuse ea, cu aerul unui proprietar. Masele de gheaţă sunt relativ pure în comparaţie cu matricea gheţii permanente, acţionând în cadrul matricei în acelaşi mod ca rocile – când îngheaţă, în timpul nopţii sau iarna, îşi măresc volumul şi orice obiect dur antrenat în această expandare este împins în sus, către suprafaţă. Întâlnim o mulţime de cazuri în tundra de pe Pământ, dar niciunul nu e de proporţiile acestuia.

Savanta îi urcă pe betonul sfărâmat a ceea ce fusese cândva o stradă orizontală, şi de pe buza unui crater de pământ se uitară către o movilă de gheaţă albă, murdară.

– Am secţionat-o ca pe un abces, iar acum o topim şi dirijăm apa pe canale.

– În teren deschis, o ridicătura de-asta ar fi ca o oază, remarcă Sax către Jessica. S-ar topi vara, hidratând terenul din jur. Ar trebui să realizăm o comunitate de seminţe, spori şi rizomi

pe care să le putem răspândi pe oricare formaţiune de acest fel de afară.

– Adevărat, spuse Jessica. Deşi, ca să fiu realistă, mai tot terenul cu gheaţă permanentă va sfârşi, oricum, sub apele Mării Vastitas.

– Hmm.

Adevărul este că Sax uitase, pentru o vreme, de forajele şi lucrările miniere din Vastitas. Când reveniră la centrul de conferinţe, căută anume o comunicare care să descrie un aspect al acestor lucrări. Era una, la ora patru: „Evoluţii recente în procedurile de pompare a gheţii permanente din lentila polară nordică”.

Urmări impasibil înregistrarea video a vorbitorului. Lentila de gheaţă care se întindea în subteran pornind de la calota polară nordică era ca partea scufundată a unui aisberg, conţinând de zece ori mai multă apă decât calota vizibilă. Gheaţa permanentă din Vastitas conţinea chiar şi mai multă. Dar aducerea apei la suprafaţă... Ca şi recuperarea azotului din atmosfera lui Titan, era un proiect atât de vast, încât Sax nici nu-l luase în considerare în primii ani pe Marte – pur şi simplu, atunci nu ar fi fost posibil. Toate aceste proiecte de amploare – *soletta,* azotul de pe Titan, forajele din oceanul de nord, frecventa sosire a asteroizilor de gheaţă – aveau loc la o scară la care Sax constată că îi este greu să se adapteze. Transnaţionalele aveau planuri mari. Cu siguranţă că noile capacităţi în proiectare şi în tehnologia materialelor, precum şi apariţia unor fabrici care se puteau multiplica singure, reprezentau elemente care făceau proiectele fezabile din punct de vedere tehnic. Dar investiţiile financiare iniţiale continuau să fie uriaşe.

Cât despre capacităţile tehnice implicate, Sax constată că acceptă destul de repede ideea. Era o extindere a ceea ce făcuseră ei în zilele de demult: rezolvă câteva probleme iniţiale în domeniul materialelor, proiectării şi controlului homeostatic, iar forţele îţi vor creşte considerabil. Se putea spune că nu se mai aventurau mai mult decât îi ţineau puterile. Dacă te gândeşti până unde ajunseseră, părea chiar înfricoşător.

În orice caz, la nord de paralela 60 se aflau acum circa cincizeci de platforme de foraj care săpau puţuri şi introduceau pe fundul lor dispozitive pentru topirea gheţii permanente, gama acestora întinzându-se de la galerii încălzite până la explozibili nucleari. Noua apă obţinută prin topire era apoi pompată la

suprafaţă şi distribuită peste dunele din Vastitas Borealis, unde îngheţa din nou. Până la urmă, acest strat de gheaţă avea să se topească, în parte datorită propriei greutăţi, şi vor obţine un ocean de formă inelară în jurul latitudinilor de 60 şi 70 de grade, fără îndoială, un foarte bun rezervor termal, aşa cum erau toate oceanele, deşi, atâta vreme cât rămânea o mare de gheaţă, sporirea efectului albedo va determina o pierdere netă de căldură pentru sistemul global. Era un alt exemplu de operaţiuni care se împiedicau una pe alta. Cum era chiar şi amplasarea oraşului Burroughs faţă de această mare nouă; oraşul se afla oarecum sub nivelul mării menţionat cel mai frecvent, nivelul de referinţă. Oamenii vorbeau despre un dig, ori despre o mare mai mică, dar nimeni nu era prea sigur. Totul devenea foarte interesant.

Sax participă la lucrările conferinţei în fiecare zi, de dimineaţa până seara, petrecându-şi timpul în sălile şi holurile izolate fonic ale centrului de conferinţe, discutând cu colegii, cu autorii panourilor şi cu vecinii ocazionali dintre spectatori. De mai multe ori se văzu nevoit a se preface că nu-şi cunoaşte vechi asociaţi, situaţie care îl enerva suficient pentru a-i evita atunci când putea. Dar respectivii nu păreau să simtă că el le aminteşte de cineva cunoscut, şi mai tot timpul se putu concentra asupra problemelor ştiinţifice. Făcu acest lucru cu mult entuziasm. Participanţii prezentau comunicări, puneau întrebări, dezbăteau detalii, discutau implicaţii, totul petrecându-se în lumina fluorescentă a sălilor de conferinţă, în bâzâitul în surdină al ventilatoarelor şi aparaturii video, de parcă se aflau într-o lume situată în afara timpului şi spaţiului, în spaţiul imaginar al ştiinţei pure, una dintre cele mai mari realizări ale spiritului uman, desigur – un fel de comunitate utopică, confortabilă, sclipitoare şi protejată. Pentru Sax, o conferinţă ştiinţifică *reprezenta* utopia.

Cu toate acestea, sesiunile de comunicări din cadrul acestei conferinţe aveau un alt ton, un fel de tăiş nervos pe care Sax nu-l mai constatase până atunci, şi nu-i plăcea. Întrebările puse după susţinerea comunicărilor erau mult mai agresive, iar răspunsurile aveau un caracter mult prea defensiv. Jocul pur al discursului ştiinţific, care îi plăcea atât de mult şi care, la drept vorbind, nu era niciodată chiar atât de pur, părea acum tot mai diluat de simpla argumentaţie, de evidente lupte pentru putere, motivate

de ceva mai mult decât obişnuitul egoism. Nu ceva ca preluarea inconştientă a lui Simmon de la Borazjani şi riposta impecabilă a acestuia din urmă, ci mai degrabă o chestiune de atac direct. Ca la sfârşitul unei comunicări despre forajele la mare adâncime şi posibilităţile de a ajunge la manta, când un pământean scund şi chel se ridică şi spuse: „Nu cred că modelul de bază al litosferei prezentat aici este valabil!” după care părăsi încăperea.

Sax asistă la scenă nevenindu-i să-şi creadă ochilor.

– Care e *problema* lui? o întrebă el în şoaptă pe Claire.

– Lucrează pentru Subarashii la proiectul lentilelor aeriene. Nu agreează niciun fel de competiţie potenţială la programul lor de topire a regolitului.

– Doamne Sfinte!

Sesiunea de întrebări şi răspunsuri continuă cu nesiguranţă, tulburată de această demonstraţie de impoliteţe, dar Sax se strecură afară din sală şi se uită curios, de-a lungul holului, după savantul de la Subarashii. Oare ce-o fi în mintea lui?

Însă acest eretic nu era singurul care se comporta ciudat. Oamenii erau stresaţi, iar nervii întinşi la limită. Desigur, miza era mare. După cum dovedeau la scară mai mică formaţiunile *pingo* apărute mai jos de Moeris Lacus, se vor produce unele efecte secundare nefavorabile ale procedurilor studiate şi susţinute la conferinţă, efecte secundare care vor costa bani, timp şi vieţi omeneşti. Apoi mai erau şi motivaţiile financiare…

Iar acum intrau în ultima fază, în care planificarea comunicărilor trecea de la chestiuni foarte precise la probleme mult mai generale şi la ateliere, incluzând unele prezentări în sala cea mare asupra unor proiecte noi, de amploare, pe care oamenii le numeau „proiecte-monstru”. Acestea urmau să aibă un impact atât de serios, încât aveau să afecteze proiectele tuturor celorlalţi. Aşa că, atunci când le discutau, cei implicaţi se refereau de fapt la strategie, vorbind mai degrabă despre ceea ce aveau de făcut în etapa următoare decât despre ceea ce se petrecuse deja. Asta întotdeauna împingea lucrurile până aproape de ceartă –, dar niciodată mai mult decât acum, când toţi încercau să utilizeze date din comunicări anterioare pentru susţinerea cauzelor proprii, indiferent care ar fi fost acelea. Pătrundeau în zona aceea nefericită în care ştiinţa începe să alunece în politică, unde comunicările devin propuneri de finanţare. Era exasperant să vadă zona aceasta întunecată, degradată, invadând teritoriul până atunci neutru al unei

conferinţe.

O parte dintre aceste probleme, reflectă Sax în timpul unui prânz solitar, erau fără îndoială cauzate de natura proiectelor-monstru, care presupuneau utilizarea ştiinţei pe scară mare. Toate erau atât de costisitoare şi de dificile, încât fuseseră contractate cu diferite transnaţionale. La suprafaţă, era o strategie plauzibilă, o mişcare evidentă către eficienţă, însă, din nefericire, diferitele unghiuri de atac al problemei terraformării fuseseră preluate interesat de grupări care le apărau ca fiind „cele mai bune” metode, alterând datele pentru a-şi susţine propriile idei.

Praxis, de exemplu, conducea alături de Elveţia în imensul efort de bioinginerie, şi de aceea teoreticienii lor reprezentativi apărau ceea ce ei numeau modelul *ecopoesis,* care pretindea că în această etapă nu e necesar niciun fel de influx de căldură sau de substanţe volatile, şi că procesele biologice singure, ajutate de un minimum de inginerie ecologică, sunt de ajuns pentru a terraforma planeta până la nivelurile prevăzute în vechiul model Russell. Sax se gândea că au probabil dreptate raţionând astfel, dată fiind apariţia *solettei,* deşi aprecia ca optimiste planificările lor. Iar el lucra pentru Biotique, aşa că judecata lui putea fi denaturată.

Cu toate acestea, savanţii de la Armscor afirmau cu fermitate că rezervele scăzute de azot vor zădărnici orice speranţe ecopoetice. Ei insistau asupra necesităţii unei continue intervenţii industriale. Desigur, cei de la Armscor construiau navetele pentru transferul azotului de pe Titan. Cei de la Consolidated, însărcinaţi cu forajele în Vastitas, puneau accentul pe importanţa vitală a unei hidrosfere active. Iar cei de la Subarashii, care se ocupau de noile oglinzi, strigau sus şi tare despre marea capacitate a *solettei* şi lentilelor aeriene de a alimenta sistemul cu căldură şi gaze, permiţând ca toate celelalte să se dezvolte într-un ritm accelerat. Întotdeauna devenea destul de evident de ce oamenii susţin un program în detrimentul altuia; puteai privi ecusoanele pe care aveau înscrise numele şi afilierea instituţională şi ştiai ce aveau de gând să sprijine sau să atace. Pe Sax îl durea să vadă ştiinţa deformată atât de ostentativ şi i se părea că îi deranjează pe toţi cei prezenţi, chiar şi pe aceia care o făceau, ceea ce se adăuga la starea generală de iritabilitate şi defensivă. Toţi ştiau ce se petrece, nimănui nu-i plăcea, şi totuşi nimeni nu era dispus s-o

recunoască.

Niciunde nu se confirmă această situaţie mai bine decât cu prilejul mesei rotunde din ultima dimineaţă, în care se punea problema bioxidului de carbon. Discuţia se transformă repede într-o apărare a *solettei* şi lentilelor aeriene, foarte vehementă, din partea a doi specialişti de la Subarashii aflaţi în prezidiu. Sax stătea în fundul sălii, de unde asculta descrierea entuziastă pe care cei doi o făceau marilor oglinzi, simţindu-se tot mai tensionat şi nefericit pe măsură ce aceştia continuau să vorbească. Îi plăcea *soletta* în sine, care nu era altceva decât extinderea logică a oglinzilor pe care el le instalase pe orbită de la bun început. Însă lentila aeriană plutind la joasă înălţime era evident un instrument *extrem* de puternic, iar dacă ar acţiona asupra suprafeţei aproape de capacitatea ei maximă, ar volatiliza în atmosferă sute de milibari de gaze, mai ales CO_2 de care – conform modelului monofazic al lui Sax – nu aveau nevoie şi care, în condiţii normale, ar rămâne fixat în regolit. Nu, mai rămâneau de pus câteva întrebări dificile în legătură cu efectele acestei lentile aeriene, iar cei de la Subarashii ar trebui să fie criticaţi cu asprime pentru începerea topirii regolitului fără a se consulta cu nimeni altcineva în afara comitetului lor de birocraţi de la UNTA. Dar Sax nu intenţiona să atragă atenţia asupra lui, aşa că tot ce putea face era să stea acolo alături de Claire şi Berkina, cu computerul pe genunchi, foindu-se pe scaun şi sperând că altcineva o să pună întrebările dificile în locul lui.

Iar pentru că erau întrebări evidente şi dificile totodată, chiar că le puse cineva. Un cercetător de la Mitsubishi, care se afla într-o perpetuă ceartă cu Subarashii chiar de la ei de acasă, se ridică şi întrebă foarte politicos despre efectul de seră necontrolat care poate rezulta din prea mult CO_2. Sax dădu din cap aprobator cu un aer categoric. Specialiştii de la Subarashii răspunseră însă că exact asta urmăreau, că nu avea cum să fie prea multă căldură şi că o presiune atmosferică finală de şapte sau opt sute de milibari va fi, oricum, preferabilă unei presiuni de cinci sute.

– Dar nu şi dacă e formată din CO_2! murmură Sax către Claire.

H.X. Borazjani se ridică pentru a spune acelaşi lucru. Alţii îl urmară. Mulţi dintre cei prezenţi în sală încă mai foloseau modelul original al lui Sax ca plan de acţiune şi insistară în multe feluri asupra dificultăţii eliminării din aer a bioxidului de carbon în exces. Existau, totuşi, un mare număr de experţi de la

Armscor, Consolidated şi Subarashii care susţineau fie că eliminarea bioxidului de carbon nu va fi dificilă, fie că o atmosferă încărcată cu CO_2 nu va fi chiar atât de rea. Un ecosistem format mai ales din plante, cu insecte tolerante la CO_2 şi poate nişte animale modificate genetic care se vor simţi foarte bine în aerul cald şi dens, iar oamenii ar putea umbla doar în cămaşă, fără a purta nimic mai stânjenitor decât o mască pe faţă.

Afirmaţia îl făcu pe Sax să strângă din dinţi şi, din fericire, nu era singurul, aşa că rămase pe loc în timp ce alţii se ridicară în picioare pentru a ataca această modificare fundamentală a scopului terraformării. La scurtă vreme discuţia se încinse, căpătând chiar un ton maliţios.

– N-am venit aici pentru o planetă ca o junglă!

– Porniţi de la presupunerea ascunsă că oamenii pot fi modificaţi genetic pentru a tolera niveluri mai ridicate de CO_2, dar e ridicol!

Foarte curând deveni limpede că nu realizează nimic. Nimeni nu asculta cu adevărat, şi toţi aveau părerile lor proprii, păreri aliniate intereselor patronilor. Era de-a dreptul indecent. Un dezgust mutual faţă de tonul discuţiei îi făcu pe toţi să se retragă, cu excepţia participanţilor următori. În jurul lui Sax oamenii împătureau programe, închideau computerele, vorbind în şoaptă cu colegii. Între timp, alţi oameni încă mai stăteau în picioare şi vorbeau… Urâtă treabă, fără îndoială! Dar nu era nevoie decât de o clipă de gândire pentru a-ţi da seama că se ceartă în legătură cu decizii privitoare la strategie care oricum nu aveau să fie luate la nivelul oamenilor de ştiinţă activi. Nimănui nu-i plăcea situaţia, iar oamenii începură cu adevărat să se ridice şi să părăsească sala, chiar în mijlocul discuţiilor. Copleşită, moderatoarea discuţiei – o japoneză extrem de politicoasă, cu o expresie nenorocită – ridică glasul deasupra vocilor tot mai puternice, sugerând închiderea sesiunii. Oamenii ieşiră în grupuri mici pe hol, unii încă vorbind aprins cu aliaţii lor, susţinându-şi punctele de vedere cu hotărâre doar acum, când se plângeau prietenilor.

Sax îi urmă pe Claire, Jessica şi ceilalţi lucrători de la Biotique dincolo de canal, pătrunzând în Hunt Mesa. Urcară cu liftul până pe platou şi serviră prânzul la restaurantul lui Antonio.

– Or să ne inunde cu CO_2, spuse Sax, nemaiputând să-şi ţină

gura. Nu cred că îşi dau seama ce lovitură fundamentală, vor da modelului standard.

– E un model cu totul diferit, interveni Jessica. Un model bifazic, bazat pe industria grea.

– Dar vor ţine oamenii şi animalele în corturi o perioadă mai mult sau mai puţin nedefinită, insistă Sax.

– Poate că şefilor de la transnaţionale nu le pasă de asta, adăugă Jessica.

– Poate chiar agreează ideea, interveni Berkina.

Sax se strâmbă.

– Şi poate că totul e doar din cauză că dispun de această *soletta* şi de lentilă şi vor să le utilizeze, spuse Claire. E ca atunci când te joci. Seamănă cu lupa pe care o foloseşti pentru a aprinde focuri la vârsta de zece ani. Nu se pot abţine să n-o folosească. Iar apoi, ştii, să denumeşti zonele de ardere „canale”…

– E o chestie atât de tâmpită! exclamă Sax pe un ton tăios, iar când ceilalţi îl priviră surprinşi, încercă să îndulcească tonul. În sfârşit, ştiţi, e o chestie atât de prostească. Un fel de romantism atenuat. Acelea nu vor fi canale în sensul de a uni o masă de apă cu alta, şi chiar dacă ar încerca să le utilizeze, malurile ar fi carbonizate.

– Sticlă, asta susţin ei, spuse Claire. Şi oricum, nu e vorba decât de ideea de canale.

– Dar noi *nu ne jucăm aici,* insistă Sax.

Îi venea extrem de greu să păstreze simţul umorului caracteristic lui Stephen în legătură cu această problemă. Din anumite motive, pentru el situaţia era iritantă, chiar dureroasă. Începuseră atât de bine – şaizeci de ani de realizări concrete –, iar acum alţi oameni le ciopârţeau cu diferite idei şi jucării, certându-se şi lucrând unul împotriva celuilalt, scoţând la iveală metode tot mai puternice şi mai costisitoare, dar suferind de tot mai puţină coordonare. Aveau să-i ruineze planul!

Sesiunile finale ale după-amiezei se dovediră superficiale, nefăcând nimic pentru a-i reinstaura încrederea în conferinţă ca reprezentând ştiinţă dezinteresată. Seara, în camera lui, privi ştirile la televizor cu mai multă atenţie ca oricând, căutând răspunsuri la întrebări pe care nu le formulase tocmai precis. Falezele se prăbuşeau. Stânci de toate mărimile erau măturate de pe gheaţa permanentă de ciclul topire-îngheţ, aranjându-se

singure în tipare poligonale, caracteristice. În defilee şi pe pante se formau gheţari cu pietre, pietrele fiind smulse de gheaţă pentru a aluneca apoi prin trecători şi comportându-se într-o mare măsură la fel ca gheţarii. Protuberanţele *pingo* apăreau ca nişte vezici pe câmpiile nordice, exceptând cazurile în care mările îngheţate se revărsau de pe platformele de foraj, inundând terenul.

Toate astea însemnau modificări la scară mare, vizibile pretutindeni, accelerându-se cu fiecare an pe măsură ce verile deveneau tot mai calde, iar organismele submarţiene penetrau tot mai adânc, în vreme ce totul continua să îngheţe bocnă în fiecare iarnă, îngheţând câte un pic şi în fiecare noapte de vară. Un asemenea ciclu intens de topire-îngheţ ar sfâşia orice formaţiune de relief, iar peisajul marţian era deosebit de susceptibil la aşa ceva, fiind încremenit într-o stază rece şi aridă timp de milioane de ani. Această irosire în masă provoca, zilnic, nenumărate alunecări de teren, iar victimele şi dispariţiile neexplicate nu erau deloc ieşite din comun. Călătoria în afara oraşelor devenise plină de primejdii. Canioanele şi craterele nou-formate nu mai reprezentau locurile cele mai sigure pentru amplasarea unui oraş, nici măcar pentru a petrece o noapte.

Sax se ridică şi se îndreptă spre fereastra camerei, privind luminile oraşului. Totul era exact cum îi prezisese Ann, cu mult în urmă. Fără îndoială că ea şi ceilalţi Roşii recepţionau cu scârbă relatările despre toate schimbările care aveau loc. Pentru ei, fiecare prăbuşire demonstra că lucrurile merg mai degrabă rău decât bine. În trecut, Sax i-ar fi contrat cu o ridicare din umeri: doar iroseau masiv solul îngheţat expus radiaţiei solare, încălzindu-l şi scoţând la iveală sursele potenţiale de nitraţi şi altele la fel. Însă acum, cu amintirea acestei conferinţe încă proaspătă, nici el nu mai era chiar atât de sigur.

La televizor, nimeni nu părea să fie îngrijorat. Prăbuşirea formelor de teren nu era considerată mai mult decât o manifestare de terraformare – care părea a fi afacerea exclusivă a transnaţionalelor –, dar şi o oportunitate pentru minerit. Sax urmări, cu un sentiment de prăbuşire, o relatare cu privire la filonul de aur de curând scos la iveală. Era straniu cât de mulţi oameni păreau să simtă atracţia prospectării. Ăsta era Marte la începutul secolului XXII. Odată cu reinstalarea elevatorului, se părea că reveniseră la mentalitatea goanei după aur, ca şi cum ar fi fost un destin, acolo, pe frontieră, cu unelte grozave

mânuite la stânga şi la dreapta, ingineri cosmici minând şi construind. Iar terraformarea care fusese opera lui, singurul scop al vieţii sale, timp de şaizeci de ani sau chiar mai mult, părea să se transforme în cu totul altceva…

* * *

Începu să-l chinuie insomnia. Nu mai suferise până atunci de acest fenomen, şi constată că e destul de neplăcut. Se trezea, se rostogolea, angrenajele din mintea lui se antrenau şi totul începea să se învârtească. Atunci când era clar că nu va mai adormi, se scula, pornea computerul şi urmărea programe video, chiar şi ştirile, pe care niciodată nu le urmărise până atunci. Constată apariţia simptomelor unei disfuncţii sociale pe Pământ. Se părea, de exemplu, că nici măcar nu încercaseră să-şi regleze societăţile la impactul creşterii populaţiei cauzate de tratamentele gerontologice. Ar fi trebuit să fie o măsură elementară – controlul natalităţii, rate de emigrare, sterilizare şi toate celelalte –, dar majoritatea ţărilor nu făcuseră nimic în această direcţie. Într-adevăr, se părea că îşi face apariţia o subclasă permanentă a celor netrataţi, mai ales în ţările sărace, dar intens populate. Acum, când ONU era pe moarte, statisticile veneau cu greutate, însă un studiu al Curţii Mondiale susţinea că şaptezeci la sută din populaţia ţărilor dezvoltate beneficiaseră de tratament, în vreme ce numai douăzeci la sută beneficiaseră de acesta în ţările sărace. Dacă tendinţa asta mai durează mult, îşi spuse Sax, va conduce la un fel de *fizicalizare* a clasei sociale – o apariţie târzie ori o dezvăluire retroactivă a viziunii sumbre a lui Marx – însă mult mai extremistă, deoarece deosebirile de clasă aveau să fie prezentate ca o deosebire fiziologică reală cauzată de distribuirea bimodală, ceva aproape similar speciaţiei…

O astfel de deosebire între bogaţi şi săraci era cu siguranţă periculoasă, dar pe Pământ părea considerată ca un dat, ca făcând parte din natură. De ce nu sunt capabili să vadă pericolul?

Nu mai înţelegea Pământul, asta în cazul în care îl înţelesese vreodată. Şedea acolo, tremurând, în ultimele ceasuri ale nopţilor fără de somn, prea obosit pentru a citi sau lucra. Nu putea decât să urmărească programele pământene, unul după altul, străduindu-se să înţeleagă mai bine ce se petrece acolo. Va trebui să reuşească, dacă dorea să înţeleagă planeta Marte, deoarece comportamentul marţian al transnaţionalelor avea la bază cauze esenţiale pământene. *Simţea nevoia* să priceapă. Dar

programele de ştiri păreau a se situa dincolo de înţelegerea raţională. Jos, acolo, chiar mai dramatic decât pe Marte, nu exista niciun fel de plan.

Avea nevoie de o ştiinţă a istoriei, dar, din nefericire, aşa ceva nu exista. Istoria este lamarckiană, spunea Arkadi, o noţiune ameninţător de sugestivă, dată fiind pseudospeciaţia cauzată de distribuirea inegală a tratamentelor gerontologice. Dar asta nu ajuta cine ştie ce. Psihologia, sociologia, antropologia – toate sunt suspecte. Metoda ştiinţifică nu poate fi aplicată fiinţelor umane într-un fel care să ofere informaţii *utile.* E problema relaţiei fapt-valoare formulată diferit. Realitatea umană nu poate fi explicată decât în termeni de valoare, iar valorile sunt foarte rezistente la analiza ştiinţifică. Izolarea factorilor în vederea studiului, ipotezele falsificabile, experimentele repetabile – întregul sistem de procedee aplicate în laboratoarele de fizică – nu pot convinge. Valorile conduc istoria – întreagă, irepetabilă şi neprevăzută. Ar putea fi caracterizată drept lamarckiană, ori ca un sistem haotic, dar până şi acelea sunt supoziţii. La urma urmei, despre care factori discutau? Care aspecte pot fi dobândite prin învăţare şi apoi transmise mai departe, sau recirculate după un model irepetabil, dar bine determinat?

Asta nu putea spune nimeni.

Începu să se gândească din nou la disciplina istoriei naturale care îl captivase atât de mult pe Gheţarul Arena. Aceasta utiliza metode ştiinţifice pentru studierea istoriei lumii naturale, iar în multe privinţe istoria aceea era la fel de problematică din punct de vedere al metodologiei ca istoria umană, fiind la fel de irepetabilă şi rezistentă la experiment. Iar dacă elimina din calcul conştiinţa umană, istoria naturală era adesea destul de încununată de succes, chiar dacă se baza mai ales pe observaţie şi ipoteză, care, la rândul lor, nu pot fi testate decât prin observaţii suplimentare. Era o ştiinţă adevărată. Descoperise acolo, printre întâmplări neprevăzute şi dezordine, unele principii generale, valide, ale evoluţiei – dezvoltare, adaptare, complexificare, precum şi multe alte principii specifice, confirmate de diferitele subdiscipline.

Iar el avea nevoie de principii similare care să influenţeze istoria umană. Puţinul citit în domeniul istoriografiei nu era deloc încurajator. Era fie o tristă imitaţie a metodei ştiinţifice, fie artă, pur şi simplu.

Aproape la fiecare deceniu o nouă explicaţie istorică revizuia

tot ce se spusese anterior, dar, evident, revizionismul conţinea plăceri care nu aveau nimic de-a face cu dreptatea reală a cazului în discuţie. Sociobiologia şi bioetica erau mult mai promiţătoare, dar tindeau să explice mai bine lucrurile atunci când lucrau pe scara temporală evoluţionară, iar el avea nevoie de ceva pentru ultima sută de ani, şi pentru suta următoare. Ori poate doar pentru ultimii cincizeci şi următorii cinci.

Noapte de noapte se trezea, se zvârcolea pentru a adormi din nou, se ridica, se aşeza în faţa ecranului şi răscolea toate aceste probleme, prea ostenit pentru a gândi aşa cum trebuie. Şi pe măsură ce aceste perioade de veghe nocturnă continuau să se repete, Sax constată că revine tot mai frecvent la programe din anul 2061. Existau numeroase montaje video asupra evenimentelor acelui an, unele numindu-l, fără jenă, *Al Treilea Război Mondial* – acesta fiind titlul celui mai lung serial, circa şaizeci de ore de imagini video din anul respectiv, editate şi ordonate defectuos.

Trebuia să urmăreşti însă serialul pentru o vreme ca să-ţi dai seama că nu este o lucrare de scandal în totalitate. În anul acela de graţie războaiele bântuiseră întreg Pământul, iar analiştii care se abţineau să-l numească *Al Treilea Război Mondial* păreau să creadă că pur şi simplu nu durase suficient pentru a merita calificativul, sau că nu reprezentase un conflict între două mari alianţe globale, fiind mult mai confuz şi complex. Surse diferite pretindeau că e vorba de nord contra sud, de tineri contra bătrânilor, de ONU împotriva naţiunilor, de naţiuni împotriva transnaţionalelor, de transnaţionale împotriva partenerilor de complezenţă, de armate împotriva poliţiei, sau de poliţie împotriva cetăţenilor – astfel încât începea să semene cu toate conflictele posibile producându-se în acelaşi timp. Într-un interval de şase sau opt luni, lumea se scufundase în haos. Pe parcursul peregrinărilor prin domeniul „ştiinţei politice” Sax dăduse peste o diagramă întocmită de Herman Kahn, numită „Scara escaladării”, care încerca o categorisire a conflictelor în funcţie de natura şi gravitatea lor. Pe scara lui Kahn se aflau patruzeci şi patru de trepte, pornind de la „Criza de suprafaţă”, pentru a parcurge apoi categorii cum ar fi „Gesturile politice şi diplomatice”, „Declaraţiile solemne şi formale” şi „Mobilizarea-avertisment”, pentru a urca apoi abrupt, prin alte etape, cum ar fi „Demonstraţia de forţă”, „Acte agresive de violenţă”,

„Confruntări militare dramatice” şi „Războiul convenţional la scară largă”, iar apoi şi mai abrupt, în zone neexplorate cuprinzând „Războiul nuclear pur şi simplu”, „Atacurile demonstrative împotriva proprietăţii”, „Atacul pentru devastare civilă”, şi tot aşa până la numărul patruzeci şi patru, „Războiul convulsiv sau nesăbuit”. Era, cu siguranţă, o încercare interesantă de taxonomie şi succesiune logică, iar Sax îşi dădea seama că respectivele categorii fuseseră deduse din multe războaie ale trecutului. Iar în conformitate cu definiţiile menţionate în diagramă, anul 2061 ţâşnise pe scară drept la numărul patruzeci şi patru.

În acest vârtej, Marte nu reprezentase decât un război spectaculos printre cincizeci altele. Foarte puţine programe generale despre ’61 îi dedicau mai mult de câteva minute, iar acestea conţineau mai ales clipuri pe care Sax le văzuse la vremea respectivă: paznicii congelaţi de la Koroleov, domurile sparte, prăbuşirea elevatorului, apoi aceea a lui Phobos. Încercările de analizare a situaţiei marţiene erau, în cel mai bun caz, de suprafaţă. Marte fusese un spectacol colateral exotic, cu imagini interesante, dar nimic altceva care să o deosebească de mocirla generală. Nimic. Ideea îi veni într-o dimineaţă de nesomn: dacă doreşte să înţeleagă anul 2061, va trebui să-l construiască el însuşi, din sursele primare oferite de înregistrările video, din toate filmările nesigure cu mulţimile înfuriate dând foc oraşelor şi din conferinţele de presă ocazionale ale liderilor disperaţi şi frustraţi.

Punerea acestora în ordine cronologică nu era o sarcină uşoară, într-adevăr, timp de câteva săptămâni, asta deveni unica lor preocupare, întrucât introducerea evenimentelor într-o cronologie reprezenta primul pas în reconstituirea celor întâmplate – care trebuia să preceadă stabilirea motivelor.

Cu trecerea timpului, Sax începu să-şi formeze o imagine. Apariţia transnaţionalelor la începutul anilor patruzeci fixase cadrul, fiind cauza principală a războiului. În deceniul acela, în timp ce Sax îşi consacra întreaga lui energie terraformării planetei Marte, îşi făcuse apariţia o nouă ordine pământeană, modelată pe măsură ce mii de corporaţii multinaţionale începeau să fuzioneze în zeci de grupări transnaţionale de dimensiuni colosale.

Cu toate acestea, nu era o ordine în totalitate nouă.

Multinaţionalele îşi aveau originea mai ales în statele industriale bogate, aşa că, în anumite privinţe, transnaţionalele erau expresii ale acestor state – extensii ale puterii lor în restul lumii, într-un fel care-i amintea despre puţinul pe care-l ştia despre sistemele imperiale şi coloniale care le precedaseră. Frank spusese ceva despre asta: colonialismul nu a murit niciodată, doar şi-a schimbat numele şi a angajat poliţişti băştinaşi. Cu toţii suntem colonii ale transnaţionalelor.

Ăsta era cinismul lui Frank, decise Sax (dorindu-şi să fi avut la îndemână mintea aceea dură, sarcastică, pentru a-l îndruma), deoarece nu toate coloniile erau egale. E adevărat că transnaţionalii erau atât de puternici, încât nu redaseră guvernelor naţionale mai mult decât nişte slujitori fără dinţi. Şi niciunul nu dovedise vreo loialitate deosebită faţă de vreun guvern, ori faţă de ONU. Dar erau copii ai Occidentului – copii cărora nu le mai păsa de părinţii lor, deşi încă îi mai ajutau. Evidenţele demonstrau că statele industriale prosperaseră sub controlul transnaţionalelor, în vreme ce ţările în curs de dezvoltare nu avuseseră altă soluţie decât să se lupte între ele pentru statutul de parteneri de convenienţă. Şi astfel, în 2060, când transnaţionalele s-au aflat sub tirul ţărilor sărace ajunse la disperare, Grupul celor Şapte cu puterea sa militară le-a sărit în ajutor.

Dar scânteia conflictului? Noapte de noapte Sax studie înregistrări din deceniile cinci şi şase, căutând urmele unor modele. În cele din urmă, ajunse la concluzia că tratamentele pentru longevitate împinseseră lucrurile mult prea departe. În anii cincizeci tratamentul se răspândise în ţările bogate, ilustrând astfel marea inegalitate economică la fel ca o pată de culoare pe un eşantion microscopic. Iar pe măsură ce tratamentul s-a răspândit, situaţia a devenit tot mai tensionată, ridicându-se constant pe treptele scării de criză a lui Kahn.

Cauza imediată a exploziei din ’61, destul de straniu, părea să fi fost o ceartă privitoare la elevatorul spaţial marţian. Elevatorul fusese exploatat de Praxis, dar după intrarea lui în funcţiune, mai precis în februarie 2061, a fost preluat de Subarashii, printr-o acţiune evident ostilă. În vremea aceea, Subarashii era un conglomerat format din majoritatea corporaţiilor japoneze care nu se alăturaseră lui Mitsubishi, fiind o putere în creştere, foarte agresivă şi ambiţioasă. La achiziţia elevatorului – aprobată de UNOMA – Subarashii mărise imediat cifrele de emigrare, făcând

ca situaţia de pe Marte să intre într-o fază critică. În acelaşi timp, pe Pământ, competitorii lui Subarashii se opuseseră la ceea ce era, efectiv, o cucerire a lui Marte şi, cu toate că Praxis îşi limitase obiecţiunile la o acţiune juridică la nivelul nefericitei Organizaţii a Naţiunilor Unite, Malaiezia – una dintre membrele de complezenţă ale concernului Subarashii – a fost atacată de Singapore, care era o bază pentru Shellalco. Până în aprilie 2061, cea mai mare parte din Asia de Sud se afla în stare de război. Multe conflicte erau de fapt mai vechi, cum ar fi Cambodgia împotriva Vietnamului, sau Pakistanul împotriva Indiei. Dar unele erau atacuri împotriva unor membre ale grupului Subarashii, ca în Burma sau Bangladesh. Evenimentele din această zonă au escaladat rapid pe măsură ce duşmănii străvechi s-au alăturat noilor conflicte dintre transnaţionale, iar până în iunie războaiele cuprinseseră întreg Pământul, iar apoi Marte. Până în octombrie muriseră cincizeci de milioane de oameni, iar alte cincizeci de milioane aveau să moară datorită urmărilor, multe din serviciile de bază fiind întrerupte sau distruse, iar un vector al malariei de curând apărut rămânând în afara oricăror posibilităţi de prevenire sau tratament.

Lui Sax i se părea suficient pentru a-l considera drept război mondial, fără a ţine seama de durata sa scurtă. Fusese, conchise el, o combinaţie sinergetică mortală de lupte între transnaţionale şi de revoluţii ale unei game largi de grupări private de drepturi împotriva ordinii transnaţionalelor. Dar violenţa haotică convinsese în cele din urmă transnaţionalele să pună capăt disputelor, sau cel puţin să le aducă la masa tratativelor, şi toate revoluţiile eşuaseră, mai ales după ce militarii Grupului celor Şapte au intervenit pentru salvarea transnaţionalelor de la dezmembrare în statele componente. Toate statele gigantice militar-industrializate terminaseră de aceeaşi parte a baricadei, care contribuise la transformarea conflictului într-un război mondial foarte scurt în comparaţie cu primele două. Scurt, dar îngrozitor – în 2061 muriseră aproape la fel de mulţi oameni ca în primele două războaie mondiale la un loc.

Marte fusese o campanie minoră în acest Al Treilea Război Mondial, o campanie în care anumite transnaţionale reacţionaseră exagerat la o revoltă bombastică, dar dezorganizată. Iar când aceasta s-a terminat, Marte a fost cuprinsă cu fermitate în strânsoarea transnaţionalelor principale, cu binecuvântarea Grupului celor Şapte şi a celorlalţi clienţi ai

transnaţionalelor. Iar Pământul a mers mai departe cu paşi şovăielnici şi cu o sută de milioane de oameni mai puţin.

Dar nimic altceva nu se schimbase. Nu fusese abordată niciuna dintre acele probleme. Aşa că totul s-ar putea întâmpla din nou. Era perfect posibil. Chiar foarte probabil.

Sax continuă să doarmă prost şi, cu toate că îşi petrecea zilele după rutina obişnuită dictată de muncă şi deprinderi, avea impresia că vede lucrurile altfel decât înainte de conferinţă. O altă dovadă, constată el posac, a noţiunii de raţionalitate ca o construcţie paradigmatică. Însă acum era atât de evident că transnaţionalele sunt pretutindeni! În termeni de autoritate nu prea mai exista nimic altceva. Burroughs era un oraş al transnaţionalelor, iar din câte îi spusese Phyllis, la fel era şi Sheffield. Nu mai exista niciunul dintre colectivele ştiinţifice naţionale care proliferaseră în anii precedenţi conferinţei pentru semnarea tratatului, iar cu cei din Prima Sută morţi sau în ascunzători, întreaga tradiţie a planetei Marte ca staţiune de cercetări se stinsese. Ştiinţa care se mai făcea era dedicată proiectului de terraformare, iar el văzuse cu ochii lui în ce fel de ştiinţă se transforma aceasta. Nu, în vremurile astea nu se mai făcea decât cercetare aplicată.

Privind mai atent, constata foarte puţine alte urme ale vechilor state-naţiuni. Jurnalele de ştiri dădeau impresia că acestea sunt, în cea mai mare parte a lor, falimentare, până şi Grupul celor Şapte, iar transnaţionalele controlau datoriile – dacă tot trebuia cineva s-o facă. Unele relatări îl făceau să creadă că, într-un sens, transnaţionalele prea luau ţările mai mici ca pe un fel de achiziţie de capital, în cadrul unui nou aranjament de afaceri la nivel guvernamental care depăşea cu mult vechile contracte ale parteneriatului de complezenţă.

O dovadă a acestui nou aranjament într-o formă uşor diferită era chiar planeta Marte, care părea a fi efectiv în mâinile marilor transnaţionale. Iar acum, când elevatorul era repus în funcţiune, exportul de metale şi importul de oameni şi bunuri se accelerase considerabil. Bursele de valori pământene acţionau isteric pentru a face faţă situaţiei, fără o altă perspectivă decât aceea că Marte putea doar aproviziona Pământul cu anumite metale, în anumite cantităţi. Aşadar, creşterile de la bursă erau un fel de fenomen de balonare care, dacă ar exploda, ar fi îndeajuns pentru a aduce totul înapoi, pe Pământ. Sau poate că nu. Economia e un

domeniu bizar, iar în anumite privinţe întreaga bursă de valori este pur şi simplu prea ireală pentru a avea un impact în afara ei. Dar cine poate şti până când nu se întâmplă? Sax, care colinda străzile oraşului uitându-se la situaţia de la bursă afişată în vitrinele firmelor, cu siguranţă că nu putea pretinde aşa ceva. Oamenii nu sunt sisteme raţionale.

Acest adevăr profund i se confirmă în seara în care Desmond îşi făcu apariţia la uşa lui. Renumitul Lup de Preerie în persoană, mic şi neînsemnat, într-o salopetă de constructor viu colorată, cu dungi diagonale de acvamarin şi albastru intens care direcţionau privirea în jos, către bocancii de un verde gălbui. Mulţi constructori din Burroughs (şi erau o mulţime) purtau tot timpul noii bocanci, uşori şi flexibili, ca un fel de afirmare a modei. Toţi erau viu coloraţi, dar puţini atingeau calitatea uluitoare a nuanţelor de verde fluorescent purtate de Desmond, care zâmbi cu zâmbetul lui strâmb pe când Sax se holba la bocanci.

– Aşa e, sunt frumoşi, nu? Şi foarte derutanţi, spuse el, având perfectă dreptate, cu cârlionţii lui înghesuiţi într-o beretă voluminoasă, colorată în roşu, galben şi verde – neobişnuită privelişte, indiferent unde te-ai fi aflat pe Marte. Hai afară, să bem ceva.

Îl conduse pe Sax la o crâşmă ieftină de pe malul canalului, construită în coasta unui *pingo* masiv, scobit. Muncitorii constructori erau înghesuiţi în jurul unor mese lungi şi, după accent, păreau mai ales australieni. Chiar pe malul canalului, într-un grup deosebit de gălăgios, aruncau cu sfere de gheaţă de mărimea unor ghiulele de tun şi foarte rar câte una ajungea, cu un zgomot înfundat, pe celălalt mal, provocând ovaţii şi adesea un rând de oxid nitros pentru personalul localului. Plimbăreţii de pe malul opus se ţineau deoparte de porţiunea cu pricina.

Desmond aduse patru pahare cu tequila şi un inhalator cu oxid nitros.

– Nu după multă vreme vom vedea agave crescând la suprafaţă, nu?

– Cred că s-ar putea chiar şi acum.

Şedeau înghesuiţi la capătul unei mese, Desmond vorbindu-i în ureche, în timp ce sorbeau din pahare. Avea o întreagă listă de lucruri pe care ar fi vrut ca Sax să le fure de la Biotique: rezerve de seminţe, spori, rizomi, anumite medii de cultură, anumite substanţe chimice greu de sintetizat…

– Hiroko zice să-ţi spun că are nevoie chiar de toate, dar mai ales de seminţe.

– Nu le poate obţine singură? Nu-mi place să fur.

– Viaţa e un joc primejdios, spuse Desmond, toastând pentru idee cu o generoasă doză de oxid nitros urmată de o gură de tequila. Aaaaah! mai făcu el.

– Nu e vorba de pericol, explică Sax, numai că nu-mi place s-o fac. Doar lucrez împreună cu aceşti oameni!...

Desmond ridică din umeri şi nu-i răspunse. Sax se gândi că s-ar putea ca aceste scrupule să-l fi surprins pe Desmond, care petrecuse cea mai mare parte din secolul douăzeci şi unu trăind din hoţie.

– Nu le-ai lua de la oamenii aceia, spuse Desmond, în cele din urmă. Le vei lua de la transnaţionalul care deţine Biotique.

– Dar e vorba de un colectiv elveţian şi de Praxis, zise Sax. Iar cei de la Praxis nu sunt chiar atât de răi. E un sistem egalitarist destul de relaxat care, de fapt, îmi aminteşte de Hiroko.

– Cu excepţia faptului că fac parte dintr-un sistem global cu o oligarhie destul de redusă care conduce lumea. Nu trebuie să uiţi contextul.

– Dar, crede-mă, nu-l uit! spuse Sax amintindu-şi de nopţile lui de nesomn. Însă trebuie nuanţat.

– Da, da! Iar una dintre nuanţe este că Hiroko are nevoie de toate aceste materiale şi nu le poate produce, dată fiind necesitatea de a se ascunde de poliţia minunatelor tale transnaţionale.

Sax clipi încet, nemulţumit.

– În afară de aceasta, continuă Desmond, furtul de materiale reprezintă una dintre puţinele acţiuni de rezistenţă care ne-au mai rămas în aceste timpuri. Hiroko a convenit cu Maia că sabotajul evident înseamnă, pur şi simplu, anunţarea existenţei subteranei, o invitaţie la represiune şi o sistare a funcţionării „lumii interlope”. Ar fi mai bine să dispărem, pur şi simplu, pentru o vreme – zice ea – şi să îi facem să creadă că nu am existat niciodată în număr foarte mare.

– Bună idee, dar mă surprinde că faci tot ce spune Hiroko.

– Foarte amuzant, replică Desmond, strâmbându-se. Oricum, şi eu cred că e o idee bună.

– Chiar crezi?

– Nu. Doar că m-a atras. S-ar putea să reuşească. Oricum, trebuie obţinute multe materiale.

– Oare furtul nu va sugera poliţiei că noi încă existăm?

– Nicio şansă. Fenomenul e atât de răspândit, încât noi chiar că nu putem fi observaţi pe fundalurile existente. Sunt o mulţime de cârtiţe în interiorul sistemului.

– Ca mine.

– Da, numai că tu nu o faci pentru bani, nu?

– Cu toate acestea, nu-mi place.

Desmond râse, scoţând la iveală caninul de piatră şi ciudata asimetrie a bărbiei şi a întregii părţi inferioare a feţei lui.

– E vorba de „sindromul ostaticului”. Lucrezi împreună cu ei, ajungi să-i cunoşti şi să-i simpatizezi. Dar trebuie să nu uiţi de ce au venit ei aici. Haide, termină cu acel cactus, iar eu o să-ţi arăt unele chestii pe care nu le-ai văzut niciodată, chiar aici, în Burroughs.

În momentul în care un proiectil de gheaţă ajunse pe malul opus, se rostogoli şi lovi un bătrân. Se produse o mare agitaţie. Oamenii ovaţionau şi o ridicau pe umeri pe femeia care izbutise aruncarea, dar grupul din jurul bătrânului se apropia în mare grabă de podul cel mai apropiat.

– Locul ăsta devine mult prea gălăgios, spuse Desmond. Haide, bea-ţi paharul şi să mergem.

Sax dădu băutura peste cap în timp ce Desmond inspiră ce mai rămăsese în inhalator, după care plecară repede, urmând cărarea de pe malul canalului, pentru a evita hărmălaia în creştere. După o jumătate de oră trecură prin apropierea coloanelor Bareiss, pătrunseră în Princess Park, urcând apoi pe panta abruptă, spaţioasă, acoperită cu iarbă, a bulevardului Thoth. Dincolo de Table Mountain o cotiră la stânga, coborând pe o fâşie mai îngustă de gazon, pentru a ajunge la partea cea mai de vest a peretelui cortului care înconjura ca un imens arc Povârnişul Black Syrtis.

– Iată, se revine la vechile locuinţe pentru muncitori asemănătoare unor sicrie, constată Desmond. Asta e standardul actual pentru locuinţe la Subarashii, dar uite cum sunt amplasate modulele în interiorul povârnişului. La începuturile existenţei oraşului, Black Syrtis deţinea o fabrică de prelucrare a plutoniului, care se afla cu mult în afara lui. Dar acum, cei de la Subarashii au construit cartiere muncitoreşti chiar în vecinătatea acesteia, iar treaba lor e să supravegheze prelucrarea şi eliminarea deşeurilor, la nord de Nili Fossae, unde vor fi utilizate de câteva reactoare integrale rapide. Operaţiunea de curăţare e

aproape complet robotizată, doar că roboţii sunt greu de menţinut conectaţi la computerul central. Au ajuns la concluzia că îi costă mai puţin dacă folosesc oameni pentru multe dintre activităţi.

– Dar radiaţia? întrebă Sax, clipind.

– Aşa e, răspunse Desmond cu un zâmbet sălbatic. Sunt iradiaţi cu patruzeci de remi pe an.

– Glumeşti!

– Nu glumesc. Îi informează pe muncitori, şi îi plătesc pentru muncă grea, iar după trei ani primesc o primă, care înseamnă tratamentul.

– Altfel le este refuzat?

– E costisitor, Sax, şi există liste de aşteptare. E o modalitate de a urca pe listă şi de a acoperi costurile.

– Dar patruzeci de remi! Nu ai cum să fii sigur că tratamentul va repara deteriorările produse de iradiere.

– Ştim, zise Desmond, încruntându-se.

Nu avea niciun rost să se refere la Simon.

– Iar Subarashii face toate astea doar pentru a reduce costurile?

– E important, Sax, pentru o investiţie de capital atât de mare. Apar tot felul de măsuri de reducere a costurilor. De exemplu sistemele de canalizare din Black Syrtis sunt unul şi acelaşi sistem – clinica medicală, sicriele, plantele din interior.

– Glumeşti!

– Nicidecum. Glumele mele sunt mult mai amuzante.

Sax dădu din mână a lehamite.

– Uite ce e, continuă Desmond, nu mai există niciun fel de sisteme de reglare. Niciun fel de coduri de construcţie sau chestii de genul ăsta. Asta înseamnă în realitate succesul transnaţionalelor din ’61. Acum îşi fac propriile lor reguli, iar tu ştii că au una singură.

– Dar e de-a dreptul stupid.

– Ei bine, ştii, diviziunea aceea anume a lui Subarashii e condusă de georgieni, iar ei trec printr-o mare renaştere a cultului lui Stalin. Pentru ei e un gest de patriotism să-şi conducă ţara cât mai stupid posibil. Asta presupune şi afacerile. Bineînţeles, şefii cei mari de la Subarashii sunt tot japonezi, iar ei sunt convinşi că Japonia a ajuns mare pentru că a fost dură. Susţin că au câştigat în ’61 ceea ce au pierdut în al doilea Război Mondial. Sunt cei mai brutali de pe aici, dar toţi ceilalţi îi imită

pentru a putea concura cu succes. Nu uita că, în acest sens, Praxis nu reprezintă o anomalie.

– Aşa că îi răsplătim furându-i.

– Tu eşti acela care s-a dus să lucreze pentru Biotique. Poate că ar fi cazul să-ţi schimbi slujba.

– Nu.

– Crezi că poţi face rost de materialele astea de la una dintre firmele lui Subarashii?

– Nu.

– Dar de la Biotique ai putea.

– Probabil. Paza e destul de strică.

– Dar ai putea.

– Probabil, spuse Sax, gândindu-se. Dar vreau şi eu ceva în schimb.

– Poftim?

– Mă duci cu avionul să văd zona arsă cu *soletta!*

– Desigur! Şi mie mi-ar plăcea s-o mai văd.

În după-amiaza următoare plecară din Burroughs cu trenul spre sud, urcând pe Marele Escarpament, şi coborâră în gara Libya, cam la vreo şaptezeci de kilometri depărtare de Burroughs. Acolo se strecurară în subsol, pe uşa ştiută, străbătură tunelul şi ieşiră pe terenul stâncos. Într-un graben nu prea adânc găsiră una dintre maşinile lui Desmond, iar la căderea nopţii porniră spre est, de-a lungul Escarpamentului, până la o mică ascunzătoare a „Roşilor” de pe marginea craterului Du Martheray, lângă o întindere plană de rocă de bază pe care aceştia o foloseau drept aerodrom. Desmond nu-l prezentă pe Sax gazdelor, care îi conduseră la un mic hangar săpat în ţărmul stâncos. Acolo se urcară într-unul din vechile avioane „invizibile” ale lui Spencer, porniră spre platoul de stâncă, apoi rulară, accelerând treptat, de-a lungul pistei. După decolare se îndreptară spre est, fără grabă, în întunericul nopţii.

O vreme zburară în tăcere. Sax nu zări decât de trei ori lumini pe suprafaţa întunecată a planetei: o dată de la o staţie din craterul Escalante, altă dată linia subţire, în mişcare, a unui tren care făcea ocolul lumii, şi ultima dată o licărire neidentificată pe terenul accidentat de dincolo de Marele Escarpament.

– Tu ce crezi că e acolo? întrebă Sax.

– Habar n-am.

După încă vreo câteva minute, Sax spuse:

– Am dat peste Phyllis.
– Nu mai spune! Te-a recunoscut?
– Nu.
– Aşa o cunoşti tu pe Phyllis! spuse Desmond, râzând.
– O mulţime dintre vechile mele cunoştinţe nu m-au recunoscut.
– Da, însă Phyllis… Tot mai e Preşedintele Autorităţii Tranziţionale?
– Nu. Oricum, nu părea s-o fi considerat o poziţie prea puternică.
– Proastă femeie, spuse Desmond, râzând din nou. Dar chiar că a adus grupul acela de pe Clarke înapoi la civilizaţie. Recunosc. Personal, am crezut că s-a zis cu ei.
– Ştii mai multe despre asta?
– De fapt, am discutat într-o seară, la Burroughs, în barul Pingo, cu doi tipi care au fost acolo. Nu le mai tăcea gura.
– S-a întâmplat cumva ceva spre sfârşitul călătoriei?
– Spre sfârşit? Aşa e, a murit cineva. Cred că o femeie şi-a strivit o mână în timp ce evacuau asteroidul, iar Phyllis era cea mai apropiată – ca specializare – de un medic, aşa că s-a îngrijit de ea pe parcursul întregii călătorii, gândindu-se că va izbuti, dar cred că le-a lipsit ceva – cei doi care îmi relatau întâmplarea nu au fost prea expliciţi în legătură cu asta –, iar starea femeii s-a agravat. Phyllis a convocat o sesiune de rugă în favoarea ei, şi s-au rugat, dar ea oricum a murit cu două zile înainte de a pătrunde în sistemul terestru.
– A! exclamă Sax, după care continuă. Phyllis nu mai pare atât de… credincioasă.
– N-a fost niciodată credincioasă, dacă vrei să ştii, spuse Desmond, râzând zgomotos. Afacerile erau religia ei. Găseşti creştini adevăraţi la Christianopolis, sau Bingen, şi nu-i auzi discutând despre profituri la micul dejun, ori făcând pe grozavii în faţa ta cu *virtutea* aceea mieroasă şi oribilă care-i caracterizează. Virtute! Doamne Sfinte, e cea mai neplăcută calitate a unui om. Neapărat este o casă construită pe nisip. Dar creştinii din lumea interlopă nu sunt aşa. Aceştia sunt gnostici, quakeri, baptişti, rastafarieni Baha'i, şi ce-or mai fi – cei mai plăcuţi oameni din subterană, dacă mă întrebi pe mine, şi am făcut negoţ cu toţi. Atât de îndatoritori! Şi nici nu-şi dau aere că sunt prieteni intimi de-ai lui Isus. Sunt mână în mână şi cu Hiroko şi cu sufiţii. Acolo, jos, are loc un fel de colaborare mistică.

Desmond râse pe înfundate, după care continuă.

– Dar acum Phyllis şi toţi aceşti fundamentalişti ai afacerilor care se folosesc de religie pentru a acoperi jecmăneala... Asta nu-mi place mie. De fapt n-am auzit-o niciodată pe Phyllis vorbind pe un ton pios, după ce am debarcat.

– Ai avut multe ocazii să o auzi pe Phyllis vorbind după ce am debarcat?

– Mai multe decât îţi închipui tu! răspunse Desmond, râzând din nou. În toţi anii ăştia am văzut mai multe decât tine, domnule Laborator! *Pretutindeni* am avut micile mele ascunzători.

Sax mormăi sceptic, iar Desmond râse în gura mare şi îl bătu pe umăr.

– Cine altcineva ţi-ar mai putea spune că tu şi Hiroko aţi fost împreună în anii petrecuţi la Underhill, ei?

– Hmm.

– Aşa e, am văzut multe. Desigur, ai putea face observaţia asta despre, practic, orice bărbat de la Underhill, şi ai avea dreptate. Vulpea aia ne ţinea pe toţi ca pe un harem.

– Poliandrie?

– Bigamie, dracu' s-o ia! Sau multigamie.

– Hmm.

Desmond râse de el.

Chiar după ce se crăpă de ziuă, zăriră o coloană albă de fum acoperind stelele de pe un întreg sector de cer. Pentru câtva timp, acest nor dens rămase singura anomalie vizibilă în peisaj. Apoi, pe când îşi continuau zborul, iar pe sub ei trecea linia care separa lumina de întuneric pe planetă, o fâşie lată de pământ strălucitor îşi făcu apariţia la orizontul estic din faţă – o bandă portocalie, sau poate un canal, străbătând zona cu aproximaţie de la nord-est la sud-vest, ascunsă de fumul care se revărsa dintr-o porţiune a sa. Deasupra se înălţa o rază de lumină – ori mai degrabă un fascicul de fum iluminat, ca şi cum o mică erupţie vulcanică fusese concentrată în locul acela, atât de compact şi solid, încât semăna cu un stâlp material, ridicându-se drept, în sus şi devenind tot mai puţin vizibil pe măsură ce norul de fum se subţia, dispărând acolo unde fumul atingea înălţimea lui maximă, de circa zece mii de metri.

La început pe cer nu se întrezărea niciun semn al originii acestei raze – la urma urmei lentilele aeriene erau la circa patru sute de kilometri deasupra lor. Apoi lui Sax i se păru că vede

ceva care seamănă cu umbra unui nor, plutind sus, la foarte mare înălţime. Poate chiar ceea ce căutau, poate nu. Desmond nu era sigur.

Cu toate acestea, la baza stâlpului de lumină nu se punea problema vizibilităţii – stâlpul avea un fel de prezenţă biblică, iar roca topită de sub el era cu adevărat incandescentă, de un alb foarte strălucitor: efectul unei temperaturi de 5000°K, în aer liber.

– Trebuie să fim prudenţi, spuse Desmond. Altfel intrăm în fasciculul de raze ca o molie în flacără.

– Sunt convins că şi fumul e la fel de turbulent.

– Aşa e. Intenţionez să păstrez vântul în spate.

Jos, acolo unde stâlpul luminos întâlnea canalul portocaliu, fumul izbucnea în vălătuci violenţi, luminaţi în mod straniu de dedesubt. La nord de pata albă, unde roca avusese timp să se răcească, canalul topit îi amintea lui Sax de filmările care prezentau erupţia vulcanilor din Hawaii. Valuri galben-portocalii strălucitoare tălăzuiau în partea de nord a canalului de rocă fluidă, întâlnind, din când în când, obstacole şi împroşcând malurile negre ale canalului topit. Canalul cu pricina era lat de vreo doi kilometri, depăşind orizontul în ambele sensuri. Puteau vedea cam două sute de kilometri din el. La sud de stâlpul de lumină, fundul canalului era acoperit aproape în întregime de rocă neagră, în curs de răcire, străbătută de fisuri de un portocaliu închis. Linia dreaptă de-a lungul căreia se întindea canalul şi stâlpul de lumină în sine reprezentau singurele semne evidente că nu era vorba de un canal natural de lavă. Dar aceste semne erau arhisuficiente. În plus, de multe mii de ani, pe suprafaţa lui Marte nu avusese loc niciun fel de activitate vulcanică.

Desmond dădu târcoale, apoi viră brusc şi se îndreptă spre nord.

– Raza de la lentila aeriană se deplasează spre sud, aşa că ceva mai încolo vom putea să ne apropiem.

Pe o distanţă de mulţi kilometri canalul de rocă topită se întindea spre nord-est fără nicio modificare. Apoi, pe măsură ce se îndepărtau de zona arsă efectiv, portocaliul lavei se întuneca şi începea să se închege dinspre margini, formând o suprafaţă închisă la culoare, străbătută de şi mai multe fisuri portocalii. Mai departe, suprafaţa canalului era neagră, ca şi ambele maluri, o brazdă dreaptă de negru pur, străbătând înălţimile ruginii ale

Hesperiei.

Desmond viră din nou şi porni spre sud, apropiindu-se şi mai mult. Era un pilot lipsit de sensibilitate, zgâlţâind fără niciun fel de milă avionul uşor. Când reapărură fisurile portocalii, un curent vertical termal izbi avionul cu violenţă, iar Desmond devie, uşor, către vest. Canalul era luminat de chiar strălucirea rocii topite, care părea să fumege în şiruri de coline foarte negre.

– Iar eu îmi închipuiam că vor fi de sticlă, spuse Sax.

– Obsidian. De fapt, am văzut şi alte culori. Aglomerări de felurite minerale în componenţa sticlei.

– Cât se întinde zona asta arsă?

– O taie drept de la Cerberus la Hellas, trecând chiar la vest de vulcanii din Tyrrhena şi Hadriaca.

Sax scoase un fluierat.

– Se zice că va exista un canal între Marea Hellas şi Oceanul de Nord.

– Da, da. Numai că ei volatilizează mult prea repede carbonaţii.

– Îngroşând atmosfera, nu?

– Aşa e, însă cu bioxid de carbon! Duc de râpă tot planul! Ani de zile nu vom putea respira în atmosferă! Vom rămâne blocaţi în oraşe.

– Poate-şi închipuie că sunt în stare să elimine bioxidul de carbon, atunci când totul se va încălzi, explică Desmond, privindu-l. E suficient cât ai văzut?

– Mai mult decât suficient.

Desmond râse cu râsul acela derutant al lui şi viră brusc. Începură să urmărească linia de demarcaţie a zilei de noapte, către vest, zburând deasupra umbrelor prelungi ale zonei de trecere către zi.

– Gândeşte-te bine, Sax. O vreme, oamenii sunt obligaţi să rămână în oraşe, ceea ce este convenabil dacă vrei să deţii controlul situaţiei. Arzi terenul cu această lupă zburătoare, şi foarte repede obţii o atmosferă de un bar, şi o planetă umedă şi caldă. Apoi găseşti tu vreo metodă pentru a curăţa aerul de bioxid de carbon – nu se poate să nu se gândească ei la vreo modalitate, industrială sau biologică. Ceva de vânzare, fără nicio îndoială. Şi, *Presto!* te alegi cu un alt Pământ, iar asta într-un timp foarte scurt. Poate fi costisitor, dar…

– Cu siguranţă că e costisitor! Toate proiectele astea de amploare dau probabil înapoi transnaţionalele cu sume imense,

iar ele continuă, chiar dacă am avansat serios către 273°K. Nu pricep.

– Poate că li se pare că 273°K e o valoare mult prea modestă. La urma urmei, o temperatură medie apropiată de limita îngheţului e cam friguroasă. Am putea-o numi un fel de viziune de tipul „Sax Russell” asupra terraformării. Practică, dar… Desmond chicoti. Ori poate că se simt împinşi de la spate. Pe Pământ e o adevărată harababură, prietene.

– Ştiu, spuse Sax, tăios. Am studiat problema.

– Bravo! Înseamnă că ştii că oamenii care nu au beneficiat de tratament au ajuns la disperare. Îmbătrânesc, iar şansele lor se înrăutăţesc. Iar aceia care au beneficiat de tratament, mai ales cei situaţi în vârful piramidei, privesc în jurul lor, încercând să găsească o soluţie. Anul ’61 i-a învăţat ce se poate întâmpla dacă situaţia scapă de sub control. Aşadar cumpără alte ţări aşa cum cumperi fructele prea coapte la ora de închidere a pieţei. Dar nici asta nu pare să-i ajute prea mult. Iar aici, chiar vizavi, zăresc o planetă nouă, pustie, nu tocmai pregătită pentru a fi ocupată, dar pe aproape. Plină de potenţial. Ar putea deveni o lume nouă, mai presus de accesul miliardelor de oameni netrataţi.

Sax se gândi câteva clipe.

– Vrei să spui, un fel de portiţă de scăpare, pe unde s-o ştergi în caz de pericol.

– Exact. Cred că în cadrul transnaţionalelor există oameni care vor ca Marte să fie terraformată cât mai curând posibil, prin orice mijloace necesare.

– A! exclamă Sax, şi rămase tăcut pe tot drumul de întoarcere.

Desmond îl însoţi înapoi la Burroughs. Cât au mers de la Gara de Sud la Hunt Mesa, puteau vedea prin deschizătura dintre Branch Mesa şi Table Mountain până dincolo de coroanele arborilor din Canal Park.

– Pe toată suprafaţa planetei fac lucruri atât de stupide? întrebă Sax.

– Data viitoare îţi aduc o listă.

– Chiar te rog. Dar n-are niciun sens! Ăştia nu gândesc pe termen lung.

– Sunt gânditori pe termen scurt.

– Numai că ei vor trăi foarte mult! Probabil că tot ei se vor afla

la putere atunci când toate aceste strategii se vor prăbuşi în capul lor.

– Poate că ei nu gândesc aşa. La vârf, îşi schimbă foarte des funcţiile. Încearcă să-şi facă o reputaţie prin construirea unei companii în termen foarte scurt, apoi se angajează undeva şi mai sus, după care încearcă să o facă din nou. Acolo, sus, e ca în jocul acela unde întotdeauna există un scaun mai puţin.

– Nu contează pe care scaun vor fi aşezaţi, întreaga încăpere se va prăbuşi! Nu acordă nicio atenţie legilor fizicii!

– Desigur că nu! Sax, n-ai observat până acum?

– … Cred că nu.

Bineînţeles, îşi dăduse seama că afacerile umane sunt lipsite de raţiune şi inexplicabile. Asta nu putea scăpa nimănui. Doar că acum înţelegea că pornise de la premisa că oamenii implicaţi în guvernare fac un efort de bună-credinţă pentru a conduce într-o manieră raţională, având în vedere bunăstarea pe termen lung a umanităţii şi sistemul de suport biofizic al acesteia. Desmond râse de el atunci când încercă să-i explice, iar Sax exclamă, iritat:

– Dar atunci de ce să te angajezi la o asemenea activitate compromisă, dacă nu în acest scop?

– Pentru putere, răspunse Desmond. Putere şi câştig.

Aha!

Întotdeauna pe Sax îl interesaseră atât de puţin lucrurile acestea, încât îi venea greu să înţeleagă de ce i-ar interesa pe alţii. Ce înseamnă câştigul personal dacă nu libertatea de a face tot ceea vrei să faci? Ce altceva e puterea decât libertatea de a face tot ceea ce vrei să faci? Şi, odată ce dispui de această libertate, orice notă de bogăţie sau putere în plus începe să-ţi restrângă opţiunile, reducându-ţi libertatea. Devii servitorul propriei tale bogăţii sau puteri, obligat să-ţi petreci tot timpul pentru a o proteja. Din această perspectivă, libertatea omului de ştiinţă cu laboratorul la dispoziţie reprezintă cea mai mare libertate posibilă. Orice grăunte în plus de bogăţie şi putere nu face decât să interfereze.

În timp ce Sax îşi expunea filosofia, Desmond dădea din cap.

– Unora le place să le spună celorlalţi ce să facă. Le place mai mult decât libertatea. Ştii tu, ierarhia, şi locul lor în ierarhie. Atâta vreme cât e suficient de sus. Toţi legaţi de scaune. E o situaţie mai sigură decât libertatea, şi foarte mulţi oameni sunt laşi.

Sax scutură din cap.

– Cred că este pur şi simplu o incapacitate de a înţelege conceptul de răsplată în curs de diminuare. De parcă ceea ce e bun nu se termină niciodată. Este cum nu se poate mai nerealist. Vreau să spun că nu există proces în natură care să fie o constantă, indiferent de cantitate!

– Viteza luminii!

– Aiurea. Irelevant. Realitatea fizică, evident, nu este un factor în aceste calcule.

– Exact!

Sax dădu din cap cu un sentiment de frustrare.

– Nici religia. Sau ideologia. Cum spunea Frank? O relaţie imaginară cu o situaţie reală?

– Omului acela îi plăcea puterea.

– Adevărat.

– Dar avea foarte multă imaginaţie.

Se opriră la apartamentul lui Sax şi se schimbară, apoi urcară pentru a servi micul dejun la „Antonio”. Sax încă se mai gândea la discuţia avută.

– Problema este că oamenii cu o părere hipertrofiată despre bogăţie şi putere dobândesc poziţii care le oferă aceste daruri în exces, după care constată că le sunt şi sclavi şi stăpâni. Apoi ajung nemulţumiţi şi amărâţi.

– Ca Frank, adică.

– Da. Aşa că întotdeauna cei puternici par să prezinte un aspect disfuncţional pentru ei. Orice, de la cinism la distrugere totală. Nu sunt fericiţi.

– Dar sunt puternici.

– Da. Şi de aici provine problema noastră. Afacerile umane… – lihnit de foame, Sax se întrerupse pentru a înfuleca una dintre chiflele care tocmai le fuseseră aduse la masă – ştii, ar trebui conduse în conformitate cu principiile ecologiei sistemelor.

Desmond râse în hohote şi luă în grabă un şerveţel pentru a se şterge pe bărbie. Râdea atât de tare încât oamenii de la celelalte mese se uitau la ei, îngrijorându-l, oarecum, pe Sax.

– Ce concept! mai strigă Desmond, începând din nou să râdă. Ha-ha-ha! O, dragul meu Saxifrage! Conducere ştiinţifică, nu?

– Da, de ce nu? spuse Sax, cu încăpăţânare. Vreau să spun că principiile care guvernează comportamentul speciei dominante într-un ecosistem stabil sunt destul de bine stabilite, după câte îmi amintesc. Pariez că un consiliu de ecologişti ar putea realiza

un program care ar conduce la o societate prielnică şi stabilă!

– Doar dacă ai conduce tu lumea! strigă Desmond, care, izbucnind din nou în râs, îşi lăsă fruntea pe masă, hohotind.

– Nu numai eu.

– Nu, glumesc, spuse Desmond, controlându-se. Doar ştii că Vlad şi Marina lucrează de ani de zile la eco-economia lor. M-au pus chiar s-o aplic în negoţul dintre coloniile subterane.

– Habar n-am avut! exclamă Sax, surprins.

– Trebuie să fii mult mai atent, Sax, spuse Desmond, clătinând din cap. De ani de zile, în sud trăim după principiile eco-economiei.

– Trebuie să cercetez chestia asta.

– Aşa e, îl aprobă Desmond cu un zâmbet până la urechi, pe punctul de a izbucni din nou în râs. Ai multe de învăţat.

Ospătarul le aduse cele comandate, împreună cu o carafă de oranjadă, iar Desmond umplu paharele până sus. Ciocni cu Sax, şi toasta:

– Bine ai venit la revoluţie!

* * *

Desmond porni spre sud, smulgându-i lui Sax promisiunea că va şterpeli de la Biotique, pentru Hiroko, tot ce se va putea.

– Trebuie să îl întâlnesc pe Nirgal, spuse el, îmbrăţişându-l pe Sax, şi plecă.

Trecu cam o lună, timp în care Sax se gândi la tot ce aflase de la Desmond şi din programele video, examinându-le fără grabă, din ce în ce mai tulburat. Aproape în fiecare noapte somnul lui continua să fie întrerupt de ceasuri de veghe.

Apoi, într-o bună dimineaţă, după unul din aceste neîncetate, aride atacuri de insomnie, Sax primi un mesaj telefonic. Era Phyllis, care sosise în oraş pentru diferite întrevederi şi dorea să-l întâlnească la cină.

Sax căzu de acord, manifestând surpriza lui proprie şi entuziasmul lui Stephen. O întâlni chiar în aceeaşi seară, la localul lui Antonio. Se sărutară în stil european, fiind conduşi la una dintre mesele din colţ, cu vedere spre oraş. Acolo, serviră o masă pe care Sax cu greu o observă, purtând o discuţie irelevantă despre ultimele ştiri de la Sheffield şi Biotique.

După plăcinta cu brânză, întârziară în faţa paharelor cu coniac. Sax nu avea niciun motiv să plece, pentru că nu era deloc sigur ce planuri are Phyllis pentru perioada imediat următoare. Nu dăduse niciun semn vizibil, şi nici ea nu părea să

se grăbească.

În cele din urmă, Phyllis se rezemă de spătarul scaunului şi îl privi plină de voie bună.

– Eşti chiar tu, nu?

Sax lăsă capul într-o parte pentru a-şi arăta neînţelegerea.

– Într-adevăr, e greu de crezut, spuse ea, râzând. Sax Russell, niciodată n-ai fost aşa în vremurile de demult. Nici într-o sută de ani nu mi-aş fi imaginat că poţi fi un amant atât de bun.

Sax strânse din ochi, cu un sentiment de neplăcere, şi îi ocoli privirea.

– Sper că asta spune mai mult despre tine decât despre mine, zise el, cu indiferenţa lui Stephen.

Mesele alăturate erau toate goale, iar ospătarii îi lăsau în pace. Restaurantul urma să se închidă în circa o jumătate de oră.

Phyllis râse din nou, dar ochii ei aveau o expresie dură, iar Sax, deodată, îşi dădu seama că e furioasă. Stânjenită, fără îndoială, pentru că fusese prostită de un bărbat pe care îl cunoştea de vreo optzeci de ani. Şi, pe de altă parte, furioasă pentru că el hotărâse să o prostească. Şi de ce nu? La urma urmei e recomandabil să demonstrezi o fundamentală lipsă de încredere, mai ales pentru cineva care se culcă cu tine. Reaua-credinţă dovedită de purtarea lui la Arena se întorcea împotrivă-i ca o ameninţare, făcându-l să se simtă destul de stânjenit. Dar ce era de făcut?

Îşi aminti de momentul acela din lift când ea îl sărutase, când se simţise la fel de încurcat. Surprins mai întâi de nerecunoaştere şi acum de recunoaştere. Exista o anumită simetrie. Şi, de fiecare dată, ieşise din încurcătură.

– Mai ai ceva de spus? îl întrebă Phyllis, pe un ton poruncitor.

Sax întinse braţele în lături.

– Ce te face să crezi aşa ceva?

Phyllis râse din nou, enervată, apoi îl privi cu buzele strânse.

– Acum e atât de uşor de înţeles! Presupun că n-au făcut altceva decât să-ţi dea un alt nas şi o altă bărbie. Dar ochii sunt aceiaşi, ca şi forma craniului. E amuzant cât îţi aminteşti şi cât uiţi.

– Aşa e.

În realitate nu era vorba de uitare, ci de incapacitatea de a-şi aminti. Sax avea impresia că amintirile încă mai există, depozitate undeva.

– Nu-mi amintesc de vechiul tău chip, spuse Phyllis. Pentru

mine ai fost întotdeauna omul din laborator, cu nasul turtit de un monitor. Purtai un halat alb, de laborator – aşa te văd eu în amintirile mele. Un fel de imens cobai.

În acele momente, ochii ei aruncau scântei.

– Doar că undeva, pe traseu, continuă ea, ai învăţat să imiţi destul de bine comportamentul uman. Am dreptate? Suficient de bine pentru a prosti o veche prietenă căreia îi plăcea cum arătai.

– Noi nu suntem vechi prieteni.

– Nu! exclamă ea, la fel de tăios. Cred că nu suntem. Tu şi vechii tăi prieteni aţi încercat să mă ucideţi. Şi chiar aţi ucis mii de alţi oameni, distrugând cea mai mare parte din această planetă. Cu siguranţă că se mai află, încă, undeva, acolo, altfel tu nu te-ai afla aici, nu? De fapt trebuie să fie destul de răspândiţi, deoarece atunci când am efectuat o verificare a ADN-ului din sperma ta, în evidenţele oficiale ai apărut drept Stephen Lindholm. O vreme, am fost derutată. Doar că, în legătură cu tine, ceva m-a pus pe gânduri. Atunci când am căzut în crevasă, asta m-a convins! Mi-am amintit de ceva petrecut când am fost în Antarctica. Tu, Tatiana Durova şi cu mine urcasem pe Nussbaum Riegel când Tatiana a alunecat şi şi-a scrântit glezna, fiind nevoie să ne transporte cu elicopterul înapoi, la bază, iar pe când aşteptam, tu ai găsit nu ştiu ce fel de lichen de stâncă…

Sax scutură din cap, sincer surprins.

– Nu-mi amintesc.

Şi nici nu-şi amintea. Anul de pregătire şi evaluare pe văile secate ale Antarcticii fusese deosebit de intens, dar acum îi apărea cu totul în ceaţă, iar întâmplarea respectivă nu-i venea defel în minte. I se părea greu de crezut că avusese loc. Nici măcar nu-şi mai aducea aminte cum arăta sărmana de Tatiana Durova.

Absorbit de gânduri şi într-o încercare de răscolire a amintirilor din acel an, Sax pierdu multe din cele spuse de Phyllis, dar, deodată, prinse:

– … am mai verificat o dată cu una din vechile înregistrări din memoria computerului meu, şi te-am găsit.

– S-ar putea ca unităţile de memorie ale computerului tău să treacă printr-un proces de degradare, spuse Sax, absent. Se constată că circuitele tind să se încurce datorită radiaţiei cosmice, dacă nu sunt consolidate periodic.

Phyllis ignoră remarca.

– Ideea este că oamenii care izbutesc să modifice într-o aşa

măsură evidenţele Autorităţii Tranziţionale încă mai merită să fie supravegheaţi. Mă tem că nu pot trece cu vederea aşa ceva, chiar dacă aş vrea.

– Ce vrei să spui?

– Nu sunt sigură. Depinde de ce faci tu. Ai putea să-mi spui unde te ascunzi, şi cu cine, şi ce se petrece? La urma urmei, ţi-ai făcut apariţia la Biotique cu un an în urmă. Unde ai fost până atunci?

– Pe Pământ.

Zâmbetul ei căpătă o nuanţă malefică.

– Dacă asta e calea pe care o alegi, mă văd nevoită să cer ajutorul unora dintre asociaţii mei. În Kasei Vallis se află securişti care vor putea să-ţi împrospăteze memoria.

– Nu mai spune!

– Nu vorbesc metaforic. Nu te vor bate pentru a scoate informaţii de la tine, sau altele de felul ăsta. E mai mult decât o chestiune de extragere a informaţiilor. Te pun pe scaun, îţi stimulează hipocampusul şi amigdalele, şi îţi pun întrebări. Oamenii, pur şi simplu, răspund.

Sax se gândi la vorbele ei. Mecanismele memoriei erau încă înţelese foarte sumar, dar, fără îndoială, ceva superficial se putea aplica în zonele despre care ştiau că sunt implicate. Verificarea rezonanţei magnetice, anumite analize cu ultrasunete, şi multe altele care, totuşi, s-ar putea dovedi periculoase.

– Deci? întrebă Phyllis.

Sax îi privi zâmbetul, atât de furios şi triumfător. Un rânjet. Gânduri răzleţe îi trecură prin minte, imagini fără cuvinte: Desmond, Hiroko şi copiii din Zygote strigând *De ce, Sax, de ce?* Trebuia să-şi controleze expresia pentru a nu-şi dezvălui dispreţul pentru ea, dispreţ care, deodată, îl străbătea ca un val. Poate că genul acesta de dezgust este ceea ce oamenii numesc ură.

După o vreme, Sax îşi drese glasul.

– Cred că ar fi mult mai bine să-ţi spun.

Phyllis aprobă din cap cu hotărâre, de parcă ar fi fost decizia pe care şi ea ar fi luat-o. Privi în jurul ei. Întregul restaurant era pustiu, cu ospătarii aşezaţi în jurul unei mese, mângâind pahare cu *grappa.*

– Haide! Să mergem la mine în birou.

Sax încuviinţă şi se ridică de pe scaun cu greutate. Piciorul

drept îi amorţise. Porni, şchiopătând, în urma ei. Le urară noapte bună îndatoritorilor ospătari şi părăsiră localul.

Intrară în lift, iar Phyllis apăsă butonul pentru nivelul metroului. Uşa se închise şi începură să coboare. Sax inspiră adânc, apoi coborî capul de parcă ar fi vrut să se uite la ceva neobişnuit de pe panoul de control. Phyllis îi urmări privirea şi, cu o mişcare violentă, Sax o izbi într-o parte a bărbiei. Femeia se prăvăli pe o latură a liftului şi căzu grămadă, ameţită şi respirând întretăiat. Cele două noduri mai proeminente ale mâinii drepte îl dureau îngrozitor. Lovi butonul pentru etajul doi deasupra metroului, care dispunea de un coridor lung străbătând mesa, cu magazine pe ambele laturi care, la ora aceea, erau închise. O prinse pe Phyllis de subsuori şi o ridică. Era mai înaltă decât el, relaxată şi grea, iar când se deschise uşa liftului Sax se pregăti să strige după ajutor. Dar nu era nimeni în faţa uşii, aşa că îi trase unul din braţe peste gâtul lui şi o duse până la unul din micile electrocarturi aflate la uşa liftului în folosul celor care doreau să traverseze mesa repede, ori să transporte o greutate. Îi dădu drumul pe bancheta din spate, iar Phyllis scoase un geamăt, de parcă era pe punctul să-şi revină. Se aşeză în faţa ei, pe locul şoferului, şi apăsă pedala de acceleraţie până la maxim, mica maşină pornind, cu un zumzet, de-a lungul holului. Îşi dădu seama că Phyllis respiră cu greutate şi îl trecură apele.

Lângă două toalete opri maşina. Phyllis se rostogoli, neajutorată, pe podea, gemând mai tare ca oricând. În curând îşi va redobândi cunoştinţa, dacă nu îşi revenise deja. Sax coborî în fugă şi alergă să vadă dacă toaleta bărbaţilor nu e cumva încuiată. Nu era, aşa că alergă la maşină şi o prinse pe Phyllis de umeri, ridicând-o pe spate. Porni împleticindu-se sub greutatea ei, până când ajunse la uşa toaletei, unde îi dădu drumul. Capul i se izbi de pardoseala din beton, iar gemetele încetară. Sax deschise uşa şi o trase înăuntru, apoi închise uşa şi o încuie.

Se aşeză pe podea alături de ea, abia trăgându-şi sufletul. Phyllis încă mai respira. Pulsul îi era slab, dar constant. Se prezenta bine, dar părea şi mai scoasă din funcţiune decât atunci când o lovise. Avea pielea palidă şi umedă, şi gura deschisă. Lui Sax îi păru rău de ea, până când îşi aminti de ameninţarea de a-l da pe mâna tehnicienilor de la securitate, pentru a-i smulge secretele. Dispuneau de metode avansate, dar tot tortură era. Iar dacă ar izbuti, ar afla despre refugiile din sud şi toate celelalte. Făcându-şi o idee generală despre informaţiile pe care le deţine,

ar putea dobândi apoi detaliile. Ar fi imposibil de rezistat la combinaţiile lor de droguri şi modificări comportamentale.

Chiar şi în această etapă, Phyllis ştia prea multe. Faptul că el beneficia de o identitate falsă atât de reuşită presupunea o întreagă infrastructură care, până în acel moment, rămăsese ascunsă. De îndată ce vor afla de existenţa acesteia, vor încerca, probabil, să-i dea de urmă. Hiroko, Desmond, Spencer (atât de implicat în sistem acolo, în Kasei Vallis)… toţi daţi în vileag. Nirgal şi Jackie, Peter, Ann… toţi, pentru că el nu fusese destul de inteligent ca să evite o femeie groaznică şi proastă ca Phyllis.

Privi în jurul lui, cercetând toaleta. Era de mărimea a două cabine, una conţinând un closet, iar cealaltă o chiuvetă, o oglindă şi obişnuitul perete acoperit de automate: pilule pentru sterilitate, gaze deconectante. Se uită la toate astea, ţinându-şi respiraţia şi analizând situaţia. Prin minte îi treceau nenumărate planuri. Şopti câteva instrucţiuni computerului de la încheietura mâinii. Desmond îi dăduse nişte programe virale cu o mare putere de distrugere, aşa că îşi conecta propriul computer la al lui Phyllis, aşteptând să se producă transferurile. Dacă avea noroc, i-ar putea distruge întregul sistem: măsurile de securitate personală nu aveau nicio valoare în faţa viruşilor obţinuţi de Desmond din armată – sau cel puţin aşa susţinea el.

Cu toate acestea, avea de-a face cu Phyllis. Gazele deconectante din automatul de pe perete erau mai ales pe bază de oxid nitros, în inhalatoare individuale conţinând circa doi-trei metri cubi de gaz. Grilajul de aerisire era aproape de plafon şi putea fi blocat cu o fâşie din prosopul aflat pe un sul de lângă chiuvetă.

Introduse cartele în automat şi cumpără tot gazul pe care îl conţinea: douăzeci de cilindri mici, care încăpeau în buzunar, prevăzuţi cu măşti pentru nas şi gură. Ştia că oxidul nitros va fi ceva mai greu decât aerul din Burroughs.

Scoase forfecuţa din compartimentul pentru chei prevăzut pe consola de la mână şi tăie o fâşie din sulul continuu de prosop. Se urcă pe rezervorul closetului şi acoperi grilajul de aerisire, înghesuind pânza în deschizături. Încă mai rămâneau goluri, dar nu semnificative. Coborî şi se duse la uşă. În partea de jos era un spaţiu, cam de un centimetru înălţime. Mai tăie câteva fâşii din prosop. Phyllis sforăia. Sax deschise uşa, apoi împinse afară, cu piciorul, cilindrii cu gaz şi ieşi în urma lor. Îi aruncă o ultimă privire lui Phyllis, întinsă pe podea, după care închise uşa.

Înghesui fâşiile de prosop sub ea, lăsând doar o mică deschidere, la un colţ. Apoi, după ce scrută holul în sus şi-n jos, se aşeză, luă un cilindru, potrivi masca flexibilă în deschizătura lăsată şi dădu drumul conţinutului în interiorul toaletei. Repetă acest lucru de douăzeci de ori, umplându-şi buzunarele cu cilindrii goliţi, după care confecţionă din prosop o legătură pentru ce mai rămăsese. Se ridică şi se îndreptă spre electrocart, zăngănind la fiecare pas, şi se aşeză pe locul şoferului. Apăsă acceleraţia şi maşina ţâşni înainte, cu o mişcare diametral opusă opririi bruşte care o aruncase pe Phyllis de pe bancheta din spate pe podea. Trebuie să fi fost dureros.

Sax opri, coborî şi se întoarse în fugă la toaleta bărbaţilor, zăngănind din nou. Trânti uşa la perete, intră ţinându-şi respiraţia, o prinse pe Phyllis de glezne şi o trase la aer. Încă mai respira şi avea un zâmbet abia schiţat pe chip. Sax rezistă pornirii de a-i trage un picior, după care alergă înapoi, la maşină.

Străbătu în cea mai mare viteză Hunt Mesa, apoi coborî cu liftul până la nivelul metroului. Luă primul tren şi rămase în expectativă pe tot parcursul călătoriei până la Gara de Sud. Observă că mâinile îi tremură, iar cele două noduri mari de la mâna dreaptă îi erau umflate şi se învineţeau treptat, durându-l destul de mult.

Ajuns la gară, îşi cumpără un bilet spre sud, dar în momentul în care îi prezentă controlorului biletul şi legitimaţia, ochii bărbatului se holbară, după care el şi însoţitorii lui scoaseră pistoalele pentru a efectua arestarea, cerând, nervoşi, ajutor de la cei aflaţi în încăperea alăturată. Se părea că Phyllis îşi revenise mai repede decât îl făcuseră să spere propriile lui calcule.

Partea a V-a
FĂRĂ ADĂPOST

Biogeneza este, în primul rând, psihogeneză. Acest adevăr nu s-a manifestat niciodată mai pregnant decât pe Marte, unde noosfera a precedat biosfera – stratul acela de gândire învelind planeta de la distanţă, populând-o cu poveşti, planuri şi vise, până în clipa în care John a coborât şi a spus „Am ajuns!” – din care moment forţa verde s-a aprins ca un foc necontrolat, până când întreaga planetă pulsa de viriditas. Parcă planeta însăşi simţea că îi lipseşte ceva, iar atunci când inteligenţa a ciocănit în stâncă, ori când noosfera a întâlnit litosfera, biosfera inexistentă a ţâşnit în pustiu cu bruscheţea surprinzătoare a florilor de hârtie ale unui iluzionist.

Ori poate aşa i se părea lui Michel Duval, care era devotat cu patimă oricărui semn de viaţă în deşertul ruginiu, care se agăţase de areofania lui Hiroko cu fervoarea unuia pe cale de a se îneca şi căruia i se aruncase un colac de salvare. Areofania îi oferise un mod de a vedea lucrurile. Pentru a exersa acest nou mod de a vedea, Michel luase obiceiul Annei de a se plimba pe afară în ceasul dinainte de asfinţit, iar în peisajul străbătut de umbrele prelungi ale amurgului simţea o încântare deosebită la vederea oricărui petic de verdeaţă. În fiecare încrengătură de rogoz şi licheni, Michel vedea o Provence în miniatură.

Asta era sarcina lui, aşa cum o vedea în momentul respectiv: munca extenuantă de reconciliere a antinomiei centrifugale dintre Provence şi Marte. Avea senzaţia că, în cadrul acestui proiect, se alinia unei lungi tradiţii, deoarece nu de mult, în studiile lui, constatase că istoria gândirii franceze era dominată de strădanii de a rezolva antinomii extreme. Pentru Descartes fusese vorba de minte şi trup, iar pentru Sartre, freudianism şi marxism, pentru Teilhard de Chardin creştinismul şi evoluţia – lista putea fi extinsă, iar lui i se părea că acea calitate anume a filosofiei franceze, tensiunea ei eroică şi tendinţa de a fi un marş îndelungat de magnifice eşecuri, provenea din încercarea repetată de a alătura imposibile elemente opuse. Poate că toate aceste eşecuri – inclusiv al lui – nu erau altceva decât atacuri asupra aceleiaşi probleme, lupta de a ţese la un loc spiritul şi

materia. Şi poate că de aceea gândirea franceză acceptase de atâtea ori scheme retorice complexe (cum ar fi patrulaterul semantic), structuri care ar putea lega aceste opoziţii centrifugale în reţele suficient de puternice pentru a le susţine.

Era, aşadar, sarcina lui Michel de a împleti cu răbdare spiritul verde şi materia ruginie, de a descoperi o Provence pe Marte. Lichenii cu crustă, de exemplu, făceau ca porţiuni ale câmpiei roşii să arate de parcă ar fi fost placată cu jad verde-gălbui. Iar acum, în serile de un indigo luminos (cerul roz de demult făcea ca iarba să pară maro), culoarea cerului îngăduia fiecărui fir de iarbă să iradieze un verde atât de pur, încât micile pajişti păreau să vibreze. Presiunea intensă a culorii pe retină... Era atât de plăcut!

Pe de altă parte, era uimitor, totodată, să constaţi cât de repede prinsese rădăcini această biosferă primitivă, cum înflorise şi se răspândise. Era o pornire inerentă către viaţă, o descărcare electrică verde între polii rocii şi inteligenţei, o forţă incredibilă care aici ajunsese până la lanţul genetic, atingându-l, introducând secvenţe, producând noi hibrizi, ajutându-i să se răspândească, modificându-le mediul pentru a-i ajuta să crească. Pretutindeni se vedea clar entuziasmul natural al vieţii pentru viaţă, felul în care aceasta se lupta şi de atâtea ori biruia. Dar acum existau şi mâini îndrumătoare, o noosferă care, de la bun început, învăluia totul – Forţa Verde, coborând ca un trăsnet asupra peisajului la fiecare atingere a degetelor lor.

Aşadar fiinţele umane erau, într-adevăr, miraculoase – creatori vizionari străbătând această lume nouă ca nişte zei tineri, de curând sosiţi, mânuind imense forţe alchimiste. Aşa că Michel cerceta curios fiecare om întâlnit pe Marte, întrebându-se, în timp ce se uita la aspectul exterior adesea nesemnificativ al respectivului, ce fel de nou Paracelsus ori Isaac de Olanda se află în faţa lui, dacă va preschimba plumbul în aur, sau dacă va face să înflorească piatra.

Americanul salvat de Lupul de Preerie şi de Maia nu părea, la prima vedere, nici mai mult, nici mai puţin remarcabil decât oricare altul întâlnit de Michel pe Marte – poate că mai curios, ori poate mai ingenuu – un bărbat masiv, târându-şi picioarele, cu obrazul oacheş şi o expresie ironică. Dar Michel era obişnuit să vadă dincolo de suprafaţă spiritul şi puterea lui, aşa că ajunse repede la concluzia că în faţa lor se află un om misterios.

Îl chema Art Randolph, zicea el, şi recupera materiale folositoare de la elevatorul prăbuşit. „Carbon?” îl întrebase Maia. Dar el ori nu sesizase, ori ignorase tonul ei sarcastic şi răspunsese „Da, dar şi...” după care înşiruise cu repeziciune o întreagă listă de minerale breciate, exotice. Maia nu făcuse altceva decât să-l privească încruntată, dar el nu părea să fi observat. Nu avea decât întrebări. Cine erau? Ce făceau acolo? Unde îl duceau? Ce fel de maşini mai erau şi astea? Erau chiar invizibile din spaţiu? Cum eliminau semnalele termice? De ce trebuia neapărat să fie invizibili din spaţiu? Aparţineau, oare, legendarei colonii pierdute? Făceau parte din mişcarea subterană marţiană? În concluzie, cine erau ei?

Niciunul nu se grăbi să-i răspundă la întrebări, Michel fiind acela care, în cele din urmă, îi spuse:

– Suntem marţieni. Trăim din propriile noastre resurse.

– Subterana! Incredibil! Sincer să fiu, aş fi putut jura că sunteţi un mit. E de-a dreptul nemaipomenit!

Maia privi în altă parte, iar când oaspetele ceru să fie lăsat să coboare la Echus Overlook, râse maliţios şi-i spuse:

– Fii serios!

– Ce vrei să spui?

Michel îi explică atunci că, întrucât nu-l pot elibera fără a-şi dezvălui prezenţa, s-ar putea să nu-i mai dea drumul deloc.

– O, dar n-aş spune nimănui!

Maia râse din nou.

– E o chestiune mult prea importantă pentru noi ca să ne încredem într-un necunoscut, explică Michel. E posibil să nu reuşeşti să păstrezi secretul. Va trebui să explici cum de ai ajuns atât de departe de maşina ta.

– M-aţi putea duce înapoi.

– Nu ne place să pierdem vremea. Nu ne-am fi apropiat dacă n-am fi văzut că ai probleme.

– Bine, apreciez, dar n-aş putea spune că e chiar o salvare.

– E mai bună decât alternativa, interveni Maia, pe un ton tăios.

– Foarte adevărat. Şi vă sunt recunoscător, credeţi-mă. Dar vă promit că nu voi spune nimănui. Şi, ştiţi, nu se poate spune că lumea nu ştie de existenţa voastră. Acasă, pe Pământ, se transmit tot timpul programe TV despre voi.

Replica lui o reduse la tăcere până şi pe Maia. Îşi continuară drumul. Maia trecu pe intercom şi avu un schimb de cuvinte repezit, în rusă, cu Lupul de Preerie, care se afla în maşina din faţă, împreună cu Kasei, Nirgal şi Hamiakhis. Lupul de Preerie era de neclintit. Deoarece salvaseră viaţa omului, cu siguranţă că vor putea să aranjeze lucrurile pentru o vreme, în aşa fel încât să rămână ei înşişi în afara oricărui pericol. Michel îi comunică prizonierului esenţa chestiunii.

Randolph se încruntă scurt, apoi ridică din umeri. Michel nu văzuse niciodată o adaptare mai rapidă la reorientarea unei vieţi. Sângele rece al omului era impresionant. Îl privea cu atenţie, urmărind, în acelaşi timp, ecranul camerei de luat vederi, din faţă. Randolph punea din nou întrebări, de data aceasta despre comenzile maşinii. Nu mai făcu decât o singură referire la propria lui situaţie, după care se uită la comenzile radioului şi intercomului.

– Sper că o să-mi îngăduiţi să transmit un fel de mesaj firmei mele, ca să ştie că mă aflu în siguranţă. Lucram la Dumpmines, care aparţine de Praxis. Chiar, voi şi Praxis aveţi multe în comun. Şi ei pot fi foarte secretoşi. Aţi putea lua legătura, şi ar fi doar spre binele vostru, credeţi-mă. Precis aveţi nişte frecvenţe codificate pe care le utilizaţi, nu?

Nici Maia şi nici Michel nu-i răspunseră, iar mai târziu, când Randolph intrase în mica toaletă a maşinii, Maia spuse printre dinţi:

– Sigur e spion! Era acolo, afară, cu bună ştiinţă, ca să-l culegem.

Asta era Maia. Michel nu încercă să-i aducă alte argumente, ridicând doar din umeri.

– Fără nicio îndoială, îl tratăm exact ca pe un spion.

Apoi Randolph reveni între ei, punând şi mai multe întrebări. Unde stau? Cum e când te ascunzi tot timpul? Pe Michel începu să-l amuze această reprezentaţie, care părea chiar un test. Randolph era perfect deschis, ingenuu, prietenos, chipul lui negricios aproape ca al unui idiot credul. Totuşi, îi urmărea cu

foarte mare atenţie şi, cu fiecare întrebare la care nu primea răspuns, părea tot mai interesat şi mai mulţumit, de parcă răspunsurile lor ajungeau la el prin telepatie. Fiecare fiinţă umană reprezintă o mare forţă, fiecare om de pe Marte fiind un alchimist, şi cu toate că Michel renunţase la psihiatrie de multă vreme, tot mai putea recunoaşte mâna unui maestru la lucru. Aproape că râse de pornirea tot mai puternică pe care o simţea de a-i mărturisi totul acestui bărbat mătăhălos, încă neîndemânatic în condiţiile gravitaţiei marţiene.

Apoi radioul ţiui, şi un mesaj comprimat care nu dură mai mult de două secunde zumzăi în difuzoare.

– Vedeţi? spuse Randolph, pe un ton îndatoritor. Exact aşa aţi putea transmite un mesaj către Praxis.

Dar când computerul termină decriptarea mesajului, glumele încetară. Sax fusese arestat la Burroughs.

În zori, se strânseră în maşina Lupului de Preerie şi petrecură ziua întreagă plănuind ce să facă. Şedeau în cerc în compartimentul de zi, cu chipurile brăzdate şi marcate de grijă – toţi, cu excepţia prizonierului, care stătea între Nirgal şi Maia. Nirgal dăduse mâna cu el şi îi făcuse semn din cap de parcă ar fi fost vechi prieteni, deşi niciunul nu rostise vre-un cuvânt. Dar limbajul prieteniei nu constă din cuvinte.

Mesajul despre Sax venise de la Spencer, prin intermediul Nadiei. Spencer lucra în Kasei Vallis, un fel de nou Koroleov, un oraş al securităţii, foarte sofisticat şi, totodată, foarte discret. Sax fusese dus într-una din clădirile de acolo, iar Spencer aflase şi îi transmisese Nadiei mesajul.

– Trebuie să-l scoatem, spuse Maia, şi asta repede. Nu îl deţin decât de două zile.

– Celebrul Sax Russell? întrebă Randolph. Oho! Nu-mi vine să cred. Cine sunteţi voi, la urma urmei? Hei, tu eşti Maia Toitovna?

Maia îl înjură într-o rusă neagră. Lupul de Preerie îi ignora pe toţi. Nu scosese o vorbă de la primirea mesajului, şi îşi făcea de lucru cu ecranul computerului, uitându-se la ceva asemănător unor imagini transmise de sateliţii meteo.

– Aţi putea să-mi daţi drumul să plec, spuse Randolph, rupând tăcerea. Nu le-aş putea spune nimic mai mult decât ceea ce vor scoate de la Russell.

– El nu le va spune nimic! exclamă Kasei, cu aprindere.

Randolph dădu din mână.

– Îl vor speria, poate chiar îl vor răni puţin, îl vor vârî sub ceva, îl vor conecta la altceva, îl vor dopa şi îi vor iradia creierul exact acolo unde trebuie şi vor obţine răspunsuri la toate întrebările pe care le vor pune. După câte ştiu, au făcut din asta o ştiinţă, spuse el, privindu-l pe Kasei. Şi tu îmi pari cunoscut. Nu face nimic! Oricum, dacă nu-l pot păcăli să vorbească, ei pot obţine, de obicei, informaţiile pe căi mult mai dure.

– Cum de ştii toate astea? îl chestiona Maia.

– Cunoştinţe la îndemâna oricui, răspunse Randolph. Ar putea fi eronate, dar…

– Vreau să mă duc să-l scot de-acolo, spuse Lupul de Preerie.

– Dar vor afla că suntem aici, zise Kasei.

– Oricum ştiu. Ceea ce nu ştiu ei este unde anume suntem.

– În afară de asta, interveni Michel, e Sax al nostru.

– Hiroko nu s-ar opune, spuse Lupul de Preerie.

– Iar dacă se opune, spune-i să se ducă dracului! exclamă Maia. Spune-i *shikata ga nai.*

– Ar fi plăcerea mea, replică Lupul de Preerie.

Pantele vestice şi nordice ale Protuberanţei Tharsis erau nepopulate comparativ cu versantul de est, dinspre Noctis Labyrinthus. Existau câteva staţiuni areotermale şi sonde în acvifere, dar o mare parte din zonă era acoperită pe tot parcursul anului de o manta de zăpadă, firn şi gheţari noi. Vânturile dinspre sud se ciocneau de puternicele vânturi dinspre nord-vest care ocoleau Olympus Mons, iar viscolele puteau fi cumplite. Zona protoglaciară se întindea de la conturul de şase sau şapte kilometri până în apropierea bazei marilor vulcani. Nu era un loc potrivit pentru construcţii şi nici pentru a ascunde maşinile invizibile. Traversară cu greu nămeţii de zăpadă, de-a lungul valurilor de lavă lungi ca nişte odgoane, trecând, la nord, de masivul Tharsis Tholus, un vulcan aproape la fel de mare ca Mauna Loa, deşi alături de înălţimea lui Ascraeus arăta doar ca un con de cenuşă. În noaptea următoare lăsară în urmă zăpada, traversând Echus Chasma în direcţia nord-est, şi se ascunseră timp de o zi la adăpostul copleşitorului perete estic al canionului Echus, doar la câţiva kilometri mai la nord de vechea reşedinţă a lui Sax, situată sus, pe mal.

Peretele estic al canionului Echus era Marele Escarpament în măreţia lui absolută – un ţărm înalt de trei kilometri, întinzându-se în linie dreaptă, spre nord şi sud, pe o lungime de o mie de

kilometri. Areologii încă nu căzuseră de acord asupra originii sale, deoarece nicio forţă obişnuită de formare a reliefului nu părea potrivită pentru a-l fi creat. Era pur şi simplu o breşă în ţesătura lucrurilor, separând fundul canionului Echus Chasma de platoul înalt al podişului Lunae Planum. Michel mai vizitase Yosemite Valley în tinereţe şi încă îşi mai amintea de malurile acelea impunătoare, din granit, dar zidul acesta din faţa lui era de lungimea Californiei şi înalt de trei kilometri pe mai toată lungimea – o lume verticală, cu pereţii ei masivi din piatră roşie privind impasibili către vest, lucind, în fiecare pustiu apus de soare, ca marginea unui continent.

La extremitatea nordică, acest incredibil ţărm pierdea, în sfârşit, din înălţime, devenind mai puţin abrupt, şi imediat după latitudinea nordică de 20°, era tăiat de un canal adânc şi lat care străbătea platoul Lunae spre est, până la bazinul Chryse. Acest mare canion era Kasei Vallis, una dintre cele mai evidente manifestări ale inundaţiilor de demult, vizibile oriunde pe Marte. Doar o privire atentă la o fotografie luată din satelit şi era evident că o inundaţie de mari proporţii se scursese cândva prin Echus Chasma, până când a dat de o spărtură în marele perele estic al canionului, poate de un graben. Apa a pornit să curgă chiar pe această vale, năpustindu-se prin spărtură cu o forţă năprasnică, erodând intrarea până când a transformat-o într-o curbă lină, prelingându-se peste malul exterior al curburii şi rupând fisurile din stânci până când acestea s-au transformat într-un caroiaj complex de canioane înguste. O creastă centrală situată în valea principală fusese modelată într-o lungă insulă ca o lacrimă, de formă hidrodinamică, amintind de spinarea unui peşte. Malul interior al cursului de apă fosil era incizat de două canioane în cea mai mare parte a lor neatinse de apă, fose obişnuite care aminteau cum arătase probabil canalul principal înainte de inundaţie. Două impacturi meteorice târzii la partea cea mai înaltă a malului interior finalizaseră modelarea terenului, lăsând în urmă cratere noi, cu pereţii abrupţi.

Privit de jos, pe când urcau încet malul exterior al canionului, era un cot rotunjit al văii, cele mai semnificative trăsături ale acesteia fiind creasta insulară şi crenelurile rotunde ale craterelor de pe înălţimea malului interior. Era un peisaj atrăgător, amintind – prin măreţia lui spaţială – de regiunea Burroughs, marea întindere a canalului principal abia începând să fie acoperită de apă curgătoare care avea să devină, fără

îndoială, un râu puţin adânc şi sinuos, curgând peste pietricele şi decupând, în fiecare săptămână, trasee şi insule noi…

În momentul de faţă acesta era însă locul unde se afla sediul securităţii transnaţionalelor. Cele două cratere de pe malul interior fuseseră acoperite cu corturi, ca şi porţiuni mari din terenul caroiat de pe malul exterior, precum şi o parte din canalul principal de pe ambele părţi ale insulei. Dar nimic din toate aceste lucrări nu era vreodată prezentat în înregistrări video, şi nici nu era pomenit în buletinele de ştiri. Nici măcar nu figurau pe hartă.

Cu toate acestea, Spencer se aflase acolo chiar de la începutul lucrărilor, iar rapoartele lui ocazionale îi informaseră despre destinaţia noului oraş. În acele zile, aproape toţi oamenii găsiţi vinovaţi de comiterea unor infracţiuni pe Marte erau expediaţi pe centura de asteroizi, pentru a-şi ispăşi pedepsele pe navele de minerit. Dar existau oameni în cadrul Autorităţii Tranziţionale care doreau o închisoare chiar pe Marte, iar aceasta se afla în Kasei Vallis.

Înainte de intrarea în vale îşi ascunseră maşinile într-un grup de bolovani, iar Lupul de Preerie începu să studieze buletinele meteo. Pe Maia o înfuria întârzierea, dar Lupul de Preerie nu-i dădu importanţă.

– Nu va fi uşor, îi spuse el cu hotărâre, şi nu va fi deloc posibil dacă nu vom beneficia de anumite condiţii. Trebuie să aşteptăm sosirea unor întăriri, şi mai trebuie să ne orientăm şi după vreme. Spencer şi chiar Sax m-au ajutat să organizez treaba asta, şi e o chestie foarte deşteaptă, însă condiţiile iniţiale trebuie să fie corespunzătoare.

Se întoarse către ecrane, ignorându-i pe toţi, vorbind cu el însuşi sau cu alchimistul ecranelor, chipul lui slab, negricios, sclipind în lumina acestora. Chiar că e un alchimist, îşi spuse Michel, murmurând de parcă s-ar afla deasupra unui alambic ori creuzet, efectuându-şi transmutaţiile asupra planetei… O mare putere! Iar acum se concentra asupra vremii. Aparent, descoperise nişte tipare preponderente în circulaţia curentului de aer, în relaţie cu anumite puncte de legătură din peisajul marţian.

– Totul se reduce la scara verticală, se adresă el pe neaşteptate Maiei, care, cu toate întrebările pe care le punea, începea să semene cu Art Randolph. Planeta asta are o rotaţie de treizeci de kilometri în plan vertical. Asta înseamnă treizeci de

mii de metri! Înseamnă că există vânturi puternice.

– Cum ar fi mistralul, propuse Michel.

– Aşa este. Vânturi catabatice. Iar unul dintre cele mai puternice coboară chiar aici de pe Marele Escarpament.

Cu toate acestea, vânturile care predominau în zonă proveneau dinspre apus. Atunci când se izbeau de ţărmul canionului Echus, rezultau imenşi curenţi verticali, iar zburătorii care locuiau în Echus Overlook profitau de acestea pentru activităţi sportive, zburând de dimineaţa până seara în planoare ori costume individuale de zbor. Doar că, destul de frecvent, interveneau sisteme ciclonice, aducând vânturi de la est, şi atunci aerul rece se prelingea peste podişul înzăpezit, ştergând zăpada şi devenind tot mai dens şi mai rece, până când întreaga drenare era canalizată prin fisuri în marginea marelui ţărm, acolo unde vânturile semănau cu nişte avalanşe.

Lupul de Preerie studiase o vreme aceste vânturi catabatice, iar calculele îl conduseseră la convingerea că anumite condiţii favorabile – contraste de temperatură bine precizate, un traseu bine conturat al furtunilor de la est la vest, traversând platoul – şi apoi unele intervenţii minore în anumite locuri ar provoca transformarea curenţilor descendenţi în uragane verticale, izbindu-se de fundul canionului Echus Chasma şi năpustindu-se spre nord şi sud cu o forţă imensă. Atunci când Spencer le adusese la cunoştinţă natura şi scopul noii aşezări din Kasei Vallis, Lupul de Preerie se hotărâse imediat să conceapă modalitatea de a efectua aceste intervenţii.

– Idioţii ăştia şi-au construit închisoarea într-un tunel aerodinamic, murmură el la un moment dat, ca răspuns la întrebarea Maiei. Aşa că noi am construit un ventilator. Sau, mai precis, un comutator cu care să pornim ventilatorul. În partea de sus a malului am îngropat câteva dispersoare de nitrat de argint, furtunuri de presiune monstruos de mari. Am mai adăugat şi nişte lasere care să ardă aerul chiar deasupra zonei de scurgere. Asta creează un gradient de presiune nefavorabil, oprind debitul normal al aerului astfel încât, atunci când izbuteşte să treacă mai departe, este mult mai puternic. Mai avem şi explozive, instalate până jos, pe toată partea frontală a malului, pentru a împinge praful în vânt şi a-l face mai greu. Înţelegi? Vântul se încălzeşte pe măsură ce coboară, iar asta l-ar încetini puţin, dacă n-ar fi atât de încărcat de zăpadă şi praf. Am coborât de cinci ori malul ăla ca să pregătesc totul. Merita să mă vezi! Am instalat şi

câteva ventilatoare. Desigur, puterea întregii maşinării e neglijabilă în comparaţie cu forţa totală a vântului, dar, înţelegi, dependenţa sensibilă reprezintă marea cheie a modificării vremii, iar modelarea pe computer a localizat punctele în care putem împinge condiţiile iniţiale în direcţia pe care o dorim. Ori aşa sperăm noi.

– N-aţi făcut nicio probă? întrebă Maia.

– Am probat pe computer, răspunse Lupul de Preerie privind-o atent. Merge bine. Dacă vom beneficia de condiţii iniţiale cu vânturi ciclonice de o sută cincizeci de kilometri pe oră peste Lunae Planitia, vei înţelege.

– Cei din Kasei trebuie să ştie de existenţa acestor vânturi catabatice, remarcă Randolph.

– Aşa este. Dar ceea ce au calculat ei ca fiind vânturi care se produc o dată la mileniu, noi credem că putem produce oricând, atâta vreme cât acolo, sus, există condiţiile iniţiale.

– Gherilă climatologică, spuse Randolph, cu ochii ieşindu-i din orbite. Cum îi spuneţi? Climataj? Meteorologie de atac?

Lupul de Preerie se prefăcu a-l ignora, deşi Michel zări, printre buclele acestuia, un zâmbet scurt.

Doar că sistemul lui nu va funcţiona decât în condiţiile iniţiale corespunzătoare. Nu aveau de făcut altceva decât să stea şi să aştepte, sperând că se vor produce.

În timpul acestor ceasuri nesfârşite, lui Michel i se părea că Lupul de Preerie încearcă să se proiecteze pe sine, prin ecran, pe cer.

– Haide, îndemna abia auzit omuleţul acela vânos, cu nasul lipit de monitor. Împinge! Împinge! Împinge! Treci de dealul ăla, vânt nenorocit! Vâră-te, răsuceşte-te, fă o spirală strânsă! Haide!

Pe când ceilalţi încercau să aţipească, se plimba prin maşina întunecată, murmurând: „Uite, aşa e, uite!”, arătând cu degetul detalii de pe imaginile din satelit pe care niciunul dintre ei nu le vedea. Stătea meditând la date meteorologice care se derulau cu repeziciune, molfăind o coajă de pâine, înjurând şi fluierând ca vântul. Michel stătea întins pe patul lui îngust, cu capul sprijinit într-o mână, privind fascinat cum bărbatul acela nestăpânit străbate maşina slab luminată – o siluetă măruntă, ca o umbră, secretoasă, şamanică. Iar trupul ca de urs al prizonierului lor, cu un ochi sclipind, era de asemenea de veghe, martor la această scenă nocturnă, frecându-şi bărbia aspră cu un scrâşnet care se auzea, privindu-l pe Michel în vreme ce şoapta continua.

– Haide, dracu’ să te ia, haide! Vâââj!… Suflă ca un uragan de octombrie…

În sfârşit, în zorii celei de-a doua zi de aşteptare, Lupul de Preerie se ridică şi se întinse ca o pisică.

– Vânturile s-au pornit.

În timpul îndelungatei aşteptări, câţiva Roşii sosiseră cu maşina de la Mareotis pentru a participa la salvare, iar Lupul de Preerie concepuse, împreună cu ei, un plan de atac bazat pe informaţiile transmise de Spencer. Urmau să se despartă şi să atace oraşul din mai multe unghiuri. Michel şi Maia aveau să conducă una dintre maşini pe terenul fisurat al malului exterior, unde se puteau ascunde la baza unei mici mesa fără a pierde din vedere corturile de pe malul exterior. Unul dintre acestea adăpostea clinica medicală unde îl duceau pe Sax o parte din timp, un loc destul de slab păzit – după spusele lui Spencer – cel puţin în comparaţie cu sectorul de detenţie de pe malul interior, unde Sax era ţinut între şedinţele de la clinică. Programul lui era imprecis, iar Spencer nu putea fi sigur în ce loc se va afla Sax într-un anumit moment. Aşa că atunci când vântul va lovi cu toată forţa, Michel şi Maia urmau să intre în cortul de pe malul exterior şi să-l întâlnească pe Spencer, care se va afla acolo, pregătit să-i conducă la clinică. Maşina mai mare, cu Lupul de Preerie, Kasei, Nirgal şi Art Randolph, urma să se întâlnească pe malul interior cu câţiva Roşii de la Mareotis. Alte maşini ale Roşilor aveau să facă totul pentru ca raidul să semene cu un atac de mare amploare, din toate direcţiile, mai ales dinspre est.

– Noi ne vom ocupa de salvare, spuse Lupul de Preerie, privindu-şi încruntat ecranele. Atacul îl va efectua vântul.

Aşa că în dimineaţa următoare Maia şi Michel rămaseră în maşină, aşteptând sosirea vânturilor. De acolo de unde se aflau, se vedea panta malului exterior al marelui lanţ insular. În timpul zilei vedeau aşezările verzi, ca nişte băşici de săpun, de sub corturile de pe malul exterior şi de pe creastă – mici terrarii, dominând întinderea roşie, nisipoasă, a văii, legate prin tuburi de tranzit transparente şi câteva poduri arcuite, şi acestea acoperite cu tuburi. Aminteau de Burroughs cu patruzeci de ani mai devreme, când fragmente de oraş creşteau pentru a umple un mare *arroyo* deşertic.

Michel şi Maia dormeau, mâncau, stăteau de veghe. Maia străbătea maşina cu paşi mari. Cu fiecare zi care trecea,

devenea tot mai nervoasă, iar acum călca uşor, ca o tigroaică închisă care simte mirosul sângelui din prânzul oferit. Când îl mângâia pe Michel pe gât, din vârful degetelor îi ţâşnea electricitate statică, făcând atingerea dureroasă. Lui Michel îi era imposibil să o calmeze. Stătea în spatele ei în timp ce ea şedea pe locul pilotului, masându-i gâtul şi umerii aşa cum făcuse şi ea, doar că parcă lustruia bucăţi de lemn, şi îşi simţea braţele încordându-se în urma contactului.

Conversaţia dintre ei era incoerentă şi fără şir, oscilând în salturi întâmplătoare de asociaţii libere. După-amiază se pomeniră vorbind timp de o oră despre zilele petrecute la Underhill – despre Sax şi Hiroko, până şi despre Frank şi John.

– Ţi-aduci aminte când s-a prăbuşit una dintre încăperile boltite?

– Nu, răspunse ea, susceptibilă. Nu-mi aduc aminte. Dar tu îţi mai aminteşti când Ann şi Sax au avut cearta aceea mare despre terraformare?

– Nu, răspunse Michel, suspinând. N-aş putea spune că-mi amintesc.

O ţineau multă vreme tot aşa, până când li se părea că locuiseră în aşezări total diferite purtând numele de Underhill. Când îşi aminteau amândoi un eveniment, era motiv de ovaţii. Michel observase că amintirile tuturor celor din Prima Sută deveneau neclare şi i se părea că majoritatea lor îşi aminteau mai bine de copilăria petrecută pe Pământ decât de primii ani pe Marte. A, desigur că-şi aminteau evenimentele cele mai însemnate şi – în linii mari – toată povestea lor, dar întâmplările mărunte, care se fixaseră cumva în minte, erau, pentru fiecare dintre ei, altele. Memorarea şi amintirea erau pe punctul de a deveni probleme serioase în psihologie, exacerbate de longevitatea fără precedent la care se ajunsese. Michel citise, din când în când, literatura de specialitate despre acest subiect şi, cu toate că renunţase de multă vreme la practica terapeutică, încă mai punea întrebări legate de vechii lui camarazi, într-un fel de experiment neoficial, aşa cum făcea, în acel moment, cu Maia: Îţi mai aminteşti de asta? Dar de asta? Nu, nu, nu. Dar ce-ţi aminteşti? „Mi-aduc aminte cum făcea Nadia pe şefa cu noi”, spunea Maia, făcându-l să zâmbească. „Senzaţia pe care o aveam când călcam pe podelele de bambus. Îţi mai aduci aminte când a ţipat la alchimişti?” „A, nu!” răspundea el. Şi aşa mai departe, până când se părea că Underhill-urile particulare în care

locuiseră erau universuri separate, spaţii riemanniene care se intersectau doar în planul de la infinit, fiecare deplasându-se, între timp, pe marea întindere a propriului microcosmos.

– Cu greu îmi aduc aminte de toate astea, spuse ea, în cele din urmă, posomorâtă. Încă mai suport să mă gândesc la John. Şi la Frank. Încerc să *nu* mă gândesc la ei. Şi apoi ceva declanşează altceva şi sunt absentă la tot ce se petrece în jurul meu, amintindu-mi. Amintirile de genul acesta sunt atât de intense, de parcă ceea ce-ţi aminteşti nu s-a petrecut decât cu o oră în urmă! Sau de parcă s-ar petrece din nou, mai spuse ea, iar Michel o simţi cum se înfioară sub mâinile lui. Le urăsc! Pricepi ce vreau să spun?

– Bineînţeles. *Mémoire involuntaire.* Dar îmi aduc aminte că exact acelaşi lucru mi s-a întâmplat şi mie când eram la Underhill. Aşa că nu e vorba doar de îmbătrânire.

– Nu. E viaţa. Ceea ce nu putem uita. Totuşi nu mă pot uita la Kasei şi să nu…

– Ştiu. Copiii ăştia sunt ciudaţi. Şi Hiroko e ciudată.

– Este. Dar tu ai fost fericit atunci? După ce ai plecat cu ea?

– Da.

Michel se gândea la cele întâmplate, făcând eforturi să-şi amintească. Cu siguranţă că aducerea aminte este veriga slabă din lanţ…

– Sigur că am fost fericit. Era vorba de a accepta lucruri pe care încercasem să le reprim în Underhill. Că suntem animale. Că suntem fiinţe sexuale, continuă el, masându-i umerii mai tare, în timp ce Maia reacţiona, mişcându-i la atingerea lui.

– Nu e nevoie să mi se amintească de toate astea, interveni ea, râzând scurt. Iar Hiroko ţi-a redat totul?

– Da. Doar că nu numai Hiroko. Au mai fost şi Evgenia, şi Rya – la drept vorbind, toate. Ştii, nu direct. În sfârşit, uneori chiar de-a dreptul. Admiţând, doar, că avem trupuri, că suntem trupuri. Lucrând împreună, văzându-ne şi atingându-ne unul pe celălalt. Aveam nevoie de asta. Chiar că aveam probleme. Iar ei au izbutit să o pună în legătură şi cu Marte. Se pare că tu n-ai avut niciodată probleme – nici cu partea asta, dar eu am avut, chiar că am avut. Am fost bolnav. Hiroko m-a salvat. Pentru ea a fost o chestiune senzuală să obţină, de pe Marte, căminul şi hrana noastră. Într-un fel, a fost o modalitate de a face dragoste cu planeta, sau de a o fertiliza, ori de a o moşi – în orice caz, un act senzual. Iată ce m-a salvat.

– Asta, şi trupurile lor. Al lui Hiroko, al Evgeniei şi al Ryei, spuse ea, privindu-l peste umăr cu un zâmbet maliţios, făcându-l să râdă.

– Pariez că de asta îţi aminteşti cum nu se poate mai bine.

– Destul de bine.

Era în miezul zilei, dar spre sud, deasupra gâtului alungit al canionului Echus Chasma, cerul se întuneca.

– Poate că în sfârşit se pornesc vânturile, comentă Michel.

Norii încununau Marele Escarpament – o masă imensă de nori cumulonimbus, extrem de turbulenţi. De la partea inferioară, neagră, a acestora ţâşneau fulgere care loveau creasta. În canion aerul era înceţoşat, iar corturile din Kasei Vallis se conturau cu precizie sub această ceaţă, mici enclave de aer curat staţionând deasupra clădirilor şi copacilor straniu de nemişcaţi, ca nişte prespapieruri de sticlă aruncate în deşertul bătut de furtună. Abia dacă trecuse ora prânzului. Vor fi nevoiţi să aştepte până la căderea întunericului, chiar dacă se stârnesc vânturile. Maia se ridică şi începu din nou să străbată maşina cu paşi mari, debordând de energie, murmurând pentru ea în ruseşte, aplecându-se pentru a se uita afară, pe ferestrele lor joase. Se stârneau rafale care izbeau maşina, şuierând şi năpustindu-se peste stânca sfărâmată de la baza micii mese din spatele lor.

Nerăbdarea Maiei îi producea şi lui Michel o stare de nervozitate. Ca şi cum ar fi fost închis împreună cu o fiară sălbatică. Se trânti într-unul dintre scaunele şoferilor, cercetând norii care veneau dinspre Escarpament. Gravitaţia marţiană îngăduia norilor cumulus să se înalţe până la altitudini uimitoare în înaltul cerului, iar aceste mase imense, ca nişte nicovale, împreună cu uluitorul versant al ţărmului de dedesubt, făceau ca lumea să pară suprarealist de mare. Într-un asemenea peisaj ei nu erau decât nişte furnici, erau chiar omuleţii roşii.

Cu siguranţă că în noaptea aceea vor încerca salvarea. Aşa cum se prezenta situaţia, fuseseră nevoiţi să aştepte prea mult. În timpul uneia dintre turele ei neliniştite, Maia se opri din nou în spatele lui, îi prinse cu degetele muşchii dintre umeri şi gât şi îi strânse, ceea ce îi transmise puternici curenţi de plăcere de-a lungul spatelui şi pe şolduri, apoi în interiorul coapselor. Michel se îndoi în strânsoarea ei şi se întoarse în scaunul rotativ astfel încât să o poată cuprinde cu braţele de mijloc şi să-şi lipească urechea de pieptul ei. Ea continuă să-i maseze umerii, iar el simţi

pulsul accelerându-i-se şi începu să respire întretăiat. Ea se aplecă şi îl sărută în creştet. Continuară să se apropie unul de altul, până când se îmbrăţişară strâns, în tot acest timp Maia masându-i umerii. Multă vreme rămaseră în această poziţie.

Apoi se întoarseră în compartimentul de locuit al maşinii şi făcură dragoste. Aşa cum erau, încordaţi la maxim în înţelegerea dintre ei, participară cu intensitate. Fără îndoială că discuţia despre Underhill declanşase totul. Michel îşi amintea cu precizie de dorinţa lui ilicită pentru Maia în acei ani. Îşi îngropa faţa în părul ei argintiu, făcând tot posibilul pentru a se contopi cu ea, pentru a o pătrunde. Era ca o felină mare şi încerca să-i răspundă printr-o strădanie la fel de dezlănţuită de a-l absorbi, efort care îi antrena cu totul. Era plăcut să fie doar ei amândoi, liberi să se piardă în acea exaltare surprinzătoare, nimic altceva decât o înşiruire de gemete şi strigăte şi fiori electrici de plăcere.

Când terminară, Michel rămase întins deasupra, încă în interiorul trupului ei, iar Maia îl prinse de obraji, privindu-l cu ochii mari.

– Te-am iubit când eram la Underhill, spuse el.

– La Underhill, spuse ea fără grabă, şi eu te-am iubit. Sincer. N-am făcut nimic în legătură cu asta deoarece m-aş fi simţit prost, după toate cele întâmplate cu John şi Frank. Dar te-am iubit. De aceea m-am supărat aşa de mult pe tine când ai plecat. Erai singurul meu prieten, singurul om cu care puteam discuta deschis, care mă asculta cu adevărat.

Michel scutură din cap, pe măsură ce îşi amintea.

– N-am făcut eu o treabă prea grozavă cu asta.

– Poate că nu, dar ai ţinut la mine, nu? N-a fost vorba doar de a-ţi face datoria.

– A, nu! Da, te-am iubit. Când e vorba de tine, Maia, nu e niciodată vorba de a-ţi face datoria. Pentru nimeni şi pentru nimic.

– Linguşitorule! strigă ea, împingându-l. Întotdeauna m-ai menajat, încercând să dai cele mai bune interpretări tuturor lucrurilor groaznice pe care le-am făcut, adăugă, râzând scurt.

– Aşa e, dar n-au fost chiar atât de groaznice.

– Ba au fost, se bosumflă ea. Dar apoi ai dispărut! continuă Maia, pălmuindu-l uşor. M-ai părăsit!

– Doar am plecat. Am fost nevoit s-o fac.

Maia strânse din buze, privind dincolo de el, în hăul adânc al

tuturor acelor ani, alunecând înapoi, pe curba sinusoidală a stărilor ei sufleteşti, în ceva mai întunecat şi mai profund. Michel urmări ce se petrece cu o dulce resemnare. Fusese foarte multă vreme fericit, şi chiar în expresia ei de pe chip citea că, dacă va accepta situaţia, îşi va scoate la mezat fericirea – cel puţin, fericirea aceea anume – de dragul ei. Optimismul lui „strategic" urma să devină tot mai mult un efort, iar el va avea de făcut faţă unei alte antinomii în viaţă, la fel de centrifugală ca Provence şi Marte, reprezentată – pur şi simplu – de Maia şi din nou Maia.

Stăteau întinşi alături, fiecare cufundat în propriile-i gânduri, privind pe fereastră şi simţind maşina zgâlţâindu-se pe suspensii. Vântul era încă în curs de intensificare, praful revărsându-se acum în Echus Chasma şi Kasei Vallis într-o fantomatică mimare a marii inundaţii care săpase, la începuturi, canalul. Michel se ridică să verifice monitoarele.

– Până la două sute de kilometri pe oră, mormăi Maia.

În vremurile de demult viteza vânturilor fusese mai mare, dar acum, când atmosfera era mult mai densă, aceste viteze reduse se dovedeau amăgitoare. Vijeliile de azi erau mult mai puternice decât surogatele lipsite de substanţă de altădată.

În seara aceea aveau să pătrundă cu siguranţă în oraş. Nu mai rămânea decât să primească semnalul exploziv al Lupului de Preerie. Aşa că se întinseră din nou alături, încordaţi şi relaxaţi totodată, masându-se reciproc pe tot corpul pentru a trece timpul mai uşor şi a elimina starea de încordare, Michel mirându-se tot timpul de graţia de pisică a corpului ei musculos, bătrân, după datele din documente, dar, în cele mai multe privinţe, acelaşi dintotdeauna.

Apoi, în final, apusul coloră aerul înceţoşat şi norii monumentali de la răsărit, nori care acum acopereau malul abrupt. Se ridicară şi se spălară, mâncară ceva, se îmbrăcară şi se aşezară pe locurile şoferilor, cuprinşi din nou de nervozitate de îndată ce soarele de cuarţ apuse, iar amurgul furtunos slăbi în intensitate.

* * *

Pe întuneric, vântul nu era altceva decât simplu zgomot şi un tremur neregulat al maşinii pe amortizoarele rigide. Rafalele o izbeau atât de puternic, încât, uneori, era ţinută pe loc secunde întregi de şocurile deosebit de violente, luptându-se să se ridice pe amortizoare şi căzând, ca un animal care încearcă să scape de pe fundul unui râu. Apoi, rafalele cedau, iar maşina ţâşnea

înainte nebuneşte.

– O să fim noi în stare să mergem pe jos prin vântul ăsta? întrebă Maia.

– Hmm.

Michel mai ieşise afară în timpul unor furtuni puternice, dar pe întuneric nu-şi putea da seama dacă aceasta e mai rea decât acelea sau nu. Cu siguranţă că părea mai puternică, iar anemometrul înregistra rafale de două sute treizeci de kilometri pe oră, dar la adăpostul micii lor mesa nu era clar dacă aceste valori reprezintă sau nu maxime reale.

Michel verifică mărimea particulelor de praf şi constată, fără a fi surprins, că aveau acum de-a face şi cu o furtună de praf în toată regula.

– Hai să ducem maşina mai aproape, spuse Maia. Aşa o să ajungem acolo mai repede şi ne va fi mai uşor să o reperăm.

– Bună idee.

Se aşezară pe locurile şoferilor şi porniră. În afara adăpostului oferit de mesa, vântul sufla cu ferocitate. La un moment dat zgâlţâiturile se intensificară atât de mult, încât avură senzaţia că vor fi răsturnaţi, ceea ce s-ar fi putut întâmpla dacă vântul i-ar fi izbit dintr-o parte. Dar aşa cum se prezenta situaţia, cu vântul din spate, se deplasau cu cincisprezece kilometri pe oră, când ar fi trebuit să meargă doar cu zece, iar motorul zumzăia nefericit împiedicând maşina să meargă şi mai repede.

– Vântul ăsta e prea puternic, nu?

– Nu cred că Lupul de Preerie îl controlează prea mult.

– Climatologie de gherilă! spuse Maia, râzând. Omul ăsta e spion, sunt convinsă.

– Nu cred.

Camerele video nu arătau decât un iureş negru, lipsit de stele. Computerul maşinii îi ducea orbeşte, iar conform hărţii afişate pe monitor se aflau la mai puţin de doi kilometri de cortul cel mai sudic de pe ţărmul exterior.

– Ar fi mai bine ca de aici să mergem pe jos, spuse Michel.

– Dar cum o să mai găsim maşina?

– Va trebui să scoatem firul Ariadnei.

Se îmbrăcară şi intrară în ecluză. Când uşa exterioară glisă lateral, aerul ieşi instantaneu, trăgându-i cu forţă. Vântul sufla, tăios, în dreptul uşii deschise.

Ieşiră din ecluză şi rafale extrem de puternice îi loviră în spate. Una îl doborî pe Michel în patru labe. Prin perdeaua de

praf nu vedea decât până la Maia, care se afla în aceeaşi poziţie alături de el. Se întinse înapoi, până în ecluză, luă mosorul de sfoară într-o mână iar cu cealaltă prinse mâna Maiei. Îşi fixă mosorul de antebraţ.

Prin încercări prudente constatară că pot rămâne în picioare dacă se apleacă înainte, cu capul la nivelul taliei şi mâinile ridicate, gata să se prindă în cazul în care ar fi doborâţi. Pământul de sub ei se vedea cu mare greutate, şi era foarte posibil să se lovească de vreo piatră cu genunchiul. Într-adevăr, vântul Lupului de Preerie se stârnise mult prea puternic. Dar nu era nimic de făcut în această privinţă şi, evident, locatarii din Kasei Vallis nu vor bântui pe-afară.

O rafală îi doborî din nou, iar Michel lăsă vântul să se năpustească peste el. Era greu să se ţină fără a fi rostogolit. Consola de la mâna lui era conectată de consola Maiei printr-un cablu telefonic.

– Maia, eşti bine?

– Da. Dar tu?

– Nicio problemă, răspunse el, deşi se părea că apăruse o mică ruptură la una dintre mânuşi, chiar deasupra nodului degetului mare.

Michel strânse pumnul şi simţi frigul urcând pe încheietură. Ei bine, nu va fi o degerătură instantanee, ca mai demult, şi nicio iritaţie provocată de diferenţa de presiune. Scoase un petic pentru costum din compartimentul respectiv şi îl fixă deasupra rupturii.

– Cred că am face mai bine să rămânem jos, aşa cum suntem acum.

– Dar nu ne putem târî doi kilometri!

– Putem, dacă trebuie neapărat.

– Da, dar nu cred că e nevoie. Rămâi aplecat, pregătit să cazi.

– Bine.

Se ridicară din nou, se aplecară şi porniră mai departe cu paşi şovăielnici. Praful negru trecea pe lângă ei cu o rapiditate uimitoare. Afişajul pentru navigaţie al lui Michel îi lumina viziera, chiar în dreptul gurii. Primul cort se afla încă la un kilometru depărtare şi, spre surprinderea lui, numerele verzi ale ceasului arătau 11:15:16 – se aflau afară de o oră! Urletul vântului îl împiedica s-o audă cum trebuie pe Maia, chiar cu intercomul situat în dreptul urechii. Dincolo, pe malul interior, Lupul de Preerie împreună cu ceilalţi, ajutaţi şi de grupurile de Roşii,

probabil că îşi desfăşurau atacul asupra zonelor de locuit – dar n-aveau cum să ştie. Nu puteau decât să-şi menţină speranţa că vântul nu împiedicase acea parte a întregii acţiuni, sau că nu o încetinise prea mult.

Era greu să înainteze cu trupurile aplecate în faţă, legaţi de cablul telefonic. Merseră până când Michel începu să simtă arsuri în muşchii coapselor şi dureri de şale. În cele din urmă, afişajul arăta că se află în apropierea cortului cel mai sudic. Nu se vedea nimic. Vântul deveni mai puternic decât oricând, iar ei se târâră ultimele sute de metri pe stânca dureros de tare. Cifrele ceasului îngheţară la 12:00:00. Curând după aceea, se izbiră de creasta de beton a fundaţiei cortului.

– Precizie elveţiană, şopti Michel.

Spencer îi aştepta chiar în această perioadă, şi crezuseră că vor fi nevoiţi să aştepte la zid până la momentul potrivit. Michel se întinse şi puse, uşor, mâna pe stratul exterior al cortului. Era foarte încordat, pulsând în acelaşi ritm cu apăsarea curentului de aer.

– Gata?

– Da, răspunse Maia cu vocea încordată.

Michel scoase un mic pistol pneumatic din buzunarul de la şold. O simţea pe Maia făcând acelaşi lucru. Pistoalele erau utilizate cu o mulţime de anexe, de la bătutul cuielor la efectuarea de inoculări, iar acum sperau să le folosească pentru a rupe ţesătura dură şi elastică a cortului.

Deconectară cablul telefonic dintre ei şi apropiară pistoalele de peretele dur, invizibil, vibrând, al cortului. Cu o bătaie uşoară pe umeri, traseră în acelaşi timp.

Nu se întâmplă nimic. Maia conectă din nou cablul telefonic.

– Poate că va trebui să-l tăiem.

– Poale. Hai să punem pistoalele unul lângă altul şi să mai încercăm o dată. Materialul ăsta e rezistent, dar, totuşi, cu vântul…

Se deconectară, se aşezară pe poziţie şi încercară încă o dată. Îşi simţiră braţele trase cu violenţă peste creasta zidului, iar ei se izbiră de peretele de beton. O bubuitură puternică fu urmată de una mai slabă, apoi de un urlet în cascade şi de o serie de explozii. Toate cele patru straturi ale cortului se cojeau între două dintre contraforturi şi poate că pe toată lungimea laturii de sud, ceea ce va face cu siguranţă ca totul să sară în aer. Praful trecea în zbor printre clădirile slab luminate din faţa lor. Pe

măsură ce acestea rămâneau fără electricitate, ferestrele se întunecau. Unele păreau a-şi pierde ferestrele datorită depresurizării bruşte, deşi nu era în niciun caz atât de rău cum ar fi fost mai demult.

– Eşti bine? întrebă Michel prin intercom, auzind-o pe Maia sorbind aerul printre dinţi.

– M-am lovit la braţ, răspunse ea.

Prin vuietul vântului se auzeau alarmele sunând ascuţit.

– Hai să-l căutăm pe Spencer, spuse ea, pe un ton aspru, după care se ridică, fiind aruncată cu violenţă peste zid, iar Michel o urmă în grabă, căzând rău în interior şi rostogolindu-se până la ea. Haide, mai spuse Maia, şi intrară poticnindu-se în oraşul-închisoare al planetei Marte.

În interiorul cortului era un adevărat haos. Praful transforma aerul într-un fel de suspensie neagră, revărsându-se pe stradă într-un torent fantastic de rapid, scoţând un sunet acut atât de puternic, încât Michel şi Maia se puteau auzi doar cu mare greutate, chiar după reconectarea liniei telefonice. Depresurizarea spărsese nişte ferestre şi chiar un perete, aşa că străzile erau presărate cu cioburi de sticlă şi bucăţi de beton. Mergeau alături, păşind cu grijă, adesea atingându-şi mâinile pentru a-şi confirma poziţia.

– Încearcă afişajul de siguranţă cu infraroşii, recomandă Maia.

Michel îl porni. Imaginea în infraroşu era de coşmar, clădirile aruncate în aer lucind ca nişte focuri verzi.

Ajunseră la marea clădire centrală în care, după spusele lui Spencer, ar fi trebuit să fie Sax, şi constatară că era de un verde mult prea aprins pe toată lungimea unui perete. Poate că existau planşee care protejau clinica subterană unde Spencer precizase că este dus Sax. Dacă nu, încercarea lor de salvare s-ar putea să-l fi ucis deja pe prietenul lor. Foarte posibil, îşi spuse Michel, deoarece planşeele de suprafaţă ale clădirii erau distruse.

Coborârea la nivelurile inferioare avea să fie o problemă. Exista, probabil, o scară care funcţiona ca ecluză de urgenţă, dar aceasta nu va fi uşor de localizat. Michel comută intercomul pe frecvenţa comună şi trase cu urechea la o discuţie disperată despre problemele apărute în vale. Cortul care acoperea cel mai mic dintre cele două cratere de pe malul interior fusese aruncat în aer şi se auzeau apeluri pentru ajutor.

– Hai să ne ascundem şi să vedem dacă apare cineva, spuse

Maia la telefon.

Se întinseră în dosul unui zid şi aşteptară protejaţi, oarecum, de violenţa vântului. Apoi, în faţa lor, o uşă se trânti la perete şi câteva siluete, în costume de protecţie, se năpustiră pe stradă şi dispărură. După plecarea acestora, Maia şi Michel se îndreptară spre uşă şi intrară.

Era un hol, încă depresurizat, dar luminile erau aprinse şi pe un panou situat pe unul dintre pereţi ardeau beculeţe roşii. Era o ecluză de urgenţă, iar Maia şi Michel închiseră cu repeziciune uşa exterioară şi represurizară spaţiul acela restrâns. Rămaseră în picioare în faţa uşii interioare, privindu-se prin vizoarele prăfuite. Michel îşi şterse vizorul cu mânuşa şi se cutremură. Acolo, în maşină, discutaseră despre acest moment, cel mai dificil al operaţiunii lor, dar nu găsiseră prea multe de prevăzut sau de planificat, iar când sosise clipa lui Michel îi gonea sângele prin vine de parcă ar fi fost împins de vântul de afară.

Deconectară cablul telefonic dintre ei şi scoaseră din buzunarele de la şold pistoalele pe care le primiseră de la Lupul de Preerie. Michel atinse panoul de comandă al uşii, iar aceasta se deschise cu un fâsâit. Îi întâmpinară trei bărbaţi îmbrăcaţi în costume de protecţie, dar fără căşti, cu un aer înspăimântat. Michel şi Maia îi împuşcară şi îşi continuară drumul, agitaţi. Trăsnete din vârful degetelor, într-adevăr!

Îi târâră pe cei trei într-o încăpere laterală şi îi închiseră acolo. Michel se întrebă dacă nu-i împuşcaseră, cumva, de prea multe ori. Atunci când se petrece aşa ceva, aritmia cardiacă e obişnuită. Trupul lui părea să se fi mărit până când costumul începuse să-l strângă. Îi era foarte cald, respira cu dificultate şi era deosebit de nervos. Aparent, Maia se simţea la fel, dar porni pe hol, aproape alergând. Deodată, holul se întunecă. Maia îşi aprinse lanterna de pe cască şi amândoi urmăriră conul prăfuit de lumină până la a treia uşă pe dreapta, unde Spencer spusese că se va afla Sax. Era încuiată.

Maia scoase din buzunar o mică încărcătură explozivă, o puse peste clanţă şi broască şi se traseră cu câţiva metri mai înapoi, pe hol. Când detonă încărcătura, uşa se deschise brusc spre exterior, împinsă de aerul care ţâşnea dinăuntru. Intrară în fugă şi găsiră doi bărbaţi care se străduiau să-şi fixeze căştile de costume. Când îi văzură pe Michel şi pe Maia, unul dintre ei întinse mâna spre un toc de pistol de la brâu, iar celălalt alergă spre un pupitru, dar, stingheriţi de necesitatea de a-şi asigura

căştile, nu reuşiră să facă niciuna dintre aceste sarcini înainte ca intruşii să-i împuşte. Bărbaţii se prăbuşiră.

Maia se întoarse şi închise uşa prin care intraseră. Mai parcurseră un hol, de data aceasta ultimul. Ajunseră la uşa altei camere, iar Michel îi arătă cu mâna. Maia ridică pistolul cu ambele mâini şi aprobă din cap, sugerând că este pregătită. Michel deschise uşa cu piciorul, iar Maia se repezi înăuntru, Michel urmând-o îndeaproape. O siluetă în costum şi cu casca pe cap stătea lângă ceea ce semăna cu o targa chirurgicală, pe roţi, lucrând la capul unui corp întins. Maia trase de câteva ori în silueta aflată în picioare, iar aceasta se prăbuşi de parcă ar fi fost cuprinsă de o criză, după care se rostogoli pe podea, contorsionată de spasme musculare.

Se repeziră la bărbatul de pe targa. Era Sax, deşi Michel îl recunoscu mai degrabă după corp decât după faţă, care semăna cu o mască mortuară, cu doi ochi învineţiţi şi un nas strivit, la mijloc. Părea, în cel mai bun caz, inconştient. Se chinuiră să-l detaşeze din curelele cu care îi era legat corpul. În câteva locuri, pe capul lui ras, erau înfipţi electrozi, iar Michel tresări când Maia îi smulse, pur şi simplu, pe toţi. Michel scoase din buzunar un costum subţire, de urgenţă, şi se apucă să-l tragă peste picioarele inerte şi pieptul lui Sax, purtându-se cu duritate în graba lui, dar Sax nu scoase nici măcar un geamăt. Maia se întoarse şi scoase din rucsacul lui Michel o cască pentru cazuri de urgenţă, dintr-un material textil, şi un mic rezervor, le prinseră de costumul lui Sax şi îl conectară.

Mâna Maiei strângea încheietura lui Michel atât de tare, încât acesta se temu că îi va rupe oasele. Maia conectă din nou cablul telefonic de încheietura lui.

– Trăieşte?

– Aşa cred. Hai să-l scoatem de aici. O să aflăm mai târziu.

– Uite ce i-au făcut la faţă, criminalii ăştia fascişti.

Persoana de pe podea, o femeie, se mişcă, iar Maia se aplecă asupra ei şi o lovi tare în abdomen. Apoi se aplecă şi privi prin viziera acesteia, după care înjură surprinsă.

– E Phyllis!

Michel îl trase pe Sax din cameră şi de-a lungul holului. Maia îi ajunse din urmă. Cineva apăru în faţa lor, iar Maia îndreptă pistolul asupra lui, dar Michel îi dădu mâna la o parte. Era Spencer Jackson, îl recunoscuse după ochi. Spencer le vorbi, dar, cu căştile pe cap, nu-l auziră. El înţelese şi strigă:

– Mulţumesc lui Dumnezeu că aţi venit! Terminaseră cu el. Aveau de gând să-l omoare.

Maia spuse ceva pe ruseşte, se repezi înapoi până la încăpere, aruncă ceva înăuntru şi se întoarse în fugă la ei. O explozie aruncă fum şi sfărâmături în afara camerei, împroşcând peretele din faţa uşii.

– Nu! strigă Spencer. Era Phyllis!

– *Ştiu!* strigă Maia cu răutate, dar Spencer n-o auzi.

– Haideţi, insistă Michel, ridicându-l pe Sax pe braţe şi făcându-i semn lui Spencer să-şi pună casca. Să mergem atâta vreme cât mai e posibil.

Nimeni nu păru să-l fi auzit, dar Spencer îşi puse o cască, apoi îl ajută pe Michel să-l care pe Sax de-a lungul holului şi sus, pe scări, până la parter.

Afară, zgomotul era mai mare ca oricând şi era la fel de întuneric. Fel de fel de obiecte se rostogoleau pe pământ, şi chiar zburau prin aer. Michel se alese cu o lovitură în vizieră care îl doborî.

După aceea, rămase cu doi paşi în urmă la tot ce se petrecea. Maia înfipse o fişă telefonică la încheietura mâinii lui Spencer şi le dădu la amândoi ordine printre dinţi, cu vocea aspră şi precisă. Îl transportară pe Sax până la peretele cortului şi peste acesta, după care se târâră de colo până colo, până când găsiră mosorul de fier de care era ancorat firul Ariadnei.

Imediat deveni limpede că nu vor putea merge contra vântului. Erau nevoiţi să se târască pe mâini şi genunchi, cel din mijloc purtându-l pe Sax pe spate, iar ceilalţi doi sprijinindu-l. Îşi continuară drumul pe urma firului. Fără acesta n-ar fi avut nicio speranţă de a relocaliza maşina. Ţinându-se de el, puteau merge mai departe, drept către ţintă, mâinile şi genunchii amorţindu-le din cauza frigului. Michel se uită în jos, la o scurgere neagră de praf şi nisip, chiar sub viziera lui. La un moment dat, îşi dădu seama că viziera lui e foarte deteriorată.

Se opreau pentru odihnă atunci când îl transferau pe Sax unui alt transportator. Când îi trecu rândul, Michel îngenunche, gâfâind şi punându-şi viziera direct pe sol, astfel încât praful zbură pe deasupra lui. Simţea pe limbă gustul amărui, sărat, sulfuros, al nisipului roşu – gustul spaimei marţiene, al morţii marţiene – sau poate doar al propriului său sânge; nu-şi dădea seama. Vuietul era prea puternic, împiedicându-l să gândească. Îl durea gâtul, urechile îi ţiuiau, simţea viermişori roşii în ochi,

omuleţii roşii ieşind deodată din vederea lui periferică pentru a-i dansa în faţa ochilor. Simţea că e pe punctul de a leşina. Odată, crezu că o să vomite, ceea ce era periculos cu casca pe cap, şi întregul corp i se încordă în efortul de a se abţine, cu o durere imensă, dulceagă în fiecare muşchi, în fiecare celulă. După o luptă îndelungată, senzaţia trecu.

Se târâră mai departe. Trecu o oră de eforturi violente, fără cuvinte, apoi încă una. Senzaţia de amorţeală din genunchii lui Michel se transforma în dureri ascuţite, pătrunzătoare, tot mai supărătoare. Uneori nu făceau decât să se întindă pe pământ, aşteptând să treacă o rafală deosebit de violentă. Era surprinzător cum, chiar şi la viteze de uragan, vântul sufla în puseuri. Nu era o presiune constantă, ci o serie de lovituri şocante. Erau nevoiţi să stea culcaţi atât de mult pentru a aştepta să treacă aceste lovituri de baros, încât mai rămânea timp să se plictisească, să moţăie, ori ca mintea să le-o ia razna. Li se părea că îi vor prinde zorii. Apoi Michel văzu cifrele sfărâmate ale ceasului de pe vizieră – era, de fapt, doar 3:30. Îşi continuară drumul.

Apoi firul se ridică şi se izbiră cu nasul chiar de uşa ecluzei de care era legat. Îl tăiară, după care, pe nevăzute, îl vârâră pe Sax în ecluză şi se urcară în urma lui, epuizaţi. Închiseră uşa exterioară şi presurizară încăperea. Podeaua ecluzei era acoperită complet cu nisip, iar dinspre ventilatoare veneau în trombă particule fine de nisip, colorând aerul exagerat de strălucitor. Clipind, Michel se uită prin mica vizieră a căştii provizorii a lui Sax. Parcă s-ar fi uitat într-o mască de scufundător: nu zări niciun semn de viaţă.

Când se deschise uşa interioară, îşi scoaseră căştile, bocancii şi costumele, intrară şchiopătând în maşină şi închiseră repede uşa în faţa prafului. Faţa lui Michel era udă, iar când şi-o şterse constată că e sânge, de un roşu strălucitor în compartimentul puternic iluminat. Îi cursese sânge din nas. Deşi luminile erau puternice, în vederea lui periferică încăperea părea întunecată, ciudat de încremenită şi tăcută. Maia avea o tăietură urâtă pe unul din şolduri, iar pielea din jurul rănii era albă din cauza degerăturii. Spencer părea epuizat, teafăr, dar, evident, extrem de şocat. Îi scoase casca lui Sax, certându-i tot timpul.

– Nu poţi să smulgi, pur şi simplu, omul din instalaţiile acelea. Trebuia să fi aşteptat până ajungeam eu acolo, nu v-aţi dat

seama ce faceţi!

– N-am ştiut dacă o să vii, spuse Maia. Ai întârziat.

– Nu chiar atât de mult! Nu era cazul să intraţi aşa în panică.

– Dar n-am intrat în panică!

– Atunci de ce l-aţi smuls, pur şi simplu, de acolo? Şi de ce-ai omorât-o pe Phyllis?

– Era un călău, o criminală!

– Era la fel de prizonieră ca Sax, spuse Spencer, dând din cap, cu violenţă.

– Nu e adevărat!

– Habar n-ai. Ai omorât-o doar din cauza aparenţelor. Nu eşti mai bună decât ei.

– La dracu! Ei sunt cei care ne torturează pe noi. Tu nu i-ai împiedicat. A trebuit s-o facem noi.

Înjurând pe ruseşte, Maia se îndreptă cu paşi mari spre unul dintre scaunele şoferilor şi porni maşina.

– Transmite-i un mesaj Lupului de Preerie, îi ordonă ea lui Michel.

Michel îşi aminti cu greu cum funcţionează radioul. Mâna lui tastă mesajul codificat că îl recuperaseră pe Sax. Apoi se întoarse la acesta, care zăcea pe canapea, respirând întretăiat, în stare de şoc. Porţiuni din pielea capului îi fuseseră rase. Şi lui îi cursese sânge din nas. Spencer îl şterse cu grijă, clătinând din cap.

– Utilizează imagini pe bază de rezonanţă magnetică şi ultrasunete concentrate, spuse el, posomorât. Scoţându-l de-acolo aşa, aţi fi putut…

Spencer îşi scutură capul.

Pulsul lui Sax era slab şi neregulat. Michel trecu la treabă, mai întâi scoţându-i costumul, privindu-şi mâinile cum se mişcă aidoma unor stele de mare care plutesc, independente de propria lui voinţă, ca şi cum ar fi vrut să lucreze cu un teleoperator defect. „M-a ameţit”, îşi spuse el. „Sunt şocat.” Avea o stare de greaţă. Spencer şi Maia strigau unul la altul supăraţi, tot mai furioşi, iar el nu-şi dădea seama de ce.

– Era o curvă!

– Dacă femeile ar fi omorâte pentru că sunt curve, n-ai mai fi coborât tu de pe *Ares.*

– Încetaţi, le spuse Michel, cu glas slab. Amândoi.

Nu înţelegea prea bine ce îşi spuneau, dar era evident o ceartă, şi ştia că trebuie să o medieze. Maia ardea de furie şi

durere, plângând şi strigând. Spencer striga şi el la ea, tremurând din tot corpul. Sax era încă tot comatos. „Va trebui să încep din nou să fac psihoterapie”, se gândi Michel şi chicoti. Îşi croi drum până pe locul şoferului şi încercă să înţeleagă comenzile pulsând ca în ceaţă sub praful negru care zbura dincolo de parbriz.

– Şofează! îi spuse el, disperat, Maiei, care se afla pe scaunul de lângă el, plângând furioasă, cu ambele mâini încleştate pe volan.

Michel îi puse o mână pe umăr, dar ea i-o dădu la o parte, iar mâna îi zbură de parcă ar fi fost pe aţă, nu la extremitatea braţului, iar el fu cât pe-aci se cadă de pe scaun.

– Vorbiţi mai târziu, spuse el. Ce am făcut e bun făcut. Acum trebuie să ajungem acasă.

– Noi nu mai avem casă, mormăi Maia.

Partea a VI-a
TARIQAT

Uriaşul provenea de pe o planetă uriaşă. Ca şi Paul Bunyan, pe Marte era doar musafir; tocmai trecea prin apropiere când a observat-o şi s-a oprit să arunce o privire. Încă se mai afla acolo atunci când a apărut Paul Bunyan, şi de aceea s-au luptat. După cum bine ştiţi, Uriaşul a câştigat lupta. Dar, după ce i-a omorât pe Paul Bunyan şi pe Puiu, marele lui bou albastru, n-a mai rămas nimeni cu care să stea de vorbă, iar pentru Uriaş a trăi pe Marte era ca şi cum ar fi încercat să trăiască pe o minge de baschet. Aşa că, o vreme, a colindat de colo până colo, rupând lucrurile şi încercând apoi să le facă să se potrivească, după care a renunţat şi a plecat.

Apoi, toate bacteriile din interiorul lui Paul Bunyan şi al boului său, Puiu, le-au părăsit trupurile şi au pornit să circule în apa caldă de pe roca de bază, la mare adâncime, în subsol. S-au hrănit cu metan şi sulfură de hidrogen, suportând greutatea a miliarde de tone de stâncă, de parcă ar fi trăit pe vreo planetă neutronică. Cromozomii lor au început să se divizeze, mutaţie după mutaţie, iar la o rată de reproducere de zece generaţii pe zi nu a durat mult ca străvechea supravieţuire a celor mai puternici să-şi efectueze selecţiile naturale. Aşa au trecut miliarde de ani. Şi nu după multă vreme, a existat o întreagă istorie evolutivă submarţiană, urcând prin fisurile din regolit şi spaţiile dintre grăunţele de nisip, până sus, la lumina soarelui din deşertul rece. Tot felul de vietăţi, toată gama, doar că erau minuscule. Pentru că, înţelegeţi, aşa fusese locul acolo, în subteran, iar până să ajungă la suprafaţă, se stabiliseră nişte reguli. Şi, oricum, acolo sus nu se găsea cine ştie ce care să încurajeze evoluţia. Aşa că s-a dezvoltat o întreagă biosferă abisal-endolitică, în care totul era de mici dimensiuni. Balenele lor erau de mărimea mormolocilor de o zi, arborii lor sequoia erau cât lichenii ramificaţi, şi aşa mai departe. Ca şi cum proporţia de mărimea doi, care întotdeauna face ca lucrurile de pe Marte să fie de o sută de ori mai mari decât echivalentele lor de pe Pământ, funcţionase până la urmă în direcţie opusă, până la exagerare.

Şi uite aşa, evoluţia lor i-a produs pe omuleţii roşii. Sunt la fel

ca noi – sau parcă arată cam ca noi, atunci când îi vedem. Dar asta pentru că nu-i vedem decât cu coada ochiului. Dacă te uiţi bine de tot la unul dintre ei, vei constata că seamănă cu o salamandră foarte mică stând pe picioarele din spate, de un roşu închis, deşi pielea lor pare, într-adevăr, să dispună de nişte posibilităţi cameleonice, fiind de obicei de aceeaşi culoare ca stâncile printre care se găsesc. Iar dacă-l vezi pe unul dintre ei cu adevărat de aproape, vei constata că pielea lui seamănă cu lichenul în plăci amestecat cu grăunţi de nisip, şi că are ochii rubinii. E fascinant, dar nu te bucura prea mult, deoarece adevărul e că n-o să vezi niciodată vreunul atât de clar. E mult prea greu. Iar dacă rămân nemişcaţi, n-avem cum să-i vedem. De fapt nu i-am vedea niciodată dacă unii dintre ei, atunci când se simt bine, n-ar deveni atât de încrezători că pot rămâne nemişcaţi şi astfel să dispară, încât să înceapă să ţopăie atunci când ajung în vederea ta periferică, doar ca să te scoată din minţi. Aşa că îi vezi, dar rămân nemişcaţi atunci când întorci capul ca să te uiţi, şi nu-i mai poţi localiza.

Trăiesc pretutindeni, inclusiv în toate camerele noastre. De obicei există câţiva în fiecare grămăjoară de praf de prin colţuri. Şi câţi pot afirma că în camerele lor nu există un pic de praf pe la colţuri? Nu m-am gândit. Faci o curăţenie ca lumea, atunci când te apuci să mături, nu? Ei bine, în zilele acelea omuleţii roşii trebuie să alerge de nebuni. Pentru ei e un dezastru. Îşi închipuie că suntem nişte idioţi imenşi, nebuni, care, din când în când, au crize şi se poartă ca nişte nebuni.

Da, e adevărat că prima fiinţă umană care i-a văzut pe omuleţii roşii a fost John Boone. La ce v-aţi fi aşteptat? I-a văzut la câteva ore de la asolizare. Mai târziu, a învăţat să-i vadă chiar şi când stăteau nemişcaţi, apoi a început să le vorbească acelora pe care-i zărea prin camerele lui, până când, în cele din urmă, ei au cedat şi i-au răspuns. Fiecare a învăţat limba celuilalt, şi încă îi mai poţi auzi pe omuleţii roşii folosind – atunci când vorbesc englezeşte – expresii care i-au aparţinut lui John Boone. Până la urmă, o armată întreagă călătorea împreună cu Boone, oriunde se ducea el. Le plăcea, iar John nu era un om prea ordonat, aşa că îşi găseau în preajma lui locurile preferate. Da, erau câteva sute împreună cu el la Nicosia în noaptea în care a fost ucis. Asta s-a întâmplat de fapt cu arabii aceia care au murit mai târziu, în aceeaşi noapte – o întreagă bandă de micuţi s-a luat după ei. Sinistru!

Oricum, erau prietenii lui John Boone, şi au suferit la fel de mult ca noi atunci când a fost ucis. De atunci, nicio fiinţă umană nu le-a mai învăţat limba, şi nici nu i-a mai cunoscut atât de îndeaproape. Da, tot John a fost cel dintâi care a spus poveşti despre ei. Mare parte din informaţiile pe care le avem provine de la el, datorită acelei relaţii speciale dintre ei. Da, se spune că utilizarea excesivă a omegendorfului determină apariţia unor puncte roşii, mişcătoare, abia vizibile, în vederea periferică a celui care abuzează. Dar de ce întrebaţi?

Oricum, de la moartea lui John omuleţii roşii trăiesc împreună cu noi, rămânând retraşi, urmărindu-ne cu ochii lor rubinii şi încercând să-şi dea seama cum suntem, şi de ce facem tot ce facem, şi cum să se comporte cu noi pentru a căpăta ce vor ei – adică oameni cu care să discute şi cu care să fie prieteni, care nu-i vor mătura la fiecare câteva luni şi nici nu vor distruge planeta. Aşa că ne urmăresc. Întregi oraşe de caravane îi transportă pe omuleţii roşii pretutindeni, împreună cu noi. Iar ei se pregătesc să ne vorbească din nou. Se întreabă cui să se adreseze. Se întreabă: Care dintre idioţii ăştia uriaşi are habar despre Ka?

Da, ăsta-i numele lor pentru Marte. Ei îi spun Ka. Arabilor le place chestia, pentru că, în arabă, Marte este Qahira. Le mai place şi japonezilor, deoarece numele lor pentru Marte este Kasei. De fapt o mulţime de nume pământene pentru Marte conţin în ele, undeva, silaba ka, *iar unele dialecte ale omuleţilor roşii îi spun* m'kah, *adăugând un sunet care de asemenea există într-o mulţime de alte nume pământene. Poate că, mai demult, omuleţii roşii au avut un program spaţial şi au ajuns pe Pământ, devenind zânele noastre, spiriduşii şi piticii, în general, iar în vremea aceea le-au povestit unor oameni de unde veniseră, şi ne-au dat numele planetei. Pe de altă parte, poate că planeta însăşi sugerează sunetul într-o anume modalitate hipnotică, afectându-i pe toţi observatorii conştienţi, fie că se află chiar pe ea, fie că o văd ca pe o stea roşie, pe cer. Nu ştiu, poate că e efectul culorii. Ka.*

Şi uite aşa, omuleţii Ka ne urmăresc şi se întreabă: Cine ştie câte ceva despre Ka? Cine îşi pierde vremea cu Ka, şi învaţă Ka? Cui îi place s-o atingă pe Ka, să se plimbe pe Ka, lăsând-o pe Ka să se infiltreze în el, lăsând neatins praful din cameră? Cu astfel de oameni vom sta noi de vorbă. Nu după multă vreme ne vom prezenta singuri, zic ei, acelora dintre voi, oricât de mulţi, despre

care vom constata că le place Ka. Iar când o vom face, ar fi bine să fiţi pregătiţi. Noi vom avea planul nostru. Va sosi momentul să renunţăm la toate şi să păşim de-a dreptul pe străzi, într-o lume nouă. Va fi momentul de a o elibera pe Ka.

Îşi continuară drumul spre sud în tăcere, cu maşina zgâlţâindu-se sub izbiturile vântului. Trecură ceasuri încheiate fără a se auzi niciun cuvânt de la Michel sau Maia. Pregătiseră mesaje radio codificate, care sunau foarte aproape de pârâiturile statice cauzate de fulgere, unul pentru succes şi altul pentru eşec. Dar radioul nu făcea decât să şuiere, abia auzit în urletul vântului. Cu cât aşteptau mai mult, Nirgal era tot mai înspăimântat. Se părea că un dezastru necunoscut îi afectase pe camarazii lor de pe malul exterior şi, gândindu-se cât de dificilă fusese noaptea petrecută de ei – târâşul disperat sub întunecimea care urla, sfărâmăturile care îi culcau la pământ, împuşcăturile dezlănţuite ale unora dintre cei aflaţi în interiorul corturilor sfâşiate –, posibilităţile erau sumbre. Întregul plan i se părea, acum, nebunesc, şi se îndoia de puterea de judecată a Lupului de Preerie, care studia ecranul computerului murmurând pentru sine şi legănându-se pe picioare, care îl dureau… Desigur, ceilalţi fuseseră de acord cu planul, ca şi el, Nirgal, iar Maia şi Spencer contribuiseră la formularea lui, împreună cu Roşii din Mareotis. Şi nimeni nu se aşteptase ca uraganul catabatic să devină atât de violent. Dar Lupul de Preerie fusese liderul, fără nicio îndoială. Iar acum acesta arăta ca niciodată de abătut, supărat, îngrijorat, înspăimântat.

Apoi radioul pârâi de parcă două trăsnete ar fi lovit în apropiere, după care urmă imediat decriptarea mesajului. *Succes.* Succes! Îl găsiseră pe Sax pe malul exterior şi îl recuperaseră.

Starea de spirit din interiorul maşinii trecu de la mâhnire la exaltare de parcă ar fi fost lansată dintr-o praştie. Strigară incoerent, râseră, se îmbrăţişară. Nirgal şi Kasei îşi şterseră lacrimi de bucurie şi uşurare, iar Art, care în timpul raidului rămăsese în maşină şi apoi, pe propria-i răspundere, pornise pentru a-i culege din vântul negru, îi bătu pe spate, trântindu-i peste tot, prin compartiment, strigând: „Bună treabă! Bună treabă!”

Lupul de Preerie, complet ameţit de analgezice, râse cu hohotul lui demenţial. Nirgal se simţea, fizic, uşor, ca şi cum povara din pieptul lui se diminuase. Asemenea extreme de efort, teamă, anxietate –, iar acum bucurie… Cuprins de ameţeală, înţelese că acestea sunt momente care se fixează pentru totdeauna în mintea omului, când te surprinde veridicitatea

şocantă a realităţii, atât de rar simţită, şi care acum se aprindea în el ca o siguranţă. Şi vedea aceeaşi aureolă puternică iluminând chipurile însoţitorilor lui, animale sălbatice iradiind spiritualitate.

Roşii porniră spre nord, către refugiul lor din Mareotis. Lupul de Preerie o ţinu spre sud, către punctul de întâlnire cu Maia şi Michel. Se regăsiră într-un răsărit ciocolatiu, pâclos, undeva departe, în Echus Chasma. Grupul din maşina de pe malul interior se repezi în maşina condusă de Maia şi Michel, gata să reînceapă sărbătorirea. Nirgal se rostogoli prin ecluză şi dădu mâna cu Spencer, un bărbat scund, cu faţa rotundă, cu un aer retras, căruia îi tremurau mâinile. Cu toate acestea, îl cercetă pe Nirgal îndeaproape.

– Mă bucur să te cunosc, spuse el. Am auzit de tine.

– A mers nemaipomenit, spunea Lupul de Preerie, declanşând un cor de proteste vehemente din partea lui Kasei, Art şi Nirgal.

În realitate, cu greu rămăseseră în viaţă, târându-se de colo până colo pe malul interior, căutând să supravieţuiască taifunului şi poliţiei intrate în panică, străduindu-se să găsească maşina, în timp ce Art încerca să-i găsească pe ei…

Privirea Maiei le tăie brusc veselia. De fapt, consumându-se bucuria iniţială a revederii, era evident că în maşina ei lucrurile nu stăteau tocmai bine. Sax fusese salvat, dar puţin cam târziu. Fusese torturat, îi informă Maia, tăios. Nu-şi dădeau seama cât de rău îl afectase, deoarece era inconştient.

Nirgal se duse până în spatele compartimentului pentru a-l vedea. Sax zăcea pe canapea leşinat, chipul lui strivit oferind o imagine tulburătoare. Michel se întoarse şi se aşeză, ameţit de o lovitură la cap. Pe de altă parte, se părea că între Maia şi Spencer e un fel de neînţelegere – nu spuneau despre ce e vorba, nu se uitau unul la altul şi nici nu-şi vorbeau. Evident, Maia trecea printr-o stare proastă – Nirgal îi cunoştea expresia asta din copilărie, deşi acum arăta şi mai rău, chipul fiindu-i încordat şi gura formând o seceră întoarsă în jos.

– Am omorât-o pe Phyllis, îi spuse Maia Lupului de Preerie.

Se lăsă tăcerea. Mâinile lui Nirgal se răciră. Deodată, privind în jur, îşi dădu seama că se simt cu toţii stânjeniţi. Ucigaşul era singura femeie din mijlocul lor şi, timp de o clipă, ceea ce simţeau păru straniu, inclusiv pentru Maia, care rămase neclintită, dispreţuindu-le laşitatea. Citindu-le expresia de pe

chip, Nirgal îşi dădu seama că nu e vorba de nimic raţional, sau măcar conştient – mai degrabă primar, instinctiv, biologic. Şi uite-aşa, Maia nu făcea decât să-i privească, dispreţuindu-le groaza, uitându-se la ei crunt, cu ostilitatea neomenească a vulturului.

Lupul de Preerie se apropie de ea şi se ridică pe vârfuri pentru a-i depune un pupic pe obraz, înfruntându-i privirea cu fermitate.

– Ai făcut bine, spuse el, punându-i o mână pe braţ. L-ai salvat pe Sax.

– Am aruncat în aer maşinăria în care era legat Sax, replică ea, respingându-i mâna. Nu ştiu dacă am reuşit să deteriorăm vreo înregistrare. Poate că nu. Iar ei sunt conştienţi că l-au deţinut, iar acum cineva l-a recuperat. Aşa că nu e niciun motiv de sărbătoare. Ne vor urmări cu toate forţele.

– Nu cred că sunt chiar atât de bine organizaţi, sugeră Art.

– Tu să taci! i se adresă Maia.

– Bine, sigur, dar uite, dacă acum ştiu de existenţa voastră, nu trebuie să vă mai ascundeţi atât de mult. Am dreptate?

– Iar o luăm de la capăt, murmură Lupul de Preerie.

În ziua aceea se deplasară spre sud împreună, praful ridicat de furtuna catabatică fiind suficient pentru a-i ascunde de camerele video de pe sateliţi. Încordarea dintre ei se menţinea. Maia era cuprinsă de un fel de furie turbată, şi nu i se putea vorbi. Michel se purta cu ea de parcă ar fi fost o bombă neexplodată, încercând mereu să o determine să se concentreze asupra problemelor de ordin practic ale momentului, pentru a putea uita noaptea groaznică petrecută afară. Dar, cu Sax zăcând inconştient în compartimentul de locuit al maşinii şi arătând ca un raton cu toate cicatricele acelea, nu era un lucru uşor de uitat. Nirgal stătea lângă el ore în şir, cu o mână pe pieptul lui sau pe frunte. Nu puteau face nimic mai mult. Chiar şi fără ochii învineţiţi, n-ar fi semănat prea mult cu acel Sax Russell pe care Nirgal îl cunoscuse din copilărie. Simţea un şoc visceral văzând pe el semne de violenţă fizică, dovadă evidentă că aveau duşmani de moarte în lume. Era un subiect la care Nirgal se tot gândise în ultimii ani. Aspectul lui Sax era ceva urât şi greţos. Nu însemna doar că aveau duşmani de moarte, dar că existau oameni capabili de aşa ceva, care întotdeauna o făcuseră de-a lungul timpului, aşa cum o dovedeau incredibilele relatări existente. La urma urmei, erau reale. Iar Sax nu era decât una

dintre milioanele de victime.

În somn, Sax îşi scutura capul dintr-o parte într-alta.

– O să-i fac o injecţie cu pandorf, spuse Michel. Întâi lui, şi apoi mie.

– Are nişte probleme la plămâni, interveni Nirgal.

– Oare? întrebă Michel şi, lipind o ureche de pieptul lui Sax, ascultă o vreme, apoi continuă, printre dinţi. Ai dreptate. E ceva lichid acolo.

– Ce-i făceau? îl întrebă Nirgal pe Spencer.

– Îl conectau la aparate şi discutau cu el. Ştii, au localizat cu foarte mare precizie mai multe centre de memorie în hipocampus, iar cu medicamente, o stimulare foarte precisă cu ultrasunete şi o scanare pe bază de rezonanţă magnetică... în sfârşit, oamenii răspund, pur şi simplu, la întrebările care le sunt puse, adesea foarte detaliat. Asta îi făceau lui Sax atunci când s-a declanşat furtuna şi au rămas fără electricitate. Grupul de intervenţie s-a cuplat imediat, dar – şi făcu un gest către Sax – atunci, sau când l-am scos din aparat...

Înseamnă că de aceea o omorâse Maia pe Phyllis Boyle. Sfârşitul colaboratorului. Crimă printre cei din Prima Sută...

În sfârşit, murmură Kasei din cealaltă maşină, n-ar fi pentru prima dată. Existau oameni care o suspectau pe Maia de asasinarea lui John Boone, iar Nirgal auzise de oameni care bănuiau că dispariţia lui Frank Chalmers ar fi putut fi de asemenea opera ei. Văduva Neagră, aşa îi spuneau. Nirgal desconsiderase asemenea poveşti ca pe nişte bârfe răutăcioase, răspândite de oameni care, evident, o urau pe Maia, cum era Jackie. Dar cu siguranţă Maia părea acum extrem de periculoasă, aşa cum stătea acolo în maşina ei, cu ochii pe radio, de parcă se întreba dacă să rupă tăcerea şi să le dea de veste în sud: cu părul alb, nasul coroiat, gura ca o rană... îi producea lui Nirgal o stare de nervozitate doar să se afle în aceeaşi maşină cu ea, deşi încerca să alunge această senzaţie. La urma urmei, era unul dintre cei mai importanţi profesori pe care-i avusese, iar el petrecuse ore întregi sorbind lecţiile ei însufleţite la matematică, istorie şi rusă, învăţând-o pe ea mai mult decât oricare materie, şi ştia foarte bine că Maia nu vrea să fie o criminală, că stările ei, atât de îndrăzneală, cât şi de tristeţe (atât maniacale, cât şi depresive), ascund zvârcolirea unui suflet singuratic, mândru şi plin de aspiraţii.

Hotărârea Maiei era ca ei să coboare imediat în regiunea

polară sudică, pentru a-i informa pe cei din subterană de cele întâmplate.

– Nu e simplu, spuse Lupul de Preerie. Ei ştiu că noi am fost în Kasei Vallis şi, deoarece au avut timp să-l facă pe Sax să vorbească, ştiu, probabil, că vom încerca să ne întoarcem în sud. Se pot uita pe o hartă la fel de bine ca noi şi vor vedea că ecuatorul e, practic, blocat, de la vest de Tharsis până la est de marile canioane.

– Mai există şi trecătoarea dintre Pavonis şi Noctis, interveni Maia.

– Da, numai că e traversată de mai multe piste şi conducte, şi mai sunt şi două înfăşurări ale elevatorului. Am tuneluri construite pe sub toate astea, dar dacă se uită, s-ar putea să dea peste câteva dintre ele, ori să ne vadă maşinile.

– Atunci, ce sugerezi?

– Cred că trebuie să ocolim, pe la nord de Tharsis şi Olympus Mons, apoi să coborâm pe Amazonis şi să traversăm ecuatorul pe acolo.

– Trebuie neapărat să ajungem repede în sud, spuse Maia, dând din cap, şi să le dăm de ştire că au fost descoperiţi.

Lupul de Preerie se gândi la spusele ei.

– Ne putem separa, sugeră el. Am un mic avion ultrauşor tăinuit într-o ascunzătoare aproape de baza lui Echus Overlook. Kasei te poate conduce pe tine şi pe Michel până la el, şi să vă ducă înapoi, în sud. Noi vom veni coborând pe Amazonis.

– Ce-o să faceţi cu Sax?

– Îl ducem drept la Tharsis Tholus. Acolo e o clinică bogdanovistă, şi nu se află decât la două nopţi depărtare.

Maia discută propunerea cu Michel şi Kasei, fără a se uita măcar o singură dată la Spencer. Michel şi Kasei acceptară, iar Maia, în final, dădu din cap afirmativ.

– E-n regulă. Pornim spre sud. Veniţi şi voi cât puteţi de repede.

Se deplasau noaptea şi dormeau ziua, după vechiul lor program, şi în două nopţi traversară Echus Chasma până la Tharsis Tholus, un con vulcanic pe marginea nordică a protuberanţei Tharsis.

Acolo, un cort din clasa Nicosia, numit Tharsis Tholus, era înălţat pe versantul negru al vulcanului cu acelaşi nume. Oraşul făcea parte din „demimond”, majoritatea locuitorilor ducând o

existenţă normală în reţeaua de suprafaţă, dar mulţi dintre ei erau bogdanovişti şi îi ajutau pe refugiaţii lor din zonă, precum şi sanctuarele roşii din Mareotis şi de pe Marele Escarpament. Mai ajutau şi alţi oameni din oraş care părăsiseră reţeaua sau se situaseră în afara acesteia de la naştere. Cea mai mare clinică din oraş era bogdanovistă, servindu-i pe mulţi din subterană.

Aşa că o luară direct spre cort, pătrunseră într-un garaj şi coborâră. La scurtă vreme, sosi o mică ambulanţă şi îl duse imediat pe Sax la clinică, aproape de centrul oraşului. Ceilalţi porniră pe jos în urma lui, de-a lungul străzii principale acoperite cu gazon, bucurându-se de spaţiul larg după atâtea zile petrecute în maşini. Art se uita surprins la comportamentul lor degajat, iar Nirgal îi explică pe scurt ce înseamnă demimondul, în timp ce se îndreptau spre o cafenea cu câteva camere sigure la etaj, chiar peste drum de clinică.

La clinica propriu-zisă se ocupau deja de Sax. La câteva ore după sosire, lui Nirgal i se permise să se spele, să se schimbe în haine sterile şi apoi să intre pentru a fi alături de Sax.

Îl conectaseră la un ventilator care făcea să-i circule un lichid prin plămâni. Se vedea prin tuburile transparente şi prin masca aplicată pe faţă, semănând cu o apă tulbure. Era groaznic la vedere, de parcă l-ar fi înecat. Dar lichidul era un amestec pe bază de perfluorocarbon, transferându-i lui Sax de trei ori mai mult oxigen decât ar fi dobândit din aer, curăţându-l de mizeria acumulată în plămâni, şi refăcându-i unele căi respiratorii blocate. Mai mult, conţinea o mare varietate de întăritoare şi medicamente. Tehniciana care se ocupa de Sax îi explică lui Nirgal toate acestea în timp ce lucra.

– A avut un pic de edem, aşa că e un tratament oarecum paradoxal, dar dă rezultate.

Nirgal stătea acolo, cu mâna pe braţul lui Sax, urmărind cum fluidul din interiorul măştii fixate pe partea inferioară a feţei lui Sax face mici vârtejuri la intrare şi ieşire.

– Parcă ar fi revenit într-un rezervor ectogen.

– Da, spuse tehniciana, privindu-l curioasă. În pântece.

– Da. Parcă s-ar naşte din nou. Nici măcar nu mai arată la fel.

– Ţine-ţi mâna pe el, îl sfătui tehniciana şi plecă.

Nirgal se aşeză şi încercă să simtă starea lui Sax, să simtă vitalitatea acestuia în desfăşurarea propriilor sale procese, înotând înapoi, spre lume. Temperatura lui Sax fluctua în alarmante suişuri şi coborâşuri. Alţi specialişti intrară şi aplicară

instrumente pe capul şi faţa lui Sax, discutând între ei cu voci grave:

– O oarecare deteriorare. Anterior, pe stânga. Vom vedea.

Aceeaşi tehniciană veni câteva seri mai târziu, când Nirgal se afla acolo, şi îi spuse:

– Sprijină-i capul, Nirgal. Pe partea stângă, lângă ureche. Chiar deasupra, da. Ţine-ţi mâna acolo şi… da, aşa. Iar acum să faci ce faci de obicei.

– Ce anume?

– Ştii tu ce. Transferă căldură în el, spuse ea şi plecă în grabă, de parcă se simţea stânjenită de o asemenea sugestie, ori înspăimântată.

Nirgal se aşeză şi se adună. Localiza focul din interiorul lui, apoi încercă să conducă o parte din acesta în propria-i mână, şi de acolo în trupul lui Sax. Căldură, căldură, un şoc alb de încercare, expediat în verdele rănit… apoi căută din nou să perceapă căldura din capul lui Sax.

Trecură zile, iar Nirgal le petrecu pe cele mai multe la clinică. Într-o seară, se întorcea de la bucătărie când tânăra tehniciană veni în fugă pe hol în direcţia lui, îl prinse de mână, spunându-i „Vino, vino!” iar el nu-şi mai amintea decât că în clipa următoare se afla în salon, susţinând capul lui Sax, cu respiraţia întretăiată şi toţi muşchii încordaţi ca nişte cabluri. Se aflau acolo trei medici şi încă vreo câţiva tehnicieni. Unul dintre doctori întinse un braţ către Nirgal, dar tânăra asistentă sări între ei.

Simţi ceva zvâcnind în interiorul lui Sax, de parcă pleca, ori se întorcea – un fel de migraţie. Revărsă în el şi ultimul strop de viriditas de care era în stare, înspăimântat deodată, zguduit de amintiri de la clinica din Zygote, de când stătea cu Simon. Expresia aceea de pe chipul lui Simon, în noaptea în care a murit… Lichidul de perfluorocarbon intra şi ieşea din Sax, ca un flux rapid, superficial. Nirgal îl urmărea cu privirea, gândindu-se la Simon. Mâna lui îşi pierdu căldura şi nu o mai putu recupera. Sax îşi va da seama cine e acela cu mâinile atât de calde. Dacă mai avea vreo importanţă. Dar asta era tot ce putea el face… Nirgal se sforţa, se concentra de parcă lumea stătea să îngheţe, de parcă l-ar fi putut aduce înapoi nu numai pe Sax, dar şi pe Simon, dacă se concentra suficient.

– De ce, Sax? întrebă el, cu blândeţe, în urechea de lângă el. Dar de ce? De ce, Sax? Dar de ce? De ce, Sax? Dar de ce? De ce, Sax? Dar de ce?

Perfluorocarbonul circula. Salonul suprailuminat zumzăia. Doctorii lucrau la aparatură şi la corpul lui Sax, uitându-se unul la altul şi la Nirgal. Cuvintele *de ce* deveniră doar nişte sunete, ca un fel de rugăciune. Trecu o oră şi apoi altele, terifiant de încet, până când căzură într-un fel de stare atemporală, iar Nirgal nu-şi mai dădea seama dacă e zi sau noapte. Plata pentru trupurile noastre, îşi spuse el. Toţi plătim.

Într-o seară, cam la o săptămână de la sosirea lor, pompară lichidul din plămânii lui Sax şi deconectară ventilatorul. Sax trase cu zgomot aer în piept, apoi începu să respire. Redevenise un mamifer, o vietate care respiră aer. Îi reparaseră nasul, deşi avea acum altă formă, aproape la fel de turtit cum îl avusese înainte de operaţia de chirurgie cosmetică. Cicatricele erau încă impresionante.

Cam la o oră de la deconectarea ventilatorului, îşi recapătă cunoştinţa. Cercetă salonul, apoi îl privi foarte atent pe Nirgal, strângându-i mâna cu putere. Dar nu vorbi, iar la scurtă vreme adormi.

Nirgal ieşi afară, pe străzile verzi ale orăşelului dominat de conul lui Tharsis Tholus, care se înălţa într-o măreţie neagră-ruginie spre nord, ca un Fuji aşezat pe vine. Alergă în maniera lui obişnuită, ocolind de mai multe ori cortul, consumându-şi surplusul de energie. Sax şi marele lui inexplicabil…

Ocupau câteva camere deasupra unei cafenele de pe trotuarul celălalt, şi acolo îl găsi pe Lupul de Preerie şontâcăind de la o fereastră la alta, murmurând şi fredonând melodii de calypso, fără cuvinte.

– Care-i problema? întrebă Nirgal.

Lupul de Preerie dădu din mâini.

– Acum, când Sax s-a stabilizat, trebuie s-o ştergem de aici. Tu şi Spencer puteţi să-l îngrijiţi în maşină, în timp ce ne îndreptăm spre vest, ocolind Olympus.

– De acord. Atunci când vor spune că Sax e gata.

Lupul de Preerie îl fixă cu privirea.

– Se spune că tu l-ai salvat. Că l-ai readus dintre cei morţi.

Nirgal clătină din cap. Gândul însuşi îl îngrozea.

– Dar n-a murit niciodată.

– Mi-am închipuit. Dar aşa se vorbeşte, continuă Lupul de Preerie, privindu-l cu atenţie. Va trebui să fii prudent.

* * *

Conduceau noaptea, urmărind conturul pantei de la nord de Tharsis, cu Sax rezemat pe canapea în compartimentul situat în spatele piloţilor. La câteva ore de la plecare, Lupul de Preerie spuse, uitându-se la Sax:

– Vreau să ajung la una dintre coloniile miniere conduse de Subarashii în Ceraunius. Eşti de acord?

Sax încuviinţă din cap. Cicatricele lui ca de raton erau acum verzi şi purpurii.

– De ce nu poţi vorbi? îl întrebă Art.

Sax ridică din umeri, croncănind de vreo două ori. Îşi continuară drumul.

Din partea de jos a laturii de nord a protuberanţei Tharsis se extinde o reţea de canioane paralele numite Ceraunius Fossae. Există până la patruzeci de astfel de fracturi, în funcţie de cum le numeri, deoarece unele adâncituri sunt canioane, în vreme ce altele sunt doar creste izolate, sau crevase adânci, sau simple cute ale câmpiei – toate orientate de la nord la sud, toate tăind într-o zonă metalogenică de o mare bogăţie, o masă de bazalt fisurată de intruziuni de minerale din adâncuri. De aceea în aceste canioane se găseau o mulţime de colonii miniere şi instalaţii mobile. În timp ce le contempla pe hartă, Lupul de Preerie îşi freca mâinile.

– Sax, capturarea ta m-a eliberat pe mine. Pentru că ei oricum ştiu că existăm, nu văd niciun motiv pentru care să nu-i scoatem din funcţiune pe câţiva şi să punem mâna pe nişte uraniu, dacă tot ne aflăm pe-aici.

Aşa că, într-o noapte, se opri la extremitatea sudică a canionului Tractus Catena, cel mai lung şi mai adânc dintre toate. Zona în care începea oferea o imagine stranie. Câmpia relativ netedă era tăiată de ceva asemănător cu o rampă, de vreo trei kilometri lăţime şi cam trei sute de metri adâncime, trecând dincolo de orizont, către nord, într-o linie perfect dreaptă.

Dormiră toată dimineaţa, apoi îşi petrecură după-amiaza în compartimentul de zi, cercetând imagini din satelit şi ascultând instrucţiunile Lupului de Preerie.

– E posibil să-i ucidem pe mineri? întrebă Spencer, trăgându-se de bărbia mare, încadrată de perciuni.

– S-ar putea, răspunse Lupul de Preerie înălţând din umeri.

Sax scutură din cap cu vehemenţă.

– Ai grijă cu capul, îi spuse Nirgal.

– Sunt de acord cu Sax, interveni Art, în grabă. Vreau să spun, chiar dacă lăsăm la o parte consideraţiile morale, ceea ce nu este cazul, tot e o prostie, din punct de vedere practic. E o prostie deoarece presupune că îi consideraţi pe duşmanii voştri mai slabi decât voi, şi vă închipuiţi că vor face tot ce doriţi doar dacă omorâţi vreo câţiva. Dar oamenii sunt altfel. Vreau să spun, gândiţi-vă cum se va întâmpla. Porniţi pe canionul acela şi omorâţi un grup de oameni care îşi fac treaba, iar mai târziu vin alţii şi le găsesc cadavrele. Or să vă urască o veşnicie. Chiar dacă, într-o bună zi, veţi prelua conducerea planetei, ei tot or să vă urască, şi vor face tot posibilul să încurce lucrurile. Şi asta e tot ce veţi fi realizat, deoarece îi vor înlocui pe minerii morţi într-o clipită.

Art ridică privirea spre Sax, care stătea rezemat pe canapea, urmărindu-l cu atenţie.

– Pe de altă parte, continuă el, să zicem că o să coborâţi acolo şi o să faceţi ceva care-i va determina pe minerii aceia să fugă în adăposturile de urgenţă, după care voi îi închideţi în adăpost şi le distrugeţi instalaţiile. Ei cer ajutor, rămân pe loc, iar în vreo două zile vine cineva să-i salveze. Sunt furioşi, dar se gândesc, totodată, că ar fi putut fi morţi: „Roşii ăia ne-au stricat maşinăriile şi au dispărut într-o clipă, nici măcar nu i-am văzut. Ne-ar fi putut ucide, dar n-au făcut-o.” Iar oamenii care-i vor salva vor gândi la fel. Iar mai târziu, când veţi fi cucerit Marte, ori când veţi încerca s-o faceţi, îşi vor aminti şi toţi vor cădea în sindromul recunoştinţei şi vor porni în căutarea voastră. Sau vor colabora.

Sax dădea din cap afirmativ. Spencer se uită la Nirgal. Apoi se uitară cu toţii la el, cu excepţia Lupului de Preerie, care îşi privea palmele, parcă citindu-le. După o vreme ridică şi el privirea, tot spre Nirgal.

Pentru Nirgal era simplu, şi privi spre Lupul de Preerie cu o oarecare preocupare.

– Art are dreptate. Hiroko nu ne va ierta niciodată dacă vom începe să ucidem oameni fără niciun motiv.

Chipul Lupului de Preerie se contorsionă, parcă din dezgust pentru lipsa lor de fermitate.

– Tocmai am omorât o mână de oameni acolo, în Kasei Vallis.

– Dar a fost cu totul altceva! spuse Nirgal.

– Cum aşa?

Nirgal ezită, nesigur, dar Art interveni repede.

– Aceia au fost o mână de călăi ai poliţiei care îl deţineau pe amicul tău şi îi prăjeau creierul cu microunde. Au primit ce meritau. Dar tipii ăştia din canion nu fac altceva decât să scoată la iveală pietre.

Sax dădu din cap, aprobator. Îi privea pe toţi cu cea mai mare atenţie, fiind evident că înţelege tot şi că se implică profund. Doar că, nevorbind, nu aveau cum să fie siguri.

Lupul de Preerie îl privi crunt pe Art.

– E o mină Praxis?

– Nu ştiu. Nici nu mă interesează.

– Hmm. În sfârşit… Lupul de Preerie se uită la Sax, apoi la Spencer şi după aceea la Nirgal, care îşi simţea obrajii arzând. Bine, deci. Vom încerca aşa cum zici tu.

Spre sfârşitul zilei Nirgal coborî din maşină împreună cu Lupul de Preerie şi Art. Cerul deasupra lor era negru şi înstelat, cvadrantul vestic, încă purpuriu, aruncând o lumină roşie în care totul era destul de vizibil şi, totodată, nefamiliar. Lupul de Preerie se afla în frunte, iar ceilalţi îl urmau îndeaproape. Prin vizieră, Nirgal vedea ochii lui Art lipiţi aproape de sticlă, de curiozitate.

Fundul canionului Tractus Catena era întrerupt, într-un punct, de un sistem de falii transversale numit Contracţia Tractus, iar fracturarea structurii în această zonă formase un sistem de crevase impenetrabil pentru mijloacele de transport. Minerii din Tractus ajungeau de pe peretele canionului de deasupra până la colonie coborând în elevatoare. Dar Lupul de Preerie susţinea că se poate merge pe jos prin Contracţia Tractus urmând un traseu de crevase conectate pe care îl marcase el însuşi. Multe dintre acţiunile sale de rezistenţă presupuneau traversarea de terenuri „de netrecut”, ca acesta, făcând posibile unele dintre legendarele şi incredibilele lui vizite prin zone atât de accidentate, încât nimeni nu se apropiase măcar, vreodată, de ele. Iar cu Nirgal în fruntea unora dintre deplasări, reuşiseră câteva aventuri care într-adevăr păreau miraculoase – pur şi simplu, doar coborând din maşină şi deplasându-se pe jos.

Aşa că porniră pe jos pe fundul canionului, cu mersul acela marţian, săltat, pe care Nirgal îl perfecţionase şi încercase, reuşind parţial, să-l înveţe şi pe Lupul de Preerie. Art nu era graţios – avea pasul prea scurt, şi se împiedica des –, dar se descurca. Nirgal începu să simtă bucuria dezlănţuită a alergării, dansul peste bolovani, traversarea rapidă a unor porţiuni întinse

de teren prin propriile-i forţe; de asemenea, respiraţia ritmică, salturile rezervorului de aer purtat pe spate, starea ca de transă pe care o învăţase de-a lungul anilor, ajutat de *issei* Nanao, pe care un adept tibetan îl învăţase, pe Pământ, *lung-gom.* Nanao susţinea că unii dintre bătrânii *lung-gom-pas* erau nevoiţi să care greutăţi pentru a nu se ridica în zbor, iar pe Marte aşa ceva părea cu totul posibil. Felul în care ar fi putut să zboare peste stânci era antrenant, un fel de extaz.

Dar trebuia să se abţină. Nici Lupul de Preerie, nici Art nu ştiau *lung-gom* şi nu puteau să ţină pasul cu el, deşi erau amândoi destul de buni – Lupul de Preerie pentru vârsta lui, iar Art pentru timpul scurt de când se afla pe Marte. Lupul de Preerie cunoştea terenul şi alerga cu paşi mărunţi, de dans, eficient şi precis. Art se năpustea peste formele de relief ca un robot programat greşit, adesea bălăbănindu-se la lumina stelelor atunci când călca strâmb, cu toate acestea păstrând, totuşi, un ritm potrivit. Nirgal alerga înaintea lor ca un câine. De două ori căzu Art într-un nor de praf, iar Nirgal alergă până la el ca să vadă cum se simte, dar de fiecare dată Art se ridică şi continuă fuga, iar în tăcerea radio pe care o păstrau, îi făcu doar un semn cu mâna lui Nirgal şi porni mai departe.

După o jumătate de oră de fugă în josul canionului, care era atât de drept, încât părea tăiat după un proiect, pe pământ apărură fisuri, care în curând se adânciră şi se întrepătrunseră, până când înaintarea pe fundul propriu-zis al canionului ar fi fost imposibilă, aşa cum arăta acum, ca suprafeţele plane ale unui grup de insule. Intervalele adânci care separau aceste insule erau, în unele locuri, late doar de doi-trei metri, dar adânci de treizeci sau chiar patruzeci.

Deplasarea pe aceste alei cu fundul în general plat era o activitate stranie, dar Lupul de Preerie îi conducea prin labirint fără a se opri la niciuna dintre multele bifurcaţii, urmând un traseu pe care numai el îl ştia, cotind la stânga şi la dreapta de nenumărate ori. Unul dintre intervale se dovedi atât de strâmt, încât puteau atinge ambii pereţi în acelaşi timp, iar la o cotitură chiar se frecară de ei.

Când ieşiră pe la extremitatea nordică din labirintul de crevase, dintr-o depresiune în escarpamentul abrupt şi crăpat situat la capătul insulelor plate, un cort mic îşi făcu apariţia în faţa lor, profilându-se pe peretele de vest al canionului. Conturul arcuit iradia lumină ca becul unei lămpi prăfuite. În interiorul

cortului se vedeau trailere, transportoare, foreze, excavatoare şi alte utilaje pentru minerit. Era o mină de uraniu, numită „Aleea de pehblendă”, deoarece această porţiune mai joasă a canionului era acoperită de o pegmatită extrem de bogată în minereu de uraniu. Era o mină deosebit de productivă, iar Lupul de Preerie auzise că uraniul procesat, strâns în anii care trecuseră între construcţia celor două elevatoare, nu fusese încă expediat.

Acum se îndrepta în fugă, pe fundul canionului, în direcţia cortului, iar Nirgal şi Art îl urmau. Nu se vedea nimeni în interior. Singura lumină provenea de la câteva lămpi nocturne şi de la ferestrele iluminate ale unui trailer mare, aflat în centru.

Lupul de Preerie merse drept la cea mai apropiată poartă etanşă, iar ceilalţi doi îl urmară. Introduse fişa de la computer în gaura cheii şi începu să tasteze. Uşa din exterior a ecluzei se deschise. Aparent, nu se declanşă nicio alarmă, nimeni nu apăru în uşa trailerului. Pătrunseră în ecluză, închiseră uşa exterioară, aşteptară ca încăperea să se presurizeze, apoi deschiseră uşa spre interior. Lupul de Preerie se repezi la mica uzină a aşezării, situată lângă trailer. Nirgal se îndreptă spre spaţiile de locuit, urcând în salturi treptele care duceau la uşa trailerului. Apropie de aceasta una din „barele de blocaj” ale Lupului de Preerie, răsuci butonul care elibera fixativul şi lipi bara de uşă şi peretele trailerului. Trailerul era confecţionat dintr-un aliaj pe bază de magneziu, iar fixativul polimeric avea să realizeze ceea ce în realitate era o legătură ceramică între bară şi peretele trailerului, aşa încât uşa se bloca. Nirgal ocoli în fugă trailerul pentru a face acelaşi lucru şi cu cealaltă uşă, apoi se năpusti înapoi, spre poartă, simţindu-şi sângele alergându-i prin tot corpul de parcă ar fi fost adrenalină pură. Semăna atât de mult cu o glumă, încât se văzu nevoit să conştientizeze că Lupul de Preerie şi Art instalau încărcături explozive în interiorul aşezării – la depozite, pe pânza cortului şi în parcarea giganticelor utilaje pentru minerit. Nirgal li se alătură, alergând de la o maşină la alta, urcând scările împreună cu ei, deschizând uşi manual sau electronic, aruncând cutiuţele pe care i le dădea Lupul de Preerie în cabine sau gherete.

Dar mai erau şi sute de tone de uraniu procesat pe care acesta dorea să le care cu ei. Spre norocul lor, aşa ceva nu era posibil. Alergară, totuşi, la unul dintre depozite, unde încărcară mai multe transportoare robotizate ale minei, programându-le să se îndrepte către zona canioanelor dinspre nord, urmând a

îngropa încărcăturile în regiuni unde concentraţia de apatită ar putea fi suficient de ridicată pentru a ascunde radioactivitatea uraniului din conteinere, făcând dificilă localizarea lor. Spencer se îndoia de succesul planului, dar Lupul de Preerie credea că e mult mai bine decât să lase uraniul la mină, şi toţi erau bucuroşi să participe la orice plan prin care s-ar evita încărcarea a tone întregi de uraniu în magaziile maşinii lor, oricât ar fi fost de rezistente conteinerele la radiaţii.

Când terminară, se întoarseră repede la poartă, ieşiră şi o rupseră la fugă. Pe la jumătatea drumului până la escarpament, auziră o serie de pocnete şi bubuituri dinspre cort, iar Nirgal aruncă o privire peste umăr, dar nu văzu nimic deosebit – cortul era încă aproape cufundat în întuneric, iar ferestrele trailerului iluminate.

Întoarse capul şi continuă să fugă, având senzaţia că zboară, şi fu uimit să-l vadă pe Art alergând înaintea sa pe fundul canionului, fiecare pas al lui fiind un salt imens, nebunesc, semănând cu fuga unui ghepard, şi tot aşa, până la escarpament, unde au fost nevoiţi să-l aştepte pe Lupul de Preerie ca să-i conducă înapoi prin labirintul de crevase. Dincolo de labirint, Art ţâşni din nou, iar Nirgal hotărî să încerce să-l prindă, doar aşa, ca să vadă cum este. Intră în ritmul sprintului, forţând din ce în ce mai mult, iar când trecu pe lângă Art îşi dădu seama că propriii lui paşi, ca de gazelă africană, erau de două ori mai lungi decât ai acestuia, chiar şi când fugeau, iar picioarele amândurora acţionau cât se putea de repede.

Ajunseră la maşină cu mult înaintea Lupului de Preerie şi îl aşteptară în ecluză, trăgându-şi răsuflarea, zâmbindu-şi unul altuia prin viziere. După câteva minute sosi şi Lupul de Preerie, iar Spencer puse în mişcare maşina după ce tocmai trecuse perioada de tranziţie temporală şi mai aveau la dispoziţie şase ore din noapte pentru a se deplasa.

Înăuntru, râseră cu gura până la urechi de alergarea dementă a lui Art, dar acesta doar zâmbi şi făcu un gest de lehamite.

– Nu mi-a fost frică, ascultaţi-mă, e doar gravitaţia asta marţiană. Alergam aşa cum alerg eu de obicei, doar că picioarele mele săreau ca ale unui tigru. Uluitor!

Se odihniră în timpul zilei, iar după lăsarea întunericului porniră din nou la drum. Trecură de gura unui lung canion care se întindea de la Ceraunius până la Jovis Tholus. Era o ciudăţenie

acest canion: nici drept, nici sinuos, dar se numea Canionul Cocoşat. La răsăritul soarelui erau ascunşi la baza Craterului Qr, chiar la nord de Jovis Tholus.

Acesta era un vulcan mai mare decât Tharsis Tholus, în realitate mai mare decât oricare vulcan de pe Pământ, dar se afla pe şaua înaltă dintre Ascraeus Mons şi Olympus Mons, ambele fiind vizibile la orizonturile estice şi vestice, evidenţiindu-se ca imense platouri continentale şi făcând ca Jovis să pară compact, prietenos, acceptabil, un deal pe care te puteai urca dacă doreai.

În ziua aceea Sax şezu pe scaun şi se uită în tăcere la ecran, tastându-l cu titlu de probă şi obţinând un sortiment întâmplător de texte, hărţi, diagrame, imagini, ecuaţii. La fiecare, îşi lăsa capul pe o parte, fără a da niciun semn de recunoaştere. Nirgal se aşeză alături de el.

– Sax, auzi ce-ţi spun?

Sax se uită la el.

– Îmi înţelegi cuvintele? Fă-mi semn dacă înţelegi.

Sax îşi înclină capul într-o parte. Nirgal suspină, ţintuit de privirea aceea întrebătoare. Apoi Sax încuviinţă cu ezitare.

În noaptea aceea Lupul de Preerie se îndreptă din nou către vest, iar spre dimineaţă conduse maşina către un perete de bazalt negru ca pana corbului, parcă ciupit de vărsat. Era marginea unui platou străbătut de numeroase viroage înguste, contorsionate, ca şi contracţia Tractus, doar că la o scară mult mai mare, formând o zonă accidentată ca o uriaşă extindere a labirintului Contracţiei. Platoul era un evantai de lavă străveche, fisurată, rămăşiţă a uneia dintre primele revărsări de pe Olympus Mons, acoperind tufuri mai puţin dure şi cenuşă din erupţii chiar mai timpurii. Acolo unde ravenele tăiate de vânturi săpaseră îndeajuns, pătrundeau până în stratul de tufuri vulcanice mai puţin dure, unele fiind de fapt fante înguste cu tunele la bază, rotunjite de eoni de activitate eoliană.

– Parcă ar fi nişte găuri de cheie cu susul în jos, comentă Lupul de Preerie, deşi Nirgal nu văzuse niciodată o gaură de cheie care să semene, măcar pe departe, cu aceste forme.

Lupul de Preerie conduse maşina direct într-una dintre ravenele negre-cenuşii, ca nişte tunele. La mai mulţi kilometri în susul tunelului opri lângă un perete de cort care reteza un fel de embolism în tunel, o curbă exterioară, lărgită.

Era primul sanctuar ascuns pe care Art îl văzuse vreodată, şi

părea surprins în mod corespunzător. Cortul avea circa douăzeci de metri înălţime, conţinând o secţiune a curburii de o sută de metri lungime. Art îşi exprimă uimirea cu privire la dimensiunile acestuia, până când Nirgal izbucni în râs.

– Sunt oameni aici care îl folosesc deja, spuse Lupul de Preerie, aşa că aţi face mai bine să vă ţineţi gura.

Art aprobă repede din cap şi se lăsă pe umărul Lupului de Preerie ca să audă ce spune la intercom. În faţa ecluzei era parcată o altă maşină, cu aspect de bolovan nefinisat ca a lor.

– Aha! exclamă Lupul de Preerie, împingându-l pe Art înapoi. E Vijjika. Vom servi portocale, şi poate chiar nişte kava. Cu siguranţă că în dimineaţa asta va fi o petrecere.

Ajunseră până la ecluza cortului, iar un tub de legătură se întinse, cuplându-se de uşa lor exterioară. Când toate uşile ecluzelor se deschiseră, îşi croiră drum în interior, aplecându-se şi târşindu-şi picioarele pentru a-l transporta pe Sax prin tub, împreună cu ei.

Înăuntru îi întâmpinară opt oameni înalţi, cu pielea măslinie – cinci femei şi trei bărbaţi – un grup zgomotos, bucuros de companie. Lupul de Preerie îi prezentă pe toţi, deşi Nirgal o cunoştea pe Vijjika de la Universitatea din Sabishii şi o îmbrăţişa călduros. Ea se bucură să-l revadă şi îi conduse pe toţi până la curbura blândă a malului, într-un luminiş dintre trailere, sub o lucarnă asigurată de o fisură verticală în vechea lavă. Sub acest fascicul de lumină difuză a zilei, şi în lumina chiar mai difuză provenită de la ravena adâncă din exteriorul cortului, oaspeţii şedeau pe perne mari, plate, în jurul unor mese joase, în vreme ce câteva dintre gazdele lor îşi făceau de lucru pe lângă mai multe samovare burduhănoase. Lupul de Preerie discuta cu prietenii lui, punându-se la curent cu ştirile. Sax privea în jurul lui, clipind, iar Spencer, alături de el, nu arăta mai puţin încurcat. Din 2061 locuise la suprafaţă, iar cunoştinţele lui despre sanctuare trebuie să fi fost în întregime de mâna a doua. Patruzeci de ani de viaţă dublă. Nicio mirare că arăta uluit.

Lupul de Preerie se apropie de samovare şi începu să înmâneze fiecăruia ceşcuţe dintr-un dulăpior. Nirgal se aşeză alături de Vijjika, o cuprinse cu un braţ de mijloc şi se scufundă în căldura trupului ei, vibrând din cauza contactului prelungit cu piciorul acesteia. Art se aşeză de cealaltă parte, faţa lui lătăreaţă amestecându-se în conversaţie ca a unui câine. Vijjika i se prezentă şi îi strânse mâna. El îi cuprinse degetele lungi şi

delicate în laba lui mare, de parcă ar fi vrut să i le sărute.

– Sunt bogdanovişti, îi explică Nirgal lui Art, râzând de expresia de pe chipul lui şi înmânându-i una dintre micile ceşti de ceramică de la Lupul de Preerie. Părinţii lor au fost prizonieri în Koroleov înainte de război.

– A! făcu Art. E mult de-atunci, nu?

– Da, în sfârşit, răspunse Vijjika, părinţii noştri au pornit pe magistrala Transmarineris, către nord, chiar înainte de a fi inundată, şi în cele din urmă au ajuns aici. Ştii ce? Ia mai bine tava aia de la Lupul de Preerie, împarte ceştile şi prezintă-te singur tuturor celor de faţă.

Aşa că Art se conformă, iar Nirgal se puse la punct cu noutăţile, discutând cu Vijjika.

– N-o să-ţi vină să crezi ce am descoperit într-unul din tunelele astea prin tuful vulcanic, îi spuse ea. Am devenit neînchipuit de bogaţi.

Fiecare îşi primise ceaşca, aşa că se opriră pentru o clipă şi savurară prima înghiţitură împreună. Apoi, după câteva interjecţii de plăcere şi un plescăit general, îşi reluară conversaţia. Art reveni lângă Nirgal.

– Poftim, serveşte-te, îi spuse acesta. Toată lumea trebuie să participe, aşa e obiceiul lor.

Art sorbi din ceaşcă, uitându-se bănuitor la lichidul mai negru decât cafeaua şi cu un miros neplăcut. Se cutremură.

– Parcă ar fi cafea cu lemn dulce. Lemn dulce otrăvit, spuse el, iar Vijjika râse.

– E kavajava, îl lămuri ea. Un amestec de kava şi cafea. Foarte tare şi cu un gust îngrozitor. Greu de găsit. Dar nu te lăsa. Dacă reuşeşti să bei o ceaşcă, o să-ţi dai seama că merită.

– Dacă spui tu…

Bărbăteşte, Art mai luă o înghiţitură, cutremurându-se din nou.

– Groaznic!

– Aşa e, dar nouă ne place. Unii doar extrag kavaina din kava, dar eu nu cred că e bine. Ritualurile trebuie să conţină ceva neplăcut, altfel nu le apreciezi aşa cum se cuvine.

– Hmm, făcu Art, pe când Nirgal şi Vijjika îl urmăreau cu atenţie. Mă aflu într-un refugiu al mişcării subterane marţiene, continuă el, după o vreme, îmbătându-mă cu un drog ciudat, îngrozitor, în compania unora dintre cei mai renumiţi membri pierduţi ai Primei Sute, precum şi a unor tineri băştinaşi de care

nimeni nu ştie nimic pe Pământ.

– Îşi face efectul, constată Vijjika.

Lupul de Preerie discuta în picioare cu o femeie care, deşi aşezată în poziţia „lotus” pe una din perne, îi ajungea, totuşi, până la nivelul ochilor.

– Desigur că mi-ar plăcea nişte seminţe de salată, spuse femeia, dar pesemne că ai un preţ bun pentru un articol atât de valoros.

– Seminţele nu sunt chiar atât de valoroase, răspunse Lupul de Preerie pe tonul lui convingător. Deja ne dai mai mult azot decât putem noi arde.

– Bineînţeles, dar trebuie să faci rost de azot înainte de a-l putea da altora.

– Ştiu.

– Să obţii înainte de a da şi să dai înainte de a arde. Iar aici am descoperit un filon enorm de nitrat de sodiu, *caliche blanco* în stare pură, aceste terenuri accidentate fiind suprasaturate cu aşa ceva. Se pare că există o fâşie între roca vulcanică şi lavă, de circa trei metri grosime şi întinzându-se… în sfârşit, nu ştim precis cât de departe. E o cantitate imensă de azot şi trebuie să ne dispensăm de el.

– Bine, bine, dar ăsta nu e un motiv pentru a începe să ne copleşiţi cu daruri.

– Nu vă copleşim cu daruri. Veţi arde optzeci la sută din ceea ce vă dăm.

– Şaptezeci.

– Da, bine, şaptezeci, după care ne vom căpăta seminţele şi vom putea şi noi, în sfârşit, să mâncăm o salată ca lumea la masă.

– Dacă veţi reuşi să le creşteţi. Salata e o plantă delicată.

– Vom dispune de toate îngrăşămintele necesare.

– Îmi închipui, spuse Lupul de Preerie, râzând. Dar tot nu se potriveşte. Uite ce este, îţi vom da coordonatele unuia dintre camioanele alea cu uraniu pe care le-am expediat în Ceraunius.

– Uite cine vorbea de exces de daruri!

– Nu, nu, pentru că nu există nicio garanţie că vei putea recupera materialul. Dar veţi şti unde se află, iar în cazul în care îl recuperaţi, veţi putea arde încă un picobar de azot, şi atunci o să fim chit. Ce părere ai?

– Tot mi se pare prea mult.

– Întotdeauna o să ţi se pară aşa cu acest depozit de *caliche*

blanco pe care l-aţi descoperit. E chiar atât de mult?

– Tone. Milioane de tone. Terenul conţine strat după strat de nitrat de sodiu.

– Bine, poate vom lua de la voi şi nişte apă grea. Vom avea nevoie de combustibil pentru călătoria spre sud.

Art se aplecă înspre ei parcă atras de un magnet.

– Ce e *caliche blanco?*

– E nitrat de sodiu aproape pur, răspunse femeia şi îi descrise areologia regiunii.

Tufurile rhyolitice – adică roca înconjurătoare, deschisă la culoare – au fost suprasaturate de lava de andezit, închisă la culoare, care acoperea platoul. Eroziunea a modelat tuful oriunde acesta a fost expus în fisurile din andezit, formând ravenele ca nişte tuneluri şi scoţând la iveală mari filoane de *caliche,* prinse între cele două straturi.

– *Caliche* înseamnă de fapt pietricele şi praf cimentate împreună cu diferite săruri şi nitraţi de sodiu.

– *Cu siguranţă* că microorganismele au aşternut stratul acela, spuse un bărbat aflat în spatele femeii, care îl contrazise imediat.

– Ar fi putut fi energia areotermică, sau fulgerele atrase de cuarţul din tuful vulcanic.

Continuară discuţia aşa cum fac oamenii atunci când repetă pentru a mia oară aceeaşi dezbatere. Art îi întrerupse pentru a întreba iar despre *caliche blanco.* Femeia îi explică în continuare că varietatea *blanco* este un *caliche* foarte pur, conţinând până la optzeci la sută nitrat de sodiu şi fiind, astfel, extrem de valoros pe această planetă săracă în azot. Un cub de *caliche blanco* se afla pe masă, iar ea i-l pasă lui Art, continuându-şi conversaţia cu prietenul ei, în vreme ce Lupul de Preerie se târguia mai departe cu un alt bărbat, discutând despre balansoare şi oale, kilograme şi calorii, echivalenţă şi suprasarcină, metri-cubi pe secundă şi picobari, tocmindu-se ca un expert şi stârnind hohote de râs în rândul celor care-l ascultau. La un moment dat, o femeie îl întrerupse.

– Uite ce este, strigă ea, nu putem accepta, pur şi simplu, o cantitate necunoscută de uraniu pe care nu putem fi siguri că vom pune mâna! Asta e ori o mituire grosolană, ori jecmăneală; depinde de camionul ăla, dacă-l găsim sau nu. Ce fel de tranzacţie mai e şi asta? Vreau să spun că, oricum o iei, e o tranzacţie scârboasă.

Lupul de Preerie scutură din cap cu răutate.

– A trebuit să v-o pun pe tavă, altfel m-aţi fi îngropat în *caliche blanco,* nu? Suntem pe drum, dispunem de nişte seminţe, dar nu de cine ştie ce altceva – cu siguranţă că nu e vorba de milioane de tone de noi depozite de *caliche.* Iar noi chiar avem nevoie de apa oxigenată şi de pastele făinoase, care nu înseamnă cine ştie ce lux, ca seminţele de salată. Ştiţi ce? Dacă găsiţi camionul, puteţi arde echivalentul lui şi tot va însemna că ne-aţi plătit corect. Dacă nu-l găsiţi, atunci o să ne fiţi datori, de acord, dar în cazul acesta, veţi putea arde un cadou, şi vă vom fi plătit corect!

– Pentru noi va însemna o săptămână de muncă şi un fascicol de bare de combustibil pentru a recupera camionul.

– Bine, mai luăm încă zece picobari, din care ardem şase.

– S-a făcut! spuse femeia, dând din cap, uluită. Eşti tare, bestie!

Lupul de Preerie se înclină şi se ridică să umple din nou ceştile. Art întoarse capul şi se uită la Nirgal cu gura căscată.

– Explică-mi şi mie ce s-a întâmplat aici.

– Ei bine, începu Nirgal, simţind în sânge bunăvoinţa provocată de kava, s-au tocmit. Noi avem nevoie de combustibil şi hrană, aşa că am fost în dezavantaj, dar Lupul de Preerie s-a descurcat destul de bine.

Art cântări în mână cubul alb.

– Dar ce-nseamnă dă-mi azot, ia azot, şi *arde* azot? Cum adică, voi vă ardeţi banii atunci când faceţi rost de ei?

– Ei bine, o parte, da.

– Adică amândoi încercau să piardă?

– Să piardă?

– Să rămână în pierdere din tranzacţie?

– În pierdere?

– Să dea mai mult decât au primit?

– Mda, aşa e, desigur.

– A, desigur! făcu Art, privindu-l cu ochii măriţi de uimire. Doar că voi... nu puteţi da *cu mult* mai mult decât primiţi. Am înţeles eu bine?

– Aşa e. Asta ar însemna să-l copleşeşti pe celălalt cu daruri.

Nirgal îl urmări pe noul lui prieten cum se gândeşte la cele aflate.

– Dar dacă întotdeauna daţi mai mult decât primiţi, cum de vă mai rămâne ceva de dat? Cred că înţelegi ce vreau să spun.

Nirgal ridică din umeri, o privi pe Vijjika şi o strânse de mijloc,

sugestiv.

– Cred că trebuie să găseşti. Sau să produci.

– A!

– E o economie bazată pe daruri, îi explică Vijjika.

– Economie bazată pe daruri?

– Face parte din modul în care e organizată activitatea aici. Există o economie monetară pentru vechiul sistem „cumpără şi plăteşte”, folosind în loc de bani unităţi de apă oxigenată. Dar majoritatea oamenilor încearcă să realizeze cât mai mult luând ca standard azotul, ceea ce este de fapt economia darurilor. Iniţiatori au fost sufiţii şi cei de acasă de la Nirgal.

– Şi Lupul de Preerie, adăugă Nirgal, deşi, privindu-şi tatăl, îşi dădea seama că lui Art i-ar veni greu să şi-l închipuie pe acesta ca pe un fel de teoretician al economiei.

Lupul de Preerie bătea ca nebunul în tastatura unui computer, alături de alt bărbat, iar când pierdu jocul îl împinse pe acesta de pe pernă, explicând celor de faţă că îi alunecase mâna.

– Te provoc la o partidă de *skanderbeg.* Dublu sau nimic! spuse el şi amândoi îşi proptiră coatele pe masă, îşi încordară antebraţele şi începură lupta.

– *Skanderbeg!* exclamă Art. În sfârşit, ceva la care mă pricep şi eu.

Lupul de Preerie pierdu după câteva secunde, iar Art se aşeză pentru a-l înfrunta pe câştigător. Câştigă în câteva clipe şi imediat se dovedi că nimeni nu-i poate rezista. Bogdanoviştii se strânseră chiar în faţa lui, şi mai întâi trei, apoi patru mâini îi prinseră mâna şi încheietura, dar el trânti oricare combinaţie pe masă.

– Bine, am câştigat, spuse el în cele din urmă, şi se prăbuşi înapoi, pe pernă. Cât vă datorez?

* * *

PENTRU A EVITA aureolele de teren accidentat grupate la nord de Olympus Mons, se văzură nevoiţi să ocolească la mare distanţă, prin nord. Se deplasau noaptea şi dormeau în timpul zilei.

Art şi Nirgal petreceau multe ceasuri ale acestor nopţi conducând maşina şi discutând. Art punea întrebări, iar Nirgal, la rândul lui, îi punea tot atâtea, la fel de fascinat de Pământ ca Art de Marte. Erau o pereche potrivită, fiecare interesat în egală măsură de celălalt, ceea ce întotdeauna asigură un teren fertil pentru prietenie.

În anii de studenţie, când îi venise pentru prima dată ideea de a contacta pământeni de unul singur, aceasta îl speriase. Era evident ceva periculos. Îi trecuse prin minte într-o noapte, la Sabishii, şi de atunci nu-l mai părăsise. Petrecuse multe ore, timp de multe luni, efectuând cercetări pentru a afla cu cine să ia legătura în cazul în care s-ar hotărî să acţioneze. Cu cât afla mai multe, cu atât i se părea însă mai bună ideea că stabilirea unei alianţe cu o putere pământeană era hotărâtoare pentru îndeplinirea speranţelor lor. Totuşi, era sigur că niciunul dintre membrii Primei Sute pe care îi cunoştea nu va dori să rişte stabilirea contactului. Dacă o făcea, trebuia să-şi asume singur răspunderea. Riscul, miza…

Încercase cu Praxis, datorită a tot ceea ce citise despre ei. Era doar un salt în necunoscut, aşa cum sunt mai toate actele decisive, un act instinctiv: deplasarea la Burroughs, plimbarea prin birourile Praxis din Hunt Mesa, cererile repetate pentru o legătură cu William Fort.

Obţinuse legătura, deşi, în esenţă, asta nu însemna nimic. Dar mai târziu, în primul moment în care s-a apropiat de Art pe stradă, în Sheffield, şi-a dat seama că făcuse un lucru bun, că Praxis făcuse un lucru bun. Exista în privirea acelui bărbat masiv o anumită calitate pe care Nirgal a găsit-o imediat încurajatoare, o anumită deschidere, o capacitate nonşalantă, prietenească. Sau, pentru a folosi vocabularul copilăriei lui, un echilibru al celor două lumi. Un om în care avea încredere.

O acţiune se dovedeşte bună prin aceea că, privită retrospectiv, pare inevitabilă. Iar acum, când nopţile lungi ale călătoriei lor se consumau la lumina ecranelor cu infraroşii, cei doi îşi vorbeau de parcă se vedeau de asemenea unul pe altul în infraroşu. Dialogul lor continua la nesfârşit, şi astfel ajunseră să se cunoască, să devină prieteni. Înclinaţia impulsivă a lui Nirgal către Pământ avea să se materializeze. O vedea chiar acolo, în faţa lui, ceas de ceas, chiar în expresia de pe chip, în curiozitatea şi *interesul* lui.

Discutau despre orice, aşa cum fac oamenii, despre trecutul, părerile şi aspiraţiile lor. Nirgal petrecea cel mai mult timp străduindu-se să-i explice despre Zygote şi Sabishii.

– Am petrecut câţiva ani la Sabishii. *Issei* de acolo conduceau o universitate deschisă. Nu se păstrează niciun fel de acte oficiale. Pur şi simplu, asişti la cursurile care-ţi plac şi nu ai de-a face decât cu profesorul tău şi cu nimeni altul. O mare parte din

Sabishii funcţionează neoficial. E capitala demimondului, la fel ca Tharsis Tholus, doar că e mult mai mare. *Nemaipomenit* oraş! Acolo am cunoscut o mulţime de oameni, de pe toată planeta Marte.

Mintea îi era năpădită de nostalgia anilor petrecuţi la Sabishii, amintirile inundându-i vorbirea cu toată abundenţa de întâmplări, de simţăminte – toate emoţiile acelor timpuri, aşa cum erau ele, contradictorii şi incompatibile, trăite încă o dată, simultan, într-o gamă densă, polifonică.

– Trebuie să fi fost o experienţă grozavă, remarcă Art, după ce ai crescut într-un loc cum a fost Zygote.

– Aşa e. A fost minunat.

– Povesteşte-mi!

Nirgal se ghemui în scaun, tremurând puţin, şi încercă să-i împărtăşească ceva din ceea ce trăise.

La început fusese foarte ciudat. *Isseii* făcuseră lucruri incredibile, în vreme ce membrii Primei Sute s-au ciorovăit, s-au certat şi s-au răspândit pe toată suprafaţa planetei, au declanşat un război, iar acum sunt fie morţi, fie ascunşi, primul grup de colonişti japonezi, cei două sute patruzeci care fondaseră Sabishii doar la şapte ani de la sosirea Primei Sute au rămas chiar lângă locul unde debarcaseră şi au construit un oraş. Au asimilat toate transformările care au urmat, inclusiv amplasamentul unui puţ litosferic chiar lângă oraşul lor. Pur şi simplu, au preluat excavaţia, folosind deşeurile drept materiale de construcţie. Iar când atmosfera tot mai densă a oferit condiţii prielnice, au cultivat terenul înconjurător, înalt şi stâncos, în niciun caz favorabil, până când au ajuns să trăiască în mijlocul unei păduri împrăştiate pe o suprafaţă mare, un *krummholz* de bonsai, cu bazine alpine pe înălţimile de deasupra. În timpul catastrofelor din 2061 nu s-au mutat şi, fiind consideraţi neutri, au fost lăsaţi în pace de transnaţionale. În această solitudine, au luat piatra excavată din puţul litosferic şi au construit lungi movile şerpuite, toate străpunse de tunele şi încăperi, gata să ascundă oameni veniţi din sud.

Astfel au inventat ei demimondul, cea mai sofisticată şi complexă societate de pe Marte, plină de oameni care pe stradă treceau unul pe lângă altul ca nişte străini, dar noaptea se întâlneau în încăperile acelea ca să stea de vorbă, să facă muzică şi să facă dragoste. Chiar şi cei care nu aparţineau de

demimond erau interesanţi, deoarece *isseii* fondaseră „Universitatea Marte”, unde mulţi studenţi, poate o treime din numărul total, erau tineri şi născuţi pe Marte. Şi chiar dacă aceşti tineri băştinaşi proveneau de la suprafaţă sau din subteran, se recunoşteau unul pe altul fără nici cea mai mică dificultate, ca oameni *de acasă,* printr-un milion de subtile trăsături comune care niciodată nu vor putea caracteriza un pământean. Aşa că discutau, făceau muzică, făceau dragoste şi, normal, câţiva dintre băştinaşii de la suprafaţă au fost iniţiaţi astfel în existenţa subteranei, până când a început să pară că toţi băştinaşii se ştiu între ei, fiind aliaţi naturali.

Printre profesorii universitari se aflau mulţi *issei* şi *nisei* sabishiieni, precum şi distinşi vizitatori de pe tot cuprinsul planetei şi chiar de pe Pământ. Şi studenţii proveneau de pretutindeni. Trăiau, studiau şi se jucau acolo, în oraşul acela mare şi frumos, pe străzi, în parcuri şi în pavilioanele deschise, pe malul lacurilor şi în cafenele, pe bulevardele largi, acoperite cu gazon, ca într-un fel de Kyoto marţian.

Nirgal văzuse prima dată oraşul într-o scurtă vizită împreună cu Lupul de Preerie. Îl găsise prea mare, prea aglomerat, cu prea mulţi străini. Dar câteva luni mai târziu, plictisit să tot străbată sudul cu Lupul de Preerie, atât de singur pentru un timp prea îndelungat, îşi amintise de locul acela de parcă ar fi fost singura destinaţie posibilă. Sabishii!

A plecat acolo şi s-a instalat într-o cameră de la mansardă, mai mică decât camera lui din bambus de la Zygote, doar cu puţin mai mare decât patul în care dormea. S-a înscris la cursuri, concursuri, formaţii de calypso, grupuri de cafenea. A învăţat tot ceea ce i-a căzut în mână. A descoperit cât de incredibil de provincial şi ignorant putea să fie. Lupul de Preerie îi dădea cuburi de apă oxigenată pe care le vindea *isseiilor* pentru bruma de bani de care avea nevoie. Fiecare zi era o aventură, aproape integral neprogramată, doar o învălmăşeală de întâlniri, de la o oră la alta, până când se prăbuşea istovit, adesea indiferent unde s-ar fi aflat. În timpul zilei studia areologia şi ingineria ecologică, oferind acestor discipline pe care începuse să le studieze în Zygote un suport matematic şi descoperind în urma cursurilor intensive cu Etsu şi în munca propriu-zisă că moştenise o parte din darul mamei lui de a vedea limpede interacţiunea tuturor componentelor unui sistem. Zilele erau rezervate acestei activităţi extraordinar de fascinante. Atâtea vieţi omeneşti

dedicate dobândirii acestui corpus de cunoştinţe! Atât de diverse puterile conferite lor, pe lume, de această cunoaştere!

Apoi, noaptea putea adormi chiar pe jos în locuinţa vreunui prieten, după ce discuta de pildă cu un beduin în vârstă de o sută patruzeci de ani despre Războiul Transcaucazian, iar în seara următoare bătea în toba de oţel sau în marimba până în zori, împreună cu douăzeci de latino-americani şi polinezieni sub influenţa kavajavei, după care se pomenea în pat cu una dintre frumuseţile brune din formaţie, femei la fel de vesele ca Jackie în clipele ei cele mai bune, şi mult mai puţin complicate. În seara următoare mergea, poate, cu prietenii la un spectacol cu piesa „Regele Ioan” de Shakespeare, urmărind marele X pe care îl forma structura piesei, în care norocul lui Ioan se afla la început sus şi sfârşea jos, iar al bastardului începea jos şi sfârşea sus, şi tremura de emoţie când urmărea scena critică de la încrucişarea X-ului, în care Ioan porunceşte uciderea tânărului Arthur. După aceea colinda cu prietenii oraşul adâncit în noapte, discutând despre piesă şi ce mesaj transmitea aceasta în legătură cu soarta unora dintre *issei,* despre diferitele forţe de pe Marte, sau chiar despre relaţia Marte-Pământ. Iar în seara următoare, după ce unii dintre ei îşi petrecuseră ziua alergând pe câmpii, ori explorând bazine situate la înălţime în strădania de a vedea cât mai mult din împrejurimi, puteau rămâne în afara oraşului pentru a dormi într-un cort mic pentru situaţii de urgenţă, instalându-şi tabăra într-unul dintre circurile cu pereţii înalţi aflate la est de oraş, încălzindu-şi mâncarea în amurg în timp ce stelele împânzeau cerul purpuriu, iar florile alpine păleau în bazinul de piatră care îi ţinea pe toţi ca în palma unei mâini uriaşe.

Zi de zi de interacţiune neîncetată cu străinii învăţa cel puţin tot atât cât învăţa la lecţii. Nu se punea problema că Zygote îl lăsase complet ignorant. Locuitorii de acolo induseseră în educaţia lui o varietate atât de mare de comportamente umane, încât pentru Nirgal mai rămăseseră doar puţine surprize în acest domeniu. De fapt, aşa cum începea să înţeleagă, fusese crescut într-un fel de azil de excentrici, oameni puternic influenţaţi de anii dintâi, de extremă solicitare, de pe Marte.

Cu toate acestea, mai rămâneau câteva surprize. Locuitorii din oraşele nordice de exemplu – şi nu numai ei, ci aproape toţi cei care nu veneau din Zygote – erau mult mai puţin în favoarea contactului fizic între ei, decât era Nirgal obişnuit. Aceştia nu se atingeau, nu se îmbrăţişau şi nu se mângâiau unul pe altul atât

de mult, nu se înghionteau, şi nici nu se împingeau. Nici măcar nu făceau baie împreună, deşi unii învăţaseră s-o facă în băile publice din Sabishii. Din această cauză Nirgal îi surprindea întotdeauna pe oameni cu atingerea lui. Spunea lucruri ciudate, îi plăcea să alerge toate ziua. Indiferent de motive, odată cu trecerea lunilor şi implicarea lui în grupuri, formaţii, celule şi echipe conectate la infinit, era conştient că, într-un fel sau altul, iese în evidenţă, că el este punctul focal al anumitor grupuri – că un număr de însoţitori îl urmăreau de la o cafenea la alta, zi de zi. Că exista ceva denumit „grupul lui Nirgal”. Învăţă repede să scape de această atenţie dacă n-o dorea. Dar uneori constata că o doreşte.

Asta se întâmpla adesea atunci când se afla acolo şi Jackie.

– Iar Jackie! constată Art, pentru că nu era prima dată când o pomenea, nici mai puţin de a zecea oară.

Nirgal înclină capul, simţind cum pulsul îi creşte brusc.

Jackie se mutase şi ea la Sabishii, la scurtă vreme după Nirgal. Locuia în apropiere şi frecventa câteva cursuri la care mergea şi Nirgal, iar în grupul lor fluctuant făceau adesea pe grozavii unul faţă de celălalt, mai ales în situaţia foarte obişnuită în care unul dintre ei era pe punctul de a seduce pe cineva ori de a fi sedus.

Dar aflară curând că nu se pot deda la aşa ceva dacă nu vor să izgonească alţi parteneri, ceea ce niciunul nu dorea. Aşa că se lăsau în pace, cu excepţia situaţiilor în care unuia nu îi plăcea evident partenerul ales de celălalt, astfel încât, într-un fel, îşi judecau reciproc partenerii, consimţind fiecare să se lase influenţat. Şi toate astea se petreceau fără o vorbă, acest comportament rar întâlnit fiind singurul semn al puterii pe care o aveau unul asupra celuilalt. Şi unul şi altul pierdeau vremea cu o mulţime de alţi oameni, stabilind noi relaţii, prietenii, legături amoroase. Uneori nu se vedeau săptămâni de-a rândul. Cu toate acestea, la un nivel mult mai profund (Nirgal clătină din cap nefericit când încercă să-i explice asta lui Art), ei doi „îşi aparţineau”.

Dacă simţea vreunul vreodată nevoia să verifice această legătură, celălalt reacţiona la seducţie într-o explozie de excitare, şi plecau împreună. Nu se întâmplase decât de trei ori în cei trei ani de când se aflau la Sabishii; şi totuşi, Nirgal îşi dădea seama, în urma acestor întâlniri, că ei doi sunt legaţi – prin copilăria lor comună şi tot ce se petrecuse în perioada ei, cu

siguranţă, dar şi prin ceva mai mult decât atât. Tot ce făceau împreună era diferit de ceea ce făceau cu alţii, mult mai intens.

În cazul relaţiilor cu celelalte cunoştinţe ale lui, nu exista nimic atât de încărcat de semnificaţii, sau de primejdii. Avea prieteni – o duzină, o sută, poate cinci sute. El întotdeauna spunea da. Punea întrebări şi asculta, şi dormea foarte rar. Se ducea la întrunirile a cincizeci de organizaţii politice diferite şi era de acord cu toţi, şi îşi petrecea multe nopţi discutând, hotărând soarta planetei Marte şi apoi a rasei umane. Cu unii oameni se potrivea mai bine decât cu alţii. Se întâmpla să stea de vorbă cu un localnic din nord şi să simtă o empatie imediată, declanşând o prietenie care avea să dureze o veşnicie. Mai tot timpul se întâmpla astfel. Dar câteodată era neplăcut surprins de vreo acţiune total străină înţelegerii lui, constatând încă o dată de ce educaţie claustrofobică, de sihastru, avusese el parte în Zygote – care în anumite privinţe îl lăsase la fel de inocent ca un elf crescut sub o cochilie de scoică.

– Nu. Nu Zygote m-a format, îi spuse el lui Art, privind în spate să vadă dacă Lupul de Preerie doarme cu adevărat. Nu-ţi poţi alege copilăria, asta e ceva care pur şi simplu ţi se întâmplă. Dar după aceea, alegi. Eu am ales Sabishii. Asta m-a format pe mine cu adevărat.

– Poate, spuse Art, scărpinându-şi bărbia. Dar copilăria nu înseamnă numai anii aceia. Mai sunt şi opiniile pe care ţi le formezi despre ea mai târziu. De aceea copilăria noastră este atât de lungă.

Într-o dimineaţă, în zori, culoarea intensă, vineţie, a cerului ilumina spre nord creasta spectaculoasă, ca o dorsală de peşte, a Acheronului înălţându-se ca un Manhattan de stâncă solidă, încă netăiat în zgârie-nori separaţi. Zona de canioane de sub creastă era viu colorată, terenul fracturat arătând ca pictat.

– Sunt foarte mulţi licheni, constată Lupul de Preerie.

Sax se cocoţă pe scaunul de lângă el şi aproape că îşi lipi nasul de parbriz, cu tot atâta animaţie câtă manifestase în toată perioada de când fusese salvat.

Chiar sub linia de creastă a Acheronului se aflau un şir de ferestre reflectorizante, ca un colier de diamante, iar deasupra ei se vedea o cunună verde sub strălucirea efemeră a pânzei de cort.

– Parcă ar fi fost reocupat! exclamă Lupul de Preerie.

Sax încuviinţă gesticulând din cap.

– Mă întreb cine e înăuntru, spuse Spencer, privind peste umerii lor.

– Nimeni, răspunse Art, iar când ceilalţi îl priviră surprinşi, continuă. Am auzit despre asta atunci când am făcut cursurile de orientare la Sheffield. E un proiect Praxis. Au reconstruit oraşul şi au pregătit totul, iar acum nu fac altceva decât să aştepte.

– Ce să aştepte?

– În esenţă, pe Sax Russell, pe Taneev, Kohl, Tokareva, Russell…, explică el uitându-se la Sax şi ridică din umeri, parcă cerându-şi iertare.

Sax croncăni ceva care semăna cu un cuvânt.

– Hei! strigă Lupul de Preerie.

Sax îşi drese glasul cu greu şi mai încercă o dată. Gura i se strânse şi un sunet oribil i se formă în adâncul gâtlejului: „D-d-d-d-d”. Îndreptă privirea spre Nirgal şi făcu un gest de parcă acesta ar fi înţeles.

– De ce? spuse Nirgal.

Sax confirmă gestual.

Nirgal îşi simţi obrajii arzând şi se lăsă străbătut de un curent electric de acută uşurare. Sări în picioare şi îl îmbrăţişa strâns pe omul acela mic de statură.

– Acum chiar că înţelegi!

– Ei bine, continuă Art, au făcut-o ca pe un fel de gest de bunăvoinţă. A fost ideea lui Fort – cel care a fondat Praxis. „Poate că se vor întoarce”, le-ar fi spus el oamenilor lui de la Sheffield. Nu ştiu dacă s-a gândit la aspectele practice sau nu.

– Fort ăsta e un tip ciudat, spuse Lupul de Preerie, iar Sax dădu din nou din cap afirmativ.

– Adevărat, confirmă Art. Dar mi-ar plăcea să-l cunoaşteţi. Îmi aminteşte de poveştile pe care le spuneţi voi despre Hiroko.

– El ştie de existenţa noastră? întrebă Spencer.

Nirgal îşi simţi pulsul zvâcnind, dar Art nu dădu niciun semn de stânjeneală.

– Nu ştiu. Bănuieşte. Ar vrea ca voi să fiţi aici.

– Unde locuieşte? întrebă Nirgal.

– Nu ştiu, răspunse Art şi le povesti despre vizita făcută lui Fort. Deci n-am idee exact unde se află. Undeva în Pacific. Dar dacă i-aş putea da de ştire…

Nimeni nu comentă.

– Poate mai târziu, spuse Art.

Sax se uita prin parbrizul maşinii la creasta îndepărtată, la şirul delicat de ferestre iluminate indicând laboratoarele de dincolo de ele, pustii şi tăcute. Lupul de Preerie întinse mâna şi îl cuprinse de gât.

– Îl vrei înapoi, nu?

Sax cârâi ceva.

Pe câmpia pustie numită Amazonis se găseau puţine aşezări, de orice fel. Era un ţinut nepopulat, şi îl străbătură rapid, spre sud, noapte de noapte, dormind, ziua, în cabina întunecată a maşinii. Problema cea mai mare erau locurile adecvate pentru a se ascunde. Pe câmpie maşina lor ieşea în evidenţă ca un bloc eratic adus de gheţari, iar Amazonis nu era altceva decât un şes întins, plat. De obicei se ascundeau la adăpostul rocilor aruncate din craterele pe lângă care treceau. După masa de dimineaţă, Sax îşi exersa uneori vocea, rostind cârâit cuvinte de neînţeles şi încercând să comunice cu ei, fără a reuşi. Situaţia îl îngrijora pe Nirgal chiar mai mult decât pe Sax care, deşi evident frustrat, nu părea să sufere. Însă el nu încercase să comunice cu Simon în acele ultime săptămâni…

Lupul de Preerie şi Spencer erau mulţumiţi chiar şi de acest progres minim şi petreceau ceasuri întregi punându-i întrebări lui Sax şi supunându-l la teste pe care le scoteau din memoria computerului, încercând să-şi dea seama în ce constă problema.

– Afazie, evident, spuse Spencer. Mă tem că interogatoriul i-a cauzat un şoc, iar unele şocuri produc ceea ce se numeşte „afazie non-fluentă”.

– Există şi afazie *fluentă?* întrebă Lupul de Preerie.

– Aparent. Nonfluentă este atunci când subiectul nu poate citi sau scrie, are dificultăţi în rostirea şi găsirea cuvintelor potrivite, şi e foarte conştient de problemă.

Sax dădu din cap, de parcă ar fi vrut să confirme descrierea.

– În afazia fluentă, subiecţii vorbesc mult, dar sunt inconştienţi că spusele lor nu au niciun sens.

– Cunosc o mulţime de oameni care au problema asta, spuse Art, dar Spencer îl ignoră.

– Trebuie să-l ducem la Vlad, Ursula şi Michel.

– Asta şi facem, spuse Lupul de Preerie şi îl strânse pe Sax de braţ înainte de a se retrage pe pledul lui.

În a cincea noapte după despărţirea de bogdanovişti, se

apropiară de ecuator şi de dubla barieră a cablului prăbuşit. Lupul de Preerie mai trecuse de această barieră, folosind gheţarul format în urma erupţiei unui acvifer, în anul 2061, în Mangala Vallis. Apa şi gheaţa se revărsaseră de-a lungul vechiului *arroyo* pe o distanţă de o sută cincizeci de kilometri, iar gheţarul rezultat din îngheţarea apelor revărsate acoperise ambele urme lăsate de cablu, la 152 de grade longitudine. Lupul de Preerie descoperise o porţiune neobişnuit de netedă a acestui gheţar, care îl condusese peste cele două înfăşurări ale cablului.

Din nefericire, atunci când se apropiară de gheţarul Mangala – o masă lungă de gheaţă brună acoperită de pietriş, pe fundul unei văi înguste – constatară că se modificase de când fusese Lupul de Preerie pe acolo ultima oară.

– Unde-i rampa aia? se tot întreba. Era chiar aici.

Sax croncănea, frământându-şi mâinile şi privind tot timpul la gheţar prin parbriz.

Nirgal avea dificultăţi să se orienteze pe suprafaţa gheţarului. Era un fel de imagine statică, toate petele de alb murdar, cenuşiu, negru şi cafeniu amestecându-se în aşa hal, încât era greu de deosebit vreo mărime, formă sau distanţă.

– Poate că nu e acelaşi loc, sugeră el.

– Mi-aş da seama, spuse Lupul de Preerie.

– Eşti sigur?

– Am lăsat semne. Uite unu acolo. Afundarea aceea a drumului pe morena laterală. Dar dincolo de asta ar trebui să existe o rampă care să urce până la gheaţa netedă, iar aici nu e decât un zid din aisberguri. Rahat! De zece ani foloseam drumul ăsta.

– Ai avut noroc că l-ai folosit atât de mult, spuse Spencer. Gheţarii de aici sunt mai lenţi decât cei de pe Pământ, dar tot se scurg la vale.

Lupul de Preerie nu făcu decât să mârâie ceva. Sax croncăni şi bătu în uşa interioară a ecluzei. Voia afară.

– De ce nu? murmură Lupul de Preerie. Oricum va trebui să ne petrecem ziua aici.

Aşa că în lumina care precede zorii Sax colindă balastul rămas în urma trecerii gheţarului: o fiinţă mică, în poziţie verticală, cu o lumină strălucind pe cască, ca un peşte abisal căutând hrană. Era ceva în imaginea aceasta care îl făcu pe Nirgal să simtă un nod în gât, aşa că se îmbrăcă şi el şi ieşi pentru a-i ţine companie bătrânului.

Colindă de colo până colo în dimineaţa rece, cenuşie, sărind de pe o stâncă pe alta, urmărindu-l pe Sax în drumul lui sinuos de-a lungul morenei. Iluminate pe rând de conul de lumină al lanternei de pe casca lui, apăreau minuscule lumi feerice, dunele şi bolovanii împestriţaţi de plante nu prea înalte, ţepoase, ocupând fisuri şi goluri de sub stâncă. Totul era cenuşiu, dar nuanţele de cenuşiu ale plantelor prezentau tente de măsliniu, kaki sau brun, cu ocazionale puncte luminoase care erau flori – fără îndoială colorate, în strălucirea soarelui, dar acum de un gri luminos, licărind printre frunze groase, acoperite cu perişori. În intercom, îl auzi pe Sax dregându-şi glasul, iar mica siluetă arătă către o piatră. Nirgal se lăsă pe vine pentru a o cerceta. În fisurile pietrei se aflau nişte ciuperci uscate, cu puncte negre pe toată suprafaţa pălăriilor zbârcite şi parcă presărate cu un strat de sare. Sax croncăni în momentul în care Nirgal atinse una, dar nu putu să spună ce dorea. „Rrrrr…” Se uitară unul la altul.

– E-n regulă, făcu Nirgal, copleşit încă o dată de amintirea lui Simon.

Trecură la un alt petic de vegetaţie. Suprafeţele pe care se urcau plantele semănau cu nişte cămăruţe construite în câmp, separate de zone de rocă uscată şi nisip. Sax petrecu aproape cincisprezece minute în fiecare *fellfield* îngheţat, mergând de colo până colo ca împiedicat, lipsit de îndemânare. Existau o mulţime de plante diferite, şi numai după ce vizitară mai multe ravene începu Nirgal să le deosebească pe unele care apăreau mereu. Niciuna nu semăna cu plantele printre care crescuse el în Zygote, şi nici cu acelea întâlnite în parcurile din Sabishii. Numai plantele din prima generaţie – licheni, muşchi şi ierburi – păreau cât de cât cunoscute, ca acelea care acopereau terenul în bazinele de înălţime, mai sus de Sabishii.

Sax nu mai încercă să vorbească, dar lanterna lui era ca un deget întins, iar Nirgal îndrepta adesea fasciculul propriei sale lanterne în aceeaşi direcţie, dublând intensitatea luminii. Cerul deveni trandafiriu, iar ei parcă s-ar fi aflat în umbra planetei, cu lumina soarelui chiar deasupra capului.

Apoi Sax mormăi un „Dr…” şi îşi îndreptă lumina lanternei către o pantă abruptă acoperită cu pietriş, pe care creştea o reţea de ramuri lemnoase, ca o plasă pusă acolo special pentru a ţine pietrişul pe loc.

– *Dr…!*

– Driadă, confirmă Nirgal, recunoscând-o.

Sax confirmă din cap cu emfază. Pietrele de sub picioarele lor erau acoperite cu petice de licheni de un verde deschis, iar Sax arătă spre o porţiune anume şi rosti:

– M… măr. Roşu. Hartă. Muşchi.

– Hei! exclamă Nirgal. Pe-astea chiar că le-ai spus bine.

Soarele răsări, iar umbrele lor se proiectară pe panta de pietriş. Deodată, floricelele driadei prinseră lumina soarelui, petalele de ivoriu strângând ca într-o cupă stamine aurii.

– Dri-adă, spuse Sax, cu glasul lui ca un croncănit.

Lumina lanternelor era acum inutilă, iar florile străluceau în culorile zilei. Nirgal auzi un sunet în intercom. Privi în casca lui Sax şi văzu că bătrânul plânge, lacrimile şiroindu-i pe obraji.

* * *

Nirgal studia cu atenţie hărţi şi fotografii ale zonei.

– Am o idee! îi spuse el Lupului de Preerie, şi în noaptea aceea se îndreptară spre craterul Nicholson, situat la patru sute de kilometri spre vest.

Cablul trebuia să fi aterizat de-a curmezişul acestui crater mare, cel puţin la prima înfăşurare, iar Nirgal avea senzaţia că ar putea exista un fel de deschidere sau spărtură în marginea craterului.

Ceea ce se dovedi adevărat. După ce urcară dealul nu prea înalt, cu vârful plat, care forma partea de nord a craterului, ajunseră la marginea erodată şi văzură imaginea stranie a unei linii negre care traversa centrul craterului cam la patruzeci de kilometri depărtare, arătând ca opera unei rase de uriaşi demult uitate.

– O şuviţă de păr…, începu Lupul de Preerie.

– Din capul Uriaşului, continuă Spencer.

– Sau poate aţa neagră cu care-şi curăţa dinţii, adăugă Art. Peretele interior al craterului era mult mai abrupt decât versantul exterior, dar le stăteau la dispoziţie mai multe trecători, permiţându-le să coboare fără probleme pe panta stabilizată acum a unei străvechi alunecări de teren, urmărind curbura peretelui interior vestic. Pe măsură ce se apropiau de cablu, constatară că acesta îşi face apariţia dintr-o depresiune pe care o săpase în buza craterului, coborând graţios până jos, asemenea cablului de susţinere a unui pod îngropat.

Pătrunseră încet sub el. Acolo unde părăsea marginea, se afla la o înălţime de aproape şaptezeci de metri de fundul craterului, şi nu cobora până nu ajungea la peste un kilometru distanţă.

Îndreptară în sus camerele de luat vederi ale maşinii, urmărind curioşi imaginea de pe ecran. Dar cilindrul negru nu prezenta nimic deosebit pe fundalul înstelat, şi nu puteau face decât presupuneri cu privire la efectele arderii provocate de prăbuşire asupra carbonului.

– E formidabil, comentă Lupul de Preerie, pe când urcau o pantă netedă de depuneri eoliene, peste o altă tăietură făcută în buza craterului, ieşind, astfel, la suprafaţă. Iar acum să sperăm că vom găsi un punct de trecere peste următoarea înfăşurare a cablului.

De pe versantul sudic al lui Nicholson se vedea cale de mulţi kilometri, iar pe la jumătatea distanţei până la orizont se afla linia neagră a celei de-a doua înfăşurări. Această porţiune lovise mult mai puternic decât prima şi două brazde de material ejectat se întindeau paralel cu cablul, ca nişte coline megalitice. Aparent, cablul abia se vedea din şanţul pe care îl săpase în câmpie.

Pe măsură ce se apropiau, virând printre bolovanii aruncaţi de impact, îşi dădeau seama că de fapt cablul era o grămadă sfărâmată de fragmente negre, un morman de carbon mai ridicat decât terenul înconjurător cu trei până la cinci metri, cu părţile laterale abrupte, părând imposibil de traversat cu maşina.

Totuşi, ceva mai departe, spre est, se afla o adâncitură în mormanul de sfărâmături, iar când se apropiară pentru a vedea care este situaţia, constatară că un impact meteoric, ulterior prăbuşirii cablului, avusese loc chiar acolo, strivise cablul şi grămezile de material ejectat de pe ambele părţi, şi produsese un crater nou, de mică adâncime, presărat peste tot cu fragmente negre de cablu şi, din loc în loc, cu bucăţi din matricea de diamant care se aflase sub formă de spirală în interiorul acestuia. Era un crater dezordonat, o adevărată harababură, cu niciun fel de margine bine definită pentru a le bloca trecerea, şi se părea că vor putea găsi un drum prin el.

– Incredibil! se miră Lupul de Preerie.

– Dei… Dei…, făcu Sax, gesticulând energic din cap.

– Phobos, spuse Nirgal, iar Sax dădu din cap afirmativ.

– Crezi? întrebă Spencer, surprins.

Sax ridică din umeri, dar Spencer şi Lupul de Preerie discutară posibilitatea cu entuziasm. Craterul părea oval, un aşa-zis „crater-cadă de baie”, ceea ce venea în sprijinul ideii unui impact oblic. Şi în vreme ce lovirea cablului de un meteor oarecare în cei

patruzeci de ani de la prăbuşire ar fi fost o coincidenţă, fragmentele satelitului Phobos căzuseră în totalitate în zona ecuatorială, aşa că era mai puţin surprinzător ca unul dintre ele să-l fi lovit direct.

– Dar foarte avantajos, remarcă Lupul de Preerie, după ce reuşiră să treacă dincolo de micul crater, conducând maşina la sud de zona respectivă.

Parcară lângă unul dintre ultimele mari fragmente de material ejectat, apoi se îmbrăcară şi ieşiră pentru a arunca o privire.

Pretutindeni se aflau bucăţi de rocă breciată, şi nu era clar care sunt fragmente de meteor şi care pietre excavate de prăbuşirea cablului. Dar Spencer se pricepea la identificarea rocilor şi chiar adună câteva probe despre care afirmă că sunt chondrite carbonacee exotice, foarte probabil fragmente din roca de impact. Era necesară o analiză chimică pentru a fi sigur, dar, odată revenit în maşină, le cercetă cu lupa şi se declară convins că proveneau din Phobos.

– Arkadi mi-a arătat o bucată exact ca asta când a coborât prima dată pe Marte.

Îşi trecură unul altuia piatra neagră, grea, cu aspect carbonizat.

– Brecierea în momentul impactului a metamorfozat-o, adăugă Spencer, examinând-o când ajunse înapoi la el. Cred că trebuie să-i spunem *phobosit.*

– Şi nici nu e roca cea mai rară de pe Marte, comentă Lupul de Preerie.

La sud-est de craterul Nicholson, cele două mari canioane paralele numite Medusae Fossae se întindeau pe mai bine de trei sute de kilometri, până în inima înălţimilor sudice. Lupul de Preerie hotărî să meargă mai departe prin Meduza de Est, cea mai mare dintre cele două fracturi.

– Îmi place să străbat canioanele, atunci când am prilejul, să văd dacă în pereţi se află grote sau ieşinduri. Aşa am găsit cele mai multe dintre ascunzătorile mele.

– Ce faci dacă dai de o escarpă transversală care blochează întregul canion? întrebă Nirgal.

– Mă întorc pe drumul pe care am venit. Am făcut-o de nefiresc de multe ori, asta-i sigur.

Restul nopţii îşi continuară aşadar drumul prin canion, care, în cea mai mare parte, se dovedi plat. În noaptea următoare, pe

când îşi continuau deplasarea spre sud, fundul canionului începu să se înalţe, în etape pe care izbuteau întotdeauna să le negocieze. Apoi ajunseră la un alt nivel, mai înalt, de teren plat, iar Nirgal, care conducea, frână brusc.

– E o clădire acolo!

După o jumătate de oră de investigare cu diferitele camere video şi dispozitive optice, Lupul de Preerie ridică din umeri.

– Niciun semn vizibil de electricitate sau căldură. Parcă n-ar fi nimeni acasă. Hai să ne uităm.

Se apropiară de structurile respective şi se opriră lângă un bolovan masiv provenit din peretele abrupt, care se rostogolise destul de departe, pe fundul canionului. De la această depărtare vedeau că toate se înalţă în aer liber, fără niciun fel de cort în jurul lor. Păreau blocuri solide dintr-o rocă albicioasă, cum era acea *caliche blanco* de pe terenurile accidentate de la nord de Olympus. Mici siluete albe stăteau nemişcate printre clădiri, în pieţele albe, înconjurate de copaci albi. Totul făcut din piatră.

– O statuie! exclamă Spencer. Un oraş din piatră!

– Noroi! croncăni Sax, izbind furios în tabloul de bord, cu patru lovituri viguroase care îi surprinseră pe toţi. No-ro-i!

Spencer, Art şi Lupul de Preerie râseră. Îl prinseră de umeri de parcă ar fi vrut să-l înfigă în pardoseală. Apoi se îmbrăcară cu toţii şi ieşiră pentru a arunca o privire.

Pereţii albi ai clădirilor licăreau fantomatic în lumina stelelor, ca nişte imense sculpturi în săpun. Erau circa douăzeci de clădiri şi mulţi copaci, vreo două sute de oameni, precum şi câteva duzini de lei amestecaţi printre oameni. Totul dăltuit într-o piatră albă pe care Spencer o identifică drept alabastru. Piaţa centrală părea să fi fost pietrificată într-o dimineaţă plină de activitate. Se aflau acolo o mulţime de tarabe, iar un grup era strâns în jurul a doi bărbaţi care jucau şah, cu piese care le ajungeau până la brâu, pe o tablă mare. Piesele negre şi pătratele negre ale tablei de şah se evidenţiau dramatic pe fundal – onix într-o lume de alabastru.

Un alt grup de statui privea un jongler, care se uita în sus, către mingi invizibile. Câţiva lei urmăreau scena cu atenţie, gata parcă să înhaţe ceva din aer dacă jonglerul s-ar fi apropiat prea mult. Chipurile tuturor statuilor, omeneşti sau de felină, erau rotunjite şi aproape fără trăsături, dar fiecare exprima, într-un fel, o atitudine.

– Uitaţi-vă la aranjamentul circular al clădirilor, spuse

Spencer, la intercom. E arhitectură bogdanovistă, sau cam aşa ceva.

– Niciun bogdanovist nu mi-a pomenit vreodată despre asta. Nu cred că a ajuns vreunul prin zona asta. Nu cunosc pe nimeni care să fi fost pe-aici. E o regiune destul de îndepărtată, spuse Lupul de Preerie, uitându-se în jur cu un zâmbet care i se vedea prin vizieră. Cineva a pierdut destul timp cu chestia asta!

– E ciudat ce sunt în stare să facă oamenii, comentă Spencer.

Nirgal dădea ocol, ignorând conversaţia din intercom, şi se uita de la un chip estompat la altul, privind cu surescitare intrările şi ferestrele din piatră albă. Parcă sculptorul realizase totul pentru a i se adresa, pentru a-l lovi cu propria-i fantasmă. Lumea albă a copilăriei lui, ţâşnind de-a dreptul în cea verde sau, ca aici, în lumea roşie…

Şi mai era ceva în pacea pe care o sugera locul acela. Nu neapărat nemişcarea, ci minunata relaxare a tuturor personajelor, calmul, care se revărsa din atitudinea lor. Şi Marte poate fi astfel. Fără ascunzişuri, fără rivalităţi, copiii alergând prin piaţă, leii plimbându-se printre ei ca nişte pisici…

După un tur prelungit al oraşului de alabastru reveniră la maşină şi porniră mai departe. Trecură cincisprezece minute şi Nirgal observă o altă sculptură, de data aceasta doar un chip alb, în basorelief, ieşind la iveală din malul de dincolo de oraş.

– E însăşi Meduza, spuse Spencer, lăsând din mână paharul de fiecare seară.

Privirea de baziliscă a Gorgonei era îndreptată înapoi, către oraş, iar şerpii de piatră din păr i se îndepărtau, răsucindu-se, de cap, pentru a intra în perete, de parcă stânca tocmai o prinsese de o şuviţă ca o serpentină, împiedicând-o să părăsească planeta.

– Frumos! exclamă Lupul de Preerie. Ţineţi minte acest chip. Dacă nu e autoportretul sculptorului, să-mi spuneţi cum vreţi.

Trecu mai departe, fără a se opri, iar Nirgal scrută chipul de piatră. Părea o figură asiatică, deşi poate era doar efectul produs de părul cu şerpi strâns la spate. Încercă să memoreze trăsăturile, având senzaţia că e cineva deja cunoscut.

Părăsiră canionul Meduza înainte de ivirea zorilor şi se opriră pentru a se ascunde pe timpul zilei şi pentru a stabili itinerarul în continuare. Dincolo de craterul Burton, care se întindea acum în faţa lor, canioanele Memnonia tăiau terenul de la est la vest pe o

distanţă de sute de kilometri, blocându-le drumul către sud. Erau nevoiţi să o ia spre vest, către craterele Williams şi Ejriksson, după care din nou spre sud, în direcţia craterului Columbus, apoi să se strecoare printr-o trecătoare îngustă în Sirenum Fossae, şi mai la sud, şi aşa mai departe, executând un dans continuu în jurul craterelor, fisurilor, escarpamentelor şi adânciturilor. Înălţimile sudice erau extrem de neregulate în comparaţie cu întinderile netede nesfârşite de la nord, observă Art.

– Dar e o planetă, omule. Există fel de fel de forme de teren, îi răspunse Lupul de Preerie, iritat.

În fiecare zi ceasul deşteptător îi trezea cu o oră înainte de apus şi petreceau ultima oră de lumină a zilei servind un mic dejun frugal şi privind culorile ţipătoare întinzându-se, odată cu umbrele, peste terenul neregulat. Conduceau noapte de noapte, fără a putea măcar folosi autopilotul, navigând pe terenul accidentat kilometru după kilometru. Aproape în fiecare noapte Art şi Nirgal făceau ultimul schimb, continuându-şi îndelungatele lor conversaţii. Apoi când stelele păleau, iar lumina violetă şi pură a zorilor colora cerul la răsărit, găseau locuri unde maşina lor putea trece neobservată – la această latitudine fiind doar o chestiune de clipe, doar simpla oprire într-un loc anume, cum spunea Art – şi mâncau ceva în tihnă, urmărind explozia violentă a răsăritului şi apariţia bruscă a unor întinse câmpuri de umbră. Două ore mai târziu, după o şedinţă de planificare şi ocazionale ieşiri în teren, schimbau culoarea parbrizelor, întunecându-le, şi dormeau toată ziua.

La sfârşitul unei alte lungi conversaţii nocturne despre copilăria fiecăruia, Nirgal spuse:

– Cred că doar atunci când am ajuns la Sabishii mi-am dat seama că Zygote este...

– Neobişnuit? întrebă Lupul de Preerie de pe salteaua din spatele lor. Unic? Bizar? Gen „Hiroko”?

Pe Nirgal nu-l surprinse faptul că Lupul e treaz. Bătrânul dormea prost şi adesea murmura un comentariu, ca în vis, la povestirea lui Nirgal şi Art, pe care ei de obicei îl ignorau, deoarece era aproape adormit.

– Cred că Zygote o reprezintă pe Hiroko. Ea e foarte interiorizată.

– Ha! făcu Lupul de Preerie. Înainte nu era aşa.

– Când? interveni Art, răsucindu-se în scaun pentru a-l include şi pe Lupul de Preerie în micul lor cerc de conversaţie.

– A, demult, înainte de început. În timpurile preistorice când eram pe Pământ.

– Atunci ai cunoscut-o?

Lupul de Preerie mârâi afirmativ.

Întotdeauna se oprea aici când stătea de vorbă cu Nirgal. Dar acum, cu Art de faţă, numai ei trei de veghe în întreaga lume, într-un mic cerc iluminat de imagerul cu infraroşii, faţa lui subţire şi contorsionată avea o expresie deosebită de obişnuita respingere încăpăţânată, iar Art se aplecă asupra lui şi îi spuse, cu fermitate:

– Atunci, cum ai ajuns, totuşi, pe Marte?

– O, Doamne! oftă Lupul de Preerie şi se răsuci pe o parte, rezemându-şi capul într-o mână. E greu să-mi amintesc ceva petrecut cu atât timp în urmă. E aproape ca o epopee pe care o ştiam odată şi pe care cu greu o mai pot recita.

Înălţă privirea către ei, apoi închise ochii de parcă încerca să-şi amintească versurile de la început. Cei doi bărbaţi mai tineri priveau în jos, spre el, aşteptând.

– Totul i s-a datorat lui Hiroko, desigur. Eram prieteni. Ne-am cunoscut în tinereţe, ca studenţi la Cambridge. Amândurora ne era frig în Anglia, aşa că ne-am încălzit reciproc. Asta se întâmpla înainte ca ea să-l fi cunoscut pe Iwao, cu mult înainte de a deveni marea zeiţă-mamă a lumii. Iar pe vremea aceea aveam o mulţime de lucruri în comun. Eram amândoi *outsideri* la Cambridge, şi eram buni la treabă. Aşa că am trăit împreună doi ani acolo. Seamănă foarte mult cu ceea ce spune Nirgal despre Sabishii. Chiar şi cu ce spune despre Jackie, deşi Hiroko…

Închise ochii, de parcă încerca să vadă cu ochii minţii.

– Aţi locuit împreună? întrebă Art.

– Nu. Ea s-a întors în Japonia, şi am însoţit-o şi eu o vreme, dar a trebuit să mă întorc în Tobago atunci când a murit tata. Aşa că situaţia s-a schimbat. Dar am păstrat legătura, şi ne întâlneam la conferinţe ştiinţifice, iar atunci când ne întâlneam ne certam, sau ne promiteam să ne iubim o veşnicie. Sau şi una şi alta. Nu ştiam nici noi ce vrem. Sau cum să obţinem acel ceva, în cazul în care cădeam de acord că ştim ce vrem. Apoi a început selecţia pentru Prima Sută, dar eu eram în închisoare în Trinidad, pentru că mă opusesem legilor cu privire la statele membre de convenienţă. Oricum, chiar dacă m-aş fi aflat în libertate, tot nu aş fi avut nicio şansă de a fi selectat. Nici nu sunt sigur dacă doream să plec. Dar fie Hiroko şi-a amintit de promisiunile

noastre, fie s-a gândit că îi voi fi de folos – n-am ştiut niciodată care din două. M-a contactat şi mi-a spus că, dacă vreau, mă va ascunde în ferma de pe *Ares,* şi după aceea în colonia de pe Marte. Întotdeauna a avut o gândire plină de îndrăzneală, trebuie să recunosc.

– Nu ţi s-a părut un plan nebunesc? întrebă Art, cu ochii rotunjiţi de curiozitate.

– Ba da! răspunse Lupul de Preerie, râzând. Doar că toate planurile bune sunt cam trăsnite, nu? Iar în momentul acela perspectivele mele erau cam tulburi. Şi dacă nu m-aş fi angajat, n-aş mai fi văzut-o niciodată pe Hiroko.

Lupul de Preerie privi spre Nirgal, zâmbind strâmb.

– Aşa că am fost de acord să încerc. Eram tot la puşcărie, dar Hiroko avea nişte prieteni neobişnuiţi în Japonia, iar într-o noapte m-am pomenit scos din celulă de un trio de bărbaţi mascaţi. Toţi gardienii erau adormiţi. Am luat un elicopter până la un petrolier şi am navigat pe acesta până în Japonia. Japonezii construiau staţia spaţială pe care ruşii şi americanii o foloseau pentru asamblarea navei *Ares,* iar eu am fost transportat cu unul dintre noile avioane „Pământ-spaţiu” şi strecurat pe *Ares* tocmai când lucrările de construcţie erau pe sfârşite. M-au vârât acolo cu o parte din echipamentele pentru fermă comandate de Hiroko, şi după aceea a trebuit să mă descurc de unul singur. Din momentul acela până în ziua de azi am trăit după cum m-a dus capul.

Ceea ce înseamnă că uneori eram cam flămând – asta până când a început zborul lui *Ares.* După aceea, Hiroko a avut grijă de mine. Dormeam într-o magazie din spatele fermei de porci şi nu ieşeam la vedere. Iar când Hiroko a avut încredere în colectivul de la fermă, m-a prezentat şi a fost mult mai uşor. Situaţia a fost mai dificilă jos, pe Marte, în primele săptămâni după asolizare. Am coborât într-un modul de debarcare, plin numai cu cei de la fermă, iar ei m-au ajutat să mă instalez într-o cămară dintr-unul din trailere. Hiroko a construit repede serele mai ales ca să mă scoată pe mine din cămara aia. Sau, cel puţin, aşa îmi tot spune ea.

– Şi chiar ai locuit într-o cămară?

– Cam vreo două luni. A fost mai rău decât în închisoare. Dar după aceea am locuit în seră şi am început să mă ocup de stocarea materialelor de care aveam nevoie pentru a porni singuri la drum. Chiar de la început, Iwao ascunsese conţinutul a

două conteinere. Iar după ce am asamblat o maşină din piese de schimb, mi-am petrecut mai tot timpul departe de Underhill, explorând terenul haotic în căutarea unui loc potrivit pentru adăpostul nostru ascuns şi transferând materialele acolo. Eram afară, la suprafaţă, mai mult decât oricare, chiar mai mult decât Ann. Iar când colectivul de la fermă s-a mutat acolo, mă obişnuisem să-mi petrec mai tot timpul de unul singur. Doar eu şi Uriaşul, colindând planeta. Ascultaţi-mă, a fost ca în rai. Nu, nu ca în rai. Era Marte, Marte în stare pură. Cred că, într-un fel, îmi pierdusem minţile. Dar mi-a plăcut… Chiar că nu pot vorbi despre toate astea.

– De bună seamă că ai absorbit o mare cantitate de radiaţii.

Lupul de Preerie râse.

– Da, aşa este! În intervalul dintre deplasările acelea şi furtuna solară de pe *Ares* m-am ales cu mai mulţi remi decât oricare din Prima Sută – poate cu excepţia lui John. Şi poate că asta m-a ajutat. Oricum, încheie el, ridicând din umeri şi privind în sus, către Art şi Nirgal, iată-mă. Sunt eu, blatistul.

– Uluitor! spuse Art.

Nirgal aprobă din cap. Niciodată nu-l făcuse pe tatăl său să dezvăluie nici măcar a zecea parte din propriul lui trecut, iar acum se uita de la Art la Lupul de Preerie şi înapoi la Art, minunându-se cum de acesta reuşise. Ba chiar o făcuse pentru el, Nirgal, deoarece încercase să povestească nu numai ce i se întâmplase lui, dar şi ce semnificaţie avusese, ceea ce era mult mai dificil. Art părea să aibă un talent special, deşi era greu de precizat din ce consta – poate, cumva, doar expresia de pe chipul lui, intensitatea interesului manifestată prin privirea direct în ochi, întrebările acelea seci, călcând în picioare drăgălăşeniile şi mergând drept în inima lucrurilor, presupunând că toţi doresc să vorbească, să formuleze înţelesul propriilor existenţe – până şi pustnici bătrâni şi secretoşi ca Lupul de Preerie.

– În sfârşit, nu a fost chiar aşa de greu, explica în acel moment acesta. Trebuie să pricepeţi că a sta ascuns nu e întotdeauna o problemă chiar aşa de complicată cum îşi închipuie lumea. Partea cea mai dificilă o reprezintă acţiunile pe care le întreprinzi atunci când stai ascuns.

La gândul acesta se încruntă, apoi îndreptă un deget în direcţia lui Nirgal.

– Acesta e motivul pentru care, până la urmă, vom fi nevoiţi să ieşim la iveală şi să luptăm deschis. De aceea te-am

determinat să te duci la Sabishii.

– Cum? Doar mi-ai spus că nu e cazul să mă duc! Ai zis că o să mă distrugă!

– În felul acesta te-am făcut să pleci.

Mai toată săptămâna o ţinură aşa, cu astfel de conversaţii nocturne. Spre sfârşitul perioadei se apropiară de zona plană care înconjoară puţurile litosferice săpate în centrul craterelor Hipparchus, Eudoxus, Ptolemaeus şi Li Fan. Pe versanţii acestora se aflau câteva mine de uraniu, dar Lupul de Preerie nu sugeră nicio acţiune de sabotaj, aşa că se îndepărtară de puţul Ptolemaeus şi de zona respectivă cât mai repede cu putinţă. Nu după multă vreme ajunseră la Thaumasia Fossae, al cincilea sau al şaselea sistem de fracturi întâlnite pe parcursul călătoriei lor. Lui Art i se păru ciudat, dar Spencer îi spuse că protuberanţa Tharsis e înconjurată de sisteme de fracturi provocate de propria-i înălţare, iar cum ei nu făceau decât să dea ocol protuberanţei, continuau să dea peste acestea. Thaumasia era unul dintre cele mai mari dintre aceste sisteme, precum şi amplasamentul oraşului Senzeni Na, fondat în apropierea unui alt puţ de pe latitudinea de 40 de grade – unul dintre primele săpate şi cel mai adânc. Se aflau pe drum de peste două săptămâni şi aveau nevoie de o nouă aprovizionare de la una dintre ascunzătorile Lupului de Preerie.

Trecură la sud de Senzeni Na, iar către zori se strecurau printre străvechi coline stâncoase. Dar când ajunseră la capătul de jos al unei alunecări de teren ce pornea de la o escarpă fracturată, Lupul de Preerie începu să înjure. Pe teren se vedeau urme de maşină şi pretutindeni erau risipite tuburi de gaz, cutii pentru alimente şi conteinere pentru carburant, toate strivite.

Toţi trei rămaseră cu ochii holbaţi.

– Ascunzătoarea ta? întrebă Art, provocând o altă rafală de înjurături. Cine a fost? Poliţia?

Nimeni nu-i răspunse imediat. Sax se îndreptă spre unul dintre locurile şoferilor pentru a verifica situaţia rezervelor. Lupul de Preerie continuă să înjure furios, aruncându-se pe celălalt loc de şofer.

– N-a fost poliţia, răspunse el în cele din urmă. Asta dacă n-au început să utilizeze transportoare Vishniac. Nu. Ăştia au fost hoţi din subterană, lua-i-ar dracu'. Probabil că e un dispozitiv pe care-l ştiu, cu baza în Argyre. Nu-mi trece prin minte nimeni altul în

stare să facă aşa ceva. Numai ăştia ştiu unde se află unele dintre vechile mele ascunzători şi sunt furioşi pe mine de când le-am sabotat o aşezare minieră din Charitums, deoarece s-a închis după aceea, iar ei şi-au pierdut principala sursă de alimentare.

– Voi n-ar trebui să fiţi de aceeaşi parte a baricadei? comentă Art.

– Ţine-ţi gura! îl sfătui Lupul de Preerie, pornind maşina şi îndepărtându-se. E aceeaşi veche poveste, continuă el cu amărăciune. Se întâmplă tot timpul. Nu poţi organiza o grupare mai mare de cinci persoane fără să incluzi şi un idiot nenorocit.

Continuă o vreme pe acelaşi ton. În cele din urmă, Sax bătu cu mâna într-unul dintre indicatoarele de la bord, iar Lupul de Preerie îi răspunse violent:

– Ştiu!

Se aflau în plină zi, aşa că opri maşina într-o despicătură dintre două deluşoare străvechi, întunecară ferestrele şi se întinseră, în întuneric, pe saltelele lor înguste.

– Deci, câte grupări ale subteranei există?

– Nimeni nu ştie, răspunse Lupul de Preerie.

– Glumeşti!

Nirgal interveni înainte ca Lupul de Preerie să poată răspundă.

– Sunt aproape patruzeci în emisfera sudică, iar unele dezacorduri de durată dintre ele devin tot mai neplăcute. Există câteva grupări dure: roşii radicali, facţiuni Schnelling, fel de fel de fundamentalişti… Ne fac necazuri.

– Dar nu luptaţi cu toţii pentru aceeaşi cauză?

– Nu ştiu, răspunse Nirgal, amintindu-şi de certurile care ţineau câte o noapte întreagă la Sabishii, uneori destul de violente, între studenţi care de fapt erau prieteni. Poate că nu.

– N-aţi analizat niciodată situaţia?

– Nu, nu într-un cadru oficial.

– Ar trebui s-o faceţi, spuse Art, cu un aer surprins.

– Ce să facem? întrebă Nirgal.

– Ar trebui să convocaţi un fel de întrunire a tuturor grupărilor subteranei şi să vedeţi dacă nu se poate ajunge la un acord cu privire la ceea ce încercaţi cu toţii să faceţi. Cum să rezolvaţi disputele, şi altele la fel.

În afară de un râs sceptic din partea Lupului de Preerie, nu primi niciun alt răspuns.

– Impresia mea este că unele dintre aceste grupări sunt circumspecte în privinţa sanctuarului Gamete, datorită prezenţei

acolo a celor din Prima Sută, răspunse Nirgal după o pauză destul de lungă. Nimeni nu vrea să renunţe la niciun fel de autonomie în favoarea a ceea ce este deja perceput drept cel mai puternic sanctuar.

– Dar aţi putea analiza chestiunea în cadrul unei întruniri, insistă Art. Face parte dintre cele ce vor fi. Printre altele. E nevoie să colaboraţi cu toţii, mai ales că poliţiştii transnaţionalelor vor deveni mult mai activi după cele aflate de la Sax.

Auzindu-l, Sax dădu din cap, încuviinţând. Ceilalţi se gândiră la spusele lui Art în tăcere. La un moment dat acesta începu să sforăie, dar Nirgal rămase treaz ceasuri în şir, meditând.

Se apropiară de Senzeni Na cu unele dificultăţi. Rezervele de hrană corespundeau dacă le raţionalizau, iar gazele şi apa din interiorul maşinii se reciclau cu atâta eficienţă, încât în domeniul respectiv se înregistrau puţine pierderi. Dar, pur şi simplu, aveau probleme cu combustibilul pentru propulsarea maşinii.

– Avem nevoie de circa cincizeci de kilograme de apă grea, spuse Lupul de Preerie.

Îşi continuară drumul până la marginea celui mai mare canion din Thaumasia, iar acolo, pe peretele opus, se afla Senzeni Na, înapoia unor pereţi mari de sticlă, cu arcadele pline de arbori înalţi. Fundul canionului din faţa oraşului era acoperit cu tuburi de trecere, mici corturi, marile instalaţii adiacente puţului litosferic, puţul propriu-zis – o imensă gaură neagră situată la extremitatea sudică a complexului – şi halda de deşeuri care se înălţa în susul canionului, spre nord. Puţul acesta avea reputaţia de a fi cel mai adânc de pe Marte, atât de adânc, încât, la fund, roca devenea oarecum maleabilă, „storcându-se”, cum spunea Lupul de Preerie, la optsprezece kilometri adâncime, litosfera situându-se aproximativ în zona de douăzeci şi cinci de kilometri.

Exploatarea puţului era aproape complet automatizată. Cea mai mare parte a populaţiei oraşului nu se apropia niciodată de acesta, iar majoritatea transportoarelor robotizate care scoteau piatră din puţ foloseau drept combustibil apă grea, aşa că depozitele situate pe fundul canionului, în apropiere de intrarea puţului, deţineau cu siguranţă materialele de care ei aveau nevoie. Iar sistemul de securitate de acolo data de dinaintea răscoalei, fiind proiectat în parte de însuşi John Boone, aşa că era jalnic de nepotrivit pentru a suporta metodele Lupului de Preerie,

mai ales de când deţinea, în memoria propriului său computer, toate vechile programe ale lui John.

Cu toate acestea, canionul era deosebit de lung, iar pentru Lupul de Preerie traseul cel mai bun de pe creastă pe fundul canionului era o cărare care cobora până la circa zece kilometri depărtare de puţ.

– Perfect, spuse Nirgal. Mă duc pe jos şi-mi folosesc spatele.

– Pentru cincizeci de kilograme? întrebă Lupul de Preerie.

– Merg şi eu cu el, se oferi Art. Chiar dacă nu pot practica levitaţia mistică, pot să alerg.

Lupul de Preerie se gândi, apoi dădu din cap aprobator.

– Vă conduc până jos.

Ceea ce şi făcu, iar Nirgal şi Art porniră cu rucsacurile goale întinse peste rezervoarele de aer, alergând cu uşurinţă pe fundul neted al canionului în direcţia nord, către Senzeni Na. Ajunseră la complexul puţului fără nicio problemă, strălucirea stelelor fiind acum amplificată de lumina difuză a oraşului iradiind prin pereţii de sticlă şi reflectându-se pe peretele opus al canionului. Programul pus la punct de Lupul de Preerie îi conduse prin ecluza unui garaj direct în zona depozitelor atât de uşor, de parcă ar fi avut tot dreptul să se afle acolo, fără niciun indiciu că ar fi declanşat vreo alarmă. Dar pe când se aflau în depozitul propriu-zis, înghesuind în rucsacuri mici conteinere cu apă grea, toate luminile se aprinseră brusc, iar uşile de siguranţă se închiseră.

Art alergă de îndată la peretele opus uşii, amplasă o încărcătură de explozibil şi se trase înapoi. Încărcătura explodă cu o bubuitură puternică şi produse o spărtură destul de mare în peretele subţire al depozitului. Într-o clipă amândoi erau afară, strecurându-se printre dragline gigantice până la zidul de împrejmuire. Siluete costumate apărură în fugă din ecluzele pasarelelor din direcţia oraşului, iar cei doi intruşi se văzură nevoiţi să se ascundă în dosul uneia dintre dragline, o structură atât de mare, încât încăpeau amândoi în spaţiul dintre două elemente de şenilă. Nirgal îşi simţea inima bătând nebuneşte în metal. Siluetele în costume de protecţie pătrunseră în depozit, iar Art ieşi din ascunzătoare şi detonă o altă încărcătură. Lumina extrem de puternică a exploziei îl orbi pe Nirgal, care porni cu capul înainte prin spărtura din zid, fugind orbeşte, fără să simtă cele treizeci de kilograme de pachete cu carburant care i se zgâlţâiau pe spate, strivindu-i rezervoarele de aer de şira spinării. Art se afla din nou înaintea lui, cu greu menţinându-şi

echilibrul în condiţiile gravitaţiei marţiene, alergând, totuşi, în salturi, cu paşii aceia mari, neregulaţi. Nirgal aproape că izbucni în râs pe când încerca să-l ajungă, prinzându-i ritmul şi apoi, după ce îl depăşi, încercând să-i arate prin exemplul propriu cum să-şi folosească braţele într-un mod corespunzător, într-un fel de mişcare de înot, mai potrivită decât pomparea rapidă care de atâtea ori îl făcea pe Art să-şi piardă echilibrul. În pofida întunericului şi a vitezei cu care se deplasau, lui Nirgal i se păru că braţele lui Art încep să se mişte mai încet.

Continuară să fugă. Nirgal preluă conducerea şi se strădui să aleagă traseul cel mai curat de pe fundul canionului, cel mai puţin presărat cu pietre. Strălucirea stelelor părea mai mult decât suficientă pentru a le arăta drumul. Art continua să tropăie în dreapta lui, îndemnându-l să se grăbească. Fuga lor se transformă aproape într-un fel de cursă, iar Nirgal alerga mult mai repede decât ar fi făcut-o de unul singur, sau în oricare altă situaţie normală. În mare nu era decât ritm, respiraţie şi dispersarea căldurii din torso până în piele şi de acolo în costum. Îl surprindea cât de bine se ţine Art după el, fără să aibă avantajul vreunei discipline. Era un animal puternic.

Aproape că trecură în fugă pe lângă Lupul de Preerie, care sări de după o stâncă şi îi sperie suficient de tare pentru a-i doborî la pământ ca pe nişte popice. Apoi se căţărară pe cărarea accidentată pe care acesta o marcase pe peretele abrupt şi ajunseră pe creastă, din nou sub marea cupolă a stelelor, luminile strălucitoare de la Senzeni Na sugerând o navă spaţială care se afundase în malul opus.

Revenit în maşina lor camuflată, Art gâfâia, încă marcat de alergătura prin canion.

– Trebuie să... să mă înveţi *lung-gom,* îi spuse el lui Nirgal. Doamne, că repede mai alergi!

– Ei bine, la fel şi tu. Habar n-am cum faci.

– De frică.

Art îşi scutură capul şi inspiră adânc.

– Chestia asta e periculoasă, i se plânse el Lupului de Preerie.

– N-a fost ideea mea, i-o tăie acesta. Dacă nenorociţii ăia nu mi-ar fi furat proviziile, n-am fi fost nevoiţi s-o facem.

– Aşa e, doar că tu faci tot timpul astfel de chestii, nu? Şi e periculos. Vreau să spun că e nevoie de altceva decât sabotaje. Ceva sistematic.

*

Se dovedi până la urmă că cele cincizeci de kilograme reprezentau minimul necesar pentru a ajunge acasă, aşa că se târâră spre sud cu toate sistemele necritice închise, în maşină fiind întuneric şi destul de frig. Şi afară era frig. În nopţile tot mai lungi ale iernii sudice timpurii începură să întâlnească gheaţă pe sol şi chiar nămeţi. Cristalele de sare de pe creasta nămeţilor serveau ca puncte de concentrare pentru fulgii care se dezvoltau în mănunchiuri de flori de gheaţă. Navigau printre aceste câmpuri albe, cristaline, licărind slab în lumina stelelor, până când acestea se uniră într-o pătură nesfârşit de albă de zăpadă, chiciură, brumă şi flori de gheaţă. O străbătură încet, până când, într-o noapte, li se termină combustibilul.

– Am fi putut să luăm mai mult, observă Art.

– Taci! replică Lupul de Preerie.

Îşi continuară drumul folosind electricitatea din baterii, care nu avea cum să dureze prea mult. În întunericul maşinii, lumina aruncată de lumea albă de afară era spectrală. Niciunul nu vorbea, cu excepţia cazurilor în care discutau aspectele esenţiale ale deplasării. Lupul de Preerie părea încrezător că distanţa pe care o pot acoperi bateriile e suficientă pentru a se vedea acasă. Însă dacă se defecta ceva, ori dacă una dintre roţile încărcate cu gheaţă se înţepenea în scobitura făcută, ar fi obligaţi să meargă pe jos, îşi spunea Nirgal. Să fugă. Iar Spencer şi Sax nu vor putea să alerge prea departe.

Totuşi, în a şasea noapte de la raidul făcut la Senzeni Na, cam spre sfârşitul perioadei de tranziţie temporală, terenul îngheţat din faţa lor se transformă într-o linie de un alb pur, care se îngroşa la orizont, iar apoi se detaşa de acesta: pereţii albi ai calotei polare sudice.

– Seamănă cu un tort de nuntă, spuse Art, zâmbind.

Bateriile lor erau aproape terminate, maşina mergând din ce în ce mai încet. Dar Gamete se afla doar la câţiva kilometri distanţă, ocolind calota polară în sensul acelor de ceasornic. Aşa că, imediat după ivirea zorilor, Lupul de Preerie conduse maşina, pe punctul de a se opri definitiv, în garajul periferic situat în complexul Nadiei de pe marginea craterului. Parcurseră pe jos ultima porţiune de drum, strivind sub bocanci chiciura abia formată în lumina crudă a dimineţii, cu umbrele ei alungite.

* * *

Gamete îi producea lui Nirgal acelaşi sentiment ca întotdeauna, şi anume că încearcă să se îmbrace în haine vechi,

mult prea strâmte. De data aceasta însă se afla acolo şi Art, aşa că vizita însemna prezentarea unui cămin vechi noului prieten. Îl ducea în fiecare zi să-i arate câte ceva, explicându-i caracteristicile locului şi prezentându-l oamenilor. Urmărind gama de expresii pe care le lua chipul lui Art, de la surpriză la uimire şi de la uimire la neîncredere, întreaga acţiune de la Gamete începu să i se pară lui Nirgal de-a dreptul ciudată. Cupola albă de gheaţă; vânturile, ceţurile, păsările; lacul; satul, îngheţând tot timpul, straniu de lipsit de umbre, cu clădirile lui alb-albastre dominate de semiluna caselor din arborii de bambus… Era un loc ciudat. Iar Art îi găsea pe toţi *isseii* la fel de uluitori. Le strângea mâinile, spunând:

– V-am văzut pe înregistrările video, mă bucur nespus de cunoştinţă.

După ce le fu prezentat lui Vlad şi Ursula, Marinei şi lui Iwao, Art îi spuse, abia şoptit, lui Nirgal:

– E ca un muzeu de ceară.

Nirgal îl duse la o întâlnire cu Hiroko, care, ca întotdeauna, avea o atitudine binevoitoare, distantă, tratându-l pe Art cu aproape aceeaşi prietenie rezervată cu care îl trata pe Nirgal. Zeiţa-mamă a lumii… Se aflau în laboratoarele sale şi, simţindu-se tulburat într-un mod neînţeles de prezenţa ei, Nirgal îl duse pe Art pe lângă rezervoarele de ectogeni, explicându-i ce sunt. Atunci când era surprins, ochii lui Art deveneau perfect rotunzi, iar acum semănau cu nişte bile mari, alb-albăstrui.

– Par nişte frigidere, spuse el, uitându-se îndeaproape la Nirgal. N-ai avut o senzaţie de singurătate acolo, înăuntru?

Nirgal înălţă din umeri şi privi spre ferestruicile limpezi, amintind de nişte hublouri. Cândva, el însuşi plutise acolo, visând şi dând din picioare… îi venea greu să-şi imagineze trecutul, greu să creadă în el. Timp de miliarde de ani nici nu existase, după care, într-o bună zi, în interiorul acestei cutii negre… O apariţie bruscă, verdele în alb, albul în verde.

– Tare frig mai e acolo, remarcă Art atunci când ajunseră din nou afară.

Era îmbrăcat într-o haină mare din fibră pe care o împrumutase, cu gluga trasă peste cap.

– Trebuie să menţinem un strat de apă îngheţată care să izoleze gheaţa uscată, pentru ca aerul să rămână respirabil. Aşa că temperatura e întotdeauna cu puţin sub punctul de îngheţare, dar nu prea mult. Mie îmi place. Mi se pare că e cea mai bună

temperatură dintre toate.

– Pentru că aşa ai crescut!

– Aşa e.

Îl vizitau pe Sax în fiecare zi, iar el saluta răguşit cu „Bună” şi „La revedere”, dar făcea tot posibilul să vorbească. Michel petrecea câteva ore pe zi lucrând cu el.

– Este, cu siguranţă, afazie, le explică el. Vlad şi Ursula au efectuat o scanare, iar deteriorarea s-a produs în centrul vorbirii stâng anterior. Afazie nonfluentă, uneori numită afazia lui Broca. Găseşte cu greutate cuvântul, şi uneori crede că l-a găsit, dar ceea ce rosteşte el sunt sinonime, sau antonime, uneori chiar cuvinte tabu. Ar trebui să-l auziţi cum spune *rezultate proaste.* Pentru el este deprimant, dar ameliorările acestui gen de afecţiune decurg, de obicei, bine. Foarte lent, totuşi. În esenţă, alte părţi ale creierului trebuie să înveţe să preia funcţiunile părţii afectate. Aşa că… ne ocupăm de asta. E plăcut atunci când totul decurge bine. Şi, evident, putea fi mult mai rău.

Sax, care în tot acest timp îi urmărise cu atenţie, dădu din cap într-un fel nostim:

– Vrea să învăţ. Să *vorbire.*

Dintre toţi locuitorii din Gamete pe care Nirgal i-i prezentă lui Art, Nadia se dovedi singura cu care se înţelegea. Spre surprinderea lui Nirgal, s-au atras reciproc instantaneu. Dar îi făcu plăcere să o constate, şi o privea cu drag pe bătrâna lui profesoară cum îşi face propriile mărturisiri ca răspuns la barajul de întrebări al lui Art, cu chipul arătând extrem de îmbătrânit, cu excepţia ochilor surprinzători, de un căprui-deschis, cu puncte verzi în jurul pupilelor – ochi iradiind interes prietenesc şi inteligenţă, dar şi amuzament la interogatoriul lui Art.

Toţi trei ajunseră să petreacă ceasuri întregi în camera lui Nirgal discutând, privind spre sat sau, prin cealaltă fereastră, spre lac. Art străbătea micul cilindru de la fereastră la uşă şi de acolo din nou la fereastră, pipăind tăieturile din lemnul verde, lucios.

– Chiar îi spui „lemn”? întrebă el, cercetând bambusul, iar Nadia râse.

– Eu îi zic „lemn”. E ideea lui Hiroko să locuim în chestiile astea. Şi e un lemn bun. Oferă o bună izolaţie, are o rezistentă incredibilă, nu necesită niciun fel de lucrări de tâmplărie,

exceptând montarea uşii şi ferestrelor…

– Cred că v-ar fi plăcut să aveţi bambusul ăsta în Underhill, nu?

– Spaţiile de care dispuneam acolo erau prea mici. Poate în arcade. Oricum, specia asta nu a fost realizată decât recent.

Îndreptă interogatoriul în direcţia lui şi îi puse o duzină de întrebări despre Pământ. Ce mai foloseau drept materiale de construcţie? Aveau de gând să utilizeze comercial energia provenită din fuziunea nucleară? Era ONU irevocabil compromisă de războiul din ’61? Încercau să construiască un elevator spaţial şi pentru Pământ? Ce procentaj din populaţie beneficiase de tratamentul geriatric? Care dintre marile transnaţionale e cea mai puternică? Se luptă între ele pentru supremaţie?

Art răspunse la întrebări cât putu el de complet. Cu toate că i se păru insuficient, Nirgal află o mulţime din aceste răspunsuri, iar Nadia părea să simtă acelaşi lucru. Amândoi se pomeniră râzând destul de des.

Când Art, la rândul lui, îi punea Nadiei întrebări, răspunsurile ei erau prietenoase, dar diferind mult ca întindere. Despre proiectele ei curente dădea multe detalii, fericită să descrie numeroasele şantiere pe care lucra în emisfera sudică. Dar când o întreba despre primii ani petrecuţi la Underhill, în stilul acela direct al lui, Nadia ridica de obicei din umeri chiar dacă dorea doar detalii de construcţie.

– Nu-mi amintesc prea bine.

– Hei, nu mă lua aşa!

– Nu, nu te mint. De fapt, chiar e o problemă. Câţi ani ai?

– Cincizeci. Sau, poate, cincizeci şi unu. Am pierdut şirul.

– Ei bine, eu am o sută douăzeci. Nu mai fi atât de şocat! Ţinând seama de tratamente, nu e chiar atât de mult. Vei vedea! Am făcut din nou tratamentul doar cu doi ani în urmă, şi chiar dacă nu sunt chiar o adolescentă, mă simt destul de bine. De fapt, foarte bine. Dar eu cred că memoria poate constitui veriga slabă. Poate că tocmai creierul nu rezistă atât de mult. Ori poate că, pur şi simplu, nu mă străduiesc eu. Dar nu sunt singura care prezintă această problemă. Maia e chiar mai rău decât mine. Şi toţi cei de vârsta mea se plâng. Vlad şi Ursula încep să se îngrijoreze. Mă surprinde că nu s-au gândit la asta atunci când au pus la punct tratamentele.

– Poate că s-au gândit şi apoi au uitat.

Râsul ei păru să o ia prin surprindere.

Mai târziu, la masă, după ce discutară din nou despre proiectele ei de construcţie, Art îi spuse:

– Într-adevăr, ar trebui să încercaţi să convocaţi o întrunire a tuturor acestor grupuri subterane.

Maia stătea cu ei la aceeaşi masă şi se uită la Art cu aceeaşi suspiciune pe care o manifestase şi în Echus Chasma.

– Nu este posibil!

Arată mult mai bine decât atunci când se despărţiseră, îşi spuse Nirgal – odihnită, înaltă, zveltă, graţioasă, fermecătoare. Părea să se fi scuturat de vinovăţia crimei ca de o haină care nu-i mai era pe plac.

– De ce nu? Aţi duce-o mult mai bine dacă aţi putea trăi la suprafaţă.

– Evident. Şi ne-am putea muta în demimond. Dar la suprafaţă şi pe orbită se află o puternică forţă poliţienească, iar ultima dată când ne-au văzut au încercat să ne ucidă cât se putea de repede. Iar maniera în care s-au purtat cu Sax nu-mi dă niciun fel de încredere că situaţia s-a schimbat.

– Eu nu susţin că s-a schimbat. Dar cred că există unele lucruri pe care le-aţi putea face pentru a vă opune cu mai multă eficienţă. Întâlnindu-vă, de exemplu, şi făcând un plan. Stabilind contacte cu organizaţiile de la suprafaţă care v-ar putea ajuta. Cam aşa ceva.

– Deţinem asemenea contacte, spuse Maia cu răceală.

Dar Nadia dădea din cap aprobator, iar în mintea lui Nirgal alergau imagini din anii petrecuţi la Sabishii. O întrunire a subteranei…

– Cu siguranţă că sabishiienii ar veni, spuse el. Ei organizează mereu treburi de-astea. La urma urmei asta înseamnă demimondul.

– Ar trebui să vă propuneţi să luaţi legătura şi cu Praxis, continuă Art. Pe ex-şeful meu, William Fort, o asemenea întrunire l-ar interesa foarte mult. Pe de altă parte, toţi cei de la Praxis sunt antrenaţi în inovaţii care v-ar interesa.

– Ex-şeful tău? întrebă Maia.

– Sigur, răspunse Art, cu un zâmbet nonşalant. Acum eu sunt propriul meu şef.

– Ai putea spune că eşti prizonierul nostru, preciza Maia, tăios.

– Atunci când eşti prizonierul unor anarhişti, e acelaşi lucru, nu?

Nadia şi Nirgal râseră, dar Maia se încruntă şi le întoarse

spatele.

– Cred că o întrunire ar fi o idee bună, spuse Nadia. L-am lăsat pe Lupul de Preerie prea multă vreme să conducă reţeaua.

– Te-am auzit! strigă acesta de la o masă alăturată.

– Şi nu-ţi place ideea? îl întrebă Nadia.

Lupul de Preerie ridică din umeri.

– Fără îndoială, trebuie să facem ceva. Acum se ştie că suntem aici.

Remarca lui aşternu câtva timp tăcerea.

– Săptămâna viitoare plec în nord, îi spuse Nadia lui Art. Poţi veni cu mine, dacă-ţi place. Şi tu, Nirgal, dacă vrei. O să mă opresc la o mulţime de sanctuare şi le putem vorbi despre o întrunire.

– Sigur, confirmă Art, mulţumit.

Iar mintea lui Nirgal continua să cântărească posibilităţile într-un ritm infernal. Faptul că se afla din nou la Gamete îi reactiva unele zone adormite ale minţii şi vedea limpede cele două lumi într-una singură, cea albă şi cea verde, separate în dimensiuni diferite, dar pătrunzându-se reciproc, la fel ca lumea subterană şi cea de la suprafaţă, intersectate cu stângăcie în demimond. O lume descentrată…

Pe parcursul săptămânii următoare Art şi Nirgal i se alăturară Nadiei şi porniră spre nord. Ca urmare a arestării lui Sax, Nadia nu dorea să rişte să rămână în niciunul dintre oraşele situate la suprafaţă care le apăreau în drum, şi părea că nu se încrede nici măcar în celelalte sanctuare ascunse. Când venea vorba de păstrarea secretului, se dovedea că Nadia aparţine celor mai conservatori reprezentanţi ai bătrânilor. De-a lungul anilor mulţi de viaţă în umbră, la fel ca Lupul de Preerie, Nadia îşi construise un întreg sistem de adăposturi proprii, iar acum treceau de la unul la altul, petrecându-şi zilele scurte dormind şi aşteptând în condiţii de confort relativ. Nu se puteau deplasa în timpul zilelor de iarnă deoarece gluga de ceaţă se redusese ca grosime şi suprafaţă în ultimii ani, în anul respectiv nefiind mai mult decât o pâclă subţire, sau nori răsfiraţi, la joasă înălţime, învolburându-se deasupra terenului neregulat, accidentat. Odată, într-o dimineaţă ceţoasă, după ivirea zorilor la ora zece, coborau o denivelare bruscă, iar Nadia le povestea că Ann o identificase drept o rămăşiţă a unei Chasma Australe anterioare:

– Zicea că, literalmente, pe aici există zeci de Chasma

Australes, tăiate la diferite unghiuri în timpul unor momente timpurii din ciclul precesiunii…

Deodată ceaţa s-a risipit, iar ei au putut vedea până la o depărtare de mulţi kilometri, până la pereţii zdrenţuiţi de gheaţă de la gura actualului canion Chasma Australe, care străluceau în depărtare. Erau expuşi. Apoi norii s-au îngrămădit din nou asupra lor, învăluindu-i într-un alb opac, curgător, de parcă s-ar fi deplasat în timpul unei furtuni de zăpadă în care fulgii sunt atât de fini, încât sfidează gravitaţia, rămânând, veşnic, în suspensie.

Nadiei nu-i plăcea deloc genul acesta de expunere, aşa că nu încetă să se ascundă în timpul zilei. Se uitau pe ferestruicile adăposturilor la norii care se învolburau deasupra lor şi care, uneori, captau lumina în matrice scânteietoare, atât de strălucitoare, încât erau dureros de privit. Razele de soare străpungeau uneori norii, izbindu-se de crestele alungite şi de escarpele terenului orbitor de alb. Într-o bună zi, chiar, trăiră o „albire” totală, când toate umbrele dispărură şi, odată cu ele, tot ce mai exista: o lume albă, pură, în care până şi orizontul era imposibil de deosebit.

În alte zile, curcubee produse de gheaţă aruncau arcade de culori pastel deasupra nuanţelor de alb intens. Iar odată, când soarele reuşi să-şi facă apariţia la mică înălţime, deasupra peisajului, era înconjurat de un inel de lumină la fel de strălucitor ca astrul zilei. Terenul strălucea orbitor de alb, nu uniform, ci în petice, toate mişcându-se cu repeziciune sub suflarea neîncetată a vântului. Art se amuza şi nu înceta să scoată exclamaţii în faţa florilor de gheaţă, mari cât nişte tufe, presărate cu ace de gheaţă şi evantaie dantelate, unite la margini astfel încât, în multe zone, solul dispărea complet, iar ei se deplasau pe o suprafaţă crocantă de flori sfărâmate, strivindu-le sub roţi cu sutele. După asemenea zile, nopţile lungi, întunecoase, veneau aproape ca o uşurare.

Zilele treceau fără a se deosebi una de alta. Lui Nirgal i se părea extrem de confortabil să călătorească împreună cu Art şi Nadia. Amândoi erau temperaţi, calmi, amuzanţi. Art avea cincizeci şi unu de ani, Nadia o sută douăzeci şi Nirgal doar doisprezece – ceea ce însemna în jur de douăzeci şi cinci în ani pământeşti. Dar, în ciuda discrepanţelor de vârstă, se purtau unul cu altul ca nişte egali. Nirgal îşi putea proba faţă de ei propriile idei fără nicio restricţie, iar ei nu râdeau niciodată, şi nici nu-l luau peste picior, chiar şi atunci când depistau

problemele şi i le semnalau. De fapt ideile lor – în cea mai mare parte – se împleteau destul de bine. În terminologia politică marţiană, ei erau asimilaţionişti verzi moderaţi – sau *boone*-işti, cum le spunea Nadia. Mai aveau şi temperamente asemănătoare, ceea ce Nirgal nu mai simţise niciodată faţă de nimeni altul – nici faţă de familia lui de la Gamete şi nici faţă de prietenii de la Sabishii.

În timp ce stăteau de vorbă, noapte de noapte, se opreau pentru scurtă vreme la unele din marile sanctuare ale sudului, prezentându-l pe Art celor de acolo şi implantând ideea unei întruniri sau chiar a unui congres. Îl duseră la Bogdanov Vishniac, uimindu-l cu prezentarea complexului gigantic amenajat adânc, în interiorul puţului, mult mai mare decât oricare alt sanctuar. Chipul lui Art, cu ochii ieşiţi din orbite, era la fel de elocvent ca un discurs, amintindu-i lui Nirgal cu mare acuitate de sentimentul trăit în copilărie, când îl vizitase pentru prima dată împreună cu Lupul de Preerie.

Bogdanoviştii erau evident interesaţi de organizarea unei întruniri, dar Mikhail Yangel, unul dintre asociaţii lui Arkadi care supravieţuise războiului din ’61, îl întrebă pe Art care ar fi scopul – pe termen lung – al unei asemenea întruniri.

– Să recuceriţi suprafaţa.

– Înţeleg, răspunse Mikhail, cu ochii măriţi. Ei bine, sunt sigur că veţi avea sprijinul nostru pentru aşa ceva! Oamenilor le-a fost frică fie şi numai să pună chestiunea în discuţie.

– E foarte bine, îi spuse Nadia lui Art în timp ce se îndreptau spre nord. Dacă bogdanoviştii sprijină o întrunire, probabil că va avea loc. Majoritatea sanctuarelor ascunse sunt fie bogdanoviste, fie puternic influenţate de aceştia.

După Vishniac, vizitară sanctuarele din jurul craterului Holmes, cunoscut drept „inima industrială” a subteranei. Şi aceste colonii erau cu precădere bogdanoviste, prezentând felurite mici diferenţieri sociale influenţate de filosofi sociali marţieni timpurii, cum ar fi prizonierul Schnelling, sau Hiroko, Marina, John Boone. Utopiştii francofoni din Prometheus, pe de o parte, îşi structuraseră aşezările bazându-se pe idei luate din surse care se întindeau de la Rousseau şi Fourier la Foucault şi Nemy, subtilităţi de care Nirgal nu fusese conştient atunci când le vizitase pentru prima dată. În momentul de faţă, acestea erau puternic influenţate de polinezieni, de curând sosiţi pe Marte, ale căror locuinţe călduroase erau împodobite cu palmieri şi bazine

nu prea adânci, despre care Art aprecie că seamănă mai mult cu Tahiti decât cu Parisul.

În Prometheus li se alătură însăşi Jackie Boone, care fusese lăsată acolo de prietenii cu care călătorise. Voia să se ducă direct la Gamete, dar, decât să mai aştepte, preferă să pornească mai departe cu Nadia, iar aceasta era de acord s-o ia. Aşa că, atunci când porniră din nou la drum, Jackie îi însoţea.

Camaraderia lipsită de complicaţii din prima parte a călătoriei lor dispăru. Jackie şi Nirgal se despărţiseră în Sabishii, relaţia dintre ei rămânând, ca de obicei, nedefinită şi şovăielnică, iar lui Nirgal îi displăcea să vadă întreruptă dezvoltarea noilor lui legături de prietenie. Art era evident uluit de prezenţa ei fizică. Jackie era mai înaltă decât el şi mai împlinită decât Nirgal, iar Art se uita la ea într-un fel care lui i se părea neobservabil, dar de care ceilalţi, inclusiv Jackie, erau pe deplin conştienţi. O făcea pe Nadia să-şi dea ochii peste cap şi să se certe cu Jackie pe fleacuri, ca nişte surori. Odată, după o astfel de ceartă, când ele erau în altă parte a unuia dintre adăposturile Nadiei, Art îi şopti lui Nirgal:

– E exact ca Maia! Nu-ţi aminteşte de ea? Glasul, felul de a fi…

– Spune-i asta ei şi o să te omoare! îl preveni Nirgal, râzând.

– A! făcu Art, uitându-se la Nirgal cu o privire piezişă. Aşadar, voi doi încă?…

Nirgal înălţă din umeri. Într-un fel, era interesant. Îi spusese destule lui Art despre relaţia lui cu Jackie, încât bărbatul mai vârstnic să-şi dea seama că între ei doi există ceva fundamental. Iar acum Jackie, aproape sigur, îi făcea avansuri lui Art, pentru a-l adăuga la răsfăţurile ei, aşa cum făcea de obicei cu bărbaţii care îi plăceau sau pe care îi considera importanţi. În momentul acela, încă nu înţelegea cât e Art de important, dar când îşi va da seama va acţiona în felul ei obişnuit, iar atunci ce va face Art?

Aşadar voiajul lor nu mai era acelaşi, Jackie conferind propriul ei ritm lucrurilor. Se certa cu Nirgal şi cu Nadia; din când în când se freca de Art, fermecându-l în acelaşi timp în care îl judeca, de parcă ar fi fost un automatism al cunoştinţei lor. Îşi scotea fusta pentru a se spăla atunci când se aflau în adăposturile Nadiei, ori îi punea o mână pe braţ când îl întreba despre Pământ. Alteori îl ignora complet, retrăgându-se într-o lume numai a ei. Parcă ar fi călătorit cu o pisică mare în maşină, o panteră capabilă să-ţi

toarcă în poală ori să te fugărească prin compartiment, dar în ambele situaţii se plimba de colo până colo cu o graţie nervoasă, fără cusur.

N-aveau ce face, asta era Jackie. Şi mai era râsul ei, răsunând în maşină la remarcele lui Art sau ale Nadiei, şi frumuseţea ei, şi entuziasmul intens cu care discuta situaţia marţiană, aşa că atunci când descoperi ce făceau ei în această călătorie trecu imediat de partea lor. Viaţa era mai frumoasă în prezenţa ei, fără nicio îndoială. Iar Art, deşi o urmărea cu ochii mari când făcea baie, avea o notă vicleană în zâmbet, în vreme ce-i gusta atenţiile ei fermecătoare. Odată, Nirgal îl surprinse adresându-i Nadiei o privire de-a dreptul amuzată. Aşadar, deşi îi plăcea de ea destul de mult, şi îi plăcea s-o privească, nu părea cucerit. Era, probabil, din cauza prieteniei dintre el şi Nirgal. Nirgal n-avea cum să fie sigur, dar îi plăcea această idee neobişnuită la Zygote sau Sabishii.

În ceea ce o privea pe ea, Jackie părea să-l respingă pe Art ca factor în organizarea unei adunări generale, de parcă ar fi dorit să se ocupe numai ea de tot. Dar mai târziu vizitară un mic sanctuar neomarxist, în munţii lui Mitchel (zonă la fel de puţin muntoasă ca şi restul înălţimilor sudice, numele fiind un produs al erei telescopului), iar aceşti neomarxişti se dovediră a fi în legătură cu oraşul Bologna, din Italia, şi cu provincia indiană Kerala – precum şi cu sediile Praxis din ambele locuri. Aşa că aveau o mulţime de discutat cu Art, iar la sfârşitul vizitei unul dintre ei îi spuse:

– E minunat ce faci dumneata. Eşti exact la fel ca John Boone.

Jackie se întoarse brusc pentru a se uita la Art, care dădea prosteşte din cap.

– Nu, nu e la fel, spuse ea, automat.

Dar după aceea îl trată cu mai multă seriozitate. Nirgal nu putea decât să râdă. Orice menţionare a numelui lui John Boone acţiona ca o formulă magică asupra lui Jackie. Când ea şi Nadia discutară teoriile lui John, înţelese puţin de ce Jackie simte aşa. Mare parte din ceea ce dorise Boone pentru Marte avea sens, era nemaipomenit, iar lui i se părea că mai ales Sabishii e un spaţiu *boone*-ist prin excelenţă. Cu toate acestea, reacţiile lui Jackie erau mai mult afective, având de-a face cu Kasei, Esther, Hiroko, până şi cu Peter, şi cu un anume complex de sentimente care o impresionau la un nivel unde nu ajungea nimic altceva.

Îşi continuară drumul spre nord, prin zone mult mai violent răvăşite decât acelea rămase în urmă. Se aflau într-un ţinut vulcanic, unde frumuseţea aspră a dealurilor sudice era accentuată de vârfurile străvechi, abrupte, ale lui Australis Tholus şi Amphitrites Patera. Cei doi vulcani delimitau o regiune de revărsări de lavă, unde roca negricioasă era îngheţată în forme stranii, valuri şi râuri. Cândva toate acestea se scurseseră pe suprafaţă în şuvoaie de lichid incandescent. Chiar şi întărite, negre şi sfărâmate de vechime, acoperite cu praf şi flori de gheaţă, formele continuau să-şi dezvăluie consistenţa originară.

Cele mai proeminente forme de lavă erau încreţituri lungi şi joase, ca nişte cozi de dragon fosilizate în roca neagră, solidă. Acestea şerpuiau pe o lungime de kilometri întregi pe suprafaţa terenului, adesea dispărând dincolo de orizont în ambele direcţii, obligându-i pe călători la lungi ocoluri. Aceste nervuri dorsale erau străvechi canale prin care se scursese lava; roca din care erau formate se dovedise mai tare decât terenul peste care se scursese la început, iar în eonii care au urmat, terenul înconjurător se erodase, lăsând movilele negre întinse pe suprafaţă, ca nişte replici ale cablului prăbuşit al elevatorului, doar că mult mai mari.

Una dintre aceste formaţiuni, în regiunea Dorsa Brevia, fusese transformată de curând într-un sanctuar ascuns. Aşa că Nadia conduse maşina pe un traseu chinuitor printre creste proeminente de lavă, apoi într-un garaj spaţios situat în versantul celui mai mare tumul negru pe care îl văzuseră vreodată. Coborâră din maşină, fiind întâmpinaţi de un grup restrâns de străini prietenoşi; pe câţiva dintre aceştia, Jackie îi mai întâlnise. Nu exista niciun fel de indiciu în garaj că încăperea de dincolo de acesta avea să fie deosebită prin ceva de oricare alta vizitată până atunci. Dar în momentul în care trecură printr-o mare ecluză cilindrică şi ieşiră prin cealaltă uşă, rămaseră şocaţi să vadă în faţă un spaţiu deschis care, evident, ocupa întregul interior al dorsalei. Dorsala era goală pe dinăuntru; spaţiul gol din interiorul acesteia era oarecum cilindric, un tub de aproximativ două sute de metri de la podea la tavan, trei sute de la un perete la altul şi întinzându-se cât vedeau cu ochii în ambele direcţii. Gura lui Art semăna cu o secţiune transversală prin tunel.

– Formidabil! continua el să exclame. Uitaţi-vă la asta! Nemaipomenit!

Gazdele îi informară că unele dorsale sunt goale pe dinăuntru. Tunele de lavă. Existau multe şi pe Pământ, dar la o scară mult mai mică. Tubul acesta era în realitate de o sută de ori mai mare decât cel mai mare tub pământean. Atunci când s-au scurs râurile de lavă, îi explică lui Art o femeie tânără pe nume Ariadne, acestea s-au răcit şi s-au întărit pe margini şi apoi la suprafaţă, după care lava fierbinte a continuat să curgă prin conducta astfel formată până când scurgerea a încetat, iar lava rămasă s-a vărsat în vreun lac de foc, lăsând în urmă peşteri cilindrice, uneori lungi de cincizeci de kilometri.

Pardoseala acestui tunel era aproximativ plată, fiind acum presărată cu acoperişuri şi spaţii verzi, bazine şi sute de puieţi de bambus şi pin plantaţi în pâlcuri. Fisuri lungi situate în plafonul tunelului serviseră drept bază pentru amenajarea unor lucarne filtrante, formate din materiale stratificate, care reflectau aceleaşi semnale termice şi vizuale ca restul dorsalei, dar permiteau pătrunderea în tunel a unor lungi perdele de lumină maronie, astfel încât până şi cele mai întunecate porţiuni ale tunelului erau ca o zi înnorată.

Tunelul din Dorsa Brevia este lung de patruzeci de kilometri, îi informă Ariadne pe când coborau o scară, deşi există locuri unde tavanul s-a prăbuşit, sau dopuri de lavă aproape că umplu cavitatea.

– N-am închis tot locul, desigur. E mai mult decât ne trebuie şi, oricum, mai mult decât putem noi încălzi şi drena. Dar am închis cam doisprezece kilometri până în acest moment, în segmente de un kilometru lungime, cu pereţi despărţitori din pânză de cort.

– Nemaipomenit! repetă Art.

Nirgal se simţea la fel de impresionat, iar Nadia era, evident, încântată. Până şi Vishniac nu făcea nici doi bani în comparaţie cu ceea ce vedeau. Jackie se afla deja aproape de baza scării lungi care ducea de la ecluza garajului până la un parc, mai jos de ei.

– Despre fiecare colonie în care m-aţi dus îmi închipuiam că e cea mai mare, şi întotdeauna am greşit. Ar trebui să-mi spuneţi de pe acum că următoarea va fi cât bazinul Hellas, sau cam aşa ceva, zise Art.

– Asta e cea mai mare despre care am cunoştinţă, îi răspunse Nadia, râzând. Chiar mai mare!

– Atunci de ce staţi toţi în Gamete, unde e atât de frig, şi de

strâmt şi de întunecos? N-ar încăpea aici locuitorii din toate sanctuarele?

– Nu vrem să fim cu toţii la un loc, replică Nadia. Cât despre locul ăsta, acum câţiva ani nici măcar nu exista.

Jos, pe pardoseala tunelului, erau ca într-o pădure, sub un cer de piatră neagră străbătut de lungi fisuri luminoase, în zigzag. Cei patru călători urmară grupul de gazde până la un complex de clădiri cu pereţi subţiri, din lemn şi acoperişuri ţuguiate, cu colţurile răsucite în sus. Într-una dintre aceste clădiri le prezentară un grup de femei şi bărbaţi mai în vârstă, purtând haine colorate, foarte largi, care îi invitară să ia masa cu ei.

În timp ce mâncau, aflară şi mai multe lucruri despre sanctuar, mai ales de la Ariadne, care şedea lângă ei. Fusese construit şi ocupat de descendenţii acelora care veniseră pe Marte şi se alăturaseră dispăruţilor din anii 2050, părăsind oraşele şi ocupând mici refugii în această regiune, ajutaţi în eforturile lor de locuitorii din Sabishii. Fuseseră puternic influenţaţi de areofania lui Hiroko, iar societatea lor era descrisă de unii drept un matriarhat. Studiaseră unele culturi antice matriarhale şi preluaseră unele obiceiuri din străvechea civilizaţie minoică şi din cultura populaţiei Hopi din America de Nord. Astfel, se rugau unei zeiţe care reprezenta viaţa pe Marte, un fel de personificare a principiului *viriditas* formulat de Hiroko, sau chiar o zeificare a acestuia. În viaţa de zi cu zi, femeile stăpânesc gospodăria, pe care o transmit fiicelor celor mai mici: ultimogenitură, îi spunea Ariadne, un obicei al populaţiei Hopi. Şi, la fel ca la Hopi, cu ocazia căsătoriei bărbaţii se mutau în casele soţiilor.

– Dar bărbaţilor le place chestia asta? întrebă Art, curios.

Ariadne izbucni în râs văzându-i expresia.

– Nu există femei fericite care să nu-i poată face pe bărbaţi fericiţi! Aşa zicem noi, explică ea, îndreptând asupra lui Art o privire care părea să-l tragă peste bancă până la ea.

– Parcă ar avea sens, comentă acesta.

– Toţi muncim împreună: extindem segmentele tunelului, facem agricultură, ne creştem copiii – tot ce trebuie făcut. Fiecare încearcă să fie bun la mai mult decât propria-i specialitate, obicei care cred că vine de la Prima Sută şi de la Sabishieni.

– Şi câţi sunteţi cu toţii?

– Aproape patru mii, în momentul acesta.

Art scoase un fluierat de surpriză.

În după-amiaza aceea îi conduseră prin tunel pe o distanţă de câţiva kilometri de segmente transformate, multe dintre ele împădurite, toate parcurse de un râu lat care curgea pe fundul tunelului, lărgindu-se în unele segmente pentru a forma lacuri mari. Când Ariadne îi aduse înapoi în primul segment, denumit Zakros, aproape o mie de oameni îşi făcură apariţia pentru o masă în aer liber, în cel mai mare parc. Nirgal şi Art se plimbau de colo până colo, discutând cu oamenii şi savurând un meniu sănătos, din pâine, salată şi peşte prăjit. Cei prezenţi păreau receptivi la ideea unui congres al subteranei. Mai încercaseră ceva asemănător cu mult timp în urmă, dar nu găsiseră prea mulţi adepţi în acel moment. Deţineau liste cu sanctuarele din regiunea lor, iar una dintre femeile mai vârstnice spuse, cu autoritate, că vor fi bucuroşi să găzduiască acest congres, deoarece dispun de suficient spaţiu pentru a se ocupa de un mare număr de invitaţi.

– O, ar fi minunat! se entuziasmă Art, privind-o pe Ariadne.

Mai târziu, Nadia se arătă şi ea de acord.

– Ar ajuta foarte mult, spuse. Multă lume se va opune ideii unei întruniri, deoarece suspectează Prima Sută că ar încerca să preia conducerea subteranei. Dar dacă are loc aici, iar bogdanoviştii vor fi organizatori…

Când Jackie se apropie şi auzi de oferta făcută, îl îmbrăţişa pe Art.

– Vai, înseamnă că va avea loc! E exact ce ar fi făcut şi John Boone. E la fel ca întrunirea convocată de el pe Olympus Mons.

* * *

Părăsiră Dorsa Brevia şi se îndreptară din nou spre nord, pe marginea estică a bazinului Hellas. Adesea, noaptea, Jackie scotea computerul personal al lui John Boone, Pauline, pe care îl studiase şi catalogase. Asculta selecţiuni din gândirea acestuia despre un stat independent, dezorganizate şi fără şir, reflecţiile unui om cu mai mult entuziasm (şi omegendorf) decât capacitate analitică. Doar că uneori îşi dădea drumul şi improviza în maniera renumitelor lui discursuri, iar asta putea fi fascinant. Avusese o uşurinţă a asocierilor libere care făcea ca ideile lui să sune ca nişte progresii logice chiar şi atunci când nu erau.

– Uitaţi-vă cât de mult vorbeşte despre elveţieni, spuse Jackie.

Nirgal constată pe neaşteptate cât de mult seamănă Jackie cu John. Lucrase atât de mult cu Pauline, încât comportamentul ei

fusese afectat de computer. Vocea lui John, comportamentul Maiei – în felul acesta duceau trecutul cu ei.

– Trebuie să avem grijă să participe şi câţiva elveţieni la congres, continuă ea.

– Îl avem pe Jurgen şi grupul de la Overhangs.

– Dar ei nu sunt chiar atât de elveţieni, nu?

– Va trebui să-i întrebăm, spuse Nadia. Dar dacă te referi la oficiali elveţieni, la Burroughs sunt o mulţime, şi ne-au ajutat tot timpul acolo fără ca măcar să pomenească despre asta. Vreo cincizeci dintre noi avem acum paşapoarte elveţiene. Fac parte de-a binelea din demimond.

– Ca şi Praxis, adăugă Art.

– Da, da. Oricum, o să stăm de vorbă cu grupul de la Overhangs. Sunt convinsă că vor stabili contacte cu elveţienii de la suprafaţă.

La nord-est de vulcanul Hadriaca Patera vizitară un oraş fondat de sufiţi. Structura originară era amenajată în peretele unui canion, într-un fel de *high-tech* Mesa Verde, un şir subţire de clădiri, inserate în punctul în care impunătoarea proeminenţă a ţărmului începea să coboare, treptat, până pe fundul canionului. Scări abrupte, în pasarele verticale, coborau partea inferioară a pantei până la un mic garaj din beton, iar în jurul garajului înfloriseră – ca nişte pustule – un mare număr de corturi şi garaje. Acestea erau ocupate de oameni dornici să studieze cu sufiţii. Unii proveneau din sanctuare, alţii din oraşele din nord. Mulţi erau băştinaşi, dar câţiva veniseră recent de pe Pământ. Împreună, sperau să acopere întregul canion, utilizând materiale realizate pentru noul cablu pentru sprijinirea unei imense întinderi de pânză de cort. Nadia se simţi imediat atrasă în discutarea problemelor de construcţie pe care un asemenea proiect l-ar presupune, probleme felurite şi serioase – le spuse ea cuprinsă de încântare. Ironia sorţii, atmosfera în curs de îngroşare făcea ca toate proiectele să fie şi mai dificile, deoarece domurile nu mai puteau fi susţinute de presiunea aerului din interior, ca altădată. Deşi valorile forţei de întindere şi de rezistenţă ale noilor configuraţii de carbon reprezentau mai mult decât nevoile lor, punctele de ancorare care ar susţine asemenea greutăţi – la care se gândeau ei – vor fi aproape imposibil de stabilit. Doar că inginerii de acolo erau încrezători că pânze de cort mai uşoare şi noi tehnologii de ancorare ar putea fi de folos, iar pereţii canionului – ziceau ei – sunt rezistenţi. Se

aflau chiar pe cursul superior al Văii Reull, iar eroziuni străvechi săpaseră într-un material foarte rezistent. Puncte de ancorare corespunzătoare trebuie să existe pretutindeni.

Nu făceau niciun fel de efort pentru a ascunde vreuna dintre aceste activităţi de observarea din satelit. Locuinţa circulară a sufiţilor din Margaritifer, precum şi Rumi, principala lor aşezare din sud, erau la fel de puţin ascunse. Cu toate acestea, nu fuseseră niciodată hărţuiţi de nimeni, în niciun fel. Nici măcar nu fuseseră contactaţi de Autoritatea Tranziţională. Asta îl făcea pe unul dintre conducătorii lor, un bărbat mic de statură şi negricios, pe nume Dhu el-Nun, să considere că temerile subteranei sunt exagerate. Nadia îl contrazise politicos, iar când Nirgal insistă asupra motivului, curios, ea îl privi cu fermitate:

– Îi vânează pe cei din Prima Sută.

Nirgal se gândi la toate astea în timp ce-i privea pe sufiţii care-i conduceau pe scara din tubul-pasarelă până la aşezarea lor din malul abrupt. Sosiseră cu mult înaintea zorilor, iar Dhu îi invitase pe toţi la o masă în cinstea oaspeţilor. Aşa că îi urmară pe sufiţi până sus, la locuinţa lor, şi luară loc la o masă mare şi lungă aflată într-o sală pe măsură, al cărei perete exterior constituia o fereastră continuă ce dădea spre canion. Sufiţii se îmbrăcau în alb, în vreme ce ocupanţii corturilor din canion purtau obişnuitele haine de lucru, majoritatea ruginii. Oamenii îşi turnară apă unul altuia, vorbind în timp ce mâncau.

– Te afli pe propriul tău *tariqat,* îi spuse Dhu el-Nun lui Nirgal. *Tariqat* înseamnă calea spirituală a fiecăruia, îi explică el, drumul omului către realitate.

Nirgal încuviinţ[din cap, uimit de corectitudinea descrierii – era exact aşa cum i se păruse dintotdeauna propria lui viaţă.

– Trebuie să te simţi norocos, spuse Dhu. Trebuie să ai grijă.

După un meniu constând din pâine, căpşuni, iaurt şi apoi cafea groasă ca noroiul, mesele şi scaunele fură date în lături, iar sufiţii dansară o *sema,* sau dans al dervişilor, răsucindu-se şi cântând după muzica unui harpist şi a câtorva toboşari, însoţită de psalmodierea localnicilor. Când dansatorii treceau pe lângă oaspeţi, îşi puneau, pentru o clipă, palmele pe obrajii acestora, ca atingerea unei aripi de pasăre. Nirgal se uită spre Art, aşteptându-se să-l vadă la fel de uluit, cu ochii ca cepele, cum era el de obicei la vederea diferitelor aspecte ale vieţii marţiene, dar Art zâmbea cu un aer de cunoscător, pocnind din degete în ritmul muzicii şi cântând împreună cu ceilalţi. Iar la sfârşitul

dansului ieşi în mijloc şi recită ceva într-o limbă străină, care-i făcu pe sufiţi să zâmbească şi, la sfârşit, să-l aplaude furtunos.

– Unii dintre profesorii mei din Teheran erau sufiţi, le explică el lui Nirgal, Nadiei şi lui Jackie. Reprezentau o parte însemnată din ceea ce se numeşte Renaşterea Persană.

– Şi ce ai recitat? îl întrebă Nirgal.

– E un poem persan de Jalaluddin Rumi, maestrul dervişilor dansatori.

„Murit-am dintr-un mineral şi devenit-am plantă;
Murit-am din plantă şi-am dobândit simţire;
Murit-am şi din animal şi pusu-mi-am veşminte omeneşti;
Iar când prin moarte devenit-am mai puţin…”

– A, nu-mi mai aduc aminte ce urmează. Dar unii dintre sufiţii ăştia erau buni ingineri.

– N-ar fi rău să fie la fel de buni şi aici, spuse Nadia, uitându-se la oamenii cu care discutase despre acoperirea canionului.

În orice caz, sufiţii păreau foarte entuziaşti de ideea unui congres al subteranei. După cum precizară, religia lor este sincretică, preluând unele elemente nu numai din diferitele tipuri şi naţionalităţi ale Islamului, dar şi de la unele religii mai vechi ale Asiei pe care Islamul le întâlnise, precum şi mai noi, cum ar fi Baha'i. Şi aici avea să fie nevoie de ceva la fel de flexibil, ziceau ei. Între timp, concepţia lor despre daruri fusese deja influenţată în întregime de subterană, iar câţiva dintre teoreticienii lor lucrau împreună cu Vlad şi Marina la elementele specifice ale eco-economiei. Întunericul se destrăma şi aşteptau răsăritul târziu, de iarnă, în faţa ferestrei celei mari, de unde priveau dincolo de canionul întunecat, spre răsărit, timp în care sufiţii veniră imediat cu sugestii practice în legătură cu întrunirea.

– Ar trebui să discutaţi cu beduinii şi cu ceilalţi arabi cât puteţi de repede, le spuse Dhu. Nu le-ar plăcea să se afle printre ultimii pe lista celor consultaţi.

Apoi, cerul estic se lumină, foarte încet, trecând de la vineţiu închis la culoarea lavandei. Malul opus era mai jos decât acela pe care se aflau ei, şi vedeau până la o depărtare de câţiva kilometri pe platoul estic, până la un şir de dealuri nu prea înalte care formau orizontul. Sufiţii le arătară despicătura dintre dealuri pe unde urma să apară soarele, iar unii dintre ei începură din nou să psalmodieze.

– În Elysium există un grup de sufiţi, le spuse Dhu, care merg înapoi până la rădăcinile noastre, în mithraism şi zoroastrism. Unii spun că pe Marte există mithraişti, care venerează soarele, Ahura Mazda. Ei consideră *soletta* o lucrare de artă religioasă, un vitraliu dintr-o catedrală.

Când cerul ajunse de un roz intens, curat, sufiţii se adunară în jurul oaspeţilor şi îi împinseră cu blândeţe, după un anumit tipic, spre fereastră: Nirgal lângă Jackie, Nadia şi Art în spatele lor.

– Astăzi voi sunteţi vitraliul nostru, spuse Dhu, calm.

Mai multe mâini ridicară antebraţul lui Nirgal până când mâna lui o atinse pe a lui Jackie, pe care o prinse. Schimbară, scurt, o privire, apoi se uitară înainte, către dealurile de la orizont. Art şi Nadia îşi ţineau mâinile, la fel ca ei, după care sufiţii puseră mâna lor dreaptă şi respectiv stângă pe umerii lui Jackie şi Nirgal. Incantaţia din jur deveni şi mai puternică, corul de glasuri intonând cuvinte în persană, vocalele lungi, lichide, întinzându-se minute în şir. Apoi soarele străpunse orizontul, iar fântâna de lumină explodă deasupra pământului, revărsându-se prin fereastra largă peste ei, încât simţiră nevoia să strângă din ochi, care le lăcrimau. Între *soletta* şi atmosfera în curs de îngroşare soarele era vizibil mai mare decât în trecut, de culoarea bronzului, aplatizat, licărind printre segmentele orizontale ale straturilor de inversiune îndepărtate. Jackie strânse tare mâna lui Nirgal şi, dintr-un impuls, acesta privi înapoi. Acolo, pe peretele alb, toate umbrele lor formau un fel de tapiţerie, negru pe alb, iar în intensitatea luminii, albul din apropierea umbrelor lor era cel mai strălucitor alb dintre toate, nuanţat abia vizibil de culorile curcubeului, îmbrăţişându-i pe toţi.

*

La plecare, urmară sfatul sufiţilor, îndreptându-se spre puţul Lyell, unul dintre cele patru situate la şaptezeci de grade latitudine sudică. În această regiune beduinii din Egiptul de vest amplasaseră o serie de caravanseraiuri, iar Nadia îl cunoştea pe unul dintre conducători, aşa că hotărâră să încerce să-l găsească.

Pe drum, Nirgal se gândi mult la sufiţi şi la semnificaţia pe care o avea prezenţa lor hotărâtoare în subterană şi demimond. Oamenii părăsiseră lumea de la suprafaţă pentru multe motive diferite, ceea ce nu trebuia uitat. Renunţaseră la tot, riscându-şi viaţa, dar o făcuseră mânaţi de scopuri foarte diferite. Unii sperau să pună bazele unor culturi complet noi, ca la Zygote,

Dorsa Brevia sau în sanctuarele bogdanoviştilor. Alţii, precum sufiţii, doreau să menţină legătura cu vechile culturi primejduite, după părerea lor, de ordinea globală pământeană. În momentul de faţă toate aceste facţiuni ale rezistenţei erau risipite pe dealurile sudice, amestecate, dar, totuşi, separate. Aparent n-aveau motive să devină o singură grupare. Mulţi încercaseră anume să scape de forţele dominante – transnaţionalele, Occidentul, capitalismul, America – toate sistemele totalizatoare ale puterii. Toate eforturile lor se îndreptaseră tocmai în direcţia eliberării de un asemenea sistem centralizat, ceea ce nu se potrivea prea bine cu planul lui Art, iar când Nirgal îşi exprimă îngrijorarea, Nadia îl aprobă.

– Pentru noi America înseamnă necazuri, iar tu eşti reprezentantul ei, spuse ea, făcându-l pe Art să o privească cruciş, aşa că adăugă: Desigur, America reprezintă şi creuzetul, locul unde oamenii puteau veni de pretutindeni pentru a face parte din ea. Asta era teoria. Din asta putem şi noi trage nişte învăţăminte.

– Concluzia finală a lui Boone, preciza Jackie, a fost că nu e posibil să creăm o civilizaţie marţiană din resturi. Spunea că aceasta trebuie să fie un amestec din tot ce au mai bun aceia care vin aici. Asta e deosebirea dintre adepţii lui Boone şi bogdanovişti.

– Da, răspunse Nadia, încruntându-se, dar eu cred că se înşeală şi unii şi alţii. Nu cred că o putem inventa din resturi, dar nici că va exista un amestec. Cel puţin, nu pentru multă vreme. Fiindcă va apărea problema coexistenţei unei mulţimi de culturi diferite. Dar dacă aşa ceva este cu adevărat posibil…

Ridică din umeri.

Problemele cu care aveau să se confrunte la un eventual congres căpătară contur în timpul vizitei la caravanseraiul beduinilor. Aceştia efectuau lucrări miniere în sudul îndepărtat, în zona dintre craterul Dana, craterul Lyell, Sisyphi Cavi şi Dorsa Argentea. Călătoreau dintr-un loc în altul cu instalaţii mobile pentru minerit, în stilul perfectat pe Marele Escarpament, iar acum devenit tradiţional, exploatând zăcăminte de suprafaţă şi plecând, apoi, mai departe. Caravanseraiul nu era decât un cort mic, lăsat pe locul respectiv ca o oază, pentru urgenţe sau dacă oamenii doreau să se întindă puţin.

Nimeni nu ar fi putut contrasta mai mult cu etericii sufiţi decât

beduinii. Aceşti arabi rezervaţi şi lipsiţi de sensibilitate purtau îmbrăcăminte modernă şi păreau a fi mai ales bărbaţi. La sosirea călătorilor, o caravană de mineri era pe punctul de a pleca. Atunci când auziră despre ce doreau să discute, se încruntară şi-şi văzură de lucru.

– Alte boone-isme, spuseră ei. Nu vrem s-avem de-a face cu aşa ceva.

Călătorii luară masa împreună cu un grup de bărbaţi în cel mai mare vehicul rămas în caravanserai, femeile făcându-şi apariţia dintr-un tub de legătură cu maşina învecinată doar pentru a le servi felurile de mâncare. Jackie se încruntă când înţelese asta, cu o expresie întunecată parcă desprinsă direct de pe chipul Maiei. Când unul dintre tinerii arabi care şedea lângă ea încercă să înfiripe o conversaţie, constată că e, într-adevăr, foarte greu. Nirgal îşi stăpâni un zâmbet văzându-l şi li se alătură Nadiei şi unui bătrân beduin pe nume Zeyk, conducătorul grupului şi cel pe care Nadia îl cunoştea mai demult.

– A, sufiţii, spuse el cu blândeţe. Nimeni nu-i deranjează pentru că, evident, sunt inofensivi. La fel ca păsările.

Mai târziu, pe parcursul mesei, bineînţeles că Jackie se încălzi în prezenţa tânărului arab, un bărbat uluitor de frumos, cu gene lungi şi negre încadrându-i ochii căprui, umezi, cu nas acvilin, buze roşii, pline, o bărbie ascuţită şi un comportament degajat, încrezător, aparent neintimidat de frumuseţea lui Jackie, asemănătoare în anumite privinţe cu a lui. Îl chema Antar şi provenea dintr-o importantă familie de beduini. Art, care stătea de cealaltă parte a mesei joase, părea şocat de această prietenie nouă. În anii petrecuţi împreună la Sabishii, Nirgal avusese de-a face adesea cu astfel de situaţii şi, într-un fel ciudat, aproape că îi făcea plăcere să o vadă la lucru. De fapt era o imagine impresionantă: ea, mândra fiică a celui mai mare matriarhat de la Atlantida încoace, iar Antar, mândrul moştenitor al celui mai extrem patriarhat de pe Marte, un tânăr cu o graţie şi nonşalanţă atât de pure, de parcă ar fi fost stăpânul întregii lumi.

După masă cei doi dispărură. Nirgal îşi reveni aproape fără nicio tresărire şi continuă conversaţia cu Nadia, Art, Zeyk şi Nazik, soţia acestuia, care li se alătură. Zeyk şi Nazik erau vechi locuitori ai planetei, îl cunoscuseră pe John Boone şi fuseseră prieteni cu Frank Chalmers. Contrar previziunii sufiţilor, se dovediră foarte receptivi la ideea unui congres, fiind de acord că Dorsa Brevia va fi un loc potrivit.

– Ceea ce ne trebuie nouă este egalitate fără uniformizare, spuse Zeyk la un moment dat, privind pieziş în timp ce-şi alegea cuvintele.

Gândul lui era destul de asemănător cu ceea ce spusese Nadia pe drumul până acolo, făcându-l pe Nirgal mai atent ca oricând.

– Nu e un lucru uşor de realizat, dar e clar că trebuie să încercăm, pentru a evita lupta. Voi duce vorba în comunitatea arabă. Sau, cel puţin, în rândul beduinilor. Trebuie să vă spun că în nord se află arabi foarte mult implicaţi în afaceri cu transnaţionalele, mai ales cu Amexx. Toate ţările arabe africane trec de partea lui Amexx, una după alta. O combinaţie foarte ciudată. Dar banii…, mai spuse Zeyk, frecându-şi degetele sugestiv. Ştiţi voi. Oricum, vom lua legătura cu prietenii noştri. Iar sufiţii ne vor ajuta. Cei de aici devin mullahi, iar mullahilor nu le place, dar eu sunt de acord.

Pe Zeyk îl îngrijorau alte situaţii.

– Armscor a preluat Grupul de la Marea Neagră şi asta e o combinaţie foarte nefavorabilă – vechea conducere provine din Africa de Sud, iar securitatea din toate statele membre, majoritatea state poliţieneşti: Ukraina, Georgia, Moldova, Azerbaidjan, Armenia, Bulgaria, Turcia, România – le enumeră el pe degete, încreţindu-şi nasul. Gândiţi-vă o clipă la poveştile astea! Au construit baze pe Marele Escarpament, o centură în jurul lui Marte, în realitate. Şi sunt în relaţii strânse cu Autoritatea Tranziţională. Dacă vor putea, ne vor zdrobi, încheie el, clătinând din cap.

Nadia făcu un gest de aprobare, iar Art, părând surprins de o asemenea evaluare a situaţiei, revărsă asupra lui Zeyk zeci de întrebări.

– Dar voi nu vă ascundeţi, remarcă el la un moment dat.

– Avem şi noi sanctuare dacă e nevoie de ele, spuse Zeyk. Şi suntem gata să ne batem.

– Crezi că se va ajunge până acolo?

– Sunt convins.

Mult mai târziu, după încă vreo câteva ceşti minuscule cu cafea noroioasă, Zeyk, Nazik şi Nadia discutară despre Frank Chalmers, toţi trei zâmbind într-un mod anume, cuprinşi de încântare. Nirgal şi Art ascultau şi ei, dar le era greu să-şi facă o imagine despre bărbatul acela care murise cu mult înainte de a

se naşte Nirgal. De fapt era o şocantă aducere aminte a vârstei înaintate a acestor *issei* şi a faptului că ei cunoscuseră personajul doar din înregistrările video. Până la urmă, Art izbucni:

– Dar *ce fel de om* era?

– Era un om furios, răspunse Zeyk, fără grabă. Totuşi, îi asculta pe arabi, ne respecta. A trăit o vreme printre noi şi ne-a învăţat limba şi, cinstit vorbind, puţini americani au făcut vreodată aşa ceva. Aşa că noi îl iubeam. Dar nu era uşor să ţi-l apropii. Şi era furios. Nu ştiu de ce, poate ceva legat de anii petrecuţi pe Pământ. Niciodată nu pomenea de anii aceia. De fapt nu vorbea niciodată despre el. Parcă avea în el un giroscop care se învârtea ca un pulsar. În plus mai avea şi stări de proastă dispoziţie. Foarte proastă. Îl trimiteam pe teren în maşini de cercetare pentru a vedea dacă poate să depăşească singur momentele acelea. Dar nu reuşeam întotdeauna. Din când în când ne vorbea urât, chiar dacă era oaspetele nostru. Odată, ne-a făcut pe toţi proprietari de sclavi, chiar în faţă, când ne beam cafeaua, încheie Zeyk, zâmbind amintirii.

– Proprietari de sclavi?

– Era furios, spuse Zeyk, dând din mână.

– Ne-a salvat, acolo, la sfârşit, în ’61, spuse Nadia, tresărind din gândurile în care se cufundase.

Le povesti despre o lungă călătorie prin Valles Marineris, efectuată în acelaşi timp când erupţia acviferului Compton inunda marele canion, şi cum, când aproape scăpaseră, viitura l-a prins pe Frank şi l-a târât departe.

– Era afară şi împingea maşina de pe stâncă. Dacă n-ar fi acţionat aşa de repede, apa ar fi luat maşina cu totul.

– A! exclamă Zeyk. Fericită moarte!

– Nu cred că asta a fost şi părerea lui.

Toţi *isseii* râseră, apoi îşi luară ceştile goale şi sorbiră o înghiţitură în memoria prietenului lor dispărut.

– Mi-e dor de el, spuse Nadia în timp ce punea ceaşca înapoi, pe masă. N-am crezut niciodată că voi spune asta.

Rămase tăcută şi, privind-o, Nirgal simţi noaptea cum îi învăluie, ascunzându-i. N-o auzise niciodată vorbind despre Frank Chalmers. O mulţime dintre prietenii ei muriseră în timpul revoltei, până şi partenerul ei, Bogdanov, ale cărui învăţături mulţi le mai urmau încă.

– Furios până în ultima clipă, spuse Zeyk. Pentru Frank, o moarte fericită!

După Lyell, îşi continuară călătoria în sens invers acelor ceasornicului, în jurul Polului Sud, oprindu-se la sanctuare sau în oraşe-corturi, făcând schimb de noutăţi şi de bunuri. Christianopolis era cel mai mare oraş-cort din zonă, centrul comercial pentru toate aşezările mai mici de la sud de Argyre. Sanctuarele din zonă erau, în marea lor majoritate, ocupate de adepţi ai Roşilor. Nadia îi rugă pe toţi Roşii întâlniţi să-i dea de ştire Annei Clayborne despre congres.

– Ar fi trebuit să menţinem o legătură telefonică, dar ea nu-mi răspunde.

Mulţi dintre Roşii erau convinşi că organizarea întrunirii e o idee proastă sau, cel puţin, o pierdere de timp. La sud de craterul Schmidt se opriră la o aşezare a comuniştilor din Bologna, care trăiau într-un deal scobit, pierduţi într-una dintre cele mai accidentate zone ale înălţimilor sudice, o regiune foarte greu de străbătut din cauza numeroaselor taluzuri şi întărituri neregulate peste care maşinile nu puteau trece. Bolognezii le dădură o hartă pe care erau marcate câteva tunele şi elevatoare pe care le instalaseră în zonă pentru a permite trecerea prin fortificaţii şi urcarea şi coborârea taluzurilor.

– Dacă nu le-am avea, deplasările noastre nu ar fi altceva decât ocolişuri, spuseră ei.

Amplasată în apropierea unuia dintre tunelele ascunse, se afla o colonie mică de polinezieni, care locuiau într-un scurt tunel de lavă pe fundul căruia amenajaseră un lac şi trei insule. Pe flancul sudic se înălţa un zid de gheaţă şi zăpadă, dar polinezienii – majoritatea provenind din insula Vanuatu – menţineau interiorul refugiului lor la o temperatură ca la ei acasă. Lui Nirgal aerul i se păru atât de fierbinte şi de umed, încât abia mai putea respira, chiar şi atunci când şedea pe o plajă, între lacul negru şi un şir de palmieri clătinându-se în bătaia vântului. Evident, îşi spunea privind în jur, polinezienii puteau fi socotiţi în rândul acelora care încearcă să clădească o cultură care să încorporeze aspecte legate de strămoşii lor ancestrali. De asemenea se dovedeau experţi în guvernarea nesofisticată din timpul tuturor perioadelor de istorie terestră, preocupându-i nespus ideea de a împărtăşi cu alţii, la congres, ceea ce ştiau, aşa că nu era niciun fel de problemă să-i convingă să participe.

Se adunaseră pe plajă pentru a sărbători ideea congresului. Art, aşezat între Jackie şi o frumuseţe polineziană pe nume

Tanna, radia plin de încântare pe când sorbea dintr-o jumătate de nucă de cocos plină cu kava. Nirgal se întinsese în faţa lor, ascultând cum Jackie şi Tanna discută animat despre mişcarea indigenă – cum o numea Tanna. Nu e vorba de o nostalgie a revenirii la trecut, zicea ea, ci mai degrabă o strădanie de a crea noi culturi, încorporând aspecte ale civilizaţiilor anterioare în formele marţiene de înaltă tehnicitate.

– Însăşi subterana este un fel de Polinezie, spuse Tanna. Insuliţe într-un ocean de piatră, unele marcate pe hartă şi altele nu. Iar într-o bună zi va exista un ocean adevărat, şi noi ne vom afla acolo, pe insule, înflorind sub nesfârşirea cerului.

– Să bem pentru asta, toastă Art şi se execută.

Evident, o porţiune a culturii arhaice polineziene pe care Art o spera încorporată era vestita lor deschidere sexuală. Doar că Jackie complica cu răutate lucrurile rezemându-se de braţul lui Art, fie pentru a-l tachina, fie pentru a concura cu Tanna. Art părea fericit, dar preocupat. Îşi băuse destul de repede ceaşca de kava, iar între efectele băuturii şi prezenţa femeilor părea pierdut într-o binecuvântată confuzie. Nirgal aproape că râse zgomotos. Judecând după privirile cu care era întâmpinat, se părea că şi alte femei tinere prezente la petrecere sunt interesate de împărtăşirea acelei înţelepciuni ancestrale. Pe de altă parte, Jackie ar fi putut să înceteze să-l mai sâcâie pe Art. Dar n-avea nicio importanţă. Urma o noapte lungă, iar micul ocean din tunel al Noului Vanuatu era menţinut la fel de cald ca băile de demult, din Zygote. Nadia se afla deja acolo, înotând împreună cu câţiva bărbaţi care aveau un sfert din vârsta ei. Nirgal se ridică în picioare, îşi scoase hainele şi intră în apă.

În timpul iernii noaptea dura mult, încât până şi la optzeci de grade latitudine soarele îşi făcea apariţia doar vreo două ore în timpul prânzului. Atunci ceţurile mişcătoare luceau în tonuri pastelate gri metalice: în unele zile căpătau nuanţe de violet, trandafiriu şi roz. În alte zile aveau tonuri de aramă, bronz şi aur. În toate cazurile, nuanţele delicate de culoare erau capturate şi reflectate de chiciura de pe sol, încât uneori aveau senzaţia că traversează o lume făcută în totalitate din pietre nestemate – ametiste, rubine şi safire.

În alte zile urla vântul, aruncând o mare cantitate de gheaţă care acoperea maşina şi conferea lumii înconjurătoare un aspect lichid, subacvatic. În scurtele ore de lumină solară munceau la

degajarea roţilor, soarele apărând, prin ceaţă, ca un petic de licheni galbeni. Odată, după liniştirea unei astfel de vijelii, dispăru şi ceaţa, dezvăluind de la un orizont la altul o spectaculoasă complexitate de flori de gheaţă. Iar dincolo de limita nordică a acestui câmp accidentat acoperit cu diamante se vedea un nor înalt şi negru, ridicându-se spre cer dintr-o sursă care nu părea prea departe de orizont.

Se opriră şi degajară intrarea într-unul dintre micile adăposturi ale Nadiei. Nirgal se uită pe fereastră la norul negru, apoi examină harta.

– Cred că ar putea fi puţul Rayleigh, comentă el. Lupul de Preerie a pornit acolo excavatoarele robotizate în timpul primei călătorii pe care am făcut-o împreună. Mă întreb dacă a avut vreun rezultat.

– Am o mică maşină pentru cercetări ascunsă în garajul de aici, spuse Nadia. Dacă vrei, poţi s-o iei şi să arunci o privire. Aş merge şi eu, dar trebuie să mă întorc la Gamete. Poimâine ar trebui să mă întâlnesc acolo cu Ann. Se pare că a aflat despre congres şi vrea să-mi pună câteva întrebări.

Art se arătă interesat să o cunoască pe Ann Clayborne. Îl impresionase o înregistrare video în legătură cu ea pe care o vizionase în timpul zborului spre Marte.

– Ar fi ca şi cum l-aş întâlni pe Ieremia.

– Vin şi eu cu tine, îi spuse Jackie lui Nirgal.

Aşadar convenină să se întâlnească în Gamete. Art şi Nadia porniră direct într-acolo cu maşina cea mare, iar Nirgal plecă împreună cu Jackie în maşina de cercetare a Nadiei. Norul vertical încă mai domina peisajul înaintea lor, un stâlp dens, format din lobi de un cenuşiu închis, aplatizaţi în stratosferă în diferite direcţii şi la momente diferite. Pe măsură ce se apropiau, le era tot mai limpede că norul se înalţă din planeta tăcută. Apoi, pe când rulau pe marginea unui mic taluz, observară că pământul, în depărtare, era lipsit de gheaţă, terenul fiind la fel de stâncos ca în timpul verii, doar că mai negru, o rocă de un negru aproape pur fumegând prin lungi fisuri portocalii de pe suprafaţa bulboasă, ca o pernă. Şi chiar dincolo de orizont, care nu era mai departe de şase-şapte kilometri, norul cel negru se înălţa în valuri, ca dintr-un puţ litosferic transformat într-o novă, fumul fierbinte explodând spre exterior şi apoi rostogolindu-se grabnic în sus.

Jackie conduse maşina până pe culmea dealului cel mai înalt din zonă. De acolo se vedea până la sursa norului, şi era exact cum bănuise Nirgal în clipa în care îl zărise. Puţul Rayleigh era acum un deal mic, negru, cu excepţia reţelei furibunde de fisuri portocalii. Norul se revărsa printr-o deschidere din acest deal, fumul fiind negru, dens, înălţându-se în valuri. O limbă de rocă neagră şi aspră cobora spre sud, în direcţia lor, apoi cotea spre dreapta.

Pe când stăteau în maşină şi priveau în tăcere, o mare parte din dealul negru care acoperea gura puţului se ridică şi se sparse, iar roca lichidă, portocalie, se revărsă repede printre blocurile negre, aruncând scântei şi împroşcând cu stropi galbeni. Galbenul intens deveni repede portocaliu, după care se închise şi mai mult.

Apoi totul rămase nemişcat, cu excepţia coloanei de fum. Peste zumzetul ventilatorului şi al motorului, se auzea un sunet de bas continuu, ca un huruit, punctat de bubuituri marcate de emanaţii bruşte de fum. Maşina tremura uşor pe amortizoare.

Rămaseră pe deal, Nirgal fascinat, Jackie agitată şi vorbăreaţă, comentând în detaliu tot ce vedea, apoi amuţind când bucăţi de lavă se rupseră din masa dealului şi făcură loc altor revărsări de rocă topită. Când se uitau prin luneta cu infraroşii cu care era dotată maşina, dealul era un smarald strălucitor cu fisuri de un alb orbitor, iar limba de lavă care lingea câmpia era de un verde strălucitor. Dură aproape o oră pentru ca roca portocalie să devină neagră în lumina vizibilă, dar prin luneta cu infraroşii smaraldul devenea verde închis în aproape zece minute. Verdele revărsându-se peste lume, prin el ţâşnind albul.

Mâncară ceva, iar cât îşi spălară farfuriile Jackie îl împinse pe Nirgal de colo până colo prin bucătăria strâmtă, prietenoasă aşa cum fusese la New Vanuatu, cu ochii strălucitori şi un zâmbet abia schiţat pe buze. Nirgal cunoştea semnele şi o mângâie când ea trecu prin spaţiul îngust din spatele scaunelor şoferilor, fericit de această intimitate reînnoită, atât de rară şi atât de preţioasă.

– Pariez că afară e cald, spuse el.

Iar ea întoarse capul brusc, privindu-l, cu ochii strălucind.

Fără să mai rostească niciun cuvânt, se îmbrăcară şi intrară în ecluză, cu mâinile înmănuşate, aşteptând ca aerul să fie eliminat şi să se deschidă. Apoi coborâră şi porniră peste pietrişul ruginiu, uscat, ţinându-se de mână şi strângând cu putere, ocolind

protuberanţele, adânciturile şi bolovanii care le ajungeau până la piept, îndreptându-se către lava cea nouă. Fiecare avea în mâna liberă un fel de pernuţe termoizolante. Ar fi putut vorbi, dar n-o făceau. Din când în când, simţeau curenţii de aer, şi chiar prin straturile izolatoare ale costumului Nirgal simţea că aerul e cald. Pământul îi tremura uşor sub tălpi, iar huruitul era distinct, vibrându-i în stomac, punctat la fiecare câteva secunde de o bubuitură surdă sau de o trosnitură mai ascuţită. Fără îndoială că era periculos să te afli acolo. Văzură o colină mică, foarte asemănătoare cu aceea pe care era parcată maşina lor, înălţându-se deasupra şuvoiului de lavă la o distanţă oarecum mai mică şi, fără să se consulte, se îndreptară spre aceasta, urcând cu paşi mari panta finală, ţinându-se mereu de mâini, strângându-se cu putere.

Din vârful colinei se vedea până departe, dincolo de şuvoiul negru şi de reţeaua sa mişcătoare de fisuri portocalii. Zgomotul era considerabil. Părea clar că orice nou val de lavă se va scurge pe cealaltă parte a masei negre, la vale. Se aflau pe un punct ridicat de pe malul unui râu, curgând de la stânga la dreapta – aşa cum se uitau ei. Desigur, o revărsare bruscă, de mare amploare, îi putea prinde, dar părea puţin probabil şi, în orice caz, nu erau mai expuşi aici decât fuseseră în maşină.

Toate calculele de acest fel încetară definitiv în momentul în care Jackie îşi eliberă mâna şi începu să-şi scoată mănuşa. Nirgal îi urmă exemplul, rulând ţesătura elastică până când încheietura rămase expusă, şi îşi eliberă degetul cel mare. Mănuşa îi sări cu un pocnet de pe vârfurile degetelor. Erau circa 278 de grade, socoti el, tăios, dar nu deosebit de rece. Apoi îl izbi un val de aer cald, urmat de un altul fierbinte, poate 315°K, care trecu la fel de repede, fiind urmat de aerul rece, violent, la care mâna lui fusese expusă la început. Pe când îşi cojea cealaltă mănuşă, deveni evident pentru el că temperatura aceea se întâlnea pretutindeni, fiecare rafală de vânt vizibil diferită. Jackie îşi desfăcuse deja fermoarul care-i unea haina de cască, continuând în partea din faţă a costumului, apoi îl smulse de pe ea, dezgolindu-şi partea superioară a trupului. O izbi curentul de aer şi se înfioră. Se aplecă în faţă pentru a-şi scoate cizmele, iar rezervorul de aer se afla pe scobitura din spatele ei, coastele evidenţiindu-i-se sub piele. Nirgal se aplecă şi îi trase pantalonii jos, până sub fund. Ea se lăsă pe spate, îl trase spre ea şi îl trânti la pământ, răsucindu-se repede pentru a ajunge pe pernuţele termoizolante. Solul era

extrem de rece. Îşi scoaseră hainele, iar ea se întinse pe spate cu rezervorul de aer deasupra umărului drept. El se culcă deasupra ei. În aerul îngheţat, corpul lui Jackie era uimitor de cald, radiind la fel ca lava, roz şi muşchiulos, înfăşurându-l energic cu braţele şi picioarele, surprinzător de palpabile în lumina soarelui. Îşi ciocniră vizoarele unul de altul, căştile lor pompând cu putere aerul pentru a compensa pierderile din zona umerilor, spatelui, pieptului şi a claviculelor. Se priviră o vreme în ochi, despărţiţi de stratul dublu de sticlă care părea singura piedică în calea contopirii lor într-o singură fiinţă. Senzaţia era atât de puternică, încât părea primejdioasă, şi nu încetau să-şi izbească vizoarele în dorinţa puternică de a se contopi, ştiind că sunt, totuşi, în siguranţă. Ochii lui Jackie aveau o dungă stranie, vibrantă, între iris şi pupilă. Ferestruicile negre şi rotunde erau mai adânci decât oricare puţ stratosferic, o cale de acces către centrul universului. Trebuia să se uite în alte parte, trebuia! Se ridică de pe ea pentru a-i privi trupul prelung. Oricât de uluitor era, îl uluia mai puţin decât profunzimile ochilor. Umeri largi, vânjoşi, buricul oval, lungimea atât de feminină a coapselor... Nirgal închise ochii! Pământul vibra sub ei odată cu Jackie, încât simţea ca se cufundă chiar în inima planetei, ca într-un trup feminin, puternic, dezlănţuit – putea rămâne total nemişcat, amândoi stăteau perfect nemişcaţi, totuşi, planeta îi făcea să vibreze, într-o exaltare seismică blândă, dar intensă. Stânca era vie! Începură să-i vibreze ritmic şi nervii şi pielea, apoi întoarse capul pentru a privi magma care se revărsa, după care toate se potriviră.

Lăsară în urmă vulcanul Rayleigh, pătrunzând din nou în întunecimea calotei de ceaţă. În a doua noapte după plecare se apropiară de Gamete; în cenuşiul închis al unui amurg deosebit de profund, ajunseră sub marea proeminenţă de gheaţă şi, brusc, Jackie se aplecă în faţă strigând, opri autopilotul cu o izbitură şi calcă frâna până la refuz.

Nirgal, care moţăia, se prinse de volanul lui, încercând să-şi dea seama în ce constă problema.

Dealul în care se afla garajul fusese spulberat şi o imensă masă de gheaţă alunecase peste locul unde fusese. În partea superioară aceasta era extrem de sfărâmată, parcă de o explozie.

– Vai! strigă Jackie. L-au aruncat în aer! I-au ucis pe toţi!

Nirgal se simţea de parcă ar fi primit o lovitură în stomac. Era

uimit să descopere ce lovitură fizică poate produce teama. Mintea îi amorţise şi parcă nu mai simţea nimic – nici îngrijorare, nici disperare, nimic. Se întinse spre Jackie, care tremura, şi o prinse de umăr, apoi încercă să vadă ceva prin ceaţa densă care se ridica.

– Iată intrarea în caz de pericol, spuse el. N-aveau cum să fie luaţi prin surprindere.

Tunelul ducea printr-un braţ al calotei polare până la Chasma Australe, unde se găsea un adăpost în peretele de gheaţă.

– Dar…, începu Jackie şi înghiţi în sec. Dar dacă nu au primit niciun fel de atenţionare?

– Hai să mergem până la adăpostul din Australe, spuse Nirgal, trecând la volan.

Porni cu viteza maximă de care era în stare maşina, peste florile de gheaţă, concentrându-se la detaliile din teren şi încercând să nu gândească. Nu dorea să ajungă la celălalt adăpost… să ajungă acolo şi să-l găsească gol, pierzând până şi ultima speranţă, singura lui modalitate de a ocoli acest dezastru. Ar fi vrut să nu mai ajungă niciodată acolo, să dea pe vecie ocol calotei polare în sensul acelor de ceasornic, fără să-i pese de şocul care o făcea pe Jackie să respire cu greutate şi să geamă din când în când. Nu simţea decât amorţeală, incapacitatea de a mai gândi. Nu simt absolut nimic, îşi spunea el, cu uimire. Dar imagini nechemate ale lui Hiroko îi apăreau mereu în faţa ochilor, parcă proiectate pe parbriz, ori stăteau ca nişte stafii în ceţurile mişcătoare. Era posibil ca atacul să fi pornit din spaţiu, sau dinspre nord, cu o rachetă – în care caz nu ar fi fost niciun fel de atenţionare. Să ştergi definitiv lumea verde din univers, lăsând în loc numai lumea albă a morţii, la fel de lipsită de culoare ca această ceaţă cenuşie a iernii!

Îşi strânse buzele şi se concentră asupra peisajului de gheaţă, conducând cu o notă de barbarie de care nu se credea în stare. Orele treceau, iar el făcea tot posibilul să nu se mai gândească la Hiroko, Nadia, Art, Sax, Maia, Harmakhis sau la oricare dintre ceilalţi. Familia lui, cartierul, oraşul, ţara – toate se aflau sub domul acela mic. Se aplecă pe volan, apăsându-şi stomacul contorsionat, şi acordă toată atenţia şofatului, fiecărei mici denivelări de evitat, în încercarea deşartă de a oferi o călătorie cu mai puţine zdruncinături.

Erau nevoiţi să parcurgă trei sute de kilometri în sensul acelor de ceasornic, apoi cea mai mare parte a canionului Chasma

Australe, care, în toiul iernii, se îngusta şi devenea atât de gâtuit de blocuri de gheaţă, încât nu mai rămânea decât o singură bandă, marcată de transpondere direcţionale mici şi abia vizibile. Acolo se văzu obligat să reducă viteza, dar prin ceaţa întunecată puteau conduce tot timpul, ceea ce şi făcură până când ajunseră la peretele nu prea înalt care marca refugiul. Nu trecuseră decât paisprezece ore de la plecarea lor din faţa porţii de la Gamete – o realizare, ţinând seama de terenul acela accidentat şi îngheţat –, dar Nirgal nici nu observă. Dacă refugiul e gol…

Dacă e gol… Pe măsură ce se apropiau de peretele de la capătul canionului, amorţeala din el se măcina cu repeziciune. Nu se vedea niciun semn că s-ar afla cineva sau ceva acolo, iar spaima străpungea amorţeala ca magma portocalie prin fisurile din lava neagră, se năpustea afară şi tălăzuia prin el, devenind o tensiune de nesuportat, sfâşietoare, în fiecare celulă a trupului său…

Apoi o lumină licări în partea de jos a zidului, iar Jackie strigă „Ah!” de parcă ar fi fost înţepată cu un ac. Nirgal acceleră, iar maşina se îndreptă în direcţia peretelui de gheaţă şi aproape că se izbi de acesta. Călcă frânele cu violenţă, iar roţile mari, din sârmă împletită, derapară scurt apoi se opriră cu un scârţâit. Jackie îşi puse în mare grabă casca şi se năpusti în ecluză, urmată de Nirgal. După o chinuitoare aşteptare, aerul fu pompat şi uşa se deschise, iar ei coborâră şi se apropiară în grabă de uşa celeilalte ecluze, aflate într-o nişă nu prea adâncă din gheaţă. Aceasta se deschise şi patru siluete în costume de protecţie ţâşniră afară cu arme în mâini. Jackie strigă la ei pe frecvenţa comună, iar în clipa următoare cei patru îi îmbrăţişau, deşi se putea crede că doar încercau să-i liniştească. Nirgal se afla încă într-o agonie de încordare când zări chipul Nadiei în spatele unuia dintre vizoare. Nadia îi făcu semn că totul e în regulă, iar el îşi dădu seama că îşi ţinuse răsuflarea un timp care părea a fi cuprins toate cele cincisprezece ore din urmă, deşi, fără îndoială, nu durase decât din momentul în care sărise din maşină. Jackie plângea de uşurare, iar Nirgal simţea că şi lui îi vine să plângă, dar dezintegrarea bruscă a stării de amorţeală, iar apoi teama îl lăsaseră aproape sfărâmat, epuizat, fără lacrimi. Nadia îl duse de mână în ecluza refugiului, de parcă înţelegea torul, iar când ecluza fu închisă şi se umplea cu aer, începu şi el să audă vocile de pe banda de frecvenţă comună:

– Am fost atât de speriată, am crezut că aţi murit!

– Am scăpat prin tunelul de evacuare, i-am văzut venind…

În interiorul adăpostului îşi scoaseră căştile şi trecură printr-o sută de runde de îmbrăţişări. Art, cu ochii ieşindu-i din orbite ca nişte ouă, îl bătu pe spate pe Nirgal.

– Cât mă bucur *să vă văd* pe amândoi!

O strânse pe Jackie într-o îmbrăţişare grosolană, apoi o ţinu la o lungime de braţ, uitându-se cu aprobare şi admiraţie la chipul de fetiţă cu ochii roşii şi nasul care-i curgea, de parcă abia în clipa aceea accepta că Jackie e şi ea o fiinţă omenească şi nu vreo zeiţă felină.

Pe când coborau, împleticindu-se, pe tunelul îngust care ducea la încăperile refugiului, Nadia le povesti ce se întâmplase, încruntându-se pe măsură ce-şi amintea.

– I-am văzut venind şi ne-am refugiat în tunelul din spate, apoi am dărâmat ambele domuri şi toate tunelurile. Aşa că, probabil, am omorât destui, dar nu ştiu… nu ştiu câţi au trimis sau cât de departe au ajuns. Lupul de Preerie e afară, se ţine după ei ca să vadă dacă-şi poate da seama. Oricum, treaba e făcută.

La capătul tunelului se afla un refugiu aglomerat compus din câteva cămăruţe, cu pereţi, pardosele şi tavane improvizate din panouri izolatoare, montate direct pe cavităţile din gheaţă. Încăperile erau dispuse circular în jurul unei săli centrale, mai mare, care servea drept bucătărie şi sufragerie. Jackie îi îmbrăţişă pe toţi cei de acolo – cu excepţia Maiei – şi termină cu Nirgal. Se strânseră în braţe, iar Nirgal o simţi tremurând şi îşi dădu seama că şi el tremură, într-un fel de vibraţie sincronă. Călătoria aceea tăcută, disperată, plină de spaimă avea să întărească legătura dintre ei la fel ca actul lor de dragoste de pe vulcan, sau poate chiar mai mult – greu de spus –, dar era prea obosit să poată interpreta emoţiile puternice, nedefinite, care se revărsau în el. Îi dădu drumul lui Jackie şi se aşeză, simţindu-se deodată epuizat până la lacrimi. Hiroko se aşeză alături, iar el o ascultă relatându-i mult mai detaliat ce se întâmplase. Atacul începuse cu apariţia bruscă a câtorva avioane spaţiale, aterizând grupat pe platoul din faţa hangarului. Au primit foarte puţine semnale de avertisment în interior, iar oamenii de la hangar au reacţionat confuz, prevenindu-i pe ceilalţi la telefon, dar nereuşind să activeze sistemul de apărare pus la punct de Lupul de Preerie, de existenţa căruia se pare că, pur şi simplu, uitaseră. Lupul de Preerie era dezgustat de toate astea, iar Nirgal

era convins că aşa este.

– Trebuie să opreşti atacurile forţelor de desant chiar în momentul aterizării.

În loc s-o facă, oamenii din hangar s-au retras în interiorul domului. După câteva momente de confuzie, i-au dus pe toţi în tunelul de evacuare şi, odată trecuţi de limita de siguranţă, Hiroko le ordonase utilizarea defensivei elveţiene, prin prăbuşirea domului. Kasei şi Harmakhis i s-au supus, aşa că întregul dom a fost distrus printr-o explozie, ucigând acea parte din forţa de atac care se afla în interior, îngropându-i sub milioane de tone de gheaţă uscată. Citirea contoarelor pentru radiaţii părea să arate că barele de combustibil ale reactorului nu se topiseră, deşi acesta fusese cu siguranţă strivit împreună cu tot ce se afla acolo. Lupul de Preerie dispăruse pe un tunel colateral împreună cu Peter, pe o ieşire numai de el ştiută, iar Hiroko nu cunoştea cu exactitate unde se duseseră.

– Dar cred că avioanele acelea spaţiale ar putea fi în pericol.

Deci Gamete dispăruse, la fel şi carcasa care adăpostise Zygote.

Cândva, într-o epocă viitoare, calota polară va sublima, scoţând la iveală resturile turtite, se gândi Nirgal, absent. Dar acum totul era îngropat şi dureros de intangibil.

Asta era situaţia. Scăpaseră doar cu câteva computere, şi costumele în care erau îmbrăcaţi. Iar acum erau în stare de război cu Autoritatea Tranziţională probabil, o parte a forţelor atacatoare aflându-se încă în apropiere.

– Dar cine sunt ei? întrebă Nirgal.

– Nu ştim, răspunse Hiroko, clătinând din cap. Autoritatea Tranziţională, zice Lupul de Preerie. Dar există o mulţime de unităţi diferite în rândul forţelor de securitate ale acesteia, iar noi trebuie neapărat să aflăm dacă avem de-a face cu noua strategie a întregii Autorităţi Tranziţionale sau cu vreo unitate care a turbat.

– Ce facem? întrebă Art.

La început, nimeni nu-i răspunse.

– Trebuie să cerem adăpost, vorbi Hiroko în cele din urmă. Cred că la Dorsa Brevia se găseşte cel mai mult spaţiu disponibil.

– Dar ce facem cu congresul? întrebă Art, amintindu-şi de acesta la menţionarea numelui Dorsa Brevia.

– Cred că avem nevoie de el mai mult ca oricând, răspunse Hiroko.

Maia se încruntă.

– Ar putea fi periculos să ne adunăm, preciza ea. Aţi discutat despre asta cu foarte mulţi oameni.

– Am fost nevoiţi. Asta e şi ideea principală, spuse Hiroko privindu-i pe toţi, şi nici măcar Maia nu îndrăzni să o contrazică. Acum, trebuie să ne asumăm riscul.

Partea a VII-a
CE E DE FĂCUT?

Faţadele celor câteva clădiri mari din Sabishii erau placate cu piatră şlefuită, aleasă pentru culorile neobişnuite pentru Marte: alabastru, jad, malachit, jasp galben, turcoază, onix, lapislazuli. Clădirile mai mici erau din lemn. După ce se deplasaseră noaptea şi se ascunsesem ziua, oaspeţii găseau o adevărată delectare să se plimbe în lumina soarelui printre clădirile joase, din lemn, pe sub platani şi arţari, prin grădini de piatră, să traverseze bulevarde largi acoperite de gazon, să treacă pe lângă canale pe malul cărora creşteau chiparoşi şi care, din când în când, se lărgeau în lacuri acoperite de nuferi, traversate de poduri înalte, arcuite. Se aflau aproape pe linia ecuatorului, iar iarna nu însemna nimic aici; până şi la afeliu înfloreau hibiscusul şi rhododendronul, iar pinii şi diferite varietăţi de bambus se înălţau în adierea caldă a vântului.

Bătrânii japonezi îşi întâmpinară oaspeţii ca pe nişte vechi şi stimaţi prieteni. Isseii din Sabishii se îmbrăcau în costume arămii, umblau desculţi, cu părul în cozi lungi, şi purtau o mulţime de cercei şi coliere. Unul dintre ei – chel, cu un smoc de barbă albă şi obrazul foarte zbârcit – îşi însoţi oaspeţii la o plimbare, pentru a-şi mai întinde picioarele după atâtea ceasuri petrecute în maşină. Îl chema Kenji şi era primul japonez care pusese piciorul pe Marte, deşi nimeni nu-şi mai amintea acest amănunt.

Ajunşi la marginea oraşului, se uitară la nişte bolovani imenşi care stăteau în echilibru pe culmile din apropiere, sculptaţi în cele mai fantastice forme.

– Aţi fost vreodată la Medusae Fossae?

Kenji zâmbi şi clătină din cap. Pietrele „kami” de pe dealuri, le spuse el, erau străpunse ca un fagure de numeroase încăperi şi spaţii de depozitare. Laolaltă cu labirintul din rambleul puţului puteau adăposti un număr foarte mare de oameni, până la douăzeci de mii, pentru un an. Oaspeţii încuviinţară din cap. În curând le-ar putea deveni vitale.

Kenji îi conduse înapoi, în partea cea mai veche a oraşului, unde oaspeţilor li se oferiseră camere în primul complex construit acolo. Încăperile erau mai mici şi mai sărăcăcioase

decât majoritatea apartamentelor studenţeşti din oraş, având o patină a vechimii şi utilizării îndelungate care le făcea să pară mai mult nişte cuiburi decât camere de locuit. Isseii încă mai dormeau în unele dintre ele.

Oaspeţii colindau încăperile în tăcere şi fără să se uite unii la alţii. Contrastul dintre istoria lor şi aceea a sabishiienilor era mult prea evident. Priveau mobilierul cu ochii mari, tulburaţi, muţi de uluire. Iar după cina din seara aceea, după ce o mare cantitate de sake rupsese zăgazurile, unul dintre ei spuse:

– Măcar dacă am fi făcut şi noi ceva asemănător!

Nanao începu să cânte dintr-un flaut de bambus.

– Pentru noi a fost mai uşor, spuse Kenji. Eram cu toţii japonezi. Aveam un model.

– Nu prea seamănă cu Japonia pe care o ştiu eu.

– Nu. Dar aceea nu e Japonia adevărată.

Îşi luară ceştile şi câteva sticle şi urcară într-un pavilion construit în vârful unui turn de lemn din apropierea complexului. De acolo se puteau vedea copacii şi acoperişurile oraşului, gama dezordonată de bolovani profilându-se pe pervazul negru al cerului. Se scurgea ultimul ceas al amurgului şi, exceptând o dungă albăstruie la apus, cerul avea culoarea miezului de noapte şi era presărat generos cu stele. Dedesubt, un şirag de lampioane de hârtie atârna într-un pâlc de arţari.

– Noi suntem adevăraţii japonezi. Ceea ce vedeţi azi în Tokio este transnaţional. De fapt Japonia era alta. Desigur, nu vom putea niciodată reveni la ea. În orice caz, era o cultură feudală, cu trăsături pe care noi nu le putem accepta. Dar ceea ce facem aici îşi are rădăcinile în acea cultură. Încercăm să aflăm o nouă cale, care să o redescopere pe cea veche, ori să o reinventeze pentru locul acesta nou.

– Kasei Nippon.

– Aşa e, numai că nu o dorim doar pentru Marte, ci şi pentru Japonia! Un fel de model, înţelegeţi? O mărturie a ceea ce ar putea deveni şi ei.

Îşi treceau astfel timpul savurând vin de orez sub strălucirea stelelor. Nanao cânta la flaut şi undeva, în parc, sub lumina lampioanelor, cineva râse. Oaspeţii şedeau strânşi unul în celălalt, bând şi reflectând. Discutară o vreme despre toate sanctuarele, despre deosebirile dintre ele şi despre multele elemente pe care le aveau în comun. Se îmbătară.

– E bună ideea congresului!

Oaspeţii dădură din cap, dovedind diferite grade de acceptare.

– E exact ce ne trebuie. Vreau să spun că odinioară ne-am adunat pentru a participa la festivitatea organizată de John... oare câţi ani sunt de atunci? Şi a ieşit bine. Foarte plăcut. Foarte important. Am avut nevoie de asta, pentru binele nostru. Doar că acum lucrurile se schimbă cu repeziciune. Nu avem pretenţia că reprezentăm o cabală. Trebuie să ne ocupăm şi de ceilalţi.

O vreme, discutară detalii: participarea la congres, măsuri de securitate, diverse.

– Cine a atacat oul... oul?

– Un detaşament de securitate de la Burroughs. Subarashii şi Armscor au organizat ceea ce ei numesc „o unitate de cercetare a sabotajelor" şi au convins Autoritatea Tranziţională să binecuvânteze operaţiunea. Fără îndoială că se vor îndrepta din nou spre sud.

– Şi au căpătat instituţia – adică, informaţia – de la mine?

Interlocutorul pufni nemulţumit.

– Ar trebui să încetaţi să vă închipuiţi că sunteţi atât de importanţi.

– Oricum, nu contează. Toate pleacă de la reinstalarea elevatorului.

– Iar ei construiesc unul şi pe Pământ. Aşa că...

– Am face mai bine să acţionăm.

Apoi, pe măsură ce chiupurile din piatră pline cu sake treceau de la unul la altul, golindu-se, renunţară la atâta seriozitate şi vorbiră despre anul trecut, despre lucruri văzute în regiuni îndepărtate, bârfind cunoştinţe comune şi spunând bancuri de curând auzite. Nanao scoase un pachet de baloane pe care le umflară şi le lăsară să plutească în adierea nocturnă a oraşului, privindu-le cum coboară deasupra copacilor şi a locuinţelor străvechi. Îşi trecură unul altuia o canistră cu oxid nitros, luară câte o gură şi râseră. Deasupra lor, stelele formau o reţea densă.

Se spuseră poveşti legate de spaţiu, de centura de asteroizi. Încercară să cresteze cu bricegele bucăţi de lemn şi dădură greş.

– Acest congres va fi ceea ce noi numim nema-washi. *Pregătirea terenului.*

Doi dintre ei se ridicară, legănându-se până când îşi recăpătară echilibrul, apoi ridicară ceştile pentru un toast.

– Peste un an, pe Olympus.

– Peste un an, pe Olympus, repetară ceilalţi şi băură.

Se aflau în Ls 180, anul marţian 40, când participanţii începură să sosească la Dorsa Brevia, din toată emisfera sudică, în maşini şi avioane mici. Un grup de Roşii şi arabi din caravane verificau documentele oamenilor pe rutele de acces dinspre deşertul înconjurător, iar un grup şi mai mare de Roşii şi bogdanovişti înarmaţi staţionau în buncăre amplasate de jur-împrejurul zonei pentru a interveni în caz de pericol. Cu toate acestea, experţii în informaţii de la Sabishii apreciau că la Burroughs, Hellas sau Sheffield nu se ştia nimic despre conferinţă, iar când explicau motivul oamenii aveau tendinţa de a se relaxa, deoarece era evident că penetraseră până departe în sediile UNTA[1] şi, într-adevăr, în întreaga structură a puterii tranziţionale de pe Marte. Acesta era un alt avantaj al demimondului: puteau acţiona în ambele sensuri.

Când sosi şi Nadia, împreună cu Art şi Nirgal, îi conduseră la apartamentele de oaspeţi din Zakros, segmentul cel mai de sud al tunelului. Nadia îşi lăsă bagajul într-o cămăruţă de lemn, după care se plimbă prin parcul întins, apoi prin segmentele mai îndepărtate, de la nord, descoperind vechi prieteni şi făcând cunoştinţă cu străini, trăind o senzaţie pozitivă, de speranţă. Îi dădea curaj vederea tuturor acelor oameni care mişunau prin parcurile verzi şi prin pavilioane, reprezentând atâtea grupuri diferite. Privi în jurul ei la mulţimea care se îmbulzea prin parcul de pe malul canalului, poate trei sute de oameni vizibili în acel moment, şi râse.

Elveţienii de la Overhangs sosiră chiar în ajunul zilei în care trebuia să înceapă conferinţa. Lumea zicea că fuseseră instalaţi în afara oraşului în propriile maşini, aşteptând ziua stabilită. Elveţienii aduseseră cu ei un set întreg de proceduri şi protocoale pentru întrunire. În timp ce Nadia şi Art ascultau pe o elveţiancă expunându-şi planurile, Art îi făcu semn cu cotul Nadiei şi şopti:

– Am creat un monstru!

– Nu, nu! îi răspunse Nadia, tot şoptit, fericită la vederea marelui parc central din al treilea segment sudic al tunelului, denumit Lato.

Luminatorul de deasupra era o crăpătură lungă, de culoarea bronzului, în acoperişul întunecat, iar dimineaţa umplea

[1] Autoritatea Tranziţională a Naţiunilor Unite (n.tr.).

gigantica încăpere cilindrică cu un fel de ploaie fotonică după care râvnise toată iarna. Pretutindeni se revărsa o lumină maronie, iar bambuşii, pinii şi chiparoşii se înălţau deasupra acoperişurilor de ţiglă, lucind ca o apă verde.

– Avem nevoie de o structură, altfel ar fi o harababură generală. Elveţienii sunt doar formă fără conţinut, dacă pricepi ce-ţi spun.

Art încuviinţă din cap. Avea un spirit iute, fiind uneori chiar greu de înţeles, deoarece sărea cinci-şase trepte deodată, presupunând că Nadia l-a urmărit.

– Pune-i să bea kava cu anarhiştii, murmură el, ridicându-se pentru a da ocol congregaţiei.

Adevărul este că în seara aceea, în timp ce se îndrepta cu Maia, prin Gournia, către un şir de bucătării în aer liber amenajate pe malul canalului, Nadia trecu pe lângă Art şi constată că face exact ce spusese, trăgându-l pe Mikhail şi încă vreo câţiva extremişti bogdanovişti la o masă cu elveţieni, unde Jurgen, Max, Sibilla şi Priska se întreţineau încântaţi cu un grup care stătea în picioare în jurul lor, trecând de la o limbă la alta de parcă erau computere programate pentru traduceri, dar păstrând în fiecare limbă acelaşi accent elveţian gutural şi plin de viaţă.

– Art e un optimist, îi spuse Nadia Maiei, când treceau pe lângă el.

– Art e un idiot, replică Maia.

În momentul acela, în lungul sanctuar se aflau circa cinci sute de persoane reprezentând aproximativ cincizeci de grupări. Congresul urma să înceapă dimineaţa, aşa că în seara aceasta se petrecea zgomotos, de la Zakros până la Falasarna, perioada de tranziţie temporală fiind plină de strigăte şi cântări dezlănţuite, lamentaţii arabe armonizându-se cu iodele, măsuri din „Matilda dănţuieşte” formând o replică la nu mai puţin celebra „Marseillaise”.

*

Nadia se trezi devreme a doua zi. Art se afla deja la pavilionul din parcul Zakros, rearanjând scaunele într-o formaţie circulară, într-un clasic stil bogdanovist. Nadia simţi o împunsătură de durere şi regret, de parcă ar fi străbătut-o spiritul lui Arkadi. Lui i-ar fi plăcut nespus această întrunire, exact ceea ce solicitase el de atâtea ori. Se duse să-l ajute.

– Te-ai sculat devreme.

– M-am trezit şi n-am mai putut adormi. Sunt nervos!

Era nebărbierit. Nadia râse.

– Va dura săptămâni întregi, Art, ştii bine.

– Da, numai că începuturile contează.

Până la zece, toate locurile erau ocupate, iar în spatele scaunelor pavilionul era plin de observatori în picioare. Nadia rămase înapoia sectorului de cerc unde se aflau cei din Zygote, privind curioasă. Păreau a fi de faţă ceva mai mulţi bărbaţi decât femei, şi ceva mai mulţi băştinaşi decât emigranţi. Majoritatea purtau costume standard, dintr-o singură piesă – ale Roşiilor erau ruginii –, dar un număr însemnat erau îmbrăcaţi într-o gamă plină de culoare de stiluri ceremoniale: robe, rochii, pantaloni, costume, cămăşi brodate, unii cu pieptul gol, o mulţime de coliere şi cercei şi alte bijuterii. Toţi bogdanoviştii purtau bijuterii cu phobosit, fragmentele negre strălucind acolo unde fuseseră tăiate şi lustruite.

Elveţienii stăteau în centru, sobri în costumele lor gri, de bancheri, Sibilla şi Priska purtând rochii de un verde închis. Sibilla făcu linişte în sală, după care ea şi ceilalţi elveţieni vorbiră pe rând, pe măsură ce explicau în detalii chinuitoare programul pe care-l puseseră la punct, întrerupându-se pentru a răspunde la întrebări, solicitând comentarii la fiecare schimbare a vorbitorului. În acest timp, un grup de sufiţi, în cămăşi şi pantaloni de un alb imaculat, îşi croiau drum pe perimetrul exterior al cercului, transmiţând din mână în mână căni cu apă şi ceşti de bambus, mişcându-se cu obişnuita lor graţie de balerini. Iar când toată lumea avu ceşti în mână, delegaţii din faţa fiecărui grup turnară apă pentru cei din stânga lor şi băură cu toţii. Ceva mai încolo, în mulţimea de spectatori, cei din Vanuatu se aflau la o masă umplând minuscule ceşti cu kava, cafea sau ceai, iar Art le dădea mai departe doritorilor. Nadia zâmbi văzându-l cum îşi târşea picioarele prin mulţime ca un sufit, cu încetinitorul, sorbind din ceştile de kava pe care le împărţea.

Programul elveţienilor fixase la început o serie de ateliere pe teme şi probleme specifice, care să funcţioneze în încăperi deschise, risipite prin Zakros, Gournia, Lato şi Malia. Lucrările tuturor secţiunilor urmau să fie înregistrate. Concluziile, recomandările şi întrebările formulate în secţiuni aveau să servească drept bază pentru o discuţie în ziua următoare la una dintre cele două adunări generale. Una dintre acestea avea să se concentreze, în mare, pe problemele dobândirii independenţei, cealaltă asupra celor ce vor urma – adică realizarea consensului

între mijloace şi scopuri, aşa cum rezumă Art când se opri, pentru câteva clipe, lângă Nadia.

Când elveţienii terminară cu descrierea programului, erau gata să înceapă. Nu le trecuse prin minte să organizeze niciun fel de ceremonie de deschidere. Werner, care vorbi ultimul, le aminti că lucrările primelor ateliere vor începe într-o oră, şi gata. Terminaseră.

Dar înainte ca lumea să se risipească, Hiroko se ridică din spatele celor de la Zygote şi se apropie, fără grabă, de centrul cercului. Purta un costum verde ca bambusul şi niciun fel de bijuterii – o siluetă înaltă, subţire, cu părul alb, neatrăgătoare. Cu toate acestea, toate privirile erau aţintite asupra ei. Iar când ridică braţele, toţi cei aşezaţi se ridicară în picioare. În tăcerea care urmă, Nadia simţi că i se taie răsuflarea. Ar trebui să ne oprim în clipa asta, îşi spuse ea, fără niciun fel de întruniri. E suficient faptul că suntem toţi prezenţi, respectul nostru împărtăşit pentru această unică fiinţă.

– Suntem copiii Pământului, rosti Hiroko, suficient de tare ca s-o audă toată lumea. Cu toate acestea, iată-ne într-un tunel de lavă pe planeta Marte. N-ar trebui să uităm cât de stranie e o astfel de soartă. Oriunde, viaţa e o enigmă şi un preţios miracol, doar că aici vedem şi mai bine sfânta ei putere. Să nu uităm asta şi să facem din munca noastră ruga noastră.

Întinse braţele, iar colaboratorii ei cei mai apropiaţi pătrunseră, murmurând, în centrul cercului. Îi urmară şi alţii, până când spaţiul din jurul elveţienilor se umplu de o mulţime de prieteni, cunoştinţe şi străini care se roteau în jurul lor.

Lucrările pe ateliere aveau loc în pavilioane de vară risipite prin parcuri sau în încăperi deschise pe o latură şi situate în clădirile publice, dimprejurul acestor parcuri. Elveţienii desemnaseră mici grupuri care să conducă secţiunile, iar restul de participanţi asistau la acele şedinţe care îi interesau în mod deosebit, astfel încât unele includeau cinci persoane, iar altele cincizeci.

Nadia îşi petrecu prima zi colindând de la un atelier la altul, prin cele patru segmente situate la extremitatea sudică a tunelului. Constată că mai erau câţiva care făceau acelaşi lucru, dar niciunul mai mult decât Art, care parcă se străduia să acopere toate atelierele, aşa că nu prindea mai mult de o propoziţie-două de la fiecare.

Într-unul dintre ateliere se discutau evenimentele din 2061. Interesant pentru Nadia, deşi nu surprinzător, în auditoriu se aflau Maia, Ann, Sax, Spencer, chiar şi Lupul de Preerie, precum şi Jackie Boone, Nirgal şi mulţi alţii. Sala era plină până la refuz. Să începem cu începutul, îşi spuse ea. De fapt rămâneau destule întrebări stânjenitoare în legătură cu ’61: Ce s-a întâmplat? Ce a mers rău, şi de ce?

Cu toate acestea, după zece minute de ascultare îşi pierdu entuziasmul. Oamenii erau iritaţi, iar incriminările lor, pornite din suflet şi amare. Stomacul Nadiei se strângea aşa cum n-o mai făcuse de ani de zile, pe măsură ce o năpădeau amintiri ale revoltei nereuşite.

Se uită în jur, încercând să se concentreze asupra chipurilor, pentru a se ascunde de fantasmele din mintea ei. Aşezat lângă Spencer, Sax urmărea discuţiile cu o privire de pasăre de pradă. Dădu din cap aprobator atunci când Spencer afirmă că lecţia anului 2061 este obligaţia estimării complete a forţelor militare din sistemul marţian.

– Este o *precondiţie necesară* pentru orice acţiune izbutită, spuse el.

Dar această fărâmă de bun-simţ fu respinsă de cineva care părea să o considere o scuză pentru a evita acţiunea – aparent, unul dintre primii veniţi pe Marte, susţinător al mişcărilor de masă imediate şi al asaltului armat asupra oraşelor.

Nadia îşi reaminti cu destulă claritate de o discuţie cu Arkadi chiar despre această problemă şi, deodată, nu mai putu suporta. Se îndreptă spre centrul sălii. După o vreme, toate discuţiile încetară, curmate de apariţia ei.

– M-am săturat să tot discutăm această problemă în termeni pur militari, spuse ea. Trebuie regândit întregul model al revoluţiei. Asta nu a reuşit să facă Arkadi atunci, şi de aceea anul ’61 a însemnat o asemenea harababură nenorocită. Ascultaţi-mă! Pe Marte nu poate avea loc o revoluţie armată reuşită. Sistemele de susţinere a vieţii sunt mult prea vulnerabile.

– Dar dacă suprafaţa este locuipilă, interveni Sax, cu glasul lui ca un cârâit, adică locuibilă, atunci sistemele de susţinere nu sunt atât de… atât de…

– Dar suprafaţa nu este locuibilă, spuse Nadia, gesticulând din cap, şi nu va fi mulţi ani. Chiar şi atunci, revoluţia tot va trebui regândită. Chiar când au reuşit, revoluţiile au produs atâta distrugere şi ură, încât a apărut întotdeauna un fel de recul oribil.

Este un efect inerent metodei. Dacă alegi violenţa, îţi faci duşmani care ţi se vor împotrivi mereu. Oameni lipsiţi de milă devin atunci conducători ai revoluţiei, iar când războiul se termină aceştia rămân la putere, având toate şansele de a fi la fel de răi ca aceia pe care i-au înlocuit.

– Dar nu şi în *American,* spuse Sax, privind cruciş în efortul de a rosti cuvintele potrivite şi la timp.

– Nu ştiu, dar în cele mai multe cazuri a fost adevărat. Violenţa dă naştere la ură, şi până la urmă apare o reacţie inversă. E inevitabil.

– Aşa e, interveni şi Nirgal cu obişnuita lui expresie concentrată, nu prea deosebită de grimasa lui Sax. Dar dacă oamenii atacă sanctuarele şi le distrug, nu prea avem de ales.

– Întrebarea care se pune, insistă Nadia, este următoarea: Cine trimite în luptă aceste forţe armate? Cine sunt de fapt oamenii care fac parte din ele? Nu cred că indivizii aceştia au ceva împotriva noastră. În acest moment ar putea fi la fel de uşor de partea noastră ca împotrivă. Ar trebui să ne concentrăm asupra comandanţilor şi patronilor lor.

– De-ca-pi-ta-re, zise Sax.

– Nu-mi place cum sună. Avem nevoie de un termen diferit.

– Pensionare forţată? sugeră Maia, cu răutate.

Oamenii râseră, iar Nadia se uită urât la vechea ei prietenă.

– Excludere prin constrângere, spuse Art cu glas tare de undeva, din spate, unde tocmai îşi făcuse apariţia.

– Vreţi să spuneţi, o lovitură de stat, adăugă Maia. Să nu luptăm cu întreaga populaţie de la suprafaţă, ci numai cu conducerea şi cu apărătorii acesteia.

– Poate şi cu armatele lor, insistă Nirgal. Nu avem niciun semn că ar fi nemulţumite, sau măcar apatice.

– Nu. Dar ar fi capabile să lupte fără a fi primit ordine de la conducătorii lor?

– Unii da. La urma urmei asta e meseria lor.

– Aşa e, doar că nu există nicio miză grozavă în asta, spuse Nadia, formulându-şi ideile pe măsură ce vorbea. Fără naţionalism, etnicitate sau vreun alt fel de angajament specific pământean implicat, eu nu cred că oamenii aceştia vor lupta până la moarte. Ei ştiu că li se ordonă să-i protejeze pe cei puternici. Îşi face apariţia un sistem ceva mai egalitarist, şi atunci s-ar putea să simtă un conflict al loialităţilor.

– Beneficiile pensionării, spuse Maia pe un ton batjocoritor, iar

oamenii râseră din nou.

Dar Art interveni din spate:

– De ce să n-o punem în termenii aceştia? Dacă nu doriţi revoluţia conceptualizată ca război, aveţi nevoie de altceva care s-o înlocuiască, şi de ce n-ar fi economia acel ceva? Spuneţi-i „schimbare de practică”. Aşa fac cei de la Praxis atunci când vorbesc despre capitalul uman sau despre bioinfrastructură – modelează totul în termeni economici. Într-un fel, sună caraghios, dar realmente înseamnă ceva pentru aceia care consideră economia drept cea mai însemnată paradigmă. Asta le include, cu siguranţă, şi pe transnaţionale.

– Aşadar, spuse Nirgal zâmbind, eliberăm din funcţii conducerile locale şi mărim salariile poliţiştilor acestora, păstrându-i, totodată, în funcţii.

– Da, cam aşa ceva.

Dar Sax dădea din cap, nemulţumit.

– Nu putem ajunge la ei, spuse el. E nevoie de armată.

– Trebuie schimbat ceva pentru a evita un alt ’61! insistă Nadia. Totul trebuie regândit. Poate că există modele istorice, dar nu acelea la care vă refereaţi voi. De exemplu, ceva mai aproape de revoluţiile de catifea care au pus capăt erei sovietice.

– Dar acelea au implicat populaţii aflate la capătul puterilor, interveni Lupul de Preerie din spate, şi au avut loc într-un sistem în curs de destrămare. Aici nu se întâlnesc aceleaşi condiţii. Oamenii o duc destul de bine. Se simt norocoşi că se află pe Marte.

– Însă Pământul… are probleme, preciză Sax. Se destramă.

– Hmm, făcu Lupul de Preerie, şi se aşeză lângă Sax pentru a discuta chestiunea.

Conversaţiile cu Sax continuau să fie dificile, dar ca rezultat al antrenamentelor lui cu Michel, puteau avea loc. Nadia era fericită să-l vadă pe Lupul de Preerie stând de vorbă cu el.

În jurul lor, discuţiile continuară. Oamenii comentau teorii ale revoluţiei, dar când încercau să abordeze subiectul anului ’61, erau împiedicaţi de vechi revendicări şi de o esenţială lipsă de înţelegere a celor petrecute în acele luni de coşmar. La un moment dat, când Mikhail şi câţiva foşti locuitori de la Koroleov începură să se certe în legătură cu cine omorâse gărzile, acest lucru deveni deosebit de limpede. Sax se ridică, agitându-şi computerul deasupra capului.

– Trebuie fapte… *mai întâi,* strigă el. Apoi dializa… *analiza.*

– Bună idee, spuse Art, imediat. Dacă acest grup ar putea să alcătuiască o scurtă istorie a războiului pe care să o prezinte congresului în plen, ar fi într-adevăr ceva util. Am putea rezerva discutarea metodologiei revoluţionare pentru adunările generale. De acord?

Sax aprobă din cap şi se aşeză. Câţiva plecară, iar cei rămaşi se calmară şi se strânseră în jurul lui Sax şi Spencer. Majoritatea erau mai ales veterani de război, constată Nadia, dar se mai aflau acolo şi Jackie, Nirgal şi încă vreo câţiva indigeni. Nadia văzuse o parte din cercetările făcute de Sax la Burroughs în problema lui ’61 şi spera că, împreună cu relatările celorlalţi veterani în calitate de martori oculari, vor putea ajunge la o înţelegere esenţială a războiului şi a cauzelor lui fundamentale, la aproape jumătate de secol de la terminarea sa, dar Art – atunci când îi împărtăşi acest gând – spuse că fenomenul nu este deloc atipic. Mergea cu o mână pe umărul ei, fără a părea preocupat de cele văzute în dimineaţa aceea, cu ocazia primei lui expuneri la lumea fracţionată a subteranei.

– Nu prea sunt ei de acord unul cu celălalt, admise el, dar întotdeauna începe aşa.

Spre sfârşitul celei de-a doua după-amieze, Nadia intră în atelierul care se ocupa de problema terraformării. Era probabil cea mai controversată problemă cu care se confruntau, ceea ce se vedea şi după participarea la lucrări: sala, situată la limita parcului din Lato, era plină ochi, iar înainte de începerea dezbaterilor, moderatorul îi mută pe toţi în parc, pe iarbă, pe malul canalului.

Roşii prezenţi insistau că terraformarea în sine reprezintă o obstrucţionare a propriilor lor speranţe. Dacă suprafaţa marţiană ar deveni locuibilă, argumentau ei, atunci ar reprezenta un teritoriu echivalent cu cel de unde proveneau şi, date fiind problemele acute de populaţie şi de mediu de pe Pământ, precum şi elevatorul spaţial aflat în construcţie acolo ca pereche a celui deja existent pe Marte, problemele de gravitaţie ar putea fi surmontate, urmând cu siguranţă o emigrare masivă şi dispariţia oricărei posibilităţi de a obţine independenţa pe Marte.

Cei care erau în favoarea terraformării, numiţi „verzi” sau doar „de verde”, deoarece nu formau un partid în sine, susţineau că în condiţiile unei suprafeţe viabile s-ar putea trăi oriunde, iar atunci subterana ar ieşi la suprafaţă, devenind infinit mai puţin

vulnerabilă la supraveghere sau atacuri, situându-se, astfel, într-o poziţie mult mai potrivită pentru a prelua puterea. Aceste două poziţii erau analizate în toate combinaţiile şi variantele posibile. Ann Clayborne şi Sax Russell se aflau amândoi acolo, în centrul discuţiilor, intervenind din ce în ce mai des, până când ceilalţi încetară să mai vorbească, reduşi la tăcere de autoritatea acestor doi vechi adversari, privindu-i cum o iau din nou de la capăt.

Nadia observă cu tristeţe că se dezvolta lent un alt conflict, îngrijorată pentru cei doi prieteni ai ei. Şi nu era singura pe care scena o neliniştea. Majoritatea celor prezenţi vizionaseră celebra înregistrare video a disputei dintre Ann şi Sax de la Underhill şi cu siguranţă povestea lor era bine cunoscută – unul dintre marile mituri ale Primei Sute, un mit datând din vremea când lucrurile fuseseră mai simple, iar personalităţi distincte puteau susţine probleme bine definite. Acum, nimic nu mai era simplu, iar când vechii adversari se înfruntau din nou în acest grup amestecat, în aer se simţea o anumită încărcătură electrică stranie, un amestec de nostalgie şi tensiune şi *déjà vu* colectiv, precum şi o dorinţă (poate că simţită doar de ea, îşi spuse Nadia cu amărăciune) ca cei doi să ajungă, într-un fel, la o înţelegere, pentru binele lor şi al tuturor.

Dar, iată-i acolo, în centrul mulţimii. Ann pierduse deja această dispută în cursul timpului şi în faţa evoluţiei lumii, iar maniera ei părea să reflecte faptul că e învinsă, dezinteresată, aproape indiferentă. Focoasa Ann din renumitele înregistrări nu se vedea niciunde.

– Atunci când suprafaţa va fi viabilă, spuse ea – *atunci când,* remarcă Nadia, nu *dacă* – vor veni aici cu miliardele. Atâta vreme însă cât trebuie să trăim în adăposturi, suntem obligaţi să menţinem populaţia la nivelul milioanelor. Şi asta e mărimea necesară dacă doriţi o revoluţie reuşită, continuă ea, ridicând din umeri. Aţi putea-o face chiar azi. Adăposturile noastre sunt ascunse, iar ale lor nu. Spargeţi-le pe ale lor, iar ei nu vor avea în ce să tragă. Ei mor, voi preluaţi conducerea. Terraformarea nu face decât să elimine acest sistem de pârghii.

– Eu la aşa ceva nu mă bag, spuse Nadia prompt, fără a se mai putea abţine. Doar ştii prea bine care era situaţia din oraşe, în ’61.

Hiroko se afla şi ea acolo, observând totul din spate, iar acum interveni pentru prima dată:

– Noi nu ne dorim o naţiune fondată pe genocid.

– Tu vrei o revoluţie fără vărsare de sânge, spuse Ann, ridicând din umeri. Or, aşa ceva nu e posibil.

– Ba da. O revoluţie de mătase. O revoluţie din areogel. O parte a areofaniei. Asta vreau eu.

– Fie şi aşa, cedă Ann.

Nimeni nu i se putea împotrivi lui Hiroko. Era imposibil.

– Dar chiar în aceste condiţii, continuă ea, ar fi mult mai uşor dacă n-am dispune de o suprafaţă viabilă. Această lovitură de stat de care vorbeşti tu… în sfârşit, mai gândiţi-vă. Dacă preluaţi centralele electrice din oraşele principale şi spuneţi: „Acum noi deţinem controlul!” populaţia va fi, probabil, de acord, şi asta din pură necesitate. Dar dacă aici se vor afla, totuşi, miliarde de oameni, iar voi îi veţi demite pe unii dintre ei şi veţi declara că aţi preluat conducerea, atunci oamenii vor spune, probabil: „Conducerea a ce?” şi or să vă ignore.

– Asta, spuse Sax, vorbind rar, asta sugerează… preluare… în vreme ce suprafaţa nu e viabilă. Apoi continuaţi procesul… independent.

– Vor avea nevoie de tine, spuse Ann. Când vor vedea că suprafaţa se deschide, vor veni după tine.

– Nu şi dacă eşuează, preciza Sax.

– Transnaţionalele exercită un control ferm, interveni Ann. Să nu vă închipuiţi altceva.

Sax o privea pe Ann foarte concentrat şi, în loc să-i desconsidere ideile, aşa cum procedase în discuţiile lor de demult, părea – dimpotrivă – extrem de atent, urmărindu-i lanţul de argumente şi cântărindu-le, replicând apoi cu o mai mare ezitare decât ar fi fost justificată de dificultăţile lui de vorbire. Cu chipul lui modificat, uneori Nadiei i se părea că, de data aceasta, altcineva discută cu ea – nu Sax, ci vreun frate de-al lui, un instructor de dans ori vreun fost boxer cu nasul strivit şi o dificultate de vorbire, străduindu-se, răbdător, să aleagă cuvintele potrivite şi adesea nereuşind. Totuşi efectul era acelaşi.

– Terraformarea… ireversibilă, cârâi el. Ar fi dificil tactic… adică, dificil *tehnic…* să începem… adică, *să ne oprim.* Efort egal cu acela depus… Şi s-ar putea să nu… Şi… mediul poate fi o armă în cazul nostru…, adică, pentru *cauza* noastră. În oricare etapă.

– Cum adică? întrebară mai mulţi dintre cei prezenţi, dar Sax nu dezvoltă ideea, concentrându-se asupra Annei, care se uita la

el cu o expresie ciudată, parcă exasperată.

– Dacă suntem pe calea dobândirii viabilităţii, le spuse ea, atunci Marte reprezintă o valoare formidabilă pentru transnaţionale. Poate chiar salvarea lor, dacă situaţia se înrăutăţeşte acolo, pe Pământ. Vor putea veni aici să preia totul şi să obţină propria lor lume nouă, lăsând Pământul să se ducă dracului. Aceasta fiind situaţia, n-am mai avea nicio şansă. Aţi văzut ce s-a petrecut în ’61. Au la dispoziţie forţe armate gigantice şi prin ele îşi vor menţine puterea aici.

Nadia se cutremură. Sax clipi mai des reflectând la acest aspect, ba chiar dădu din cap afirmativ. Privindu-i, Nadia simţi cum i se strânge inima; erau atât de pasivi, de parcă nici nu le păsa, ori parcă interesul echilibra cu greu detaşarea, favorizând însă astfel dialogul. Ann, ca o ţărancă arsă de soare şi de vânturi din vechile dagherotipuri, iar Sax ciudat de încântător – amândoi păreau abia trecuţi de şaptezeci de ani. Privindu-i şi comparându-le atitudinea cu propria sa implicare profundă, Nadiei îi venea greu să creadă că au peste o sută douăzeci de ani, inuman de bătrâni şi, totuşi, schimbaţi cumva – uzaţi, supraexperimentaţi, istoviţi, irosiţi – sau, în cel mai bun caz, trecuţi de mult de capacitatea de a deveni prea pătimaşi în urma unui simplu schimb de cuvinte. Ştiau deja cât de puţin valorează cuvintele pe lume. Aşa că rămaseră tăcuţi, continuând să se privească în ochi, blocaţi într-o dialectică aproape secătuită de mânie.

Dar ceilalţi făceau mai mult decât să compenseze starea de meditaţie a celor doi, iar cei mai tineri şi înfierbântaţi atacau cu toată virulenţa posibilă. Roşii mai tineri considerau terraformarea drept nimic mai mult decât o parte a procesului imperialist. În comparaţie cu ei, Ann era o moderată. În furia de care erau cuprinşi, răcneau până şi la Hiroko.

– *Să nu îndrăzneşti* să-i spui areoformare! strigă una dintre participante, iar Hiroko se uită neajutorată la tânăra femeie, o blondă valkirie ajunsă aproape în stare de turbare de utilizarea cuvântului. La *terraformare* te referi, şi *terraformare* faci! E o minciună sfruntată să-i zici areoformare.

– Noi terraformăm planeta, i se adresă Jackie femeii, iar planeta ne areoformează pe noi.

– Şi asta e tot o minciună!

Ann o privi pe Jackie, având o cută între sprâncene.

– Bunicul tău mi-a spus acelaşi lucru cu multă vreme în urmă.

S-ar putea să ştii. Dar eu încă mai aştept să aflu ce ar trebui să însemne *areoformarea.*

– Li se întâmplă tuturor celor născuţi aici, spuse Jackie, încrezătoare.

– Cum aşa? Te-ai născut pe Marte… Prin ce te deosebeşti de noi, de ceilalţi?

Jackie se încruntă.

– Ca toţi indigenii, nu cunosc şi nu mă interesează decât planeta Marte. Am fost crescută într-un amestec cultural de trăsături provenite de la mulţi predecesori pământeni diferiţi, care alcătuiesc ceva cu totul nou, marţian.

Ann înălţă din umeri.

– Nu înţeleg prin ce eşti atât de deosebită. Mie îmi aminteşti de Maia.

– Mai du-te dracului!

– Exact cum ar spune Maia. Deci asta e areoformarea voastră. Suntem fiinţe umane şi aşa vom rămâne, indiferent ce a spus John Boone. A spus el multe, dar nimic nu s-a adeverit.

– Nu încă! Dar procesul este încetinit atunci când se află în mâinile unor oameni cărora de cincizeci de ani nu le-a mai venit o idee nouă, spuse Jackie, şi mulţi dintre cei tineri râseră. Şi care mai au şi obiceiul de a introduce insulte personale gratuite într-o dezbatere politică.

Rămase în picioare susţinându-i privirea lui Ann, părând calmă şi relaxată, cu excepţia fulgerelor din ochi, care îi aminteau din nou Nadiei de forţa pe care o reprezintă Jackie. Fără îndoială că mai toţi indigenii prezenţi erau de partea ei.

– Dacă noi nu ne-am transformat aici, o întrebă Hiroko pe Ann, cum îi justifici pe Roşiii tăi? Cum explici areofania?

– Aceştia reprezintă excepţiile, răspunse Ann, ridicând din umeri.

Hiroko îşi scutură capul.

– Există în noi un spirit al locului. Peisajul acesta are un efect profund asupra psihicului uman. Tu eşti o cercetătoare a peisajului, şi faci parte dintre Roşii. Trebuie să recunoşti că am dreptate.

– Ai, într-o oarecare măsură, dar nu în totalitate. Evident că majoritatea oamenilor nu simt spiritul locului. Un oraş seamănă foarte mult cu altul. În realitate, sunt interschimbabile sub toate aspectele principale. Aşadar, oamenii vin într-un oraş de pe Marte, şi care-i deosebirea? Niciuna. Nu se vor gândi mai mult ca

pe Pământ să nu distrugă terenul din afara oraşului.

– Oamenii aceştia pot fi învăţaţi să gândească altfel.

– Nu, nu cred. Ai pus mâna pe ei prea târziu. În cel mai bun caz, le poţi *ordona* să acţioneze altfel. Dar asta nu mai înseamnă a fi areoformat de planetă. Asta înseamnă îndoctrinare, lagăre de reeducare, cam aşa ceva. Areofanie fascistă.

– Persuasiune, contră Hiroko, pledoarie, argumentaţie prin exemple, argumentaţie prin argumente. Nu trebuie neapărat să fie ceva coercitiv.

– Revoluţia de aerogel, spuse Ann, sarcastică. Dar aerogelul are un efect foarte mic asupra rachetelor.

Mai mulţi vorbiră deodată. Pentru o clipă, firul discuţiei se pierdu şi imediat se fragmentă într-o sută de dezbateri mai mărunte, deoarece mulţi dintre cei prezenţi aveau de spus ceva care îi preocupase de multă vreme. Evident, puteau continua aşa ore, chiar zile întregi.

Ann şi Sax se aşezară. Nadia îşi croi drum afară, prin mulţime, clătinându-şi capul. La ieşire, se ciocni de Art, care scutură şi el din cap, ca spre a se dezmetici.

– Incredibil, spuse el.

– Ai face bine să crezi!

* * *

Zilele congresului se desfăşurau în mare măsură la fel ca primele, lucrările pe ateliere, bune sau rele, apoi cina, după care urmau seri de îndelungate discuţii sau petreceri. Nadia constată că în vreme ce bătrânii emigranţi erau gata să revină la lucru după masă, tinerii indigeni aveau tendinţa de a considera conferinţele doar ca activitate diurnă, nopţile fiind rezervate petrecerilor, mai ales în jurul marelui lac cu apă caldă din Phaistos. Încă o dată, nu era decât o chestiune de înclinaţii, cu multe excepţii de ambele părţi, dar ei i se părea interesant.

Chiar şi ea îşi petrecea cele mai multe seri în spaţiile din Zakros unde se putea servi masa, făcând însemnări despre întrunirile din ziua respectivă, discutând cu oamenii, gândindu-se la problemele ivite. Nirgal lucra adesea împreună cu ea, ca şi Art, atunci când nu-i lua pe aceia care se certaseră în timpul zilei să bea kava împreună, iar apoi la petrecere în Phaistos.

În a doua săptămână, Nadia îşi făcuse obiceiul să se plimbe seara de-a lungul tunelului, până la Falasarna, după care se întorcea şi li se alătura lui Nirgal şi Art pentru concluziile finale ale zilei, pe un platou situat pe un mic dâmb de lavă din Lato. Cei

doi deveniseră buni prieteni în timpul lungului drum de întoarcere din Kasei Vallis, iar sub tensiunea congresului ajunseseră apropiaţi ca fraţii, discutând despre toate, comparându-şi impresiile, verificând teoriile, prezentând planuri pe care să le judece Nadia şi hotărându-se să-şi asume sarcina de a redacta un fel de document al congresului. Între ei îşi avea şi ea locul ei – poate în calitate de soră mai mare, sau poate doar *babuşka* – şi la un moment dat, când terminară şi se duseră la culcare, Art vorbi despre „triumvirat” – în care ea era Pompei, fără îndoială. Totuşi, îşi dădea silinţa să-i ţină sub control cu analizele pe care le făcea imaginii de ansamblu.

Existau mai multe feluri de dezacorduri între grupările prezente acolo, le spuse ea, dar câteva erau esenţiale. Existau unii pro şi alţii contra violenţei revoluţionare. Mai erau aceia care se ascunseseră în subteran pentru a ţine cu dinţii de culturi aflate în dificultate, dar şi aceia care dispăruseră doar pentru a crea ordini sociale cu totul noi. Iar Nadiei i se părea tot mai evident că există de asemenea deosebiri semnificative între aceia care imigraseră de pe Pământ şi cei născuţi pe Marte.

Aşadar existau tot felul de dezacorduri şi nu se observa niciun punct comun. Într-o seară, Michel Duval li se alătură şi el celor trei la un păhărel, iar când Nadia îi prezentă problema, acesta scoase computerul şi începu să construiască diagrame bazate pe ceea ce el numea „dreptunghiul semantic”. Utilizând această schemă, realizară o sută de schiţe diferite ale numeroaselor dihotomii, încercând să stabilească o reprezentare grafică menită să-i ajute să înţeleagă potrivirile şi opoziţiile care ar putea exista în rândurile lor. Obţinură o serie de modele interesante, dar nu se putea spune că vreo concluzie orbitoare le sărise în ochi de pe ecran, deşi un dreptunghi semantic deosebit de încurcat părea sugestiv (cel puţin pentru Michel): violenţa şi nonviolenţa, terraformarea şi antiterraformarea reprezentau cele patru colţuri iniţiale, iar în combinaţia secundară din jurul acestui prim dreptunghi îi situase pe bogdanovişti, pe Roşii, areofania lui Hiroko, şi pe musulmani împreună cu ceilalţi conservatori culturali. Dar ceea ce indica acest *combinatoire* în termeni de acţiune nu era tocmai limpede.

Nadia începu să asiste la şedinţele zilnice dedicate problemelor generale legate de un posibil guvern marţian. Acestea erau la fel de dezorganizate ca discuţiile despre

metodele revoluţionare, dar mai puţin patetice şi adeseori mult mai substanţiale. Aveau loc în fiecare zi într-un mic amfiteatru pe care îl săpaseră într-un perete al tunelului din Malia. De pe acest arc de bănci, participanţii vedeau peste coroanele bambuşilor şi pinilor, pe deasupra acoperişurilor, cât era tunelul de lung, de la Zakros la Falasama.

La discuţii participa o mulţime oarecum diferită de cei care preferau dezbaterile revoluţionare. Se primea un raport de la una dintre micile secţiuni, apoi majoritatea participanţilor la secţiunea respectivă se alăturau întrunirii lărgite, pentru a vedea ce comentarii se fac pe marginea raportului. Elveţienii organizaseră secţiuni pentru toate aspectele politicii, economiei şi culturii în general, aşa că discuţiile de ansamblu cuprindeau, într-adevăr, un spectru foarte larg de probleme.

Vlad şi Marina trimiteau rapoarte frecvente de la secţiunea consacrată finanţelor, fiecare precizând şi dezvoltând conceptul lor de eco-economie.

– E foarte interesant, îi informă Nadia pe Nirgal şi Art într-una dintre întâlnirile lor nocturne. O mulţime de oameni critică sistemul original pus la punct de Vlad şi Marina, inclusiv elveţienii şi bolognezii. În esenţă, ajung la concluzia că sistemul de daruri pe care noi l-am folosit pentru prima dată în subterană nu este suficient în sine, deoarece e foarte greu de menţinut în echilibru. Apar probleme de penurie şi stocare excesivă, iar atunci când încerci să fixezi nişte standarde, parcă ai lua cu forţa daruri de la populaţie, ceea ce este o contradicţie. Asta a spus întotdeauna Lupul de Preerie, şi din acest motiv şi-a pus la punct reţeaua lui de schimburi în natură. Aşadar se acţionează în direcţia unui sistem mai raţionalizat, în care necesităţile de bază sunt distribuite printr-o economie reglată de criteriul peroxidului de hidrogen, lucrurile fiind apreciate în urma calculării valorii lor calorice. Apoi, când depăşeşti necesităţile, intră în joc economia bazată pe daruri, folosind azotul drept standard. Există deci două planuri, necesitatea şi darul, sau ceea ce sufiţii prezenţi la dezbateri au numit animalicul şi umanul, exprimate prin standarde diferite.

– Verdele şi albul, adăugă Nirgal, pentru sine.

– Iar sufiţii sunt mulţumiţi de acest sistem dualist?

Nadia încuviinţă din cap.

– Astăzi, după ce Marina a descris relaţia dintre cele două planuri, Dhu el-Nun i-a spus: „Nici Mevlana n-ar fi putut-o formula

mai bine."

– Semn bun, spuse Art, bucuros.

Alte secţiuni nu dezbăteau probleme atât de specifice şi de aceea dădeau mai puţine roade. Discuţiile dintr-una care se ocupa de proiectul unei legi a drepturilor omului se dovedeau surprinzător de tensionate, dar Nadia înţelese repede că subiectul se lovea de un zid imens de interese culturale. Evident, mulţi considerau subiectul drept un prilej ideal pentru ca o cultură să le domine pe celelalte.

– Am spus-o încă de pe vremea lui Boone, exclamă Zeyk. Încercarea de a ne impune tuturor un anumit set de valori nu este altceva decât ataturkism. Fiecare trebuie să aibă dreptul la propriile valori.

– Dar aşa ceva nu se poate aplica decât până într-un punct, interveni Ariadne. Ce-ar fi dacă unul dintre grupurile de aici şi-ar revendica dreptul de a deţine sclavi?

– Asta depăşeşte cadrul discuţiilor, răspunse Zeyk, ridicând din umeri.

– Deci eşti de acord că trebuie să existe un document de bază al drepturilor omului?

– Evident, replică Zeyk cu răceală.

Mikhail luă cuvântul în numele bogdanoviştilor.

– Orice fel de ierarhie socială este o formă de sclavie. Toţi trebuie să fie absolut egali în faţa legii.

– Ierarhia e ceva natural, zise Zeyk. Nu se poate evita.

– Ai vorbit ca un arab, insistă Ariadne. Doar că noi, aici, nu suntem naturali. Suntem marţieni. Iar acolo unde ierarhia conduce la opresiune, trebuie abolită.

– Ierarhia celor cu mintea întreagă, spuse Zeyk.

– Sau primatul egalităţii şi libertăţii.

– Forţată, dacă este cazul.

– Da!

– Aşadar, libertate forţată!

Zeyk dădu din mână, dezgustat. Art împinse un cărucior cu băuturi până în mijlocul scenei.

– Poate că ar trebui să ne concentrăm asupra unor drepturi existente, sugeră el. Poate ar fi bine să ne uităm la diferite declaraţii pentru drepturile omului de pe Pământ şi să vedem dacă pot fi adaptate pentru a ne fi de folos aici.

Nadia plecă pentru a da o raită şi pe la celelalte şedinţe. Utilizarea terenului, legea asupra proprietăţii, codul penal,

moşteniri… Elveţienii fragmentaseră chestiunea guvernării într-un număr uimitor de subcategorii. Anarhiştii erau iritaţi, Mikhail cel mai mult dintre toţi.

– Şi chiar trebuie *neapărat* să trecem prin toate astea? continua el să întrebe. N-am văzut nimic util, nimic!

Nadia s-ar fi aşteptat ca Lupul de Preerie să i se opună.

– Trebuie neapărat să analizăm toate aspectele! spuse însă acesta. Chiar dacă nu doriţi să aveţi un stat, ori dacă doriţi un stat minim, tot trebuie să analizaţi chestiunea punct cu punct. Mai ales deoarece majoritatea minimaliştilor doresc să menţină neschimbat sistemul economic şi poliţienesc datorită căruia ei sunt cei privilegiaţi. Asta reprezintă pentru voi libertarienii – anarhişti care vor protecţia poliţiei împotriva propriilor lor sclavi. Nu! Dacă vreţi să discutaţi cazul statului minimal, trebuie să-l analizaţi sub toate aspectele, de jos în sus.

– Dar, interveni Mikhail, vreau să spun… *legea moştenirii?*

– Sigur. De ce nu? E o problemă delicată! Părerea mea este că n-ar trebui să existe niciun fel de moştenire, poate cu excepţia câtorva obiecte personale transmise mai departe. Însă restul trebuie să revină planetei Marte. E doar o parte a darului, corect?

– Restul? întrebă Vlad, interesat. Dar din ce va consta, exact, acest rest? Nimeni nu va deţine nimic din terenuri, apă, aer, infrastructură, stocul genetic, baza de informaţii… Ce mai rămâne de transmis mai departe?

Lupul de Preerie ridică din umeri.

– Dar casa în care locuieşti? Dar contul în bancă? Cum, nu vom mai avea bani? Nu vor depune oamenii surplusul, dacă îl vor avea?

– Trebuie să treci pe la secţiunile financiare, îl sfătui Marina. Sperăm ca banii să se sprijine pe unităţi de peroxid de hidrogen, iar lucrurile să fie evaluate după valoarea energetică.

– Dar banii tot vor exista, corect?

– Da, numai că noi ne gândim la dobânzi inversate pentru conturile de economii, de exemplu, astfel încât, dacă nu refoloseşti ce ai câştigat, câştigul va fi eliberat în atmosferă sub formă de azot. Vei fi surprins să vezi cât de greu este să menţii o balanţă personală pozitivă într-un asemenea sistem.

– Şi dacă, totuşi, reuşeşti?

– În sfârşit, atunci sunt de acord cu tine: la moartea respectivului, banii ar trebui să revină planetei, să fie utilizaţi pentru vreun proiect public.

Sax obiectă, cu întreruperi, că aşa ceva contrazice teoria bioetică după care fiinţele umane, ca toate animalele, sunt puternic motivate pentru a asigura existenţa propriilor progenituri. Această pornire se poate observa pretutindeni în natură şi în toate culturile umane, explicând o mare parte din comportamentul acestora ca fiind atât egoist, cât şi altruist.

– Încercaţi să schimbaţi baza babylogică… adică *biologică* a culturii… printr-un decret… O să aveţi necazuri.

– Poate că ar trebui permisă o moştenire minimă, spuse Lupul de Preerie, suficientă pentru a satisface instinctul animalic, dar insuficientă pentru perpetuarea unei elite avute.

Evident, Marina şi Vlad considerau discuţia foarte interesantă şi începură să tasteze noi formule pe computerele personale. Dar Mikhail, care stătea lângă Nadia şi tot răsfoia programul zilei, încă se simţea frustrat.

– Oare toate astea fac parte, *într-adevăr,* dintr-un proces constituţional? întrebă el, uitându-se la listă. Coduri de zonare, producţie de energie, *eliminarea reziduurilor,* sisteme de transport, modul de acţiune în cazul epidemiilor, legea proprietăţii, sisteme de rezolvare a revendicărilor, codul penal, arbitraj… *coduri de sănătate!*

Nadia suspină.

– Probabil. Ţi-aduci aminte cât de mult lucra Arkadi la arhitectură?

– *Programe şcolare?* Vreau să spun că am auzit de micropolitică, dar asta e ridicol!

– Nanopolitică, spuse Art.

– Nu! Picopolitică! Femtopolitică!

Nadia se ridică pentru a-l ajuta pe Art să împingă căruciorul cu băuturi până la secţiunile din satul aflat mai jos de amfiteatru. Art continua să alerge de la o întrunire la alta, ducându-le mâncare şi băutură, apoi prinzând câteva minute din discuţii înainte de a trece mai departe. Aveau loc între opt şi zece întruniri pe zi, iar el continua să treacă pe la toate. Seara, când tot mai mulţi delegaţi îşi petreceau timpul distrându-se, ori se plimbau prin tunel, Art se întâlnea cu Nirgal şi urmăreau înregistrări video la o viteză moderată, aşa încât toţi vorbeau ca nişte păsări, încetinind doar pentru a lua notiţe, sau pentru a discuta un aspect sau altul. Iar când se trezea în miez de noapte pentru a merge la baie, Nadia trecea pe lângă salonul slab luminat unde cei doi lucrau la rapoarte şi îi vedea adormiţi în

fotolii, chipurile relaxate, cu gura întredeschisă, licărind în lumina dezbaterii de la Keystone Kops, redată pe ecrane.

Dimineaţa Art se trezea însă odată cu elveţienii şi pornea la treabă. Nadia încercă să ţină pasul cu el timp de câteva zile, dar ajunse la concluzia că sesiunile din timpul micului dejun nu au, adesea, nicio noimă. Oamenii se aşezau în jurul meselor cu cafea, fructe şi prăjiturele, uitându-se unul la altul ca nişte automate. Cine eşti? întrebau privirile lor înceţoşate. Ce caut eu aici? Unde ne aflăm? De ce nu sunt eu acum în patul meu, dormind?

Dar se putea întâmpla şi contrarul: în unele dimineţi oamenii veneau cu duşul făcut, învioraţi, treziţi de cafea sau kavajava, cu capul plin de idei noi şi gata să lucreze asiduu, să progreseze. Una dintre sesiunile despre proprietate se desfăşură chiar în felul acesta şi, într-o oră, li se păru că rezolvaseră toate problemele legate de reconcilierea individului cu societatea, a şanselor personale cu binele comun, a egoismului cu altruismul… La sfârşitul sesiunii, totuşi, însemnările lor arătau la fel de neclare şi contradictorii ca acelea luate la întrunirile mult mai controversate.

– Va fi nevoie de înregistrarea întregii sesiuni, spuse Art, după ce încercase să redacteze un rezumat.

Totuşi, majoritatea întrunirilor nu erau atât de reuşite. De fapt majoritatea erau doar nişte certuri prelungite. Într-o bună dimineaţă, Nadia intră la o şedinţă unde Antar – tânărul arab cu care Jackie petrecuse o vreme în timpul călătoriei lor – tocmai îi spunea lui Vlad:

– Nu veţi face altceva decât să repetaţi catastrofa socialistă!

Vlad înălţă din umeri.

– Nu te repezi aşa să judeci perioada aceea. Ţările socialiste s-au aflat sub atacul capitalismului din afară şi al corupţiei din interior, niciun sistem neputând rezista la aşa ceva. Nu trebuie să azvârlim pruncul socialist din scăldătoarea stalinistă, pentru că vom pierde multe concepte de evidentă corectitudine, de care avem nevoie. Pământul se află în strânsoarea sistemului care a înfrânt socialismul, iar acesta este, evident, o ierarhie iraţională şi distructivă. Deci, cum o putem aborda fără a fi striviţi? Trebuie să căutăm pretutindeni răspunsuri la întrebarea asta, incluzând aici sistemele pe care ordinea actuală le-a înfrânt.

Art împingea căruciorul cu mâncare spre următoarea

încăpere, iar Nadia plecă împreună cu el.

– Doamne, mi-ar fi plăcut să fi fost şi Fort aici, murmură Art. Ar fi trebuit să fie aici, zău că ar fi trebuit.

În dimineaţa următoare se contraziceau în legătură cu limitele toleranţei, acele elemente care, pur şi simplu, nu trebuie admise, indiferent de sensul religios pe care îl au, iar cineva strigă:

– Spune-le asta musulmanilor!

Jurgen ieşi din sală, cu un aer aparent scârbit. Luă un corn de pe cărucior şi îi însoţi, vorbind printre îmbucături.

– Democraţia liberală afirmă că toleranţa culturală e esenţială, doar că liberalii democraţi nu trebuie să se îndepărteze prea mult de democraţia liberală pentru a deveni foarte intoleranţi.

– Cum o rezolvă elveţienii? întrebă Art.

– Nu cred că o rezolvăm, răspunse Jurgen, înălţând din umeri.

– Doamne, ce bine-ar fi să fie şi Fort aici! spuse Art. Am încercat să iau legătura cu el acum câtva timp, chiar am folosit liniile elveţiene guvernamentale, dar nu am primit niciun fel de răspuns.

Congresul continuă timp de aproape o lună. Lipsa de somn şi, probabil, încrederea prea mare în kava îi făceau pe Art şi Nirgal tot mai traşi la faţă şi mai epuizaţi, până când Nadia începu să vină în timpul nopţii şi să-i trimită la culcare, împingându-i pe canapele şi promiţând să scrie rezumate ale înregistrărilor pe care ei nu le revăzuseră. Dormeau chiar acolo, murmurând şi agitându-se în somn pe canapelele înguste din bambus şi spumă. Într-o noapte, Art se ridică brusc de pe patul lui.

– Îmi scapă conţinutul lucrurilor, îi spuse el Nadiei pe un ton serios, pe jumătate visând. Acum chiar că văd numai forme.

– Te transformi în elveţian, nu? Culcă-te la loc!

Art căzu înapoi pe pat.

– A fost o nebunie să-mi închipui că voi veţi fi capabili să faceţi ceva împreună, murmură el.

– Culcă-te la loc!

Poate că e o nebunie, îşi spuse Nadia în vreme ce Art pufăia şi sforăia. Se ridică şi se îndreptă spre uşă. Simţea în minte acel vârtej care îi spunea că nu va putea să doarmă, aşa că ieşi afară, în parc.

Aerul continua să fie cald, iar luminatoarele negre erau presărate de stele. Lungimea tunelului îi aminti, deodată, de una

dintre camerele pline-ochi de pe *Ares,* mărită foarte mult în acest caz, dar utilizând aceleaşi principii estetice: pavilioane iluminate difuz, pâlcurile întunecate, dense, ale micilor păduri… Un joc prin care se construia o lume. Doar că acum era vorba de o lume reală. La început, participanţii la congres fuseseră aproape ameţiţi de enormul potenţial pe care acesta îl prezenta, iar unii, ca Jackie şi alţi indigeni, erau suficient de tineri şi de necontrolaţi pentru a nutri aceleaşi sentimente. Dar pentru foarte mulţi dintre participanţii mai vârstnici problemele refractare începeau să se dezvăluie, ca oasele noduroase sub carnea care se strânge. Cei care mai rămăseseră din Prima Sută şi bătrânii japonezi de la Sabishii ţineau aproape în aceste zile, urmărind dezbaterile şi reflectând mult, atitudinile lor variind de la cinismul Maiei la iritarea nerăbdătoare a Marinei.

Deodată apăru Lupul de Preerie, ceva mai încolo ieşind ameţit din pădure împreună cu o femeie tânără care îl ţinea de mijloc.

– O, iubire! strigă el în tunelul lung, desfăcându-şi, larg, braţele. De-aş conspira cu tine şi cu soarta,/ Ca să pricep deplin această schemă a lucrurilor/ n-am sfărâma-o noi, şi-apoi/ s-o remodelăm mai aproape de dorinţa inimii?

Chiar aşa, îşi spuse Nadia zâmbind, şi reveni în camera ei.

Cu toate acestea, existau motive pentru speranţă. În primul rând, Hiroko persevera, asistând la întruniri cât era ziua de lungă, contribuind cu propriile-i idei şi dându-le oamenilor senzaţia că asistă la cea mai importantă întrunire din acel moment. Şi Ann lucra (deşi, îşi spunea Nadia, părea nemulţumită de tot ce se discuta, mai posomorâtă ca oricând), şi Spencer, Sax, Maia, Michel, Vlad, Ursula şi Marina. Într-adevăr, cei din Prima Sută îi păreau Nadiei mult mai uniţi în acest efort decât în tot ceea ce făcuseră de când se instalaseră la Underhill, de parcă aceasta era ultima lor şansă de a regla lucrurile, de a-şi reveni din răul făcut, de a face ceva de dragul prietenilor lor dispăruţi.

Iar ei nu erau singurii dispuşi să muncească. Pe măsură ce întrunirile continuau, oamenii îşi formară o idee asupra acelora care doreau ca acest congres să realizeze ceva palpabil, iar aceştia căpătară obiceiul de a asista la aceleaşi întruniri, străduindu-se să ajungă la compromisuri şi să obţină rezultate pe ecranele computerelor, sub formă de recomandări şi altele la fel. Se vedeau nevoiţi să tolereze vizite ale celor mult mai interesaţi de a se remarca ei înşişi decât de rezultatele obţinute, dar

continuau să-şi vadă de lucru.

Nadia se concentra asupra acestor semne de progres, dându-şi toată silinţa pentru a-i ţine pe Nirgal şi pe Art informaţi, bine hrăniţi şi odihniţi, totodată. Oamenii treceau mereu pe la apartamentul lor: „Ni s-a spus să venim cu chestia asta la cei trei mari!” Mulţi dintre cercetătorii serioşi erau chiar interesanţi; una dintre femeile din Dorsa Brevia, pe nume Charlotte, era o expertă în constituţie de un oarecare prestigiu, şi lucra la un fel de cadru pentru ei, o chestie elveţiană în care subiectele care urmau a fi abordate erau ordonate fără a fi completate.

– Înveseliţi-vă, le spuse ea celor trei într-o dimineaţă, pe când şedeau în jurul mesei, cu o înfăţişare mohorâtă. Ciocnirea doctrinelor este *o ocazie prielnică.* Congresul constituţional american a fost cel mai izbutit de până acum, şi l-au abordat cu o serie de păreri opuse dintre cele mai puternice. Forma guvernului pe care l-au constituit reflectă neîncrederea pe care aceste grupuri au nutrit-o unul faţă de altul. State mici au intrat în uniune de teamă că vor fi copleşite de state mai mari, aşa că există un Senat în care toate statele sunt egale, şi o Cameră, unde statele cele mai mari îşi găsesc o reprezentare proporţională cu numărul lor mai mare de cetăţeni. Pricepeţi? Structura este o reacţie la o problemă specifică. La fel ca balanţele şi soldurile triplu verificate. Există o neîncredere instituţionalizată a autorităţii. Constituţia elveţiană conţine multe asemenea elemente, aşa cum putem realiza şi noi, aici.

Erau acum gata de treabă, doi bărbaţi tineri, ascuţiţi la minte, şi o femeie bătrână, tocită de vreme. E ciudat, îşi spunea Nadia, să vezi cine se erijează în lider în asemenea situaţii. Nu erau, neapărat, cei mai deştepţi sau cei mai bine informaţi, ca Marina şi Lupul de Preerie de exemplu, deşi ambele calităţi erau de ajutor, iar aceşti doi oameni erau deosebit de importanţi. Dar lideri sunt aceia pe care oamenii îi ascultă. Aceia care dispun de un anume magnetism. Iar într-o adunare de atâtea inteligenţe şi personalităţi distincte, astfel de magnetism era extrem de rar, şi foarte alunecos. Însă puternic…

Asistă la o întrunire în care se discutau relaţiile dintre Marte şi Pământ în perioada următoare dobândirii independenţei. Lupul de Preerie se afla acolo, exclamând:

– Ducă-se dracului! Şi-au făcut-o cu mâna lor! Să se refacă, dacă sunt în stare, iar dacă reuşesc, atunci ne vom putea vizita

şi comporta ca nişte vecini. Dar fără asta, dacă vom încerca să-i ajutăm, nu vom face decât să ne autodistrugem.

Mulţi dintre Roşii şi Primii Sosiţi pe Marte aflaţi acolo încuviinţară din cap cu convingere, Kasei cu deosebire. Kasei îşi intrase în atribuţii recent ca lider al grupului primilor sosiţi, o aripă separatistă a Roşiilor ai cărei membri nu doreau să aibă nimic de-a face cu Pământul, care doreau să sprijine sabotajele, terorismul, revolta armată – orice mijloace necesare pentru a obţine ceea ce-şi propuneau. În realitate, era unul dintre grupurile cele mai greu maleabile de acolo, iar Nadia se întrista să-l vadă pe Kasei aderând la cauza acestora, chiar conducându-i.

– Frumoasă teorie, spuse Maia ridicându-se pentru a-i răspunde lui Kasei, doar că e imposibil de pus în practică. E la fel ca orientarea roşie a Annei. Urmează să avem de-a face cu Pământul, aşa că am face mai bine să ne gândim în ce fel, nu să ne ascundem după deget.

– Atâta vreme cât ei sunt în haos, noi suntem în pericol, interveni Nadia. Trebuie să facem tot ce putem pentru a ajuta. Să ne exercităm influenţa în direcţia în care dorim să se îndrepte.

– Cele două planete formează un sistem, spuse altcineva.

– Ce vrei să spui cu asta? întrebă Lupul de Preerie. Sunt lumi diferite şi ar putea cu siguranţă fi două sisteme diferite!

– Schimb de informaţii.

– Noi existăm pentru Pământ ca un model sau experiment, preciza Maia. Un experiment al gândirii din care umanitatea să poată învăţa ceva.

– Un experiment real, spuse Nadia. Nu mai e un joc, şi nu ne putem permite să ne situăm pe poziţii pur teoretice, atrăgătoare.

În timp ce rostea aceste cuvinte, se uita la Kasei, Harmakhis şi camarazii lor, dar îşi dădu seama că vorbele ei nu aveau nicio influenţă asupra lor.

Urmară mai multe întruniri, mai multe discuţii, o masă servită în grabă cu isseii de la Sabishii pentru a discuta poziţia demimondului ca trambulină pentru eforturile lor. Apoi prinse conferinţa de seară, împreună cu Art şi Nirgal, dar aceştia erau istoviţi, aşa că îi expedie la culcare.

– Mai vorbim la micul dejun.

Era şi ea obosită, dar nu îi era somn deloc. Aşa că porni în plimbarea ei nocturnă la nord de Zakros, prin tunel. Recent, descoperise un drum de înălţime de-a lungul peretelui vestic al

tunelului, tăiat în bazalt, acolo unde curbura cilindrului forma peretele la un unghi de circa patruzeci şi cinci de grade. Iar în locul unde drumul vira pe micul pinten de la Knossos vedea de-a lungul tunelului în ambele direcţii, până la orizont, întreaga lume îngustă şi alungită luminată difuz de felinare înconjurate de globuri neregulate, verzi, din frunze, de puţinele ferestre în dosul cărora luminile încă mai ardeau, şi de un şirag de lampioane agăţate în pinii parcului din Gournia. Era o construcţie atât de elegantă, încât o durea parcă amintirea anilor îndelungaţi petrecuţi la Zygote, sub gheaţă, în aerul îngheţat şi lumina artificială. Dacă ar fi ştiut ei de existenţa acestor tunele de lavă…

Segmentul următor, Phaistos, acolo unde se lărgea canalul care curgea încet de la Zakros, avea fundul acoperit aproape în întregime de un lac lung şi nu prea adânc. Lumini subacvatice amplasate la un capăt al bazinului transformau apa într-un straniu cristal negru şi scânteietor. Câţiva oameni se bălăceau, trupurile lor lucind în porţiunile luminate, dispărând în cele întunecate. Creaturi amfibii, salamandre… Cândva, cu foarte mult timp în urmă, pe Pământ, existaseră animale acvatice care se târâseră, cu respiraţia întretăiată, pe ţărm. Acolo jos, în ocean, trebuie să se fi purtat nişte dezbateri foarte serioase în privinţa strategiei, se gândi Nadia, somnoroasă. Să ieşim sau să nu ieşim, cum să ieşim, când să ieşim… Auzi râsete îndepărtate, văzu stelele îngrămădindu-se în luminatoarele zimţate…

Se întoarse şi coborî pe o scară până jos, apoi reveni în Zakros pe cărări şi pe iarbă, de-a lungul canalului, gândind în imagini disparate, care-i ţâşneau în minte ca nişte săgeţi. În apartamentul ei se întinse pe pat şi adormi imediat, visând, în zori de zi, delfini care înotau prin aer.

* * *

Dar chiar în mijlocul acelui vis Maia o trezi cu violenţă şi îi spuse pe ruseşte:

– Au sosit nişte pământeni. Americani.

– Pământeni! repetă Nadia, cu o senzaţie de teamă.

Se îmbrăcă şi ieşi să-i vadă. Era adevărat. Art se afla împreună cu un grup de pământeni mici de statură, bărbaţi şi femei de înălţimea ei, părând cam de aceeaşi vârstă cu ea, nesiguri pe picioare în vreme ce îşi răsuceau gâturile, privind uimiţi marea încăpere cilindrică. Art încerca să-i prezinte şi, în acelaşi timp, să dea explicaţii, ceea ce îi crea probleme din cauza debitului verbal.

– Eu i-am invitat… da… în sfârşit, n-am ştiut… Bună, Nadia, ţi-l prezint pe vechiul meu şef, William Fort.

– Vorbeam de lup! spuse Nadia şi-i strânse mâna.

Avea o strângere puternică. Era un bărbat chel, cârn, bronzat şi ridat, cu o expresie vagă, plăcută.

– … şi tocmai au sosit. Bogdanoviştii i-au adus aici. L-am invitat eu însumi pe domnul Fort acum câtva timp, dar n-am primit niciun răspuns de la dânsul, şi n-am ştiut că o să vină. Sunt destul de surprins şi, desigur, încântat.

– *Tu* l-ai invitat? întrebă Maia.

– Da, ştii, vrea foarte mult să ne ajute, asta e.

Maia se uita încruntată, nu la Art, ci la Nadia.

– Ţi-am spus eu că e spion! spuse ea pe ruseşte.

– Mi-ai spus, răspunse ea, apoi i se adresă lui Fort pe englezeşte. Bine aţi venit pe Marte.

– Sunt fericit să mă aflu aici, spuse Fort.

Şi chiar aşa părea. Zâmbea prosteşte, de parcă era mult prea mulţumit pentru a fi sobru, dar însoţitorii lui nu păreau atât de siguri. Erau vreo zece-doisprezece, tineri şi vârstnici. Unii zâmbeau, dar mulţi arătau dezorientaţi şi precauţi. După câteva minute stânjenitoare, Nadia îl conduse pe Fort şi pe asociaţii lui în zona de locuit din Zakros, iar când sosi Ariadne le repartizară camere. Ce altceva puteau face? Vestea străbătuse deja Dorsa Brevia de la un capăt la altul, iar chipurile celor care soseau la Zakros exprimau deopotrivă supărare şi curiozitate. Dar oaspeţii erau acolo, liderii unuia dintre cele mai mari transnaţionale, aparent singuri, fără dispozitive de depistare asupra lor – sau aşa declaraseră sabishiienii. Trebuia făcut ceva cu ei.

Nadia îi puse pe elveţieni să convoace o adunare generală la ora prânzului, apoi îi invită pe nou-veniţi să se refacă în camerele repartizate, iar apoi să vorbească la adunare. Pământenii acceptară invitaţia cu recunoştinţă, aceia dintre ei care păreau mai nesiguri arătând de data asta potoliţi. Fort însuşi părea că îşi compune deja un discurs în minte.

Afară, în faţa zonei rezervate oaspeţilor din Zakros, Art înfrunta o întreagă mulţime de oameni iritaţi.

– Ce te face să crezi că poţi lua asemenea decizii în numele nostru? îl întrebă Maia exprimând părerea mai multora. Tu, care nici măcar nu faci parte dintre noi! Tu, un fel de spion printre noi! Împrietenindu-te cu noi şi apoi trădându-ne pe la spate!

Art întinse braţele, roşu de jenă, dând din umeri de parcă se

ferea de acuzaţii, ori de parcă se strecura printre ele pentru a apela la cei aflaţi în spatele Maiei, aceia care ar fi putut fi doar curioşi.

– Avem nevoie de ajutor, explică el. Nu putem realiza singuri ceea ce dorim. Cei de la Praxis sunt altfel, mult mai apropiaţi de noi decât ceilalţi, ascultaţi-mă pe mine.

– Nu ai niciun drept să ne spui aşa ceva! strigă Maia. Eşti prizonierul nostru!

Art o privi cu coada ochiului şi dădu din mâini.

– Doar nu poţi fi şi prizonier şi spion în acelaşi timp, nu?

– Tu poţi fi, în acelaşi timp, orice fel de chestie trădătoare! exclamă Maia.

Jackie se apropie de Art şi îl privi dispreţuitoare, cu chipul încordat şi mânios.

– Înţelegi, sper, că trebuie să devină locuitori permanenţi ai planetei Marte, chiar dacă nu le place. La fel ca tine.

Art dădu din cap, afirmativ.

– Le-am spus că s-ar putea întâmpla aşa ceva. Evident, nu le pasă. Vor să ajute, ascultaţi-mă pe mine. Ei reprezintă singurul transnaţional care face lucrurile altfel, cu ţeluri asemănătoare cu ale noastre. Au venit aici singuri pentru a vedea dacă ne pot fi de ajutor. Sunt *interesaţi.* De ce să vă deranjeze asta? Este o *ocazie.*

– Să vedem ce are Fort de spus, interveni Nadia.

Elveţienii convocaseră adunarea specială în amfiteatrul Malia şi, pe măsură ce grupurile de delegaţi se adunau, Nadia ajută la îndrumarea nou-veniţilor prin porţile segmentului respectiv până la locul adunării. Erau încă vizibil uluiţi de dimensiunile tunelului Dorsa Brevia. Art se agita în jurul lor cu ochii ieşiţi din orbite, deosebit de nervos, ştergându-şi cu mâneca sudoarea de pe frunte. Nadiei îi venea să râdă. Într-un fel, sosirea lui Fort reuşise să o binedispună. Nu vedea ce ar fi de pierdut din asta.

Aşa că luă loc în primul rând împreună cu grupul de la Praxis şi urmări cum Art îl conduce pe Fort pe podium şi îl prezintă. Fort înclină din cap şi rosti o propoziţie, apoi privi spre ultimul rând al amfiteatrului, dându-şi seama că nu dispune de amplificare. Respiră adânc şi o luă de la capăt, vocea lui calmă, obişnuită, răsunând cu fermitatea unui actor experimentat, ajungând fără efort la toţi cei de faţă.

– Aş dori să mulţumesc cetăţenilor din Subarashii pentru că m-au adus în sud, la această conferinţă.

Art se făcu mic, se întoarse şi duse o mână la gură ca un portavoce.

– E Sabishii, îi spuse el lui Fort cu jumătate de gură.

– Ce e?

– Sabishii. Ai spus Subarashii, care e numele transnaţionalului. Aşezarea prin care ai trecut pentru a ajunge aici se numeşte Sabishii. Sabishii înseamnă „singuratic”. Subarashii înseamnă „minunat”.

– Minunat, spuse Fort, uitându-se curios la Art.

Apoi ridică din umeri şi îşi dădu drumul – un bătrân pământean cu o voce calmă, dar penetrantă şi un stil oarecum divagant. Descrise Praxis, cum îşi începuse activitatea şi cum opera în acel moment. Atunci când explică relaţia dintre Praxis şi celelalte transnaţionale, Nadia se gândi că există asemănări cu relaţia existentă pe Marte între lumea subterană şi cea de la suprafaţă, fără îndoială scoasă în evidenţă cu inteligenţă de descrierea lui Fort. Judecând tăcerea din spatele ei, avea impresia că Fort se descurcă destul de bine în captarea atenţiei mulţimii. Dar, chiar în clipa aceea, spuse ceva despre ecocapitalism, considerând Pământul o lume plină, în vreme ce Marte continua să fie una pustie, iar trei-patru Roşii săriră în picioare.

– Ce vrei să spui cu asta? întrebă unul dintre ei.

Nadia văzu mâinile lui Art încleştându-i-se în poală şi în curând înţelese motivul: răspunsul lui Fort se dovedi lung şi ciudat, descriind ceea ce el numea ecocapitalismul, în care natura devenea „bioinfrastructura”, iar oamenii „capital uman”. Privind înapoi, văzu că mulţi se încruntau. Vlad şi Marina îşi apropiaseră capetele, iar Marina scria de zor la computerul de la încheietura mâinii. Deodată, Art ţâşni în picioare şi îl întrebă pe Fort cu ce se ocupă Praxis în acel moment şi care consideră el că ar putea fi rolul jucat de Praxis pe Marte.

Fort se uită la Art de parcă nu l-ar fi recunoscut.

– Colaborăm cu Tribunalul Mondial. Organizaţia Naţiunilor Unite nu şi-a mai revenit în urma evenimentelor din 2061, iar acum este tot mai mult considerată un produs al celui de-al doilea război mondial, tot aşa cum Liga Naţiunilor a fost un produs al celui dintâi. Aşadar am pierdut cel mai bun arbitru al disputelor internaţionale şi, între timp, conflictele nu au încetat, iar unele sunt serioase. Tot mai multe dintre aceste conflicte au fost aduse în faţa Tribunalului Mondial de o parte sau alta, iar

Praxis a iniţiat o organizaţie a Prietenilor Tribunalului Mondial, care încearcă să-l ajute în toate privinţele posibile. Ne supunem reglementărilor sale, îi furnizăm bani, oameni, încercăm să punem la punct tehnici de arbitraj, şi aşa mai departe. Am participat la aplicarea unei tehnici noi, în care, dacă două organisme internaţionale de orice fel au un dezacord şi decid să se supună arbitrajului, acestea intră într-un program de un an împreună cu Tribunalul Mondial, iar arbitrii încearcă să stabilească o cale de acţiune care să satisfacă ambele părţi. La sfârşitul anului, Tribunalul Mondial decide asupra oricăror probleme însemnate, iar dacă dă rezultate, este semnat un tratat, iar noi ne străduim să sprijinim aceste tratate cum putem mai bine. India s-a arătat interesată şi a participat la program împreună cu populaţia Sik din Punjab, iar până acum totul merge bine. Alte cazuri s-au dovedit mai dificile, dar a fost instructiv. Se acordă multă atenţie conceptului de semiautonomie. La Praxis considerăm că naţiunile nu au fost niciodată cu adevărat suverane, că întotdeauna au fost semiautonome în relaţie cu restul lumii. Metanaţionalele sunt semiautonome, indivizii sunt semiautonomi, cultura este semiautonomă în relaţia cu economia, valorile sunt semiautonome în relaţie cu preţurile... Există o nouă ramură a matematicii care încearcă să descrie semiautonomia în termeni logici formali.

Vlad, Marina şi Lupul de Preerie încercau să-l asculte pe Fort, să discute între ei şi, totodată, să ia şi notiţe. Nadia se ridică şi îi făcu un semn cu mâna lui Fort.

– Şi celelalte transnaţionale sprijină Tribunalul Mondial? întrebă ea.

– Nu. Metanaţionalele evită Tribunalul Mondial şi folosesc Naţiunile Unite ca pe o ştampilă. Mă tem că ele încă mai cred în mitul suveranităţii.

– Dar pare un sistem care funcţionează numai atunci când este acceptat de ambele părţi.

– Aşa este. Tot ce vă pot eu spune este că Praxis e foarte interesată şi că încercăm să stabilim punţi de legătură între Tribunalul Mondial şi toate puterile de pe Pământ.

– De ce? întrebă Nadia.

Fort ridică mâinile într-un gest asemănător cu unul dintre gesturile lui Art.

– Capitalismul nu funcţionează decât dacă există dezvoltare. Dar, înţelegeţi, dezvoltarea nu mai este dezvoltare. Avem nevoie

să ne dezvoltăm spre interior, să refacem urzeala.

Jackie se ridică în picioare.

– Dar pe Marte v-aţi putea dezvolta în stilul capitalist clasic, corect?

– Cred că da.

– Şi probabil asta vreţi de la noi, nu? O nouă piaţă? Lumea aceasta pustie la care te-ai referit mai devreme?

– Ei bine, la Praxis am ajuns la convingerea că piaţa reprezintă doar o parte foarte mică a unei comunităţi. Iar pe noi ne interesează în totalitatea ei.

– Atunci ce pofteşti de la noi? strigă cineva din spate.

– Vreau să privesc, răspunse Fort, zâmbind.

Şedinţa se termină la scurtă vreme după aceea, după care urmară obişnuitele sesiuni ale după-amiezei. Bineînţeles că în toate sesiunile sosirea grupului de la Praxis domină cel puţin o parte din discuţii. Din nefericire pentru Art, pe când revedeau împreună înregistrările din seara aceea, i se păru evident că Fort şi echipa lui afectau congresul mai degrabă ca un factor de disensiune decât ca un liant. Mulţi nu puteau accepta o companie transnaţională pământeană ca membră cu drepturi depline a congresului. Asta era situaţia. Lupul de Preerie trecu şi el pe acolo şi i se adresă lui Art:

– Să nu-mi spui tu mie cât de deosebiţi sunt cei de la Praxis. Asta e cea mai veche şmecherie din carte, că dacă bogaţii se vor purta aşa cum trebuie, atunci sistemul va funcţiona bine. Astea sunt vorbe goale. Sistemul coordonează şi determină totul şi el este acela care trebuie să se schimbe.

– Dar Fort vorbeşte chiar despre schimbarea sistemului, protestă Art.

Dar tocmai de aceea Fort era propriul lui duşman, cel mai mare dintre toţi, prin obiceiul de a folosi termeni economici clasici pentru a descrie noile lui idei. Singurii pe care îi interesa o asemenea abordare erau Vlad şi Marina. Bogdanoviştii, Roşii, primii sosiţi, majoritatea indigenilor şi mulţi dintre imigranţi vedeau în asta o afacere pământeană, ca de obicei, şi nu doreau să aibă de-a face cu aşa ceva. „Niciun fel de afaceri cu un transnaţional!” exclama Kasei pe una dintre benzi, în aplauzele tuturor. „Niciun fel de afaceri cu Pământul, indiferent de modul în care le formulează! Fort e un străin!” Singura problemă care îi preocupa pe aceştia era dacă lui Fort şi însoţitorilor lui li se va da

voie să plece sau nu. Unii erau de părere că, asemenea lui Art, erau acum prizonieri ai subteranei.

Totuşi, Jackie luă cuvântul în aceeaşi şedinţă pentru a exprima poziţia lui Boone după care totul trebuie să fie utilizat pentru reuşita cauzei. Îi dispreţuia pe aceia care îl respingeau pe Fort din principiu.

– Dacă tot aveţi de gând să-i luaţi ostatici pe oaspeţi, îi spuse ea tatălui ei pe un ton tăios, de ce să nu tragem foloase de pe urma lor? De ce să nu discutăm cu ei?

Prin urmare apăru o nouă sciziune care se adăuga celorlalte: izolaţioniştii şi adepţii celor două lumi.

În următoarele câteva zile, Fort abordă controversa din jurul lui ignorând-o, ajungând până acolo încât Nadiei i se păru că nici măcar nu e conştient de ea. Elveţienii îi cerură să conducă o secţiune despre situaţia de pe Pământ. Sala se dovedi plină ochi, cu ocazia fiecărei sesiuni Fort şi însoţitorii lui răspunzând detaliat la întrebări. Pe parcursul acestor şedinţe, Fort păru mulţumit să accepte orice îi spuneau ei despre Marte, fără a face nicio afirmaţie în legătură cu informaţiile primite. Se concentră asupra situaţiei de pe Pământ şi se rezumă să facă descrieri.

– Transnaţionalele s-au contopit în cele mai mari dintre ele, cam vreo două duzini, explică el ca răspuns la o întrebare, şi toate au încheiat contracte de dezvoltare cu mai multe guverne naţionale. Noi le spunem „metanaţionale”. Cele mai mari sunt Subarashii, Mitsubishi, Consolidated, Amexx, Armscor, Mahjari şi Praxis. Următoarele zece-cincisprezece sunt de asemenea destul de mari, după care ajungeţi la cele de mărimea transnaţionalelor, dar acestea sunt repede încorporate în metanaţionale. Marile metanaţionale sunt acum principalele puteri mondiale, atâta vreme cât controlează FMI-ul, Banca Mondială, Grupul celor Unsprezece şi toate ţările afiliate.

Sax îi ceru să definească mai amănunţit noţiunea de metanaţional.

– Cu circa un deceniu în urmă, noi, cei de la Praxis, am fost rugaţi de Sri Lanka să venim la ei în ţară, să preluăm economia şi să lucrăm la arbitrajul dintre tamili şi sinhalezi. Am făcut-o, iar rezultatele au fost bune, dar pe perioada aranjamentului s-a dovedit că relaţia noastră cu un guvern naţional este ceva cu totul nou. Aspectul a fost constatat în anumite cercuri. Apoi, acum câţiva ani, Amexx a intrat într-un dezacord cu Grupul celor Unsprezece, şi-a retras tot patrimoniul de la cei Unsprezece şi le-

a reamplasat în Filipine. Discrepanţa dintre Amexx şi Filipine, estimată comparativ în produsul anual brut de ordinul a o sută la unu, a rezultat într-o situaţie în care Amexx a preluat, în realitate, întreaga ţară. Aceasta a fost de fapt prima organizaţie metanaţională, deşi nu a fost limpede că reprezintă ceva nou până când aranjamentul lor nu a fost imitat de Subarashii, atunci când şi-au transmutat multe dintre operaţiunile lor în Brazilia. A fost evident atunci că e ceva cu totul nou, altfel decât vechea relaţie de parteneriat de complezenţă. O companie metanaţională preia datoria externă şi economia externă a ţărilor cliente, cam cum a făcut ONU în Cambodgia şi Praxis în Sri Lanka, dar de o manieră mult mai completă. În cadrul acestor aranjamente, guvernul client devine agenţia de aplicare a strategiilor economice metanaţionale. În general, acesta aplică ceea ce noi numim măsuri de austeritate, dar toţi angajaţii guvernamentali sunt plătiţi mult mai bine decât înainte, inclusiv armata, poliţia şi operaţiunile de obţinere de informaţii. Deci în momentul respectiv ţara este de fapt cumpărată. Fiecare companie metanaţională dispune de resursele necesare pentru a cumpăra mai multe ţări. Amexx întreţine genul acesta de relaţii cu Filipine, ţările nord-africane, Portugalia, Venezuela şi încă vreo cinci-şase ţări mai mici.

– Praxis a procedat la fel? întrebă Marina, iar Fort clătină din cap.

– Într-un fel, da, numai că am încercat să conferim relaţiilor o natură diferită. Am avut de-a face cu ţări suficient de mari pentru a echilibra mult parteneriatul. Am avut relaţii cu India, China şi Indonezia. Toate au fost escrocate pe Marte de tratatul din 2057, aşa că ne-au încurajat să venim aici şi să efectuăm cercetări ca aceasta. Am iniţiat de asemenea tratative cu vreo câteva alte ţări care sunt încă independente. Doar că nu ne-am mutat exclusiv în aceste ţări, şi nici nu am încercat să le dictăm strategiile economice. Am încercat să rămânem la propria noastră versiune de format transnaţional, dar la nivelul metanaţionalelor. Sperăm să funcţionăm pentru ţările cu care avem relaţii ca alternative la metanaţionalism – o resursă, care să facă faţă Tribunalului Mondial, Elveţiei şi altor câteva organisme din afara ordinii metanaţionale în curs de dezvoltare.

– Praxis e *altfel,* declară Art.

– Dar sistemul e acelaşi, insistă Lupul de Preerie din fundul sălii.

Fort ridică din umeri.

– Cred că noi suntem aceia care fac sistemul.

Lupul de Preerie îşi clătină capul.

– Iar noi trebuie să-l înfundăm… să-l *înfruntăm,* spuse Sax şi începu să-l asalteze pe Fort cu întrebări. Care este cel mai *more,* vreau să spun, cel mai mare?

Erau întrebări formulate sincopat, dezlânate, rostite cu un glas cârâit, doar că Fort ignoră dificultăţile lui de exprimare şi îi răspunse cu multe amănunte, astfel încât cea mai mare parte din trei sesiuni consecutive referitoare la Praxis constară din interogarea lui Fort de către Sax. Toţi aflară multe despre celelalte metanaţionale, despre conducătorii acestora, despre structurile interne, ţările cliente, atitudinile pe care le nutreau una faţă de alta, şi despre istoria lor, mai ales despre rolul jucat de organizaţiile predecesoare lor în haosul din jurul lui 2061.

– De ce să riposteze… de ce să spargă ouăle… ba nu, vreau să spun *domurile!*

Fort nu era prea tare la istorie când venea vorba de date şi suspină nefericit din cauza lipsurilor pe care memoria lui le dovedea în legătură cu perioada respectivă. Doar că relatarea lui privitoare la situaţia actuală pământeană era mai completă decât oricare alta de care beneficiaseră anterior, contribuind la clarificarea întrebărilor în legătură cu activitatea metanaţionalelor pe Marte, care îi preocupaseră pe toţi. Metanaţionalele utilizau Autoritatea Tranziţională ca pe o modalitate de mediere a propriilor lor dezacorduri. Nu se înţelegeau în privinţa teritoriilor. Lăsau demimondul în pace deoarece apreciau că ramificaţiile lor subterane sunt neglijabile şi uşor de monitorizat. Şi aşa mai departe. Nadiei îi venea să-l sărute pe Sax – iar până la urmă a şi făcut-o, şi i-a sărutat pe Spencer şi Michel pentru sprijinul acordat acestuia în timpul sesiunilor, deoarece, chiar dacă Sax aborda cu încăpăţânare dificultăţile lui de exprimare, adesea se înroşea la faţă de neputinţă şi chiar bătea cu pumnul în masă. Către sfârşit, îi spuse lui Fort:

– Ce vrea Praxis de la oameni – *Bum!* – de la *Marte?*

– Avem senzaţia că ceea ce se întâmplă aici are efecte asupra situaţiei de acasă, răspunse Fort. În această etapă am identificat pe Pământ o coaliţie, în curs de formare, a elementelor progresiste, cele mai mari dintre ele fiind China, Praxis şi Elveţia. Urmează zeci de elemente mai mici, doar că sunt mai puţin

puternice. Direcţia în care se va îndrepta India în această situaţie s-ar putea dovedi critică. Cele mai multe metanaţionale par să o considere drept un butoi fără fund în privinţa dezvoltării, susţinând că indiferent cât de mult toarnă acolo, nimic nu se va schimba. Noi nu suntem de acord cu un astfel de punct de vedere. Mai considerăm că şi Marte este într-o situaţie critică, dar într-un alt mod, ca o putere în curs de cristalizare. Aşa că, înţelegeţi, am dorit să descoperim şi aici elementele progresiste, să vă prezentăm cu ce ne ocupăm noi şi să vedem ce părere aveţi.

– Interesant, spuse Sax.

Şi chiar era. Mulţi rămâneau însă neînduplecaţi în privinţa colaborării cu o metanaţională pământeană. Între timp toate celelalte dispute despre celelalte probleme rămâneau la fel de intense, devenind adesea cu atât mai polarizate cu cât discutau mai mult.

În seara aceea, în timpul întâlnirii lor obişnuite, Nadia îşi scutură capul, mirându-se de capacitatea oamenilor de a ignora ceea ce au în comun, şi de a se certa cu înverşunare cu privire la orice mici amănunte care-i deosebesc.

– Poate că lumea e mult prea complexă ca să funcţioneze un singur plan, le spuse ea lui Art şi Nirgal. Poate că nu ar trebui să aspirăm la un nivel global, ci doar la ceva care să ni se potrivească nouă, iar apoi să sperăm că Marte se va putea descurca utilizând mai multe sisteme diferite.

– Eu cred că nici aşa n-o să meargă, spuse Art.

– Dar ce o să meargă?

– Nici eu nu ştiu încă.

După care cei doi plecară pentru a viziona înregistrările, pe urmele unui miraj care nu înceta să apară, după cum i se păru Nadiei deodată.

Nadia se culcă. Dacă ar fi un proiect de construcţii, se gândi înainte să adoarmă, l-aş rupe şi aş lua-o de la capăt.

Imaginea unei clădiri care se prăbuşeşte o trezi brusc. După o vreme, cu un suspin, renunţă la somn şi porni într-o altă plimbare nocturnă. Art şi Nirgal adormiseră în camera de vizionare, cu obrajii striviţi pe tăblia mesei, licărind în lumina ecranului pe care imaginile se derulau cu viteză. Afară, aerul străbătea cu şuier porţile intrând în Gournia, iar Nadia porni în aceeaşi direcţie, pe cărarea înaltă. Foşnet de frunze de bambus, stele în

luminatoarele de deasupra... apoi râsete abia auzite, străbătând tunelul dinspre bazinul Phaistos.

Luminile subacvatice ale bazinului erau aprinse, iar un grup făcea baie. Dar de cealaltă parte a tunelului, cam la aceeaşi înălţime la care se afla şi ea pe peretele curb, era o platformă iluminată pe care se înghesuiau vreo opt oameni. Unul dintre ei tocmai se urca pe o scândură de o formă anume, lăsându-se pe vine. Apoi îşi dădu drumul de pe platformă rămânând în aceeaşi poziţie şi ţinându-se de partea din faţă a scândurii care, evident, avea foarte puţină aderenţă – un bărbat gol, cu părul ud fluturând în urma lui, coborând în viteză peretele negru, curb, al tunelului, accelerând până când ţâşni de pe un promontoriu de stâncă şi zbură deasupra tunelului, rotindu-se în aer, prăbuşindu-se în apă şi ieşind la suprafaţă cu un strigăt, în ovaţiile tuturor.

Nadia coborî ca să privească. Altcineva urca în fugă cu scândura treptele până la platformă, iar bărbatul care tocmai coborâse stătea în picioare în apa nu prea adâncă, dându-şi părul pe spate. Nu-l recunoscu până când nu ajunse pe marginea bazinului unde el se bălăcea în lumina lichidă care venea de jos. Era William Fort.

Nadia îşi aruncă hainele de pe ea şi intră în apă, care era foarte caldă, la temperatura corpului sau chiar ceva mai mult. Cu un strigăt, o altă siluetă porni în viteză pe pantă, ca un surfer pe un imens val de piatră.

– Coborârea pare periculoasă, îi spunea Fort unuia dintre însoţitorii lui, dar cu o gravitaţie atât de scăzută, te descurci.

Femeia care cobora pe scândură fu proiectată deasupra apei. Îşi arcui trupul într-o poziţie perfectă până când se scufundă în bazin, fiind ovaţionată puternic atunci când reveni la suprafaţă. O altă femeie recuperase scândura şi tocmai ieşea din bazin, aproape de baza scării tăiate în stâncă.

Fort, căruia apa îi ajungea până la brâu, cu trupul vânjos sub pielea îmbătrânită, ridată, o salută pe Nadia cu o înclinare a capului. Pe chipul lui se citea aceeaşi expresie de vagă plăcere pe care o afişase şi în timpul discuţiilor.

– Vrei să încerci? o întrebă.

– Poate mai târziu, răspunse ea, privind în jur la oamenii din apă, încercând să-şi dea seama cine se mai afla acolo şi ce grupări reprezentau în cadrul congresului, iar când îşi dădu seama ce face râse dezgustată de propria-i persoană şi de caracterul molipsitor al politicii, de felul în care poate infecta

totul dacă îi permiţi.

Cu toate acestea, constată că oamenii din apă erau mai ales indigeni tineri din Zygote, Sabishii, New Vanuatu, Dorsa Brevia, Vishniac şi Christianopolis. Foarte, puţini dintre ei erau delegaţi activi, cu luări de cuvânt, iar Nadia nu le putea estima puterea. Poate că nu avea o semnificaţie prea mare faptul că se adunaseră acolo în miez de noapte, goi în apa caldă, distrându-se… Majoritatea proveneau din locuri unde băile publice erau ceva normal şi erau obişnuiţi să se bălăcească împreună cu persoane cu care, în alte condiţii, s-ar fi confruntat.

Altcineva coborî panta ţipând de încântare, după care se afundă în profunzimea bazinului. Oamenii se apropiară înotând ca rechinii atraşi de sânge. Nadia se scufundă în apa cu un gust uşor sărat. Deschizând ochii, văzu bule de cristal explodând pretutindeni, apoi trupuri care se răsuceau ca nişte delfini deasupra fundului neted şi negru al bazinului. O privelişte de pe altă lume…

Se ridică la suprafaţă, îşi stoarse apa din păr. Fort stătea în mijlocul tinerilor ca un Neptun ramolit, privindu-i cu aerul lui ciudat, de relaxare pasivă. Poate că aceşti indigeni, îşi spuse Nadia, reprezintă noua cultură marţiană la care se referea John Boone, răsărind în jurul lor fără ca ei să o observe cu adevărat. Transmiterea informaţiilor de la o generaţie la alta conţine întotdeauna o mare cantitate de erori. Aşa s-a petrecut evoluţia. Şi chiar dacă, pe Marte, oamenii s-au refugiat în subteran din motive foarte diferite, toţi păreau a fi la unison aici, într-un mod de viaţă care prezintă anumite aspecte paleolitice, ţintind înapoi, poate, către o anume cultură primordială, mai presus de toate deosebirile dintre ei, sau înainte, către o nouă sinteză – nu are importanţă care din ele, pot fi chiar amândouă, deodată. Există, deci, o legătură posibilă…

Sau asta părea să-i sugereze Nadiei expresia blândă de plăcere de pe chipul lui Fort în momentul în care Jackie Boone, în toată măreţia ei de Valkirie, coborî ca fulgerul peretele tunelului, apoi zbură deasupra lor de parcă ar fi fost lansată dintr-un tun, la circ.

Programul conceput de elveţieni ajunse la sfârşit. Organizatorii anunţară imediat o pauză de trei zile, urmată de adunarea generală.

Art şi Nirgal petrecură cele trei zile în cămăruţa lor de lucru,

revăzând înregistrările câte douăzeci de ore pe zi, vorbind la nesfârşit şi bătând la computere cuprinşi parcă de o disperare a ciocănitului. Nadia îi ajuta să menţină ritmul, îi întrerupea atunci când nu cădeau de acord şi scria capitolele pe care ei le decretau prea dificile. Adesea, când intra în încăpere, unul dintre ei dormea pe scaun, iar celălalt privea fix, transfigurat de strălucirea ecranului.

– Uite, spunea el, răguşit, ce părere ai de chestia asta?

Nadia citea ecranul şi făcea comentarii în timp ce le vâra mâncarea chiar sub nas, ceea ce adesea îl trezea pe cel adormit.

– Pare promiţător. Înapoi la treabă!

În dimineaţa adunării generale, Art, Nirgal şi Nadia urcară împreună pe scena amfiteatrului, iar Art păşi în avanscenă, luându-şi cu el computerul. Se opri, uitându-se la mulţimea adunată, parcă uluit la vederea ei, apoi, după o lungă pauză, spuse:

– Adevărul este că, în multe privinţe, suntem de acord.

Afirmaţia lui provocă râsete, dar Art înălţă computerul deasupra capului ca Moise tablele de piatră şi citi cu glas tare de pe ecran:

– Principii de lucru pentru un guvern marţian!

Aruncă o privire asistenţei pe deasupra ecranului. Se potolise, rămânând tăcută şi atentă.

– Unu. Societatea marţiană va fi compusă din multe culturi diferite. E mai bine să o considerăm o lume decât o naţiune. Trebuie garantate libertatea religiei şi manifestării culturii. Nicio cultură şi niciun grup de culturi nu trebuie să aibă posibilitatea de a le domina pe celelalte.

– Doi. În acest cadru al diversităţii, trebuie garantat că toţi indivizii de pe Marte au anumite drepturi inalienabile, incluzând aici elementele de bază ale existenţei, asistenţa medicală, învăţământ şi egalitate juridică.

– Trei. Terenul, aerul şi apa de pe Marte se află în grija întregii familii umane, neputând fi deţinute de un individ sau un grup.

– Patru. Roadele muncii unui individ aparţin individului respectiv şi nu pot fi însuşite de un alt individ sau grup. În acelaşi timp, munca umană pe Marte este o componentă a activităţii tuturor, dedicată binelui comun. Sistemul economic marţian trebuie să reflecte ambele aspecte, echilibrând interesul personal cu interesele societăţii în ansamblul ei.

– Cinci. Ordinea metanaţională care conduce Pământul este, în prezent, incapabilă de a încorpora cele două principii anterioare şi nu poate fi aplicată aici. În locul acesteia, trebuie să punem în practică o economie bazată pe ştiinţa ecologică. Scopul economiei marţiene nu este „dezvoltarea susţinută”, ci o prosperitate susţinută pentru întreaga ei biosferă.

– Şase. Ţinutul marţian are anumite „drepturi ale locului” care trebuie onorate. Scopul modificărilor pe care le efectuăm asupra mediului trebuie, de aceea, să fie minimale şi ecopoetice, reflectând valorile areofaniei. Se sugerează ca obiectul acestor modificări să fie numai acea porţiune a planetei cuprinsă sub plafonul de cinci kilometri viabil pentru fiinţele umane. Înălţimile mai mari, reprezentând aproximativ treizeci la sută din întreaga planetă, vor rămâne într-o stare virgină, ca rezervaţii naturale.

– Şapte. Popularea planetei Marte este un proces istoric unic, reprezentând prima colonizare a unei alte planete de către specia umană. În aceste condiţii, trebuie efectuată în spiritul respectului faţă de această planetă şi faţă de raritatea vieţii în univers. Ceea ce facem noi aici va crea precedente pentru colonizarea în continuare a sistemului solar de către om, sugerând modele şi pentru relaţia omului cu mediul înconjurător de pe Pământ. De aceea Marte ocupă un rol aparte în istorie, ceea ce nu trebuie să uităm atunci când luăm deciziile necesare în legătură cu viaţa de aici.

Art lăsă în jos mâna în care ţinea computerul şi îi privi pe participanţi. Aceştia se uitau la el, în tăcere.

– Ei bine…, începu el, dregându-şi glasul, apoi făcu un gest către Nirgal, care se urcă pe scenă şi se opri lângă el.

– Ni s-a părut că doar atât, din dezbaterile pe secţiuni, ar putea beneficia de acordul tuturor. Există mult mai multe lucruri care credem că ar fi acceptate de majoritatea grupurilor de aici, dar nu de toţi. Am întocmit liste şi cu aceste puncte de consens parţial, şi le vom afişa pentru a le putea vedea cu toţii. Avem convingerea că dacă vom putea pleca de aici chiar şi cu un document foarte general, vom fi realizat ceva semnificativ. Tendinţa la un congres ca acesta este de a deveni tot mai conştienţi de deosebirile dintre noi, şi consider că această tendinţă este exagerată pentru situaţia în care ne aflăm, deoarece, în acest moment, un guvern marţian rămâne un fel de exerciţiu teoretic. Dar atunci când devine o problemă practică –

când vom fi nevoiţi să acţionăm – atunci vom fi în căutarea unui teren comun, iar un asemenea document ne va ajuta să-l găsim. Avem o mulţime de note specifice pentru fiecare dintre punctele principale ale documentului. Am discutat cu Jurgen şi Priska despre ele, iar ei sugerează desfăşurarea unei săptămâni de şedinţe cu câte o zi dedicată fiecăruia dintre cele şapte puncte, pentru ca toţi să poată contribui cu comentarii şi revizuiri. Apoi, la sfârşit, ne vom da seama dacă a mai rămas ceva.

Se auzi un râs anemic. Foarte mulţi oameni încuviinţau din cap.

– Ce-ar fi să ne căpătăm mai întâi independenţa? strigă Lupul de Preerie din fundul sălii.

– Nu am putut stabili niciun fel de alte elemente de acord pe care să le consemnăm, explică Art. Am putea organiza o secţiune care să încerce s-o facă.

– *Am putea* cu siguranţă! exclamă Lupul de Preerie. Oricine poate fi de acord că lucrurile trebuie să meargă bine şi lumea să fie justă. *Întotdeauna* problema reală este modalitatea de a ajunge până acolo.

– În sfârşit, şi da şi nu, răspunse Art. Ceea ce avem noi aici este mai mult decât simpla dorinţă ca lucrurile să meargă bine. Cât despre metode, poate că dacă le abordăm din nou cu aceste obiective în minte, se vor sugera singure. Vreau să spun, ce ne va duce pe noi cel mai sigur către aceste obiective? Ce fel de mijloace implică aceste scopuri?

Art privi mulţimea care îl înconjura şi ridică din umeri.

– Uitaţi ce este, continuă el, noi am încercat să punem cap la cap o sinteză a tot ceea ce aţi spus voi aici în atâtea feluri diferite, aşa că lipsa unor sugestii precise pentru mijloacele de obţinere a independenţei s-ar putea datora faptului că toţi v-aţi blocat la nivelul principiilor generale, unde mulţi dintre voi nu cădeţi de acord. Singurul lucru pe care vi l-aş putea sugera este să încercaţi să identificaţi diferitele forţe de pe planetă, să apreciaţi cât de mult s-ar putea opune ideii de independenţă şi să vă ajustaţi acţiunile pentru a fi pe măsura opoziţiei. Nadia vorbea despre reconceptualizarea întregii metodologii a revoluţiei, iar unii au sugerat modele economice, ideea unei cumpărări prin constrângere, sau cam aşa ceva, dar când mă gândeam la această noţiune de reacţie adaptată la situaţie, mi-a venit în minte abordarea integrată a dăunătorilor – ştiţi, sistemul acela aplicat în agricultură, în care o varietate de metode de

severitate diferită sunt folosite pentru a scăpa de dăunătorii existenţi.

Oamenii râseră, dar Art nu păru să observe. Părea surprins neplăcut de lipsa de aprobare a documentului general, chiar dezamăgit, iar Nirgal era supărat. Nadia se întoarse spre sală şi spuse tare:

– Ce-ar fi să-i aplaudăm pe prietenii noştri de aici pentru că au reuşit, totuşi, să sintetizeze ceva din cele discutate?

Oamenii aplaudară. Câţiva ovaţionară. Un moment, manifestarea păru destul de entuziastă. Însă imediat oamenii părăsiră amfiteatrul discutând între ei, deja certându-se din nou.

Deci dezbaterile continuară, structurate acum în jurul documentului întocmit de Art şi Nirgal. Nadia constată existenţa unui consens destul de semnificativ în privinţa substanţei tuturor punctelor, cu excepţia punctului şase, care se referea la nivelul terraformării. Majoritatea Roşiilor nu voiau să accepte conceptul viabilităţii la joasă altitudine, arătând că mai toată planeta se întinde sub limita de patru kilometri şi că altitudinile mai ridicate vor fi contaminate în mod semnificativ dacă altitudinile mai mici devin viabile. Aceştia discutau despre renunţarea la toate proiectele de terraformare industrială aflate în desfăşurare, despre revenirea la cele mai lente metode biologice cerute de modelul radical de ecopoeză. Unii susţineau formarea unei atmosfere subţiri de CO_2, care să tolereze plantele, dar nu şi animalele – situaţie mult mai potrivită pentru inventarul volatil al planetei şi trecutului ei îndepărtat. Alţii susţineau menţinerea suprafeţei într-o stare cât mai apropiată posibil de aceea în care o găsiseră, păstrând o populaţie foarte redusă în văi acoperite. Oamenii aceştia criticau vehement distrugerea rapidă a suprafeţei prin terraformarea industrială, condamnând mai ales inundarea canionului Vastitas Borealis şi topirea făţişă a peisajului prin utilizarea *solettei* şi a lentilelor aeriene.

Pe măsură ce se scurgeau cele şapte zile, deveni tot mai limpede că punctul respectiv din proiectul de declaraţie e singurul controversat, celelalte fiind supuse – în cea mai mare parte – doar la ajustări de fineţe. Foarte mulţi participanţi erau surprinşi în mod plăcut să constate acest consimţământ majoritar la proiect, şi nu o dată Nirgal spuse, cu iritare în glas:

– De ce să fiţi surprinşi? Noi nu am inventat articolele, noi doar am consemnat cele spuse de oameni.

Iar oamenii încuviinţau din cap, interesaţi, şi reveneau în sălile de şedinţă pentru a lucra din nou la articolele respective. Nadiei începu să i se pară că de pretutindeni răsare acordul, stârnit din haos de afirmaţia făcută de Art şi Nirgal că acesta există. Mai multe dintre sesiunile acelei săptămâni se terminară într-un fel de kavajava plină de consens politic, diferitele aspecte fiind modelate în final într-o formă cu care multe dintre grupări puteau fi de acord.

Dar disputa cu privire la metode deveni şi mai vehementă, avansând şi dând înapoi, Nadia împotrivindu-se Lupului de Preerie, lui Kasei, Roşiilor, Primilor Sosiţi şi multor bogdanovişti.

– Nu se poate obţine prin crimă ceea ce ne dorim!

– Nu or să renunţe la planeta asta! Puterea politică începe la capătul unei arme!

Într-o seară, la sfârşitul unui asemenea tărăboi, un mare număr dintre ei pluteau pe apele lacului Phaistos, încercând să se relaxeze. Sax şedea pe o bancă subacvatică şi dădea din cap, nemulţumit.

– Problemă clasică a pedepsei… ba nu, a *violenţei,* spuse el. Radicali, liberali. Niciodată nu au reuşit să se înţeleagă… Până acum.

Art îşi vârî capul în apă şi îl scoase afară, stropind în jur.

– Ce părere aveţi de abordarea integrată a dăunătorilor? întrebă el istovit, supărat. Dar despre ideea pensionării prin constrângere?

– Destituirea forţată, îl corectă Nadia.

– Decapitare, interveni Maia.

– Oricum i-aţi spune! strigă Art, stropindu-le. Revoluţie de catifea. Revoluţie de mătase.

– Aerogel, adăugă Sax. Uşor, puternic, invizibil.

– Merită să încercăm! spuse Art.

– N-o să meargă niciodată, zise Ann, scuturând din cap.

– E mai bine decât un alt ’61, replică Nadia.

– Mai bine ar fi să cădem de acord asupra unui joc. A unui *plan,* spuse Sax.

– Dar nu avem cum, spuse Maia.

– Frontul are o mare întindere, insistă Art. Să mergem acolo şi să facem ce ne place mai mult.

Sax, Nadia şi Maia îşi scuturară capetele toţi trei deodată. Văzându-i, Ann izbucni pe neaşteptate în râs, după care rămaseră cu toţii acolo, în bazin, hlizindu-se fără a şti nici ei de

ce.

Ultima adunare generală avu loc spre seară, în parcul Zakros, acolo unde începuse totul. Nadiei i se părea că e o atmosferă stranie, confuză, mulţi dintre ei acceptând fără plăcere „Declaraţia de la Dorsa Brevia” – acum de câteva ori mai lungă decât proiectul original redactat de Art şi Nirgal. Priska o citi cu glas tare, fiecare articol fiind aprobat în unanimitate şi ovaţionat. Doar că grupuri diferite ovaţionară mai tare pentru unele articole decât pentru altele, iar la terminarea lucrărilor aplauzele generale se dovediră de scurtă durată şi superficiale. Asta nu putea mulţumi pe nimeni, iar Art şi Nirgal arătau epuizaţi.

Aplauzele încetară şi, pentru o clipă, toată lumea rămase pe loc. Nimeni nu ştia ce să facă în continuare. Lipsa unui acord asupra metodelor părea să cuprindă chiar momentul acela. Ce urmează? Ce se întâmplă? Chiar au ajuns acasă? Dar aveau ei, oare, o casă? Momentul se prelungea, neplăcut, chiar puţin dureros (Doamne, cum le mai lipsea John!), aşa că Nadia se simţi uşurată atunci când cineva strigă ceva – o exclamaţie care părea să rupă o vrajă malignă. Întoarse privirea în direcţia în care arătau oamenii.

Pe o scară, sus, pe peretele negru al tunelului, se afla o femeie verde. Era dezbrăcată, cu pielea verde, lucind într-un fascicul de lumină solară care, în ceasul acela al după-amiezei, pătrundea printr-o lucarnă – cu părul cărunt, desculţă, fără bijuterii, complet goală, cu excepţia stratului de vopsea verde. Iar ceea ce noaptea, în bazin, era un lucru obişnuit, acum, la lumina vie a zilei, părea primejdios şi provocator, un şoc împotriva simţurilor, un atac al noţiunii lor despre ceea ce este sau ar putea fi un congres politic.

Era Hiroko. Începu să coboare treptele, într-un ritm susţinut, măsurat. Ariadne, Charlotte şi alte femei se aflau la baza scării, aşteptând-o, împreună cu cei mai apropiaţi adepţi ai ei din colonia ascunsă: Iwao, Rya, Evgenia, Michel şi toţi ceilalţi membri ai acelui grup restrâns. Pe când Hiroko cobora, începură să cânte. Iar când ajunse la ei, o împodobiră cu ghirlande de flori de un roşu aprins. Un rit al fertilităţii, îşi spuse Nadia, mergând direct în vreun colţişor paleolitic al minţii lor, amestecându-se acolo cu areofania lui Hiroko.

Când aceasta porni de la baza scării, o urmă un mic şir de adepţi care cântau numele planetei Marte: „Al-Qahira, Ares,

Auqakuh, Bahram” şi aşa mai departe, un amestec impresionant de silabe arhaice, printre care unele se intercalau constant: „Ka… ka… ka…”

Hiroko îi conduse pe cărare, printre copaci, apoi din nou pe iarbă, până la adunarea din parc. Mergea de-a dreptul printre oameni, cu o expresie solemnă, distantă, pe chipul ei verde. Jackie Boone ieşi din mulţime şi i se alătură, iar bunica ei cea verde o luă de mână. Amândouă conduceau grupul prin mulţimea de participanţi, bătrâna mamă înaltă, mândră, deosebit de bătrână, noduroasă ca un copac şi verde ca frunzele, iar Jackie şi mai înaltă, tânără, graţioasă ca o balerină, cu părul negru revărsându-i-se până la mijlocul spatelui. Prin mulţime trecu un fior, un suspin. Pe măsură ce coborau pe aleea centrală de pe malul canalului, oamenii se ridicau şi îi urmau, sufiţii aflaţi de faţă dansând în cerc în jurul lor. *Ana el-Haqq, ana Al-Qahira, ana el-Haqq, ana Al-Qahira…* Şi uite aşa, o mie de oameni coborau pe aleea de pe malul canalului în urma celor două femei şi a suitei lor, sufiţii cântând, alţii încântând imnuri din areofania lui Hiroko, restul mulţumindu-se numai să-i urmeze.

Nadia îi urmă şi ea, ţinându-i de mână pe Art şi pe Nirgal şi simţindu-se fericită. La urma urmei erau cu toţii nişte animale, indiferent de locul în care hotărau să trăiască. Simţi ceva ca un fel de veneraţie – o emoţie extrem de rară în experienţa ei – veneraţie pentru divinitatea vieţii, care căpăta forme atât de încântătoare.

Pe malul lacului, Jackie îşi scoase salopeta ruginie şi, împreună cu Hiroko, se opriră în apa care le ajungea până la glezne, faţă în faţă, ridicând mâinile împreunate deasupra capului, cât mai sus cu putinţă. Celelalte femei minoice se alăturară, formând o arcadă. Vârstnice şi tinere, verzi şi roz…

Coloniştii din sanctuarele ascunse trecură primii prin această arcadă, printre ei aflându-se chiar Maia, de mână cu Michel. După care fel de fel de oameni trecură pe sub arcada-mamă, participând la ceea ce ei simţeau a fi a milioana repetiţie a unui ritual vechi de un milion de ani, pe care toţi îl aveau codificat în gene şi pe care îl practicaseră toată viaţa. Sufiţii dansau sub mâinile împreunate, purtându-şi încă veşmintele înfoiate, oferind un model celorlalţi care rămăseseră îmbrăcaţi, dar intrau direct în apă, plonjând pe sub femeile goale, conduşi de Zeyk şi Nazik, şi încântând: *Ana Al-Qahira, ana el-Haqq, ana Al-Qahira, ana el-Haqq,* arătând ca hinduşii în Gange sau ca baptişii în apele

Iordanului.

Până la urmă, mulţi îşi scoseseră hainele, dar toţi intraseră în apă. Priveau în jur la această instinctivă şi, totuşi, atât de conştientă renaştere, mulţi bătând cu palmele suprafaţa apei, într-un ritm ce acompania cântecele şi incantaţiile… Nadia văzu încă o dată cât de frumoşi sunt oamenii. Goliciunea e periculoasă pentru ordinea socială, îşi spuse ea, pentru că dezvăluie atât de multă realitate. Stăteau unul în faţa altuia cu toate imperfecţiunile lor, cu toate caracteristicile sexuale şi semnele mortalităţii, dar cei mai mulţi cu frumuseţea lor uluitoare care, în lumina arămie a apusului de soare din tunel, era greu de crezut, putea fi cu greu înţeleasă ori comentată. În amurg, pielea căpăta o nuanţă roşie, destul de puternică – deşi insuficientă, pesemne, pentru unii dintre Roşii, care îşi frecau una dintre femei cu o vopsea roşie pe care o găsiseră undeva, pentru a realiza, probabil, o contraimagine a lui Hiroko. Scăldat politic! murmură Nadia, nemulţumită. În realitate, toate culorile ieşeau în lac, făcând apa maronie.

Maia se apropie înotând şi o doborî pe Nadia în apă cu o îmbrăţişare energică.

– Hiroko e un geniu, spuse ea pe ruseşte. Un geniu nebun, poate, dar tot geniu.

– Mama-zeiţă a lumii, spuse Nadia, trecând la engleză, şi porni prin apă către un grup restrâns din Prima Sută şi issei din Sabishii.

Ann şi Sax se aflau şi ei acolo, alături, Ann înaltă şi slabă, Sax scund şi rotund, arătând exact ca în zilele de demult în baia comună de la Underhill, discutând diverse, Sax vorbind cu faţa schimonosită de concentrare. Nadia râse văzându-i aşa şi îi stropi. Fort înotă până lângă ea.

– Întreaga conferinţă ar fi trebuit condusă în felul acesta, observă el. Ooo, se va prăbuşi!

Într-adevăr, cineva care cobora peretele curb alunecă de pe scândură şi căzu în mod ruşinos în lac.

– Uite ce este, trebuie neapărat să mă întorc acasă pentru a putea fi de ajutor. Pe deasupra, o stră-stră-stră-strănepoată de-a mea se mărită peste patru luni.

– Poţi ajunge atât de repede? îl întrebă Spencer.

– Da, nava mea e rapidă.

O diviziune spaţială a lui Praxis construia rachete cu propulsie Dyson modificată pentru a accelera şi frâna continuu pe

parcursul zborului, realizând astfel o linie foarte directă între planete.

– Stil de executiv, comentă Spencer.

– Pot fi utilizate de oricine de la Praxis care e grăbit. Nu vreţi şi voi să vizitaţi Pământul, să vedeţi cu ochii voştri care sunt condiţiile?

Nimeni nu îl luă în serios, deşi câţiva ridicară din sprâncene, dar nimeni nu mai pomeni de menţinerea lui forţată pe Marte.

Oamenii se deplasau ca nişte meduze într-un vârtej lent, în sfârşit calmaţi de căldură, de apa, vinul şi kava servite în ceşti de bambus şi de realizarea scopului pentru care se adunaseră acolo. Nu e perfect, spuneau ei, categoric nu, dar e ceva, mai ales caracterul remarcabil al articolului patru, sau trei…, de fapt, o declaraţie serioasă…, un început, un adevărat început…, cu lipsuri serioase, mai ales articolul şase…, categoric, nu e perfectă…, dar memorabilă.

– Bine, dar ceea ce se petrece aici este religie, spunea cineva care stătea la apă mică. Îmi plac toate trupurile astea frumoase, dar amestecul statului cu religia e o afacere periculoasă…

Nadia şi Maia ieşiră la apă adâncă, discutând cu toţi cunoscuţii. Un grup de tineri din Zygote – Rachel, Tiu, Frantz, Steve şi ceilalţi – le văzură şi strigară: „Hei, cele două vrăjitoare!” şi se apropiară pentru a le copleşi cu îmbrăţişări şi sărutări. Realitate cinetică, îşi spuse Nadia, realitate somatică, realitate în toată regula – puterea atingerii, au!… Simţea cum îi zvâcneşte degetul amputat, ceea ce nu i se mai întâmplase de un car de ani.

Porniră mai departe, în urma ectogenilor din Zygote, şi dădură peste Art, Nirgal şi câţiva alţi bărbaţi, toţi atraşi ca de un magnet de locul unde Jackie încă se mai afla împreună cu Hiroko, acum pe jumătate verde, cu părul ud lipit de umerii goi, râzând cu capul dat pe spate, apusul reflectându-se de corpul ei şi dându-i o forţă hiper-reală, heraldică. Art părea chiar fericit, iar când Nadia îl îmbrăţişa, o cuprinse cu braţul de după umeri şi nu îi mai dădu drumul. Bunul ei prieten, o realitate somatică foarte solidă…

– Bine organizat, spuse Maia, exact cum ar fi făcut şi John Boone.

– Nu e aşa, replică Jackie, automat.

– Eu l-am cunoscut, insistă Maia, adresându-i o privire tăioasă, iar tu nu. Iar eu susţin că a fost aşa cum ar fi făcut-o John.

Se priveau în ochi, bătrâna frumuseţe cu părul alb şi tânăra frumuseţe cu părul negru, iar Nadiei i se păru că scena conţine ceva primitiv, preistoric, primar… *Acestea* sunt cele două vrăjitoare! ar fi dorit ea să le spună rubedeniilor lui Jackie care stăteau în spatele ei, doar că şi ei, fără îndoială, o ştiau.

– Nu e nimeni aşa cum a fost John, interveni ea, încercând să rupă vraja, şi îl strânse pe Art de mijloc. Dar a fost bine organizat.

Kasei se apropie, plescăind. Până atunci se ţinuse deoparte fără a scoate o vorbă, iar pe Nadia o intriga oarecum acest bărbat cu un tată celebru, o mamă celebră, o fiică celebră… devenind el însuşi, încet-încet, o forţă, în mijlocul Roşiilor şi a Primilor Sosiţi, undeva, la margine, într-o mişcare colaterală, aşa cum congresul o dovedise prea bine. Nu, e greu de spus ce părere are Kasei despre viaţa lui! Îndreptă asupra lui Jackie o privire mult prea complexă pentru a fi citită – mândrie, gelozie, un fel de reproş – şi spuse:

– Ne-ar fi de folos John Boone în momentul acesta!

Tatăl lui, primul om pe Marte, veselul ei John căruia îi plăcea să înoate în stilul fluture la Underhill, în după-amiezele care semănau cu această ceremonie, doar că atunci era realitatea lor de zi cu zi, timp de un an şi ceva, atunci, la începuturi…

– Şi Arkadi, adăugă Nadia, încercând, încă, să dezamorseze situaţia. Şi Frank.

– Ne putem descurca şi fără Frank Chalmers, spuse Kasei tăios.

– De ce vorbeşti aşa? întrebă Maia. Am fi norocoşi să-l avem acum în mijlocul nostru! Ar şti cum să se poarte cu Fort, cu Praxis, cu elveţienii şi cu voi, roşii, verzii şi toţi ceilalţi. Frank, Arkadi, John… toţi ne-ar prinde bine acum.

Avea buzele strânse şi colţurile gurii lăsate în jos. Se uită crunt la Jackie şi Kasei, de parcă avea să-i fulgere dacă ar fi vorbit, apoi buzele îi tremurară şi privi în altă parte.

– Iată de ce trebuie să evităm un alt ’61, spuse Nadia.

– Aşa vom face, promise Art şi o mai strânse o dată de după umeri.

Nadia dădu din cap cu tristeţe. Punctul culminant trecea întotdeauna atât de repede!

– Nu noi suntem aceia care alegem, îi explică ea. Nu este ceva în întregime în mâinile noastre. Aşa că vom mai vedea.

– De data asta va fi altfel, insistă Kasei.

– Vom vedea.

Partea a VIII-a
INGINERIE SOCIALĂ

Unde te-ai născut?

Denver.

Unde ai crescut?

Rock. Boulder.

Cum erai în copilărie?

Nu ştiu.

Spune-mi câteva amintiri.

Doream să ştiu de ce.

Erai curios?

Foarte curios.

Te jucai cu jocuri tehnice?

Cu toate.

Iar prietenii tăi?

Nu-mi amintesc.

Încearcă orice.

Nu cred că aveam mulţi prieteni.

Erai ambidextru în copilărie?

Nu-mi amintesc.

Gândeşte-te la experimentele tale ştiinţifice. Îţi foloseai ambele mâini atunci când le făceai?

Cred că adesea era necesar.

Scriai cu dreapta?

Acum, da. Chiar şi atunci. Da. Când eram copil.

Şi făceai ceva şi cu mâna stângă? Poate că te spălai pe dinţi, te pieptănai, mâneai, arătai diverse lucruri, aruncai cu bilele...

Toate astea le făceam cu stânga. Ce importanţă are dacă nu era aşa?

Ei bine, înţelegi, în cazul afaziei, dreptacii puternici se conformează cu toţii unui anumit profil. Activităţile sunt localizate sau, mai bine zis, coordonate din anumite puncte de pe creier. Atunci când stabilim cu precizie problemele pe care le întâmpină afazicul, putem spune cu destulă precizie unde anume sunt acestea localizate în creier. Şi invers. Dar în cazul stângacilor şi al celor care folosesc ambele mâini la fel, nu se aplică un asemenea model. S-ar putea spune că fiecare creier de

stângaci şi de ambidextru este organizat în mod diferit.

Ştii că majoritatea copiilor ectogeni ai lui Hiroko sunt stângaci.

Da, ştiu. Am discutat cu ea despre asta, dar ea susţine că nu ştie de ce. Spune că poate fi un rezultat al faptului că s-au născut pe Marte.

O consideri o explicaţie plauzibilă?

Preferinţa pentru o mână sau alta este, oricum, insuficient înţeleasă, iar efectele unei gravitaţii mai scăzute… Ne vor trebui secole pentru a lămuri chestiunea asta, nu?

Sunt de aceeaşi părere.

Nu-ţi place ideea, nu?

Aş prefera să găsesc răspunsuri.

Ce-ar fi dacă ai primi răspunsuri la toate întrebările tale? Te-ai simţi fericit?

Îmi este greu să-mi imaginez o astfel de… stare. Un procentaj destul de redus din întrebările mele îşi găsesc răspunsuri.

Dar asta e chiar minunat, nu eşti de acord?

Nu, nu ar fi ştiinţific să fiu de acord.

Concepi ştiinţa ca nimic mai mult decât răspunsuri la întrebări?

Ca pe un sistem de generare a răspunsurilor.

Şi care e scopul?

… De a cunoaşte.

Şi ce vei face cu cunoştinţele tale?

… Voi afla şi mai mult.

Dar de ce?

Nu ştiu. Aşa sunt eu.

N-ar fi cazul ca unele dintre întrebările tale să fie îndreptate în această direcţie, de a afla de ce eşti aşa cum eşti?

Nu cred că se pot obţine răspunsuri mulţumitoare despre… natura umană. Mai bine ne-am gândi la ea ca la o cutie neagră. Nu putem aplica metoda ştiinţifică. Oricum, nu suficient de bine pentru a fi siguri de răspunsurile obţinute.

Noi considerăm că în psihologie am identificat ştiinţific o anumită patologie prin care un om simte nevoia să ştie tot pentru că se teme să nu ştie. Este vorba de patologia monocauzotaxofiliei, *cum a numit-o Pöppel, preferinţa puternică pentru cauzele unice care explică totul. Aceasta se poate transforma în teama de o lipsă de cauze, deoarece lipsa poate fi periculoasă. Căutarea de cunoştinţe devine în primul rând*

defensivă prin aceea că este un mod de negare a fricii atunci când te temi cu adevărat. În cel mai rău caz, nu este nici măcar căutare de cunoştinţe, deoarece, atunci când apar răspunsurile, acestea încetează a mai prezenta vreun interes, pentru că nu mai sunt periculoase. Aşa că, pentru un astfel de om, nici măcar realitatea nu mai contează.

Fiecare încearcă să evite pericolul, dar motivaţiile sunt, întotdeauna, multiple şi diferă de la o acţiune la alta, de la un moment la altul. Oricare model devine o chestiune de... speculaţie din partea observatorului.

Psihologia este ştiinţa în care observatorul devine intim legat de subiectul observaţiei. E unul dintre motivele pentru care eu nu cred că reprezintă o ştiinţă.

E cu siguranţă o ştiinţă. Unul dintre postulatele ei este că dacă vrei să cunoşti mai multe, trebuie să pui mai mult suflet. Fiecare astronom iubeşte stelele. Altfel, de ce să le studieze atât de mult?

Pentru că ele reprezintă mistere.

Ce e mai aproape de sufletul tău?

Adevărul.

Adevărul nu e o amantă tocmai bună.

Nu caut dragoste.

Eşti sigur?

Nu mai sigur decât oricare altul care se gândeşte la... motivaţii.

Eşti de acord că avem motivaţii?

Da. Numai că ştiinţa nu le poate explica.

Înseamnă că fac parte din acest „mare inexplicabil” al tău.

Aşa este.

Iar tu îţi concentrezi atenţia asupra altor lucruri.

Da.

Însă motivaţiile continuă să existe.

Da, da.

Ce ai citit în tinereţe?

Tot felul de lucruri.

Numeşte câteva dintre cărţile tale preferate.

Sherlock Holmes. Alte povestiri poliţiste. Maşina gânditoare. Dr. Thorndyke.

Te pedepseau părinţii dacă te enervai?

Nu cred. Nu le plăcea să fac tărăboi. Dar cred că, în privinţa asta, erau doar oameni obişnuiţi.

I-ai văzut vreodată enervându-se?

Nu-mi amintesc.

I-ai văzut vreodată ţipând ori strigând?

Nu i-am auzit niciodată strigând. Cred că mama plângea uneori.

Ştiai de ce?

Nu.

Te întrebai de ce?

Nu-mi aduc aminte. Ar avea vreo importanţă dacă mi-aş aminti?

Ce vrei să spui?

Vreau să spun: ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi avut un anumit trecut? Tot m-aş fi putut transforma într-un om sau altul... În funcţie de reacţia mea la... evenimente. Iar dacă aş fi avut un alt trecut... ar fi urmat aceleaşi variaţiuni. Aşa că linia chestionarului vostru este inutilă... prin aceea că îi lipseşte rigoarea explicaţiilor. Este o imitaţie a metodei ştiinţifice.

Consider concepţia ta despre ştiinţă la fel de parcimonioasă şi de reductivă ca activităţile tale ştiinţifice. În esenţă, afirmi că nu ar trebui studiată mintea umană într-o manieră ştiinţifică deoarece este prea complexă pentru a uşura studiul. Nu e o atitudine prea îndrăzneaţă din partea ta. Şi universul din exteriorul nostru este complex, dar nu ne sfătuieşti să-l evităm. De ce tratezi astfel universul interior?

Dar nu puteţi izola factorii, nu puteţi izola condiţiile, nu puteţi pune la cale experimente cu mijloace de control, nu puteţi formula ipoteze falsificabile. Nu vă stă la dispoziţie întregul aparat al ştiinţei.

Gândeşte-te puţin la primii oameni de ştiinţă.

La greci?

Înaintea lor. Ştii doar că preistoria nu a însemnat doar o schimbare a anotimpurilor, lipsită de formă şi de timp. Avem tendinţa de a ne gândi la oamenii aceia ca şi cum ar semăna cu mintea noastră inconştientă, dar nu au fost aşa. Vreme de cel puţin o sută de mii de ani am fost la fel de intelectuali cum suntem acum. Poate chiar o jumătate de milion de ani. Şi fiecare epocă a avut propriii ei savanţi, şi fiecare a trebuit să lucreze în contextul timpului său, la fel ca noi. Pentru cei de demult nu prea existau explicaţii pentru fenomene – natura era la fel de compactă, de complexă şi misterioasă cum sunt minţile noastre pentru noi acum, dar ce puteau face? Au fost nevoiţi să

pornească de undeva, nu? Nu trebuie să uiţi asta. Şi a fost nevoie de mii de ani ca să înveţe plantele, animalele, utilizarea focului, pietrelor, securilor, arcurilor şi săgeţilor, a adăposturilor şi a veşmintelor. Au urmat olăritul, cultivarea pământului, metalurgia. Totul s-a petrecut atât de lent, cu atâta efort! Şi totul se transmitea pe cale orală, de la un savant la altul. Şi, fără nicio îndoială, întotdeauna au existat oameni care spuneau: „E prea complex pentru a fi sigur de ceva! De ce să mai încercăm?" Galileo a afirmat: „Anticii au avut un motiv serios să-i considere pe primii savanţi ca făcând parte dintre zei, văzând că minţile obişnuite manifestă atât de puţină curiozitate. Micile sugestii care au iniţiat marile invenţii au făcut parte dintr-un spirit supraomenesc, nu trivial." Supraomenesc! Ori poate că era cea mai bună părticică din noi înşine, minţile îndrăzneţe ale fiecărei generaţii. Oamenii de ştiinţă. Iar de-a lungul mileniilor am pus cap la cap un model al lumii, o paradigmă destul de precisă şi de puternică, nu?

Dar, în toţi aceşti ani, nu am încercat noi – la fel de mult şi cu puţin succes – să ne înţelegem pe noi înşine?

Să zicem că am încercat. Poate că durează mai mult. Dar, iată, am înregistrat şi acolo ceva progrese. Şi nu neapărat foarte recent. Numai prin observaţie au descoperit grecii cele patru temperamente, şi numai în ultima vreme am aflat noi suficient de mult despre creier pentru a preciza care este baza neurologică a acestui fenomen.

Crezi în cele patru temperamente?

A, da. Dacă vrei, pot fi confirmate prin experiment, ca şi multe alte lucruri legate de mintea omenească. Poate că nu e vorba de fizică, poate că niciodată nu va fi fizică. Poate că, pur şi simplu, suntem mai complicaţi şi mai neprevăzuţi decât universul.

Puţin probabil. La urma urmei, suntem formaţi din atomi.

Dar însufleţiţi! Mânaţi de forţa verde, mişcaţi de spirit, de marele inexplicabil!

Reacţii chimice...

Dar de ce viaţa? Înseamnă mai mult decât reacţiile chimice. Există o tendinţă spre complicare diametral opusă legii fizice a entropiei. De ce oare?

Nu ştiu.

De ce îţi displace atât de mult atunci când nu poţi să explici de ce?

Nu ştiu.

Acest mister al vieţii este ceva sfânt. Este libertatea noastră. Am răsărit din realitatea fizică, iar acum existăm într-un fel de libertate dumnezeiască, iar misterul este o parte a acesteia.

Nu. Continuăm să fim realitate fizică. Atomi în circuitul lor. Determinat, în cele mai multe cazuri, întâmplător, în altele.

Cum vrei. Nu cădem de acord. Dar, indiferent de situaţie, sarcina omului de ştiinţă este de a cerceta totul. Indiferent de dificultăţi! Să rămână deschis, să accepte ambiguităţile. Să încerce să fuzioneze cu obiectul cunoaşterii. Să accepte că există valori răspândite în întreaga lui activitate. Să îi placă. Să muncească pentru a descoperi valorile prin care noi ar trebui să trăim. Să muncească pentru a aplica aceste valori în lume. Se exploreze şi, mai mult decât atât, să creeze!

Va trebui să mă mai gândesc la asta.

Observaţia nu este niciodată suficientă. În afară de aceasta, nici măcar nu era experimentul lor. Desmond veni la Dorsa Brevia, iar Sax se duse să-l caute.

– Mai zboară Peter?

– Da, sigur. Petrece destulă vreme în spaţiu, dacă la asta te referi.

– Mă poţi pune în legătură cu el?

– Bineînţeles. Chipul sfărâmat al lui Desmond prinse o expresie enigmatică. Vorbeşti din ce în ce mai bine, Sax. Ce ţi-au făcut?

– Tratamente gerontologice, la care s-au adăugat hormoni de creştere, L-dopa, serotonină şi alte chimicale. Chestii extrase din stelele de mare.

– Ţi-au făcut un creier nou, nu?

– Da, cel puţin parţial. Stimul sinaptic sinergetic. De asemenea multe conversaţii cu Michel.

– Ohoo!

– Tot eu sunt.

Râsul lui Desmond răsună animalic.

– Asta se vede. Ascultă, plec din nou peste câteva zile şi am să te duc la aeroportul lui Peter.

– Mulţumesc.

Să-i facă un creier nou! Nu era o exprimare tocmai exactă. Leziunea o avusese în treimea posterioară a circumvoluţiunii frontale inferioare. Ţesuturi moarte ca urmare a întreruperii stimulării centrilor de memorie-vorbire cu ultrasunete concentrate în timpul interogatoriului… atac cerebral… afazia lui Broca… dificultăţi ale aparatului motor al vorbirii… melodicitate redusă… dificultăţi în iniţierea vorbirii, reducerea la structuri telegrafice, mai ales substantive şi cele mai simple forme ale verbelor. O baterie de teste a stabilit că majoritatea celorlalte funcţii cognitive erau nevătămate. Sax nu era tocmai sigur. Îi înţelesese pe oamenii care i se adresaseră, după câte îşi dădea seama gândirea lui fusese în mare măsură aceeaşi şi nu avusese niciun fel de dificultate cu testele spaţiale şi alte teste nelingvistice. Dar atunci când încerca să vorbească, era trădat brusc şi de gură şi de minte. Lucrurile îşi pierdeau numele.

Destul de ciudat, chiar şi fără nume, tot lucruri rămâneau. Le vedea şi se gândea la ele în termeni de forme sau numere. Formula descrierii. Diferite combinaţii de secţiuni conice şi cele

şase suprafeţe de revoluţie simetrice în jurul unei axe, planul, sfera, cilindrul, catenoidul, unduloidul şi nodoidul; forme fără nume, doar că formele însele erau ca nişte nume. Spaţializarea limbii.

Ajunsese însă la concluzia că este greu să-ţi aminteşti în lipsa numelor. Trebuia împrumutată o metodă, metoda „palatului memoriei”, spaţială la început. A stabilit, aşadar, că un spaţiu anume din mintea lui seamănă cu interiorul laboratoarelor din Echus Overlook, de care îşi amintea destul de bine pentru a le străbate în minte, cu sau fără nume. Şi în fiecare loc se afla un obiect. Ori poate un alt loc. Pe o masă, toate laboratoarele de la Acheron. Pe frigider, Boulder, Colorado. Şi astfel îşi aducea aminte de toate formele pe care le gândea prin amplasarea lor în laboratorul mintal.

Apoi, uneori, îşi amintea numele. Doar că atunci când ştia numele şi încerca să-l rostească, era foarte posibil ca din gură să-i iasă cu totul altul. Întotdeauna avusese o tendinţă în această direcţie. După sesiuni de gândire profundă, când totul îi devenea destul de limpede, îi era uneori dificil să-şi transfere gândurile în plan lingvistic, care nu se potrivea aşa cum trebuie cu genul de gândire pe care-l practica. Aşadar, vorbirea însemnase muncă, dar nimic din ceea ce se petrecea acum, această bâjbâială şovăielnică, eratică, înşelătoare, care de obicei eşua sau trăda. Enervantă la extrem. Dureroasă, deşi preferabilă afaziei lui Wernicke, în care pacientul bolboroseşte volubil, fără să-şi dea seama că nu exprimă absolut nimic. Aşa cum el manifestase o tendinţă premorbidă de a pierde cuvintele care desemnează lucruri, există oameni care tind către afazia lui Wernicke fără a avea scuza deteriorării creierului. Aşa cum observase şi Art. Sax prefera propria lui problemă.

Ursula şi Vlad îi făcură o vizită.

– Afazia diferă de la om la om, spuse Ursula. Există tipare sau grupuri de simptome care de obicei însoţesc anumite forme de leziuni la adulţii dreptaci. Dar la inteligenţele extraordinare apar o mulţime de excepţii. Constatăm deja că funcţiile tale cognitive au rămas foarte ridicate pentru cineva cu dificultăţile de exprimare pe care le ai tu. Probabil că o mare parte din gândirea ta în domeniul matematicii şi fizicii s-a produs fără a utiliza limba.

– Aşa este.

– Iar dacă gândirea ta a fost mai degrabă geometrică decât analitică, aceasta a avut loc, probabil, mai degrabă în emisfera dreaptă a creierului decât în cea stângă, iar emisfera ta dreaptă a fost cruţată.

Sax încuviinţă din cap, fără a avea curajul să vorbească.

– Aşa că perspectivele recuperării diferă foarte mult. Aproape întotdeauna are loc ameliorarea. Mai ales copiii sunt foarte adaptabili. Atunci când suferă răni la cap, până şi o leziune circumscrisă poate cauza probleme serioase, dar aproape întotdeauna pacientul îşi revine. Dacă problema o cere, atunci o întreagă emisferă a creierului poate fi eliminată, iar toate funcţiunile vor fi reînvăţate de cealaltă jumătate. Asta din cauza creşterii incredibile a creierului copilului. La adulţi este altfel. Specializarea a avut loc deja, iar leziunile circumscrise determină o deteriorare specifică limitată. Dar odată ce o deprindere a fost distrusă în creierul matur, nu se constată prea des ameliorări semnificative.

– Tratatul. Tratamentul.

– Exact. Dar, înţelegi, creierul este precis unul dintre locurile în care tratamentul gerontologic ajunge cu cea mai mare greutate. Cu toate acestea, ne-am ocupat şi de acest aspect. Am proiectat un pachet de stimuli pentru a fi utilizat împreună cu tratamentul atunci când avem de-a face cu cazuri de afecţiuni cerebrale. Poate deveni o parte obişnuită a tratamentului, dacă testările continuă să dea rezultate favorabile. Încă nu l-am aplicat în prea multe cazuri umane, înţelegi? Injecţia face să crească plasticitatea creierului prin stimularea creşterii axonilor şi a măduvei dendritice, precum şi sensibilitatea sinapselor Hebb. Sunt afectate în mod deosebit *corpus callosum* şi emisfera opusă părţii afectate, învăţarea poate construi acolo reţele neurale complet noi.

– Daţi-i drumul, spuse Sax.

Distrugerea înseamnă creaţie. Ajungi ca un copil mic. Limba ca spaţiu, un fel de notaţie matematică, locuri geometrice în laboratorul memoriei. Citire. Hărţi. Coduri, substituţii, numele tainice ale lucrurilor. Splendida năvală a unui cuvânt. Bucuria flecărelii. Lungimea de undă a fiecărei culori, după număr. Nisipul de colo e portocaliu, gălbui, blond, galben, siena, roşiatic, roşiatic ars, ocru. Cerul acela e azuriu, cobalt, albastru-vineţiu, mov, violet, albastru prusac, indigo, vânăt, ca miezul nopţii. Doar

să se uite la paletele de culori prin cuvinte: intensitatea bogată a culorilor, sunetele cuvintelor… dar el dorea mai mult, un nume pentru fiecare lungime de undă a spectrului vizibil. De ce nu? De ce să rămână atât de cărpănos? Lungimea de undă de 0,59 microni este mult mai albastră decât cea de 0,6, iar aceea de 0,61 este mult mai roşie decât… Aveau nevoie de mai multe nume pentru nuanţele de purpuriu, tot aşa cum eschimoşii au nevoie de mai multe cuvinte pentru zăpadă. Întotdeauna se apelează la exemplul acesta, iar eschimoşii chiar au vreo douăzeci de cuvinte pentru zăpadă. Numai că oamenii de ştiinţă au vreo trei sute de cuvinte pentru zăpadă, şi cine crede că savanţii sunt atenţi la lumea din jurul lor? Doi fulgi de zăpadă nu sunt niciodată identici. Aici şi acum. Bu-bu. Bob, bivol, baton, brusture, buclă, bombă. Bu-bu. Locul unde braţul meu se îndoaie este cotul! Marte seamănă cu un dovleac! Aerul e rece şi otrăvit cu bioxid de carbon.

Porţiuni din discursul lui interior erau alcătuite în totalitate de vechi clişee, provenind, fără îndoială, din ceea ce Michel numea activităţi „supraînvăţate” din trecutul lui care îi îmbibaseră mintea într-o aşa măsură, încât supravieţuiseră deteriorării. Un plan fără cusur, date utile, miliardimi, rezultate proaste. Apoi, secţionând aceste formulări confortabile, de parcă proveneau integral dintr-o limbă separată, existau noile percepţii şi noile expresii căutând pe bâjbâite să le exprime. Sinergii sinaptice. Vorbirea reală din oricare domeniu era, totuşi, binevenită. Înveselirea normalităţii. El o considerase de la sine înţeleasă. Michel trecea zilnic pe la el ca să stea de vorbă, ajutându-l să-şi construiască acest nou creier. Michel nutrea nişte convingeri foarte alarmante pentru un om de ştiinţă. Cele patru elemente, cele patru temperamente, fel de fel de formulări alchimiste, opinii filosofice care se pretindeau ştiinţifice…

– Nu m-ai întrebat tu mai demult dacă pot transforma plumbul în aur?

– Nu cred.

– Michel, de ce-ţi pierzi atâta timp discutând cu mine?

– Îmi face plăcere să stau de vorbă cu tine, Sax. În fiecare zi spui ceva nou.

– Îmi place să arunc lucrurile cu mâna stângă.

– Mi-am dat seama. E posibil să sfârşeşti prin a deveni stângaci. Sau poate chiar ambidextru, deoarece partea stângă a creierului tău e foarte puternică şi nu-mi închipui că va rămâne

mult în urmă, indiferent de leziune.

– Marte arată ca o sferă cu miezul din fier, formată din vechi meteoriţi.

Desmond îl duse cu avionul la sanctuarul roşu din craterul Wallace, unde Peter rămânea adesea. Iar Peter era acolo – Peter, fiul lui Marte, înalt, iute şi vânjos, graţios, prietenos, deşi impersonal, distant, absorbit de propria-i muncă, de propria-i viaţă. La fel ca Simon. Sax îi spuse ce vrea să facă şi de ce. Încă se mai poticnea, uneori, când vorbea, dar era mult mai bine decât înainte şi nu-l mai deranja. Ca atunci când vorbeşti într-o limbă străină. Acum toate limbile erau pentru el nişte limbi străine, cu excepţia idiolectului formelor. Dar asta nu reprezenta o agravare – dimpotrivă, era o mare uşurare să se descurce chiar şi atât – să vadă ceaţa risipindu-se de pe nume, să simtă restaurate conexiunile dintre mintea şi gura lui. Chiar şi aşa, într-un fel nou, nesigur. O şansă de a învăţa. Uneori îi plăcea noua situaţie. Realitatea individului ar putea, într-adevăr, să depindă de paradigma lui ştiinţifică, dar categoric depinde de structura creierului. Modifică-i structura şi vor urma, probabil, şi paradigmele. Nu te poţi opune progresului. Nici diferenţierii progresive.

– Înţelegi?

– Da, înţeleg, răspunse Peter, zâmbind cu gura până la urechi. Cred că e o idee foarte bună. Foarte importantă. Am nevoie de câteva zile pentru a pregăti avionul.

Veni şi Ann, care arăta obosită şi bătrână. Îl salută pe Sax fără niciun fel de politeţe, vechea ei antipatie fiind la fel de intensă ca întotdeauna. Sax nu ştiu ce să-i spună. Să fie asta o nouă problemă?

Hotărî să aştepte până când îi va fi vorbit Peter, să vadă dacă asta schimbă ceva. Aşteptă. În zilele acelea, dacă nu vorbea, nu-l deranja nimeni. Pretutindeni, avantaje.

Ann reveni de la o conversaţie cu Peter pentru a servi masa împreună cu ceilalţi locatari în mica lor sufragerie comună şi – da, aşa e – îl privi într-un fel curios. Se uita la el pe deasupra capetelor celorlalţi de parcă cerceta o nouă faleză din peisajul marţian. Concentrată şi obiectivă. Parcă făcând o estimare. O modificare de statut în cadrul unui sistem dinamic este o informaţie relevantă pentru orice teorie. Sprijinind-o sau punându-i probleme. Ce eşti tu? De ce faci toate astea?

Îi înfruntă, calm, privirea, încercând să o respingă, să o devieze. Da, sunt încă Sax. M-am schimbat. Dar tu cine eşti? De ce nu te-ai schimbat? De ce continui să mă priveşti aşa? Am fost rănit. Individul în stare premorbidă nu mai există, nu tocmai. Mi s-a administrat un tratament experimental, mă simt bine, nu mai sunt cel pe care l-ai cunoscut. Dar tu de ce nu te-ai schimbat?

Dacă suficiente elemente deranjează o teorie, s-ar putea ca teoria să fie eronată. Dacă teoria este fundamentală, ar trebui schimbată paradigma.

Ann se aşeză la masă. Sax se îndoia că îi citise gândurile chiar atât de amănunţit. Totuşi, simţise o mare plăcere să-i poată înfrunta privirea!

Intră cu Peter în carlinga strâmtă şi imediat după tranziţia temporală se lansară pe pista de piatră, accelerând la maxim şi înălţându-se spre cerul negru, zguduiţi de vibraţiile marelui avion spaţial. Sax se lăsă pe spate, strivit de scaun, aşteptând ca avionul să treacă de punctul asimptotic cel mai înalt al traseului şi să se angajeze pe o traiectorie mai puţin abruptă, până când zborul deveni o ascensiune lentă prin atmosfera superioară, avionul devenind rachetă pe măsură ce atmosfera se rarefie până la ultimul nivel, la altitudinea de o sută de kilometri, acolo unde gazele cocteilului Russell erau anihilate zilnic de radiaţiile ultraviolete din spaţiu. Învelişul exterior al aparatului se înroşise din cauza căldurii. Prin geamul filtrant al carlingii, avea culoarea soarelui la apus. Fără îndoială că le afecta vederea nocturnă. Dedesubt, planeta era întunecată, cu excepţia câtorva pete abia vizibile de la gheţarii din bazinul Hellas, iluminaţi de stele. Continuau să urce, într-o spirală tot mai largă. Stelele punctau întunecimea a ceea ce semăna cu o enormă emisferă neagră, ridicându-se pe un imens plan negru. Cerul nopţii, Marte noaptea. Racheta incandescentă era de un galben transparent, halucinant de puternic şi uniform. Ultimul strigăt de la Vishniac, proiectată în parte de Spencer şi confecţionată dintr-un compus intermetalic, mai ales gama-titaniu-aluminiu superplastic, pentru producerea componentelor de motor rezistente la temperaturi înalte, precum şi a învelişului exterior, a cărui culoare se estompă puţin pe măsură ce urcau tot mai sus şi se răcea. Sax îşi imagina minunata reţea de gama-titaniu-aluminiu, modelată într-o tapiţerie de anodoizi şi catenoizi ca nişte cârlige şi ochiuri, vibrând nebuneşte din cauza căldurii. În zilele acelea se

construiau asemenea lucruri. Avioane sol-spaţiu. Să ieşi în curtea din dosul casei şi să zbori spre Marte într-o cutie de aluminiu.

Sax îi descrise lui Peter ce intenţionează să facă după asta. Peter râse.

– Crezi că la Vishniac pot s-o facă?

– O, da.

– Există unele probleme de proiectare.

– Ştiu, ştiu. Dar le vor rezolva. Vreau să spun că nu e nevoie să fii un specialist în rachete pentru a fi specialist în rachete.

– Asta e foarte adevărat.

Peter cânta ca să-i treacă timpul. Sax participa şi el atunci când ştia cuvintele. Apoi Peter îi povesti cum scăpase din elevatorul care se prăbuşea, cum se simţise plutind într-un costum de scafandru spaţial, de unul singur, timp de două zile.

– Într-un fel, mi-a făcut plăcere, asta-i tot. Ştiu că sună straniu.

– Înţeleg.

Formele, la înălţimea aceea, erau atât de mari şi de pure! Culoarea lucrurilor!

– Cum a fost să înveţi să vorbeşti din nou?

– Trebuie să mă concentrez ca să izbutesc. Trebuie să mă gândesc foarte bine. Lucrurile mă surprind tot timpul. Lucruri pe care le ştiam şi le-am uitat. Lucruri pe care nu le-am ştiut niciodată. Lucruri pe care le-am învăţat chiar înaintea accidentului. De obicei, perioada aceea este inaccesibilă. Dar pentru mine a avut o importanţă mare. Atunci când lucram pe gheţar. Trebuie să discut cu mama ta despre asta. Nu e cum crede ea. Ştii, terenul. Plantele noi de acolo. Soarele ca un fluture galben. Nu trebuie neapărat să fie…

– Ar trebui să stai de vorbă cu ea.

– Nu mă place.

– Să discuţi cu ea când ne întoarcem.

Altimetrul indica două sute cincizeci de kilometri deasupra suprafeţei planetei. Se îndreptau către Cassiopeia. Fiecare stea avea o culoare distinctă, deosebită de celelalte. Erau, poate, cel puţin cincizeci. Sub acestea, pe conturul estic al discului negru, apăru linia de separare a întunericului de lumină, ocru nisipos şi negru umbros. Semiluna subţire a planetei iluminate de soare îi oferi percepţia bruscă, precisă, a discului ca un mare sferoid. O minge rotindu-se prin galaxia de stele. Marele, imensul munte-continent numit Elysium se înălţa masiv deasupra orizontului, cu

forma conturată perfect de umbrele orizontale. De acolo, de sus, vedeau toată întinderea şeii, Hecates Tholus fiind aproape ascuns în dosul conului vulcanului Elysium Mons, iar Albor Tholus rămânând undeva, într-o parte.

– Acolo e, spuse Peter, arătându-i în sus, prin carlinga transparentă. Deasupra lor, către est, marginea estică a lentilei aeriene apărea argintie în lumina dimineţii, restul situându-se, încă, în umbra planetei.

– Suntem destul de aproape? întrebă Sax.

– Suficient.

Privi din nou în jos, către forma de semilună, în curs de îngroşare, a dimineţii. Acolo, pe dealurile negre şi neregulate din Hesperia, un nor de fum se înălţa unduit de pe suprafaţa întunecată situată chiar dincolo de zona mediană, în lumina dimineţii. Chiar şi la altitudinea la care se aflau, se situau chiar în norul respectiv, pe partea care nu mai era vizibilă. Lentila însăşi plutea pe acea invizibilă emanaţie termică, utilizând forţa ei ascensională şi presiunea luminii solare pentru a se menţine pe poziţie deasupra zonei de ardere.

Acum întreaga lentilă era expusă luminii solare, semănând cu o enormă paraşută argintie sub care nu se afla nimic. Argintiul era amestecat şi cu nuanţe de violet, chiar culoarea cerului. Cupa era secţiunea unei sfere, de o mie de kilometri în diametru, centrul ei situându-se la circa cincizeci de kilometri deasupra marginii. Se răsucea ca un titirez. La partea superioară avea o perforaţie prin care lumina solară se strecura de-a dreptul. În rest, benzile reflectorizante circulare care formau cupa concentrau lumina de la Soare şi de la *soletta,* spre interior şi în jos, într-un punct în mişcare de pe suprafaţa planetei, atât de incandescent, încât aprindea bazaltul. Oglinzile lentilei se încingeau până la o mie de grade Celsius, iar roca lichefiată de jos atingea cinci mii de grade, eliberând elementele volatile.

În mintea lui Sax apăru imaginea unei lupe ţinute deasupra unor ierburi uscate şi a unei crengi de plop. Fum, flacără, foc. Razele concentrate ale soarelui. Asaltul fotonilor.

– Nu ne aflăm prea aproape? Parcă ar fi chiar deasupra noastră.

– Nu. Suntem destul de departe de margine. Nu e cazul să ne băgăm sub chestia aia, deşi presupun că focalizarea nu ar fi suficientă ca să ne prăjească. Oricum, trece pe deasupra zonei de ardere cu aproape o mie de kilometri pe oră.

– Ca avioanele cu reacţie atunci când eram eu tânăr.

– Aşa e.

Luminiţe verzi pâlpâiră pe una dintre console.

– Gata. Pornim.

Trase manşa spre el, iar avionul trecu în poziţie verticală, înălţându-se drept către lentila încă situată cu o sută de kilometri mai sus de punctul în care se aflau şi deplasată vizibil spre vest. Peter apăsă un buton de pe consolă. Avionul se zgudui în momentul în care un mănunchi de rachete ascuţite îşi făcu apariţia de sub aripile boante, ridicându-se odată cu ei şi aprinzându-se ca magneziul, ţâşnind în sus şi îndepărtându-se în direcţia lentilei. Se văzură înţepăturile unor ace de foc galben pe suprafaţa imensului OZN argintiu. Sax aştepta cu buzele strânse, încercând să nu mai clipească.

Marginea frontală a lentilei începu să se destrame. Era o structură firavă, nimic altceva decât o mare cupă de fâşii de pânză solară, descompunându-se cu o uimitoare repeziciune, marginea frontală răsucindu-se sub ea, apoi rostogolindu-se înainte şi în jos, antrenând lungi panglici spiralate care semănau cu cozile încurcate ale mai multor zmeie rupte, căzând toate laolaltă. De fapt era vorba de un miliard şi jumătate de kilograme de materiale pentru pânzele solare, totul destrămându-se pe măsură ce coborau, fluturând, lunga lor traiectorie, părând lente datorită imensităţii lor, deşi, probabil, marea masă a materialului încă se deplasa cu o viteză mult mai mare decât viteza terminală. O bună parte avea să ardă înainte de a atinge suprafaţa planetei. O ploaie de siliciu.

Peter întoarse şi îi urmări prăbuşirea, menţinându-se cu mult spre est, reuşind să o vadă încă sub ei, acolo, pe cerul violet al dimineţii, când cea mai mare parte a ei căpăta o strălucire incandescentă, după care se aprinse, arătând ca o cometă galbenă cu o coadă stufoasă, brăzdată de fire argintii, ce se precipita către planeta maronie. Totul cade.

– Bună lovitură! comentă Sax.

Înapoi, în Wallace Crater, îi primiră ca pe nişte eroi. Peter respinse toate felicitările adresate lui.

– A fost ideea lui Sax. Zborul propriu-zis nu a însemnat cine ştie ce, doar o altă acţiune de recunoaştere, cu excepţia tirului. Nu ştiu de ce nu ne-am gândit la asta până acum.

– Nu vor face altceva decât să amplaseze alta pe poziţie,

interveni Ann de undeva, dintr-o margine a mulţimii adunate, uitându-se la Sax cu o expresie curioasă.

– Dar sunt atât de vulnerabile! spuse Peter.

– Rachete sol-spaţiu, spuse Sax, cu o senzaţie de nervozitate. Puteţi inventa... adică, *inventaria* toate obiectele de pe orbită?

– Deja am făcut-o, răspunse Peter. Nu le-am identificat noi chiar pe toate, dar unele sunt evidente.

– Mi-ar plăcea să văd lista.

– Iar eu aş dori să-ţi vorbesc, adăugă Ann posomorâtă, iar ceilalţi părăsiră repede încăperea făcându-şi semne discrete şi cu subînţeles din sprâncene.

Sax se aşeză pe un fotoliu din bambus. Era o cameră mică, fără ferestre. Ar fi putut fi una dintre încăperile boltite de la Underhill atunci, la începuturi. Forma era corectă. La fel şi textura. Cărămida era un material atât de stabil! Ann îşi trase un scaun şi se aşeză în faţa lui, aplecându-se înainte pentru a-l privi drept în faţă. Arăta îmbătrânită. Mult lăudata conducătoare a Roşiilor, mult lăudată, sfrijită, hăituită. Sax zâmbi.

– N-ar fi cazul să faci un alt tratament gerontologic? rosti gura lui, surprinzându-i pe amândoi.

Ann respinse întrebarea ca pe o obrăznicie.

– De ce-ai vrut să dobori lentila spaţială? întrebă, privirea ei sfredelindu-l.

– Nu-mi plăcea.

– *Pe asta* o ştiu, continuă ea. Dar de ce?

– Nu era necesară. Totul se încălzeşte suficient de repede. Nu avem niciun motiv pentru a ne grăbi. Nici măcar nu avem nevoie de prea multă căldură. Mai mult, elibera în atmosferă prea mult bioxid de carbon, greu de epurat, care era fixat foarte bine. E dificil să extragi bioxid de carbon din carbonaţi. Atâta vreme cât nu topeşti stânca, acesta rămâne, continuă el, clătinând din cap. A fost o prostie. N-o făceau decât pentru că puteau s-o facă. Canale! Eu nu cred în canale!

– Deci pentru tine nu a fost varianta corectă de terraformare.

– Aşa e, spuse el, înfruntându-i, calm, privirea. Eu cred în terraformarea descrisă în Dorsa Brevia. Şi tu ai subscris, după câte îmi amintesc.

Ann negă din cap.

– Nu? Dar Roşiii au semnat?

Ann încuviinţă.

– În sfârşit, pentru mine are sens. Ţi-am mai spus-o. Spaţiu

uman-viabil până la o anumită înălţime. Deasupra, aerul e prea rarefiat şi rece. Nu trebuie să ne grăbim. Ecopoeză. Nu-mi place niciuna dintre metodele marii şi noii industrii grele. Poate ceva azot de pe Titan. Dar nimic altceva.

– Ce se întâmplă cu oceanele?

– Nu ştiu. Vezi ce se întâmplă fără pomparea apei?

– Dar cu *soletta!*

– Nu ştiu. Izolaţia suplimentară înseamnă mai puţină încălzire obţinută industrial. Sau alte metode. Dar… ne-am fi putut descurca şi fără asta. Am crezut că oglinzile din zori sunt suficiente.

– Doar că aici nu mai ai nicio putere.

– Nu.

O vreme, nu mai scoaseră nicio vorbă. Ann părea că se gândeşte. Sax îi privea chipul ofilit, întrebându-se când beneficiase ultima dată de tratament. Recomandarea Ursulei era de a-l repeta la cel puţin patruzeci de ani.

– N-am avut dreptate, rosti gura lui.

Era o chestiune legată de forme, geometrii, eleganţă matematică. Haos recombinatoriu în cascadă. Frumuseţea este creaţia unui straniu seducător.

– Ar fi trebuit să mai aşteptăm înainte de a porni. Câteva decenii de studiu al stării primare. Asta ne-ar fi spus cum să procedăm în continuare. Nu mi-am închipuit că lucrurile se vor schimba atât de repede. Ideea mea de început a fost ceva mai apropiată de ecopoeză.

Ann îşi strângea buzele.

– Doar că acum e prea târziu, spuse ea.

– Aşa e. Regret.

Sax ridică o palmă şi o cercetă. Toate liniile de acolo erau neschimbate.

– Ar trebui să urmezi tratamentul.

– Nu mai urmez niciun tratament.

– O, Ann! Nu vorbi aşa. Peter ştie? Avem nevoie de tine. Vreau să spun… chiar avem nevoie de tine!

Ann se ridică şi părăsi încăperea.

Următorul lui proiect se dovedi şi mai complex. Deşi Peter era încrezător, cei de la Vishniac aveau îndoieli. Sax le explică aşa cum se pricepu el mai bine. Peter îl ajuta. Obiecţiunile se transformară în detalii practice. Prea mare? Mai înscrieţi nişte

bogdanovişti. Imposibil de camuflat? Întrerupeţi reţeaua de supraveghere. Ştiinţa înseamnă creaţie, le spuse el. Asta nu e ştiinţă, răspunse Peter. E inginerie, aprobă Mikhail, căruia partea asta îi plăcea. Ecotaj, o ramură a ingineriei ecologice. Dar foarte greu de pus la punct. Trece-i pe listă pe elveţieni, le spuse Sax. Oricum nu le place supravegherea. Comunicaţi-le celor de la Praxis.

Lucrurile începură să capete formă. Dar trecu multă vreme până când el şi Peter decolară din nou într-un avion spaţial. De data aceasta ieşiră complet din stratosferă, ridicându-se, apoi, cu mult deasupra acesteia, la douăzeci de mii de kilometri, până când se apropiară de Deimos.

Gravitaţia micului satelit era atât de slabă, încât se dovedi mai mult o abordare decât o asolizare. Jackie Boone, care contribuise la realizarea proiectului mai ales pentru a fi aproape de Peter (forma era clară), dirija avionul. Cât se apropiau, Sax avu o imagine excelentă prin fereastra carlingii. Suprafaţa neagră a lui Deimos părea acoperită de un strat gros de regolit prăfos. Toate craterele erau aproape îngropate în stratul de pulbere. Mica lună alungită nu avea o formă regulată, fiind compusă mai degrabă din mai multe faţete rotunjite. Aproape că era un elipsoid triaxial. În mijlocul craterului Voltaire se afla un vechi modul de debarcare, cu picioarele de asolizare îngropate şi cu suporţii articulaţi şi boxele arămii estompate de un praf negru, fin.

Hotărâră să oprească pe crestele dintre faţete, unde roca goală, mai deschisă la culoare, ieşea la iveală din stratul de pulbere. Crestele erau străvechi cicatrice de spalaţie, marcând locurile unde impacte anterioare smulseseră fragmente din micul satelit. Jackie îi coborî cu blândeţe către o creastă situată la vest de craterele Swift şi Voltaire. Din punct de vedere al fluxului, Deimos era un satelit stabil, aşa cum fusese şi Phobos, ceea ce era bine pentru planul lor. Punctul submarţian servea drept 0° atât pentru longitudine, cât şi pentru latitudine – un plan cum nu se poate mai rezonabil. Creasta pe care asolizaseră era aproape de ecuator, la 90° longitudine, cam la zece kilometri de mers pe jos de la punctul submarţian.

Pe măsură ce se apropiau de creastă, marginea craterului Voltaire dispăru sub orizontul negru, curb. Praful se înălţă în momentul în care motoarele-rachetă ale avionului evacuară gazele arse. Roca de bază nu era acoperită decât de câţiva

centimetri de praf. Chondrită carbonacee, veche de cinci miliarde de ani. Coborâră cu o izbitură puternică, apoi săltară mai departe şi continuară să alunece încet. Sax se simţea împins către podeaua avionului, dar forţa era foarte slabă. Probabil că nu cântărea mai mult de câteva kilograme, dacă nu şi mai puţin.

Alte rachete începură să coboare pe creastă, de-a stânga şi de-a dreapta lor, trimiţând în vid nori de praf care, apoi, coborau uşor. Toate avioanele săreau la impactul cu solul, apoi se stabilizau uşor, înconjurate de nori de praf. După o jumătate de oră, opt avioane erau aliniate pe creasta care se întindea în ambele sensuri, până la orizonturile apropiate. La un loc, ofereau o privelişte bizară, compuşii intermetalici din suprafeţele rotunjite lucind de parcă ar fi fost chitină sub strălucirea chirurgicală a luminii solare nefiltrate, limpezimea vidului făcând marginile suprafocalizate. Ca într-un vis.

Fiecare avion transporta o componentă a sistemului. Foreze-robot, utilaje pentru săpat tunele, compactoare, conducte pentru colectarea apei, menite să topească filoanele de gheaţă de pe Deimos. O instalaţie de procesare pentru separarea apei grele, cam o parte din şase mii de părţi de apă obişnuită. O altă instalaţie pentru a procesa deuteriu din apa grea. Un mic reactor de tip *tokamak,* urmând a fi acţionat de o reacţie de fuziune deuteriu-deuteriu. În cele din urmă, reactoare de dirijare, deşi majoritatea acestora veniseră cu avioane care aterizaseră de cealaltă parte a lunii.

Tehnicienii bogdanovişti care însoţiseră utilajele efectuau cea mai mare parte din lucrările de instalare. Sax se lăsă îmbrăcat într-unul dintre costumele voluminoase de la bord, trecu prin ecluză şi ieşi pe suprafaţă, intenţionând să vadă dacă aterizase cumva avionul care transporta vehiculul de cercetare pentru regiunea Swift-Voltaire.

Cizmele mari, încălzite, erau supraponderate. Viteza de desprindere de gravitaţie nu era mai mare de douăzeci şi cinci de kilometri pe oră, însemnând că, prin alergare, puteai sări de pe lună drept în spaţiu. Îi era destul de greu să-şi menţină echilibrul. Se simţea dus de milioane de mişcări minuscule. Fiecare pas ridica un nor sănătos de pulbere neagră care, încet-încet, se lăsa pe sol. Deasupra prafului erau pietre, mai ales în micile adâncituri făcute la asolizare, materiale ejectate care, fără îndoială, înconjuraseră de multe ori mica lună înainte de a cădea din nou pe suprafaţă. Luă în mână o piatră ca o minge neagră de

baseball. Azvârle-o cu viteza corespunzătoare, întoarce-te, aşteapt-o să dea ocol lunii, prinde-o la înălţimea pieptului. Afară din prima. Un nou sport.

Orizontul era doar la câteva sute de metri depărtare şi se schimba vizibil cu fiecare pas – guri de cratere, creste de spalaţie şi bolovani ivindu-se deasupra marginii prăfuite pe măsură ce se apropia cu greutate de ea. Oamenii de pe creastă, printre avioane, se situau deja pe o verticală diferită de a lui, înclinaţi în sens opus. Ca Micul Prinţ. Începea să se lumineze. Paşii lui lăsau o dâră adâncă prin stratul de praf. Norişorii ridicaţi deasupra urmelor lui coborau pe măsură ce se îndepărta, depunându-se cam la patru-cinci paşi înapoi.

Peter ieşi din ecluză şi porni în direcţia lui, urmat de Jackie. Peter era singurul bărbat cunoscut de Sax de care Jackie se simţea atrasă cu adevărat. De asemenea era singurul bărbat văzut vreodată de Sax care nu reacţiona în niciun fel la atenţiile amoroase ale lui Jackie. Perversitatea inimii. Ca în atracţia lui pentru Phyllis, o femeie care nu-i plăcea. Sau în dorinţa lui de a avea acordul lui Ann, o femeie căreia nu-i plăcuse de el. O femeie cu idei trăsnite. Dar poate că există o doză de raţionalitate în toate astea. Dacă cineva se ţine scai de tine, trebuie să ţii seama de părerile respectivului. Cam aşa ceva.

Iar acum Jackie se ţinea de Peter ca un căţel, şi chiar dacă vizoarele lor aveau o nuanţă arămie, Sax îşi dădu seama după mişcările ei că îi vorbeşte, linguşindu-l, cumva. Sax comută pe frecvenţa comună şi le surprinse conversaţia.

– … de ce sunt numite Swift şi Voltaire? spunea Jackie.

– Pentru că amândoi au prezis existenţa lunilor marţiene, explică Peter, în cărţi scrise cu un secol înainte ca lunile să fie descoperite. În *Călătoriile lui Gulliver* Swift dă până şi distanţele de la ele la planetă, precum şi perioadele de rotaţie, şi nu a fost chiar atât de departe.

– Glumeşti!

– Nu.

– Cum a reuşit?

– Nu ştiu. Cred că a avut un noroc chior.

Sax îşi drese glasul.

– Succesiune, interveni el.

– Cum? întrebară cei doi.

– Venus nu avea nici o lună, Pământul avea una, iar Jupiter patru. Marte ar fi trebuit să aibă două. Deoarece nu le puteau

vedea, însemna că sunt, probabil, de mici dimensiuni. Şi aproape de planetă. Având, aşadar, viteză mare.

– Swift trebuie să fi fost un tip deştept, spuse Peter, râzând.

– Sau poate sursa lui. Dar tot noroc chior a fost, succesiunea fiind o coincidenţă.

Se opriră pe o altă creastă de spalaţie de unde se putea vedea marginea craterului Swift, ca o creastă aproape îngropată la orizontul următor. Un mic avion-rachetă cenuşiu se afla acolo ca un miracol. Deasupra lor Marte umplea aproape tot cerul, o mare planetă portocalie. Pe semiluna estică se lăsa noaptea. Isidis se afla chiar deasupra lor, şi chiar dacă nu putea identifica oraşul Burroughs, întinderile de la nord de acesta erau presărate cu pete albe, mari. Gheţarii se întâlneau pentru a deveni lacuri de gheaţă, începutul unei mări de gheaţă. Oceanus Borealis. Un strat ondulat de nori era lipit de peisaj, amintindu-i deodată cum arăta pământul de pe *Ares.* Iată un front de frig coborând pe Syrtis Major. Modelul norilor albi era exact ca pe Terra. Unde ciclice de particule de condensaţie.

Părăsi creasta, întorcându-se la avioane. Doar cizmele înalte şi tari îl menţineau în poziţie verticală, iar gleznele îl dureau. Ca şi cum ar fi mers pe fundul oceanului, doar că nu întâmpina nicio rezistenţă. Oceanul universului. Se aplecă şi vârî mâna în pulbere: niciun fel de stâncă pe o adâncime de zece centimetri, apoi douăzeci. Poate că stratul era adânc de cinci-zece metri, poate chiar mai mult. Norii de praf pe care îi ridicau paşii lui se depuneau înapoi pe suprafaţă în circa cincisprezece secunde. Praful era atât de fin, încât în orice fel de atmosferă ar fi rămas în suspensie la infinit, dar în vid cădea ca orice altceva. Ejecţii. Pur şi simplu nu era destulă forţă pentru a le menţine pe suprafaţă. Puteai azvârli praf în spaţiu cu piciorul. Traversă o creastă joasă, putând deodată să vadă dincolo de câmpia în pantă a faţetei următoare. Era evident că mica lună are forma unei unelte paleolitice, cu faţetele cioplite prin lovituri străvechi. Elipsoid triaxial. Curios că avea o orbită atât de circulară, una dintre cele mai circulare din tot sistemul solar. Nu la asta te-ai aştepta de la un asteroid capturat, nici de la ejecţiile aruncate de pe Marte într-unul din marile impacturi. Rămânând ce? O captură foarte veche. Cu alte corpuri pe alte orbite, pentru a o regulariza. Toc, toc. Spal. Spalaţie. Limba e atât de frumoasă. Pietre lovind alte pietre, în oceanul spaţiului. Rupând fragmente şi zburând mai departe. Până când ori cădeau toate pe planetă, ori se risipeau în

spaţiu. Toate în afară de două. Două din miliarde. O bombă cât o lună. Afet de tun. Rotindu-se mai repede decât Marte de deasupra, atât de repede, încât orice punct de pe suprafaţa marţiană îl avea pe cer la şaizeci de ore o dată. Convenabil. Cunoscutul e mai periculos decât necunoscutul. Indiferent de ce spunea Michel. Cioc, cioc, pe roca virgină a unei luni virgine, cu o minte virgină.

Micul Prinţ. Avioanele care se înălţau deasupra orizontului păreau absurde, ca nişte insecte dintr-un vis, chitinoase, articulate, colorate, minuscule pe fondul negru înstelat, pe stânca acoperită de praf. Sax se urcă din nou în ecluză.

Trecuseră luni de atunci, iar el se afla singur în Echus Chasma când roboţii de pe Deimos îşi terminară construcţia, iar starterul cu deuteriu porni instalaţia. O mie de tone de piatră sfărâmată erau aruncate de instalaţie în fiecare secundă, la viteza de două sute de kilometri pe secundă, pe o direcţie tangentă cu orbita şi în planul orbitei. Peste patru luni, când circa o jumătate de procent din masa lunii va fi fost ejectată, motorul se va opri. Deimos se va afla atunci la o distanţă de 614 287 de kilometri de Marte, după calculele lui Sax, şi pe cale de a scăpa complet din sfera de atracţie a planetei, pentru a redeveni un asteroid liber.

Acum zbura încă pe cerul nopţii, un cartof cenuşiu, neregulat, mai puţin luminos decât Venus sau Terra, cu excepţia faptului că o nouă cometă ţâşnea în flăcări dintr-o coastă a lui. Impresionantă privelişte. Ştirea zilei în ambele lumi. De-a dreptul scandalos! Eveniment controversat chiar şi în rândul rezistenţei, unde oamenii aduceau argumente pro şi contra. Toată ciondăneala aceea! Hiroko avea să se plictisească şi să plece în teritoriu – Sax o simţea. Da, nu, ce, unde? Cine a făcut-o? De ce?

Ann, cu un aer furios, apăru pe consola de la mână pentru a-i pune aceleaşi întrebări.

– Era o platformă perfectă pentru arme, îi explică Sax, în cazul în care îl transformau într-o bază militară, aşa cum au făcut pe Phobos. Am fi fost total neajutoraţi sub ea.

– Deci ai făcut-o pentru că exista şansa puţin probabilă de a fi transformat în bază militară?

– Dacă Arkadi şi echipa lui nu l-ar fi aranjat pe Phobos, nu ne-am fi putut ocupa de el. Am fi fost ucişi. Oricum, elveţienii aflaseră că se va întâmpla.

Ann scutura din cap, uitându-se la el de parcă nu ar fi fost în

toate minţile. Un diversionist înnebunit. După opinia lui, era cazul oalei care cheamă înapoi ceainicul. Îi înfruntă privirea cu hotărâre. Când Ann întrerupse legătura, Sax ridică din umeri şi-i sună pe bogdanovişti.

– Roşiii au un catalog al... al tuturor obiectelor situate pe orbită în jurul lui Marte. Apoi, avem nevoie de sisteme de transport sol-spaţiu. Spencer ne va ajuta. Silozuri ecuatoriale. Puţuri litosferice inactive. Pricepeţi?

Ei răspunseră afirmativ. Nu e nevoie să fii specialist în rachete. Dacă vor mai ajunge la asta vreodată, cel puţin nu vor mai fi atacaţi din spaţiu.

Ceva mai târziu, nu-şi dădea nici el seama cât de târziu, Peter apăru pe micul ecran al maşinii camuflate pe care Sax o împrumutase de la Desmond.

– Sax, mă aflu în legătură cu câţiva prieteni care lucrează la elevator şi care-mi spun că, Deimos mărindu-şi viteza, oscilaţiile cablului menite să evite acest lucru le-au afectat sincronizarea. Se pare că la următoarea trecere pe orbită va intra în coliziune cu elevatorul, dar prietenii mei nu pot determina computerul pentru navigaţie al cablului să le răspundă. Aparent, este într-adevăr protejat la impulsuri din exterior pentru a preveni sabotajele, ştii, iar modificarea vitezei lui Deimos e o idee pe care nu i-o pot inocula. Ai vreo sugestie?

– Lăsaţi-l să se descurce singur.

– Cum?

– Alimentaţi-l cu datele despre Deimos. Oricum de astea are nevoie. Iar el e programat să le evite. Îndreptaţi-i atenţia către datele respective. Explicaţi-i ce s-a întâmplat. Acordaţi-i încredere.

– Să-i acordăm încredere?

– În sfârşit, vorbiţi-i.

– Ne străduim, Sax, dar programul antisabotaj e cu adevărat puternic.

– Produce oscilaţiile pentru a-l evita pe Deimos. Atâta vreme cât asta se află pe lista lui de obiective, n-ar trebui să aveţi probleme. Doar furnizaţi-i datele.

– Bine. Vom încerca.

Era noapte, iar Sax ieşi să se plimbe prin întuneric, sub imensul ţărm al Marelui Escarpament, în regiunea situată chiar la nord de punctul în care Kasei Vallis străpungea peretele. În

japoneză *sei* înseamnă stea, iar *ka* înseamnă foc. Steaua de foc. La fel şi în chineză, unde *huo* este silaba pe care japonezii o pronunţă *ka* iar *hsing* reprezintă pe *sei.* Un cuvânt chinezesc bun pentru început, *Huo Hsing,* steaua de foc, arzând pe cer. Se zice că omuleţii roşii îi spun chiar Ka. Trăim din foc. Sax semăna seminţe în sol, ascunzând nucile mici şi tari chiar sub suprafaţa nisipului care acoperea fundul canionului. Johnny Sământă-de-Foc. Acolo, pe cerul sudic, ardea Deimos, rătăcindu-se încet printre stele, rostogolindu-se spre vest în ritmul său lent, propulsat acum de cometa ca un vârf de ac ce ţâşnea din marginea lui estică. Elevatorul era invizibil peste Tharsis, iar una dintre stelele mai puţin strălucitoare de pe cerul sud-vestic era noul Clarke – imposibil de precizat. Din greşeală, Sax lovi o piatră cu piciorul. Se aplecă şi mai semănă o sământă. După seminţe, urma împrăştierea unor pachete cu un nou lichen, o varietate chasmoendolitică, foarte rezistentă, cu o mare viteză de răspândire, foarte rapidă în eliminarea oxigenului. Cu un raport foarte ridicat între suprafaţă şi volum. Foarte uscat.

Un semnal la încheietura mâinii. Comută vocea la intercom, continuând să scoată seminţele din buzunarul de la şold şi să le înfigă în nisip, atent să nu rupă rădăcinile rogozului sau oricărei alte plante care punctau terenul ca nişte pietre negre, păroase.

Era Peter, care părea agitat.

– Sax, Deimos se îndreaptă acum către ei, iar computerul pare să fi recunoscut că nu se află la locul lui de pe orbită. Ei spun că a studiat situaţia. Motoarele cu reacţie din sectorul lor au pornit ceva mai devreme, şi sperăm că sistemul va reacţiona.

– Nu puteţi calcula oscilaţia?

– Ba da, însă computerul se dovedeşte recalcitrant. E un mizerabil încăpăţânat, iar programele de securitate sunt destul de impermeabile. Putem, totuşi, deduce destul din calcule separate pentru a ne da seama că va trece destul de aproape.

Sax se îndreptă de spate şi efectuă nişte calcule proprii pe consola de la mână. Perioada orbitală a lui Deimos începuse la aproximativ 109 077 secunde. Motorul direcţional fusese în funcţiune să zicem un milion de secunde, nu era chiar sigur, accelerând deja micul satelit cu o valoare semnificativă, mărind, totodată, raza orbitei acestuia… Apăsă în continuare tastele în marea tăcere din jur. De obicei, atunci când Deimos trecea pe lângă cablul elevatorului, cablul se afla în punctul de întindere completă a oscilaţiei sale în acel sector, la o depărtare de circa

cincizeci de kilometri sau mai mult, destul de departe pentru ca perturbaţia gravitaţională să nu fie considerată un factor important pentru reactoarele cablului. De data aceasta, acceleraţia şi mişcarea spre exterior a lui Deimos vor da peste cap cronometrarea. Cablul va reveni prea curând către planul orbital al satelitului. Se punea deci problema de a reduce oscilaţia lui Clarke, distribuind-o pe toată lungimea cablului. Complicată manevră, nu era de mirare că nu puteau obţine de la computer o prezentare detaliată a ceea ce făcea. Era probabil ocupat să se conecteze la alte computere pentru a dobândi puterea de calcul necesară efectuării operaţiei. Formele situaţiei – Marte, cablul, Clarke, Deimos – erau minunate de contemplat.

– Iată-l cum se apropie de ei.

– Prietenii tăi se află la elevaţia orbitei? întrebă Sax, surprins.

– Sunt la două sute de kilometri dedesubt, dar cabina elevatorului urcă într-acolo. M-au conectat la camerele lor video şi… Hei! Uite-l că vine! Ohooo, Sax, cred că a trecut la trei kilometri de cablu! A trecut ca fulgerul prin faţa camerei lor.

– O ratare e bună şi dacă are loc la un kilometru.

– Asta ce mai e?

– Cel puţin în vid e valabil.

Dar de data aceasta era ceva mai mult decât o simplă stâncă în trecere.

– Ce se întâmplă cu trena de ejecţii de la motorul direcţional?

– Să-i întreb… Spun că a terminat traversarea în faţa lui Deimos.

– Bine, spuse Sax şi întrerupse legătura.

Bună previziune din partea computerului. Încă vreo câteva treceri şi Deimos se va afla deasupra lui Clarke, iar cablul nu va mai fi nevoit să-l evite. Între timp, atâta vreme cât computerul de navigaţie crede în existenţa pericolului, aşa cum evident credea în clipa aceea, vor fi în siguranţă.

Sax avea unele îndoieli în privinţa aceasta. Desmond afirmase că ar fi fericit să vadă cablul prăbuşindu-se din nou. Dar erau puţini aceia care păreau de acord cu el. Sax hotărâse să nu întreprindă nicio acţiune individuală în această direcţie, deoarece nu era tocmai sigur de propriile-i opinii în privinţa acestei legături cu Pământul. Mai bine să limiteze acţiunea unilateral la lucruri de care era sigur. Aşa că se aplecă şi mai plantă o sămânţă.

Partea a IX-a
IMPULSUL MOMENTULUI

Popularea unui ţinut nou este întotdeauna o provocare. De îndată ce au terminat de închis Nirgal Vallis, Separation de l'Atmosphere instală câteva dintre cele mai mari ventilatoare, umplând curând cortul cu cinci sute de milibari dintr-un amestec de azot, oxigen şi argon extras şi filtrat din aerul ambiant, ajuns acum la două sute patruzeci de milibari. Iar de la Cairo şi Senzeni Na şi de pretutindeni de pe cele două planete începură să vină colonişti.

La început, oamenii locuiau în trailere mobile, în vecinătatea unor mici sere portabile. Acţionau asupra solurilor canionului cu bacterii şi pluguri, însă utilizau serele pentru a produce recoltele de început, arborii şi bambusul din care îşi vor clădi casele, şi plantele deşertice pe care le vor risipi în afara fermelor. Argilele smectice de pe fundul canionului constituiau o bază foarte bună pentru formarea unui sol, deşi erau nevoiţi să adauge substanţe organice, azot, potasiu. Fosfor se găsea din belşug, precum şi mai multe săruri decât aveau, de obicei, nevoie.

Îşi petreceau zilele îmbogăţind solul, obţinând recolte în sere şi cultivând plante rezistente la condiţiile de deşert şi salinitate sporită. Făceau negoţ pe toată lungimea văii şi mici cătune comerciale răsăreau aproape chiar în ziua în care se mutau şi oamenii, precum şi cărări printre gospodării şi un drum principal străbătând valea chiar prin mijloc, de-a lungul râului. Nirgal Vallis nu avea niciun fel de acvifer, aşa că o conductă venind de la Marineris pompa suficientă apă la capătul văii pentru a face să curgă un pârău. Apele acestuia erau captate la poarta Uzboi şi dirijate înapoi, la extremitatea de sus a cortului. Gospodăriile aveau în jur de un hectar fiecare şi aproape toţi încercau să obţină partea cea mai însemnată din alimentele necesare de pe această suprafaţă. Cei mai mulţi îşi împărţeau terenul în şase ogoare miniaturale, rotind culturile şi păşunile cu fiecare anotimp. Fiecare avea propria-i teorie despre agricultură şi ameliorarea solului. Cei mai mulţi produceau şi o mică recoltă aducătoare de bani: alune, fructe sau arbori pentru cherestea. Mulţi creşteau păsări, unii oi, capre, porci, vaci. Vacile erau

aproape toate miniaturale, nu mai mari decât porcii.

Încercau să menţină fermele jos, pe fundul canionului, pe lângă apă, păstrând terenurile mai ridicate şi mai accidentate de pe lângă pereţii canionului drept rezervaţie naturală. Introduseseră o comunitate de animale din sud-vestul american, aşa că şopârle, broaşte ţestoase şi iepuri americani începură să trăiască în apropiere, iar lupii de preerie, râşii şi vulturii începură să dea iama printre găinile şi oile lor. Avură o invazie de aligatori, apoi alta de broaşte. Populaţiile se stabilizau treptat la dimensiuni fireşti, dar aveau loc frecvente fluctuaţii abrupte. Plantele începură să se răspândească singure. Pământul începu să arate de parcă ar fi avut dintotdeauna viaţă. Pereţii de stâncă roşie rămăseseră neschimbaţi, verticali şi colţuroşi, deasupra noii lumi riverane.

Sâmbăta era zi de târg, iar oamenii se duceau în cătunele comerciale în maşini pline la refuz. Într-o dimineaţă, la începutul iernii lui '42, se adunară în Playa Blanco sub cerul negru, înnorat, pentru a vinde legume, produse lactate şi ouă.

„Ştiţi cum se poate afla care ouă au în ele pui vii? Le luaţi pe toate, le puneţi într-un vas cu apă şi aşteptaţi până când se linişteşte totul. Apoi, ouăle care tremură uşor sunt acelea care conţin pui vii. Le puneţi la loc sub găini, iar pe celelalte le puteţi mânca."

„Un metru cub de apă oxigenată face cât o mie două sute de kilowaţi-oră. Pe deasupra, cântăreşte o tonă şi jumătate. Nu se poate să ai nevoie chiar de atâta."

„Încercăm să o obţinem la scara de câteva părţi la miliard, dar până acuma n-am reuşit."

„Centro de Educación y Tecnología din Chile a avut nişte rezultate grozave în rotaţia culturilor. Treci pe la mine să vezi."

„Vine furtuna."

„Creştem şi albine."

„Maja e în nepaleză, Bahram în persană, Mawrth în galeză. Aşa e, chiar că sună ca o sâsâială, dar poate că nu pronunţ eu cum trebuie. Ortografia galeză e bizară. Poate că ei îl pronunţă Moth, sau Mort, sau chiar Mars."

Apoi vestea se răspândi prin tot târgul, trecând de la un grup la altul ca focul.

„Nirgal e aici! Nirgal e aici! O să vorbească la pavilion..."

Şi chiar acolo era, mergând grăbit în fruntea unei mulţimi din ce în ce mai mari, salutându-şi vechii prieteni şi strângând

mâinile celor care se apropiau de el. Toţi cei prezenţi se ţineau după el, înghesuindu-se în pavilion şi pe terenul de volei de la capătul de vest al târgului. Strigăte nestăpânite răsunau peste zumzetul mulţimii.

Nirgal se urcă pe o bancă şi începu să vorbească despre valea lor şi despre alte noi terenuri acoperite de pe Marte, şi despre ceea ce însemnau toate acestea. Pe măsură ce ajungea la situaţia mult mai generală a celor două planete, furtuna de deasupra izbucni cu toată forţa. Fulgerele începură să atace toate paratrăsnetele şi, într-o succesiune rapidă, urmă ploaie, zăpadă, lapoviţă şi apoi noroi.

Prelata care acoperea valea se înălţa la fel de abrupt ca o turlă de biserică, iar praful şi particulele foarte fine erau respinse de încărcătura statică a stratului piezoelectric exterior. Ploaia se îndepărta pur şi simplu de aceasta, iar zăpada aluneca şi se aduna la bază, formând troiene care erau îndepărtate prin aspersiune de imense pluguri de zăpadă robotizate, cu anexe care se deplasau în sus şi în jos, pe drumul ce înconjura fundaţia, în timpul furtunilor de zăpadă. Noroiul, totuşi, reprezenta o problemă. Amestecat cu zăpadă, forma baloturi reci, tari ca betonul, pe prelată, chiar deasupra fundaţiei, iar aceste baloturi compactate puteau ajunge suficient de grele pentru a provoca deteriorarea cortului. Se mai întâmplase cândva, în nord.

Aşa că în momentul în care furtuna se înrăi, iar lumina din canion prinse culoarea scoarţei de copac, Nirgal spuse: „Ar fi mai bine să urcăm acolo!" şi se îngrămădiră în maşini şi se deplasară până la cel mai apropiat elevator care urca prin peretele canionului până pe creastă. Acolo sus, aceia care ştiau ce să facă luară în primire plugurile de zăpadă, acţionându-le manual, marile ventilatoare aruncând abur peste troiene pentru a le îndepărta de pe pânza cortului. Toţi ceilalţi se organizară şi scoaseră din garaje compresoare manuale, apoi trecură la îndepărtarea grămezilor de noroi aruncate de pe fundaţie de plugurile de zăpadă. La asta îi ajuta Nirgal, alergând peste tot cu un furtun cu abur, de parcă ar fi practicat un nou şi dificil sport. Nimeni nu putea tine ritmul cu el, dar nu după multă vreme erau cu toţii scufundaţi până la brâu în vârtejuri de noroi rece, vântul suflând cu o sută cincizeci de kilometri pe oră, iar norii negri, solizi, la joasă înălţime, scuipând în continuare şi mai mult noroi asupra lor. Viteza vântului crescu la o sută optzeci de kilometri pe oră, dar nu le păsa; ajuta la îndepărtarea noroiului de pe

pânza cortului. Ştergeau fără încetare, deplasându-se spre est odată cu vântul, împingând râuri de noroi peste prag, în Uzboi Vallis, încă neacoperită.

Când încetă furtuna, pânza de cort era destul de curată, dar terenul de pe ambele părţi ale canionului era acoperit cu noroi îngheţat, iar lucrătorii erau uzi până la piele. Se îngrămădiră înapoi, în elevatoare, coborând pe fundul canionului, istoviţi şi înfriguraţi, iar când ajunseră jos se uitară unul la altul – figuri în totalitate negre, cu excepţia vizoarelor. Nirgal îşi scoase casca şi iată-l, râzând tare, nestăpânit, iar când strânse noroi de pe casca lui şi îl aruncă spre ceilalţi, bătaia începu. Mulţi considerară că e mai prudent să-şi păstreze căştile pe cap, şi era o privelişte stranie acolo, pe fundul canionului, siluete oarbe, acoperite de noroi, aruncând unul într-altul cu bucăţi de tină şi năpustindu-se în rău, alunecând şi scufundându-se.

Maia Katarina Toitovna se trezi indispusă, tulburată de un vis pe care îl uită intenţionat în clipa în care coborî din pat. Ca atunci când tragi apa la toaletă după prima incursiune la baie. Visele sunt periculoase. Se îmbrăcă stând cu spatele la mica oglindă de deasupra chiuvetei, apoi coborî în sala de mese comună. Întregul Sabishii fusese construit în stilul specific marţian-japonez, iar cartierul în care locuia avea înfăţişarea unei grădini Zen, numai pini şi muşchi împrăştiaţi printre pietre lustruite, roz. Era frumos, într-un mod sobru care Maiei nu-i plăcea, un fel de reproş la adresa ridurilor ei. O ignoră cât se putu de bine, concentrându-se asupra micului dejun. Plictiseala necesităţilor zilnice. La o altă masă, Vlad, Ursula şi Marina mâncau împreună cu un grup de issei din Sabishii. Sabishiienii îşi răseseră toţi părul de pe cap, iar în salopetele de lucru semănau cu nişte călugări Zen. Unul dintre ei porni un televizor mic de deasupra mesei. Începu un program de ştiri pământean, o producţie metanaţională de la Moscova care avea aceeaşi legătură cu realitatea pe care o avusese cândva *Pravda.* Unele lucruri nu se schimbau niciodată. Era varianta în limba engleză, iar engleza prezentatorului era mult mai bună decât a ei, chiar după atâţia ani:

– Iar acum, ultimele ştiri ale zilei de 5 august 2114.

Maia se încorda pe scaun. La Sabishii era Ls 246, foarte aproape de periheliu, a patra zi de 2 noiembrie. Zilele erau scurte, nopţile călduţe pentru acest an marţian 44. Dar acolo, pe Pământ, era ziua ei de naştere, împlinea… – trebui să calculeze – împlinea o sută treizeci de ani.

Simţind că-i vine greaţă, se încruntă şi aruncă pe farfurie chifla pe jumătate mâncată. Gândurile îi năvăleau în minte ca păsările care îşi iau zborul, risipindu-se, de pe un copac. Nu le putea urmări. Parcă nu şi-ar fi amintit de nimic. Ce înseamnă oare vârsta asta oribil de nefirească? De ce au deschis televizorul chiar în clipa aceea?

Lăsă semiluna din pâine care căpătase un aspect rău prevestitor şi ieşi afară, în lumina autumnală a dimineţii, pe bulevardul principal, atât de frumos, al vechiului cartier al oraşului, verde de gazon şi roşu de coroanele turtite ale arţarilor. Unul dintre arţari se interpunea soarelui la apus, arzând parcă într-o lumină stacojie. Pe partea cealaltă a piaţetei din faţa căminului lor îl văzu pe Yeli Zudov jucând popice cu o fetiţă, poate chiar stră-stră-strănepoata lui Mary Dunkel. În Sabishii se

aflau, în acel moment, mulţi din Prima Sută, oraşul descurcându-se de minune ca noul lor demimond, toţi fiind antrenaţi în economia locală şi grupaţi în vechiul cartier, cu identităţi false şi paşapoarte elveţiene, totul uimitor de solid, îngăduindu-le să-şi trăiască viaţa la suprafaţă. Şi toate acestea fără a mai fi necesară intervenţia chirurgicală care-l transformase atât de mult pe Sax, deoarece vârsta efectuase operaţia de care aveau nevoie. Aşa cum arătau, erau de nerecunoscut. Maia putea străbate străzile oraşului, iar oamenii nu vedeau decât o cotoroanţă bătrână printre atâtea altele, iar dacă ofiţerii de la Autoritatea Tranziţională ar fi oprit-o, ar fi identificat-o pe o anume Ludmilla Novosibirskaya. Adevărul este că n-aveau s-o oprească.

Colinda prin oraş încercând să scape de ea însăşi. La capătul nordic al cortului se vedea în afara oraşului până la marea movilă de pietre scoase din puţul litosferic. Avea forma unui deal lung, sinuos, urcând până la orizont, traversând bazinele înalte, acoperite de krummholz, de la Tyrrhena. Proiectaseră movila astfel încât, văzută de sus, semăna cu un dragon ce înhaţă în gheare corturile în formă de ouă ale oraşului. O despicătură umbrită care traversa dealul marca locul unde o gheară tocmai părăsise carnea solzoasă a creaturii. Soarele matinal strălucea exact ca un ochi argintiu al dragonului, care se uita la ei îndărăt, peste umăr.

Consola de la mână sună, iar Maia, iritată, răspunse la apel. Era Marina.

– A sosit Saxifrage, îi comunică ea. Ne întâlnim peste o oră în grădina de piatră de la apus.

– Voi fi acolo, spuse Maia şi întrerupse legătura.

Ce zi se dovedea a fi! Porni agale spre vest, de-a lungul perimetrului oraşului, adâncită în gânduri şi deprimată. O sută treizeci de ani! Abhazii de acolo, din Georgia, erau renumiţi pentru atingerea unor astfel de vârste înaintate fără tratamente gerontologice. Probabil că şi în momentul acela se descurcau fără ele – pentru că tratamentele fuseseră distribuite numai parţial pe suprafaţa Pământului, urmând izobarele banilor şi puterii, iar abhazii fuseseră dintotdeauna săraci. Fericiţi, dar săraci. Încercă să-şi aducă aminte cum era în Georgia, în regiunea aceea unde Caucazul se întâlneşte cu Marea Neagră. Suhumi – aşa se numea oraşul. Parcă îl vizitase în tinereţe, tatăl ei fiind georgian. Dar nu-i veni în minte nicio imagine, nici măcar

o fărâmă. De fapt cu greu îşi mai amintea ceva despre oricare altă zonă de pe Pământ – Moscova, Baikonur, vederea de pe *Novîi Mir* – nimic din toate astea. Chipul mamei, de cealaltă parte a mesei din bucătărie, râzând sumbru în timp ce călca şi gătea – Maia ştia că toate astea se întâmplaseră, deoarece îşi exersa, din când în când, memoria, atunci când se simţea abătută. Dar imaginile reale... Mama ei murise doar cu zece ani înainte ca tratamentul să devină disponibil, altfel s-ar fi aflat încă în viaţă. Ar avea o sută cincizeci de ani, o vârstă cu totul rezonabilă. Recordul de vârstă era în jur de o sută şaptezeci, fiind în continuă creştere, fără semne că se va opri vreodată. Nimic altceva decât accidentele, bolile rare şi greşelile medicale ocazionale îi mai ucideau, în zilele acelea, pe cei trataţi. Astea, şi crima. Şi sinuciderile.

Ajunse la grădinile de piatră de la vestul oraşului fără să fi văzut niciuna dintre uliţele înguste şi curate ale vechiului cartier. Aşa ajung bătrânii să nu-şi mai amintească evenimentele recente, în primul rând trecându-le cu vederea. Amintirile se pierd astfel înainte de a se forma, deoarece oamenii se concentrează prea intens asupra trecutului.

Vlad, Ursula, Marina şi Sax şedeau pe o bancă din parc vizavi de locuinţele iniţiale din Sabishii, care continuau să fie folosite, cel puţin de gâşte şi raţe. Lacul şi podul, malurile cu prundiş şi bambuşi erau desprinse de-a dreptul de pe o veche gravură ori de pe o pictură pe mătase. Un clişeu. Dincolo de peretele cortului, marele nor termic al cortului se vălătucea albicios, mai gros ca oricând, pe măsură ce puţul devenea tot mai adânc, iar atmosfera tot mai umedă.

Se aşeză pe o bancă vizavi de vechii ei camarazi, privindu-i încruntată. Babalâci şi cotoroanţe împestriţaţi şi brăzdaţi de riduri! Arătau aproape ca nişte străini, ca nişte oameni pe care nu-i mai văzuse niciodată. A, dar iată ochii arzători şi adânciţi în orbite ai Marinei şi zâmbetul abia schiţat al lui Vlad – deloc surprinzător la un bărbat care trăise cu două femei, aparent în armonie şi cu siguranţă într-o intimitate complet izolată, timp de optzeci de ani, deşi se spunea că Marina şi Ursula formează un cuplu de lesbiene, iar Vlad nu e decât un fel de însoţitor, ori animal favorit. Dar nimeni nu era sigur. Şi Ursula arăta mulţumită, ca de obicei. Mătuşa preferată a tuturor. Aşa e, dacă te concentrezi, îi recunoşti. Doar Sax arăta complet diferit, un bărbat îngrijit, cu nasul acela strivit pe care încă nu-l îndreptase.

Ieşea la iveală în mijlocul noului şi frumosului său chip ca o acuzare la adresa ei, de parcă ea i l-ar fi făcut, nu Phyllis. Sax nu îi înfruntă privirea, continuând să se uite cu blândeţe la raţele care-i măcăneau la picioare, ca şi cum le-ar fi studiat. Savantul la lucru. Cu excepţia faptului că acum era un savant nebun, ruinându-le toate planurile, în totalitate în afara oricărei motivaţii raţionale. Maia strânse buzele şi se uită la Vlad.

– Subarashii şi Amexx sporesc numărul militarilor Autorităţii Tranziţionale, începu el. Am primit un mesaj de la Hiroko. Au mărit unitatea care a atacat Zygote, transformând-o într-un fel de forţă expediţionară care acum se deplasează spre sud, între Argyre şi Hellas. Nu par să ştie unde se află majoritatea sanctuarelor ascunse, dar verifică locurile fierbinţi unul câte unul, şi au intrat în Christianopolis, pe care l-au preluat ca pe o bază de operaţiuni. Sunt aproape cinci sute, înarmaţi până-n dinţi şi protejaţi de pe orbită. Hiroko zice că abia dacă-i mai ţine în frâu pe Lupul de Preerie, Kasei şi Harmakhis, care vor să conducă gherilele Primilor Sosiţi într-un atac împotriva acestora. Dacă vor găsi şi mai multe sanctuare, radicalii sunt pe punctul de a cere începerea atacului.

Se referă la tinerii aceia nesăbuiţi din Zygote, îşi spuse Maia cu amărăciune. I-au crescut prost pe ectogeni şi întreaga generaţie de sansei. Aveau acum aproape patruzeci de ani, şi le ardea de bătaie. Iar Peter, Kasei şi restul generaţiei de nisei se apropiau de şaptezeci şi, în mersul normal al lucrurilor, ar fi trebuit să devină demult liderii lumii lor. Cu toate acestea, iată-i rămânând mereu în umbra părinţilor care nu mai mureau. Oare cum se simţeau din cauza asta? Cum ar putea acţiona într-o astfel de situaţie? Unii se gândeau, poate, că o altă revoluţie e exact soluţia care le-ar oferi o şansă. Poate singura soluţie. La urma urmei revoluţia e domeniul tinerilor.

Bătrânii – un grup trist, deprimat – stăteau pe bănci, uitându-se la raţe în tăcere.

– Ce s-a întâmplat cu creştinii? întrebă Maia.

– Unii s-au dus la Hiranyagarbha. Ceilalţi au rămas.

Dacă forţele Autorităţii Tranziţionale au preluat înălţimile sudice, poate că subterana a infiltrat oraşele. Dar în ce scop? Erau risipiţi atât de superficial, încât n-ar putea clinti ordinea celor două lumi, aşa cum era ea bazată pe Pământ. Deodată, Maia avu neplăcuta senzaţie că întregul proiect de independenţă nu e mai mult decât un vis, o fantezie compensatorie pentru

supravieţuitorii handicapaţi ai unei cauze pierdute.

– Ştiţi bine de ce s-a produs această escaladare a măsurilor de securitate, spuse ea, privindu-l încruntată pe Sax. Sabotajele acelea de amploare sunt de vină.

Sax nu dădu niciun semn că ar fi auzit-o.

– E destul de rău că la Dorsa Brevia nu am stabilit un plan de acţiune, interveni Vlad.

– Dorsa Brevia! exclamă Maia cu dispreţ.

– A fost o idee bună, aprecie Marina.

– Poate c-a fost, dar fără un plan de acţiune agreat de toţi, chestia constituţională a fost – Maia îşi flutură mâna – ca atunci când construieşti castele de nisip. Un joc.

– Ideea a fost ca fiecare grup să facă tot ce consideră că este mai bine, spuse Vlad.

– Exact aşa s-a întâmplat în ’61, preciza Maia. Iar acum, dacă Lupul de Preerie şi radicalii pornesc un război de gherilă şi face să explodeze lucrurile, înseamnă că ne-am întors din nou direct în ’61.

– Şi ce crezi că ar trebui să facem? o întrebă Ursula, curioasă.

– Ar trebui să preluăm singuri conducerea! *Noi* facem planul, şi tot *noi* decidem ce să facem. Noi răspândim ideea în subterană. Dacă nu ne asumăm responsabilitatea, atunci tot ce se va întâmpla va fi din vina noastră.

– Asta a încercat să facă Arkadi, preciză Vlad.

– Cel puţin Arkadi a încercat! Trebuie să construim pe ceea ce a fost bun în activitatea lui! spuse ea, zâmbind. Nu mi-am închipuit niciodată că mă voi auzi spunând aşa ceva. Dar ar trebui să colaborăm cu bogdanoviştii, iar apoi cu toţi aceia care vor să ni se alăture. Trebuie să luăm în primire situaţia! Noi suntem Prima Sută, singurii care avem autoritatea s-o ducem la bun sfârşit. Sabishiienii ne vor ajuta, iar bogdanoviştii vor veni cu noi.

– Avem nevoie şi de Praxis, adăugă Vlad. De Praxis şi de elveţieni. Trebuie să fie mai degrabă o lovitură de stat decât un război general.

– Praxis vrea să ajute, spuse Marina. Dar ce facem cu radicalii?

– Trebuie să-i forţăm, răspunse Maia. Să le întrerupem aprovizionarea, să le răpim membrii…

– Calea aceasta duce la război civil, obiectă Ursula.

– În sfârşit, trebuie să fie opriţi! Dacă declanşează o revoltă

prea devreme, iar metanaţionalele se reped asupra noastră înainte ca noi să fim pregătiţi, atunci vom fi condamnaţi. Ar trebui să înceteze toate aceste lovituri necoordonate îndreptate împotriva lor. Nu rezolvă nimic. Nu fac altceva decât să sporească măsurile de securitate, făcând şi mai dificilă situaţia noastră. Acţiuni ca îndepărtarea lui Deimos de pe orbită îi fac şi mai conştienţi de prezenţa noastră, fără a rezolva nimic altceva.

Sax, urmărind în continuare raţele, vorbi în felul său ciudat, sacadat.

– Există o sută paisprezece navete Pământ-Marte. Patruzeci şi şapte de obiecte pe… *orbita* marţiană. Noul Clarke este o staţie spaţială apărată integral. Deimos era disponibil pentru a ajunge la fel. O bază militară. O platformă pentru arme.

– Era o lună pustie, zise Maia. Cât despre vehiculele de pe orbită, va trebui să ne ocupăm de ele la momentul potrivit.

Nici de data aceasta Sax nu păru s-o fi auzit. Se uita la afurisitele de raţe, clipind cu blândeţe, ridicând din când în când privirea către Marina.

– Trebuie să rezolvăm prin decapitare, interveni Marina. Aşa cum au spus, la Dorsa Brevia, Nadia, Nirgal şi Art.

– Să vedem dacă vom găsi gâtul, comentă Vlad, sec.

Maia, din ce în ce mai înfuriată pe Sax, spuse:

– Fiecare dintre noi ar trebui să ia în primire un oraş important şi să organizeze oamenii de acolo într-o mişcare de rezistenţă unificată. Eu vreau să mă întorc la Hellas.

– Nadia şi Art se află în South Fossa, explică Marina, dar, ca să meargă totul bine, va fi nevoie ca toţi cei din Prima Sută să ni se alăture.

– Primii treizeci şi nouă, comentă Sax.

– Avem nevoie de Hiroko, spuse Vlad, pentru a-l face pe Lupul de Preerie să-şi bage minţile-n cap.

– Nimeni nu poate face aşa ceva, spuse Marina. Dar de Hiroko tot avem nevoie. Mă duc la Dorsa Brevia să discut cu ea, şi ne vom strădui să menţinem sudul sub control.

– Iar tu, Sax? întrebă Vlad.

Sax se trezi brusc din reverie şi se uită, clipind, la Vlad. Încă nu-i adresă nicio privire Maiei, deşi discutau planul ei.

– Abordarea integrată a dăunătorilor, spuse el. Printre buruieni cresc plante mai puternice. Apoi, plantele mai puternice înlătură buruienile. Mă voi ocupa de Burroughs.

Revoltată de atitudinea jignitoare a lui Sax faţă de ea, Maia se

ridică şi porni în jurul micului lac. Se opri pe malul opus şi se prinse cu amândouă mâinile de grilajul care se întindea de-a lungul cărării. Se uită furioasă la cei de dincolo de apă, cum stăteau pe bănci ca nişte bătrâni la pensie, pălăvrăgind despre mâncare, vreme, raţe şi ultima partidă de şah. Naiba să-l ia pe Sax! Naiba să-l ia! Oare întotdeauna o s-o acuze de moartea lui Phyllis, femeia aceea cu un caracter atât de josnic?…

Deodată, le auzi vocile, slab, dar clar. Dincolo de cărare se afla un perete curb, ceramic, înconjurând aproape în întregime lacul, iar ea se afla exact de partea cealaltă, în dreptul lor. Aparent, zidul funcţiona ca un fel de galerie a şoaptelor. Îi auzea într-o redare miniaturală perfectă, vocile delicate fiind doar cu o fracţiune de secundă în urma mişcărilor abia perceptibile ale buzelor.

– Păcat că Arkadi nu a supravieţuit, spunea Vlad. Bogdanoviştii ar adera mult mai uşor.

– Aşa e, răspunse Ursula. El, şi John, şi Frank.

– Frank! făcu Marina, pe un ton dispreţuitor. Dacă nu l-ar fi omorât pe John nu s-ar fi petrecut nimic din toate astea.

Maia clipi. Grilajul o menţinea în picioare.

– *Cum?* strigă ea, fără să-şi dea seama.

Dincolo de lac, micile siluete tresăriră şi se uitară spre ea. Maia se desprinse de grilaj, ridicând mâinile pe rând, şi aproape că fugi în jurul lacului, împiedicându-se de două ori.

– Ce vrei să spui? strigă ea la Marina pe când se apropia, cuvintele ţâşnindu-i din gură fără voia ei.

Vlad şi Ursula o întâmpinară la câţiva paşi înaintea băncilor. Marina rămase aşezată, uitându-se, ursuză, în altă parte. Vlad întinsese mâinile spre ea, dar Maia le îndepărtă violent pentru a ajunge la Marina.

– Ce vrei să spui atunci când faci asemenea afirmaţii dezgustătoare? strigă ea, rostind vorbele cu o senzaţie de durere în gât. De ce? De ce? Arabii l-au omorât pe John, toată lumea ştie asta!

Marina se strâmbă şi scutură din cap, privind în jos.

– Ei bine? ţipă Maia.

– A fost doar un fel de-a spune, se auzi Vlad, din spatele ei. În anii aceia, Frank a făcut o mulţime de lucruri pentru a-l submina pe John. Ştii, doar, că ăsta-i adevărul. Unii spun că el a instigat Frăţia Musulmană împotriva lui John. Asta-i tot.

– Prostii! spuse Maia. Toţi ne-am certat, din când în când. Asta

nu înseamnă nimic.

Apoi constată că Sax o priveşte – în sfârşit, acum, când era înfuriată – cu o expresie anume, rece şi imposibil de descifrat, o privire acuzatoare, răzbunătoare, nu-şi dădea nici ea seama cum. Strigase pe ruseşte, iar ceilalţi îi răspunseseră la fel, şi nu credea că Sax vorbeşte limba. Poate că era doar curios să afle ce îi tulburase într-o asemenea măsură. Dar antipatia din privirea aceea fixă – de parcă ar fi confirmat spusele Marinei – o străpungea ca un cui!

Maia se întoarse şi o luă la fugă.

Ajunse în faţa uşii ei fără a-şi aminti când străbătuse oraşul şi se aruncă înăuntru ca în braţele mamei. Dar, în încăperea de lemn, frumoasă şi austeră, se opri înainte de a ajunge la pat, şocată de amintirea unei alte încăperi care apăruse parcă pentru a-i întinde o cursă, într-un alt moment de şoc şi de teamă… fără de răspuns, fără violenţă, fără scăpare… Deasupra micii chiuvete îşi zări chipul ca într-un portret înrămat – supt, îmbătrânit, cu ochii de un roşu aprins pe margini, ca ochii unei şopârle. O imagine greţoasă. Asta e! Clipa în care îl zărise pe călătorul clandestin de pe *Ares,* chipul zărit prin borcanul cu alge… Lupul de Preerie… un şoc imens care se dovedise a fi nu o halucinaţie, ci realitate.

Poate că e la fel şi cu vestea asta despre Frank şi John!

Încercă să-şi aducă aminte. Îşi dădu toată silinţa pentru a şi-l aminti pe Frank Chalmers, a şi-l aminti cu adevărat. Vorbise cu el în noaptea aceea, la Nicosia, într-o întâlnire lipsită de însemnătate prin stângăcie şi tensiune, Frank purtându-se ca întotdeauna, îndurerat şi respins… Fuseseră împreună chiar în momentul în care John era lovit, pierzându-şi cunoştinţa, pentru a fi apoi târât în fermă şi lăsat să moară. Frank n-ar fi putut…

Dar, desigur, existau înlocuitori. Întotdeauna îi poţi plăti pe alţii pentru a acţiona în numele tău. Nu că pe arabi i-ar fi interesat banii în sine. Dar mândria, onoarea… Plata în onoare, sau vreun *quid pro quo* politic, genul de monedă la tipărirea căreia Frank fusese aşa un bun expert…

Dar îşi amintea atât de puţine lucruri din anii aceia, atât de puţin din *elementele specifice…* Când îşi punea mintea la contribuţie şi se forţa să-şi *amintească,* era înspăimântător cât de puţin ieşea la iveală: fragmente, momente, cioburi ale unei întregi civilizaţii. Odată, fusese atât de mânioasă, încât doborâse

o ceaşcă de cafea de pe masă, toarta spartă semănând cu un covrig pe jumătate mâncat, rămas pe o masă. Dar unde se petrecuseră toate astea, şi când, şi cu cine? Nu era sigură. „Aaah!” strigă ea, involuntar, iar faţa istovită, antediluviană, din oglindă îi provocă, deodată, un mare dezgust, cu suferinţa ei patetică, de reptilă. Atât de *urâtă.* Cândva, odată ca niciodată, ea, Maia, fusese o frumuseţe, mândră de frumuseţea ei, folosind-o ca pe un scalpel. Iar acum... În ultimii ani, părul ei îşi schimbase culoarea de la un alb pur la un cenuşiu mohorât, modificat cumva în urma ultimului tratament. Acum, Doamne Sfinte, se subţia, şi numai în unele locuri, iar în altele nu. Dezgustător! Cândva, demult, fusese o frumuseţe. Faţa aceea regală, cu privirea ageră, iar acum... De parcă Baroana Blixen, şi ea o frumuseţe rară în tinereţe, s-ar fi ruinat, devenind Isak Dinesen, vrăjitorul sifilitic, şi ar mai fi trăit secole întregi după aceea, ca un vampir sau ca un strigoi, un cadavru viu, descompus, ca de şopârlă, în vârstă de o sută treizeci de ani. Mulţi ani trăiască! Mulţi ani trăiască!...

Se apropie cu paşi mari de chiuvetă şi trase cu mare efort de o parte a oglinzii, descoperind un dulăpior de medicamente arhiplin. Pe poliţa de sus, forfecuţe de unghii. Undeva, pe Marte, se produceau forfecuţe – din magneziu, fără îndoială. Maia le scoase afară, trase de o şuviţă din părul ei până când începu s-o doară, apoi o tăie chiar de la bază. Lamele erau cam tocite, dar, cu puţin efort, funcţionau. Trebuia să fie precaută, pentru a nu se pomeni cu scalpul tăiat – o anumită rămăşiţă a propriei vanităţi nu ar fi îngăduit aşa ceva. Aşa că se dovedi o treabă de durată, plicticoasă, migăloasă şi dureroasă. Cu toate acestea, era, într-un fel, o uşurare să fie atât de detaşată, metodică şi distructivă.

Tăietura iniţială era suficient de neregulată pentru a necesita foarte multe ajustări, care durară foarte mult, o oră întreagă. Doar că nu putea potrivi firele de păr la aceeaşi lungime, aşa că, în final, scoase aparatul de ras din cabina de duş, terminând prin a se rade complet, tamponând cu hârtie igienică tăieturile, care sângerau abundent, ignorând vechile cicatrice scoase la vedere, groaznicele protuberanţe şi adâncituri ale craniului dezvelit, atât de aproape sub piele. Îi venea greu să facă totul fără a se uita la chipul monstruos care îi atârna în partea anterioară a craniului.

Când termină, se uită fără cruţare la anomalia din oglindă: androgină, veştejită, dementă. Şoimul devenit vultur: capul pleşuv, gâtul noduros, ochii ca mărgică, nasul coroiat şi gura

mică, cu colţurile lăsate, cu buzele abia schiţate. Uitându-se acel chip hidos, urmară clipe îndelungate în care nu-şi mai amintea niciun amănunt despre Maia Toitovna. Stătea aşa, împietrită în prezent, străină la tot ce o înconjura.

O bătaie în uşă o făcu să tresară, şi o eliberă. Ezită, ruşinată deodată, ba chiar speriată. O altă parte din ea croncăni:

– Intră!

Uşa se deschise. Era Michel. O zări şi se opri în prag.

– Ce este? întrebă ea, uitându-se la el şi simţindu-se dezbrăcată.

Michel înghiţi în sec şi îşi lăsă capul pe o parte.

– La fel de frumoasă ca întotdeauna! spuse, zâmbind strâmb.

Maia se văzu nevoită să râdă. Se aşeză pe pat şi începu să plângă.

Îşi trase, de câteva ori, nasul.

– Uneori, începu ea, ştergându-şi ochii, uneori aş vrea să încetez să mai fiu Toitovna. M-am săturat de asta şi de tot ce am făcut până acum.

Michel se aşeză alături de ea.

– Suntem blocaţi, până la capăt, în propriile noastre individualităţi. Ăsta e preţul pe care-l plătim pentru gândire. Tu ce ai prefera să fii: condamnată sau idioată?

Maia îşi scutură capul.

– Mă aflam în parc, împreună cu Vlad, Ursula, Marina şi Sax – care mă urăşte – şi mă uit la ei toţi… trebuie neapărat să facem ceva, neapărat, dar, uitându-mă la ei şi amintindu-mi totul… încercând să-mi amintesc…, am părut cu toţii, deodată, atât de deterioraţi…

– S-au petrecut multe, spuse Michel, punându-şi mâna pe a ei.

– Tu ai probleme atunci când vrei să-ţi aminteşti ceva? îl întrebă Maia tremurând şi prinzându-se de mâna lui ca de un colac de salvare. Uneori, mă sperii atât de rău, încât uit totul, continuă ea, înăbuşindu-şi râsul. Presupun că asta înseamnă că prefer să fiu, mai degrabă, o condamnată decât o idioată – ca să-ţi răspund la întrebare. Dacă uiţi, eşti eliberat de trecut, dar nimic înseamnă orice. Aşa că nu există nicio scăpare – aici, Maia începu, din nou, să plângă –, ori îţi aminteşti, ori uiţi, doare la fel de mult.

– Problemele de memorie sunt destul de obişnuite la vârsta noastră, spuse Michel cu blândeţe. Mai ales evenimentele

petrecute la jumătate distanţă, ca să mă exprim aşa. Există exerciţii care ajută.

– Dar nu e vorba de un muşchi.

– Ştiu. Dar capacitatea de aducere aminte pare a se consolida odată cu utilizarea ei. Iar actul aducerii aminte întăreşte, aparent, chiar amintirile. Dacă te gândeşti bine la asta, are sens: sinapse întărite sau înlocuite fizic, sau cam aşa ceva.

– Dar apoi, dacă nu poţi face faţă la tot ce-ţi aminteşti… O, Michel, spuse Maia, abia trăgându-şi respiraţia, au afirmat… Marina a afirmat că Frank l-a omorât pe John. Le-a spus celorlalţi atunci când a crezut că n-o aud, ca şi cum era vorba de ceva ştiut de ei toţi!

Maia îl prinse de umăr, strângându-l de parcă ar fi putut rupe din el adevărul cu ghearele.

– Spune-mi adevărul, Michel! E adevărat? Asta credeţi voi că s-a întâmplat?

– Nimeni nu ştie ce s-a întâmplat, răspunse Michel, clătinând din cap.

– Eu am fost acolo! Eram în Nicosia în noaptea aceea, iar ei nu erau! Eram împreună cu Frank atunci când s-a întâmplat! Habar n-avea, jur!

Michel o privi pieziş, nesigur.

– Nu te mai uita aşa la mine!

– Dar nu mă uit, Maia. Nu mă uit. Nu vreau să spun nimic prin asta. Trebuie să-ţi spun tot ce am auzit, şi încerc eu însumi să-mi aduc aminte. Au existat zvonuri, fel de fel de zvonuri, în legătură cu ceea ce s-a petrecut în noaptea aceea. E adevărat, se spune că Frank a fost… implicat. Sau că avea legătură cu saudiţii care l-au omorât pe John, că s-a întâlnit cu cel care a murit mai târziu, în aceeaşi zi. Şi aşa mai departe.

Maia începu să plângă şi mai tare. Se aplecă peste stomacul încordat şi îşi rezemă fruntea de umărul lui Michel, hohotind.

– Nu mai suport! Dacă nu ştiu ce s-a întâmplat… cum să-mi aduc aminte? Nici chiar să mă gândesc la ei nu pot.

Michel o strânse în braţe, puternic.

– Ah, Maia!

După multă vreme, ea se ridică, se duse la chiuvetă şi îşi dădu cu apă rece pe faţă, evitând imaginea din oglindă. Reveni la pat şi se aşeză, cuprinsă de o disperare profundă, tristeţea pătrunzându-i fiecare fibră. Michel îi luă din nou mâna.

– Mă întreb dacă nu ţi-ar fi de ajutor să ştii. Sau, cel puţin, să

ştii atât cât se va putea. Adică să faci investigaţii. Să citeşti despre John şi Frank. Desigur, acum există cărţi. Şi să-i întrebi şi pe alţii care au fost la Nicosia, mai ales pe arabii care l-au văzut pe Selim el-Hayil înainte ca acesta să moară. Cam aşa ceva. Asta îţi va da un fel de control asupra problemei, înţelegi? Nu va însemna să-ţi aminteşti exact, dar nu va însemna nici să uiţi totul. Oricât ar părea de ciudat, acestea nu sunt singurele posibilităţi. Trebuie să ne asumăm trecutul. Înţelegi? Printr-un act de imaginaţie trebuie să-l transformăm într-o parte din ceea ce suntem noi în momentul de faţă. E ceva creator, activ. Nu e un proces simplu, dar te cunosc, iar tu eşti întotdeauna mai bună atunci când eşti activă, când deţii puţin controlul asupra problemelor.

– Nu ştiu dacă sunt în stare, spuse ea. Nu suport să nu ştiu, dar mi-e frică să ştiu. Nu vreau să ştiu. Mai ales dacă e adevărat.

– Vezi cum merge, sugeră Michel. Încearcă şi convinge-te. Dat fiind că ambele variante sunt dureroase, s-ar putea să preferi acţiunea.

– În sfârşit…

Maia îşi trase nasul şi aruncă o privire în jurul camerei. Din camera de dincolo de oglindă, un ucigaş cu securea se holba la ea.

– Doamne, sunt atât de *urâtă!* spuse ea, repulsia producându-i o stare de greaţă, fiind pe punctul de a voma.

Michel se ridică şi se apropie de oglindă.

– Există o chestie care se numeşte „tulburare dismorfică a organismului”, explică el. E legată de tulburările obsesiv-tensionate, şi de depresiune. De multă vreme am constatat la tine simptome.

– E ziua mea de naştere.

– Aha. Bine, e o problemă tratabilă.

– Ziua de naştere?

– Tulburarea dismorfică a organismului.

– Nu iau medicamente.

Michel acoperi oglinda cu un prosop şi se întoarse pentru a o privi.

– Ce vrei să spui? Poate fi o simplă carenţă de serotonină. O insuficienţă biochimică. O boală. Nu e nimic de care să-ţi fie ruşine. Toţi luăm medicamente. Clomipramina ajută foarte mult în astfel de cazuri.

– O să mă gândesc.

– Şi fără oglinzi.
– Dar nu sunt copil! protestă ea. Ştiu cum arăt!
Maia sări şi smulse prosopul de pe oglindă cu o înverşunare de acvilă-reptilă dementă, pterodactilă, feroce, impresionantă, într-un fel.
Michel înălţă din umeri. Avea pe chip un zâmbet abia conturat, iar Maiei i-ar fi plăcut să-l pocnească ori să-l sărute. Lui Michel îi plăceau reptilele. Maia scutură din cap pentru a alunga gândul.
– Mda, să acţionez, zici, începu ea, gândindu-se. Cu siguranţă că, în situaţia în care ne aflăm, prefer acţiunea în locul alternativei.
Apoi îi relată ultimele ştiri din sud şi despre propunerea pe care le-o făcuse celorlalţi.
– Aşa mă enervează! Nu fac decât să aştepte ca dezastrul să-i lovească din nou. Toţi, în afară de Sax, care e ca un tun scăpat de sub control, cu toate sabotajele lui. Nu se consultă cu nimeni, decât cu nebunii ăştia ai lui... Trebuie neapărat să facem ceva *coordonat!*
– Bine, aprobă el, emfatic. De acord. Avem nevoie de asta.
– Vrei să vii cu mine la Hellas Basin? îl întrebă Maia, privindu-l cu atenţie.
Iar Michel zâmbi. Era un zâmbet spontan de plăcere pură, de încântare că îl invitase! Maia îl simţi pătrunzându-i drept în inimă.
– Da! Am ceva treburi de terminat aici, dar pot să le termin repede, doar în câteva săptămâni.
Şi zâmbi din nou. Maia îşi dădea seama că o iubeşte, nu numai ca prieten sau psihiatru, dar şi ca iubit. Însă cu o anumită distanţare, distanţarea „Michel”, un fel de atitudine de psihiatru, în aşa fel încât ea să poată respira în voie. Să fie iubită şi, totuşi, liberă. Încă să se mai bucure de un prieten.
– Deci suporţi să stai cu mine, chiar dacă arăt în halul ăsta!
– O, Maia, spuse el, râzând, eşti încă frumoasă, dacă vrei să ştii. Şi ştii prea bine, mulţumesc lui Dumnezeu!
O strânse în braţe, apoi o împinse înapoi şi o cercetă cu atenţie.
– Ai un aspect puţin cam auster. Dar o să meargă.
– Şi nimeni n-o să mă recunoască, adăugă ea, dându-l la o parte.
– Nimeni, în afară de cei care te cunosc, preciza el, ridicându-

se. Haide, nu ţi-e foame?

– Ba da. Stai să mă schimb.

Se aşeză pe pat, uitându-se la ea în timp ce se schimba, sorbind-o din ochi, ţapul bătrân! Destul de surprinzător, avea încă un trup omenesc, absolut feminin, chiar şi la vârsta asta ridicolă, postumă. Dacă ar vrea, s-ar putea apropia de el, ca să-şi strivească un sân de faţa lui, iar el l-ar suge ca un copil. Se rezumă să se îmbrace, simţind că-i revine treptat buna dispoziţie, cel mai bun moment de pe întreaga sinusoidă, ca solstiţiul de iarnă pentru omul paleolitic, momentul acela de uşurare când ştii că soarele va apărea din nou pe cer, într-o bună zi.

– Asta e bine, spuse Michel. E nevoie ca tu să iei din nou conducerea, Maia. Înţelegi, tu ai autoritate. O autoritate naturală. Şi e bine să distribui sarcinile, şi să te concentrezi pe Hellas. E un plan foarte bun. Doar că, ştii, necesită mai mult decât furie.

Maia îşi trase un pulover peste cap (stranie senzaţie, pe scalpul fără păr şi dureros), apoi îl privi, surprinsă. Michel ridică un deget, mustrător.

– Furia ta va fi de ajutor, dar nu poate însemna totul. Frank nu era altceva decât furie, îţi aminteşti? Şi vezi prea bine unde l-a dus. Trebuie să lupţi nu numai împotriva a ceea ce urăşti, dar şi pentru ceea ce iubeşti. Pricepi? Aşa că trebuie să descoperi obiectul iubirii tale. Să ţi-l aminteşti, sau să-l creezi.

– Bine, bine! spuse ea, deodată iritată. *Pe tine* te iubesc, dar acum taci din gură. Hai la masă, încheie ea, ridicând bărbia, poruncitoare.

* * *

Trenul de la Sabishii până la magistrala Burroughs-Hellas nu avea decât patru vagoane, mai precis o mică locomotivă şi trei vagoane de pasageri, dintre care niciunul nu era ocupat mai mult de jumătate din capacitate. Maia le străbătu până la locurile din spate din ultimul vagon. Oamenii se uitau la ea, dar numai pentru scurtă vreme. Nimeni nu părea tulburat că n-are păr. La urma urmei pe Marte se aflau multe femei cu aspect de vultur, chiar şi în trenul acela, purtând, ca şi ea, haine de lucru albastre, ruginii sau de un verde deschis, la fel de bătrâne şi ofilite de atâta expunere la radiaţiile ultraviolete. Era un fel de clişeu, bătrânii veterani de pe Marte, aflaţi aici de la bun început, care văzuseră totul şi erau gata să te plictisească de moarte cu poveştile lor despre furtuni de praf şi uşi de ecluză blocate.

În sfârşit, era bine cum era. N-ar fi rezolvat nimic dacă oamenii ar fi început să-şi dea coate, exclamând: „Uite-o pe Toitovna!” Nu se putea abţine, totuşi, să nu se simtă urâtă şi uitată, ceea ce era stupid. Avea nevoie să fie uitată, iar urâţenia îi era de ajutor. Lumea vrea să-i uite pe cei urâţi.

Se trânti pe scaun şi se uită prin vagon. Aparent, Sabishii fusese vizitat de un contingent de turişti japonezi de pe Pământ, toţi grupaţi pe locurile faţă în faţă din partea anterioară a vagonului, sporovăind şi privind în jurul lor prin ochelarii video, înregistrând fără doar şi poate fiecare clipă a filmului vieţii lor, înregistrări pe care nimeni nu le va vedea vreodată.

Trenul alunecă uşor înainte, şi porniră. Sabishii continua să fie un orăşel acoperit, cuibărit între dealuri, dar terenul colinar dintre acesta şi linia principală era presărat cu bolovani ascuţiţi şi cu mici adăposturi săpate în dealuri. Toate pantele orientate spre nord erau acoperite de zăpada primelor ninsori ale toamnei, iar atunci când treceau pe lângă lacurile îngheţate, soarele se reflecta în fulgere orbitoare de oglinzile lucioase de gheaţă. Arbuştii mici, negri, se trăgeau toţi din strămoşi comuni din Hokkaido, iar vegetaţia conferea peisajului un aspect ţepos, negru-verzui. Era o colecţie de grădini *bonsai,* insule separate de o mare aspră de pietre sparte.

Bineînţeles că turiştii japonezi considerau acest peisaj încântător. Poate că erau din Burroughs, noi emigranţi veniţi să vadă primul loc de asolizare al japonezilor, ca şi cum ar fi făcut o excursie de la Tokio la Kyoto. Sau poate că erau indigeni şi nu văzuseră niciodată Japonia. Îşi va da seama atunci când îi va vedea cum se ţin pe picioare. Dar nu conta.

Linia trecea chiar la nord de craterul Jarry-Desloges. Văzut din exterior, acesta semăna cu o mesa mare, rotundă. Avea la bază un evantai larg de sfărâmături de piatră acoperite cu zăpadă, punctat de arbori lipiţi de pământ şi o gamă variată de nuanţe de verde închis, licheni strălucitori, flori alpine şi iarbă-neagră, fiecare specie în culoarea ei, întregul câmp fiind marcat de bolovanii risipiţi la întâmplare, căzuţi înapoi, din înaltul cerului, atunci când se formase craterul. Efectul vizual era acela al unui câmp de piatră roşie inundat din adânc de o maree de culoarea curcubeului.

Maia se uita pe geam la peisajul plin de viaţă, simţindu-se uşor uluită. Zăpadă, licheni, iarbă, pini… Ştia că lucrurile se schimbaseră în lume cât stătuse ascunsă sub calota polară, că

mai înainte fusese altfel şi că ea trăise într-o lume de piatră şi participase la toate evenimentele importante ale acelor ani, care îi transformaseră inima în stişovit. Dar îi venea atât de greu să facă legătura dintre ea şi oricare din acele evenimente! Fie să-şi amintească, fie să simtă ceva despre ceea ce-şi amintea. Se lăsă pe spătarul scaunului, închise ochii şi încercă să se relaxeze, să lase să vină orice amintire, indiferent care.

… Nu era neapărat o amintire anume a unui eveniment anume, ci mai degrabă un fel de amestec: Frank Chalmers, denunţând furios, sau luând în derâdere, sau tunând şi fulgerând. Avea dreptate Michel, Frank fusese un om furios. Totuşi, nu fusese doar atât. Poate că ea ştia acest lucru mai bine decât oricare altul, pentru că îl văzuse liniştit sau, dacă nu liniştit, cel puţin fericit. Sau cam aşa ceva. Speriat de ea, atent cu ea, îndrăgostit de ea – toate astea le văzuse. Sau strigând la ea, furios pe vreo mică înşelăciune sau fără niciun motiv. Cu siguranţă că văzuse şi asta. Pentru că Frank o iubise.

Dar cum fusese el *în realitate?* Sau mai degrabă de ce fusese aşa? Există oare o explicaţie a faptului că suntem aşa cum suntem? Ştia atât de puţine lucruri despre el înainte de a se cunoaşte – o viaţă întreagă petrecută acolo, în America, o încarnare pe care ea n-o văzuse. Bărbatul acela masiv, negricios, pe care-l cunoscuse în Antarctica… până şi imaginea aceluia era aproape pierdută pentru ea, acoperită de tot ce se petrecuse pe *Ares,* şi apoi pe Marte. Dar, înainte de asta, nimic, sau aproape nimic. Chalmers condusese NASA, pusese pe picioare programul marţian în acelaşi stil corosiv, fără nicio îndoială, pe care îl arătase în anii următori. Fusese însurat pentru scurtă vreme, parcă aşa-şi amintea. Cum fusese, oare? Biata femeie! Maia zâmbi. Dar apoi auzi aievea vocea subţire a Marinei, spunând „Dacă Frank nu l-ar fi omorât pe John”, şi se cutremură. Se uită la computerul pe care-l ţinea în poală. Pasagerii japonezi din partea din faţă a vagonului cântau, era un cântec de petrecere pesemne, deoarece scoseseră o sticlă pe care o treceau de la unul la altul. Jarry-Desloges rămăsese în urmă, iar ei rulau de-a lungul marginii nordice a depresiunii Iapygia Sink, o adâncitură ovală din care văzură o mare parte până când orizontul le închise perspectiva. Depresiunea era saturată de cratere, iar acum în interiorul fiecărui inel se afla un sistem ecologic uşor diferit. Era ca şi cum te-ai fi uitat într-o florărie bombardată, cu coşurile risipite peste tot şi mai toate rupte, dar într-un loc se afla un coş

cu o tapiţerie galbenă, dincolo un palimpsest roz, altul cu covoare persane albicioase, albăstrui sau verzi…

Scrise la tastatură: *Chalmers.*

Era o bibliografie imensă: articole, interviuri, cărţi, înregistrări video, o întreagă bibliotecă a comunicărilor lui prezentate pe Pământ, o altă bibliotecă de comentarii diplomatice, istorice, biografice, psihologice, psihobiografice, piese istorice, comedii, tragedii, din toate domeniile, cuprinzând, se pare, şi o operă. Însemnând că acolo, pe Pământ, se află o mârşavă soprană de coloratură care-i cântă gândurile.

Maia închise computerul, consternată. După câteva minute în care respiră adânc, îl porni din nou şi solicită fişierul respectiv. Nu suporta să se uite la nicio imagine, în mişcare sau statică. Preferă să caute cele mai scurte articole bibliografice existente, ceru unul, la întâmplare, şi începu să citească.

Se născuse la Savannah, Georgia, în 1976, şi crescuse în Jacksonville, Florida. Părinţii lui au divorţat când el avea şapte ani, după care a stat mai ales cu tatăl lui, în diferite apartamente din apropierea plajei Jacksonville, o zonă cu case din stuc înălţate prin anii patruzeci, înapoia unei promenade cu tarabe la care se vindeau creveţi şi hamburgheri. Uneori stătea cu o mătuşă şi un unchi, nu departe de centrul dominat de zgârie-norii înalţi construiţi de companiile de asigurări. Când a împlinit opt ani, mama lui s-a mutat în Iowa. Tatăl lui s-a înscris în Liga Alcoolicilor Anonimi de trei ori, la date diferite. Fusese şeful promoţiei lui şi căpitanul echipei de fotbal, în care juca centru atacant, şi al echipei de baseball, în care juca pe post de prinzător. A condus un proiect pentru anihilarea invaziei de plante din fluviul St. Johns. „Capitolul despre el din anuarul promoţiei lui e atât de lung, încât poţi fi sigur că e ceva în neregulă!” A fost acceptat de Universitatea Harvard şi i s-a oferit o bursă. Apoi, după un an, s-a transferat la MIT, unde a obţinut diplome în inginerie şi astronomie. Timp de patru ani a trăit singur, într-o cameră deasupra unui garaj din Cambridge, şi au rămas foarte puţine informaţii despre el. Puţini oameni păreau să-l fi cunoscut. „A trecut prin Boston ca o fantomă.”

După absolvire s-a angajat la National Service Corps (NSC) în Fort Walton Beach, Florida, şi de acolo s-a lansat pe scena naţională. A condus unul dintre cele mai reuşite programe de lucrări de construcţie asociate cu NSC, construind locuinţe pentru

imigranţii din Caraibe care soseau prin Pensacola. Acolo îl cunoşteau mii de oameni, cel puţin în activitatea profesională. „Toţi sunt de acord că a fost un lider plin de inspiraţie, devotat imigranţilor, lucrând neîncetat pentru integrarea lor în societatea americană.” În anii aceia s-a însurat cu Priscilla Jones, frumoasa fiică a unei familii de vază din Pensacola. Lumea vorbea de o carieră politică. „Se situa deasupra întregii lumi!”

După care, în 2004, NSC s-a desfiinţat, iar în 2005 Frank s-a alăturat programului pentru astronauţi din Huntsville, Alabama. Căsătoria lui s-a destrămat chiar în acel an. În 2007 a devenit astronaut şi s-a transferat repede pe un post din „administraţia zborurilor”. Unul dintre cele mai lungi zboruri ale lui a fost de şase săptămâni pe staţia spaţială americană, doar el şi cu steaua în ascensiune John Boone. În 2015 a ajuns şeful NASA, în vreme ce Boone a devenit căpitanul staţiei spaţiale. Chalmers şi Boone, împreună, au prezentat guvernului american programul „Marte Apollo”, iar după ce Boone a efectuat prima asolizare în 2020, au intrat amândoi în Prima Sută şi au plecat pe Marte în 2027.

*

Maia se uită la literele clare, negre, ale alfabetului latin. Articolele de popularizare cu remarcele spirituale şi semnele de exclamaţie aveau valoarea lor sugestivă, fără îndoială. Un copil lipsit de mamă şi cu un tată alcoolic; un tânăr silitor, idealist, ţintind sus, pierzându-şi apoi slujba şi căsnicia în acelaşi an. Anul acela, 2005, merita să fie cercetat mai amănunţit. Ulterior părea destul de bine fixat pe propriile-i picioare. Asta însemna să fii astronaut, la NASA sau la Glavkosmos: să încerci mereu să obţii mai mult timp în spaţiu, să te ocupi de administraţie pentru a-ţi aranja singur să ieşi mai des… Până la perioada aceea din viaţa lui, scurtele descrieri se potriveau cu acel Frank pe care-l cunoscuse ea. Ba nu, era vorba de tinereţe, de copilărie. Era greu de înţeles, greu de imaginat că e vorba de Frank.

Ceru din nou indexul şi parcurse lista de materiale bibliografice. Era acolo un articol intitulat „Promisiuni neîndeplinite: Frank Chalmers şi National Service Corps”. Maia formă codul articolului şi apăru textul. Căută în continuare până când dădu peste numele lui.

Ca mulţi oameni cu probleme structurale de bază în viaţă, în anii petrecuţi la Pensacola, Chalmers a făcut faţă umplându-şi zilele cu o activitate neîncetată. Dacă nu avea timp de odihnă, nu avea nici timp

de gândire. Pentru el, fusese o strategie reuşită încă din anii de liceu, când, pe lângă toate sarcinile şcolare, lucra douăzeci de ore pe săptămână într-un program de alfabetizare. Iar la Boston încărcătura academică a făcut din el ceea ce un coleg a numit „un om invizibil". Despre această perioadă din viaţa lui cunoaştem mai puţin decât despre oricare alta. Există relatări că ar fi petrecut prima lui iarnă la Boston trăind de pe urma maşinii şi folosind sălile de baie ale unei săli de sport din campus. Numai din momentul în care şi-a asigurat transferul la MIT deţinem o adresă a lui…

Maia tastă „fast forward", *clic, clic, clic.*

Peninsula Florida era una dintre cele mai sărace zone ale ţării la începutul secolului al XXI-lea, ţinând seama de imigraţia din Caraibe, de închiderea bazelor militare locale şi de acţiunea uraganului Dale, care-şi adusese contribuţia la sărăcia generală. „Aveai senzaţia că lucrezi în Africa", a declarat un lucrător de la NSC. Din cei trei ani petrecuţi de el acolo avem cea mai completă imagine a lui Chalmers ca fiinţă socială, atunci când obţinea subvenţii pentru a extinde un program de angajări cu un impact uriaş asupra întregii zone litorale, ajutând mii de oameni care se mutaseră în adăposturi improvizate, după trecerea uraganului. Programele de pregătire îi învăţau pe oameni să îşi construiască locuinţe, dobândind, în acelaşi timp, deprinderi care puteau fi utilizate în altă parte. Programele aveau o imensă popularitate printre beneficiari, dar existau reacţii adverse împotriva acestora din partea industriei de dezvoltare locală. În acest sens, Chalmers era un personaj controversat, iar în primii ani ai noului secol apare adesea în presa locală, apărând cu entuziasm programul şi susţinându-l ca făcând parte dintr-o terapie dură de înrădăcinare socială. Într-un articol editorial pentru *Fort Walton Beach Journal,* Chalmers scria: „Soluţia evidentă este să ne dedicăm toate energiile acestei probleme şi să o abordăm sistematic. Este nevoie să construim şcoli pentru a-i învăţa carte pe copiii noştri, apoi să-i trimitem mai departe pentru a deveni medicii care să ne vindece şi juriştii care să ne apere pentru ca noi să avem partea noastră dreaptă. E nevoie să ne construim case şi ferme pentru a ne hrăni."

Rezultatele obţinute în Pensacola şi Fort Walton Beach au adus organizaţiei locale a NSC subvenţii masive de la Washington, precum şi alte fonduri din partea corporaţiilor participante.

La apogeul ei, în 2004, Filiala NSC de la Pensacola Coast avea 20 000 de angajaţi, fiind unul dintre factorii principali răspunzători pentru ceea ce se numea „Renaşterea Golfului". Căsătoria lui Chalmers cu Priscilla Jones, fiica uneia dintre vechile familii de bancheri din Panama City, părea a simboliza această nouă sinteză dintre sărăcie şi privilegii în Florida, cei doi fiind, pe o perioadă de circa doi ani, un cuplu

proeminent al societăţii din Gulf Coast.

Alegerile din 2004 au pus capăt acestei perioade. Desfiinţarea neaşteptată a NSC a fost una dintre primele acţiuni ale noii administraţii. Chalmers a petrecut două luni la Washington, aducând dovezi subcomitetelor din Senat şi din Camera Reprezentanţilor, încercând să ajute promulgarea unui proiect de lege pentru reluarea programului. Proiectul a fost promulgat, dar cei doi senatori democraţi pentru Florida şi reprezentantul în Congres din districtul Pensacola nu au sprijinit-o, Congresul neputând trece peste vetoul executivului. NSC „ameninţa forţele pieţei”, susţinea noua administraţie, aşa că problema s-a închis. Acuzarea şi condamnarea a nouăsprezece parlamentari (inclusiv reprezentantul districtului Pensacola) pentru trafic de influenţă a avut loc după opt ani, moment în care NSC era o problemă moartă, iar veteranii săi risipiţi.

Pentru Frank Chalmers a fost un moment de cumpănă. S-a retras într-o izolare din care, în multe privinţe, n-a mai ieşit niciodată. Căsătoria lui nu a supravieţuit mutării la Huntsville, iar Priscilla s-a recăsătorit la scurtă vreme cu un prieten al familiei pe care îl cunoscuse înainte de sosirea lui Chalmers în zonă. La Washington, Chalmers a dus o viaţă austeră în care NASA pare să fi fost singurul lui interes. Era renumit pentru cele optsprezece ore de muncă pe zi şi pentru impactul enorm al acestui program de lucru asupra viitorului NASA. Succesele dobândite l-au făcut pe Chalmers renumit pe plan naţional, dar niciunul dintre colaboratorii lui de la NASA ori din alte locuri din Washington nu putea pretinde că îl cunoaşte suficient de bine. Încă o dată, obsesiva supraîncărcare a programului servea ca un paravan în dosul căruia lucrătorul idealist în domeniul asistenţei sociale a dispărut pentru totdeauna.

O oarecare agitaţie în partea din faţă a vagonului o făcu pe Maia să ridice privirea. Japonezii erau în picioare şi coborau bagajele, fiind evident că sunt localnici din Burroughs, cei mai mulţi înalţi în jur de doi metri, copii sociabili cu zâmbete care le arătau toată dantura şi cu părul negru, uniform de strălucitor. Din cauza gravitaţiei, a alimentaţiei şi a altor cauze necunoscute, oamenii de pe Marte creşteau înalţi. Grupul acesta de japonezi îi amintea Maiei de ectogenii din Zygote, de copiii aceia ciudaţi care crescuseră ca buruienile… Iar acum erau risipiţi pe întreaga planetă. Toată lumea aceea minusculă pierise ca atâtea altele înaintea ei.

Maia făcu o grimasă şi, dintr-un impuls, derulă cu viteză programul până la ilustraţiile care însoţeau articolul. Acolo găsi o fotografie a lui Frank la vârsta de douăzeci şi trei de ani, la

începutul activităţii lui la NSC: un puşti cu părul negru şi zâmbetul încrezător, vioi, privind lumea de parcă era gata să-i spună ceva de care aceasta n-avea habar. Atât de tânăr! Atât de tânăr şi atât de inteligent! La început, Maia avu impresia că inocenţa tinereţii îl făcea să arate atât de inteligent, dar în realitate chipul nu exprima deloc inocenţă. Copilăria lui nu fusese inocentă. Doar că era un luptător care îşi descoperise metoda, iar acum triumfa. O forţă care nu putea fi învinsă – sau aşa părea să spună zâmbetul acela.

Dar dacă-i tragi lumii un şut în fund, îţi rupi piciorul, cum se spune în Kamciatka.

Trenul încetini şi se opri uşor. Se aflau în gara Fournier, acolo unde ramificaţia pentru Sabishii se întâlnea cu magistrala Burroughs-Hellas.

Japonezii din Burroughs coborâră pe rând din vagon, iar Maia îşi închise computerul şi îi urmă. Gara era doar un cort mic, la sud de craterul Fournier, cu un interior simplu, un dom în formă de T. Zeci de oameni se plimbau de colo până colo, în grupuri sau singuri, cei mai mulţi în ţinută de lucru, dar erau destui în costume de oameni de afaceri sau uniforme ale unor trusturi metanaţionale, ori chiar într-o ţinută mai degajată care, în zilele acelea, consta din pantaloni largi, bluze şi mocasini.

Maia se simţi puţin alarmată la vederea atâtor oameni şi se deplasă cu stângăcie prin faţa şirurilor de chioşcuri şi cafenele aglomerate din faţa peroanelor. Nimeni nu căută privirea unui asemenea androgin chel şi zbârcit de vreme. Simţind briza artificială pe pielea capului, îşi ocupă locul la capătul liniei pentru a lua primul tren spre sud, gândindu-se mereu la fotografia din album. Oare chiar fuseseră, cândva, atât de tineri?

La ora unu, trenul se apropie, plutind parcă, din direcţia nord. Dintr-o cameră din apropierea cafenelelor ieşiră gardieni şi, sub privirea lor plictisită, Maia îşi apropie încheietura mâinii de un aparat portabil de control şi se urcă în tren. Un procedeu nou, simplu totodată, dar în timp ce îşi căuta un loc, inima-i bătea nebuneşte. Evident, sabishiienii, cu ajutorul elveţienilor, depăşiseră noul sistem de securitate al Autorităţii Tranziţionale. Dar ea încă mai avea motive să se teamă – era Maia Toitovna, una dintre cele mai celebre femei din istorie, unul dintre cei mai căutaţi criminali de pe Marte. Pasagerii de pe scaune ridicau privirea la trecerea ei pe interval, goală sub o salopetă albastră, de bumbac.

Goală, dar invizibilă din cauza urâţeniei. În realitate, cel puţin jumătate din ocupanţii vagonului arătau la fel de bătrâni ca ea, veterani marţieni care păreau de şaptezeci de ani, dar ar fi putut avea de două ori pe-atât, ridaţi, cărunţi, iradiaţi şi cu ochelari, risipiţi printre toţi acei indigeni înalţi, tineri şi plini de prospeţime ca frunzele de toamnă printre arbuştii veşnic verzi. Iar acolo, printre ei, se afla unul care semăna cu Spencer Jackson. În timp ce-şi arunca sacoşa în plasa de deasupra, Maia se uită la locul acela, cu trei rânduri mai în faţă. Capul chel nu-i spunea mare lucru, dar era aproape convinsă că e Spencer. Ghinion! Ca o regulă generală, Primii O Sută (mai precis, Primii Treizeci şi Nouă) încercau să nu călătorească niciodată împreună, dar întotdeauna exista şansa ca soarta însăşi să-i adune la un loc.

Se aşeză pe locul de la fereastră, întrebându-se ce face Spencer. Ultima dată când auzise despre el, acesta formase (împreună cu Sax) o echipă tehnologică în puţul Vishniac, efectuând cercetări asupra armelor despre care nu spuneau nimănui nimic. Sau aşa susţinea Vlad. Aşadar, cel puţin într-o anumită măsură, făcea parte din echipa aceea trăsnită, ilegală, condusă de Sax. Nu era genul lui, iar Maia se întreba dacă Spencer nu reprezenta, cumva, influenţa aceea moderatoare constatată în ultima vreme în activităţile desfăşurate de Sax. Să fie oare Hellas destinaţia lui, sau se întorcea la sanctuarele sudice? În sfârşit, n-o să afle decât la Hellas, în cel mai bun caz, deoarece protocolul impunea ca ei să se ignore unul pe altul până în momentul în care rămâneau singuri.

Aşa că îl ignoră pe Spencer, dacă el era acela, ignorându-i şi pe pasagerii care încă se mai urcau în vagon. Locul de lângă ea rămase neocupat. De cealaltă parte a intervalului stăteau doi bărbaţi cam de cincizeci de ani, îmbrăcaţi în costume, emigranţi după înfăţişare, şi care, aparent, călătoreau împreună cu alţi doi, la fel ca ei, aşezaţi în faţa ei. În vreme ce trenul părăsea cortul gării, respectivii comentau un joc pe care-l jucaseră împreună. „A aruncat-o la o milă depărtare! Mare noroc a avut că a mai găsit-o!” Golf, pesemne. Americani, sau cam aşa ceva. Funcţionari la metanaţionale, în deplasare pentru a controla ceva în Hellas, fără să vorbească despre asta. Maia îşi scoase computerul şi îşi puse căştile. Chemă *Novîi Pravda* şi urmări imaginile minuscule de la Moscova. Îi venea greu să se concentreze asupra vocilor şi i se făcea somn. Între timp, trenul zbura spre sud. Reporterul deplângea conflictul în ascensiune dintre Armscor şi Subarashii

referitor la condiţiile planului de dezvoltare siberian. Era un exemplu de lacrimi de crocodil, deoarece guvernul rus sperase de ani de zile să-i asmuţească pe cei doi giganţi unul împotriva altuia şi să creeze mai degrabă o situaţie favorabilă scoaterii la licitaţie a terenurilor petrolifere siberiene, decât să fie confruntat cu un front metanaţional unit care să-i dicteze toate condiţiile. De fapt era surprinzător că ambele metanaţionale rupseseră rândurile într-o asemenea măsură. Maia nu se aştepta ca situaţia să dureze. Era interesul metanaţionalelor de a se ţine aproape, de a se asigura că întotdeauna se pune problema parcelării resurselor disponibile şi de a nu lupta niciodată pentru ele. Dacă se dondăneau, puterea, în echilibrul ei atât de fragil, se putea prăvăli asupra lor, o posibilitate de care erau cu siguranţă conştienţi.

Somnoroasă, îşi lăsă capul pe spate şi se uită pe fereastră la peisajul care-i trecea prin faţa ochilor. În momentul acela coborau în depresiunea Iapygia, având o largă perspectivă către sud-vest. Semăna cu graniţa siberiană dintre taiga şi tundră, aşa cum era înfăţişată în programul de ştiri pe care tocmai îl urmărise – o pantă mare, accidentată, fracturată de ger, cu porţiuni de zăpadă şi gheaţă, piatra goală acoperită de muşchi măslinii şi kaki, cactuşii-coral şi copacii pitici umplând fiecare adâncitură nu prea adâncă. Movilele de gheaţă acoperite de pământ care punctau valea semănau cu o erupţie de acnee, acoperită cu un unguent murdar. O vreme, Maia aţipi.

Imaginea lui Frank la vârsta de douăzeci şi trei de ani o trezi brusc. Se gândi la cele citite, încercând să facă unele conexiuni. Tata: ce-l determinase, oare, să se înscrie de trei ori în Liga Alcoolicilor Anonimi, şi să o părăsească de două ori (sau, poate, de trei ori)? Nu suna bine. Apoi, ca o reacţie, au urmat deprinderile de muncă obsedantă care aminteau de acel Frank pe care îl cunoscuse ea, chiar dacă munca părea ne-frankist de idealistă. Dreptatea socială nu era ceva în care să fi crezut Frank cel cunoscut de ea. Fusese un pesimist politic, angajat într-o constantă acţiune de ariergardă pentru a preveni ca răul să devină şi mai rău. O carieră de ţinere sub control a daunelor şi – dacă ar da crezare unora – de autopreamărire. Adevărat, fără nicio îndoială, deşi Maia avea senzaţia că Frank tânjise întotdeauna după putere pentru a putea deţine şi mai mult control asupra daunelor. Doar că nimeni nu putea descâlci iţele acelor două motive – erau încurcate ca muşchiul şi piatra de

acolo din depresiune. Puterea avea multe faţete.

Măcar de nu l-ar fi ucis Frank pe John… Se uită la computer, îl porni, formă numele lui John. Bibliografia era nesfârşită. O verifică. Erau cinci mii o sută patruzeci şi şase de articole, iar aceea era o listă selectivă. Lista lui Frank nu cuprinsese decât câteva sute, cel mult. Maia trecu la index şi căută „Moartea lui…”.

Zeci de articole, chiar sute! Cu o senzaţie de frig şi, totuşi, asudând, Maia căută repede în josul listei. Legătura cu Berna, Frăţia musulmană, Marte În Primul Rând, UNOMA, Frank, numele ei, Helmut Bronski, Sax, Samantha – după titlu, îşi dădea seama că erau susţinute toate teoriile referitoare la existenţa unui mijlocitor în moartea lui. Bineînţeles. Teoria conspiraţiei era imens de populară, întotdeauna şi în toate cazurile. Lumea dorea ca asemenea catastrofe să însemne ceva mai mult decât o simplă nebunie individuală, aşa că vânătoarea era în toi.

Dezgustul provocat de caracterul exagerat de cuprinzător al listei aproape că o făcu să închidă fişierul. Însă nu cumva îi era doar teamă? Deschise una dintre multele biografii, iar pe ecran apăru o fotografie a lui John. O străbătu o umbră a vechii ei dureri, lăsând în urmă o dezolare lipsită de culoare şi de emoţie. Sări la capitolul final.

Răscoala de la Nicosia a fost o manifestare timpurie a tensiunilor care alimentau societatea marţiană şi care aveau să explodeze mai târziu, în 2061. Exista deja un mare număr de tehnicieni arabi care locuiau în amenajări minime, foarte aproape de grupuri etnice faţă de care manifestau nemulţumiri istorice, precum şi în apropierea personalului administrativ ale cărui condiţii de locuit erau mult mai bune, iar avantajele oferite de călătorii şi de costumele de protecţie erau evidente. Un amestec dubios de grupuri diferite sosiseră la Nicosia pentru sărbătorirea aniversării localităţii şi, de câteva zile, oraşul era extrem de aglomerat.

clic, clic

Violenţa nu a fost niciodată explicată satisfăcător. Teoria lui Jensen – după care conflictul inter-arab, stimulat de lupta libanezilor de eliberare de sub dominaţia Siriei, ar fi declanşat răscoala de la Nicosia – este insuficientă. Au existat de asemenea atacuri dovedite împotriva elveţienilor, precum şi un nivel ridicat de violenţe întâmplătoare, toate imposibil de explicat doar în termenii conflictului arab.

În declaraţiile oficiale din noaptea aceea locuitorii oraşului continuă să considere un mister declanşarea conflictului. Un număr de rapoarte sugerează prezenţa unui *agent provocateur,* niciodată identificat.

clic clic

La miezul nopţii, când a început perioada de tranziţie temporală, Saxifrage Russell se afla la o cafenea din centru, Samantha Hoyle efectua un tur al zidurilor de circumferinţă ale oraşului, iar Frank Chalmers şi Maia Toitovna se întâlniseră în parcul de vest, unde fuseseră rostite discursurile cu câteva ore mai devreme. În medina izbucniseră deja luptele. John Boone a coborât pe bulevardul central pentru a investiga dezordinea produsă, ca şi Sax Russell, venind dintr-o direcţie diferită. După aproximativ zece minute, Boone a fost agresat de un grup de trei până la şase bărbaţi tineri, uneori identificaţi drept „arabi”, care l-au doborât şi l-au luat pe sus în medina înainte ca vreun martor ocular să poată reacţiona, iar o cercetare improvizată nu a reuşit să-i dea de urmă. Abia la 12:27 A.M. a fost localizat de o echipă de salvare mai numeroasă în ferma oraşului, de unde a fost transportat la spitalul cel mai apropiat, de pe Bulevardul Chiparoşilor. Russell, Chalmers şi Toitovna au ajutat la transportarea lui…

Şi de data aceasta, o agitaţie în vagon o sustrase pe Maia de la citirea textului. Îşi simţea pielea lipicioasă şi tremura uşor. Unele amintiri nu dispăreau niciodată, oricât de mult te străduiai să le alungi. Fără voia ei, Maia îşi amintea perfect cioburile de pe stradă, o siluetă căzută pe spate în iarbă, expresia de derută de pe chipul lui Frank, uimirea atât de diferită de pe chipul lui John.

Dar oamenii aceia de la capătul vagonului, pe interval, apropiindu-se încet de ea, erau oficiali. Verificau actele de identitate şi documentele de călătorie. Alţi doi erau staţionaţi în partea din spate a vagonului.

Maia îşi închise computerul. Se uită la cei trei poliţişti care înaintau, simţindu-şi pulsul bătându-i cu putere, în tot corpul. Era ceva nou. Nu mai văzuse aşa ceva până atunci, şi se părea că nici ceilalţi pasageri nu mai văzuseră. În vagon se lăsase tăcerea. Toţi priveau. Oricare dintre ei ar fi putut să nu aibă actele în regulă, ceea ce producea un fel de solidaritate în tăcerea lor. Toţi ochii erau îndreptaţi asupra poliţiştilor. Nimeni nu privea în jur să vadă cine se albise la faţă de teamă.

Cei trei poliţişti păreau indiferenţi la acest aspect, tot aşa cum păreau a nu acorda niciun fel de atenţie celor interogaţi. Glumeau între ei, amintindu-şi de restaurantele din Odessa, şi

treceau cu repeziciune de la un rând la altul, ca nişte controlori de bilete, cerându-le pasagerilor, prin gesturi, să-şi ridice încheietura mâinii până la micul detector, verificând apoi, curioşi, rezultatele, comparând doar pentru câteva secunde chipurile oamenilor cu imaginile apărute pe aparatul lor.

Ajunseră la Spencer, iar inima Maiei bătu şi mai repede. Spencer (dacă era Spencer) nu făcu decât să ridice o mână fermă până la detector, părând a se uita drept la spătarul scaunului din faţa lui. Deodată, ceva în legătură cu mâna lui i se păru foarte cunoscut. Acolo, sub venele acelea şi sub petele hepatice se afla Spencer Jackson, fără îndoială. O cunoştea după oase. În clipa aceea, Spencer răspundea la o întrebare cu o voce joasă. Poliţistul cu detectorul de voce şi privire îl ridică pentru câteva clipe în faţa chipului lui Spencer, apoi aşteptară cu toţii. În cele din urmă, recepţionară un mesaj scurt şi porniră mai departe. Mai erau două rânduri până la Maia. Până şi exuberanţii oameni de afaceri erau potoliţi, uitându-se unul la altul cu expresii sardonice şi sprâncene ridicate, de parcă aplicarea unor asemenea măsuri chiar în vagoanele de tren era de-a dreptul ridicolă. Nimănui nu-i făcea plăcere. Era o greşeală. Maia prinse curaj şi se uită afară, pe fereastră. Străbăteau partea sudică a depresiunii, trenul urcând uşor panta blândă, peste dealurile joase, unul mai înalt decât altul, mereu cu aceeaşi viteză, de parcă erau pe covorul fermecat, deplasându-se pe covorul şi mai fermecat al peisajului multicolor.

Se opriră în dreptul ei. Cel de lângă ea purta o centură peste uniformă, de care atârnau mai multe instrumente, inclusiv un pistol cu gaze paralizante.

– Vă rugăm să vă identificaţi.

Purta un ecuson, cu fotografie şi dozimetru, şi o etichetă pe care scria „Autoritatea Tranziţională a Naţiunilor Unite”. Era un tânăr emigrant, slab la faţă, în jur de douăzeci şi cinci de ani, deşi aşa ceva era mai uşor de ghicit de pe poză decât de pe chipul propriu-zis, care arăta obosit.

– Îmi place viţelul cu parmezan pe care îl fac acolo, adăugă el, adresându-se femeii-poliţist din spatele lui.

Maia simţi detectorul cald pe încheietura propriei mâini. Femeia o urmărea cu atenţie. Maia ignoră privirea şi se uită la mână, regretând că nu e înarmată. Apoi se uită în obiectivul detectorului de voce şi privire.

– Ce destinaţie aveţi? o întrebă tânărul.

– Odessa.

Urmă o clipă de tăcere încordată, apoi răsună un piuit ascuţit.

– Vă dorim un sejur plăcut, mai spuse el, şi plecară.

Maia încercă să-şi regularizeze respiraţia, să-i încetinească ritmul. Detectoarele acelea luau şi pulsul, iar dacă aveai peste 110, sau cam aşa ceva, avertizau. În sensul acesta, funcţionau ca nişte detectoare de minciuni. Aparent se menţinuse sub limită, dar vocea ei, retinele... acestea nu-i fuseseră schimbate niciodată. Autenticitatea paşaportului elveţian părea să aibă, într-adevăr, autoritate, acoperind identităţile ei anterioare atunci când erau consultate, cel puţin în cazul acestui sistem de securitate. Făcuseră elveţienii aşa ceva? Ori, poate, sabishiienii, Lupul de Preerie, Sax, sau vreo forţă pe care n-o cunoştea? Nu cumva fusese identificată cu succes şi lăsată să plece, pentru a fi urmărită, conducându-i, astfel, la alţi fugari din Prima Sută? Părea la fel de probabil ca ideea stăpânirii marilor bănci de date – la fel de probabil, sau chiar mai mult.

Dar, pentru moment, era lăsată în pace. Poliţiştii plecaseră. Degetul Maiei tastă din nou pe computer şi, fără să-şi dea seama, aduse pe ecran acelaşi fişier pe care îl citise. Michel avea dreptate. Se simţea aspră şi dură în timp ce răscolea toate aceste teorii care explicau moartea lui John Boone. John fusese ucis, iar acum ea era verificată de poliţie pe când călătorea pe suprafaţa planetei Marte într-un tren obişnuit. Era greu să nu creadă că există un fel de cauză şi efect în toate acestea şi că, dacă ar fi trăit John, lucrurile s-ar fi prezentat altfel.

Toate personalităţile prezente în Nicosia în noaptea aceea au fost acuzate de implicare în asasinat: Russell şi Hoyle în baza dezacordurilor acute cu privire la strategia primilor sosiţi pe Marte, Maia Toitovna în baza unei neînţelegeri amoroase, iar diferitele grupuri etnice sau naţionale din oraş în baza certurilor politice, reale sau imaginare. Dar, cu siguranţă, de-a lungul anilor cea mai mare suspiciune a planat asupra figurii lui Frank Chalmers. Deşi a fost văzut împreună cu Toitovna în momentul atacului (ceea ce, după anumite teorii, fac din aceasta o complice, sau conspiratoare), contactele lui cu egiptenii şi saudiţii din Nicosia în noaptea aceea şi conflictul de lungă durată cu Boone fac inevitabilă identificarea lui cu cauza fundamentală a asasinării lui Boone. Puţini sunt aceia care neagă faptul că Selim el-Hayil era conducătorul celor trei arabi care, până la urmă, au depus mărturie înaintea sinuciderii sau asasinării lor. Dar asta nu face decât să se adauge la suspiciunile îndreptate împotriva lui Chalmers, care

fusese o cunoştinţă a lui el-Hayil. Documentele tipărite de Samizdat şi altele cu acces restrâns sunt renumite pentru afirmaţia că „pasagerul clandestin” se afla în acea noapte la Nicosia şi că îi văzuse pe Chalmers şi pe el-Hayil discutând. Deoarece mitul „pasagerul clandestin” este un mecanism prin care sunt redate percepţiile anonime ale marţianului de rând, este destul de posibil ca o asemenea poveste să exprime observaţiile acelora care nu au dorit să fie identificaţi ca martori.

Maia sări la sfârşitul textului.

El-Hayil se afla în ultima fază a unui paroxism fatal în momentul în care s-a năpustit în hotelul ocupat de egipteni şi a mărturisit uciderea lui Boone, afirmând că el fusese liderul, dar că îl ajutaseră Rashid Abou şi Buland Besseisso din gruparea Ahad a Frăţiei Musulmane. Cadavrele lui Abou şi Besseisso au fost găsite ceva mai târziu, în aceeaşi după-amiază, într-o cameră din medina, otrăviţi cu coagulante pe care se pare că şi le-au administrat singuri sau şi le-au dat unul celuilalt. Adevăraţii asasini ai lui Boone erau morţi. De ce au acţionat şi cu cine ar fi putut să acţioneze, nu se va afla niciodată. Nu este nici prima şi nici ultima dată când a apărut o asemenea situaţie, deoarece ascundem la fel de mult cât căutăm.

Căutând prin notele de subsol, pe Maia o surprinse din nou amploarea acestui subiect, dezbătut de istorici, oameni de ştiinţă şi pasionaţi de conspiraţii de toate convingerile. Cu un fior de repulsie închise computerul, se întoarse către fereastra dublă, închise ochii strâns şi încercă să şi-l amintească pe Frank acela pe care-l cunoscuse, şi pe Boone. Timp de ani de zile aproape că nici nu se mai gândise la John, suferinţa fiind mult prea mare. Într-un mod diferit, nu dorise să se mai gândească nici la Frank. Acum îi dorea pe amândoi alături de ea. Durerea devenise amintirea unei dureri, iar ea simţea nevoia de a-i readuce la viaţă, spre binele propriei sale vieţi. Trebuia să ştie.

„Miticul” pasager clandestin… Scrâşni din dinţi, simţind teama aceea imponderabilă, halucinantă, a primei întâlniri cu el, acel chip maroniu distorsionat şi cu ochii măriţi prin sticlă… Ştia ceva? Chiar fusese în Nicosia? Desmond Hawkins, clandestinul, Lupul de Preerie… Era un om ciudat. Maia nu reuşise niciodată să stea de vorbă cu el cum trebuie. Greu de spus dacă ar fi putut în clipa aceea, când simţea nevoia, dar se îndoia.

Ce este? îl întrebase pe Frank atunci când auzise strigătele.

O ridicare din umeri, o privire întoarsă în altă parte. Ceva făcut sub impulsul momentului. Unde mai auzise asta? Se uitase

în altă parte când o spusese, de parcă nu-i putea suporta privirea. De parcă, într-un fel, spusese prea mult.

Lanţurile muntoase care mărgineau bazinul Hellas erau cele mai întinse din semiluna vestică numită Hellespontus Montes, lanţul muntos marţian care amintea cel mai mult de munţii pământeni. Spre nord, unde linia de tren de la Sabishii şi Burroughs traversa bazinul, lanţul muntos era mai îngust şi mai puţin înalt, nu atât o problemă a terenului muntos, cât o coborâre inegală către fundul bazinului, terenul părând a fi împins către nord în valuri concentrice, joase. Linia cobora terenul acela deluros, adesea trebuind să întoarcă brusc pe rampe lungi tăiate în versanţii dealurilor de piatră, fiecare mai joasă decât precedenta. Trenul încetinea foarte mult pentru efectuarea virajelor, iar Maia putea să se uite pe fereastră minute în şir, fie direct la bazaltul dezgolit al valului pe care tocmai îl coborau, fie mai departe, peste o mare întindere a Hellasului de nord-vest, aflat încă la trei mii de metri sub ei: o câmpie întinsă, plană, colorată în ocru, măsliniu şi kaki în prim-plan şi apoi, spre orizont, într-un amestec murdar de nuanţe de alb, clipind ca o oglindă spartă. Era gheţarul de dincolo de Low Point, încă îngheţat în cea mai mare parte, dar topindu-se din ce în ce mai mult în fiecare an, cu lacuri de topire la suprafaţă şi pungi de apă şi mai adânci în profunzime – pungi care clocoteau de viaţă şi care uneori ţâşneau la suprafaţa gheţii sau chiar pe terenul înconjurător, pentru că această alveolă de gheaţă creştea repede. Pompau apă pe fundul bazinului din acviferele de sub munţii înconjurători. Depresiunea adâncă din partea de nord-vest a bazinului, acolo unde se aflaseră Low Point şi puţul litosferic, era centrul acestei noi mări, care avea peste o mie de kilometri lungime şi în partea cea mai largă, la Low Point, trei sute de kilometri lăţime. Se situa în punctul cel mai coborât de pe Marte, situaţie plină de promisiuni, aşa cum susţinuse Maia din primul moment al asolizării.

Oraşul Odessa fusese construit destul de sus pe panta nordică a bazinului, la altitudinea de minus un kilometru, unde plănuiau să stabilizeze nivelul final al mării. În felul acesta, era un oraş portuar care îşi aştepta apa şi, ţinând seama de acest aspect, marginea sa sudică era o lungă faleză, sau cornişă, o esplanadă largă, acoperită de iarbă, care pătrundea în cort, protejată de un parapet înalt care acum se ridica deasupra terenului gol.

Imaginea parapetului pe măsură ce trenul se apropia de oraş dădea impresia că e o jumătate de oraş, a cărui parte sudică se rupsese şi dispăruse.

După aceea trenul ajungea în gara oraşului, iar imaginea dispărea. Trenul se opri, iar Maia îşi luă sacoşa şi coborî, urmată de Spencer. Nu se priviră, dar se îndreptară, împreună cu un grup nu prea mare, către staţia de tramvai, urcând în acelaşi vagon mic, albastru, care circula prin spatele parcului de pe cornişă, de-a lungul parapetului. Aproape de extremitatea vestică a oraşului coborâră amândoi la aceeaşi staţie.

Acolo, în spatele şi deasupra unei pieţe în aer liber umbrite de platani, se afla un complex de apartamente pe trei niveluri, în interiorul unei curţi împrejmuite de un zid, cu tineri chiparoşi de-a lungul pereţilor laterali. Fiecare etaj al clădirii era mai retras decât cel inferior, astfel că la cele două niveluri de sus existau balcoane, care se lăudau cu pomi sădiţi în vase şi cu ghivece de flori agăţate de balustrade. Pe când urca treptele către intrarea în curte, Maia constată că arhitectura clădirii aminteşte, cumva, de arcadele îngropate ale Nadiei. Dar acolo sus, în lumina soarelui după-amiezei târzii, cu pereţii văruiţi şi obloanele albastre, amintea de Mediterana sau de Marea Neagră – nu chiar atât de diferită de unele blocuri cu apartamente elegante de pe malul mării din Odessa pământeană. La poartă se opri pentru a se uita pe deasupra platanilor din piaţă. Soarele apunea dincolo de munţii Hellespontus de la vest, iar pe gheaţa îndepărtată clipeau, galbene ca untul, raze de soare.

Îl urmă pe Spencer prin grădină şi apoi în clădire, se înregistră la recepţie imediat după el, primi cheia şi urcă în apartamentul care îi fusese repartizat. Toată clădirea aparţinea firmei Praxis, iar unele apartamente funcţionau ca locuinţe conspirative, inclusiv al ei şi – cu siguranţă – al lui Spencer. Intrară împreună în lift şi urcară până la etajul al treilea, fără a-şi vorbi. Apartamentul Maiei era cu patru uşi mai încolo decât al lui Spencer. Intră. Erau două camere spaţioase, dintre care una cu un colţ pentru bucătărie, o baie şi un balcon gol. De la fereastra din bucătărie se vedea peste balcon, până la gheaţa din depărtare.

Îşi puse sacoşa pe pat şi coborî în piaţă pentru a-şi cumpăra ceva de mâncare. Cumpără de la vânzătorii cu cărucioare şi umbrele, apoi se aşeză pe o bancă montată pe iarba care creştea de-a lungul cornişei, mâncând souvlakia, sorbind dintr-o sticluţă de retsina şi privind oamenii care-şi făceau, fără grabă,

promenada de seară în susul şi-n josul cornişei. Marginea cea mai apropiată a mării de gheaţă părea a fi la circa patruzeci de kilometri depărtare, iar în momentul acela totul – cu excepţia părţii celei mai estice a gheţii – se afla în umbra munţilor Hellespontus, un albastru închis, nuanţat spre est de un roz alpin.

Spencer se aşeză lângă ea, pe bancă.

– Frumoasă privelişte, remarcă el.

Ea încuviinţă din cap şi continuă să mănânce. Îi oferi şi lui sticla cu retsina.

– Mulţumesc, nu beau, spuse el şi ridică o plăcintă mexicană din care mâncase jumătate.

Maia acceptă şi înghiţi.

– La ce lucrezi? îl întrebă ea, când termină de mâncat.

– Piese pentru Sax. Bioceramică, printre altele.

– Pentru Biotique?

– Pentru o companie-soră, „Ea Face Cochilii”.

– Cum?

– Aşa-i spune companiei. O altă diviziune a lui Praxis.

– Apropo de Praxis…, începu Maia, privindu-l.

– Da. Sax are mare nevoie de piesele astea.

– Pentru arme?

– Da.

Maia clătină din cap.

– Poţi să-l ţii o vreme în frâu?

– Pot să încerc.

Urmăriră cum lumina soarelui dispare de pe cer, scurgându-se către vest ca un lichid. În spatele lor, se aprinseră lumini în arborii din piaţă, iar aerul începu să se răcească. Maia se simţea recunoscătoare că lângă ea se află un vechi prieten, într-o tăcere liniştitoare. Comportamentul lui Spencer faţă de ea contrasta izbitor cu cel al lui Sax. În prietenia lui era conţinută scuza pentru învinuirile din maşină, după cele petrecute în Kasei Vallis, şi iertarea pentru ceea ce ea îi făcuse lui Phyllis. Maia era mulţumită. În orice caz, Spencer făcea parte din familia primordială, şi era plăcut să beneficieze de aceasta în timpul unei alte mutări – un nou început, un nou oraş, o nouă viaţă. Oare a câta era?

– L-ai cunoscut foarte bine pe Frank? întrebă ea.

– Nu tocmai. Nu aşa cum l-aţi cunoscut tu şi John.

– Crezi… Crezi că ar fi putut fi implicat în asasinarea lui John?

Spencer continuă să se uite la gheaţa albastră de la orizontul negru.

În cele din urmă, luă sticla cu retsina de pe bancă, de lângă ea, şi bău. Apoi o privi.

– Mai are vreo importanţă?

* * *

Maia petrecuse mulţi din primii ei ani pe Marte lucrând în bazinul Hellas, convinsă că altitudinea lui scăzută îl va face propice pentru amenajarea de aşezări. Iar acum terenul de deasupra perimetrului de la kilometrul minus unu era colonizat în diferite locuri de jur-împrejurul bazinului. Iar ea fusese printre primii care exploraseră locurile acelea. Avea toate vechile ei însemnări pe computer, iar acum, ca Ludmila Novosibirskaya, urma să le pună în practică.

Slujba ei era în administraţia companiei hidrologice care inunda bazinul. Echipa făcea parte dintr-un conglomerat de organizaţii care amenajau bazinul, printre care companiile petrolifere ale Grupului Economic al Mării Negre, compania rusă care încercase aducerea la viaţă a Mărilor Caspică şi Aral, şi propria ei companie, Deep Waters, aparţinând concernului Praxis. Serviciul presupunea coordonarea numeroaselor operaţiuni hidrologice din zonă, ca atare se afla încă o dată în miezul problemei, aşa cum în zilele de demult fusese forţa motrice a întregii acţiuni. Asta îi oferea satisfacţii în diferite moduri, dintre care unele stranii – de exemplu, oraşul ei, Low Point (o amplasare greşită, trebuia să recunoască), era acolo, scufundându-se tot mai mult cu fiecare zi. Iar asta era bine: înecaţi trecutul, înecaţi trecutul, înecaţi trecutul…

Avea deci serviciul ei şi propriul său apartament, pe care îl umplu cu mobilă folosită, şi ustensile de bucătărie atârnate pe pereţi, şi plante în ghivece. Iar Odessa se dovedi un oraş plăcut. Era construit mai ales din piatră galbenă şi dale negre, fiind amplasat pe o porţiune a pantei formate de marginea bazinului, care se curba spre interior mai mult decât în alte locuri, astfel încât fiecare parte a oraşului dădea spre faleza fără apă, şi fiecare parte avea o vedere grozavă asupra bazinului, spre sud. Districtele de jos erau rezervate magazinelor, birourilor şi parcurilor, iar cele de sus cartierelor de locuit şi grădinilor. Oraşul era situat la ceva mai sus de treizeci de grade latitudine sudică, aşa că Maia trecuse de la toamnă la primăvară, soarele mare şi dogoritor strălucind pe străzile în trepte ale părţii de sus a

oraşului, topind zăpada iernii de pe marginea masei de gheaţă şi de pe culmile munţilor Hellespontus, la orizontul vestic. Un orăşel frumos.

La aproape o lună de la sosirea ei, veni şi Michel de la Sabishii şi ocupă chiar apartamentul de lângă al ei. La sugestia Maiei, instală o uşă de legătură între cele două camere de zi, după care umblau prin cele două apartamente ca într-unul singur, ducând o viaţă conjugală pe care Maia nu o mai cunoscuse până atunci, o normalitate pe care o găsea foarte odihnitoare. Nu-l iubea pe Michel cu patimă, dar era un bun prieten, un bun amant şi un bun terapeut, iar faptul că se afla alături de ea era parcă echivalent cu o ancoră în interiorul ei care o oprea să se avânte cu însufleţire în problemele hidrologiei sau în fervoarea revoluţionară, dar şi să se scufunde prea adânc în abisurile disperării politice sau dispreţului faţă de propria persoană. Ura caracterul implacabil al derivei sale ciclice pe sinusoida stărilor ei sufleteşti şi aprecia de aceea tot ce făcea Michel în privinţa modulaţiei de amplitudine. Nu ţineau nicio oglindă în apartamente, ceea ce, împreună cu administrarea de cloripramină, contribuia la temperarea ciclului. Doar că fundurile lustruite ale oalelor şi ferestrele în timpul nopţii îi ofereau veştile proaste dacă dorea să le afle, ceea ce se întâmpla destul de des.

Cu Spencer pe acelaşi hol, clădirea avea ceva din atmosfera de la Underhill, senzaţie accentuată, din când în când, de vizitatori din afara oraşului care le foloseau apartamentul în calitate de locuinţă conspirativă. Când veneau alţi membri din Prima Sută, ieşeau să se plimbe pe faleza fără apă, privind orizontul de gheaţă şi schimbând între ei noutăţi, aşa cum fac bătrânii prieteni pretutindeni. Mişcarea Marte În Primul Rând, condusă de Kasei şi Harmakhis, devenea tot mai radicală. Peter lucra la elevator, atras ca o molie de lumina lunii. Sax încetase, pentru moment, campania lui nebună de sabotaje şi se concentra acum asupra activităţii lui industriale din puţul Vishniac, unde construia rachete sol-spaţiu şi alte arme. Maia clătină din cap nemulţumită la auzul acestei ştiri. Nu de putere militară aveau ei nevoie, ci de altceva, pe care încă nu-l putea vizualiza, iar această lipsă în gândire o pornea pe drumul coborâtor al sinusoidei stărilor ei sufleteşti, unul dintre acele lucruri care o scoteau din minţi.

*

Munca de coordonare a diferitelor aspecte ale proiectului de

inundare începu să devină interesantă. Lua tramvaiul sau mergea pe jos până la birourile din centrul oraşului, iar acolo lucra asiduu pentru a procesa toate rapoartele expediate de numeroasele echipe de căutători de apă şi de la lucrările de foraj – toate pline de aprecieri entuziaste cu privire la cantităţile de apă pe care le-ar putea aduce în bazin, toate însoţite de solicitări pentru mai multe utilaje şi personal, până când, adunate, făceau mai mult decât putea asigura compania Deep Waters. Analizarea solicitărilor concurente se făcea greu din birou, iar tehnicienii ei, de obicei, îşi dădeau ochii peste cap şi ridicau din umeri. „E ca şi cum ai juriza un concurs al mincinoşilor”, afirmase unul dintre ei.

Apoi mai primeau rapoarte de la noile aşezări în construcţie de jur-împrejurul bazinului, iar toţi aceia care le construiau nu erau, în niciun caz, numai din Grupul Mării Negre, sau din metanaţionalele cu care colaborau. Foarte mulţi erau, pur şi simplu, neidentificaţi. Câte una dintre echipele de căutători constata prezenţa vreunui oraş care, oficial, nu exista şi îl lăsau aşa. Iar cele două mari proiecte din canioane, în Dao Vallis şi sistemul Harmakhis-Reull, erau evident populate de mai mulţi oameni decât puteau fi luaţi în calcul din documentaţia oficială – oameni care trăiau cu identităţi adoptate, ca ea, sau existau complet în afara reţelei. Ceea ce era, într-adevăr, foarte interesant.

Cu un an în urmă fusese terminată linia de tren din jurul Bazinului Hellas, o dificilă lucrare de inginerie, deoarece traseul era întrerupt de fisuri şi creste şi presărat de cratere produse de ejecţii revenite pe suprafaţă. Dar acum linia era instalată, iar Maia hotărî să-şi satisfacă curiozitatea şi să facă o deplasare pentru a inspecta personal toate şantierele companiei şi a arunca o privire în noile aşezări.

Pentru a o însoţi în această călătorie, solicită compania unuia dintre areologii lor, o femeie tânără pe nume Diana, ale cărei rapoarte veneau din bazinul de est, succinte şi deloc remarcabile, dar Maia aflase de la Michel că Diana era fiica lui Paul, fiul Estherei. Esther îl născuse pe Paul la foarte scurtă vreme după ce plecase din Zygote şi, după câte ştia Maia, n-a spus niciodată, nimănui, cine este tatăl lui. Ar fi putut fi Kasei, soţul ei (în care caz Diana era nepoata lui Jackie şi strănepoata lui John şi Hiroko), sau Peter, aşa cum bănuiau mulţi (caz în care era sora vitregă a lui Jackie şi strănepoata lui Ann şi Simon). Oricum ar fi luat-o, o făcea curioasă şi, în orice caz, tânăra făcea

parte dintre *yonsei,* marţiană din a patra generaţie, la fel de interesantă în această calitate, indiferent de străbunii ei.

Diana era ea însăşi o persoană interesantă, aşa cum se dovedi atunci când Maia o cunoscu personal în biroul de la Odessa cu câteva zile înainte de călătorie. Cu dimensiunile ei impresionante (peste doi metri înălţime şi, totuşi, cu forme bine rotunjite şi vânjoasă), cu graţia fluidă şi trăsăturile asiatice, cu pomeţii obrajilor ridicaţi, părea că face parte dintr-o rasă nouă, venită pentru a-i ţine companie Maiei în acel colţ inedit de lume.

Se dovedi că Diana e totalmente obsedată de Bazinul Hellas şi de apa lui ascunsă, vorbind despre asta ore în şir, foarte pe larg şi cu o asemenea bogăţie de detalii, încât Maia se convinse că misterul paternităţii era rezolvat: o asemenea Marte-maniacă trebuie să aibă o legătură cu Ann Clayborne, rezultând de aici că tatăl lui Paul fusese Peter. Maia stătea în tren alături de Diana, uitându-se la ea ori privind pe fereastră la panta nordică, abruptă, a bazinului, punându-i întrebări şi observând cum îşi atinge genunchii de spătarul scaunului din faţă. Scaunele din trenuri nu erau suficient de mari pentru aceşti indigeni.

Unul dintre lucrurile care o fascinau pe Diana era că Bazinul Hellas se dovedise înconjurat de mai multă apă subterană decât fusese prezis de modelele areologice. Descoperirea, făcută pe teren pe parcursul ultimului deceniu, inspirase actualul proiect Hellas, transformând marea ipotetică dintr-o idee frumoasă într-o posibilitate realizabilă. De asemenea îi obligase pe areologi să-şi revizuiască modelele teoretice ale istoriei marţiene străvechi, determinându-i să înceapă să cerceteze în jurul altor bazine de impact de pe planetă. Expediţii de recunoaştere erau în curs de desfăşurare în Charitum şi Nereidum Montes care încercuiau Argyre, şi în dealurile din jurul Isidisului de sud.

Erau pe punctul de a termina inventarierea resurselor din jurul Bazinului Hellas. Descoperiseră aproximativ treizeci de milioane de metri cubi de apă în total, deşi unii căutători susţineau că în niciun caz nu terminaseră cercetările.

– Există vreo modalitate de a şti când vor termina? o întrebă Maia pe Diana, gândindu-se la toate solicitările pentru resurse care îi invadau biroul.

– După o vreme constaţi că te-ai uitat peste tot, răspunse Diana, ridicând din umeri.

– Dar fundul propriu-zis al bazinului? Oare inundarea nu ne va

lipsi de posibilitatea de a ajunge la unele acvifere de acolo?

– Nu.

Diana îi explică Maiei că aproape niciun strop de apă nu se află sub fundul propriu-zis al bazinului, acesta fiind desecat de impactul original, fiind acum format din sedimente eoliene până la o adâncime de un kilometru, susţinute de un strat compact de rocă breciată format în timpul presiunilor uluitoare, deşi de scurtă durată, din momentul impactului. Aceleaşi presiuni au produs fracturi adânci de jur-împrejurul marginii bazinului, iar această fracturare a permis eliminarea unor cantităţi neobişnuit de mari de substanţe volatile din interiorul planetei. Substanţele volatile de dedesubt s-au infiltrat şi apoi s-au răcit, iar partea de apă din acestea s-a strâns în acvifere lichide şi în multe zone cu gheaţă permanentă, cu un grad ridicat de saturaţie.

– Asta zic şi eu impact! constată Maia.

– Aşa e, a fost foarte puternic.

Ca regulă generală, continuă Diana, corpurile care produc impactul reprezintă cam o zecime din mărimea craterului sau bazinului format (ca datele istorice, îşi spuse Maia). Aşa că, în cazul de faţă, corpul ceresc de impact avusese circa două sute de kilometri în diametru şi se prăbuşise pe un teren ridicat, presărat de cratere. Urmele indicau că fusese probabil un asteroid obişnuit, în cea mai mare parte o chondrită carbonacee conţinând o mare cantitate de apă şi ceva nichel-fier. La sosire avusese o viteză de 72 000 de kilometri pe oră şi lovise în direcţia est, ceea ce explica imensa regiune devastată de la est de Hellas, precum şi crestele înalte, relativ bine organizate, concentrice, din jurul munţilor Hellespontus, la vest.

Apoi Diana îi descrise o altă regulă simplă care o îmbie pe Maia să facă analogii libere cu istoria umană: cu cât e mai mare corpul de impact, cu atât mai puţin din acesta supravieţuieşte impactului. Astfel, aproape fiecare părticică din acesta se evaporase în urma loviturii cataclismice – deşi sub craterul Gledhill se afla un mic bolid gravitaţional care, susţineau unii areologi, era aproape sigur rămăşiţa îngropată a asteroidului, reprezentând poate a zecea mia parte din original sau chiar mai puţin. Acesta le-ar putea oferi tot fierul şi nichelul de care vor avea vreodată nevoie dacă s-ar osteni să sape după el.

– E fezabil? întrebă Maia.

– Nu chiar. E mai ieftin să exploatezi asteroizii.

Ceea ce şi făceau, îşi spuse Maia, posomorâtă. Adică

echivalentul unei condamnări penale sub ultimul regim UNTA – ani de zile petrecuţi pe centura de asteroizi, controlând funcţionarea navelor miniere şi a roboţilor sub o supraveghere deosebit de strictă. Foarte eficient, afirma Autoritatea Tranziţională. Închisori îndepărtate şi profitabile totodată.

Dar Diana încă reflecta la uluitoarea naştere a bazinului. Impactul se produsese cu circa trei miliarde şi jumătate de ani în urmă, când litosfera planetei fusese mai subţire, iar interiorul mai fierbinte. Energiile eliberate de impact erau greu de imaginat: comparativ, totalul energiei produse de umanitate pe parcursul întregii sale istorii nu însemna nimic. Activitatea vulcanică rezultantă fusese considerabilă. În jurul lui Hellas se aflau o serie de vulcani antici ulteriori impactului, inclusiv Australis Tholus la sud-vest, Amphitrites Patera în sud, şi Hadriaca Patera şi Tyrrhena Patera la nord-vest. S-a constatat că toate aceste regiuni vulcanice au în apropiere acvifere cu apă în stare lichidă.

Două ţâşniseră la suprafaţă cu mult timp în urmă, lăsând pe panta estică a bazinului două văi sinuoase, caracteristice, săpate de apă: Dao Vallis, pornind de pe pantele încreţite ale vulcanului Hadriaca Patera, la sud, şi tot la sud, dar ceva mai departe, o pereche de văi legate între ele cunoscute sub denumirea de sistemul Harmakhis-Reull, care se întindeau pe o lungime de o mie de kilometri. Acviferele de la capătul acestor văi se umpluseră la loc de-a lungul eonilor care trecuseră de la erupţia lor, iar acum mari colective de constructori înălţaseră un cort deasupra văii Dao şi se ocupau de Harmakhis-Reull, lăsând apa din acvifere să curgă pe lungile canioane închise, până la gurile de evacuare către fundul bazinului. Pe Maia o interesau enorm aceste uriaşe adaosuri la suprafaţa locuibilă, iar Diana, care le cunoştea bine, urma să o ducă în vizită la nişte prieteni din Dao.

Pe tot parcursul primei zile trenul alunecă pe creasta nordică a bazinului, de unde se vedea aproape permanent gheaţa de pe fund. Trecură de un mic orăşel de pe coasta dealului, numit Sebastopol, ale cărui ziduri de piatră deveneau de un galben florentin în timpul după-amiezelor, după care urmă Hell's Gate, oraşul situat la capătul cel mai de jos al văii Dao. Coborâră din gara locală abia spre seară şi priviră în jos, către un mare oraş amplasat sub un enorm pod suspendat. Podul susţinea calea ferată care traversa Dao Vallis pornind chiar de la gura canionului, iar turnurile sale se situau la o depărtare de zece

kilometri unul de altul. De pe marginea canionului, acolo unde se afla gara, se vedea prin gura sa tot mai largă până la fundul bazinului care se întindea sub o dantelărie de nori încreţiţi, pătaţi de strălucirea soarelui. În cealaltă direcţie se vedea până sus, în lumea abruptă şi strâmtă a canionului propriu-zis. Cât coborâră o stradă în trepte şi cu serpentine până la oraş, noua prelată a cortului de deasupra canionului se văzu numai ca o nuanţă roşie adăugată la culoarea cerului serii, rezultatul acoperirii prelatei cu un strat de particule extrem de fine.

– Mâine o să urcăm pe drumul de creastă ca să avem o privire de ansamblu, propuse Diana. Apoi coborâm pe fundul canionului, ca să vezi cum e acolo jos.

Strada pe care o parcurgeau în jos număra şapte sute de trepte. Ajunseră în centrul oraşului Hell's Gate, unde dădură o raită şi cinară, apoi urcară din nou la sediul companiei, aflat pe versantul văii, chiar sub pod. Rămaseră în camerele de oaspeţi de acolo, iar în dimineaţa următoare se duseră la un garaj din apropierea gării şi împrumutară o maşină mică de teren aparţinând companiei.

Diana trecu la volan şi porni spre nord-est, paralel cu creasta, pe un drum care trecea exact pe lângă fundaţia masivă de beton a prelatei care acoperea canionul. Chiar dacă ţesăturile erau diafane până la punctul invizibilităţii, simpla mărime a acoperişului făcea din acesta o greutate imensă, greu de ancorat. Corpul masiv al fundaţiei le împiedica să vadă canionul în sine, iar când ajunseră la primul promontoriu Maia nu-l mai văzuse de când plecaseră din oraş. Diana intră într-o mică parcare amenajată chiar pe fundaţie, opri, apoi îşi puseră căştile şi coborâră din maşină, după care urcară o scară de lemn care părea să se înalţe fără sprijin spre cer, deşi, la o privire mai atentă, se vedea mai întâi grinda transparentă, din aerogel, care susţinea scara şi apoi straturile acoperişului întinzându-se de la grinda lor până la altele care nu se zăreau. În capătul scării se afla o mică platformă cu grilaj pe margine, cu o deschidere care oferea o imagine a canionului pe o distanţă de mai mulţi kilometri, în aval şi în amonte.

Iar acolo se vedea, într-adevăr, un râu. Pe fundul văii Dao exista un râu. Fundul canionului era punctat de pete verzi sau, mai bine spus, de o colecţie de nuanţe de verde. Maia identifică tamariscul, plopul canadian, plopul tremurător, chiparosul, sicomorul, stejarul pitic, bambusul de zăpadă, salvia, iar apoi, pe

taluzul abrupt şi pe pantele pline de bolovani de la baza pereţilor canionului, multe varietăţi de arbuşti şi plante târâtoare, precum şi rogoz, muşchi şi licheni. Iar prin acest parc dendrologic deosebit curgea un râu.

Nu era un râu albastru, cu vârtejuri albe. Apa, pe porţiunile mai line, era opacă, de culoarea ruginii. Nuanţe marţiene clasice, zicea Diana, cauzate de particulele extrem de fine aflate în suspensie în apă ca un mâl glaciar, dar şi de culoarea reflectată a cerului, care în ziua aceea era un fel de mov ceţos, devenind albastru-vineţiu în jurul soarelui voalat, galben ca irisul ochiului de tigru.

Dar, indiferent de culoare, era o apă curgătoare, printr-o vale evident riverană, liniştită în unele locuri, agitată în altele, cu vaduri cu pietriş, bancuri de nisip, porţiuni mai încâlcite, insule care să fărâmiţau, colo o meandră mare, adâncă, leneşă, numeroase vârtejuri, iar ceva mai sus, pe râu, două cascade mici. Sub cascada cea mai înaltă se vedea o spumă roz spre alb, din care se desprindeau pături subţiri ce porneau la vale pentru a se agăţa de bolovanii şi cioturile de pe mal.

– Râul Dao, spuse Diana. Oamenii care trăiesc acolo, jos, îi mai spun şi „Râul Rubiniu”.

– Câţi oameni se află acolo?

– Câteva mii. Cei mai mulţi locuiesc destul de aproape de Hell’s Gate. Acolo, în amonte, se află gospodării pentru familişti şi toate cele. Şi, desigur, staţia acviferului de la capătul canionului, unde lucrează câteva sute dintre ei.

– E unul din cele mai mari acvifere?

– Da. Aproape trei milioane de metri cubi de apă. Iar noi pompăm la suprafaţă cu un debit de… în sfârşit, vezi şi tu, circa o sută de mii de metri cubi pe an.

– Aşa că în treizeci de ani nu va mai exista niciun râu?

– Corect. Deşi am putea repompa o parte din apă înapoi, în amonte, printr-o conductă, şi apoi să-i dăm din nou drumul la vale. Sau, cine ştie, dacă atmosfera va deveni destul de umedă, pantele vulcanului Hadriaca ar putea aduna un strat de zăpadă suficient de mare pentru a servi ca o cumpănă a apelor. În cazul acesta, râul ar prezenta fluctuaţii în funcţie de anotimpuri, dar aşa se întâmplă cu râurile, nu?

Maia admira de sus peisajul, care semăna atât de mult cu ceva din tinereţea ei, un anume râu… Să fie Rioni, în Georgia, pe cursul lui superior? Sau, poate, Colorado, văzut cândva, cu

prilejul unei vizite în America… Nu-şi putea aminti. Toată viaţa aceea îi era atât de confuză!

– E frumos. Şi atât de…

Maia încuviinţă din cap. Priveliştea avea o calitate pe care nu-şi amintea s-o mai fi văzut vreodată, de parcă se situa în afara timpului, o privire profetică într-un viitor îndepărtat.

– Ascultă, hai să mergem ceva mai departe pe drumul ăsta şi să vedem Hadriaca.

La capătul de sus al canionului acoperit se afla un bloc mare, din beton, al uzinei, adăpostind mecanismele care reglau schimburile de gaze şi staţia de pompare. O pădure de mori de vânt se înălţa pe panta de la nord de această staţie, elicele mari fiind orientate toate către vest şi învârtindu-se uşor. Deasupra acestor instalaţii se înălţa conul masiv, nu prea înalt, al lui Hadriaca Patera, un vulcan ai cărui versanţi erau neobişnuit de brăzdaţi de o reţea densă, în zigzag, de canale de lavă, cele mai recente suprapunându-se peste cele vechi. Stratul de zăpadă al iernii umpluse canalele, dar nu şi stânca neagră dintre ele, expusă vederii, curăţată de vânturile puternice care însoţiseră ninsorile. Rezultatul era un con enorm, negru, împungând cerul rănit, împodobit cu sute de panglici albe, împletite.

– Foarte impozant, spuse Maia. Îl văd şi cei de pe fundul canionului?

– Nu. Dar, oricum, foarte mulţi lucrează sus, la sondă sau la uzina electrică. Aşa că îl văd în fiecare zi.

– Coloniştii ăştia… cine sunt?

– Hai să-i întâlnim, şi o să vedem.

Maia încuviinţă, încântată de stilul Dianei, care încă îi mai amintea puţin de Ann. Pentru Maia, toţi sanseii şi yonseii erau ciudaţi, dar Diana era mult mai puţin ciudată decât majoritatea lor – poate ceva mai interiorizată în comparaţie cu contemporanii ei mult mai exotici şi cu copiii din Zygote, încântător de obişnuiţi.

În timp ce Maia o observa, gândindu-se la toate astea, Diana dirija maşina în canion pe un drum abrupt care se întindea pe versantul unui taluz gigantic, aproape de capătul văii. Acolo avusese loc prima erupţie a acviferului, dar se vedea foarte puţin teren haotic – doar pantele gigantice ale taluzurilor, stabilizate permanent la un unghi de repaus.

Fundul propriu-zis al canionului era, în general, plat şi nefisurat. În curând îl străbăteau, pe un drum de regolit stropit cu un liant fixativ. Acolo unde era posibil, drumul trecea chiar pe

malul râului. După aproape o oră de mers trecură pe lângă o pajişte verde, cuprinsă în curbura largă a unei meandre generoase. În centrul acesteia, într-un pâlc de pini şi plopi, se vedea o învălmăşeală de acoperişuri de şindrilă, dintr-un horn solitar înălţându-se un firicel de fum, Maia privi îndelung aşezarea (ţarcuri şi păşuni, grădini de legume, stupi), mirându-se de frumuseţea ei, de deplinătatea ei arhaică, de aparenta ei detaşare de platoul deşertic din piatră roşie de deasupra canionului – într-adevăr, o detaşare de absolut totul, de istorie, chiar şi de Timp. Ce credeau cei din casele acelea mici despre Marte şi Pământ, şi despre toate problemele lor? Dar de ce i-ar interesa?

Diana opri maşina, iar câţiva oameni ieşiră şi traversară pajiştea, pentru a le întâmpina. Presiunea în cort era de cinci sute de milibari şi contribuia la susţinerea greutăţii prelatei, deoarece atmosfera, în general, era în momentul acela cam de două sute cincizeci de milibari. Aşa că Maia deschise cu un pocnet uşa ecluzei şi ieşi fără cască, simţindu-se dezbrăcată şi stânjenită.

Coloniştii erau toţi tineri indigeni. Cei mai mulţi veniseră în ultimii ani din Burroughs şi Elysium. În vale locuiau şi câţiva pământeni, ziceau ei, nu prea mulţi, dar exista un program Praxis care aducea grupuri din ţări mai mici, iar aici, în vale, primiseră câţiva elveţieni, greci şi indieni Navajo. Mai era şi o aşezare rusească lângă Hell’s Gate. Aşa că în vale auziră mai multe limbi, dar engleza era limba universală şi prima limbă a majorităţii indigenilor. Engleza vorbită de ei avea accente pe care Maia nu le mai auzise până atunci, şi făceau greşeli gramaticale ciudate, cel puţin după ureche: aproape fiecare verb după primul era la timpul prezent, ca de exemplu:

– Am coborât în josul apei şi vedem nişte elveţieni lucrează pe malul râului. Stabilizează malurile în unele locuri, cu plante şi pietre. Ei spun că, în câţiva ani, albia râului este destul de neted pentru ca apa să se limpezească.

– Dar tot va avea culoarea malurilor şi a cerului, preciza Maia.

– Da, bineînţeles. Dar apa limpede are un aspect mai plăcut decât apa tulbure.

O privară cu coada ochiului, încruntându-se şi gândindu-se la acest aspect.

– Aşa cum arată când o ţii în mână, nu? Maia zâmbi.

– E minunat că aveţi atâta spaţiu. Incredibil ce spaţii întinse

pot fi acoperite în zilele astea, nu?

Ridicară din umeri de parcă nu s-ar fi gândit până atunci la aşa ceva.

– De fapt, spuse unul dintre ei, aşteptăm cu nerăbdare ziua când vom scoate prelata. Ne e dor de vânt şi de ploaie.

– De unde ştiţi?

Dar ei ştiau.

Porniră mai departe, trecând pe lângă sate foarte mici. O păşune cu oi. Vii. Livezi. Ogoare cultivate. Sere mari, pline până la refuz, sclipind ca nişte laboratoare. La un moment dat, un lup de preerie traversă drumul chiar în faţa maşinii lor. Apoi, pe o mică pajişte situată ceva mai sus, la poalele unui taluz, Diana zări un urs brun, iar ceva mai târziu câteva oi sălbatice. Prin micile sate oamenii vindeau alimente şi unelte în pieţe în aer liber, discutând despre evenimentele zilei. Nu urmăreau ştirile de pe Pământ, iar Maiei îi păreau uimitor de ignoranţi în această privinţă – toţi, cu excepţia unei mici comunităţi de ruşi vorbind o rusă corcită care, totuşi, îi aduse Maiei lacrimi în ochi, şi care îi spuseră că pe Pământ totul se duce de râpă. Ca de obicei. Erau fericiţi că se află în canion.

Într-un sat era un târg în plină desfăşurare, iar acolo, în mijlocul mulţimii, se afla Nirgal, înfulecând un măr şi confirmând din cap viguros la cele spuse de altcineva. Le văzu coborând din maşină şi se repezi s-o îmbrăţişeze pe Maia, ridicând-o de la pământ.

– Maia, ce faci aici?

– În excursie, de la Odessa. Ea e Diana, fiica lui Paul. Dar tu ce faci aici?

– A, vizitez valea. Au nişte probleme cu solul şi încerc să-i ajut.

– Povesteşte-mi.

Nirgal era inginer ecologist şi părea să fi moştenit o parte din talentul lui Hiroko. Mezosistemul din vale era relativ nou. Oamenii semănau pământul peste tot şi, cu toate că solul fusese pregătit, carenţele de azot şi potasiu făceau ca multe plante să nu se dezvolte în mod corespunzător. Nirgal îi explica toate astea în timp ce se plimbau prin piaţă, arătându-i produsele locale şi altele importate, descriindu-i relaţiile economice din vale.

– Deci nu sunt independenţi? întrebă Maia.

– Nu, nu. Nici măcar pe aproape. Dar obţin, totuşi, o mare parte din alimentele de care au nevoie, şi fac negoţ cu alte

produse, sau chiar le dau pe degeaba.

După toate aparenţele, şi el lucra în domeniul eco-economiei. Îşi făcuse deja o mulţime de prieteni. Oamenii continuau să se apropie de el ca să-l îmbrăţişeze şi, cum el o ţinea pe Maia de după umeri, se trezi şi ea antrenată în aceste îmbrăţişări, fiind apoi prezentată pe rând tinerilor indigeni, care erau încântaţi să-l revadă.

Nirgal îşi amintea numele tuturor, îi întreba cum o mai duc, răspunzându-le la întrebări în timp ce continuau să circule prin piaţă, printre tarabe cu pâine şi legume, cu saci de orz şi îngrăşăminte, coşuri cu fructe de pădure şi prune, până când în jurul lor se formă un grup nu prea mare, semănând cu o petrecere în mişcare, în cele din urmă aşezându-se în jurul unor lungi mese de brad din faţa unui birt. Pe tot parcursul după-amiezei Nirgal o menţinu pe Maia lângă el, iar ea urmări atent toate chipurile acelea tinere, relaxate şi fericite, constatând cât de mult seamănă Nirgal cu John – cum se încălzeau oamenii de la căldura lui, fiind apoi la fel de calzi unul faţă de altul, transformând fiecare ocazie într-o sărbătoare, vrăjiţi de farmecul lui. Îşi turnau de băut unul altuia, îi serviră Maiei un meniu copios, „totul local, totul local”, discutând între ei în engleza aceea repezită, marţiană, disecând bârfele şi explicându-şi visele. Într-adevăr, era un tânăr cu totul deosebit, la fel de straniu ca Hiroko şi, în acelaşi timp, deosebit de normal. De exemplu, Diana era pur şi simplu legată strâns de cealaltă parte a lui, şi multe dintre tinerele femei prezente arătau de parcă ar fi dorit să se afle în locul ei – sau al Maiei. Poate chiar fuseseră, în trecut. În sfârşit, existau anumite avantaje ale condiţiei de babuşka uitată de vreme. Îl putea răsfăţa fără nicio jenă, iar el nu făcea altceva decât să zâmbească, şi nimic nu li se putea reproşa. Da, era ceva fermecător în chipul lui: bărbia subţire, gura mobilă şi pusă pe glume, ochii îndepărtaţi, căprui şi uşor asiatici, sprâncenele groase, păr negru, rebel, un trup lung şi graţios, deşi era mai scund decât cei mai mulţi dintre ei. Nimic excepţional. Era mai degrabă felul lui de a fi – prietenos, curios şi înclinat către veselie.

– Ce părere ai despre politică? îl întrebă ea târziu, în aceeaşi seară, pe când coborau dinspre sat în josul râului. Tu ce le spui?

– Utilizez documentul Dorsa Brevia. Convingerea mea este că trebuie să-l punem imediat în aplicare în viaţa noastră de zi cu zi. Cei mai mulţi oameni din valea asta au părăsit reţeaua oficială,

înţelegi, şi îşi duc existenţa într-un sistem economic alternativ.

– Am observat. E unul dintre lucrurile care m-au adus aici.

– Da, în sfârşit, vezi ce se petrece. Sanseii şi yonseii sunt încântaţi. Consideră că e un sistem extrem de potrivit pe plan local.

– Se pune întrebarea: ce crede UNTA despre toate astea?

– Dar ce pot ei face? Din câte îmi dau seama, nu le pasă prea mult.

Nirgal călătorea tot timpul, iar asta se petrecea de ani de zile, şi văzuse o mare parte a planetei, chiar mai mult decât ea.

– Suntem greu de văzut şi nu părem a-i provoca suficient. Aşa că nu le pasă de noi. Nici măcar nu sunt conştienţi pe ce suprafaţă mare suntem risipiţi.

Maia clătină din cap, cuprinsă de îndoială. Se aflau pe malul râului, care, în locul acela, trecea clipocind peste praguri, suprafaţa purpurie, pe timp de noapte, reflectând cu greu lumina cerului.

– E atât de mâloasă! spuse Nirgal.

– Voi cum vă spuneţi? întrebă Maia.

– Ce vrei să spui?

– E vorba de un fel de partid politic, Nirgal, sau de o mişcare socială. Trebuie neapărat să-i spuneţi cumva.

– A, în sfârşit, unii spun că suntem boone-ieni, ori un fel de aripă a mişcării Marte În Primul Rând. Nu cred că au dreptate. Eu însumi nu dau niciun nume. Poate „Ka”. Sau „Marte Liberă”. Spunem asta ca un fel de salut. Verb, substantiv, indiferent. Marte Liberă!

– Hmm, făcu Maia, simţind pe obraz vântul rece şi umed, iar braţul lui Nirgal în jurul mijlocului.

O economie alternativă, funcţionând în afara legii, era incitantă, dar primejdioasă. Se putea transforma într-o economie ilicită, condusă de gangsteri, iar oricare comunitate idealistă putea face foarte puţin în această privinţă. O astfel de contracarare a Autorităţii Tranziţionale era iluzorie, îşi spunea Maia.

Când îşi exprimă rezervele în faţa lui Nirgal, acesta fu de acord.

– Nu cred că e pasul final. Dar cred că ajută. Asta se poate face acum. Dar apoi, când va sosi momentul…

În întunericul care se lăsase, Maia încuviinţă din cap. Deodată îi trecu prin minte că e un alt Creche Crescent. Reveniră în sat

împreună, unde petrecerea încă mai continua. Cel puţin cinci femei începură să se întreacă între ele care să rămână ultima lângă Nirgal la terminarea petrecerii. Cu un râs doar uşor ironic (dacă ar fi fost ea tânără, ele n-ar fi avut nicio şansă), Maia le lăsă să se descurce şi merse la culcare.

După două zile de mers, în aval de satul cu târg, de la care mai erau încă patruzeci de kilometri până la Hell's Gate, ajunseră la o curbură a canionului de unde se vedea pe toată lungimea acestuia, până la turnurile care susţineau podul suspendat al căii ferate. Parcă ar fi ceva dintr-o altă lume, îşi spuse Maia, cu o tehnologie total diferită. Turnurile aveau şase sute de metri înălţime, cu o deschidere de zece kilometri între ele – o imensitate de pod, pe lângă care Hell's Gate părea un pigmeu. Abia după o oră apăru şi oraşul de dincolo de orizont, continuând să rămână în câmpul lor vizual de îndată ce trecură de creastă, casele sale revărsându-se pe pereţii abrupţi ai canionului ca unul dintre satele acelea spectaculoase de pe ţărmul mării, din Spania sau Portugalia. Doar că toate se aflau în umbra enormului pod. Într-adevăr enorm! Cu toate acestea, în Chryse existau poduri de două ori mai mari şi, având în vedere îmbunătăţirile continue ale materialelor de construcţie, nu se întrevedea nicio limită. Filamentul din nanotuburi de carbon al cablului elevatorului avea o rezistenţă excesivă chiar şi pentru nevoile elevatorului. Cu acesta se putea construi orice pod de suprafaţă imaginabil. Se vorbea de construirea unui pod peste Marineris şi se făceau glume despre instalarea unor linii de telecabină între vulcanii principali de pe Tharsis, pentru a-i scuti pe oameni de coborârile verticale de cincisprezece kilometri între cele trei vârfuri.

Revenite în Hell's Gate, Maia şi Diana înapoiară maşina la garaj, după care luară o cină bogată într-un restaurant situat cam pe la jumătatea pantei, chiar sub pod. Apoi Diana trebuia să-şi viziteze nişte prieteni, aşa că Maia se scuză şi se duse la sediul companiei şi de acolo acasă. Dincolo de uşile de sticlă ale camerei sale, deasupra micului balcon, podul uriaş se arcuia printre stele şi, amintindu-şi de Dao Canyon şi de oamenii de acolo, de vulcanul Hadriaca, negru şi înfăşurat în alb de canalele sale umplute cu zăpadă, nu reuşi să adoarmă. Ieşi pe balcon şi, o bună parte din noapte, rămase acolo, ghemuită într-o pătură, pe un scaun, privind partea inferioară a giganticului pod, gândindu-se la Nirgal, la tinerii indigeni şi la ce însemnau ei.

În dimineaţa următoare ar fi trebuit să ia primul tren circumhellasian. În schimb, Maia o rugă pe Diana să meargă din nou cu maşina pe fundul bazinului, pentru a vedea personal ce se întâmplă cu apa care formează Râul Dao. Diana se supuse cu plăcere.

La capătul de jos al oraşului, apa era captată într-un rezervor îngust, protejat de un baraj gros din beton chiar lângă peretele cortului. În exterior, apa era transportată de-a curmezişul bazinului printr-o conductă groasă, izolată, instalată pe piloni de trei metri înălţime. Conducta cobora panta largă şi blândă de pe partea de est a bazinului. Urmară traseul acesteia într-o altă maşină a companiei până când dealurile prăbuşite de la Hell's Gate rămaseră dincolo de orizont, în spatele lor. După o oră, turnurile podului erau încă vizibile deasupra orizontului.

După încă vreo câţiva kilometri, conducta străbătea o întindere roşiatică de gheaţă fisurată – un fel de gheţar, doar că se desfăşura la dreapta şi la stânga peste câmpie, cât vedeau cu ochii. De fapt era ţărmul actual al noii lor mări, sau cel puţin un lob al acesteia, îngheţat pe loc. Conducta se întindea pe suprafaţa gheţii, apoi se afunda în aceasta, dispărând complet la doi kilometri de ţărm.

O gură de crater mic, aproape scufundat, ieşea din gheaţă ca o peninsulă dublă, curbată, iar Diana urmă drumul până pe aceasta, înaintând pe gheaţă cât se putea de mult. Lumea vizibilă de dinaintea lor era în totalitate acoperită de gheaţă. În spatele lor se întindea panta nisipoasă.

– Lobul acesta se întinde până departe. Priveşte! spuse Diana, arătându-i o licărire argintie la orizontul vestic.

Maia scoase un binoclu din bord. La orizont se distingea marginea nordică a lobului de gheaţă, unde ceda în faţa dunelor de nisip, mai înalte. Pe când privea, o masă de gheaţă de pe acest mal se prăbuşi, ca un gheţar din Groenlanda în mare, doar că atunci când lovi nisipul se sfărâmă în sute de fragmente albe. Urmă revărsarea apei pe nisip, la fel de neagră ca Râul Rubiniu. Praful ţâşnea din faţa acestui şuvoi, purtat de vânt spre sud. Marginile noului curs de apă începură să se albească, dar Maia îşi dădu seama că nu însemna nimic pe lângă înspăimântătoarea viteză cu care îngheţase viitura din Marineris, în '61. Acesta rămânea în stare lichidă, minute în şir, aproape fără niciun fel de aburi îngheţaţi deasupra, chiar acolo, în aer liber! O, aşa e,

lumea e mai caldă, iar atmosfera mai densă, uneori până la două sute şaizeci de milibari acolo, în bazin, temperatura exterioară ridicându-se, în acel moment, la două grade Celsius. O zi extrem de plăcută! Maia cercetă prin binoclu suprafaţa lobului de gheaţă şi constată că e presărată cu generozitate de oglinzile albe, strălucitoare, ale lacurilor de gheaţă topită care îngheţaseră din nou, limpezi şi netede.

– Se schimbă lumea! spuse Maia, fără a se adresa neapărat Dianei, iar aceasta nu-i răspunse.

În cele din urmă, revărsarea de apă proaspătă, neagră, se albi pe toată suprafaţa şi încetă să se mai mişte.

– Iar acum va ieşi la iveală în altă parte, explică Diana. Funcţionează ca procesul de sedimentare din delta unui râu. Canalul principal al acestui lob se află de fapt foarte departe de aici, către sud.

– Mă bucur că am văzut aşa ceva. Hai să ne întoarcem.

Reveniră la Hell's Gate, iar în seara aceea mâncară din nou împreună, la acelaşi restaurant cu terasă, de sub marele pod. Maia îi puse Dianei nenumărate întrebări privitoare la Paul, Esther, Kasei, Nirgal, Rachel, Emilly, Reull şi ceilalţi copii ai lui Hiroko, despre copiii lor şi copiii copiilor lor. Ce făceau în acel moment? Ce intenţionau să facă? Dar Nirgal, avea mulţi susţinători?

– A, da, bineînţeles. Ai văzut cum se întâmplă. Călătoreşte tot timpul, iar în oraşele nordice există o întreagă reţea de indigeni care se ocupă de el. Prieteni, apoi prietenii prietenilor şi aşa mai departe.

– Şi crezi că oamenii aceştia vor sprijini o…

– O altă revoluţie?

– Voiam să spun o mişcare de independenţă.

– Indiferent cum o numeşti, o vor sprijini. Îl vor sprijini pe Nirgal. Pentru ei, Pământul pare un coşmar, care încearcă să ne antreneze şi pe noi. Iar ei nu doresc aşa ceva.

– Ei? întrebă Maia, zâmbind.

– Da, şi eu, răspunse Diana, zâmbind şi ea. Noi.

Pe când îşi continuau călătoria în jurul bazinului în sensul acelor de ceasornic, Maia avu prilejul să-şi amintească de conversaţia aceea. Un consorţiu din Elysium, fără nicio legătură cu metanaţionalele sau cu UNTA pe care să le poată ea identifica, tocmai terminase acoperirea canioanelor Harmakhis-

Reull, utilizând aceleaşi metode aplicate la acoperirea lui Dao. Acum se aflau sute de oameni în acele două canioane unite, instalând ventilatoarele, pregătind solurile, semănând şi plantând biosfera în curs de formare a mezosistemului. Serele şi fabricile instalate la faţa locului produceau o mare parte din ceea ce le trebuia pentru o asemenea activitate, iar metalele şi gazele erau extrase din terenurile accidentate din Hesperia, spre est, fiind aduse până în oraşul de la intrarea în canionul Harmakhis, numit Sukhumi. Oamenii aceia dispuneau de programele de pornire şi de seminţe şi nu păreau a pune mare bază pe Autoritatea Tranziţională. Nu ceruseră permisiunea pentru a se angaja în acest proiect şi îşi manifestau deschis antipatia faţă de oficialii din partea Grupului Mării Negre, care de obicei erau reprezentanţi ai metanaţionalelor pământene.

Cu toate acestea, aveau mare nevoie de forţă de muncă şi erau fericiţi să primească şi mai mulţi tehnicieni şi alţi specialişti de la Deep Waters, şi orice utilaj pe care îl puteau căpăta de la cartierul general al companiei. Practic, fiecare grup întâlnit de Maia în zona Harmakhis-Reull cerea insistent ajutoare, cei mai mulţi dintre ei tineri indigeni care considerau că au la fel de multe şanse de a dobândi utilaje ca oricare, deşi nu erau afiliaţi la Deep Waters şi nici la o altă companie.

Şi pretutindeni, la sud de Harmakhis-Reull, în dealurile colţuroase din ejecţii vulcanice, dincolo de marginea bazinului, se întâlneau echipe de căutători, toţi în căutare de acvifere. Ca şi în canioanele acoperite, majoritatea acestora se născuseră pe Marte, şi o mulţime se născuseră pe Marte din ’61 încoace. Toţi erau altfel, profund diferiţi, împărtăşind preocupări şi pasiuni total incomunicabile oricărei alte generaţii, ca şi cum modificarea genetică ori selecţia haotică produsese o distribuţie bimodală, astfel încât reprezentanţi ai speciei străvechi, *Homo sapiens,* populau planeta alături de o specie nouă, *Homo ares,* fiinţe înalte, pline de graţie, simţindu-se acasă, flecărind într-o concentrare profundă în timp ce lucrau la transformarea bazinului Hellas în mare.

Iar pentru ei, acest proiect gigantic era perfect natural. La una dintre opriri, Maia şi Diana coborâră din tren şi plecară cu maşina – împreună cu câţiva prieteni de-ai Dianei – pe una din crestele de pe Zea Dorsa, care pătrundea până în sfertul sud-vestic al fundului bazinului. Acum, majoritatea dorselor erau peninsule care se întindeau sub un alt lob de gheaţă, iar Maia se uita în jos,

la gheţarii străbătuţi de crevase, încercând să-şi imagineze o vreme când suprafaţa mării se va situa de fapt cu câteva sute de metri mai sus, astfel încât aceste creste de bazalt, vechi şi fisurate, nu vor mai fi altceva decât piuituri pe sonarul unei ambarcaţiuni, adăpost pentru stele de mare, creveţi, plancton şi o mare varietate de bacterii modificate genetic. Oricât era de uimitor, acel timp nu era prea departe. Doar că Diana şi prietenii ei, mai ales aceştia, de origine greacă, sau poate turcă, tineri marţieni căutători de apă, nu erau uimiţi de acest viitor iminent, nici de amploarea proiectului lor. Pentru ei, totul era la scară umană, nu era nimic neobişnuit. Pe Marte activitatea umană consta, pur şi simplu, din astfel de proiecte faraonice. Să creeze oceane. Să construiască poduri pe lângă care Golden Gate părea o jucărie. Nici măcar nu se uitau la creasta aceea care nu avea să mai fie vizibilă decât pentru puţină vreme. Discutau despre cu totul altceva, despre prieteni comuni din Sukhumi şi altele.

– Dar e o acţiune uluitoare! le spuse Maia, pe un ton tăios. Este cu mult mai mare decât ceea ce au putut face oamenii vreodată! Marea asta va fi cât Marea Caraibelor! Niciodată nu a existat un proiect de o asemenea amploare pe Pământ! *Niciunul!* Nici măcar pe aproape!

O femeie cu înfăţişare plăcută, cu faţa ovală şi pielea frumoasă, râse.

– Nu dau nici doi bani pe Pământ! spuse ea.

Noua rută a trenului ocolea marginea sudică a bazinului, intersectând câteva culmi şi râpe abrupte, cunoscute sub numele de Axius Valles. Aceste încreţituri coborau de la dealurile neregulate ale crestei până pe fundul bazinului, linia parcurgând, alternativ, marile poduri arcuite şi excavaţiile adânci, sau tunelele. Trenul în care se urcaseră după ce trecuseră de Zea Dorsa era un tren scurt, particular, aparţinând sediului din Odessa, aşa că Maia îi puse să-l oprească în majoritatea gărilor mici de pe traseu şi coborî pentru a se întâlni şi a discuta cu căutătorii de apă şi constructorii. La una dintre opriri, toţi erau emigranţi născuţi pe Pământ, pentru Maia mult mai uşor de înţeles decât indigenii atât de bine dispuşi – oameni de dimensiuni normale, bălăbănindu-se de colo-colo uluiţi şi plini de entuziasm, ori dezamăgiţi şi protestând – în orice caz, conştienţi de caracterul deosebit al acţiunii lor. O conduseră pe Maia printr-un tunel care străpungea creasta, după care se dovedi că e

vorba de un tunel de lavă care cobora Amphitrites Patera, cavitatea lui cilindrică semănând foarte mult cu aceea din Dorsa Brevia, dar înclinată la un unghi ascuţit. Specialiştii pompau în canion apa din acviferul Amphitrites utilizându-l drept conductă până la fundul bazinului. Aşa că acum – după cum îi arătau hidrologii zâmbitori născuţi pe Pământ în timp ce cobora într-o galerie de observare săpată într-o latură a tubului de lavă – apa neagră curgea în mare viteză pe fundul imensului tunel, abia acoperindu-i fundul chiar şi la debitul de două sute de metri cubi pe secundă, urletul ei umplând cilindrul gol de bazalt.

– Nu e nemaipomenit? o întrebară emigranţii, iar Maia încuviinţă, bucuroasă să fie împreună cu oameni ale căror reacţii le putea înţelege. Exact ca un canal de evacuare al naibii de mare, nu?

Dar, înapoi în tren, tinerii indigeni doar încuviinţau din cap auzind exclamaţiile Maiei.

O conductă printr-un tub de lavă, desigur…

Da, trebuie să fie foarte mare, nu?…

Faci economie de ţeava pentru operaţiuni mai puţin norocoase, nu? Apoi reveniră la discutarea unei anumite caracteristici a fundului bazinului pe care Maia n-o înţelegea.

În continuare, urmară arcul sud-vestic al bazinului, iar linia îi duse spre nord. Trecură peste încă patru sau cinci conducte mari, şerpuind dinspre stânga lor, prin canioane înalte din Hellespontus Montes, situate între creste zimţate de piatră aridă, amintind de Nevada sau Afganistan, cu vârfurile albite de zăpadă. Prin ferestrele din dreapta, jos, pe fundul bazinului, se zăreau şi mai multe porţiuni, tot mai mari, de gheaţă murdară, sfărâmată, marcată adesea de peticele albe şi netede ale scurgerilor mai recente. Pe culmile dealurilor situate de-a lungul căii ferate construiau mici oraşe acoperite, parcă desprinse din Renaşterea toscană.

– Poalele acestor dealuri vor fi foarte căutate de oameni, spuse Maia. Se vor situa între munţi şi mare, iar unele dintre aceste guri de canion vor deveni mici porturi.

– Navigaţie plăcută, spuse Diana, dând din cap.

Când ajunseră la ultima curbă a circumnavigaţiei lor, linia trebuia să traverseze gheţarul Niesten, rămăşiţă îngheţată a erupţiei masive care acoperise Low Point în ’61. Traversarea nu era lucru uşor, deoarece gheţarul avea treizeci şi cinci de

kilometri în partea sa cea mai îngustă şi nimeni nu dispusese încă de timpul şi echipamentul necesar pentru a construi un pod suspendat peste el. În schimb, câţiva piloni de sprijin fuseseră înfipţi în gheaţă şi fixaţi în stânca de dedesubt. Aceşti piloni erau prevăzuţi cu scuturi ca nişte spărgătoare de gheaţă în partea ce înfrunta curgerea gheţarului, în vreme ce în partea opusă fusese ataşat un fel de pod de pontoane ce trecea peste gheaţa mişcătoare folosind suporţi care se dilatau sau contractau pentru a compensa coborârea sau ridicarea stratului de gheaţă.

La trecerea peste acest ponton trenul încetini şi, în timp ce îl traversau uşor, Maia se uită în susul gheţarului. Se vedea locul unde trece prin spărtura dintre două vârfuri ca nişte colţi, foarte aproape de craterul Niesten. Rebeli niciodată identificaţi spărseseră acviferul Niesten cu o explozie termonucleară, provocând astfel una dintre cele mai puternice cinci sau şase erupţii din ’61, aproape la fel de mare ca aceea care spulberase canioanele Marineris. Gheaţa de sub ei era încă puţin radioactivă, dar acum se întindea sub pod, solidă şi nemişcată, consecinţa acelei teribile inundaţii fiind nimic mai mult decât un câmp uimitor de accidentat, acoperit de blocuri de gheaţă. Lângă ea, Diana spuse ceva despre alpinişti cărora le plăcea să escaladeze, din amuzament, cascadele îngheţate. Maia se cutremură, dezgustată. Trăsniţi mai sunt oamenii! Se gândi la Frank, dus de inundaţia din Marineris, şi înjură cu glas tare.

– Eşti contra? întrebă Diana.

Maia mai înjură o dată.

O conductă izolată cobora pe linia mediană a gheţarului, pe sub ponton, până în Low Point. Încă mai drenau fundul acviferului spart. Maia supraveghease construcţia oraşului Low Point, locuise acolo ani de-a rândul, împreună cu un inginer al cărui nume nu şi-l mai amintea – iar acum pompau afară ce mai rămăsese pe fundul acviferului Niesten, pentru a se adăuga la apa de deasupra oraşului scufundat. Marea erupţie din ’61 era acum redusă la apa canalizată şi regularizată, printr-o conductă subţire.

Maia simţi în interiorul ei vârtejul de emoţii declanşat de toate cele văzute cu prilejul circumnavigaţiei, de tot ce se întâmplase şi urma să se întâmple… Ah, inundaţiile din străfundurile fiinţei sale, inundaţiile fulgerătoare din mintea ei! Dacă ar putea realiza aceeaşi zăgăzuire a propriului ei spirit aşa cum făcuseră cu acviferul acesta – să-l dreneze, să-l ţină sub control, să-l facă

sănătos! Dar presiunile hidrostatice erau atât de intense, iar erupţiile, atunci când se produceau, atât de violente, încât nicio conductă nu le putea conţine.

* * *

– Se schimbă lucrurile, le spuse ea lui Michel şi lui Spencer. Nu cred că noi le mai înţelegem.

Îşi reluă viaţa din Odessa, fericită să se fi întors, dar şi tulburată, curioasă, văzând totul cu alţi ochi. Deasupra biroului ei ţinea un desen făcut de Spencer, înfăţişând un alchimist care arunca o carte voluminoasă într-o mare agitată. În josul desenului, autorul scrisese: „Îmi voi îneca tratatul.”

În fiecare dimineaţă pleca devreme de acasă, cobora cornişa până la sediul companiei din apropierea falezei fără mare, lângă o altă firmă a lui Praxis, denumită *Separation de l'Atmosphere.* Acolo lucra ziua, dirijând echipele de sinteză, coordonând unităţile din teren şi concentrându-se acum asupra micilor operaţiuni mobile care acţionau în jurul bazinului, efectuând exploatări miniere de ultimă oră şi rearanjarea gheţii. Din când în când, lucra la proiectarea acestor mici colonii rătăcitoare, bucurându-se de revenirea la ergonomie, cea mai veche specializare a ei în afară de cosmonautica propriu-zisă. Într-o zi, când rearanja dulapurile din încăpere, se uită la schiţele ei şi avu o senzaţie puternică de *déjà vu.* Se întrebă dacă nu mai făcuse exact acelaşi lucru mai demult, cândva, în trecutul uitat. Se mai întrebă şi de ce deprinderile se păstrează atât de bine în memorie, în vreme ce cunoştinţele sunt atât de fragile. Cu toate eforturile, îi era imposibil să-şi amintească procesul educaţional care condusese la această pricepere ergonomică pe care, totuşi, o avea, în pofida multelor decenii care trecuseră de când o pusese ultima dată în practică.

Dar mintea ei era atât de ciudată! În unele zile, senzaţia de *déjà vu* revenea la fel de palpabilă ca o împunsătură, astfel încât fiecare întâmplare, cât de mică, din ziua respectivă semăna cu ceva care se mai întâmplase cândva. Ajunse la concluzia că senzaţia devenea cu atât mai neplăcută cu cât persista mai mult, în timp ce lumea se transforma într-o închisoare cât se poate de înspăimântătoare, în care ea nu era nimic mai mult decât o fiinţă supusă destinului, un mecanism de ceasornic, incapabilă de a face un gest pe care nu-l mai făcuse într-un trecut demult uitat. Odată, când starea ţinu aproape o săptămână, se simţi aproape paralizată; niciodată sensul vieţii ei nu fusese atacat cu atâta

răutate. Niciodată. Michel era destul de îngrijorat din cauza asta şi o asigură că este, probabil, manifestarea mintală a unei probleme fizice. Maia îl crezu, într-un fel, dar cum nimic din cele prescrise de el nu contribui la ameliorarea senzaţiei, constatarea lui se dovedi a avea prea puţine consecinţe practice. Nu putea decât să îndure şi să spere că senzaţia va trece de la sine.

Iar când într-adevăr trecea, îşi dădea toată silinţa să uite întreaga experienţă. Apoi, când revenea, îi spunea lui Michel, „O, Doamne, o simt din nou!” iar el răspundea, „Nu ţi s-a mai întâmplat?” şi râdeau amândoi, iar ea încerca să depăşească momentul. Se afunda în detaliile activităţii curente, întocmind planuri pentru echipele de căutare a apei, stabilindu-le sarcinile pe baza rapoartelor areografilor de pe creastă şi a rezultatelor transmise de alte echipe de căutători. Era o muncă interesantă, chiar captivantă, un fel de gigantică căutare de comori care necesita o continuă pregătire în domeniul areografiei şi cunoaşterea obiceiurilor ascunse ale apei submarţiene. Această angajare o ajuta, într-o oarecare măsură, să învingă senzaţia de *déjà vu,* iar după o vreme aceasta deveni încă una din senzaţiile ciudate cu care o chinuia propria-i minte, mai rea decât exaltările, dar mai bună decât stările depresive sau decât momentele ocazionale când, în loc să simtă că un lucru se mai întâmplase, era surprinsă de senzaţia că aşa ceva nu se mai întâmplase niciodată, chiar dacă acel ceva era urcarea într-un tramvai. *Jamais vu,* îi zicea Michel, cu un aer îngrijorat. Aparent, o senzaţie destul de periculoasă. Dar nu se putea face nimic în direcţia asta. Uneori, faptul că trăia împreună cu un om pregătit în domeniul psihologiei îi era de foarte puţin folos. Cu uşurinţă poţi deveni nimic mai mult decât un spectaculos studiu de caz. Vor avea nevoie de mai multe pseudonime pentru a o descrie.

În orice caz, în zilele în care era norocoasă şi se simţea bine, Maia lucra absorbită total şi pleca acasă cândva între patru şi şapte, obosită şi mulţumită. Mergea pe jos, în lumina caracteristică a sfârşitului de zi în Odessa: întregul oraş în umbra muntelui, lumina şi culoarea cerului intense, norii care se deplasau spre est, pe deasupra gheţii, iluminaţi puternic, totul lucind de lumina reflectată, în infinita gamă de nuanţe dintre albastru şi roşu, schimbându-se zi de zi şi ceas de ceas. Trecea fără grabă pe sub coroanele arborilor din parc, intra în clădirea Praxis pe poarta mereu încuiată, apoi urca în apartament pentru a servi masa împreună cu Michel, care de regulă tocmai termina

o lungă zi de terapie cu nou-veniţii de pe Pământ suferind de dor de casă, ori bătrâni cu o serie de afecţiuni, cum ar fi senzaţia de *déjà vu* a Maiei, sau disocierea lui Spencer – pierderi de memorie, anomie, mirosuri fantomă şi altele la fel – ciudate probleme gerontologice ce rareori apar la oamenii care trăiesc mai puţin, însemnând sumbre avertismente că tratamentele s-ar putea să nu penetreze creierul chiar atât de complet cât ar fi dorit ei.

Oricum, îl vizitau foarte puţini sansei sau yonsei, ceea ce îl surprindea pe Michel.

– Fără îndoială că e semn bun pentru perspectivele pe termen lung ale locuirii marţiene, îi spuse el într-o seară, revenind după o zi liniştită petrecută în cabinetul lui de la parter.

– Poate că sunt nebuni şi ei nu ştiu, spuse Maia, ridicând din umeri. Aşa mi s-a părut atunci când am făcut călătoria în jurul bazinului.

– Vrei să spui nebuni, sau doar deosebiţi? întrebă Michel, ridicând ochii spre ea.

– Nu ştiu. Pur şi simplu nu par să fie conştienţi de ceea ce fac.

– Fiecare generaţie este propria ei societate secretă. Iar astea sunt ceea ce s-ar putea numi „porniri marţiene”. Stă în firea lor să conducă planeta. Trebuie să le acorzi acest credit.

De obicei, până când ajungea Maia acasă, apartamentul era deja plin de mirosurile încercărilor lui Michel de a găti mâncare provensală, iar pe masă se găsea o sticlă deschisă cu vin roşu. Mai tot anul mâncau afară, pe balcon, iar când se afla în oraş şi avea dispoziţia necesară, venea şi Spencer, ca şi alţi vizitatori obişnuiţi. În timpul mesei discutau despre munca din ziua respectivă şi despre evenimentele din lume şi de pe Pământ.

Aşa îşi petrecea zilele obişnuite ale unei vieţi obişnuite, *la vie quotidienne,* iar Michel participa şi el cu zâmbetul lui viclean – un bărbat chel cu o faţă galică graţioasă, ironic şi amabil totodată, şi mereu atât de obiectiv. Lumina serii se concentra pe dunga de cer de deasupra vârfurilor negre, crestate, ale masivului Hellespontus, tonuri aprinse de roz, argintiu şi violet trecând în nuanţe de indigo închis şi negru pătat, iar în ultima parte a amurgului, pe care Michel o numea *entre chien et loup,* vocile lor deveneau aproape şoptite. Apoi îşi luau farfuriile, intrau în casă şi făceau curat în bucătărie. Totul era obişnuit, totul ştiut, adâncit în acel *déjà vu* pe care omul îl hotărăşte singur şi care îl face fericit.

Altfel, în unele seri, Spencer aranja ca ea să asiste la o întrunire, de regulă într-una dintre organizaţiile de la periferie. Acestea erau, oarecum, afiliate la Marte În Primul Rând, dar participanţii la întruniri nu semănau deloc cu radicalii pe care Kasei îi condusese la congresul de la Dorsa Brevia. Semănau mai mult cu prietenii lui Nirgal din Dao – mai tineri, mai puţini dogmatici, mai puţin preocupaţi de sine, mai fericiţi. Pe Maia o tulburau întâlnirile cu ei, chiar dacă şi le dorea, petrecându-şi timpul de dinaintea unei întrevederi într-o stare de neliniştită anticipare. Apoi, după cină, un mic grup de prieteni de-ai lui Spencer li se alăturau în clădirea Praxis şi străbăteau oraşul, mergând mai întâi cu tramvaiul şi apoi pe jos, ajungând, de obicei, până în cele mai de sus cartiere, unde erau situate cele mai aglomerate apartamente.

Acolo, clădiri întregi deveneau fortăreţe provizorii, pentru care ocupanţii cu slujbe în centru îşi plăteau chiria, dar, altfel, erau rupte de economia oficială. Făceau agricultură în sere, pe terase şi acoperişuri, ocupându-se de programare şi construcţie, de producerea instrumentelor mărunte şi a uneltelor agricole, în vederea vânzării, schimbului şi dăruirii. Întrunirile lor aveau loc în încăperi de folosinţă comună, sau afară, în parcurile şi grădinile oraşului de sus, la umbra copacilor. Uneori, li se alăturau grupuri de Roşii din afara oraşului.

Maia începu prin a-i ruga să se prezinte, aflând, astfel, şi mai multe. Majoritatea aveau între douăzeci şi patruzeci de ani, născuţi în Burroughs, Elysium, Tharsis, ori în coloniile din Acidalia sau de pe Marele Escarpament. Mai participau şi un număr mic dar constant de bătrâni veterani, şi câţiva emigranţi recent sosiţi, adesea din Rusia, spre încântarea ei. Erau agronomi, ingineri ecologi, constructori, tehnicieni, tehnocraţi, specialişti municipali, personal din domeniul serviciilor. Mare parte din această activitate se desfăşura, din ce în ce mai mult – în cadrul economiei lor alternative de dezvoltare. Casele lor comunale începuseră ca iepurării de garsoniere, cu baia pe hol. Mergeau pe jos ori cu tramvaiul până la locul de muncă din centrul oraşului, trecând pe lângă vilele ca nişte fortăreţe din spatele cornişei, ocupate de funcţionari superiori veniţi în vizită din partea metanaţionalelor. Toţi cei de la Praxis locuiau în apartamente la fel ca ale lor, ceea ce le stârnise simpatie. Toţi beneficiaseră de tratamentul geriatric şi îl considerau normal. Erau şocaţi atunci

când aflau că e utilizat ca instrument de manipulare pe Pământ, însă au adăugat, apoi, şi asta pe lista lor de rele pământene. Se bucurau de o sănătate excelentă şi cunoşteau foarte puţine lucruri despre boală ori despre clinici supraaglomerate. Pentru ei era un fel de tratament popular să iasă afară într-un costum de protecţie şi să ia doar o gură din aerul ambiant. Se spunea că asta ar anihila orice afecţiune de care ai putea suferi. Erau mari şi puternici. Aveau în privire o expresie în care, într-o seară, Maia o recunoscu pe aceea de pe chipul tineresc al lui Frank, din fotografia pe care o văzuse pe computer – idealismul acela, nota aceea de mânie, convingerea că lucrurile nu se petrec aşa cum s-ar cuveni, încrederea că le-ar putea îndrepta. Circumscripţia electorală naturală a revoluţiei.

Şi iată-i acolo, în cămăruţele lor, întâlnindu-se pentru a dezbate problemele zilei, osteniţi, dar fericiţi. Aceste întruniri erau ca oricare alta, parte din viaţa lor socială. Aşa ceva trebuia neapărat înţeles, iar Maia se îndrepta spre mijlocul camerei, se aşeza pe masă – dacă aşa ceva era posibil – şi rostea: „Eu sunt Toitovna. Mă aflu aici de la bun început!”

Îi plăcea să vorbească despre asta, despre timpurile trăite la Underhill, străduindu-se să-şi amintească într-o asemenea măsură, încât ajunse la fel de imperioasă ca însăşi Istoria, străduindu-se să explice de ce, pe Marte, lucrurile se prezentau aşa cum erau.

– Uite ce este, le spunea ea, nu veţi putea da înapoi niciodată.

Modificările fiziologice le închiseseră pentru totdeauna accesul la Pământ, fie ei emigranţi sau indigeni, dar mai ales indigeni. Erau, acum, marţieni, definitiv. Aveau nevoie să devină un stat independent, poate chiar suveran, cel puţin semiautonom. Semiautonomia poate fi suficientă, date fiind realităţile celor două lumi. Semiautonomia ar justifica denumirea de „Marte liberă”. Doar că, aşa cum se prezentau lucrurile, nu erau mai mult decât o proprietate, nedispunând de niciun fel de autoritate asupra propriilor lor vieţi. Pentru ei, deciziile erau luate la o sută de milioane de kilometri depărtare. Casa lor era ciopârţită în fragmente de metal şi expediată de acolo. Era o pierdere, de care nu beneficia nimeni, cu excepţia unei restrânse elite metanaţionale care conducea cele două lumi ca pe nişte domenii feudale. Nu! Trebuia neapărat să fie liberi – şi asta nu pentru a se îndepărta de groaznica situaţie prin care trecea Pământul, în niciun caz, ci, mai degrabă, pentru a putea exercita

o influenţă reală asupra celor ce se petreceau acolo. Altfel, aveau să fie martori neputincioşi la catastrofă, absorbiţi apoi în vârtejul primului rând de victime. Aşa ceva e intolerabil. Trebuie să acţioneze.

Grupurile respective erau receptive la mesaj, ca şi grupările Marte În Primul Rând, mult mai tradiţionale, şi bogdanoviştii din oraşe, chiar şi o parte dintre Roşii. Pentru toţi, cu ocazia fiecărei întruniri, Maia accentua importanţa coordonării acţiunilor.

– Revoluţia nu înseamnă anarhie! Dacă am încerca să umplem Hellas fiecare după cum ne taie capul, ne-am strica treaba unul altuia extrem de uşor şi poate că am depăşi, chiar, nivelul de minus un kilometru, stricând totul. Trebuie neapărat să colaborăm. În ’61 nu am făcut-o, şi de aceea s-a înregistrat un asemenea fiasco. A fost mai degrabă interferenţă decât sinergie. Pricepeţi? A fost o tâmpenie. De data asta, trebuie să colaborăm.

Asta să le-o spui Roşiilor, ziceau bogdanoviştii, iar Maia îi străpungea cu privirea şi le spunea: „Dar eu, acum, mă adresez vouă. Cred că nu vreţi să auziţi cum discut eu *cu ei.”* Asta îi făcea să râdă, relaxându-se atunci când îşi imaginau că Maia îi critică pe alţii. Convingerea lor că au de-a face cu Văduva Neagră – cu vrăjitoarea rea care ar încerca să-i blesteme, cu Medeea care i-ar fi putut ucide – cântărea greu în balanţa autorităţii asupra lor, aşa că Maia scotea la iveală, din când în când, ghearele. Le punea întrebări grele şi, cu toate că păreau de obicei atât de iremediabil naivi, răspunsurile lor erau, uneori, cu adevărat impresionante, mai ales atunci când discutau chiar despre Marte. Unii adunau imense cantităţi de informaţii: inventarii de armament aparţinând meta-naţionalelor, sisteme de funcţionare a aeroporturilor, amplasamentele centrelor de comunicaţie, liste şi programe de localizare a sateliţilor şi navelor spaţiale, a reţelelor şi bazelor de date. Uneori, ascultându-i, totul părea posibil. Erau, desigur, tineri şi uimitor de ignoranţi în multe privinţe, încât putea uşor să li se simtă superioară, doar că intra în joc vitalitatea lor animalică, sănătatea şi energia lor. La urma urmei erau cu toţii adulţi. Privindu-i de nenumărate ori, Maia înţelese că experienţa pe care i-o oferea vârsta era, poate, doar o chestiune de cicatrice şi răni. În relaţia lor cu spiritele coapte, cele tinere pot fi în aceeaşi relaţie ca trupurile tinere cu cele vârstnice: mai puternice, mai pline de viaţă, mai puţin distorsionate de eşecuri.

Aşa că nu uita asta nici atunci când le conferenţia cu aceeaşi

severitate cu care le predase copiilor din Zygote, iar după cursuri făcea eforturi de a se amesteca printre ei, încercând să discute, să mănânce împreună cu ei, să îi audă ce spun. După o oră, Spencer anunţa că e nevoit să plece, sugerând că Maia se află în vizită, venind din alt oraş, deşi – aşa cum îşi dăduse seama de pe chipurile câtorva dintre ei – o văzuseră şi pe ea pe străzile Odessei, cu siguranţă, ştiind, cel puţin, că petrecuse foarte multă vreme în oraş. După care Spencer şi prietenii lui o conduceau printr-o procedură complicată, pentru a se asigura că nu sunt urmăriţi. Iar cea mai mare parte a grupului dispărea pe aleile în trepte ale oraşului de sus înainte de a ajunge în cartierul de vest, la blocul cu apartamente al firmei Praxis. După care se strecurau înăuntru, iar uşa se închidea cu un pocnet care-i amintea că apartamentul dublu, însorit, pe care îl împărţea cu Michel era în realitate un apartament conspirativ.

Într-o seară, după o întâlnire foarte agitată cu un grup de tineri ingineri şi areologi, Maia îi povestea lui Michel despre cele petrecute şi scria la computer în acelaşi timp. Descoperi imaginea tânărului Frank în articolul respectiv şi listă o copie. Articolul preluase fotografia dintr-un ziar al vremii, fiind în alb-negru şi destul de neclară. Lipi fotografia lângă dulăpiorul de deasupra chiuvetei, cu o senzaţie ciudată, tulbure.

Michel ridică privirea de la computer şi se uită la ea, dând din cap aprobator.

– E uimitor cât poţi citi pe chipul oamenilor.

– Frank nu era de aceeaşi părere.

– Îl înspăimânta posibilitatea.

– Hmm, făcu Maia.

Nu-şi amintea. În schimb, îi veniră în minte expresiile de pe chipurile de la întrunirea din seara aceea. Adevărat, scoseseră totul la iveală – fuseseră ca nişte măşti, exprimând cu exactitate afirmaţiile patronilor. Metanaţionalele au pierdut controlul. Încurcă totul. Sunt egoişti, nu le pasă decât de soarta lor. Metanaţionalismul este un fel de nou naţionalism, doar că fără niciun fel de formă autohtonă. Înseamnă patriotismul banilor, un fel de boală. Oamenii suferă, nu chiar atât de mult aici, cât pe Pământ. Iar dacă situaţia nu se schimbă, se va întâmpla şi aici. Asta ne va contamina.

Toate aveau legătură cu expresia din fotografie, cu vâlvătaia aceea inteligentă, încrezătoare, justificată. Fără îndoială, se putea transforma în cinism. Frank era dovada. Patima aceea se

putea frânge, ori pierde, prin cinism, care putea fi atât de contagios. Vor fi nevoiţi să acţioneze înainte de a se petrece toate astea. Nu prea curând, dar nici prea târziu. Momentul potrivit înseamnă totul. Iar dacă reuşesc…

Într-o bună zi, la birou, Maia primi veşti din Hellespontus. Descoperiseră un nou acvifer, foarte adânc în comparaţie cu altele, foarte departe de bazin şi extrem de mare. Diana era de părere că epocile glaciare se deplasaseră la vest de Hellespontus, oprindu-se acolo, în subteran – circa douăsprezece milioane de metri cubi, mai mult decât oricare alt acvifer, ridicând cantitatea de apă localizată de la optzeci la sută la o sută douăzeci la sută din cea necesară pentru umplerea bazinului până la nivelul de minus un kilometru.

Erau ştiri surprinzătoare, şi tot colectivul de la cartierul general se strânse în biroul Maiei pentru a discuta situaţia şi a o pune pe marile diagrame, areografii trasând deja drumul conductelor peste munţi, dezbătând meritele relative ale diferitelor tipuri de conducte. Marea de la Low Point, numită în biroul lor „lacul”, susţinea deja o comunitate biotică robustă, bazată pe lanţul alimentar al planctonului antarctic, iar la baza acesteia exista o zonă de topire în expansiune, încălzită de puţul litosferic şi de acumularea multelor tone de gheaţă care apăsau de sus în jos. Presiunea crescută a aerului precum şi temperaturile în creştere aveau să determine o topire tot mai accentuată la nivelul suprafeţei. Vor aluneca aisberguri, se vor ciocni şi se vor fărâmiţa, expunând suprafeţe şi mai extinse, încălzind totul prin frecare şi lumina solară, până când se va ajunge la un fel de sloiuri şi apoi la gheaţă fărâmiţată. În momentul acela, apa nou-pompată, dirijată în aşa fel încât să întărească forţele Coriolis, ar declanşa un nou curent, în sens opus acelor de ceasornic.

Continuară să vorbească despre toate, devansând tot mai mult jocul, apoi ieşiră pentru a sărbători cu un mare ospăţ. Vederea cornişei, suspendată deasupra întinderii stâncoase a fundului sec al bazinului, venea aproape ca un şoc. Doar că astăzi nu aveau să fie împiedicaţi de prezent. Băuseră foarte multă votcă la prânz, încât îşi permiseră o după-amiază liberă.

Revenind în apartamentul ei, Maia nu se simţi în stare să se ocupe de Kasei, Jackie, Antar, Art, Harmakhis, Rachel, Emily, Frantz şi alţi prieteni ai lor, toţi aflaţi acolo, în sufragerie. Erau în

drum spre Sabishii, unde plănuiau să se vadă cu nişte amici de la Dorsa Brevia, apoi să pătrundă în Burroughs, unde să petreacă mai multe luni, la lucru. Cu excepţia lui Art, toţi erau superficiali în exprimarea felicitărilor pentru descoperirea noului acvifer. În realitate, nu-i interesa. Toate astea, ca şi aglomerarea neaşteptată a apartamentului, o făcură pe Maia să se închine. Nu-i fu de niciun folos faptul că încă mai era afectată de votcă, sau că Jackie era atât de exuberantă, plimbându-şi mâinile atât pe mândrul Antar (cavalerul neînfrânt al epopeilor preislamice, aşa cum îi explicase chiar el cândva), cât şi pe asprul Harmakhis. Amândoi se întindeau sub atingerea ei, şi pe niciunul nu părea să-l deranjeze când Jackie se ocupa de celălalt, sau când se juca împreună cu Frantz. Maia nici nu-i băga în seamă. Cine ştie de ce perversiuni erau capabili ectogenii ăştia, aşa cum crescuseră împreună, ca pisicile. Iar acum erau corsari, ţigani, radicali, revoluţionari şi altele – ca Nirgal, ba nu, pentru că el are o profesiune, un plan, pe când adunătura asta… în sfârşit, Maia se forţă să suspende judecata. Dar avea îndoielile ei.

Discută cu Kasei, care, de obicei, era mult mai serios decât ectogenii mai tineri – un bărbat matur, cu părul cărunt, care semăna oarecum cu John la trăsături, dar nu şi la expresie, caninul său de piatră ieşind la iveală ca un colţ în timp ce urmărea încruntat comportamentul fiicei lui. Din nefericire, în ultima vreme era preocupat de tot felul de planuri pentru a scăpa lumea de sistemul de securitate din Kasei Vallis. Evident, considera că reamplasarea complexului de la Koroleov în valea care-i purta numele fusese un fel de afront personal, iar stricăciunile făcute complexului de raidul lor pentru salvarea lui Sax nu fuseseră suficiente pentru a-l linişti. Într-adevăr, parcă îi trezise gustul pentru mai mult. Un om îngândurat, Kasei, capricios – poate că asta provenea de la John, deşi, în realitate, nu semăna prea mult nici cu John, nici cu Hiroko, ceea ce pe Maia o încânta. Dar planul lui de a distruge Kasei Vallis era o greşeală. Se părea că el şi Lupul de Preerie puseseră la punct un sistem de decriptare care spărsese toate codurile de acces în complexul din Kasei Vallis, iar acum plănuia să ia cu asalt santinelele, să închidă ocupanţii oraşului în maşini cu destinaţia Sheffield, apoi să arunce în aer toate structurile din vale.

Putea să izbutească sau nu, dar, indiferent de rezultat, era o declaraţie de război, o spărtură foarte serioasă în strategia dură adoptată de când Spencer reuşise să-l împiedice pe Sax să mai

doboare lucrurile de pe cer. Esenţa strategiei era de a dispărea, pur şi simplu, de pe suprafaţa planetei – niciun fel de represalii, niciun sabotaj, să nu fie nimeni acasă în sanctuarele în care, eventual, dădeau buzna… Până şi Ann părea să acorde o oarecare atenţie acestui plan. Maia îi aminti lui Kasei toate acestea, în timp ce-i lăuda ideea, încurajându-l să o pună în aplicare la momentul potrivit.

– Dar atunci poate că nu vom mai putea sparge codurile, se plânse el. E un prilej unic. Şi nu se pune problema că ei nu ştiu de existenţa noastră, după tot ce-au făcut Sax şi Peter cu lentila aeriană şi cu Deimos. Îşi închipuie probabil că suntem mai puternici decât în realitate!

– Dar nu au de unde să ştie. Iar noi vrem să păstrăm acest mister, această invizibilitate. Invizibil înseamnă invincibil, cum spune Hiroko. Dar ţi-aduci aminte cât de mult au sporit măsurile de securitate după tărăboiul produs de Sax? Iar dacă pierd Kasei Vallis, s-ar putea să aducă în loc o armată imensă. Iar asta, în final, va face şi mai dificilă preluarea puterii.

Kasei scutură din cap cu încăpăţânare. Jackie îi întrerupse din cealaltă parte a camerei, voioasă:

– Nu-ţi face griji, Maia, ştim noi ce facem.

– Şi vă puteţi mândri cu asta! Se pune întrebarea dacă şi ceilalţi ştiu. Sau tu ai devenit prinţesa planetei Marte?

– Nadia este principesa de Marte, spuse Jackie, şi intră în bucătărioară.

Maia se uită urât în urma ei şi îl surprinse pe Art urmărind-o curios. Acesta nici măcar nu clipi când îl fixă cu privirea, apoi Maia se duse în camera ei să se schimbe. Michel era acolo, aranjând lucrurile şi făcând loc pentru a-i culca pe jos. Urma să fie o seară enervantă.

În dimineaţa următoare, când se sculă mai devreme pentru a merge, mahmură, la baie, Art era deja treaz şi îi şopti pe deasupra trupurilor adormite de pe podea:

– Vrei să ieşim şi să luăm micul dejun?

Maia încuviinţă printr-o înclinare a capului. Se îmbrăcă, apoi coborâră scările. Traversară parcul şi ieşiră pe cornişa care strălucea sub razele orizontale ale soarelui din zori. Se opriră la o cafenea, unde abia terminaseră de spălat porţiunea lor din trotuar. Pe peretele alb, cu pete de lumină, fusese scrisă o propoziţie cu ajutorul unui creion de marcaj – o inscripţie clară, mică şi de un roşu strălucitor:

– Doamne! exclamă Maia.
– Ce este?
Îi arătă inscripţia.
– A, da! În zilele astea le vezi scrise peste tot, în Sheffield şi Burroughs. Convingător, nu?
– Aşa e.
Se aşezară la o măsuţă rotundă, în aerul rece al dimineţii. Mâncară cornuri şi băură cafea turcească. La orizont, gheaţa sclipea ca diamantele, evidenţiind o mişcare interioară.
– Fantastică privelişte! exclamă Art.
Maia îl cercetă îndeaproape pe masivul pământean, încântată de reacţia lui. Era un optimist, ca şi Michel, dar mult mai prudent şi mai natural. Ceea ce la Michel era strategie, la Art era temperament. Întotdeauna îl considerase spion, din prima clipă în care îl salvaseră cu ocazia accidentului petrecut mult prea convenabil, chiar în drumul lor – un spion al lui William Fort, al lui Praxis, poate al Autorităţii Tranziţionale, poate chiar şi al altora. Dar acum se afla de prea multă vreme în mijlocul lor, era prieten bun cu Nirgal, cu Jackie, chiar şi cu Nadia, iar ei colaborau, de fapt, cu Praxis, depindeau de Praxis în privinţa rezervelor, protecţiei şi informaţiilor despre Pământ. Aşa că nu mai era atât de sigură – nu numai dacă Art e spion sau nu, dar şi, în cazul de faţă, asupra noţiunii de spion.
– Trebuie să-i împiedici să atace Kasei Vallis, îi spuse ea.
– Nu cred că aşteaptă permisiunea mea.
– Ştii la ce mă refer. Poţi să-i convingi să n-o facă.
Art păru surprins.
– Dacă i-aş putea convinge pe oameni atât de uşor să nu facă anumite lucruri, am fi deja liberi.
– Ştii la ce mă refer.
– În sfârşit, cred că se tem că nu vor mai putea descifra din nou codurile. Dar Lupul de Preerie pare destul de încrezător că deţine protocolul. Sax l-a ajutat.
– Spune-le.
– Ce rost are? De tine ascultă mai mult decât de mine.
– Aşa e.
– Am putea face un concurs – de cine ascultă Jackie cel mai puţin?
Maia râse tare.
– Toţi vor fi câştigători.

Art zâmbi.

– Ai putea introduce recomandările tale în computerul Pauline. Pune-l să imite vocea lui Boone.

Maia râse din nou.

– Bună idee!

Discutară despre proiectul Hellas, iar ea îi descrise importanţa noii descoperiri de la vest de Hellespontus. Art ţinuse legătura cu Fort, şi acesta îi descrise complicaţiile celei mai recente decizii a Tribunalului Mondial, de care Maia nu auzise. Praxis dăduse în judecată Consolidated pentru că aranjaseră fixarea în Columbia a elevatorului spaţial pământean construit de ei, atât de aproape de locul din Ecuador pe care Praxis plănuise să-l folosească, încât ambele amplasamente erau în pericol. Tribunalul hotărâse în favoarea celor de la Praxis, dar decizia fusese ignorată de Consolidated, care continuaseră lucrările şi construiseră o bază în noul stat-client, fiind deja pregătiţi să coboare cablul elevatorului acolo. Celelalte metanaţionale erau încântate să vadă contrazis Tribunalul Mondial şi îi susţineau pe cei de la Consolidated în toate formele posibile, producând probleme pentru Praxis.

– Dar metanaţionalele astea se dondănesc tot timpul, nu? comentă Maia.

– Aşa e.

– Ar trebui declanşată o luptă între câteva dintre ele.

– E periculos!

– Pentru cine?

– Pentru Pământ.

– Nu dau doi bani pe Pământ, spuse Maia, simţind gustul cuvintelor pe limbă.

– Bine ai venit în club! spuse Art cu tristeţe, iar Maia râse din nou.

* * *

Din fericire, trupa lui Jackie plecă la Sabishii. Maia hotărî să se deplaseze la locul acviferului de curând descoperit. Luă un tren în sens invers acelor de ceasornic, în jurul bazinului, peste gheţarul Niesten, spre sud, coborând marea pantă vestică, trecând de Montepulciano, un oraş construit pe deal, până la o gară mică numită Yaonisplatz. De acolo, porni mai departe într-o maşină mică, pe drumul care străbătea o vale săpată între culmile înspăimântătoare ale masivului Hellespontus.

Drumul nu era nimic mai mult decât o tăietură nefinisată în

regolit, tratată cu un fixativ, marcată de transpondere şi obstrucţionată de troiene de zăpadă murdară, tare, de vară. Trecea printr-un ţinut ciudat. Din spaţiu, Hellespontus avea o anumită coerenţă vizuală şi areomorfologică, deoarece ejecţiile fuseseră aruncate înapoi din bazin în cercuri concentrice. Dar la suprafaţă aceste cercuri neregulate erau aproape imposibil de identificat, ceea ce mai rămăsese din ele fiind doar grămezi dezordonate de stânci, căzute haotic din cer. Iar presiunile fantastice provocate de impact au avut ca rezultat tot felul de metamorfoze bizare, cele mai obişnuite fiind gigantice conuri fisurate, de fapt bolovani conici cu fisuri de toate mărimile provocate de impact; unele aveau crevase în care puteai intra cu maşina, în timp ce altele erau simple pietre conice, cu fisuri microscopice acoperind fiecare centimetru din suprafaţa lor, ca porţelanul vechi.

Maia străbătea peisajul acesta fracturat simţindu-se oarecum vrăjită de frecventele pietre *kami:* conuri fisurate care căzuseră în vârf şi rămăseseră în echilibru; altele care erodaseră materialul mai moale pe care se aflau până când au devenit imense dolmene; gigantice şiruri de colţi; coloane înalte ca nişte *lingam* hinduse, ca aceea cunoscută sub numele de „Erecţia Uriaşului”; stratificări haotice, dintre care cea mai remarcabilă se numea „Farfurii într-o chiuvetă”; pereţi înalţi de bazalt columnar, cu un model hexagonal; alţi pereţi netezi şi lucioşi ca nişte imense bucăţi de jasp.

Cercul exterior de ejecţii semăna cel mai mult cu un lanţ muntos convenţional, părând în acea după-amiază desprins din Hindu Kush, golaş şi uriaş sub norii în galop. Drumul traversa acest lanţ muntos printr-o trecătoare situată la înălţime, între două vârfuri voluminoase. În trecătoarea bătută de vânturi, Maia opri maşina şi privi în urma ei, dar nu văzu nimic altceva decât munţi neregulaţi, o lume întreagă de vârfuri şi creste, toate bălţate de umbrele norilor şi de zăpadă. Ici-colo se vedea câte o gură de crater, pentru a da locurilor o înfăţişare cu adevărat nepământeană.

În faţă, terenul cobora vertiginos până la câmpia presărată de cratere, Noachis Planum, iar acolo, jos, se afla o colonie de instalaţii de minerit mobile, strânse în cerc, aidoma unei caravane de căruţe. Maia coborî cu greu drumul accidentat care ducea la colonie, ajungând acolo spre seară. O întâmpină un mic contingent de prieteni beduini, plus Nadia, care se afla în vizită

pentru a acorda consultanţă tehnică asupra utilajelor de forare a nou-descoperitului acvifer. Toţi erau impresionaţi de descoperire.

– Se întinde până dincolo de craterul Proctor, probabil chiar până la Kaiser, spuse Nadia. Şi pare că se duce până departe, în sud, atât de departe, încât s-ar putea să fie în legătură cu acviferul Australis Tholus. Ai stabilit vreodată o limită nordică a acestuia?

– Cred că da, răspunse Maia şi începu să tasteze pe consola de la mână pentru a afla.

Cinară devreme şi în timpul mesei discutară despre apă, oprindu-se doar întâmplător pentru a schimba şi alte noutăţi. După masă, îşi făcură siesta în rulota lui Zeyk şi Nazik, şi se relaxară mâncând şerbetul servit de Zeyk, în faţa sobei în care pregătise, mai devreme, şiş-kebab. Discuţia ajunse, inevitabil, la situaţia actuală, iar Maia repetă ceea ce îi spusese lui Art, şi anume că ar trebui să stârnească un conflict între metanaţionalele de pe Pământ.

– Asta înseamnă război mondial, iar dacă modelul rezistă, va fi cel mai rău de până acum, spuse Nadia pe un ton tăios şi scutură din cap. Trebuie să existe o cale mai bună.

– Nu e nevoie de amestecul nostru pentru a se declanşa, interveni Zeyk. În momentul acesta se îndreaptă pe o spirală coborâtoare către aşa ceva.

– Crezi? întrebă Nadia. În sfârşit, dacă se întâmplă… presupun că atunci vom avea şansa unei lovituri de stat aici, pe Marte.

Zeyk îşi clătină capul.

– Aici e trapa lor de scăpare. E nevoie de foarte multă constrângere pentru a-i face pe cei puternici să renunţe la un teritoriu ca ăsta.

– Există diferite feluri de constrângeri, spuse Nadia. Pe o planetă unde suprafaţa este încă mortală, ar trebui să putem găsi nişte modalităţi care să nu presupună, neapărat, împuşcături. Ar trebui să existe o întreagă nouă tehnologie pentru purtarea unui război. Am discutat cu Sax acest aspect, şi e de acord cu mine.

Maia pufni, iar Zeyk zâmbi satisfăcut.

– Noile lui modalităţi de exprimare seamănă cu cele vechi, după câte îmi dau eu seama! Să dobori lentilele aeriene! Ne-a plăcut chestia asta! Cât despre scoaterea lui Deimos de pe orbită, în sfârşit… Dar, până la un punct, înţeleg poziţia lui. Doar că atunci când vor porni rachetele de croazieră…

– Trebuie să avem grijă să nu ajungem până acolo.

Nadia avea expresia aceea încăpăţânată pe care o căpăta atunci când ideile ei erau fundamentate, iar Maia o privi surprinsă. Nadia, strateg revoluţionar! Nu şi-ar fi închipuit aşa ceva. Bine, fără îndoială că se gândea la toate astea pentru a-şi proteja proiectele de construcţie. Sau, poate, un proiect de construcţie anume, doar că într-un mediu diferit.

– Ar trebui să vii să te adresezi grupărilor din Odessa, îi sugeră Maia. În esenţă, sunt adepţi ai lui Nirgal.

Nadia acceptă, şi luă un vătrai miniatural pentru a împinge unul dintre cărbuni în centrul grătarului. Se uitară la focul care ardea – rară imagine pe Marte, dar lui Zeyk îi plăceau destul de mult focurile pentru a-şi asuma efortul. Pelicule de cenuşă gri fluturau deasupra portocaliului marţian al jarului. Zeyk şi Nazik discutau cu voce joasă, descriind situaţia arabilor de pe planetă, care, ca de obicei, era complicată. Radicalii din rândul lor erau aproape toţi plecaţi cu caravane, în căutare de metale, apă şi amplasamente areotermice, cu un aspect inofensiv, fără a face nimic care să divulge că nu aparţin ordinii impuse de transnaţionale. Dar se aflau acolo, în aşteptare, gata de acţiune.

Nadia se ridică şi se duse la culcare, iar după plecarea ei Maia le spuse, cu reţinere:

– Povestiţi-mi despre Chalmers.

Zeyk se uită la ea calm şi impasibil.

– Ce vrei să ştii?

– Vreau să ştiu cum a fost el implicat în asasinarea lui Boone.

Zeyk o privi cu coada ochiului, nemulţumit.

– Aceea a fost o noapte foarte complicată acolo, în Nicosia, se plânse el. Comentariile în rândul arabilor sunt nesfârşite. Sunt deja obositoare.

– Deci, ce spun?

Zeyk o privi pe Nazik, care răspunse:

– Problema este că toţi relatează lucruri diferite. Nimeni nu ştie ce s-a întâmplat cu adevărat.

– Dar voi aţi fost acolo. Aţi văzut o parte din cele petrecute. Povestiţi-mi ce aţi văzut.

Auzind-o, Zeyk o privi atent, apoi înclină din cap.

– Foarte bine.

Inspiră adânc, apoi se linişti. Solemn, de parcă depunea mărturie, spuse:

– Ne strânseserăm la Hajr el-kra Meshab, după discursurile

voastre. Oamenii erau furioşi pe Boone din cauza zvonului că se opusese unui plan de a construi o moschee pe Phobos, iar discursul lui nu fusese de niciun ajutor. Niciodată nu ne plăcuse societatea aceea marţiană de care ne vorbea el. Aşa că eram acolo, murmurând, la apariţia lui Frank. Trebuie să recunosc, a fost o imagine încurajatoare să-l vedem în momentul acela. Aveam impresia că e singurul capabil de a-l contracara pe Boone. Aşa că ne-am uitat la el, iar el ne-a încurajat pe toţi – aducea cu Boone într-o manieră subtilă, făcea glume care ne înfuriau mai mult pe Boone, în timp ce Frank părea singurul bastion înălţat împotriva lui. De fapt eram îngrijorat că Frank îi incită şi mai mult pe tineri. Selim el-Hayil şi câţiva dintre prietenii lui din gruparea Ahad erau pe-acolo, porniţi nu numai împotriva lui Boone, dar şi împotriva grupării Fetah. Ştii, între Ahad şi Fetah existau disensiuni din diferite motive – panarabismul opus naţionalismului, relaţiile cu Occidentul, atitudinea faţă de sufiţi… Exista o divizare fundamentală în rândurile generaţiilor mai tinere ale Frăţiei.

– Între suniţi şi şiiţi? întrebă Maia.

– Nu. Mai mult între conservatori şi liberali, liberalii considerându-se laici, iar conservatorii credincioşi, indiferent dacă erau suniţi sau şiiţi. Iar el-Hayil era liderul aripii conservatoare Ahad şi făcuse parte din caravana cu care călătorise Frank în anul acela. Stătuseră de multe ori de vorbă, iar Frank îi pusese o mulţime de întrebări, pur şi simplu iscodindu-l, în felul acela al lui – până când era sigur că te-a înţeles, pe tine ori grupul din care făceai parte.

Maia încuviinţă din cap, recunoscând descrierea.

– Deci Frank îl cunoştea, iar în noaptea aceea el-Hayil a vrut să vorbească la un moment dat, dar a renunţat când Frank i-a aruncat o privire. Eu am văzut scena. Apoi Frank a plecat, iar el-Hayil a plecat şi el aproape imediat.

Zeyk se opri pentru a lua o gură de cafea şi a se gândi.

– A fost ultima dată când i-am văzut, pentru următoarele două ore. Lucrurile începuseră să arate urât cu mult timp înainte de uciderea lui Boone. Cineva scria lozinci pe ferestrele din medina, cei din Ahad dădeau vina pe Fetah, iar unii din Ahad au atacat un grup din Fetah. După aceea au avut loc lupte în tot oraşul. S-au bătut chiar şi cu nişte echipe de constructori americani. Se întâmpla ceva. Mai erau şi alte conflicte în curs de desfăşurare. Parcă toată lumea înnebunise.

– Asta-mi amintesc şi eu, spuse Maia.

– În sfârşit, am auzit că Boone a dispărut şi ne-am dus la poarta siriană să verificăm codurile de la ecluză pentru a vedea dacă n-a ieşit cumva pe acolo. Am constatat că, într-adevăr, ieşise cineva şi nu se mai întorsese, aşa că eram pe punctul de a ieşi în exterior când am auzit de el. Nu ne venea să credem. Ne-am întors în medina şi toată lumea se strânsese acolo, şi toţi ne spuneau că e adevărat. Am ajuns la spital după circa o jumătate de oră în care am străbătut mulţimea. L-am văzut. Erai şi tu acolo.

– Nu-mi aduc aminte.

– Ei bine, erai acolo, dar Frank plecase deja. Deci l-am văzut şi am ieşit din nou pentru a le spune celorlalţi că e adevărat. Până şi cei din gruparea Ahad au fost şocaţi, sunt sigur de asta – Nasir, Ageyl, Abdullah…

– Aşa e, spuse Nazik.

– Dar el-Hayil, Rashid Abou şi Buland Besseisso nu erau acolo împreună cu noi. Revenisem la rezidenţa situată faţă în faţă cu Hajr el-kra Meshab când am auzit o bătaie foarte puternică în uşă, iar când am deschis-o, el-Hayil s-a prăbuşit înăuntru. Se simţea deja foarte rău, transpira şi încerca să vomite, şi avea pielea tumefiată şi pătată. Avea gâtul umflat şi abia mai putea să vorbească. L-am ajutat să meargă până la baie şi l-am văzut înecându-se cu voma. L-am chemat pe Yusuf şi am vrut să-l trimitem la clinica din caravana noastră, dar el ne-a oprit. „M-au omorât”, a spus. Noi l-am întrebat ce vrea să spună, iar el a răspuns: „Chalmers”.

– A spus el aşa ceva? întrebă Maia.

– Eu l-am întrebat „Cine a făcut-o?”, iar el a răspuns „Chalmers”.

Ca de la o mare depărtare, Maia o auzi pe Nazik vorbind:

– Dar asta n-a fost totul.

Zeyk încuviinţă.

– L-am întrebat „Ce vrei să spui?”, iar el a zis „Chalmers m-a omorât. Chalmers şi Boone”. Rostea cu greu cuvintele. A spus „Noi am plănuit să-l omorâm pe Boone”. Nazik şi cu mine am oftat, auzindu-l, iar Selim m-a prins de braţ. Zeyk întinse amândouă mâinile şi prinse un braţ imaginar: *Avea de gând să ne alunge pe toţi de pe Marte.* A spus cuvintele astea într-un anume fel, încât n-am să le uit niciodată. Era chiar convins. Boone urma, cumva, să ne alunge de pe Marte!

Zeyk scutură din cap, încă neîncrezător.

– Ce s-a întâmplat după aceea?

Zeyk deschise braţele larg.

– A avut o criză. Mai întâi, s-a prins de gât, apoi toţi muşchii… – Zeyk strânse din nou pumnii – a zvâcnit odată şi a încetat să mai respire. Am încercat să-l facem să respire din nou, dar n-am reuşit. Nu ştiam cum. Traheotomie? Respiraţie artificială? Antihistamine? A murit în braţele mele.

Urmă o tăcere prelungă, Maia privindu-l pe Zeyk cum retrăieşte întâmplările. Trecuse o jumătate de secol de la noaptea aceea în Nicosia, iar Zeyk era deja bătrân atunci.

– Mă surprinde cât de bine îţi aminteşti, spuse Maia. Memoria mea, chiar când e vorba de nopţi ca aceea…

– Îmi amintesc totul, spuse Zeyk, posomorât.

– Hm, făcu Maia, gândindu-se. Ce s-a întâmplat cu ceilalţi doi?

Zeyk îşi strânse buzele.

– Nu pot spune cu siguranţă. Nazik şi cu mine am petrecut restul acelei nopţi ocupându-ne de Selim. Era o discuţie referitoare la ce să facem cu cadavrul. Ori să-l ducem la caravană şi să ascundem cele petrecute, ori să anunţăm imediat autorităţile.

Sau să mergeţi la autorităţi cu un singur asasin mort, îşi spuse Maia, urmărind expresia prudentă a lui Zeyk. Probabil că discutaseră şi acest aspect. Nu spunea chiar totul.

– Nu ştiu ce s-a întâmplat de fapt cu ei. N-am aflat niciodată. Erau o mulţime de ahazi şi fetahi în oraş în noaptea aceea, iar Yusuf auzise ce spusese Selim. Aşa că s-ar putea să fi fost duşmanii lor, prietenii lor, chiar ei înşişi. Oricum, au murit mai târziu, în aceeaşi noapte, într-o cameră din medina. Coagulanţi.

Pe Zeyk îl trecu un fior.

Urmă o altă tăcere. Zeyk suspină şi îşi umplu ceaşca. Nazik şi Maia refuzară.

– Dar, vedeţi voi, continuă Zeyk, acesta nu e decât începutul. Asta am văzut noi, ceea ce ţi-am putut spune cu siguranţă. După aceea, ce să mai vorbim? Dispute, speculaţii, fel de fel de teorii cu privire la conspiraţie. Lucruri obişnuite, nu? Nimeni nu mai e asasinat, pur şi simplu. De la fraţii Kennedy ai voştri încoace nu se discută decât în termenii numărului de povestiri care pot fi inventate pentru a explica acelaşi corpus de fapte. Aceasta este marea plăcere a teoriei conspiraţiei – nu explicaţia, ci naraţiunea. E ca Şeherazada.

– Tu nu crezi în niciuna dintre ele? întrebă Maia, simţindu-se neajutorată.

– Nu. Nu am niciun motiv. Ştiu că grupările Ahad şi Fetah erau la cuţite. Frank şi Selim erau, cumva, în legătură. Dar cum au afectat toate astea cele petrecute la Nicosia, sau dacă au avut vreo influenţă… – Zeyk respiră adânc – … nu ştiu şi nici nu-mi dau seama cum ar putea să ştie cineva. Trecutul… Allah să mă ierte, dar trecutul pare un fel de demon, aflat aici pentru a-mi tortura nopţile.

– Îmi pare rău, spuse Maia, şi se ridică.

Cămăruţa strălucitoare i se păru deodată îmbâcsită şi închisă. Zărind stelele printr-o fereastră, Maia spuse:

– Am să fac o plimbare.

Zeyk şi Nazik încuviinţară, iar Nazik o ajută să-şi pună casca.

– Nu sta mult, o sfătui ea.

Cerul era acoperit cu obişnuita şi spectaculoasa mantie de stele, cu o bandă mov la orizontul vestic. Hellespontus se lăsa spre est, ultimele raze de lumină înveşmântând vârfurile într-un roz închis ce sfâşia indigoul de deasupra, ambele culori atât de pure, încât linia de tranziţie părea că vibrează.

Maia se îndreptă fără grabă către un afloriment situat la circa un kilometru depărtare. Creştea ceva în crăpăturile pe care călca, licheni sau muşchi, verdele lor părând a fi negru. Acolo unde putea, călca pe pietre.

Plantele aveau o viaţă destul de grea pe Marte şi fără a mai călca pe ele. Ca toate vietăţile. O pătrunse răcoarea amurgului, până când simţi în dreptul genunchilor, în timp ce mergea, reţeaua în X a filamentelor de încălzire din ţesătura pantalonilor. Se împiedică şi clipi pentru a vedea mai bine. Cerul era plin de stele tulburi. Undeva, spre nord, în Aureum Chaos, trupul lui Frank Chalmers zăcea într-o viitură de gheaţă şi sedimente, cu costumul de protecţie în loc de sicriu. Ucis în timp ce încerca să-i salveze pe ei toţi să nu fie duşi de val, deşi ar fi respins, cu toată tăria, o asemenea descriere. Un accident de cronometrare, ar insista el, şi nimic mai mult. Consecinţa faptului că dispunea de mai multă energie decât toţi ceilalţi, o energie alimentată de furie – contra ei, a lui John, contra UNOMA şi a tuturor puterilor de pe Pământ. Contra soţiei lui, a tatălui său, a propriei mame şi a lui personal. Împotriva a tot ce exista pe lume. Omul furios, cel mai furios care existase vreodată. Şi amantul ei. Şi ucigaşul celuilalt amant, marea iubire a vieţii ei, John Boone, care i-ar fi

putut salva pe toţi. Care ar fi putut deveni partenerul ei pentru veşnicie.

Iar ea îi asmuţise unul împotriva celuilalt.

Şi acum cerul era negru şi înstelat, cu nimic altceva decât o dungă purpurie rămasă pe linia orizontului. Lacrimile îi dispăruseră, la fel şi sentimentele. Nu mai rămăsese decât lumea neagră cu o tăietură de amărăciune purpurie ca o rană sângerând în noapte.

* * *

Unele lucruri trebuie uitate. *Shikata ga nai.*

Revenită în Odessa, Maia făcu singurul lucru pe care-l putea face cu cele aflate, şi anume să uite, antrenându-se în proiectul Hellas, petrecând ore întregi la birou adâncită în rapoarte, repartizând echipe la diferitele şantiere de foraj şi construcţie. Odată cu descoperirea Acviferului Occidental, expediţiile pentru căutarea apei îşi pierdură interesul, punându-se un accent şi mai mare pe captarea şi pomparea apei din acviferele descoperite deja şi pe construirea infrastructurii aşezărilor de pe marginea bazinului. Aşa că sondorii urmară căutătorilor, instalatorii de conducte urmară sondorilor, iar constructorii de corturi se întâlneau peste tot de-a lungul pistei trenului, până departe, în canionul Reull, mai sus de Harmakhis, ajutându-i pe sufiţi să se ocupe de un perete al canionului extrem de fisurat. Noi imigranţi soseau la navodromul amenajat între Dao şi Harmakhis, plecând apoi în partea de sus a lui Dao, ajutând la transformarea sistemului Harmakhis-Reull, înălţând, totodată, celelalte oraşe-cort de jur-împrejurul bazinului. Era un imens exerciţiu de logistică, şi aproape în toate privinţele era în conformitate cu vechiul vis al Maiei de dezvoltare a bazinului Hellas. Doar că acum, când se întâmpla cu adevărat, avea o stare extrem de ciudată, nu mai ştia precis ce doreşte pentru Hellas, ori pentru Marte, ori chiar pentru ea însăşi. Adeseori se simţea la discreţia oscilaţiilor temperamentale, iar în lunile care au urmat vizitei făcute la Zeyk şi Nazik (deşi ea nu făcea o asemenea corelaţie) acestea au fost deosebit de violente, o trecere neregulată de la exaltare la disperare, perioada de echinocţiu de la mijloc fiind ruinată de conştiinţa faptului că se află pe un drum fie ascendent, fie descendent.

În aceste luni, era adesea dură cu Michel, adesea enervată de calmul lui, de maniera în care părea a fi împăcat cu sine, ducându-şi viaţa cu seninătate, ca şi cum anii petrecuţi împreună

cu Hiroko îi răspunseseră la toate întrebările.

– E vina ta, îi spunea ea, încercând să forţeze nota. Când am avut nevoie de tine, erai plecat. Nu-ţi făceai treaba.

Michel o ignora, apoi o linişte a până când o înfuria. Acum nu mai era terapeutul, ci iubitul ei, iar dacă nu-şi putea enerva iubita, atunci ce fel de iubit era? Vedea situaţia extrem de neplăcută în care se afla atunci când iubitul şi terapeutul erau aceeaşi persoană – când privirea aceea obiectivă şi vocea liniştitoare pot deveni procedeul obiectiv al unei maniere profesionale. Un bărbat făcându-şi meseria – era intolerabil să fii judecată de un asemenea ochi, ca şi cum el s-ar situa deasupra tuturor, neavând niciun fel de probleme personale, niciun fel de emoţie pe care să nu o poată ţine sub control. Cu aşa ceva nu putea fi de acord. Şi astfel (uitând să mai uite), Maia izbucnea:

– Eu i-am omorât pe amândoi! I-am ademenit şi i-am asmuţit unul împotriva altuia, pentru a-mi spori propria putere. Am făcut-o special, iar tu nu mi-ai fost *de niciun ajutor!* A fost şi vina ta!

Michel murmura ceva, începând să se îngrijoreze, deoarece ştia ce urmează, ca una dintre furtunile acelea frecvente care se năpusteau peste Hellespontus în bazin, iar ea râdea şi îl pocnea peste faţă, lovindu-l cu pumnii când el se retrăgea, strigând „Haide, laşule, apără-te!” până când el fugea pe balcon şi ţinea uşa închisă cu călcâiul, uitându-se pe deasupra arborilor din parc şi înjurând cu glas tare pe franţuzeşte în timp ce ea bătea în uşă. Odată, Maia chiar a spart unul din geamuri, făcând să-i curgă cioburile pe spate, iar el a trântit uşa la perete, continuând să o înjure pe franţuzeşte, croindu-şi drum pe lângă ea şi ieşind din clădire.

Dar de obicei Michel aştepta până când Maia ceda şi începea să plângă, iar el se întorcea şi-i vorbea englezeşte, ceea ce marca revenirea lui la calm şi, cu un aer doar uşor dezgustat, îşi relua intolerabila terapie:

– Uite ce este, spunea el, toţi am fost deosebit de stresaţi în momentele acelea, chiar dacă ne dădeam seama sau nu. A fost o situaţie extrem de artificială şi periculoasă – dacă am fi eşuat în oricare dintre situaţii, am fi putut muri cu toţii. Trebuia să reuşim. Unii dintre noi au suportat tensiunea mai bine decât alţii. Eu nu m-am descurcat prea bine, şi nici tu. Dar suntem aici. Iar presiunile continuă să existe, unele diferite, altele la fel. Şi dacă mă întrebi, ne descurcăm mult mai bine atunci când le abordăm. *În cea mai mare parte* a timpului.

Apoi el pleca, se ducea la o cafenea de pe cornişă, unde stătea vreo două ore cu un lichior de coacăze în faţă, desenând schiţe de chipuri pe computer, caricaturi muşcătoare pe care le ştergea în momentul în care le termina. Maia ştia, pentru că în unele seri ieşea, îl găsea şi se aşeza lângă el în tăcere cu paharul de votcă, cerându-şi scuze prin poziţia umerilor. Cum să-i spună că îi face bine să se lupte din când în când, că asta o porneşte din nou pe curba ascendentă? Cum să-i spună fără a produce acea sardonică ridicare din umeri, tristă şi oprimată? Apoi, el ştia. Ştia şi ierta.

– I-ai iubit pe amândoi, spunea el, dar nu în acelaşi fel. Şi au existat şi lucruri care nu ţi-au plăcut la ei. Apoi, indiferent ce ai făcut, nu-ţi poţi asuma responsabilitatea pentru acţiunile lor. Ei au hotărât să facă tot ce au făcut, iar tu nu ai fost decât un factor.

Într-o după-amiază, singură în apartament, reflectând la toate astea, Maia se uită îndelung la fotografia tânărului Frank pe care o ţinea lângă chiuvetă, gândindu-se să o dea jos, să o arunce. Un criminal. Concentrează-te asupra prezentului. Dar şi ea era o criminală, precum şi aceea care îl împinsese la crimă. Dacă poţi împinge pe cineva să facă ceva. În orice caz, în această privinţă, el era complicele ei. Aşa că, după ce se mai gândi o vreme, hotărî să lase fotografia la locul ei.

Totuşi, cu trecerea lunilor, cu ritmurile lungi ale zilelor marcate de tranziţiile temporale şi ale anotimpurilor de câte şase luni, fotografia deveni ceva mai mult decât o parte a decorului, ca rastelul cu cleşti şi spatule de lemn, sau ca şirul de oale şi cratiţe cu fundurile de aramă, atârnate pe pereţi, ori ca solniţele în formă de corăbioare – parte a decorului pentru acest act al piesei, cum se gândea uneori, care, indiferent cât de permanent părea, va fi lovit la un moment dat şi va dispărea definitiv, aşa cum dispăruseră toate decorurile anterioare, pe când ea va trece prin următoarea reîncarnare. Sau poate că nu.

Aşa trecură săptămânile, şi apoi lunile, câte douăzeci şi patru pe an. Începutul lunii cădea într-o zi de luni de atâtea ori, încât părea stabilit aşa pentru veşnicie. Apoi, o treime din anul marţian era deja dusă, şi un nou anotimp îşi va fi făcut, în sfârşit, apariţia. Trecea o lună de douăzeci şi şapte de zile şi deodată ziua de-ntâi cădea într-o duminică. După o vreme şi asta începea să pară a fi norma eternă, lună de lună. Şi tot aşa, la nesfârşit. Lungii ani

marţieni treceau lent. Se părea că în jurul bazinului Hellas fuseseră descoperite majoritatea acviferelor semnificative, eforturile concentrându-se în acel moment asupra mineritului şi montării conductelor. Elveţienii realizaseră recent o „conductă plimbătoare”, proiectată special pentru lucrul în Hellas şi Vastitas Borealis. Aceste dispozitive se deplasau pe teren distribuind egal apa captată, astfel încât puteau acoperi fundul bazinului fără a forma munţi de gheaţă în imediata apropiere a extremităţilor conductelor fixe, aşa cum avuseseră mai demult tendinţa.

Maia plecă împreună cu Diana pentru a se uita la una dintre conductele acestea în funcţiune. Privite dintr-un dirijabil care plutea deasupra lor, semănau foarte mult cu un furtun de grădină întins pe pământ, şerpuind sub presiunea ridicată a apei care ţâşnea din el.

Văzută de jos, era şi mai impresionantă, chiar bizară. Conducta era uriaşă, deplasându-se maiestuoasă peste straturile de gheaţă deja depozitate, fiind susţinută la câţiva metri deasupra gheţii pe piloni scurţi şi groşi care aveau la capăt chesoane prevăzute cu schiuri. Conducta se deplasa cu o viteză de mai mulţi kilometri pe oră, împinsă de presiunea apei ce ţâşnea prin duza îndreptată în diferite direcţii stabilite de computer. Când conducta ajungea pe schiuri la capătul arcului, motoarele întorceau duza, iar conducta încetinea, se oprea şi îşi schimba direcţia.

Apa ţâşnea într-un şuvoi alb şi gros, arcuindu-se şi căzând pe suprafaţă într-o pulbere de praf roşu şi de abur alb îngheţat. Apoi apa curgea pe pământ, în mari şuvoaie lobate, tot mai lente, băltind, lăţindu-se, apoi albindu-se şi transformându-se, treptat, în gheaţă. Cu toate acestea, nu era apă în stare pură. Îi fuseseră adăugate substanţe nutritive şi câteva specii de bacterii din mari biorezervoare situate în spate, la nivelul plajei, aşa că noua gheaţă avea un aspect roz lăptos, şi se topea mai repede decât gheaţa pură. Mari eleştee de topire, în realitate lacuri puţin adânci cu suprafeţe de mai mulţi kilometri pătraţi, erau evenimente zilnice vara şi în zilele însorite de primăvară şi de toamnă. Hidrologii menţionau prezenţa unor lacuri asemănătoare sub suprafaţă. Şi pe măsură ce temperaturile de pe întreaga planetă continuau să se ridice, iar depozitele de gheaţă din bazin erau tot mai groase, straturile de la fund păreau a se topi din cauza presiunii. În felul acesta, mari plăci de gheaţă de deasupra

acestor zone de topire alunecau pe cea mai uşoară pantă, strângându-se în mari grămezi de sfărâmături în toate punctele mai joase ale fundului bazinului, în zone care deveneau fantastice pustietăţi de creste de presiune, serace, bazine de topire care îngheţau în fiecare noapte, şi blocuri de gheaţă ca nişte zgârie-nori prăbuşiţi. Aceste mari grămezi de gheaţă instabile îşi schimbau poziţia şi se spărgeau de căldura zilei cu bubuituri explozive, ca nişte tunete auzite până în Odessa şi în toate celelalte oraşe de pe creastă. Apoi grămezile îngheţau din nou în fiecare noapte, bubuind şi trosnind, până când multe locuri de pe fundul bazinului deveniră un haos sfărâmat, incredibil.

Nu exista nicio posibilitate de a parcurge o asemenea suprafaţă, şi singura modalitate de a urmări procesul pe întregul bazin era din aer. Într-o zi din toamna anului M-48, Maia hotărî să le însoţească pe Diana, Rachel şi încă vreo câţiva într-o călătorie până la mica aşezare de pe ridicătura din centrul bazinului. Aceasta era deja numită Insula Minus Unu, deşi încă nu era chiar o insulă, deoarece Zea Dorsa nu fusese total acoperită de apă. Dar ce mai rămăsese din Zea Dorsa urma să fie inundat în numai câteva zile, iar Diana împreună cu alţi câţiva hidrologi de la sediu se gândiră că ar fi o idee bună să meargă şi să asiste de acolo la acest eveniment istoric. Chiar înainte de plecarea planificată, Sax îşi făcu apariţia în apartamentul lor din proprie iniţiativă. Era în drum de la Sabishii la Vishniac şi trecuse pe acolo ca să-l vadă pe Michel. Pe Maia o bucura gândul că va pleca în curând şi că nu se va afla acolo în timpul şederii lui, care, de bună seamă, avea să fie scurtă. Încă avea un sentiment de neplăcere când se afla în preajma lui şi evident că era ceva reciproc. Sax continua să-i evite privirea şi nu discuta decât cu Michel şi Spencer. Niciodată nu îi adresa niciun cuvânt! Bineînţeles că în timpul convalescenţei lui Sax, Michel petrecuse cu el sute de ore discutând. Cu toate acestea, o înfuria.

Aşa că atunci când Sax află de iminenta excursie la Minus Unu şi întrebă dacă nu ar putea veni şi el, Maia avu o surpriză extrem de neplăcută. Dar Michel îndreptă asupra ei o privire rugătoare, iute ca fulgerul, iar Spencer întrebă repede dacă n-ar putea veni şi el, de bună seamă pentru a o împiedica să-i facă vânt lui Sax din dirijabil. Foarte ţâfnoasă, Maia trebui să accepte.

Astfel, când decolară două zile mai târziu, erau însoţiţi de

„Stephen Lindholm” şi „George Jackson”, doi bătrâni pe care Maia – văzând că Diana, Rachel şi Frantz ştiau cine sunt – nu se mai osteni să-i prezinte şi celorlalţi. Tinerii erau toţi ceva mai potoliţi când urcară scara în gondola lungă a dirijabilului, ceea ce o făcu pe Maia să strângă buzele, iritată. Fără Sax, excursia ar fi fost cu totul altfel.

*

Zborul de la Odessa la Insula Minus Unu dura aproape douăzeci şi patru de ore. Dirijabilul era mai mic decât vechile matahale în formă de vârf de săgeată, din primii ani. Acesta avea formă de trabuc şi se numea *Trei diamante,* iar gondola care forma chila navei era lungă şi încăpătoare. Deşi elicele ultrauşoare erau suficient de puternice pentru a-i imprima o anumită viteză, rezistând şi la vânturi destul de puternice, pentru Maia zborul părea o plutire în derivă abia stăpânită, murmurul motoarelor fiind greu de deosebit de fâsâitul vântului de vest. Se duse la o fereastră şi se uită în jos, cu spatele la Sax.

Priveliştea era o minune chiar din momentul primei ascensiuni, Odessa oferind o imagine impresionantă, înfrunzit şi pavat, în cortul său de pe panta nordică. După două ore de brăzdare a aerului în direcţia sud-est, câmpia de gheaţă a bazinului acoperea întreaga suprafaţă vizibilă a lumii, de parcă ar fi zburat peste Oceanul Arctic sau deasupra unei lumi de gheaţă.

Navigau la o altitudine de circa o mie de metri, cu aproape cincizeci de kilometri pe oră. În prima după-amiază, peisajul de gheaţă sfărâmată de sub ei era pretutindeni de un alb murdar, punctat cu generozitate de lacuri de topire de culoarea purpurie a cerului, cu ocazionale sclipiri argintii atunci când reflectau soarele. O vreme, văzură un model de *polynya* spiralate spre vest, dungile lungi şi negre de apă neîngheţată marcând locul puţului de la Low Point, acum inundat.

La apus, gheaţa deveni un talmeş-balmeş de nuanţe opace de roz, portocaliu şi ivoriu, brăzdate de umbre negre, lungi. Îşi continuară zborul în timpul nopţii, sub sclipirea stelelor, peste o întindere albă, luminescentă, fisurată. Maia dormi neliniştită pe una dintre băncile lungi de sub fereastră şi se trezi înainte de răsăritul soarelui, o altă minune coloristică, nuanţele de purpuriu ale cerului părând mult mai închise decât gheaţa roză de dedesubt, o inversiune care făcea ca totul să pară suprarealist.

Spre prânz, zăriră din nou pământul. Deasupra orizontului plutea un oval de dealuri siena, înălţându-se deasupra gheţii,

cam de o sută de kilometri lungime şi cincizeci lăţime. Această ridicătura era echivalentul pentru Hellas al umflăturii întâlnite pe fundul craterelor de mărime mijlocie, şi era destul de înaltă pentru a rămâne suficient de mult deasupra nivelului planificat al apei, oferind viitoarei mări o insulă centrală destul de substanţială.

În această etapă, aşezarea Minus Unu, la capătul de nord-vest al înălţimii, nu era decât un evantai de piste de decolare, rampe de lansare, catarge pentru dirijabile şi o colecţie dezordonată de construcţii mici – câteva sub micul cort al bazei, restul izolate şi golaşe ca nişte blocuri de beton aruncate din cer. În afara unui colectiv tehnic şi ştiinţific restrâns, nu locuia nimeni acolo, deşi din când în când treceau areologii sosiţi în zonă.

Dirijabilul se legănă de câteva ori, apoi se prinse de unul dintre stâlpi, şi îl traseră jos, la sol. Pasagerii părăsiră gondola printr-un tunel mobil, după care şeful bazei le oferi un tur sumar al aeroportului şi zonei de locuit. După o masă deloc remarcabilă în sala habitatului, se îmbrăcară şi făcură o plimbare pe afară, învârtindu-se printre clădirile utilitare risipite peste tot, coborând către punctul unde unul dintre localnici spunea că va fi linia ţărmului. Ajungând acolo, constatară că de la elevaţia aceea nu se mai vedea niciun fel de gheaţă. Era doar o întindere joasă, nisipoasă, acoperită de pietre, până la orizontul apropiat, la vreo şapte kilometri depărtare.

Maia mergea fără niciun scop anume în spatele lui Diana şi Frantz, între care părea a se înfiripa o idilă. În spatele lor mergea o altă pereche de indigeni care stăteau în bază, amândoi chiar mai tineri decât Diana, braţ la braţ, foarte afectuoşi. Erau amândoi trecuţi bine de doi metri, dar nu supli şi mlădioşi ca majoritatea tinerilor indigeni. Aceştia lucraseră cu greutăţi şi se dezvoltaseră până ajunseseră la proporţiile unor halterofili pământeni, în pofida înălţimii lor impresionante. Deşi uriaşi, se ţineau foarte uşor pe picioare, executând un fel de balet al greilor peste stâncile risipite pe ţărmul acela pustiu. Maia se uită după ei, mirându-se din nou de noua specie umană. În spate, urmau Sax şi Spencer, iar Maia chiar spuse ceva în legătură cu acest aspect pe vechea frecvenţă a Primei Sute. Însă Spencer remarcă doar ceva despre fenotip şi genotip, iar Sax ignoră remarca, pornind în josul pantei.

Spencer îl însoţi, iar Maia îi urmă, păşind cu grijă peste toate celelalte specii noi. Smocuri de iarbă creşteau pe nisipul dintre

pietre, şi plante mici, cu flori, buruieni, cactuşi, arbuşti, chiar şi nişte arbori foarte mici şi contorsionaţi, înfipţi în fisurile din stânci. Sax se învârtea printre plante păşind cu grijă, ghemuindu-se pentru a le cerceta, ridicându-se apoi cu o privire pierdută de parcă i-ar fi fugit sângele din cap când se ghemuise. Ori poate că asta era expresia lui de surpriză, pe care Maia nu-şi mai amintea s-o fi văzut vreodată. Se opri pentru a se uita în jur. De fapt, era surprinzător să descopere o asemenea abundenţă de forme de viaţă în locul acela unde nimeni nu cultivase nimic. Ori poate că oamenii de ştiinţă care stăteau la aeroport o făcuseră, iar bazinul era jos, cald şi umed… Tinerii marţieni din susul pantei dansau peste toate, evitându-le cu graţie fără a le băga în seamă.

Sax se opri în faţa lui Spencer şi îşi dădu casca pe spate astfel încât se uita drept în viziera acestuia.

– Plantele astea vor fi înecate, spuse el pe un ton certăreţ, remarca lui sunând aproape ca o întrebare.

– Aşa e, zise Spencer.

Sax o privi scurt pe Maia. Degetele lui înmănuşate se încleştau. Cum, acum o acuză că ucide şi plantele?

– Dar materia organică va contribui la susţinerea vieţii acvatice de mai târziu, n-am dreptate? explică Spencer.

Sax nu făcu altceva decât să se uite în jur, ocolind-o pe ea, de parcă era supărat. Apoi porni din nou peste delicata tapiserie de plante şi pietre. Spencer întâlni privirea Maiei şi îşi ridică mâinile înmănuşate, de parcă îşi cerea scuze pentru modul în care o ignoră Sax. Maia se întoarse şi urcă din nou panta.

În cele din urmă, întregul grup urcă pe o creastă spiralată, deasupra cotei minus unu, până la o proeminenţă chiar la nord de bază, unde se aflau destul de sus pentru a zări gheaţa de la orizontul vestic. Aeroportul se afla mai jos de ei, amintindu-i Maiei de Underhill sau de staţiunile din Antarctica – neplanificate, nestructurate, fără a sugera nimic din oraşul care va fi, cu siguranţă, construit pe insulă. Tinerii, în timp ce treceau cu graţie peste pietre, făceau speculaţii despre cum va arăta oraşul: o staţiune maritimă, erau siguri, pe fiecare hectar construcţii sau grădini, cu porturi pentru ambarcaţiuni în fiecare indentaţie a ţărmului, cu palmieri, plaje, pavilioane… Maia închise ochii şi încercă să-şi imagineze ceea ce descriau tinerii. Îi deschise din nou pentru a vedea doar piatră, nisip şi plante pipernicite. Nimic nu-i trecuse prin minte. Indiferent ce va aduce viitorul, pentru ea va fi o surpriză – nu-şi putea forma o imagine, era un fel de

jamais vu, forţând prezentul. O trecu o presimţire bruscă a morţii, şi reuşi cu greu să o alunge. Nimeni nu-şi poate imagina viitorul. Un spaţiu gol acolo, în mintea ei, nu înseamnă nimic. E ceva normal. Doar prezenţa lui Sax o tulbura, amintindu-i de lucruri la care nu-şi putea permite să se gândească. Nu, e o binecuvântare că viitorul e gol. Eliberarea de *déjà vu.* O extraordinară binecuvântare.

Sax le ţinea urma, uitându-se la bazinul de jos.

*

A doua zi se urcară din nou în dirijabilul *Trei diamante* şi se înălţară, îndreptându-se spre sud-est, până când comandantul lansă o ancoră chiar la vest de Zea Dorsa. Trecuse destul de mult timp de când Maia le străbătuse împreună cu Diana şi prietenii ei, iar acum crestele nu erau nimic mai mult decât peninsule descărnate, din piatră, întinzându-se prin gheaţa sfărâmată către Minus Unu şi scufundându-se în gheaţă una câte una – toate, cu excepţia celei mai mari care continua să fie o creastă nespartă, separând două mari mase de gheaţă, cea vestică fiind cu circa două sute de metri mai jos decât cea estică. Asta, spunea Diana, e linia finală de pământ care leagă Minus Unu de marginea bazinului. Iar când istmul va fi acoperit, ridicătura centrală va deveni o insulă în toată regula.

Într-un punct, masa de gheaţă de pe partea estică a ceea ce mai rămăsese din dorsală se afla foarte aproape de linia crestei. Comandantul dirijabilului lansă şi mai mult cablu de ancoră şi plutiră spre est, duşi de vântul predominant, până când ajunseră chiar deasupra acesteia, de unde se vedea foarte bine că mai sunt de acoperit doar câţiva metri de stâncă. Iar mai departe, spre est, era o conductă mobilă, un furtun albastru alunecând încet, înainte şi înapoi, pe pilonii prevăzuţi cu schiuri, în timp ce duza arunca apa pe suprafaţa bazinului. Peste zumzetul elicelor, se auzeau trosnete şi gemete venind de jos, un bubuit estompat, apoi un pocnet puternic, amintind de un foc de puşcă. Sub gheaţă se afla apă în stare lichidă, explica Diana, iar greutatea apei nou-formate la suprafaţă făcea ca unele porţiuni ale gheţii să se frece de dorsala de abia acoperită de apă. Comandantul arătă spre sud, iar Maia văzu un şir de aisberguri aruncate în aer ca de o explozie, arcuindu-se în diferite direcţii şi căzând înapoi pe suprafaţa gheţii, spărgându-se în mii de fragmente.

– Poate că ar fi mai bine să mă trag puţin înapoi, spuse comandantul. Ar fi mult mai bine pentru reputaţia mea dacă n-aş

fi doborât din aer de un aisberg.

Duza conductei mobile le arăta drumul. Apoi, cu un muget seismic abia auzit, ultima creastă completă fu acoperită. O năvală de apă neagră urcă în grabă stânca, după care se revărsă pe partea vestică a crestei, formând o cascadă de câteva sute de metri lăţime. Cădea pe cei două sute de metri într-o perdea lentă, leneşă. În contextul imensei lumi de gheaţă care se întindea în toate direcţiile, până la orizont, cascada părea doar o picurare, dar continua să curgă constant, apa de pe masa estică fiind acum canalizată de gheaţă pe laturi, cascadele bubuind ca tunetul, apa de pe partea vestică risipindu-se ca un evantai în sute de râuri care străbăteau gheaţa sfărâmată. De teamă, Maia simţi cum i se ridică perii de pe ceafă. Este, poate, amintirea inundaţiei din Marineris – îşi spuse ea, dar nu era sigură.

Încet, debitul căderii de apă scăzu, iar în mai puţin de o oră totul încetinise şi îngheţase, cel puţin la suprafaţă. Deşi era o zi de toamnă însorită, acolo jos se înregistrau optsprezece grade sub punctul de îngheţ, iar dinspre vest se apropia un grup de nori cumulo-nimbus, indicând un front atmosferic rece. Deşi până la urmă cascada se linişti, în urma ei rămase o nouă cădere de gheaţă, îmbrăcând creasta stâncoasă cu o mie de tuburi albe, netede. Aşadar, în acel moment, creasta se transformase în două promontorii care nu se întâlneau prea bine, ca toate celelalte creste din Zea Dorsa, toate străpungând gheaţa ca nişte seturi de nervuri corespondente – ca nişte peninsule pereche. Acum, Marea Hellas era continuă, iar Minus Unu o insulă adevărată.

După aceea, călătoriile cu trenul în jurul bazinului şi diferitele traversări în zbor îi păreau Maiei diferite, deoarece percepea reţeaua complicată de gheţari şi prăpăstii pline cu gheaţă din bazinul care va deveni marea cea nouă, ridicându-se, umplând golurile şi plescăind. În realitate, marea lichidă de sub suprafaţa gheţii de lângă Low Point se dilata mult mai repede primăvara şi vara decât îşi reducea volumul toamna şi iarna, iar vânturile puternice aruncau în lacurile aferente valuri care, în timpul verii, spărgeau gheaţa dintre ele, formând zone de gheaţă sfărâmicioasă, o flotă de fragmente de gheaţă care făceau atâta zgomot în timp ce urcau micile denivelări abrupte, încât conversaţia în dirijabilele de deasupra era adesea dificilă.

Iar în anul M-49, debitul tuturor acviferelor captate atinse valorile maxime, unindu-se pentru a pompa în mare două mii

cinci sute de metri cubi pe zi, cantitate care avea să umple bazinul până la cota minus unu în aproximativ şase ani marţieni. Maiei nu i se părea deloc foarte mult, mai ales că puteau urmări progresul chiar acolo, la orizontul de la Odessa. Iarna, furtunile întunecate venite de dincolo de munţi acopereau întregul fund al bazinului cu o pătură de zăpadă surprinzător de albă. Primăvara, zăpada se topea, dar noua margine a mării îngheţate era mai aproape decât în toamna anterioară.

Cam la fel se petreceau lucrurile şi în emisfera nordică, aşa cum precizau buletinele de ştiri şi deplasările, nu prea frecvente, la Burroughs. Marile dune nordice din Vastitas Borealis erau inundate cu repeziciune, pe măsură ce acviferele cu adevărat enorme de sub Vastitas şi regiunea nordică polară erau pompate la suprafaţă prin platforme de forare care se ridicau pe gheaţă pe măsură ce gheaţa se acumula sub ele. În timpul verilor nordice, râuri tumultuoase se desprindeau din calota polară nordică în curs de topire, tăind canale prin nisipurile laminate şi curgând la vale pentru a se alătura gheţii. La câteva luni după ce Minus Unu devenise insulă, telejurnalele prezentau imagini ale unei fâşii de teren neacoperite din Vastitas, dispărând sub o revărsare neagră de ape din vest, est şi nord. Se părea că, astfel, se realizase ultima legătură dintre lobii de gheaţă, astfel încât în emisfera nordică exista o mare care înconjura planeta. Desigur, era încă peticită, acoperind doar aproape jumătate din terenul dintre latitudinile de 16 şi 17 grade, dar, după cum arătau imaginile din satelit, existau deja mari golfuri de gheaţă întinzându-se spre sud, în depresiuni adânci din Chryse şi Isidis.

Pentru a acoperi ce mai rămăsese din Vastitas avea să dureze aproape încă douăzeci de ani marţieni, deoarece cantitatea de apă necesară pentru a umple Vastitas Borealis era mult mai mare decât aceea necesară pentru a umple Hellas. Dar şi operaţiunile de pompare de acolo erau mult mai ample, aşa că se menţinea ritmul, iar toate actele de sabotaj săvârşite de Roşii nu puteau să facă mai mult decât o ştirbitură progresului general. În realitate, progresul era tot mai rapid, în ciuda actelor tot mai numeroase de sabotaj şi ecotaj, deoarece unele noi metode de minerit utilizate erau destul de radicale, şi foarte eficace. Programele de ştiri prezentau metoda cea mai recentă, care declanşa mari explozii termonucleare subterane, la mare adâncime sub Vastitas. Exploziile topeau gheaţa permanentă pe mari suprafeţe, asigurând şi mai multă apă pentru pompe. La

suprafaţă, aceste explozii se manifestau ca nişte cutremure neaşteptate ale gheţii, reducând-o la starea de noroi bolborosind, apa îngheţând la suprafaţă, dar având tendinţa de a rămâne în stare lichidă dedesubt. Explozii similare sub calota polară nordică produceau inundaţii aproape la fel de mari ca erupţiile din ’61, iar toată apa aceea se scurgea la vale, în Vastitas.

Acolo, în sediul din Odessa, urmăreau toate astea cu interes profesional. O estimare recentă a apei subterane din nord îi încurajase pe inginerii din Vastitas să ţintească la un nivel final al mării aproape de valoarea stabilită, nivelul kilometrului zero stabilit demult, în timpul areologiei aeriene. Diana şi alţi hidrologi de la Deep Waters considerau că eventuala coborâre a nivelului în Vastitas, ca rezultat al exploatării acviferelor şi a îngheţului permanent, îi va conduce la un nivel al mării oarecum mai scăzut decât cel stabilit. Dar acolo sus considerau că ţinuseră seama de toate detaliile şi că vor atinge nivelul stabilit.

Jucându-se cu diferite niveluri ale mării pe o hartă computerizată de la birou, obţineau forma pe care urma s-o aibă viitorul ocean. În multe locuri Marele Escarpament avea să formeze limita sa sudică. Uneori, asta însemna o pantă blândă: arhipelaguri pe terenul accidentat, faleze dramatice în anumite locuri. Cratere străpunse ofereau porturi favorabile, însuşi masivul Elysium urma să devină un continent insular, aşa cum vor fi şi resturile calotei nordice. Terenul situat mai jos de calotă era singura parte a nordului aflată cu mult sub limita kilometrului zero.

Indiferent de nivelul exact pe care hotărau să-l prezinte pe hărţi, o mare ramificaţie a oceanului avea să acopere Isidis Planitia, situată mai jos decât cea mai mare parte din Vastitas. Chiar şi acviferele din colinele ce înconjurau Isidis erau pompate în noua mare. Astfel că un golf mare avea să umple străvechea câmpie şi, din această cauză, constructorii înălţau un baraj prelung în jurul oraşului Burroughs. Oraşul era amplasat destul de aproape de Marele Escarpament, doar că elevaţia lui se situa chiar sub limita maximă. Altfel, avea să devină un oraş-port, în toate privinţele la fel ca Odessa, un oraş-port la un ocean care înconjura lumea.

Digul pe care-l construiau în jurul lui Burroughs avea două sute de metri înălţime şi trei sute lăţime. Maiei i se păru tulburător conceptul de a construi un dig pentru protejarea oraşului, deşi, din fotografiile aeriene făcute, reieşea clar că este

un alt proiect faraonic, înalt şi masiv. Avea formă de potcoavă, cu ambele capete pe panta Marelui Escarpament, şi era atât de mare, încât existau planuri de a construi pe el, de a-l transforma într-un cartier Lido, elegant, cu porturi de ambele părţi. Dar Maia îşi amintea cum stătea odată pe un dig în Olanda, unde nivelul terenului de o parte a digului era mai jos decât Marea Nordului de cealaltă parte. Avusese o senzaţie de dezorientare, mai mult de pierdere a echilibrului decât de imponderabilitate. Şi, la un nivel mult mai raţional, aşa cum se vedea în programele de ştiri de pe Pământ, toate digurile de acolo erau în prezent ameninţate de o uşoară creştere a nivelului mării, cauzată de încălzirea globală începută cu două secole în urmă. O creştere doar de un metru punea în pericol multe dintre zonele joase de pe Pământ, în vreme ce oceanul nordic marţian urma să se ridice în deceniul următor cu un kilometru întreg. Cine putea spune dacă vor fi în măsură să regleze nivelul final cu atâta precizie pentru ca un dig să fie suficient? Activitatea Maiei în Odessa o făcea să fie îngrijorată în privinţa unui asemenea control, deşi, bineînţeles, acelaşi lucru îl încercau şi ei în Hellas şi erau convinşi că reuşiseră. Ceea ce ar fi foarte bine, deoarece amplasarea oraşului le permitea un coeficient de eroare foarte scăzut. Dar hidrologii mai discutau şi despre folosirea „canalului” format prin ardere de lentila aeriană înainte de a fi distrusă, ca o posibilitate de deversare în oceanul de nord, dacă va fi necesar. Bine pentru ei, dar oceanul de nord nu va tolera un asemenea surplus.

– A, spuse Diana, pot oricând să pompeze orice surplus în bazinul Argyre.

Pe Pământ, tulburările sociale, incendierile şi sabotajele deveneau armele de toată ziua ale celor care nu beneficiaseră de tratamentul gerontologic – muritorii, cum li se mai spunea. În jurul marilor metropole se înălţau alte orăşele, fortificate, suburbii îngrădite unde aceia care beneficiaseră de tratament îşi puteau duce existenţa, folosind legăturile telefonice, teleoperarea, generatoarele portabile, până şi alimente produse în sere şi sisteme de filtrarea aerului. De fapt, la fel ca oraşele-corturi de pe Marte.

Într-o seară, plictisită de Michel şi Spencer, Maia ieşi în oraş să mănânce singură. Simţea adesea pornirea de a ieşi singură. Ajunse la o cafenea pe colţ, pe trotuarul din faţa cornişei. Se aşeză la una dintre mesele de afară, sub copacii în care ardeau

ghirlande de beculeţe, comandă antreuri şi spaghete. Mâncă absentă şi bău o carafă mică de Chianti, ascultând un taraf restrâns. Conducătorul formaţiei cânta la un fel de acordeon care nu avea decât butoane, numit *bandoneon,* iar ceilalţi cântau la vioară, chitară, pian şi un contrabas. Un grup de bătrâni zbârciţi, tipi de vârsta ei, dezlănţuindu-se într-o abordare plină de energie a unor melodii vesele şi totodată melancolice: cântece ţigăneşti, tangouri, refrene ciudate pe care păreau a le improviza chiar atunci... Când termină de mâncat, Maia rămase acolo multă vreme, cu un ultim pahar de vin şi apoi o cafea, uitându-se la ceilalţi, la frunzele de deasupra capului, la peisajul glaciar îndepărtat, de dincolo de cornişă, norii care se rostogoleau peste Hellespontus, încercând să nu se gândească la nimic. O vreme nu avu niciun fel de problemă, reuşind o evadare binecuvântată într-un alt oraş mai vechi, tot Odessa, într-o Europă din mintea ei, la fel de plăcută şi de tristă ca duetele cântate de vioară şi acordeon. Dar, apoi, cei de la masa vecină începură să dezbată procentajul populaţiei de pe Pământ care beneficiase de tratament – unul susţinea că doar zece procente, altul că patruzeci – dovadă a războiului informaţional sau pur şi simplu a haosului care se menţinea acolo. Când întoarse capul de la ei, observă un titlu de ziar pe ecranul instalat deasupra barului şi citi propoziţiile care se scurgeau de la dreapta spre stânga, în urma titlului: Tribunalul Mondial îşi suspendase lucrările pentru a se muta de la Haga la Berna, iar Consolidated profitase de pauză pentru a încerca o preluare ostilă a proprietăţilor Praxis din Kashmir, ceea ce însemna de fapt declanşarea unei mari lovituri de stat sau a unui mic război împotriva guvernului Kashmirului, de la baza concernului Consolidated din Pakistan. Desigur că şi India va fi implicată în conflict, iar India făcuse, în ultima vreme, afaceri şi cu Praxis. India împotriva Pakistanului, Praxis contra Consolidated – majoritatea populaţiei lumii, netratată şi disperată...

În seara aceea, când Maia se întoarse acasă, Michel îi spuse că acest atac reprezintă un nou nivel de respect faţă de Tribunalul Mondial, prin aceea că agresorii îşi planificaseră mişcarea în funcţie de întreruperea activităţii, dar, date fiind devastările din Kashmir şi răsturnarea situaţiei pentru Praxis, Maia nu se simţea în stare să-l asculte. Michel era cu atâta încăpăţânare optimist, încât uneori devenea stupid, sau cel puţin de nesuportat. Trebuia să recunoască: treceau printr-o situaţie

tot mai sumbră. Pe Pământ, ciclul nebuniei se împlinea din nou, pe inexorabila sinusoidă, mult mai groaznică decât a Maiei, şi nu după multă vreme se vor afla încă o dată în centrul unuia dintre acele paroxisme scăpate de sub control, luptând pentru a evita distrugerea. O simţea prea bine. Îi cuprindea din nou.

Începu să mănânce cu regularitate la cafeneaua din colţ, pentru a asculta formaţia şi a rămâne singură. Şedea cu spatele la bar, dar era imposibil să nu gândească: Pământul, blestemul lor, păcatul originar. Încerca să înţeleagă, să vadă lucrurile aşa cum le-ar fi văzut Frank, încerca să-i audă vocea analizând situaţia. Grupul celor Unsprezece (vechiul G-7 plus Coreea, Azania, Mexicul şi Rusia) încă mai deţinea controlul puterii pe aproape întreg Pământul, sub forma armatelor şi capitalului. Singurii concurenţi reali ai acestor bătrâni dinozauri erau marile metanaţionale, formate ca nişte Atene din rândul transnaţionalelor. Marile metanaţionale – şi, prin definiţie, în economia celor două lumi nu era loc decât pentru circa o duzină – erau desigur preocupate de preluarea statelor din Grupul celor Unsprezece, aşa cum procedaseră cu atâtea state mai mici. Metanaţionalele care ar izbuti în acest efort ar câştiga, probabil, jocul dominaţiei reciproce. Astfel, unele dintre ele încercau să dividă şi să cucerească G-11, făcând tot posibilul să-i arunce unul împotriva celuilalt, sau să-i mituiască pe unii pentru a rupe rândurile. În tot acest timp, metanaţionalele concurau şi între ele, astfel încât, în vreme ce unele se aliaseră cu ţările din grupul G-11 în strădania de a le încorpora, altele se concentraseră asupra ţărilor sărace, sau puii de tigru, pentru a-şi consolida puterea. În felul acesta exista un echilibru complex al puterii, cele mai puternice state cu tradiţie împotriva celor mai mari noi metanaţionale, Liga Islamică, India, China şi metanaţionalele mai mici existând ca locuri geometrice independente ale puterii, forţe imprevizibile. Balanţa puterii, ca oricare alt moment de echilibru temporar, era fragilă – fragilitate necesară, deoarece jumătate din populaţia Pământului trăia în India şi China, ceea ce Maiei realmente nu-i venea să creadă sau nu înţelesese niciodată prea bine. Istoria era atât de *ciudată,* şi nu puteai şti de care parte a balanţei se va situa această jumătate a omenirii.

Desigur, toate astea conduceau la întrebarea de ce există atâtea conflicte mici, seminţe din care sigur avea să încolţească unul mare. De ce, Frank? se întreba ea în timp ce asculta tangourile acelea triste, sfâşietoare. Care e motivaţia acestor

forţe conducătoare metanaţionale? Parcă-i vedea aievea zâmbetul cinic, acela din anii în care îl cunoscuse. După cum îi spusese el, cândva, imperiile trăiesc îndelungate jumătăţi de vieţi. Iar ideea de imperiu are cea mai lungă jumătate de viaţă. Aşa că încă mai există oameni care încearcă să fie Genghis-Han, să stăpânească lumea cu orice preţ – cadre de conducere din metanaţionale, lideri din Grupul celor Unsprezece, generali de armată…

Sau, sugera calm şi dur Frank cel din mintea ei, Pământul are o anumită capacitate. Oamenii o depăşiseră. De aceea mulţi vor muri. Toată lumea ştie asta. În concluzie, lupta pentru resurse e aprigă, iar luptătorii, cum nu se poate mai raţionali, dar ajunşi la disperare.

Muzicanţii continuau să cânte, nenorocita lor de nostalgie fiind accentuată şi mai mult cu trecerea timpului, după care veni lunga iarnă, iar ei continuară să cânte în amurgurile înzăpezite, când întreaga lume se întuneca, *entre chien et loup.* Era ceva atât de mărunt şi, totuşi, atât de brav în zumzetul acela al bandoneonului, în melodioarele acelea care continuau să răsune în faţa întunericului: viaţă normală ce se încleşta de existenţă cu încăpăţânare, într-o pată de lumină sub arborii cu ramurile desfrunzite.

Atât de familiară îi părea această înţelegere! Aşa simţise şi în anii dinainte de ’61. Chiar dacă nu-şi mai amintea niciuna dintre întâmplările şi crizele care constituiseră, ultima dată, perioada antebelică, îşi amintea, totuşi, senzaţia trăită la fel de puternic, de parcă ar fi fost stimulată de un miros familiar – cum nimic nu părea să mai conteze, cum până şi zilele cele mai bune erau palide şi reci sub norii negri comasaţi spre vest. Cum plăcerile vieţii citadine căpătau o nuanţă grotescă, disperată, toţi întorşi, într-un fel, cu spatele la bar şi făcând totul pentru a contracara un sentiment de diminuare, de neajutorare. A, da, din nou senzaţia aceea de *déjà vu.*

* * *

Atunci când porniră în jurul lui Hellas şi se întâlniră cu grupuri din organizaţia „Marte Liberă”, Maia fu recunoscătoare să-i vadă pe cei care veneau şi făceau efortul de a crede că acţiunile lor pot însemna ceva, chiar în pofida imensului vârtej care se învârtea sub ei. Află că, oriunde se ducea, Nirgal insista, în aparenţă, în faţa celorlalţi indigeni, că situaţia pe Pământ e critică în ceea ce priveşte propria lor soartă, indiferent cât de

departe părea. Şi toate astea aveau efect, iar acum oamenii care veneau la întruniri aduceau o mulţime de noutăţi despre Consolidated, Amexx şi Subarashii, precum şi despre cele mai recente incursiuni ale poliţiei UNTA pe înălţimile sudice – incursiuni care determinaseră abandonarea forţată a sanctuarului de la Overhangs şi a altor sanctuare ascunse. Sudul se golea treptat, toţi cei ascunşi revărsându-se în Hiranyagarbha, Sabishii, Odessa şi în canioanele de la est de Hellas.

Unii dintre tinerii indigeni întâlniţi de Maia păreau convinşi că însuşirea sudului de către UNTA e, în esenţă, un lucru bun, deoarece declanşa numărătoarea inversă a trecerii la acţiune. Maia nu pierdu ocazia pentru a denunţa un asemenea mod de gândire:

– Nu ei sunt aceia care trebuie să deţină controlul asupra programului, le spuse ea, *Noi* trebuie să controlăm sincronizarea, noi trebuie să aşteptăm momentul potrivit. Dacă nu pricepeţi asta…

Atunci sunteţi nişte *tâmpiţi!*

Dar Frank îşi certase întotdeauna auditoriul. Oamenii aceştia aveau nevoie de ceva mai mult – sau, mai precis, meritau ceva mai mult. Ceva pozitiv, ceva care să-i atragă, dar să-i şi conducă. Frank o spusese şi el, dar nu acţionase niciodată în această direcţie. Era nevoie să fie seduşi, ca dansatorii nocturni de pe cornişă. Poate că oamenii aceştia ieşeau pe propriile lor faleze în celelalte seri din săptămână, iar politica avea nevoie să coopteze o parte din energia aceea erotică, sau altfel nu era decât o chestiune de resentiment şi de control al daunelor.

Aşa că îi seduse. O făcea chiar şi când era îngrijorată, înspăimântată, sau într-o stare proastă. Stătea în mijlocul lor, gândindu-se cum ar fi să facă dragoste cu bărbaţii aceia tineri şi mlădioşi, apoi se aşeza între ei şi le punea întrebări. Le capta, pe rând, privirile. Toţi erau atât de înalţi, încât, atunci când ea şedea pe masă, se afla la nivelul privirii cu ei, care stăteau pe scaune. Îi antrena în conversaţii cât putea ea de intime şi de plăcute. Ce-şi doreau de la viaţă, de la Marte? Adesea râdea tare de răspunsuri, luată prin surprindere de inocenţa sau de isteţimea lor. Deja visaseră la lumi mult mai radicale decât orice îşi închipuia Maia, la lumi cu adevărat independente, egalitare, juste şi pline de voie bună. Şi, în anumite privinţe, chiar puseseră în practică aceste vise. Mulţi îşi transformaseră micile „iepurării” în mari apartamente colective şi lucrau în economia lor alternativă

care avea tot mai puţine legături cu Autoritatea Tranziţională sau cu metanaţionalele – o economie guvernată de eco-economia Marinei şi de areofania lui Hiroko, de sufiţi şi de Nirgal, de guvernul rătăcitor, nomad, al tinerilor. Aveau impresia că vor trăi o veşnicie. Simţeau că trăiesc într-o lume de o senzuală frumuseţe. Închiderea lor în corturi reprezenta normalitatea, dar numai o etapă, captivitatea într-un mezocosmos cald ca un pântece, urmată inevitabil de ieşirea lor pe o suprafaţă liberă, locuibilă – da, de naşterea lor! Erau marţieni în stare embrionară (pentru a folosi expresia lui Michel), zei tineri acţionând în propria lor lume, oameni care ştiau că sunt meniţi să fie liberi, încrezători că vor ajunge acolo, şi asta nu peste multă vreme. De pe Pământ veneau veşti proaste şi prezenţa la întruniri sporea, iar la aceste întruniri atmosfera nu era de teamă, ci de hotărâre – expresia de pe chipul lui Frank din fotografia de deasupra chiuvetei. O confruntare între foştii aliaţi Armscor şi Subarashii pentru Nigeria avusese ca urmare utilizarea armelor biologice (ambele părţi negau responsabilitatea), aşa că oamenii, animalele şi plantele din Lagos sufereau de boli groteşti, iar la întrunirile din luna aceea tinerii marţieni discutară supăraţi, cu ochii aruncând flăcări, despre lipsa pe Pământ a domniei legii şi a oricărei autorităţi în care se puteau încrede. Ordinea globală metanaţională era prea *periculoasă* pentru a i se permite să domnească pe Marte!

Maia îi lăsă să vorbească timp de o oră înainte de a spune altceva decât „Ştiu”. Şi chiar că ştia! Aproape că-i venea să plângă când se uita la ei, văzându-i cât de şocaţi sunt de nedreptate şi cruzime. Apoi parcurse articolele Declaraţiei de la Dorsa Brevia, unul câte unul, descriindu-le cum fusese analizat fiecare şi ce va însemna implementarea articolului respectiv în viaţa lor reală. Ştiau mai multe despre asta decât ea, iar acele părţi ale discuţiei îi aprindeau mai tare decât oricare nemulţumire în legătură cu Pământul – făcându-i mai puţin îngrijoraţi şi mult mai entuziaşti. În încercarea ei de a imagina un viitor bazat pe Declaraţie, adesea le provoca râsul: scenarii hazlii despre armonia colectivă, toţi trăind în pace şi armonie... Cunoşteau cu toţii realitatea îmbâcsită, şi ciondănelile din apartamentele lor comune, aşa că era, într-adevăr, amuzant. Lumina din ochii tinerilor marţieni care râdeau... Chiar şi Maia, care nu râdea niciodată, simţea un zâmbet uşor rearanjând harta nevăzută de riduri care era faţa ei.

Şi astfel puneau capăt întrunirii cu sentimentul lucrului bine făcut. La urma urmei, ce rost ar mai avea utopia fără bucurie? Care era sensul tuturor strădaniilor lor dacă nu includeau şi râsul tinerilor? Asta nu înţelesese Frank niciodată, cel puţin nu în ultimii săi ani. Aşa că renunţa la măsurile de securitate ale lui Spencer şi îi conducea pe participanţii la întruniri afară din sălile acelea, până la faleza fără apă, în parcuri sau cafenele, la plimbare, la un pahar de ceva, sau la o masă târzie, simţind că a descoperit cheia revoluţiei, o cheie de care Frank nu ştiuse niciodată că există, doar o bănuise uitându-se la John.

– Desigur, spuse Michel când Maia se întoarse la Odessa şi încercă să-i explice. Dar, oricum, Frank nu credea în revoluţie. Era un diplomat, un cinic, un contrarevoluţionar. Bucuria nu-i stătea în fire. La el nu era decât controlul daunelor!

Michel i se opunea însă adeseori în acele zile. Se obişnuise să explodeze în loc să o liniştească dacă Maia dădea semne că are chef de scandal, iar ea aprecia atât de mult acest lucru, încât simţea că nu mai e nevoie să se certe chiar atât de des.

– Ei nu mai spune! obiectă ea la această caracterizare a lui Frank.

Îl trânti pe Michel pe pat şi îl violă doar din amuzament, doar pentru a-l târî în ţinutul bucuriei şi a-l face să recunoască. Ştia perfect de bine că Michel simte că e de datoria lui să o tragă întotdeauna înapoi, către linia de mijloc a oscilaţiilor ei temperamentale, iar ea înţelegea poziţia lui – nimeni nu-l înţelegea mai bine – şi aprecia sprijinul pe care încerca să i-l acorde. Doar că, uneori, înălţându-se spre partea superioară a curbei, nu vedea motivul pentru care să nu se bucure puţin – momentele acelea scurte de plutire imponderabilă, ceva ca un *status orgasmus* spiritual... Aşa că îl trăgea şi pe el de moţ până la nivelul acela, făcându-l să zâmbească o oră sau două. Apoi se întâmpla să coboare scările împreună, să iasă pe poartă, să străbată parcul până la cafeneaua ei într-o stare de relaxare şi pace sufletească, şi să stea acolo cu spatele la bar, ascultându-l pe chitaristul de flamenco, sau bătrâna formaţie interpretându-şi tangourile, vorbind la întâmplare despre lucrările din jurul bazinului, sau fără a vorbi deloc.

Într-o seară, spre sfârşitul verii anului M-49, coborâră împreună cu Spencer la cafenea şi petrecură acolo amurgul prelungit, urmărind cu privirea norii arămii care licăreau pe cerul

purpuriu deasupra gheţii din depărtare. Vânturile predominante din direcţia vest transportau mase de aer până sus, peste Hellespontus, aşa că dramaticele fronturi noroase deasupra gheţii făceau parte din viaţa lor cotidiană. Dar unii nori aveau ceva special: păreau obiecte metalice solide, lobate ca nişte statui minerale care pur şi simplu nu se lăsau duse de vânt şi scuipau fulgere din burţile lor negre spre gheaţa de jos.

La un moment dat, când se uitau la statuile acelea deosebite, se auzi un vuiet înfundat, pământul tremură uşor sub tălpile lor, iar tacâmurile de pe masă zornăiră. Prinseră paharele şi se ridicară în picioare împreună cu toţi cei de faţă. În tăcerea şocată Maia constată că toţi priveau automat către sud, spre gheaţă. Oamenii ieşeau în număr mare din parc, ajungeau la cornişă şi rămâneau acolo tăcuţi, în dreptul pânzei cortului, privind în depărtare. Acolo, în lumina de indigo tot mai slabă a apusului, sub norii arămii, li se părea că disting o mişcare, o clipire de alb-negru la marginea masei de negru şi alb.

– Apă! spuse cineva de la masa vecină.

Toţi se puseră în mişcare ca vrăjiţi, cu paharele în mână, toate celelalte gânduri ieşindu-le din minte cât se apropiară de creasta zidului înalt până la piept de la marginea falezei, de care se rezemară cu toţii, uitându-se cu ochii strânşi la umbrele de pe întinderea de gheaţă: negru pe negru, presărat cu puncte albe, rostogolindu-se încoace şi-ncolo. Timp de o clipă, Maia îşi aminti din nou de inundaţia din Marineris şi se cutremură. Îşi împinse cu forţa amintirea înapoi, ca pe un bol alimentar în esofag, înecându-se uşor cu aciditatea ei, făcând totul pentru a anihila porţiunea aceea din minte. Marea Hellas se îndrepta spre ea – marea ei, ideea ei inundând acum peretele în pantă al bazinului. Un milion de plante mureau în momentul acela, cum o învăţase Sax să-şi amintească. Lacul de topire de la Low Point devenise tot mai mare, unindu-se cu alte ochiuri de apă lichidă, topind gheaţa putredă dintre ele şi din jurul lor, încălzită de vara îndelungată, de bacterii şi de degajările de abur în urma exploziilor provocate în gheaţa înconjurătoare. Unul dintre pereţii de gheaţă nordici trebuie să se fi spart, iar acum inundaţia înnegrea câmpia la sud de Odessa. Marginea cea mai apropiată nu era mai departe de cincisprezece kilometri. Acum, tot ce se putea vedea din bazin amintea de un amestec de sare şi piper, piperul predominant din faţă transformându-se tot mai mult, chiar sub privirile lor, în sare. Terenul se deschidea la culoare, iar

cerul se închidea, conferind ca de obicei lucrurilor un aspect nefiresc. Aburi îngheţaţi se ridicau ca nişte vârtejuri din apă, lucind de ceea ce părea a fi chiar lumina reflectată de Odessa.

Trecu poate o jumătate de oră în care toţi cei de pe cornişă rămaseră nemişcaţi, privind, într-o tăcere generală căreia nu i se puse capăt decât atunci când viitura îngheţă, iar amurgul trecu în noapte. Apoi se produse o revenire bruscă a vocilor umane. Răsună muzica electrică de la o cafenea. Se auzi un hohot de râs. Maia se duse la bar şi comandă cafea, simţind cum îi sfârâie buna dispoziţie. Dintr-o dată, starea ei de spirit era în ton cu evenimentele, şi era gata să sărbătorească imaginea bizară a propriilor lor puteri dezlănţuite care aşteptau acolo, în teren, pentru a fi cercetate. Oferi un toast întregii cafenele:

– Pentru Marea Hellas şi toţi marinarii care o vor străbate, luptându-se cu aisbergurile şi furtunile pentru a ajunge pe ţărmul îndepărtat!

Toţi ovaţionară, iar oamenii de pe toată cornişa prinseră ideea şi ovaţionară şi ei. Momente de dezlănţuire. Taraful ţigănesc atacă versiunea tango a unui cântec marinăresc şi pentru tot restul serii Maia simţi micul zâmbet mişcând pielea înţepenită de pe obrajii ei. Chiar şi discutarea îndelungată a posibilităţii apariţiei unui alt val care să urce şi să depăşească digul de protecţie al oraşului nu reuşi să-i alunge zâmbetul de pe faţă. Jos, în birou, calculaseră cu multă atenţie toate posibilităţile, iar orice revărsare, cum îi spuneau ei, era puţin probabilă, dacă nu chiar imposibilă. Nu vor fi probleme pentru Odessa.

Dar ştirile continuau să sosească de departe, ameninţând să-i copleşească. Pe Pământ, războaiele din Nigeria şi Azania provocaseră conflicte economice serioase, la nivel mondial, între Armscor şi Subarashii.

Fundamentaliştii creştini, musulmani şi hinduşi făceau cu toţii un viciu de necesitate, declarând tratamentul de longevitate lucrătura diavolului. Foarte mulţi dintre cei netrataţi se alăturau acestor mişcări, răsturnând guvernele locale şi pornind la atacuri directe, în valuri umane, împotriva operaţiunilor metanaţionalelor care le erau la îndemână. Între timp, toate marile metanaţionale încercau să reînvie ONU şi să o scoată în faţă ca o alternativă la Tribunalul Mondial, iar mulţi dintre clienţii celor mai mari, la care se alătura acum şi Grupul celor Unsprezece, susţineau ideea. Michel o considera o victorie,

deoarece dovedea încă o dată teama de Tribunalul Mondial. Şi orice consolidare a unui organism internaţional ca Naţiunile Unite, zicea el, e mai bună decât niciuna. În momentul acela, existau însă două sisteme de arbitraj concurente, dintre care unul era controlat de metanaţionale, ceea ce făcea mai uşoară evitarea celui pe care nu-l agreau.

Pe Marte lucrurile se prezentau ceva mai bine. Poliţia UNTA colinda sudul, nestânjenită, cu excepţia câtorva explozii neexplicate printre vehiculele lor robotizate, Prometheus fiind cel mai recent dintre sanctuarele ascunse descoperite şi închise. Dintre toate sanctuarele mari, numai Vishniac rămânea ascuns, iar ei intraseră într-o stare de inactivitate, în efortul de a rămâne pe loc. Regiunea polară sudică nu mai făcea parte din subterană.

În acest context, nu era o surpriză să vadă cât de înspăimântaţi sunt uneori oamenii care veneau la întruniri. Îţi trebuia curaj pentru a te înscrie într-o mişcare subterană care se diminua vizibil, ca Insula Minus Unu. Oamenii erau atraşi spre aşa ceva, presupunea Maia, de furie, indignare şi speranţă. Dar erau şi speriaţi. Nu exista nicio siguranţă că această mişcare va duce la ceva bun.

Şi ar fi atât de uşor să infiltreze un spion printre nou-veniţi! Uneori, Maiei îi venea greu să se încreadă în ei. Pot să fie toţi ceea ce pretind? Îi era imposibil să fie sigură de asta, imposibil. Într-o seară, la o întrunire cu o mulţime de nou-veniţi era în faţă un tânăr cu o expresie de care nu-i plăcea, iar după întrunire, care se dovedi lipsită de inspiraţie, se întorsese cu prietenii lui Spencer direct la apartament, şi îi povestise lui Michel.

– Nu-ţi face griji.

– Cum adică, *nu-ţi face griji?*

– Membrii se supraveghează unul pe celălalt, explică el, ridicând din umeri. Încearcă să se asigure că toţi se cunosc între ei. Iar echipa lui Spencer este înarmată.

– Nu mi-ai spus niciodată.

– Am crezut că ştii.

– Stai puţin, nu mă trata ca pe o tâmpită.

– Nu, Maia. Oricum, e tot ce putem face, dacă nu vrem să ne ascundem cu totul.

– Eu nu-ţi propun aşa ceva! Ce-ţi închipui că sunt? O laşă?

O expresie acră apăru pe chipul lui, şi spuse ceva în franceză. Apoi respiră adânc şi îi strigă în franceză una dintre înjurăturile lui. Dar Maia îşi dădu seama că e o acţiune deliberată din partea

lui – care stabilise că ei certurile îi fac bine, iar pentru el sunt catarctice, aşa că puteau fi continuate, atunci când era inevitabil, ca un fel de metodă terapeutică – iar asta era, desigur, de netolerat. Un act, o manipulare a ei… Fără a se mai gândi, făcu un pas în zona bucătăriei, ridică o oală de aramă şi o aruncă spre el. Michel fu atât de surprins, încât reuşi cu greu să o evite.

– *Putaine!* urlă el. *Pourquoi ce ça? Pourquoi?*

– Nu accept să mi se vorbească de sus, îi spuse ea, mulţumită că de data asta Michel era cu adevărat furios, dar, aprinzându-se totuşi, continuă. Nenorocit de mumificator de capete, dacă n-ai fi fost atât de prost în specialitatea ta, n-ar fi înnebunit întregul grup al Primei Sute, iar lumea asta n-ar fi atât de prăpădită. Nu e decât vina ta.

Apoi trânti uşa şi coborî la cafenea pentru a se gândi la grozăvia faptului de a avea un psihiatru drept partener, dar şi la comportamentul ei mizerabil, când îşi pierduse atât de repede controlul, atacându-l. De data asta, Michel nu mai coborî pentru a i se alătura, deşi Maia rămase acolo până aproape de ora închiderii.

Iar apoi, chiar după ce revenise acasă, se întinsese pe canapea şi adormise, răsună o bătaie în uşă, rapidă şi uşoară, într-o manieră imediat înfricoşătoare. Michel alergă la uşă şi se uită prin vizor. Văzu cine este şi deschise. Era Marina, care se lăsă să cadă pe canapea lângă Maia şi, cu mâinile tremurânde strângându-le pe ale lor, povesti:

– Au ocupat Sabishii. Forţele de securitate. Hiroko şi întregul ei grup se aflau acolo în vizită, precum şi toţi sudiştii refugiaţi în urma raidurilor. Şi Lupul de Preerie. Toţi erau acolo, şi Nanao, şi Etsu, şi toţi isseii…

– N-au opus rezistenţă? întrebă Maia.

– Au încercat. Au fost ucişi câţiva la gară. Asta i-a încetinit, iar eu cred că unii s-au putut refugia în labirintul din movila de deasupra puţului, doar că ei înconjuraseră toată zona şi au pătruns prin pereţii cortului. A fost ca la Cairo, în ’61. Jur!

Brusc, începu să plângă, iar Maia şi Michel se aşezară de o parte şi de alta a ei. Marina îşi puse faţa în palme şi continuă să suspine. Reacţia era atât de neobişnuită pentru ea, care de obicei era atât de severă, încât realitatea veştilor aduse îşi atinse ţinta.

Se ridică şi îşi şterse ochii şi nasul. Michel îi dădu un şerveţel.

Calmă, Marina continuă:

– S-ar putea ca mulţi dintre ei să fi murit. Eram cu Vlad şi Ursula într-unul din bolovanii aceia izolaţi, ca nişte schituri, şi am rămas acolo trei zile, după care ne-am dus pe jos până la un garaj ascuns şi am plecat în maşini camuflate. Vlad a plecat la Burroughs, Ursula la Elysium. Încercăm să le spunem cât mai multora din Prima Sută. Mai ales lui Sax şi Nadiei.

Maia se ridică, se îmbrăcă şi porni pe hol pentru a bate la uşa lui Spencer. Apoi se întoarse în bucătărie şi puse la fiert apă pentru ceai, refuzând să se uite la fotografia lui Frank, care o privea, spunându-i: *Ţi-am spus eu. Aşa se întâmplă.* Duse ceştile înapoi în camera de zi şi văzu că mâinile îi tremură atât de tare, încât vărsă lichid fierbinte pe degete. Chipul lui Michel era palid şi asudat, şi n-auzea nimic din ce-i spunea Marina. Bineînţeles, dacă grupul lui Hiroko fusese acolo, înseamnă că întreaga lui familie era dusă, fie capturată, fie omorâtă. Le dădu ceştile cu ceai, iar după ce veni şi Spencer şi îi relatară întreaga întâmplare, Maia luă un halat şi i-l puse lui Michel pe umeri, blamându-se pentru momentul mizerabil în care îl atacase. Se aşeză lângă el şi-l îmbrăţişă, încercând să-i comunice prin atingere că încă se mai află acolo, că şi ea face parte din familia lui şi că, în privinţa ei, toate jocurile se terminaseră, că n-o să-l mai trateze ca pe un căţeluş sau ca pe un sac de box... Că îl iubeşte. Dar el era ca de ceramică. Evident, nu-i observase mâna şi abia dacă era conştient de prezenţa ei. Şi îi trecu prin minte că mai ales în momentele de cea mai acută nevoie, oamenii pot face unul pentru altul cel mai puţin.

Se ridică şi îi aduse lui Spencer nişte ceai, evitând să se uite la fotografie sau la imaginea palidă a chipului ei din fereastra întunecată a bucătăriei, la ochii aceia reci, de vultur, în care niciodată nu se putea uita.

Pentru moment, nu era nimic altceva de făcut decât să stea acolo, aşteptând să treacă noaptea. Să încerce să absoarbă veştile, să le suporte. Asta şi făceau, discutând şi ascultând-o pe Marina cum îşi relatează povestea cu tot mai multe detalii. Dădură telefoane pe liniile Praxis, încercând să afle şi mai mult. Stăteau aşa, prăbuşiţi în propriile reflecţii, în universurile lor solitare. Minutele treceau, lungi ca orele, orele lungi ca anii. Era spaţiul-timp contorsionat diavoleşte al veghei lor de o noapte întreagă, cel mai vechi dintre ritualurile umane, prin care oamenii se luptă fără succes să stoarcă un sens din fiecare

catastrofă întâmplătoare.

Zorile, când îşi făcură în sfârşit apariţia, erau înnorate, iar cortul presărat cu stropi de ploaie. După câteva ore dureros de lungi, Spencer începu procesul de contactare a tuturor grupurilor din Odessa. Pe parcursul acelei zile şi al următoarei răspândiră ştirile care fuseseră cenzurate pe Mangalavid şi pe celelalte reţele informaţionale. Dar tuturor le era clar că se întâmplase ceva, din cauza dispariţiei bruşte a oraşului Sabishii din discursul obişnuit, chiar şi în privinţa afacerilor obişnuite. Pretutindeni circulau zvonuri, câştigând importanţă în absenţa relatărilor de la faţa locului, zvonuri despre orice, de la dobândirea independenţei oraşului până la ştergerea lui totală de pe suprafaţa planetei. Dar pe parcursul întrunirilor tensionate ale săptămânii următoare, Maia şi Spencer spuseră tuturor ce le povestise Marina, petrecând apoi orele următoare discutând ce e de făcut. Maia îşi dădu toată silinţa să-i convingă pe oameni că n-ar trebui să se lase împinşi la acţiune înainte de a fi pregătiţi pentru asta, dar nu-i era uşor. Erau furioşi şi speriaţi, în săptămâna aceea petrecându-se – în oraş, în jurul Mării Hellas şi de fapt pe toată suprafaţa planetei – o mulţime de incidente: demonstraţii, sabotaje minore, atacuri asupra poziţiilor şi personalului de securitate, defecţiuni ale computerelor, reduceri ale ritmului de lucru.

– Trebuie să le demonstrăm că de data asta nu mai scapă! spuse Jackie pe reţea, părând a se afla pretutindeni în acelaşi timp, până şi Art fiind de acord cu ea. Consider că protestele civile din partea unui număr cât mai mare de oameni ar putea să-i mai ţină în frâu. Să-i facem pe nenorociţii ăştia să se gândească de două ori înainte de a încerca să mai facă aşa ceva!

Totuşi, situaţia se stabiliză după o vreme. Sabishii reveni în reţeaua informaţională şi pe mersul trenurilor, iar viaţa de acolo îşi reluă cursul, deşi nu tocmai ca înainte, deoarece o mare forţă poliţienească ocupa oraşul, controlând porţile şi gara, încercând să descopere toate cavităţile labirintului din interiorul colinei. În tot acest timp Maia avu lungi convorbiri cu Nadia, care lucra în South Fossa, cu Nirgal şi Art, chiar şi cu Ann, care o sună dintr-unul din refugiile ei din Aureum Chaos. Toţi erau de părere că, indiferent de ce se va întâmpla în Sabishii, e necesar să se abţină, pentru moment, de la orice încercare de a declanşa o insurecţie generală. Până şi Sax îl sună pe Spencer, spunându-i

că „are nevoie de timp”, ceea ce pentru Maia era liniştitor, venind în sprijinul senzaţiei ei viscerale că momentul nu e cel mai potrivit şi că sunt provocaţi în speranţa că vor încerca o revoltă prematură. Ann, Kasei, Jackie şi ceilalţi radicali – Harmakhis, Antar, chiar şi Zeyk – erau nemulţumiţi de aşteptare şi pesimişti în legătură cu sensul acesteia.

– Voi nu înţelegeţi, le spuse Maia. E în curs de formare o întreagă lume nouă, şi cu cât aşteptăm mai mult, cu atât devine mai puternică. Doar rezistaţi!

Apoi, la circa o lună de la închiderea oraşului Sabishii, primiră un scurt mesaj de la Lupul de Preerie. Pe consolele de la mână văzură un clip de scurtă durată cu faţa lui asimetrică, informându-i că scăpase prin labirintul de tunele secrete din colina de deasupra puţului, fiind acum înapoi, în sud, în una dintre ascunzătorile lui.

– Ce s-a întâmplat cu Hiroko? întrebă Michel instantaneu. Ce s-a întâmplat cu Hiroko şi cu toţi ceilalţi?

Dar Lupul de Preerie dispăruse deja.

– Eu cred că nici pe Hiroko n-au prins-o, spuse Michel imediat, plimbându-se prin cameră fără a-şi da seama. Nici pe Hiroko şi nici pe ceilalţi! Sunt convins că dacă ar fi fost capturaţi, Autoritatea Tranziţională ar fi anunţat. Pariez că Hiroko a dus din nou grupul în subteran. N-au fost mulţumiţi cu desfăşurarea lucrurilor de la Dorsa Brevia încoace şi nu se pricep să facă un compromis. În primul rând, de aceea au plecat. Tot ce s-a întâmplat de atunci nu a făcut decât să confirme opinia lor că nu pot avea încredere în noi pentru a construi lumea pe care o doresc ei. Aşa că s-au folosit de şansa asta şi au dispărut din nou. Poate că măsurile represive de la Sabishii i-au obligat să o facă fără a ne preveni.

– Poate, spuse Maia, atentă să pară că şi crede.

Suna ca o negare din partea lui Michel, dar dacă pe el îl ajută, ce contează? Iar Hiroko era capabilă de orice. Ea însă trebuia să-şi facă răspunsul să semene cât mai mult cu ea însăşi, ca Michel să nu-şi dea seama că o spune doar pentru a-l linişti.

– Dar unde s-ar putea duce?

– Presupun că înapoi, în haos. Încă se mai află acolo multe dintre vechile adăposturi.

– Şi tu ce vei face?

– Îmi vor comunica.

Michel se mai gândi, privind-o.

– Sau poate-şi închipuie că acum tu reprezinţi familia mea, adăugă el.

Aşadar îi simţise mâna în acel cumplit ceas dintâi. Dar el zâmbi. Era un zâmbet atât de trist şi de strâmb, încât Maia se cutremură, după care îl cuprinse cu braţele şi încercă să-l strivească într-o îmbrăţişare, chiar să-i rupă o coastă, să-i demonstreze cât de mult îl iubeşte şi cât de puţin îi place ei o asemenea privire istovită.

– Au dreptate în privinţa asta, îi spuse ea cu glasul răguşit. Doar că, oricum, s-ar cuveni să te contacteze.

– O vor face. Sunt sigur de asta.

Maia habar n-avea ce să creadă în legătură cu această teorie a lui Michel. Lupul de Preerie scăpase prin labirint şi de bună seamă că-şi ajutase cât mai mulţi prieteni posibil. Iar Hiroko s-ar situa, probabil, prima pe lista lui. Desigur că, pentru asta, o să-l frigă de viu cu prima ocazie. Dar el nu pomenise nimic despre aşa ceva. În orice caz, Hiroko şi cercul ei restrâns dispăruseră. Morţi, capturaţi sau ascunşi, indiferent cum, era o lovitură grea adusă cauzei, Hiroko fiind centrul moral al unui segment atât de mare din mişcarea de rezistenţă.

Dar se purtase atât de ciudat! O parte din Maia, mai ales subconştientă şi nerecunoscută, nu se bucura în mod expres că Hiroko părăsise scena, indiferent cum anume. Maia nu fusese niciodată în stare să comunice cu Hiroko, să o înţeleagă şi, cu toate că o iubea, avea o stare de nervozitate când se gândea că o asemenea forţă imprevizibilă cutreieră lumea, complicând lucrurile. O mai irita şi ideea unei alte mari puteri în rândul femeilor, o putere asupra căreia ea nu avusese absolut nicio influenţă. Desigur, ar fi fost oribil ca întregul ei grup să fi fost capturat sau, mai rău, ucis. Dar dacă s-au hotărât să dispară din nou, n-ar fi rău deloc. Ar simplifica lucrurile într-un moment în care aveau nevoie cu disperare de simplificare, oferindu-i Maiei mai mult control potenţial asupra evenimentelor viitoare.

Spera deci din toată inima că teoria lui Michel e justă şi încuviinţa din cap spusele lui, şi se prefăcea de acord cu analiza lui într-o manieră realistă, rezervată. După care plecă la o altă întrunire pentru a calma încă o comunitate de indigeni furioşi. Trecură săptămâni, apoi luni. Se părea că supravieţuiseră crizei. Dar situaţia continua să degenereze pe Pământ, iar Sabishii, oraşul lor universitar, bijuteria demimondului, funcţiona în condiţiile unui fel de legi marţiale, iar Hiroko dispăruse – Hiroko,

inima lor. Până şi Maia, la început oarecum mulţumită să fi scăpat de ea, se simţea tot mai apăsată de această absenţă. La urma urmei, conceptul de Marte liberă fusese o parte a areofaniei –, iar a-l reduce la simpla politică, la supravieţuirea celor mai puternici…

Lucrurile păreau să-şi fi pierdut spiritualitatea şi, pe măsură ce iarna trecea, iar ştirile de pe Pământ vorbeau despre escaladarea conflictelor, Maia observă că oamenii păreau tot mai disperaţi să se distreze. Petrecerile deveniră tot mai zgomotoase şi mai dezlănţuite. Cornişa era într-o continuă sărbătoare nocturnă, iar cu ocazii mai speciale, ca de Ziua Spovedaniei sau de Anul Nou, se umplea până la refuz cu toţi locuitorii oraşului, care dansau, beau şi cântau cuprinşi de un fel de veselie feroce sub motourile pictate aproape pe fiecare perete: NU VEŢI MAI PUTEA DA ÎNAPOI NICIODATĂ. MARTE LIBERĂ.

În iarna aceea, Anul Nou avu un caracter cu totul deosebit. Se împlinea M-50, iar oamenii sărbătoriră marea aniversare cu toată pompa. Maia străbătu în sus şi în jos cornişa împreună cu Michel şi, ascunsă în dosul măştii, urmărea curioasă şirurile unduitoare de dansatori care treceau pe lângă ei, se uita la toate trupurile acelea tinere, înalte, care dansau cu măşti pe chip, dar, în cea mai mare parte, goale până la brâu, de parcă ar fi fost desprinşi dintr-o ilustraţie hindusă, sânii şi pectoralii săltând graţios în ritmul de nuevo calypso al tobelor metalice… O, cât de ciudat era totul! Aceşti tineri extratereştri erau nişte ignoranţi, dar atât de frumoşi! Iar oraşul ăsta, la a cărui construcţie contribuise, ridicându-se deasupra falezei fără apă… Maia simţi cum se înalţă în interiorul fiinţei ei, trecând de echinocţiu într-o splendidă goană spre euforie, şi poate că nu era decât un accident al biochimiei proprii, probabil ca rezultat al situaţiei sumbre prin care treceau ambele lumi, *entre chien et loup…* Oricum, euforia exista, iar ea o simţea în trup, aşa că îl trase pe Michel într-un şir de dansatori şi dansă, şi dansă, până când pielea îi deveni alunecoasă de atâta sudoare. Era nemaipomenit.

O vreme, şezură împreună în cafeneaua ei – o mică reuniune a Primilor Treizeci şi Nouă, după cum se dovedi ulterior. Ea, Michel şi Spencer, Vlad, Ursula şi Marina, Yeli Zudov şi Mary Dunkel (care se strecuraseră afară din Sabishii la o lună după închiderea oraşului), Mikhail Yangel, care urcase din Dorsa Brevia, şi Nadia, care coborâse din South Fossa. În total, zece.

– O adevărată decimare, constată Mikhail.

Comandară sticlă după sticlă de votcă, de parcă ar fi putut îneca amintirea celorlalţi nouăzeci, inclusiv amărâta lor de echipă de la fermă, care, în cel mai bun caz, doar dispăruse încă o dată din faţa lor, şi, în cel mai rău caz, fusese exterminată. Ruşii din mijlocul lor, surprinzător de mulţi în seara aceea, începură să rostească toate toasturile tradiţionale, de acasă: Să ne îmbătăm ca porcii! Hai să fim mai sănătoşi! Să vărsăm în dosul cramei! Să ne şpriţuim! S-o facem lată! Să ne umplem ochii! S-o lingem până la ultimul strop! Să ne udăm pe fundul gâtului! Să bem cât trei! S-o sugem, s-o dăm peste cap, s-o dăm gata, s-o luăm în mână, s-o terminăm, s-o frigem, s-o radem – şi tot aşa, până când Michel, Mary şi Spencer rămaseră uimiţi şi copleşiţi.

– E la fel ca eschimoşii cu zăpada, le explică Mikhail.

Apoi reveniră la dans, toţi zece formând propriul lor şir, strecurându-se periculos prin mulţimile de tineri. Cincizeci de îndelungaţi ani marţieni, iar ei încă mai supravieţuiau, încă mai erau în stare să danseze! Un miracol!

Aşa cum se întâmpla însă întotdeauna în fluctuaţiile mult prea previzibile ale stărilor de spirit ale Maiei, urmă stagnarea aceea la vârf, apoi o cădere bruscă, începută – în seara aceea – prin observarea ochilor drogaţi din dosul celorlalte măşti, când văzu cum toţi doreau să plece, făcând totul pentru a evada în propria lor lume, unde nu erau obligaţi să întreţină alte legături decât cu amantul din noaptea aceea. Iar ei nu se deosebeau prin nimic de aceştia.

– Hai acasă, îi spuse lui Michel, care încă mai ţopăia în faţa ei în ritmul muzicii, bucurându-se la vederea suplilor tineri marţieni. Nu mai pot să suport.

Dar el voia să rămână, ca şi ceilalţi, şi până la urmă se întoarse acasă singură, intrând pe poartă, străbătând grădina şi urcând treptele până la apartamentul lor. În urma ei, tumultul petrecerii răsuna puternic.

Iar acolo, pe dulăpiorul de deasupra chiuvetei, tânărul Frank râdea de supărarea ei. Bineînţeles că aşa se întâmplă, spunea privirea serioasă a tânărului. Ştiu şi eu povestea asta – am învăţat-o în practică. Aniversări, căsătorii, momente fericite… De toate se alege praful. Au trecut. N-au însemnat niciodată nimic. Zâmbetul lui era încordat, aspru, hotărât, iar ochii… parcă te uitai prin ferestrele unei case pustii. Maia doborî o ceaşcă de pe masă, iar aceasta se sparse pe podea. Toarta se rostogoli acolo,

iar Maia scoase un ţipăt, se lăsă pe podea, îşi prinse genunchii cu braţele şi plânse.

*

După aceea, în noul an, aflară de instaurarea unor măsuri sporite de securitate chiar în Odessa. Se părea că UNTA învăţase lecţia de la Sabishii, urmând a ţine celelalte oraşe sub control într-o manieră mult mai subtilă: noi paşapoarte, controale la fiecare poartă şi garaj, acces restrictiv la trenuri. Se zvonea că îi vânau în mod deosebit pe cei din Prima Sută, acuzându-i de încercarea de răsturnare a Autorităţii Tranziţionale.

Cu toate acestea, Maia dorea să continue întrunirile organizaţiei „Marte Liberă”, iar Spencer era tot timpul de acord cu ea. „Atât cât se va putea!” spunea ea, aşa că într-o seară urcară împreună scara lungă, de piatră, a oraşului de sus. Michel îi însoţea pentru prima dată după atacul de la Sabishii, iar Maia avea impresia că îşi revine destul de bine în urma şocului provocat de ştiri, după noaptea aceea cumplită în care Marina le bătuse la uşă.

La această întrunire li se alăturară Jackie Boone şi ceilalţi din anturajul ei, Antar şi zygoţii sosiţi la Odessa cu trenul circumhellasian, refugiindu-se din faţa militarilor UNTA din sud şi extrem de furioşi în legătură cu atacul de la Sabishii, mai războinici ca oricând. Dispariţia lui Hiroko şi a grupului ei îi scosese din minţi pe ectogeni. În definitiv, Hiroko era mama multora dintre ei, şi toţi păreau a fi de părere că a sosit momentul să iasă din ascunzişuri şi să pornească o rebeliune la scară mare. Nici un moment nu trebuie pierdut, le spuse Jackie la întrunire, dacă vor să-i salveze pe sabishiieni şi pe coloniştii ascunşi.

– Nu cred că i-au prins pe oamenii lui Hiroko, spuse Michel. Cred că s-au ascuns în subteran, împreună cu Lupul de Preerie.

– Ţi-ar plăcea! îi spuse Jackie, iar Maia simţi cum buza de sus i se încordează.

– Dacă ar fi avut probleme cu adevărat, ne-ar fi dat un semn, spuse Michel, însă Jackie scutură din cap.

– Nu ar intra din nou în ascunzătoare acum, când situaţia devine critică, insistă ea, iar Harmakhis şi Rachel încuviinţară. Mai mult, ce facem cu sabishiienii şi cu blocarea oraşului Sheffield? Se va întâmpla şi aici la fel. Nu! Autoritatea Tranziţională preia controlul pretutindeni. Trebuie să acţionăm acum!

– Sabishiienii au dat în judecată Autoritatea Tranziţională, spuse Michel, iar ei se află încă în Sabishii, umblând liberi.

Jackie se uită la el dezgustată, ca şi cum Michel ar fi fost un idiot, un prostovan slab, înspăimântat şi exagerat de optimist. Pulsul Maiei crescu şi îşi simţi dinţii încleştându-se.

– Nu putem acţiona în acest moment, spuse ea, pe un ton tăios. Nu suntem pregătiţi.

Jackie o fulgeră cu privirea.

– După tine, nu vom fi niciodată gata. Vom aştepta până când ei vor pune gheara pe întreaga planetă, după care nu vom mai putea face nimic altceva, chiar dacă o să vrem. Cred că asta şi vrei, sunt convinsă!

Maia ţâşni de pe scaun.

– Nu mai există *ei.* Nu sunt decât trei-patru metanaţionale care se luptă pentru Marte, tot aşa cum se luptă şi pentru Pământ. Dacă stăm în picioare între ei, nu vom realiza altceva decât să fim doborâţi de focul încrucişat. Suntem nevoiţi să alegem momentul cel mai prielnic, iar asta se va întâmpla atunci când ei se vor răni reciproc, noi având o şansă reală de izbândă. Altfel, momentul ne va copleşi. Va fi la fel ca în ’61 – doar agitaţie, haos şi oameni omorâţi!

– ’61! răcni Jackie. E întotdeauna acel ’61 pe care-l cunoşti – scuza perfectă pentru a nu face nimic! Sabishii şi Sheffield sunt închise, iar Burroughs nu e prea departe de asta, după care urmează Hiranyag şi Odessa, iar elevatorul aduce zilnic poliţişti, sute de oameni sunt ucişi sau întemniţaţi, ca bunica mea, adevărata conducătoare a noastră, a tuturor, iar tu nu faci altceva decât să vorbeşti despre ’61! Anul ’61 te-a făcut o laşă!

Maia efectuă o alonjă şi o izbi cu forţă într-o parte a capului. Jackie se năpusti asupra ei, şi Maia se prăbuşi pe o dungă de masă, iar aerul îi ieşi, fâsâind, din plămâni. Era izbită cu pumnii, dar izbuti să o prindă pe Jackie de una dintre încheieturi şi să-şi înfigă dinţii cât putu de tare în antebraţul încordat, hotărâtă să rupă. Le despărţiră cu forţa, blocându-le. În cameră era un adevărat vacarm. Toţi strigau, inclusiv Jackie.

– Târfă! Târfă! Târfă! *Criminalo!* se dezlănţui ea.

Maia auzi cuvinte ieşindu-i din gură, odată cu respiraţia întretăiată:

– Curvă mică şi proastă! Curvă mică şi proastă!

Le puseră mâinile la gură, spunându-le printre dinţi:

– Ssst! Ssst! Linişte! Or să ne audă şi or să ne raporteze. O să

vină poliţia!

În cele din urmă, Michel îşi luă mâna de la gura Maiei, care mai şuieră pentru ultima dată „Curvă mică şi proastă!” după care se aşeză pe un scaun şi se uită la toţi cu o asemenea privire, încât îi surprinse şi îi potoli pe cel puţin jumătate dintre ei. Îi dădură drumul şi lui Jackie, care începu să înjure pe un ton scăzut.

– *Gura!* se răsti Maia cu atâta răutate, încât Michel sări din nou între ele, iar Maia continuă, şoptit. Îi târăşti de puţă după tine pe toţi băieţii ăştia şi îţi închipui că eşti lideră! Şi asta fără niciun fel de gând în capul ăla sec al tău!

– Aşa ceva nu pot să suport! strigă Jackie.

– Ssst! spuseră cu toţii, iar Jackie ieşi pe hol.

Era o greşeală, o retragere, iar Maia se ridică şi profită pentru a-i critica pe ceilalţi, într-o şoaptă amară, pentru prostia dovedită. Apoi îşi controlă puţin starea de spirit, pentru a-i convinge să aibă răbdare, limita maximă a mâniei ei situându-se chiar sub suprafaţa unei pledoarii raţionale pentru răbdare, intenţie bine precizată şi control – o argumentare, în esenţă, fără de răspuns. Pe tot parcursul acestei peroraţii toţi cei de faţă se uitau, desigur, la ea, de parcă ar fi fost un gladiator însângerat, chiar Văduva Neagră, iar Maia, pe care încă o mai dureau dinţii după ce şi-i înfipsese în braţul lui Jackie, cu greu putea pretinde a oferi modelul perfect al unei dezbateri inteligente. Avea senzaţia că gura îi e umflată, aşa de tare îi zvâcnea, şi se lupta cu un sentiment tot mai puternic de umilire, ţinând-o tot aşa – rece, pătimaşă şi arogantă. Întrunirea se termină printr-un acord mohorât, în cea mai mare parte nerostit, de a amâna orice fel de insurecţie de masă şi de a continua să stea retraşi, iar ultimul lucru pe care şi-l amintea era că stătea prăbuşită pe un scaun de tramvai, între Michel şi Spencer, străduindu-se să nu plângă. Vor fi nevoiţi să-i cazeze pe Jackie şi grupul ei atâta vreme cât se aflau la Odessa – la urma urmei locuinţa lor juca rolul de casă conspirativă. Era, aşadar, o situaţie de care ea nu avea cum să scape. Între timp, în faţa uzinei oraşului şi a birourilor se aflau tot timpul ofiţeri de poliţie, verificând identitatea înainte de a permite accesul cetăţenilor. Dacă nu se va mai duce la lucru, ar putea foarte bine să-i dea de urmă interesându-se de ce, iar dacă se ducea la lucru şi o verificau, nu era sigură dacă identificarea ei de la mână şi paşaportul elveţian îi vor îngădui accesul. Existau zvonuri că balcanizarea informaţiei care urmase

evenimentelor din ’61 începea să revină la unele sisteme mai mari, integrate, care recuperaseră unele date antebelice. De aici obligativitatea unor noi paşapoarte. Iar dacă avea neşansa de a da peste unul dintre sistemele acestea, era terminată. Aveau s-o expedieze pe asteroizi sau în Kasei Vallis, pentru a o tortura şi a-i distruge mintea, aşa cum făcuseră cu Sax.

– Poate că mai avem timp, le spuse ea lui Kasei şi lui Spencer. Dacă închid toate oraşele şi căile ferate, ce şanse ne mai rămân?

Nu răspunseră. Mai bine decât ea nu ştiau nici ei ce să facă. Deodată, întregul proiect de independenţă li se păru din nou o fantezie, un vis la fel de imposibil de realizat ca atunci când Arkadi îl formulase pentru prima dată – Arkadi, care fusese neîntemeiat de optimist. Niciodată nu vor scăpa de Pământ. Niciodată! Erau neajutoraţi în faţa acestei realităţi.

– Vreau să discut cu Sax mai întâi, spuse Spencer.

– Şi cu Lupul de Preerie, adăugă Michel. Vreau să ştiu mai mult despre cele petrecute la Sabishii.

– Şi cu Nadia, spuse Maia, simţind un nod în gât.

Nadiei i-ar fi fost ruşine de ea dacă ar fi văzut-o la întrunire, ceea ce o durea. Avea nevoie de Nadia, singura fiinţă în care încă mai credea.

– Se întâmplă ceva ciudat cu atmosfera, i se plânse Spencer lui Michel când schimbau tramvaiele. Chiar că vreau să aud ce părere are Sax despre asta. Nivelul de oxigen creşte mai repede decât m-aş fi aşteptat eu, mai ales la nord de Tharsis. Se pare că o bacterie cu adevărat prosperă a fost distribuită fără a conţine niciun fel de gene sinucigaşe. În esenţă, Sax şi-a realcătuit vechea lui echipă de la Echus Overlook, din toţi cei care încă se mai află în viaţă, continuând să lucreze la Acheron şi Da Vinci la proiecte despre care nouă nu ne-au spus nimic. Ca şi cu nenorocitele alea de încălzitoare eoliene. Aşa că vreau să stau de vorbă cu el. Trebuie să ne unim în situaţia asta, altfel…

– Altfel, ’61, insistă Maia.

– Ştiu, ştiu. Ai dreptate, Maia. Vreau să spun că sunt de acord. Sper că destul de mulţi dintre ceilalţi sunt şi ei de acord.

– Vom fi nevoiţi să facem mai mult decât să sperăm.

Ceea ce însemna că urma să iasă pe teren şi să facă treaba singură, să intre complet în subteran, să se mute dintr-un oraş în altul, dintr-o casă conspirativă în alta – aşa cum făcuse Nirgal ani de-a rândul – întâlnind cât mai multe posibil dintre celulele revoluţionare, încercând să-i menţină în formă. Sau, cel puţin, să-

i împiedice să scoată capul prea repede. Lucrul la proiectul „Marea Hellas” nu avea cum să mai fie posibil.

Aşadar, modul acesta de viaţă încetase. Maia coborî din tramvai şi aruncă o privire prin parc, spre cornişă, apoi se întoarse şi se îndreptă spre poarta lor, străbătu grădina, urcă scările, trecu apoi pe holul atât de familiar, simţindu-se greoaie, bătrână şi foarte-foarte obosită. Înfipse cheia corectă în broască fără a se gândi la asta, intră în apartament şi se uită la lucrurile ei, la teancurile de cărţi ale lui Michel, la gravura de Kandinsky de deasupra canapelei, la schiţele lui Spencer, la măsuţa ponosită, la masa şi scaunele din sufragerie, la fel de ponosite, la bucătărioara unde totul era la locul lui, inclusiv mica imagine de pe dulăpiorul de deasupra chiuvetei. Câte vieţi trecuseră de când cunoscuse acel chip? Toate piesele acelea de mobilier îşi vor urma drumul lor. Se opri în mijlocul camerei, secătuită şi dezolată, îndurerată pentru anii aceia care se scurseseră aproape fără a-şi da seama: aproape un deceniu de muncă productivă, de viaţă reală, care exploda acum în această ultimă izbucnire a istoriei, un paroxism pe care ea, Maia, va trebui să încerce să-l direcţioneze sau, măcar, să-l elimine, dându-şi toată silinţa pentru a-l impulsiona în acele modalităţi care le vor permite supravieţuirea. Ducă-se dracului lumea, inoportunitatea ei, încărcătura de stupiditate, inexorabila trecere prin timpul prezent, distrugând atâtea vieţi în drum... îi plăcuse apartamentul, oraşul şi viaţa de acolo, cu Michel, Spencer, Diana şi toţi colegii ei de serviciu, cu toate deprinderile ei, cu muzica şi micile plăceri zilnice.

Se uită crunt la Michel, care stătea în pragul uşii, în spatele ei, uitându-se în jur de parcă încerca să memoreze imaginea locului. Urmă o ridicare din umeri galică.

– Nostalgie anticipată, spuse el, încercând să zâmbească.

O simţea şi el, înţelegea, nu era doar starea ei de spirit, momentul prezent, ci realitatea însăşi.

Maia făcu un efort şi îi răspunse la zâmbet, apropiindu-se de el şi luându-i mâna. Jos, se produse o agitaţie când grupul din Zygote urcă treptele. Nemernicii! Puteau să stea în apartamentul lui Spencer!

– Dacă totul merge cum trebuie, spuse ea, într-o bună zi vom reveni.

* * *

Coborâră spre gară, în lumina curată a dimineţii, pe lângă

toate acele cafenele, aflate – în continuare – cu scaunele pe masă. La gară, îşi riscară vechile identităţi şi primiră bilete fără nicio problemă, luând un tren în sens contrar acelor de ceasornic până la Montepulciano, îmbrăcând costume şi căşti închiriate, şi ieşiră din cort, depăşind limitele lumii de la suprafaţă, coborând în râpele abrupte ale dealurilor submontane. Lupul de Preerie îi aştepta acolo într-o maşină camuflată într-un bolovan, în care îi conduse prin chiar inima masivului Hellespontus, urcând o reţea bifurcată de văi, traversând vale după vale în acest lanţ muntos, haotic, la fel ca stâncile căzute din cerul de deasupra, un labirint de coşmar, până când ajunseră pe panta apuseană, dincolo de craterul Rabe, până în dealurile înconjurate de cratere ale înălţimilor Noachis. Ieşiseră din nou din reţea, colindând aşa cum Maia n-o mai făcuse niciodată.

Lupul de Preerie i-a ajutat foarte mult la începutul acestei perioade. Nu era acelaşi om, îşi spunea Maia – era îmblânzit de cucerirea oraşului Sabishii, chiar îngrijorat. Nu era dispus să răspundă la întrebările despre Hiroko şi ceilalţi colonişti ascunşi. Spunea „Nu ştiu” atât de des, încât începea să-l creadă, mai ales când chipul lui se contorsiona, în final, într-o expresie de supărare umană, recognoscibilă, vestita indiferenţă invulnerabilă sfărâmată, până la urmă.

– Adevărul este că nu ştiu dacă au ieşit sau nu. Mă aflam deja în labirint atunci când a început cucerirea şi m-am aruncat într-o maşină cât am putut eu de repede, gândindu-mă că voi putea ajuta cel mai mult aflându-mă în exterior. Dar pe poarta aceea n-a mai ieşit nimeni. Doar că eu mă aflam pe latura nordică, iar ei ar fi putut să iasă dinspre sud. Şi ei locuiau în labirint, iar Hiroko dispune de adăposturi de urgenţă, la fel ca mine. Însă chiar nu ştiu.

– Atunci hai să mergem să vedem dacă putem afla, spuse Maia.

Aşa că îi conduse spre nord, la un moment dat ajungând sub linia de tren Sheffield-Burroughs, printr-un lung tunel puţin mai mare decât maşina lor. Îşi petrecură noaptea în spaţiul acela întunecat, alimentându-se din rezerve ascunse şi dormind somnul acela neliniştit al obişnuiţilor tavernelor. Aproape de Sabishii, coborâră într-un alt tunel ascuns, parcurgând câţiva kilometri până când ajunseră în mica peşteră ce adăpostea un garaj. Tunelul făcea parte din labirintul Sabishiienilor, iar

peşterile regularizate din spatele lui erau ca nişte morminte de trecere neolitice, iluminate acum de fascicule de lumină şi încălzite de sistemul de ventilaţie. Acolo îi întâmpină Nanao Nakayama, unul dintre issei, care părea la fel de bine dispus ca întotdeauna. Mai mult sau mai puţin, Sabishii le revenise tot lor, şi cu toate că în oraş se aflau poliţişti de la UNTA, mai ales la intrări şi în gări, aceştia încă nu-şi dădeau seama de dimensiunile reale ale reţelelor de tunele din interiorul colinei, fiind astfel incapabili de a stăvili complet eforturile celor din Sabishii de a ajuta subterana. Sabishii nu mai reprezenta un demimond deschis – după spusele lui – dar ei continuau să lucreze.

Însă nici el nu ştia ce se întâmplase cu Hiroko.

– Nu am văzut poliţiştii arestându-i pe vreunul dintre ei. Dar nici nu am găsit-o pe Hiroko şi pe ai ei după ce lucrurile s-au calmat. Nu ştim unde s-au dus, spuse el, trăgându-se de cercelul de turcoază din ureche, evident mistificat. Au plecat, probabil, de capul lor. Hiroko se îngrijea întotdeauna să aibă o ascunzătoare oriunde ajungea. Asta mi-a spus mie Iwao, odată, când am băut o grămadă de sake acolo, lângă lacul cu raţe. Şi se pare că dispariţiile sunt un obicei al lui Hiroko, dar nu şi al Autorităţii Tranziţionale. Putem deduce de aici că asta a preferat să facă. Haideţi, poate vreţi să faceţi o baie şi să mâncaţi ceva, după care aţi putea sta de vorbă cu câţiva sansei şi yonsei care s-au ascuns împreună cu noi. Le-ar face bine o astfel de discuţie.

Rămaseră în labirint timp de o săptămână sau două, iar Maia se întâlni cu mai multe grupuri din cei recent ascunşi. Îşi petrecu mai tot timpul încurajându-i, asigurându-i că vor putea să apară din nou la suprafaţă, chiar în Sabishii, destul de curând. Măsurile de securitate deveneau tot mai severe, doar că reţelele erau, pur şi simplu, mult prea permeabile, iar economia alternativă prea extinsă pentru a permite un control total. Elveţia le va da noi paşapoarte, Praxis le va da de lucru, iar ei vor reveni la viaţa normală. Important era să-şi coordoneze eforturile şi să reziste tentaţiei de a ţâşni afară prea devreme.

După una dintre aceste întruniri, Nanao îi spuse că Nadia face eforturi similare în South Fossa şi că echipa lui Sax îi roagă insistent să le acorde mai mult timp. Exista deci o anumită punere de acord în privinţa strategiei, cel puţin în rândul vârstnicilor. Iar Nirgal lucra de comun acord cu Nadia, sprijinind şi el strategia. Rămâneau grupurile mai radicale, cu care vor fi nevoiţi să lucreze cel mai mult pentru a le struni, iar în domeniul

acesta Lupul de Preerie avea cea mai mare influenţă. Intenţiona să viziteze personal unele refugii roşii, iar Maia şi Michel plecară împreună cu el pentru a prinde un drum la Burroughs.

Regiunea dintre Sabishii şi Burroughs era saturată de cratere, aşa că în timpul nopţilor se strecurau printre dealuri circulare, cu vârful aplatizat, oprindu-se în zori la mici adăposturi din gura craterelor, pline ochi de Roşii care nu exagerau prin amabilitatea manifestată faţă de Maia şi Michel. Însă pe Lupul de Preerie îl ascultau cu foarte multă atenţie, schimbând între ei noutăţi despre zeci de locuri despre care Maia nu auzise niciodată. În a treia noapte ajunseră la panta abruptă a Marelui Escarpament, printr-un arhipelag de insule de tip „mesa”, ajungând brusc pe câmpia netedă din Isidis. Se vedea până departe, în josul peretelui în pantă al bazinului, până acolo unde terenul era străbătut de o colină ca aceea de la Sabishii, într-o curbă largă, de la craterul Du Martheray – pe Marele Escarpament – până spre nord-vest, către Syrtis. Este noul dig, le explică Lupul de Preerie, construit de o echipă de roboţi acţionaţi din puţul Elysium. Digul era, într-adevăr, masiv, semănând cu una dintre dorsele bazaltice din sud, atâta doar că textura lui catifelată dovedea că este mai degrabă vorba de regolit excavat decât de rocă vulcanică dură.

Maia se uită la creasta alungită. Consecinţele recombinante în cascadă ale acţiunilor lor erau, îşi spuse, scăpate de sub control. Ar putea încerca să construiască bastioane pentru a le conţine. Dar bastioanele vor rezista oare?

Apoi au revenit în Burroughs, pătrunzând prin poarta de sud-est cu paşapoartele elveţiene, şi au fost instalaţi într-o locuinţă conspirativă ţinută de bogdanovişti din Vishniac care lucrau acum pentru Praxis. Locuinţa conspirativă era un apartament aerisit, plin de lumină, situat cam la jumătatea înălţimii pe peretele nordic din Hunt Mesa, ale cărui ferestre dădeau spre valea centrală, către Branch Mesa şi Double Decker Butte. Apartamentul de deasupra era studio de dans şi multe ore din zi le petreceau într-un uşor *dum, dum, dum-dum, dum-dum.* Chiar deasupra orizontului, spre nord, un nor neregulat de praf şi abur marca locul unde roboţii încă mai lucrau la dig. Maia îl privea în fiecare dimineaţă, gândindu-se la ştirile transmise de Mangalavid şi la lungile mesaje primite de la Praxis. După aceea urma munca zilei respective, care se desfăşura în întregime în subterană, fiind

adesea reţinută în apartament pentru diverse întruniri, sau pentru expedierea de mesaje video. În concluzie, nu semăna deloc cu viaţa de la Odessa şi îi era greu să-şi formeze noi obiceiuri, ceea ce îi producea o stare de iritare şi tristeţe.

Se mai putea plimba, totuşi, pe străzile marelui oraş, un cetăţean anonim printre atâţia alţii, mergând la întâmplare pe malul canalului, stând la o masă într-unul din restaurantele din jurul parcului Princess sau pe mai puţin elegantele platouri de deasupra meselor. Oriunde se ducea, vedea literele roşii, clare, ale inscripţiilor: MARTE LIBERĂ sau FIŢI GATA. Sau, de parcă avea halucinaţii, un avertisment făcut către sine de propriul ei suflet: NU MAI POŢI DA ÎNAPOI NICIODATĂ. După câte îşi dădea ea seama, asemenea mesaje erau ignorate de populaţie, nu erau niciodată comentate, fiind adesea şterse de echipe speciale. Dar ele continuau să-şi facă apariţia, în roşul acela curat, de obicei în engleză, uneori şi în rusă, vechiul alfabet apărându-i ca un prieten demult pierdut, ca o sclipire subliminală din inconştientul lor colectiv – dacă aveau aşa ceva – şi, într-un fel, mesajele nu-şi pierdeau niciodată fiorul lor electrizant. Ciudat ce efecte puternice pot fi produse cu asemenea mijloace simple. Oamenii ar putea ajunge să facă aproape orice dacă ar discuta suficient de mult problema respectivă.

Întâlnirile ei cu celule mici ale diferitelor organizaţii din rezistenţă se desfăşurau bine, deşi îi era tot mai clar că între ei există tot felul de diviziuni profunde, mai ales sentimentele potrivnice nutrite de Roşii şi de cei din „Marte În Primul Rând” faţă de bogdanoviştii şi grupurile organizaţiei „Marte Liberă”, pe care Roşiii îi considerau verzi, o manifestare mai mult a inamicului. Asta putea cauza probleme, dar Maia făcea tot ce era posibil, iar ei o ascultau cu toţii, încât avea impresia că înregistrează unele progrese. Treptat, începu să-i placă Burroughs şi viaţa ei clandestină de acolo. Michel îi puse la punct un program regulat, în colaborare cu elveţienii şi cu Praxis – bogdanoviştii ascunşi bine undeva, în oraş –, o rutină sigură care îi permitea să întâlnească frecvent grupurile fără a compromite integritatea locuinţelor conspirative stabilite. Şi fiecare întrunire părea să ajute puţin. Singura problemă intransigentă era că prea multe grupuri doreau să se revolte imediat – Roşii sau verzi, aveau tendinţa de a urma conducerea radicală a susţinătorilor Roşii ai Annei din zonele izolate şi pe tinerii înfierbântaţi la minte din jurul lui Jackie, şi se înregistrau tot mai multe incidente de

sabotaj în oraş, cauzând o intensificare corespunzătoare a controlului poliţienesc, până când păru foarte posibil ca situaţia să explodeze. Maia începu să se vadă pe sine ca pe un fel de frână, adeseori nedormind noaptea, îngrijorată de numărul redus al celor doritori să-i asculte mesajul. Pe de altă parte, tot ea era aceea care trebuia să-i menţină pe bătrânii bogdanovişti şi pe alţi veterani conştienţi de puterea mişcării indigene, ridicându-le moralul atunci când erau deprimaţi. Ann, cu susţinătorii ei din ţinuturile îndepărtate, distrugea cu multă cruzime gările.

– Nu în felul acesta are să se întâmple, îi transmitea mereu Maia, deşi nu avea niciun semn că Ann îi recepţionează mesajul.

Cu toate acestea, existau şi semne încurajatoare. Nadia se afla în South Fossa, unde clădea o mişcare puternică, aparent influenţată de ea şi foarte apropiată de Nirgal şi grupul lui. Vlad, Ursula şi Marina îşi reocupaseră vechile lor laboratoare de la Acheron, sub egida companiei de bioinginerie a lui Praxis, care le administra nominal. Menţineau o legătură permanentă cu Sax, care se refugiase în craterul Da Vinci cu vechea lui echipă de terraformare, sprijinit de cei din Dorsa Brevia. Locuirea acelui mare tub de lavă se extinsese spre nord, mult mai departe decât fusese în perioada congresului, şi majoritatea noilor segmente erau, aparent, folosite pentru adăpostirea refugiaţilor din sanctuarele distruse sau abandonate din sud şi a unui întreg şir de ateliere de producţie. Maia urmări înregistrări video cu oameni deplasându-se în maşini mici de la un segment la altul, lucrând în lumina limpede, brună, care se revărsa prin lucarnele filtrante, antrenaţi în ceea ce nu se putea numi altfel decât producţie militară. Construiau maşini de zbor şi automobile nedetectabile, rachete sol-spaţiu, adăposturi din blocuri armate (dintre care unele erau deja instalate în tubul de lavă propriu-zis, pentru cazul în care ar fi fost vreodată străpuns), precum şi rachete aer-sol şi, îi spuseră localnicii, o varietate de arme ecologice pe care le proiecta chiar Sax.

Genul acesta de activitate şi distrugerea sanctuarelor sudice produseseră ceea ce, de la depărtare, părea un fel de febră războinică acolo, în Dorsa Brevia, iar pe Maia o îngrijora şi acest aspect. Sax, în inima lucrurilor, era ca un războinic dezlănţuit – încăpăţânat, secretos, sclipitor, cu mintea tulburată, un savant nebun de bună-credinţă. Sax încă nu-i vorbise direct. Loviturile lui împotriva lentilei aeriene şi a lui Deimos cauzaseră, în opinia ei, intensificarea asaltului Autorităţii Tranziţionale împotriva

sudului. Continuă să le trimită mesaje recomandând reţinere şi răbdare, până când Ariadne îi răspunse, iritată:

– Maia, ştim. Noi lucrăm cu Sax aici şi avem o idee despre ceea ce facem, iar ceea ce spui tu este fie evident, fie eronat. Discută cu Roşiii dacă vrei să fii de ajutor, dar noi n-avem nevoie.

– Ce s-a întâmplat cu ideea unei decapitări?

– El crede că tocmai construieşte ghilotina. Uite ce este, discută cu Nirgal şi Art despre asta, chiar şi cu Jackie.

– Ştii ce? Eu vreau să discut cu *Sax.* La dracu, *trebuie* să stea de vorbă cu mine într-o bună zi! Puneţi-l să mă caute, da?

Spencer conveni să încerce, iar într-o dimineaţă aranjă o convorbire cu Sax pe circuitul lui personal. La apel răspunse însă Art, dar promise că încearcă să-l convingă pe Sax să intre pe fir.

– E foarte ocupat în zilele acestea, Maia. Îmi place să-l văd aşa. Oamenii îi spun Generalul Sax.

– Doamne fereşte!

– Nu te speria! Ei vorbesc şi despre General Nadia, General Maia…

– Nu aşa-mi spun ei mie.

Mai degrabă Văduva Neagră, sau Târfa. Criminala. Ştia. Iar căutătura piezişă a lui Art îi spunea că are dreptate.

– Ei bine, în sfârşit, în cazul lui Sax e un fel de glumă. Oamenii vorbesc despre răzbunarea cobailor din laborator, cam aşa ceva.

– Mie nu-mi place.

Ideea unei noi revoluţii părea să dobândească o viaţă proprie, câştigând teren independent de oricare logică. Era pur şi simplu ocupaţia lor, un lucru pe care-l vor fi făcut dintotdeauna. Dincolo de controlul ei sau al altora. Până şi eforturile lor colective, aşa cum se prezentau, risipite şi ascunse, nu păreau a fi coordonate sau concepute după o idee clară asupra a ceea ce aveau de gând să facă, sau din ce motiv. Pur şi simplu aveau loc. Încercă să-i expună lui Art câteva din aceste păreri, iar el încuviinţă.

– Cred că astea ţin de trecut. E o zăpăceală. Nu trebuie decât să călăreşti pe tigru şi să te ţii bine. Există fel de fel de oameni diferiţi în mişcarea asta, fiecare cu propriile lui idei. Însă cred că ne descurcăm mai bine decât data trecută. Mă ocup acum de nişte iniţiative luate pe Pământ, purtând negocieri cu Elveţia, cu unii de la Tribunalul Mondial şi aşa mai departe. Iar Praxis ne ţine la curent foarte bine cu tot ce se petrece între metanaţionalele de pe Pământ, ceea ce înseamnă că nu vom fi târâţi în ceva ce nu înţelegem.

– Adevărat, recunoscu şi Maia.

Ştirile şi pachetele de analize trimise de Praxis erau mult mai detaliate decât orice program comercial de ştiri şi în timp ce metanaţionalele continuau să alunece în ceea ce se numea „metanatricid”, ei, pe Marte, din sanctuarele şi casele lor conspirative, puteau să urmărească totul, lovitură după lovitură: Subarashii preluând Mitsubishi, apoi pe Armscor, vechiul lor inamic, apoi certându-se cu Amexx, care-şi dădea toată silinţa pentru a smulge Statele Unite din Grupul celor Unsprezece. Vedeau totul din interior. Nimic nu ar fi putut fi mai diferit de situaţia din anii 2050, iar asta era o consolare, chiar dacă foarte mică.

În momentul acela, pe ecran apăru Sax, în spatele lui Art, uitându-se la ea. Apoi, văzând cine este, exclamă:

– Maia!

Maia înghiţi cu greutate. Era deci iertată pentru Phyllis? Înţelegea de ce o făcuse? Noua lui înfăţişare nu-i oferea nicio indicaţie – era la fel de impasibilă ca şi cea veche, chiar mai greu de citit, deoarece, pentru ea, continua să fie nefamiliară. Maia îşi adună curajul şi îl întrebă ce planuri are.

– Niciun plan. Încă mai facem pregătiri. Trebuie să aşteptăm un *declanşator.* Un eveniment declanşator. Foarte important. Există vreo două posibilităţi pe care le urmăresc. Dar nimic deocamdată.

– Bine, spuse ea. Dar ascultă, Sax…

Apoi îi vorbi despre toate problemele care o îngrijorau: forţa trupelor Autorităţii Tranziţionale, sprijinite de marile metanaţionale de centru; alunecarea constantă către violenţă în grupările mai radicale ale subteranei; senzaţia că se încadrează din nou în vechiul tipar. În timp ce ea vorbea, el clipea după vechiul lui obicei, şi astfel era sigură că, într-adevăr, el este acela care o ascultă de sub noua înfăţişare – că, în sfârşit, o ascultă din nou, de aceea vorbi mai mult decât îşi propusese, dând totul din ea, neîncrederea faţă de Jackie, teama de Burroughs, totul. Ca şi cum s-ar fi adresat unui confesor. Parcă ar fi pledat, rugându-l pe savantul lor pur raţional să nu îngăduie ca lucrurile să o ia din nou razna. Să nu înnebunească nici el din nou. Se auzi bâlbâindu-se şi îşi dădu seama cât e de speriată.

Iar el clipea într-un mod care semăna cu un fel de simpatie neutră, de şobolan. Dar la final ridică doar din umeri şi rosti

câteva vorbe. Redevenise Generalul Sax – distant, taciturn, adresându-i-se din lumea stranie a interiorului noii lui minţi.

– Acordă-mi douăsprezece luni, zise. Mai am nevoie de douăsprezece luni.

– Bine, Sax, spuse ea, simţindu-se oarecum liniştită.

– Mulţumesc, Maia.

Şi dispăru. Iar ea rămase acolo, uitându-se la micul ecran, simţindu-se secătuită, înlăcrimată, uşurată. Iertată, pentru moment.

Îşi reluă activitatea cu hotărâre, întâlnind diferite grupuri aproape săptămânal şi efectuând deplasări ocazionale în afara reţelei, la Elysium şi Tharsis, pentru a discuta cu celule din oraşele de sus. Lupul de Preerie se îngrijea de deplasările ei, ducând-o dintr-o parte în alta a planetei în zboruri nocturne care îi aminteau de ’61. Michel se ocupa de securitate, protejând-o cu ajutorul unui grup de indigeni din care făceau parte şi câţiva ectogeni din Zygote, care o mutau de la o casă conspirativă la alta, în fiecare oraş vizitat. Iar ea vorbea tot timpul. Nu se punea doar problema de a-i face să aştepte, ci şi de a-i coordona, de a-i forţa să fie de acord că se află cu toţii de aceeaşi parte. Uneori, i se părea că are un oarecare efect, o vedea pe chipurile celor care veneau s-o asculte. Alteori, întregul efort se concentra pe a pune frâne (uzate, încinse) elementelor radicale. Erau o mulţime, iar numărul lor creştea de la o zi la alta: Ann şi Roşiii, Kasei şi grupul Marte În Primul Rând, bogdanoviştii conduşi de Mikhail, „booneiştii” lui Jackie, radicalii arabi conduşi de Antar (care era unul dintre mulţii prieteni intimi ai lui Jackie), apoi Lupul de Preerie, Harmakhis, Rachel... Parcă încerca să oprească o avalanşă în care era şi ea prinsă, agăţându-se de pietre chiar dacă se rostogolea la vale laolaltă cu ele. Într-o asemenea situaţie, dispariţia lui Hiroko începu s-o apese tot mai mult, ca un dezastru.

Crizele de *déjà vu* îi reveniră, mai puternice ca oricând. Mai locuise în Burroughs, în vremuri asemănătoare – poate că asta era explicaţia. Dar senzaţia era prea tulburătoare atunci când o cuprindea, o convingere profundă, de nezdruncinat, că totul se mai întâmplase înainte exact la fel, de parcă eterna reîntoarcere era reală... Se trezea şi se ducea la baie, şi desigur că totul se mai petrecuse exact la fel, inclusiv înţepeneala, junghiurile şi micile dureri. Apoi ieşea pentru a-i întâlni pe Nirgal şi pe câţiva

dintre prietenii lui şi îşi dădea seama că e o criză autentică şi nu o simplă coincidenţă. Totul se mai petrecuse, exact în acelaşi fel. Era ca un mecanism de ceasornic. Lovituri ale sorţii. Bine, îşi zicea, ignoră-le. Asta e, deci, realitatea. Suntem nişte creaturi ale destinului. Cel puţin, nu ştim ce se va întâmpla în clipa următoare.

Discuta la nesfârşit cu Nirgal, străduindu-se să-l înţeleagă şi să-l facă şi pe el s-o înţeleagă. Învăţa de la el, îl imita în timpul întrunirilor – încrederea lui deschisă, prietenească şi stăpânită care îi atrăgea atât de vizibil pe oameni spre el. Amândoi erau renumiţi, despre amândoi se vorbea la ştiri, amândoi erau pe listele UNTA de infractori căutaţi, iar acum amândoi erau nevoiţi să evite străzile. Deci exista o legătură între ei, iar ea învăţa de la el tot ce putea şi era convinsă că şi el învaţă de la ea. Oricum, exercita şi ea o influenţă. Era o relaţie bună, cea mai bună legătură a ei cu tineretul. Nirgal o făcea fericită, îi reda speranţa.

Dar ca toate astea să se întâmple în nemilostiva strânsoare a sorţii atotstăpânitoare! Totul văzut din nou, mereu deja văzutul – nimic altceva decât chimie cerebrală, zicea Michel. Pur şi simplu era o întârziere sau repetiţie cerebrală care-i dădea senzaţia că prezentul e tot un fel de trecut. Cum poate că şi era. Ea îi accepta diagnosticul şi lua medicamentele prescrise, fără să se plângă şi fără să spere. În fiecare dimineaţă şi seară deschidea recipientul pregătit de el săptămânal şi lua indiferent ce pilule găsea acolo, fără a mai pune întrebări. Nu se mai repezea la el; nu mai simţea nevoia. Poate că noaptea aceea de veghe în Odessa o vindecase. Poate că Michel amestecase, în sfârşit, cocteilul de medicamente potrivit. Aşa spera. Pleca la întruniri împreună cu Nirgal, se întorcea în apartamentul de sub studioul de dans istovită. Şi totuşi, destul de des avea insomnii. Sănătatea i se deteriora. Adesea îi era greaţă, avea tulburări digestive, sciatică, dureri pectorale… Ursula îi recomandă o altă serie de tratamente gerontologice. Întotdeauna prind bine, spuse ea. Iar cu cele mai recente tehnologii de scanare a nepotrivirilor genomice, erau mai rapide ca oricând. Va trebui să-şi ia cel mult o săptămână liberă. Dar Maia nu simţea că are o săptămână la dispoziţie. Mai târziu, îi spuse şi Ursulei. Când se vor termina toate astea.

*

În unele nopţi, când nu putea dormi, citea despre Frank. Luase cu ea fotografia din apartamentul din Odessa, iar acum

era prinsă pe perete lângă patul ei din locuinţa conspirativă din Hunt Mesa. Încă mai simţea presiunea acelei priviri electrizante şi uneori, în ceasurile fără somn, citea despre el şi încerca să afle mai multe despre eforturile lui diplomatice. Spera să descopere lucruri pe care el le făcuse bine şi pe care ea să le poată imita, şi să identifice acele acţiuni ale lui pe care ea le considera greşite.

Într-o noapte, în apartament, după o vizită tensionată la Sabishii şi comunitatea încă ascunsă în labirint, adormi pe computerul care afişa o carte despre Frank. Apoi îl visă şi se trezi. Neliniştită, se duse până în sufragerie să bea o gură de apă, după care se întoarse şi începu din nou să citească.

Cartea se concentra pe anii dintre conferinţa pentru tratatul din 2057 şi izbucnirea tulburărilor din 2061. Erau anii în care Maia fusese cel mai aproape de el, dar şi-i amintea cu greu, ca nişte străfulgerări, momente de intensitate electrică, separate de fâşii lungi de întuneric pur, iar relatarea din această carte anume nu declanşa în ea niciun fel de sentimente de recunoaştere, în ciuda faptului că textul o menţiona destul de frecvent. Un fel de *jamais vu* istoric.

Lupul de Preerie, care dormea pe canapea, gemu în vreun vis de-al lui. Se trezi şi se uită în jur pentru a vedea sursa de lumină. Lipăi în spatele ei în drum spre baie, i se uită peste umăr.

– A! Au scris multe despre el! exclamă cu subînţeles şi porni mai departe pe hol.

– Cred că tu ştii mai bine, spuse Maia, când el se întoarse.

– Ştiu câteva lucruri despre Frank de care ei habar n-au, de asta sunt sigur.

– Nu mai spune! Doar nu erai şi tu în Nicosia! insinuă Maia, ridicând privirea spre el, apoi amintindu-şi că citise undeva despre asta.

– Am fost, dacă tot ai adus vorba, spuse el şi se aşeză cu greutate pe canapea, cu ochii la podea. L-am văzut pe Frank, în noaptea aceea, aruncând cu cărămizi în ferestre. El a declanşat dezordinea, de unul singur.

Lupul de Preerie înălţă capul şi înfruntă privirea Maiei.

– Vorbea cu Selim el-Hayil în parcul de pe culme, cam cu o jumătate de oră înainte de a fi John atacat, continuă el. Gândeşte-te şi singură.

Maia strânse din dinţi şi se uită la monitor, ignorându-l.

Lupul de Preerie se întinse pe canapea şi începu să sforăie.

Chiar că nu era nicio noutate. Şi, aşa cum precizase Zeyk,

nimeni nu va desface vreodată nodul acela, indiferent ce văzuseră ori credeau că-şi amintesc să fi văzut. Nimeni nu putea fi sigur de nimic petrecut într-un trecut atât de îndepărtat, nici măcar de propriile amintiri, care se modificau pe nesimţite la fiecare repetiţie. Singurele amintiri în care se putea avea încredere erau acele erupţii neaşteptate din adâncuri, aşa-zisele *mémoires involuntaires,* atât de vii, încât era imposibil să nu fie adevărate – dar acestea priveau adesea evenimente lipsite de importanţă. Nu. Relatarea Lupului de Preerie era încă una, printre atâtea altele, pe care nu se putea baza.

Când cuvintele textului de pe ecran începură să apară din nou, Maia citi mai departe.

Eforturile lui Chalmers de a opri izbucnirea violenţei din 2061 nu au izbutit, deoarece, în final, nu avea nici cea mai mică idee în legătură cu amploarea problemei. Ca majoritatea celor rămaşi din Prima Sută, nu-şi putea imagina numărul exact al populaţiei planetei Marte în anii 2050, care trecuse bine de un milion. În timp ce el era convins că rezistenţa e condusă şi coordonată de Arkadi Bogdanov, pentru că îl cunoştea, nu ştia nimic despre influenţa lui Oskar Schnelling în Koroleov, sau despre mişcările roşii de mare amploare, cum ar fi „Elysium Liber”, sau de dispăruţii fără nume care părăseau cu sutele aşezările stabilite. Din ignoranţă şi un eşec de imaginaţie, el a abordat numai o mică fracţiune a problemei.

Maia se lăsă pe spate, se întinse şi se uită spre Lupul de Preerie. Chiar să fie adevărat? Încercă să se gândească la anii aceia, să-şi amintească. Frank fusese conştient, nu? „Te joci cu ácele atunci când rădăcinile sunt bolnave.” Nu-i spusese Frank aceste cuvinte la un moment dat, în perioada aceea?

Nu-şi aducea aminte. *Te joci cu ácele atunci când rădăcinile sunt bolnave.* Afirmaţia atârna acolo, separată de restul, de orice context care i-ar fi putut lămuri sensul. Dar avea foarte puternica impresie că Frank fusese conştient de existenţa acolo, pe Marte, a unui capital imens, nevăzut, de nemulţumire şi rezistenţă. De fapt nimeni nu fusese mai conştient ca el! Din punctul acesta de vedere, cum poate orice istoric, stând în fund pe scaun şi răscolind documentele, să înţeleagă vreodată ce ştiuseră ei, să surprindă cum se prezentaseră lucrurile în realitate, natura caleidoscopică, fracturată, a crizei cotidiene? Fiecare moment al furtunii cu care se luptaseră…

Încercă să-şi amintească faţa lui Frank şi îi veni în minte o

imagine a lui, aplecat, trist, peste o măsuţă, toarta albă a unei ceşti de cafea rostogolindu-se la picioarele lui. Ea spărsese ceaşca. Dar de ce? Nu-şi mai amintea. Căută mai departe în cartea afişată pe ecran, cu fiecare paragraf parcurgând luni întregi, o analiză seacă, separată complet de orice şi-ar fi putut ea aminti. Apoi o propoziţie îi sări în ochi şi citi mai departe de parcă o gheară i s-ar fi înfipt în gât, forţând-o:

Încă de la prima lor legătură în Antarctica, Toitovna a avut o influenţă asupra lui Chalmers pe care el nu a rupt-o niciodată, indiferent cât de mult îi strica propriile sale planuri. Astfel, atunci când a revenit din Elysium în ultima lună dinainte de izbucnirea Tulburărilor, Toitovna l-a întâlnit la Burroughs şi au stat împreună timp de o săptămână, perioadă în care celorlalţi le era limpede că se ceartă. Chalmers dorea să rămână în Burroughs, unde conflictul ajunsese într-un moment de criză. Toitovna dorea ca el să revină la Sheffield. Într-o seară, el a apărut într-una din cafenelele de pe malul canalului atât de furios şi tulburat, încât ospătarii erau speriaţi, iar când a venit şi Toitovna se aşteptau ca el să explodeze. Dar nu a făcut decât să stea acolo, în vreme ce ea îi amintea de fiecare legătură pe care o avuseseră, de datoriile fiecăruia, de întregul lor trecut împreună, aşa cum era. Iar el s-a supus în cele din urmă dorinţelor ei şi s-a întors la Sheffield, de unde n-a mai putut controla violenţa tot mai mare din Elysium şi Burroughs. Aşa a început revoluţia.

Maia rămase cu privirea aţintită pe ecran. Era greşit, greşit, greşit – totul era greşit! Nimic din toate astea nu se întâmplase vreodată! O legătură în Antarctica? Nu, niciodată!

Dar îl înfruntase odată într-un restaurant... fără îndoială că fuseseră observaţi... era aşa greu de spus. Cartea asta e tâmpită, plină ochi cu speculaţii negarantate... asta nu e istorie. Ori poate că toate istoriile ar fi aşa dacă autorul a fost într-adevăr la faţa locului, să poată judeca aşa cum trebuie. Numai minciuni. Încercă să-şi reamintească... îşi încleştă dinţii şi se încordă, iar degetele i se curbară de parcă într-adevăr ar fi putut săpa gândurile cu ele. Dar parcă ar fi tras cu ghearele pe o stâncă. Încerca să-şi amintească de confruntarea aceea anume, dintr-o cafenea, însă niciun fel de imagine vizuală nu-i venea în minte. Frazele din carte se suprapuneau: *I-a amintit de fiecare legătură pe care o avuseseră vreodată.* Nu!

O siluetă aplecată peste o masă, iat-o, imaginea însăşi, care până la urmă ridică privirea spre ea...

Doar că avea chipul tineresc de pe peretele bucătăriei ei din Odessa.

Gemu. Începu să plângă. Îşi muşcă pumnii încleştaţi şi continuă să plângă.

– Te simţi bine? întrebă Lupul de Preerie, năuc, de pe canapea.

– Nu.

– Ai găsit ceva?

– Nu.

Imaginea lui Frank era ştearsă de cărţi. Şi de timp. Trecuseră anii, iar pentru ea, chiar şi pentru ea, Frank Chalmers devenea nimic altceva decât o figură istorică minusculă printre multe altele, stând acolo ca un om văzut prin celălalt capăt al unui telescop. Un nume într-o carte. Cineva despre care să citeşti, la rând cu Bismarck, Talleyrand, Machiavelli. Iar Frank al ei... nu mai era.

În mai toate zilele petrecea câteva ore parcurgând rapoartele Praxis împreună cu Art, încercând să descopere modele pe care să le înţeleagă. Prin intermediul celor de la Praxis primeau cantităţi de date atât de mari, încât se confruntau cu reversul problemei din timpul crizei anterioare anului ’61 – nu prea puţine informaţii, ci prea multe. În fiecare zi se strângeau şuruburile într-o mulţime de crize, şi adesea Maia ajungea aproape de disperare. Mai multe state membre ale ONU, toate cliente ale concernelor Consolidated şi Subarashii, cereau abolirea Tribunalului Mondial, funcţiile acestuia fiind superflue. Majoritatea metanaţionalelor îşi declarară sprijinul în favoarea acestei idei şi, deoarece Tribunalul Mondial îşi începuse activitatea cu mult timp în urmă ca agenţie a Naţiunilor Unite, mai erau şi aceia care susţineau că acţiunea va fi legală şi va avea o anumită motivaţie istorică. Dar primul rezultat a fost întreruperea unor arbitraje în curs de desfăşurare, conducând la lupte în Ucraina şi Grecia.

– Cine e răspunzător? exclamă Maia. Există cineva care *face* toate astea?

– Desigur. Unele metanaţionale au preşedinţi, iar ei toţi au consilii executive care se strâng pentru a analiza situaţia şi a decide ce dispoziţii să dea. Ca Fort şi cei optsprezece nemuritori de la Praxis, numai că Praxis e mai democratică decât multe dintre ele. Apoi, consiliile metanaţionalelor numesc comitetul

executiv al Autorităţii Tranziţionale, care, la rândul ei, ia unele decizii pe plan local. Ţi-aş putea spune numele lor, dar nu cred că sunt la fel de puternici ca tipii de acasă.

– Nu face nimic.

Bineînţeles că cineva era răspunzător. Dar nimeni nu deţinea controlul. Era de ambele părţi la fel, fără îndoială. Cu siguranţă asta era situaţia şi în rezistenţă. Sabotajele, mai ales împotriva platformelor oceanului Vastitas, deveneau o epidemie, şi ea ştia cui îi aparţine ideea. Se consultă cu Nadia despre contactarea Annei, dar Nadia nu făcu decât să scuture din cap.

– Nicio şansă. N-am mai putut să stau de vorbă cu Ann de la Dorsa Brevia. E unul dintre cei mai radicali Roşii care există.

– Ca întotdeauna.

– În sfârşit, eu nu cred că înainte era. Dar acum nu mai contează.

Maia îşi clătină capul şi se apucă din nou de treabă. Petrecea tot mai mult timp cu Nirgal, urmând instrucţiunile lui şi sfătuindu-l şi ea, la rândul ei. Mai mult ca niciodată, era cea mai bună legătură a ei în rândul tinerilor, cel mai puternic şi, pe deasupra, şi moderat. Dorea să aştepte un moment prielnic şi să organizeze o acţiune concertată, la fel ca ea, acesta fiind, desigur, motivul pentru care gravita către el. Dar mai era şi caracterul lui, pur şi simplu, căldura şi buna dispoziţie, respectul pe care Nirgal i-l arăta. Nu ar fi putut fi prea diferit de Jackie, deşi Maia ştia că între ei doi există o relaţie strânsă, foarte complexă, ducând până în copilăria lor. Dar în zilele acelea păreau înstrăinaţi, ceea ce nu-i făcea plăcere să constate, fiind certaţi pe motive politice. Jackie, ca şi Nirgal, era un lider carismatic, recrutând mari mulţimi în aripa „booneistă" a organizaţiei Marte În Primul Rând, care milita pentru acţiune imediată, apropiind-o mai mult de Harmakhis decât de Nirgal – în orice caz, din punct de vedere politic. Maia îşi dădea toată silinţa să-l susţină pe Nirgal în această divizare în rândul indigenilor. La fiecare întrunire aducea argumente în favoarea unor strategii şi acţiuni verzi, moderate, nonviolente şi coordonate de la un centru. Dar îşi dădea seama că majoritatea indigenilor recent politizaţi din oraşe sunt atraşi de Jackie şi de Marte În Primul Rând, care erau în general Roşii, radicali, violenţi şi anarhişti – sau aşa îi vedea ea. Iar tot mai multele greve, demonstraţii, lupte de stradă, sabotaje şi ecotaje veneau în sprijinul analizei ei.

Şi nu erau numai noii recruţi locali care se apropiau de Jackie,

dar şi un mare număr de emigranţi dezafectaţi, cei mai recent sosiţi. Această tendinţă o nedumerea, iar într-o zi, după ce parcurseră raportul Praxis, i se plânse lui Art de asta.

– Ei bine, zise el, cu diplomaţie, e bine să avem de partea noastră cât mai mulţi emigranţi posibil.

Desigur, când nu era în legătură directă cu Pământul, Art îşi petrecea multă vreme făcând naveta între grupurile de rezistenţă, încercând să-i convingă să adere. Asta era sarcina lui de partid.

– Dar de ce o urmează *pe ea!* întrebă Maia.

– Ei bine, spuse Art, dând dintr-o mână, ştii, emigranţii ăştia sosesc, iar unii dintre ei aud despre demonstraţii, ori asistă la una, şi pun întrebări, aud poveşti, iar unii aud că dacă ies afară şi participă la o demonstraţie, atunci indigenilor le va plăcea de ei, înţelegi? Poate chiar unor femei tinere indigene despre care ei aud că pot fi prietenoase, nu? *Foarte* prietenoase. Deci se duc acolo gândindu-se că dacă dau o mână de ajutor, una dintre fetele astea mari o să-i ducă acasă la sfârşitul zilei.

– Fugi de-aci! făcu Maia.

– În sfârşit, ştii, unora chiar li se întâmplă.

– Şi astfel, desigur, Jackie a noastră se alege cu toţi noii recruţi.

– Mda, nu sunt sigur dacă asta nu se aplică şi în cazul lui Nirgal. Şi nu ştiu dacă oamenii fac o aşa de mare distincţie politică între ei. Asta e o chestiune delicată, ceva de care tu eşti mult mai conştientă decât ei.

– Hmm.

Îşi aminti de Michel, spunându-i că e important să se lupte pentru ce iubeşte, dar şi împotriva a ceea ce urăşte. Iar ea îl iubea pe Nirgal, era adevărat. Era un tânăr minunat, cel mai grozav dintre toţi. Cu siguranţă că nu era bine să dispreţuiască genul acela de motivaţie, energia aceea erotică scoţându-i pe oameni în stradă… Totuşi, cel puţin dacă oamenii ar fi mai *rezonabili!* Jackie făcea şi pe dracu-n patru să-i conducă într-o altă revoltă spastică, neplanificată, iar rezultatele ar putea fi *dezastruoase.*

– Cam din aceleaşi motive te urmează şi pe tine, Maia.

– Cum?

– M-ai auzit.

– Haide, nu fi prost!

Deşi era plăcut să creadă. Probabil că ar putea extinde lupta

pentru control şi la nivelul acela, deşi ar fi fost dezavantajată. Să formeze un partid al bătrânilor. Bine, de fapt chiar asta erau. Fusese în întregime ideea ei acolo, la Sabishii – că isseii vor prelua conducerea rezistenţei şi o vor îndruma pe calea cea dreaptă, iar un număr destul de mare dintre ei îşi dedicaseră mulţi ani din viaţă făcând exact aşa ceva. Dar nu puteau reuşi. Erau depăşiţi numeric. Iar noua majoritate reprezenta o specie nouă, cu o inteligenţă nouă, a lor. Maia suspină.

– Obosită?

– Epuizată. Munca asta o să mă dea gata.

– Odihneşte-te.

– Uneori, când vorbesc cu oamenii aceştia, mă simt o negativistă laşă, precaută, conservatoare. Nu faceţi asta. Nu faceţi aia. Întotdeauna. Uneori mă întreb dacă n-are dreptate Jackie.

– Glumeşti? o întrebă Art, cu ochii măriţi. Maia, tu eşti aceea care ţine totul la un loc. Tu, Nadia şi Nirgal. Şi cu mine. Dar tu eşti aceea cu… cu aura.

Cu reputaţia de criminală, adică, gândi ea.

– Eşti doar obosită. Odihneşte-te puţin. E aproape miezul nopţii.

Într-una din nopţile următoare, o trezi Michel. De cealaltă parte a planetei, unităţile de securitate ale trustului Armscor, aparent integrate în Subarashii, preluaseră controlul elevatorului de la poliţia obişnuită din Subarashii, iar în ora de nesiguranţă care a urmat, un grup din Marte În Primul Rând încercase să ocupe noua Priză a cablului din apropiere de Sheffield. Încercarea eşuase, cei mai mulţi din grupul de asalt fuseseră ucişi, iar Subarashii controla din nou Sheffield, Clarke şi zona dintre ele, precum şi cea mai mare parte din Tharsis. În momentul acela, acolo era aproape seară şi o imensă mulţime apăruse pe străzile din Sheffield pentru a demonstra împotriva violenţei, sau a preluării – era imposibil să-ţi dai seama. Nu aveau niciun scop. Somnoroasă, Maia privea împreună cu Michel cum unităţi de poliţişti în costume şi căşti de protecţie segmentau grupurile de demonstranţi, îndepărtându-i cu gaze lacrimogene şi bastoane de cauciuc.

– Proştii! strigă Maia. De ce fac toate astea? Vor aduce pe capul nostru toată armata de pe Terra!

– Se pare că se dispersează, comentă Michel, cu ochii pe

micul ecran. Cine ştie, Maia, imagini ca acestea pot galvaniza oamenii. Câştigă bătălia asta, dar pierd sprijinul din toate părţile.

Maia se trânti pe o canapea în faţa ecranului; încă nu se trezise suficient pentru a gândi.

– Poate, spuse ea, dar o să fie mai greu ca niciodată să ţinem oamenii pe loc atât cât vrea Sax.

Michel, urmărind ecranul, făcu un gest cu mâna.

– Cât timp se aşteaptă ca tu să reuşeşti să-i ţii pe loc?

– Nu ştiu.

Priviră în continuare cum reporterii de la Mangalavid descriu tulburările drept violenţă sprijinită de terorişti. Maia oftă. Spencer era în faţa unui alt ecran, discutând cu Nanao, care se afla la Sabishii.

– Nivelul oxigenului creşte atât de repede, încât trebuie neapărat să fie ceva acolo fără gene sinucigaşe. Nivelurile de bioxid de carbon? Da, şi acestea coboară foarte repede… E acolo un mănunchi de bacterii care fixează foarte bine carbonul şi proliferează ca buruienile. L-am întrebat pe Sax despre asta, dar el nu face altceva decât să clipească… Da, a pierdut controlul, la fel ca Ann, care se află acolo, sabotând fiecare proiect la care poate ajunge.

– Cam cât are Sax de gând să ne ceară să stăm deoparte? îl întrebă Maia pe Spencer când termină.

– Până când vom avea ceva care, crede el, acţionează ca un trăgaci, răspunse acesta, ridicând din umeri. Sau o strategie coerentă. Dar dacă nu reuşim să-i oprim pe Roşii şi pe cei din Marte În Primul Rând, nu va mai conta dorinţa lui Sax.

Şi uite-aşa, săptămânile treceau pe nesimţite. În Sheffield şi South Fossa începu o campanie de demonstraţii de stradă regulate. Maia considera că vor aduce şi mai multă securitate pe capul lor, dar Art aducea argumente în favoarea acestora.

– Trebuie să convingem Autoritatea Tranziţională de amploarea rezistenţei, astfel ca, atunci când va sosi momentul, să nu se gândească a ne strivi ca din ignoranţă. Pricepi ce vreau să spun? În acest moment, avem nevoie ca ei să se simtă nedoriţi şi depăşiţi numeric. La dracu’! Numărul mare de oameni în stradă este aproape singurul lucru care înspăimântă guvernele, dacă vrei să ştii.

Şi fie că Maia era sau nu de acord, nu putea face nimic în privinţa asta. Zilele treceau, una câte una, iar ea nu putea decât

să lucreze cât mai mult posibil, călătorind şi întâlnind grup după grup, în timp ce, în trupul său, din cauza tensiunii, muşchii i se încordau şi noaptea abia putea să doarmă, nu mai mult de vreo două ore chinuite, spre zori.

Într-o dimineaţă, în primăvara nordică a anului M-52, sau 2127, Maia se trezi mult mai odihnită decât de obicei. Michel încă mai dormea, iar ea se îmbrăcă şi ieşi singură, îndreptându-se – pe marea promenadă centrală – către cafenelele de pe malul canalului. Acesta era un lucru minunat în legătură cu Burroughs: în ciuda măsurilor severe de securitate la intrările în oraş şi în gări, încă te mai puteai plimba liber în interiorul oraşului la anumite ore, şi exista un pericol foarte redus de a fi ridicat din mijlocul mulţimii. Aşa că se aşeză, bău cafea şi mâncă pateuri, privind norii cenuşii, care treceau la joasă înălţime pe deasupra ei, coborând panta vulcanului Syrtis şi îndreptându-se spre digul de la est. Circulaţia aerului sub cort se făcea la înălţime, pentru a oferi un corespondent cinetic imaginilor de deasupra. Era ciudat cât de mult se obişnuise cu imaginile vizuale ale cerului nepotrivite cu senzaţia oferită de vântul din interiorul corturilor. Tubul lung, zvelt şi arcuit al podului dintre Ellis Butte şi Hunt Mesa era plin cu siluetele minuscule, colorate, ale oamenilor, grăbindu-se la treburile dimineţii, trăind o viaţă normală. Brusc, se ridică, achită nota şi porni singură într-o lungă plimbare. Trecu pe lângă şirurile de coloane Bareiss albe, urcă prin Princess Park până la noile corturi, în jurul colinelor pingo unde erau amplasate apartamentele elegante ale oraşului. De acolo, din cartierul vestic, situat la altitudine, se putea uita înapoi pentru a vedea întreaga desfăşurare a oraşului, arborii şi acoperişurile împărţite de promenadă şi de canale, mesele imense cu spaţii largi între ele, amintind de mari catedrale. Pereţii de piatră naturală erau crăpaţi şi brăzdaţi, rândurile orizontale de ferestre sclipitoare fiind singurul indiciu că sunt scobiţi pe dinăuntru, fiecare un oraş în sine, o mică lume, trăind la un loc pe câmpia de nisip roşu, sub imensul cort invizibil, conectate de punţi la mare înălţime ce licăreau ca strălucirea vizibilă a baloanelor de săpun. Ah, Burroughs!

Se întoarse odată cu norii, pe străzi înguste mărginite de blocuri de locuinţe şi grădini, până la Hunt Mesa, în apartamentul lor de sub studioul de dans. Michel şi Spencer plecaseră şi, pentru o vreme, nu făcu altceva decât să stea în dreptul

ferestrei, uitându-se la norii care goneau deasupra oraşului, încercând să facă treaba lui Michel în locul lui, să-şi prindă cu lasoul stările de spirit şi să le readucă într-un fel de centru stabil. Dinspre tavan se auzeau uşoare zgomote necoordonate: *dum, dum, dum.* Începea o nouă lecţie. Apoi se auziră zgomote pe holul din faţa uşii ei şi se auzi o bătaie puternică. Se duse să deschidă, cu inima bătându-i ca tavanul.

Erau Jackie, Antar, Art, Nirgal, Rachel, Frantz şi ceilalţi ectogeni din Zygote, revărsându-se înăuntru şi vorbind cu viteza sunetului, aşa că nu-i înţelese prea bine. Îi întâmpină cât mai cordial posibil, dată fiind prezenţa lui Jackie în mijlocul lor, apoi se controlă, alungându-şi toată ura din priviri, şi vorbi cu toţi, chiar şi cu Jackie, despre planurile lor. Veniseră la Burroughs pentru a ajuta la organizarea unei demonstraţii în parcul de lângă canal. Transmiseseră mesajul prin intermediul celulelor şi sperau că li se va alătura şi o mare parte din orăşenimea nealiniată.

– Sper că nu va duce la niciun fel de represiuni, spuse Maia.

Jackie zâmbi, triumfătoare, desigur.

– Aminteşte-ţi, nu mai poţi da înapoi niciodată, spuse ea.

Maia îşi dădu ochii peste cap, apoi se duse să pună apă la încălzit, încercând să-şi potolească amărăciunea. Se vor întâlni cu toţi liderii de celule din oraş, iar Jackie va prelua conducerea întrunirii şi îi va îndemna la rebeliune imediată, fără niciun sens sau strategie. Iar Maia nu putea face absolut nimic. Din nefericire, timpul când putea să-i tragă o bătaie zdravănă trecuse.

Aşa că se ocupă de fiecare, luându-le hainele, servindu-i cu banane, dându-le picioarele jos de pe perne, simţindu-se ca un dinozaur printre mamifere – un dinozaur într-un nou climat, printre fiinţe noi, cu sângele cald, dispreţuind agitaţia ei, ferindu-se de loviturile ei încete şi făcând fiţe în jurul cozii pe care şi-o târa după ea.

Art veni, bălăbănindu-se, ca întotdeauna dezordonat şi relaxat, ca s-o ajute să aducă ceaiul. Îl întrebă ce veşti mai are de la Fort, iar el îi dădu raportul zilei de pe Pământ. Subarashii şi Consolidated erau supuse unui atac din partea armatelor fundamentaliste, grupate în ceea ce semăna cu o alianţă fundamentalistă – ceea ce era o iluzie, deoarece fundamentaliştii creştini şi musulmani se urau reciproc şi îi dispreţuiau pe fundamentaliştii hinduşi. Marile metanaţionale se folosiseră de

noua Organizaţie a Naţiunilor Unite pentru a atrage atenţia că îşi vor proteja interesele cu forţa corespunzătoare. Praxis, Amexx şi Elveţia insistau pentru utilizarea Tribunalului Mondial, dar nimeni, în afara Indiei, n-o mai făcuse.

– Cel puţin, încă se mai tem de Tribunalul Mondial, spuse Michel.

Maia avea însă impresia că metanatricidul deviază în direcţia unui război între cei bogaţi şi „muritori”, care ar putea fi mult mai exploziv – mai degrabă un război total decât simple decapitări.

Discută cu Art situaţia în timp ce le serveau ceaiul celor din apartament. Spion sau nu, Art cunoştea Terra şi avea o judecată politică incisivă, ceea ce Maiei îi era de ajutor. Era ca un Frank blând. Avea dreptate? Într-un fel anume, îi amintea de Frank şi, cu toate că nu-şi dădea seama de ce, simţea o plăcere ascunsă. Nimeni altcineva nu ar fi constatat vreo asemănare cu Frank la acest bărbat greoi şi viclean. Era percepţia ei şi numai a ei.

Apoi şi mai mulţi oameni începură să se înghesuie în apartament, lideri de celule şi vizitatori din afara oraşului. Maia se aşeză în spate şi o ascultă pe Jackie vorbindu-le. Fiecare membru al mişcării de rezistenţă, îşi spuse Maia pe când o asculta, se afla acolo pentru el însuşi. Maniera în care Jackie îl folosea pe bunicul ei ca simbol, fluturându-l ca pe un drapel pentru a-şi aduna soldaţii, îi producea greaţă. Nu John era acela care îi adunase adepţii, ci bluza ei umflată. Scârba! Nici nu era de mirare că Nirgal se îndepărtase de ea.

Iar acum îi incita cu mesajul ei incendiar, susţinând cu entuziasm rebeliunea imediată, indiferent de strategia deja convenită. Pentru aceşti aşa-numiţi „booneişti” Maia nu reprezenta nimic mai mult decât o veche concubină a marelui om, sau poate chiar motivul pentru care fusese ucis, o odaliscă fosilă, o jenă istorică, obiectul poftei bărbăteşti, ca Elena din Troia rechemată de Faust, lipsită de substanţă şi sinistră. Ah, era înnebunitor! Dar îşi menţinu chipul calm, se ridică şi continuă să intre şi să iasă din bucătărie cu capul plecat, făcând ceea ce fac toate concubinele, adică având grijă ca oamenii să se simtă bine şi să fie hrăniţi. În momentul acela, nu putea face nimic mai mult.

Rămase în bucătărie şi se uită pe fereastră la acoperişurile caselor de jos. Pierduse orice influenţă pe care o avusese vreodată asupra rezistenţei. Totul va ieşi la iveală înainte ca Sax

sau oricare dintre ei care mai conta să fie pregătit. Jackie perora veselă în camera de zi, organizând o demonstraţie care ar putea aduce zece mii de oameni în parc, sau poate cincizeci, cine ştie? Dacă securitatea va răspunde cu gaze lacrimogene, cu gloanţe de cauciuc şi bastoane, oamenii ar putea fi răniţi, iar unii chiar ucişi – ucişi fără niciun scop strategic, oameni care ar fi putut trăi o mie de ani. Cu toate acestea, Jackie îi dădea mai departe, sclipitoare şi entuziastă, arzând ca o flacără. Pe cer, soarele strălucea printr-o spărtură în nori, de un argintiu strălucitor, sumbru de mare. Art veni în bucătărie şi se aşeză la masă, pornind computerul personal şi vârându-şi faţa în el.

– Am primit un mesaj de acasă, de la Praxis, pe consola de la mână, spuse el, citind ecranul cu nasul lipit de el.

– Eşti miop? îl întrebă Maia, iritată.

– Nu cred... O, Doamne! *Ka boom!* Spencer e acolo? Adu-l pe Spencer aici.

Maia se duse în prag şi-i făcu un semn lui Spencer, care veni. Jackie ignoră deranjul şi continuă să vorbească. Spencer se aşeză la masa din bucătărie lângă Art, care acum se lăsase pe spate cu ochii ca bilele şi gura rotunjită. Spencer citi vreo cinci secunde, apoi se lăsă şi el pe spate, uitându-se la Maia cu o expresie ciudată.

– Asta e! spuse el.

– Ce?

– Trăgaciul.

Maia se apropie de el şi rămase în picioare, citind peste umărul lui.

Se sprijini de el, având o senzaţie bizară de imponderabilitate. Avalanşa nu mai putea fi oprită. Îşi făcuse datoria, cu greu, dar o făcuse. Chiar în momentul eşecului, sorţii se întorseseră în favoarea ei.

Nirgal veni în bucătărie să vadă ce se întâmplă, atras de ceva anume în discuţia lor pe un ton scăzut. Art îl informă, iar ochii i se aprinseră. Nu-şi putea ascunde emoţia. Se întoarse spre Maia şi o întrebă:

– E adevărat?

Maia l-ar fi putut săruta. În schimb, încuviinţă din cap, neavând încredere în propriile-i cuvinte, şi se duse până în pragul uşii camerei de zi. Jackie se afla încă în mijlocul predicii ei, iar Maia simţi cea mai mare plăcere s-o întrerupă.

– Demonstraţia se suspendă.

– Ce vrei să spui? întrebă Jackie, surprinsă şi enervată. De ce?
– Pentru că, în schimb, avem o revoluţie.

Partea a X-a
SCHIMBARE DE FAZĂ

Tocmai erau la o partidă de pelican-surfing atunci când ucenicii care se agitau pe plajă îi alertară că ceva nu e în regulă. Zburară înapoi, pe plajă, îşi înfipseră trenurile de aterizare în nisipul ud şi primiră veştile. După o oră erau la aeroport, şi la scurtă vreme după aceea decolau într-un mic avion spaţial marca Skunkworks, botezat Gollum. *Se îndreptară spre sud, iar când ajunseră la şaisprezece mii de metri înălţime, undeva deasupra statului Panama, pilotul îl îndreptă în sus, porni rachetele şi pentru câteva minute se simţiră presaţi în marile fotolii gravitaţionale. Cei trei pasageri şedeau chiar în cabină, în spatele pilotului şi copilotului. Pe ferestre vedeau cum învelişul exterior al avionului (confecţionat, parcă, din alpaca) începe să se încingă, ajungând curând de un galben viu, aprins, cu o tentă de bronz, din ce în ce mai strălucitor, până când păreau a fi Shadrach, Meshach şi Abednego, stând împreună în furnalul aprins, fără a păţi nimic.*

Când învelişul îşi pierdu o parte din strălucire, iar pilotul aduse avionul la orizontală, se aflau la circa optzeci de mile deasupra Pământului, de unde vedeau Amazonul şi frumoasa coloană vertebrală a Anzilor. Cât continuară zborul spre sud, unul dintre pasageri, geolog, le spuse celorlalţi mai multe despre situaţia existentă.

– Scutul de gheaţă al Antarcticii de Vest se sprijinea pe roca situată sub nivelul mării. Este, totuşi, platou continental, iar sub Antarctica de Vest se află un fel de bazin şi o zonă întinsă, foarte active din punct de vedere geotermic.

– Antarctica de Vest? întrebă Fort, uitându-se neîncrezător.

– Aceea e partea mai mică, peninsula orientată spre America de Sud şi reciful de gheaţă Ross. Stratul de gheaţă vestică se întinde între munţii peninsulei şi Munţii Transantarctici, în centrul continentului. Uite aici, am adus un glob.

Geologul scoase din buzunar un glob gonflabil, o jucărie de copil, îl umflă şi îl dădu celor din cabină.

– Aşadar scutul de gheaţă vestic – uite-l acolo – se sprijinea pe roca de sub nivelul mării. Dar acolo jos pământul este cald, şi

mai există şi nişte vulcani subglaciari, aşa că gheaţa de la fund se topeşte câte puţin. Această apă se combină cu sedimente vulcanice, formând o substanţă numită till sau argilă eratică. Are consistenţa, să zicem, a pastei de dinţi. Acolo unde gheaţa alunecă peste acest till, se deplasează mai repede decât de obicei, aşa că în cadrul scutului vestic au existat râuri de gheaţă, ca nişte gheţari rapizi, cu malurile formate din gheaţă mai lentă. Răul de gheaţă B se deplasa cu doi metri pe zi, în vreme ce gheaţa din jur se deplasa cu doi metri pe an. Iar acest B avea cincizeci de kilometri lăţime şi un kilometru adâncime. Era deci un rău al dracului de mare, vărsându-se împreună cu încă vreo cinci-şase la fel pe reciful de gheaţă Ross.

Geologul le arătă, cu vârful degetului, aceste râuri invizibile.

– Acum, acolo unde râurile de gheaţă şi scutul de gheaţă în general au părăsit roca de bază şi au început să plutească pe Marea Ross, asta s-a numit linia de demarcaţie.

– A! exclamă unul dintre prietenii lui Fort. Încălzire globală?

Geologul clătină din cap.

– Încălzirea noastră globală a avut un efect foarte redus în acest caz. A făcut să crească puţin temperaturile şi nivelul mărilor, dar dacă nu s-ar întâmpla decât asta, aici n-ar avea cine ştie ce influenţă. Problema este că noi încă trecem printr-o perioadă de încălzire inter-glaciară începută la sfârşitul ultimei Ere Glaciare, iar această încălzire trimite ceea ce noi numim un impuls termic prin scuturile de gheaţă polară. Acest impuls este în curs de deplasare de opt mii de ani, iar linia de demarcaţie a stratului de gheaţă vestic se deplasează spre interior tot de opt mii de ani. În acest moment, unul dintre vulcanii subglaciari de acolo erupe. O erupţie importantă. Durează deja de trei luni. Linia de demarcaţie începuse deja să se retragă într-un ritm accelerat acum câţiva ani, fiind foarte aproape de vulcanul care a erupt. Se pare că erupţia a adus linia de demarcaţie chiar deasupra vulcanului, iar acum apa oceanului curge printre stratul de gheaţă şi roca de bază, direct în erupţia activă. Aşa că scutul de gheaţă se rupe ridicându-se, alunecând în Marea Ross, dus de curenţi.

Ascultătorii lui priviră micul glob umflat. De data aceasta se aflau deasupra Patagoniei. Geologul le răspundea la întrebări, arătându-le – între timp – elemente de pe glob. Asta se mai întâmplase, le spuse el, şi nu o dată. Antarctica de Vest fusese ocean, apoi uscat, sau scut de gheaţă, de mai multe ori în

milioanele de ani de când mişcările tectonice au amplasat acest continent în poziţia aceea. Şi se părea că există mai multe puncte instabile în schimbările de temperatură pe termen lung – „declanşatoare de instabilitate”, le spunea el – producând modificări de amploare în numai câţiva ani.

– Din punctul de vedere al geologilor, chestia asta climatologică este, practic, instantanee. De exemplu, există dovezi serioase în scutul de gheaţă din Groenlanda că, la un moment dat, am trecut de la glaciar la interglaciar în numai trei ani.

Geologul îşi scutură capul.

– Iar aceste ruperi ale stratului de gheaţă? se interesă Fort.

– Ei bine, noi credem că în două sute de ani vor deveni tipice. Ceea ce e foarte repede, nu uita. Un eveniment declanşator. Doar că de data asta erupţia vulcanului înrăutăţeşte şi mai mult situaţia. Hei, priviţi, iată Banana Belt.

Le arătă în jos şi, dincolo de Strâmtoarea Drake, văzură o peninsulă îngustă, muntoasă, îngheţată, îndreptată în aceeaşi direcţie ca şi coccisul Ţării Focului.

Pilotul viră spre dreapta, apoi mult mai uşor spre stânga, începând o întoarcere largă, lentă. Sub ei, aşa cum se uitau, aveau imaginea familiară a Antarcticii văzută în fotografiile din satelit, doar că totul era acum viu colorat şi distinct: albastrul ca de cobalt al oceanului, coroniţa sistemelor de nori ciclonici care se îndepărta, răsucindu-se, în direcţia nord, lustrul texturat al soarelui pe apă, marea masă sclipitoare de gheaţă şi flotilele de minuscule aisberguri, foarte albe pe fondul albastru.

Dar forma familiară de Q a peninsulei era acum pătată ciudat în zona din spatele virgulei formate de peninsula Antarcticii, cu crăpături largi, negre-albăstrui, pe suprafaţa albă. Iar Marea Ross era şi mai fracturată de fiorduri lungi, în culoarea albastră a oceanului, şi de un model radial de fisuri de un albastru de peruzea. În larg, dinspre Marea Ross, plutind către Oceanul Pacific, se vedeau îndepărtându-se câţiva gheţari tabulari care păreau chiar fragmente din continentul însuşi. Cel mai mare părea a fi cam cât Insula de Sud a Noii Zeelande, sau chiar mai mare.

După ce îşi arătară unul altuia cei mai mari gheţari tabulari şi diferitele caracteristici ale scutului de gheaţă vestic, acum spart şi redus (geologul le arătă, chiar, unde anume credea el că se află vulcanul sub gheaţă, dar nu arăta altfel decât restul

scutului), pur şi simplu rămaseră ţintuiţi pe locurile lor, privind.

– Iată, acolo e reciful de gheaţă Ronne, spuse geologul după o vreme, şi Marea Weddell. Aşa e, şi acolo se văd nişte alunecări… Acolo e locul unde se afla baza McMurdo, pe partea cealaltă a recifului Ross. Gheaţa a fost împinsă peste golf şi a acoperit aşezarea.

Pilotul începu o a doua survolare a continentului.

– Acum mai spune o dată ce efecte va avea chestia asta, spuse Fort.

– Păi, modelele teoretice fixează ridicarea cu şase metri a nivelului mărilor.

– Şase metri!

– În sfârşit, va dura câţiva ani pentru a se atinge nivelul maxim, dar cu siguranţă a început. Această rupere catastrofală va ridica nivelul mărilor cu circa doi-trei metri în câteva săptămâni. Ceea ce a mai rămas din scutul de gheaţă va începe să plutească în câteva luni, sau câţiva ani cel mult, adăugând alţi trei metri.

– Cum de-ar putea ridica atât de mult nivelul oceanului?

– E foarte multă gheaţă.

– Nu poate fi chiar atât de multă gheaţă!

– Ba da! Chiar acolo, sub noi, se află cea mai mare parte din apa dulce de pe Pământ. Fiţi mulţumiţi că scutul de gheaţă al Antarcticii de Est e în stare bună şi stabil. Dacă şi acesta ar aluneca, nivelul mărilor ar creşte cu şaizeci de metri.

– Ajung şi şase metri, spuse Fort.

Terminară încă o tură.

– Ar fi bine să ne întoarcem, spuse copilotul.

– S-a terminat cu toate plajele din lume, spuse Fort, îndepărtându-se de fereastră. Cred c-am face bine să mergem şi să ne strângem lucrurile.

Când a izbucnit a doua revoluţie marţiană, Nadia se afla în canionul superior din Shalbatana Vallis, la nord de Marineris. Într-un fel, s-ar putea spune că ea a declanşat-o.

Plecase pentru o vreme din South Fossa pentru a supraveghea lucrările de închidere a canionului Shalbatana, asemănătoare cu acelea din Nirgal Vallis şi de la est de Hellas: un lung acoperiş de cort deasupra unui sistem ecologic temperat, cu un râu pe fundul canionului, în cazul acesta alimentat prin pompare din acviferul Lewis, situat cu o sută şaptezeci de kilometri mai la sud. Shalbatana era o serie lungă de S-uri largi şi fundul văii avea un aspect foarte pitoresc, dar construcţia acoperişului fusese complicată.

Cu toate acestea, Nadia acordase lucrărilor doar o parte a atenţiei ei, restul concentrându-se asupra cascadei de evenimente de pe Pământ. Păstra legătura zilnic cu grupul ei din South Fossa şi cu Art şi Nirgal din Burroughs, care o ţineau la curent cu ultimele ştiri. O interesau în mod deosebit activităţile Tribunalului Mondial, care încerca să arbitreze conflictele tot mai acute dintre metanaţionalele Subarashii şi Grupul celor Unsprezece, pe de o parte, şi Praxis, Elveţia şi alianţa China-India (în curs de dezvoltare), pe de altă parte – încercând să funcţioneze, cum spunea Art, „ca un fel de curte mondială”. Efortul părea sortit pieirii atunci când au început atacurile fundamentaliste, iar metanaţionalele s-au pregătit de apărare. Nefericită, Nadia ajunsese la concluzia că pe Pământ situaţia era pe punctul de a coborî din nou spirala către haos.

Dar toate aceste crize au devenit lipsite de orice semnificaţie atunci când Sax a sunat-o să-i spună despre prăbuşirea scutului de gheaţă al Antarcticii de Vest. Îi preluase apelul la biroul ei dintr-un trailer pentru construcţii, iar acum se uita la chipul lui mic de pe ecran.

– Cum adică s-a prăbuşit?

– S-a ridicat de pe roca de bază. E şi un vulcan în erupţie. Gheaţa e ruptă de curenţii oceanici.

Imaginea video transmisă de Sax prezenta Puenta Arena, un oraş port din Chile, unde docurile dispăruseră, iar străzile erau sub apă. Apoi imaginea trecu la Port Elizabeth, în Azania, unde situaţia era cam aceeaşi.

– Cât e de rapid fenomenul? întrebă Nadia. E un val de maree?

– Nu. Mai mult o maree foarte înaltă, care nu se va mai retrage niciodată.

– Deci e timp suficient pentru evacuare, dar insuficient pentru a construi ceva. Iar tu spui că sunt şase metri!

– Dar numai în următoarele câteva… în sfârşit, nimeni nu e sigur cât va dura. Am văzut unele calcule după care până la un sfert din populaţia Pământului va fi… afectată.

– Te cred. O, Sax…

O învălmăşeală mondială pentru terenuri mai înalte. Nadia se uita la ecran, tot mai uluită pe măsură ce dimensiunile catastrofei i se clarificau în minte. Oraşele de pe coastă se vor afla sub apă. Şase metri! Îi venea greu să-şi închipuie că orice masă de gheaţă poate fi atât de mare, încât să ridice nivelul tuturor oceanelor de pe Pământ măcar cu un metru. Dar şase! Era dovada şocantă, dacă îi mai trebuia cuiva, că Pământul nu e, la urma urmei, chiar atât de mare. Sau, altfel spus, că scutul de gheaţă al Antarcticii de Vest e imens. În sfârşit, acoperise aproape o treime din continent, având, conform datelor, vreo trei kilometri grosime. Asta însemna foarte multă gheaţă. Sax spunea ceva despre scutul de gheaţă din Antarctica de Est care, aparent, nu era ameninţat. Nadia dădu din cap pentru a se elibera, parcă, de toate trăncănelile lui şi se concentra asupra ştirilor. Bangladesh va trebui evacuat integral – ceea ce însemna trei sute de milioane de oameni, fără a mai pomeni celelalte oraşe de coastă ale Indiei, cum ar fi Calcutta, Madras, Bombay. Urmau Londra, Copenhaga, Istanbul, Amsterdam, New York, Los Angeles, New Orleans, Miami, Rio, Buenos Aires, Sydney, Melbourne, Singapore, Hong Kong, Manila, Djakarta, Tokio… iar acestea nu erau decât cele mari. Foarte mulţi oameni trăiau pe coastă, într-o lume deja afectată puternic de suprapopulare şi de resursele tot mai limitate. Iar acum, toată sărăcia aceasta era înecată de apă sărată.

– Sax, spuse ea, ar trebui să-i ajutăm, nu doar să…

– Nu putem face mare lucru. Iar puţinul acesta îl putem face mai bine dacă suntem liberi. Mai întâi una, apoi alta.

– Promiţi?

– Da, răspunse el, cu un aer surprins. Vreau să spun… voi face tot ce voi putea.

– Asta îţi cer şi eu, spuse Nadia, gândindu-se. Acolo, la tine, totul e pregătit?

– Da. Vrem să începem prin atacuri cu rachete asupra tuturor

sateliţilor de spionaj şi purtători de arme.

– Ce se întâmplă cu Kasei Vallis?

– Mă ocup eu de asta.

– Când vrei să porneşti?

– Ce zici de mâine?

– Mâine!

– Trebuie să tratez cu Kasei cât de curând. Condiţiile sunt foarte prielnice, chiar în acest moment.

– Ce ai de gând să faci?

– Să încercăm lansarea mâine. N-are niciun sens să pierdem vremea.

– Doamne Sfinte! spuse Nadia, gândindu-se bine. Suntem pe punctul de a trece de partea cealaltă a soarelui?

– Da.

Această poziţie vizavi de Pământ era mai mult o problemă simbolică în aceste zile, comunicaţiile fiind asigurate de un mare număr de relee montate pe asteroizi. Însemna, totuşi, că vor trece luni de zile până când chiar şi cele mai rapide navete să poată ajunge de la Pământ la Marte.

Nadia inspiră adânc, apoi dădu drumul aerului printre dinţi.

– Atunci, să-i dăm drumul!

– Speram că vei spune asta. Îi sun eu pe cei de la Burroughs şi le transmit mesajul.

– Ne vedem la Underhill?

Acesta era locul lor de întâlnire în caz de pericol. Sax se afla într-un refugiu din craterul Da Vinci, unde erau amplasate o mare parte dintre silozurile lui pentru rachete, aşa că amândoi puteau ajunge la Underhill într-o singură zi.

– Da. Mâine, spuse el şi dispăru de pe ecran.

Aşa a declanşat Nadia o revoluţie.

Prinse un program de ştiri care prezenta imaginea Antarcticii din satelit şi o privi cuprinsă de un fel de ameţeală. Pe ecran, voci mărunte turuiau în mare viteză, una susţinând că dezastrul este un act de ecotaj pus la cale de sabotorii de la Praxis care, după toate probabilităţile, foraseră puţuri în scutul de gheaţă şi amplasaseră bombe cu hidrogen în roca de bază a Antarcticii.

– Tot nu se lasă de asta! strigă ea, dezgustată.

Niciun alt program de ştiri nu făcea această afirmaţie, dar nici n-o respingea – făcea parte din haosul general, fără îndoială, pierzându-se printre toate celelalte informaţii despre inundaţie.

Dar metanatricidul continua. Iar ei erau implicaţi.

Întreaga existenţă se reduse imediat la situaţia respectivă, într-un fel care-i amintea cu acuitate de ’61. Îşi simţea stomacul strângându-se, ca atunci, încordându-se dincolo de orice nivel de tensiune, într-un miez de fler situat în centrul fiinţei ei, dureros şi constrictor. În ultima vreme luase medicamente pentru a preveni o boală ulceroasă, dar acestea se dovedeau regretabil de neadecvate pentru genul acesta de atac. Haide, îşi spunea, fii calmă! A sosit momentul! L-ai aşteptat, ai lucrat la el. Ai pus bazele. Acum a izbucnit haosul. În centrul fiecărei schimbări de fază e şi o zonă de haos recombinatoriu, în cascadă. Dar existau metode de a o înţelege şi aborda.

Nadia traversă mica locuinţă mobilă şi admiră, pentru o clipă, frumuseţea idilică a canionului Shalbatana, cu pârâul roz curgând peste pietre şi arborii noi, inclusiv şiruri de plopi canadieni pe maluri şi insule. Exista posibilitatea, dacă situaţia se înrăutăţea foarte mult, ca nimeni să nu locuiască vreodată în Shalbatana Vallis, rămânând o lume goală, ca un balon de săpun, până când furtunile de noroi vor face să se prăbuşească acoperişul, sau când ceva, în ecologia mezocosmică, nu va merge cum trebuie. În sfârşit…

Nadia ridică din umeri, îşi trezi echipa şi le spuse să se pregătească pentru a pleca la Underhill. Le spuse motivul şi, pentru că toţi făceau parte din rezistenţă într-un fel sau altul, ovaţionară.

Era după răsăritul soarelui, în ceea ce părea o zi călduroasă de primăvară, una dintre zilele acelea în care putuseră lucra în costume largi, capişoane, şi cu măşti pe faţă, purtând doar cizmele grele, izolate, pentru a-i aminti Nadiei de îmbrăcămintea greoaie a primilor ani. Vineri, Ls 101, 2 iulie 2, M-52, data pământeană (aici, Nadia îşi controla consola) fiind 12 octombrie, 2127. Aproape de a suta aniversare a sosirii lor, deşi era o dată pe care nimeni nu părea s-o comemoreze. O sută de ani! Ciudat gând.

Aşadar, o altă revoluţie în iulie, dar şi o altă revoluţie din octombrie. La un deceniu după bicentenarul revoluţiei bolşevice, după câte-şi amintea. Iar ăsta era un alt gând ciudat. Bine, dar şi ei încercaseră. Toţi revoluţionarii încercaseră, pe tot parcursul istoriei. În marea lor majoritate, ţărani disperaţi, luptând pentru viaţa copiilor lor. La fel ca în Rusia ei. Atât de mulţi, în acel amar secol al douăzecilea, riscând totul pentru o viaţă mai bună. Chiar

şi aşa, rezultatul fusese un dezastru. Era înspăimântător, ca şi cum istoria însemna o serie de asalturi umane în valuri asupra mizeriei, eşuând din când în când.

Dar rusoaica din ea, siberianca cerebrală, hotărî să considere data din octombrie ca un bun auspiciu. Sau ca o atenţionare a ceea ce nu trebuie să facă, dacă nu altceva – incluzând ’61. În mintea ei siberiana le putea dedica acest timp tuturor: suferinţei eroice a catastrofei siberiene, tuturor prietenilor ei morţi în ’61, lui Arkadi, Alex, Saşa, Roald, Janet, Evgenia şi Samantha – toţi bântuindu-i visele şi amintirile atenuate, din timpul insomniilor, învârtindu-se ca electronii în jurul miezului metalic din interiorul ei, atenţionând-o să nu rateze totul, să facă treaba aşa cum trebuie, de data asta, să restabilească sensurile vieţii şi morţii lor. Îşi aminti de cineva spunându-i: „Data viitoare când vei avea de-a face cu o revoluţie, ai face mai bine să încerci o altă cale.”

Iar acum, se întâmplase. Doar că mai existau formaţiuni de gherilă Marte În Primul Rând sub comanda lui Kasei, care nu aveau legătură cu cartierul general de la Burroughs, precum şi o mie de alţi factori de care trebuia să ţină seama, cei mai mulţi aflaţi complet în afara controlului ei. Haos recombinant în cascadă. În concluzie, cât de diferit va fi?

Îşi urcă echipa în maşini şi se deplasară până la mica gară situată la câţiva kilometri mai la nord de ei. De acolo îşi continuară drumul într-un tren de marfă, pe o pistă mobilă instalată special pentru lucrările de la Shalbatana, până la linia principală Sheffield-Burroughs. Ambele oraşe erau fortăreţe ale metanaţionalelor, iar Nadia îşi făcea griji că vor avea dificultăţi pentru menţinerea liniei dintre ele. În acest sens, Underhill avea o importanţă strategică, ocuparea eventuală a acestuia însemnând întreruperea liniei. Din acest motiv dorea să plece din Underhill, să părăsească integral sistemul feroviar. Dorea să se ridice în aer, aşa cum făcuse în ’61 – toate instinctele formate în acele câteva luni încercau să pună din nou stăpânire pe ea, de parcă nu trecuseră şaizeci şi şase de ani. Iar instinctele acelea îi spuneau să se ascundă.

Cât glisară spre sud-vest prin deşert, străbătând spaţiul gol dintre prăpăstiile Ophir şi Juventae, Nadia păstră legătura cu cartierul general al lui Sax din craterul Da Vinci. Tehnicienii lui încercau să-i imite stilul sec, dar erau, evident, la fel de emoţionaţi ca tinerii constructori din echipa ei. Vreo cinci apărură

pe monitor deodată pentru a-i spune că lansaseră un baraj de rachete sol-spaţiu pe care, în ultimul deceniu, Sax le amplasase de-a lungul ecuatorului în silozuri ascunse, şi că acestea porniseră ca un foc de artificii, distrugând toate platformele orbitale militare cunoscute ale metanaţionalelor, precum şi mulţi dintre sateliţii lor de comunicaţii.

– Am doborât optzeci la sută din aceştia în primul val!

– Ne-am lansat sateliţii noştri de comunicaţii!

– Acum ne ocupăm de ei diferenţiat, de la caz la caz.

– Dar sateliţii voştri funcţionează? îi întrerupse Nadia.

– Credem că da. Nu vom şti sigur decât după un test complet, şi toţi suntem destul de ocupaţi în momentul acesta.

– Să încercăm unul chiar acum! Câţiva dintre voi să faceţi din asta o problemă prioritară! Aţi înţeles? Avem nevoie de un sistem redundant, *foarte* redundant.

Întrerupse legătura cu ei şi tastă una dintre frecvenţele şi codurile de cifrare pe care i le dăduse Sax. După câteva secunde, discuta cu Zeyk, aflat la Odessa, ajutând la coordonarea activităţilor din bazinul Hellas. Totul se desfăşura conform planului, zicea el. Desigur, începuseră doar de câteva ore, dar se părea că organizarea făcută de Maia şi Michel meritase efortul, deoarece toţi membrii celulei din Odessa ieşiseră în stradă pentru a spune oamenilor ce se întâmplă, declanşând o oprire spontană, de masă, a lucrului şi o demonstraţie. Erau în curs de închidere a gării şi de ocupare a cornişei şi a majorităţii spaţiilor publice, printr-o acţiune care părea să devină la scurtă vreme o preluare a controlului. Personalul Autorităţii Tranziţionale din oraş se retrăgea la gară sau la uzină, aşa cum sperase şi Zeyk.

– Când majoritatea se vor afla înăuntru, vom deregla computerul uzinei, care se va transforma într-o închisoare. Deţinem sistemele vitale de rezervă ale oraşului, aşa că ei nu pot face mare lucru, poate doar să se arunce singuri în aer, dar noi nu credem că vor face aşa ceva. Mulţi dintre angajaţii UNTA de aici sunt sirieni, conduşi de Niazi, iar eu ţin legătura cu Rashid cât încercăm să incapacităm uzina din exterior, pentru a fi siguri că niciunul dintre cei aflaţi înăuntru nu va putea hotărî să ajungă martir.

– Nu cred eu că vor fi prea mulţi martiri din partea metanaţionalelor, spuse Nadia.

– Sper că nu, dar nu se ştie niciodată. Deci totul merge bine aici. Iar în alte locuri, în jurul bazinului, a fost şi mai uşor – forţele

de securitate erau reduse la minim, iar majoritatea populaţiei e compusă din indigeni sau emigranţi radicalizaţi care, pur şi simplu, au înconjurat forţele de securitate sfătuindu-i să nu facă nimic violent. Rezultatul a fost fie o stagnare a activităţii acestora, fie dezarmarea lor. Dao şi Harmakhis-Reull s-au declarat canioane libere, invitând la ei pe toţi aceia care au nevoie de refugiu.

– Bine!

– Nu cred că va fi la fel de uşor la Burroughs şi Sheffield, o preveni Zeyk, sesizând surpriza din vocea ei. Şi mai trebuie să oprim elevatorul, ca să nu înceapă să tragă în noi de pe Clarke.

– Cel puţin, Clarke e fixat deasupra lui Tharsis.

– Adevărat. Dar sunt sigur că ar fi bine să punem mâna pe chestia asta ca să nu ne pomenim cu elevatorul prăbuşindu-se din nou.

– Ştiu. Am auzit că Roşiii au pus la punct, împreună cu Sax, un plan de capturare.

– Allah să ne apere! Trebuie să plec, Nadia. Spune-i lui Sax că programele pentru uzină au funcţionat perfect. Ascultă, cred că ar trebui să venim la voi, în nord. Dacă vom putea asigura mai repede Hellas şi Elysium, vom avea mai multe şanse cu Burroughs şi Sheffield.

Deci la Hellas totul mergea conform planului. Şi la fel de important, dacă nu şi mai mult, încă mai puteau comunica între ei. Era esenţial. Dintre toate imaginile de coşmar ale lui ’61, scene iluminate în memoria ei de fulgere de teamă sau durere, puţine erau mai cumplite decât senzaţia de totală neajutorare care o cuprinsese atunci când sistemul de comunicaţie s-a prăbuşit. După aceea, nimic din ce făceau nu mai avusese nicio importanţă, erau ca nişte insecte cu antenele smulse, bâjbâind de jur-împrejur fără nicio eficienţă. În ultimii ani, Nadia insistase de mai multe ori ca Sax să pună la punct un plan de consolidare a sistemului de comunicaţii, el îl construise, iar acum lansase pe orbită o întreagă flotă de sateliţi de comunicaţii, cât se poate de bine camuflaţi şi întăriţi. Până în momentul acela, funcţionau conform planului. Iar miezul acela de fier pe care îl simţea în stomac, deşi nu dispăruse complet, n-o mai împingea atât de tare în coaste. Calmează-te, îşi spuse. Aici-şi-acum. Acesta e momentul, singurul moment. Concentrează-te asupra lui.

Pista lor mobilă ajunse la marea linie ecuatorială, retrasată cu

un an în urmă pentru a evita gheţarul Chryse, şi trecură pe pista pentru trenurile locale, îndreptându-se spre nord. Trenul lor nu avea decât trei vagoane, iar întreaga echipă a Nadiei, circa treizeci de persoane, se strânseseră toţi în primul vagon pentru a vedea programele de ştiri pe ecranul acestuia. Erau rapoarte oficiale, transmise de Mangalavid din South Fossa, confuze şi lipsite de consistenţă, combinând buletine meteo obişnuite şi altele la fel cu scurte relatări despre grevele din multe oraşe. Nadia ţinea permanent legătura când cu Da Vinci, când cu casa conspirativă din Burroughs a celor de la Marte Liberă şi, din mers, urmărea atât ecranul din vagon, cât şi pe cel de la mână, primind explozii informaţionale simultane de parcă ar fi ascultat muzică polifonică şi constatând că poate urmări fără niciun fel de problemă ambele surse în acelaşi timp, însetată de şi mai mult. Praxis transmitea rapoarte continue despre situaţia de pe Pământ, care era confuză, dar nu incoerentă sau opacă, cum fusese în ’61. În primul rând, Praxis îi ţinea la curent şi, în al doilea rând, o mare parte din activitatea curentă pe Pământ consta în mutarea populaţiilor de pe coastă în acele zone unde nu-i putea ajunge inundaţia, care, până acum, avea forma unor mari valuri de maree, aşa cum spusese Sax. Metanatricidul continua sub forma unor atacuri chirurgicale şi a unor lovituri de decapitare, raiduri de comando şi contraraiduri asupra diferitelor complexe şi cartiere generale ale corporaţiilor, combinate cu acţiuni legale şi reprezentări proporţionale de tot felul, inclusiv un număr de acţiuni şi contraacţiuni introduse în final la Tribunalul Mondial, ceea ce Nadia considera încurajator. Dar aceste raiduri şi manevre strategice erau considerabil reduse în faţa inundaţiei globale. Şi chiar în manifestările lor cele mai grave (imagini ale unor complexe sărind în aer, avioane prăbuşite, porţiuni de drum transformate în cratere de bombardarea unor limuzine în trecere), tot erau infinit mai bune decât orice fel de război în escaladare care, în varianta biologică, putea ucide milioane de oameni. Aşa cum, din nefericire, se văzu prea bine într-un reportaj şocant din Indonezia (transmis pe ecranul vagonului): un grup radical de eliberare din Timorul de Est, organizat după modelul „Căii strălucitoare” din Peru, contaminaseră insula Java cu o boală încă neidentificată, aşa că, alături de ravagiile făcute de inundaţie, pierdeau sute de mii de vieţi din cauza bolii. Pe un continent o asemenea boală ar putea deveni un dezastru final, şi nu exista nicio garanţie că, totuşi, nu

se va întâmpla. Între timp, cu această groaznică excepţie, războiul de acolo – dacă aşa se numea haosul metanatricidului – se desfăşura ca o luptă la vârf. De fapt un stil asemănător cu cel încercat şi de ei, pe Marte. Într-un fel, era liniştitor, deşi, dacă metanaţionalele şi-l însuşeau, ar putea, pesemne, să poarte un război asemănător şi pe Marte – dacă nu în acest moment de surprindere, cel puţin mai târziu, când se vor fi reorganizat. Şi mai era un element ameninţător în fluxul de rapoarte de la sediul Praxis din Geneva, indicând că s-ar putea să existe deja o reacţie: cu trei luni în urmă, o navetă rapidă transportând un mare număr de „experţi în securitate" părăsise orbita terestră în direcţia Marte, fiind aşteptată să ajungă în sistemul marţian „în câteva zile". Conform declaraţiei de presă a ONU, ştirea era transmisă în acel moment pentru a încuraja forţele de securitate asaltate de acţiuni protestatare şi terorism.

Concentrarea cu care Nadia urmărea ambele ecrane fu întreruptă de apariţia unuia dintre acele trenuri mari, circumplanetare, pe linia paralelă cu ei. Într-o clipă alunecau pe nesimţite peste platoul accidentat Ophir Planum, iar în clipa următoare un mare tren expres, din cincizeci de vagoane, trecea fâsâind pe lângă ei. Dar nu încetini, aşa că nu avu cum să-şi dea seama dacă e cineva în dosul ferestrelor întunecate. Apoi îi depăşi, ajunse la orizont şi dispăru.

Programele de ştiri continuau în ritmul lor nebunesc. Evident, reporterii erau uluiţi de evenimentele zilei – demonstraţii în Sheffield, încetări ale lucrului în South Fossa şi Hephaestus – relatările suprapunându-se într-o succesiune atât de rapidă, încât Nadiei nu-i venea să creadă că sunt adevărate.

Când ajunseră la Underhill, senzaţia de ireal nu o părăsi, pentru că vechea aşezare amorţită, pe jumătate abandonată, fremăta acum de activitate, la fel ca în anul M-1. Simpatizanţi ai mişcării de rezistenţă sosiseră în număr mare pe tot parcursul zilei, venind de la gările mici de pe lângă Ganges Catena, Hebes Chasma şi peretele nordic al canionului Ophir Chasma. Se părea că bogdanoviştii locali îi organizaseră într-un marş împotriva personalului de securitate al UNTA de la gară, ajungând pe poziţii chiar în faţa gării propriu-zise, sub cortul care acoperea vechea arcadă şi sectorul cu încăperi boltite, care acum păreau foarte mici şi bizare.

Când trenul Nadiei trase la peron, avea loc o ceartă violentă între un bărbat cu portavoce şi înconjurat de circa douăzeci de

gărzi personale şi mulţimea dezordonată care îi înfrunta. Nadia coborî din tren de îndată ce se opri şi se duse la marginea grupului care îi înconjura pe şeful gării şi oamenii lui. Rechiziţionă o portavoce de la o femeie care o privi surprinsă şi începu să strige prin ea.

– Şeful gării! Şeful gării! Şeful gării!

Repetă strigătul în engleză şi rusă, până când toţi tăcură pentru a afla cine le vorbeşte. Constructorii ei se infiltraseră prin mulţime, iar când îi văzu că se află pe poziţii, Nadia se duse direct la grupul de bărbaţi şi femei în uniforme militare. Şeful gării se dovedi a fi unul dintre primii sosiţi pe Marte, cu faţa scofâlcită şi o cicatrice pe frunte. Tinerii lui însoţitori purtau însemnele Autorităţii Tranziţionale şi păreau speriaţi. Nadia renunţă la portavoce şi spuse:

– Sunt Nadia Cherneshevsky. Eu am construit oraşul ăsta, iar acum preluăm conducerea lui. Pentru cine lucraţi?

– Autoritatea Tranziţională a Naţiunilor Unite, răspunse cu hotărâre şeful gării, uitându-se la ea de parcă ar fi ieşit din mormânt.

– Dar ce unitate? Care metanaţional?

– Suntem o unitate Mahjari.

– Mahjari colaborează acum cu China, iar China cu Praxis, şi Praxis cu noi. Aşa că suntem de aceeaşi parte, dar voi încă nu ştiţi. Şi indiferent de părerea voastră, suntem mai bine înarmaţi decât voi. Toţi cei care sunt înarmaţi să ridice mâna! strigă ea mulţimii.

Toţi ridicară mâinile, iar oamenii ei ţineau pistoale de nituit, de bătut cuie, şi pistoale cu rază laser pentru sudură.

– Nu dorim vărsare de sânge, se adresă Nadia grupului tot mai strâns de gardieni din faţa ei. Nici măcar nu dorim să vă luăm prizonieri. E un tren acolo. Îl puteţi lua, să vă duceţi la Sheffield şi să vă alăturaţi celorlalţi din grupul vostru. Acolo veţi afla cum stau lucrurile cu adevărat. Asta e situaţia. Altfel, eliberăm gara şi o aruncăm în aer. Indiferent cum, tot preluăm conducerea, şi ar fi o idioţenie să moară cineva când revolta aceasta este deja o afacere încheiată. Aşa că luaţi trenul. Vă sfătuiesc să mergeţi la Sheffield, unde puteţi urca cu elevatorul, dacă doriţi. Sau, dacă vreţi să munciţi pentru o Marte liberă, puteţi veni chiar acum alături de noi.

Nadia îl privi calmă, simţindu-se mai relaxată decât oricând în ziua aceea. Bărbatul întoarse capul pentru a se consulta cu ai lui

şi discutară şoptit circa cinci minute. Apoi se uită din nou la ea.

– Vom lua trenul tău.

Astfel, Underhill deveni primul oraş eliberat.

În seara aceea, Nadia se duse la parcul de trailere, aflat lângă noul perete de susţinere a cortului. Cele două habitaturi care încă nu fuseseră transformate în laboratoare erau încă dotate cu mobilierul locuinţelor originale şi, după ce le inspectă, Nadia ieşi din nou afară şi trecu pe la încăperile boltite şi Sectorul Alchimiştilor. În final, se întoarse chiar la locuinţa pe care o ocupase la început şi se întinse pe una dintre saltelele de pe podea, simţindu-se epuizată.

Era, într-adevăr, ciudat, să se afle singură printre toate stafiile trecutului, încercând să simtă din nou în ea prezenţa acelor timpuri îndepărtate. Foarte ciudat. Cu toate că era foarte obosită, nu reuşi să adoarmă, iar spre ziuă avu o viziune neclară. Părea că se agită să descarce materialele din rachetele de transport, că programează roboţii pentru lucrări de zidărie şi că are o convorbire cu Arkadi, de pe Phobos. Chiar dormi o vreme în această stare, moţăind agitată, până când o împunsătură în degetul-fantomă o trezi.

Apoi, ridicându-se cu un geamăt, îi veni la fel de greu să-şi imagineze că se trezeşte într-o lume cuprinsă de agitaţie, milioane de oameni aşteptând să vadă ce le va aduce ziua. Privind în jur la spaţiul strâmt al primei ei locuinţe pe Marte, i se păru deodată că pereţii se mişcă, zăngănind abia auzit – un fel de dublă viziune, de parcă stătea în lumina piezişă a dimineţii, uitându-se printr-un steropticon temporal care îi dezvăluia toate cele patru dimensiuni deodată, cu o lumină pulsatorie, halucinantă.

* * *

Serviră micul dejun într-una dintre sălile boltite, unde Ann şi Sax dezbătuseră, cândva, meritele terraformării. Sax câştigase, dar Ann se afla încă acolo, opunându-se, de parcă decizia nu fusese luată cu multă vreme în urmă.

Nadia se concentră asupra prezentului, a ecranului ei şi pe avalanşa de ştiri care se revărsa acolo în acea dimineaţă de sâmbătă – partea superioară a ecranului fiind rezervată locuinţei conspirative a Maiei din Burroughs, iar partea inferioară rapoartelor Praxis de pe Pământ. Ca de obicei, Maia se comporta eroic, vibrând de atâta înţelegere, convingându-i pe toţi care îi

apăreau în faţa ochilor să se conformeze propriei ei viziuni asupra modului în care trebuie să se petreacă lucrurile, istovită şi agitată de frământarea interioară. Nadia o asculta descriind ultimele evoluţii ale evenimentelor în timp ce mesteca metodic micul dejun, abia observând pâinea delicioasă de la Underhill. La Burroughs era deja după-amiază, iar ziua fusese foarte aglomerată. Fiecare oraş de pe Marte era cuprins de agitaţie. Pe Pământ, toate oraşele de pe coastă erau acum inundate, iar dizlocările masive de populaţii produceau haos în interior. Noua Organizaţie a Naţiunilor Unite condamna răsculaţii de pe Marte ca pe nişte oportunişti nemiloşi care profitau de o perioadă de suferinţă fără precedent pentru a-şi promova propria lor cauză egoistă.

– Destul de adevărat, îi spuse Nadia lui Sax când acesta intră pe uşă, abia sosit din craterul Da Vinci. Pariez că or să facă un cap de ţară din asta mai târziu.

– Nu şi dacă-i vom ajuta să depăşească momentul.

– Hmm.

Nadia îi oferi pâine, uitându-se la el cu atenţie. În pofida trăsăturilor lui schimbate, cu fiecare zi semăna tot mai mult cu vechiul Sax, stând acolo impasibil în faţa ei, clipind cât se uita în jurul lui la vechea cameră de cărămidă.

– Eşti gata să pleci la Elysium? întrebă ea.

– Asta voiam şi eu să te întreb.

– Bine. Stai să-mi aduc bagajul.

În timp ce îşi arunca hainele şi computerul în rucsacul ei negru, consola de la mână sună. Era Kasei, cu părul lung şi cărunt fluturând în jurul chipului cu riduri adânci, cel mai straniu amestec dintre John şi Hiroko – gura lui John, în acel moment întinsă într-un zâmbet larg, şi ochii asiatici ai lui Hiroko, în momentul acela ca nişte dungi ale încântării.

– Salut, Kasei, spuse Nadia, neputând să-şi ascundă surpriza. Nu cred că te-am mai văzut până acum pe monitorul meu.

– Împrejurări speciale, spuse el, fără niciun fel de reţinere.

Nadia era obişnuită cu el ca un om sever, dar izbucnirea revoluţiei era, evident, un tonic puternic. După expresia lui, Nadia înţelese că aşteptase acest moment toată viaţa.

– Uite ce este, Lupul de Preerie, eu şi un grup de Roşii ne aflăm aici, în Chasma Borealis, şi am pus mâna pe reactor şi pe baraj. Toţi aceia care lucrează aici au cooperat.

– Încurajator! răcni cineva din spatele lui.

– Aşa e, a existat un sprijin serios aici, exceptând o echipă de securitate de circa o sută de oameni prinşi în interiorul reactorului. Ameninţă cu topirea acestuia, dacă nu le asigurăm deplasarea în siguranţă la Burroughs.

– Aşadar? întrebă Nadia.

– *Aşadar ce?* repetă Kasei şi râse. Lupul de Preerie spune că ar trebui să te întrebăm pe tine ce avem de făcut.

– De ce-mi vine greu să cred aşa ceva? întrebă Nadia, pufnind.

– Hei, nimeni de aici nu crede aşa ceva! Dar asta a spus Lupul de Preerie, iar nouă ne place să-i facem pe voie bătrânului ticălos, atunci când avem ocazia.

– Aşadar, în sfârşit, daţi-le drumul să plece la Burroughs. Mare idioţenie, dacă pot să mă exprim aşa. Nu mai contează dacă Burroughs va avea încă o sută de poliţişti. Cu cât mai puţine fluidizări de reactoare, cu atât mai bine. Încă ne mai bălăcim în radiaţiile de data trecută.

În timp ce Kasei se gândea, intră şi Sax în cameră.

– Bine! spuse Kasei. Dacă spui tu! Mai vorbim, acum trebuie să plec.

Nadia rămase cu ochii pe ecranul alb, încruntându-se.

– Despre ce era vorba? întrebă Sax.

– M-ai prins, spuse Nadia şi îi relată conversaţia în timp ce încerca, fără succes, să ia legătura cu Lupul de Preerie.

– Păi, tu eşti coordonatorul.

– Rahat! spuse Nadia, aruncându-şi rucsacul pe un umăr. Să mergem!

Decolară într-un avion 51B nou, foarte mic şi extrem de rapid. Urmau un traseu lung, circular, care mergea spre vest, peste marea de gheaţă Vastitas, evitând fortăreţele metanaţionalelor de la Ascraeus şi Echus Overlook. La foarte scurtă vreme de la decolare, văzură gheaţa care umplea canionul Chryse, la nord, sloiurile sfărâmate, murdare, presărate de alge de zăpadă roz şi ochiuri de apă de culoarea ametistului. Vechiul drum de transpondere spre Chasma Borealis dispăruse, desigur, demult, iar acel întreg sistem de aducere a apei în sud era uitat, o notă de subsol tehnică în cărţile de istorie. Privind în jos la haosul de gheaţă, Nadia îşi aminti de înfăţişarea terenului cu ocazia călătoriei dintâi, nesfârşitele coline şi depresiuni, formaţiunile acelea ca nişte pâlnii, marile barcane negre, incredibilul teren

laminat în ultimele nisipuri dinainte de a ajunge la calota polară… toate dispăruseră, copleşite de gheaţă. Iar calota polară propriu-zisă era un dezastru, nimic altceva decât o adunătură de mari zone de topire şi râuri de gheaţă, fluvii de noroi, lacuri lichide acoperite de gheaţă – toate formele de mâl, toate pornind la vale de pe platoul mare şi rotund pe care se afla calota polară pentru a se vărsa în marea de nord care înconjura planeta.

De aceea nici nu se punea problema asolizării, pe mai toată durata zborului. Nadia urmărea nervoasă instrumentele, mult prea conştientă de multele lucruri care s-ar putea defecta la o maşină nouă într-o perioadă de criză, când întreţinerea era ca şi inexistentă, iar greşelile umane predominau.

Apoi îşi făcură apariţia vălătuci de fum alb şi negru la orizontul sud-vestic, revărsându-se spre est, împinşi – evident – de un vânt la altitudine.

– Ce e asta? întrebă Nadia, mutându-se în stânga avionului pentru a vedea mai bine.

– Kasei Vallis, răspunse Sax, de pe locul pilotului.

– Ce s-a întâmplat cu ea?

– Arde.

– Ce vrei să spui? întrebă Nadia, privindu-l fix.

– Vegetaţie abundentă, acolo, în vale. Şi la baza Marelui Escarpament. Arbori şi arbuşti rezinaţi, în cea mai mare parte. Precum şi arbori ai focului. Ştii, specii care au nevoie de foc pentru a se propaga. Realizaţi la Biotique. Manzanita spinoasă răşinoasă, porumbarul, sequoia gigantică, încă vreo câteva.

– De unde ştii toate astea?

– Eu le-am plantat.

– Iar acum le-ai dat foc?

Sax încuviinţă din cap şi se uită în jos, la fum.

– Dar, Sax, nu cumva procentajul de oxigen din atmosferă e într-adevăr ridicat în momentul acesta?

– Patruzeci la sută.

Nadia îl mai privi o vreme, dintr-o dată bănuitoare.

– Tot cum ai vrut tu ai făcut, nu? Doamne, Sax! Ai fi putut incendia întreaga lume!

Se uită către baza coloanei de fum. Acolo, în imensul şanţ al canionului, se vedea o dungă de foc, limita incendiului, arzând mai degrabă de un alb strălucitor decât galben – părea magneziu topit.

– Nimic n-o să-l mai stingă! strigă ea. Ai dat foc întregii

planete!

– Gheaţa, spuse Sax. În direcţia în care bate vântul nu se află nimic altceva decât gheaţa din Chryse. N-ar trebui să ardă decât câteva mii de kilometri pătraţi.

Nadia îl privi, uimită şi înspăimântată. Sax încă se mai uita în jos, la foc, dar în majoritatea timpului urmărea instrumentele de bord, chipul lui căpătând o expresie ciudată, de reptilă – împietrită şi totalmente inumană.

La orizont îşi făcură apariţia complexele de securitate ale metanaţionalelor. Corturile ardeau toate violent, ca nişte torţe de smoală, cratere pe ţărmul interior ca nişte focuri pe plajă, scuipând flăcări albe în aer. Evident, un vânt puternic sufla prin Echus Chasma şi îşi făcea loc prin Kasei Vallis, alimentând flăcările. O furtună de foc. Iar Sax se uita la toate astea fără să clipească, încordându-şi muşchii faciali sub pielea obrazului.

– Ia-o spre nord! îi ordonă Nadia. Scapă de asta!

Sax puse avionul pe direcţie, iar Nadia îşi scutură capul. Mii de kilometri pătraţi arşi, toată vegetaţia aceea introdusă cu atâtea eforturi, nivelul global al oxigenului sporit cu un procentaj ridicat… Se uită, îngrijorată, la fiinţa aceea ciudată de lângă ea.

– De ce nu mi-ai spus despre asta?

– N-am vrut s-o opreşti. Mai simplu nici că se putea.

– Deci eu deţin puterea? întrebă ea.

– Aşa e.

– Înseamnă că nu mi se spune totul?

– Numai asta nu ţi s-a spus, răspunse Sax, muşchii lui faciali strângându-se şi relaxându-se într-un ritm care îi aminti, brusc, de Frank Chalmers. Prizonierii au fost transferaţi cu toţii la lucrările miniere de pe asteroizi. Acesta a fost terenul de antrenament al poliţiei secrete. Al acelora care nu vor renunţa niciodată. Cei care torturează. Sax îndreptă asupra ei privirea lui de reptilă. Ne descurcăm mult mai bine fără ei, conchise el şi reveni asupra pilotajului.

Nadia încă se mai uita înapoi, la linia violentă, albă, a incendiului, când îşi auzi codul la radioul avionului. De data aceasta era Art, uitându-se saşiu de îngrijorare.

– Am nevoie de ajutorul tău, spuse el. Oamenii lui Ann au recucerit Sabishii şi o mulţime de sabishiieni au ieşit din labirint pentru a-l reocupa, iar Roşiii care deţin controlul acolo le spun să plece.

– Cum?

– Ştiu că… în sfârşit, nu cred că Ann ştie ce se petrece, şi nici nu-mi răspunde la apeluri. Se află acolo nişte Roşii care o fac să semene cu o booneistă, pe cuvântul meu. Dar am dat de Ivana şi Raul, şi i-am pus să-i ţină pe loc pe Roşiii din Sabishii până când au veşti de la tine. Mai mult n-am putut.

– De ce *de la mine!*

– Cred că Ann le-a spus să asculte de tine.

– Rahat.

– Mă rog, dar cine s-o facă? Maia şi-a făcut prea mulţi duşmani ţinând lucrurile sub control în ultimii ani.

– Credeam că tu eşti mare diplomat pe-aici.

– Chiar sunt! Am reuşit să-i conving pe toţi să fie de acord să te asculte. N-am putut realiza mai mult. Scuză-mă, Nadia, dar o să te ajut oricum vei dori.

– N-ar fi rău, după ce m-ai instaurat aşa!

– Nu e vina mea că toată lumea are încredere în tine, spuse Art, zâmbind.

Nadia întrerupse legătura şi încercă diferitele frecvenţe ale Roşiilor. La început, n-o găsi pe Ann. Cât căută prin frecvenţele lor ascultă însă suficiente mesaje pentru a-şi da seama că sunt tineri radicali pe care Ann i-ar condamna cu siguranţă, sau aşa spera ea – oameni care, cu revolta încă în echilibru, îşi făceau de lucru aruncând în aer platforme în Vastitas, tăiau corturi, rupeau linii de tren, ameninţând să întrerupă colaborarea cu ceilalţi rebeli până când nu li se alăturau în acţiunile de sabotaj şi nu li se rezolvau doleanţele etc., etc.

Până la urmă, Ann răspunse la apelurile Nadiei. Arăta ca o Furie răzbunătoare, dreaptă şi puţin dementă.

– Uite ce este, i se adresă Nadia fără niciun fel de preambul, o Marte independentă este cea mai mare şansă pe care o vei avea vreodată pentru a realiza ceea ce doreşti. Încerci să menţii revoluţia ostatică preocupărilor tale, iar oamenii n-or să uite, te previn! Poţi să aduci oricâte argumente în momentul în care vom controla situaţia, dar până atunci, în ceea ce mă priveşte, ceea ce faci tu se numeşte şantaj. O lovitură pe la spate. Pune-i pe Roşiii ăia din Sabishii să înapoieze oraşul locuitorilor lui.

– Ce te face să crezi că eu le pot spune ce să facă? întrebă Ann furioasă.

– Cine altcineva decât tu?

– Ce te face să crezi că nu sunt de acord cu ce fac ei?

– Impresia mea că eşti o persoană zdravănă la minte, asta mă face să cred!

– Nu e felul meu să dau ordine oamenilor.

– Discută cu ei, dacă nu le poţi da ordine! Spune-le că revolte şi mai puternice decât a noastră au eşuat din cauza unei astfel de tâmpenii. Spune-le ca să priceapă.

Ann întrerupse legătura fără să răspundă.

– Rahat! spuse Nadia.

Computerul ei continuă să transmită ştiri. Forţa expediţionară a UNTA se întorcea de pe înălţimile sudice, părând a fi în drum spre Hellas sau Sabishii. Sheffield continua să deţină controlul asupra concernului Subarashii. Situaţia în Burroughs era deschisă, forţele de securitate deţinând, aparent, controlul. Dar un mare număr de refugiaţi continuau să sosească din Syrtis şi din alte părţi, iar o grevă generală era în curs de desfăşurare. Imaginile sugerau că majoritatea populaţiei îşi petrecea ziua pe bulevarde şi prin parcuri demonstrând împotriva Autorităţii Tranziţionale sau, pur şi simplu, încercând să vadă ce se petrece.

– Trebuie să facem ceva în legătură cu Burroughs, spuse Sax.

– Ştiu.

Zburară din nou spre sud, dincolo de proeminenţa Hecates Tholus de pe marginea nordică a masivului Elysium, până la cosmodromul din South Fossa. Zborul durase douăsprezece ore, dar călătoriseră spre vest, parcurgând nouă zone orare, traversând linia de demarcaţie a datei la 180 de grade longitudine, aşa că era duminică la prânz când autobuzul aeroportului îi duse la marginea canionului şi trecu prin ecluza din acoperiş. South Fossa şi celelalte oraşe din Elysium – Hephaestus şi Elysium Fossa – se alăturaseră mişcării la scară mare. Acestea alcătuiau un fel de unitate geografică. O ramificaţie sudică a gheţarului Vastitas se întindea între Elysium şi Marele Escarpament şi, cu toate că era traversat de căi ferate pe poduri de pontoane, Elysium era pe punctul de a deveni un continent insular. În toate cele trei mari oraşe mulţimile ieşiseră în stradă, ocupând birourile şi uzinele. Lipsiţi de ameninţarea atacurilor de pe orbită care să-i susţină, puţinii poliţişti ai Autorităţii Tranziţionale din oraşe fie se îmbrăcaseră civil şi se amestecaseră în mulţime, fie plecaseră cu trenul la Burroughs. Fără niciun drept la contestaţie, Elysium făcea parte dintr-o Marte Liberă.

La studiourile Mangalavid, Nadia şi Sax constatară că grupuri înarmate de rebeli preluaseră controlul, iar acum îşi făceau de lucru transmiţând reportaje video timp de douăzeci şi patru de ore şi jumătate pe zi, pe toate cele patru canale, toate în sprijinul revoluţiei, conţinând lungi interviuri luate unor oameni din toate oraşele şi aşezările independente. Perioada de tranziţie temporală urma să fie dedicată unui grupaj despre evenimentele zilei precedente.

Unele aşezări miniere îndepărtate, din fisurile radiale ale lui Elysium şi din Phlegra Montes, ţineau clar de metanaţionale, mai ales de Amexx şi Subarashii. Angajaţii erau, în cea mai mare parte, noi emigranţi care se ascunseseră în coloniile lor, fie păstrând tăcerea, fie ameninţându-i pe toţi aceia care încercau să-i deranjeze. Unii dintre ei îşi declaraseră chiar intenţia de a prelua conducerea planetei, sau de a rezista până la sosirea întăririlor de pe Pământ.

– Ignoraţi-i, recomandă Nadia. Evitaţi-i şi ignoraţi-i. Bruiaţi-le sistemele de comunicaţii, dacă se poate, şi lăsaţi-i în pace.

Relatările primite din alte locuri de pe planetă erau mult mai promiţătoare. Senzeni Na se afla în mâinile unora care se numeau booneişti, deşi nu aveau nicio legătură cu Jackie – erau issei, nisei, sansei şi yonsei, care îşi numiseră imediat puţul litosferic „John Boone”, declarând Thaumasia „un loc neutru, paşnic, în Dorsa Brevia”. Koroleov, acum doar un mic oraş minier, se revoltase aproape la fel de violent ca în ’61, iar locuitorii lui – majoritatea descendenţi ai vechilor deţinuţi – rebotezaseră oraşul cu numele lui Serghei Pavlovici Koroleov, declarându-l un centru anarhist, liber, nealiniat. Vechile complexe ale închisorii aveau să fie preschimbate într-un bazar gigantic şi în spaţii comune de locuit, primind cu precădere refugiaţii de pe Pământ. De asemenea Nicosia era oraş liber. Cairo se afla sub controlul trupelor de securitate Amexx. Odessa şi restul oraşelor din bazinul Hellas continuau să fie, cu fermitate, de partea dobândirii independenţei, deşi linia ferată circumhellasiană fusese întreruptă în câteva locuri. Din punctul acesta de vedere, sistemul feroviar era deficitar; pentru ca liniile să funcţioneze şi trenurile să se deplaseze, era necesar ca sistemele magnetice să fie operaţionale. Iar aceste sisteme erau uşor de defectat. Din acest motiv, multe trenuri circulau goale sau erau amânate, călătorii preferând maşinile sau avioanele pentru a fi siguri că nu se vor trezi blocaţi undeva, în interior, în

vehicule care nici măcar nu au roţi.

Nadia şi Sax îşi petrecură restul zilei de duminică urmărind evoluţiile şi făcând sugestii, dacă erau întrebaţi, în legătură cu situaţiile-problemă. În general, Nadiei i se părea că lucrurile se desfăşoară aşa cum trebuie. Doar că luni primiră veşti proaste de la Sabishii. Forţa expediţionară a UNTA sosise acolo de pe înălţimile sudice, preluând partea de la suprafaţă a oraşului după o luptă crâncenă, de o noapte întreagă, cu gherilele roşii care deţineau controlul asupra oraşului. Acestea şi sabishiienii originari se retrăseseră în labirint sau în adăposturile periferice, iar acum se contura clar perspectiva unor lupte sângeroase în interiorul labirintului. Art prezise că forţele de securitate vor fi incapabile de a-l penetra, fiind astfel obligate să abandoneze Sabishii şi să plece la Burroughs cu trenul sau cu avionul pentru a se alia cu forţele aflate deja acolo. Dar nu aveau cum să fie siguri, iar bietul oraş era grav afectat de atac, revenind în mâinile forţelor de securitate.

Luni seara, la crepuscul, Nadia ieşi cu Sax ca să mănânce ceva. Fundul canionului era acoperit de arbori maturi, sequoia gigantici înălţându-se deasupra unui plafon de pini şi ienuperi, iar în partea de jos a canionului, plopi şi stejari. Pe când treceau prin parcul de pe malul râului, reporteri de la Mangalavid îi prezentară unor grupuri diferite, majoritatea indigeni, numai chipuri necunoscute, dar – era limpede – toţi extrem de fericiţi să-i cunoască. Li se părea ciudat să vadă atâtea chipuri evident, vizibil, fericite. În viaţa obişnuită, îşi dădu seama Nadia, pur şi simplu nu le vezi – zâmbete pretutindeni, oameni vorbindu-şi fără a se cunoaşte… atunci când dispare o ordine socială, lucrurile se petrec în mai multe feluri. Anarhie şi haos, mai posibile ca oricând, desigur, dar şi comuniune.

Mâncară în grădina unui restaurant de pe malul râului central, apoi reveniră în studiourile postului Mangalavid. Nadia se aşeză din nou în faţa ecranului ei şi se apucă de treabă, discutând cu toate comitetele de organizare cu care reuşi să stabilească legătura. Se simţea ca Frank în ’61, exploatând la maximum telefoanele. Însă acum se aflau în legătură cu întreaga planetă. Avea impresia clară că, deşi nu deţine, în niciun caz, controlul absolut, cel puţin are o imagine clară asupra a tot ce se întâmplă. Avea senzaţia că nuca de fier din stomac începe să devină, treptat, de lemn.

După vreo două ore, prinse să aţipească în secundele dintre

un apel şi altul. În Underhill şi Shalbatana era miezul nopţii, iar ea nu dormise de când Sax o sunase să-i spună despre Antarctica. Asta însemna patru-cinci zile fără somn – ba nu, îşi spuse ea, socotind, trei zile, deşi avea deja senzaţia că trecuseră trei săptămâni.

Tocmai se întinsese pe o canapea, când se auzi un ţipăt şi toţi se repeziră pe hol şi de acolo în piaţa pietruită care înconjura studiourile Mangalavid. Nadia porni împleticindu-se în urma lui Sax, care o prinse de braţ, ajutând-o să-şi ţină echilibrul.

Aparent, era o spărtură în prelata cortului. Oamenii arătau cu degetul, dar Nadia nu văzu nimic.

– Aici stăm noi mult mai bine, spuse Sax, strângând buzele, satisfăcut. Presiunea de sub acoperiş nu e decât cu o sută cincizeci de milibari mai ridicată decât presiunea din exterior.

– Deci acoperişurile nu pocnesc aidoma unor baloane înţepate, comentă Nadia, amintindu-şi cu înfiorare de unele din craterele acoperite ale anului ’61.

– Şi chiar dacă ceva aer din exterior pătrunde înăuntru, acesta e compus mai ales din oxigen şi azot. Încă mai are prea mult bioxid de carbon, dar nu atât de mult încât să fim otrăviţi cu toţii pe loc.

– Însă numai dacă spărtura era mai mare.

– Adevărat.

– Pentru a fi într-adevăr în siguranţă, este necesar să asigurăm întreaga planetă, spuse Nadia.

– Adevărat.

Nadia reveni în interior, căscând. Se aşeză din nou în faţa ecranului şi începu să urmărească toate cele patru canale Mangalavid, trecând repede de la unul la altul. Majoritatea marilor oraşe erau fie pe faţă în favoarea independenţei, fie în diferite etape de impas, securitatea controlând uzinele, dar fără a se întâmpla nimic altceva, cea mai mare parte a populaţiei fiind în stradă, aşteptând să vadă ce se va mai întâmpla. Mai multe oraşe şi colonii aparţinând unor companii încă îşi mai sprijineau metanaţionalele, dar în cazul oraşelor Bradbury Point şi Huo Hsing Vallis, care se învecinau pe Marele Escarpament, metanaţionalele lor fondatoare – Amexx şi Mahjari – se luptaseră între ele pe Pământ. Ce efect va avea conflictul asupra acestor oraşe nordice nu era tocmai limpede, dar Nadia era sigură că nu le ajută să-şi clarifice situaţia.

Mai erau câteva oraşe importante încă sub controlul

metanaţionalelor Subarashii şi Amexx, servind ca nişte magneţi pentru metanaţionalele izolate şi unităţile de securitate ale UNTA. Evident, Burroughs deţinea conducerea, dar acelaşi lucru era valabil şi pentru Cairo, Lasswitz, Sudbury şi Sheffield. În sud, sanctuarele care nu fuseseră abandonate sau distruse de forţa expediţionară ieşeau din ascunzătoare, iar Vishniac Bogdanov construia un cort la suprafaţă peste vechiul complex de parcare a vehiculelor robotizate, de lângă puţul litosferic. Deci, fără îndoială, sudul avea să-şi recapete statutul de fortăreaţă a rezistenţei, fie şi simbolic. Nadia nu avea impresia că statutul acesta mai valorează cine ştie ce. Iar calota polară nordică se afla într-o asemenea dezordine a mediului ambiant, încât aproape că nu mai conta cine o deţine. În condiţiile în care cea mai mare parte din gheaţă se scurgea în Vastitas, iar platoul polar era acoperit cu zăpadă nouă în fiecare iarnă, era cea mai neospitalieră regiune de pe Marte, şi aproape că nu mai rămăsese nicio aşezare permanentă acolo.

Deci zona contestată era reprezentată, în esenţă, de latitudinile temperate şi ecuatoriale, banda din jurul planetei delimitată de gheţurile din Vastitas la nord, şi de cele două mari bazine la sud. Mai era şi spaţiul orbital, desigur, dar atacul efectuat de Sax împotriva obiectelor orbitale ale metanaţionalelor fusese, aparent, un succes. Mai mult, îndepărtarea lui Deimos din vecinătatea planetei părea acum, într-adevăr, o soluţie extrem de fericită. Cu toate acestea, elevatorul continua să se afle în mâinile metanaţionalelor. Dintr-o clipă în alta puteau sosi întăriri de pe Pământ, iar echipa lui Sax din craterul Da Vinci utilizase, se pare, mai tot arsenalul cu ocazia primului atac.

Cât despre soletta şi oglinda anulară, erau atât de mari şi de fragile, încât erau imposibil de apărat. Dacă cineva dorea să le distrugă, probabil că va reuşi. Dar Nadia nu vedea motivul. Dacă s-ar întâmpla, i-ar suspecta pe Roşii, făcând-o de capul lor. Iar dacă ar face-o, în sfârşit, s-ar putea descurca şi fără lumina aceea suplimentară, aşa cum mai făcuseră şi înainte. Va trebui să-l întrebe pe Sax ce părere are despre asta, şi să discute şi cu Ann, ca să-i afle opinia. Sau poate că ar fi mai bine să nu-i dea idei. Va trebui să vadă cum merge treaba. Iar acum, ce altceva…

Adormi cu capul pe ecran. Când se trezi din nou, era întinsă pe canapea, înfometată, iar Sax citea pe ecranul ei.

– La Sabishii situaţia arată prost, spuse el când o văzu încercând să se ridice.

Nadia se duse la baie, iar când se întoarse, se uită peste umărul lui, citind în vreme ce el vorbea.

– Securitatea nu s-a putut descurca în labirint. Aşa că au plecat la Burroughs. Dar, priveşte!

Sax avea două imagini pe ecran: în partea de sus, Sabishii arzând la fel de violent ca şi Kasei Vallis, iar în partea de jos, militari revărsându-se în gara de la Burroughs, purtând armuri uşoare, de corp, şi arme automate, agitând pumnii în aer. Se părea că Burroughs e plin de asemenea grupuri de soldaţi ai forţelor de securitate, care rechiziţionaseră Branch Mesa şi Double Decker Butte pentru a locui acolo. Deci alături de trupele UNTA din oraş se aflau acum şi echipe de securitate, atât de la Subarashii, cât şi de la Mahjari. De fapt toate marile metanaţionale erau reprezentate, ceea ce o făcea pe Nadia să se întrebe ce se întâmplă, în realitate, între acestea acolo, pe Pământ, dacă nu cumva nu au ajuns la vreo înţelegere sau alianţă ad-hoc, rezultat al crizei. Îl sună pe Art la Burroughs, pentru a-i cere părerea.

– Poate că unităţile astea marţiene sunt atât de izolate, încât îşi fac propria lor pace, spuse el. Ar putea să acţioneze întru totul din proprie iniţiativă.

– Dar dacă noi continuăm să ţinem legătura cu Praxis…

– Aşa e, dar i-am luat prin surprindere. Nu şi-au dat seama de numărul mare de simpatizanţi ai mişcării de rezistenţă, aşa că avantajul a fost de partea noastră. În sensul ăsta, strategia Maiei de a ne ţine deoparte a dat rezultate. Am putea considera că Marte este deja independentă şi în toiul unui război civil pentru a stabili cine va deţine controlul aici. Ce vreau eu să spun este că dacă tipii ăia din Burroughs ne sună şi zic: „Bine, Marte e o lume întreagă, destul de mare pentru mai mult decât un singur fel de guvern, iar noi am ocupat Burroughs, nu încercaţi să ne luaţi ce ne aparţine”, ce vom spune noi?

– Nu cred eu că vreunul din securitatea metanaţionalelor gândeşte atât de profund. Nu au trecut decât trei zile de când situaţia lor s-a înrăutăţit, răspunse Nadia şi arătă ecranul televizorului.

– Vezi? Uite, acesta e Derek Hastings, şeful Autorităţii Tranziţionale. Conducea Centrul de Coordonare a Misiunilor de la Houston, când am plecat noi, şi e un om periculos. Foarte

deştept şi încăpăţânat. Nu va face decât să reziste până la sosirea acelor întăriri.

– Şi ce crezi că ar trebui să facem?

– Nu ştiu.

– Nu putem să renunţăm, pur şi simplu, la Burroughs?

– Nu cred. Ne-ar fi mult mai bine dacă am reuşi să ieşim din spatele soarelui cu o cucerire completă. Dacă vor exista trupe pământene împresurate, rezistând eroic la Burroughs, mai mult ca sigur vor veni să-i salveze. Îi vor spune misiune de salvare şi vor pretinde întreaga planetă.

– Nu va fi uşor să ocupăm Burroughs, cu toţi soldaţii aceia înăuntru.

– Ştiu.

Sax adormise pe o altă canapea, de cealaltă parte a camerei, iar acum deschise un ochi.

– Roşiii vorbesc despre inundarea oraşului.

– *Ce ai spus?*

– E situat sub nivelul gheţurilor din Vastitas. Iar sub gheaţă este apă. Fără dig…

– Nu. Se află două sute de mii de oameni în Burroughs, şi numai câteva mii de soldaţi de securitate. Ce vor face oamenii? Nu poţi evacua atâţia. E o nebunie. Ne întoarcem din nou în ’61, spuse Nadia.

Cu cât se gândea mai mult, cu atât era mai furioasă. Ce-o fi în mintea lor?

– Poate nu e decât o ameninţare, spuse Art, de pe ecran.

– Ameninţările nu funcţionează decât dacă oamenii pe care-i ameninţi cred că le vei pune în aplicare.

– Poate că vor crede.

– Hastings nu e chiar aşa de tâmpit, spuse Nadia, dând din cap. La dracu’, şi-ar putea evacua trupele prin cosmodrom, lăsând oamenii să se înece! Şi atunci noi ne transformăm în monştri, iar Pământul – mai sigur ca oricând – va trimite după noi.

Se ridică şi plecă să caute ceva de mâncare. Apoi, uitându-se la şirul de produse de patiserie din bucătărie, constată că foamea îi trecuse. Îşi luă o ceaşcă de cafea şi reveni în birou, uitându-se cum îi tremură mâinile.

În 2061, Arkadi fusese confruntat cu un grup disident care trimisese un mic asteroid pe o traiectorie de coliziune cu Pământul. Nu intenţionau decât să ameninţe, dar asteroidul a

fost detonat prin cea mai mare explozie produsă de om în toată istoria sa. După aceea războiul de pe Marte a devenit fatal aşa cum nu mai fusese până atunci, iar Arkadi se dovedise incapabil să-l mai oprească.

Şi s-ar putea întâmpla din nou.

Nadia se întoarse în birou.

– Trebuie neapărat să mergem la Burroughs, îi spuse ea lui Sax.

* * *

Revoluţia suspendă obiceiul, dar şi legea. Numai că, aşa cum natura urăşte vidul, tot aşa şi oamenii urăsc anarhia.

Aşadar, obiceiurile şi-au făcut primele incursiuni în noul teren, la fel ca bacteriile în stâncă, urmate de proceduri, protocoale, un întreg câmp de desfăşurare pentru discursul social, în drum spre apogeul pădurii de legi… Nadia văzu cum oamenii (unii oameni) veneau, într-adevăr, la ea pentru a rezolva conflicte, supunându-se judecăţii sale. Poate că nu era tocmai ea aceea care deţinea controlul, dar era la fel de aproape de a deţine controlul ca ei – solventul universal, cum îi spusese Art, sau Generalul Nadia – cum o numise Maia, cu răutate. Nadia prefera cuvintele pe care Sax le spusese grupului său de tehnicieni credincioşi:

– Nadia este arbitrul desemnat, discutaţi problema cu ea.

Iată forţa denumirilor: mai degrabă arbitru decât general. Însărcinată cu negocierea a ceea ce Art numea „schimbare de fază”. Îl auzise utilizând termenul într-un lung interviu acordat postului Mangalavid, cu figura aceea inexpresivă după care îţi puteai foarte greu da seama dacă glumeşte sau nu:

– O, nu cred că ceea ce vedem este chiar o revoluţie. Este pasul următor, perfect natural, ceva care ţine mai degrabă de evoluţie sau de dezvoltare, sau ceea ce fizicienii numesc o schimbare de fază.

Comentariile lui următoare o convinseseră pe Nadia că de fapt Art nu ştie ce este aceea o schimbare de fază. Numai că ea ştia, iar conceptul i se păru destul de ciudat. Vaporizarea autorităţii pământene, condensarea puterii locale, dezgheţul în sfârşit produs… indiferent de formulare. Topirea are loc atunci când energia termică a particulelor este suficient de mare pentru a depăşi forţele intercristaline care le menţin în poziţia iniţială. Aşadar, dacă se consideră ordinea metanaţionalelor ca o structură cristalină… Pe de altă parte, este foarte important dacă forţele care menţin structura sunt interionice sau

intermoleculare; clorura de sodiu, interionică, se topeşte la 801° C, iar metanul, intermolecular, la –183° C. În concluzie, ce fel de forţe sunt necesare? Şi cât de ridicată trebuie să fie temperatura?

În acest punct, se topea însăşi analogia. Dar numele, în mintea omului, sunt extrem de puternice, fără îndoială. Schimbare de fază, abordarea integrată a epidemiilor, dezangajare selectivă – Nadia le prefera pe toate în locul vechii şi primejdioasei noţiuni de *revoluţie* şi era bucuroasă că denumirile respective sunt în circulaţie, pe postul Mangalavid şi pe străzi.

Dar, îşi reaminti, în Burroughs şi Sheffield se aflau cinci mii de soldaţi din trupele de securitate înarmaţi până-n dinţi, care încă se mai considerau o forţă de poliţie înfruntându-se cu răsculaţi înarmaţi. Iar acest aspect trebuie abordat altfel decât prin semantică.

În cea mai mare parte, totuşi, lucrurile se desfăşurau mai bine decât sperase. Era, într-un fel, o chestiune de demografie; se părea că aproape toţi cei născuţi pe Marte se află acum în stradă, sau ocupă sediile, gările, rachetodromurile – toţi, judecând după interviurile de pe Mangalavid, absolut (şi nerealist, îşi spunea Nadia) intoleranţi la ideea că puteri de pe *o altă planetă* ar putea să-i controleze în vreun fel, indiferent care ar fi acela. Se afla acolo aproape jumătate din populaţia actuală a planetei. Iar de partea lor erau un procentaj apreciabil de bătrâni, precum şi o parte din noii emigranţi.

– Spune-le imigranţi, o sfătui Art, la telefon. Sau nou-sosiţi. Spune-le colonişti sau colonialişti, în funcţie de cei la care aderă. Aşa a procedat şi Nirgal, iar eu cred că asta îi ajută pe oameni să gândească.

Pe Pământ, situaţia era mai puţin limpede. Metanaţionalele concernului Subarashii încă se mai luptau cu metanaţionalele din sud, dar în contextul marii inundaţii, lupta lor devenise un jalnic spectacol secundar. Era greu de spus ce părere au pământenii, în general, despre conflictul de pe Marte.

Indiferent de părerea lor, o navetă rapidă era pe punctul de a sosi, aducând întăriri pentru trupele de securitate. Aşa că peste tot se mobilizau grupuri de rezistenţă, pentru a se concentra în Burroughs. Art făcea tot ce putea el pentru a contribui la acest efort chiar din Burroughs, localizându-i pe toţi aceia care se gândiseră independent să vină (la urma urmei, era evident), spunându-le că ideea lor e bună şi îndemnându-i împotriva celor

care se opuneau planului. Art era un diplomat subtil, îşi spunea Nadia – masiv, blând, nepretenţios, modest, plăcut, „nediplomatic” – mereu cu capul plecat atunci când discuta cu oamenii, dându-le impresia că ei sunt aceia care conduc procesul. Într-adevăr neobosit. Şi foarte deştept. La scurtă vreme, un mare număr de grupuri se apropiau de Burroughs, inclusiv Roşiii şi gherilele grupării Marte În Primul Rând, care încă mai continuau să considere apropierea lor de oraş ca pe un fel de asalt, sau asediu. Nadia simţea cu acuitate că Roşiii şi cei din Marte În Primul Rând pe care-i cunoştea – Ivana, Gene, Raul, Kasei – menţin legătura cu ea şi sunt de acord să o folosească drept arbitru, însă rămâneau destule unităţi radicale pentru care ea era irelevantă, sau chiar o piedică. Asta o înfuria, deoarece era sigură că dacă Ann o sprijină în totalitate, elementele mult mai radicale îşi făceau apariţia. I se plânse cu amărăciune lui Art despre asta, după ce urmărise un comunicat al Roşiilor care îşi aranjau jumătatea vestică a „convergenţei” de la Burroughs, iar Art trecu la treabă şi o făcu pe Ann să răspundă la un apel, după care îi dădu legătura cu Nadia.

Şi iat-o din nou, ca una dintre furiile Revoluţiei Franceze, la fel de sinistră şi de cruntă ca întotdeauna. Ultimul lor schimb de cuvinte, cu privire la Sabishii, atârna greu între ele; problema devenise discutabilă atunci când UNTA recucerise Sabishii şi îl arsese până în temelii, dar Ann, evident, era încă supărată – ceea ce pe Nadia o irita.

După ce schimbară câteva formule de salut, conversaţia lor degeneră aproape imediat în ceartă. Ann considera revolta ca pe o şansă de a nărui toate eforturile de terraformare şi de a elimina cât mai multe oraşe şi cât mai mulţi oameni de pe suprafaţa planetei, chiar prin atac direct dacă va fi necesar. Speriată de această viziune apocaliptică, Nadia îi aduse argumente împotrivă cu amărăciune, apoi cu furie. Dar Ann se refugiase într-o lume numai a ei.

– Aş fi la fel de fericită dacă Burroughs ar fi distrus, spuse ea cu răceală.

– Dacă distrugi Burroughs, distrugi *totul,* replică Nadia, scrâşnind din dinţi. Unde să se ducă toţi oamenii de acolo? Nu vei fi mai mult decât o criminală, o ucigaşă în masă. Lui Simon i-ar fi ruşine de tine.

– Puterea corupe, înţeleg, spuse ea, încruntându-se. Vrei să-mi faci legătura cu Sax? M-am săturat de isteria asta.

Nadia îi dădu legătura cu Sax şi plecă. Nu e vorba de puterea care corupe oamenii, ci de nebunii care corup puterea. În sfârşit, poate că fusese prea iute la mânie, prea dură. Dar o înspăimânta punctul acela întunecat din sufletul Annei, capabil de orice. Iar teama corupe mai mult decât puterea. Combină-le pe cele două…

Încurajator era faptul că şi ea o şocase pe Ann suficient de tare pentru a împinge punctul acela întunecat înapoi, în colţul lui. Psihologie incorectă, cum îi explică Michel cu blândeţe atunci când Nadia îl sună, la Burroughs, pentru a discuta problema. O strategie rezultată din teamă. Dar nu se putea abţine. Îi era teamă. Revoluţia înseamnă distrugerea unei structuri şi realizarea alteia, dar e mult mai uşor să distrugi decât să creezi, aşa încât cele două părţi ale procesului nu sunt în mod necesar sortite să izbutească în egală măsură. În sensul acesta, construirea unei revoluţii seamănă cu construirea unei arcade: până când nu ai ridicat ambele coloane şi nu ai pus cheia de boltă la locul ei, practic orice fisură poate conduce la prăbuşirea întregului edificiu.

Aşa că miercuri seara, la cinci zile de la discuţia ei cu Sax, circa o sută de oameni plecară spre Burroughs în avioane, deoarece pistele trenurilor erau considerate mult prea vulnerabile la sabotaje. Zburară toată noaptea până la o pistă de asolizare plină de pietre din apropierea unui mare refugiu bogdanovist din peretele craterului Du Martheray, care se afla pe Marele Escarpament, la sud-est de Burroughs. Asolizară în zori, soarele înălţându-se prin ceaţă ca un strop de mercur, iluminând dealurile albe, zdrenţuite, îndepărtate, la nord, pe întinderea joasă a lui Isidis, o altă nouă mare de gheaţă a cărei înaintare fusese oprită numai de linia arcuită a digului, curbându-se pe câmpie ca un baraj de pământ nu prea înalt – ceea ce şi era, de fapt.

Pentru a vedea mai bine, Nadia urcă la ultimul nivel al refugiului Du Martheray, unde o fereastră, care arăta din exterior ca o fisură orizontală situată chiar sub marginea craterului, oferea perspectiva Marelui Escarpament, până la noul dig şi gheaţa care împingea în el. Multă vreme, Nadia privi sorbind din ceaşca de cafea amestecată cu o doză de kava. La nord se afla marea de gheaţă, cu serace şi prelungi creste de presiune, şi suprafeţele albe, întinse, ale imenselor lacuri rezultate din topire

şi acoperite de chiciură. Chiar sub ea se aflau primele coline ale Marelui Escarpament, presărate de suprafeţele ţepoase acoperite de cactuşii de Acheron, întinzându-se peste stânci ca nişte recifuri de corali. Pajişti spiralate, de muşchi de tundră negru-verzui, urmăreau traseele micilor râuri îngheţate care se prăvăleau de pe Marele Escarpament. În depărtare, râurile păreau nişte diatomee formate din alge lungi, înghesuite în fisurile stâncii roşiatice.

Apoi, despărţind deşertul de gheaţă, se întindea noul dig, aidoma unei cicatrice crude, maronii, suturând două realităţi diferite.

Nadia petrecu multă vreme studiindu-l prin binoclu. Extremitatea sudică a sa era o colină de regolit, urcând pe marginea craterului Wg şi oprindu-se chiar pe creasta acestuia, la circa o jumătate de kilometru deasupra, mult peste nivelul preconizat al mării. Digul se întindea la nord-vest de Wg, iar de pe poziţia ei, sus pe escarpament, Nadia vedea până la patruzeci de kilometri depărtare, înainte de a dispărea dincolo de orizont, chiar la vest de craterul Xh. Craterul era înconjurat de gheaţă până aproape de buză, interiorul rotund semănând cu o ciudată gură de chiuvetă roşie. În toate celelalte părţi, atât cât îşi dădea Nadia seama, gheaţa împinsese în dig. Porţiunea acestuia dinspre deşert părea înaltă de două sute de metri, deşi era dificil de apreciat, sub dig aflându-se un şanţ larg. De cealaltă parte, gheaţa se înălţa destul de sus, până la jumătate, sau chiar mai mult.

La partea superioară, digul avea circa trei sute de metri lăţime. Regolitul dislocat într-o asemenea măsură – Nadia fluieră, cuprinsă de respect – reprezenta mai mulţi ani de muncă efectuată de o echipă foarte mare de dragline şi instalaţii de săpat canale, toate robotizate. Dar regolit scăpat de sub control! I se părea că digul, cât de imens părea după oricare scală omenească, nu era suficient pentru a putea opri oceanul de gheaţă. Iar gheaţa reprezenta problema cea mai mică. Atunci când va deveni lichidă, valurile şi regoliţii vor smulge digul ca pe ţărână. Iar gheaţa era deja în curs de topire. Se spunea că imense lacuri provenite din topire se aflau pretutindeni sub suprafaţa de un alb murdar, incluzându-se direct în aceasta, infiltrându-se în ea.

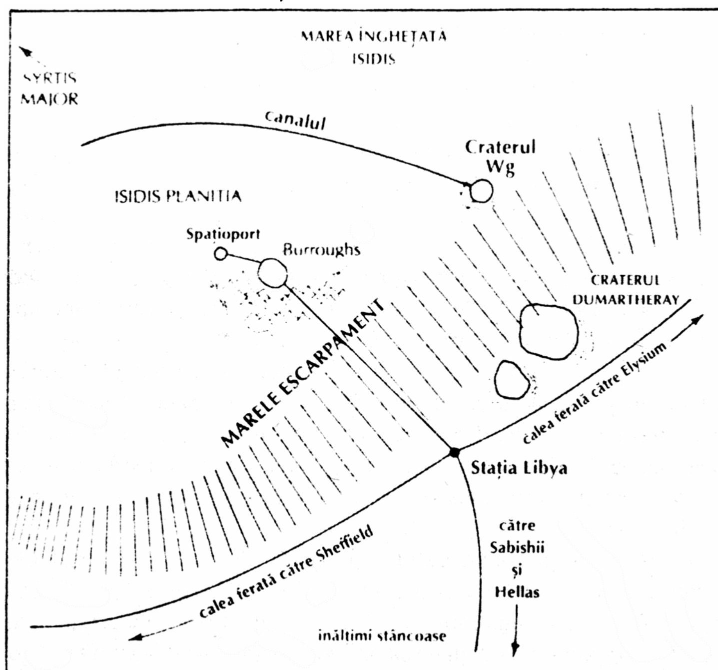
– Nu vor înlocui toată movila aia cu beton? îl întrebă ea pe Sax, care i se alăturase şi cerceta priveliştea prin binoclul

personal.

– Întărire, îi spuse el Nadiei, care se pregătise să primească veşti proaste, dar Sax continuă, spunând: Trebuie întărit cu înveliş diamantin. Asta va dura foarte mult. Poate chiar câteva milioane de ani.

– Hmm, făcu Nadia.

Poate că Sax avea dreptate. Existau, probabil, scurgeri din interior. Doar că, în orice caz, indiferent de amănunte, vor fi nevoiţi să menţină funcţionarea perpetuă a sistemului, fără a lăsa loc erorilor, Burroughs aflându-se doar la douăzeci de kilometri la sud de dig şi cu circa o sută cincizeci de metri mai jos decât acesta. Ciudat loc pentru a termina cu totul! Nadia îşi orientă binoclul în direcţia oraşului, doar că acesta se afla dincolo de orizont, la vreo şaptezeci de kilometri spre nord-vest. Desigur, digurile ar putea fi eficiente. Digurile Olandei rezistau de secole, protejând milioane de oameni şi sute de kilometri pătraţi, până la ultima inundaţie. Chiar şi acum, digurile acelea mari continuau să reziste, urmând a fi abordate mai întâi de inundaţii colaterale, din Germania şi Belgia. Cu siguranţă că asemenea diguri pot fi eficiente. Cu toate acestea, era o soartă stranie.

Nadia îşi îndreptă binoclul către stâncile colţuroase ale

Marelui Escarpament. Imaginea, din depărtare, parcă a unei flori, era în realitate o mare aglomerare de cactuşi corali. Un pârâu arăta ca o scară formată din petale de crin. Panta aspră, din stâncă roşie, sugera un peisaj suprarealist, plăcut, deosebit de arid… Pe Nadia o cuprinse un paroxism neaşteptat de teamă că, până la urmă, ceva nu va merge cum trebuie iar ea va fi, brusc, ucisă, împiedicată să mai fie martoră a lumii acesteia şi a evoluţiei sale. S-ar putea întâmpla. În orice clipă, o rachetă putea ţâşni din cerul violet. Refugiul acesta era un poligon de încercări. Iar dacă vreun comandant de baterie de la rachetodromul din Burroughs, înspăimântat, afla de prezenţa acestuia şi hotăra să abordeze problema cu titlu preemptiv, puteau fi morţi cu toţii doar la câteva minute de la o asemenea decizie.

Dar aşa era viaţa pe Marte. Ca întotdeauna, puteau muri în câteva minute de la oricare eveniment nefavorabil. Nadia alungă acest gând şi coborî scările împreună cu Sax.

Nadia dorea să meargă în Burroughs şi să vadă cu ochii ei cum stau lucrurile, să fie la faţa locului şi să judece singură, să se plimbe pe străzi şi să observe cetăţenii oraşului, să vadă ce fac şi ce zic aceştia. Târziu, în ziua de joi, îi spuse lui Sax:

– Hai să mergem şi să aruncăm o privire.

Dar asta părea o imposibilitate.

– Securitatea e extrem de severă la toate intrările, îi transmise Maia. Iar trenurile care sosesc sunt verificate foarte atent în gări. În aceeaşi situaţie se află şi metroul care duce la rachetodrom. Oraşul este închis, în realitate, suntem ostatici.

– Putem vedea pe ecran ce se întâmplă, spuse Sax. Nu contează.

Nadia acceptă, fără bucurie. Aparent, *shikata ga nai.* Dar spuse că nu-i place cum se prezintă situaţia, care, după opinia ei, se apropie de un moment de impas, cel puţin pe plan local. Pur şi simplu era extrem de curioasă în privinţa situaţiei din Burroughs.

– Spune-mi cum e acolo, îi ceru ea Maiei la telefon.

– Ei bine, au pus stăpânire pe infrastructură, explică Maia. Uzina, intrările în oraş şi aşa mai departe. Dar nu sunt destul de mulţi pentru a-i forţa pe oameni să rămână în casă sau să meargă la lucru, desigur, sau orice altceva. Aşa că nu par a şti ce urmează să facă.

Nadia înţelegea, fiindcă nici ea nu mai ştia ce să facă. Cu fiecare oră, tot mai mulţi oameni ai forţelor de securitate soseau

cu trenul din oraşe la care renunţaseră. Li se alăturau camarazilor lor lângă uzină şi birourile oraşului, deplasându-se în grupuri bine înarmate, fără a fi molestaţi. Erau cazaţi în apartamente din Branch Mesa, Double Decker Butte şi Black Syrtis Mesa, iar liderii lor se întâlneau mai mult sau mai puţin permanent la cartierul general al UNTA din Table Mountain. Atâta doar că aceştia nu emiteau niciun fel de ordine.

Situaţia se prezenta deci într-o stare de suspensie nesigură. Birourile Praxis şi Biotique din Hunt Mesa continuau să funcţioneze ca centre de informaţii pentru ei toţi, transmiţând ştiri de pe Pământ şi restul planetei Marte, răspândindu-le prin oraş pe panouri de afişaj şi aviziere computerizate. Aceste mijloace de informare, împreună cu Mangalavid şi alte canale particulare, intenţionau ca toată lumea să fie bine informată cu privire la evoluţiile cele mai recente. Din când în când, pe marile bulevarde şi în parcuri se adunau grupuri numeroase, dar cel mai adesea oamenii erau risipiţi în zeci de grupuri restrânse, cutreierând de colo până colo într-un fel de paralizie activă – ceva între o grevă generală şi o criză a ostaticilor. Fiecare aştepta să vadă ce se va mai întâmpla în clipa următoare. Oamenii păreau bine dispuşi, multe magazine şi restaurante erau încă deschise, iar interviurile video înregistrate în aceste locuri erau prietenoase.

Urmărindu-i cum înfulecă, Nadia simţi o dorinţă dureroasă să se afle acolo, alături de ei, să discute chiar ea cu oamenii. În seara aceea, cam pe la zece, dându-şi seama că mai are ore întregi până când să adoarmă, o sună din nou pe Maia şi o întrebă dacă n-ar vrea să-şi pună ochelari video şi să facă o plimbare, pentru ea, prin oraş. Maia, la fel de nerăbdătoare ca Nadia, dacă nu şi mai mult, acceptă bucuroasă.

La scurtă vreme, Maia ieşi din locuinţa conspirativă purtând ochelari dotaţi cu camere video şi transmiţând imagini Nadiei, care stătea îngrijorată pe un scaun în faţa ecranului din sala comună a refugiului din Du Martheray. Sax şi încă vreo câţiva sfârşiră prin a privi peste umărul ei, uitându-se împreună la imaginile în mişcare şi ascultând comentariul neîntrerupt care le însoţea.

Maia coborî fără grabă pe Bulevardul Marelui Escarpament, către valea centrală. Ajunsă printre vânzătorii ambulanţi din partea de sus a parcului, încetini ritmul şi privi în jur pentru a-i

oferi Nadiei o imagine panoramică. Pretutindeni erau oameni, discutând în grupuri într-o atmosferă parcă de sărbătoare. Două femei de lângă Maia erau antrenate într-o discuţie despre Sheffield. Un grup de nou-veniţi se apropiară de Maia şi o întrebară ce crede că se va întâmpla în continuare, aparent crezând că ea ar trebui să ştie.

– Pur şi simplu pentru că arăt atât de bătrână, spuse Maia dezgustată, după plecarea lor.

Aproape că o făcu pe Nadia să zâmbească. Dar apoi nişte tineri o recunoscură pe Maia cu adevărat şi se apropiară, bucuroşi, pentru a o saluta. Nadia urmări întâlnirea din punctul de vedere al Maiei, constatând cât de fascinaţi păreau respectivii. Vasăzică aşa arăta lumea pentru Maia! Nu e de mirare că îşi imaginează că e atât de deosebită, de vreme ce oamenii se uită la ea de parcă ar fi o zeiţă primejdioasă abia descinsă dintr-un mit…

Era tulburător din mai multe puncte de vedere. Nadiei i se părea că vechea ei camaradă e în pericol de a fi arestată de securitate, şi îşi exprimă părerea în microfonul de la mână. Dar imaginea de pe ecran se bâţâi dintr-o parte într-alta când Maia dădu din cap.

– Observi că nu se vede niciun poliţist? întrebă ea. Sunt concentraţi cu toţii în jurul intrărilor şi prin gări, iar eu mă menţin departe de ei. Apoi, de ce s-ar deranja să mă aresteze? În realitate, au arestat deja întregul oraş.

Urmări cu privirea o maşină blindată care cobora pe bulevardul acoperit de iarbă şi trecu de ea fără să încetinească, de parcă ar fi vrut să ilustreze punctul ei de vedere.

– Asta ca să vadă toată lumea puştile, spuse Maia, posomorâtă.

Coborî către parc, apoi se întoarse şi urcă pe cărarea care ducea către Table Mountain. În seara aceea era frig în oraş. Luminile care se reflectau în canal arătau că apa e în curs de îngheţare. Dar dacă securiştii îşi propuseseră să descurajeze oamenii, nu le mersese. Parcul era plin de lume şi se aglomera şi mai mult cu fiecare clipă. Oamenii erau strânşi ciorchine în jurul unora, sau pe la cafenele, ori pe lângă mari rezistenţe electrice portocalii, la care se încălzeau. Unii se adresau mulţimii cu ajutorul unor mici amplificatoare ţinute pe umeri, iar alţii urmăreau ştirile pe ecranele de la mână sau pe monitoarele computerelor personale portabile.

– Miting la miezul nopţii! strigă cineva. Miting în timpul tranziţiei temporale!

– N-am auzit nimic despre asta, spuse Maia, îngrijorată. Aici trebuie să fie mâna lui Jackie.

Se uită în jurul ei atât de repede, încât pe ecranul Nadiei apăru o imagine ameţitoare. Peste tot se aflau oameni. Sax se duse la alt ecran şi sună locuinţa conspirativă din Hunt Mesa. Răspunse Art, dar, în afară de el, casa era aproape goală. Într-adevăr, Jackie chemase lumea la o demonstraţie de masă în timpul perioadei de tranziţie temporală, iar mesajul fusese transmis prin toate mijloacele de comunicare în masă ale oraşului. Nirgal se afla acolo, împreună cu ea.

Nadia îi spuse toate acestea Maiei, care înjură cu răutate.

– Situaţia e mult prea volatilă pentru aşa ceva. *Ducă-se la dracu'!*

Dar nu se putea face nimic în momentul acela. Mii de oameni coborau pe bulevarde în Canal Park şi Princess Park, iar când Maia privi în jur se văzură siluete mici pe marginile Meselor şi înghesuindu-se în pasarelele care traversau Canal Park.

– Vorbitorii se vor adresa mulţimii în Princess Park, rosti Art de pe ecranul lui Sax.

– Maia, ar trebui să te duci acolo, spuse Nadia. Poate că vei reuşi să stăpâneşti situaţia.

Maia porni. În timp ce îşi croia drum prin mulţime, Nadia continua să-i vorbească, sugerându-i ce să spună dacă va avea şansa să vorbească. Cuvintele i se rostogoleau de pe buze, iar când se întrerupse pentru a se gândi, Art veni şi el cu propriile lui idei, până când Maia strigă:

– Dar staţi puţin! E ceva adevărat din toate astea?

– Nu-ţi face probleme dacă e adevărat sau nu! spuse Nadia.

– Să nu-mi fac probleme dacă e adevărat sau nu? strigă Maia în microfon. Să nu-mi fac probleme dacă ceea ce voi spune în faţa a o sută de mii de oameni, fiecărui om din cele două lumi, e sau nu adevărat?

– Vom avea noi grijă să devină adevărat, spuse Nadia. Tu încearcă.

Maia începu să fugă. Mai erau şi alţii care mergeau în aceeaşi direcţie cu ea, drept prin Canal Park, spre terenul mai înalt dintre Ellis Butte şi Table Mountain, camera ei transmiţând imagini mişcate de cefe şi uneori câte o faţă emoţionată, întorcându-se spre ea atunci când le cerea să-i facă loc. Strigăte puternice şi

ovaţii se propagau prin mulţimea dinaintea ei, tot mai densă, până când Maia se văzu nevoită să încetinească, apoi să-şi facă drum cu coatele şi să se strecoare prin golurile dintre grupuri. Majoritatea acestor oameni erau tineri şi mult mai înalţi decât Maia, iar Nadia se mută la ecranul lui Sax pentru a urmări imaginile transmise de Mangalavid, care se schimbau mereu între o cameră instalată pe podiumul vorbitorilor – situat pe marginea unui vechi pingo dominând Princess Park, şi de pe unul din podurile-pasarelă. Ambele unghiuri arătau că mulţimea era pe cale de a deveni imensă.

– Poate optzeci de mii de oameni, sugeră Sax, cu nasul doar la un centimetru de ecran, de parcă încerca să-i numere unul câte unul.

Art reuşi să stabilească legătura cu Maia în acelaşi timp cu Nadia, continuând amândoi să-i vorbească în timp ce ea îşi croia cu greutate drum prin mulţime.

Antar terminase un scurt discurs incendiar în arabă în timp ce Maia parcurgea ultimii metri prin mulţime, iar Jackie era acum pe podium, în faţa unei păduri de microfoane, rostind un discurs amplificat de difuzoarele mari de pe pingo, apoi reamplificat prin radio în difuzoare auxiliare montate peste tot prin Princess Park, dar şi în difuzoare purtate pe umeri, în computerele personale şi consolele de mână, până când glasul ei fu pretutindeni. Cu toate acestea, pentru că fiecare frază reverbera în ecouri din Table Mountain şi Ellis Butte şi era întâmpinată de ovaţii, nu putea fi auzită decât cu intermitenţe.

– … Nu vom îngădui ca Marte să fie folosită ca o lume de schimb… o clasă conducătoare din executivi care sunt în primul rând vinovaţi de distrugerea Pământului… şobolani încercând să părăsească nava pe cale de a se scufunda… dacă le îngăduim, vor face aceeaşi harababură pe Marte! … nu se va întâmpla! Pentru că Marte este acum o planetă liberă! Marte liberă! Marte liberă!

Jackie ridică un deget spre cer, iar mulţimea începu să răcnească acele cuvinte, tot mai tare cu fiecare repetiţie, intrând repede într-un ritm care le permitea să scandeze în acelaşi timp: *Marte liberă! Marte liberă! Marte liberă! Marte liberă!*

Pe când mulţimea imensă, în continuă creştere, scanda aceste cuvinte, Nirgal îşi croi drum până sus, pe pingo, şi de acolo pe podium, iar când oamenii îl zăriră, mulţi începură să strige *Nir-gal* – fie în acelaşi timp cu „Marte liberă”, fie în pauze,

aşa că se auzea: *Marte liberă (Nir-gal) Marte liberă (Nir-gal)* într-un enorm contrapunct coral.

Când ajunse la microfon, Nirgal făcu un semn cu mâna pentru a-i linişti. Totuşi, scandările nu încetară, transformându-se cu totul în *Nirgal, Nir-gal, Nir-gal, Nir-gal,* cu un entuziasm palpabil, vibrând în sunetul acelei mari voci colective, de parcă fiecare din cei de faţă era prietenul lui Nirgal, fiind enorm de încântat de apariţia lui. Iar Nirgal, îşi spuse Nadia, a călătorit atât de mult în viaţa lui, încât asta ar putea să nu fie prea departe de adevăr.

Scandările se diminuară treptat până când zgomotul făcut de mulţime ajunse un zumzet general, destul de puternic, pe fondul căruia vocea amplificată a lui Nirgal se auzea destul de bine. Maia continuă să se strecoare prin mulţime către pingo şi îi fu mult mai uşor când oamenii se liniştiră. Apoi, când Nirgal îşi începu discursul, se opri şi nu făcu altceva decât să-l privească, amintindu-şi uneori să înainteze în timpul ovaţiilor şi aplauzelor care încheiau multe propoziţii. Stilul lui de a vorbi era moderat, calm, prietenos, rar. Era mult mai uşor de urmărit.

– Pentru cei dintre noi născuţi pe Marte, spuse el, aceasta este casa noastră.

Trebui să se oprească pentru aproape un minut de ovaţii. Majoritatea erau indigeni, constată încă o dată Nadia. Maia era mai scundă decât oricare de acolo.

– Trupurile noastre sunt formate din atomi care până nu demult făceau parte din regolit, continuă Nirgal. Suntem marţieni din cap până în picioare. Suntem părticele vii din Marte. Suntem fiinţe umane care au făcut un angajament permanent, biologic, cu această planetă. E casa noastră. Iar noi nu mai putem da niciodată înapoi.

Noi ovaţii la auzul acestei lozinci bine cunoscute.

– Acum, în privinţa acelora dintre noi care s-au născut pe Pământ. Ei bine, aceştia sunt de mai multe categorii, nu-i aşa? Atunci când oamenii se mută într-un alt loc, unii intenţionează să rămână şi să facă din acesta casa lor, iar noi îi numim pe aceştia colonişti. Alţii vin să muncească o vreme şi apoi se întorc de unde au venit, iar pe ei îi numim vizitatori, sau colonialişti. Indigenii şi coloniştii sunt aliaţi naturali. La urma urmei, indigenii nu sunt alţii decât urmaşii vechilor colonişti. Marte este casa noastră, a tuturor. Cât despre vizitatori, este loc şi pentru ei pe Marte. Când declarăm că Marte este liberă, nu spunem că pământenii nu mai pot veni aici. În niciun caz. Suntem cu toţii

copii ai Pământului, într-un sens sau altul. E planeta noastră mamă şi trebuie s-o ajutăm din toate puterile noastre.

Zgomotul se diminua, mulţimea părând oarecum surprinsă de această afirmaţie.

– Evident este faptul, continuă el, că tot ce se întâmplă aici, pe Marte, nu trebuie decis de colonialişti, sau de oricine altcineva de acolo, de pe Pământ.

Uralele începură din nou, acoperindu-i unele cuvinte.

– O simplă afirmare a dorinţei noastre de autodeterminare… dreptul nostru natural… forţa călăuzitoare a istoriei umane. Nu suntem o colonie şi nu vom accepta să fim trataţi astfel. Nu mai există colonii. Trăim pe o planetă liberă!

Răsunară şi mai multe ovaţii, mai puternice ca oricând, urmate de alte scandări: *Marte liberă! Marte liberă!* Dar Nirgal îi întrerupse.

– Ceea ce intenţionăm să facem acum, ca marţieni liberi, este să primim cu braţele deschise fiecare pământean care vrea să meargă alături de noi. Fie să locuiască aici o vreme şi apoi să se întoarcă, fie să se stabilească aici permanent. Şi mai intenţionăm să facem totul pentru a ajuta Pământul să depăşească actuala criză de mediu prin care trece. Deţinem o oarecare experienţă cu inundaţiile (ovaţii) şi îi putem ajuta. Dar acest ajutor, de acum înainte, nu va mai fi mijlocit de metanaţionale care să scoată profituri din schimburile dintre noi. Va fi ca un dar, care îi va ajuta pe oamenii de pe Pământ mai mult decât orice ar putea ei extrage de la noi în calitate de colonie. Toate acestea sunt adevărate în sensul strict literal al cantităţii de forţă de muncă şi resurse care vor fi transferate de pe Marte pe Pământ. Astfel, sperăm şi avem încredere că fiecare cetăţean, din ambele lumi, va întâmpina favorabil apariţia unei Marte libere.

Se trase un pas înapoi, ridică o mână, iar uralele şi scandările erupseră din nou. Nirgal rămase acolo, pe podium, zâmbind şi salutând mulţimea, părând mulţumit, dar oarecum derutat cu privire la ce va urma.

Pe tot parcursul discursului său, Maia continuase să înainteze câte puţin în timpul ovaţiilor, iar acum Nadia îşi dădu seama, după imaginile transmise, că se află la marginea podiumului, chiar în primul rând de oameni. Braţele ei blocau mereu imaginea, până când Nirgal observă semnele.

Când văzu cine este, zâmbi, se îndreptă spre ea şi o ajută să se urce pe podium. O conduse în dreptul microfoanelor, iar Nadia

prinse o imagine finală a unei Jackie Boone surprinsă şi nemulţumită, înainte ca Maia să-şi smulgă de pe faţă ochelarii video. Imaginea de pe ecranul Nadiei se agită violent, până la urmă arătându-i scândurile podiumului. Nadia înjură şi se repezi la ecranul lui Sax, cu sufletul la gură.

Sax încă mai urmărea imaginile de la Mangalavid, transmise acum de pe podul care se arcuia între Ellis Butte şi Table Mountain. Din unghiul acela, vedeau marea de oameni care înconjura pingoul, umplând valea centrală a oraşului până departe, în Canal Park. Se afla acolo, probabil, mai toată populaţia oraşului. Pe scena improvizată, Jackie părea să răcnească ceva în urechea lui Nirgal. Nirgal n-o ascultă şi se apropie de microfoane. Alături de Jackie, Maia părea bătrână şi mică, dar avea înfăţişarea unui vultur, iar când Nirgal rosti în microfoane „O avem aici pe Maia Toitovna!”, ovaţiile izbucniră dezlănţuit.

– Linişte! Linişte! Mulţumesc! Mulţumesc. *Liniştiţi-vă!* îi domoli ea. Avem şi câteva anunţuri importante de făcut.

– Doamne, Maia! făcu Nadia, ţinându-se strâns de scaunul lui Sax.

– Aşa e, Marte este acum independentă. Linişte! Dar aşa cum a spus şi Nirgal, asta nu înseamnă că existăm izolaţi de Pământ. E imposibil. Noi cerem suveranitate conform legislaţiei internaţionale, şi facem apel la Tribunalul Mondial pentru a confirma imediat acest statut legal. Am semnat tratate preliminare prin care ne-am afirmat această independenţă, stabilind relaţii diplomatice cu Elveţia, India şi China. Am iniţiat de asemenea un parteneriat economic nonexclusiv cu Praxis. Acesta, ca toate aranjamentele pe care le vom mai face, va fi de tip nonprofit, în beneficiul maxim al ambelor lumi. Toate aceste tratate la un loc încep crearea relaţiei noastre formale, legale, semiautonome cu diferitele organisme legale de pe Pământ. Aşteptăm confirmarea şi ratificarea imediată a tuturor acestor acorduri de către Tribunalul Mondial, Naţiunile Unite şi toate celelalte organisme relevante.

Cuvintele sale fură curmate de urale, nu chiar atât de puternice ca acelea adresate lui Nirgal, însă Maia nu le întrerupse. În momentul în care se liniştiră puţin, continuă.

– Cât despre situaţia de acum, de pe Marte, intenţia noastră este să ne întâlnim aici, în Burroughs, imediat şi să folosim Declaraţia de la Dorsa Brevia ca punct de plecare pentru

constituirea unui guvern marţian liber.

Din nou ovaţii, mult mai entuziaste.

– Da, da, spuse Maia nerăbdătoare, încercând să-i întrerupă din nou. Linişte! Ascultaţi! Înainte de toate astea, trebuie să abordăm chestiunea opoziţiei. După cum ştiţi, ne aflăm aici în faţa cartierului general al forţelor de securitate ale Autorităţii Tranziţionale a Naţiunilor Unite, care, în acest moment, ascultă împreună cu noi toţi de acolo, din Table Mountain. (Arătă în direcţia respectivă.) Dacă nu cumva au ieşit pentru a ni se alătura (ovaţii, strigăte, scandări), vreau să le spun în acest moment că nu vrem să le facem niciun rău. Este treaba Autorităţii Tranziţionale, acum, să constate că *tranziţia* a căpătat o formă nouă. Şi să dea ordin trupelor de securitate să nu mai încerce să ne controleze. Pe noi nu ne puteţi controla! (Urale dezlănţuite.) … să vă facem niciun rău. Şi vă asigurăm că aveţi acces liber la rachetodrom, unde se află avioane care vă pot transporta pe toţi la Sheffield, iar de acolo pe Clarke, dacă nu doriţi să veniţi alături de noi în această nouă strădanie. Acesta nu este un asediu sau o blocadă. Cam atât, sper că a fost clar…

Maia se opri, întinse ambele mâini, iar mulţimea vui.

În ovaţiile generale, Nadia încercă să ia legătura cu Maia, care încă se mai afla pe podium, dar, evident, îi era imposibil să audă ceva. Până la urmă Maia privi spre consola de la mână. Imaginea se mişca. Îi tremura mâna.

– A fost grozav, Maia! Sunt atât de mândră de tine!

– Da, în sfârşit, oricine poate inventa poveşti!

– Vezi dacă-i poţi face să se disperseze, spuse Art cu glas tare.

– Ai dreptate, spuse Maia.

– Vorbeşte cu Nirgal, o sfătui Nadia. Pune-l pe el şi pe Jackie să se ocupe de asta. Spune-le să se asigure că nu vor lua Table Mountain cu asalt, sau altele de genul ăsta. Pune-i s-o facă.

– Aha! exclamă Maia. Aşa e. S-o lăsăm pe Jackie să se ocupe de asta, nu?

Apoi imaginea transmisă de mica ei cameră de la mână începu să se mişte în toate părţile, zgomotul fiind mult prea mare pentru ca observatorii ei din reţea să mai poată pricepe ceva. Camerele postului Mangalavid prezentau un grup mare de oameni care discutau pe scenă. Nadia trecu dincolo şi se aşeză pe un scaun, simţindu-se atât de secătuită, de parcă ea fusese

nevoită să ţină discursul.

– A fost nemaipomenită, spuse ea. Şi-a amintit tot ce i-am spus. Iar acum nu avem decât să le transformăm în realitate.

– Numai faptul că a rostit toate aceste lucruri le face reale, interveni Art. La dracu', doar a văzut toată lumea de pe ambele planete. Praxis trebuie să ni se fi alăturat deja, iar Elveţia ne va sprijini cu siguranţă. Nu, o facem noi să meargă.

– S-ar putea ca Autoritatea Tranziţională să nu fie de acord, îi atenţiona Sax. Iată un mesaj pe care tocmai l-am primit de la Zeyk. Din Syrtis au coborât grupuri de comando roşii, au cucerit capătul de vest al digului şi se îndreaptă spre est de-a lungul lui. În momentul acesta nu sunt prea departe de rachetodrom.

– Exact asta am vrut noi să evităm! strigă Nadia. Ce-şi închipuie că fac?

Sax ridică din umeri.

– Securităţii n-o să-i placă chestia asta, spuse Art.

– Ar trebui să discutăm cu ei direct, spuse Nadia, gândindu-se. Hastings mi-e cunoscut de pe vremea când era la Controlul Misiunilor. Nu-mi amintesc prea multe despre el, dar cred că nu era deloc un trăsnit isteric.

– N-ar fi rău să-i aflăm părerea, spuse Art.

Aşadar se mută într-o cameră liniştită, conecta un ecran, formă numărul de la cartierul general al UNTA din Table Mountain şi se identifică. Deşi se făcuse aproape două dimineaţa, obţinu legătura cu Hastings în circa cinci minute.

Îl recunoscu imediat, deşi ar fi putut spune că uitase demult cum arată la chip. Un tehnocrat scund, tras la faţă, hărţuit, puţin cam nervos. Când o văzu pe ecran, se strâmbă.

– Tot voi! N-am trimis suta care trebuia, întotdeauna am spus-o.

– Fără îndoială.

Nadia îi studie chipul, încercând să-şi imagineze omul care condusese în secolul trecut Controlul Misiunilor şi Autoritatea Tranziţională în următorul. Îl scoseseră de multe ori din fire când se aflau pe *Ares* şi le ţinuse predici pentru fiecare deviere, cât de mică, de la reguli, devenind de-a dreptul furios atunci când ei au încetat, pentru o vreme, să mai transmită imagini video în ultima parte a călătoriei. Un birocrat al regulamentelor, genul de om pe care Arkadi îl dispreţuise. Dar un om cu care puteai sta de vorbă.

Sau, cel puţin, aşa i se păru ei la început. Discută cu el în

contradictoriu timp de zece-cincisprezece minute, spunându-i că demonstraţia la care tocmai fusese martor afară, în parc, era o parte a ceea ce se întâmpla pretutindeni pe Marte, că întreaga planetă e împotriva lor şi că sunt liberi să meargă la rachetodrom şi să plece.

– Nu intenţionăm să plecăm, spuse Hastings.

Forţele lui controlează uzina, îi explică el, şi de aceea oraşul e al lui. S-ar putea ca Roşiii să ocupe digul, dar nu există nicio şansă de a-l străpunge, deoarece se află două sute de mii de oameni în oraş care, în realitate, sunt ostatici. Cu următoarea navetă permanentă urmează să vină întăriri de elită, care au să execute inserţia orbitală în următoarele douăzeci şi patru de ore. Aşa că discursurile nu aveau nicio valoare. Doar poză.

Era calm – dacă n-ar fi fost atât de dezgustat, Nadia l-ar fi crezut chiar mulţumit. Aproape sigur primise ordine de acasă să reziste în Burroughs şi să aştepte întăririle. Fără îndoială că divizia UNTA de la Sheffield primise aceleaşi ordine. Iar cu Burroughs şi Sheffield încă în mâinile lor şi întăririle gata să sosească dintr-o clipă într-alta, nu e surprinzător că îşi închipuiau avantajul de partea lor. Se putea spune, chiar, că au dreptate.

– Când oamenii îşi vor veni în fire, îi spuse Hastings cu asprime, vom deţine din nou controlul aici. Oricum, singurul lucru care contează cu adevărat în momentul acesta este inundaţia din Antarctica. E crucial să sprijinim Pământul la nevoie.

Nadia renunţă. Evident, Hastings era un om încăpăţânat şi, mai mult decât atât, avea un punct de vedere plauzibil. Chiar mai multe. Aşa că încheie discuţia cât mai politicos posibil, cerându-i permisiunea de a-l deranja mai târziu, în ceea ce credea ea că seamănă cu stilul diplomatic al lui Art. Apoi se întoarse la ceilalţi.

Pe măsură ce înaintau în noapte, continuară să urmărească rapoarte transmise de la Burroughs şi din alte locuri. Se petreceau prea multe pentru a-i permite să se culce liniştită şi avea impresia că Sax, Steve, Marian şi ceilalţi bogdanovişti din Du Martheray simt la fel. Aşa că stăteau trântiţi pe scaune şi parcă aveau toţi nisip în ochi, din ce în ce mai dureroşi pe măsură ce-şi consumau timpul în faţa ecranelor. Evident, unii Roşii se delimitau de principala coaliţie a rezistenţei, urmând un fel de agendă proprie, escaladând campania de sabotaje şi atacuri directe pe toată suprafaţa planetei, ocupând cu forţa gări

mici şi cel mai adesea îmbarcându-i pe ocupanţi în maşini şi aruncând gările în aer. O altă „Armată Roşie” asaltase cu succes uzina din Cairo, omorând mulţi dintre securiştii din interior şi făcându-i pe ceilalţi să se predea.

Această victorie le dăduse curaj, dar în alte părţi lucrurile nu stăteau chiar atât de bine. Conform apelurilor unor supravieţuitori risipiţi, un atac al Roşiilor asupra uzinei ocupate din Lasswitz o distrusese, producând o spărtură întinsă în pânza cortului, iar aceia care nu reuşiseră să intre în clădiri etanşe sau să plece în maşini muriseră.

– Dar *ce fac?* întrebă Nadia exasperată.

Grupurile acestea nu-i răspundeau la apeluri. Şi nici Ann.

– Măcar dacă şi-ar discuta planurile cu noi, spuse Nadia, speriată. Nu putem scăpa lucrurile de sub control, e mult prea periculos…

Sax strângea din buze, cu un aer neliniştit. Se duseră în sala comună pentru micul dejun, apoi să se odihnească. Nadia trebui să se forţeze ca să mănânce ceva. Trecuse exact o săptămână de la primul mesaj al lui Sax, şi nu-şi amintea nimic din ceea ce mâncase în săptămâna aceea. Într-adevăr, gândindu-se mai bine, constată că are o foame de lup şi începu să înfulece ouă-jumări.

Când erau aproape gata, Sax se aplecă spre ea.

– Pomeneai despre discutarea planurilor.

– Ce? întrebă Nadia cu furculiţa oprită la jumătatea drumului spre gură.

– Păi, despre naveta asta care vine, cu forţele speciale de securitate la bord.

– Ce-i cu ea?

După ce survolaseră împreună Kasei Vallis, Nadia nu mai avea încredere în raţiunea lui Sax. Furculiţa începu să-i tremure, vizibil, în mână.

– În sfârşit, am un plan. De fapt, grupul meu din Da Vinci s-a gândit la asta.

– Spune-mi, îl îndemnă ea, încercând să stabilizeze furculiţa.

Pentru Nadia, restul zilei se scurse într-o confuzie totală. Încercă să ia legătura cu Roşiii, lucră împreună cu Art la redactarea unor mesaje pentru Pământ, îi informă pe Maia, Nirgal şi pe ceilalţi din Burroughs despre ultima iniţiativă a lui Sax. Avea impresia că ritmul evenimentelor, deja accelerat, se

angrenase la un resort care se învârtea nebuneşte, iar acum accelerase dincolo de puterile oricui, fără a-i mai lăsa timp să mănânce, să doarmă sau să meargă la toaletă. Doar că toate astea trebuiau făcute, aşa că se târî până la baie, unde făcu un duş lung, după care servi un prânz spartan compus din pâine şi brânză, apoi se întinse pe o canapea şi reuşi să doarmă puţin. Dar era somnul acela neliniştit, superficial, în care mintea continuă să funcţioneze, gândind gânduri tulburi, distorsionate, despre evenimentele zilei, încorporând vocile celor aflaţi în încăpere. Nirgal şi Jackie nu se înţelegeau. Să fie o problemă a tuturor?

Se trezi la fel de istovită ca înainte. Oamenii din cameră încă mai discutau despre Jackie şi Nirgal. Nadia se duse la baie, apoi porni să caute nişte cafea.

Zeyk, Nazik şi un numeros contingent de arabi sosiseră la Du Martheray în timp ce ea dormea, iar acum Zeyk îşi vârî capul în bucătărie.

– Sax zice că naveta e pe punctul de a sosi.

Du Martheray era situat doar cu şase grade mai la nord de ecuator, deci erau bine amplasaţi pentru a vedea această aerofrânare deosebită, care urma să aibă loc imediat după apusul soarelui. Vremea era favorabilă, cerul fără nori şi foarte limpede. Soarele coborî, cerul se întunecă la răsărit, iar arcul de culori de deasupra lui Syrtis, la vest, era ca un spectru, cu nuanţe de galben, portocaliu, o dungă palidă, îngustă, de verde, verde-albăstrui şi indigo. Apoi soarele dispăru dincolo de dealurile negre, iar culorile de pe cer se închiseră, devenind transparente, ca şi cum bolta cerului crescuse brusc de o sută de ori.

Iar în mijlocul atâtor culori, între cei doi luceferi de seară, o a treia stea îşi făcu apariţia şi ţâşni pe cer, lăsând în urma ei o dâră scurtă, dreaptă. Aceasta era obişnuita apariţie scenică pe care o făceau navetele în curs de aerofrânare, atunci când ardeau în straturile superioare ale atmosferei, aproape la fel de vizibile ziua ca şi noaptea. Nu le trebuia decât un minut pentru a traversa cerul de la un orizont la altul, ca nişte stele căzătoare lente, strălucitoare.

Dar de data asta, când încă se mai afla la mare înălţime, la vest, strălucirea ei scăzu tot mai mult, până când nu mai rămase decât ca o stea abia vizibilă. Şi dispăru.

Sala de observare din Du Martheray era aglomerată şi mulţi

exclamară la această privelişte fără precedent, chiar şi aceia care fuseseră preveniţi. Când dispăru complet, Zeyk îl rugă pe Sax să dea unele explicaţii pentru aceia dintre ei care nu auziseră întreaga poveste. Fereastra pentru inserţie orbitală a navetelor care aerofrânează este îngustă, le explică Sax, la fel cum fusese şi pentru *Ares* atunci, la început. Marja de eroare era extrem de mică. Tehnicienii lui Sax din Da Vinci echipaseră o rachetă cu o încărcătură utilă de fragmente metalice – ca un conteiner de fier vechi, explică el –, lansând-o cu câteva ore în urmă. Încărcătura explodase pe traseul de inserţie orbitală marţiană a navetei care se apropia, cu numai câteva minute înainte de sosirea ei, aruncând fragmentele metalice într-o bandă lată în plan orizontal, dar îngustă în plan vertical. Inserţiile orbitale sunt, desigur, complet computerizate şi astfel, atunci când radarul navetei a identificat pata de deşeuri, computerului navigant i-au mai rămas foarte puţine opţiuni. Coborârea pe sub deşeuri ar fi adus nava în atmosferă mai densă, având toate şansele de a arde complet. Trecerea prin mijlocul acestora ar fi însemnat perforarea scutului caloric, de asemenea conducând la ardere completă. Deci, *Shikata ga nai;* date fiind nivelurile de risc pentru care fusese programat, computerul a fost nevoit să renunţe la procedura de aerofrânare şi să treacă pe deasupra deşeurilor, ţâşnind afară din atmosferă. Ceea ce însemna că în momentul acela naveta continuă să se deplaseze spre marginea sistemului solar cu viteza maximă de 40 000 de kilometri pe oră.

– Au vreo posibilitate de a reduce viteza în afară de aerofrânare? îl întrebă Zeyk pe Sax.

– Nu tocmai. De aceea aerofrânează.

– Deci naveta e condamnată?

– Nu neapărat. Pot utiliza o altă planetă ca mâner gravitaţional pentru a se întoarce şi a reveni aici, sau înapoi, pe Pământ.

– Deci acum sunt în drum spre Jupiter?

– În clipa asta Jupiter se află de cealaltă parte a sistemului solar.

– Atunci sunt în drum spre Saturn? întrebă Zeyk, zâmbind.

– Ar putea trece foarte aproape de mai mulţi asteroizi, în serie, spunea Sax, ca să-şi redirecţioneze prăbuşirea… ba nu, *traiectoria.*

Zeyk râse şi, cu toate că Sax continuă să explice strategiile de corectare a traiectoriei, prea mulţi oameni vorbeau în acelaşi

timp pentru a-l mai auzi cineva.

Deci nu mai era cazul să-şi facă probleme în legătură cu întăririle forţelor de securitate de pe Pământ, cel puţin nu imediat. Dar Nadia se gândi că situaţia creată i-ar putea determina pe poliţiştii UNTA din Burroughs să se simtă ca într-o cursă şi să devină astfel mult mai periculoşi. În acelaşi timp, Roşiii continuau să se mişte la nordul oraşului, ceea ce, fără îndoială, făcea să le sporească sentimentul că sunt încolţiţi. În aceeaşi noapte în care naveta trecuse pe lângă ei, grupuri de Roşii, în maşini blindate, terminaseră cucerirea digului, însemnând că se află destul de aproape de cosmodromul din Burroughs, amplasat doar la zece kilometri nord-vest de oraş.

Maia apăru pe ecran, arătând exact la fel ca înainte de a rosti marele ei discurs.

– Dacă Roşiii ocupă rachetodromul, îi spuse ea Nadiei, securiştii vor fi prinşi în Burroughs.

– Ştiu. Tocmai asta nu vrem. Mai ales acum.

– Ştiu. Nu poţi să-i stăpâneşti pe oamenii ăştia?

– Nu se mai consultă cu mine.

– Credeam că tu eşti marele lider de aici.

– Iar eu am crezut că tu eşti, i-o întoarse Nadia.

Maia râse, un râs răguşit şi lipsit de umor.

Sosi un nou raport de la Praxis, un pachet de programe de ştiri pământene transmise de pe Vesta. Majoritatea conţineau ultimele informaţii despre inundaţie şi dezastrele din Indonezia şi multe alte state de pe coastă, dar erau şi câteva ştiri politice, inclusiv unele exemple de naţionalizare a proprietăţilor metanaţionalelor de către militarii unor ţări cliente din Clubul Sudic, ceea ce analistul de la Praxis considera că ar putea să indice începuturile unei revolte a guvernelor împotriva metanaţionalelor. Cât despre demonstraţia de masă din Burroughs, aceasta fusese ştirea numărul unu în multe ţări, fiind cu siguranţă un subiect de discuţie la sediile guvernamentale şi în sălile de consiliu din întreaga lume. Elveţia confirmase că e în curs de a stabili relaţii diplomatice cu un guvern marţian „care urmează a fi desemnat mai târziu” – cum se exprimă Art, zâmbind. Praxis procedase la fel. Tribunalul Mondial anunţase că va da curs cât mai curând posibil acţiunii intentate de Coaliţia Pacifistă Neutră de la Dorsa Brevia împotriva UNTA – acţiune botezată „Marte contra Pământ” de agenţiile de ştiri pământene.

Iar naveta raportase ratarea inserţiunii. Aparent, plănuiau să se întoarcă în centura de asteroizi. Dar Nadiei i se părea extrem de încurajator că niciunul dintre aceste evenimente nu era tratat ca o ştire de primă mână pe Pământ, unde haosul produs de inundaţie continua să fie de cea mai mare importanţă, în atenţia tuturor. Pretutindeni erau milioane de refugiaţi, şi mulţi dintre ei cu nevoi imediate…

Însă de aceea declanşaseră ei revolta la momentul respectiv. Pe Marte, mişcările de independenţă deţineau conducerea în majoritatea oraşelor. Sheffield continua să fie un punct de rezistenţă al metanaţionalelor, dar acolo se afla Peter Clayborne, care-i avea sub comanda lui pe toţi insurgenţii de pe Pavonis, coordonându-le activităţile într-o manieră pe care ei nu izbutiseră să o egaleze la Burroughs. Era aşa deoarece, parţial, majoritatea elementelor radicale din rezistenţă evitaseră Tharsis şi pentru că, tot parţial, situaţia la Sheffield era extrem de dificilă, rămânând foarte puţin loc pentru manevre. Insurgenţii controlau acum Arsia şi Ascraeus, precum şi mica staţiune ştiinţifică din craterul Zp de pe Olympus Mons, deţinând controlul şi asupra celei mai mari părţi din oraşul Sheffield. Dar priza elevatorului şi întregul cartier al oraşului din jurul acesteia se aflau sub controlul ferm al forţelor de securitate înarmate până-n dinţi. Aşadar, Peter era extrem de ocupat la Tharsis şi nu putea să-i ajute în împrejurimile oraşului Burroughs. Nadia avu o conversaţie scurtă cu acesta, descriindu-i situaţia de acolo şi implorându-l să o roage pe Ann să-i pună pe Roşii să dovedească unele reţineri. Peter îi promise că va face tot ce va putea, dar nu părea prea convins că mama lui o să asculte de el.

După aceea, Nadia încercă din nou să o sune pe Ann, dar nu prinse legătura. Apoi încercă să-l prindă pe Hastings, iar acesta îi acceptă apelul, însă schimbul de cuvinte nu se dovedi productiv. Hastings nu mai era deloc personajul mulţumit de sine şi scârbit cu care discutase cu o seară în urmă.

– Această ocupare a digului! exclamă el, furios. Ce încearcă să demonstreze? Îţi imaginezi că eu cred că vor străpunge digul atunci când în oraşul ăsta se află două sute de mii de oameni, cei mai mulţi de partea voastră? E absurd! Dar ascultă-mă, există oameni în organizaţia asta cărora nu le place pericolul în care este pusă populaţia! Ascultă, nu voi fi eu răspunzător de ce-o să se întâmple dacă ăştia nu pleacă dracului de pe dig, şi din Isidis Planitia, în totalitate! Tu să-i scoţi de acolo!

Şi întrerupse legătura înainte ca Nadia să-i poată răspunde, deranjat de cineva din afara ecranului care intrase la mijlocul tiradei lui. Un om speriat, se gândi Nadia, simţind nuca aceea de fier, răsucindu-i-se din nou în stomac. Un om care nu se mai simţea stăpân pe situaţie. O estimare precisă, fără îndoială, dar nu-i plăcuse acea ultimă expresie de pe faţa lui. Încercă să-l sune din nou, dar nimeni din Table Mountain nu-i răspunse.

După două ore Sax o trezi de pe scaun şi află de ce fusese Hastings atât de îngrijorat.

– Unitatea UNTA care a incendiat Sabishii a plecat în maşini blindate şi a încercat să smulgă digul din mâinile Roşiilor, spuse el, cu un aer grav. Se pare că a avut loc o luptă pe secţiunea de dig cea mai apropiată de oraş. Şi tocmai am aflat de la nişte grupuri de Roşii că digul a fost rupt.

– *Ce?*

– Aruncat în aer. Au forat găuri şi au introdus încărcături pentru a le folosi ca pe… ca pe o ameninţare. Iar în toiul luptei au terminat prin a le detona. Asta au spus.

– O, Doamne!

Ameţeala îi trecuse ca fulgerul, alungată de propria ei explozie interioară, o mare cantitate de adrenalină alergându-i nebuneşte prin tot corpul.

– Ai primit vreo confirmare?

– Se vede un nor de praf acoperind stelele. Un nor mare.

– O, Dumnezeule!

Se duse la ecranul cel mai apropiat. Inima îi bătea puternic în piept. Era trei dimineaţa.

– Există vreo şansă ca gheaţa să astupe spărtura, servind ca baraj? Sax se uită pieziş.

– Nu cred. Depinde cât de mare e spărtura.

– Putem produce contraexplozii şi să închidem, astfel, spărtura?

– Nu cred. Uite, asta e o înregistrare video transmisă de nişte Roşii de la sud de spărtura din dig, spuse el arătând spre un ecran pe care se vedea o imagine în infraroşu, neagră în partea stângă, verde-negricios spre dreapta şi o revărsare de verde intens la mijloc. Zona exploziei e acolo, la mijloc, mai caldă decât regolitul. Explozia pare să se fi produs lângă un lac de apă lichidă. Sau, altfel, a fost o explozie pregătită să lichefieze gheaţa din spatele spărturii. Oricum, trece destulă apă pe acolo,

iar asta va lărgi spărtura. De data asta, chiar că avem o problemă.

– Sax, exclamă ea, ţinându-se de umărul lui şi uitându-se la ecran, dar oamenii din Burroughs, ce vor face? Bătu-i-ar Dumnezeu! Oare ce-o fi *gândind* Ann?

– S-ar putea să nu fi fost Ann.

– Ann, sau oricare dintre Roşii.

– Au fost atacaţi. Ar fi putut fi un accident. Sau poate cineva de pe dig s-o fi gândit că vor fi îndepărtaţi cu forţa de explozibili. În care caz, a fost o situaţie de genul „profită sau pierzi”, încheie el dând din cap. Astea sunt întotdeauna nenorocite.

– Ducă-se *dracului!* spuse Nadia scuturând puternic din cap, încercând să şi-l limpezească. Trebuie să facem ceva! Părţile superioare ale Meselor sunt suficient de sus pentru a rămâne deasupra apei?

– O vreme. Dar Burroughs se află în punctul cel mai de jos din acea mică depresiune. De aceea a şi fost amplasat acolo. Deoarece marginile craterului îi ofereau orizonturi lungi. Nu. Partea de sus a Meselor va fi acoperită şi ea. Nu pot fi sigur cât va dura, pentru că nu sunt sigur de debitul apei. Dar să socotim că volumul care trebuie umplut este de aproximativ…

Începu să tasteze nebuneşte, dar ochii îi erau lipsiţi de expresie şi, brusc, Nadia îşi dădu seama că o altă parte a minţii lui efectuează calculele mai repede decât computerul, un fel de viziune *gestalt* a situaţiei, privind spre infinit. Sax îşi bălăbănea capul înainte şi înapoi, ca un orb.

– S-ar putea să fie repede, şopti el înainte de a fi terminat de tastat, dacă lacul de topire e suficient de mare.

– Trebuie să presupunem că este.

El încuviinţă din cap.

Stăteau acolo, unul lângă altul, uitându-se la computerul lui Sax.

– Când lucram în Da Vinci, începu Sax, ezitând, am încercat să concep scenarii posibile. Forma lucrurilor care vor veni. Ştii? Şi mă îngrijora gândul că s-ar putea întâmpla aşa ceva. Oraşe dărâmate. La corturi m-am gândit. Şi incendii.

– Da? spuse Nadia, uitându-se la el.

– M-am gândit la un experiment. La un *plan.*

– Spune-mi, zise Nadia, pe un ton egal.

Dar Sax citea ceea ce semăna cu un buletin meteo, tocmai apărut peste cifrele care alergau pe ecran. Nadia, răbdătoare, îl

aşteptă, iar când ridică privirea de pe ecran, îl întrebă:

– Ei bine?

– Un front de presiune ridicată coboară prin Syrtis din Xanthe. Azi ar trebui să ajungă aici. Sau mâine. Pe Isidis Planitia, presiunea atmosferică va fi de circa trei sute patruzeci de milibari, aerul conţinând cam 45% azot, 40% oxigen şi 15% bioxid de…

– Sax, nu mă interesează vremea!

– E respirabil, spuse el şi o privi cu expresia aceea de reptilă a lui, de şopârlă, dragon, sau altă creatură postumană, capabilă să locuiască în vid. Aproape respirabil. Dacă filtrezi bioxidul de carbon. Şi o putem face. În Da Vinci am fabricat măşti. Sunt făcute dintr-o dantelă de aliaj de zirconiu. E simplu. Moleculele de bioxid de carbon sunt mai mari decât cele de oxigen sau azot, aşa că am confecţionat un filtru cu sită moleculară. Este un filtru activ, totodată, prin aceea că există un strat piezoelectric, iar energia eliberată atunci când materialul se îndoaie în timpul inspiraţiei şi expiraţiei acţionează un transformator activ de oxigen, prin filtru.

– Dar praful?

– Există un set de filtre, gradate după mărime. Mai întâi opresc praful, apoi particulele fine de nisip, apoi bioxidul de carbon, explică el, ridicând privirea spre Nadia. M-am gândit că oamenii ar putea avea nevoie… să plece din oraş. Aşa că am produs o jumătate de milion de măşti. Doar pui masca pe figură. Marginile sunt dintr-un polimer lipicios, se lipesc de piele. Apoi respiri aerul de afară. Foarte simplu.

– Deci, evacuăm Burroughs.

– Nu văd altă soluţie. Nu putem scoate atâţia oameni din oraş cu trenul sau cu avionul suficient de repede. Dar putem merge pe jos.

– Unde să mergem?

– Până în Gara Libya.

– Sax, de la Burroughs până în Gara Libya sunt aproape şaptezeci de kilometri, nu?

– Şaptezeci şi trei de kilometri.

– E un drum al dracului de lung ca să-l faci pe picioare.

– Cred că majoritatea oamenilor ar reuşi dacă vor fi nevoiţi, spuse el pe un ton lipsit de expresie. Iar aceia care nu pot, ar putea fi ridicaţi de maşini sau dirijabile. Apoi, pe măsură ce oamenii ajung la gară, pot pleca cu trenul. Sau cu dirijabilul. Iar

gara poate primi douăzeci de mii de oameni odată. Dacă-i înghesui.

Nadia se gândi, uitându-se în jos la faţa inexpresivă a lui Sax.

– Unde sunt măştile astea?

– Înapoi, în Da Vinci. Dar sunt deja încărcate în avioane rapide şi le putem aduce aici în două ceasuri.

– Eşti sigur că funcţionează?

– Le-am probat, spuse Sax, dând din cap. Am adus câteva cu mine. Pot să-ţi arăt.

Se ridică, se duse la vechea lui sacoşă neagră, o deschise şi scoase un teanc de măşti de faţă albe. Îi dădu una Nadiei. Nu acoperea decât gura şi nasul, semănând foarte mult cu o mască obişnuită contra prafului folosită în construcţii, doar că era mai groasă şi cu o ramă lipicioasă la atingere. Nadia o cercetă, şi-o puse pe faţă, strânse cureluşa îngustă. Putea respira prin ea la fel de uşor ca printr-o mască de praf. Nu avea niciun fel de senzaţie de obstrucţie. Etanşarea părea bună.

– Vreau s-o probez afară, spuse ea.

*

Mai întâi, Sax le dădu de ştire celor din Da Vinci să expedieze măştile cu avionul, apoi se îndreptară spre ecluza refugiului. Toţi aflaseră vestea despre plan şi probă, toate măştile aduse de Sax fiind repede repartizate. Împreună cu Nadia şi Sax se mai aflau încă zece persoane, inclusiv Zeyk, Nazik şi Spencer Jackson, care sosise la Du Martheray cu vreo oră mai devreme.

Toţi purtau modelele noi de costume de exterior, confecţionate din ţesături stratificate, izolate, inclusiv elemente de încălzire, dar fără nimic din vechile materiale care strângeau, necesare în primii ani de presiune scăzută.

– Încercaţi să nu porniţi sistemele de încălzire, le spuse Nadia celorlalţi. În felul acesta ne vom putea da seama cum am suporta frigul dacă am purta haine de oraş.

Îşi aplicară măştile pe faţă şi intrară în ecluza garajului. Aerul din interior se răci considerabil într-un timp foarte scurt. Apoi, uşa exterioară se deschise.

Ieşiră pe suprafaţa planetei.

Era frig. Şocul o izbi pe Nadia în frunte şi ochi. Îi venea greu să nu gâfâie puţin. Motivul era, fără îndoială, trecerea de la cinci sute la trei sute patruzeci de milibari. Îi curgeau ochii, la fel şi nasul. Expiră, inspiră. O dureau plămânii din cauza frigului. Ochii ei erau chiar în bătaia vântului. Asta era senzaţia care o

surprinse cel mai mult – expunerea ochilor la vânt. Tremura, frigul pătrunzând prin ţesătura costumului şi în pieptul ei. Gerul avea o tentă siberiană, îşi spuse ea, minus treisprezece grade Celsius – nu prea rău, pe cinstite. Doar că nu era ea obişnuită. De multe ori îi îngheţaseră mâinile şi picioarele pe Marte, dar trecuseră ani uitaţi – peste un secol, de fapt! – de când capul ei nu mai simţise frigul în felul acesta.

Ceilalţi vorbeau tare între ei, vocile lor sunând ciudat în aer liber. Fără niciun intercom în cască! Inelul de la gâtul costumului, acolo unde ar fi trebuit să fie fixată casca, părea extrem de rece pe clavicule şi la ceafă. Străvechea piatră neagră, sfărâmată, a Marelui Escarpament era acoperită cu un strat subţire de chiciură nocturnă. Avea acum o privire periferică aşa cum nu mai avusese niciodată cu casca pe cap. Vântul. Lacrimi curgându-i pe obraji din cauza frigului. Nu simţea nicio emoţie deosebită. O surprindea aspectul lucrurilor neobstrucţionale de un vizor sau de o fereastră. Totul era de o claritate şi rezoluţie halucinantă, chiar şi la lumina stelelor. La răsărit, cerul era de un albastru prusac intens, anticipând zorile, cu nori cirrus la mare altitudine prinzând deja lumina ca nişte flori roz. La lumina stelelor, ondulaţiile zdrenţuite ale Marelui Escarpament erau gri pe fond negru, cu umbre negre pe margini. Suflarea vântului în ochi!

Oamenii conversau fără intercom. Vocile lor păreau subţiri şi separate de trup, ieşind din gurile ascunse în măşti. Nu se auzea niciun fel de murmur mecanic, niciun bâzâit, fâsâit sau şuierat. După mai bine de un secol de astfel de zgomote, tăcerea străpunsă de vânt a mediului exterior era ciudată, un fel de depresiune auditivă. Nazik arăta de parcă ar fi purtat un văl de beduin.

– E frig, îi spuse ea Nadiei. Îmi ard urechile. Simt vântul pe faţă. În ochi.

– Dar cât durează filtrele? îl întrebă Nadia pe Sax, vorbind tare pentru a fi sigură că este auzită.

– O sută de ore.

– Păcat că oamenii trebuie să respire prin ele. Asta adaugă filtrului şi mai mult bioxid de carbon.

– Aşa e. Dar n-am găsit o soluţie simplă de rezolvare.

Stăteau pe suprafaţa planetei cu capetele descoperite, respirând aerul cu nimic mai mult decât o mască filtrantă. Aerul era rarefiat, aprecie Nadia, dar ea nu se simţea ameţită. Procentajul ridicat de oxigen compensa presiunea atmosferică

redusă. Presiunea parţială a oxigenului era aceea care conta, iar cu procentajul de oxigen din atmosferă atât de ridicat…

– E prima dată când faceţi chestia asta? întrebă Zeyk.

– Nu, răspunse Sax. Am făcut-o de multe ori în Da Vinci.

– E plăcut! Nu e chiar atât de frig cum credeam eu!

– Iar dacă mergi ca lumea, spuse Sax, o să te încălzeşti.

Se plimbară puţin, atenţi pe unde calcă în întuneric. Era destul de frig, indiferent ce spunea Zeyk.

– Ar trebui să ne întoarcem, sugeră Nadia.

– Ar trebui să mai rămâneţi ca să vedeţi răsăritul, insistă Sax. E frumos fără căşti.

Nadia, surprinsă că aude o asemenea afirmaţie sentimentală tocmai de la el, spuse:

– Putem vedea şi alte răsărituri. Acum avem foarte multe lucruri de discutat. În plus, mai e şi frig.

– E plăcut, spuse Sax. Uite, varză Kerguelen şi iarbă de nisip, îngenunche şi dădu la o parte o frunză păroasă, pentru a le arăta o floare albă, ascunsă, abia vizibilă în lumina dinaintea zorilor.

Nadia îl privi lung.

– Haideţi înăuntru, spuse ea.

Aşa că se întoarseră.

Îşi scoaseră măştile în interiorul ecluzei, apoi intrară în vestiarul refugiului, frecându-se la ochi şi suflând în mâinile înmănuşate.

– N-a fost chiar aşa de frig!

– Aerul avea un gust plăcut!

Nadia îşi scoase mănuşile şi îşi pipăi nasul. Carnea se răcise, dar nu era răceala albă a degerăturii incipiente. Se uită la Sax, ai cărui ochi străluceau cu o expresie nestăpânită, foarte diferită de el – o imagine stranie şi oarecum emoţionantă. Toţi păreau excitaţi din punctul ăsta de vedere, cuprinşi până la limita râsului de o veselie deosebită, marcată de situaţia periculoasă de jos, din Burroughs.

– De ani de zile tot încerc să ridic nivelul de oxigen, le explică Sax lui Nazik, Spencer şi Steve.

– Iar eu credeam că ai făcut-o pentru a arde bine focul tău din Kasei Vallis, spuse Spencer.

– A, nu. În privinţa focului, odată ce dispui de o anumită cantitate de oxigen, rămâne mai mult o problemă de ariditate şi de ce materiale există pentru a fi arse. Nu, am făcut-o pentru a

ridica presiunea parţială a oxigenului, astfel încât oamenii şi animalele să-l poată respira. Asta numai dacă s-ar reduce bioxidul de carbon.

– Ai făcut şi măşti pentru animale?

Râseră şi urcară în sala comună a refugiului, iar Zeyk puse de cafea în timp ce ei discutau despre plimbarea făcută şi se atingeau unul pe altul pe obraji pentru a compara diferitele grade de răcire.

– Cum facem să scoatem oamenii afară din oraş? îl întrebă Nadia pe Sax, pe neaşteptate. Dacă securitatea ţine porţile închise?

– Tăiem prelata, răspunse el. Oricum trebuie s-o facem ca să evacuăm oamenii mai repede. Însă eu nu cred că vor ţine porţile închise.

– Se îndreaptă spre cosmodrom, strigă cineva din camera comună. Forţele de securitate iau metroul până la cosmodrom. Abandonează corabia, nenorociţii! Iar Michel spune că gara... Gara de Sud a fost distrusă!

Se produse larmă. În gălăgia generală, Nadia îi spuse lui Sax:

– Să le comunicăm planul celor din Hunt Mesa, apoi să mergem acolo şi să preluăm măştile.

Sax o aprobă printr-o înclinare a capului.

* * *

Prin intermediul postului mangalavid şi cu ajutorul consolelor de mână, reuşiră să comunice foarte repede planul populaţiei din Burroughs, în timp ce se deplasau într-o lungă caravană de la Du Martheray către un şir de coline joase, chiar la sud-vest de oraş. Curând după sosirea lor, cele două avioane care aduceau măştile de la Da Vinci coborâră în picaj peste Syrtis şi asolizară pe o porţiune curăţată de pietre a şesului, chiar dincolo de platforma vestică a peretelui cortului. De cealaltă parte a oraşului, observatori situaţi pe Double Decker Butte raportau deja vederea viiturii, care se apropia cam dinspre nord-est. Apa, de culoare maro închis, pe care pluteau sloiuri de gheaţă, se prelingea în depresiunea care în interiorul oraşului era ocupată de Canal Park. Iar veştile despre Gara de Sud se confirmară. Echipamentele pistei fuseseră distruse de o explozie produsă în generatorul de inducţie liniară. Nimeni nu cunoştea exact autorul, dar faptul era consumat şi liniile imobilizate.

În timp ce arabii lui Zeyk transportau măştile la porţile de vest, sud-vest şi sud, grupuri imense de oameni se adunau deja

în perimetrul acestora, toţi purtând fie costume de exterior cu filamente de încălzire, fie cele mai groase haine pe care le aveau, deşi nu suficient de groase pentru ceea ce aveau de făcut, cugetă Nadia, intrând în poarta de sud-vest şi împărţind măştile din cutii. În zilele acelea, mulţi dintre locuitorii oraşului ieşeau pe suprafaţa planetei atât de rar, încât închiriau costume în acest scop. Dar nu existau suficiente pentru a-i îmbrăca pe toţi, fiind nevoiţi să poarte haine de interior, destul de uşoare şi de obicei lipsite de căşti de protecţie. Totuşi, mesajul privitor la evacuare fusese transmis cu o atenţionare de a se îmbrăca pentru minus optsprezece grade, aşa că majoritatea oamenilor erau echipaţi cu mai multe straturi de veşminte, având o înfăţişare stranie, cu membrele groase şi torsul voluminos.

Prin fiecare ecluză puteau trece cinci sute de oameni la fiecare cinci minute – erau ecluze mari – dar, cu miile de oameni aşteptând înăuntru, nu era în niciun caz suficient de repede. Măştile fuseseră distribuite, iar Nadia părea sigură că în momentul acela fiecare avea câte una. Era puţin probabil ca vreun locuitor al oraşului să nu-şi dea seama de caracterul de urgenţă al situaţiei. Aşa că trecu pe la Zeyk, Sax, Maia, Michel şi toţi ceilalţi cunoscuţi de acolo, spunându-le:

– Ar trebui să tăiem pânza cortului şi să ieşim afară, pur şi simplu. Am să tai pânza chiar acum.

Şi nimeni nu o contrazise.

În cele din urmă apăru şi Nirgal, alunecând prin mulţime ca zeul Mercur într-o misiune urgentă, zâmbind cu gura până la urechi şi salutându-şi cunoscuţii, oameni care doreau să-l îmbrăţişeze, să-i strângă mâna sau doar să-l atingă.

– Am de gând să tai pânza cortului, îi explică Nadia. Toţi au primit măştile şi e nevoie să ieşim de aici mai repede decât ne permit porţile.

– Bună idee, spuse el. Aşteaptă doar să-i anunţ ce se întâmplă.

Şi sări trei metri în aer, prinzându-se de o grindă pe arcada de beton a porţii, ridicându-se şi ţinându-şi echilibrul, cu ambele picioare, pe aceeaşi dungă de trei centimetri. Porni un mic amplificator pe care-l purta pe umăr şi spuse:

– Atenţie, vă rog! Vom începe să tăiem pânza cortului, chiar deasupra crestei zidului. Se va produce un curent de aer spre exterior, nu prea puternic. După care oamenii aflaţi cel mai aproape de perete ies primii, desigur. Nu e cazul să vă îmbulziţi

în momentul respectiv. Vom tăia pe suprafeţe mari. Toţi trebuie să fi părăsit oraşul în următoarea jumătate de oră. Pregătiţi-vă pentru frig. Va fi *foarte înviorător.* Vă rog să vă puneţi măştile. Verificaţi dacă sunt închise etanş – şi la voi, şi la vecinii voştri.

Se uită în jos, spre Nadia, care scosese un mic aparat de sudură cu laser din rucsacul ei negru, iar acum i-l arăta lui Nirgal, ridicându-l deasupra capului ca să-l poată vedea cât mai mulţi.

– Toată lumea e gata? întrebă Nirgal prin portavoce.

Fiecare purta o mască albă pe partea inferioară a feţei.

– Parcă aţi fi nişte bandiţi, le spuse Nirgal, şi râse. Gata! mai strigă el, uitându-se spre Nadia.

Iar Nadia tăie cortul.

*

Comportamentul rezonabil în vederea supravieţuirii este aproape la fel de contagios ca panica, iar evacuarea se produse repede şi ordonat. Nadia tăie aproape două sute de metri din prelată, chiar deasupra crestei de beton, iar vântul care sufla spre exterior menţinu ridicate straturile transparente ale prelatei, aşa că oamenii puteau trece peste peretele înalt până la brâu fără a fi nevoiţi să se încurce în ele. Alţii tăiară cortul lângă porţile de vest şi de sud, astfel încât, aproximativ în timpul necesar golirii unui mare stadion, populaţia din Burroughs se afla în afara oraşului, în aerul rece, reconfortant, al unei dimineţi în Isidis: presiune trei sute cincizeci de milibari, temperatura minus douăsprezece grade.

Arabii lui Zeyk rămăseseră în maşini şi serveau drept escortă, deplasându-se de la un Cap la altul al coloanei şi îndrumând oamenii către linia de coline situată la câţiva kilometri sud-vest de oraş, numite Moeris Hills. Apa atinse latura estică a oraşului în momentul în care ultima parte a mulţimii ajunse la această linie de mici ridicături în câmpie. Observatori Roşii, bătând drumurile în maşini proprii, raportau că apa se scurgea acum la nord şi la sud pe lângă baza zidului de împrejmuire al oraşului, într-o viitură nu mai adâncă de un metru.

Deci fuseseră foarte-foarte aproape, atât de aproape, încât Nadia se înfiora. Se urcă pe una dintre colinele Moeris şi privi în jur, încercând să aprecieze situaţia. Oamenii îşi dăduseră toată silinţa, dar nu erau suficient de bine îmbrăcaţi, îşi spuse ea. Nu toţi aveau încălţăminte izolată, şi foarte puţini aveau ceva de pus pe cap. Arabii se aplecau spre ei din maşini, arătându-le cum să-şi înfăşoare fulare, prosoape sau haine în plus în jurul capului, ca

nişte burnuzuri improvizate, şi erau obligaţi să se mulţumească cu atât. Dar era frig afară, foarte frig, cu tot soarele şi lipsa vântului, iar cetăţenii din Burroughs care nu lucrau la suprafaţă păreau şocaţi. Totuşi, unii aveau o condiţie fizică mai bună decât alţii. Nadia îi identifică pe nou-sosiţii ruşi după căciulile lor călduroase, aduse de acasă. Îi saluta pe aceşti oameni în ruseşte, şi mai întotdeauna ei zâmbeau.

– Asta nu-i nimic, strigau ei. Vreme bună de patinaj, *da!*

– Continuaţi să vă mişcaţi! îi sfătuia Nadia, şi pe ei şi pe ceilalţi. Continuaţi să vă mişcaţi!

În interiorul oraşului osândit, Mesele se înălţau pustii şi tulburătoare în lumina dimineţii, ca un muzeu titanic de catedrale, şirurile de ferestre încastrate în ele scânteind ca nişte diamante, frunzişul de pe coama lor ca nişte grădiniţe verzi acoperind stânca roşie. Populaţia oraşului se oprise pe câmpie, arătând ca nişte bandiţi sau bolnavi de guturai, înfofoliţi în haine groase, unii în costume subţiri, încălzite, alţii ducând cu ei căşti de protecţie pentru a le folosi mai târziu dacă va fi cazul. Întreaga masă de pelerini stătea în picioare, uitându-se înapoi spre oraş: oameni pe suprafaţa planetei Marte, cu feţele expuse aerului rece şi rarefiat, cu mâinile în buzunare, deasupra lor nori cirrus la mare înălţime, ca nişte şpanuri metalice lipite pe cerul roz închis. Ciudăţenia situaţiei era amuzantă şi înspăimântătoare totodată, iar Nadia trecu de la o colină la alta discutând cu Zeyk, Sax, Nirgal, Jackie şi Art. Expedie, chiar, încă un mesaj pentru Ann, sperând că Ann le recepţionează, deşi nu răspundea niciodată:

– Ai grijă ca trupele de securitate să nu aibă nicio problemă la cosmodrom, spuse ea, incapabilă să-şi ascundă enervarea din glas. Nu le staţi în drum.

Peste circa zece minute, consola sună.

– Ştiu, se auzi vocea Annei, fără politeţe.

Acum, când se aflau în afara oraşului, Maia se simţea optimistă.

– Să pornim, strigă ea. E drum lung până la Libya Station, şi deja s-a dus aproape jumătate din zi!

– Adevărat, spuse Nadia.

Mulţi porniseră deja, îndreptându-se spre pista care pornea de la Gara de Sud din Burroughs, urmând-o spre sud, urcând panta Marelui Escarpament.

Prin urmare se îndepărtau de oraş. Nadia se oprea adesea pentru a-i încuraja pe oameni şi de nenumărate ori se uita înapoi, către Burroughs, la acoperişurile şi grădinile de sub cupola transparentă a cortului, sub lumina soarelui la prânz, la mezocosmosul acela verde care atâta vreme fusese capitala lumii lor. Acum apa neagră-ruginie, cu sloiuri de gheaţă, aproape că înconjurase zidul oraşului, şi un şuvoi gros de aisberguri murdare cobora prin cuta din teren de la nord-est, revărsându-se către oraş într-un torent tot mai lat, umplând aerul cu un muget care făcea să i se ridice părul pe ceafă, un huruit ca în Marineris…

Terenul pe care-l parcurgeau era presărat de plante risipite peste tot, mai ales muşchi de tundră şi flori alpine, cu locuri mai înalte pe care creşteau cactuşi de gheaţă, ca nişte hidranţi negri, ţepoşi. Fel de fel de musculiţe, deranjate de această invazie stranie, zumzăiau în aer, deasupra lor. Era vizibil mai cald decât dimineaţa, temperatura crescând cu repeziciune. Părea ceva mai sus de zero.

– Minus un grad! strigă Nirgal, când Nadia îl întrebă din mers. Trecea pe lângă ea la fiecare câteva minute, alergând de la o margine la alta a masei de oameni şi întorcându-se. Nadia îşi verifică termometrul de la mână: – 1° C. Vântul sufla foarte slab, dinspre sud-vest. Prognozele meteo arătau că zona de presiune ridicată va staţiona peste Isidis cel puţin încă o zi.

Oamenii mergeau în grupuri mici care se modificau, astfel încât prieteni, colegi de muncă şi cunoştinţe se salutau pe măsură ce înaintau, adeseori surprinşi de voci cunoscute sub măşti, ochi cunoscuţi între mască şi glugă sau căciulă. Un nor difuz de chiciură se înălţa deasupra mulţimii, o expiraţie colectivă, volatilizându-se imediat la căldura soarelui. Maşini ale Armatei Roşii porniseră de pe ambele laturi ale oraşului, grăbindu-se pentru a nu fi surprinse de inundaţie. Acum înaintau încet, ocupanţii lor oferind sticle cu băuturi fierbinţi. Nadia îi privea furioasă, murmurând înjurături tăcute în intimitatea măştii, dar unul dintre ei sesiză blestemul din ochii Nadiei şi îi spuse pe un ton iritat:

– Ştii, nu noi am spart digul, ci gherilele Marte În Primul Rând. Kasei l-a spart!

Apoi îşi continuă drumul.

Stabiliră o regulă după care ravinele de pe partea de est a pistei erau folosite drept latrine. Ajunseseră destul de sus, pe

pantă, încât oamenii se opreau adesea pentru a se uita înapoi, la oraşul straniu de pustiu, înconjurat de noul şanţ cu apă neagră-ruginie, sufocată de gheaţă. Grupuri de indigeni incantau, din mers, fragmente de areofanie şi, auzindu-i, Nadia simţi cum i se strânge inima.

– Întoarce-te, naiba să te ia, Hiroko, te rog, întoarce-te *astăzi!* murmură ea.

Îl zări pe Art şi se duse lângă el. Acesta transmitea un comentariu din mers prin consola de la mână, aparent unui consorţiu de presă de pe Pământ.

– A, da, îi spuse el Nadiei într-o pauză scurtă, răspunzându-i la întrebare. Suntem în direct. O imagine foarte bună, sunt convins. Şi pot face legătura cu scenariul inundaţiei.

Fără îndoială. Oraşul cu Mesele lui, înconjurate acum de apă neagră acoperită de gheaţă care fumega uşor, bolborosind pe margini din cauza carbonatării, valuri năpustindu-se dinspre nord, cu vuietul mării din timpul unei furtuni puternice… Temperatura aerului era acum deasupra limitei îngheţului, iar apa rămânea în stare lichidă chiar şi atunci când se liniştea şi băltea, ori era acoperită de gheaţă plutitoare, sfărâmicioasă. Nadia nu văzuse niciodată ceva care să-i amintească mai puternic de faptul că transformaseră atmosfera – nici plantele, nici albăstrirea cerului, nici măcar posibilitatea lor de a-şi expune ochii şi de a respira prin măşti subţiri. Imaginea apei care îngheţa în timpul inundaţiei din Marineris, trecând de la negru la alb în douăzeci de secunde sau mai puţin, o marcase mai mult decât îşi dădea seama. Iar acum aveau apă la suprafaţă. Crevasa largă şi joasă în care era situat Burroughs arăta acum ca un uriaş Bay of Fundy, pe care fluxul îl umplea cu repeziciune.

Oamenii scoteau exclamaţii, vocile lor umplând aerul rarefiat ca un ciripit de păsări suprapus pe basul continuu al inundaţiei. Nadia nu-şi dădea seama de ce. Apoi văzu motivul. La cosmodrom era mişcare.

Rachetodromul era situat pe un platou în nord-vestul oraşului, iar de la înălţimea la care se afla, populaţia din Burroughs se putea opri pentru a vedea deschizându-se marile porţi ale celui mai mare hangar al cosmodromului, iar cinci avioane spaţiale gigantice rulară pe pistă unul după altul. Era o imagine ameninţătoare, militară. Din nou nu se întâmplă nimic, iar refugiaţii îşi continuară drumul către primele dealuri adevărate

ale Marelui Escarpament timp de aproape o oră, până când, în pofida reducerii altitudinii, pistele cosmodromului şi jumătăţile inferioare ale hangarelor păreau a se situa sub orizontul de apă. Soarele avansase bine spre vest.

Îşi îndreptară atenţia către oraşul propriu-zis, deoarece apa străpunsese peretele cortului pe latura de est şi pătrundea peste creasta de beton de lângă poarta de sud-vest, acolo unde tăiaseră ei cortul. Nu după multă vreme, inundă Princess Park, Canal Park şi Niederdorf, împărţind oraşul în două, apoi urcând pe bulevardele laterale, peste acoperişurile din partea de jos a oraşului.

La mijlocul acestui spectacol, unul dintre marile reactoare îşi făcu apariţia pe cer deasupra platoului, părând mult prea încet pentru a zbura, aşa cum arată întotdeauna avioanele mari abia ridicate deasupra solului. Decolase în direcţia sud, încât imaginea sa crescu tot mai mult pentru spectatorii de la sol, aparent fără a câştiga în viteză, până când duduitul profund al celor opt motoare ajunse la ei, avionul trecând greoi pe deasupra lor cu lipsa de graţie leneşă, imposibilă, a unui bondar. În timp ce vira cu greutate spre vest, deasupra cosmodromului apăru următorul avion, îndreptându-se spre vest, pe lângă oraşul inundat şi pe deasupra lor. Şi tot aşa, fiecare arătând la fel de butucănos ca precedentul, până când trecu pe lângă ei şi ultimul, dispărând dincolo de orizontul vestic.

Din acel moment începură să mărşăluiască serios. Cei mai rapizi preluară conducerea, fără a face nicio încercare de a rămâne în urmă cu cei mai lenţi. Important era să înceapă, cât mai curând posibil, transportul oamenilor cu trenul din Libya Station, şi înţelegeau cu toţii această necesitate. Trenurile se îndreptau spre Libya din toate direcţiile, dar Libya Station era mică şi nu avea decât câteva anexe, coregrafia evacuării urmând a fi un proces complex.

Se făcuse cinci după-amiaza, soarele coborând dincolo de înălţimea Syrtis, iar temperatura trecuse de zero, în curs de coborâre. Pe măsură ce mărşăluitorii mai rapizi, mai ales indigeni şi emigranţi recent-sosiţi, trăgeau înainte, mulţimea căpătă forma unei lungi coloane. Cei din maşini transmiteau că e de câţiva kilometri lungime, şi se lungea mereu. Aceste maşini continuau să circule de-a lungul coloanei, de la un cap la altul, ridicând oameni şi, uneori, coborându-i pe alţii. Erau utilizate

toate costumele şi căştile disponibile. Lupul de Preerie îşi făcuse şi el apariţia, venind cu maşina din direcţia digului. Zărindu-i maşina camuflată, Nadia îl suspectă imediat ca fiind în spatele străpungerii digului, dar, după ce o salută plin de voie bună pe consolă şi o întrebă cum merg lucrurile, se întoarse spre oraş.

– Pune-i pe cei din South Fossa să trimită un dirijabil deasupra oraşului, sugeră el, în caz că a fost careva uitat, iar acum se află pe acoperişul vreunei Mesa. Trebuie să mai fi rămas câţiva acolo care dorm în timpul zilei, iar când se vor trezi îi aşteaptă o foarte mare surpriză.

Râse ca un nebun, dar ideea era bună, iar Art transmise mesajul.

Nadia se duse spre coada coloanei împreună cu Maia, Sax şi Art, ascultând relatările pe măsură ce le recepţionau. Puse maşinile să circule pe pista neutilizată, pentru a evita înălţarea prafului în aer. Încercă să ignore faptul că era, deja, obosită. Era vorba mai degrabă de lipsa de somn decât de epuizarea fizică. Dar avea să fie o noapte lungă. Şi nu numai pentru ea. Mulţi dintre locuitorii de pe Marte erau acum orăşeni, neobişnuiţi să meargă prea mult deodată. Chiar ea o făcea rareori, deşi era adesea pe picioare prin şantierele de construcţii, neavând o slujbă de birou, ca majoritatea celorlalţi. Din fericire, urmau traseul unei piste, putând chiar merge pe suprafaţa plană dacă doreau, între şinele de suspensie de pe margini şi şina de reacţie din mijloc. Cu toate acestea, cei mai mulţi preferau să rămână pe drumurile de beton sau pietriş care se întindeau de-a lungul pistei.

Din nefericire, ieşind din Isidis Planitia, în orice direcţie cu excepţia nord aveau de urcat o pantă. Libya Station se afla la circa şapte sute de metri mai sus decât Burroughs, fără a reprezenta o altitudine considerabilă. Doar că panta era aproape continuă pe o lungime de peste şaptezeci de kilometri, neexistând nicio porţiune abruptă pe traseu.

– Ne va încălzi, murmură Sax când Nadia îi vorbi despre asta.

Se făcu tot mai târziu, până când umbrele se lungiră spre est de parcă erau nişte uriaşi. În urma lor se afla oraşul pe cale de a fi înecat, fără lumini şi pustiu, cu baza neagră, dispărând dincolo de orizont pas cu pas, până când Double Decker Butte şi Moeris Mesa dispărură sub limita cerului. Nuanţele de ocru ars, de amurg, ale şesului Isidis căpătau tot mai multă culoare, cerul întunecându-se tot mai mult, până când soarele obez ajunse să

ardă orizontul vestic, iar ei înaintau cu grijă pe o planetă roşiatică, înşiraţi ca o armată amărâtă, în retragere.

Din când în când, Nadia verifica transmisiile de pe Mangalavid, găsind ştirile din restul planetei liniştitoare, în cea mai mare parte a lor. Toate oraşele principale, exceptând Sheffield, fuseseră preluate de mişcările de independenţă. Labirintul din colinele de la Sabishii oferise adăpost supravieţuitorilor incendiului şi, cu toate că acesta nu fusese stins peste tot, labirintul însemna că se vor descurca. Pe drum, Nadia discută o vreme cu Nanao şi Etsu. Mica imagine a lui Nanao de pe consola de la mână scotea în evidenţă epuizarea acestuia, iar Nadia rosti câteva cuvinte referitor la cât de rău se simte – Sabishii incendiat, Burroughs inundat, primele două oraşe marţiene ca mărime, distruse.

– Nu, nu! spuse Nanao. Vom reconstrui. Sabishii a rămas în gândurile noastre.

Ca şi alte oraşe, îşi trimiteau în Libya Station puţinele trenuri care scăpaseră neincendiate. Cele mai apropiate trimiteau avioane şi dirijabile. Dirijabilele vor putea să le vină în ajutor în timpul marşului nocturn, ceea ce prindea bine. Deosebit de importantă era orice cantitate de apă pe care o puteau aduce, deoarece deshidratarea în timpul nopţii reci şi hiperaride avea să fie foarte serioasă. Nadia îşi simţea deja gâtul uscat şi acceptă cu bucurie o cană cu apă fierbinte de la o maşină în trecere care se ocupa cu asta. Îşi ridică masca şi bău cu grijă, încercând să nu respire în acel timp.

– Ultima chemare! strigă, voioasă, femeia care distribuia cănile cu apă. N-o să mai avem nimic după următorii o sută de oameni.

Un alt gen de mesaj sosi din South Fossa. Aflaseră că mai multe aşezări miniere de pe lângă Elysium se declaraseră independente, delimitându-se atât de metanaţionale, cât şi de mişcarea Marte În Primul Rând, sfătuindu-i pe toţi să nu se amestece. Unele gări ocupate de Roşii făceau cam acelaşi lucru. Nadia pufni.

– Spune-le că totul e în regulă, le transmise Nadia celor din South Fossa. Expediaţi-le un exemplar din Declaraţia de la Dorsa Brevia şi spuneţi-le s-o studieze o vreme. Dacă vor fi de acord să susţină capitolul referitor la drepturile omului, nu văd de ce ne-am face probleme în privinţa lor.

Pe măsură ce ei înaintau, soarele apuse. Amurgul prelungit îşi urma, încet, parcursul.

Iar atunci când un amurg de un purpuriu închis continua să invadeze aerul, o maşină camuflată se apropie din direcţia est, oprindu-se chiar în faţa grupului în care se afla Nadia. Mai multe siluete se îndreptară către ei, purtând măşti albe şi glugi. Nadia recunoscu, dintr-o dată, persoana care conducea grupul: era Ann, înaltă şi subţire, mergând drept către ea, identificând-o, fără ezitare, în zăpăceala de la coada coloanei, în pofida luminii reduse. Felul în care cei din Prima Sută se cunoşteau între ei…

Nadia rămase pe loc şi ridică privirea spre vechea ei prietenă. Ann clipea din cauza frigului neaşteptat.

– N-am făcut-o noi, spuse Ann, brusc. Unitatea Armscor a ieşit în maşini blindate şi a avut loc o luptă adevărată. Kasei se temea că dacă vor recuceri digul, vor încerca să recucerească totul, pretutindeni. Probabil că avea dreptate.

– El e bine?

– Nu ştiu. Foarte mulţi au fost omorâţi pe dig. Mulţi au fost nevoiţi să scape de inundaţie urcând pe Syrtis.

Stătea acolo în faţa lor, dură, fără să-şi ceară iertare. Nadia era surprinsă că poate citi atât de mult la o siluetă, un decupaj negru pe fondul stelelor. Poziţia umerilor, poate. Sau înclinarea capului.

– Atunci, haide. Să continuăm să mergem, spuse Nadia.

În momentul acela nu ştiu ce altceva să spună. Putea să le reproşeze că au ieşit pe dig, în primul rând. Apoi că au montat încărcăturile explozive… Dar acum nu mai avea niciun rost.

Lumina se scurse de pe câmpie, din aer, de pe cer. Înaintau sub strălucirea stelelor, prin aerul rece ca în Siberia. Nadia ar fi putut merge mai repede, dar dorea să rămână la urmă, cu grupul cel mai încet, să facă totul ca să-i ajute. Oamenii cărau în spate copiii mai mici, dar, în realitate, nu erau foarte mulţi copii la sfârşitul coloanei – cei mai mici se aflau deja în maşini, iar cei mari se aflau în faţă, cu cei mai rapizi. De la bun început, nu fuseseră prea mulţi copii în Burroughs. Lumina farurilor de la maşini străpungea praful pe care îl ridicau în aer. Văzându-l, Nadia se întrebă, cu glas tare, dacă nu cumva filtrele de bioxid de carbon nu se vor îmbâcsi cu particulele fine de nisip.

– E bine dacă ţii masca pe faţă şi sufli tare în ea, îi spuse Ann. Mai poţi să-ţi ţii respiraţia, să scoţi masca şi să sufli în ea aer

comprimat, dacă ai un compresor.

Sax încuviinţă din cap.

– Cunoşti măştile astea? o întrebă Nadia.

Ann confirmă.

– Am petrecut multe ore folosind unele asemănătoare.

– Bine, e-n regulă.

Nadia făcu experienţa cu propria-i mască, apăsând ţesătura în dreptul gurii şi dând aerul afară cu forţă. După câteva clipe simţi că i se taie răsuflarea.

– Ar trebui, totuşi, să încercăm să mergem pe pistă şi pe drumuri, pentru a reduce cantitatea de praf. Şi să le spunem celor din maşini să conducă mai încet.

Continuară drumul. În următoarele două ore intrară într-un fel de ritm. Nimeni nu-i depăşea, nimeni nu rămânea din urmă. Era din ce în ce mai frig. Farurile maşinilor iluminau parţial miile de oameni din faţa lor, pe toată lungimea pantei uşoare, până la orizontul sudic înalt, aflat poate la doisprezece sau cincisprezece kilometri înaintea lor. Pe întuneric era greu de spus. Coloana se întindea până la orizont: o colecţie mişcătoare de lumini de faruri, lumini de lanterne, licăriri roşii ale luminilor de poziţie… Stranie privelişte! Uneori se auzea un bâzâit deasupra lor, când veneau dirijabilele de la South Fossa, plutind ca nişte OZN-uri arătoase, motoarele lor zumzăind atunci când coborau pentru a lansa colete cu alimente şi apă, totodată ridicând grupuri aflate la coada coloanei. Apoi se înălţau zumzăind şi se îndepărtau, până când păreau nişte constelaţii colorate, dispărând dincolo de orizontul estic.

În timpul tranziţiei temporale, un grup de tineri indigeni exuberanţi încercară să cânte, dar era prea frig şi aerul prea uscat, aşa că nu rezistară mult. Nadiei îi plăcu ideea, şi cântă în gând, de mai multe ori, câteva dintre piesele ei preferate: „Hello Central Give Me Dr. Jazz”, „Bucket’s Got a Hole in It”, „On the Sunny Side of the Street”. Şi tot aşa.

Cu cât înaintau în noapte, cu atât mai bună devenea starea ei de spirit. Începea să pară că planul va izbuti. Nu treceau pe lângă sute de oameni istoviţi, deşi – conform informaţiilor primite de la maşini – se părea că un număr destul de mare de tineri indigeni exageraseră mergând prea repede, iar acum aveau nevoie de asistenţă medicală. Toţi trecuseră de la cinci sute de milibari la trei sute patruzeci, ceea ce echivala cu a urca, pe Pământ, de la patru mii de metri altitudine la şase mii cinci sute –

un salt considerabil, cu tot procentajul mai ridicat de oxigen din aerul marţian pentru a contracara efectele. Aşa că unii oameni aveau „rău de înălţime”. Răul de înălţime părea să-i afecteze pe tineri mai mult decât pe vârstnici. Mulţi indigeni porniseră foarte entuziaşti la drum, iar câţiva plăteau pentru asta cu dureri de cap şi greaţă. Dar maşinile comunicau succesul în recuperarea celor pe punctul de a vomita şi supravegherea celorlalţi. Partea din urmă a coloanei menţinea un ritm constant.

Nadia se târa deci înainte, uneori de mână cu Maia sau Art, alteori adâncită în propria ei lume, cu mintea luând-o razna în gerul muşcător, amintindu-şi fărâme stranii din trecut. Astfel, îşi amintea de alte deplasări periculoase, în frig, pe care le făcuse pe suprafaţa acestei planete a ei: cu John, la craterul Rabe, în timpul marii furtuni… căutând transpondere cu Arkadi… urmându-l pe Frank în Noctis Labyrinthus în noaptea în care scăpaseră din atacul asupra oraşului Cairo… Chiar şi în noaptea aceea o cuprinsese o veselie ciudată, lugubră – ca o reacţie la faptul că scăpase de răspundere, poate, că devenise nimic mai mult decât un infanterist ascultând de comanda altuia. Anul ’61 fusese un dezastru. Revoluţia asta putea să degenereze şi ea în haos – chiar degenerase. Nimeni nu deţinea controlul. Dar încă se mai auzeau voci din consola ei de la mână, voci venind de pretutindeni. Şi nimeni nu avea să-i atace din spaţiu. Cele mai intransigente elemente ale Autorităţii Tranziţionale fuseseră probabil distruse total în Kasei Vallis – un aspect al conceptului lui Art, „abordarea integrată a epidemiilor”, care nu era o glumă. Iar restul trupelor UNTA erau copleşite numeric, fiind incapabile, în asemenea situaţie, să ţină sub control o întreagă planetă de disidenţi. Sau prea intimidate pentru a încerca.

Deci, de data asta reuşiseră să o facă altfel. Sau, altfel spus, condiţiile de pe Pământ se schimbaseră, pur şi simplu, şi toate diferitele fenomene ale istoriei marţiene nu erau decât reflectări distorsionate ale acelor schimbări. Destul de posibil. Un gând tulburător, dacă se gândea la viitor. Dar asta mai târziu. Se vor ciocni de toate astea când vor ajunge acolo. Deocamdată nu trebuia să-i preocupe decât să ajungă la Libya Station. Aspectul fizic pur şi soluţia problemei îi produceau o plăcere imensă. În sfârşit, ceva palpabil. Să meargă pe jos. Să respire aerul îngheţat. Să încerce să-şi încălzească plămânii de la restul trupului, de la inima ei – ceva în genul neobişnuitei redistribuiri a căldurii de care era capabil Nirgal. Numai de-ar putea!

Începu să i se pară că poate prinde mici crâmpeie de somn chiar în timpul mersului. Se temea că este otrăvire cu bioxid de carbon, dar continua să clipească din când în când. O durea foarte rău în gât. Coada coloanei încetinise ritmul, iar maşinile îi adunau acum pe toţi cei care erau epuizaţi, îi urcau panta până la Libya Station şi reveneau pentru un nou transport. Tot mai mulţi sufereau de rău de înălţime, iar Roşiii le transmiteau acestora cum să-şi tragă masca de pe faţă şi să vomite, apoi să-şi pună măştile la loc înainte de a respira din nou. Era o operaţie dificilă şi neplăcută, mulţi oameni suferind acum şi de intoxicaţie cu bioxid de carbon pe lângă răul de înălţime. Totuşi, se apropiau de destinaţie. Imaginile recepţionate pe consolele de la mână prezentau Libya Station ca interiorul unei staţii de metrou din Tokio la ora de vârf, dar trenurile soseau şi plecau cu regularitate, părând că va fi loc şi pentru ultimii sosiţi.

O maşină ajunse în dreptul lor, iar şoferul îi întrebă dacă nu vor să urce.

– Cară-te de-aici! îi spuse Maia. Ce se întâmplă? Nu vezi bine? Du-te şi ajută-i pe oamenii de colo, haide, nu ne mai ţine pe loc!

Şoferul porni repede pentru a evita alte critici.

– La dracu’! spuse Maia cu glasul răguşit. Am o sută patruzeci şi trei de ani şi a naibii să fiu dacă nu merg până la capăt. Haideţi să grăbim puţin ritmul.

Dar păstrară acelaşi ritm. Se menţineau la coada coloanei, privind parada de lumini care se agitau în pâcla din faţa lor. De ore întregi Nadia simţise împunsături în ochi, dar acum o dureau serios. Se părea că amorţeala provocată de frig nu-i mai era de niciun ajutor. Îşi simţea ochii foarte, foarte uscaţi în orbite şi parcă plini de nisip. O înţepau când clipea. Era bine să fi avut ochelari de protecţie ataşaţi la mască.

Se împiedică de o piatră nevăzută şi îşi aminti de o întâmplare din tinereţe. Ei şi câtorva tovarăşi de muncă li se defectase camionul în Uralii de sud, iarna. Fuseseră nevoiţi să meargă pe jos de la periferiile lui Celiabinsk-65 până la Celiabinsk-40, parcurgând peste cincizeci de kilometri îngheţaţi de zonă industrială stalinistă devastată, pustie – fabrici negre abandonate, coşuri de fum distruse, garduri doborâte, camioane răsturnate în şanţuri… toate într-o noapte de iarnă îngheţată, prin ninsoare, sub norii la joasă înălţime. Părea ceva desprins dintr-un vis, chiar şi atunci. Cu glasul răguşit, le povesti lui Maia, Art şi Sax. O durea în gât, dar nu atât de rău cum o dureau ochii.

Se obişnuiseră atât de mult cu intercomul, încât era ciudat să fie nevoiţi să comunice prin aerul care îi despărţea. Dar dorea să vorbească.

– Nu ştiu cum de am putut uita vreodată noaptea aceea. Dar nu m-am mai gândit la ea de nu ştiu când. O uitasem. Trebuie să se fi întâmplat… cam acum o sută douăzeci de ani.

– Asta e o altă noapte de care o să-ţi aduci aminte, îi spuse Maia.

Începură să istorisească scurte întâmplări despre când le fusese cel mai frig. Cele două rusoaice puteau înşira zece întâmplări mai reci decât cele mai reci experienţe cu care se puteau lăuda Sax sau Art.

– Dar când v-a fost cel mai cald? sugeră Art. Cred că pe-asta aş câştiga-o. Eram odată la un concurs de tăiat buşteni, la secţiunea motorizată, iar asta se reduce la cine are cel mai puternic ferăstrău, aşa că am înlocuit motorul de la ferăstrăul meu cu unul de la o motocicletă Harley-Davidson, şi am tăiat buşteanul în mai puţin de zece secunde. Dar, ştiţi, motoarele de motocicletă sunt răcite cu aer şi ce mi s-au mai încins mâinile!

Râseră cu toţii, iar Maia declară:

– Nu se pune la socoteală. Nu ţi s-a încins tot corpul.

Se vedeau mai puţine stele ca înainte. Mai întâi, Nadia o puse pe seama particulelor fine din aer, sau a nisipului pe care-l avea în ochi. Apoi se uită la ceas şi văzu că e aproape cinci dimineaţa. În curând, aveau să vină zorile. Iar Libya Station era doar la câţiva kilometri. Temperatura coborâse la minus şaptesprezece grade.

*

Ajunseră odată cu răsăritul soarelui. Oamenii îşi treceau unul altuia ceşti cu ceai fierbinte cu aromă de ambrozie. Gara era prea aglomerată pentru a pătrunde înăuntru şi câteva mii de oameni aşteptau afară. Dar de câteva ore evacuarea avea loc fără probleme, organizată şi condusă de Vlad, Ursula şi un întreg grup de bogdanovişti. Trenurile continuau să sosească pe toate trei pistele, de la est, sud şi vest, umplându-se şi plecând imediat. De dincolo de orizont se apropiau dirijabile. Populaţia din Burroughs urma să fie împărţită imediat: unii aveau să fie duşi la Elysium, alţii la Hellas şi mai departe, spre sud, până la Hiranyagarbha şi Christianopolis, iar alţii în micile oraşe din drumul spre Sheffield, inclusiv Underhill.

Aşa că îşi aşteptară rândul. La lumina zorilor se vedea că ochii tuturor sunt extrem de injectaţi, ceea ce, alături de măştile năclăite de praf pe care încă le mai purtau pe faţă, le dădea oamenilor un aspect sălbatic şi sângeros. Cu siguranţă că ochelarii de protecţie vor fi necesari pentru plimbările afară.

În cele din urmă, Zeyk şi Marina sosiră împreună cu ultimul grup. În momentul acela câţiva din Prima Sută se regăsiseră şi se strânseseră lângă un perete, atraşi de magnetismul care întotdeauna îi aduna în momente de criză. Iar acum, după sosirea ultimului grup, erau chiar mai mulţi: Maia şi Michel, Nadia, Sax şi Ann, Vlad, Ursula, Marina, Spencer, Ivana, Lupul de Preerie…

Ceva mai încolo, Jackie şi Nirgal îi conduceau pe oameni în trenuri, dând din braţe ca nişte dirijori de orchestră, sprijinindu-i pe aceia ale căror picioare cedau în ultima clipă. Cei din Prima Sută ieşiră pe peron împreună. Maia o ignoră pe Jackie atunci când trecu pe lângă ea şi se urcă în tren. Nadia o urmă pe Maia, după care veniră şi ceilalţi. Înaintară pe culoarul central printre toate chipurile acelea fericite, bicolore – maro, din cauza prafului, în partea de sus, curate în dreptul gurii. Pe podea erau câteva măşti murdare, dar cei mai mulţi încă le mai ţineau strâns în mână.

Ecranele situate în partea din faţă a fiecărui vagon prezentau imagini transmise de un dirijabil de la Burroughs, care în dimineaţa aceea devenise o mare de apă acoperită de gheaţă. Gheaţa predomina, deşi pretutindeni se vedeau ochiuri de apă neagră. Deasupra acestei mări noi se ridicau cele nouă Mese ale oraşului, devenite acum insule cu ţărmuri abrupte, nu prea înalte, grădinile de pe culme şi rândurile de ferestre care mai rămăseseră arătând, într-adevăr, ciudat deasupra gheţii sfărâmicioase, murdare.

Nadia şi ceilalţi din Prima Sută o urmară pe Maia până la ultimul vagon. Maia se întoarse şi îi văzu pe toţi, umplând micul compartiment din spate al trenului.

– Trenul ăsta merge la Underhill? glumi ea.

– La Odessa, îi spuse Sax.

Maia zâmbi.

Oamenii se ridicau şi se mutau mai încolo pentru ca bătrânii să poată sta împreună, iar ei nu respinseră politeţea. Le mulţumiră şi luară loc. Curând după aceea, compartimentele din faţa lor erau pline. Începură să se umple şi intervalele. Vlad

spuse ceva despre căpitanul care părăseşte ultimul corabia care se scufundă.

Nadia găsi remarca deprimantă. Acum era cu adevărat istovită. Nu-şi mai amintea când dormise ultima dată. Îi plăcuse la Burroughs, un număr uriaş de ore de muncă în construcţii fuseseră consumate acolo... îşi aminti ce spusese Nanao despre Sabishii. Şi Burroughs este în gândurile lor. Poate că atunci când ţărmurile noului ocean se vor stabiliza vor construi altul, în altă parte.

Dar în clipa aceea, Ann şedea de cealaltă parte a vagonului, iar Lupul de Preerie cobora pe interval către ei, oprindu-se pentru a-şi lipi faţa de fereastră şi a le face un semn lui Nirgal şi Jackie, care încă mai erau afară. Cei doi se urcară şi ei, cu câteva vagoane mai în faţă. Michel râdea de ceva spus de Maia, iar Ursula, Marina, Vlad, Spencer, membri ai familiei Nadiei, erau toţi în jurul ei şi în siguranţă, cel puţin pentru moment. Iar cum clipa era tot ce aveau... Simţi cum se topeşte pe scaun. Va adormi în câteva minute, o simţea în ochii care îi ardeau. Trenul se puse în mişcare.

* * *

Sax îşi cerceta consola, iar Nadia îl întrebă, somnoroasă:

– Ce se întâmplă pe Pământ?

– Nivelul mărilor continuă să crească. S-a ridicat cu patru metri. Se pare că metanaţionalele au încetat să se mai lupte, cel puţin pentru moment. Tribunalul Mondial a decretat o încetare a focului. Praxis şi-a pus toate resursele în sprijinul ajutorării sinistraţilor. Se pare că vreo câteva dintre celelalte metanaţionale vor face la fel. Adunarea Generală a ONU s-a întrunit în Mexico City. India a recunoscut că are un acord cu un guvern marţian independent.

– Asta e un târg periculos, interveni Lupul de Preerie din cealaltă parte a compartimentului. India şi China sunt prea mari pentru puterile noastre. Aşteptaţi şi o să vă convingeţi.

– Deci au încetat luptele acolo? întrebă Nadia.

– Nu e clar dacă e cu titlu permanent sau nu, răspunse Sax.

– N-are cum să fie permanent, spuse Maia, dispreţuitor.

Sax ridică din umeri.

– Avem nevoie să formăm un guvern, reluă Maia. Trebuie să-l alcătuim repede şi să ne prezentăm Pământului ca un front unitar. Cu cât vom părea mai bine puşi pe picioare, cu atât va fi mai puţin probabil că vor veni în forţă pentru a ne disloca.

– Or să vină, spuse Lupul de Preerie, de la fereastră.

– Nu şi dacă le dovedim că vor primi de la noi tot ce ar fi putut să-şi ia ei singuri, spuse Maia, enervată de Lupul de Preerie. Asta îi va mai încetini.

– Vor veni oricum.

– Nu vom fi în afara pericolului decât atunci când Pământul se va calma. Când se va stabiliza, spuse Sax.

– Pământul nu se va stabiliza niciodată, insistă Lupul de Preerie.

Sax ridică din umeri.

– Noi suntem aceia care trebuie să-l stabilizăm! strigă Maia, îndreptând un deget spre Lupul de Preerie. Pentru binele nostru!

– Să areoformăm Pământul! spuse Michel, cu zâmbetul lui ironic.

– Sigur, de ce nu? spuse Maia. Dacă va fi nevoie…

Michel se apleca şi o sărută pe Maia pe obrazul prăfuit. Lupul de Preerie scutură din cap.

– E ca şi cum ai răsturna Pământul fără un punct de sprijin!

– Punctul de sprijin este în mintea noastră, spuse Maia, surprinzând-o pe Nadia.

Marina se uita şi ea la consolă şi spuse:

– Securitatea încă deţine Clarke şi cablul. Peter zice că au părăsit complet Sheffield, dar nu şi priza cablului. Iar cineva… Hei, cineva a declarat că a văzut-o pe Hiroko la Hiranyagarbha.

Toţi rămaseră tăcuţi, adânciţi în propriile gânduri.

– Am ajuns la rapoartele UNTA cu privire la acea primă cucerire a oraşului Sabishii, spuse Lupul de Preerie după o vreme, iar Hiroko nu era menţionată niciunde, şi nici altcineva din grupul ei. Nu cred că au fost prinşi.

– Ceea ce e scris nu are nicio legătură cu ceea ce s-a întâmplat, spuse Maia, posomorâtă.

– În sanskrită, preciza Marina, Hiranyagarbha înseamnă „Embrionul de Aur”.

Nadia simţi cum i se strânge inima. Ieşi la iveală, Hiroko! spuse ea în gând. Ieşi la iveală, la dracu'!, te rog, ieşi dracului afară! O durea să vadă expresia de pe chipul lui Michel. Întreaga lui familie, dispărută…

– Încă nu putem spune cu siguranţă că am unit planeta, spuse ea pentru a-i distrage atenţia, surprinzându-i privirea. N-am putut cădea de acord în Dorsa Brevia. De ce ar trebui să ne înţelegem acum?

– Pentru că suntem liberi, răspunse Michel, revenindu-şi. Acum e realitate. Suntem liberi să încercăm. Nu poţi decât să-ţi dedici toate eforturile unei cauze, în condiţiile în care nu mai există cale de întoarcere.

Trenul încetini pentru a traversa pista ecuatorială, iar ei se legănau înainte şi înapoi, odată cu el.

– Există Roşii care aruncă în aer staţiile de apă de pe Vastitas, spuse Lupul de Preerie. Nu cred că veţi ajunge uşor la vreun consens în privinţa terraformării.

– Asta e sigur, interveni Ann, răguşită, şi îşi drese glasul. Vrem ca şi soletta să dispară.

Se uită spre Sax, dar acesta doar ridică din umeri.

– Ecopoesis, spuse el. Avem deja o biosferă. Asta e tot ce ne trebuie. O lume frumoasă.

Afară peisajul accidentat le trecea cu repeziciune prin faţa ochilor, în lumina rece a dimineţii. Pantele masivului Tyrrhena erau colorate în kaki de prezenţa a milioane de mici petice de iarbă, muşchi şi licheni, ascunse printre pietre. Priviră peisajul în tăcere. Nadia se simţea buimacă, încercând să se gândească la toate astea, încercând să le împiedice să se amestece, înceţoşându-se, ca şuvoiul ruginiu-kaki de afară…

Se uită la oamenii din jur, iar în interiorul ei se răsuci o cheie. Ochii continuau să-i fie uscaţi şi roşii, dar nu-i mai era somn. Încordarea din stomac i se atenua pentru prima dată de la începerea revoluţiei. Respiră uşurată. Se uită la chipurile prietenilor ei: Ann încă supărată pe ea, Maia încă supărată pe Lupul de Preerie, toţi istoviţi, murdari, cu ochii la fel de roşii ca omuleţii roşii, cu irişii ca nişte aşchii rotunde din pietre semipreţioase, vii în monturile lor injectate. Se auzi rostind:

– Arkadi ar fi mulţumit!

Ceilalţi o priviră surprinşi. Îşi dădu seama că, de fapt, nu vorbea niciodată despre el.

– Şi Simon, spuse Ann.

– Şi Alex.

– Şi Saşa.

– Şi Tatiana…

– Şi toţi aceia pe care i-am pierdut, interveni Maia repede, înainte ca lista să devină prea lungă.

– Dar nu şi Frank, spuse Maia. Pe Frank tot ar reuşi să-l scârbească ceva.

Râseră cu toţii, iar Lupul de Preerie adăugă:

– Iar tu trebuie să duci tradiţia mai departe, nu?

Şi râseră din nou când Maia îi admonesta cu degetul, supărată.

– Dar John? întrebă Michel, trăgându-i mâna în jos şi adresându-i ei întrebarea.

Maia îşi eliberă braţul şi continuă să arate cu degetul spre Lupul de Preerie.

– John nu ar striga că a venit sfârşitul lumii, luându-şi rămas-bun de la Pământ de parcă ne-am putea descurca fără el. John Boone ar fi extaziat în acest moment!

– Ar trebui să nu uităm asta, interveni Michel repede. Ar trebui să ne gândim ce ar face el.

Lupul de Preerie zâmbi.

– Ar alerga de-a lungul acestui tren, bucurându-se. Fiind fericit. Ar fi o petrecere pe tot drumul până la Odessa. Muzică, dans şi toate celelalte.

Se uitară unul la altul.

– Ei? făcu Michel.

Lupul de Preerie arătă în faţă.

– Având în vedere ce se aude, nu s-ar părea că au nevoie de ajutorul nostru.

– Totuşi..., insistă Michel.

Şi porniră înainte, prin tren.

nautilus

Kim Stanley Robinson

MARTE-VERDE

•

IDEEA NU ESTE SĂ FACI UN ALT PĂMÂNT, CI CEVA NOU ȘI DEOSEBIT, CEVA MARȚIAN. DEȘI A TRECUT APROAPE O GENERAȚIE DE LA PRIMA AMARTIZARE, PROBLEMELE SUNT ACELEAȘI. COLONIȘTII ÎNCEARCĂ SĂ TRANSFORME PLANETA ROȘIE ÎNTR-UN PARADIS AL OMENIRII, IAR PENTRU ASTA ARUNCĂ ÎN LUPTĂ TOATE TEHNICILE DE TERRAFORMARE CE LE STAU LA DISPOZIȚIE. CONFLICTUL DINTRE „ROȘII" ȘI „VERZI" N-A ÎNCETAT ÎNSĂ, PENTRU CĂ, ÎNCERCÂND SĂ CREEZI O NOUĂ SOCIETATE, PĂTRUNZI, INEVITABIL, PE TĂRÂMUL UTOPIEI. O COLONIE MARȚIANĂ CARE SĂ FUNCȚIONEZE BINE NU POATE COEXISTA CU UN PĂMÂNT BOLNAV... ESTE ETERNA DISPUTĂ DINTRE POLITICĂ ȘI ECOLOGIE, TRANSPUSĂ ACUM PE ALTĂ PLANETĂ.

„Kim Stanley Robinson este noul maestru al literaturii science-fiction despre Marte. El se alătură lui Lois McMaster Bujold, Robert Heinlein și Ursula K. LeGuin, singurii scriitori cu mai mult de trei romane SF premiate."

JOHN HUNTER

ISBN 973-569-212-0
ISBN 973-569-213-9

Kim Stanley Robinson

MARTE-VERDE

ÎN PRIMUL VOLUM AL TRILOGIEI, *MARTE-ROȘU*, PRIMII 100 DE SAVANȚI SELECTAȚI PENTRU EXPLORAREA PLANETEI S-AU DESPĂRȚIT DATORITĂ DEOSEBIRILOR DE VEDERI. ÎN *MARTE-VERDE*, COLONIȘTII VOR ÎNCERCA SĂ TRANSFORME PLANETA ROȘIE ÎNTR-UN PARADIS AL OMENIRII, ÎNSĂ TENSIUNILE N-AU DISPĂRUT ȘI ELE PROVIN DIN DOUĂ DIRECȚII: POLITICĂ ȘI ECOLOGIE. O MINORITATE IUBEȘTE PLANETA MARTE AȘA CUM ESTE EA ÎN PREZENT ȘI, DECISĂ SĂ-I PĂSTREZE FRUMUSEȚEA OSTILĂ ȘI PUSTIE, SE VA ÎMPOTRIVI TERRA-FORMĂRII, CONSIDERÂND-O O DISTRUGERE ECOLOGICĂ. FRACȚIUNEA „ROȘIE" SE OPUNE „VERZILOR".

CICLUL *MARTE* AL LUI KIM STANLEY ROBINSON CAPTIVEAZĂ PRIN SUFLU EPIC ȘI DETALIU TEHNIC. ESTE SINGURA TRILOGIE CARE A CÂȘTIGAT CU FIECARE VOLUM AL EI PREMIILE HUGO SAU NEBULA. COMPARATĂ ÎN GRANDOARE CU *RĂZBOI ȘI PACE*, EA OFERĂ CITITORULUI MĂREȚIA A CEEA CE ÎNSEAMNĂ CUCERIREA TĂRÂMURILOR NOI DE CĂTRE INTELIGENȚA ȘI SPIRITUL NEÎNCĂTUȘAT AL OMULUI.

ISBN 973-569-212-0
ISBN 973-569-214-7